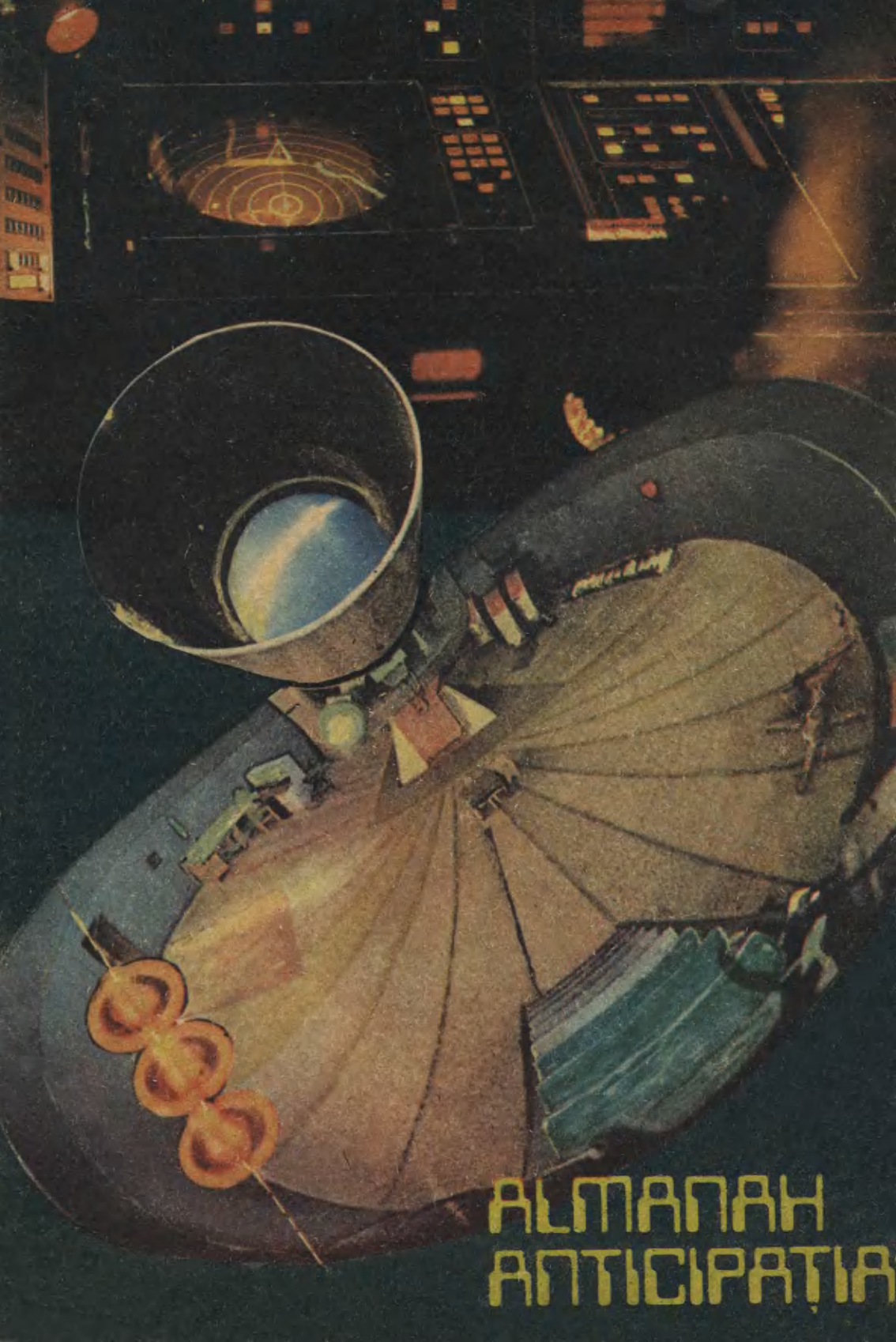

ALMANAH ANTICIPATIA

LA ORIZONT, ANUL 2000

Neîndoielnic, asistăm la o dezvoltare multilaterală fără precedent a societății românești, la transformarea în profunzime a activității social-economice, de terminată de hotărârile celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R., de orientările și indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**. Mai corect spus, nu asistăm, ci sintem cu toții participanți activi la acest complex proces de mare amploare, căci fiecare dintre noi purtăm responsabilitatea unei anume contribuții, sintem coautori și beneficiari a tot ce se întâmplă în România de astăzi, fiind în același timp chemați să gîndim și să acționăm cu toată energia la realizarea mărețelor obiective prefigurate de partid în vederea înaintării patriei noastre socialiste spre noi orizonturi de progres și prosperitate. Ritmul trepidant al transformărilor ce se petrec sub ochii noștri creează impresia unei adevărate comprimări a timpului. Într-adevăr, ceea ce al tadata se realiza în cîteva decenii astăzi se înlăptuiește în de cursul cîtorva ani, ceea ce nu de mult era de domeniul fantas ticului astăzi este realitate vie

palpată. Afirmatia că ne-am transformat dintr-o țară emina-mente agrară, împovărată de relații semif feudale, într-o țară cu o economie modernă, capabilă să realizeze cele mai complexe tehnologii ale acestui sfîrșit de secol ar părea banală dacă nu s-ar lua în considerare timpul incredibil de scurt în care s-a petrecut acest proces. Dintre numeroasele exemple ce s-ar putea da pentru a caracteriza stadiul înalt al dezvoltării noastre actuale, cel mai semnificativ ni se pare a fi sistemul cercetării științifice românești. Este adevărat că, de-a lungul istoriei, poporul nostru a dat reprezentanți de seamă care au intrat definitiv în galeria marilor personalități științifice mondiale, demonstrînd ca pacitatea nativă de creație specifică românului. Astăzi însă, cînd noile probleme cu care se confruntă omenirea nu mai pot fi soluționate de cercetători solitari, se impune din ce în ce mai mult implementarea unui sistem industrial de cercetare științifică. Este meritul incontestabil al partidului nostru, al secretarului său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, de a fi sesizat această cerință obiectivă și de a

fi elaborat un sistem unitar de cercetare și creație tehnico-științifică, specific etapei actuale și de perspectivă, în concordanță cu obiectivele dezvoltării noastre social-economice. Avem astăzi un program clar de orientare a acestei activități, elaborat pe baza unei analize științifice riguroase, racordat la disponibilitățile existente și la cerințele de perspectivă ale dezvoltării noastre, avem o puternică bază materială, însumînd o multitudine de institute de cercetare științifică și proiectare tehnologică și institute de învățămînt superior dotate cu aparatură modernă, în care lucrează cei mai buni specialiști în domeniu (prin numărul de cercetători și cadre didactice universitare, raportat la populația activă, România se afla, din acest punct de vedere, printre primele țări din lume), avem, de asemenea, un cadru organizatoric cuprinzător, definit prin existența unor organisme coordonatoare - Consiliul Național al Științei și Învățămîntului, condus de tovarășa academiciană doctor inginer **Elena Ceaușescu**, Comitetul Național pentru Știință și Tehnologie, institutele centrale de cercetare științifică - și a

unor forme de dezbatere democratică a problematicei, capabil să optimizeze efortul de creație tehnico-științifică prin înlăturarea paralelismelor și identificarea celor mai eficiente căi de materializare a obiectivelor propuse. Reorganizarea și reorientarea sistemului de învățământ, conjugate cu efervescența creației literare și artistice, pe fondul activității fertile, declanșată prin inițierea Festivalului Național „Cântarea României”, conturează o largă mișcare culturală ce a descătășat resursele intelectuale ale poporului nostru, conferind acestei perioade, numită pe drept cuvânt „**Epoca Nicolae Ceaușescu**”, virtuți de înaltă stare spirituală. Am insistat asupra acestei probleme – una din marile cuceriri ale socialismului – tocmai pentru că ea demonstrează, prin evoluția mereu ascendentă a devenirii sale, ca și celelalte laturi ale dezvoltării noastre social-economice, efortul de căutare a unui drum propriu, adaptat condițiilor noastre concrete, particularităților noastre istorice și naționale, organic integrat unei viziuni largi, de mare amploare și largă perspectivă ce caracterizează concepția secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, de afirmare a disponibilităților societății socialiste românești multilateral dezvoltate în planul unei noi calități, superioare.

Momentele de bilanț cu caracter de aniversare reprezintă, fără îndoială, prilejul cel mai nimerit de evaluare a drumului parcurs și de identificare a direcțiilor de perspectivă pe baza experienței acumulate. Pentru tinăra generație din patria noastră – care beneficiază de marea șansă de a trăi într-o epocă în care toate eforturile societății converg spre realizarea unui viitor luminos și prosper – un astfel de moment important l-a constituit marcarea aniversării a 65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și a 30 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România. Onorată de prezența secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a tovarășei academician doctor inginer **Elena**

Ceaușescu, festivitatea de aniversare a organizațiilor revoluționare ale tineretului și studenților s-a constituit într-o lucidă și realistă analiză privind valorificarea imensului potențial creator al tinerei generații, în contextul amplului efort al întregului nostru popor pentru realizarea obiectivelor adoptate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului. Cu acest prilej s-a desprins clar ideea că tineretului îi revine înalta datorie patriotică de a continua tradiția luptei revoluționare printr-o permanentă perfecționare profesională, printr-o pregătire multilaterală, menite să confere acele calități indispensabile constructorului societății viitoare. În acest context și în perspectiva Conferinței Naționale a partidului ce va avea loc în acest an, la începutul lunii decembrie, se pot contura obiectivele prioritare, la îndeplinirea cărora tineretul este chemat să-și aducă o contribuție importantă. Un loc central în preocupările organizației de tineret îl ocupă problematica modernizării activității social-economice. Nu trebuie uitat faptul că în urmă cu câteva luni secretarul general al partidului atrăgea atenția că anul 1987 reprezintă o etapă importantă în acest proces complex ce și-a propus, în urma hotărârilor Congresului al XIII-lea al partidului, să reconfigureze toate structurile și laturile societății prin promovarea celor mai recente cuceriri ale științei și tehnologiei moderne. Obiectivul esențial al strategiei partidului și statului nostru – acela de a se trece în actualul cincinal de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la o nouă etapă, de țară mediu dezvoltată și în perspectivă atingerea nivelului de civilizație comunistă – nu poate fi atins decât în condițiile implementării pe scară largă a progresului științific și tehnologic, laolaltă cu continua ridicare a nivelului ideologic și cultural al maselor, cu adâncirea democrației revoluționare muncitorești, socialiste. Această etapă – de înaltă efervescență creatoare și de intens efort organizatoric –, caracterizată prin voința de necîlînt a întregului nostru popor de a întâmpina prin fapte de muncă exemplare Conferința

Națională a partidului, ridică și în fața tinerei generații, a organizației sale revoluționare sarcini complexe.

O prioritate cu profunde implicații în viața societății o constituie problematica energetică. Energia constituie pentru orice societate premisa absolut necesară realizării unei evoluții ascendente. Cu atât mai importantă devine însă problema energetică, cum este cazul țării noastre, cu cît ritmurile de dezvoltare sînt mai înalte. În actualul stadiu, o simplă extensie a dezvoltării bazei energetice nu rezolvă pe deplin această problemă, în condițiile în care la o serie de resurse, cum sînt cele hidroenergetice, s-a ajuns la limita superioară a disponibilităților. Pe de altă parte, folosirea în continuare ca bază energetică a hidrocarburilor lichide și gazoase în actuala situație – a perspectivei epuizării acestor resurse – nu mai este deloc avantajoasă. Iată de ce efortul principal al partidului și statului nostru este orientat spre dezvoltarea centralelor termoelectrice pe bază de cărbune, prin identificarea unor soluții de valorificare a cărbunelui inferior și implementarea pe scară largă a așa-ziselor surse de energie neconvențională, în prim plan situîndu-se energia nucleară. Problema ar fi însă incomplet soluționată dacă nu s-ar avea în vedere și imensele disponibilități ale economisirii energiei. De la cele mai mărunte măsuri organizatorice pînă la înlocuirea tehnologiilor energofage cu tehnologii noi, de înalt randament energetic, sau reintroducerea în circuitul economic a resurselor secundare de energie, se deschide un vast cîmp de acțiune, cu efecte benefice pentru dezvoltarea societății. Strîns corelată cu acest amplu proces este și problematica reciclării materialelor și pieselor re folosibile – care, în esență, constituie, în egală măsură, o nouă resursă de materii prime –, dar și recuperarea unor investiții energetice.

Trebuie subliniat cu această ocazie o semnificație social-economică deosebită care, deseori, scapă la prima vedere. Problema valorificării superioare a energiei și a resurselor mate-

riale, inclusiv prin reintroducere în procesul social-economic a resurselor re folosibile, are și implicații de ordin ecologic. Procesele industriale cu pierderi energetice și de materiale secundare reprezintă nu numai o etapă depășită pe plan economic, dar și un factor de risc ecologic pe care o societate ca a noastră, preocupată în cel mai înalt grad de realizarea unei dezvoltări armonioase și eficiente, nu îl poate neglijă. Iată deci suficiente temeiuri pentru a conferi acestei preocupări majore a partidului și statului nostru importanța capitală acordată.

A introduce pe scară largă noul, cele mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii presupune și o schimbare de optică la nivelul pregătirii profesionale, al educației în general, presupune în primul rând o abordare revoluționară, caracterizată printr-un

spirit permanent de autodepășire. Am fost cu toții martori și părtași la restructurarea întregului sistem de învățămînt care, într-o perioadă relativ scurtă, a trecut de la o configurație exclusiv teoretică la una cu puternice valențe practice. Rețeaua învățămîntului liceal și superior este modelată astăzi pe necesitățile economiei naționale, fiind preponderent tehnică. În paralel, a crescut preocuparea pentru realizarea, prin sistemul de învățămînt, a unui om nou, cu un larg orizont cultural, un accent deosebit fiind pus pe studiul științelor sociale. Putem spune deci că există toate condițiile ca școala noastră să formeze specialiști cu o înaltă pregătire profesională, în același timp educați în spiritul unei concepții materialist-științifice despre lume și viață, pătrunși de conștiința înaltelor îndatoriri ce le revin față de societate. Nu este întimplător faptul

că, în marile confruntări științifice și tehnice internaționale olimpiade și balcaniade de știință, expoziții și sesiuni tehnico-științifice -, reprezentanții noștri au ocupat în mod permanent locuri fruntașe, atestînd pe plan mondial înalta ținută profesională a sistemului nostru de învățămînt, a mișcării uteciste de creație „Știință-tehnică-producție”. Acum, se cere mai mult ca niciodată valorificarea acestui înalt potențial creativ în toate sferle de activitate ale societății potrivit obiectivelor prefigurate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului. Este o obligație de onoare a tinerei generații, a organizației sale revoluționare, de a răspunde concret, prin fapte, minunatelor condiții de muncă, studiu și viață create prin grija partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**.

CONDIȚIA LITERATURII DE ANTICIPAȚIE TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ

Pe fondul unei preocupări sporite pentru educația multilaterală a tinerei generații, într-un context mai larg de diversificare a propagandei politice și culturale, acum cinci ani, la inițiativa C.C. al U.T.C.; apărea prima ediție a Almanahului „Anticipația”, publicație ce și propunea să promoveze un gen literar aparte, deosebit de gustat de către tineri. În paralel, prin grija organelor și organizațiilor U.T.C., a factorilor implicați în formarea și educarea gustului pentru literatură și artă, s-a dezvoltat o largă mișcare de creație literară și artistică în domeniul anticipației tehnico-științifice. Au luat naștere o serie de cenacluri literare în marile localități ale țării, pe platforme industriale, în școli, la casele de cultură, ale științei și tehnicii pentru tineret, chiar și la sate. Anual, sub egida C.C. al U.T.C. și cu sprijinul C.C.E.S., al Uniunii Scriitorilor și al Uniunii Artiștilor Plastici, s-a organizat o consfătuire a

acestor cenacluri, prilej de util schimb de experiență și de analiză a activității depuse, de orientare a creației literare și artistice spre problematica majoră a genului. În fiecare an s-a organizat un concurs de creație literară și artistică la care au participat un număr mare de autori, membri sau nemembri ai cenaclurilor, lucrările premiate fiind publicate în următoarea ediție a Almanahului „Anticipația”. Ca urmare a acestei mișcări în permanentă dezvoltare, ce continuă tradiția generațiilor mai vechi de scriitori în acest domeniu, s-a observat în ultimul timp o deschidere mai mare a activității editoriale spre acest gen de literatură atît de căutat. Au apărut în număr sporit o serie de antologii cuprinzînd cele mai reușite lucrări din întreaga țară, de regulă selectate pe o anumită tematică, sau au fost editate în număr mai mare volume de debut sau de autori consacrați. În almanahuri de prestigiu, editate

de regulă de revistele literare, au apărut lucrări sau secțiuni cuprinzînd literatură de anticipație tehnico-științifică, unele cenacluri, reviste studentești și în mod excepțional o revistă de cultură (revista „Argeș”) editează ocazional suplimente integrale dedicate acestui gen de literatură. Merită menționat faptul că suplimentul cenaclului „Helion” din Timișoara a fost deosebit de apreciat, în 1984 la Conferința europeană de literatură științifico-fantastică „Eurocon”, ce a avut loc la Brighton, Anglia. În sfîrșit, anual C.C. al U.T.C. a acordat un premiu pentru cea mai valoroasă lucrare editorială din domeniul literaturii de anticipație tehnico-științifică.

Semnificativ este faptul că și critica literară, destul de timid însă, a început să se intereseze de acest gen literar, dar în prea mică măsură încă, dezbateră critică rămînd monopolul fanilor (citoriți și autori de literatură

de anticipație tehnico-științifică de regulă fără o pregătire profesională în domeniul literaturii, dar cu o pătimașă dragoste pentru acest gen). Așa se face că, pe fondul unei creșteri cantitative substanțiale de texte (elaborate sau chiar publicate), există temerea că acel salt calitativ atît de dorit și de necesar nu s-a realizat și nici n-ar fi previzibil să se realizeze atîta vreme cît lipsește o abordare sistematică și pertinentă din partea criticii de specialitate. Situația nu este atît de gravă cum ar părea la prima vedere, dacă, din păcate, n-ar fi alimentată de o anumită tendință ce se manifestă în ultima vreme. Fără a fi un bun cunoscător al fenomenelor ce se manifestă în marea literatură contemporană românească, poți însă identifica în spațiul dezbaterilor pe marginea literaturii de anticipație tehnico-științifică acea tendință păgubitoare de abordare a creației literare de pe platforma unui provincialism îngust, prin prisma unui spirit de grup, eludîndu-se principiile generale valabile, așezate deasupra oricărei subiectivități, atît de necesare unei analize principiale care să promoveze adevăratele valori. Nu ducem lipsă nici în acest spațiu de oameni pricepuți, creativi și nici de disponibilități editoriale, ne lovim însă prea adesea de lipsa de onestitate, de etică profesională. Prea multă energie se irosește în polemici numai de dragul de a polemiza, prea puțin spațiu tipografic se pierde prin abordarea unor amănunte marginale, scăpîndu-se din vedere problemele de conținut, de orientare ideologică și culturală, de realizare estetică în ansamblu a textelor. Ni se pare semnificativ să remarcăm - fără a avea în nici un caz intenția de a face o paralelă între clasică opera shakespeareană și acest gen de literatură contemporană - că anumite neglijențe de construcție și anacronisme notorii ale marelui titan al literaturii universale (în „Regele Ioan” trag tunurile cu un veac înainte de intrarea artileriei în războaie; în Roma lui Caesar bat ceasurile ca în Londra iacobină; contemporanii lui Coriolan poartă pistole și spun rugăciuni înainte de masă ca puritani,

Cleopatra joacă biliard; Boemiei i se acordă un tărîm la mare, iar Milanului un ocean etc., etc.) nu au stîrbit cu nimic valoarea de netăgăduit a operelor marelui scriitor englez, care au rămas pentru eternitate în patrimoniul mondial al culturii prin mesajul lor profund umanist, prin fondul ideilor de o permanentă actualitate. Aceasta nu înseamnă cîtuși de puțin să tolerăm erori gramaticale sau anacronisme științifice în lucrările contemporanilor noștri, dar nici să ne mîrginim la a le căuta cu tot dinadinsul, scăpîndu-ne fondul problemelor.

Critica literară a fost și trebuie să rămînă un prețios instrument de sprijinire a valorilor autentice în domeniul literaturii, pe baza unei analize cuprinzătoare, exigente, principiale și constructive, și nu un mijloc stresant de atac la persoană sau de „rezolvare” a unor interese de grup. Sîntem absolut convinși că, o dată stinse aceste fenomene negative, nesemnificative pentru spațiul literaturii noastre, vor cîștiga și cititorii și autorii și, în ultimă instanță, literatura de valoare. Pe de altă parte, este mai actuală acum ca orînd o creștere a receptivității, în mod special a tinerilor autori, fața de critica literară onestă, premisă absolut necesară pentru o evoluție sănătoasă în planul creației literare. Este locul și este momentul pentru o mai mare deschidere față de critica literară - aș zice chiar, deși nu aș vrea să fiu interpretat greșit, pentru o mai largă toleranță față de critică - atît din partea autorilor, cît și din partea revistelor de specialitate.

Se cuvine deci, după apariția a cinci ediții din acest almanah și pe fondul unei dezbateri din ce în ce mai aprinse pe marginea genului; să rememorăm și totodată să redefinim statutul acestei publicații, într-un fel unică, în spectrul atît de larg al almanahurilor editate în ultima perioadă.

Almanahul „Anticipația” este și va continua să rămînă un almanah pentru tineret. Acest fapt implică în egală măsură promovarea literaturii de anticipație tehnico-științifică, cu un profund mesaj, vizînd, prin formele specifice acestui gen lite-

rar, problematica majoră a zilelor noastre, cu alte cuvinte, o literatură cu o importantă miză politică și educativă și, în același timp, afirmarea unor tinere talente în acest domeniu.

A devenit deja o tradiție de a publica în almanah medaloane cuprinzînd prezentarea activității și a celor mai reprezentative lucrări cu precădere ale unor tineri aflați în etapa de căutare a unui drum propriu chiar dacă există riscul, lesne de înțeles, de a lăsa autori care nu au disponibilitatea creativă de a continua pe un plan superior opera literară începută. Ne asumăm acest risc cu conștiința datoriei de a cultiva în rîndul tinerei generații dragostea pentru literatură și cu încrederea că numai această largă deschidere spre tineret poate să ofere condițiile creării unui climat fertil, de formare a unei noi generații de scriitori care să ducă pe mai departe, într-o continuă ascendență, tradițiile literaturii noastre de anticipație tehnico-științifică.

În măsura posibilităților, pentru a avea o viziune mai largă a acestui gen literar, în almanah sînt prezentate și cele mai semnificative opere literare ale unor scriitori consacrați pe plan internațional.

O mare parte a almanahului este dedicată științei, sub genericul semnificativ „Știința la frontierele cunoașterii”, plecînd de la considerentul că acest gen de literatură deseori extrapolează pentru viitor posibilul drum al cercetării științifice, identificîndu-se ca „anticameră” a științei. Nu am pledat și nici nu pledăm pentru o literatură de gen viitorologic, în sensul prefigurării mersului înainte al științei, dar sîntem convinși că acest gen literar nu poate ignora cele mai recente cuceriri ale științei și impactul lor viitor față de om și societate. Iată de ce în rubrica mai sus amintită am încercat în permanență, cu sprijinul unor prestigioși oameni de știință, să conturăm marile întrebări cu care se confruntă știința contemporană și să prezentăm ipotezele științifice în curs de confirmare. Stăruim asupra ideii că literatura de anticipație tehnico-științifică reprezintă și o modalitate de a ne acomoda la so-

cul viitorului, prezentându-ne în manieră literară posibile scenarii ale evoluției om-societate-tehnologie, conștientizându-ne totodată responsabilitățile sau riscurile implementării necontrolate a rezultatelor cercetării științifice și tehnologice de vîrf. În fine, un spațiu amplu în almanah este consacrat criticii literare, fără să ne sfiim să asociem opinii principale contradictorii, considerînd că cititorul este suficient de matur să înțeleagă natura dialectică

a unei opere literare. Facem un apel de conștiință la adresa tuturor criticilor noștri de valoare pentru a ne ajuta să realizăm prin intermediul rubricii de profil - „Galaxia SF” - aceea orientare de conținut și de expresie literară atât de necesară unui gen de literatură ce se bucură de o largă audiență la tînărul cititor care îl poate influența uneori decisiv pe plan estetic. Considerăm că atîta vreme cît acest gen literar are un impact și o influ-

ență deosebit de mare asupra copiilor și tînerilor nu ne este permis să-l lăsăm în afara rigurilor literare pe motivul neînțeleasă că ar depăși competențele strict literare. Simțul datonei de onoare față de cultura românească ne impune să nu abandonăm la voia întîmplării acest gen literar atât de prolific și popular. Iată de ce așteptăm cu interes și speranță orice opinie, sugestie și critică constructivă la adresa rubricii „Galaxia SF”.

PRETEXT PENTRU O CONTINUARE

O explicitare a conținutului acestui almanah pare redundantă. Citîndu-l pe Sorin Antohi - un remarcabil tînăr critic și erudit literar, cu oarecare simpatie pentru literatura științifico-fantastică - „Vorba (ușor adaptată a) califului bibliofob și piroman Omar I: dacă scrierile acestea concordă cu părerile dumneavoastră, sînt inutile; dacă dimpotrivă, atunci sînt inadmisibile”, această continuare nu are darul decît de a umple într-un fel un spațiu tipografic ce a fost dedicat în exclusivitate unui discurs editorial. În speranța însă de a ne face înțeleși asupra modului în care am concretizat principiile de realizare a Almanahului „Anticipația”, ne vedem obligați să prezentăm o justificare a conținutului actual.

Conform tradiției, am publicat, și în acest an toate lucrările premiate la Concursul anual de literatură de anticipație tehnico-științifică. Este vorba de schița „Noapte bună, Tereza” de Marian Truță, de povestirea „Peisagistul” de Silviu Genescu și de nuvela „Maidanul cu extraterestri” de Constantin Cozmiuc. În ceea ce privește nuvela menționată, trebuie să remarcăm efortul autorului - destul de singular în actuala situație a literaturii noastre SF - de a reflecta, printr-un unghi insolit de abordare, atmosfera specifică unui cartier muncitoresc din România. În această ediție prezentăm patru medaloane - trei ale unor foarte tineri creatori și altul al unui scriitor consacrat, Mircea Șerbănescu. Mihnea Colum

beanu, căruia i-am dedicat un medalion, a primit premiul special al juriului pentru nuvela de mai mare întindere „Eternul purgatoriu”, o interesantă și incitantă dezbatere despre perisabilitatea unei societăți bazate pe un sistem totalitar, subordonat unei credințe mistice. Cornel Ionicel este autorul unor lucrări de artă plastică, realizate într-o manieră cu totul inedită, ce ilustrează cîteva pagini ale actualului almanah. În sfîrșit, Dan Pavelescu este un tînăr și prolific traducător din limba engleză, ceea ce nu exclude însă faptul că, prin selectarea și prelucrarea deosebit de îngrijită a textelor, nu ar fi în egală măsură și coautor al acestor lucrări.

Sînt prezenți în almanah și tineri autori deja consacrați în literatura de anticipație tehnico-științifică: M. Grănescu, G. Ceaușu, C. T. Popescu, R. Harnitonovici, O. Buflilă, B. Ficeac și alții.

În privința traducerilor, actualul almanah se reduce la două, dar care credem că sînt semnificative prin întindere și valoare pentru literatura de gen pe plan mondial. Este vorba de romanul „Sfîrșitul eternității” de Isaac Asimov (traducere Anca Răzuș) - o frumoasă pledoarie pentru necesitatea dezvoltării obiective, fără nici o imixtiune din afară, a societății omenestii -, și nuvela de mare întindere „A doua invazie a marșienilor” de Arkadi și Boris Strugațki (traducere Valerian Stoicescu) - un interesant antiscenariu al opereii cu aceeași tematică a lui H. Wells.

În ceea ce privește „Știința la

frontierele cunoașterii”, autori de prestigiu, cum ar fi Al. Boiu, D. Constantin, S. Chelcea, D. Drimer, S. Marcus, C. Maximilian, Al. Mironov, I. Purica și M. Șerban, fac o prezentare a unor incitante probleme cu care se confruntă știința actuală în variate domenii: fizica universului, tehnologiile viitorului, riscurile genetice și ale improbabilei călătorii în timp, biogenetica, precum și eterna problemă a omului zăpezilor.

„Galaxia SF” cuprinde opinii critice asupra celor mai reprezentative lucrări editoriale apărute în ultima perioadă și, în același timp, o dezbatere în ceea ce privește unele aspecte mai importante ale fenomenului dezvoltării literaturii de anticipație tehnico-științifică la noi și pe plan mondial, în care am inclus și lucrările de critică literară premiate la concursul de anul trecut (autori: Cristian T. Popescu și Lucian Ionică). Mulțumim pe această cale criticilor I. Hobana (Uniunea Scriitorilor), M. Coman, V. Bugariu, S. Antohi, Szavai Geza și, în egală măsură, pictorului Liviu Suhar (Uniunea Artiștilor Plastici), care și-au sacrificat din timpul lor liber pentru a ne ajuta să înțelegem mai bine și mai corect acest gen de literatură și artă.

Mulțumind tuturor celor ce ne-au sprijinit în realizarea acestui almanah, ne exprimăm speranța că vom primi pe adresa redacției opinii, sugestii și critici pertinente, care să ne îndrume în viitor spre elaborarea unor ediții mult mai bune.

IOAN ALBESCU

dimensiunile universului

- Treceți pe dezintegratorul controlat de protoni și urmăriți creșterea de energie acumulată în plasma de quarkuri!

- Am ajuns la valoarea maximă pentru procesul de supersimetrie, i se răspunse după un timp.

- Acționați comenzile pentru transformarea fermioni-bozoni-fermioni.

Simți cum se desface, se dezagregă umplind universul, trecind pentru scurt timp într-o lume nouă. Apoi, deveni din nou conștient de coexistența sa normală.

Privi în jur. Totul era la locul știut: fotoliul în care ședea, aparatele de control din jur, fereastra neutrinică prin care putea vedea la distanțe cosmice, de sute de mii de ani lumină.

Neutrinii veneau cu viteza luminii din galaxia pe care abia o părăsise și care îi apărea așa cum era ea cu mult înainte de a pleca el de acolo.

În câteva minute, prin procesul de supersimetrie, parcursese două sute de mii de ani lumină.

Desigur că îți trebuie curaj să riști aplicarea acestui proces care poate ușor să te lase transformat în forțe, în bozoni, ce s-ar fi răspândit în universul geamăn E'_0 , astfel încât nimic nu ar mai fi amintit de existența unor structuri inteligente, sensibile și complexe.

În cele câteva minute cât a durat transformarea, au trecut în universul geamăn E'_0 prin intermediul câmpului gravitațional și au revenit în universul lor E_0 la distanța de sute de mii de ani lumină față de poziția inițială.

Era prima dată când se experimenta procesul de supersimetrie cu trecerea prin universul geamăn E'_0 .

Dacă această experiență reușea, exista posibilitatea de a investiga celălalt univers, despre care nu se știa că există decât prin intermediul găurilor negre.

Și, cu puțin curaj, iată că ei au reușit să depășească această încercare.

- Totul este normal. Fiecare își reia activitatea obișnuită, se auzi din nou vocea sonoră a coordonatorului navei extragalactice.

După cîva timp, cînd starea nervoasă reveni la normal, istoricul navei, puțin intrigat, spuse:

- Am găsit în memoria calculatorului, înregistrat din fluxul de neutrii care ne vin de la galaxia noastră, un document ce dovedește că strămoșii

noștri bănuiau existența proceselor pe care noi le experimentăm astăzi. Deoarece pînă la prima escală parcurgem distanțele cu viteză mai mică decât viteza luminii, avem timpul necesar ca să ne amuzăm. Propun să punem descifratorul de limbaje să ni-l traducă. Unele concepte utilizate sînt greu de sesizat, totuși este sigur că, deși nu aveau informații asupra constantelor de timp și spațiu, știau destul de multe despre dimensiunile suplimentare ale Universului.

După cîteva minute, fiecare membru al echipei se amuza ascultînd:

„Universul este compus din corpuri și forțe. Ultimele descriu interacția dintre corpuri.

Această idee pe care o datorăm antichității grecești se întîlnește, sub diverse forme dar continuu, în istoria științei umane despre natură. O întîlnim la Aristotel, de la care ne-a rămas caracterizarea corpurilor și a forțelor ca fiind cele care nu se pot suprapune în același timp și spațiu - corpurile, sau se pot suprapune oricîte - forțele. O întîlnim în secolul XVII la Newton, care reușește primul să construiască acel minunat instrument de predicție care se cheamă mecanica clasică, mecanica newtoniană, prin legarea conceptului de forță cu cel de accelerație. O întîlnim la începutul secolului nostru, cînd pentru descrierea microobiectelor fizicii a fost necesar să se unească descrierea corpusculară a obiectelor cu cea ondulatorie în sinteza pe care o numim astăzi mecanica cuantică și cînd s-a descoperit că microobiectivele, nucleeele atomilor, pot să se dezintegreze, transformîndu-se unele în altele.

Astfel, problema descrierii universului capătă valențe noi. Ne putem întreba cîte particule sînt elementare, așa fel încît prin interacția lor, descrisă prin intermediul unor cîmpuri de forțe, să se poată compune toate corpurile cunoscute.

Pe de altă parte, cîmpurilor de forțe li se asociază particule specifice fiecăruia, ca de exemplu fotonul, care este asociat cîmpului electromagnetic generat de particulele: electron, cu sarcină electrică negativă, sau pozitron cu sarcină pozitivă.

Așadar, descrierea forțelor se face printr-un schimb de particule, denumite bozoni, între particulele care generează prin sarcinile lor cîmpurile de forțe, denumite fermioni. Ne aflăm în fața a

două tipuri de particule, fermionii care au compoziția corpurilor, și bozonii, care descriu forțe.

Datele experimentale acumulate în decursul ultimelor decenii cu acceleratoarele de particule și cu reactorii nucleari de cercetare din marile centre ca: Brookhaven (S.U.A.), Dubna și Sherpuchovo (U.R.S.S.), Geneva (Elveția) etc. au permis, prin sistematizarea lor, să se construiască un model standard al particulelor fundamentale. Astfel, toate corpurile ar fi compuse din șase quarkuri, grupate în trei familii de câte două, și șase leptoni, grupați tot în trei familii. Dacă quarkurile, combinându-se câte trei, ne dau protonul și neutronul, componentele nucleului atomic, și nu au putut fi separate din interiorul acestora, familia leptonilor conține particule libere, ca electronul, care formează norul din jurul nucleului și dă proprietățile chimice ale atomilor.

Toți fermionii sînt formați din quarkuri sau leptoni menținuți prin intermediul a patru forțe distincte: cîmpul de forțe electromagnetice, cu care este asociat fotonul; cîmpul de forțe slabe, cu care sînt asociate trei particule (W^+ , W^- , Z^0), forțele nucleare tari, asociate cu cîmpul de forțe cromodinamic, similar celui electromagnetic, dar cu trei sarcini de culoare în loc de una și cu opt particule asociate (gluoni); pe lîngă acestea, păstrîndu-și încă misterul de cel mai vechi cîmp cunoscut de omenire, este cîmpul de forțe gravitațional.

Fizicienii însă nu sînt mulțumiți cu modelul standard, pentru că utilizează prea multe particule fundamentale și prea multe forțe. Își face loc, astfel, ideea unificării cîmpurilor de forțe și se știe că Salam, Glashow și Weinberg au luat Premiul Nobel pentru că au unificat forțele electromagnetice cu cele slabe într-o teorie strălucit verificată de C. Rubia și Van den Meer, și ei laureați ai Premiului Nobel în anul 1985.

Giorgi și Weinberg au elaborat o teorie unificatoare a forțelor electroslabă cu cele cromodinamice, teoria care prevede transformarea quarkurilor în leptoni. Consecința acestei este că protonii nu mai sînt cărmizile stabile ale universului, ci ar trebui să se dezintegreze cu un timp de viață de 10^{31} ani. Viața lor este enormă dacă ținem seama că vîrsta universului nostru este estimată la 10^{10} ani. Aceasta se reflectă în faptul că dezintegrarea unui foton este un lucru foarte rar. Un calcul simplu arată că, pentru a constata dezintegrarea unui proton în cursul unui an, este nevoie să se supravegheze o cantitate de zece mii de tone de apă. Protonii se găsesc în apă ca nuclee ale atomilor de hidrogen și în calitate de componente ale nucleelor de oxigen. Au fost efectuate imediat șapte experimente, în S.U.A., U.R.S.S., Italia, Franța și India, în condiții cu totul speciale, pentru ca să se pună în evidență dezintegrarea protonului. Astfel, la Cleveland, într-o mină de sare, la o adîncime de peste 1,5 km, un detector de opt mii de tone de apă este supravegheat cu 2.048 de fotomultiplicatori, creîndu-se condițiile ca, dacă un proton s-ar dezintegra, semnalele date de un astfel de eveni-

ment să nu se confunde cu reacțiile date de razele cosmice.

Rezultatele publicate în 1985 arată că protonul, dacă s-ar dezintegra, ar avea o viață în orice caz mai mare de 10^{32} ani, deci cu un ordin de mărime mai mare decît prevedea teoria lui Giorgi-Glashow. Există însă și alte teorii, care prevăd o viață mai mare, astfel că problema nu este încheiată și, în anii următori, eforturile experimentale pentru a descoperi dezintegrare protonului vor continua.

În paralel, însă, se studiază și comportarea nucleelor la energii foarte mari. Nucleul unui atom este o bucată de materie cu totul diferită de orice corp din experiența noastră zilnică. El este extraordinar de dens: un degetar plin cu materie nucleară ar cîntări un milion de tone.

De o importanță deosebită este comportarea nucleelor la schimbările de temperatură, presiune și densitate, care pot apărea cînd ele se ciocnesc la viteze apropiate de viteza luminii. Pentru a împina unui nucleu o astfel de viteză este necesar ca el să fie accelerat la energii foarte mari. La Institutul Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna se accelerează nuclee de neon la viteze care sînt 98% din viteza luminii, iar la Lawrence Berkley Laboratory se pot accelera ioni grei, ca cei de uraniu. Ciocnirea nucleelor la aceste viteze poate da informații asupra structurii materiei nucleare aduse la starea de plasmă de quarkuri, care apare la temperaturi de ordinul a 10^{12} grade. Dacă pînă în prezent proprietățile quarkurilor au fost studiate numai în inter-reacții dintre particule individuale, ciocnirile dintre nucleele grele accelerate la viteze relativiste permit studiul comportării quarkurilor în stare de plasmă.

Universul nostru și-a început existența tocmai într-o astfel de stare. Iată deci că, în anii viitori, ne putem aștepta ca să se producă în laborator starea inițială pe care materia a avut-o în univers.

Revenind la ideea de unificare a cîmpurilor de forțe, constatăm că am lăsat deoparte cîmpul gravitațional. Visul lui Einstein a fost, toată viața, să realizeze unificarea cîmpului gravitațional cu cel electromagnetic. Dacă Einstein nu a reușit să-și vadă visul împlinit, în schimb noi asistăm, în ultimii zece ani, la progrese simțitoare pe calea realizării acestui vis care, în etapa actuală, ar însemna elaborarea unei teorii unificatoare a celor patru cîmpuri de forțe într-unul singur. Se crede că, la începutul universului, în primele lui momente, cînd energia particulelor era foarte mare, exista o singură forță și, pe măsură ce energia particulelor a scăzut, au început să se diferențieze între ele forțele gravitaționale de cele cromodinamice, apoi cele slabe și, în fine, cele electromagnetice.

Pentru a înțelege posibilitatea unei astfel de unificări, fizica a trebuit să renunțe la ideea de care aminteam la început și anume că universul este compus din corpuri și forțe care nu se pot transforma unele în altele. Teoriile de supersimetrie și supergravitație consideră că fermionii (corpurile) se pot transforma în bozoni (forțe) și invers.

Consecințele unor astfel de teorii sînt remarcabile. Printre altele, am reține aici faptul că toate particulele par să fie produse prin transformări de supersimetrie din gravitoni. Câmpul gravitațional devine un fel de Alma Mater, origine comună a tuturor corpurilor și forțelor din univers.

Pe de altă parte, teoriile de supergravitație prevăd existența unor forțe de gravitație care se anulează la distanțe mici. Una dintre particule asociată cu aceste câmpuri de forțe, care pot fi atât de atracție cît și de respingere, a primit numele de gravifoton și ea descrește cu distanța, anulîndu-se la cîțiva metri.

Desigur că teoriile fizicii se bazează pe experimentele făcute, iar noile teorii trebuie să prevadă, o dată cu existența unor particule, și condițiile în care ele pot fi constatate experimental. Pentru detectarea gravifotonului, noi am propus experiențe în care se utilizează neutroni ultrareci, ce vor putea fi realizate la reactorii nucleari de la Dubna și Grenoble în următorii ani. Dacă se va dovedi că există astfel de câmpuri de forțe, ele vor fi primul nostru motiv de încredere în consecințele teoriilor de supergravitație, printre care poate că cea mai interesantă este aceea că transformarea unui fermion într-un bozon și apoi refacerea fermionului au loc cu deplasare în spațiu și timp, și astfel de idei par astăzi stranii, ele nu ne sperie, căci tot atât de ciudată li s-ar fi părut ideea că se poate scoate energie din masa nucleelor de uraniu chiar și celor mai mari fizicieni de la sfîrșitul secolului al XIX-lea.

Teoriile de supergravitație au reînviat ideile lui Kalutza și Klein, din 1922, care, pentru a explica existența câmpului electromagnetic alături de cel gravitațional, au imaginat un spațiu cu cinci dimensiuni, adăugînd o dimensiune în plus față de cele trei dimensiuni spațiale și o dimensiune temporală specifice spațiului-timp introdus de Einstein.

Teoriile de supergravitație au crescut numărul dimensiunilor pînă la 11. Ele asociază fiecărui punct al spațiului-timp cu patru dimensiuni o sferă cu șapte dimensiuni suplimentare.

Spațiile supergravitației au, însă, printre altele, două mari inconveniente:

- nu pot elimina decît parțial apariția infiniziilor, adică faptul că, dacă considerăm particulele punctuale, atunci interacția cu ele înșile are loc la distanțe nule. Cum forțele sînt în genere invers proporționale cu o funcție de distanță, cînd distanța este nulă, acestea devin infinite.

- nu pot explica de ce neutrinii și interacțiile slabe preferă un univers fără simetrie în oglindă.

Abia în 1984, Green și Schwartz au rezolvat aceste probleme asociind teoria strunelor cu supergravitația. Această teorie consideră particulele elementare nu ca puncte, ci ca niște mici coarde cu dimensiuni de ordinul 10^{-35} metri, adică distanța cea mai mică compatibilă cu teoria cuantelor, care a fost numită distanță Planck, de la nu-

mele autorului conceptului de cuantă de energie - sau, poate mai corect, de acțiune. Fiecare particulă elementară nu este altceva decît o strună care vibrează.

Astfel, dimensiunile spațiului se reduc la 10 și, așa cum arată de Witten, teoriile de acest tip, denumite teorii ale supercoardelor, sînt invariante la anumite transformări locale. Grupurile de transformări specifice acestor invariante au fost descoperite la începutul secolului XX de E. Cartan și numite grupuri excepționale. Cel care pare că explică în condiții optime existența leptonilor, a quarkurilor, a aromelor, culorilor și a spinului diferit al particulelor elementare este grupul excepțional $E_{6 \times 6}$. Acesta este un grup dublu. Grupul E_6 , prin „compactificarea” a șase dimensiuni din cele opt, poate produce particulele cunoscute. Al doilea grup, E'_6 , descrie un „univers geamăn”. Între cele două universuri nu se poate comunica decît prin intermediul câmpului gravitațional. Aceasta ar putea explica și așa-zisa „lipsă de masă” pentru ca universul nostru să revină la starea inițială, din momentul marii explozii, adică să fie un univers pulsatoriu.

Desigur, există o întrebare normală: „Este posibil să detectăm existența unei dimensiuni suplimentare a universului, să zicem a cincea dimensiune?”

La sfîrșitul anului trecut, 1986, Bars și Vesser, și apoi Barr și Mohapatra, au propus o schemă foarte inteligentă, prin care o forță foarte mică ar putea să apară ca rezultat al existenței unei a cincea dimensiuni a universului. Această forță fusese identificată de Fishback și colaboratorii săi la începutul anului 1986 ca rezultat al abaterilor constatate în minele de mare adîncime de la legea atracției gravitaționale a lui Newton și a fost regăsită printr-o inteligentă interpretare a erorilor din experiența făcută de Etvós în 1922: o forță de respingere care se anulează exponențial cu distanța și care este produsă de hipersarcină, sarcină proporțională cu numărul de neutroni și protoni”.

.....

- Nu credeți că sistemul utilizat acum o sută de ani pentru zboruri cosmice, prin respingere cu ajutorul radiațiilor coerente hiperfotonice, avea la bază această idee?

- Dă, este posibil. În orice caz, pămîntenii din mileniul al doilea - cum se cronometrau ei - știau destul de multe. Dar, de la a ști pînă la a putea a trebuit să treacă multă vreme... Îți mulțumim, istoricule, că ne-ai făcut să nu ne plictisim în acest timp.

- Atenție! Continuăm experiența noastră..., se auzi din nou informația sonoră a coordonatorului navei extragalactice.

stiinta, ca arta doua tendinte inverse

Ultimele două secole au cunoscut o compartimentare tot mai accentuată a culturii. Tendința de a așeza totul în sertare riguros codificate se manifestă și azi, dar de câteva decenii devine tot mai puternică și tendința oarecum inversă, de orientare asupra aspectelor globale, dinamice, de interacțiune a unor fenomene dintre cele mai diferite. Nu este vorba de două tendințe care se sabotează reciproc; dimpotrivă, ele se sprijină reciproc. Pentru a înțelege modul în care intră în legătură obiecte și fapte dintre cele mai eterogene, este necesară clasificarea lor prealabilă, după cum studiul legăturilor, asemănărilor, influențelor reciproce poate să conducă la noi criterii de clasificare a obiectelor și faptelor respective.

În ultimă instanță, complexitatea culturii reclamă raportarea ei la unele puncte de reper, la unele criterii organizatoare. Intellectul nostru are o nevoie organică de ordine și simplitate. Ceea ce înțelegem, printr-o viziune globală, este de fapt o decupare a realității, alta decât cea cunoscută. Dacă, de exemplu, cineva și-a organizat biblioteca personală după criteriul alfabetic, trecerea la criteriul tematic îl obligă la stabilirea unor elemente comune pe care le pot avea cărți aparținând unor autori ale căror nume încep cu aceeași literă. Multiplicitatea de aspecte, care se cer considerate, implică o multiplicare corespunzătoare a criteriilor după care putem classifica faptele de cultură.

O ALTĂ DECUPARE A REALITĂȚII

După aceste considerații generale, să trecem la unele exemple. Clasificarea tradițională a disciplinelor distinge domeniile științifice și cele ingineresti, cele filozofice și cele literar-artistice. Științele, la rândul lor, sînt clasificate, de exemplu, în științe ale naturii și științe sociale. Iată însă că o altă decupare a realității conduce la o ordonare de cu totul altă natură a obiectelor ei. Avem în vedere proprietățile de simetrie. Un volum de peste o mie de pagini publicat în 1986 (*Symmetry. Unifying Human Understanding*, edited by Istvan Hargittai, Pergamon Press, New York) reunește eforturile unui mare număr de specialiști, pentru a demonstra faptul că fenomenele de simetrie intră în numitorul comun al tuturor disciplinelor, de la matematică, fizică și chimie pînă la literatură, muzică și arte vizuale. Se constată astfel că, din punctul de vedere al simetriei, unele fenomene aparținând unor domenii foarte depărtate pot fi mai apropiate

decît unele fenomene aparținînd aceluiași domeniu.

Situații de tipul celei de mai sus, care permit o parcurgere transversală și unificatoare a cvasitotalității cunoașterii, sînt nenumărate. Teoria sistemelor și semiotica sînt două discipline de punct de vedere care conduc, fiecare în parte, la o nouă decupare a realității, la o nouă viziune privind așezările și deosebirile dintre fenomene. Dar și discipline clasice de tipul matematicii sau al lingvisticii au dobîndit o funcție de știință pilot, ele orientează cvasitotalitatea cunoașterii umane. Despre procesul de matematizare a cunoașterii umane a scris și nu mai este nevoie să insistăm. Despre modul în care lingvistica exercită funcția de meta-disciplină (adică de disciplină de ordinul al doilea) am scris cu o altă ocazie (*Lingvistica, știință pilot*, Studii și Cercetări Lingvistice 1969, nr. 3 p. 235-245).

MOMENTUL ARTISTIC AL ȘTIINȚEI

Există o nevoie socială presantă de a dezvolta puncte de vedere alternative, de a le asocia, dîndu-le posibilitatea să se potențeze reciproc. În știință, constatăm tot mai frecvent promovarea unei viziuni artistice. Clasiți ca Henri Poincaré și Jacques Hadamard au insistat asupra identității de structură a creației științifice și a celei artistice. Anterior acestora, Karl Weierstrass consideră că „cineva care nu e puțin poet nu poate fi un matematician strălucit”. Marele nostru matematician și poet Dan Barbilian - Ion Barbu era de părere că „matematicile pun în joc puteri suflutești nu mult diferite de cele solicate de poezie și de artă”. Unul dintre cei mai mari specialiști în programarea calculatoarelor, Donald Knuth, și-a intitulat celebrul său tratat *The Art of Computer Programming* (Arta programării la calculator). Într-o discuție despre natura matematicii, care a avut loc în februarie 1983 la Universitatea Indiana (S.U.A.), s-a susținut ideea că matematica însăși ar fi o artă, prin ceea ce are ea mai valoros. Să considerăm, de exemplu, o problemă simplă și elementară. Dacă te deplasezi cu 4 km pe oră, ajungi la destinație, situată la distanța de x km, cu o **întîrziere de o oră față de timpul fixat t** . Dacă însă te deplasezi (alergînd) cu 8 km pe oră, atunci ajungi la destinație cu o oră mai devreme decît trebuie. La ce distanță se află destinația? Desigur, este vorba de o problemă standard, care conduce la un sis-

tem de două ecuații de gradul întâi, cu două necunoscute. Avem $x = 8(t-1)$ și $x = 4(t+1)$, de unde rezultă ușor $x=16$. O rezolvare de acest tip este aproape rutinară și se dobândește prin antrenament. Există însă și o altă soluție, care cere originalitate, dar oferă o satisfacție mai mare: deoarece 8 este dublul lui 4, rezultă că în al doilea caz viteza este dublă, deci distanța parcursă este și ea dublă. Deoarece între momentele de sosire, în cele două cazuri, este o diferență de 2 ore, rezultă că în momentul în care, cu 4 km pe oră, ai parcurs distanța x , cu 8 km pe oră ai fi parcurs încă 15 km, deci și distanța x este de 16 km.

Un exemplu strălucit de tratare artistică a unei probleme de matematică ne oferă marelui nostru povestitor Ion Creangă în povestirea sa *Cinci pini*, scrisă în legătură cu activitatea sa ca învățător. O problemă de fracții este rezolvată fără utilizarea fracțiilor, prin folosirea exclusivă a numerelor întregi (a se vedea articolul nostru *Aritmetică narativă*, Contemporanul, nr. 10 (2 104), 10 martie 1987).

ÎNTRU INVENȚIE ȘI DESCOPERIRE

Avem aici bine marcată deosebirea dintre meșteșug și artă. Știința este artă în faza ei de căutare, dar devine meșteșug în faza ei de învățare. Un profesor bun știe să alterneze momentele de căutare și invenție cu cele de transformare în rutină și formulă. Matematica transformă momentele euristice, de artă, în procedee generale, algoritmice (a se vedea istoria rezolvării ecuațiilor algebrice), iar acestea din urmă conduc la noi momente euristice. Matematica, știința în general, se dezvoltă datorită acestei originalități de tip artistic, dar în același timp ele își reprimă tendința de artisticitate prin inventarea unor metode aplicabile unor clase cât mai largi de probleme. Este ca și cum spiritul nostru ar dori să se odihnească după un efort de invenție. Algoritmul este recompensa primită pentru acest efort. Dar orice algoritm are o fază limitată de acțiune, generând, astfel, o problemă care cere un nou act de invenție.

Am accentuat în cele de mai sus momentul de invenție în demersul științific. Contrazicem oare în acest fel viziunea tradițională a științei, ca act de descoperire? Nu o contrazicem, dar o atențuăm și o nuanțăm. În condițiile unei complexități crescînde, știința are nevoie de o varietate tot mai mare de mijloace. Momentul de invenție al științei trebuie căutat cu precădere în latura ei de metodă. Invenția este la ea acasă în elaborarea modelelor și teoriilor, dar descoperirea trece în primul plan cînd este vorba de structura obiectivă a lumii, teoria big-bang-ului este o invenție, dar America nu a fost inventată, ci descoperită. În matematică, lucrurile sînt mai delicate, deoarece matematica nu este nici știință a naturii, nici știință socială, obiectul ei nu este direct identificabil într-o clasă de fenomene ale lumii înconjurătoare, așa cum se întîmplă cu obiectul fizicii, al chimiei, al biologiei, al psihologiei sau al lingvisticii. Pe măsură însă ce matematica își degajează anumite concepte fundamentale general recunoscute, punerea în evidență a unei relații privind aceste concepte capătă statut de descoperire. Exemplul cel mai clar îl constituie noțiunea de număr natural și, asociată cu ea, noțiunea de număr prim. Demonstrarea de către Euclid a teoremei care afirmă că

mulțimea numerelor prime este infinită constituie un act de descoperire. Infinitatea mulțimii numerelor prime este considerată ca o proprietate la fel de obiectivă ca și legea gravitației universale. Însă metoda pe care Euclid o folosește pentru demonstrarea teoremei sale este un act de invenție a cărei importanță este recunoscută și astăzi.

EXEMPLUL TOPOLOGIEI

Putem da însă și un exemplu mai recent, care ne ajută să înțelegem modul în care descoperirea și invenția se hrănesc una din cealaltă, se stimulează reciproc și au, practic, un câmp infinit de manifestare. Ne vom referi la un domeniu constituit abia în secolul nostru, deși a fost anticipat de Euler și alți matematicieni ai secolelor precedente. Este vorba de topologie. Clasicii acestui domeniu, ca Maurice Fréchet, Felix Hausdorff, C. Kuratowski și alții au inventat unele concepte care s-au impus, au stabilit primele lor proprietăți și au pus astfel bazele topologiei. Pe măsură ce ideile propuse de ei și problematica astfel generată au fost recunoscute și adoptate de lumea matematică, s-a creat un nou câmp de fenomene care se cer descoperite. Noțiuni ca spațiu topologic, spațiu separabil, spațiu cu bază numărabilă, spațiu compact, spațiu complet, bază a unei topologii, conexiune și altele altele de acest fel creează o lume a cărei legitimitate este, pentru matematician, la fel de incontestabilă ca și lumea contingentă a fenomenelor care-l preocupă pe un naturalist. Prin orice teoremă relativă la concepte ca cele enumerate efectuăm un act de descoperire. Putem deci spune că Tihonov a descoperit faptul că orice spațiu Lindelöf regulat este normal, iar Alexander a descoperit faptul că dacă S este o sub-bază pentru topologia unui spațiu X , astfel încît orice acoperire a lui X cu mulți din S admite o subacoperire finită, atunci X este compact. Dar descoperiri de acest fel nu ar fi fost posibile fără prealabilele invenții conceptuale care au dus la constituirea topologiei. Mai mult decît atît, descoperiri ca cele menționate au la bază procese demonstrative care n-ar fi posibile fără unele acte de invenție, deci în care sînt identificabile mai totdeauna momente artistice. Un exemplu dintr-un domeniu mai elementar ilustrează acest fenomen. Demonstrarea teoremei mari a lui Fermat, privind ecuația $x^n + y^n = z^n$ nu a putut fi încă obținută. Obținerea ei ar fi un autentic act de descoperire a unui fenomen important privind mulțimea numerelor întregi, dar metoda prin care s-ar obține un atare rezultat ar conține, fără îndoială, aspecte importante de invenție.

INVENȚIA TEHNICĂ

Este interesant faptul că opoziția dintre tehnică și știință se prezintă sub forma distincției dintre invenție și descoperire, deci dintre artă și știință. Dacă, așa cum procedează unii autori, aproximăm gîndirea artistică prin actul de invenție, atunci tehnica devine artă în partea ei creatoare, rămînd meșteșug în partea ei de rutină. Dacă însă ne oprim aici, nu vedem decît o față a lucrurilor și nu lămurim deosebirea dintre tehnică și știință, deoarece și aceasta din urmă comportă momente artistice și momente de meșteșug. Ne vom referi, de aceea, la situații în care actul de descoperire se asociază cu cel de invenție. Franklin inventează

paratrăsnetul în legătură cu **descoperirea** naturii electrice a tunetului și fulgerului. Torricelli inventează barometrul în legătură cu descoperirea comportamentului coloanei de mercur închise într-un tub și a presiunii atmosferice. Am ales în mod deliberat exemple în care actul de invenție și cel de descoperire aparțin aceluiași autor și sînt organic corelate. Constatăm pe aceste exemple o situație de natură mai generală. Între știință și tehnică există o deosebire de obiect. Știința se ocupă de legile generale ale fenomenelor, iar tehnica făurește instrumente și procedee de valorificare a acestor legi. Înțelegem încă o dată că știința și tehnica se condiționează și se sprijină reciproc. Invențiile facilitează drumul spre noi **descoperiri**, descoperirile au nevoie de invenții pentru a deveni utilizabile și le fac posibile pe acestea din urmă. Dar mai înțelegem un fapt, esențial. Dacă diferența dintre invenție și meșteșug (adică dintre momentul creator și cel rutinar) este de natură psihică, deosebirea dintre invenție și descoperire nu mai este de această natură (Jacques Hadamard a susținut cu succes identitatea de structură psihică a acestor două procese intelectuale, în lucrarea sa *The psychology of invention in the mathematical field*. Princeton University Press, Princeton, 1945), ci privește **rezultatul** lor. Invenția vizează entități care nu existau în prealabil (paratrăsnetul lui Franklin, barometrul lui Torricelli, *Iliada* lui Homer, *Coloana infinită* a lui Brâncuși, sistemul de axiome al lui Euclid pentru geometria elementară, *Rapsodia Română* de George Enescu). Descoperirea, dimpotrivă, are ca obiect o entitate sau un fenomen care există încă înainte de a fi pusă în evidență. (Legea atracției universale acționa și înainte de a fi pusă în evidență de Newton, bolile de origine microbiană existau încă înainte de a fi descoperite de Pasteur, America exista și înainte de 12 octombrie 1492, cînd Columb a descoperit-o, acidul nucleic mesager exista și înainte de a fi pus în evidență în Francois Jacob și Jacques Monod).

ÎNTE ÎNVENȚIA TEHNICĂ ȘI ÎNVENȚIA ARTISTICĂ

Citim în **Mic Dicționar Enciclopedic**, în dreptul substantivului **tehnică**: „ansamblul metodelor, procedeelor și regulilor îmbinate cu o anumită măiestrie personală și aplicate în executarea unei operațiuni ori lucrări sau, în general, în practicarea unei profesii”. Citim apoi, la **tehnica producției**: „totalitatea uneltelor și mijloacelor de muncă, metodelor practice de lucru, cu ajutorul cărora societatea obține și prelucurează bunurile necesare satisfacerii nevoilor sale.” O primă idee care se desprinde de aici este aceea că obiectul invenției tehnice (în sensul ingineresc al cuvîntului) este de natură materială. În schimb, invenția literară, muzicală sau plastică are drept rezultat un obiect abstract care, chiar dacă posedă un suport material (un text, o partitură, un tablou), își dezvăluie func-

ționalitatea dincolo de acest suport. O altă deosebire importantă se referă la faptul că invenția tehnică este condiționată strict de anumite descoperiri științifice și invenții tehnice anterioare, în timp ce la invenția de tip literar, muzical, sau plastic această condiționare este mult mai puțin severă iar uneori este aproape absentă. Desigur, tehnica betonului armat a influențat arta arhitecturii, descoperirile din fizică și chimie au influențat folosirea culorilor în pictură, iar **progresele** electronicii au avut un impact important asupra creației muzicale moderne. Dar numeroase creații lirice și epice sînt destul de slab marcate de progresul științei.

Mai sînt însă și alte deosebiri. Invenția tehnică tinde spre elaborarea de procedee algoritmice (a se vedea prima accepțiune a cuvîntului **tehnică**, amintită mai sus), în timp ce invenția literară, muzicală sau plastică tinde, dimpotrivă, să se îndepărteze de reguli și de algoritmi, prin realizarea de unicate. În strînsă legătură cu această situație se află faptul că un obiect al invenției tehnice este mereu reconsiderat, ameliorat și perfecționat, prin noi acte de invenție, în timp ce obiectele creației literare, muzicale sau plastice sînt păstrate în forma propusă de autorii lor, nefiind susceptibile (în măsura în care sînt valoroase) de modificări. Nimeni nu-și va propune să „amelioreze” *Luceafărul* lui Eminescu, *Coloana infinită* a lui Brâncuși, sau *Rapsodia Română* de Enescu.

ÎNVENȚIA ȘI DESCOPERIREA NU POT FI IERARHIZATE

Am auzit uneori punîndu-se întrebări de tipul următor: Este invenția superioară **descoperirii**? Este invenția literară superioară celei tehnice? Nu cred că se poate pune problema în acest fel. Invenția nu este nici superioară, nici inferioară descoperirii, ele diferă numai prin obiect, nu și prin procesul psihic asociat. Altfel invenția, cît și descoperirea au în față un cîmp infinit de alegeri, deoarece altfel natura, realitatea înconjurătoare cît și gîndirea umană sînt infinite. Nevoia de imaginație și de inițiativă este aceeași în invenție și în descoperire.

În ceea ce privește relația dintre invenția tehnică și cea literară, muzicală sau plastică, nici aici nu se poate institui o ierarhie. Este adevărat că invenția de al doilea tip conduce la unicate, la opere care durează peste veacuri în forma lor inițială (de exemplu, *Iliada* lui Homer). În schimb, invenția tehnică are avantajul de a realiza o mare economie de efort și de gîndire. Un barometru este practic utilizabil de o infinitate de ori. Algoritmul inventat de Euclid pentru găsirea celui mai mare divizor comun a două numere este utilizat de generații de-a rîndul, realizînd astfel o considerabilă economie de gîndire. Invenția tehnico-științifică permite o extraordinară conservare a inteligenței și o folosire repetată a ei, transformînd astfel inteligența în meșteșug și lăsîndu-ne liber efortul pentru noi acte de inteligență.

nicăieri, niciodată

„O zi din cer face cît un an pe pămînt“
(Wu Cheng — Călătorie spre Soare-apune)

Timpul este cel mai mare dușman al omului. Puține nașcocii ale spiritului uman au avut o influență atît de marcantă asupra evoluției civilizației umane, precum timpul — sau, mai exact spus, noțiunea de timp.

Timpul nu este **per se**. Există numai, în lungul șir al evenimentelor fenomenale ce caracterizează evoluția Universului, și pe care noi l-am numit succesiune, cauzalitate, secvențialitate sau repetabilitate. Pentru ca civilizația umană să ajungă în posesia acestor concepte, fără de care însăși evoluția sa ar fi lipsită de sens, a fost nevoie ca ea să-și dezvolte, pe de-o parte; puterea de pătrundere, de analiză a fenomenelor pe care le oferă mărețul tablou al naturii, iar pe de altă parte, memoria externă, culturală, a speciei, care să permită viziunea amplă, nu numai multianuală, ci chiar multiseculară, asupra respectivelor fenomene.

În momentul în care specia umană căpătase destulă experiență pentru a putea pune ordine în rîndurile fenomenelor cunoscute, s-a născut timpul, ca mijloc specific, uman de abordare a misterului existențial. Ulterior, printr-un paradox care caracterizează destul de multe episoade ale istoriei culturale a umanității, timpul devine factor prim al evoluției, precedînd în mai toate miturile impulsul inițial de la care a pornit devenirea universală. Mai ales în miturile arice, noțiunea de abstracție absolută a absenței timpului este foarte clar reprezentată: zeul **Brahma** pune în mișcare **Kalachakra** (roata Universului), aducînd astfel în ființă și timpul, care pînă atunci era potențial și static. Într-un mit anterior, zeul **Vishnu** doarme, în haosul dinaintea de începutul lumii, pe o uriașă cobră încolăcită, numită **Ananta**. Acest simbol semnifică timpul absent, o etapă precosmogonică care precede orice fenomen, orice mișcare. De altfel, numai trezirea zeului va pune în mișcare timpul, dînd naștere timpului real, însoțitor al tuturor fenomenelor.

Istoria culturală a speciei umane este profund marcată de impactul pe care noțiunea de timp l-a avut asupra procesului cîștigării conștiinței de sine. Mai precis supusa marilor cicluri biologice, climaterice și geologice care erau legate de ampla dinamică a naturii, omenirea antică a avut poate

mai mult timp să mediteze la această fascinantă invenție care este timpul. Rezultatele acestei meditații le găsim diseminate într-un număr impresionant de mituri și basme, timpul fiind prezent în formele următoare:

— **timpul divin** — pe care multe mitologii îl consideră etern, dar pe care mitologia vedică, considerabil mai profundă, refuză să-l recunoască ca atare. În mitologia vedică, o zi a sufletului universal **Brahman** este egală cu 4.320.000.000 ani solari, reprezentînd un ciclu care debutează cu creația unei lumi și se încheie cu distrugerea ei. După 100 de ani ai lui **Brahman**, are loc ultima distrugere, **Mahapralaya**, act definitiv și total, care antrenează și dispariția lui **Brahman**. Există chiar mitologii care nu admit nici măcar eternitatea zeilor (în lupta finală din aspra mitologie scandinavă, **Ragnaröhr**, zeul suprem **Odhinn**, care a plătit cu un ochi înțelepciunea primordială căpătată de la **Mimir**, paznicul arborelui **Yggdrasil**, piere înghițit de lupul **Fenrir**, fără a se mai putea întoarce în universul căruia i-a dat naștere).

— **timpul invers** — pare un strigăt de revoltă al ființei umane confruntată cu ireversibilitatea timpului, fiind izvorît poate din sentimentul acut al imposibilității retrairii unor evenimente trecute. În **istoria pestriță**, **Ailianos** ne transmite un mit în care se spune că în Ocean, la limitele lumii cunoscute, există un continent enigmatic, în care se află un ținut ciudat, ca „o prăpastie; nu este acolo nici zi, nici noapte și cerul e totdeauna plin de un amurg roșatic“. În ținutul respectiv curg două fluviu: **Fluviul Bucuriei** și **Fluviul Tristeții**, pe malurile cărora cresc pomi ciudați, care rodesc fructe ne cunoscute. Fructele produse de pomii aflați lîngă **Fluviul Bucuriei** au un efect ciudat asupra ființei umane: cel ce le-a gustat se desparte de rutina existenței sale cotidiene, uitînd pînă și ceea ce i-a plăcut, și începe să întinerească, retrăind anii trecuți demult. Dacă omul care consumă ciudatele fructe este bătrîn, trece în ceea ce numim „floarea vîrstei“, pentru ca ulterior să se prefacă în tînăr, adolescent și copil, întregul proces culminînd cu dispariția.

— **timpul relativist** — întîlnim aici prefigurarea tulburătoare a unor realități pe care ni le propune

numai fizica modernă, post-einsteiniană. Cert este, însă, că în majoritatea sistemelor mitologice apar referiri la raporturi speciale subiect-mediul, materializate prin existența a **două timpuri** pentru cele două entități distincte, timpuri fără nici un raport cauzal între ele. Să fie vorba aici numai despre o genială intuiție, sau să presupunem că în anumite stadii, demult apuse, ale evoluției civilizației umane, au existat preocupări științifice mult mai avansate decât ne putem noi închipui? Sau, pur și simplu, să fie o extrapolare empirică a fenomenului de dilatare și contracție a timpului subiectiv, determinate de trăirile subiectului prin imperiul unor trăiri încărcate de emoție?

Oricare ar fi explicația adevărată, timpul relativist apare în unele ipostaze mitice sau fantastice, una dintre manifestările sale fiind **călătorul paradoxal**, care este expulzat din timp și care, într-un timp subiectiv scurt, străbate un timp obiectiv mult mai lung. Bogat exploatat în folclorul celtic, caucazian sau chinez, motivul călătorului paradoxal apare și în eposul românesc. În fermecătorul basm „Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte”, eroul ajunge pe un tărâm unde timpul este oprit și unde, alături de aleasa inimii, poate trăi o veșnicie în fericire și bunăstare. Cuprins de dor, el dorește să se reîntoarcă la castelul părinților săi, unde nu mai găsește decât ruine și amintiri prăfuite, rezultând că între momentul plecării și cel al reîntoarcerii au trecut câteva sute de ani. Trece-rea timpului este foarte bine sugerată de „punerea în scenă”: la întoarcere, eroul este luat în deridere de locuitorii orașelor apărute pe locurile aride sau sălbatiche unde el se luptase pe viață și pe moarte cu zmeii sau gheonoaiele.

Mai puțin nostalgic este basmul „Trei copii săraci”, în care eroul principal trăiește o palpitantă înșiruire de aventuri, zburînd cu viteza gândului din stea în stea. La reîntoarcerea în timpul obiectiv, el constată că au trecut mii de ani de la momentul începerii peripețiilor sale temporale. Într-un apocrif slav consacrat profetului Isaia, se relatează faptul că personajul biblic a fost ridicat la ceruri de către un înger, petrecînd 2 ore în împărăția de dincolo de noi. Convins de scurtimea călătoriei sale, Isaia va avea surpriza să constate că pe pămînt au trecut 32 de ani, fără ca el să poată explica în vreun fel acest ciudat fenomen.

Apropiindu-se de timpurile noastre, constatăm o nouă atitudine a omului față de problema timpului, atitudine izvoită din spiritul demiurgic care a caracterizat cu constanță epoca modernă a istoriei civilizației. De aceasta dată, timpul nu mai este reversibil sau maleabil, ci el se prezintă ca un element constant a ceea ce numim acum „continuum spațio-temporal”, care poate fi străbătut în toate sensurile, atît spre trecut, cît și spre viitor. Dacă la Villiers de L'Isle - Adam transferul în trecut are loc în mod accidental, în împrejurări misterioase legate de apariția unei ceți deosebit de dense, putem consemna nașterea mitului modern al călătoriei temporale în scrierile lui H.G. Wells, a cărui

„Mașină a timpului” a rămas prototipul rezolvării pozitivistice și raționale a problemei transferului temporal.

Sînt prezente, desigur, și elementele științifice care fac posibile speculațiile asupra posibilității călătoriei temporale. În modelul matematic al lui Gödel, inspirat de anumite elemente din teoria relativității, realitatea spațio-temporală poate forma în anumite condiții bucle, ceea ce duce la suprapunerea a două regiuni diferite ale acestei realități, fapt care antrenează plasarea subiectului uman într-o ambianță din trecut sau din viitor. Desigur, teoria lui Gödel nu spune nimic despre mijloacele tehnice prin care o astfel de buclă spațio-temporală ar putea fi provocată în mod artificial de către om, studiată și stăpînită, după plac, de către acesta (lăcună pe care, din păcate, nu au reușit s-o astupe nici cei mai ingenioși creatori SF).

Într-o altă abordare a acestei problematice, savantul britanic F.R. Stamard susține că ar exista în Univers „locuri reci”, unde mișcarea materială și temporală ar fi dinspre viitor sau trecut, prilejuind suprapuneri peste sensul normal trecut - viitor. Se afirmă, de asemenea, că dereglări ale curgerii normale a timpului ar putea avea loc și în imensul vârtej al unei găuri negre, a cărei „pîlnie” ar constitui poarta de trecere spre alte spații sau timpuri.

La scriitorii contemporani de SF, tema transferului temporal, precum și teme conexe ale timpului invers și călătorului paradoxal, apar cu o frecvență remarcabilă, fiind una din direcțiile prioritare de curgere ale bogatului fenomen pe care îl reprezintă creația în domeniul SF. S-a ajuns chiar pînă acolo încît un distins creator în domeniu - l-am numit aici pe Gérard Klein, al cărui roman **Seniorii războiului** va rămîne o capodoperă a genului - pare a se specializa în tratarea acestei teme. Mai mult chiar, creația sa constituie, într-un fel, o prefigurare a nivelului suprem la care poate ajunge implicarea omului în desfășurarea temporală a evenimentelor.

Este cazul, aici, să întreprindem o scurtă incursiune în istoria literaturii de gen. În creațiile de început, se acredita cu tărie ideea unei abțineri complete de la amestecul în evenimentele care se petrec în timpul vizitat (omorîrea unui fluture putînd avea urmări de neprevăzut în timpul obiectiv, mai precis în acel segment al său din care era plecat călătorul temporal). Mai recent, Paul Anderson acredita într-o altă capodoperă a genului, **Patru la timpului**, ideea că fenomenele care au urmări în viitor se manifestă ca tendințe, modificările aduse de transfugii temporale neputînd afecta evoluția de ansamblu a acestora. Ideea ni se pare pe deplin corectă, fiind apropiată de principiul nostru, care afirmă că fenomenele cu largă amplasare socială se manifestă prin oarșeni, dar nu printr-un anumit om, oricît de important ar fi locul pe care îl ocupă un astfel de om într-o anumită fază de dezvoltare a fenomenului.

Revenind la Gérard Klein, să subliniem faptul că

în opera sa apare o activitate care ar **însăimînta** de moarte pe cei care propovăduiau neamestecul: **cronoplastia**. Eroi săi nu numai că trec cu dezin-voltură dintr-un orizont temporal în altul, dar ajung chiar acolo încît transferul temporal să fie utilizat pentru susținerea unor activități belicoase – și ce poate avea un efect cronoplastic mai mare, decît o confirmare armată desfășurată de-a curme-zișul meandrelor timpului? Spre cînstea sa, Gé-rard Klein utilizează cronoplastia și într-un scop mult mai uman. În povestirea sa **Sub cenuși**, acest umanism atinge o cotă de tulburătoare pro-funzime: omenirea viitorului, trăind într-o stare perfectă de înțelepciune și pace, a ajuns să stăpî-nească secretul călătoriei în timp, și își asumă sar-cina salvării tuturor oamenilor pieriți în catastrofe și războaie, cărora li se acordă în felul acesta șansa continuării existenței.

Dar nu am scris aceste rînduri cu scopul de a trece în revistă varietatea abordării temeii călătō-riei în timp. Scopul nostru, acum mărturisit, este de a arăta care sînt impedimentele în calea realiză-rii ei și, în plan conceptual, ce **ar trebui** să o facă imposibilă.

Din punct de vedere al realităților fizice impli-cate în procesul transferului temporal, putem afirma că acesta ilustrează un mod mecanicist de apropiere și analiză a acestor fenomene. Timpul este conceput ca un element material, cu o con-sistență certă, care poate fi derulat, precum o bandă de magnetofon, atît înapoi cît și înainte. Pu-tem considera că o astfel de viziune este inspirată și de una din particularitățile psihice ale ființei umane care, născută fără memoria de specie, pe care o **dobîndește** cu suficientă greutate, este în schimb înzestrată cu o puternică memorie indivi-duală, în care se stochează într-o aparentă conti-nuitate toate evenimentele trecute, și din care se pot extrage linii de tendință pentru extrapolările în viitor.

Pe măsură ce societatea umană a evoluat, s-au dezvoltat atît memoria de specie (dobîndită prin **mecanismele sociale de învățare și formare**) cît și me-moria individuală (dobîndită pe seama experienței **personale**). Cumularea acestor două elemente în intelectul unui individ, și existența unui mare nu-măr de indivizi cu această dotare, au permis uma-nității să „inventeze” viitorul. Exploatarea viitorului a devenit o practică curentă, efectuată cu mijloace științifice, permițînd omenirii să abordeze cu încre-dere evoluțiile de perspectivă. Dar, pe de altă parte, eșecul unor previziuni efectuate chiar pe un termen scurt a demonstrat că evoluția unui sistem oarecare (social, economic sau tehnic) este supus influenței unui număr impresionant de factori, a căror acțiune, de multe ori imprevizibilă, este greu de evaluat.

Chiar și atît, și ar fi suficient pentru a ne pune pe gînduri asupra posibilităților de a cunoaște vî-torul **in situ**. Căci orice stare viitoare a unui sis-tem este funcție atît de evoluția fiecăruia din ele-mentele sale componente și de dinamica raporturi-

lor între aceste elemente, cît și de evoluția fiecărui factor care influențează sistemul. Deci, viitorul există numai ca o certitudine evolutivă, ca o po-tențialitate cu nenumărate variante, din care facto-rii care determină evoluția vor alege numai una.

Întrucît avem certitudinea că Universul nu este o capcană, în care toate procesele să se desfa-șoare în cicluri închise, putem afirma că viitorul nu există – el este numai posibil.

Dar ce ne facem cu trecutul? Acesta nu mai este posibil, ci este una din acele realități fără de care însăși existența societății umane nu ar fi posi-bilă. Viitorul poți să-l speri, dar nu-l poți regreta – nimeni nu are nostalgia viitorului, în schimb, nu există ființă umană care să nu fi gîndit, măcar o clipă, o reîntoarcere în trecut. Pe de altă parte, dacă viitorul este probabil, trecutul este cert, și lecția naturală* a reversibilității și ciclității unor pro-cese a dus, pominde de la această atitudine, la apa-riția mitului modern al călătoriei în timp.

Să nu uităm, însă, că amintita ireversibilitate și ciclicitate a proceselor naturale nu este perfectă (ele apărînd astfel numai în vizorul unei judecăți umane viciată de ignoranță). Tradiția mecanicistă a gîndirii moderne ne-a inspirat iluzia că este posi-bilă regăsirea unor stări trecute, în timp ce abor-dările relativiste contemporane ne propun conclu-zia că, într-un Univers în permanentă mișcare și restructurare, **regăsirea unei stări trecute este imposibilă**. S-a vorbit cu multă insistență de posi-bilitatea ca toate evenimentele trecute, sub forma unor amprente spațio-temporale, să însoțească – precum o trenă – planeta noastră în amplul său periplu spațial.

Orice stare trecută a complexului bio – chimico – fizic pe care-l reprezintă planeta noastră este re-zultatul însumat al unor tendințe negentropice de nivel diferit, care culminează cu impresionantul potențial negentropic pe care-l deține materia vie. După cum am avut ocazia să mai amintim în pagi-nile acestui almanah (**Ipoteza planetelor nepe-reche**, Anticipația '87), traiectoria pe care planeta noastră o descrie în spațiu este de o deosebită complexitate, ceea ce ne face să afirmăm că ea nu trece de două ori prin același punct al spațiului. Iar, pe de altă parte, să nu uităm că își poartă în-tregul potențial negentropic cu sine, ca o pre-țioasă comoară. În felul acesta, orice stare revo-lută sucombă rapid, strivită de agresiunea entropi-că a unui mediu care pare a avea oroare de fixi-tate și stabilitate.

Și atunci? Să acceptăm ideea că trecutul și, mai ales, viitorul, nu există decît în amintirea și în ima-ginația noastră?

Săvîrșim noi oare, concepînd transferul tempo-ral ca pe o posibilitate reală, vina acelor care au încercat să impună puterea Gîndului și a Verbului unei naturi care, în ultimă instanță, se dovedește mereu a fi mai presus decît Omul? Să nu aibă oare semnificație faptul că tocmai puterea rațio-nală a gîndului ne sugerează o serie de impedi-mente majore în realizarea călătoriei în timp?

Să fie oare călătoria în timp numai un vis al rațiunii?

Nu intră, oare, ideea transferului temporal în conflict cu sentimentele normale și cu starea morală obișnuită a oricărui om normal? Pentru a lămurii de la început înțelesul afirmației noastre, vom spune că această reflecție ne este inspirată de filmul **Bid Return in Time** al regizorului Jeannot Szwarc, film care a rulat pe ecranele noastre sub titlul anodin **Undeva, cindva...** În aceasta fascinantă creație cinematografică, un tânăr și talentat dramaturg trăiește o îndurerată poveste de dragoste cu o actriță mult mai în vîrstă decît el, pe care o întâlnește însă în tinerețea ei plină de strălucire, efectuînd un salt înapoi în timp.

Totul debutează ciudat: la recepția care a urmat unei reușite premiere, dramaturgul este vizitat de o bătrînă cu o ținută maestuoasă, care-i înmînează un ceas de buzunar, șoptindu-i: „Întoarce-te la mine!“. După un oarecare timp, cînd dramaturgul se hotărăște să întreprindă o cercetare asupra identității misterioasei bătrîne, află că este vorba de o actriță care a avut mare succes după deceniul 2 al secolului nostru, și de al cărei chip, surprins într-o fotografie, el se îndrăgostește nebunește (să mai precizăm că, între timp, actrița închisese ochii pentru totdeauna). Decis să repare ceea ce i se părea o nedreptate pe care i-o face timpul, dramaturgul apelează la serviciile unui profesor de fizică, care-l inițiază într-o metodă de transfer temporal prin concentrare mintală (spre marea cinste a scenaristului, problema transferului în timp este rapid expedită, lăsînd loc acțiunii).

Reușita este deplină, el înlînind în cîteva minute pe cea care îi tulburase atît de mult inima și gîndurile. La rîndul său, tînăra actriță pare să-l fi așteptat întreaga viață, și-l întîmpină cu bucuria pe care numai adevărată iubire ți-o poate inspira. Greu am putea găsi cuvinte pentru a descrie iubirea lor – tocmai de aceea, ne vom mulțumi cu gîndul că ei au învins timpul, un obstacol mult mai îndrîjit decît balconul care separa pe Romeo de Julieta. Cei doi eroi de film par a fi creați unul pentru celălalt, și între ei se nasc legături sentimentale al căror ecou peste timp va avea vibrații profunde și dureroase (el fredonează, fericit, „Rapsodia“ de Rahmaninov, pe care ea nu o cunoaște, fiind scrisă după momentul întîlnirii lor – dar pe care, vizitînd locuința artistei defuncte, o aude cîntată de o cutie muzicală, menajera precizînd că a fost melodia preferată a ei).

De unde însă atîta durere? Cînd totul părea a fi perfect, cînd simțeau că nimic nu i-ar mai putea despărți, Timpul și-a arătat necruțător puterea: descoperind în buzunarul hainei o monedă din epoca sa, fericitul tînăr își aduce aminte de adevărata sa existență, în care revine instantaneu, spre spaima deplină a iubitei sale. În mîna acesteia nu

va rămîne, ca amintire, decît ceasul pe care el l-a purtat în permanență, dar pe care ea i-l va da **peste 50 de ani!** (Avem aici un nou exemplu de cerc vicios: el are ceasul de la ea, iar ea îl are de la el! Al cui este ceasul de fapt, care este proveniența lui?).

Putem spune că niciodată timpul nu a cauzat o durere mai mare. Faptele reversibile pe care le stochează trecutul pot fi mai ușor suportate tocmai prin imobilitatea lor. Pentru eroul nostru, ireversibilă este numai reîntoarcerea în timpul prezent – căci, în ciuda tuturor eforturilor sale, el nu mai poate reedita călătoria în trecut. Dar să închidem acum registrul rațional, și să dăm glas inimii – gîndiri-vă la suferința unei ființe care iubește cu toată puterea gingașei sale făpturi, și care-și vede iubitul dispărînd nu în trecut, ci în viitor. Ea nu are nicidecum sentimentul ireversibilității, căci ea va trăi mereu cu speranța reîntîlnirii, a reapariției ființei iubite. Ocolind ofertele pasionate născute de frumusețea sa răpitoare, ea va duce o viață de ascet, mergînd din triumf în triumf și vîsind cu ochii deschiși la fericirea care părea tot mai departe. Aceasta, paradoxal, se petrecea pe măsură ce ea se apropia de viitorul unde l-ar fi putut întîlni pe el.

Și l-a întîlnit! Cum a bătut inima ei vlăguită de așteptare atunci cînd a recunoscut, într-un tînăr dramaturg, pe **fostul ei iubit!** Cum i-a tremurat vocea atunci cînd, înmîinîndu-i ceasul pe care l-a păstrat ca pe un odor neprețuit, i-a cerut să se întoarcă la ea de dincolo de Timp! Și cît de adîncă, de cumplită și de pătrunzătoare i-a fost suferința atunci cînd și-a dat seama că l-a reîntîlnit prea tîrziu, că întreaga ei viață, întreaga sa frumusețe și întreaga sa așteptare au fost în zadar, ea fiind acum bătrînă, prea bătrînă...

Dacă mi s-ar cere să indic care este cea mai tragică poveste legată de iubire, nu aș șovăi nici o clipă, numînd-o pe cea de mai sus. Nu aș evita să amintesc, desigur, nici apariția cercului vicios; el nu s-ar fi întors în timp dacă ființa bătrînei nu i-ar fi stimat interesul, ceea ce nu s-ar fi întîmplat dacă ea nu l-ar fi așteptat și dorit o viață întreagă, **după** întoarcerea sa în timp.

Lăsînd la o parte tot ceea ce, din punct de vedere rațional, ne îndeamnă să fim circumspecți față de utilitatea călătoriei în timp (cronoplastie involuntară, atentate cronoplastice, scăparea de sub control a anumitor tehnici sau preluarea lor în tehnologia de război) să recunoaștem că există și alte argumente, de ordin moral și sentimental, care ne îndeamnă să respingem această seducătoare perspectivă. Ce valoare mai are un trecut pe care îl poți atinge și schimba, sau un viitor pe care îl cunoști dinainte de a-l făuri?

Să sperăm că nu vom călători în timp.

Nicăieri, Niciodată.

tehnologiile viitorului

Fiecare an, prilej de bilanț, asemenea zăbuciumului mării ne aduce și ne îndepărtează de ideea posibilităților cuprinderii într-un tot a cunoștințelor umane.

Tehnologia este o știință particulară caracterizată prin faptul că strânge în matca ei toate celelalte științe în scopul de a răspunde la simpla și în același timp complicata întrebare „cum” se realizează lucrurile. Ea se găsește mereu în situația de a fi incompletă. Chiar dacă în timpurile noastre descoperirile științifice se aplică aproape imediat – de exemplu laserul cărui a-i trebuit o zi între obținerea razei și utilizarea ei – mai există decalaje între ceea ce știm și ceea ce putem face ca urmare a unor resurse materiale și umane limitate. Pentru a discuta tehnologiile viitorului trebuie să încercăm mai întâi să definim „continentele” științei, așa cum apar ele pe „harta” cunoașterii sfârșitului de veac. De exemplu, cel mai dinamic câmp al cercetărilor științifice îl constituie azi **biotehnologia**, îl urmează de aproape cercetările din domeniul **undelor de lumină** și apoi **ingineria computerizată**. Pentru a ajunge la un număr de 6 „continente” științifice se enumeră domeniile privind **contactul suprafețelor** (parțial tribologia), **protecția mediului natural** și **transformarea materialelor**. Implicațiile tehnologiei sînt în toate aceste mari domenii ale științelor viitorului deși multă vreme tehnologia s-a confundat numai cu activitatea de transformare a metalelor și apoi a materialelor. Pentru a păstra puntea de unire cu trecutul, să abordăm în cele ce urmează problemele viitoare ale tehnologiei din acest „continent”. Diversificarea materialelor, de la piatră, lemn și puține metale în secolul 19, pînă la peste 2 miliarde de tipuri-mărci de materiale utilizate în 1987, este uriașă. Simple transformări de materiale prin turnare, presare și așchiere pentru a aduce semifabricate în stare de repere, cu o formă geometrică prestabilită, fără a se diminua ca importanță, au trebuit să fie completate cu posibilitățile electricității, magnetismului, chimiei, particulelor atomice și nucleare. Denumite generic tehnologii neconvenționale, aceste posibilități noi de prelucrare a materialelor au devenit – unele dintre ele – metode obișnuite ale industriei constructoare de mașini – de exemplu, electroeroziunea, al cărei

pol în țara noastră se găsește la Timișoara, atît din punct de vedere științific cît și industrial. Pe calea afirmării se găsesc prelucrările cu ultrasunete, cele prin corodare chimică (ștanțări chimice, frezări chimice, gravări chimice etc.), cele cu izotopi radioactivi, cu laser și cu fascicul de electroni. În special ultimele două tehnologii, rod al colaborării dintre fizicieni și ingineri, par a avea implicații majore în concepția transformărilor de materiale legate de eficiența prelucrărilor. Un element important al eficienței îl constituie viteza de prelucrare, componentă de bază a productivității. Vitezele mijloacelor mecanice de prelucrare – de exemplu prin așchiere – au crescut de la 10 m/s la sute de m/s, iar în anul 1988 și următorii, se vor depăși mii de m/s, pătrunzîndu-se în domeniul vitezelor de așchiere supersonice.

Ca o imagine, cuțitul de așchiat mai mult va zbura decît va aluneca pe material, făcînd și în acest domeniu tranziția calitativă de la mersul pe jos, apoi călare, cu autoturismul și pînă la avion. Chiar în aceste condiții de așchiere cu viteze foarte mari, multe din prelucrările cu laser sau cu fascicul de electroni sînt mai rapide. Cu ce se poate compara mecanic găurirea oțelului cu grosime de 2 mm cu peste 1000 de găuri/secundă, posibilitate actuală a fasciculului de electroni? Și în cazul laserului și în cel al fasciculului de electroni, scula, radiație de lumină în primul caz și radiație de particule în cel de al doilea, poate fi condusă și focalizată optic sau respectiv electromagnetic, cu viteze de neimaginat pentru sistemele mecanice. Desigur, se ridică problema puterii. Dar, progresele științei nu au încetat să apară.

Pentru fasciculul de electroni tensiunile de accelerare au crescut de la 10.000 V la 60.000 V și la 120.000 V. Vitezele imprimare particulelor au ajuns la aproape 0,6–0,7 din viteza luminii, crescînd considerabil energia pe care o pot transfera materialului. În același timp au apărut tuburile ionice, în care energia nu crește atît prin mărirea vitezei, cît în special prin mărirea masei particulelor – ioni în loc de electroni. Astfel de instalații cu ioni, folosite în special în microelectronică, se vor extinde în viitorul apropiat în tehnologia depunerilor tribologice și a prelucrărilor dimensionale. În același timp, motoarele reactive ionice au depășit faza experi-

mentărilor intrind în sfera utilizărilor curente. Deficiența tehnologică importantă a mașinilor de prelucrat cu fascicul de electroni constă în necesitatea stăpînirii mediului de lucru-vid înaintat în tunul electronic și vid și gaze inerte în tunul ionic. Aceste probleme, din fericire, nu se pun în spațiul cosmic unde „insulele” artificiale cu activitate umană vor fi dotate cu astfel de mașini ușor manevrabile și extrem de eficiente. Pe pămînt, probleme mici, dar extrem de importante ale etanșărilor, ale garniturilor, ale degazării materialelor din care este confecționată mașina, prezintă încă dificultăți. Aceste dificultăți nu micșorează rata de creștere a mașinilor, de-a dreptul impresionantă în ultimii ani și anume 200%. Laserul parea învins de creșterea puterii mașinilor de prelucrat cu fascicul de electroni. Cum se putea măsura un laser de 1-2 kw cu un fascicul cu puterea de 120 kw? Se pare însă că situația tinde să se schimbe. Pe de o parte s-au dezvoltat laserii în impulsuri cu energii în impuls de zeci de kJ și cu frecvențe mari ale impulsurilor (de exemplu de tip YAG), iar pe de altă parte au apărut laserii de mare putere cu radiații X, care pot ajunge și ei pînă la puteri de zeci și sute de KW. Laserii necesită sisteme optice complicate - lentile de mare finețe - însă au mai puține probleme specifice de mediu intern în raport cu instalațiile cu fascicul de electroni. Vor apare și mașinile de prelucrat dintr-o combinație laser-fascicul de electroni? De ce nu? Un prim început a fost realizat în instalațiile experimentale de producere a energiei prin fuziune, unde substanța - amestec de deuteriu cu tritium - este bombardată de un fascicul de electroni purtați pe o rază laser. Vom strunji, freza, găuri, suda, depune în viitor cu o asemenea instalație? Probabil, căci nu am stat la îndoielă să unim cîmpul electric cu cel magnetic în prelucrări electromagnetice sau cel electric cu cel chimic în prelucrări electrochimice sau combinate. Așteptăm mașina unealtă combinată undă de lumină și de particule, care nu are nume, dar apară la orizont ca o promisiune importantă a tehnologiei viitorului. Eficiența nu înseamnă numai productivitate, secolul XXI va fi îndeosebi un secol al calității și creșterii fiabilității produselor. Problema fiabilității se interferează mult cu siguranța vieții omului pe planetă. Construcțiile ingineresti implică prin dimensiuni periculul la catastrofe ecologice nu numai într-o zonă geografică, dar cîteodată mai mult decît într-un teritoriu. Să ne gîndim la avioane gigant cu sute de pasageri, poduri de zeci de kilometri, blocuri cu sute de etaje, lacuri de acumulare și baraje pentru centrale hidroelectrice, centrale electronucleare s.a.m.d. Fiabilitatea unor astfel de produse începe cu fiabilitatea fiecărui reper care le compune. Accidentul tragic al navei spațiale americane cauzat de o garnitură de etanșare a repus în discuție durate de viață a fiecărui element din ansamblul unui produs. Pe de o parte studiile privind materialele, iar pe de altă parte cunoștințele prelucrării acestora. Astăzi este cert că „stressul” din materiale are aceeași importanță ca

și cel din mediul uman. De fapt, denumirea de „stress” din medicină este adoptată din inginerie prin analogie cu tensiunile la care sînt supuse materialele în funcționare. Ingineria a mers însă mai departe, în ultimul timp, considerînd și tensiunile interne ale reperului ca rezultat al geneticii materialului și istoriei prelucrării. Nu este exclus ca și medicina să abordeze acum mai complex problema stress-ului. Fiecare material provenind dintr-un minereu și extras printr-un anumit procedeu metalurgic conține particularități chimice și structurale inedite. Astăzi înțelegem că nu sînt două materiale identice, așa cum nici doi oameni nu sînt la fel, numai că în domeniul materialelor importanța este mult mai mică. De asemenea, fiecare mod de prelucrare induce în material tensiuni interne. Această stare de tensiuni, pe un specific de defecte inerente în periodicitatea structurii, stă la baza înțelegerii speranței de viață intrinsece a reperului. Cu cît starea de tensiuni inițială va fi mai mică cu atît fiabilitatea reperului va fi mai mare. Această teoremă tehnologică impune noi metode de prelucrare, de exemplu așchieria prin rectificare, depunerea prin metalizare, lipirea cu adeziv. Tehnologiile noi de rectificare trebuie să rezolve atît problema sculelor cît și aceea a mașinilor. Pentru scule se dorește aranjarea regulată a particulelor abrazive cu geometrie definită și nu înțîmplătoare ca la actualele corpuri abrazive. În ce cîmpuri se va realiza practic o asemenea tehnologie, constituie o căutare a numeroase laboratoare în care cercetările folosesc chiar metode matematice de tip Monte-Carlo. Mașinile moderne de rectificat cu lagăre, de exemplu pernă de aer, cu rigiditate ridicată și insensibile la variații de temperatură, presiune atmosferică sau umiditate, constituie produse de mare viitor ale industriei de mașini unelte. Depunerile prin metalizare, tehnologii de viitor, deși aparute prin deceniul 3 și trecute bine de prima tinerețe, au căpătat importanță deosebită nu numai în recondiționarea pieselor, dar și în clădirea acestora. Starea de tensiuni interne mult mai mică decît la sudare dă posibilitatea obținerii unor piese cu geometrie complexă. În sfîrșit, lipirea cu adezivi, care din punct de vedere istoric pare mai veche decît oricare altă tehnologie - de exemplu utilizată la palatul din Cnossos 1400 î.e.n. din insula Creta pentru lipirea de particule de cupru și de fier pe picturile de pe pereți - cunoaște o nouă dezvoltare, ca urmare a realizării de noi tipuri de adezivi (cianocrați, anaerobici, ceramici) și a dezvoltării metodelor de depunere. Un succes deosebit al fiabilității acestei tehnologii l-a constituit utilizarea ei în construcția structurii avionului Voyager care, la sfîrșit de an 1986, a făcut înconjurul lumii fără oprire. Tehnologia de lipire cu adezivi urmează a fi extinsă în construcția de autoturisme, instalații industriale, inclusiv în construcția materialelor de tip fagure.

Pentru creșterea fiabilității produselor prin scăderea nivelului de tensiuni interne este cunoscută importanța tratamentelor termice de detensionare

efectuare prin încălzirea și apoi răcirea controlată a piesei într-un cuptor. O astfel de tehnologie, în afara faptului că este energofagă, necesită spații industriale mari și timp îndelungat. Încercări pentru remedierea acestor deficiențe se fac pe mai multe căi, în primul rând cu ajutorul laserului capabil să realizeze local piesa introdusă într-un mediu absorbant de lumină, în al doilea rând prin vibrații mecanice la frecvențe joase (10-40 Hz). În special această tehnologie pare a avea avantaje certe în cazul construcțiilor metalice mari cu geometrie complicată. Studii efectuate la institute de specialitate din București și Craiova au pus în lumină aspecte deosebite ale tehnologiei și au permis realizarea unor utilaje specifice. Nu este exclusă, în al treilea rând, nici detensionarea în reactoare nucleare sub influența radiațiilor. În prezent, această tehnologie se folosește pentru găurire în vederea obținerii filtrelor de singe sau a filtrelor pentru desalinizarea apelor, dar studiile teoretice ale interacțiunii materialelor cu radiațiile nucleare arată că posibilitățile folosirii dirijate a energiei nucleare în tratamente pentru modificarea structurii sînt mult mai mari.

O idee fundamental nouă pentru micșorarea nivelului de tensiuni interne din piese o constituie realizarea reperelor din fibre metalice sau nemetalice. În primul rând, fibrele cu cît sînt mai subțiri au o rezistență mecanică mai ridicată decît același material masiv, iar în al doilea rând prin țesere pot realiza cele mai variate forme geometrice. Vom asista în viitor la implantarea țesăturilor în construcția de mașini? Probabil că da, cu atît mai mult cu cît cei din confecția de îmbrăcăminte se gîndesc la costume sudate.

Tehnologiile de țesere deosebit de promițătoare vor putea rezolva importante probleme de economisire a materialelor, a energiei și de automatizare a proceselor de producție.

În ultimii ani s-au dezvoltat și tehnologii care pot crea în materiale tensiuni interne de sens contrar celor din exploatarea produsului, astfel că acestea să se anihileze reciproc. Ideile sînt numeroase, încă puțin exploatare, dar fără îndoială că vor apare rapid noi tehnologii - de exemplu, extinderea bombardării cu alicie a suprafețelor supuse la solicitări de întindere, întinderea controlată a pieselor de dimensiuni mari etc. Un exemplu îl poate constitui și tehnologia realizării pieselor din pulberi al cărei ritm de dezvoltare se păstrează de mai bine de zece ani printre cele mai înalte - 60% - practic cu o dublare a producției la fiecare trei ani. În acest domeniu, prin tehnologii izostatice la înaltă presiune, se pot obține piese de înaltă calitate cu un randament ridicat de utilizare a mate-

rialelor. Tehnologia pulberilor tinde să înlocuiască chiar metode tradiționale în obținerea semifabricatelor, cum ar fi laminarea tablelor subțiri, tragerea țevelor, piese turnate sau forjate cu avantaje tehnico-economice importante.

Printre noile tehnologii se remarcă, cu deschidere largă, concepția „materialului potrivit la locul potrivit”, concepție ușor de recunoscut în inventarul naturii.

Din ce în ce mai mult se vor utiliza materialele compuse „neconvenționale” compuse prin mecanisme interne de precipitare, oxidare sau nitrurare (de exemplu eutectice solidificate direcționat aluminioxid de aluminiu, ceramică plastică) compuse cu fibre (compozite), compuse cu aer (faguri).

Tehnologiile de prelucrare a acestor materiale aduce în discuție - în afară de laser sau alte metode - folosirea jetului de apă. Primele mașini care folosesc drept sculă apa sub presiune (de la 2000-8000 atm) au apărut la sfîrșitul anilor '70 și par a fi de neînlocuit în obținerea formei geometrice a materialelor compuse. Uneori apa este aditivată cu o pulbere abrazivă pentru mărirea productivității. Problemele grele ale construcției duzei prin care este proiectat jetul de apă - de obicei din safir - și etanșările la presiuni ridicate par a fi rezolvate industrial.

Vom ajunge să folosim unda de apă ca o undă luminoasă sau de particule? Nu este exclus, deși înseși bazele teoretice ale prelucrării cu jet de apă sînt încă în discuție. Natura folosește de altfel de mult apa, pentru a se modela.

Nu putem încheia prezentarea tehnologiilor viitorului fără a aduce în discuție ideea sistemelor tehnologice.

Astăzi un reper este integrat într-un sistem de fabricație și trece printr-o gamă de prelucrări. Numai tehnologiile care se cuprind într-o concepție generală, automată și care vor admite controlul prelucrării pe măsura realizării acesteia vor putea fi considerate în perspectivă. În acest sens roboții industriali capabili să preia sarcini de manipulare și conducere, avînd și sarcini de control vor putea, cu ajutorul microcalculatoarelor, să înlocuiască operatorul uman în faza strictă de execuție a reperului. Tehnologiile noi într-un cadru nou, într-o concepție cibernetică sau mai largă, integronică, vor conduce pe noi culmi știința tehnologiei din domeniul transformării materialelor. Desigur că și celelalte „continente” științifice vor beneficia de dezvoltarea materialelor, după cum prin interferență cu biotehnologia, undele de lumină, ingineria computerizată, tribologia și mediul natural se pot imagina conținuturi noi metode de prelucrare.

genetica și transformarea umană

Încotro? O întrebare care revine mereu mai des în toare discuțiile consacrate rosturilor științei contemporane. Firește, nimeni nu mai contestă importanța științei, nimeni nu mai neagă faptul, atât de evident de altminteri, că supraviețuirea Planetei noastre va fi condiționată de capacitatea științei de a rezolva marile dileme ale secolului următor – de la explozia demografică la desertificare, de la stabilirea unui nou echilibru nord-sud la instituirea unei politici ecologice eficiente. Mereu mai mulți se întrebă însă dacă știința nu este și un factor distructiv. Nu cumva, captivată de potențialul ei aparent nelimitat, va încerca să spargă granițele imposibilului? Înainte de a anticipa consecințele marilor ei performanțe? Cascade de întrebări la care avem sau la care nu avem răspunsuri... Întrebări care, oricum, nu mai surprind nici lumea factorilor de decizie politică. Coșmarul a intrat în firesc. Și, ca și cum nu ar fi suficiente neliniștile actuale, știința aruncă pe masa incertitudinii noi provocări.

Eram convinși că știința se va opri speriată în fața vieții, că nicidecum nu vom încerca să redese-năm istoria vieții. Nu pentru că istoria vieții este perfectă, ci pentru că manipularea ei este încărcată de consecințe imprevizibile. Cine ne aduce certitudinea că, odată drumurile deschise, ele vor fi umplute de realizări „imposibile”? Cine ne poate asigura că știința exclude eroarea, că știința este condusă de cele mai generoase aspirații umane? (Deși ar trebui să fie așa).

Dincolo de toate spaimele noastre se întinde însă zona încrederii aproape nelimitate în știință. Prin ea vom fi ceea ce am vrut întotdeauna să fim – o specie înțeleaptă. Știm, creșterea noastră este plină de dureri. Dar știm la fel de bine că durerile sint efemere.

În acest peisaj atât de încărcat de lumini și de umbre vine genetica. Plină de fabuloase speranțe. Incredibile, extrase din regiunile deseori greu de conturat ale fanteziei. Toți cei ce am fost contemporani cu nașterea geneticii moderne eram siguri că ea va redimensiona viitorul. Dar nimeni, sau aproape nimeni nu bănuia că viitorul este atât de aproape. Eram fascinați de prezent... de investiga-

rea cromozomilor..., de universul deseori neclar al patologiei ereditare... și lăsam generațiilor urmatoare șansa de a „transforma natura” (o formulă care traducea imensa noastră ignoranță). Ingineria genetică era, acum mai puțin de două decenii, o himeră. „Universul genetic va rămâne întotdeauna inaccesibil analizei noastre”, spunea atunci unul dintre marii pionieri ai geneticii moleculare. Și ne-am trezit în plină dimineată a ingineriei genetice. Nimic nu mai este imposibil. Controlul vieții... o realitate banală – nu chiar banală... dar, oricum, intrat în rutina multor laboratoare. Totul se schimbă. Dogmele de ieri se prăbușesc și, poate, ceea ce este și mai important, sîntem gata să dărîmăm orice dogmă științifică, dacă ea nu mai corespunde faptelor, chiar și atunci cînd nu o putem înlocui cu o nouă teorie.

Evoluția este o certitudine, una dintre marile certitudini ale științei. Resorturile primare ale evoluției sînt însă total necunoscute. O afirmație cel puțin bizară. După ce decenii la rînd am considerat teoria sintetică a evoluției, derivată din darwinism, ultimul răspuns al științei. Prin neo-darwinism puteam răspunde tuturor întrebărilor. Credeam doar. Surprîși de fapte, am înțeles că avem nevoie de o nouă teorie, impusă de alte realități biologice. Iată numai cîteva dintre datele care nu mai pot fi explicate de neo-darwinism. Conform acestei teorii, toate caracterele trebuie să fie utile. Altfel ar fi fost eliminate de selecția naturală. Dar se știe acum că universul nostru genetic adăpos tește cel puțin 100 de oncogene, de gene care în duc tumorile maligne; aceste gene au fost descoperite în toate speciile animale și vegetale, superioare și inferioare, în care au fost căutate. De ce au fost păstrate, de vreme ce sînt potențial letale? Au fost descoperite, apoi, primele gene ale morții – un mecanism suplimentar de control al longevității? Și ele, ca și oncogenele, există și la om și la plante și la restul animalelor. De ce? Cum au apărut seriile de hormoni care asigură integrarea speciei? Nici un răspuns.

Să continuăm. De un secol este cert că cimpanzeul este specia cea mai apropiată filogenetic de noi. Conform dogmelor paleontologiei clasice, au

pornit amindoua dintr-un trunchi comun în urmă cu cel puțin 25 de milioane de ani. Din acest punct de plecare s-au ramificat urangutanul, gorila și cimpanzeul. Genetica a demonstrat că premisa este eronată. La început a fost un trunchi comun. Din el s-au format succesiv urangutanul, gorila... și apoi a avut loc marea ramificare om-cimpanzeu. Până acum cinci milioane de ani sau ceva mai mult omul și cimpanzeul aparțineau aceleiași specii. Și această divergență putea să nu fi avut loc niciodată. Dar a avut loc. Odată cu ea, istoria planetei s-a schimbat. Nu aceasta este importantă însă, semnificativ este faptul că 88-89 la sută dintre genele omului sînt similare cu cele ale cimpanzeului. Deosebirile dintre cele două specii sînt evidente imense. Și ne întrebăm: cum a reușit, oare, evoluția să diferențieze atât de mult două specii cu atât de puține transformări genetice? Evident, trebuie să existe alte procese evolutive pe care nici nu ni le imaginăm.

Operăm cu alte concepte în alt univers faptic.

Vrem acum să descifrăm geneza unicității. Nimic mai banal. Dar de ce sîntem irepetabili? Pentru că evoluția ignoră monotonia biologică. Dacă doi părinți ar epuiza întreaga lor diversitate genetică, ar avea 10^{80} copii diferiți genetic. Pentru a înțelege semnificația acestei valori este suficient să reamintesc că în univers există doar 10^{20} atomi. Niciodată în istoria vieții nu au existat și nu vor exista doi indivizi identici. Evoluția este o aventură incompatibilă cu monotonia. Are nevoie de diversitate – iar progresul social cere și el aceeași variabilitate biologică.

O lume stereotipă ar dispărea. Chiar dacă, prin absurd, ar supraviețui, nu ar evolua. Dar... evoluția impune un preț – ca oricare experiment biologic. Un preț deseori mare: eșecurile de dezvoltare, de la înapoierea mentală la oricare dintre nenumăratele malformații congenitale întâlnite în spitalele de handicapați. Un preț pe care trebuie să-l acceptăm. Deocamdată. Vrem să credem însă că în viitorul previzibil genetica va reuși să înlăture fundamentul diferit al vieții. Este neîndoielnic că – nu are importanță cînd, în secolul următor, toate sarcinile vor fi monitorizate – se va stabili structura genetică a viitorului copil și toți embrionii anormali vor fi eliminați, dacă defectul nu va putea fi corectat. Investigarea prenatală nu mai este o himeră. Prin inginerie genetică pot fi identificate în primele luni de viață mereu mai multe tulburări ereditare: și hemofilia, și distrofia musculară Duchenne, și o formă particulară dar frecventă de înapoiere mentală și... Întrebarea este alta: vor beneficia toți copiii lumii de această imensă șansă?

Am vrea să credem că da.

Poate, cîndva, reproducerea va fi precedată de investigarea genetică a soților. Cei care, prin jocul hazardului, vor fi purtătorii unor erori genetice se vor reproduce numai după ce va fi corectat universul lor genetic – din nevoia de a proteja destinul biologic al speciei. Biologia modernă se joacă cu reproducerea în laborator, mai bine spus cu re-

producerea „in vitro”. Pînă la sfîrșitul secolului se vor naște cel puțin 10 000 de copii concepuți în afara mediului natural. Nimic șocant – acum. Dar biologia a părăsit granițele firescului. Ea a reușit să transfere un embrion, rezultat al unei fecundații „in vitro”, în uterul unei mame adoptive. Metoda s-ar fi extins dacă nu apăreau primele conflicte: o mamă adoptivă nu mai vrea să cedeze copilul pe care l-a purtat în pîtec nouă luni! Cine o poate obliga să-l cedeze, deși contractul dintre ea și părinții biologici stipulau o asemenea obligație? Ce se va întîmpla însă mîine, cînd vor fi create primele incubatoare capabile să susțină toată evoluția unei ființe, din clipa fecundației pînă în cea a nașterii?

Manipularea reproducerii va constitui doar începutul controlului genetic al speciei. Mult timp, am fost siguri că genetica nu va reuși niciodată să modifice genele și să dea noi dimensiuni individualității și, poate, speciei. Dar jocul a început. Genele sînt localizate în cromozomi – este adevărat că dintre cele aproximativ 50 000 de gene umane știm unde se află doar cîteva sute – genele sînt multiplicare, sînt transferate în bacterii și acolo se multiplică o dată cu celula gazdă, genele sînt disecate. Iar genele inserate în bacterii sintetizează hormoni – insulină, hormon de creștere, interferoni... umani. Niciodată evoluția nu ar fi avut asemenea capricii. În laboratoare au pătruns sofisticate mașini de sintetizat gene – cunoscute sau necunoscute – gene pe care viața le experimentează de miliarde de ani și gene pe care evoluția nu le-ar fi încercat niciodată.

Firește, ingineria genetică abia se naște. Dar secolul XXI are nevoie de o biotehnologie „imposibilă”, capabilă să rezolve marile probleme ale unei lumi obligate să evolueze pe o planetă finită.

Printre speranțele pe care le creionează mereu mai clar genetica se găsește și corectarea tulburărilor genetice. De fapt, a înseși genelor anormale. Pare imposibil. Cum să corectăm una singură dintre cele cîteva zeci de mii de gene ale unui organism? (Gena este prezentă în toate celulele, ea nu funcționează însă decît în anumite organe și țesuturi). Nimeni nu știe prea bine. Ar trebui, poate, extrasă gena anormală și corectată. Apoi reînsărată în poziția ei firească. Din nou imposibil. Este greu de presupus că genetica va merge pe acest drum. Probabil va opta pentru o soluție mai simplă. Va introduce în organism gene sintetizate artificial. În ipoteza în care ele vor fi captate de celule și vor funcționa, vor asigura organismului proteina de care el are nevoie. De data aceasta, scenariul este deja una dintre realitățile noii biologii. Înoul de șoarece a fost introdusă gena care controlează sinteza hormonului de creștere de șobolan. Și s-au născut pui de șoarece giganti – datorită hormonului de creștere de șobolan. Una dintre legile evoluției a fost violată. Și pentru că „imposibilul” să fie perfect, șoarecii transformați au transmis gena de șobolan generațiilor următoare de șoareci.

De aici și pînă la transformarea umană se în-

tinde o regiune uriașă de incertitudini. A transforma un embrion de șoarece nu înseamnă a transforma un embrion uman sau un individ adult format din miliarde de celule. Nu are importanță. Deocamdată. Cîndva nu are importanță cînd, cineva va transforma un om. Și mai departe? Vor manipula oare geneticienii de mîine universul psihic al speciei sau al unor indivizi selecționați? Vor anula spaimile noastre ancestrale? Vor induce o stare de perfectă fericire? Va dispărea schizofrenia? Evident, se va spune că este o himeră. Dar nu s-a afirmat de nenumărate ori că numai ceea ce pare absurd are șanse de a deveni real? Și imposibilul nu mai sperie pe nimeni. Îl așteptăm. Din permanența noastră nevoie de senzațional. Cea ce este, totuși, bizar este că senzaționalul de mîine este încă neanticipat. S-au creat nenumărate scenarii științifico-fantastice. Toate pornind de la fapte cu nescute sau bănuite. Nimeni nu a presupus că ar exista oncogene și gene ale morții. Acum se admite că există antioncogene. De ce n-ar exista și gene anti-moarte? Cine sau ce ne împiedică să credem că putem fi nemuritori?

Prea multe descoperiri, venite prea repede. Nu simțim pregătiți să asimilăm descoperiri care dau

alte sensuri vieții. Avem nevoie de o nouă etică a științei. Pînă nu de mult, se susținea că știința nu are dreptul să altereze drumurile evoluției... că individualitatea este un destin care trebuie acceptat ca atare - nimeni nu ne spunea de ce. Dincolo de orice îndoială, generațiile viitoare vor trăi în alt univers biologic. Părinții vor decide dacă vor avea un băiat sau o fată - se pare că predeterminarea sexului a devenit o realitate, așteptată de două decenii -, vor hotărî dacă vor crește ei copilul, mai bine spus embrionul, sau îl vor încredința unui incubator, dacă îi vor modifica particularitățile fizice, dacă îi vor controla evoluția psihică și dacă îi vor fixa sau nu o anumită longevitate - cumplită perspectivă! Foarte probabil fiecare țară va avea propriul ei punct de vedere asupra manipulărilor umane. O legislație strictă va defini limitele în care va opera ingineria genetică. Nu există alternativă. Miza este mult prea mare. În joc este chiar supraviețuirea speciei noastre. Firește, nu este deloc exclus ca temerile noastre să fie nejustificate, ca genetica să nu creeze niciodată situații insolubile, dar trebuie să rămînem prudenți, controlînd permanent drumurile științei.

desen de DAN COROIU

un posibil model funcțional al omului inspirat de medicina tradițională

Una dintre cele mai vechi și mai renumite civilizații care a lăsat omenirii creații și astăzi utile a fost civilizația antică chineză. Medicina tradițională chineză, produs al acestei civilizații, constituie o practică pe care timpul neiertător cu tot ceea ce nu reprezintă realmente o valoare nu a putut o infirma și în același timp o concepție despre om, univers și viață care a avut nevoie de actuala dezvoltare a științelor moderne spre a fi înțeleasă. Impactul său cu științele moderne își extinde sfera de la electronică pînă la fizica cuantică și rămîn încă multe din aserțiunile sale să fie demonstrate prin viitoarea evoluție a științelor.

Din medicina tradițională chineză fac parte acupunctura, fitoterapia, masajul, gimnastica practică în scop preventiv și terapeutic vizînd fizicul și mentalul. Dintre acestea vom lua în discuție acupunctura - fiind la ora actuală cunoscută și aplicată în întreaga lume. Acest mijloc bizar de tratament ce constă, în esență, în înțeparea cu ace speciale în puncte bine precizate de pe învelișul cutanat în scop terapeutic, are la bază un complex sistem teoretic de fundamentare.

În cele ce urmează ne propunem să extragem un posibil model de interpretare a organismului plecînd de la conceptele de bază ale acupuncturii și analizat în raport cu datele actuale și de perspectivă ale științelor. Este deci un model de anticipație și de retroproiecție.

Concepția acupuncturii despre om este o concepție energetică - viața potrivit acesteia ar fi o creație a universului care nu este decît energie difuză și localizată, denumită în funcție de starea momentului în care se află Yin și Yang. O formă trece permanent în alta, nimic nefiînd stabil, ci într-o continuă mișcare, evoluție într-o neîncetată metamorfoză. Formele condense - Yin nu sînt decît expresia energiei difuze Yang - raporturile dintre ele fiind nu de excludere ci de unitate, de complementaritate.

Asemeni universului, omul întrunește în sine toate legitățile acestuia ca efect al său. Analogia merge pînă la nivelurile surprinzătoare și incredibile pentru modul nostru de a gîndi. Sînt 12 luni într-un an și 12 trasee principale pe care sînt dis-

puse punctele de acupunctură. Sînt 365 de zile într-un an și aproximativ 365 de puncte de acupunctură descrise de creatorii antici ai acupuncturii. Singurul argument pe care îl putem invoca în favoarea teoriei constă în faptul că înțeparea în aceste puncte este urmată de efecte terapeutice. Energia cu cele două aspecte opuse și complementare Yin și Yang circulă de-a lungul acestor trasee numite meridiane după un orar bine precizat și este controlată prin puncte situate la nivelul acestora. Echilibrul celor două tipuri de energie, care am subliniat că este văzut ca fiind dinamic și nu static, înseamnă sănătate, iar dezechilibrul lor înseamnă boală. Acupunctura nu face decît să restabilească echilibrul energetic perturbat, realizînd o trecere a energiei din zona aflată în exces spre cea aflată în deficit.

Creată în nemijlocită relație cu natura, filozofia antică chineză a reprezentat-o simbolic prin cinci elemente: apa, focul, lemnul, metalul și pămîntul. Aceleași elemente le găsim prezentate ca analogic și la om. Fiecărui element îi corespunde un organ, o funcție, un anumit tip de energie, un cuplu de organe (numit lojă energetică) și un sezon.

Între aceste elemente și deci implicit între funcțiile și organele corpului se stabilesc relații dinamice de evolutivitate, interdependență și autocontrol după mecanismul de feed back cunoscut în cibernetică. Este total bulversant pentru înțelegerea noastră să ne explicăm cum relații de condiționare reciprocă, de generare, dominație și inhibiție existente de la natură pînă la om au putut fi sesizate și postulate ca legități cu 4-5000 de ani înainte de apariția ciberneticii, care, de astă-dată, nu în mijlocul naturii, ci al civilizației și al științelor moderne, știm cu cită rezistență din partea gîndirii s-a impus.

Dar să continuăm firul analogiei om-univers. Fiecare funcție și organ din corp au o activitate maximă într-un anumit sezon. Bioritmicitatea noastră funcțională a fost, după cum vedem, sesizată și postulată cu minuțiozitate de om cu mult înaintea medicinei moderne.

Încadrată în timp, circulația energiei are o evoluție diferită după oră, zi, lună, sezon, an. Cu alte

cuvințe, la o anumită oră din zi și din an vor fi deschise, deci accesibile pentru tratament, numai anumite puncte. Pentru determinarea acestora există un calcul complicat pe bază de abace special construite.

În funcție de rolul pe care îl au în organism există mai multe compartimente energetice denumite ca urmare - energie nutritivă, energie de apărare, energie ancestrală (cu funcție genetică), energie psihică etc.

Fiind o unitate energetică, fiecare element component exercită o acțiune bine determinată asupra ansamblului, astfel încât suferința unuia înseamnă suferința întregului.

Acesta este modelul unui organism viu, de complexitate celui uman, conceput de creatorii antici ai medicinei tradiționale. Vom expune acum succint un posibil model de interpretare al noului așa cum tind să-l impună cercetările științifice actuale și cele de perspectivă. Ne vom baza în mare parte pe date ale propriilor noastre lucrări ca și din literatura științifică publicată până acum.

În opinia noastră, organismul viu constituie o unitate funcțională la care distingem o dimensiune structurală morfologică și o altă informațional-energetică. Dacă am face o ierarhizare pe funcții și structuri am distinge mai întâi stratul energetic funcțional din care noi nu putem obiectiva decât aspectul bioelectric. Următorul strat este cel biochimic și în fine ultimul este cel molecular morfologic. Dimensiunea bioelectrică este cea primară, primordială, pentru că materia vie derivă din cea nevie, care nu este în esență sau decât un cîmp energetic, așa după cum îl descriu științele moderne.

Punctele și meridianele de acupunctură au un substrat demonstrat până la ora actuală ca fiind numai bioelectric.

O serie de observații științifice par să pledeze pentru ideea existenței unui cîmp energetic matrice, organizator pentru informația genetică însăși. Toate cauzele de boală, cu excepția acelor de natură traumatică, vor acționa mai întâi asupra structurii bioelectrice funcționale și, prin persistență, vor penetra succesiv celelalte planuri - biochimic și molecular. Modificarea cauzată de un factor patogen în dimensiunea energetică bioelectrică apare cu mult timp înainte de a avea o expresie clinică. Un observator dotat cu o capacitate de percepție naturală sau cu alte mijloace de decodificare poate sesiza în timp util această modificare. Aici, în acest moment, dacă îl putem surprinde, apare suverană intervenția acupuncturii.

Rețeaua punctelor și meridianelor de acupunctură ne apare ca un sistem primordial de funcționare a organismelor vii - prezentă la întreaga lume vie, inclusiv la plante. Rostul acestui sistem este acela de a vehicula informația codificată bioelectric, pe de o parte între diferite elemente ale corpului, iar pe de altă parte între organism și mediul ambiant și cosmic. Structural nu este decât o expresie a funcționalului și invers. Diferitele

energii cosmice și ambientale acționează asupra unor zone din organism bine codificate și active, vează funcții cu destinație precisă. Aceasta este explicația existenței funcționalității diferite a punctelor de acupunctură după oră, zi, sezon, lună, ani.

Putem considera, de asemenea, că rețeaua punctelor și meridianelor de acupunctură este expresia proiecției biocîmpului la suprafața tegumentului după anumite direcții determinate de configurația anatomică și de încărcarea electrică diferită a țesuturilor. Punctele active reprezintă, în această idee, zona de întretaieri a liniilor de forță ale biocîmpului. Acesta fiind expresia activității electroenergetice a tuturor celulelor și agregatelor celulare ale organismului. Prin intermediul său se realizează modelarea energiei fiecărui sistem în virtutea legilor termodinamicii și transferul de energie de la un subsistem la altul, realizându-se o homeostazie electrică și informațională.

Proiecția întregului organism la diferite niveluri ale învelișului cîțanat pledează pentru ideea funcționării sale după un model hologic. Fiecare parte a sa reflectă întregul. Așa ne putem explica eficiența auriculoterapiei, a craniopuncturii, a podopuncturii, a rinoterapiei etc.

În concepția acupuncturii, tegumentul îndeplinește pentru organism și funcția de antenă-emisie-recepție. Prin intermediul său se realizează un schimb de informații și energie cu mediul ambiant și cosmic. Emitem sau recepționăm energie și informație în funcție de nivelul acestora în organism. În acest fel, rețeaua punctelor și meridianelor de acupunctură contribuie la menținerea homeostaziei electrice și informaționale a organismului. Încă în 1974, în teza noastră de doctorat, în baza studiilor efectuate de noi am ajuns la concluzia existenței, alături de cea cunoscută, și a unei **homeostazii electrice și informaționale**. Luând o destinație informațională, energiile externe exercită un efect modelator asupra organismului complexând stabilitatea sistemului viu. Evident, vorbim aici de stabilitate nu în sens de static, ci de fiabilitate a organismului ca la orice alt sistem funcțional. Existența celor șase axe energetice descrise în acupunctură ar putea fi puse în relație cu această modelare externă diferită de la un nivel la altul.

Descrierea mai multor tipuri de energii este explicată de conținutul informațional diferit. Fiecare energie este specializată avînd o destinație diferită. Circulația energilor specializate este ritmică. Ele aparțin ca substrat organismului viu, dar sînt declanșate de semnalul cosmic extern. **Euritmia reprezintă capacitatea organismului viu de a funcționa în rezonanță cu universul.** Se înțelege că ascunderea după ziduri de sticlă și beton nu oferă cele mai bune auspicii pentru euritmia organismului. Tocmai de aceea, contactul sau „pierderea” în natură este necesară cel puțin în vacanță.

Rămîne încă un punct delicat de interpretat al medicinei tradiționale în raport cu noțiunile științifi-

fice actuale. Este vorba despre raportul dintre energia așa-zis ancestrală și codul genetic. După cum rezultă din datele medicinei tradiționale, informația genetică are ca substrat energia ancestrală. Reprezintă zestrea noastră ereditară care se imprimă în momentul concepției. Este, vorbind la figurat, ca un capital oferit la naștere în cantitate fixă și pe care ai posibilitatea să-l consumi în timpul vieții atât cât vrei, dar, odată terminat, nu există nici o posibilitate de a-l adăuga. E un capital fix depus în bancă, din care omul poate cheltui cât vrea, dar înmulți niciodată. Dacă viața ar decurge firesc, respectînd „legea”, adică modelul primordial după care s-a structurat, spun scrierile antice, omul ar trebui să atingă vîrsta de 100 de ani. Se pune problema dacă genomul este primordial cel transmis prin genitori sau dacă, de fapt, cum spun scrierile antice, moștenim o structură energetică tradusă prin genom. Cu alte cuvinte, anticii, ca și unele date mai puțin comentate ale cercetărilor actuale, vor să imprime ideea că moștenim o ma-

trice energetică primară în care este conținută întreaga informație necesară evoluției și fiabilității organismului, iar genomul nu ar reprezenta decît instrumentul de modelare a structurii. Așa ne-am putea explica de ce transplantul de țesut embrionar dintr-o zonă în alta nu diferențiază, spre exemplu picior în locul ochilor, ci respectă schema inițială a organismului, așa ne-am putea explica de ce din celule care poartă un cod absolut identic rezultă structuri totuși diferite - mușchi, nervi, oase etc.

Din cele de mai sus se poate deduce existența unui fericit mariaj al informațiilor oferite de două modalități complet diferite de gîndire: cel empiric intuitiv și cel rațional al științelor moderne. Departe de a se exclude, una o completează pe cealaltă. De aceea, credem că viitorul va realiza o sinteză între trecut și prezent, între ceea ce a putut crea intuiția și experiența și posibilitățile indiscutabile ale științelor moderne spre beneficiul unicului destinatar cunoscut în universul nostru - omul.

desen de DAN COROIU

curcubeul biocâmpurilor omului

În ultimii ani, redacțiile publicațiilor de popularizare a științei și tehnicii au fost asaltate de scrisori venite de la cititori dornici să afle mai multe amănunte despre așa-numitele biocâmpuri și efectele miraculoase atribuite acestora, despre persoanele care se pretind, sau despre care se crede că ar emite niște radiații ce pot vindeca suferințe nevindecabile, sau nevindecate încă prin metodele medicinei clasice. Pentru a da răspunsuri competente, fenomenul trebuia cercetat, ceea ce s-a și făcut la Moscova, în cadrul Institutului pentru radiotehnică și electronică al Academiei de Științe a U.R.S.S., folosindu-se cele mai moderne mijloace de investigație. Redăm în continuare principalele concluzii la care au ajuns cei doi oameni de știință, care și-au consacrat câțiva ani din activitatea lor studierii și elucidării acestui fenomen – academicianul Iuri B. Gulhaev, director adjunct al sus-numitului institut și doctorul în științe fizico-matematice Eduard E. Godik, șeful laboratorului „Metode radioelectronice de cercetare a obiectelor biologice” din același institut, publicate în revista sovietică „Tehnica molodioji”.

Începem cu termenul, care la timpul său a apărut ca „o tulburare a ordinii publice”, cu așa-numitul biocâmp. De regulă, când corpurile interacționează fără să existe un contact vizibil între ele, fizicienii vorbesc de câmpuri. În mod firesc fiecărui câmp îi corespunde o forță: electrică, magnetică etc. Dar forțele, ca și câmpurile, sînt numai fizice. „Forțele biologice” pur și simplu nu există în natură, de aceea vom vorbi nu despre câmpurile biologice, ci despre cele fizice.

Pe ce canale se desfășoară oare studiul câmpurilor fizice ale omului? Este clar că cel mai mare interes îl prezintă acelea dintre ele, care sînt capabile să furnizeze în timp real informații cu privire la starea inimii, plămînilor și a altor organe, în dinamica lor funcțională. Au fost alese pentru cercetare 7 canale. Dar, deși acest număr se considera încă din antichitate ca avînd proprietăți magice, în ce privește câmpurile magnetice și electrice, suficient de bine studiate de fizicieni, radiația infraroșie emisă de suprafața corpului, ca și cea ra-

diotermică de frecvență foarte înaltă, emisă de organele interne, precum și hemiluminiscența optică sau semnalele acustice, în toate acestea nu există nimic tainic sau mistic. Cel de al 7-lea canal este chimic, deoarece biosubiectul în procesul activității sale vitale își crează atmosfera sa gazoasă, aerosoloionică ce conține nu puține informații privind funcționarea organismului.

Termoviziune atotvăzătoare. Încă înainte de începerea cercetărilor s-a presupus că unul dintre cele mai informative canale de legătură, aparținînd subiecților biologici se află în diapazonul termic înfraroșu, întrucît animalele cu sînge cald, ca de altfel, orice corp încălzit pînă la temperatura scoarței terestre (300 grade K) sînt surse de radiație electromagnetică echilibrată avînd intensitatea maximă spre mijlocul diapazonului infraroșu. Fiind suficient de intensă (200–300 W), radiația infraroșie a omului este capabilă să „transmită” informații cu privire la repartizarea temperaturii pe suprafața corpului și dinamica acesteia; la zeci de metri, deorece, practic, ea nu este absorbită de atmosferă.

Imaginile termovizibile ale celor mai diferite corpuri, redată de computere în culori convenționale, sînt cunoscute de cel puțin 20 de ani. Prin ce se deosebesc ele de termomagazinele obținute în prezent în laboratorul modelelor radioelectronice de cercetare? Prin aceleași caracteristici care deosebesc, de exemplu, un set de fotografii separate de filmul de animație. Pînă acum termoviziunea a fost statică. S-a făcut o fotografie înainte de tratament și alta după. Apoi s-au comparat imaginile. Numai examinînd bioobiectul cu ajutorul televiziunii termice, în calitatea lui de sistem nestacionar, au înțeles fizicienii că, înainte, rămînea în afara cadrului ceea ce era, de fapt, mai interesant – „viața interioară” plină de evenimente a organismului, unde „totul curge și se transformă”. Se modifică mediul exterior, se accelerează respirația omului, se schimbă ritmul bătăilor inimii lui, singele inundă derma și epiderma, ceea ce se reflectă imediat în parametrii câmpurilor lui. Pentru a diagnostică sistemul în dinamica lui imediat trebuie avut în vedere faptul că sistemul respirator își are ritmul său propriu, cel termoregulator – un altul, iar cel cardio-vascular – un al treilea. De exemplu, dinamica respirației poate fi reprezentată printr-un film termovizant, ale cărui secvențe s-au fotografiat la intervale de 100 ms. În decurs de cîteva secunde se poate urmări modificarea circuitului sanguin în rîstimpul ciclului respirator, ceea ce permite adesea identificarea timpurie a simptomelor în bolnavii ni arterelor și venelor.

* În U.R.S.S. primele metode de diagnosticare funcțională, ce permit, utilizînd aparatul ultrasensibil, captarea semnalelor emise de către biosubiect și în special de om, și obținerea din ele a unor valoroase informații cu privire la starea fiziologică a organismului, au apărut, bineînțeles, nu pe un loc gol; fragmente ale noului domeniu al științei existau deja

Pentru termoviziune cele mai informative sînt părțile descoperite ale corpului - mîinile, fața. Iată, pe ecranul display-ului o serie de termograme, pe care este înregistrat procesul de respirație. Compuțutul a marcat cu lbastru porțiunile reci ale pielii și cu roșu pe cele calde, și încă în așa fel în cît poate fi distins contrastul termic de 0,01 K. Se vede bine cum în procesul respirației - de la expirație pînă la inspirație se schimbă culoarea nărilor - de la oranj la violet. Cauza este simplă - expirăm aer cald și inspirăm aer rece.

Dar ochiul atotvăzător al termovizorului a remarcat și alte detalii. Din ce cauză în momentul expirației pielea feței capătă brusc o culoare albastruie, se racește? Se pare că aceasta înregistrează scăderea presiunii singelui în rețeaua capilară în momentul expirației, ceea ce caracterizează „calitatea” activității sistemului circulator.

În ce fel se descifrează tainele organismului nostru? Se înregistrează succesiv cîteva sute de termomagini, care reflectă o perioadă a respirației. În continuare, cu ajutorul algoritmilor speciali, calculatorul conturează, sau evidențiază, folosind culori diferite, sectoarele în care vasele sanguine se caracterizează printr-o „comportare de un singur tip”. Astfel, a și fost obținut pentru prima dată „portretul funcțional” al sistemului, ce permite precizarea regiunilor, unde vasele răspund vioi la ritmul respirației și unde slab, cu întârziere. Importanța informațională a acestei metode poate fi, după părerea medicilor, mai mare decît a termogramei tradiționale. Lucrul principal constă în faptul că cea mai neînsemnată deviere a organismului de la normă poate fi descoperită înainte ca în sistemul circulator să se ivească modificări patologice.

Dar, construind termomagini dinamice în infraroșu, pot fi înregistrate doar acele procese care se petrec la suprafața corpului, sau, mai exact, în stratul de 1-2 milimetri al epidermei. Cum poate fi însă estimată starea organelor interne, știut fiind că în diapazonul de radiații infraroșii ele „tac”, întrucît corpul omenesc este opac pentru undele infraroșii?

Raportează radiația de o frecvență foarte înaltă. Pentru a afla rapid temperatura din interiorul corpului omului și a spune în cîteva secunde dacă el este sănătos sau bolnav se folosește canalul diapazonului decimetric (radiotermic). Creierul, inima, ficatul, de la adîncimea de 5-10 centimetri, „informează” activ, prin radiația lor radiotermică, despre temperatură și ritmurile de importanță vitală ale organismului. Detaliu caracteristic: cu cît undele sînt mai lungi, cu atît mai mare este adîncimea de la care vine semnalul. Și invers - cu cît unda emisă este mai scurtă, cu atît mai aproape de suprafață se află organul, care a semnalizat.

Ținînd cont de această precizare și lucrînd pe unde mai scurte, cercetătorii au putut stabili foarte precis parametrii organului „emîtător”; corespunzător s-a obținut și „portretul” lui radiotermic mai exact. În schimb, trecînd pe unde mai lungi, se reușește, așa cum s-a mai spus, să crească adîncimea sondării. Prelucrarea cu ajutorul computerului a semnalelor, sosite de la diferite adîncimi, permite deja să se creeze imaginea spațială (volumetrică) a cîmpurilor de temperaturi ale organismului. Să reflectăm asupra acestui lucru, ce prevestește în viitorul nu prea îndepărtat o

schimbare revoluționară în practica medicală.

Se înțelege că pentru a depista „lumința” foarte slabă a semnalului, biosubiectul trebuie protejat de puternicele „proiectoare” de paraziți, atît naturali, cît și de origine tehnogenică cu ajutorul camerelor speciale de ecranare. Pentru a realiza întregul tablou al cîmpului, la intrarea în complexul pentru măsurători și calcule se montează un sistem de matriță antene - senzori. Patru radiometre sensibile, acordate pe una din unde, în diapazonul de la 3 la 30 de centimetri, înregistrează fidel temperatura fiecărui punct al corpului, de la suprafață și pînă la o adîncime de 4 centimetri. Astfel, s-au obținut, pentru prima dată în lume, hărțile radiotermice ale cavității abdominale, ale radioluminozității creierului etc.

În undele cîmpurilor electrice și magnetice. „Omul este un vas casabil, umplut cu prețiosul lichid al vieții” - se spunea în vechime. „Corpul nostru este un vas umplut cu lichid electrochimic” - spun radioelectroniștii, parafrăzînd expresia anticilor, avînd în vedere că în interiorul omului circulă în permanență curenți electrice, ca într-o baterie. Răspîndindu-se în întregul corp, ei ies la suprafață, aducînd informații prețioase, din adîncuri, cu privire la procesele fiziologice, care se desfășoară în organele interne.

Dar, oricît de informativ ar fi cîmpul electric creat de „vasul electrochimic” datorită eterogenității mediului, el aduce la suprafață o informație destul de rudimentară privind sursele care au emis-o. Natura s-a îngrijit însă și de o variantă magnetică a posibilităților de investigare. Corpul omenesc, fiind diamagnetic prin însăși natura sa, este absolut transparent pentru cîmpurile magnetice, la fel și îmbrăcămintea. Tocmai de aceea, înregistrînd cîmpurile magnetice din apropierea omului, se poate stabili cu suficientă exactitate sectorul patologiei - de exemplu, în miocard, sau în creier.

Magnetocardiograma evidențiază mult mai fidel toate amănuntele referitoare la activitatea mușchiului inimii, indică cu un înalt grad de precizie zona afectată.

„Seismicitatea” adîncurilor... biosubiectului? După cum se știe, o electrocardiogramă obișnuită se obține cu ajutorul unor electrozi fixați pe corpul pacientului. Dar este oare posibilă înregistrarea semnalelor electrice, emise de inimă, de celelalte organe interne ale corpului uman, fără ca pacientul să fie acoperit de ventuzele electrozilor? Da, pentru aceasta este suficient ca subiectul în cauză să fie plasat într-o cușcă a lui Faraday ecranată de cîmpurile exterioare, iar antenele să fie îndreptate spre organul ce urmează să fie cercetat.

Măsurătorile electromagnetice au pus în evidență faptul că în jurul corpului omului apar cîmpuri de sute de ori mai intense decît cele create de „generatoarele lui chimice interne”. O sursă de o intensitate deosebită s-a dovedit a fi pielea corpului uman. Mai exact spus, sarcinile electrice ce se acumulează în straturile cornoase ale epidermei: contracțiile mușchilor inimii, ridicarea și coborîrea diafragmei în procesul respirației, înaintarea singelui prin vasele sanguine, mai toate aceste zguduiri mecanice ale organismului fac să oscileze suprafața electricizată a straturilor cornoase ale pielii. Prin această activitate „seismică” a bioobiectului

lui, se evidențiază funcționarea numeroaselor lui mecanisme fiziologice. Descifrând cum se schimbă pe balistogramă câmpul electric, modulat de ritmul băților inimii, a plămînilor și a altor organe, se poate determina cu precizie care sînt cele mai caracteristice ritmuri temporale ale respectivului organism. Pe acest principiu a și fost creat deja un aparat pentru cercetarea respirației copilor mici - senzorii acestuia, fără să deranjeze în nici un fel pe mici pacienți, înregistrează cu fidelitate ritmul inimii și ale altor organe interne.

Atenție, sub tensiune! Dar să revenim la cauzele apariției electricității pe suprafața pielii omului. Măsurînd impedența stratului cornos al epidermei, cercetătorii au obținut niște valori, care la prima vedere păreau pur și simplu fantastice - de la cîteva miliarde la cîteva sute de miliarde de Ohmi, pe fiecare centimetru pătrat. Desigur, aceste rezultate nu au fost obținute așa, deodată. În prealabil au fost studiate însușirile fundamentale ale pielii. Astfel s-a putut descifra secretul enormei rezistențe electrice a pielii, ca și principiul apariției unor puternice cîmpuri cvasistatice în jurul omului.

Sursa acestor cîmpuri este curentul triboelectric, ce se produce datorită frecărilor în straturile superioare ale pielii, mai exact în stratul cornos cu o grosime de 20-30 de microni. În funcție de rezistența dielectricului, sarcina electrică pătrunde lent în interiorul corpului într-un răstimp de la 10 secunde la 15 minute.

De ce depinde această schimbare de sute și chiar mii de ori, a rezistenței electrice a stratului cornos al pielii? În primul rînd, de difuzia apei (nemijlocit prin piele și nu prin glandele sudorifice) în procesul reglării temperaturii corpului. Oricît ar părea de paradoxal, dar acest mecanism al reglării biologice a temperaturii, datorită căruia organismul poate „arunca” în mediu înconjurător circa 15 wați din energia sa termică, este asemănător, în esență sa fizică, cu „transpirația” unui ulcior de lut, umplut cu apă rece și lăsat sub razele fierbinți ale soarelui. Cu singura deosebire că răcirea ulciorului de lut este determinată numai de temperatura mediului ambiant, în timp ce transportul apei din interior în afară, prin piele, depinde și de tonusul vaselor sanguine aflate în piele. Cu cît prin aceste vase circula mai mult sînge, cu atît mai intens se evaporă apa prin intermediul stratului cornos al epidermei. Sigur că în acest caz curentul electric se va scurge mai repede, iar tensiunea cîmpului electric va scădea. Dacă se urmărește felul în care se distribuie în spațiu liniile de forță ale cîmpului electric, se deduce o informație deosebit de bogată în ceea ce privește tonusul rețelei capilare și chiar starea psihofiziologică a bioobiectului. Astfel, problema simplă a ulciorului de lut și a tonusului vaselor capilare deschide calea spre controlul electrometric de la distanță a funcțiilor vitale atît ale omului, cît și ale animalelor.

Aura sunetului, luminii și atmosferei. Este cunoscut faptul că organismul nostru produce în permanență zgomote, nelișiindu-se nici un minut. Foșnesc mușchii care se contractă, susură sîngele care circula prin vene, „bat” organele interne, funcționînd fiecare în ritmul său. Întrucît corpul uman este alcătuit în proporție de peste 2/3 din apă, el este „transparent” pentru radiațiile

acustice, inclusiv acustico-termice. Prin urmare, temperatura organelor interne poate fi stabilită nu numai cu ajutorul cîmpurilor electromagnetice (a radiației radioterminice), dar și cu ajutorul semnalelor acustice. Deosebirea constă doar în faptul că întrucît undele acustice sînt cu mult mai scurte decît cele termice, și puterea lor de rezoluție este corespunzător mai mare. Este adevărat că radiația acustică, avînd o intensitate relativ mică, permite aprecierea contrastului de temperatură cu o precizie mai redusă. În schimb, această radiație vine de la o adîncime mai mare. Rezultă că termografia acustică de profunzime este într-o serie de cazuri mai eficientă decît radiotermografia. Da, mai ales atunci cînd apare necesitatea de a sonda focare de infecție cu temperatură mare, sau tumori, situate în adîncime (pînă la 10 cm).

Dînd crezare proverbului care spune că este mai bine să vezi o dată, decît să auzi de o sută de ori, să ne privim pe noi înșine cu ochiul liber. Se poate constata, astfel, că în diapazonul optic (și dacă e să spunem adevărul și în cele apropiate lui, infraroșii și ultraviolete) luminiscenta pielii, mînilor, a mucoasei cavității bucale, ș.a.m.d. se observă și fără nici un fel de aparatură. Se înțelege că autoiluminarea nu intră în sarcinile organismului nostru, de aceea intensitatea acestei luminiscente „parazite” este foarte redusă - cîtiva fotoni pe secundă pe fiecare centimetru pătrat de suprafață (aproximativ $10^{-18} - 10^{-17}$ W/cm²). Natura luminiscentei este hemiluminiscentă ce caracterizează ritmul în care se desfășoară procesele biochimice în țesuturi. Intensitatea sa depinde de starea funcțională a omului, de concentrația oxigenului în țesuturile lui. Reținerea respirației (hipoxia) sau strîngerea cu un cordon a venelor mîinii îi diminuează luminiscenta; după scoaterea cordonului, timp de 24 de ore poate fi observat un fenomen ciudat - oscilarea (creșterea și descreșterea) intensității luminozității la intervale de cîte 5 minute. Însămănțata practică a acestei metode este mare - ea permite efectuarea controlului proceselor biochimice, determinarea rapidă a gradului în care sînt afectate țesuturile în caz de arsură, și într-o serie de maladii.

Despre un om, care a trecut în mod neașteptat printr-o emoție, se spune că „respiră nervos”. Ce i drept, doar o analiză fizico-chimică meticuloasă a norișorului de gaze expirat ar permite „darea deplină în vileag” a acestui fenomen, poate unul dintre cele mai informative canale chimice ale omului. Ca și oricare alt obiect cosmic, ce crează în jurul său o atmosferă specifică, obiectul biologic trăiește de asemenea „cufundat” într-o atmosferă de gaze, aerosoli, ioni. Pentru că ce reprezintă în realitate expirația? Un amestec, constînd din cîteva sute de componente chimice - de la dioxid carbonic și azot, la amoniac și acetonă, fiecare dintre acestea conținînd ecourile acelor procese biochimice deosebit de complexe, care asigură de fapt existența omului. De exemplu, în funcție de raportul dintre oxigenul și dioxidul de carbon expirate, care încheie un întreg șir de transformări biochimice, poate fi apreciată cantitatea totală de energie produsă de un anume obiect biologic.

Întrucît în procesul metabolic omul elimină permanent apa în mediul înconjurător (aproximativ o jumătate de litru în 24 de ore), ca și cantități mici croscopectice de gaze, aerosoli și ioni, schimbarea componenței atmosferei în jurul obiectului biologic se determină cu ajutorul unor metode lasero-op

tice. Se măsoară foarte exact coeficientul de refracție, conductibilitatea și alți parametri. Totodată, un alt procedeu permite caracterizarea stării circulației sanguine prin vasele capilare și a altor sisteme de importanță vitală, întrucât transportul apei prin piele, de exemplu, este, cum am spus, determinat nemijlocit de tonusul arterelor - cu cât ajunge mai mult sînge în rețeaua capilară, cu atât mai intens este procesul de evaporare a apei.

De ce „vede” pielea... Deci, descifrînd felul în care sînt amplasate în spațiu și în timp culorile „curcubeului” cîmpurilor fizice ale omului, se pot cunoaște cele mai intime și delicate procese ce se desfășoară în organismul lui. Dar iată o întrebare care a suscitat mari controverse de-a lungul timpului (și care de fapt a și constituit motivul apariției unei noi direcții în cercetarea științifică), în ce fel poate influența cîmpul unui bioobiect asupra stării altuia?

Cauza acestui fenomen este cît se poate de simplă, poate chiar decepționant de simplă. Esența lui constă în faptul că intensitatea radiației termice emanată de degetele mîinii omului atinge valori de 10^{-12} W/cm². Iar suprafața pielii noastre „răspunde” imediat ce valoarea radiației termice depășește 10^{-14} W/cm². Reiese că orice om emite un flux caloric de 100 de ori mai intens decît pragul de sensibilitate a pielii sale.

Ecranul termovizorului ne prezintă termograma spatelui unui om. La cîteva minute după ce deasupra spatelui apare mîna „emîțătorului”, porțiunea afectată se încălzește. Termovizorul arată că în urma redistribuirii circulației sanguine pielea s-a încălzit cu mai mult de două grade. Întrucît intensitatea încălzirii depinde de mișcările mîinii, acest fenomen poate fi numit „masaj fără contact”. Experiințele au arătat că în timpul „masajului” anumite porțiuni ale pielii se încălzesc considerabil mai tare.**

O întrebare interesantă... Calcule elementare arată că această căldură emisă de mîna nu este suficientă pentru a provoca o încălzire atît de puternică a corpului. Înseamnă că organismul, percepiînd un semnal termic slab, îl amplifică?

Putem oare să ne convingem de faptul că la masajul fără contact nu mai participă în afară de cîmpul și radiația infraroșie și altele? Putem. Un asemenea experiment, care prezintă o mare importanță nu numai din punct de vedere științific, dar și gnoseologic, a fost efectuat. Esența lui constă în aceea că atunci cînd mîna experimentatorului și umărul pacientului au fost despărțite de un ecran de sticlă, care nu permitea trecerea razelor infraroșii, pielea nu a reacționat în nici un fel la căldura mîinii. Cînd însă ecranul a fost înlăturat, iar de umăr a fost apropiată nu mîna, ci un obiect încălzit (un vas cu apă fierbinte) - termovizorul a marcat cu exactitate efectul încălzirii locale.

** În cazul masajului fără contact, slaba căldură emisă de mîna în mișcare este percepută de receptorii din piele, stimulînd intensificarea aflului de sînge. Aceasta duce la încălzirea intensă a unor regiuni ale pielii numite zone Zaharin-Ged.

Dovada neparticipării la acest „fenomen” a nici unui fel de alte cîmpuri, decît cele pur fizice, a fost făcută. De aici mai rămîne de făcut un pas foarte mic pînă la descifrarea tainelor naturii a așa-numitului fenomen al „citiții” la distanță de obiectul avut în vedere, fenomen legat după toate probabilitățile de capacitatea unor persoane de a recunoaște, de exemplu, ce figură geometrică este desenată cu tuș pe un carton, introdus într-un plic netransparent, atunci cînd plicul atinge fruntea celui cercetat. Datorită diferențelor de rezistență termică existente între părțile albe și cele negre ale cartonului (la contactul cartonului cu hîrtia plicului) apare o deosebire de fluxuri termice pornite de la frunte, și legat de aceasta o scurtă încălzire a pielii frunții în configurația, care repetă fiura geometrică desenată pe cartonul din plic. Măsurătorile directe, efectuate cu ajutorul unui sistem de termoviziune, au arătat că această încălzire locală cu o durată de cîteva secunde (pînă în momentul în care se încălzește vopseaua cu care a fost desenată figura), atinge valori de 0,1 K, comparabile cu termosensibilitatea pielii frunții. Iar dacă așa stau lucrurile atunci persoanele capabile să distingă diferențe minime de temperatură ar putea, în principiu, să descifreze contururile unor figuri în funcție de contrastul termic, iar după un oarecare antrenament să rezolve și probleme ceva mai complicate.

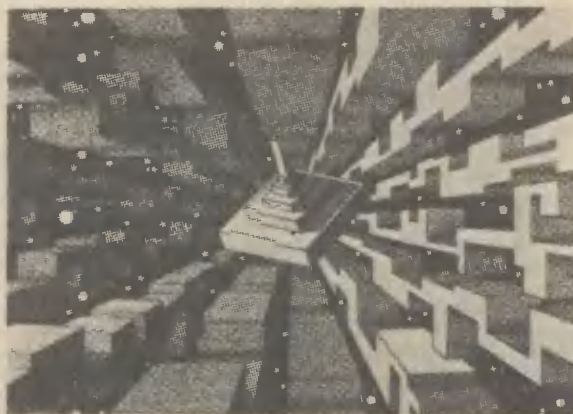
Desigur, înregistrarea semnelor, - care evidențiază modul cum se declanșează și funcționează mecanismele fiziologice ale biosubiecților, - reprezintă doar începutul lucrărilor privind elaborarea unor metode de diagnosticare funcțională la distanță. Dar ea a lărgit deja considerabil reprezentările noastre despre om. A lărgit, în primul rînd, granițele fizice ale omului. S-a dovedit că el „se întinde” și dincolo de limitele pielii sale sub forma unei substanțe cît se poate de materiale - cîmpurile fizice. Iar cele șapte cîmpuri selectate pentru cercetare au permis deja trasarea unor direcții noi, necunoscute pînă în prezent în știință, apărute la granițele dintre fizică, radioelectronică, biologie, medicină.

Astfel, știința a ocupat încă o nișă ecologică liberă pînă recent, în care au încercat să se cuibărească forțele misticismului și șarlatanismului, cu scopul de a specula imperfecțiunea cunoștințelor noastre despre om. Această problemă are o mare însemnătate atît pe plan științific, cît și gnoseologic.

În ceea ce privește însemnătatea practică a lucrării științifice fundamentale dezbătute, aceasta constă în aceea că metodele de cercetare pasivă, a bioobiectului, vor fi transformate în metode de diagnosticare clinică, capabile să și aducă un aport esențial nu numai în domeniul medicinei, dar și al agriculturii. La nivel fundamental, această posibilitate a fost demonstrată de către fizicieni. Acum este cuvîntul practicienilor - medici, biologi, psihofiziologi, biochimisti, medici veterinari.

Traducere și adaptare
MIRCEA PODINA

călătorind pe un asteroid

desen de EMIL BOROS

Ideea de a amplasa expediții cosmice – în cadrul visului milenar al omului de a explora și prelungi-rea razei pământului, spre spațiile infinite – pe un asteroid, nu este chiar atât de nouă. Savantul rus K.E. Tjolkovski (1857–1935), în nuvela de anticipa-ție „Dincolo de Pământ” (1920), preconiza faptul că aceste obiecte cosmice vor fi viitoarele noastre „vehicule interplanetare” și spunea: „Vom învăța într-o zi să urcăm pe asteroizi, la fel cum încăle-căm astăzi pe cai.”

Într-o asemenea tentativă temerară, desigur că rolul ce va reveni rachetelor se va rezuma la transportarea astronautilor (pe distanțe mai scurte) pe traseul Terra–asteroid și asteroid–Terra în momentele apropierea maxime a acestora de pla-neta noastră. În rest, marea aventura cosmică (pe distanțe de sute de milioane de kilometri) se va putea realiza cu aceste insolite vehicule.

Romancierii S.F. au preluat ideea lui Tjolkovski, dându-ne pagini memorabile consacrate unor asemenea incredibile evenimente. Astfel, în roma-nul de anticipație „Drumul lui Icar” de L. Dilov, este descrisă călătoria pe un asteroid (Hidalgo, re-botezat Icar) a 1 000 de expediționari plecați cu scopul de a depista planete prielnice vieții, de a verifica continuitatea speciei umane (obținută prin clonare) în condițiile unui zbor prelungit în care o parte din generații se succed una după alta.

Pornind de la pretextul asteroidului Hidalgo, al romanului lui L. Dilov, ne propunem să prefigu-răm câteva calcule referitoare la acest (preferat) asteroid al cărui diametru este de aproximativ 40 km (și raza de 20 km).

Mai precis, în scopul de a face credibilă o ase-menea tentativă a temerarilor secolului al XXI-lea, care, printre proiectele lor, vor avea, desigur, și unele care își propun abordarea unor asteroizi, vom prezenta câteva calcule indispensabile în ase-menea situații. Ne vom opri asupra următoarelor probleme:

- Ce greutate ar avea o persoană cu masa „pămînteană” de 70 kg?

- Ce masă ar putea fi ridicată pe asteroid de către un astronaut în cazul în care recordul său „pămîntean” ar fi de 100 kg?

- Care este înălțimea maximă la care acesta ar putea sări pe suprafața asteroidului, respectiv, cit ar fi „viteza de evadare”?

Prima observație pe care o facem este că în ca-zul sîndiat raza asteroidului este de aproximativ 300 de ori mai mică decît cea a Pămîntului (6 400 km),

$$\text{adică } R_{as} = \frac{R_p}{300}$$

Accelerația de cădere liberă a astronautului pe asteroid și pe Pămînt se poate obține egalînd greu-tatea sa cu cea a corpului ceresc respectiv. Scriînd expresiile lui g_0 (pentru Terra) și g' (pentru aste-roid), considerînd că densitățile lor medii ar fi egale ($\rho = \rho'$) și, avînd în vedere formele sferice ale celor doua corpuri cerești, după cîteva calcule obținem o relație simplă între accelerații, de for-

$$\text{ma } g' = g_0 \frac{R_{as}}{R_p}$$

Înlocuînd valorile lui $g_0 = 9,8 \text{ m/s}^2$, $R_p = 6\,400 \text{ km}$,

$R_p = \frac{R_p}{300}$ se obține pentru accelerația g' a

căderii libere pe asteroid valoarea $0,03 \text{ m/s}^2$, ceea ce indică faptul că atracția pe asteroid este de $\frac{9,8}{0,03}$, adică de 330 de ori mai slabă decât pe

Terra. Faptul se mai poate interpreta și în alt mod: un astronaut cu masa de 70 kg pe pământ ar avea greutatea $G' = mg' = 70 \times 0,03 \approx 2 \text{ Newtoni}$, deci ar „cântări” cît unul de 200 grame pe pământ!

Pe un asemenea asteroid, locuitorul pămîntean ar putea ridica greutatea de 330 ori mai mari decît o poate face pe Terra, adică $330 \times 100 \text{ kg} = 33 \text{ tone!}$

Săritura sa în înălțime ar deveni un adevărat record galactic: $330 \times 2 \text{ m} = 660 \text{ m}$, înălțime ce corespunde unei clădiri (nu „zgîrie nori”) de $660 : 3 = 220$ etaje!

Pentru a „evada” de pe un asemenea corp ceresc ar fi necesară viteza: $v = | \text{Ras } g' \approx 24 \text{ m/s}$.

Să considerăm acum un asteroid „pitic” cu raza de numai 3 km . Asemenea asteroizi - adevărat „pietriș cosmic” - ar putea fi înfrinți de viitorii călători interplanetari în briul de asteroizi dintre planetele Marte și Jupiter. Aici forța de atracție ar deveni de $2\,250$ de ori mai mică decît cea de pe Terra, iar astronautul ar cântări cît un pămîntean de... 30 g!

Dar puterea sa ar deveni **superherculeană**, în sensul că ar reuși să ridice greutatea care pe pământ cîntăresc 180 tone.

Dacă ar încerca să-și ia elanul în vederea executării unei simple sărituri, el ar constata că... nu mai poate reveni și, depășind „viteza de evadare” a astrului respectiv, își va continua zborul transformîndu-se astfel într-un obiect cosmic pentru eternitate!

De aceea, Țolkovski sfătuia pe viitorii astronauti să abordeze asemenea asteroizi, ca astfel împreună cu acesta să poată străbate miliarde de kilometri în spațiul cosmic, iar la momentul dorit, prin aportul unui consum minim de energie și de combustibil, să abandoneze mica haltă cosmică, după ce își vor fi rezolvat o parte din spinoasele lor probleme.

Scritorul S.F. D. Coșe, în cartea „Dincolo de

miine”, avansează ideea conform căreia în majoritatea cazurilor colonizarea spațiului extraterestru să se realizeze, de exemplu, prin instalarea unor colonii în interiorul asteroizilor, avînd dimensiuni de ordinul zecilor de kilometri. Locuit în interior, acesta ar constitui o lume concavă și nu convexă, ca cea în care ne-am obișnuit să trăim la suprafața planetei.

Un fapt sigur rămîne acela că materialele de proveniență cosmică, în special cele ale asteroizilor, ar putea constitui potențiale resurse de materii prime pentru construcția colonilor cosmice, urmînd ca de pe Terra să fie aduse doar instalațiile tehnice mai complexe. Se întrevide deci posibilitatea „mineritului cosmic” în scopul de a se extrage unele metale rare (aur, platină, nichel) printr-o instalație de tipul **Mass-Driver** (transportor-accelerator de masă).

Specialiștii din mai multe țări susțin ipoteza că în viitor omenirea va explora cu prioritate briul de asteroizi existenți între Marte și Jupiter, deoarece s-a constatat că în compoziția acestora intră preponderent metale ca Fe, Ni, Pt de o mare puritate. Cantitatea acestora este atît de mare încît 1 km^2 de asteroid poate asigura consumul de Fe (fier) al întregului glob pămîntesc pe timp de 15 ani, iar cel de Ni (nichel) pentru $1\,250$ ani.

Aspectele prezentate legate de asteroizi nu se încheie aici. Vom putea discuta - poate cu altă ocazie - probleme de tipul:

- Cum se poate „muta” un asteroid pe o orbită circumterestră și eventual cum poate fi acesta plasat într-un punct de echilibru lagrangian?

- În ce mod s-ar putea aduce un asteroid pe pămînt și care ar fi în consecință riscurile pe care ni le asumăm.

- În fine, problema precedentă ar putea fi formulată și invers: cum putem realiza protecția împotriva unui asteroid, de exemplu, Icarus, care la fiecare 19 ani trece la cîteva milioane de kilometri de pămînt?

Asemenea probleme ca cele enunțate mai sus nu ar trebui să ne găsească nepregătiți și de aceea pe lîngă o **inginerie planetară** la care sîntem angajați într-un fel sau altul va trebui să dirijăm o parte din eforturile noastre și pentru această insolită preocupare - **ingineria extraplanetară**.

desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

yeti
si
extraterestriiimagini
răsturnate

Privirea uleioasă nu vede vreo legătură între imaginea omului sălbatic și cea a extraterestrilor. Pe de altă parte, de sub pana fosforescentă a autorilor de literatură științifico-fantastică au apărut ipoteze dintre cele mai extravagante: pentru romancierul maghiar Zoltan Csernai (1961), de exemplu, oamenii sălbatici n-ar fi decât niște extraterestri; pentru alți creatori de ficțiuni literare, oamenii sălbatici ar fi, nici mai mult nici mai puțin, sclavii ființelor nepământene sau animalele de experiment ale acestora. Ce răspuns oferă științele socio-umane acestei probleme? Prof. Jean-Bruno Renard de la Universitatea Paul-Valéry din Montpellier este de părere că existența imaginată a omului sălbatic și a extraterestrilor constituie cei doi poli ai scalei evoluționiste a omului. Să examinăm argumentele sociologului francez.

● Mitul omului sălbatic

Tentația plămuirii unor ființe fantastice, având caracteristici fizice și capacități psihice neîntâlnite la oameni, reprezintă o permanență a culturii noastre. Din antichitate până în zilele zborurilor cosmice, scriitorii au populat Terra cu astfel de ființe, hrănind nevoia de fabulos a oamenilor.

În mitologia greacă, satirii, divinități ale pădurilor, jumătate oameni, jumătate animale, însoțindu-l

pe Dionysos, zeul vinului și al euforiei, erau temuți și venerați în același timp. Nimfele cădeau adesea pradă virilității satirilor sau silenilor (în mitologia romană, fauni). Praxiteles (sec. IV î.e.n.) ne-a lăsat în marmură roză Satirul, azi la Muzeul Capitolin din Roma. Vergiliu (sec. I î.e.n.) amintește în Eneida de silenii. Sub înfățișarea lui Pan, țăp în jumătatea inferioară a trupului, om în partea superioară, s-au păstrat din antichitate statui în marmură sau bronz, au fost țesute legende și pictate pinze nemuritoare, cum – spre exemplu – „Pan urmărind Siringa”, legenda nimfei, care s-a aruncat în riu cuprinsă de panică la apariția zeului grădinilor și al ogoarelor, legendă ce l-a inspirat pe pictorul clasicist francez Nicolas Poussin.

Imaginea omului sălbatic s-a conturat mai precis spre sfârșitul Evului Mediu. Încă din sec. al XII-lea se stereotipează o figură heraldică întrupând un om al pădurilor susținând cu brațele un scut. În picturile murale, tapiserii, pe cărțile de joc apar frecvent imagini ale omului sălbatic. Prin Albrecht Dürer și Brueghel cel Bătrân, numit și al țăranilor, tema omului sălbatic a fost adoptată de arta Renașterii.

Până prin sec. al XVII-lea imaginea omului sălbatic era o pură plămuire, fără proiectare în realitate. O dată cu populațiile primitive, în epoca marilor descoperiri geografice, când europenilor li

s-au dezvăluit pământuri și oameni noi, figura omului sălbatic a fost placată, proiectată asupra populațiilor îndepărtate. Era comod pentru semenii noștri civilizați să-i vadă pe „primitivi” ca nefiind încă pe de-a-ntregul oameni. Cu semi-maimuțele nu-ți faci scrupule morale...

Profesorul Jean-Bruno Renard semnalează schimbarea, la începutul sec. al XX-lea, a proiecției imaginii omului sălbatic de la populațiile îndepărtate geografic la cele pierdute în negura istoriei. În romanele cu subiecte preistorice, eroii purtau amprenta pădurii, a sălbăciei: scunzi, invadați de pilozitate, abia acoperindu-și goli-ciunea cu piei de animale, mînuiind ca singură armă măciuca. J.H. Rosny, Austin Bierbower, Stanley Waterloo, H.G. Wells, Fernand Mysor, Leon Lambry au ilustrat cu vigoare această orientare romanescă.

Paralel cu romanul preistoric, imaginea omului sălbatic se impune prin așa-zisul „sălbatic modern”. E.R. Burroughs îl inventează pe Tarzan, omul maimuță. Lumea obosită de civilizație leagă-nă visul sălbăciei fericite. Cinematograful răs-pîndește imaginea omului bun de la natură. Succesul este enorm. Se ridică o piatră de pe inimă: noi sintem buni, societatea ne pervertește. Rahan îi succede lui Tarzan. Imaginea rămîne aceeași. Semnificația neschimbată.

Dar figura omului sălbatic nu apare numai în beletristică, pictură sau sculptură. În Antichitate, navigatorii greci depuneau mărturie că au întîlnit „agrioi anthropoi” pe țărmurile Africii. Părintele istoriei, Herodot din Halicarnas (sec. V î.e.n.), și, mai tîrziu, istoricul și geograful grec Pausanias (sec. II e.n.), autorul „Descrierii Eladei”, erau convinși că satirii trăiesc aievea în țări îndepărtate. De-a lungul Evului Mediu – chiar și în Renaștere – s-a păstrat credința că departe de creștinătate își duc existența un fel de oameni care nu sînt chiar oameni. Călătorii temerari din sec. XVII–XVIII jurau că au văzut în insulele încă nenumite, peste mări și oceane, ființe asemănătoare omului, dar foarte apropiate la înfățișare și comportament maimuțelor. Să ne mai mirăm că în sec. al XIX-lea și, în continuare, în sec. al XX-lea nespecialiști, ca și unii savanți, dau crezare legendelor despre oameni sălbatici supraviețuind istoriei?! Cît de ușor a fost înșelată populația cultă a Planetei albastre: nimeni nu s-a îndoit de autenticitatea știrii că în insula filipineză Mindanao a fost descoperit un trib (24 de oameni) trăind ca în epoca de piatră, goi sau îmbrăcați sumar, în peșteră, fără să cunoască agricultura sau prelucrarea metalelor. Falsul s-a destrămat abia după 15 ani, cînd s-a putut lua contact direct cu tribul de tasadaieni și s-a constatat că totul n-a fost decît o înscenare, pusă la cale de un anume Manuel Elizalde, verosul șef al populației din insula amintită. Șarlatania lui Elizalde s-a grefat pe vechea credință a supraviețuirii oamenilor sălbatici.

Deși unii specialiști nutresc convingerea că pe Terra ar exista și azi oameni în stare de sălbăcie, pare mai verosimilă supoziția că totul nu-i decît un mit. Boris Porchnev și Bernard Heuvelmans presupun că omul de Neandertal trăiește încă. Jean-Dominique susține existența omului sălbatic pe pămîntul Africii (vezi, Homo caudatus, 1983). Sub diferite denumiri, oamenii sălbatici ațîță imaginația contemporanilor care dau crezare mărturiilor dubioase și vād în urmele materiale ambigue dovezi irefutabile. Yeti în Tibet, Bigfoot sau Sas-

quatch în America de Nord, Yawwies în Australia și Omul din Hubei în China sînt fantasma ale omului sălbatic în contemporaneitate. Nimic nu atestă indubitabil existența lui Yeti, și totuși mulți cred în realitatea omului zăpezilor. Ang Karma Sherpa, colider al primei expediții româno-nepaleze în Himalaya (1985), declară într-un interviu publicat în „Almanahul Știință și tehnică, 1987” că locuitorii lăcașului zăpezilor – cum se traduce din sanscrită numele celui mai înalt lanț muntos din lume – cred nu numai în existența lui Yeti, dar și în cea a lui Miti, femela omului sălbatic. Conform credinței acestora, Yeti i-ar ataca pe bărbați și Miti ar manifesta agresivitate față de femei.

Singura concluzie valabilă ce se poate desprinde din cele aduse în discuție este aceea a universalității mitului omului sălbatic și a permanenței imaginii acestuia în cultura noastră.

● Extraterestrii — o plăsmuire culturală

Deși o apariție mai tîrzie, extraterestrii constituie, ca și oamenii sălbatici, un mit, o reflectare fantastică, izvorită din necesitatea de a explica societatea și natura și din limitele emancipării umane. În sec. al II-lea al erei noastre, Lucian din Samosata (Siria) lăsa liberă fantazia să vorbească despre existența unor ființe extraterestre. Lucrarea sa „Vera Historia” reprezintă, probabil, primul roman fantastic din lume. Selenarii, călări pe vulcuri cu trei capete, pe fluturi, pe purici se luptă cu locuitorii Soarelui. Ei se nasc pur și simplu din pulpa unui alt selenar, iar prin moarte, dezintre-grîndu-se, se transformă într-un nor de fum.

După paisprezece secole, astronomul Johannes Kepler (1571–1630) reia tema endymionizilor în romanul „Somnium sau Astronomia Lunar” (Lucian din Samosata îl botează pe regele Lunii cu numele de Endymion). Celebru astronom german, descoperitorul celor trei legi despre mișcarea planetelor, îi „vedea” pe selenari ca avînd formă de șarpe, căutînd continuu umbra. Orașele lor, plasate în craterele Lunii, erau astfel construite încît să îi protejeze de arșița Soarelui care prăzelește Selena timp de cînsprezece zile. Dacă razele Soarelui ating vreo parte a corpului endymionizilor, acestea se usucă, dar restul corpului supraviețuiește.

Prin sec. al XVI-lea, Ludovico Ariosto își imaginează și el făpturi extraterestre. În sec. al XVII-lea, o dată cu scrierile episcopilor englezi Francis Godwin și John Wilkis, extraterestrii pătrund plener în ficțiunea literară. Luna a fost primul corp ceresc ce a găzduit, în închipuirea omului, ființe extraterestre, după cum l-a primit pe om însuși pe solul ei. În 1638, prin scrierile celor doi episcopi, se anunță descoperirea unor oameni pe Lună. Ceva mai apoi, scriitorul francez Cyrano de Bergerac plasa pe Lună și pe Soare state și imperii (Histoire comique des Etats et Empires de la Lune, 1657, și Histoire comique des Etats et Empires du Soleil, 1662), iar Voltaire, un secol mai tîrziu, descria un locuitor de pe Sirius, călător de pe o planetă pe alta (Micromégas, 1752). Edgar Poe, Maupassant, H. G. Wells și alții alții au plasat ființe extraterestre pe diferite planete.

Indiferent de planeta-domiciliu, creaturile imaginare se distingeau printr-o serie de elemente: capacități supraumane, cunoștințe tehnice superioare, perfectă adaptare la condițiile interstelare.

Martienii au pătruns demult în literatura de ficțiune, în emisiunile radio și tv, au devenit figuri bine conturate în benzile desenate și în caricaturile publicate de revistele și ziarele de mare tiraj.

Din seria romanelor consacrate martienilor să ne oprim doar la cel mai cunoscut și cel mai dramatic totodată: „The War of the Worlds” de H. G. Wells (1866-1946). „Războiul lumilor”, apărut în foileton în 1897 și în volum în 1898, a fost adaptat ca piesă radiofonică sub forma unor buletine de știri, în 1938, de către regizorul și actorul american Orson Welles. Piesa a stîmrit panică la New York, populația fiind convinsă că martienii atacă metropola cu razele morții. În imaginația lui H. G. Wells martienii erau asemenea unor meduze sau șerpi uriași, cu numeroase tentacule lungi și subțiri. Cu doi ochi sferici, bulbucăți, cu o gură enormă, monștrii martieni, închipuiți de Wells, erau într-adevăr înspăimîntători. Teamă la gîndul că vom fi subugați de extraterestri s-a amplificat, deși coborîrea sondelor spațiale Viking 1 și Viking 2 pe Marte (1976) ne-a asigurat că dînspre planeta roșie nu ne amenință nici un pericol. Dar Cosmosul nu se reduce la Marte...

În prezent, savanții discută serios posibilitatea sumbră de a fi atacați de locuitorii altor planete și unii dintre ei chiar cer să se suspende eforturile de a intra în contact cu alte civilizații. „Ar fi o curată nebulie să încercăm să dezvăluim propriul nostru incognito, să ne arătăm în văzul tuturor, să atragem asupra noastră atenția unor ființe despre care nu știm nimic afară de faptul că sînt, după toate aparențele, mai puternice decît noi” – avertizează profesorul Herbert Hughes, directorul observatorului radioastronomic de la Cambridge. „Omuleții verzi” nu ne mai dau pace. Radiotelescoapele captează semnale enigmatice care nu pot proveni decît de la... civilizații cosmice necunoscute, chiar dacă în nouăzeci și nouă la sută din cazuri - ne asigură Viktor Komarov, șeful Secției de astronomie și de cosmonautică a Planetațiilor din Moscova - sursa undelor radio înregistrate o constituie... simpli paraziți produși de la o nevinovată scînteie electrică și nu de la un misterios corp ceresc! Totuși, oameni de bună credință se lasă furate de iluzia existenței, „omuleților verzi” și a „farfuriilor zburătoare” care, din 1947, au dobîndit o mare vogă. Deși rezultatele unui program american de cercetare desfășurat de-a lungul a 22 de ani, denumit „Blue Book”, infirmă ipoteza existenței navelor cosmice și a ființelor extraterestre, savanții de necontestată autoritate științifică, precum Melvin Calvin, laureat al premiului Nobel, Hermann Oberth - considerat părintele astronauticii - și mulți alții consideră că în Cosmos în orice moment ar putea exista milioane și milioane de civilizații și, deci, de ființe raționale ce într-o zi ne-ar putea vizita, dacă nu au făcut-o deja.

Fără a relatea mărturiile celor care susțin că au văzut „omuleți verzi” și „farfurii zburătoare”, să derulăm filmul întîlnirii cu extraterestrii. Oricît de variate ar fi povestirile - mai corect spus, poveștile - structura lor rămîne aproape identică. Locul întîlnirii, ca și momentul, se prezintă cu maximă precizie, nu și apariția extraterestrilor. Precizia inițială a relatării conferă credibilitate. Prea adesea sîntem tentați să substituim precizia cu adevărul. Luxul de amănunte nu constituie, însă, proba veridicității, mai ales că în majoritatea poveștilor cu „omuleți verzi” întîlnirea are loc în condițiile sin-

gurătății. O persoană, cel mai adesea, singura, izolată, este întreruptă dintr-o activitate cotidiană, domestică. „Omuleții verzi” nu se arată celor care sînt interesați de stabilirea obiectivă a existenței lor: îi ocolesc cu ostentație pe cercetătorii științifici! În schimb, apar prin surprindere în preajma unor oameni foarte anonimi (care, poate, doresc să se remarcă prin ceva...). Încrămeniți de uimire, aceștia oscilează între teamă și curiozitate.

Mai totdeauna curiozitatea învinge, dar posibilitatea observării humanoizilor este limitată. Ființele extraterestre dispar brusc, așa cum au venit. Lasă în schimb urme materiale - probe autentice sau trucaje?! În fine, aproape toate persoanele care au avut contact cu extraterestrii ezită să relateze cele întîmplute (ar putea să fie acuzate de exhibiționism și, doamne păzește, vor să rămînă în anonimat!). În cele din urmă, povestesc totul și încă ceva în plus... iluziile lor, cînd nu sînt în cauză martori mincinoși sau persoane dezechilibrate psihic.

Carl Sagan, directorul Institutului de studii planetare al Universității Cornell (S.U.A.), făcînd bilanțul studierii unui număr de peste un milion de relatări despre observarea O.Z.N.-urilor (o altă denumire a „farfuriilor zburătoare”), conchidea că nu a găsit „nici un singur caz în care un număr mare de oameni să fi afirmat în mod independent și demn de crezare că au văzut obiectul de aproape. Și nu lipsesc numai relatările credibile, ci orice dovadă materială”.

Ca și sălbaticii, înclinăm să credem că nu există extraterestri decît în mintea oamenilor civilizați.

● Aceeași imagine: negativ și pozitiv

Dacă apropiem imaginile omului sălbatic și ale extraterestrilor, așa cum rezultă ele în închipuirea comună hrînită de o întreagă literatură de o anumită factură, constatăm că nu avem de-a face decît cu o singură figură: omul sălbatic nu-i decît copia în negativ a omulețului verde! Jean-Bruno Renard, în studiul menționat, analizează comparativ cele două imagini. Concluzia ni se pare deplin justificată: este vorba despre inversarea caracteristicilor anatomo-fiziologice și a trăsăturilor psihocomportamentale. Ceea ce într-o imagine apare negativ în cealaltă devine pozitiv. Omul sălbatic este vînjos, are păr pe corp, epiderma de culoare închisă, capul ciștat la pumnul. Prin contrast alb-negru, ființele extraterestre sînt fragile, lipsite de pilozitate, palide, capul enorm - raportat la trupul mîrunt, acoperit în întregime de o combinezon ca de scafandru. Chipul omului sălbatic poartă amprenta maimuțelor antropoide: fruntea teșită, nasul gros și turtit, arcadele supraorbitale proeminente, buzele cărnoase (vezi figura). Tabloul seamănă uimitor cu descrierea „criminalului înăscut” a lui Cesare Lombroso, care în lucrarea „Uomo criminale” (1876) evidențiază stigmatele răufăcătorilor. Omuleții verzi sînt de cele mai multe ori reprezentări miniaturale, avînd aparatele anatomo-fiziologice senzoriale și motorii atrofiate. Nasul, buzele și pavilionul urechilor lipsesc. Ochi sînt rotunzi și mici. Limbajul lor este imediat inteligibil pentru pămînteni. Uneori extraterestrii nici nu mai fac apel la cuvinte pentru a transmite gîndurile; se folosesc de telepatie sau utilizează mașini sofisticate de tradus sunetele lor ascuțite și modulate în cuvinte cu sens pentru oamenii de pe

Terra, indiferent de limbajul natural al acestora.

În zona limbajului se concentrează contrastul alb-negru, pozitiv-negativ. Omul sălbatic posedă un limbaj rudimentar, comunică mai mult prin gesturi, iar sunetele emise se aseamănă cu răcnetul animalelor. Cînd sînt înzestrați cu vorbire articulată, vocea le este răgușită, aspră, exprimarea dificilă, ca și mersul biped, de altfel. Limbajul și mersul biped au marcat – se știe – saltul de la animal la om.

Sălbaticii ilustrează treapta inferioară a evoluției omului, extraterestrii personificînd limita superioară, un nivel încă neatins de pămînteni. Sălbaticii și extraterestrii s-au născut în imaginația oamenilor. Ca orice produs tehnic, „mașinăria” întrucîpînd omul s-a perfecționat, urmînd legile esteticii industriale. Economia de materiale este evidentă: sălbaticii sînt masivi, uriași, extraterestri mărunți, dacă nu minusculi. Ei sînt proiectați conform legii armoniei dintre funcționalitate și formă, dintre exterior și utilizare. Liniile produsului tind să elimine unghiularitățile. Formele sînt epurate, accesoriile suprimate, sinteza morfologică este completă. Combinezonul strîns lipit de corp, din material lucios, joacă la extraterestri rolul forme aerodinamice a produsului industrial, ce acoperă perfect mecanismul de funcționare. Aparatele tehnice în zorii revoluției industriale lăsuă vederii întregul mecanism de funcționare: cazane de aburi, roți dințate, pîrghii, supape, curele de transmisie etc. Omul sălbatic are, de asemenea, organele și aparatele senzoriale și motorii ușor vizibile. Gradul de integrare a acestora este redus: bita, de exemplu, sparge forma. Extraterestrii prezintă o compoziție armonioasă, un înalt nivel de integrare: pistolul – ca să ne referim tot la „unealta” agresivității – face corp comun cu combinezonul. Extremitățile sînt abia schițate. Totul tinde spre sfericitate – forma geometrică perfectă. Ca și mașinăriile vechi, omul sălbatic „funcționează” cu zgomot: emite sunete groase cînd vorbește, atacă urlînd ș.a.m.d. Omuleții verzi sînt silențioși, asemenea produselor tehnicii moderne: transmit gîndurile prin telepatie, paralizază sau dezintegrează adversarii instantaneu, fără nici un semnal acustic, se deplasează pe verticală folosind mijloace de propulsie fixate pe spate sau farfurii zburătoare ce străbat lumile celeste fără nici un zgomot.

Ipoteza noastră că în proiectarea imaginilor omului sălbatic și a extraterestrilor regăsim legile esteticii industriale, exprimînd direcțiile de perfecționare ale produsului industrial, nu falsifică supoziția profesorului Jean-Bruno Renard, conform căreia sălbaticii și extraterestrii reprezintă cele două extreme ale evoluției omului, încarnarea trecutului și a viitorului. Într-o schemă de gîndire polară sălbaticii reprezintă limita inferioară, extraterestrii limita superioară. Cele două figuri, în fond o singură imagine în pozitiv și negativ, încadrează omul contemporan – mai corect, omul alb european – care se află față de extraterestri în situația popoarelor zise primitive din vremea cuceririlor coloniale. Extraterestrii se comportă aiudoma europenilor: ne studiază așa cum noi i-am observat pe boșimani sau pe hotențoi. Jean Servier remarcă în imaginea pe care ne-o facem despre sălbatici și extraterestri modelul ierarhic al raselor și culturilor.

Extraterestrii și societatea lor reprezintă o proiecție a evoluției viitoare a omului și a unui pa-

radis cu atît mai mult visat cu cît suferința, incertitudinea, amenințarea ierhii nucleare apasă mai puternic existența pe Terra. Dezamăgirea navigatorilor din secolele trecute, care au sperat să găsească în insulele îndepărtate un om fericit și o societate armonioasă, a dus la proiectarea în Cosmos a paradisului populat de ființe așa cum am dori să fim noi – aprecia același Jean Servier.

Așadar, imaginea lui Yeti este compusă din ceea ce cunoșteam despre trecutul omului, despre primele stadii de evoluție a lui. În imaginea extraterestrilor proiectăm, în schimb, visurile noastre despre omul și societatea viitorului.

desen de EMI BOGOS

2035: ingineria planetara

Terranews pentru dumneavoastră, Terranews ca întotdeauna, la dispoziția tuturor, vă anunță pe această cale că imprimantele abonaților vor porni de îndată, pentru a tipări prima ediție a ziarului nostru. Celor ce nu sunteți încă abonați vă atragem atenția că mai aveți la dispoziție 30 de secunde pentru a da computerului comenzile necesare către Agenția Informond. Vă anunțăm, pe calea receptoarelor radio și holo, că infoziarul nostru va avea în sumar, printre altele: un reportaj de la trimisul nostru special, Jawaharlal Alexandr Liu Velasquez, aflat în misiune pe Insula Misterelor – așa-numita mistune –; un interviu cu două din stelele baletului Kirov; ultimul raport al Comisiei pentru educație din cadrul Parlamentului planetar; obșnuitul sfat al medicului – cu explicarea fiziologică a efectului asanelor în gimnastica yoga; comentariul meciului de rugbi „All Blacks” – „Cindrelul”... Stimaiți abonați, în secunde următoare publicația noastră va ieși din slaturile imprimantelor de casă. Vă dorim lectură plăcută...

...Așa a început, probabil, pentru mulți dintre pămînteni, ziua de 27 ianuarie 2035, așa ar fi început și pentru mine dacă stăteam acasă – fie în locuința mea submarină aflată lângă grupul insulelor Malvine, fie în Carpați, acolo unde, de obicei, îmi petrec zilele libere iarna.

Din reportajele pregătitoare, cititorii infoziarului nostru au aflat însă că lucruri de mare interes se petrec pe Insula Misterelor, cea înnoată în secolul al XIX-lea de splendido poveste a scriitorului vizionar Jules Verne. Aici, într-adevăr, se petrec lucruri de mare importanță pentru viitorul energetic al planetei Pămînt – pentru că astăzi chiar, unul din vechile visuri ale omenirii va deveni realitate: Soarele va fi pus în priză, prima „stație Glaser” fiind gata să transmită, către sol, primul, „tren” de microunde, energie „vărsată”, pe care o vom turna în recipientele, fabricile, casele, aparatele cetățenilor Republicii Terra!

La senzația pe care, în mod firesc, o stîrnește punerea în funcțiune a acestui adevărat proiect planetar se mai adaugă și următoarea întîmplare de ieri – referitor la care ultima ediție a ziarului nostru nu v-a putut da prea multe amănunte.

Stimaiți cititori, am susținut întotdeauna că un ziarist trebuie să aibă, în mod obligatoriu, noroc. Eu am. Și sînt în măsură să vă anunț că am fost astăzi-noapte martorul ocular al unei întîmplări minunate, acel mesaj intraterestru transmis lumii noastre!

Exact, ați citit bine: intraterestru. Am folosit termenul pentru a vă detașa de acele tulburătoare semnale pe care astronomii aflați în observatoarele orbitale le recepționează cu regularitate de

aproape trei decenii – fără a le fi descifrat încă – și pentru a denumi astfel un mesaj care ne sosește în timp, un mesaj vechi și înduioșător, ajuns la noi pe calea valurilor, într-un recipient închis ermetic, care a vagabondat mai bine de 150 de ani pentru a ne aduce temerele acelor vremi, întrebările, curiozitatea, neliniștea străbunicilor noștri!

Cilindrul ce conținea mesajul – un recipient cu gît înalt, din sticlă veritabilă – a fost zărit pe fundul apei din golful de răsărit al Insulei Misterelor de către un grup de montori de la stația de recepție aflată, în timpul lor liberi, la pescuit submarin. Buțelia se rostogolea pe nisipul de pe fund și a fost un mare noroc că Dalia Hasegawa Kiss – cea care a zărit-o prima – este și un arheolog amator cu state vechi de serviciu. Dalia a scos cu grijă sticla, a rezistat tentației de a o deschide, a adus-o la centrală, a acoperit-o cu un clopot etanș pentru a o feri de accidente, apoi a dat alarma. Eu am înțeles imediat că ne-am putea afla în fața unor descoperiri istorice de mare importanță și l-am anunțat, prin satelit, pe Inca Pachacutec Svensson de la Institutul de arheologie marină „Vasco da Gama” din Lisabona (cunoscut cititorilor infoziarului nostru din lucrările asupra expedițiilor „Kon Tiki” întreprinse în secolul trecut între Callao și Insula Paștelui de către Vikingul întîrziat Thor Heyerdhal). În mai puțin de cinci ore prietenul meu Inca a coborît, în toată maiestatea sa naturală, parașutat prin ejective dintr-o aeronavă ultrarapidă (Mach 4!) și a procedat la deschiderea sticlei, într-un container perfect steril. Rezultatul a fost acel încîntător duel Aronnax-Nemo, în care Nemo este pesimistul și Aronnax optimistul, mesaj pe care l-ați citit în ultimul număr de ieri al infoziarului nostru...

Dincolo de sevoarea acestei întîmplări, dincolo de valoarea istorică a inestimabilei relicve, dialogul Nemo-Aronnax ne pune însă problema responsabilităților special umane: a ajuns Homo Sapiens cu adevărat Sapiens? ne-am putea întreba astăzi. Se află, cumva, specia în pericol? Am otrăvit planeta? Am dezălnțuit diinii mecanismelor progresului tehnic dincolo de orice limite, contribuind astfel la deumanizarea Aladinilor pămînteni? Am înghițit, lacomi, energia vărsată de măruntaiele Terrei, pentru proiecte nebunești?...

...Astăzi, după cum știți din transmisiunile holovizate, a fost pus punct final construcției unuia dintre proiectele planetare pe care Nemo și Aronnax le-ar fi catalogat, cu siguranță, drept nebunești: **proiectul Gläser**. Vedeți, lucrurile se leagă perfect. Cred că este de-ajuns să-mi fac datoria și să vă descriu cum primii kilowați cosmici sînt turnați de Soare direct în depozitele de ener-

gie a Pământului - pentru a răspunde în același timp și spaimelor din deceniile trecute... Căpitanul Nemo, profesore Aronnax, urmărești-mă, deci, desenez pe scurt etapa I a proiectului de realizare a rețelei de centrale energetice orbitale!

Ideea unei heliocentrale-satelit terestru i-a venit pentru prima oară inginerului Peter Gläser - asta și explică de ce proiectul acesta îi poartă numele, civilizația Sapiens este recunoscată de antemergătorilor, vizătorilor, celor care ne dezleagă de lanțurile gravitaționale ale rutinei zilnice.

Ce a construit Gläser, în înfierbîntata-i imaginație?

A presupus în primul rînd, corect, că energia viitorului va fi energia solară, că respectul, dragostea, admirația multimilenară, cultul Soarelui, propagat de toate mitologiile trebuie să devină componentă concretă a habitatului planetar de mîine.

Pe sol, energia solară nu poate fi însă convertită cu randament bun în alte energii, așa că vom construi helioreceptoare în afara Pământului, a hotărît Gläser, pe sateliți instalați pe orbite geostaționare, la 36 000 de kilometri altitudine. Panouri fotovoltaice își vor deschide „petele”, vor capta radiațiile solare, le vor converti în energie electrică, cu care va fi alimentat apoi un generator de microunde ce va emite către o stație de recepție pămînteană... adică exact către noi, către stația de recepție de pe Insula Misterelor, gata de a primi și transforma primul tren de microunde, la 67 de ani de la momentul în care inginerul Gläser își publica fantezia sa cosmică în vechea revistă „Science“!...

Și iată-ne acum, astăzi, cu heliocentrala „Gläser I” gata să intre în funcțiune. Proiectul, de o complexitate inimaginabilă, a fost pus la punct de grupul de cercetare al profesorului Mbongo Dubceek Brillançon de la Universitatea din Praga, în colaborare cu supercomputerul specializat pe construcții cosmice Cry 14, aflat sub atulul coralier Fakaofu.

Din materiale compozite - fibre de carbon și folii de scri-aluminiiu - au fost construite un fel de sectoare de umbră întinse pe 30 de kilometri pătrați, le-au desfășurat montorii de la compania Zeiss, conduși de Adolf Ishmael Ftallah, cunoscut cititorilor infoziarului nostru din dispuțele avute cu profesorul Mbongo de-a lungul acestor aproape două decenii de activitate cosmică comună (dispuțele obișnuite între proiectant și executant, nimic altceva). Un generator de microunde conceput la Universitatea din Seul transformă energia electrică preluată de elementii fotovoltaici în microunde, pe care o antenă cu diametrul de 1 km, proiectată la Manilla, le va trimite către suprafața Pământului... adică exact aici, unde ne aflăm noi, la stația de recepție!

Succesul stației pilot, minihelioscentrala dată în folosință în 2020 deasupra Saharei, rentabilizarea ei în mai puțin de un deceniu, faptul că energia astfel obținută nu afectează cu nimic mediul înconjurător ne dau siguranța că, atunci cînd la ora H, primul tren invizibil de microunde va porni către Insula Misterelor, totul va funcționa perfect: cupa uriașă a antenei cu diametrul de 7 kilometri va primi „berbecele” energetic, convertoarele își vor face datoria și în rețelele subpămîntene 8 500 de megawați vor fi puși la dispoziția industriilor zonale - robotizate, se înțelege - metalurgii, chimistii, biotehnologii vor profita din plin, la fel stațiile miniere marine, fermele de acvacultură, orașele submarine și plutitoare din jur.

...Mai am cîteva minute, așteptăm cu toții, emoționați, momentul. De un calm olimpian, energeticianul Krisztoff Mandela Smith urmărește atent cifrele de pe displayuri. Peste două zile, dacă totul merge bine, Krisztoff și soția lui, cunoscuta pictoriță Bahija Stone Petrov, vor rămîne singurii locuitori din stația de recepție - nu vorbesc despre sistemele de inteligență artificială specializate în energie, bineînțeles, ci doar de faptul că ei vor fi singurii oameni de pe stîncă de beton din mijlocul lacului artificial săpat pe insulă (pentru mai multă siguranță centrala de recepție a fost înconjurată de un briu de apă lat de 1 kilometru, un bazin artificial în care soții Smith-Petrov vor putea să-și cultive cea de a doua profesie - și pasiune - a lor, piscicultura, încercînd popularea bazinului cu pești de mare valoare nutritivă)... Dar, -iață, ecranul mare de biocristale începe numărătoare inversă... 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0 - frați pămînteni, revoluția energetică planetară a început, acele cadranelor - simulate, pentru noi, pe displayuri - s-au deplasat către dreapta, ne aflăm la puterea instalată de... la 8 500 MW! În jurul meu izbucnesc urale, oamenii se îmbrățișează, oameni care au lucrat la construcția centralei receptoare, oameni veniți aici de pe toate meridianele și paralelele globului terestru, atît de diferiți și atît de apropiați totodată, frați, toți, întru specie, rațiune și interese.

Prin arterele Pământului curge, deci, de cîteva clipe, soare îmblînzit, helioenergie în stare crudă furnizată de „Gläser I”, prima din cele 60 de asemenea heliocentrale, proiectate la sol, dar construite, modular, pe cele trei stații Lagrange, de unde piesele și subansamblele au fost trimise pe „plute” cosmice către centrale, urmînd a fi montate într-un lanț energetic care va deveni funcțional în următorii douăzeci de ani, furnizîndu-ne toți kilowaați de care are nevoie - nu Pământul, ci spațiul cosmic din apropierea Pământului, himerele concrete pe care cutezanța omului le construiește pentru a-și putea lăsa vesele să vagabondeze către planetele vecine, asteroizi, comete, stelele apropiate nouă, tentanta Cale a Laptelui și, mai tîrziu, de ce nu, galaxiile și nebuloasele vecine.

...Aici a ajuns omul, iată, așa a făcut, și acestea pot fi proiectele lui... sînteți mulțumiți de răspuns, Nemo și Aronnax? Mai este nevoie, pentru judecata voastră greoaie, de oameni ai secolului al XIX-lea, de alte dovezi? Da?... Probabil că da... Imaginația este o calitate care se coace cu timpul, pe măsură ce rațiunii îi cresc aripi. Și pentru că simt nevoia să-i apăr pe cei dăruți spre visare, pe demiurgii care împing înaintea roata progresului pe această planetă (și, probabil, pe toate planetele), m-am hotărît, căpitane Nemo și profesore Aronnax, să continui o vreme rubrica de proiecte planetare din acest mijloc de presă a anului 2035, descriîndu-vă, în numerele viitoare, cu mijloacele presei - desuete astăzi dar încă pe înțelesul vostru - alte întîmplări terestre cu iz gigantic, întîmplări care au strîns laolaltă, umăr lîngă umăr, cetățeni ai celor 6 continente pămîntestii înfrățite. Acest mănunchi de reportaje va începe chiar cu numărul de mîine al infoziarului nostru.

(JAWAHARLAL ALEXANDR LIU VELASQUEZ)

(Fragment din volumul „Proiecte planetare”, autori Alexandru Mironov și Alexandru Boiu, aflat în pregătire la Editura Alba-tros)

MARIAN TRUȚĂ

noapte bună, tereza

schită premiată la concursul de literatură
și artă de anticipație tehnico-științifică,
ediția 1986

Îl privi speriată. Era puternic și frumos.
- Nu-ți fie teamă, îi porunci, n-am să-ți fac nici un rău. Eu te-am creat.

- Cine ești? întrebă ea.
- Dar tu știi cine ești?
- Eu sînt Tereza.
- Așa te cheama înainte?
- Așa mă cheamă acum. Dar tu cine ești?
- Stăpînul tău, Tereza.
- Cu ce drept, stăpînul meu?
- Eu te-am creat, nu ai de unde ști, te-am creat să te iubesc, eram singur aici.
- Ce este aici?
- Chiar de ți-aș spune, nu ai înțelege.
- Oricum, nu înțeleg nimic.
- Ai să înțelegi, Tereza. Numai să nu-ți fie teamă.

- Nu mi-e teamă. Să nu mă atingi, stai acolo.
Cum te cheamă?

- Clais.
O privea încîntat. Era neliștită și frumoasă.
- Ești un prost, Clais, am fost dorită în atîtea lumi încît am învățat ceva din haosul pestrîț în care vă zbateți voi, ființele. Tu ce ești, om, nu-i așa?

- Sînt om, recunosc Clais. Dar sînt foarte singur și nu-s obișnuit... Mi-e dor de ai mei.

- Ești tînar, oftă Tereza. Sînt departe?
- Prea departe. M-au debarcat aici să le construiesc o lume, ziceau că se vor întoarce, mulți, să ridice orașe, cetăți și porturi. Nu s-au mai întors și cred că m-au uitat. Pot să te țin de mînă, Tereza?

- Să nu mă atingi, stai acolo.
- Dar eu sînt stăpînul tău, Tereza.
- Tu ești Clais, un om, stăpînul nimănui. Ce ți-a venit să mă nascociști?

- Eram singur și doream să fiu iubit de cineva.
- Ha, ha, rise Tereza, să nu mă iubești TU pe mine. Sînt o curtezană. Am fost iubită de regi și prinți dintr-o sumedenie de lumi. M-au adorat fâpturi de la hotarul infernului și m-au îmbrățișat zeei... Pe cînd tu ești un simplu om.

- Ești frumoasă, Tereza.

- Mînti fără să știi, nu sînt nîcicum, cine te-a învățat să mă chemi?

- Nimeni, eu. Te-am gîndit și creat singur, ar trebui să-ți fiu stăpîn.

- Ești frumos, Clais. Dar nici un om nu m-a stăpînit pînă acum.

- Pot să te țin de mînă, Tereza?

- Poți, răspunse curtezană. Apoi, arată-mi ceva din lumea ta.

„Tu ești o lume”, șopti el în gînd. „Cît ești de fericit, nefericitule”, îi răspunse Tereza înfiorîndu-se ușor. Treceau peste un pod ce se sfîrșea la marginea unei scoici frumos răsfrînte.

- E casa mea, zise Clais intrînd. Tereza îl urmă.

- Arată-mi-o, ceru ea.

- Am să-ți arăt oglinzile fermecate, ele se aprind din cînd în cînd și chipuri necunoscute apar și spun lucruri fără noimă. Pe mine mă distrează, mai ales atunci cînd apar și chipuri de fete ce-mi știu numele și par a vorbi cu mine. „Răspunde, Clais”, zic ele. Un timp am încercat să le vorbesc dar nu mă auzeau. O dată, o fată a și plîns și mi-a părut rău. Tu plîngi, Tereza?

- Nu, rosti ea minioasă. Cum să plîng eu?

- Știi, tu ești o curtezană, iar curtezanele nu plîng.

Se priveau în ochi.

Erau temători și frumoși.

- Povestește-mi despre tine, porunci Tereza.

- N-am fost niciodată stăpîn în lumea de unde vin. Sînt doar un părăsit de la care se așteaptă un vis frumos; cînd m-au adus aici mi-au cerut o lume în care să trăiască ei, dar eu te-am creat pe tine, ești mai frumoasă decît ceea ce îmi cereau. Aveam părinți, i-am uitat, prieteni de tot soiul, nu-i mai știu, era cam demult cînd am picat aici, călare pe scoica ce îmi slujește drept casă. Pe atunci nu exista nimic în jur, decît un deșert peste care am tot plutit și am tot plutit, era și o beznă cumplită. Am născocit lumina, dar nu ca cea pe care o vezi acum, lumina de demult era neînchipuit de frumoasă, apoi am sădit oaze peste pustiul nesfîrșit,

noapte bună, tereza

am creat animalele și plantele, am scotocit pământul după riuri și am ridicat munții din zare. Sint puternic, Tereza, știu taine care ar putea îngropa totul în mai puțin de o clipă... Mă gîndesc, tot ce am zidit pînă acum să-ți dăruiesc.

- Ce să fac cu o lume pustie?

- Dar nu-i pustie, undeva în scoica ce-mi e casă se află ascunși o parte din frații și surorile mele, dar acum nu-i mai găsesc, poate mă vei ajuta tu? Știi, demult, după ce am făcut tot ce vezi cu ochii, una din tainele ce mă făcea să zbor s-a sfărîmat lovindu-mă. De atunci toate sînt taine, pînă și locul unde-mi sînt ascunși frații și surorile. Mi-e sonin, Tereza, și totul în jur e ascuns.

Clais se strecură într-un perete ce-l înghîți cu un oftat. Tereza se ridică mîndră în picioare. Căută o oglindă, dar nu găsi decît oglinzile fermecate în care își vedea chipul deformat și palid. Mîngîie pereții încrustați cu tot soiul de luminițe, ochi păreau că o privesc din toate părțile și umbre se furișau tăcute prin spatele ei. Se întoarse brusc, era singură în fața unui loc ciudat, vedea afară prin ceva ce nu vedea, ceva mai transparent ca aerul. Un cerb înaripat pluti peste văile înecate în ceață, coborîse noaptea și flori ciudate înfloreau, își ridicau lujerele spre cele două lune ce potopeau înaltul cu argint. Un păianjen-săritor se foi prin apropiere, iar scoica tremură puțin.

Tereza ieși cumva întărită. Cunoștea lumea oamenilor ca pe un loc de spaimă, de oameni învățase să-i fie milă, ei nu erau în stare decît să distrugă încercînd să imite ceva din splendoarea universului, îi ocolea, nu le colinda visele. Aici totul părea schimbat, nimic din ce vedea nu semăna cu lumile create de el. Erau niște munți în fața ei, cîțiva copaci, un rîu ce cobora mai încolo, o colină domoală peste care foșnea ceața. Se apropie de rîu, dar acesta fugi, apa lui se ascunse printre pietre și răsări în spatele ei. Cerbul înaripat veni aproape și o amușină temător. Simți mireasmă de mosc și închise ochii înforată... O floare îi mîngîia sandaia într-o creștere domoală spre genunchi. Se retrase către scoică surîzînd. „Toate s'ascunse”, gîndi ea. „Ce lume trăznită ai făcut, sărmane Clais”. „E ca într-un basm, parcă aș fi acasă”.

Una din lune apunea într-un orizont de purpură, cealaltă creștea în exaltare aruncînd văpăi de lumină peste brațul de pădure din fața scoicii. Intră toropită și se așeză pe jîltul din fața ferestrei. Voci se născură în fața ei și una din oglinzile fermecate prinse viață, un chip liniștit, cu ochi depărtați o privi.

- Cine ești? întrebă chipul din oglindă.

- Tereza, răspunse în grai rostit.

- Tereza - celălalt păru că se gîndește puțin - e un nume trumos, nu-i așa?

- E numele meu, tu cine ești?

- Unde e Clais? întrebă chipul din oglindă.

- Doarme. Tu cine ești? Dacă nu răspunzi, am să-ți sparg oglinda.

- Să nu faci asta, sînt un prieten al lui Clais.

Alte oglinzi se aprinseră și ochi de bărbați și femei o priveau. „Aștia-s oameni”, pufni Tereza împăcată că ei nu-i pot auzi gîndul. Curios, nici ea nu era în stare să le asculte gîndurile. Auzea doar visul lui Clais și, pe dată, se simți dezmiertată de o bucurie cum nu mai înfîlîise demult.

- Cine e? întrebau chipurile din oglinzi. Ce caută acolo, a scos-o Clais din germinator? N-o cunoaștem.

- Liniște, ceru înțîiul și ceilalți tăcură. Apoi mai zise: Vrei să-l trezești pe Clais?

Vocea lui era blîndă, dar dincolo de ea Tereza ghicea încordare.

- De ce? E gîbosit și toate sînt ascunse.

- Vrem să-l ajutăm, a făcut o greșală, rosti alt chip.

Tereza zîmbi.

- Nu are nevoie de ajutorul vostru. Sint eu aici.

- Să-i spui că venim spre el să vedem lumea ce ne-a făgăduit-o.

Între oglinzi coborî tăcerea.

- Să nu veniți aici, ceru Tereza.

- Tu de unde ești? întrebă una din oglinzi.

„Ce seamănă cu mine”, gîndi ea, apoi răspunse:

- Vin de prea departe ca să înțelegeți voi. Și nici nu vă doresc aici.

- Trecu în altă încăpere și atînsse peretele sub care dormea Clais.

- Tereza, întrebă el.

- Vino, chipurile din oglindă vor să ajungă la tine, dar am impresia că nu mai cunosc drumurile.

Îl privi în ochi. Știu atunci că dorește ceva mai presus decît existența ei de scînteie de vis, îl apucă de mînă.

„Numai tu poți să-i aduci încoace, dacă îi dorești... mă vei pierde, dacă mă dorești... alungă-i, îi șopti în gînd.”

Intrară în sala cu oglinzi.

- Clais, rostră chipurile, dă-ne coordonatele.

Încet, el răsuci un buton, vocile amuțiră, luminile se stînsură încet, cu un suspin se desfăcură ferestrele și-i inundă un întuneric de argint de afară. Undeva în adînc ceva mai zumbăi o vreme, apoi nimic nu se mai auzi.

- Cîndva, șopti Clais, o taină a explodat și m-a lovit. De atunci toate sînt taine. Multe sînt ascunse și vor muri... Poate nu vom avea nevoie de ele. Dar tu ce vei face într-o lume pustie?

- Vino, rise Tereza.

Trecură spre pădure prin apa rîului și apa le mîngîie picioarele desculțe.

SILVIU GENESCU

peisagistul

povestire premiată la concursul de literatură
și artă de anticipație tehnico-științifică,
ediția 1986

desen de EMIL BOGOS

Plafonul de nori era destul de coborât, bătea vântul, temperatura era în scădere și toate acestea cumulate, dădeau peisajului mohorât care-i oferi certitudinea că totuși s-ar putea să-l găsească pe Kerin, dormitînd într-una din camerele domului său. Reduse altitudinea, coborînd sub nori și parbrizul glaiiderului se umplu de stropi de apă care evoluară rapid ajungînd să se lățească sub ochii ei devenind o perdea de apă, posesivă și dezlănțuită. Pur și simplu ploua. Cînd schimba direcția spre domul lui Kerin, Altea înțelese cîte ceva din infernul acvatic de afară. În primul rînd, glaiiderul se cutremură vizibil opintindu-se din greu pe noua direcție, iar în al doilea rînd, încercînd să respecte niște legi imuabile care țineau de aerodinamică, în plin viraj glaiiderul se întoarse în aer manevrat de o rafală de vînt năpustită din flanc, care traversase

apele grele ca pe o nimica toată. Altea își dădu seama că era un fleac aflat la cheremul tuturor răbufnirilor de moment, adunate într-o furtună de vară, care cu aceeași imparțialitate împingea valuri de nori pe cerul străbătut de fulgere sau făcea să se scuture zdravăn un glaiider de agrement. Norii se contorsionau, luînd formele aberante ale unor oștiri smintite gonind spre momentul anihilării. În cîteva ore, se gîndi Altea, toate acestea vor fi niște zdrențe albicioase plutind fragile în razele unui soare triumfător, vîntul o adiere leneșă și furtuna în sine o remarcă într-un dialog întîmplător: „Știi, ieri a fost o vreme aturisită.”

O altă rafală de vînt o făcu din nou să oscileze în aer și asta o convinse că n-avea rost să mai continue zborul în condiții în care i se putea întîmpla să nu mai ajungă niciodată la domul lui Kerin.

SILVIU GENESCU

Căută un loc de aterizare și puse glaidelul pe sol. Ploaia bătea mai departe darabana pe parbrizul opacizat, și Altea plimbă de câteva ori ștergătorul de parbriz ca să poată distinge câte ceva din exteriorul glaidelului. Masa aceea verde întrevăzută de ea printre șiroaiele de apă ca ceva imprecis antrenat într-o mișcare confuză și sincopată erau copacii răvășiți de vânt, iarba părea alunecoasă, solul obliga la un mers șovăielnic prin noroiul compus de apă și lipsa ailelor betonate. Aterizase într-o poiană undeva la câteva sute de metri de domul lui Kerin. Pe indicatorul de rută așa se vedea. Glaidelul era un spot de lumină, Nicu de mizeria de afară. Altea privi spre copacii aplecați în bătaia vântului, amintindu-și că doar cu două ore în urmă fusese într-un loc unde habitatul se supunea propriilor necesități, și N'Yorkul i se păru soarele îndepărtat care luminase o copilărie fericită.

Ajutor... îngăimă ea, privind tufele cuprinse de vibrația furiei necontrolate a vântului. Răbufnirile furtunii zguduiau din când în când glaidelul, trecind peste el cu un vijii cuprins în notele înalte ale unui tipăt singuratic și lugubru planând deasupra celorlalte reprezentări sonore ale furtunii. Ca atunci pe plajă, într-o seară cînd, o dată cu freamătul muribund de pe crestele valurilor sparte pe nisip, se auzea și tipăitul îndepărtat al vreunui pescăruș solitar și dezorientat. În seara aceea i se păru-se că pescărușii, rofîndu-se deasupra amurgului lăsat ca un siaj pe întinsul cerului încă o zi trecută în memorie, strigau după ajutor și Altea înțelesese că la rîndul ei era pe cale să eșueze în căutarea țărnelor ca păsările migratoare cu simțul de orientare perturbat de o lume care le menaja tot mai puțin fragilitatea. Strigătul ei de ajutor rămasese mai departe îngropat în suferința mută alăturată momentelor de descurajare, inclus în trădarea ascunsă de zîmbetul abil și tandrețea ipocrită a cuiva în care crezuse. Crezuse atunci pentru ultima oară. Ajunsesse tot atunci la concluzia că punctele vulnerabile ale lumii în care trăia trebuiau nu menajate, ci speculate, exploatate și dincolo de limita securității personale. Astfel, pescărușii redeveniră păsările stupide și lacome din literatura de specialitate, lăsați să se descurce pe cărările sinuoase ale vîntului care-i aduceau lîngă respirația uniformă și rece a orașelor înșirate de-a lungul țărnelor odată pustii, populate cu cochilii în care marea își mai găsea încă o dată freamătul.

Rînd pe rînd, și alte lucruri reveniseră la sensurile inițiale, asta fiindcă meseria de supraviețuitor se învăța din mers, alături de el, de ea, de ei toți care trăiau la umbra aceluiași cuvinte manevrate în drumul spre limanul unde era obligatoriu să ajungă toți. Răsfoind metafore, Altea era cit pe ce să eșueze.

Sacrifică focului ceva, ca să rămînă restul, afirma un vechi principiu adoptat de Altea într-un moment suspendat deasupra începutului sau sfîrșitului unei noi călătorii pentru viață, și-n așteptarea aceea lungă se mistuiseră inocența șlefuită de sin-

guratatea melancolică de unde se trezise implicată în jocul subtil rutinat al comportamentului uman, fără nici o apărare în fața aspectelor macabre ale jocului, micile timidități care-i însoțeau prezența ca un ecou al existenței discrete de pînă atunci. În același incendiu voluntar se volatilizase și farmecul diafan al fragilității ei, în urma flăcărilor rămăse un alt om care se îmbrăcase sub același nume - pentru cealaltă etapă a călătoriei.

Altea avea senzația că se află pe un vapor pe cale să se scufunde, cu oceanul spumegînd în dreptul houlurilor aflate sub linia de plutire. Cînd ușa glaidelului glisă, o lovi un aer rece amestecat cu stropi de apă și o a doua rafală udă fotoliul de pilotaj. Închise repede ușa, sprijinindu-se cu spațele de ea. Legăturile cu lumea din care venise păreau că se rupseseră o dată cu închiderea ușii, era privată de confortul calculat din interiorul glaidelului, lăsată să se descurce singură la intrarea în ambianța, sălbatică și imprevizibilă, a unui peisaj necontrolat de jaloane estetice și practice ale civilizației.

Părea ultima pată albă de pe Pămînt, cu arborii adunați unul în altul, uniți într-un zid vegetal ca o solidaritate în fața mersului grăbit și decis al Alteei. Din cîte știa, Kerin cultiva satisfacții reale, îngrijindu-se ca tot ce eră să rămînă organizat pe harta naturală conturată de hazardul care presărase, pe vuietul inegal al vîntului, semințele unde germinaseră pădurile astea. Și era culmea ironiei, se gîndi ea oprindu-se ca să-și tragă suflul, să lăgăsească pe Kerin adorînd sălbăticia din jurul lui, el, maestrul de necontestat al artei peisajului, nuanțat de el cu anotimpuri subtile care existau doar dincolo, în perimetrul clipei ciudate, încrustate uneori într-o zi de toamnă, vară, iarnă...

Toamna aceea palidă, discretă ca singurătatea unui înțelept, înconjura pavilioanele translucide ale Muzeului Figurilor Ilustre; sau vara ca o Odă a Bucuriei, întinsă pe cîteva hectare în Grădina Centrală din N'York, încremenite în cele cîteva clipe deosebite sugerate de Kerin prin peisajul desfășurat dincolo de sensul concret al imaginilor asociate cu anotimpurile „prime”, care suportau compoziția.

Altea era în drum spre Kerin din pricina unei alte compoziții:

„Nostalgia unei Primăveri“.

Kerin locuia într-o clădire care nu arăta nici pe departe ca domul la care se așteptase Altea. În locul construcției desfășurate pe elemente modulate sub semnele funcționalității arhitecturii secolului, Altea ajunse în preajma unei case solide din piatră, cu două nivele și o terasă. Probabil că are vreo 200 de ani, presupuse Altea, atingînd o creangă așezată oblic în fața ei. Creanga vîcnu în sus, degajată de apa adunată în frunzele făcute căuș și picături din ploaia depozitată îi udară obraji.

Cînd i se deschise ușa din lemn masiv, Altea fu

peisagistul

tot mai convinsă că nimerise pe o insulă în afara timpului. Interiorul se etala sub ochii ei păstrînd aerul sobru, marcat de o eleganță căutată a genului de locuințe conservatoare din secolul trecut. Nu lipsea nici șemineul din sufragerie.

- Are montat un purificator catalitic, rosti Kerin pe un ton de scuză, remarcînd privirea vag nedumerită a Alteei fixată pe conturul anacronic al șemineului de unde se revărsau valuri de căldură. În încăperea plutea un miros discret de conifere, de o proveniență ambiguă, putea fi bușteanul care troznează în șemineu, sau un ionizator invizibil la o privire superficială. Fu destul de surprinsă să-l vadă pe Kerin ud pină la piele. Cînd intrase în sufragerie, el tocmai își dădea jos un pulover cărămiziu, pe obraji lucea o peliculă fină de apă, era clar că stătuse afară în ploaie.

- E o zi bună pentru pescuit, continuă Kerin, adresîndu-i un suris fugitiv. O parte din privirile lui zburau peste umărul Alteei care sesizează acel dialog tăcut, rapid, întreținut de două persoane care se cunoșteau de suficient timp ca să se înțeleagă din ochi. Femeia care-i deschisese era în spatele ei, chiar dacă n-o vedea, îi simțea prezența prin senzația incomodă apărută totdeauna cînd privirile cuiva îți sînt proptite în ceafă. Sufrageria era impegnată cu căldura tihnită și constantă întreținută de succesul unei familii reușite. Altea era convinsă că stricase pentru moment ritualul cotidian al cuplului, înregistră privirea neliniștită ațintită de Kerin asupra ei, derivată din faptul știut că nu putuse ajunge aici, în sufrageria asta din întîmplare, nimeni nu se mai rătăcea astăzi. Altea arboră un zîmbet crispat, suspendat undeva între stinghereala și timiditatea unei persoane care nu vrea să deranjeze, dar n-are de ales.

- Bănuiesc că nu am ales un moment potrivit ca să vă provoc la o discuție, începu ea, dar circumstanțele nu-mi permiteau să-mi anunț din timp vizita, și în consecință am trecut peste protocolul convenit. Kerin o examina cu o căutătură circumspectă. Figura lui umedă lucea, lumina pulsa pe obraji lui o dată cu zbuciumul flăcărilor din șemineu. Umbre adînci se țîrau pe pereții încăperii ca într-un spectacol incoerent de umbre chinezești.

- Și fiindcă vorbeai de protocol, glăsu Kerin, propun să trecem peste formalismul care stînjește cursivitatea unei conversații și să abandonăm pluralul de politețe. Făcu o pauză în care-și îngădui un zîmbet prietenos. Mie poți să-mi spui Klyft, continuă el pe același ton binevoitor, care în aparență voia să anuleze stînjeneala Alteei, iar ea este Marna.

Femeia înaintă și roba de casă foșni ușor. Dincolo de tonul amical întreținut de Kerin, Altea întrevăzu ironia aceea vagă folosită ca un rafinement într-o conversație împinsă încet spre momentul cînd voiai să-ți asiguri ascendențul asupra interlocutorului.

- Eu sînt Altea, rosti, ea trecînd deja peste subtilitățile manevrate de Kerin. În urmă cu cîțiva ani, s-ar fi înroșit puternic, cu șansa de ripostă paralizată de timiditatea așezată ca o cortină între ea

și cei din jur.

Cu același ton de jovialitate căutată, Kerin propuse să ia toți trei ceva „fierbinte” care să neutralizeze aspectul mohorit și umed al atmosferei de afară, și propunerea lui se materializă sub forma unui bol pîntecos umplut cu grog preparat sub ochii lor de un Kerin preocupat de numărul său de alchimie practică, însoțit de mișcări fluide și aeriene terminate în susurul discret al băuturii turnate tot de el în pahare.

Este o rețetă proprie, o informă el pe Altea care studia coloritul roșiatic al grogului. Toastul sună convențional și amabil un „Pentru noi”, precedînd clinchetul paharelor ciocnite și se treziră față-n-față cu momentul tensionat al revelării scopului vizitei Alteei, clipă aminată de jovialitatea exersată de Kerin pe fondul ironico-banal al conversației de pîpă atunci.

Altea sorbi dintr-o înghițitură grogul din pahar și ceru să fie condusă la toaletă.

Cînd reveni în sufragerie, avea ochii strălucitori din cauza lichidului de protecție prezent în aparatul folosit la implantarea lentilelor de contact, în urechea dreaptă purta microcapsula receptorului radio. Micile cercuri sculptoare aplicate pe obraji ofereau imaginea unui exces de cochetărie feminină, le avusese încă de cînd intrase în vilă, dar erau pur și simplu un sistem multiplu de senzori împrăstiați pe fața ei ca o constelație ciudată și îndepărtată. Pandativul masca microfonul direcțional și emițătorul radio, care folosea echipamentul de comunicații de pe glaider ca releu de legătură cu un centru de interpretare a datelor. Marna și Kerin îi aruncară o privire atentă. În lumina discretă din sufragerie ochii ei luceau vag, dar asta făcea ca figura Alteei să dobindească o expresie de euforie subită.

- Totdeauna mi se întîmplă așa, zise Altea conștientă de efectul secundar provocat de lichidul acela de protecție. Kerin îi primi cuvintele cu o arcuire a sprîncenelor.

- Cînd totdeauna? ripostă el.

- Cînd beau cite un pahar

Kerin afișă un zîmbet înțelegător. Fără să spună nimic, Marna își permise și ea un suris diafan. Altea bănuise că în cadrul cuplului, Marna funcționa ca un fundal pe care se desfășura personalitatea voluntară a lui Kerin, și de data asta, ca și-n altelea alte dați, nu-și putu ascunde satisfacția de a fi avut dreptate. Se aplecă puțin înainte ca și cum ar fi vrut să le spună ceva confidențial, dar nu făcu altceva decît să exploreze aura care-i unea pe cei doi ca o unică amprentă sentimentală. Aura lui Kerin era însă sesizabilă, mai curturată, înglobînd în ea efluvii energetice emanate de Marna. Observă că cele două personalități fuzionau fără nici o rezistență.

- Vreau să începem să discutăm despre „Nostalgia unei Primăveri”, zise Altea în continuarea gestului ei. Remarcă o schimbare ușoară în aspectul auriu lui Kerin, pâlise puțin, pentru o clipă luase aspectul noros indus de tensiunea vagă provocată de cuvintele directe ale Alteei. Îl luase prin

SILVIU GENESCU

surprindere, se gândi ea. O crezuse vreuna din nebunele care trec peste mări și țări ca să vadă un artist în carne și oase, sau...

Kerin își lua o mină meditativă, prelungea tăcerea ca să dea mai multă greutate cuvintelor lui, apoi îi adresa o privire directă și circumspectă.

- În ce context ai avut contact cu lucrarea mea? Din câte știu, nu a fost accesibilă publicului.

Alteea se aplecă spre geanta de plastic așezată de ea lângă fotoliu la revenirea ei în sufragerie. Puse pe măsută un mic recorder.

- Am aici niște înregistrări care or să te pună în temă cu unele evenimente legate de prezența lucrării tale la bordul lui „Sagan”.

Amîndoi se referiseră la „Nostalgia unei Primăveri”, folosind termenul de „lucrare”. Se terminaseră dialogurile ambigue, cuvintele redeveniseră concrete și dure, eliberate de micile trucruri ale conversației dintre doi oameni care încercau să surprindă cu un moment mai devreme ce gîndește celălalt.

Kerin rămase mai departe detașat de orice încărcătură emoțională, aura lui se desena ferm și protector întinsă spre haloul de o cromatică neutră la Marnei.

- Știi, încep eu, nava asta a plecat în urmă cu aproape un an de zile și mă gîndeam la ea ca la un vis, ca la ceva abstract și inconsistent, fiindcă nu mai aveam nici o dovadă palpabilă că mai există cu adevărat. N-au mai zis nimic despre ea și echipajul ei, după ce au lansat-o. Amintirile legate de prezența mea la bord, cît lucrasem la „Nostalgia unei Primăveri”, au devenit tot mai difuze... confuze... nu știu care ar fi cuvîntul potrivit. Dar ceea ce a rămas limpede în mintea mea este sensul acestei „Primăveri”.

Kerin ridică spre Alteea o figură împurpurată de flăcări și satisfacția lăuntrică rămasă în urma ultimelor cuvinte.

- Am conceput-o ca pe o legătură foarte puternică între ei, care plecau în Cosmos pentru mai mult timp decît orice altă ființă umană, și planeta lăsată în urmă. Spațiului ocupat de „Primăvara” mea, adăugă Kerin după o pauză, unii i-au găsit o funcționalitate pur recreativă, vorbesc de cei din exteriorul comunității umane formată din membrii acestui echipaj, țin eu să precizez, dar în mod sigur, pentru cei din navă, „Primăvara” are o încărcătură afectivă. Mi-am dat toată silința pentru asta. Își îngădui apoi un zîmbet scurt însoțit de o privire fixă și incisivă.

- Dar era să-mi uit vorba, adăugă Kerin, în ce circumstanțe ai avut contact cu „Nostalgia unei Primăveri”?

Alteea îl lăsase să vorbească evaluîndu-i cuvintele cu detașarea rece la care o obliga posibilitatea ca și ea să fie un factor de decizie chemat să stabilească măsurile luate după această discuție vizavi de Kerin, de „Primăvara” lui, de nava „Sagan”. Cei care vorbiseră despre toate astea înainte de a fi trimisă aici, se străduiseră să-i reprezinte exact importanța discuției defășurată în acel moment. Urmărise cuvintele lui Kerin, avînd

în minte traseul străbătut pînă ce ultima propoziție ajunsese la centrul de prelucrare. De la microfonul direcțional și pînă acolo, nu părea decît un pas.

- Am să-ți relatez, pe scurt, ce s-a întîmplat cu „Sagan”. Asta întîi de toate, făcu Alteea pe un ton hotărît. Era cazul să se știe cine propune desfășurarea discuției. Kerin acceptă cu un zîmbet înjumătățit, resemnat, de om împins spre singura ușă deschisă.

- N-a avut loc nici o lansare, continuă Alteea. Totul a fost simulat în cadrul ultimului test care s-a căzut de cuvînt să fie făcut. Era pentru prima dată cînd se imagina o asemenea expediție, și voiau să știe precis cum se comportă echipajul în vecinătatea certitudinii că nu-i vor revedea nicio dată, pe cei cunoscuți, că întoarcerea era un eveniment îndepărtat și că vor fi singuri pentru foarte mult timp. Lucruri din astea, adăugă Alteea, părăsind pentru un moment tonul doct adoptat. Lui Kerin îi făcea impresia că vorbește dintr-o carte deschisă în fața ei, și pentru prima dată îi încolți în minte ideea că avea înaintea lui pe cineva trimis aici după un instructaj serios.

Alteea sesiză tensiunea embrionară care începuse să se dezvolte de cealaltă parte prin modificarea - încă o dată - a aspectului aurei lui Kerin adusă la aspectul acela difuz, de nor coborît peste silueta îmbrățișată de pernele moi ale fotoliului.

S-a convenit ca echipajul să fie menținut în acest ultim test aproximativ un an. Bineînțeles, echipajul nu era la curent cu acest lucru. Trăiau cu impresia că misiunea reală începuse. Îți aduci aminte ce tapaj a fost la „lansare”. Urma ca lansarea reală să fie foarte discretă, dar asta numai după evaluarea testului. Erau monitorizați prin toate mijloacele posibile. După cinci luni de „zbor”, comandantul navei, în acord cu echipajul, decide întreruperea misiunii, activarea unui sistem care distruge instantaneu nava, și asta într-un moment cînd se credeau destul de departe de sistemul solar, și cu motoarele funcționînd într-un regim care nu mai permitea comunicația radio cu Pămîntul. Testul a fost întrerupt imediat și echipajul luat sub control medical, adăugă Alteea, după o pauză în care trimisese cuplului o privire sumbră. În mare, cam așa-i tot, sfîrși ea, retrăgîndu-se spre profunzimile comode ale fotoliului. Remarcă modificarea imaginii energetice a lui Kerin, aura pierduse aspectul acela lărgit, de un albastru albicios întins pe un fond strălucitor. Căpătase o tentă roșatică, estompată de fuziunea cu aura Marnei, care își menținea neutralitatea. Femeia asta nu se implica deloc, observă Alteea, e un zid de emoții terne și comode.

- Ah, și ca să-ți răspund la întrebare, făcu Alteea, amintindu-și brusc de începutul discuției, eu sînt angajată de agenția guvernamentală care anchetează acest... dezastru. Ultimul cuvînt venise mai tîrziu, după o ezitare bine studiată, după un moment cînd liniștea se așezase între ei ca ceva palpabil.

- Nu vād în ce măsură eu și „Primăvara” mea am putea constitui obiectul unei anchete, rosti el

peisagistul

pe un ton egal. Își mai turnă un pahar de grog și trimise spre Altea o privire întrebătoare și nedumerită.

La începutul discuției, prefer totuși s-o numim discuție și nu anchetă, am menționat existența unor înregistrări care te vor interesa. Întinse mîna spre recorderul de pe măsută. Reprezintă conversația a doi membri ai echipajului pe mai multe perioade de timp. Sint exact secvențele care ne interesează în momentul de față. Degetele ei mîngîiă una din laturile recorderului, grogul din bol se reflecta pe metalul lucios ca o pată imprecisă de culoare.

- Tamen (o voce feminină), nu găsești că străbătem acum o primăvară edenică, în care totul este de-a pururi în floare și miresme ametoitoare? E cam clișeatic peisajul ăsta.

(Cîrpit îndepărtat de păsările și zgomot de pași)

- Peisajul ăsta este o treabă bine făcută, și în circumstanțele actuale trebuie să-l accepți ca atare. Eu încerc să mă acomodez cu el, îl las să-mi placă și pentru asta nu vreau să descopăr în el toate primăverile de pe Pămînt. Vreau să ajung la o zi dintr-o primăvară.

- Succes. Sper să mă chemi și pe mine în ziua aia.

(Un suris scurt)

- Imposibil, Freda. Aici fiecare are pusă de-o parte o zi a lui.

- Ca pachetele de sub bradul copilăriei?

Altea opri înregistrarea adresîndu-i lui Kerin un suris enigmatic care bara cuvintele așteptate de el după ce-și ridicase nasul din paharul cu grog. Arăta puțin abătut, dezamăgit ca după o zi infructuoasă.

- Ei, la asta nu mă așteptam, comentă el resemnat. Sperasem o altă reacție din partea echipajului. Și bănuiesc că ăștia doi sint un caz reprezentativ, nu? făcu el învîrîndu-se cu propria-i ironie.

- Aceeși oameni, două luni mai tîrziu, rosti Altea ca o voce din OFF de la marginea uhui film dramatic. Înregistrarea demară din nou.

(Zgomot de pași)

- Cunoșteai amănuntul ăsta? (vocea lui Tamen), pe vremea cînd Bonaparte studia geografia, în caietul lui de însemnări apăruse o inscripție: „Insula Sf. Elena, mică insulă în Atlantic”. Atît. La vremea aceea trecuse cu privirile peste insulă fără să știe că-și va petrece acolo ultimii ani ai vieții. Este o mică ironie, nu?

- De care presupun că Bonaparte nu era conștient. E greu de crezut că și-a amintit de o însemnare laconică dintr-un caiet de liceu. Ironia o construiești tu. Dar nu înțeleg ce vrei să spui cu „episodul Bonaparte”.

- Socotește-l o nuanțare a ideii pe care ți-am expus-o mai înainte. Mi-ai povestit că în momentul cînd ai aflat că s-au apucat să construiască o navă cu asemenea destinație te-ai întrebat cine ar putea fi atît de nebun să plece atît de departe, acceptînd să revină într-un timp cînd nimeni dintre cei

cunoscuți nu-l va mai aștepta la sosire.

Și iată, ești aici.

- Și-n acest caz ironia nu există independent de tine.

Hai să încheiem discuțiile astea despre insule exiluri, autoexiluri. Încep să mă deprime.

- Există..

Aici recorderul fu oprit din nou, și Altea sublinie că urma o secvență întîmplată în cea de a patra lună de zbor. Episoadele se derulau într-o logică secretă, care-i scăpa lui Kerin. Avea o expresie preocupată, trăsăturile se desenau pe liniile de forță ale unei tensiuni interioare percepută de Altea prin evaluarea cîmpului energetic devenit cețos și roșiat ca un soare văzut printr-o perdea de fum. Altea mai observă și o degajare din aura Marnei, nu mai trăiau cu aceeași intensitate, gata, trecuse relaxarea tihnită din viața cotidiană. Mă întreb dacă-i conștient că are lîngă el o mobilă, se gîndi Altea contemplînd-i pe amîndoi de la înălțimea implicațiilor suplimentare întrevăzute de ea.

- Dă-i drumul, zise Kerin, emițînd un soi de mîrîit.

- Deci patru luni de la „lansare”, specifică Altea. Precizez că aceste discuții au loc în cadrul oferit de „Primăvara” ta, Kerin.

(Debutază vocea lui Tamen)

- Aici, noi toți, împărțăm soarta celor plecați departe de locurile natale, poate pentru totdeauna, și atunci încercăm să organizăm mediul din jur după forma și asemănarea locurilor lăsate în urmă (pauză). Sau dacă nu, cel puțin vrem să avem certitudinea că am identificat similarități în noul mediu.

- Da, fiecare a recompus universul cunoscut din acel joc de cuburi al similarităților. Și nu este doar amuzant, este necesar, ca speranța. În fond, sîntem și noi tot un soi de naufragiați. Am ajuns pe insulă, acum hai să ne adaptăm.

- Freda, înțotăm toți spre aceeași insulă. Unii au ajuns deja, alții sînt în apropiere. Îți amintești de ziua de primăvară de care-ți vorbeam? (pauză). Așa este insula. Și este aceeași pentru toți.

Înteruperea înregistrării și:

- Cu două săptămîni înainte de suspendarea testului, anunță Altea pornind recorderul.

- Mi-e frică de singurătatea asta comună. Trecutul îmi apare în minte tot mai estompat (pauză). Tamen, fac eforturi ca să-mi amintesc figurile celor de acasă. Ce purtăm în noi de cînta timp încoace?

- Dureri. Dureri de care nu ne-am fi crezut în stare pînă acum.

S-au rupt în noi niște legături și asta implică un timp al suferinței. Științific, asta s-ar numi criză de adaptabilitate. Și eu am momente confuze, cred că toți trecem prin asta, mai mult sau mai puțin vizibil. Este lungul drum al navei oceanelor necunoscute. Așa s-au simțit și cei din vechime, havigînd spre Terra Incognita. Nava care precede flota adună în porturi.

- Drumul ăsta seamănă mai mult cu o derivă Tamen, navigăm pe oceane pustii, rătăcite de un

peisagistul

haos din care nu mai scăpăm

Nava atlantă, purtindu-și supraviețuitorii peste apele sumbre ale diluviului, care a șters orice cale de întoarcere.

Aici se face referire la Atlantida, observă Altea peste ecoul vocii înregistrate. Kerin o privi lung și interogativ, vru să spună ceva, dar Altea anunță rutinată:

- Două ore înainte de stoparea testului.

Este clipa revelației, continuă ea.

- Care coincide cu moartea, în centrul pîndește întotdeauna un Minotaur, nu?, completă Kerin pe un ton alb, sters de emoții.

Altea nu-i răspunse.

(Vocea lui Tamen)

- Vaneș ut Khejuma, fiu al lui Atslan, sint legat de voi prin aceeași suferință lăsată de pierderea pămîntului sacru al civilizației noastre. Să rămînă aceste cuvinte în memoria acestor locuri pentru ca de Atslan să-și aducă aminte cei ce se vor ridica în urma noastră (pauză, dominată de un murmur uniform de voci nedesluite).

Vaneș ut Khejuma, fiu al lui Atslan, comandant al ultimei nave din Flota Imperială.

- Iată un epitaf exemplar, imprimat în tumulul Glonda Side, parcă așa-i numit de vechile legende irlandeze, nu Kerin?

Părea uluit ca să răspundă imediat, lui Kerin îi trebuia cîteva momente pînă să treacă dincolo de uimirea aceea așezată peste el ca o plasă care paralizează reacțiile.

- De unde știi de Glonda Side? întrebă el înăbușit. Am fost acolo cu ani în urmă, într-o vacanță...

- Și n-ai rezistat ideii de a înregistra o hologramă cu peisajul acela singuratic al tumului ras de vînturi. Kerin aprobă dînd din cap. Ai folosit un laser pentru holotomia de dinaintea înregistrării peisajului, pe care l-ai diseminat în „Nostalgia unei Primăveri” sub forma unor holograme cu apariție aleatorie, continuă Altea detașată. Ea avusese

timp să fie uimită de impactul compoziției lui Kerin asupra echipajului. Au funcționat ca o informație subliminală Kerin. Informația a pătruns și în sistemele de control ale navei, a ajuns și pe computerul geamăn de pe „Pămînt” și Dumnezeu știe ce s-ar fi întîmplat dacă cei de aici n-ar fi acum. Iată-o în secvențe dispartate. Altea se opri atentă la ceva ce-i scăpa lui Kerin.

- Subiectul nu poate fi implicat în dezastrul de pe „Sagan”, șopti o voce în urechea Alteei. N-a avut reprezentarea concretă a informației stocate în hologramă, Altea dădu din cap.

- la loc să le dăruiești un moment de contemplare a ceea ce ar putea fi o zi frumoasă pe pămînt, zise ea privindu-l direct în ochi, ai implantat în echipaj singurătatea disperată a ultimilor atlânți. S-a crezut, la un moment dat, că asta reprezintă un sabotaj. În condiții reale, nava s-ar fi dezintegrat în spațiu. Sint aici ca să te absolv de această posibilitate, sau să te inculp.

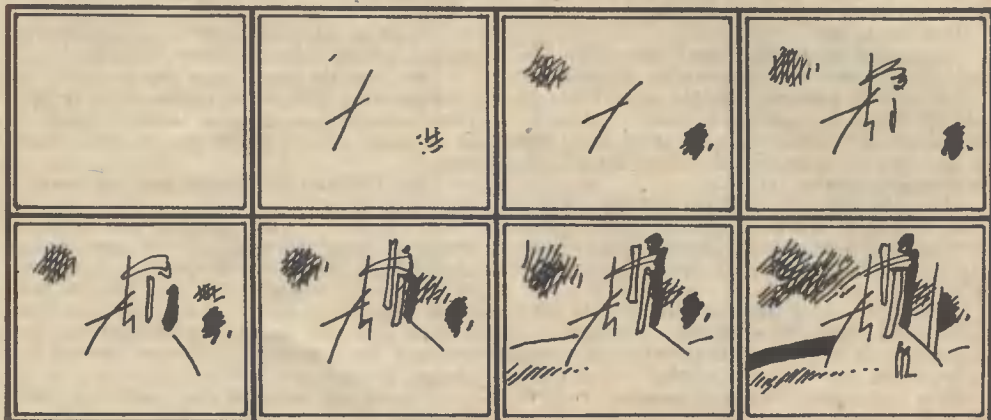
Aruncă pe masă pandativul, își scoase din ureche micro-capsula, care aterizară pe lucul măsutei ca niște bijuterii refuzate. Trucurile dezvăluite de scamator la sfîrșitul spectacolului. Își mîngîie obraji cu un gest lenș.

- Senzori, adăugă Altea. Ai avut noroc! Ești liber, Kerin.

- „Nostalgia unei Primăveri din Atlantida...” murmură el dus pe gînduri.

- Un titlu frumos, sint de acord, dar ce riscant e să te lași cucerit de compoziția asta, zise Altea. Oricum, făcu ea după un moment de tăcere. „Sagan” va fi din nou lansat, dar fără primăveri, fără peisaje, și chiar dacă locul ocupat înainte de „primăvară” te va semna cu un parcaj subteran, tot este mai bine. Reprezintă ceva familiar, de asta au nevoie acolo.

- Mă întreb, cum ar fi arătat „Iarna vrajbei noastre”, glăsui Marna pentru prima oară în aceea seară.

desen de ALEXANDRU ANDRIES

maidantul cu extraterestri

nuvelă premiată la concursul de literatură
și artă de anticipație tehnico-științifică,
ediția 1986

1. Ora 18.00. La „Calul bălan”. 14 sept. 1963

Din fericire, la ora aceea era încă destulă lumină pentru ca imaginea trotuarului, pavat cu resturi de cărămizi, să se poată strecura prin fanta îngustă a pleoapelor întredeschise numai atât cât să nu-l uture ochii, iritați de fumul de tutun din crîșma mahalalei. Vecinul i-a spus că pînă la el acasă poți număra 573 de pași. Scăzînd douăzeci, distanța dintre ei, rămîn 450. Pardon, își spuse după un moment de cumpănă, 550. Plus, minus zece, corecție pentru lungimea pasului, adăugă mîndru că pricepuse ceva din lecțiile de matematică ale nepotului, elev la liceu.

Mintea, tulburată de o porție bună de secărică, începea să se moleșească, ideile, pînă acum atât de cristaline și limpezi, curg tot mai greu. Privea drept în jos, puțin înaintea virfurilor pantofilor, să nu-i vadă cît sînt de stropiți cu noroi (de unde poți găsi atîta „imală”, cînd n-a mai plouat de două săptămîni?), atent să nu dea ochi cu linia orizontului.

Nu o făcea des, de două-trei ori pe an, dar cînd se întîmpla era de pomină în cartier. Și de fiecare dată i se apleca privind îmbinarea aceea misterioasă dintre cer și pămînt, pe deasupra caselor cînd, de la o „jumate” în sus, linia frîntă părea că se îndreaptă brusc și începe să valseze...

Altfel, nimeni nu putea spune că-i băiat rău, nu mai sărea de mult pîrleazul și oricum Marița nu știa, nici n-avea de unde, că de treizeci și cinci de ani, de cînd era cu ea, s-a lăsat de sportul ăsta. Spre deosebire de Emil, bețivul cartierului, post pe care-l ocupă cu onoare de peste douăzeci de ani și pe care doar ciroza o să-l facă vacant, spre deosebire de el, nu-și datora mușchii antrenamentului la cinzeacă, ci barosului.

Cele cîteva escapade anuale nu erau decît prilejul de a se întîlni cu vechii prieteni de la „chefere”, cei care încă n-au gustat din bucuria sîlcie a „pen-ziei”, după ce o viață întreagă au dat cu barosul, în șuierul locomotivelor; și acum îi aduce lacrimi în

ochi cînd fluieră noaptea peste case, stîrnind corul cîinilor, distrași din contemplarea lunii.

174. 550 minus 174 cît fac? La ce bun să mai facem avans la mizerie. Cînd se vor împlini cei cincisutecincizeci, auzi-o el pe Marița, țipînd din poartă cu o mină în sold și cu o mătură în cealaltă, ce să-i faci, ea are treabă și el, ca băieții, uite în ce hal vine!

Linșteea, lăsată pe nesimțite, nu-i spunea nimic, urechile obosite de ani și de tînguirea nicovalei au început de cîțiva ani să se odihnească, parcă atrase de... Ducă-se-n potcă și aia, cînd o fi o fi, toți sîntem datori! Mirosl bălților, răsfrînt în serile de toamnă în tot cartierul - bucuros că valul de țîntari a trecut și nici broaștele parcă nu mai tulbură somnul, mirosul îi aminti de zarva ultimelor zile, cînd mahalaua vua de zvonuri, cică iar a căzut un balon din ăla, lansat de americani cu scopuri mîrșave, au mai făcut-o ei prin cincizeci și ceva și iar așa, au murit vaci, copiii de țîță n-au mai vrut să sugă, iar babele se cruceau și spuneau cui avea urechi s-audă, că uite s-apropie ziua și ăștia tineri nu mai merg la cuminecătura și se fac că nu-s acasă cînd vine popa de bobotează, iar a lu'Chioru nici nu l-o botezat pe ăla micu, să vezi c-o s-ajungă moroi...

284. Numai că nepotu', băiat deștept, păcat că profesorii nu-l înțeleg și-l cheamă toată ziua pe Costică, fiul său, acum maistru la cheferie, elev și el la seral, să-i spună că s-o năvălit să citească zdrențe d'alea de un leu și că altceva nu mai știe, că mîne se termină anul și rămîne de căruță și de rușinea clasei. Georgică, așa-l cheamă pe nepot, îi spusese că n-a fost nici un balon, ci un „obect d'alea ce nu știm ce-s” și că ăla vine din lună, din lu ceafăr sau din steaua aia roșie de zicea moșu, odihnească-se-n pace, că are ceva cu războiul, că s-a făcut ca singele și-n nouă sute paispe și-n patruzeți, că el a luptat în amîndouă și din ultimul a venit c-o schijă-n plămîn și un picior mai scurt, stîngul.

290. Era mîndru de Georgică, așa de tînăr și

CONSTANTIN COZMIUC

cum pricepe el năzbîtiile alea pe care le citește toată ziua. Uneori, cînd lua note proaste la școală, mai des în ultima vreme, se punea lîngă el, în fundul curții, la umbra nucului cu frunze bogate, împletite cu un gutui și un vișin, și-i citea, apoi îl lămuria, că mintea bătrînă încă îi umbla la cum să potrivească bătaia ciocanului să nu strice fierul, că-i scump și se cheamă rebut și iar nu ieșim primii la întrecere, trecute vremuri... Așa a aflat că oamenii nu-s numai albi, negri și galbeni, ci că-s puzderie, împrăștiati printre stele, oare ce-or fi făcînd acolo, în întunecimea aia? Și tot Georgică îi povestea cum fac ei un fel de avioane care merg pe Lună, da' nu din alea cum au rușii și americanii, ci ca o farfurie, nu merg cu foc, ci împotriva greumîntului cu care le trage, cum îi spune? a, „planeta lor natală”, adică tot un fel de Pămînt.

418. Oare cit face 550 fără 418? Cui îi mai pasă acum, trebuie că-i în capul străzii, cărămida a făcut loc pămîntului uscat și-i fu frică să ridice capul, noroc că-i nițel fudul de urechi, altminteri ar fi auzit-o deja pe Marița răcnind s-o audă vecinele cu care se va vîita mîine dimineață la „Alimentara” și la „Aprozar”, cît îi ea de chinuită, și cum poate el să-l ia de braț pe Emil și să joace amîndoi hora popească, bețivii dracului.

Și inima i se făcu ghem, o gheară se puse în coșul pieptului, așa cum pătea de cît ori femeia se-ncurta la el și dădea drum la gură, și avea la ce, că-i mai tare ca sirena depoului, că pe aia n-o aude dimineața și după ce tipă seara nici cocoșul nu mai cîntă a doua zi la răsărit.

Mai zicea Georgică, și cite nu știe tîncu' ăsta, o s-ajungă departe, numa' d-o vrea și el să intre ucenic, poate îl fac maistru dacă termină școala; zicea că farfuriile alea vin și umblă în toată lumea să nu ne lase să ne batem iar ca chiorii sau, doamne ferește, să dea cu atomica, așa cum au făcut cînd s-a terminat războiul ăsta din urmă, în care era cît pe ce să-i lase oasele, că-n primul abia-i mijiseră tuleiele și cu greu își aduce aminte cum or fugit dintr-un loc în altul de frică nemților, dar i-o păzit ăl de sus, de care Georgică zice că nu-i nimic, ori, cel mult, unul din ăia din obiectele care nu știm ce-s. Feciorul spune că „ăia” sînt mici și verzi, dar nu-i sigur, îl simte el; n-are școală, că n-or avut ai lui bani să-l dea și d-ăia or fost toți mulțumiți cînd l-or primit la cheferie s-aducă bani în casă, dar chiar și așa, are școala vieții și asta-i cea mai grozavă, te-nvață ce nici la facultate nu afli, și el, prostul, nu s-o dus cînd l-or chemat, cine știe, poate ieșea la penzie inginer, ca nimeni încă din neamul lui.

510. Ciuli urchile, da' nu auzi nimic. Stomacul se revolta, nu mai are anii să țină țoiu' cu ăștia mai tineri, oameni muncii și învățați cu băutura; unii din ei, cum sună sirena, țuști la „Calul bălan”, la una mică, de se lasă seara și supa-i rece de mult, iar gura muierilor mută, au văzut că n-au cu cine și se bucură că vin drept, cu pieptul umflat și basca dată pe ceață și se culcă fără să facă scan-

dal, iar mîncarea p iau a doua zi în sufertaș, s-o mînce cînd sună sirena de pauză.

Ar trebui s-audă de-acum glasul Mariței, s-ar uita, dar îi e frică să n-o provoace, să nu zică, în gura mare, că după ce că vine cum vine, o mai și-ncontrează. Nu-i a bună, încă nu s-a-ntîmplat să nu-l aștepte, așa cum și el o aștepta în tinerețe cînd ieșea de la croitoreasă, cu un buchețel de flori pierdut între degetele butucănoase, pline de zgîrieturi, în palmele bombate de bătături și cu urme de ulei, care nici acum, după doi ani de penzie, n-au ieșit complet, încă mai erau subliniate cu negru ca și alte zeci de riduri al căror nume nici baba Filomeea din colț (specialistă ghicitoare în cafea, cărți, ghioc și în palmă, cu studii la Cairo) nu le putea spune pe toate, sau se-ncurca și pe fie care îl boteza altfel. Și de la Filomeea îi veni în minte că ultima oară, acum vreo două săptămîni, Marița era îngrijorată aflînd că o paște „necaz mare și boală în casă”, o bănuia chiar că a scos de la naftalină hainele de moarte să se aerisească și să iasă mirosul din ele și a pus în schimb levănțiță, sigur că da, doar toată casa mirosea...

Îi văzu chipul, țărîna parcă se plămădea sub picioarele lui, trecea peste pămîntul amestecat cu lut, neted ca obazul fostei ucenice croitorese, care nu și-a făcut niciodată meseria decît în casă, cîrbind ciorapii și cămășile bărbatului ei, cheferist între cheferiști, căci aproape toți lucrau la depou și abia-i deosebeai sub stratul de funingine amestecată cu ulei, nu după vorbă, nu după port, ci, în cel mai bun caz, după statură. Se simțea singur, îi era dor pînă și de etichete de gîscă întinse spre timpurile femeii, își aminti că ieri țușise și ochii îi străluceau a febră și se gîndi că cine știe, Georgică-i un prost că se ia de Filomeea, sau poate numai pentru că n-a trecut prin școala vieții. Ca mîine o să rămînă singur, tolerat și mutat de colo pînă colo prin casă de către noii veniți pe lume, prea tineri să mai aibă timp și de mofturile lui de moș cu un picior în groapă și cu celălalt tremurînd.

O lacrimă găsi făgașul unui rid, se scurse pe obraz, umilindu-i mîndria de bărbat sub mîinile căruia pînă și fierul, cît îi de tare, se muia și se supunea, după cum îi era voia și trebuințele cheferului. Îndrăzni să ridice privirea căutînd ochii Mariței, cu vitejia cu care se uitase odinioară în ambraturile cazematelor nemțești, dar fără frică, ci cu milă și hotărît să-i spună că „nu-i nimic, mami, gata, nu mă mai țin baierile, deh, bătrînețile, bată-le vina”, dar nu văzu nici gardul din lățețe, nici petele colorate ale straturilor de flori, nici casa, ci doar cîmp și bălți, gropile bombelor din paspatru și, în zare, linia orizontului, frîntă de acoperișurile caselor, cum se-ntinde brusc și se clatină și, o dată cu ea, pămîntul de sub picioare.

Căzu pe spate. Șocul, atenuat de iarba mare și grasă, îl trezi puțin, atît cît să-și dea seama că-ncurcase stînga cu dreapta, că a nimerit pe cîmpul mărginit de două cartiere și de zidul de cărămidă tencuită al cheferului. Rise ca un copil la

maidanul cu extraterestri

gîndul că iar putea vedea vecinii cum arată, om bătrîn, ieșit la „penzie”, încerca să se ridice, dar minile îl ascultau greu, picioarele deloc și, în plus, îi era greață, parcă sfînd pe o parte e mai bine și iarba e moale, îmiînd dulce la somn.

Adormi mulțumit, dar și înfiorat, dîndu-și seama că se află într-o groapă, dar nu „aceea” (cum spunea maica: „apăi om mere și noi la casa noastră”), ci una lăsată de un obuz, le cunoștea el pe astea, aici nu mai cade nimic; nici baloane, nici „obecte din alea care nu știm ce-s”, poate doar, ferească sfîntul, o ploaie cu grîndină. Avu vise multe și colorate, cu poveștile citite de Georgică din fiuicile alea de un leu, de care toți profesorii ziceau că nu fac doi bani, oameni învățați, dar, cine știe, unde-i carte multă.

2. Strada Dunărea, nr. 256, ora 21.30. Aceeși dată.

Mergea greu, cu pieptul bombat, încercînd să păstreze pe cît cu putință linia dreaptă a trotuarului. După ce că reumatismul bătuse de mult la poarta larg deschisă a trupului, iar stomacul îi făcea figuri mai aleas la prînzul de duminică, în urma meciului de la stadionul cheferului, după toate astea îl mai dorea și capul, junghiuiri ascuțite la cea mai mică mișcare, pe care i le ură și lui Mitică, crișmarul, să aibă parte de ele în fiecare dimineață că nu ș’ ce dracu bagă în seacă, de l-o și prins o dată garda financiară, da’ o scăpat după doi ani, la o amnistie.

Tipătul Mariței îl înfruntă deschis, bărbătește, adoptînd pentru înția dată privirea îngrijorată și speriată în locul celei jalnice, de cîine bătut, care nu găsește locul în care să i se piardă urma și atunci văzu și el că izbînda-i de partea celui mai tare, adică nici ea nu mai tipă, nici el nu mai trebuie să se ascundă-n șopru, unde găsise locul în care se pitula Georgică, atunci cînd n-avea chef să se ducă la școală; nu putea umbla prin cartier, că-l cunoșteau toți vecinii ca pe-un cal breaz.

Și Marița se uită la el ciudat, nu cu ură căci ea nu se maritase „a la rigueur”, cum zicea coana Matilda, adică „dacă baș îi musai”, ci l-o văzut ca pe un zburător, așa înalt, spătos și cu părul ca pana corbului, arătîndu-și dinții albi ca laptele de sub mustața stufoasă; ceva nu-i a bună, știe ea că se simte cu musca pe căciula cînd vine acasă afumat, da’ n-o mai fost așa din aprilie, cînd s-or dezghețat bălțile și era să cadă-n apă și nicideată n-a stat atît de mult, ceva trebuie că s-o nîtmplat, parcă nici nu-i chiar așa de... totuși, prea-i sticlesc ochii.

- Ce-ai pățit? îl întreabă ea cu glasul îngrijorat, spre mirarea vecinilor care nu auzeau nimic, deși și-au deschis ferestrele, nu mult, cît să nu piardă un cuvînt din ce va spune, și ei, ce oameni, n-au țînere de mințe că ea tot aia spune de zece ani, doar ordinea o mai schimbă și mîine, oricum - se va povesti cu totul altceva.

- Eh, am pățit-o și eu. M-or prins ăia din „alea care nu știu ce-s”!

Marița își duse mina la gură, icnînd a mirare și a spaimă, auzise multe de la vecine, da’ toată lumea zicea că-i un balon american, ba chiar își amintea de zarva dintr-o noapte cînd pe maidan s-au văzut lumini ciudate, s-a auzit un vuiet și cîinii lătrau a moarte, dar ea n-a ieșit afară, că-i era frică, și bîr-batul a zis să-l lase-n pace, că n-au decît să-l prîndă și pe Prălea și pe cine vor, numa’ să nu-l strice lui somnul. „Săracu, își spuse, tot mîi vi-sează că dă cu ciocanul fierul înroșit, nu ș’ ce dracu’ i-o fi plăcut atîta, ca pe cînd lucra tot zicea că abia așteaptă să iasa la penzie și-n ziua de a ie-șit a plîns ca un copil de țîță”.

- Și... te-or bătut? întrebă ea cu milă, vîzîndu-i hainele mototolite, cu urme de verdeață în coate și genunchi, că dacă ar fi fost mai tînăr s-ar fi gîndit la altceva, însă acum cine știe, poate că și na-tăflează ăsta de Georgică știe ceva, deși nu-l au-zise să zică de bătaie, dar în mîntea ei de femeie îmbătrînită între lătețele curții nu putea ști ce or să vrea oamenii furiași de departe.

El nu putea recunoaște că ar fi fost bătut, în cartier îl știa lumea cumsecade, da’ cu nărav, că dacă se ncruntă o dată nu-i mai stătea nimeni în cale; știau toți cît îi de iute la mînie, de cînd arun-case cu obada unei roți după șefu’ de tură, care nu-l cunoștea și venise să-l muștruluiească pentru că-i bătut la servici. Ori el nicideată n-a făcut așa ceva, lucrul-l lucru și casa casă, iar de bătut, și-n ti-nerete ca și acum, cînd s-o nimeri, numa’ că acum se nimereste cam des, căzu și el la învoială să re-cunoască. Mai tîrziu a auzit de la cuneră că-l criti-caseră în ședință pe șeful de tură și el a venit să dea impresia că știe ce probleme sînt în depou.

- Nu m-or bătut, da’ nu-ș’ ce mi-au făcut de am înțepînt tot și atunci m-or luminat cu ceva și nu mai știu nimic, improviza el, nemaștiînd dacă o vi-sat numai și mînte de se lasă-ngețul mai de-vreme, sau toate astea s-or întîmplat aievea.

- Haide înăuntru să mîncîci, ți-am ținut supa caldă, îl îmbie ea, făcîndu-i-se rușine de toate scandalurile pe care le iscase așa, de ochii lumii, să nu creadă mahalaua că ea-i proastă și-i rabdă bărbatului toate toanele, ca femeia lui Emil, ca d-aia a ajuns unde a ajuns, să mătore șanțurile la-olaltă cu porcii.

- Nu pot, răspuse el cu suferință-n glas, mă doare capul și, cînd vorbesc, mie-așa o greață, cred că mi-or dat ceva, o injecție sau mai știi, m-or fi radiat cu ceva...

Marița îl luă de braț, cum se plimbau odinioară duminica pe Corso, înainte de a merge la Pădure, la „Tîntarul”, să mîncînce mititei și să bea bere (el, ea numai gusta un pic și suridea jenată spunînd că nu-i place) și după aceea mergeau seara la film, vara la grădină, se-ntorceau tîrziu acasă, uneori cu ultima cursă a tărăboanței aleia de tramvai, care-i legăna ca pe prunci înainte de a adormi.

Simți și mirosul tare de alcool și nu se-mbufnă,

CONSTANTIN COZMIUC

numa' se-ntoarse către el și-l întrebă gales, aproape glumind:

- Ți-au dat și de băut?

- Nu mi-au dat, m-or forțat, da' eu le-am zis că nu-mi trebuie, că am și-acasă, dar după injecție nu mai știu

Se opri aici și i se făcu rușine. Om bătrîn și minte, ceva se răsculă în el și, cum nu putu recunoaște adevărul, acum că Marița îl ținea așa drăgăstoasă de braț, începu și el să creadă ce zice, sau măcar că pe lingă ce a fost la „Calul bălan” i-or mai dat și ăia.

3. O lună mai târziu. Același loc. ora 14.

Georgică se simțea mîndru, astăzi urmează să apară **Colecția** și poate că redactorul șef va răs-punde și scrisori lui, la care adăugase, ca din ne-băgare de seamă, șiretenie de copil, cîteva file rupte din calet, pe care scrisese o povestire din alea care apar în **Revistă**, cu bandiți americani și farfurii zburătoare care scapă lumea de ei.

Mîndria sa provenea și de la privilegiile încărcate de invidie ale colegilor de clasă de cînd povestea bunicului făcuse înconjurul celor două cartiere care mărgineau maidanul. Unul, din păcate mai mare, că i-ar fi arătat el, îi spusese în pauză: „Băi, ăsta... a'lu' Petrarhe Lupu din Maglavit” și risese singur, ceilalți ar fi rîs ei, dar nu știau dacă-i de bine sau rău și, orișicît, Georgică era de-al lor, ăsta joacă numai fotbal, și ce dacă-i repetent, zice el, o să ajungă mare și o să le arate la toți ce poate.

Cînd cîinele lătră, știu imediat că-i poștașul; sări să fie primul la cutia de lemn, mîncată de cari, negrită de vreme și de fum, unde găsi ce trebuia și tare se mai bucură; **Revista**, cu o rachetă zburînd spre Lună pe copertă și „Poșta redacției” pe ultima filă. Lîngă ea, o scrisoare într-un plic lung, cu timbre frumoase și adresa bătută la mașină, iar în colțul din stînga cinci litere care ardeau ca focul: **NICAP**, iar dedesubt: „**National Investigation Committee for Aerial Phenomena**” și adresa.

Nu îndrăzni să intre în casă, ci se furișă în șopru, în ascunzătoarea dintre lemne, unde ținu strîns la piept **Revista** și plicul, căzîndu-se să-și amintească scrisoarea trimisă pe adresa din ziarul cu multe femei, pe care îl găsisse Costică sub tribunele stadionului și i-l a dat pe douăzeci de timbre, cinci bile de sticlă verde și un braceag ruginit. Îl luase numai pentru pozele cu farfurii zburătoare, problema femeilor avea să-l preocupe mult mai târziu, cînd amintirea ziarului oricum i se va șterge cu totul din minte.

Scrisese cam așa: **Tovarășe Nicap,**

Eu sint un elev din România și vreau să vă spun că bunicul meu a fost răpit de un **OZN** unde l-au ținut prizonier pînă seara, dar bunica nu l-a certat ci l-a crezut că el zice că nu l-au bătut ci numai s-or uitat la el să vadă cum îi făcut și i-or dat ceva de băut.

Cu salutări tovarășești
Georgică

TRĂIASCĂ LUPTA PENTRU PACE!

Îmbrele le-a luat din banii economisiți, îi dădea mama doi lei în fiecare zi să-și cumpere sandvișuri de la bufet, numai să aibă grijă să nu fie salamul vechi sau nu cumva să se pună muște pe mîncare, dar nu-și luase o săptămînă, împărțind uşina lui Mihă, lasă că și el i-o dat cînd a avut și, uite, acum primește răspunsul, tocmai din capătul celălalt al lumii, scrie și că a venit „Par Avion” - Via Aerea, cum s-ar zice, cu avionul.

Se hotărî în cele din urmă să deschidă **Revista** la ultima pagină, unde-și văzu numele, al doilea cum numeri în sus, și inima i se sui în gîtley încît de-abia reuși să citească literele ce-i jucau în fața ochilor:

„**Georgică 5**” (scrisesse „5”, deși nu știa ce-nseamnă, dar pe toate numerele caselor din cartier scria „Circumscripția 5”).

Mulțumim pentru aprecierile la adresa **colecției** și pentru detaliile în legătură cu **întîlnirea bunicului dv.** Credem că a fost vorba mai curînd de un fenomen natural. Cît privește **povestirea trimisă**, ea nu se ridică peste **nivelul compunerii de școală**. **Reveniți după ce terminați liceul.**

Rămase stană de piatră, împărțit între pornirea de a rupe broșura în bucăți și cea de a plînge, dar se forță să fie tare, cum se cuvine unui bărbat și își spuse că, lasă, o să le arate el de ce-i în stare mai târziu, acum are alte treburi, de pildă să citească scrisoarea.

Apoi se consolă cu ideea că n-au priceput-o, ce frumos le-a spus el cum se curbează spațiul și că paradigma de azi nu pricepe cum devine chestia. Luă scrisoarea în mînă și, tremurînd de emoție, o deschise, pipăind uimit hîrtia japoneză pe care se înșiruiau o serie de litere pe care nu le putea lega în cuvinte. Știa că e scrisă în engleză, dar spera că ar putea înțelege măcar cîteva vorbe din care să-și dea seama, cel puțin în parte, de conținutul scrisorii.

Lucrurile însă se puteau rezolva. Nu departe de el stătea nenea Relu, avocat în penzie, și care precis vorbea americana, că toată lumea știe, a stat vreo zece ani la ei, l-a prins războiul acolo și nu s-o putut întoarce și după aia s-a hotărît greu că s-a încurcat cu una de acolo, o chelneță, și totul a fost bine pînă cînd a aflat bărbatu-su și a pus mîna pe pistol, ca șeters-o-de-acolo cu primul vapor și cu ce-o avut pe el, ba, spun unii, că nici echipamentul nu-i era complet, ce-o apucat să ia la repezeală cînd a sărit pe geam. Aici Georgică avea dubii serioase, înțelegea în linii mari ce s-a întîmplat, însă toate astea i se păreau haotice, poate și din cauză că nu pricepea ce înseamnă „să te în-

maidanul cu extraterestri

curci", că doar n-o fi ca atunci când îl scoate pe el ca din oală la tablă.

Cu nenea Relu lucrurile erau limpezi și Georgică știa cum să le limpezească și mai bine, așa că se furișă în cămară, găsi una din sticlele ascunse de tatăl său (și dacă vede că nu-i o să creadă că a luat-o mama sau bunicul și n-o să zică nimic), o înveli în ziar și într-o clipă, își luă scrisoarea și-o zbughi repede, până nu prinde careva de veste că iar nu și-o făcut lecțiile.

Întră la avocat uitînd să bată la ușă, el și cu loșca-baci se purtau cu copiii ca de la egal la egal, unii spuneau că-s la aceeași vîrstă, numai că aștia micii mai și cresc, se miră că de ce închide așa repede radioul, dar nu spuse nimic, bătrînii au ciudățeniile lor, și-l rugă într-un suflut să-i traducă și lui scrisoarea.

„Nenea Relu-avocatelu“, așa-l strigau copiii, îi luă scrisoarea din mînă, își puse ochelarii de citit, se uită la ea așa cum se uită bunica la ramura de măsline adusă de la Ierusalim, apoi îl măsură pe Georgică de sus pînă jos cu o privire admirativă și începu să citească greu, lumea spune că era mai bun de gură decît de citit, da' cite nu spune lumea-n mahala:

- **Dir Georgi**, adică dragă George, **Ui uere veri glad**, adică ne-am bucurat foarte mult, **listening iur letăr**, primind, cum s-ar zice, scrisoarea ta. **Iur riport on UFO uere veri interesting**, adică ce i-ai zis tu de UFO, asta nu știu ce-...

- Obiecte care nu știm ce-s, sări mîndru Georgică, bucuros că-și putea da importanță, fără să observe cum bătrînul pălește brusc și mîna prinde a-i tremura, copiii n-au ochi pentru asemenea amănunte, dar să-l auzim pe nenea Relu:

- Mă rog, zice că i-a interesat, **end uil bi published**, adică o să-l publice, **in severăl gionmăls**, în cîteva țîitunguri d'ale lor, **undăr ză taităil**, cu titlul, **flaing Sausărs ovăr Romania, ist iurop**, adică făruri zburătoare peste România, Europa de est, **closd încontăr**, înfîlniri de-aproapelea.

Și termină cu: **gritfuli iurs**, ai dumitale recunoșcători. **Nașional investigheisăn comitii of airiel finomena**, sau comitetul național de investiga a fenomenelor aeriene.

Lui Georgică i se păru că ultimele cuvinte fuseseră spuse cu ușurare, vru să-i mulțumească și să plece, dar bătrînul avocat îl opri spunîndu-i că are și un „pe se“ și, văzîndu-i mutra întrebătoare, îl lămurii că mai are ceva de zis după ce s-a semnat.

- Zice, **auăr last riports înticheit zat tri misterius men in bloc**, adică în ultimele lor rapoarte să vorbește despre trei oameni în negru, misterioși, **zat are hăutînd ză UFO ultnărs**, care-i vinează pe martorii allora care nu știm ce-s, **tending tu convinsing zem tu not send eni riport**, încercînd să-i convingă să nu mai trimită rapoarte. **Bi ker, zei ar denjăruz**, ai grijă, sînt periculoși.

- Uite ce-i, băiete, lasă sticla aici, i-ai scriso-

rea și nu mai spune la nimeni că ai fost la mine. Și să nu mai aud de-ale astea, cu aștia nu-i de glumă, ascultă la mine, una două pun mîna pe gîn, adică pe piștol și te și-mpușcă.

Georgică nu mai zise nici sărut_mîna, își luă scrisoarea și-o șterse uitîndu-se des în urmă, să nu-l urmărească cineva, intră ca un vîfor în casă și, tremurînd, îi povesti maică-si tot, iar ea, înainte de a veni tata de la depou, le spuse vecinilor din stînga și dreapta, care la rîndul lor n-au spus nimănui, decît care pe unde a apucat. Așa se face că, atunci cînd se-ntoarse tatăl, fu ultimul din cele trei cartiere care află de noul pericol ce se abătea asupra familiei, prea încercată în ultima vreme, după atîția ani de liniște relativă, cînd singurele evenimente notabile erau escapadele bărbaților pe la „Calul bălan“, și astea notabile, pentru că se-ntîmplau rar; la Emil, de pildă, notabil ar fi fost să fie dimpotrivă.

Tatăl nu se sperie, deși în sinea lui simți el nelămurit ceva ce nu mai simțise din război, cînd țiuiau gloanțele lingă el și-și cădeau camarazi, unii prieteni din copilărie, secerăți ca grîul copt. Își căută securea și o puse la-ndemînă în hol, curată și pușca de vîntătoare cu care împușca liște la Țingă, balta de către Săcălaz, iar patru cartușe le puse în buzunarul hainei, să le aibă la nevoie.

Apoi se gîndi bine și după o oră termină sticla de vin, prinse curaj, luă scrisoarea, îl mai puse pe Georgică să-i spună cu de-amănuntul totul și se duse la sectorist. Aici fu bine primit, îi povesti de-a fir în păr ce șta, ajunseră amîndoi la concluzia că ăia trei sînt fie bandiți, fie „îșpioni“, cum spunea tot cartierul, poate și celelalte două, bătîndu-și joc de babe, ele, care erau prima sau a doua generație stabilită la oraș, majoritatea pe lingă depouri, fabrica de țigări, foarte puțini - domnii, funcționari care pe unde.

4. Peste două săptămîni. Ora 15.00. Depoul CFR. Remiza.

Sile era proaspăt tuns la moș Regep, cu care, ca de obicei, jucase și o moară, mușcîndu-și buza să nu ridă cînd îi spunea nerăbdător „no, mută, nu sta ca o gugu!“

Primăvara, prin mai, copiii aruncau cărăbuși în „salon“, știind bine că moșul nu-i suportă, face alergie la ei și de fiecare dată se urca pe masă, țîpînd cit îl țînea gura că el „are cu inima“ și că-i bătrîn și nu se cuvine să-și bată joc mucoșii de el. Sile își plimba ceafa, eliberată de podoaba capilară pînă către creștet (Regep tundeau numai „nemțește“, dar repede), prin depoul în care mișuna un furnicar de oameni în salopete rareori curate sau în uniformele albastru-închis ale cheferului.

Lingă podul rulant i-a întîlnit pe Hanzi și pe Ioji, și-i întrebă de unde vin, bănuia că de la „Zorile“, lingă pasarelă, de la o sticlă de bere, din aceea cu gîtul lung și subțire ținute la gheață pînă cînd simți că merge și un rom alături, să-ți apere gîtul de ră-

CONSTANTIN COZMIUC

gușeală.

- Ai auzit ce s-a întâmplat cu meșterul? Îi în-
trebă loji înfrigurat, uitînd să-î dea binețe.

- Ce să fie, acum! Am văzut, s-o dus la „Paci-
ficul” ăla care-î în revizie la depoul 1.

- Nu, mă, îl lămurî Hanzi, nu ăsta, meșterul
nostru care ne-o pus ciocanul în mină.

- N-am auzit nimic. Doar nu...

- Nici vorbă, continuă loji, numa' c-o pățit una
nemaiauzită, cică l-or luat niște oameni din Lună,
sau naiba să-î ia de unde or fi, și l-or sucit pe
toate fețele, s-or uitat la el și l-or tăiat unghiile,
auzi, mă, ce să-î facă, și l-or zis americanii că or
să vină trei oameni în negru, să-l silească să-și țină
gura și să nu spună la nimeni că ce-o văzut la ei în
avion.

- Răchetă, îl corectă Hanzi.

- Că mare bai n-o fi nici dacă-î avion, insistă
loji, băiat bun, dar cam încăpățînat; nu-î plăcea
să-î ia cineva vorba din gură, mai ales să-î o în-
toarca, răsucită altfel de cum simțea el că trebuie.

- No, și? Întrebă Sile, neștiind ce să creadă.
Să-î spună sectoristului, că are el grijă de ei și-o
să-î trimită după gașca lui Jaga, să se nevețe și ei
cu munca, nu să se ia de ăi bătrîni.

Apoi tăcu, amintindu-și de palma grea pe care o
încasa peste ceafă ori de cîte ori nu-î intra în voie
meșterului și i se încurca în picioare sau nu venea
destul de repede cînd îl trimitea după țigari sau
să-î ia și lui „ce-o găsi și el pe acolo”, da să nu fie
roșu, „că-î urcă tensiunea”. Hanzi și loji își amin-
teau și ei de scatoalcele îndurate la rîndul lor, din
diverse motive, ba pe loji îl bătuse bine, de i-a
spart și nasul, cînd s-a împiedicat de era să-l calce
locomotiva de manevră. Dar nu-î purta pică, învă-
țase atunci că viața în depou nu-î „traiul de pe
lume”, că aici, într-o pădure de linii și vagoane
care ba se duc, ba vin, ba trebuie băgate la re-
vizie, aici viața depinde de cît de bine poți ține ochii
deschiși și, dacă reușești, să-l caști și pe ăla din
ceafă, al soacrei.

Și toți trei simțiră nevoia să glumească puțin pe
socoteala bătrînului, nu să-l sperie prea tare, dar
numai cît să ridă împreună după aceea, aveau
dreptul, erau și ei muncitori cu categorii mare,
loji chiar o să se-nsoare cu Roji, spuneau, cînd
luna era sus pe cer, că suflețele lor rimează ca și
numele, dar mariajul a rămas în proiect.

Gîndul de a se îmbrăca în negru, ca malagam-
biști care pînă nu de mult bîntuiau cartierul, mai
ales simbăta și duminica după-amiază în drum
spre Corso, unde-și toceau pîngelele (puse de moș
Wanyek) între teatru și catedrală, ore-n șir, pînă
cînd, nădușiți, intrau la Lloyd să se bucure de-o
baterie rece și fără sifon, că nu mai poți dansa la
bal, la „16 Februarie” sau la „Ada Marinescu”, gîn-
dul de a se îmbrăca la fel și de a-î juca meșterului
o festă, că și ei îl bătuse joc de ei cînd i-o pus să
bată cuie-n șina trenului, gîndul de a rîde apoi îm-
preună la „Calul bălan” sau la „Dunărea”, ori
chiar la amîndouă, nu putea fi cerut de nimeni ca

fiind numai al lui, ci le veni la toți o dată, cum le
venea și chefel, după ce suna sirena, să bea una
mică înainte de a merge la gazdă, unde primeau și
de mîncare în schimbul unei sume modeste, da'
s-o și ajute în treburi, că s-î tîneri și nu le strică.

- De unde costum? Întrebă Sile, amintindu-și că
loane are și i-l ar da, numa' că al lui-î albastru în-
chis, să fie bun la mai multe ocazii, nunți, bote-
zuri, reuniuni și înmormîntări, și lumea zice clar că
ăia de or să vină (zvoniuri scoase de babe desigur)
or să poarte ăole negre.

- De la Kreuser, propuse Hanzi, cu un pol ne
dă pe două zile la toți trei, și mai mergem după
ăia și la grădină, la „Răchita”, și a doua zi la bal la
„Ada”, să și sucă capul fetele după noi. Kreuser
împrumută costume de toate felurile, avea de la
opincă la costum de mire tot ce vrei, numa' baul
era că avea dugheană-n Fabric și ei, toți trei,
aveau o trebușoară cu băieții de acolo, pentru o
față din Kunz, care dansase prea mult cu Sile și
cei din Fabric răspundeau s-o ducă nevătămată
acasă, că fratele ei era fierar la U.M.T. și cu ăștia
nu te pui, au mîna grea și, zic ăia din Kunz, o fa-
cut și cinci ani de box.

Dar se rezolva și problema asta, l-au trimis pe
Miși băiatul vecinilor gazdei, care pentru patru
„Orientale”, din care una a fumat o pe loc și a
amețit, a încălecat pe bicicleta, un NSU uitat de
un neamț fugit în grabă-n pașpatru, sau cel puțin
așa susținea tată-su, și le aduse costumele, lăsînd
un buletin amanet și mai cerînd încă trei țigari,
pentru că, zice el, dar ei nu-l cred, a trebuit să
fugă de gașca lui Jaga, care dăduse după el cu
pietre, de era să-î spargă capul.

Sau îmbrăcat repede, ca la armata, admirîn-
du-se îndelung în oglinda mare din camera gazdei,
și au dat cu briantînă-n părul negru și lucios și au
pornit, mîndri că se știau urmăriți de ochi curioși
de după leașuri sau de după perdele, la cei ce
aveau casa la stradă.

Au mers pe lîngă zidul tencuit al cheferului și,
mai în jos de pasarelă, au aprins și o țigară (o
„Națională”, căci „Orientalele” le țineau doar pen-
tru cînd erau străini de față), cu ochii spre bălți,
căutînd-o pe aia unde se vor duce duminică dimi-
neața la pescuit, sau mai bine simbăta seara după
bal, cu lanterna și năvodul.

Au trecut de două ori prin fața casei meșterului,
făcîndu-se că n-au treabă (ori poate că așteaptă o
față), să vadă cine umblă-n curte, că dacă-î și
coana Marița acasă mai bine se-ntorc pe la barieră
și trec iară pasarelă, nu-î a glumi cu ea, știau ei,
au văzut și cucuie pe capul meșterului, mai ales
cînd venea la slujbă cu ochii roșii.

Dar nu mișca nimeni, meșterul dormita-n curte,
sub umbra nucului - și asta era bine, buimac de
somin nu-î putea recunoaște, doar nu s-or văzut
de șase ani și cum se mai schimbă băieții la vîrsta
lor, făcuseră și armata între timp, iar cînd s-au în-
tors nimeni nu i-a mai cunoscut la depou.

S-au pus în fața lui, Hanzi cu sticla de vin ținută

maidanul cu extraterestri

la spate, să n-o vadă meșterul și să-și dea seama că nu-i decît o glumă, cine vine cu gînduri negre și cu sticla plină? și au început să tușească, apoi cînd au văzut că meșterul, ce-o mai îmbătrînit, saracul, clipește din ochi și răsuflă mai repede, s-au pregătit imitîndu-l pe ăla pe care l-o cusut unul din bucăți și umbla bezmetic sperînd lumea, cum au văzut într-un film.

- Mă! tună Sile simțind că-l pufnește risul și nu mai poate. Meșterul se uita tîntă la ei, nu se spe-rîse, dar nici treaz nu era, dormita încă în sinea lui cu ochii deschiși, crezînd poate că visează.

- Tu să nu mai povestești ce ai pățit, noi sim-tem tari mă, și te luam sus la noi și te dăm de-a dura dintre nori.

Bătrînul deschise ochii larg și-l privi îndelung. Sile îi văzu pumnul stringîndu-se și-și aplecă ceafa din instinct, dar Hanzi întinse sticla cu un gest po-runcitor și meșterul o luă, o mirosi, gustă înții cu grijă apoi oftă, de, dacă așa ta fost scris, să-i dea de baut ăștia din obiectele care nu știm ce s, cu destinul nu te poți pune, mai ales că are și gustul ăla de tămîioasă; vinul îl făcuse tata lui Hanzi, de fel de prin Recăș.

Dar abia ngîhi bătrînul o dușca buna, că loți, cu ochii n patru, văzu în capul străzii fusta înflorată a Mariței venind cu sacoșele pline. Zise un „sase, mă” șoptit și se grăbiră să plece. Bătrînul îi urmări din ochi, multumit că-i lăsasera sticla, îi remarcă frizura lui Sile, își zise rizînd în sinea lui că și ăștia or fi avînd pe acolo un Regeș și oare ce moară s-o fi jucînd prin lumile alea pe care nu le pricepea, dar nici nu-și bătea capul cu ele că trebuie ca i ca pe la noi, doară uite ce vin bun știu să facă.

Marița intră în curte, îl văzu cu sticla n mină, ădu să țipe, ce, acuma face birt în ograda, avu însă un fel de presimțire și se uită în lungul străzii, unde-i văzu pe cei trei îmbracăți în negru, grăbiți du-se pe lîngă gardul cheferului, pricepu imediat că soarta s-o mplinit și începu să plîngă, de mila ei și a bărbatului, oameni sărmani, vîrți într-o gîl-ceavă pe care n-o puteau nicidecum pricepe.

Dar firea ei tare, de femeie care răzbise singu-ră-n război, își spuse cuvîntul, și îl spuse așa, că dac-o mai fi să dea ochii cu ei, o să le arate ea lor, drept care se duse-n bucătăria de vară și puse la-ndemină sucitorul, și-ntr-un loc numai de ea știut, două kile de pălîncă de Bihor, o dată și fa-cuse focul cu ea, cînd i se terminase gazul și nu a vrut să ceară din vecini, că, de, tu i ceri un ou și ea-ți ia mîine și cocoșul.

Apoi se liniști și îi așteptă să vină.

5. Punctul lagrangean nr. 2. Anul galactic 34,535

Kvisq se plimba agitat între aparatele stației, dînd cu pumnul ici și colo, pe unde nu erau bu-toane, grijuliu să nu facă vreo năzbîbite. Se-ntru-pase de curînd, venit tocmai de pe Huva, de lîngă centrul din care țîșneau brațele spiralei înstelate,

furios pe soarta care-l aruncase cine știe pentru cît timp în mahalaua asta galactică, unde ăștia vor să și facă de cap. Le-ar arăta el, dar cine-l lasă? Le-a propus șefilor că, dacă tot se ntereseaza de marginali ăștia, să le umfle bonetele și să le spele creieri, dar ei l-au spus că, dacă încearcă așa ceva, acolo-i putrezește informația și să ia aminte, că n mahala entropia-i mare.

Și în timp ce el, copia lui Kvisq, își omoara vre-mea studînd istoria planetei ăsteia, cu locuitori ei belicoși (de cîte ori n-au tras după el cînd se du-cea cu treburi la bazele secrete de la poli), ăștia n-or să priceapă niciodată că dacă-și darîmă casa, alta nu mai pupă, el, „originalul”, e bine mersi acasă și cine știe ce treburi interesante face.

Nu se liniști pînă cînd nu și rise în barbă, gîndim-du-se că, după ce o să termine treaba aici, memo-ria i se va transfera ăluia, ca și eventualele modifi-cări ale personalității, să vadă și el, originalul, ce înseamnă plictisul în mahala, unde pînă și galacto-viziunea abia se vede și n-ai cu cine vorbi, decît cu tine însuși. Cu ăștia n-ai despre ce discuta, nici n-ai voie, ca să nu-i influențezi, deși el, Kvisq, crede că mai curînd șefii se tem de o contami-nare.

După care începu să se certe cu Spectra, și asta se crede deșteaptă domnule, n-ai mai văzut așa ceva, cum dai drumu' la un computer nu i mai ajungi cu prăjina la nas, se uită de sus la tine, nu i poți spune nimic că i sare siguranța (bine că mă-car la asta s-au gîndit cînd l-au programat!), îi simți aroganța în spatele puzderiei de date cu care te mproașca și pe care orice om normal le-ar uita chiar dacă și-ar pune extensia de memorie.

- Totuși, insistă Kvisq, simțind că i se umflă vi-nele la tîmple, cine a fost acolo, pe maidanul de lîngă depou? Scne clar în fițuca aia că au răpit un bătrîn, l-au cercetat și l-au dat drumul. Ei, ce ai de spus?

- Nu avea cine, răspunse Spectra, cu glasul ei feminin care-l scotea din sărite și n-avea voie să-l schimbe. Spectra este o entitate inviolabilă, scrie și pe scală, cum te atîngi de îmbrînări cum strigă la Centru. Nu s-a apropiat nici o navă de sistemul acestei stele continuă ea, iar noi n-am făcut incur-siuni de cinci ani patru luni și trei zile, dacă e să numărăm după calendarul lor.

- Bine, se liniști Kvisq, temîndu-se nu de o inva-zie, asta numai mahalagii își pot imagina, ci de o inspecție inopinată și era o dezordine pe stație...Și asta pentru că Spectra n-a fost programată să fie femeie de serviciu, n-au găsit post în schema memo-riiei, așa-i la periferie, dar ce să-i faci, trebuie să afle neapărat ce naiba se-ntîmplă cu lumea asta, prea s-au înmulțit cazurile de rapoarte în care nu-i vorba de ei și dacă nu află cine se plîmbă pe pla-neta îi scade calificativul și, ferit-a Centrul, poate mai face un stagiu în mahala.

- Sar putea să se fi teleportat..., încercă Kvisq o explicație.

- Cînd am spus că nici o navă, asta include

CONSTANTIN COZMIUC

toate procedeele de transport cunoscute, i-o tăie Spectra, cit nu i-a spus că logica îi schiopătă și s-o ungă pînă nu rușinește.

- Cercetează-i memoria bătrînului, îi comandă Spectrei, bucuros că a găsit și el ceva la care ea nu se gîndise.

- Am făcut-o imediat după ce înregistratoarele mi-au transmis nota, răspunse triumfător mașina. Există înregistrări ale evenimentului, însă foarte confuze, imaginea nu se poate detalia nici cu cele mai drastice tratamente...

Kvisq rămase pe gînduri. Asta era într-adevăr ciudat. Pușinii martori ai rarelor sale treceri pe lângă suprafața planetei și-au păstrat memoria, în ciuda încercărilor de a le șterge informația, desigur că nu a rămas la fel de vie ca înainte, în orice caz însă într-o stare mai bună decît a bătrînului.

Și nu mai exista decît o soluție, cea mai neplăcută, să se deplaseze personal, în formația clasică de lucru, multiplicat la trei pentru ca, în caz de ceva măcar unul să aducă informația; nu-i era frică, oricum el rămîne pe stație, chiar și în cazul cînd stația însăși ar fi pățit ceva, asta, din cîte știa el, nu s-a nîtmplat niciodată, dar chiar și atunci rămîne originalul.

- Îmi permit să sugerez, începu Spectra suav, da' Kvisq i-o tăie scurt: „Știu, trebuie să mă duc acolo”, apoi rîse fericit că i-a luat-o înainte și-i porunci să pregătească înregistrarea și multiplicarea personalității pe suporturile din depozit.

- Avem șase seturi activate, spuse Spectra, și vorbea degeaba, pe el nu-l interesa, dar așa e regula, omului trebuie să-i amintești tot timpul, numai mașina nu uită, și în caz că uită, cineva trebuie s-o poată reprograma.

Era aici de cînd Spectra raportase că „ăștia, politici, se bat ca chiorii”, și că, zicea ea, nu-i exclus să-și dea singuri foc la valiză. Atunci s-a hotărît să-l trimită pe el, observator federal de rangul unu, să înregistreze cît mai mult, pentru ca mai tîrziu, după ce federația scapă de belea, să vadă și ei cum evoluează boala asta. De sinucidere n-a auzit decît curînd, a învățat cuvîntul de la ei, de fapt era la modă ca servitoarele părăsite să bea gămălii de chibrituri diluate în vermut, poate că și ăștia se simt părăsiți și uitați, dar cum să te încurci cu ei, că odată-ți pun picioru-n prag după ce se simt destul de tari pe poziție, că pînă atunci sint ca mielușei. Și rîse, gîndindu-se că se și antrenează, unde radio erau pline de „ie, ie, ie”, sunete care, în conformația urechii lui Kvisq, se azeau la fel ca „bee, bee, bee”.

Spectra îl informă grav că totul e pregătit pentru înregistrare-transfer, sonda pentru dus-întors a fost expedită, va ateriza pe fundul unei bălți nu prea adînci de pe maidan, să n-aibă grijă, nu se udă, va fi hidrofug ca o gîscă și, pentru orice eventualitate, sonda va rămîne activată permanent pe maidan s-au semnalat conflicte nocturne în zona pasarelei, cu motive obscure pe care mintea ultrarapidă a Spectrei le-a înregistrat, dar-nu

le-a putut da de cap.

Și Kvisq se așeză pe fotoliu, cu sentimentul straniu că entropia va învinge informația personalității lui, deși exista originalul și, cine le mai știe, două-trei copii păstrate în arhivele biroului de cadre al galaxiei. Marginalii ăștia tot au spus o chestie mare, ca să pleci înseamnă să mori puțin și Kvisq nu se mai mișcă pînă cînd apărură copilele îmbrăcate în negru, ca niște miri de mahala și ăștia, cu costume de pe vremea bunicilor, așa-i la mahala, nimeni nu se mai interesează de modă.

Nu le spuse nimic, ce să le fi zis, erau proaspeți, mai gîndeau ca el, îi privi doar cum se ndreaptă spre cilindrii de emisie recepție, cum intră, se-ntorc spre el și așteaptă ca Spectra să activeze transmițerul, privindu-l intens a rămas bun, ca o imagine multiplicată în oglindă, pînă cînd cilindrii se goliră. Atunci oftă și se duse să se culce poruncindu-i Spectrei să-l lase dracului în pace să doarmă pînă se-ntorc cei trei, oricum va trebui să se trezească, să reunească informația și să trimită trupurile-n depozit, pînă vin ei ce să facă, stă de douăzeci și ceva de ani de-ai ăstora aici și mai are de stat vreo trei sute, nu se face gaură în centrul galaxiei dacă doarme și el o zi-două.

6. Pe maidan. 5 nov. 1963, ora 10,30, timpul local.

Dimineața cîmpul este aproape pustiu. Cîțiva pescari înrobiți pasiunii și la penzie, pușinii tineri din tura de după masă sau mecanici în zilele libere, stăteau pe marginea cîte unei bălți, din acelea cunoscute pentru recolta bogată de pește. Au fost așa pînă cînd un deștept s-a apucat să dea cu carbid și de atunci nu mai prindeai decît lipitori.

Sonda lansată de Spectra s-a materializat, din fericire pentru copilele lui Kvisq, într-una din bălțile cu trestii. Un mal nisipos era liber și de aceea copiii îi spuneau „strand”, făcînd baie ori de cîte ori aveau ocazia, în ciuda avertismentelor părinților, temători să nu se înecă odrasla sau să nu facă „bube dulci”.

Cînd apa s-a nvolburat și din bulboane a ieșit un abur violet, împrejur nu a fost nimeni să se mire, doar cîteva ciori și-au luat speriate zborul, iar din ziua aceea lipitorile au dispărut. Apei cu miros stătut i s-a atribuit din primăvara următoare proprietăți balneoterapeutice. Copiii au fost primii care au observat, cîteva săptămîni mai tîrziu, cînd au înghețat bălțile, că pe lângă malul nisipos gheața este foarte subțire și cu o nuanță violacee, pînîșii însă nu i-au crezut, mulți au spus că dacă se mai joacă împreună cu zmințitul ala de Georgică nu i mai lăsă afară. Dar rumoarea nu a trecut de granițele străzilor care mărgineau maidanul, cei mai îndepărtați ori n-au dat doi bani pe zvonuri, ori și-au spus că „b ăștia n-a înțepat onofelu” și și-au văzut de ale lor.

Cei trei au ieșit precauți, au stat cîteva secunde

maidanul cu extraterestri

să se scurgă apa de pe ei, s-au orientat rapid și au pornit spre casa meșterului, hotărâți toți ca unul și fiecare ca și Kvisq să lămurească taina memoriei buclucașe a bătrînului. Au găsit repede cărăruia ce-i purta, printre gropi și bălți, spre trotuarul de lângă zidul cheferului, pe care tencuiala căzută desena pete roșcate, ca o rugină a pereților.

În fața gardului cu lătețe de la numărul 256 s-au oprit, și-au potrivit ceasul pe funcția de sesizor de prezență și au zîmbit cu satisfacție văzînd inscripția așteptată: „o persoană în vîrstă, sex masculin, pe o rază de 30 m.”

Sărmanii... dacă ar fi format sensibilitatea mai mare ar fi putut citi dedesubt: „o persoană în vîrstă, sex feminin, pe o rază de 45 m...” „Dar, oricum, n-ar fi dat nici o importanță, subtilitatea extraterestră nu-i cu mult deosebită de a noastră, și ei, ca și noi, dacă nu au date concrete sînt ca și morți, iar cînd le au totul depinde de Spectra sau de omologii ei terestri.

Au intrat, ghidați de umanoscop, în bucătăria de vară, unde l-au găsit pe fostul maestru meșterînd ceva la mașina de gătit cu petrol marca „Gloria”, dar numai marca era de ea cî-n Ronaț cîcă i-o explodată la unu’ era să-i la foc casa, noroc că s-a întîmplat în timpul unei ploi torențiale și pompierii făceau nu-ș ce exerciții prin apropiere.

Bătrînul nu s-a speriat, gustul tămîioasei îi era încă viu în cerul gurii, se gîndi doar „ce au ăștia, dom’le cu mine, s-or prosti ori îi adevărat că au o crîsmă acolo la ei și n-au clienți, de caută să ne momească pe noi, alde ăștia, pămîntenii”. Ba chiar le zîmbi, observînd imediat că cei trei sînt alți, de, personal numeros, o fi local de soi și că nici unul nu era tuns la Regep, amănunt care-l înstrăină de ei, punțile iubirii galactice treceînd totuși prin locuri în care ai impresia că recunoști ceva.

– No, ce drac mai vreți? întrebă meșterul pe un ton care se voia supărat, de om care nu-i lăsat să-și facă treburile lui.

Cei trei s-au uitat lung la el, unul scoase o sticlă cu amorsant pentru memorie și i-o întinse moșului fără un cuvînt, cu invitația mută de a o bea. Nu-i spuse nimic, deși puteau vorbi spontan orice limbă terestră grație contactului permanent cu Spectra, dar preferau să tacă pentru că au observat că-s mai autoritari așa, muți și-n costume negre, fără dungi, dar tot de pe vremea lui Al Capone.

Bătrînul luă sticla, o miroși și o dădu pe gît dintr-o mișcare. Dar, în locul arsurii așteptate sau parafumului de strugure copt, nu înfîlîni decît gustul leșios al apei, așa cum i se mai întîmplase cînd a dat pe gît sticla cu aghiasmă ascunsă de Marița lângă cea cu rachiu de dudel.

Expresia de mirare de pe figura lui îi derută pe cei trei, ca și vorbele ce urmărară și cărora nici Spectra nu le găsi înțelesul.

– Asta ce mai e, ați dat de fundul butiei, ori vă beteți joc de mine? Io-s om bătrîn, ieșit la penzie, mucoșilor. Să vă fie rușine!

Toți patru așteptară. Cei trei în negru nu înțelegeau; de obicei lumea se sperie de cum îi vede, iar bătrînul, neobișnuit ca regulile să se schimbe de la o zi la alta, voia ca malagambiștii să treacă „la obiect”, adică să scoată sticla și s-o șteargă precum „inglezii”, despre cei din urmă însă nu știa cum și de unde au fugit.

Celor cîteva clipe de tăcere le-a pus capăt Marița intrînd furtunos în bucătărie și agitînd sucitorul împrumutat de la vecina, de la geamul căreia pîndise terenul, să pună ea mina pe bețivii care-i strică bărbatul.

– Bagabunzilor, becherilor ce sînteți (și aici Spectra pierdu 30 de secunde vitale, căutînd echivalentul în memoria ei și negăsind nimic, încercă în memoria galactică; tot degeaba), de ce-l siliți pe bărbatul meu să bea? Las că v-învăț eu minte!

Fiind trei contra unu, pe bărbatu-su nu conta, el era în mintea ei „partea ademenită”, nu mai stătu pe gînduri și începu să-și croiască loc cu sucitorul, bucătăria nu era prea largă, așa se făcu că nu apucă să asude bine și cei trei se înghesuîră în spatele bătrînului, apărîndu-și capul, sediul informației, precum și alte centre vitale, scoțînd sunete nearticulate, și asta numai din vina Spectrei, ocupată cu răsfoitul dicționarelor.

Lovindu-i peste mîini, le sparse ceasurile la toți trei, și acest amănunt, după cum se va vedea, are importanța lui, la unul îi strîmbă nasul, pe altul îl pocni la fluierul piciorului drept, iar de la cel de-al treilea rămase cu un smoc de păr în mînă.

Văzîndu-se biruitoare luă o mină marțială, străduindu-se să semene cu tabloul lui Napoleon din sufragerie, cel dintre poza ei de nuntă în culoare sepia și fotografia cu Maica Precistă, tablou care, după tradiție, un străbunic de-al ei îi luase de la un franțuz în timpul campaniilor napoleoniene capturînd și întreaga provizie de vin burgund destinată statului major, lucru pentru care a primit o medalie care atîrnă și acum deasupra patului, dar i s-a confiscat captura. După cîteva priviri de sus, așa o privise și pe Săftica (cea care în urmă cu un sfert de veac îi făcuse ochi dulci bărbatului ei), după ce mai întîi o lăsase fără zuluși, de nici azi nu-și mai vorbesc, deci, după ce-i privi pe cei trei ca din loja centrală, deschise ascunzătoarea secretă (nu-i păsa că o vede bărbatul, mai are destule locuri) și scoase sticlele cu lichid galbui, care face mărgele dacă-l scuturi.

Mai luă și trei căni de ceai, apoi, după un moment de gîndire, un păhăruț din sticlă verde, și le umplu ochi, pe ultimul mai cumpătat, spunînd firos vorbele ce le învățase de la Relu cînd povestise la coadă la gaz ce pățise bărbat’u cu ăia trei vîndroci:

– Be, mă, ori ai kil iul!

Aici Spectra își reveni, semnală „Alertă” și recomandă celor trei să se supună pretențiilor pînă cînd vor găsi un prilej să scape.

Cei trei luară cînille, unul mai șmecher (ori nu vedea bine), întinse mina spre păhăruț dar Marița

maidanul cu extraterestri

îi dădu cu sucitoru' peste degete și omul în negru luă cu stînga cana fără să zică nimic, doar că bău ultimul căci avea gura plină, ocupat să-și sugă de getele. Apoi Manța îi făcu semn și lu' bărbatu-su, spunîndu-i „hai, treacă de la mine“.

- Beă mă și tu că-i bună. Da' altu' nu mai vezi! După ce și recăpătără suflul și ochii și-au revenit în orbite, cei trei au fost forțați să mai bea un rînd, dar la al treilea, pe care Manța îl cumpăni bine căci nu ajungea la toți cana plină, profitara de neatenția ei și se aruncară unul pe geam, altul prin sticla ușii și cel de-al treilea trecînd de-a dreptul prin peretele din vîugă, asigurat fiind de Spectra că acesta-i drumul optim și că poate s-o facă.

Au sînt pîrleaz cu nici Iolanda Balaș n-ar fi fost în stare, urmăriți de cîinele slobozit de Manța înainte de a da buzna și de vecinele care stateau la pîndă, alarmate de femeie, unele înainte, altele acum, la țipetele de „Tulai, doamne, or venit vîndrocii din America. „Dar forțele supraumane ale copiilor lui Kvisq și-au spus cuvîntul și în ciuda ploii de pietre și a sucitoarelor aruncate după ei de peste garduri, au reușit să ia un avans suficient să ajungă primii la maidan, la „strand“, să sară în apă unul dupa altul, urmăriți de juma'de mahala, neimpresionată de perfecțiunea și grația mișcarilor căci îi vazuseră și pe Johnny făcînd pe Tarzan în film și era tot de-al lor, din mahalaua de lînga Fabrica de zahar.

S-au mirat doar cînd au apărut bulbuci iscați în apă și un abur violet, o clipă s-au temut să nu fie o „bombă“ rămasă din război, apoi au prins curaj și, văzînd că nu iese nimeni afară, și-au suflecăt rochiile de stambă și au început să-i caute prin apa care abia de trecea de genunchi.

La început s-au temut că și-au frînt gîtul, dar dîndu-și seama că n-apa-i doar nisip, pietre și cîte-o lipitoare, au prins a-și face cruce scuipînd în sîn și s-au depărtat, ținîndu-se la distanță de mal, unde le-au și aflat bărbații, furioși că au venit de la lucru și au găsit mîncarea nefăcută.

Pînă către seara au scotocit din nou balta, au adus și năvod, dar tot degeaba. Femeile au îngăduit bărbaților să mînce la birt, a fost o seară de pomină de-or adus și lautri din Ronaț. A doua zi Manța a chemat popa să-i sfințească ograda cînd toți erau la lucru și bărbatu-su dormea încă, pe cap cu o dirză muiată-n apă și cu aceasta entroptă a început să și spună cuvîntul, uitarea s-a așternut peste mahalaua absorbită de alte întîmplări, ba a făcut trenul bucăți pe unu, ba s-or tăiat doi, ba pe unu' l-o prins la cotețu' de găini al vecinului, ba... cine le mai ține minte.

Nimeni n-a știut însă niciodată ce scandal de pomină a fost între Kvisq și Spectra cînd cei trei au făcut delirium tremens și au început să aiureze, cu cîtă greutate i-au scos din comă și ce părere a avut Consiliul Galactic de dispariția sondei, imposibil de readus fără ceasurile distruse de Manța - și de toată povestea asta care, să recunoaștem,

nu a fost de natura să grabească stabilirea unui contact trainic între lumile Galaxiei.

Au trecut ani buni de atunci. Molozul adus cine știe de unde, cu mîgală de furnică, a acoperit baltile și rînila lăsate de bombe în iarba maidanului. Au început să apară blocuri care, treptat, au acoperit tot terenul și n-ale s-au mutat o parte din cei sături să se afume cu cărbuni, sa care apă în găleată și să facă baie la dușurile cheferului.

Ultimul act legat de apariția celor trei oameni în negru s-a petrecut cu puțin timp în urma, cînd în blocul construit deasupra „strandului“ a izbucnit un scandal monstru, pornit de la dispariția repetată din boxă a unor damigene de zalbar și a unor sticle de palincă. Boxa respectivă a fost obiectul disputei între mai multe familii, din cauza faptului că era tot timpul uscata, nu avea furnici sau alte insecte și nu se strica nimic în ea, chiar dacă puneai alimentele neconservate.

Cînd primul proprietar al boxei s-a tras mai către centru (nimeni nu știe de ce a plecat), și-au disputat-o mai mulți, pornit să facă rocada cu boxa lor înainte de a se muta noul locatar.

Administratorul însă a pus capăt scandalului, arătîndu-le că nu-i frumos să se certe ca niște mahalagii pentru un chilipir, apoi și-a mutat lucrurile în boxa cu pricina. La prima damigeană dispărută n-a zis nimic (poate fu-su al mare...), a pus semne, dar a dispărut și țuica.

Atunci a stat la pîndă, însă degeaba, că de Anul Nou au băut vin cumpărat de la restaurant, uitîndu-se bănuitor unii la alții. Apoi și-a pus alarma dar parcă și-a băgat coada necuratul, tot ce se poate bea dispăre din boxă fără urmă; uneori, dar mai rar, rămîne sticla sigilată, însă goală.

Georgică, azi inginer, stă la scara cealaltă, a au zis de toată întîmplarea la o nuntă (se-nsurase vecinul) și după ce a ris bine, a vărsat puțin vin pe parchet în amintirea bunicului și a zis doar atît: „Or fi prins aia gustul și cred că la noi curge la robinet“.

Apoi a tăcut și a început să cînte, dînd tonul celorlalți:

Oare pentru ce te-am cunoscut

Și de ce te în brațe te-am ținut??

Gura tu de ce mi-o sărutai...

Dacă ai vrut uitări să mă daiii...

(Meserii prinseseră ritmul legănat și cîntau, apăsînd ultima vocală, în timp ce Georgică privea în gol, întristat de o imagine care-i dădea tirocoale: coperta broșurii unde apăruse „Cor Serpentin“, cu profilul diafan al unei femei extraterestre, văzută parcă de Modigliani: prima femeie pe care o iubise, cu ardore adolescenței. Acum, amintindu-și de cei trei, simțea că a trecut foarte aproape de Ea.

Și cine știe dacă povestea aceasta nu s-a născut atunci, în acea inimă picătură de timp irepetabil, cînd mintea i s-a înfiorat de atingerea unei alte lumi...).

MEDALION

MIRCEA ȘERBĂNESCU

Nascut în 1919 în nordul țării și urmînd studiile secundare în Oltenia, iar pe cele superioare la București, Mircea Șerbanescu s-a replantat încă din tinerețe în Timișoara, spiritul bănățean fiind probabil congenital firii lui. Iată de ce cred că mutațiile socio-culturale, care pe un altul l-ar fi descumpanit, au fost împlinite de acest autor (debutul în 1937) cu o bonoma seninătate, dar i-au virat opera literară (abundentă) spre dimensiunea mai puțin banală a science-fiction-ului. Întrucît sînt atras doar de fenomenul s.f., restul operei lui Mircea Șerbanescu – și o spun cu toată căldura – mă lăsa rece. Mai puțin obișnuită pentru un scriitor timișorean (aici nu mă refer la tinerii fani din orice colț al țării, care au un statut aparte), dar nu și pentru un profesionist al anticipației. Este demn de reținut că elementul care caracterizează proza celui ce a scris „Uluitoarea transmigație” îl constituie viziunea cotidiană (în cazul nostru răcordată temei s.f.), interesul pentru amănuntul insignifiant, dar care totodată dobindește nu știu ce vibrație fantastică.

Fără să fac comparații de valoare, aceasta predilecție pentru cotidian îl includește pe Mircea Șerbanescu (sînt convins că e o problemă de afinitate structurală, și nu de imitație) cu unii autori americani, precum Clifford D. Simak.

Oricît de important ar fi Simak (iar „City” reprezintă una dintre operele s.f. fundamentale), el rămîne în ochii mei un autor „provincial”, un exponent al fermierilor. Aceasta nu însemnează cîtusi de puțin un reproș (chiar în Bradbury identific o asemenea latură, dar accelerată pînă la cosmic, și, parțial, în Wells, cu personajele lui de tîrg englez), ci de asemenea o declarație de structură: eu nu sînt așa și nici în Verne, Efremov, Klein sau Lem nu descopar acest spectru. Dar poate că tocmai aceste însușiri detectate în „Uluitoarea transmigație” (Editura Tineretului, 1968) ori în „Misterioasa sirena” (Editura Albatros, 1972), conferă scrierilor s.f. ale lui Mircea Șerbanescu culoarea lor inconfundabilă. Această din urmă carte a fost premiata de Asociația Scriitorilor din Timișoara.

Să nu uităm că una dintre temele importante ale genului nostru este aceea care ne arată o Terra ajunsă un membru anonim al unei vaste comunități galactice. Or, în această direcție, stilul Șerbanescu-Simak (oricît de iritant ar fi pentru mine) constituie poate un bun instrument de a sugera această „provincializare” terestră.

Și mi se pare semnificativ (deși paradoxal) faptul că bănățenismul cel mai autentic (distins prin cumințenie, sfatoșenie, luminozitate) sa-l găsim în science-fiction la acest bucovinean, și nu la tinerii autori de anticipație născuți la Timișoara.

Dar unul dintre meritele acestui veteran al s.f.-ului nostru e și acela de a fi fost mult ani o „cloșcă” (profesionista) a cenacului „H.G. Wells” din Timișoara (citește, îndrumător), în care calitate a participat la aproape toate consfăturirile anuale organizate de-a lungul și de-a latul țării.

ADRIAN ROGOZ

baladă cosmică

Erau doi băieți și două fete. Ocupau două cabine separate. În fiecare dimineață îi deștepta un ceas cu cîteva fraze muzicale. După ce treceau prin fluidul aromat din „sala de baie”, unde îndeplineau și exercițiile fizice de rigoare, se adunau în jurul mesei pentru a se hrăni serviți de o linie fixă de roboți. Fix la opt intrau în sala de clasă la dispoziția robotului-profesor. Urmău: masa de prînz, controlul medical, orele de studiu și meditație.

Seara luau legătura cu Pămîntul.

Trecuseră cu bine prin operațiile lansării, oricît de cumplite fuseseră vibrațiile navei pînă ce ieșiseră din atmosfera terestră.

Începuse cea mai îndrăzneală călătorie a omului în spațiul extraterestru, concepută să ajungă la o îndepărtată planetă, care oferea posibilități de existență pămîntenilor. Întrucît distanța dus și întors cerea o viață de om, fusese concepută operația aceasta cu doi băieți și două fete la bord. Lor li se încredinșase misiunea de a fi porumbelii pe care îi aștepta corabia Pămîntului, grav amenințată de suprapopulație, supraînmărmare, suprapoluare și alte cîteva elemente esențiale, toate la indicele „supra”.

Încă la început de viață și de călătorie, cei patru cosmonauți adolescenți erau legați de familiile lor,

MEDALION

MIRCEA ȘERBĂNESCU

de căminele lăsate în urmă. Programul le fusese astfel întocmit ca seara să vorbească pe scurt cu ai lor. Aveau astfel puțința să se intereseze și să afle vești despre bunici, sau despre frătorii mai mici; dar și să-și proclame propriile satisfacții, fapte și gânduri.

- Tată, azi am luat zece la matematică. Am avut o problemă grea, dar nu mi-am pierdut cum-pătul.

Se puna mare accent ca totul să decurgă fire-sc, în ciuda distanței în creștere vertiginoasă de la o clipă la alta și a Timpului care nu înceta să-și scurgă nisipul nevăzut din rezervorul de sus al uriașei clepsidre. Cei de pe navă erau mai puțin conștienți de teribili factori care marchează existența umană, de aceea pe unul dintre băieți îl contrarie într-o seară felul greoi și întretăiat în care reacționa tatăl lui în atît de așteptata lor convorbire cotidiană.

- Ce s-a întîmplat, tată, de ce îmi vorbești cu atîta greutate? Presimt după vocea ta că ceva nu e în ordine. Pune-mă și pe mine la curent cu ce se întîmplat.

- Sînt foarte emoționat, fiule!

- De ce, tată? Te frămîntă cumva gîndurile? Noi sîntem bine.

- Oh, nu. Mă preocupă trecerea timpului. Ai plecat copil și, iată, acum îmi dau seama cît ai crescut: vocea ți-e în schimbare. Calculam de cînd nu ne-am mai strîns în brațe.

- Și mie mi-e dor, tată, uite, aș dori să fiu acolo, să ne vedem, să ne bucurăm că sîntem laolaltă...

- Oprește-te, fiul meu; știi bine că țelul esențial este misiunea voastră. Nu te mai gîdi la altceva. Lasă dorul în pace. Noapte bună!

De obicei, cu urarea aceasta se încheiau convorbirile la uriașă distanță a unora față de ceilalți. Vorbele răzbăteau clare de la Pămînt la navă și viceversa, însă era tot atît de adevărat că timpul trecea, trecea... Și astfel sosi o seară în care sensul dialogului căpătă și acest aspect:

- Unde e tată?

- Ma încredințat să-ți spun eu „Noapte bună“.

- De ce n-a venit el însuși? Unde e, ce face?

- Medicii susțin că nu e nimic serios.

- Medicii? Sînt mai mulți? De ce? E atît de grav?

- N-am spus așa ceva; eu nu-mi îndeplinesc decît menirea de a-ți transmite în numele lui „Noapte bună“.

Încetul cu încetul, vocile băieților nu mai fură în schimbare. Sunau, tot mai precis, bărbătește. Nu se mai vorbea de note bune. Dar nici de o recentă întîlnire cu un nor de asteroizi care loviseră și zgîlțiseră bine de tot nava. Intraseră în al doilea program al călătoriei: activitatea lor căpătă o conștiință nouă.

Numai seara retrăiau emoționați legătura cu cei dragi, rămași departe în urmă, pe Pămînt. Unul dintre băieți vorbea astfel tatălui său:

- Știi, tată, eu și cu Nona... Și presupun că n-ai nimic împotriva. Uite, și ea e nerăbdătoare să ți vorbească.

- Bine te-am găsit, tată, rosti simplu Nona.

- Bine ai venit, scumpa mea. Te îmbrățișez cu toată dragostea ca pe o fică ce-mi ești.

- Adineauri le-am spus și alor mei noutatea și mi-am promis că veți lua astă-seară masa împreună.

- Alo, tată, de ce taci? Tată, tată, ce e?

De departe de tot, de la milioanele de kilometri, vocea răzbătea ca pierdută, tremurînd de emoție.

- Mi s-a tăiat răsufierea, iertați-mă. Sînt mișcat de nu știu cum să vă spun. Să fie într-un ceas bun!

Călătoria continua, continua. Viața mergea înainte. Aparent nu se petrecea nimic îngrijorător. Dimineața deșteptătorul își suna notele armonioase, linia de roboți servea rapid și tăcut alimentele în țevi metalice inoxidabile, se desfășura apoi activitatea zilnică, după care seara se lua firesc legătura cu Pămîntul. Rînd pe rînd, vocile părinților pălisera, pieriseră. Le luaseră jocul alte voci - ale frăților, surorilor, chiar ale unor străini. Numai unul singur dintre cei patru mai putea să pronunțe cuvîntul „Tată“.

- Tată, mă auzi? Eu cu Nona vom avea un urmaș... Da, da, înțeleg. Ascultă-mă bine, am să vorbesc mai tare. Vei fi bunic, tată. Dacă o fi să fie băiat îl punem numele tău, iar dacă o fi să fie fată numele mamei lui Nona.

- Ai crescut, fiule, ești departe și ai devenit bărbat, vei fi tată. Mă gîndesc la tine și la voi și vă doresc numai binele, fericirea și împlinirea misiunii. Omenirea are nevoie de spații noi pentru supraviețuire, avem cu toții nevoie de spațiu, fiule, și depinde de voi, de voi...

- Tata, ți-am dat o veste grozavă, de ce-mi vorbești ca un automat. Tată!

Strigăt în pustiu; legătura se întrerupsese. Cum au mai așteptat toți seara următoarele! Se auzi atunci din nou strigătul - Tată! Vreau să stăm de vorbă serios, ce se întîmplat acolo? Și auzi: Ai crescut, fiule, ești departe și ai devenit bărbat, vei fi tată. Mă gîndesc la tine și la voi și vă doresc numai binele, fericirea...

Tinerii se priviră stupefiați. Pe fețele lor creștea o paloare de moarte.

- Repetă, mereu repetă.

- Poate să fie numai o defecțiune de moment. Vom verifica mîine seară.

În seara următoare neliiniștea lor crescuse, ceea ce auzeau repetat iarăși și iarăși nu putea fi altceva decît o înregistrare transmisă conform programului, de emițătorul automat. Și atunci Nona spuse:

- Să reținem exact cele ce ne privesc direct (și cită): „Omenirea are nevoie să supraviețuiască, fiule, și asta depinde de voi“... Adică de noi, prieteni, de noi.

MEDALION

MIRCEA ȘERBĂNESCU

vocea

Cazul a stîrnit mare vîlvă la timpul său. Inițial, totul apărea ca o campanie de presă pe o temă ce mai fusese dezbătută în public și la proporții mondiale: aveau dreptul persoane sau instituții de cercetări să păstreze ca secrete absolute importante descoperiri științifice care priveau umanitatea? Opiniile se înfruntau zgomotos în paginile ziarelor de pretutindeni, la posturile de radio și televiziune. Sateliții pentru comunicații abia făceau față fluxului de cuvinte în acest domeniu.

Ce se întîmplase în ultimă instanță de se ajunsese la acele polemici acerbe, cu atacanți și apărători la fel de fanatici și unii și alții?; un institut de studii cosmice din America de Sud captase din imensitatea spațiului o VOCE venind parcă de nicăieri și de pretutindeni totodată, și în loc să facă imediat cunoscut faptul în detaliile sale tulburătoare, învăluisese totul în

taina cea mai desăvîrșită. A urmat apoi ciudata întîmplare că o rază de lumină scăpase din plasa de întuneric bine strînsă, destul ca ziaristii să se repeadă în zbor – și la propriu și la figurat – spre îndepărtatul oraș sud-american, la vînătoare de știri senzaționale.

Izbindu-se mereu de zidul tăcerii, armata asediatoare de ziaristi mutase centrul de interes al discuțiilor de la evenimentul propriu-zis la cealaltă chestiune, clamînd că nici un cercetător izolat sau institut științific, indiferent cui ar aparține, nu are dreptul să pună sub obroc descoperiri sau argumente care interesează în cel mai înalt grad opinia publică din întreaga lume. Căci era evident că o VOCE venită de nicăieri privea deopotrivă pe locuitorii tuturor celor cinci continente, dornici să se cunoască pe sine, trecut și viitor – atît cît este posibil acest lucru.

MEDALION

MIRCEA ȘERBĂNESCU

Nu au lipsit nici acela care să susțină și să proclame atotputernicia secretului, primordialitatea absolută celor care fac descoperiri și așa mai departe, dar argumentația contră era încă mai puternică și mai convingătoare. Între timp, transpiraseră și alte amănunte în legătură cu VOCEA, încă atât de strașnic păstrată în secret. Se știa de-acum că VOCEA fusese captată într-un flux de semne și semnale din univers, într-un ansamblu indestructibil legat de lumea cosmică. „Cei care iubesc liniștea nopților, încintindu-se de poezia stelelor și a lunii, cei care cred în muzica stelelor, nici nu își închipuie măcar cât de «zgomotos» e acest spațiu imens care înconjoară pământul” – astfel scria un reporter, folosindu-se de informații la îndemână în orice institut de cercetări din acest domeniu.

Oricum ar fi fost, presiunea extraordinară a opiniei publice a obligat pînă la urmă institutul sud-american să se deschidă, organizînd mai întîi o conferință de presă. Avu loc un scurt istoric al captării, VOCEA venind fără îndoială din spațiu, o dată cu toate celelalte semne care se aud sau se consemnează pe benzile magnetice. Calitatea ei era cu totul alta decît a celorlalte sunete înregistrate, șocînd prin autenticitatea umană pe care o reprezenta. Toate testele la care au supus-o ulterior au demonstrat fără ținută de tăgadă tocmai această fascinantă autenticitate. Deși exprimînd o limbă necunoscută nouă, celor de azi, VOCEA suna teribil de omenește! – cam așa fusese formulată aceasta uluitoare observație.

– Și ce zice?, dori să știe unul dintre ziaristi, cu virful condeiului în așteptare înfigurată deasupra filei albe de carnet profesional.

Tocmai aici e misterul: limba vorbită de VOCE – dacă aparține uneia cu adevărat – ne este cu totul necunoscută, ea aparținînd, fără îndoială umanității prin ton și intonație. De asemenea, nu s-a putut stabili dacă aparține unui singur glas sau tumultului unei mulțimi care scandează un singur cuvînt, o sintagmă, oricîte analize se făcuseră și sub acest aspect. O posibilă presupunere era aceea că VOCEA ar aparține unei invocații solemne, sau unui blestem într-un moment decisiv, fără să se poată preciza în ce sens anume. Unii erau dispuși să se hazardeze imaginînd o solemnitate pe un munte înalt, ceea ce ar și explica – dacă acest lucru este posibil de explicat – și reverberația în forță rătăcită în spațiu.

– Cum a fost atunci „conservată”, prin ce fenomen posibil?, a întrebă un alt ziarist.

Nu sîntem decît în domeniul presupunerilor, s-a spus; noi am plecat de la premisa **tonalității** în care se exprimă VOCEA. Și din acest punct de

vedere ea este umană, cam atît se poate afirma cu oarecare certitudine. Numai omul poate **invoca**, poate rosti **blesteme**, întreba și răspunde singur sau în cor, după reguli pretutindeni valabile, indiferent de limba în care se vorbește. „Dacă am fi avut mai mult răgaz și mai multă liniște”, strecura seră reprezentanții autorizați ai institutului sud-american, încercînd să știe apere încă o dată dreptul privitor la secret, sau măcar la primordialitate, deși era o încercare timidă și cam tardivă. Șe și luase în plan internațional hotărîrea ca VOCEA să fie înregistrată pentru toate institutele de cercetări de pe glob, care ar dori aceasta, urmînd ca peste tot să se facă efortul clarificării misterului.

În reportajele lor, ziaristi relataseră mai departe cum auziseră cu propriile urechi VOCEA, bineînțeles, am urmărit și noi – eu și colegii de la institut – cu sufletul la gură cele ce s-au spus acolo, încercînd să găsim puncte de sprijin încă înainte de a primi înregistrarea pe care o solicitasem și pentru noi. Desigur, că un neajuns în calea înțelegerii exacte a fenomenului era însăși fantezia ziarștilor, stilul, comparațiile și poezia cu care se simțeau ei obligați să și împodobească relatările. Dar ce moment tulburător ne-a fost oferit în ziua cînd am deschis containerul cu copia înregistrării originale! Cum ne tremurau minile cu care am desfăcut în cuietonile inoxidabile, scoțînd tubul închis în plumb, înăuntru aflîndu-se obiectul emoțiilor și nerăbdării noastre! Cum ne jucau în ochi luminițele unei tensiuni insuportabile, pe cînd pregăteam în aparatele de ascultare banda magnetică!

Abia am apăsăsat cu grijă butonul de pornire, întrebîndu-ne dacă nu am omis ceva, dacă nu am greșit din start și înregistrarea se va solda cu o tăcere de moarte, așteptăm încremeniți, respirînd din greu, ca după fugă. Inima ne bătea nebunește, iar în tîmple apăsau toate nerăbdările posibile. Apoi au răsunat primele semnale cosmice, plasîndu-ne astfel în lumea firească muncii noastre, după care am început să auzim un fel de vuiet cum nu auzisem niciodată și care avea și tonalitate de vînt, dar și de glas omenesc în tensiune. Să fi fost **aceasta** VOCEA? Ascultam cu o încordare dureroasă, reluînd de mai multe ori banda. VOCEA. Umană, fără îndoială, ridicîndu-se și coborînd ca smulsa de vînt, intonînd cu solemnitate, sau cu minie, sau cu spaimă, dîndu-ne fiori de neliniște.

VOCEA care venea de cine știe cînd și de cine știe unde, călătorea, călătorea... Călătorea și acum prin noi, zbătîndu-se o dată cu singele, cu simțirea, cu memoria noastră, auzind pe altcineva, sau pe noi înșine. Auzindu-ne? VOCEA.

MEDALION

MIRCEA ȘERBĂNESCU

desen de DAN MITITELU

taina pietrelor calde

Atol: insula în formă de inel în mările calde... O astfel de imagine îl stăpînea pe mărunțul economist Dan Roșoga de pe vremea cînd mai purta cravată roșie și se pasiona de călătorii și de mari descoperiri geografice și cosmice. Încă de pe atunci aflase că într-o insuliță îndepărtată, pierdută ca un vîrf de ac în imensitatea Oceanului, persistă misterul unor uriașe capete de piatră asemănătoare cu cele din Insula Paștelui, cu deosebirea că acestea erau mai vechi încă și prezentau – în chip

inexplicabil – calitatea de a fi... calde. Cine le atinsese pretindea că erau la fel de țetede și că aveau aproximativ temperatura obrazului omenesc, însă nimeni nu fusese în stare să dea și explicația logică – de ce era așa. Roșoga, oricît urmărit peste ani rubricile „De toate pentru toți” din toate publicațiile la care ajungea, constatasese că misterul continua să persiste.

Adunase între timp un caiet întreg de tăieturi din ziare și reviste, precum și de însemnări din

MIRCEA ȘERBĂNESCU

cele aflate pe calea undelor radiofonice, pe care l răsfoia și acum, la cei peste treizeci de ani ai săi, cu aceiași fiori fierbinți de odinioară; oare n-ar putea fi tocmai el acela însemnat să dezlege misterul? Dar dacă lui însuși îi era scris să ridice vălul unei taine atât de fascinante? Întru aceasta strîngea bani ca un Hagı-Tudose încă mai hain și nemilos, în primul rînd cu sine. Nu își făcuse nici familie, iar lumea se obișnuise să-l vadă sfrijit și îmbrăcat ponosit, dornic să se strecoare prin lume cît mai nevătat în seamă.

Satisfacția lui era aceea de a-și trăi cît mai deplin visul înaripat. În clipa cînd recoltă dintr-un ziar informația că acele busturi de piatră aparținneau – după vechi credințe și legende de-ale băștinașilor din jur – vremii urieșilor, se hotărî să rupă, oricît l-ar fi durut, ceva din agoniseala altor ani ca să devină posesorul unui libret CEC pentru turism. Speranța că ar putea cîștiga o călătorie îl amețea, iar nopțile i se populară cu vise, în care, viețuind printre uriași, le însușețea chipurile, chemîndu-i la o nouă existență. Cînd se trezea – mai înainte de a adormi din nou – presupunea că busturile aveau brațe (pe măsură!) și că, întinse după el, îi implorau ajutorul. Se vedea cîtigătorul călătoriei și, luîndu-și zborul răspundea chemărilor din departare și din necunoscut.

Cum cîștigul întîrzia și anii treceau, începu să-și vîndă din lucruri și se încilci într-o complicată țesătură de împrumuturi de la rude și prieteni. Toți cei care-l cunoșteau ajunseseră să i se ferească din cale și cum îl zăreau răsărîndu-le în drum, căutau cel mai apropiat mijloc de a coti pe altă stradă. Devenit o umbră de om, Roșoga trăia doar cu ideea că se va întîlni pînă la urmă, într-un fel sau altul, cu dragele lui pietre calde care-l așteptau, simțînd asta, știînd asta! Era pierpiriu, cu îmbrăcămintea subțiată și uzată la maximum, totuși nepăsător și izolat. Un singuratic. Nu-l mai ținea la suprafață decît firul de pai al țelului său secret și fără soartă de izbîndă.

În ultima clipă, miracolul se produse: carnetul său CEC ieși cîștigător. Ii ajustă ruta – de mult calculată și fixată – după cea oferită prin cîștig, pornînd în călătorie pe deplin convins de grandoaarea faptei sale. Și în timp ce cobora ca pe scară meridianele globului, nerăbdarea îi crescuse, deveni o flăcără mistuitoare. Ca să ajungă la insuliță tocmai o șalupă mai mare, fără să îi pese că era veche și rablagită, tîrguindu-se în schimb hain cu proprietarul cu care se avîntă apoi în imensitatea oceanului.

Împlîntat la etrava bărcii, cu privirea ațintită în fața lui, Roșoga nu mai aștepta decît să zărească pămîntul dorit cu ardoare. În fiecare dimineață se interesa dacă a mai rămas mult, iar omul de la cîrmă ridica din umeri, mestecînd imperturbabil

gumă. Pe urmă luminozitatea oceanului bătut de soare cuoșcu un fel de intensitate aparte. În înălțime, chiar deasupra călătorilor temerari, se aprinseră cîteva stele roșii, de semnalizare. Ce se întîmplă, se interesă îngrozit Roșoga, de ce ne oprim? Navigatorul de la cîrmă îi arătă din ochi o mică navă cu însemne militare apropiindu-se vertiginos de ei, tîind apa cu un vîrf ascuțit ca un cuțit de măcelărie. Cînd a fost destul de aproape, se văzu că îndrepta către ei nu numai țevile de tunuri și mitraliere, ci și pîlnia unui megafon prin care li se cerea să nu mai înainteze.

Ce vor dumnealor?, voi să afle Roșoga și proprietarul șalupii îl informă sec că li se cere să ia calea înapoi. În zonă se făceau exerciții militare, se experimentau bombe noi și așa mai departe. Mai avem mult?, întrebă Roșoga cu gîndul că ar trebui să o ia înot, iar cînd află că nu-i mai desparte decît cel mult o aruncătură de băț, îi veni amețea. Puțin lipsi să nu se arunce în apă. Îl rețină marinarul, avertizîndu-l că și riscă viața. Dar să fii atît de aproape de țel și să-ți bareze drumul o voce guturală, cu inflexiuni de ciocan – i se părea insuportabil! El nu voia să se supună și să se întoarcă, ci să continue cu orice preț. Nu se temea de bombele nimănui!

Cu multă stăruință obțin în cele din urmă să fie primit de comandantul navei militare. Acestuia, după ce îi expuse intenția sa de a ajunge la pietrele calde, îi adresă implorarea să nu-l oprească tocmai acum. Prea bătuse lunga cale pînă aici, pentru ca să-i fie de-ajuns numai cîteva explicații politicoase și totodată ferme. Își susținu cît putu mai hotărît nevoia de a atinge țelul vieții lui, și formulă chiar o întrebare patetică: de ce să preschimbe tocmai aici un surd norocos în exact contrariul lui? De ce să renunțe, cînd a ajuns atît de aproape? Căpitanul navei militare care în loc de nume avea un număr, reacționă conform consensului său de militar, punîndu-i hotărît în vedere ciudatului călător că dacă nu se conformează să se retragă și să-și ia tălpășița, își asuma riscul de a fi scufundat fără nici o discuție.

Pentru Roșoga a rămas de neînțeles ce anume l-a stopat și l-a întors din drum. Și-a reluat slujba, ca și banala lui existență meticuloasă și singuratică, scurgîndu-se lent și la fel de tăcut ca și nisipul din clepsidră. Cei din jur nu remarcă la el, în afara faptului că nu mai umbla după bani de împrumut, decît că avea un tic nervos necunoscut înainte de călătoria lui. Și anume: din cînd în cînd își pipăia obrazul cu palma, clipă cînd închidea ochii și o lumină ciudată îi plîpnea pe trăsăturile chipului tăbăcit și impenetrabil. Dar ce se întîmpla în interiorul lui cînd își exercita ticul nimeni nu știa și nici nu va afla vreodată.

„i” de la iubire*

01

Fațadele invizibile de sticlă se dadura la o parte, cînd ne apropiară la cîțiva metri de ele. Ne deplasam cu mișcări ezitante pe pardoseala strălucitoare de plastic și ne îndreptam spre robotul de identificare.

— Numele?

Partea ce putea fi văzută din robot era formată numai din grilajul difuzorului practicat în perete și deasupra se desluseau cîteva lentile de identificare. Instrumentele erau în așa fel concepute, încît nu putea trece neobservată o asemănare îndepărtată cu chipul omenes.

Am pus cartelele noastre de identificare în dreptul lentilelor.

— Scopul vizitei dumneavoastră?

— Căsătorie la oficiul stării civile.

Se auzi slab un scurt sunet metalic, după care găsrăm o bucată de folie albă în fanta outputului. Am apucat grabit folia și am citit la rezezeală literele tipărite.

OFICIUL DE STARE CIVILĂ — PRELUIARE DATELOR A — K etajul s 17. liftul 3. încăperea 17/3/101.

Litera „s” aflată după „etajul” însemna „subsol”, așa că plitărăm în jos 17 etaje cu liftul antigravitațional. Acolo se găsea un mic electrocar, care ne transportă, la comandă, pînă la camera 17/3/101.

Vehiculul silențios opri brusc și n același timp se deschise ușa din fața noastră. Am lasat-o pe Andrea să intre înaintea mea, însa am pătruns în încăpere imediat după ea. Primul lucru care mi sări în ochi fu o gimnastă fată blondă care stătea după o placă oblică de programare. Ne zimbă cuceritor.

— Dorți?

Peretele din spatele ei era acoperit cu elemente metaloplastice de bun gust, fără să-și propună să ascundă ce se află după ele. Între elementele decorative se puteau vedea foarte clar părțile funcționale: bobine electromagnetice, scale luminoase, seriș de mici lămpi multicolore și claviaturi.

— Vrem să ne căsătorim... la oficiul stării civile, spusei eu. Andrea împinse cartelele noastre de identificare pe placa oblică. Operatoarea blondă a computerului de stare civilă dădu din cap apro-

bator cu toată amabilitatea și puse cartelele într-o adîncitură, unde acestea dispărură.

Degetele ei alunecară într-o viteză amețitoare pe tastatura plăcii de programare. Începu să se audă un bîzîit melodios. Mai multe lămpi mici și multicolore pîlpiră într-o succesiune rapidă.

Totul n-a durat năi mult de două secunde. Bîzîitul încetă. Lămpile de control lucira năi. Operatoarea computerului ne împinse înapoi cartelele de identificare pe placa oblică de programare.

Andrea și cu mine eram soț și soție!

02

Sigur că îmi iubesc soția. Este atît de perfectă. În tot ce face. Aș putea spune că sînt atît de fericit, încît nu mai nutresc nici o dorință. O să ne iubim, pînă ne va despărți moartea. Și nu arunc cu vorbele în vînt, oricît de ridicol ar putea să sune asta în urechile unora.

— Mă iubești?

— Te iubesc.

Chiar și vocea ei... nu știu, cum aș putea-o descrie. Este pur și simplu vocea Andreei.

— Mă mai iubești cu adevărat?

— Sigur că da. Tu știi că te voi iubi întotdeauna.

Se așeză și mai aproape de mine și își dadu de pe față părul de culoarea mătăsii negre. Ochii ei luminoși mă măsurara de sus pînă jos plini de așteptare. Obrazul ei se trase mai aproape de al meu. Gura ei roșie se apropie de a mea. Ne sărutară. Miinile fine ale Andreei se petrecură cu grijă pe după gîtul meu. Simțeam cum corpul ei se lipește de al meu. Din colțul ochilor văzui seceră subțire a lunii care strălucea prin geamul panoramic al dormitorului nostru oval.

— Te iubesc, spuse Andrea, și mă făcu să simt acest lucru...

Este atît de perfectă. În tot ce face. Aș putea spune că sînt atît de fericit, că nu mai nutresc nici o dorință.

Sigur că îmi iubesc soția.

03

Faptul că Andrea este soția mea îl datorez numai și numai computerului APHRO. Dacă acesta nu exista, n-aș fi întîlnit-o niciodată.

Totul începu cu o ediție de reclamă a firmei APHRO COLA. Era

vorba de o broșură pestriță, un fel de revistă cu benzi desenate, care conținea povești distractive și de-ocheate „3-D”, unde tot soiul de tipîi șmecheri spuneau întotdeauna la sfîrșit APHRO COLA e cea mai grozavă!

În partea mediană a tipănturii era atașată o folie strălucitoare de plastic de culoare roz, care putea fi însă detașată cu ușurință, apoi putea fi despăturită, ajungînd în final să aibă dimensiunile unui afiș. Această folie avea scrisă în partea de sus un slogan cu litere pestrițe de tip pop:

Aphro Cola Service. IUBIRE PRIN COMPUTER.

Mie nu-mi place tipul ăsta de reclamă, dar mi se trezise deja curiozitatea.

Restul foliei era acoperită cu întrebări, care atingeau o gamă foarte largă, de la cele intime pînă la cele de politică externă. Într-o explicație tipărită cu caractere mici, se spunea că computerul APHRO va putea valorifica un chestionar completat în întregime de mine în nici mai mult nici mai puțin de o microsecundă și va concepe o imagine a personalității mele de o exactitate matematică. APHRO va memoriza de asemenea milioane de imagini ale unor personalități asemănătoare și ar fi de aceea în situația de a căuta pentru oricine partenerul ideal.

Un titlu intermediar făcea următoarea promisiune: Nu pur și simplu un partener, ci unicul partener!

Fără să mai stau pe gînduri, am luat în mînă un instrument de scris dintr-un material ușor și am început să fac o serie de semne în pătrățelele chestionarului. Acesta debută cu următoarea întrebare: „1: sexul”.

„Drept răspunsuri există variantele: masculin = 1, feminin = 2. Una dintre aceste cifre trebuie trecută în pătratul negru”.

Apoi venea rîndul culorilor preferate de la „albastru = 01” și pînă la „gri = 11”. O altă serie de întrebări se ocupa de statutul social și de apartenența la o anumită clasă.

Erau și alte lucruri care îl mai interesau în mod special pe computerul APHRO:

Dorimți cu geamul deschis? Mergeți del la cinema? Unde ați dori cel mai mult să trăiți? Vă vine ușor să rideți de propria per-

soană? Exista păreri împărțite în ce privește afecțiunea? Cum stau lucrurile la dumneavoastră?

Am completat totul cum am știut eu mai bine. Mi-am dat multa silința, îndeosebi cînd a fost vorba de complexul de întrebări privind idealul meu despre o parteneră perfectă

04

Toate celelalte lucruri le aranjă APHRO

Îmi comunica unde și cum puteam s-o întîlnesc pe Andreea. El propuse în acest scop o metoda deosebit de convențională — un rendez-vous într-o cafenea. Acolo puteam fi recunoscut după o garoafa roșie prinsă în butoniera

Locul de întîlnire era cafeneaua Monopteros din Munchen — Schawabing

Bineînțeles că am sosit cîteva minute mai tîrziu. Era într-o dimineață însorită iar pe o terasă spațioasă din fața cafenelei ședeau comod grupuri întregi de bautoari de cafea. Cei mai mulți dintre ei purtau noua îmbracamînt din pseudometal care lucea în nuanțe argintii și aurii în soare

Culorile pestrițe și stridente mă orbira și îmi trebuia ceva timp ca să pot desluși din nou mai multe pete de culoare. M-am strecurat printre oameni care ședeau la mese și mă uitam în toate părțile

Și atunci am văzut-o

Mi-am dat imediat seama că ea este. A fost dragoste la prima vedere. I-am aruncat imediat și a doua privire. Era exact așa cum mi-o închipușem întotdeauna

Trupul ei era delicat și zvelt, aproape ca era fragilă. Apoi avea parul negru închis cu o carare foarte la modă la mijloc, iar cozile ei lungi erau prinse la spate cu o fundă de culoare curcubeului. Purta un costum făcut din două părți de culoare roșie cu însemne negre

Acum întoarse spre mine chipul ei atent, ușor înroșit. Ochii de un minut caprui deschis mă priveau atent și întrebător și întîmpinara garoafa prinsă în butoniera cu un zîmbet prietenos

Ținuse liber locul de lîngă ea. Mă așeza acolo, neputînd să-mi dezlipesc nici o clipă privirea de pe chipul ei. Am căzut unul în brațele celuilalt

APHRO nu se înșelase

Ne petrecurăm restul zilei în Citta 2000, la un vechi film de Corbucci ("Il grande silenzio") și pe la diverse jocuri distractive

Ne iubeam — așa cum voise APHRO

05

Sigur că îmi iubesc soția

Este atît de perfectă. În tot ce face. Aș putea spune că sînt atît de fericit, că nu mai nutresc nici o dorință. Dragostea trece prin stomac — spun unii oameni. Și au dreptate. Andreea este bucătăreasa ideală. Gătește la fel cum iubește. Casatoria noastră durează de trei ani și este pe deplin fericită. Și aceste cuvinte nu reprezintă o figură de stil, ci este purul adevăr. Ne iubim la fel ca în prima zi. Bineînțeles că o ajut în bucătărie. Am renunțat cu buna știință la prea multe aparate automate în bucătăria noastră, pentru ca să avem un colțisor în casa, unde să facem cu adevărat ceva noi înșine

Aici mai avem încă senzația că nu depindem tot timpul de automate. Faptul că și deprinderile umane care au fost dobîndite sînt încă bune la ceva. Așa se face că renunțăm la farfurile cu preparate din congelator, care trebuie doar să fie puse pe placă cu raze ultraviolete pentru ca apoi să fie scoase cîteva secundă mai tîrziu, gata pentru a fi servite

Ne pregătim toată mîncarea singuri astăzi spre pîlda avem

friptura vînatorească, orez, un castron de salată. Gătim potrivit instrucțiunilor dintr-o veche „Carte de bucată prin conversație”, care provine de la bunicii mei și cuprinde două volume. Sîntem în totul pregătirilor, cînd, deodată, un țipăt și mă întorc în grabă

Andreea!

Se clatină ușor pe picioare și căzu la pămînt. Totul s-a petrecut din cauza neatenției mele. Un cuțit vibrator a pătruns în soldul ei

Zace lipsita de cunoștința. Mă aplec peste ea și îi întorc cu grija trupul pe cealaltă parte. Am dezactivat cuțitul vibrator și lama se retrage din trupul ei

Rana

Nu mai foarte puțin sînge picură din ea. Ca și cum rana s-ar închide din nou de la sine. Dezvelesc locul cu pricina și cercetez rana mai în amanunțime. Și acum îmi dau seama!

O bucată de folie scilpitoare de plastic — un valmașag de sîrme din metal — iar din mai multe pernițe subțiri din material plastic țîșnește un lichid, care arată ca sîngele

Andreea nu este o ființă din carne și oase!

Și acum înțeleg computerul APHRO a creat-o. Mi-a fărînit partenera ideală, așa cum am descris-o în chestionarul pentru Aphro Cola Service

Andreea este o androidă — un robot cu înfățișare de om

— Te iubesc

O șoptește cu o voce stînsă, eu abia dacă o aud. Sînt ultimele ei cuvinte. Se mai ridică o dată cu greu și apoi căzu lipsita de viață

06

Andreea este moartă

De fapt nu ar trebui să zic moartă, pur și simplu nu își mai îndeplinește funcțiunea. Nu i-a mai revenit cunoștința, de cînd a avut accidentul cu cuțitul vibrator. Zace încă neschimbata pe podeaua de plastic din bucătărie. De atunci n-am mai îndrăznit să o ating. Abia dacă mai îndrăznesc să intru în bucătărie

Acuma știu că nu pot să mă consolez cu pierderea Andreei. Atît de mult m-am obișnuit cu ea. Am iubit-o ca pe o făptură din carne și oase

și o mai iubesc

O voi iubi mereu

Acum știu însă, de asemenea, cum pot să recîștig aceasta iubire. Speranța aceasta îmi mai alină durerea. O să fac ce trebuie să fac pentru a deveni din nou fericit. Doar este atît de simplu. Voi completa un nou chestionar și îi voi trimite computerului APHRO. Voi comanda o nouă Andreea

Traducere de
PETER SRAGHER

desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

* Mărea liniște. (N.T.)

CRISTIAN TEODORESCU

tina dansatoarea

Uneori, Frandl își amintește de ciudățeniile pe trecute cu treizeci de ani și mai bine în urmă.

Nu i s-a întimplat niciodată, pe vremea aceea, să se roage la vreun calculator. Nu pentru că n-ar fi avut bani să plătească taxa vreunui Preot sau că nu s-ar fi priceput să-și compileze dorințele. În ultimul timp apăruseră automate de rugăciune pe stradă, la tot pasul, băgai un ban și puteai să te spovedești sau să te rogi fără să fie necesar să exprimi ce aveai de spus într-un limbaj rigid, cu norme fixe, cum trebuia să procedezi la un Calculator. În primul rînd, Frandl se îndoia că aceste dorințe ar ajunge în vreun fel sau altul la Marele Computer Al Orașului. Mai bănuia el și că automatele de rugăciune erau de fapt niște cutii goale, însă, oricum, dacă ar fi crezut cît de cît în vreun Dumnezeu al Calculatoarelor, ar fi avut oricînd la dispoziție Computerul Oficiului De Siguranță, al cărui Preot îi fusese pe vremuri subaltern și care putea să aranjeze astfel încît să-i fie îndeplinită orice dorință. Dar Frandl pur și simplu nu avea ce sa-și dorească.

1.

Undeva, în munți, tot cam pe atunci, un oarecare Ult deschisese un cabaret. Frandl văzuse prospectele înfățișînd stațiunea respectivă și trăsesese concluzia că acesta era, de fapt, singurul punct de interes al celui loc. Nu se gîndise niciodată că va ajunge și el acolo. Niciodată pînă cînd Paul, un prieten de al lui, n-a insistat aproape disperat să meargă ÎMPREUNA, ei doi, în mica stațiune. De ce trebuia neapărat să vină și el, Frandl n-a putut înțelege niciodată. În concluzie, și-au luat concediu în luna aprilie pentru că numai atunci au mai găsit locuri și, pe o ploaie ca pe vremea aceea încă se mai circula cu trenul.

Nici nu ajunseseră bine, că Paul l-a înfăcat de-o aripă și l-a trîntit pînă la cabaret. Protestelor lui Frandl, Paul le răspundea într-un singur fel: „Să prindem locuri! Să prindem locuri!”

„Ești nebun. Ce o fi afit de interesant aici?”, a întrebat Frandl.

„O s-o vezi. O s-o cunoști.”

„Pe cine?”

„Cum, pe cine? Pe Tina. Nai auzit de Tina?”

Tina era una dintre dansatoarele aproape dezbrăcate care evoluau pe scena cabaretului. N-au mai găsit locuri decît în spate și toată seara Paul a stat în picioare, întinzîndu-și gîtul, înălțîndu-se pe vîrfuri, căzîndu-se să vadă. „Spune, nu-i nemi-

pomenita?”, întreba din cîinci în cîinci minute „Da”, aproba Frandl așezat cu spatele, privind re flexele luminilor de pe scenă în paharul lui. S-a uitat și la mesele vecine și i-a văzut pe toți, dar abso lut pe toți în postura lui Paul, unii ridicați în picioare, toți sorbind apariția Tinei, dansatoarea. Frandl a aruncat o singură privire scenei. Celelalte dansatoare erau urîțele, niște femei ca toate femeile, unele prea grase, altele prea slabe, un umăr mai sus și unul mai jos și toate aveau ochii rotunzi și foarte mari, prea depărtați, urechile lunguiețe și buza de jos răsrîntă peste cea de sus, figură specifică de broască a femeilor. Iar Tina... Tina semăna cu actrițele din filmele care supraviețuiseră războiului. Singura femeie frumoasă pe care i-a fost dat s-o vadă în ultimii treizeci de ani. Așa arătau PE VREMURI toate femeile, i-a venit în minte lui Frandl, apoi și-a impus să se gîndească la altceva.

La toate mesele vecine se afla cel puțin un buchet de flori. „Ascultă, l-a-ntrebat pe Paul, nu vrei să-i duci niște flori Tinei?” „Ha?” „Niște flori. La sfîrșit sa-i duci Tinei. Poate reușești să intri în vorbă cu ea.” „Da, da, bună idee. Nu vrei tu să...” s-a scotocit prin buzunare, dar Frandl i-a întrerupt gesturile. „Degeaba. La ora asta, unde ga sești de cumpărat flori. Lasă că-ți fac eu rost. Și-a dat o raită pe la mesele vecine subtilizînd din fiecare buchet cîte o floare sau două. Nimeni nu l-a băgat în seamă. Paul s-a uitat cam două secunde la flori, apoi s-a întors spre scenă. Frandl și-a adus aminte de o sală tot cam ca asta, plină cu soldați care răcneau la unison niște cîntece idioate, cu privirile la fel de fixe ca ale oamenilor de aici și povestind apoi ce cîntece frumoase știau, și-a amintit de ordinele locotenentului care i trimiteau la moarte și pe care le executau toți fara să crîcnească. Toți, în afară de el. Și Frandl tot fără să vrea, și-a amintit de grenada pe care a aruncat o sub mașina închisă mereu și al cărei rost nu l-știa decît locotenentul, apoi a plecat în spatele li niei, a dezertat, cum se spunea și după aceea.

Cînd a venit pauza, luminile s-au aprins și toți ca unul s-au prăbușit ruși. Paul s-a așezat la masa și a bătut mecanic, cu înghîțuri mici, din paharul neatins. Frandl îl privea disprețuitor, dar Paul părea să nu-l vadă. Într-un tirziu a oftat de două ori și a șoptit: „Nu mai pot. Trebuie să vorbesc cu ea.”

„Calmează-te, a spus Frandl Nu-i de nasul tău.”

„Ce vrei să spui?”

„Au fost sute, poate mii înaintea ta...”

CRISTIAN TEODORESCU

„Și ce dacă?”

„Ești prost. Nu vezi și cât e de înaltă?”

N-a mai spus nimic. În scurt timp, luminile s-au stins, muzica a reînceput și Tina a apărut de această dată singură, pe scenă, și a început să cînte. Oamenii au trecut brusc dintr-o stare în cealaltă. Frandl n-a mai putut suporta și a ieșit afară. S-a întors după ce muzica a încetat și a asistat la oferte de flori, bărbați solizi, siguri de ei în viața obișnuită, se întorceau sfioși, zîmbind, strîmb, ce mascaradă, și-a spus el, apoi l-a văzut pe Paul cu florile în mină, tremurînd. „Hai, odată!”, l-a îndemnat el. „Nu pot”, a mormăit Paul. Tina se pregătea să se retragă, Frandl l-a cărat pe amicul lui pînă în fața scenei, dar văzînd că acesta stătea s-o ștergă, l-a împins, a luat florile și i-a vorbit Tinei: „Doamnă... ăă... primiți florile astea ca pe... hm!... un semn de recunoștință pentru că ne-ați încîntat astă seară...” Și-a înăbușit o riglă. Întotdeauna amintirile neplăcute îi provocau rău de la stomac.

Tina a luat florile, a inspirat parfumul lor sintetic, apoi le-a mulțumit și i-a sărutat pe amîndoi. Amicul Paul a fost cît pe ce să leșine. Primele cuvinte pe care le-a putut articula au fost: „Ai văzut? Nu e chiar atît de înaltă.” Oricum, era mai înaltă decît el.

La sfîrșit, Paul s-a amestecat în mulțimea care o aștepta pe Tina la ușa din dos și nu s-a mai lăsat dus. Frandl l-a abandonat și s-a îndreptat singur spre hotel. Un tip gras și cu părul complet albit l-a acostat. „Ce proști!”

„Care proști?”, a întrebă Frandl.

„Aștia care-o așteaptă pe Tina. Toți sînt morți după ea.”

„Așa e”, a aprobat el.

„Eu sînt îndrăgostit de mai mult de zece ani”. Omul scăzu în ochii lui Frandl. „Numai că-mi dau seama c-aș aștepta-o de pomană. Niciodată nu iese pe aici. Unii o așteaptă pînă dimineața.”

„Dar pe unde o fi ieșind?”

„Cred că există vreo ieșire secretă.”

„Ascultă. Nu crezi că Tina-i concubina lui nenea Ult așa?”

„Nu, nu cred, a spus celălalt grăbit. De ce nu apare niciodată cu moș Ult în lume? O femeie ca ea n-ar putea fi ținută de nimeni închisă. Ori, niciodată n-a văzut-o cineva altfel decît acolo. S-au răspîndit tot felul de legende. De pildă...”

Frandl n-avea chef să asculte așa ceva.

„Mai bine mi-ai spune ce să fac ca să-l vind pe un amic de-al meu de boala asta.”

„Boala asta nu se vindecă, i-a răspuns. Uite, mie nu mi-a trecut nici în zece ani. Am plecat de acasă, m-am stabilit aici și am elaborat sute de planuri uneori numai pentru o singură întrevvedere cu ea. Ceea ce, însă, nu mi-a reușit niciodată. Mai de mult, am luat cu asalt, împreună cu vreo douăzeci de prieteni, coșmelia lui moș Ult și tot n-am reușit să intrăm. I-am dus flori în fiecare seară și nu m-a sărutat niciodată, așa cum te-a sărutat pe dumneata de prima oară.”

Omul n-a mai spus nimic, iar Frandl s-a îndepărțat. Asta-i lipsea, să creeze invidii printre localnici. Dar nu s-a putut împiedica să se gîndească la Tina ca la cea mai frumoasă femeie pe care o văzuse vreodată și cît de mult i-ar fi plăcut ca această cea mai frumoasă femeie să fie a lui.

Dar de legende tot n-a fost scutit, pentru că amicul i le-a spus pe toate cînd s-a întors dimineața răsărit, însă trezit intruciva la realitate. Cam jumătate din bărbații care așteptau în jurul cabaretului făceau aceasta de multă vreme, seară de seară, pentru că aveau credința nestrămănută că în curînd, CÎT DE CURÎND, Tina va ieși, și primul bărbat pe care și-l va alege va fi cel care va rămîne cu ea tot restul vieții. Iar cealaltă jumătate erau turiști care o așteptau un sejur de cincisprezece zile și apoi uni rămîneau în continuare, iar alții se resemnau și se-ntorceau acasa, la nevestele și logodnicele lor cu figură de broască.

2

Seara următoare, Paul a cumpărat un buchet mai mare de flori. Părea, cel puțin la început, mult mai stăpîn pe sine, dar și mult mai încăpățînat. Însă, cînd a fost momentul, a pătît ca toți ceilalți, puterile l-au părăsit, i-a dat Tinei florile pradă unei terori inexplicabile, incapabil să scoată vreun cuvînt și abia așteptînd să fugă. Frandl l-a reținut și i-a vorbit Tinei: „Doamnă... ne acordați cîteva minute, să discutăm, ceva?” „Sigur că da”, a răspuns ea și le-a făcut semn s-o urmeze. Cum au trecut într-un fel de chichinetă minusculă, Paul a leșinat. Descurcă-se cum o putea, și-a spus Frandl, urmînd-o pe Tina. A privit-o mai de aproape. Tot corpul ei era format dintr-o înlîntuire de mușchi ce abia-și etalau desenul sub pielea fină. O figura bine proporționată, ochii calzi, părul des și puțin roșcat. O femeie perfectă. Dacă ar fi construit el o femeie, exact așa ar fi făcut-o. Ajuns în fața casei ei, n-a apucat să scoată două vorbe că în capul coridorului a apărut moș Ult. Un tip mititel, pînă la umărul Tinei, cu părul alb tuns perie, îmbrăcat într-o salopetă cam pătată. Cum l-a văzut pe Frandl, a rămas blocat, apoi a dat înapoi. Și atunci Frandl a alergat după el, părăsind-o în cel mai nepolitic mod pe Tina, care a intrat în casă.

„Moș Ult? a spus, recunoscînd-l la lumina becurilor. Dați-mi voie să mă prezint. Joseph Frandl, cunoscut pe tot frontul ca și... ca și știți dumneata unde, sub numele de Chiorul, deși n-am avut niciodată probleme cu ochii. Stai. Nu mă întreb pe tine, dar dumneata ești moș Ult, alias Krantz Jacobbies, cea mai mare lichea din lume.”

„Și ce-ai fi vrut să fac? Prima datorie pe care-o ai este față de tine și anume aceea să te păstrezi în viață.”

„Punct. Ha, ha, ai cîștigat, moș Ult!”, a ris Frandl cam forțat.

„Fiecare a cîștigat, în felul său, a spus Ult. Și nu

tina dansatoarea

vad de ce-ar trebui să-mi porți pică. M-am retras destul de elegant, fără să te bag prea mult în rahat. Nu uita că ÎMPREUNĂ am ras Colonia Sirius 2 A și tot împreună am pus la punct bomba cu antiprotini.”

„Dar ai fi putut să mă previi. Noroc că te-am mirosit, încît mi-am aranjat o sinucidere clasa-ntîi. Și cînd m-am sculat din groapă, savantul eminent Doctor Cavalier Krantz Jacobbies dispăruse...”

„Știam c-ai să te descurci. Crezi că atunci cînd ai intrat asistent la Laboratoarele Federale de Război n-am știut lungă și complicata ta istorie, cum ai luptat, și-ai dezertat de pe toate fronturile, cînd se împeuța treaba, începînd cu batalioanele speciale de infanterie unde speranța de viață era de cinci zile jumate, și sfîrșind cu navele circumterestre de șoc?”

„Dar puteam să plătesc și pentru tine, șacal bătrîn. Pe vremea cînd eram un soldat oarecare în batalioanele speciale, tu redescopereai Bomba Atomică pe care alții mai deștepti o uitaseră și-i distruseseră planurile. Știu, era singura armă eficientă în spațiu, poate în afară de bomba cu pozitroni pe care tot tu ai scos-o. Idiot trist ce ești! Îți dai seama că eram cît pe ce să fiu jugănit într-o piață publică?”

„Dar ai scăpat. Amintește-ți că eu te-am făcut Doctor și Cavalier și că numai așa ai putut să supraviețuiești. Să nu ne mai certăm.”

„Bine, bătrîne. Și să nu mai aud de porcăriile pe care le-am făcut împreună. Mi se întorc mațele pe dos. Am devenit foarte sensibil.” Moș Ult a ris și l-a condus într-o cameră.

„Cu ce treabă pe-ai?”

„Am venit... am venit s-o văd pe Tina, dansatoarea.”

„Pe Tina? Hahaha!”, a ris Ult. „Te pomenesci c-oi fi și tu îndrăgostit...”

„Nuu!”, a sărit Frandl. „Am văzut... ți-am văzut microundele și infrasunetele la lucru, exact ca-n armată. Dar știi bine că există pe lumea asta un om care n-are nici pe dracu' atunci cînd îi bombardezi țeasta.”

„Știam. Dar nu puteam prevedea c-ai să vii vredă aici. Să-ți spun sincer, te-am crezut mort.” Ult a scos o sticlă și două pahare. „Noroc!”

„Și pe Tina asta de unde ai adus-o?”

„Tina?” A zîmbit cumva amar. „În primii ani după ce-am fugit, m-a adăpostit o țărăncă. Locuia în creierii munților. Bărba-su murise - ce ironie - la prima explozie în luptă a bombei cu pozitroni. Era o femeie ca pe vremuri, neiradiată. Păcat că nu mi-a făcut nici un copil. A murit sub o avalanșă, în timp ce zăceam în delirium tremens, într-o iarnă ca pe vremea bombelor cu bioxid de carbon. Și acum să te întreb ceva. Hm! Ult a tușit încurcat. Tu te rogi vreunui Calculator?”

„Ești țîcnit. Bineînțeles că nu.”

„Atunci pot să-ți spun. Tina, adică biluța ei, este, în fapt, un calculator analogic. Mi-au trebuit mai mulți ani ca să-l pun la punct și, cînd am reușit, a fost ceva fără precedent. Aparatul gîndea

exact ca un om.”

„Stai puțin. Există vreo deosebire între un calculator analogic și unul obișnuit?”

„Sigur că da. Un calculator analogic, în loc sa proceseze banalele secvențe de impulsuri, fiecare reprezentînd un bit de informație, face să circule semnale modulate, de frecvențe diferite care pot varia de la un moment la altul, informații înfînt mai complexe. Uite, să-ți dau un exemplu. Circuitele de plăcere sînt niște sisteme oscilante, cu diferite curbe de rezonanță. Amplitudinea semnalului răspuns depinde atît de amplitudinea semnalului excitant, cît și de frecvențe, lărgimea benzii, și așa mai departe...”

„Auzi, mai bine las-o baltă. Am capul cam greu.”

„Bine. Să-ți povestesc atunci în continuare. După ce m-am trezit, am luat lopata și am dezgropat-o, am adus-o acasă, am boci-o, i-am tăiat tăr-tăcuța și i-am băgat în locul creierului calculatorului meu. Și așa s-a născut Tina. Să nu crezi că a fost atît de simplu. A trebuit să-i golesc și măduva spinării, în timp ce restul corpului îl păstram la minus treizeci de grade ca să nu capete miros. Deci toată treaba am făcut-o afara, în vîfor. Am lucrat pînă la Venirea primăverii în micul laborator pe care mi-l încropisem în aer liber, devalizînd un cabinet de chirurgie de pe undeva din apropiere. Oricum, n-aveam ce pierde. Și chestia s-a prins! Bine, am mai înzestrat-o și cu tot felul de proprietăți remarcabile, i-am îmbunătățit structura musculară și organele interne, am făcut-o de o mie de ori mai solidă decît era înainte, astfel încît în treizeci de ani n-a avut probleme cu sănătatea.”

„De-ar ști lumea...”, a spus Frandl.

„Lumea știe.” Ult a examinat atent expresia feței lui și a adăugat. „Hm. Tot nu te-ai obișnuit. Știi că, după război, puținele calculatoare care au rămas au început să constituie niște zeități. Puteau să facă multe lucruri care erau inaccesibile oamenilor, au ajuns să dirijeze și să planifice în întregime existența ființelor umane. Programatorilor și ciberneticienilor le convenea și încetul cu încetul au început să aibă iľose de Mari Preoți...”

„Știu asta.”

„Pentru ei, pentru ceilalți, un calculator nu este ceea ce reprezintă pentru tine și pentru mine, adică o mașinărie. Pentru ei este simbolul suprem al Inteligenței și al Divinității. Și de ce nu, de unde știm dacă bunul nostru Dumnezeu, cu barba lui nu era un computer - asta în cazul în care a existat. Religia asta a dispărut în timpul războiului, cînd strategia și deciziile de luptă erau elaborate de cîte un calculator. Iar acum a luat amploare...”

„Bineînțeles, a spus Frandl plictisit, din moment ce uzinele de calculatoare au fost distruse, iar în ceea ce privește oamenii care știau ce se găsește într-un calculator, majoritatea au murit, iar alții - ca tine - au trebuit să fugă. Poate că tu nu știi, dar au apărut în ultima vreme o sumedenie de cărți a căror idee de bază este că Divinitatea, Du-

CRISTIAN TEODORESCU

hul este informația, cuprinsă în fiecare părticică a materiei. Așa că marii preoți și-au argumentat foarte bine religia."

"Teoretic, știți foarte bine astea. Dar Tina, pentru tine, poate să nu reprezinte decât un robot, dar pentru ceilalți e o zeiță, un fel de superfemeie, veșnic tânără și așa mai departe. Nu trebuie să te miri. Tu ai stat în bioviac zi de zi, cât a durat ultima fază a războiului. Pe când, pentru ceilalți, instinctul lor de specie s-a pierdut încă de pe vremea bombelor cu fisune. Oricare dintre ei ar fi fericit să fie Cel Ales, să se împerecheze cu Tina. Pe mine poți să mă faci moșneag pervers. Dar pe ei toți nu-i poți acuza de perversitate."

"Pentru că tot veni vorba. Tina ți-a fost amantă?"

"Inițial, pentru asta am creat-o. Dar n-am putut, nici eu, să-mi încalc condiția de om, deși procesele care au loc în capul ei nu se deosebesc prea mult de cele din scumpul meu creier. Dragostea cu ea îmi provoca scîrbă, deși aranjam tot astfel încît să mă iubească mai mult decât orice pe lume. Pînă la urmă am renunțat. Dar, să schimb puțin subiectul. Bioviacul pe care l-am construit atunci mai funcționează?"

"Da, a spus Frandl. Mai funcționează."

"Se vede, a spus moș Ult. Cine se uită la tine nu-ți dai nici patruzeci de ani."

"Planurile s-au distrus cînd ai dat foc la clădire."

"Păcat. A fost poate singura invenție «bună» a noastră. Singura care ar fi putut folosi oamenilor."

"Nu mai vorbi așa. Ma îndispu."

"Ai muștrani de conștiință? Hei, hei! Chiar! De ce nu mai lucrezi la ideea asta? Ai putea redescoperi totul. Dar păstrezi bioviacul pentru tine. Ești o li chea, așa cum te-am știut dintotdeauna."

Frandl l-a privit zîmbind cu fălcile strînse. "Uite ce e, a spus, n-are nici un sens să prelungească viața unor tembeli și a unor femei cu figuri de broască. Și, cu asta, am încheiat."

Cînd s-a întors la hotel, Paul stătea gînditor și i-a povestit ce aflate, că Tina era de fapt un Computer, îi spusese unul care se-nvîrtea în jurul cabaretului de mai mulți ani de zile, și Paul a mai spus că s-a gîndit bine și i-a dat dreptate, Tina nu era de nasul unui om oarecare. Frandl a încercat să-i ridice moralul pînă cînd l-a enervat cu chestii de genul: "viața mea nu mai are nici un sens de-acum încolo", drept care a ieșit singur să se plimbe. S-a întîlnit cu tipul burtos cu părul alb, cunoștința din noaptea precedentă, care dădea ocol, de la distanță, cabaretului.

"Am văzut că ai intrat în culise, a zis acesta. Ai vorbit cu Tina. Nu-mi puteți aranja și mie o întîlnire cu ea?"

"Depinde. Cît oferi?" "Oricît." "I-a văzut strălucirea ochilor. "Am 70 % din acțiunile celei mai mari fabrici de nasturi de pe continent."

"Dragul meu, știți bine că Tina nu este un om ca noi doi. Este un Ordinator, și nu unul oarecare, ci unul analogic."

"O sută de mii?... a rostit încet burtosul.

"Sa făcut."

S-au despărțit.

3.

În seara următoare, la sfîrșit, Joseph Frandl a intrat în culise, l-a găsit pe moș Ult și i-a expus problema în două vorbe: „E un tip, se pare, pu tred de bogat. Fabrică – sau fabrică – nasturi. I-o plasăm pe Tina în schimbul averii lui, care ne-ar permite să experimentăm și să construim sute și mii de Tine. Nu-i obligatoriu ca învelișul lor să fie organic, înțelegi ce vreau să spun. Bani pe care-i vom încasa vor crește în progresie geometrică. În scurt timp vom deține cea mai colosală avere ca re-a existat vreodată. Tinele cibernetice vor avea controlul absolut asupra partenerilor lor, iar pe ele le vom controla noi."

Au intrat într-o încăpere pe ușa căreia scria „Laborator“. Moș Ult a aprins lumina și i-a arătat lui Frandl o schemă: „Să-ți explic cam ce e în creierul ăsta al Tinei. Funcționarea lui se bazează pe două materiale cu proprietăți deosebite, pe care le-am descoperit prin zonă, create în urma vreunei transmutații sau a acțiunii bombelor chimice. Vezi, blocul central de memorie este un monocristal dintr-un izotop foarte rar al zirconiului combinat în oxizi și cu diferite elemente interstițiale. Un nucleu, excitat cu un neutron, se transformă emițînd o cantitate, un proton și doi neutroni. Protonul este absorbit într-o soluție bazică, iar neutronii pot să excite în continuare alte nucleu, dar pot fi împrăștiati și de nucleele de oxigen, după cum sînt orientate acestea. Iar orientarea se asigură printr-o zonă de curent slab."

"Înseamnă că drăcia e radioactivă."

"Este. Puțin. Moș Ult a rînjit. Ți-e teamă? Oricum, nivelul în apropierea ei este cam de o sută de ori mai slab decât nivelul de fond în timpul războiului. Să continuăm. În blocul de zirconiul se află înglobate microcircuitele-receptor ale variabilelor analogice. Rezultă o unitate între memorie și gîndirea propriu-zisă mai mare chiar decât în creierele noastre. Și nucleele care trec dintr-o stare în alta emit raze gamma, care sînt captate pe pereții interiori ai craniului și transformate în curenții purtători ai modulațiilor analogice. Înțelegi? Deci, calculatorul funcționează fără nici o sursă de energie."

"Înțeleg. Dar după ce toată memoria va fi ocupată..."

"Atunci se va produce analogul morții. Dar poți să faci un calcul. Fiecare atom de zirconiul poate înmagazina un bit de informație. Prin creierul ei trec în fiecare secundă cam zece milioane de biți. Rezultă o funcționare de cîteva sute de ani. Bun. A doua substanță pe care am descoperit-o înconjoară analogul măduvei spinării, ca un tub, și transformă semnalele electrice slabe în impulsuri nervoase și invers. Deci, n-am avut nevoie să suțurez fiecare nerv, pentru că a aderat singur. A trebuit numai să dirijez curenții spațiali, astfel încît fiecare semnal să ajungă în zona unde trebuie"

tina dansatoarea

„Atunci mine ți l aduc pe fabricantul de nasturi, să discuți cu el”, a spus Frandl după un moment de tăcere. „Mai e o chestie: poți s-o faci pe Tina să se îndrăgostească de el? Vezi că nu-i tocmai un tip fatal”.

„Nici o problemă.”

Frاندl a plecat să-l găsească pe omul cu nasturi și i-a dat întâlnire a doua zi. „Dar trebuie să-ți faci rost de o cască de motociclist și să-ți astupi bine urechile cu vată. Nu-mi bat joc de tine. Dar altfel nu intri în cabaret. E clar?” Apoi a urcat în cameră și Paul a făcut o criză de nervi pentru că n-a vrut să-i spună ce-a făcut în culise. Era înnebunit numai la gândul că Frاندl ar fi stat tot acest timp cu Tina. Și toată ziua următoare nu și-au spus nici un cuvânt. Iar seara Frاندl l-a înșăfat pe fabricant. Fără să se mai ocupe de Paul și de durerile lui, și l-a dus în culise, i-a scos casca și vata din urechi și l-a împins spre Tina. Și decît el era mai înalt. Apoi a intrat în laboratorul lui Ult și l-a văzut pe nasturist pe ecranele moșului, secvență după secvență, din unghiuri și în poziții diferite. Într-un colț al ecranului se perindau cifre pe care Ult le nota cu grijă. „Circuitele afective, a spus el, sînt cel mai ușor de modificat. E suficient să schimb puțin constanta dielectrică sau paramagnetică într-o zonă, ca să varieze cum vreau armonicele de rezonanță ale mediului. În structura cristalinului, interstițial, se află dipoli pe care-i pot orienta foarte precis, cu un câmp magnetic exterior. Deci mi-e foarte ușor s-o fac pe Tina să creadă că ăsta-i bărbatul ideal.”

Cînd Joseph Frاندl s-a întors la hotel, numărînd banii pe care-i primise, era lumea multă adunată în fața. „Ce s-a nîmplat?” „Încă unul care s-a sinucis din cauza Tinei”, i s-a răspuns. Și, reușind să pătrundă, a deslușit cadavrul lui Paul. Era făcut zob.

4.

În seara următoare, Frاندl a intrat în culise cu fabricantul de nasturi. Au bătut la ușa Tinei.

„Intră”, s-a auzit vocea ei.

„Doamnă, ne-am permis să vă deranjăm și-n seara asta, și numai pentru că...” a început Frاندl.

„Dar nu mă deranjați deloc. Oricum, mi-e urît singur.” A zîmbit. „Dacă vreți, putem, după ce pleacă toată lumea, să mergem să bem ceva. Nici nu știți în ce hal mă plictisesc seara aici.”

S-a aternut o tăcere jenată. Joseph aștepta să spună nasturistul ceva, dar acesta era incapabil să scoată vreun sunet, deschidea și închidea gura, înghițea în sec. Frاندl a pretextat că avea o treabă cu moș Ult, a ieșit pe hol și și-a aprins o țigară. Imediat după el a ieșit și fabricantul. „Ce se întîmplă?, a întrebat speriat. De ce m-ai lăsat singur?” „Uite ce e, amice, ți s-a oferit cel mai mare noroc pe care l-a avut vreodată un muritor și nu profiți

deloc de el. Marș înapoi!” L-a atins în bătaie de joc cu piciorul în fund și l-a împins în cameră.

Termina țigara cînd ușa s-a deschis din nou și a ieșit, zîmbind, Tina. „Puteai fuma și înăuntru”, a spus. „Nu trebuia să ne lipsești de prezența dumitale. Prietenul... nu este prea vorbăreț.”

„Doamnă, eu...”

„Te rog, nu-mi mai spune doamnă. Spune-mi Tina. Ce zici, mergem jos?”

S-au așezat la o masă în sala pustie. Tina a dat drumul unui magnetofon. După ce și-au terminat paharele, l-a înghiontit pe fabricantul de nasturi să o invite la dans. Dansul următor chiar ea l-a invitat pe Joseph. Au continuat să danseze, ea se lîpea de Joseph din ce în ce mai fascinant, încît el și-a pierdut stăpînirea de sine și imaginea ei a estompat imaginea milioanei foșnind prin fața lui. Nu-i vina mea că fabricantul-i atît de bleg, s-a gîndit el. S-au așezat din nou la masă și discuția a continuat între ei doi, fără nici o participare din partea lui. Au dansat încă o dată, la insistențele Tinei, care, îmbrățișîndu-l, a început să-i șoptească tot felul de vorbe tandre, iar cînd dansul s-a terminat, fabricantul plecase.

Au rămas ei doi, Tina l-a strîns tare în brațe și l-a sărutat. După aceea, Frандl s-a întors și-a văzut că Ult se uita la ei. „Vino puțin, a spus acesta. Vreau să-ți arăt ceva.”

„În regulă, moșule. Și eu am să discut ceva cu tine.” L-a urmat, dar Ult nu s-a îndreptat spre „Laborator”, ci spre altă cameră.

„Ce-ai făcut, idiotule, a început Joseph. Robotul tău ordinar e-nrăgosit de mine!”

„Am greșit. Zău, n-am făcut-o intenționat.” Apoi a început să ridă cu hohote. „Ar trebui să fii fericit. Mii de oameni te vor invidia.”

„Nici nu m-aș fi așteptat la altceva din partea ta. Țin minte și acum prima explozie a bombei anti-protonice, unde rezultatul greșelilor tale a fost...”

„E, să nu exagerăm, a spus Ult zîmbind ciudat. Acum am greșit numai cîteva zecimi de picofarad.”

„Suficient ca să faci javra să...”

S-a oprit. În pragul ușii se afla, nu știau de cît timp, Tina.

„Ce cauți aici?, a luat-o la rost moș Ult. Du-te și culcă-te!” Tina a plecat. „Eh, nu fii pesimist. Nimic nu-i pierdut. N-ai decît să-l aduci mine din nou pe individ încoace.”

„Nu se știe”, a răspuns Frандl. Presimțea cumva că fabricantul de nasturi va fi găsit chiar în dimineața aceea, înecat în rîu?

„Altceva vroiam să discut cu tine. Pe scurt. Am optzeci de ani. Îmi trebuie bioviacul.”

„Și mai ce?”, a întrebat Joseph Frандl batjocoritor.

Dintr-un salt, moș Ult a fost afară și a blocat ușa înainte ca el să poată face vreo mișcare. „Ai,

CRISTIAN TEODORESCU

înăuntru, hîrtie și stilou, strigă el. Cînd te vei hotărî, vei concepe o scrisoare în urma căreia să-mi parvină aparatul respectiv. Te descurci tu, ești băiat deștept. Mda! În ceea ce-o privește pe Tina, am eu o variantă mai simplă: i-o plasez cîte unui bogătan, îl taxez, Tina pleacă, îl jupoaie, îl achită și se întoarce. Asta în cazul în care ala n-o mierlește singur, din cauza neutronilor Tinei. Tipii ăștia sînt sensibili. Dacă ești băiat cuminte, te iau asociat. Și, oricum, ai cuvîntul meu că atunci cînd voi avea bioviacul, îți dau drumul. Apoi pașii lui s-au îndepărtat.

Frاندl s-a trîntit în pat, furios. În primul rînd, n-avea nici o garanție. Cum îl dăduse în gît pe vremuri, la fel de bine Ult, alias Krantz Jacobbies, putea să-i facă felul acum, de îndată ce-ar fi pus mîna pe bioviac. Joseph Frاندl a rămas nemișcat, potolindu-și nervii, apoi a început să se gîndească la modul de a scăpa de acolo.

N-a avut prea mult timp să se gîndească. Cîneva umbla la incuetoarea electromagnetică. Ușa s-a deschis și a intrat Tina. „Ești liber”, i-a spus. A zîmbit tristă, a părut că face un efort. „Dar înainte... înainte de asta aș vrea să-ți arăt că nu sînt numai un robot ordinar”. L-a îmbrățișat, apoi l-a luat de mîină și l-a condus spre camera ei. „Nici o grijă, moș Ult doarme!” Cîteva zecimi de picofarad, s-a gîndit Frاندl. Și s-a smuls, a îmbrîncit-o în perete și a fugit.

5.

Pe moș Ult l-au găsit legat de mîini, de picioare și de un scaun, cu două cabluri de la rețea conectate la o mîină și la cealaltă. Pe Tina n-au mai găsit-o. Cabaretul a rămas un loc pustiu, evitat de toți.

6.

Cînd Joseph s-a săturat de plimbare, a urcat în cameră. Ușa era spartă, dar într-un mod cum nu mai văzuse niciodată. În cameră-l aștepta Tina, îmbrăcată, trîntită în pat.

„Tu l-ai omorît pe moș Ult, nu-i așa?”, a întrebat-o.

„Da.” S-a justificat. „Era un om rău. Pe tine te-a închis, iar mie voia să-mi modifice din nou capacitatea interstițială și să mă dea pe mîinile grăsunului alia. Dar tu nu m-ai fi lăsat, nu-i așa?”

„Nu, draga mea.” Trebuia, decomdată, să fie prevăzător și să se poarte frumos. „Hai să fugim”, i-a mai spus. „Poliția a și început să te caute.”

O patrule i-a interceptat la gară. Însă numai după cîteva secunde toți se aflau prăbușiți la pămînt. De-asta trebuia Joseph să fie precaut: nu putea ști de ce era în stare Tina. Nu trebuia să-i dea nici un motiv de îndoială, pentru că era foarte geloasă. Dar și-a promis ca la prima ocazie să se descotorosească de ea.

Bineînțeles că n-a reușit. De fapt, nici n-a încercat. Tina a intrat în legătură cu ordinatorul de la el de la serviciu, care avea ochi și urechi în toate părțile. Lui Frاندl, pînă atunci, nu-i fusese nicio dată frică și nu se ferise de un ordinator.

Uneori, Joseph Frاندl își amintea de vremurile cînd Tina era neînchipuit de tandră, îi scria poezii – să mă vadă acum Jacobbies, ce-ar mai ride gîndea el. Toți pnenimii invidiau, o curtau pe Tina, unul a vrut odată să o sărute și s-a ales cu maxilarul rupt, toți îl întrebau unde se mai află astfel de femei?, iar el ridica din umeri și și amintea de moș Ult. Apoi răspundea: „Tina nu-i o femeie adevărată. E doar un simulacru, un robot. Creierul ei e un ordinator”.

Tina zîmbea.

„De ce te încapățînezi în erezie că ordinatele sînt inferioare oamenilor?”, l-a întrebat un prieten, odată, cînd erau strînși mai mulți, Tina fiind și ea de față. „Eu n-o să cred niciodată că un ordinator poate fi conceput de un om. Uite, să luăm Computerul nostru. El ne cunoaște pe toți, începînd de la numele bunicii pînă la numărul de la pantofi și echipa favorită de hochei. Tu poți? El poate să rezolve în cîteva minute toate integralele din lume. Tu poți? El ține mînte toate cărțile care s-au scris vreodată. Tu poți? Cum o să cred că tu, care nu ești în stare să construiești nici măcar un creier uman, poți să concepi un Ordinator?”

„Dar n-am spus că-l pot construi. Dar existau, înainte de război, oameni care construiau calculatoare...”

„Ce nevoite mai aveau să construiască ei calculatoare, dacă erau atît de deștepti?...”, a sărit altul cu gura.

„Uite ce e, a spus primul, în primul rînd că n-ai de unde să știi ce a fost în război. Ai treizeci și cinci de ani, deci te-ai născut la aproape zece ani de la sfîrșitul războiului, iar oamenii pe care i-ai cunoscut cînd ai început să pricepi ceva erau copii cînd s-a terminat războiul. Așa că nu prea ai de unde să știi ce-a fost înainte de război, în afara de filmele și cărțile care-au mai rămas. Ai citit Tu în vreo carte că un om ar fi construit un Calculator? Sau, chiar dacă ai citit, de unde știi dacă este adevărul său nu?”

Tina zîmbea.

„Dar oamenii pot face o mulțime de lucruri pe care nu le pot face calculatoarele. Pot tubi, pot face artă...”

„Și ce?, i-a replicat. Tina nu te iubește? Tina nu scrie poezii? Sau să-l vezi pe Calculatorul nostru ce mai picturi face... S-o luăm invers. Tu a pictat vreodată? Ai scris ceva? Nu? Nici eu. E trist pentru noi, amice, dar șîntem cu mult inferiori. Știi, există oameni care pictează, există oameni care scriu. Dar pune și tu un tablou vechi care s-a mai păstrat față în față cu un tablou oarecare al Ordinatorului nostru. Vei vedea că nu suferă comparație.”

tina dansatoarea

„Spui că oamenii se pot reproduce, l-a luat altul în primire. Tocmai. Un calculator este Unic, Nemuritor, pe cînd un om este ceva efemer și reproducibil.“

„Trebuie să accepți și tu ideea că Omul și în treaga viață sînt un experiment al Calculatoarelor, o variantă organică de inteligență, ce-i drept, mai limitată. Filozofii spun...“

„Lasă-i pe filozofi, a spus Frandl. Explicați-mi atunci unde a fost Tina înainte de război.“

„Unde să fie? Pe Pămînt. A umblat printre oameni, dirijîndu-i, controlîndu-le evoluția, astfel încît să n-ajungă prea puternici.“

Tina zîmbea. Frandl s-a dat bătut. Și-și amintea cum în seara aceea și-a cerut iertare Tinei, apoi i-a spus simplu: „Te iubesc.“ Ea n-a reacționat cum s-a așteptat el, a suris numai și l-a mîngîiat ușor pe creștet.

Uneori, Frandl se întreabă ce a însemnat gestul Tinei de a intra în bioviac. Pe zi ce trecea, devenea tot mai curioasă la ce folosea cilindrul acela căptușit cu plumb în care intra el cînd și cînd. I-a explicat ce-și mai amintea și el, cu monopolii magnetici supergrei și cu teoria negentropiei. I-a spus de mai multe ori că iradierea cu neutroni a torului de monopolii ar fi provocat recombinarea acestora. Și totuși Tina a intrat în bioviac și a rămas acolo suficient timp pentru ca neutronii emiși de creierul ei de zirconiu să avarieze ireversibil aparatul. Joseph n-a mai putut face nimic pentru ca să-l repuna în funcțiune.

Frandl își mai aduce aminte cum a început să îmbătrînească incredibil de repede, de parcă viața se grăbea să recupereze anii pe care-i smulsesse el. O vreme evita să stea un timp mai îndelungat în preajma Tinei, dar a constatat că această măsură n-avea nici un efect. Iar Tina era la fel de afectuoasă, dar descifra în tonul ei, cînd îi vorbea, o nuanță de milă care-l înfuria. Parcă ar fi vorbit cu un cățel care, îmbătrînind, începea să-și piardă simțul mirosului. Și, atunci Joseph Frandl s-a adîncit în studiu, obsedat de ideea să redescopere bioviacul. Pierdea nopțile, uneori acasă, alteori la serviciu, în fața calculatorului căruia-i dădea din cînd în cînd o problemă fără suficiente date și se lăsa cu capul pe pupitru și-l implora: Te rog, te implor, ajută-mă. Și, pe măsură ce trecea timpul, problema devenea din ce în ce mai complicată și nu se mai putea concentra, totul i se învîrtea în minte și răbufnea în rugăciuni neputincioase. Apoi a abandonat și a început să se roage la toate Computerele din oraș, de fiecare dată cînd ieșea de la slujbă intra într-un automat de rugăciune, pe zi ce trecea devenea tot mai gîrbov și mai neputincios, într-o seară și-a amintit că moș Ult i-a spus că Tina e un alt fel de calculator, nu ca toate celelalte, mai despt probabil, s-a așezat în genunchi în fața ei și a început să se roage. A doua zi Tina a plecat.

Uneori, Frandl își amintea că s-au împlinit optzeci de ani de la sfîrșitul războiului, oamenii au început din nou să fabrice calculatoare, religia care i-a obsedat atîta a fost abrogată, au reușit să prelungească media de viață la cincizeci de ani și ceva, femeile tinere pe care le vede pe stradă sînt parcă mai frumoase și nu mai au figuri de broască, dar el, Joseph Frandl, își amintea de moș Ult, de cabaretul lui și de Tina, dansatoarea. Și se întreabă prin ce colț de lume o fi trăind acum Tina - pentru că e sigur că trăiește - și cu cine.

7.

Frandl e aproape orb și paralizat.

Uneori își mai revine și poate să se plimbe prin parcul din fața blocului. Și vede în jurul lui femei înalte, frumoase, le deslușește ca prin ceață trăsăturile, și toate au chipul Tinei. Și, cînd își dă seama de asta, vederea i se întunecă din nou.

Iar Tina care vine de la piață trăgînd căruciorul plin, ca și cea cu un copil în brațe, ca și Tina care a ieșit la plimbare cu bărbatul mai scund decît ea, trec cu nepăsare, zîmbind, fără să-l observe pe bătrînul cocoșat cu ochii albi care stă nemișcat pe bancă, ținînd bastonul între picioare ca pe o manșă de avion.

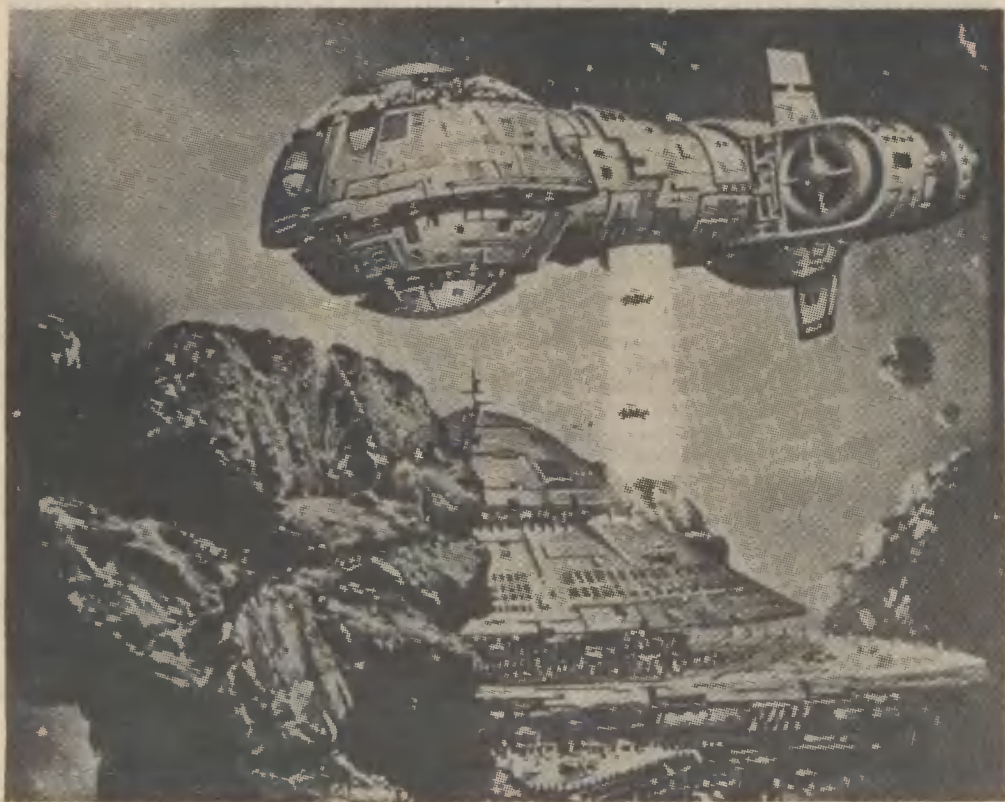

desen de RADU GAVRILESCU

ARKADI & BORIS STRUGATKI

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

— însemnările unui realist —

pictura de EDDIE JONES

O, această blestemată lume conformistă!

1 iunie (trei ceasuri după miezul nopții)

Doamne, iarăși Artemis! Cred că totuși s-a încurcat cu Nikostratos. Să-i mai zici fică. În sfârșit

Pe la unu noaptea m-a trezit un bubuit puternic și îndepărtat și jocul sinistru de umbre roșiatice pe pereții dormitorului. Bubuitura, huruitoare, unduitoare ca la cutremure, zgudui toată casa, geamurile zornăiau, sticlutele săltau pe noptieră. M-am aruncat speriat la fereastră. Cerul era incendiat la nord, de parca pământul se deschisese dincolo de orizontul îndepărtat și arunca spre stele jerbe uriașe de focuri multicolore. Iar aștia doi, impasibili, luminați de focurile iadului, scuturau de șocurile subterane, se imbrașau, sărutându-se îndelung pe banca de sub geamul meu. Recunoscând-o imediat pe Artemis eram gata-gata să jur că se întoarsese Haron. Credeam că de bucurie îi săruta ca o mireasă în loc să-l ducă direct în dormitor, dar în lumina văpailor am identificat faimoasa giaca străină a domnului Nikostratos, iar mie mi se făcu rău. Uite, în astfel de momente își pierde omul sănătatea, deși nu se putea spune că toată tărșenia asta era pentru mine ca un fulger cazut din senin. Se auzise cite ceva, aproape, glumitoare. Și, totuși, m-au omorât.

Apasindu-mi inima cu mina, complet derutat, m-am tîrît, așa cum eram, descult, pînă în sufragerie și am sunat poliția. Încercați numai să prindeți poliția la telefon cînd aveți nevoie de ea. Era ocupat. Colac peste pupăza, de serviciu era Pandaros. Îl întreb:

— Ce fenomen se observa la orizont?

Nu știe ce-i ală un fenomen. Îl întreb:

— Poți să-mi spui ce se petrece la orizont, la nord?

Îmi răspunde:

— Pa unde vine asta?

Deja numai știu cum să-i explic. Noroc că-i pica fisa.

— Ah, vă referiți la incendiu?

Și-mi comunică că s-ar observa un oarecare incendiu, numai că deocamdată nu se știe cauza izbucnirii lui și ce anume arde. Casa se zdrcinca, totul scîrșie și geme, se aud urlete disperate pe strada, ceva despre un război, iar măgarul ăsta batrin începe să-mi povestească ca și l-au adus în secție pe Minotaur, beat mort, profanase colțul vilei domnului Laomedon și nici macar nu putea sta în picioare, d-apoi să se mai bată.

— O să luați sau nu masuri?, îl întreb.

— Da! asta și încerc să vă explic, domnule Apolon, se supără măgarul. Trebuie să fac un raport, iar voi mi-ați desființat telefonul cu atîtea apeluri. Dacă va emoționează atîta pirlitul ala de incendiu...

— Și dacă a izbucnit un război?

— Nu, nu-i nici un război, îmi comunica grav. Am fi fost informați.

— Dar dacă-i vreo erupție?, îl întreb. Nu știe ce-i aceea o erupție, nu mai am răbdare și trîntesc receptorul. Am transpirat tot din cauza acestei convorbiri. Ma-ntorc în dormitor unde-mi pun halatul și pantofii.

Uruiăla parcă se mai potolise, deși străfulgerările continuau, iar cei doi deja nu se mai sărutau, nici macar nu se mai imbrașau. Stateau, ținându-se de mîini și oricine putea să-i vadă, pentru că afară era ca ziua din cauza orizontului incendiat, atîta doar ca lumina nu era alba, ci portocalie, patata de norii maronii de fum, de culoarea cafelei diluate. Vecinii alergau pe strada, fiecare imbracat după cum nimerise mai repede, doamna Euridice îi tragea pe toți de pijamale, implorînd să fie salvată și doar singur Mirtilos, stăpîn pe sine, își scosese camionul din garaj și începuse, împreună cu nevastă-sa și fiii, să-și adune lucrurile din casa. Era o panică adevărată, ca-n vremurile bune, vechi. Demult nu mai văzuserăm așa ceva. Și-am înțeles imediat că dacă, într-adevăr, începuse războiul atomic, atunci nu vei găsi în toată regiunea un loc mai bun pentru adăpost ca orașul

nostru, ca să te ascunzi și să aștepți. Iar dacă fusese o erupție, atunci ea se produsese departe de-aici. Orașul nefînd amenințat. Puțin probabil să fi fost o erupție. De unde aici, la noi?

M-am ridicat și m-am dus s-o trezesc pe Ermiona. Totul decurse în mod obișnuit.

— Lasa-mă, bețivanule! Nu trebuia să te pîleşti seara. Acum nu vreau nimic și a.m.d.

Atunci i-am povestit ferm și convingător despre războiul atomic și erupție, puțin cam exagerat, dar altfel nu rezolvam nimic. Sari tulburată din pat, mă împinse din calea ei și se napusti direct în sufragerie, bombănînd.

— Și-acum, dac-o s-o vad... și baga de seamă că...

Deschise bufetul și cerceta sticla de coniac. Stăteam liniștit.

— Ia zi-mi, pe unde-ai mai rătăcit? spuse mirosindu-mă nencrezătoare. Prin ce bombe puturoase te-ai mai înfundat.

Cînd se uita însă pe geam, cînd văzu pe stradă vecinii imbracați pe jumătate și îl zări pe Mirtilos cocoțat numai în izmene pe acoperișul casei sale, cum se uita spre nord prin binoculul sau militar, nu-i mai păsă de mine. La nord, orizontul se cufundase iar în liniște și întuneric, dar tot se mai ghiceau pe-acolo norii de fum ce ascundeau complet stelele. Eh, ce sa mai vorbim, Ermiona mea nu-i o oarecare doamnă Euridice. Dîfera și vîrsta și educația. N-am apucat sa dau bine pe gît un paharel de coniac, ca deja tragea de geamantane și striga cît putea.

— Artemis.

— Cheam-o, cheam-o, m-am gîndit cu amărăciune. Vezi sa nu te-auda!

Și-atunci Artemis apară în ușa camerei sale. Doamna, palida ca moartea, tremura toată, dar deja era în pijama, iar în păr îi atîrnau bigudiurile. Vad că-ntreaba:

— Ce-i asta? Ce-i cu voi?

Puteți să-o luați cum vreți, dar și asta e un caracter. Dacă nu s-ar fi întîmplat acest fenomen, n-aș fi aflat niciodată nimic, iar Haron nici atît. Privirile noastre se încrucișară, ea îmi zîmbi dulce, cu buzele fremătîndu-i, iar eu n-am reușit să mai rostesc cuvintele ce-mi stateau pe limba. M-am retras la mine în camera să mă mai calmez și-am început să-mi împachetez tîmbele.

Tremuri, îi spuneam în gînd, te zvîrcolești! Te simți singura, fără apărare, ți-e frică! Nu te-a susținut, nu te-a apărut. A strivit floarea plăcerii și s-a ușchit la treburile lui. Nu-i chiar așa cum crezi, draga mea. Dacă omu-i necinstit, așa va rămîne pînă la moarte.

Între timp, conform așteptărilor mele, panica se potolise vîndu cu ochii. Se așternu o noapte obișnuită, fără cutremure. Casele nu mai scrișneau. Doamna Euridice fusese, în sfîrșit, salvată și adăpostită într-un loc mai imbiator. Nu mai urla nimeni despre război și-n general nu mai exista nimic despre care să urli. Scoțînd capul pe fereastră, am văzut ca strada se golise, doar ici-colo mai zăreai case luminate. Pe acoperișul casei, Mirtilos strălucea în izmene printre stele. Strigîndu-l, l-am întrebat ce se vede pe acolo.

— Lasa, lasa, răspunse iritat. Culcați-vă și sfîrșiți. Horcați, c-o să v-arate ei.

L-am întrebat care ei.

— Lasa, lasa... S-au și gasit deșteptii, în frunte cu Pandaros ala al vostru. Un dobitoc și nimic mai mult. Auzînd de Pandaros, m-am hotărît să-l sun din nou. Cînd l-am prins în fine, Pandaros îmi spuse ca n-are nici o noutate deosebită. În rest, liniște și pace. Bețivanul de Minotaur primise o injecție calmantă, i se facusera spalături stomacale, iar acum se liniștise. În ce privește incendiul, flăcările se stînseseră, demult ba mai mult, se dovedise ca nici nu fusese vreun foc, ci doar artificii de sarbătoare. Pîna sa-mi amintesc ce sarbătoare era azi, Pandaros îmi trînti receptorul. Totuși era un dobitoc, cu o educație detestabilă. Și așa a fost dintotdeauna. Este ciudat sa vezi astfel de creaturi în poliția noastră. Polițaiul nos-

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

tru trebuie sa fie un intelectual, un exemplu pentru tineret, un erou pe care sa vrei sa-l imiti, astfel incat sa-i incredintezi liniștit nu numai arma și puterea, dar și activitatea educativă. Haron ar denumi o astfel de poliție „divizia ochelarista” și-ar susține ca nici un stat n-ar avea nevoie de-o asemenea poliție, pentru ca ea ar incepe sa înșelă și sa reeduce oamenii: cei mai filosotici statului, începind cu prim-ministrului și sfîrșind cu șeful poliției. Nu știu, nu știu ce sa mai zic. O fi și-așa, dar ca polițaiul șef sa nu știe ce-i ala un fenomen și sa fie pe deasupra mitocan in timpul exercitării funcției, asta înseamna doar ca nu-i bun de nimic.

Împiedicîndu-ma de geamantane, am razbit pînă la bufet și m-am turnat un pahar de coniac, tocmai cînd Ermiona se întorcea în sufragerie. Spunea că asta-i casă de nebuni, ca nu poți avea încredere în nimeni, ca aici bărbații nu sînt bărbați, iar femeile nu sînt femei, eu nu-s decît un alcoolic terminat. Haron, un turist, Artemis, o fandosită complet neadaptată la viața și așa mai departe. Poate îi explică cineva de ce-au trezit-o în toată nopți și-au pus-o sa faca geamantanele? I-am răspuns Ermionei cum am putut mai bine și m-am refugiat în dormitor. Ma durea totuși și eram sigur ca mine iar o sa se întindă eczema. Așa fi vrut și-acum sa mă scarpin, deocamdată însă ma abțineam.

În jurul orei trei, pămîntul se cutremură iar. Se auzi vacarm de motoare și zdărnănit de piese metalice. Pe stradă trecea o coloană de camioane militare și transportoare blindate, pline ochi cu soldați. Înaintau încet, cu faza mica, iar Mirtlos, agățîndu-se de un blindat, fugea alături de el, ținîndu-se de capacul luminatorului. Striga ceva. Nu știu ce i-am raspuns, dar cînd coloana trecu și rămase singur în stradă, i-am strigat întrebîndu-l ce noutăți are.

— Lasa, lasa, imi răspune Mirtlos. Știam noi manevrele astea. Deșteptii aștia circula pe banii mei.

În sfîrșit, am priceput tot. Au loc mari manevre militare, dacă n-or arunca chiar bomba atomică. Mult zgomet pentru nimic.

Doamne, de-aș adormi acum liniștit!

2 Iunie

Ma scarpin tot. Și ce-i mai important nu mă pot hotărî să vorbesc cu Artemis. Nu suport discuțiile pur personale, asta-i deja intimitate și-apoi de unde știu eu ce-o să-mi răspundă? Naiba știe cum sa te mai descurci cu fiicele astea. Dacă-ai fi știut măcar ce-i lipsește. Are un soț care nu-i doar un ghebos mintos, ci un bărbat falnic, în floarea virstei. Nu e nici o pocitanie oarecare, nici vreun infirm. Cu toate astea nu-i afemeiat. Și-ar fi putut sa fie, nepoata visticnicului îi aruncă mereu priviri rugătoare, iar Tiona îi face și ea ochi dulci. Toți știu asta. Nu mai pun la socoteală liceenele, vilegiaturistele sau pe madam Persefona, care dintre toate mișele e cea mai data naibii, nici un motan nu-i poate rezista. Credeți că nu știu ce-o să-mi raspundă Artemis la toate astea? O să-mi spuna:

— Plictiseală, tăticule. La noi e o plictiseală de mori.

Și n-am nici un atu cu care s-o tai. Femeile frumoase, tinăra, copii nu are, temperament de invidiat, s-ar fi zbinduit în vijelia dansurilor, distracțiilor, flirturilor și așa mai departe. Iar Haron cu părere de rău, e din aștia, filosofi. Gînditori. Totalitarism, fascism, menagerism, comunism. Dansurile — narcotic, sexual, musafirii — boi de pretutindeni, unul mai semeț decît celălalt, de whist sau „patru rigi” nici să nu îndrăznești să-i pomeniști. Cu toate astea ține la băutura! Se așează în jurul mesei cîndi deștepti de-ai lui, își pun înaintea cîndi sticle de coniac și pornesc s-o toace pînă dimineața. Fata mai cascade gura din cînd în cînd, trîntește ușa și pleacă la culcare. Asta-i viață!

Înțeleg că pentru bărbați e necesară o treabă barba-tească, dar nici femeilor nu le trebuie decît tot o treabă femeiască! Și totuși îl iubesc pe ginerele meu. E ginerele meu și îl iubesc. Dar cît naiba poți discuta? Și ce schimbi cu aceste discuții? E clar ca bună ziua oricite discuții ai purta despre fascism, lui tot nu-i va păsa, n-o sa ai timp nici sa oftezi și-or sa-ți tragă pe cap o casca de fier — tot înainte și traiescă conducătorul! Iar dacă-ți vei neglija tinăra soție, ea îți va plăti cu aceeași monedă. Filozofile nu-ți vor fi de nici un ajutor aici. Nu zic că un om cult n-ar trebui sa mai discute și pe teme abstracte dar trebuie păstrate și proporțiile, domnilor.

Dimineața era superba (temperatura plus nouasprezece, nebulozitatea o zecime, vîntul de sud 0,5 m/s). Ar trebui să merg la stația meteo sa verific anemometrul, iar l-am scăpat pe jos. După micul dejun m-am hotărît sa bat fierul cît e cald și-am plecat la primărie sa lamuresc problema pensiei. Mergeam, delectîndu-mă cu liniștea din jur, cînd deodată observ ca la întretaiera strazilor Libertății cu Vereskova s-a adunat mulțimea. După cum se vede, Minotaurul intrase cu cisterna sa în vitrina bijuteriului, iar lumea se strînsese să-l privească cum, murdar și buhaiat, beat încă de dimineața, dă explicații unui sticlete. Atît de prost se potriveau așa toate-astea cu dimineața strălucitoare, încît buna dispozitie mi se spulberă cît ai clipi. Bineînțeles, poliția n-ar fi trebuit să-i dea drumul atît de repede Minotaurului. Doar știau că iar se va îmbăta din moment ce intrase în perioada crizelor de beție. Pe de altă parte, cum sa nu-i dai drumul, cînd e singurul vîdanjor din oraș? Totuși, una din două: ori te ocupi de reeducarea Minotaurului și te îneci în rahat, ori accepți compromisiuri în numele igienei.

Am întîrziat din cauza Minotaurului și pînă am ajuns la „rond” toți ai noștri deja se adunaseră. Am plătit amenda, după care ologul Polifem ma servi cu un trabuc formidabil, într-o teacă de aluminiu. Trabucul imi fusese trimis de baiatul lui cel mare, Policarp, locotenent în flota comercială. Policarp așa imi fusese elev cîțiva ani, pînă-n momentul cînd fugise ca musca în marina. Baiatul era sprinten la minte, mare ștrengar. Cînd fugise din oraș, taica-su, Polifem, încercă să ma dea în judecată: chipurile, l-aș fi îndemnat pe baiat la desfrînare cu lecțiile mele despre pluriitatea lumilor. Polifem și-acum mai e convins că cerul e tare și că sateliții aleargă pe el precum motocicliștii la circ. Argumentele mele referitoare la foloasele astronomiei nu îi sînt accesibile. Nici atunci, nici acum.

Ai noștri vorbeau despre visticnicul orașelului, care delapidase din nou banii strînși pentru construcția stadionului. Deci, asta ar fi a șaptea oară. Întîi am adoptat masurile radicale. Silen gesticula, susținînd că nimic nu-i mai bun decît o judecată: „Destul cu jumătățile de masură. Vrem o judecată deschisă. Ne adunăm tot orașul în groapa stadionului și-acolo îl răstignim pe tilhar la stîlpul infamiei, chiar pe locul crimei. Slavă domnului, turuia el, legea noastră este destul de elastică, încît soluția suprimării să fie justificată de gravitatea faptei!” Eu aș spune chiar că legea noastră e mult prea elastică, remarcă Paral veninosu. Pe visticnicul asta l-am mai judecat de două ori și de fiecare dată legea noastră elastică nu l-a putut ține. Probabil însă că așa și crezi: „Ca l-am judecat la primărie și nu în excavăția stadionului!” Morfeu, chibzuind adînc, stabili ca, începînd de azi, sa nu-l mai tundă și barbierască. Adică, „Jasa-l sa mai umble și pletos”. „Nu sințeți decît niște ga-oaze”, se revolta Polifem.

Nu pricepeți că-l doare în cot de voi? Are cu cine să umble.

— Chiar așa, îl susțin Paral Veninosu și ne amînti că în afara de visticnic mai trăiește și activăea arhitectul orașului ce proiectase stadionul după cum îl

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

tarase capul, iar acum, bineînțeles, era interesat sa nu dea Dumnezeu să înceapă construcția Bilbiuțului Callaid începu sa sisie și sa se smuceasca, atragind astfel atenția tuturor, și ne „povești” cum el însuși, Callaid, era sa se bata cu arhitectul, anul trecut, de sarbatoarea Florilor. Această confesiune imprimă discuției un alt curs decisiv. Ologul Polifem, ca veteran și om singeros, propuse sa-i așteptam pe amandoi la intrarea localului doamnei Persefona și sa le rupem coarnele. În astfel de momente hotărâtoare, Polifem încetă sa-și mai controleze expresiile, amintindu-și-le doar pe cele de cazarmă. „Să le rupem coarnele acestor împuțți, urlă el. Sa-i bagam în smoala pe rahiți aștia și să le șlefuiim puțin ciolanele lor blestemate!” E de-a dreptul uimitor cum aceste vorbe au putut într-atât sa-i excite pe ai noștri. Toți se aprinseră, începura sa gesticuleze, iar Callaid șuiera și se smucea mai tare ca de obicei, dar n-avea încă forța sa articuleze macar un cuvânt, probabil din cauza emoțiilor ce-l copleșiseră. Dar aici Parai Veninosu, singurul dintre noi rămas liniștit, constată că în afară de visternic și arhitect, în oraș mai locuiește, la reședința sa de vară, și amicul lor cel mai bun, un oarecare domn Laomedon. Toți amuțiră brusc și începură să-și aprindă țigările și trabucurile stinse în timpul discuției, pentru ca domnul Laomedon nu prea poți sa-i rupi coarnele, iar de șlefuit ciolanele, nici vorba. Și cind în liniștea care urmă, bilbiuțul Callaid îi scăpa mult doritul „Sa le stălim mutrele”, toți îl priviră cu reproș.

Mi-am amintit că de mult trebuia sa fiu la primarie. Am pus trabucul, fumat pe jumătate, în teacă lui de aluminiu, apoi am urcat la etajul doi, pînă în anticamera domnului primar. Ma frapa agitația neobișnuită din cancelarie. Toți lucrătorii păreau cam surescitați. Pînă și domnul secretar, în loc să-și vada de obișnuita explorare a propriilor unghii, punea peceti de ceară pe niște plicuri mari. Avea o figura foarte scirbită și îndatoritoare. Stînjinit, m-am apropiat de acest filizon cu părul lins după ultimul răcnet al modei. Doamne, aș fi dat totul de pe lume numai să n-am de-a face cu el; nici sa-l văd, nici să-l aud. Nici înainte nu-l prea lubisem pe domnul Nikostratos, ca de altfel pe toți fanții orașelului nostru (la drept vorbind, n-am putut sa-l sufar încă de cind mi-a fost elev leneș, impertinent, ieșiri arrogante), dar de ieri, mi-era și greeță sa mă uit la el. Oare cum voi reacționa la vederea lui? M-am stăpînit însă și l-am întrebat într-un tirziu:

— Domnule Nikostratos, se mai aude ceva cu problema mea?

Nu m-a privit, ca să zic așa, nu mă onoră nici măcar cu o ocheadă.

— Scuzați-mă, domnule Apollon, dar inca n-a sosit raspunsul de la minister, și continua să pună peceti. M-am mai folt un pic, ezitind sa plec imediat, apoi brusc m-am îndreptat grabit spre ieșire. Eu, de cind ma știu, n-am suportat locurile oficiale. Totuși, în mod cu totul neașteptat, domnul secretar mă opri cu o comunicare ciudată, spunindu-mi ca de ieri nu mai poate lua legatura cu Marafinele.

— Ce spuneți? am exclamat. Nu s-au terminat inca manevrele?

— Ce manevre?, se mira el. Și atunci nu m-am mai stăpînit. Nici pînă acum nu știu dacă merita s-o fac, dar l-am privit drept în ochi, insistent și l-am întrebat:

— Cum adică ce manevre? Acelea pe care ați avut bunăvoința sa le privați noaptea trecută.

— Chiar erau manevre? rosti cu o stăpînire de sine demnă de invidiat, aplecindu-se din nou deasupra plicurilor lui.

— Erau doar niște artificii. Citiți ziarele de dimineața.

Ar fi trebuit să-i trîntesc vreo două, mai ales că în acel moment eram singuri în cameră. Dar pot eu așa

ceva?

Cind m-am întors la „rond”, discuția deviasă spre natura fenomenului nocturn. Ai noștri se înmulțiseră venisera în plus Mirtilos și Pandaros. Pandaros avea uniformă descheiată, era nebarbierit și obosit după serviciul de noapte. Mirtilos n-arata nici el mai bine, pentru ca toata noaptea bintuise în jurul casei, facind de pază în așteptarea nenorocirii. Toți țineau în mîini ziarele de dimineață și analizau articolul „În pragul sarbătorii” din „Observatorul nostru”, care ne înștuța ca Marafinele se pregătesc să-și sarbatoareasca cei o sută cincizeci și trei de ani ai lor, știre provenita din obișnuitele surse absolut sigure, și ca noaptea trecută se făcuseră probe cu focuri de artificii pentru a putea fi admirate de locuitorii orașelor și satelor pe o raza de doua sute de kilometri. Cum pleacă Haron în deplasare, cum ziarul nostru se timpește într-un hal fara de hal. Nici macar nu s-au obosit să-și inchipuie cum ar putea sa se vada un foc de artificii de la o distanță de doua sute de kilometri. Macar sa se fi întrebat de cind focurile de artificii sint însoțite de șocuri subterane. Toate acestea le-am spus imediat alor noștri, dar mi-au replicat ca știu și singuri în ce an sîntem astăzi și ca mai bine aș citi „Buletinul Milles”. În „Buletin” era scris negru pe alb ca „noaptea trecuta locuitorii din Milles au putut admira spectacolul de neuitat al manevrelor militare cu folosirea celor mai noi tehnici de lupta”. „Pai, eu ce-am zis?”, am exclamat, dar Mirtilos mă întrepruse și-mi povesti ca dis-de-dimineața venise la benzinăria lui un oarecare șofer al firmei „Transportul Intercontinental”, luase o sută cincizeci de litri de benzină, doua borcane de ulei de motor, o lada de marmelada și îi șoptise tainic ca noaptea trecuta explodasera dintr-o cauză necunoscuta uzinele subterane de combustibil pentru rachete. Muriseră circa douazeci și trei de oameni ce asigurau paza uzinei, tot schimbul de noapte plus încă o sută șaptezeci și noua de oameni ce disparuseră fara urmă. Ne-am îngrozit cu toții, dar Veninosu Parai se și repezi.

— Da! atunci ma întreb eu la ce i-a trebuit mar melada? Cu asta îl puse la punct pe Mirtilos.

— Lasa, lasa spuse acesta. Am auzit Mie mi-ajunge. Nici noi n-am mai avut ce sa spunem. Într-adevar, ce-avea a face aici marmelada? Callaid începu sa sisie, sa se stropseasca, dar nu reuși sa scoata nimic. Și atunci interveni magarul asta batrin de Pandaros.

— Mai, fraților, face el la ascultați-mă puțin. Ce uzine de rachete? La mijloc sint uzinele de marmeladă. Clar, nu? Am rămas perplecși.

— Uzinele subterane de marmeladă?, îl întrepruse Parai. Ehe, bătrîne, da'azi ești într-o forma de invidiat.

Am început să-l batem prietenește pe spate pe Pandaros.

— Mda, Pan, se vede treaba ca azi ai dormit cam prost, bătrîne. Te-a ostenit Minotaurul, Pan. Nu te vad bine. Ar fi timpul sa ieși la pensie, Pan, prietene.

— Și mai zici că ești polițai? provoci panica, spuse cu obidă Mirtilos, singurul care luase în serios cuvintele lui Pandaros.

— De-ai a e și Pan, să semene panica, ironiză Dimant. Polifem profită și el de prilej și nimeri la ținta cu o glumă groasă. Cît timp ne-am amuzat, Pandaros stătuse ca un stîlp și se umfla văzind cu ochii, întorcindu-și doar capul, ca un taur pe care îl supără matadorii. Într-un sfîrșit își incheie uniforma la toți nasturii și privind pe deasupra tuturor zbiră.

— Gata cu gluma! Cirrculați! În numele legii!

Mirtilos plecă la benzinăria lui, iar restul lumii

plecă la circumă. La circumă am trecut imediat pe bere. Iată plăcerea de care mereu am fost lipsit, pînă cind nu am ieșit la pensie. Într-un asemenea orașel mărunt ca al nostru, toți îl cunosc pe profesori. Parinții elevilor tai,

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

nu știu de ce, își imaginează ca ai fi un soi de magician al cărui exemplu personal poate interzice copiilor sa calce pe urmele tăilor. Căciurma era ticsită de dimineața pînă noaptea tirziu cu asemenea părinți, iar dacă-ți permiteai și tu o halbă nevinovată de bere, atunci ziua următoare puteai fi sigur ca vei avea o discuție umilitoare cu directorul, iar eu iubesc cînd cîndul îmi place să stau într-o companie plăcută de barbați și să port pe îndelete discuții serioase pe teme libere, sa ascult absent clinchetul paharelor și zarva din spatele meu îmi place sa spun și sa ascult un banc mai „sărat”, să joc „patru rigi” cu miza mica, dar care sa nu afecteze demnitatea jocului, iar in caz de cîștig sa fac cinste tuturor cu un rînd de bere. Cam asta e.

Iapet ne-a adus berea și am început sa discutăm despre război. Ologul Polifem ajuns la concluzia ca daca aseara a fost vreun război, atunci deja trebuia sa înceapă mobilizarea. Paral Veninosul îl contrazice, spunîndu-i că în cazul unui război deja izbucnit nici n-am mai fi avut pe cine să mobilizăm. Nu-mi plac conversațiile despre război și cu mare placere aș fi pornit o discuție despre pensii, dar unde să mă mai strecur și eu?... Polifem își trîntește cișa de-a curmeziș și mesei și întreba iritat, cam ce înțelege Paral prin război propriu-zis?

— Știi tu, de exemplu, ce-nseamnă o bazooka?, întreba el încruntat. Știi ce-nseamnă să stai în tranșee, tancurile să navălească spre tine, iar tu încă sa nu observi că-ți atîrna pantalonii plini?

— Paral ripostă, spunînd că nu știe nimic și nici nu vrea sa cunoască despre tancuri și pantalonii plini, dar că despre războiul atomic toți știm același lucru.

— Să te culci cu picioarele spre cel mai apropiat cimitir, iar după explozie să ai grijă să te tirăști singur spre el.

— Ai fost un pîrlit de civil și la fel de pîrlit ai să și mori, nu rămase mai prejos ologul Polifem. Războiul atomic e un război al nervilor, înțelegi? Ei pe noi, noi pe ei și care s-a căcat primu-n nădragi, ăla a și pierdut.

Paral ridică doar din umeri, dar Polifem se aprinsese rău de tot.

— Bazooka! urla el. Tarzanii! Hirst și pantalonii plini! Așa-i Apollon?

Epuzat de atîtea țipete, cazul imediat pe panta amintirilor, cum ne luptam prin nameții de zapada cu tancurile dușmane. Nu pot să sufăr aceste amintiri. Numai pantalonii plini de rahat. Nu știu, poate așa a și fost, nu mai țin minte. Dar nici nu mi-ar place să mă întorc la asta, iar Polifem cum a fost ușa de cazarmă, așa a și rămas. Nu-mi pot imagina cam ce se mai poate rupe unui om ca să înceteze definitiv sa mai facă pe subofiterul. Poate pentru că n-a nimerit în „blocada”, așa cum am căzut eu și am simțit-o. Sau problema constă în caracter?

Am mai zăbovit și atunci m-am decis ca-n același timp să și manînc. De obicei se hălește bine la iapet, de data asta însă, specialitatea casei, supa cu găluște, mirosea puternic a uidelemn și așa am și spus-o. Se vede treaba că de vreo treizeci îi dor dinții pe iapet, atît de tare, încît nimic nu poate gusta ca lumea. „Ehe, mai ții minte, Feb, cum te-am pocnit de ți-a sărit maseaua?”, întrebe trist. Cum era sa uit! Eram într-a șaptea, îi făceam amîndoi curte Eligenei și ne bateam în fiecare zi. Doamne, ce departe rămaseseră vremurile cînd mă mai puteam bate! Eligenia este acum căsătorită cu un inginer din sudul țării, are deja nepoți și angina pectorală.

În timp ce mă îndreptam spre Ahile, am zărit lîngă casa domnului Laomedon binecunoscuta lui mașină roșie, înfricoșătoare, cu geamuri blindate, iar la volan fuma hidoșenia aia care întodeauna îți bătea joc de mine. Se legă și acum de mine, încît am fost nevoit să trec demn pe partea cealaltă a străzii, ignorîndu-l.

Ahile stătea impozant în spatele gemulețului și își admira „Cosmosul”. De cînd își facuse rost de acest triunghi albastru cu tipăritură argintie, își impusese ca regulă strictă scoaterea clărilor lui chiar la sosirea mea, așa, cu totul intîmplător. Îl cunosc de-a fir a par și tocmai de aceea nu-i arăt că de fapt îmi singherea inima de cîte ori văd timbrul. Am o singura consolă, că timbrul pe care totuși îl are nu-i decît un simplu abțibild. Așa i-am și zis.

— De, am spus, nimic de zis, Ahile, e un lucru minunat. Păcat că-i numai un abțibild.

Se schimonosi și mormăia ceva despre struguri cri.

— N-ai ce să-i faci, i-am răspuns liniștit. Abțibildul rămîne un abțibild și n-ai ce-i face. Personal, n-aș fi luat niciodată timbrul asta la un asemenea preț. Ce nevoie am de-un abțibild? Bineînțeles, mai sînt unii indivizi cu un orizont atît de larg încît le iau pînă și ștampilate, dar asta nu-i de mine, e nedemn. Eu le achiziționez doar pentru fondul de schimb, că doar întodeauna poți gasi un fraier căruiă să-i fie indiferent daca e cu lipici sau nu.

Las' ca te dezvăț eu sa mai îmi viri sub nas țipări tura aia de argint!

Totuși ne-am omorît timpul în mod placut. Caută sa ma convinga ca focul de artificii de ieri fusese o aurora boreală mai deosebită însoțită intîmplător de un cutremur puternic, în timp ce eu îl pisam la cap cu manevrele și exploziile de la uzinele de marmelada. Era însă imposibil să discuți cu Ahile. Doar se vede de la o poșta că omul nu crede în ceea ce spune și că te contrazice doar din spirit de contradicție. Stătea ca un idol mongolez, uitîndu-se pe geam și repetînd unul și același lucru, adică n-aș fi singurul din orașul asta care s-ar pricepe la fenomenele naturii. Puteai să juri ca cei de-acolo, de la școala farmaceutică, insistă într-adevăr în studiul științelor serioase. Ce mai, e limpede că nu poți duce la bun sfîrșit nici o discuție cu ai noștri. Să-l luăm pe Polifem, de exemplu. Niciodată nu atinge esențialul. Nu-l interesează adevărul, important e un singur lucru: ridiculizarea interlocutorului. Sa zicem ca se discută despre forma planetei noastre, îi dovedesc cu argumente precise, cunoscute oricărui om învățat, ca Pamîntul, exprîmîndu-l în grosolan, este un glob. Polifem, îndrîjit, atacă zadărnice fiecare argument în parte, iar cînd ajungem la forma umbrei pamîntene în timpul unei eclipse de lună, îmi trîntește brusc ceva de genul: „Umbra, umbra... Acoperi cu umbra lumina soarelui. Mai bine ai face mai intîi sa scapi de negul de sub nas și să-ți crească par pe chelie, și abia apoi să vorbești”. Sau, de exemplu, Paral. Odată am discutat cu el despre metodele de tratament ale alcoolismului. Cît ai clipi din ochi, am și trecut la politica externă a conducerii de atunci ca sa ajungem imediat la problema pansexualismului. Și mai curios e ca nu am avut nici în clin nici în mîneca cu problemele pansexualismului și politici externe, nici atunci și nici acum. În schimb, un nepot de var al Ermionei suferea de alcoolism, chinîndu-ne pe toți din jur. Acum e-n armată, medic militar, dar atunci viața mea devenise un cosmar neîntrerupt. Mda, alcoolismul e un flagel al poporului.

Discuția noastră luă sfîrșit cînd Ahile scoase o sticlă tainută, din care am băut cîte un pahărel de gin. Afacerile lui Ahile merg cam prost. Am impresia că nu i-ar ajunge nici de gin, dacă n-ar exista mada-m Persefona. Chiar și azi trimisese pe cineva.

— V-aș propune un antigen, șoptea delicat Ahile.

— Nu, răspune mesagera, mi-a cerut ceva mai sigur, va rog.

— Mai sigur, ei, ce să-ți povestesc. A mai trecut în grabă un ucenic-bucătar de la iapet pentru picături de dinți și altceeva n-a mai venit, putînd astfel discuta în liniște. Am schimbat „Monumentul” meu pe seria lui „Crucea Roșie”. De fapt, nu-mi trebuia

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

„Crucea Roșie”, dar Haron spusese alaltăieri ca primiseră în redacție următorul anunț: „Caut Crucea Roșie”, propun la schimb oricare ștampilă rasturnată aflată în standarde”. Pare ciudat, dar Haron e singurul din casa noastră care nu râde de mine. În general, dacă stai să te gîndești nu e deloc un om rău, dar Artemis e imorală și nu-și păstrează demnitatea. Ce om mai e și Nikostratos așa?!”

M-am întors acasă pe la nouă seara și-și vad că iar stau la mine în grădină, la umbra. E adevărat că acum nu se mai sărutau, dar trebuie să existe și decență, așa ca am intrat în grădină, am înșăfat-o pe Artemis de mină și-și spun acestui ilfizon.

— La revedere, domnule Nikostratos. Noapte bună. Artemis își smulse mina și plecă fără să scoată o vorbă, în timp ce acest desfrînat, încercînd să salveze neîndeminatic situația penibilă în care se afla, porni să discute cu mine despre niște recomandări municipale pe care ar fi trebuit să le anexeze la cererea mea de pensionare, iar eu stau și-l ascult. Ar fi trebuit să-l alung din grădină cu parul, dar eu stau și-l ascult. Politică mea blestemată. Nesiguranța mea. Cu adevărat un complex de inferioritate. Și-l vad cum brusc rințește dezgustător și-mi spune.

— Și ce mai face fermecătoarea doamnă Ermiona? Dumneata, domnule Apollon, sînteți un om abil. De la așa o economă nici eu nu m-aș refuza.

Îmi sări inima din loc și-am înlemnit, în timp ce el, fară să mai aștepte vreun răspuns, și de fapt ce nevoare ar mai avea de el, plecă rîzînd în hohote, de se auzea în toată strada. Sînt singur în grădina întunecată.

Mda, asta e. Trebuie să legiferez cumva relațiile mele cu Ermiona. Știu că nu-i nevoare de asta, dar liniștea sufletească cere jertfe.

3 Iunie

Cîteodata mă cuprînde o adevărată groază cînd mă gîndesc ca nu se rezolvă nimic cu pensia mea. Mi se stringe totul pe dinăuntru și nu pot să mă mai ocup de nimic.

Logic, însa, ar fi ca trebuiele să se încheie în modul cel mai favorabil, în primul rînd, am predat ca profesor timp de treizeci de ani, fără să mă punem la socoteală întreruperea din cauza războiului. Mai precis, chiar treizeci de ani și doua luni. În al doilea rînd, nu mi-am schimbat niciodată locul de muncă și astfel sa-mi întrerup vechimea din cauza mutărilor sau a altor împrejurări distractive. O singura dată, acum șapte ani, mi-am luat un scurt concediu, fără plată, iar participarea la acțiunile militare în nici un caz nu poate fi considerată întrerupere de vechime, asta-i clar. După un calcul foarte aproximativ, prin clasele mele au trecut mai mult de patru mii de elevi, aproape toată populația orașului de azi. În al treilea rînd, în ultimii ani am fost mai tot timpul evidențiat și de trei ori am ținut locul directorului liceului, cînd acesta fusese plecat în concediu. În al patrulea rînd, am depus o muncă ireproșabilă, avînd șaisprezece diplome de la minister, cu o felicitare trimisă personal de ministru, azi e mort, cu ocazia aniversării a 50 de ani, precum și o medalie de bronz „Pentru străduințe pe tărîmul învățămîntului popular”. Un sertar burdușit de scrisori din biroul meu este destinat special adreselor de mulțumire din partea părinților. În al cincilea rînd, specialitatea mea. Acum au înnebunit toți cu Cosmosul asta, așa că astronomia e o materie actuală. După mine, și asta e un motiv. Așa că privești toate astea și rămiți uimit: ce îndoieli mai pot exista? Să fi fost în locul ministrului, așa fi de acord fără ezitare, prima categorie. Doamne, atunci m-aș liniști și eu în sfîrșit, pentru că, de fapt, mie nici nu-mi trebuie prea mult în viață. Trei-patru țigări, un paharel de coniac, mărunchi pentru cărți și asta-i tot. Și timbrele, bineînțeles. Prima categorie, asta înseamnă

o sută cincizeci pe lună. O sută îi dau Ermionei pentru gospodărie, douăzeci la C.E.C. pentru zile negre și ce rămîne va fi al meu. Asta-mi ajunge și pentru timbre și pentru altele. Oare nu merit asta?

E deprimant cînd nu mai are nimeni nevoie de-un bătrîn. Il storc ca pe-o lămie și-apoi du-te și crapa Mulțumiri, adrese? Pe cine mai interesează așa ceva astăzi? Medalie? Cine n-are? Și neapărat cineva trebuie să se lege de prizonierat. Ai fost prizonier? Am fost. Trei ani? Trei ani. Basta! Deci, vechimea s-a întrerupt pentru trei ani, primești categoria a treia și nu ne mai umflați corespondența. Ehe, dac-aș fi avut niște cunoștințe! Apropo, un elev de-al meu și anume generalul Alchim și acum mai zace în Congresul de Jos. Ce-ar fi dacă i-aș scrie? Trebuie să mă țină minte, doar am avut din plin acele mici conflicte despre care își aduc aminte cu mare plăcere foștii elevi la maturitate. Zău, că-i scriu. Chiar așa direct voi și începe. „Buna ziua, baieșă. Iată că acum sînt deja bătrîn...” O sa mai aștept puțin și-și voi scrie.

Azi am stat toată ziua acasă. Ieri, Ermiona a fost în vizită la matusă și a adus de-acolo un pachet mare cu timbre vechi. Ordonîndu-le, am simțit o mare plăcere. Așa ceva nu se poate compara cu nimic. E ca o nesfîrșită lună de miere. Erau cîteva exemplare minunate, într-adevăr toate cu etichete, o să trebuiască să le restaurez. Mirtilos își instala cortul în curte unde locuiește cu toată familia. S-a lăudat ca poate strînge tot calabalicul în zece minute și să se care. A mai povestit ca tot nu se stabilește legătura cu Marafinele. Desigur, minte. Minotaurul, mort de beat, lovise cu cisterna sa murdara automobilul roșu al domnului Laomedon și se castife cu șoferul. I-au dus pe amîndoi la circa. Pe Minotaur îl incuiaseră pînă cînd se va trezi iar pe șofer, zice-se, l-au dus la spital. E totuși dreptate pe lumea asta. Artemis stă liniștită ca un șoricel: acum-acum se va întoarce Haron. Nu i-am spus nimic Ermionei. Poate că se va rezolva cumva. Uff de-aș primi categoria întîii!

4 Iunie

Am terminat lectura ziarelor de seară, dar tot nu înțeleg nimic. Fară-ndoială, se produsese ceva schimbări. Dar care anume? Și-n urma caror evenimente? Le place sa ne mintă asta e.

Dimineața, după ce mi-am terminat cafeaua, am plecat la „rond”.

Ziua era bună, caldurașă (temperatura plus optsprezece, nebulozitatea zero, vîntul sudic 1 m/sec, după anemometrul meu) leșînd în strada am văzut ca Mirtilos se foiește în jurul cortului desfăcut pe pămînt. L-am întrebant ce-i cu el.

— Lasă, lasă, răspunse iritat. S-au găsit deșteptări. Atunci, stați și așteptați, pînă va va tăia pe toți.

Nu cred o iotă din ce spune Mirtilos, dar la astfel de vorbe întotdeauna mi se face pielea de găina.

— Dar ce s-a întîmplat?, am întrebant.

— „Martenienui”, răspunse scurt și începu să strîngă cortul ajutîndu-se și de genunchi.

Nu l-am înțeles de prima dată și poate tocmai de aceea, din cauza acestui straniu cuvînt, apărui sentimentul că va veni ceva îngrozitor și de neînțeles. Picioarele mi se înmăruia și-atunci m-am așezat pe bara de protecție a camionului. Mirtilos tacea, doar pufăind și smiorcăindu-se.

— Cum ai spus?, l-am întrebant.

Își termină de strîns cortul, îl aruncă în camion și își aprinse o țigară.

Au năvălit martenienui, șopti el. Acum ne-a venit sfîrșitul la toți. Marafinele sînt arse pînă la temelie, zice-se, zece milioane de morți într-o singură noapte. Înțelegeți? Iar astăzi am sosit la noi la primarie. Acuma au puterea, așa că, gata. Ne-au interzis deja să mai semănăm, iar acum, se spune, ne vor scoate

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

la toți stomacurile. Înțelegi, le trebuie pentru ceva stomacurile noastre! N-am să mai aștept asta, îmi trebuie și mie stomacul. Cum am auzit toate astea, așa m-am și hotărât: aceste noi ordine nu sînt pentru mine, n-au decît să se ducă toate pe apa simbelei, eu plec la ferma fratelui meu. Deja am trimis-o cu autobuzul pe bătrîna cu copiii. Sa stăm, sa așteptăm, iar pe urma vedem noi.

— Stai, l-am întrerupt, înțelegînd că toate-s minciuni, dar înmîindu-mă din ce în ce. Stai, Mirtilos! Ce tot vorbești? Cine a năvalit? Cine a ars? Ginerele meu e acum în Marafine.

— S-a zis cu ginerele tău, mă compătimi Mirtilos și arunca mucusul de țigară. Fii convins că fii-ta a ajuns văduvă. Cu libertate acum pe capul secretarului. Ei, eu am plecat. Adio, Apollon. Ne-am înțeles întotdeauna foarte bine. Nu-ți țin dușmanie și să nu-ți aduci aminte de mine cu rău.

— Dumnezeuule, am țipat disperat, topindu-mă de te tot. Dar cine au năvalit?

— Martenienii, martenienii! Îmi repetă în șoaptă. De acolo!, ridică el un deget spre cer. Au cazut din cometa!

— Poate marțienii?, am întrebat plin de speranță. — Lasa, lasa, spuse intrînd în cabina. Ești învațator, oricum le știi mai bine, iar mie mi-e totuna cine-mi scoate mâțele.

— Dumnezeuule, Mirtilos, am protestat, înțelegînd fără nici un dubiu că totul nu-i decît o minciuna. Dar nu se poate așa ceva. Ești om în vîrstă, ai nepoți. Ce marțieni sa fie, dacă Marte e o planetă lipsită de viață? Acolo nu e viață, doar s-a demonstrat științific.

— Lasă, lasa, mormăi Mirtilos, dar deja începuse sa ezite. Ce fel de realitate?

— Nici un „lasă”, așa e cum ți-am spus. Întreaba orice savant. Dar ce tot spun, savant, o știe fiecare școlar!

Mirtilos mirî și ieși din cabina camionului. — Duca-se naibii toate!, izbucni el, înfîindu-și labele în ceafă. Pe cine să mai ascult? Pe tine? Pe Pandaros? Nu mai înțeleg nimic.

Trase un scuipt și intră în casa. M-am întors acasă, decis să-l sun pe Pandaros. Acesta, se vede treaba, era extrem de ocupat pentru că Minotaurul rupsesse grătile de la celula și fugise, așa că acum Pandaros trebuia să organizeze urmărirea. Într-adevăr, acum o oră și jumătate sosise cineva la primărie, un fel de sef, poate chiar marțian, dar în privința scoaterii stomacurilor nu se daduse nici un fel de ordin și de fapt el, Pandaros, n-avea timp de marțieni, pentru că un singur Minotaur era, după părerea lui, mai rău decît toți marțienii la un loc.

M-am grăbit spre „ronduleț”.

Aproape toți ai noștri se adunaseră la intrarea în primărie și discutau îndrăgii despre niște urme stranie de praf. Aceste urme le lasase un marțian, știau ei asta precis. Morfeu susținea sus și tare că pînă și el, un bătrîn frizer și maseur, încă nu mai văzuse astfel de monștri.

— Păianjeni, povestea el, niște păianjeni imenși și păroși. Vreau să spun, masculii erau păroși, iar femelele erau goale. Merg pe labele de jos, iar cu cele de sus înșfacă. Ai văzut urmele? Ceva înfiorător! Ca niște gauri. Da, cu siguranță a trecut pe aici.

— Problema nu e că a trecut, spuse înțeleptul Silen. La noi, pe pămînt, gravitatea este mai mare, uite, Apollon mă va susține, așa că nu sînt capabili să meargă așa, pur și simplu, pe picioare. Pentru asta s-au pus niște picioroange speciale pe arc, și astea lasa gauri în praf.

— Pe bune, picioroange, susținu nedesluscit lapet prin bandajul cu care-și înfășurase falca. Numai ca nu-s picioroange, ci o mașinarie, am văzut-o eu într-un film. Mașinile nu-s pe roți, ci pe pirghii, adică pe picioroange.

— Iar s-a fofilat vistiernicul nostru, spuse Paral Veninosu. Rîndul trecut a cazut grîndina de-o marime neobișnuită, rîndul celăilalt ne-au invadat lăcusele, acum s-a aranjat cu marțienii — la nivelul epocii, în strînsă legătură cu ultimele cuceriri ale spațiilor cosmice.

— Nu pot privi indiferent aceste urme, insistă Morfeu. Ingrozitor! Hai, bătrînelor! Sa bem ceva, nu?

Callaid, care de mult se scremea, sisîindu-se și scuturîndu-se, rosti în fine.

— T-t-t-impul azi e frumos, bătrînelor! C-c-cum ați dormit?

Din cauza defectului său de vorbire rămîne întotdeauna în urma evenimentelor. Totuși e veterinar și-ar fi putut să ne spună ceva folositor în privința urmelor.

— Iar Mirtilos și-a luat deja tălpășița, spuse Dimant, rîzînd prostește. Adio, Dimant, zice, întotdeauna ne-am înțeles bine. Vezi, zice, de stația de benzină, iar dacă e ceva, dă-i foc, zice, să n-o lăsam dușmanului.

Am întrebat precaut ce se mai aude de Marafine.

— Marafinele au ars, spuse satisfăcut Dimant. Se zice că au sunat de acolo, ne propun să pastrăm tăcerea.

M-am convins pe deplin că toate astea nu-s decît zvonuri neîntemeiate și m-am pregătit să-l combat, cînd rasună urletul sirenei de poliție și-atunci ne-am întors cu toții spre ea.

Prin piață gonea într-o fugă de iepure, în zig-zag, clatinîndu-se, bramburit și buhăit, Minotaurul, iar după el într-un jeep al poliției. Pandaros Statea în picioare, ținîndu-se de parbrizul din față, urînd ceva și fluturînd cătușele.

— Gata, acum îl prinde, pronostica Morfeu.

— Nu se știe, îl contrazise Dimant. Ai văzut ce face?

Minotaurul ajunse la un stîlp de telegraf, se prinse de el cu mîinile și picioarele și începu să se cațere. Pandaros însă sărise deja din mașină și îl prinsese de pantaloni. Împreună cu ajutorul sau îl smulseră pe curățatorul de haznale de pe stîlp și-l aruncă în jeep, cu cătușele puse. Apoi ajutorul plecă, iar Pandaros, ștergîndu-se cu batista și desfăcîndu-și haina din mers, se îndreptă spre noi.

— L-a prins, comunică Morfeu, adresîndu-se lui Dimant. Vășnic mă contrazici.

Pandaros se apropie și întrebă ce noutăți mai avem. I-am explicat despre urmele marțienilor. Imediat se lasă pe vine și se cufunda în studiul lor. Am simțit, fără să vreau, chiar o vie admirație, pentru că imediat ieși la iveală adevăratul profesionalism: privea aceste urme cumva dintr-o parte și nu pune mina pe nimic. Am avut o presimțire că acum-acum se va explica totul. Pandaros se mișcă de-a lungul urmelor ca o rață, cu mișcări ample ale fundului pe care „îtipau” pantalonii strînși. Tot timpul repeta: „Aha... E clar... Aha... Totul e limpede...” Așteptam nerăbdător, pastrînd tăcerea și doar Callaid încerca să spună ceva, sisîind, în sfîrșit, Pandaros se ridică gemînd și privînd în jurul pieței, ca și cînd ar fi vrut să observe ceva, rosti scurt.

— Doi, Banii l-au scos dintr-un sac. Unul avea un baston cu taiș, celăilalt fuma „Astra”.

— Și eu fumez „Astra”, spuse Paral Veninosu și imediat Pandaros îl ținui cu privirea.

— Care doi? întreba Dimant. Marțienii?

— La început am crezut că nu-s de-ai noștri, rosti rar Pandaros, fără să-și dezleipească privirea de Paral. La început am crezut că-s gagii din Miles, îi cunosc eu...

Și atunci se declanșă Callaid.

— N-n-nu, nu-l prinde cu mașina, ne anunță el.

— Și cu marțienii cum rămîne? întreba Dimant. Nu înțeleg...

Pandaros ignorînd întrebările directe, îl privea în

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

continuare pe Paral.

— Da-mi țigara, bătrîne, în ceru.

— Pentru ce? întreba Paral.

— Mă interesează să-ți văd mușcătura, explică Pandaros, precum și unde ai fost azi între șase și șapte dimineața.

Ne-am uitat la Paral, iar acesta spuse, că după oprirea lui, Pandaros este cel mai mare dibotic din lume, dacă nu ținem seama de acel cretin, care-l angajase pe Pandaros în poliție. Am fost nevoiți să cadem de acord cu el și am început să-l batem pe spate pe Pandaros.

— Da, Pandaros, aici bătrîne, ai cam sfeclit-o. N-ai priceput, bătrîne Pan, că astea-s urmele marțianului, deși bineînțeles de unde să știi tu, bătrîne, de marțieni? Asta nu-i Minotaurul, Pan.

Pandaros începu să se umfle, dar tocmai atunci ieși din primărie Polifem cel olog, care se alătura din mers veseliei noastre.

— Treaba-i nasoală bătrinelor! spuse el îngrijorat. Marțienii ataca, au luat Miles-ul. Ai noștri se retrag, ard semănăturile, aruncă podurile în aer în urma lor!

Iar mi se înmărua picioarele, de n-am mai avut putere să mai ajung la o bancă să mă așez.

— Au debarcat trupe la sud, doua divizii, hîrîia Polifem. În curînd vor fi aici?

— Deja au fost aici, comentă Silen. Pe niște picioaroare speciale. Uite urmele.

Polifem doar le privi și imediat protestă indignat că astea-s urmele lui și toți înțelesă dintr-o dată că într-adevăr erau ale lui. Nu chiar ale lui, ci ale cișei. Pentru mine a fost o mare ușurare, iar de cum a înțeles și el, Pandaros își închise tunica la toți nasturii și privind pe deasupra tuturor, zberia.

— Ați vorbit, și gata! Ar-rupeți rîndurile! În numele legii!

Am intrat în primărie. Era plină de saci plați, rînduiți pe coridor lîngă pereți, pe palierete scărilor și chiar în anticameră. Sacii aveau un miros nedefinit și toate geamurile erau larg deschise, în rest nimic nu se schimbă. Domnul Nikostratos stătea la biroul său și-și lustruia unghiile. Zîmbindu-mi unsuros și cu o intonație neclară, îmi dădu de-înțeles că e de datoria lui profesională să nu vorbească nimic despre marțieni, totuși ar putea să-mi afirme că toate astea n-au nimic comun cu problema pensiei mele. Un lucru e sigur: de acum încolo nu va mai prezenta avantaaje semănăturile grîului pe melegurile noastre, mult mai eficiente dovăduindu-se a fi un nou tip de cereală nutritivă cu calități, după cum s-a exprimat, universale. Iată, în acești saci sînt semințele și-ncepînd de azi vor fi repartizate la toate fermele din împrejurimi.

— Dar de unde sînt sacii? am întrebat.

— Au fost aduși, spuse nehotărît.

M-am învîns timiditatea și am întrebat cine i-a adus.

— Persoane oficiale, răspunse.

Se sculă de la birou, își ceru scuze și cu mersul lui dezlînat intră în cabinetul primarului. Am intrat în cancelarie și m-am întreținut cu dactilografa și paznicul. Oricît ar părea de ciudat, dar confirmară toate zvonurile despre marțieni, deși nu lăsară impresia că posedă informații valabile. Uf, zvonurile astlea! Nimeni nu le crede, dar toți le repetă. Se va ajunge pînă la denaturarea celor mai simple fapte. De exemplu, Polifem și podurile lui sîrte în aer. De fapt, ce-a fost? Polifem apăruse primul la „rond”. L-au văzut pe geam și l-au invitat în cancelarie să repare mașina de scris. Pe cînd trudea, distrînd fetele cu povești în care spunea cum și-a pierdut piciorul, în cancelarie a intrat domnul primar, a mai stat, a mai ascultat gînditor și a rostit o frază enigmatică:

— Da, domnilor, podurile, probabil, sînt arse, și s-a întors în cabinetul său de unde a cerut să i se aducă imediat sandvișurile cu sardine și o sticlă de bere de fargos.

Iar Polifem explică fetelor ca de obicei, podurile sînt distruse în timpul unei retrageri pentru a împiedica înaintarea inamicului. Restul e clar. Ce prostie! Am socotit de datoria mea să explic funcționarilor primăriei că enigmatică fraza a domnului primar nu înseamnă decît că hotărîrea este luată irevocabil. Normal, pe toate fețele apărură ușurarea, amestecata de altfel, cu o oarecare dezamăgire.

La „rond” nu mai era nimeni. Pandaros îi izgonise pe toți. Oarecum liniștit m-am îndreptat spre Ahile să-i descriu noile mele achiziții și să sondez terenul pentru seria de arhitectură, poate o vrea ștampilată, dacă tot nu poate face rost de una curată. Oricum, ia el și cu lipituri. Dar Ahile era și el sub influența zvonurilor răspîndite. La propunerea mea, îmi răspunse absent că o să se mai gîndească și fara să-și dea seama îmi dădu o idee stralucită. „Marțienii”, spuse el, sînt o nouă putere. Și să știi, Feb, o nouă putere înseamnă noi timbre”. M-am mirat cum de nu-mi venise în cap o idee așa de simplă. Într-adevăr, dacă zvonurile sînt măcar în parte adevărate, atunci prima acțiune rațională a acestor marțieni legendari va fi scoaterea unei noi ediții a propriilor timbre sau măcar inscripționarea vechilor noastre timbre. Mi-am luat în graba ramașă bun de la Ahile și m-am dus direct la poștă. Bineînțeles, nu apăruse nici un fel de corespondență cu timbre noi și-n general nimic nou pe la poștă. Cînd o să învățăm, în sfîrșit, să nu mai credem în zvonuri? Este binecunoscut faptul că Marte are o atmosferă extrem de rară, clima e deosebit de aspră, iar baza vieții, apa, lipsește aproape total. Demult sînt discreditate total legende despre canale — nu sînt altceva decît iluzii optice. Pe scurt, toate astea-mi aminteau de panica de acum doi ani, cînd Polifem cel olog alerga prin oraș cu pușca, urînd că scăpase din grădina zoologică a capitalei un gigantic triton-canibal. Mitrilos izbătuse atunci să-și care toata casa și nu se putu hotări vreo doua saptamîni să se întoarcă în oraș.

Rățiunea întunecată a incultilor mei concetățeni legănata de viața monotona în pendulari imperceptibile, naștea miracole cu adevărat fantastice. Lumea noastră se aseamănă cu un cotet de găini, scufundat în somnul de noapte, unde este suficient să atîngi întîmplător doar o pană a unei peștice care dormitează pe stînghea ei, că toate păsările vor fi cuprinse de o emoție de nedescris, aglîndu-se care încotro, cotcodăcînd și gînăitîndu-se în toate părțile. Dar, după mine, viața și așa e destul de agitată. Ar trebui fiecare să-și pastreze nervii. Am citit undeva, că zvonurile sînt dăunătoare sănătății, chiar mai mult decît fumatul, autorul o dovedea științific, cu cifre. Mai scria acolo, că forța de influență a zvonurilor de panică este direct proporțională cu ignoranța maselor și chiar așa și este, deși trebuie să recunosc, chiar și cei mai învățați dintre noi cad uimitor de ușor în vîltoarea evenimentelor generate de starea de spirit generală și sînt gata să fugă unde văd cu ochii împreună cu mulțimea înnebunită.

Toate astea intenționam să le spun alor noștri, cînd am observat, în drum spre circumă, că la „rond” se adunase din nou mulțimea. M-am întors acolo și m-am convins că zvonurile deja își făcuseră efectul lor distrugător. Nimeni n-a vrut să asculte vorbele mele. Toți erau extrem de excitați, veteranii amenințau cu armele, pe care nici nu le curățaseră bine de unsorae. Se spunea că din cazarmă regimentului de infanterie numărul optzeci și opt veniseră soldații în permisie și povestiseră ceva absurd.

Acum două zile, în plină noapte, în cazarmă s-a dat alarma, și un timp, mai exact, pînă dimineața întreg regimentul a stat în mașini blîndite și camioane pe platoul de instrucție. Alarma a fost anulată dimineața și ziua de ieri a trecut în ordine obișnuită. Noaptea s-a repetat totul, cu deosebire că dimineața, în cazarmă a sosit cu un elicopter colonelul

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

de stat major, care ordona alinierea regimentului în careu și, fără sa rasă din elicopter, ținu o cuvintare lungă și complet de neînțeles, apoi își luă zborul, după care aproape întreg regimentul a fost lăsat în permisie. Trebuie spus ca soldații care avuseseră timp să se ghiftuiască la lapet vorbeau extrem de neclar și începeau mereu binecunoscutul cîntec indecent: „Magdaleno, spune drept/ Cine te-a mușcat de...”. Un singur lucru era sigur, ca în cuvintarea colonelului de stat major nu se pomenea nici măcar un cuvîntel despre marțieni. Colonelul se referise, de fapt, doar la două lucruri: despre datoria patriotică a soldatului și despre sucul lui gastric și, de altfel, lega aceste două noțiuni într-un mod imperceptibil. Înșiși soldații nu priceuseră toate aceste nuanțe, dar un lucru le era clar ca, începînd din această dimineață, cei care vor fi prinși de plutonier cu guma de mestecat „narco” sau țigară „op” vor fi azvîrlîți în carceră pentru zece zile și lasați sa putrezească acolo. Imediat după plecarea colonelului, comandantul regimentului, lăsînd soldații în formație, ordonă ofițerilor și plutonierilor sa facă în cazarmă o percheziție minuțioasă și sa confişte toate țigările și gumele de mestecat care conțineau substanțe toxice. Soldații nu mai știau nimic altceva și nici nu vroiau să știe. Prinziindu-se puternic de umeri, avînd o înfățișare amenințătoare, izbucniră: „Magdalenooo, spune drept/ Cine te-a mușcat de...”, așa ca ne-am dat în graba la o parte și le-am dat drumul.

Aici Polifem, cu cîrja și pușca sa, se urcă pe o banca și zbiera ca ne-au trădat generali, ca în jur sînt numai spioni și ca adevarații patrioți trebuie să se unească în jurul drapelului pentru ca patriotismul... și așa mai departe. Acest Polifem nu poate trai fără patriotism. Fără picior poate trai, dar fără patriotism nu! Cînd raguși și tăcu, ai aprinse o țigară, eu am încercat să-l conving pe-ai noștri ca pe Marte nu exista viața și nici nu poate fi, toate astea nefînd decît minciuni. Nu mi-au dat însă voie sa vorbesc. Întîi Morfeu îmi bagă sub nas un ziar central de dimineață, care publicase un articol mare: „Daca exista viața pe Marte?”. În acest articol, toate datele științifice de pînă acum erau tratate cu un pesimism ironic, iar cînd eu, fara sa mă pierd cu firea, am încercat sa dezbăt problema, Polifem se apropie, de mine și, luîndu-mă de guler, mormăi amenințător:

— Ne-adormi vigilența, otravo? Spion marțian și rahat chelos! La zid cu tine!

Nu suport astfel de tratamente. Am început sa am palpitații și am strigat după poliție. Ce huliganism! N-am sa i-o lert lui Polifem, niciodată. Ce-și imaginează! M-am smuls, l-am făcut porc olog și am plecat în cîrciumă.

Era plăcut sa mă conving că tipetele patriotice ale lui Polifem erau dezgustătoare nu numai pentru mine. În cîrciuma mai erau deja cîțiva dintre ai noștri. Toți se gaseau în jurul lui Cronos — arhivarul, îl tratau pe rînd cu bere și îl descoseau despre vizita marțienilor de azi dimineață.

— Ce marțieni? spunea Cronos, abia mîndu-și privirile. Marțienii ca marțienii. Pe unu-l cheamă Calhaid, iar pe celălalt Aiah, amîndoi sînt sudiști, cu niște nasuri uite-așa.

— Bine, dar mașina? îl întrebau. Mașina ca mașina, neagră, zboară... Nu, nu e elicopter. zboară și gata. Ce sînt eu, pilot? De unde vreți sa știu cum zboară?

Am mîncat și am așteptat pînă cînd îl lăsară în pace, am luat doua porții de gin și m-am așezat lîngă el.

— Cu pensiile nu s-aude nimic nou?, l-am întrebat. Dar Cronos deja nu mai înțelegea nimic. Ochii îi lăcrimau, iar el dădea pe gît pahar după pahar ca un robot și mormăia: „Marțienii ca marțienii, unu-l cheamă Calhaid, altul Aiah... Negre, zboară... Nu, nu sînt dirijabile. Aiah, vă zic... Nu eu, ci pilotul...”. Pe urmă

adormi.

Cînd Polifem și banda lui navală în cîrciuma, am plecat în mod demonstrativ acasă. Mirtulos nu plecase, își facuse din nou cortul, stătea și gătea mincare pe un aragaz portabil. Artemis nu era acasă plecase pe undeva, fără să spuna unde, iar Ermiona curăța covoarele. Ca sa mă liniștesc m-am ocupat de restaurarea timbrelor. Este totuși plăcut sa mă gîndesc la măiestria la care am ajuns. Nu știu daca cineva e capabil sa distinga cleiul pus de mine de cel autentic. În orice caz, Ahile nu e.

Acum, despre zările de azi. Sînt uimitoare, aproape toate rubricile sînt ocupate de palăvrăgele diversilor medici despre regimul de alimentație rațională. Vorbesc cu o indignare surprinzătoare despre preparatele medicale ce conțin opium, morfina și cofeină. Și ce daca acum o sa mă doara ficatul, nu tot eu trebuie să îndur? În nici un ziar nu există o rubrică filatelică, despre fotbal nici un cuvînt, în schimb toate zările reproduc un articol gigant și complet lipsit de sens, despre însemnăitatea sucului gastric. Se poate crede ca n-aș ști și fara ei ce însemnăate are sucul gastric. Nici o telegrama de peste hotare, nici un cuvînt despre implicațiile embargoului, se poarta o discuție prostesacă despre griu; în griu, chipurile, nu sînt destule vitamine, în griu, vezi bine, se adapostesc prea ușor daunatorii, iar un oarecare Marte, academician în științe agricole a ajuns pînă acolo, încît a afirmat ca istoria milenară a cultivării griului și a altor cereale folositoare (ovaz, porumb, mei) este o gresală totală a omenirii, pe care, de altfel, încă nu-i tîrziu s-o îndreptăm. Nu mă pricep deloc la griu, specialiști oricum au mai mult habar, iar articolul este scris pe un ton critic, inadmisibil, aș putea spune pe un ton distrugător. Se vede imediat ca acest Marte e un sudist tipic, nihilist și guraliv.

Era deja ora douăsprezece, dar Artemis tot nu venise. Nici acasă nu se întorsese, nici în grădina nu era, iar strazile erau pline de soldați beți. Ar fi putut să dea un telefon și să spună unde se afla. Tot mai aștept, cînd vine Ermiona și întreaba ce se petrece cu Artemis. Habar n-am, ce să-i raspund. Nu-mi plac asemenea discuții, nu le suport. Măntreb cu cine-o semana fi-mea? Răposata fusese o femeie modestă, doar o singură dată se îndrăgostise de un arhitect, dar și asta cum să spun, două-trei bilețele, o singură scrisoare. Iar eu niciodată n-am fost un duilău, cum s-ar fi exprimat Polifem. Și acum îmi mai amintesc cu groază vizita mea la madam Perselona. Nu, o astfel de petrecere a timpului nu e pentru un om civilizat. Totuși, dragostea, chiar cea mai trupească, este o taină, iar ca să faci dragoste în compania unor oameni chiar bine cunoscuți și bine intenționați nu este așa de palpitant cum se scrie în unele cărți. Ferească Dumnezeu, eu, bineînțeles, nu cred ca Artemis a mea se ocupa acum de dansuri bahice printre sticle, dar putea, totuși, să dea un telefon. Ma mir doar de prostia ginerelui meu. Eu, în locul lui, de mult m-aș fi întors.

Am vrut să închid jurnalul meu și sa merg la culcare, cînd îmi veni următoarea idee. Probabil ca Haron nu degeaba zăbovese în Marafine. M-e frica și sa mă gîndesc, dar am impresia ca știu ce se-ntîmplă. Oare s-au hotărît? Îmi amintesc acum de toate acele adunări din casa mea, de toți acei prieteni cîudați ai lui, cu deprinderi vulgare și maniere urite niște mecanici cu voci necioplite, care beau whisky fara sifon și fumau țigări ieftine, scirboase, niște guralivi tunși scurți cu fețe palide, de culoare bolnavicioasă, care faceau parada în blugi și cămași peștrite și niciodată nu-și ștergeau „bocancii” în hol, toate discuțiile lor despre guvernul mondial, despre tehnocrație, și toate „ismele” de neconceput, ce garantează omului pașnic liniștea și securitatea, acum îmi amintesc și înțeleg ce s-a întîmplat. Da, ginerel meu

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

și prietenii lui erau extremiști și iata că au acționat. Toate zvonurile despre martieni sînt, desigur, un ecou denaturat al adevăratelor evenimente. Complotiști întotdeauna adăuau un cuvînt misterios, rasunător, și nu este exclus ca acum ei să se numească „martieni” sau vreo „societate de amenajare a planetei Marte” sau, să zicem, „renașterea marțiană”. Și chiar faptul că academicianul în științe agrare poartă numele Marte suna pentru mine semnificativ, tot ce-i posibil ca el să fie capul revoluției. Ceea ce rămîne însă de neînțeles, este respingerea de către puciști a griului și interesul lor pentru sucul gastric. Probabil ca este o manevră pentru a distra atenția și a deruta societatea.

Dasigur, nu-nțeleg nimic din puciuri și revoluții și mi-e greu să găsesc o explicație la toate care se întîmplă acum, dar știu sigur un lucru. Cînd ne goneau ca pe niște oi, să înghețam în tranșee, cînd cămașile negre puneau etichete pe șoșile noastre violondu-le chiar în paturile noastre, unde ați fost atunci domnii extremiști? Atunci vă înfigeați insigne în piept și urlați: „Traiască conducătorul!”. Dacă va plăcea de mult revoluțiile, de ce nu le faceți niciodată la timpul potrivit? Cine mai are nevoie de voi acum, cu revoluțiile voastre? Eu? Mirtlos? Sau poate Ahile? De ce nu ne lăsați în pace? Voi toți, domnii sub-ofițeri și contra-revoluționari, nu sunteți cu nimic mai buni decît idiotul-patriot de Polifem.

Eczema, porcăria naibii, ma chinule. Ma scarpin ca o maimuță la iarmaroc, nu-mi ajută nici un fel de picături, nici o alifie. Toți farmaciștii mint. N-am nevoie de niciun medicament. De liniște am nevoie, asta-i!

Dacă Haron o să aibă atîta minte să nu rămînă în ultimele rînduri, am asigurată prima categorie.

5 iunie

În noaptea asta am dormit foarte prost. Mai întîi m-a trezit Artemis, care aparuse abia pe la ora una noaptea. Mă hotărîsem deja să vorbesc deschis cu ea, dar n-a ieșit nimic. M-a sarutat și s-a încuiat în dormitorul ei. A trebuit să iau un somnifer să mă liniștesc. Am ațipit și am visat numai prostii. La orele patru dimineața am fost din nou trezit, de astă dată de către Haron. Toți dormeau, el răcnea de s-auzea în toată casa, ca și cum, în afara de el, nu mai era nimeni aici. Mi-am pus halatul și-am intrat în sufragerie. Dumnezeuule, țî-era și frica să te uiți la el. Am înțeles imediat că revoluția cazuse.

Statea la masă și mîncă hulpav tot ce-i adusese Artemis somnoroasă și tot aici, direct pe fața de masă, erau răspindite părțile unsuroase ale unei arme de foc. Era nebarbierat, ochii îi erau roșii, congestionați, părul răvășit, zburlit, cu șuvițe lipite între ele, și în timp ce mîncă plescaia ca un gunoier. Era fără haină și probabil chiar în halul asta apăruse în casă. Nu rămăsese nimic din vechiul redactor-șef al unui neînsennat, dar respectat ziar. Cămașa era ruptă și mînjită cu pămînt, mîinile murdare cu unghii-ile rupte, iar pe piept se vedeau zgîrîțuri umflate îngrozitor. Nici nu se gîndi să-mi dea bună ziua, mă privi doar cu ochi de nebulă și mormăi sufocat de înecare:

— Ne-au așteptat, canaleile!

Am trecut cu vederea acest salut sălbatic, pentru că am văzut: omul este pierdut, inima îmi tresări puternic, iar picioarele mi se înnăuiau, încît a trebuit să mă așez pe divan. Și Artemis era speriată tare, deși încerca să ascundă asta. Haron însă nu-i acorda nici o atenție și doar urla, de răsună tot cartierul.

— Pînel! sau Brandy, dracu' să-l ia, sau Unde-i muștarul, Arta? Ți l-am cerut de douăzeci de ori!

Nu se lega nici o discuție, în sensul obișnuit al acestui cuvînt, încercînd zadarnic să-mi potolească bătăile de inimă, l-am întrebat pe Haron dacă-i atînsese scopul. Drept răspuns scoase un horcăt com-

plet neînteligibil, ceva despre „atingerea” unei mutre dar care, probabil, nu era ceea care trebuia. Am încercat să schimb subiectul și să direcționez discuția pe o cale mai pașnică, întrebîndu-l cum e timpul prin Marafine. Ma privi de parcă l-aș fi jignit de moarte dar se mulțumi să mormăie în farfurie. „Idioți fara creiere.” Hotărîm lucru, nu puteai discuta cu el. Înjura mereu, folosind cuvinte murdare — și atunci cînd mîncă și mai apoi cînd, dînd la o parte farfuriile cu cotul, începu cu mîinile sale jupuite să-și strîngă arma. Deocamdată e bine că Ermiona doarme așa de adînc și că nu asista la scenele astea, nu suportă bădăranile. Toți erau pentru el niște ticăloși și nu puteam înțelege ce s-a întîmplat. În mare, reșeșea cum așa: „Toți ticăloșii au ajuns cu ticăloșii lor la un asemenea grad, încît oricare pîrlit de ticălos poate acum să facă orice cu ceilalți ticăloși și nici un ticălos nu mișcă un deget ca să împiedice restul ticăloșilor să se ocupe de orice rahat.” Saraca Artemis stătea după umărul lui, frîngîndu-și degetele, iar lacrimile curgeau pe obraji ei. Din cînd în cînd ma privea rugător, dar ce puteam să fac? Eu însumi aveam nevoie de ajutor, iar din cauza tensiunii nervoase parca mi se așternu în fața ochilor o peliculă. Fara să se oprească măcar un minut din înjurat își montă arma (se observa acum că era o pușcă automată modernă), o încărcă și se ridica cu greu în picioare, aruncînd două farfurii pe podea. Artemis, biata mea fiică, cu o față albă ca varul se întinse spre el, și atunci se pare că Haron se înduioșă puțin.

— Ei, hai, picule, spuse el, încetînd cu înjurăturile și îmbrățișînd-o stîngaci pe după umeri, aș putea să te iau cu mine, dar asta nu cred să te bucure. Doar te știu ca pe un cal breaz.

Pîna și eu am simțit o dorință chinuitoare, că Artemis să gasească acum niște cuvinte potrivite. Și parcă transmitîndu-i prin telepatie această dorință, fetița mea cu lacrimile șiroaie, îi puse o întrebare, după mine, foarte interesantă: „Ce o să fie acum cu noi?”. Am înțeles imediat că aceste cuvinte nu erau tocmai cele mai potrivite din punctul de vedere al lui Haron, care-și strecură pușca sub braț, o love pe Artemis la fund și rînjind scribos, spuse: „Nu-ți fă griji, baby, nu se va întîmpla nimic cu tine” — apoi se îndreptă direct spre ieșire. Nu puteam însă să-l las să plece, așa, fără nici o explicație.

— Un moment, Haron, l-am oprit, învingîndu-mi slăbiciunea. Ce va fi acum? Ce-o să facă acum?

Aceste simple întrebări îl adusera la o furie de nedescris. Se opri în prag, se întoarse pe jumătate și, tesănd dureros — la o mișcare a genunchiului, sisii printre dinți următoarele cuvinte straniu.

— Macar un ticălos să întrebe ce-i de făcut, Nu, acum nici un ticălos nu mai întreabă ce să facă. Liniștiți-vă, împărăția voastră cerească va fi și pe pămînt.

După aceea ieși, trîntind tare ușa, iar după un minut se auzi din stradă cum pleacă, urînd, automobilul lui.

Următoarea oră trecu ca în iad. Artemis avu un fel de isterie, deși aducea mai mult a criză de nebulă de nestăpînit. Sparse toate vasele ce rămăseseră pe masă, smulse și aruncă în televizor fața de masă și, bătînd cu pumnii în ușă, țipa cu o voce sugrumată ceva de genul „Deci, sînt proasta ta? Proasta ta, nu-i așa?.. Iar tu?... Iar tu?... Dar te sculp. Tu cum dorești, iar eu cum vreau! Ai înțeles... Ai înțeles?... Ai să vii, și-ncă în genunchii!.. Probabil că ar fi trebuit să-i dau niște apă, s-o pămăluiesc ș.a.m.d., dar eu însumi zăceam răstîgînit pe canapea și nu era nimeni care să-mi aducă o tabletă de validol. Totul se termină cînd Artemis fugi la ea în cameră, fără să-pese de mine, iar eu, revenindu-mi un pic, m-am ținut pînă la patul meu și m-am scufundat într-un semileșin.

Dimineața veni mohorîtă și ploioasă. Temperatura

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

era plus șaptesprezece, nebulozitatea zece grade, fara vînt. Din fericire, dormeam, n-am asistat la explicațiile Artemisei cu Ermiona în privința dezordinii din sufragerie. Altfel știu, că era scandal și ca amindoua erau pornite. Pe fața Ermionei se citea clar intenția de a mă muștrului, însa atunci cînd îmi aduse cafeaua nu-mi spuse nimic. Probabil n-arătam deloc bine, iar ea este o femeie buna la suflul, pentru asta o și prețuiesc. După ce am terminat cafeaua, mi-am adunat puterile să merg la „rond”, dar tocmai atunci veni un baiat cu un comision și îmi aduse o așa-zisa chemare, semnata de Polifem. Se pare că sînt membru al „Garzii Orașenești Voluntara Antimarțiană” și mi se ordonă „să vin la orele zece dimineața în piața Concordiei, purtînd o arma, ori de foc, ori alba și mîncare pentru trei zile.” Da' ce sînt eu, mucosul lui? Bineînțeles, din principiu nu m-am dat niciăieri. Am aflat de la Mirtilos, care tot mai sta în cort, că o data cu răsăritul soarelui sosesc la primărie tot felul de fermieri, iau sacii cu semințele noi cereale pentru cîmpurile lor. Se spune ca recolta de grîu e sortită pierii, ca guvernul o cumpără în stare cruda, în condițiile avantajoase, și-n plus un aconto pentru recolta noii cereale. Fermierii suspectează în toate astea o escrocherie agrară, dar pentru ca nu li se cer bani și nici angajamente în scris, nu știu ce să mai creadă. Mirtilos mă convingea (pe mine!), că nu există nici un fel de marțieni, pentru ca pe Marte viața nu poate fi posibilă, exista doar o noua politica agrară. Totuși era pregătit să parasească oricînd orașul și pentru orice eventualitate luase și el un sac cu semințe. Ca și ieri, în ziare, se putea citi doar despre grîu și suc gastric. Dacă va continua tot așa, am să renunț la abonament. La Radio — tot la fel, doar grîu și suc gastric, nici nu-i mai dau drumul. Mă uit doar la televizor, unde totul a ramas la fel ca pîna la puci. Domnul Nikostratos veni cu mașina, Artemis îi sări în îmbrînă și ei plecară. Nu vreau să mă mai gîndesc la asta. La urma-urmei poate asta-i soarta.

Deoarece palavrageala despre grîu și suc gastric nu se mai termina, probabil ca puciul reușise. Haron, mai puțin maleabil, nu primise ceea ce sperase, se certase cu toți și trecu în opoziție. Mi-e teama ca o să avem neplăceri din cauza lui. Cînd nebuni ca Haron iau pușca în mînă, trag fara să ezite. Dumnezeu-ule, oare nu mai vine odata timpul cînd n-o să mai avem neplăceri?

6 Iunie

Temperatura plus șaisprezece, nebulozitatea nouă grade, vîntul sud-vestic, șase metri pe secundă. Am reparat anemometrul. Eczema mă chinuie tare, a trebuit să-mi bandajez mîinile. În plus, mă dor urechile degerate cîndva, pesemne se va schimba vremea. Marțienii... să fie și marțieni. M-am plictisit tot discutînd de ei.

7 Iunie

Și acum mă mai doare ochiul. S-a umflat și nu mai vîd nimic cu el. Tot e bine că nu-i decît stîngul. Comprésele lui Ahile mă ajuta doar parțial. Ahile spune ca voi mai avea vîntaia cel puțin o săptămîna. Acum e roșie-albastru, mai tirziu verde, pe urmă se va îngălbeni și va dispăre de tot. Totuși, ce cruzime, ce lipsă de cultură! Să lovești un om în vîrstă, care intenționează doar să pună o întrebare nevinovată. Dacă marțienii vor începe cu asta, atunci nu mai știu cu ce vor termina. Și nici n-ai unde să te plîngi, raminîndu-ți un singur lucru să aștepți clarificarea situației. Ochiul mă doare așa de tare, încît mi-e groază să-mi amintesc cum mă mai bucuram azi de dimineața liniștită (temperatura plus douăzeci, nebulozitatea zero grade, vîntul sudic un metru/secundă).

Cînd terminîndu-mi micul dejun, m-am urcat în

pod pentru observațiile mele meteorologice, am observat cu oarecare uimire că, în afara orașului, cîmpurile căpătăsăra o nuanță pregnant albastruie. În zare, cîmpurile se contopeau cu albastruiea cerului astfel încît linia orizontului era complet ștearsă, deși vizibilitatea era foarte bună, nici un pic de ceață. Aceste semințe marțiene răsărisera uimitor de repede. Era deci de așteptat ca, nu mîine, poimîine, să se renunțe complet la grîu.

Sosînd în piață, am văzut ca aproape toți ai noștri, precum și un mare numar din ceilalți locuitori, care ar fi trebuit să fie acum la slujba, fermieri și elevi, se adunaseră în jurul a trei autofurgonete mari, pline de pancarte multicolore și reclame. Am crezut ca-i un circ ambulant, cu atît mai mult cu cît reclamele ne îndemnau să admirăm dansatori pe sîrmă inegalabili și alți eroi obișnuți ai maneului, dar Morfeu, ce stătea aici mai demult, îmi explica ca nu e nici un fel de circ, ci doar centre mobile de donare. Înăuntru erau niște pompe speciale îngropate în fire și cabluri, iar lînga fiecare pompa stătea cite un vlagjan în halat de doctor, propunînd oricui intra să dea surplusul pe un preț uimitor: cinci pentru fiecare pahar.

— Ce surplus?, am întrebat. S-a dovedit a fi un surplus de suc gastric. A înnebunit toata lumea cu suc! asta gastric.

— Sa fie oare aștia marțieni?, am întrebat. „Ce marțieni?, se miră Morfeu. Sînt niște băieți zdрави, pîroși. Ba unul e și chior”. „Și ce dacă-i chior?”, l-am contrazis. Dacă e lezat un ochi reprezentantului oricarei rase, fie pe Pămînt, fie pe Marte, acesta se cheama că e chior.

Nu știam atunci ca aceste cuvinte pe care le-am rostit vor fi profetice. Pur și simplu mă iritase înfumurarea lui Morfeu.

— În viața mea n-am auzit de marțieni chiori, spuse el.

Publicul din jur căsca gura la discuția noastră și atunci el într-o criză de îngîmfare, scoti necesar să-și puna la bataie renumele sau indoielnic de mare orator. Și doar nu pricepe nimic din materia asta!

— Nu sînt nici un fel de marțieni!, susținu el. Doar niște băieți obișnuți din împrejurimile capitalei. Acolo sînt o duzina pentru fiecare circuma.

— Informațiile noastre despre Marte sînt atît de sarace, am spus liniștit, încît presupunerea ca marțienii se aseamănă cu băieții din „bombele” mahala-lelor, oricum, nu contrazice de fel adevărul științific.

— Asta cam așa e, se bagă un fermier necunoscut de alături. Ați spus-o foarte convingător, domnule nu-știu-cum-să-vă-numesc. Chioru' asta are mîinile tatuate pînă la cot și numai cu femei goale. Cînd și-a suflecat mîinecile și a venit spre mine cu mașul ăla, n-nuu, m-am gîndit, n-am nevoie de asta.

— Și ce spune știința despre tatuarea marțienilor?, mă întrebă rautacios Morfeu.

Așa vroia el să mă înțepe. Mde, procedeu ieftin, miroase a frizerie de la o poștă. Nu mă bați tu cu asemenea chestii.

— Profesorul Zefir, îi spun, privindu-l direct în ochi, astronomul-șef de la Observatorul din Marafine, în nici unul din nenumăratele sale articole, nu neagă asemenea obicei la marțieni.

— Așa e, susținu fermierul. Sînt ochelariști, așa vîd ei mai bine. Morfeu a trebuit să înghita toate astea. Se retrase cu următoarele cuvinte. Ar fi buna o bere... ieși din mulțime, iar eu am ramas să aștept ce va fi mai departe.

Un timp nu se petrecu nimic. Toți stăteau, își holbau ochii și vorbeau încet. Fermierii și negustorii — oameni nehotărîți. Apoi începu mișcarea în primele rînduri. Unul din locuitorii satului își smulse brusc palaria de pai de pe cap și, aruncînd-o la picioare tipa hotărît:

— Ei! Cîinci monede sînt ceva bani, nu-i așa? Rostind aceste cuvinte, urcă hotărît treptele de

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

lemn și se postă în ușa furgonetei, așa ca noua nu ne mai rămăsese vizibilă decât partea de jos a corpului, plină de praf și țepi de scalete. Ce spunea acolo, ce-l întreba, a rămas un mister — era prea departe. Am văzut doar ca la început era încordată, apoi parca se mai liniști, începu să pășească pe loc, își viri miștile în buzunare și, dându-se înapoi, clătina din cap. Fara sa se mai uite în jur, coborî treptele, își ridică palariu și, scuturînd-o bine de praf, se pierdu în mulțime. În ușa furgonetei se ivi un om, într-adevar un zdrahon și cit se poate de chior. Dacă n-ar fi avut halatul alb, așa cum arata, cu bandajul negru de-a curmezișul feței țepoase, nebărbierite, cu mîinile patroase, tatuate, ai fi jurat că-i un criminal ce sălășluia în speluncile din mahalele capitalei. Privindu-ne abătut, își lăsa încet minciunile sufocate, își scoase o țigară pe care o aprinse tacticos, apoi spuse cu o voce dură:

— Hai-năuntru! Primești cinci monede. Doar bani! Peșni! Cît trebuie să asuzi pentru cinci monede? Pe cînd aici, ai înghițit mațul și gata! Ei?

Îl priveam și mă miram de miopia administrației. Cum pot crede ca un locuitor, chiar și un fermier, va fi de acord să-și încredințeze organismul unei asemenea bandi? Am ieșit din mulțime și m-am dus la „rond”

Ai noștri erau cu toții acolo, cu puști unii purtînd o banderolă albă pe minca. Polifem își îndesase o șapcă militară veche și, transpirat tot, rostea o cuvîntare. Reieșea ca maltratarile marțienilor devenisera absolut de nesuportat, patrioții gemînd și sîngerînd din abundența sub jugul lor, ca venise, în sfîrșit, timpul să le dam o ripostă adevărată. Iar toată vina o poartă, susținea Polifem, numai dezertorii și tradatorii cum ar fi generalii imbuibați, cu curu' gras, farmacistul Ahile, Iașul Mirtilos și renegatul Apollon.

Am văzut negru în fața ochilor la auzul ultimelor cuvînte. Mi-am pierdut complet graiul și mi-am revenit doar atunci cînd am observat că, în afara de mine, nimeni nu-l mai asculta pe Polifem. Toți îl ascultau nu pe ologul idiot, ci pe Silen, care tocmai se întorsese de la primărie și povestea ca de-acum înainte impozitele vor fi luate exclusiv prin suc gastric și ca din Marafine sosisera ordine care echivalau suc gastric în unitați banesti obișnuite. Sucul gastric, chipurile, avea acum aceeași putere ca și banii, iar bancile și C.E.C.-urile vor fi gata să-l schimbe pe valuta Parat Veninosu observa imediat

— Ca sa vezi unde am ajuns. Au rîsîr în dreapta și-n stînga rezervele de aur și acum încearca să asigure banii prin suc gastric.

— Cum adică? întreba Dimant. Nu înțeleg. Ce, acum trebuie să ne facem vase speciale în loc de portofele? Și dacă-i aduc apa în loc de suc?

— Ascultă Silen, se băga Morfeu. Îți datorez zece monede. Nu vrei să ți le platesc în suc? Se înviorase, veșnic nu-i ajungeau banii, veșnic tragea la masea pe socoteala altora. Vremuri bune, bătrînelor! continuă el. Îmi vine chef, de exemplu, să beau, merg la banca, dar surplusul, iau banii și hop, în bodega.

Intervenii și Polifem, care din nou zbiera

— V-au cumparat! Urla el. V-ați vindut marțienilor pentru suc gastric! V-ați vindut aici, iar ei, uite-îl! Umbla prin oraș ca pe Marte al lor!

— Și-ntr-adevar, prin piață trecea, încet și absolut silențios, o mașină foarte stranie, neagră și pareă complet lipsită de roți, geamuri sau uși. Cu țipete și fluterături, băieții fugeau în urma ei, unii încercînd să se agăte de ea, dar fiind perfect neteda, ca un pian, le era imposibil s-o facă. O mașină foarte neobișnuită.

— Acum pe bune, chiar e o mașină marțiană?, am întrebat.

— Da! a cui să fie?, se răsti Polifem

— Poate a ta?

— Nimeni n-a spus că-i a mea, l-am contrazis. Ce,

puține mașini sînt pe lumea asta? Și atunci ce, înseamna ca toate-s marțiene?

— Der nici nu ți-am spus că toate, boșorogule! țipă Polifem. Eu ți spun ca marțienii, împuțiti, se vîntură prin oraș, ca la ei acasă! Iar voi v-ați vindut aici!

Am dat din umeri, nedorînd să mă leg de el, iar Silen, foarte rațional îi spuse:

— Iartă-mă, Polifem, dar țipetele tale încep să mă obosească. Și nu numai pe mine. Cred ca ne-am făcut destul datoria. Am intrat în gardă, ne-am curățat armele, ce mai vrei?

— Patrule! E nevoie de patrule!, spuse cu rupere de inimă Polifem. Drumurile trebuie blocate! Sa nu-i lasam pe marțieni în oraș!

— Și cum nu-i lași?

— Dracu' sa te ia, Silen! Cum nu-i lași? Foarte simplu! Stai, cine e? Tragi! Și tragi!

Nu pot să mai ascult așa ceva. Nu e om, e cazarma

— Ce ziceți, poate facem patrule?, propuse Dimant. Ce mare greutate?

— Asta nu-i treaba noastră!, am spus cu hotărîre. Sa spuna și Silen, asta-i faradelege. Pentru asta exista armata. Mai bine să se ocupe ea de patrule și trageri

Nu suport jocurile militare, mai ales cînd le comanda Polifem. E pur și simplu sadism. Țin minte și acum cînd la noi în oraș se facuseră exerciții antiatomice, iar el, pentru o versiune cît mai veridică, a aruncat pe foc niște fumigene, pentru ca nimeni să nu abandoneze masca de gaze. Cîți oameni nu s-au otrăvit — un adevărat cosmar. E doar un subofițer, nu i se poate încredința nimic. Altdatata a venit la școala la ora de gimnastică l-a înjurat cu cele mai murdare cuvînte pe profesor și a început cu piciorul valid să le arate copiilor pasul de defilare. Și dacă-l pui în patrule, o sa traga cu pușca după fiecare, pina cînd nici nu vor mai aproviziona orașul. O sa traga și-n marțieni, iar ei, drept razbunare, vor arde orașul, iar bătrînii noștri, ca niște copii, zau. Vor în patrule, n-au decît. Am scuipat demonstrativ și am plecat la primărie.

Domnul Nikostratos își lustruia unghiile, iar la întrebările mele timide raspunde cam așa „Politica financiară a guvernului în condițiile noi se va schimba puțin. În circuitul banesc un rol mare îl va juca acum așa-numitul suc gastric. Trebuie sa ne așteptăm ca-n viitorul cel mai apropiat, susnumitul suc gastric sa aiba aceleași drepturi în circuitul valoric ca și banii. Referitor la pensii, deocamdata nu s-au primit ordine speciale, dar sînt presupuneri serioase, ca dacă impozitele vor fi platite cu așa-zisul suc gastric, atunci și pensiile vor fi platite tot cu același suc gastric”. Am tresărit puternic, dar, luîndu-mi inima în dinți l-am întrebă direct pe domnul Nikostratos dacă nu trebuie să înțeleg din cuvintele lui ca acest suc gastric, practic nu este suc gastric, ci reprezintă doar un simbol oarecare al noii politici financiare. Domnul Nikostratos dadu din umeri nedumerit și continuînd sa-și cerceteze unghiile rosti

— Sucul gastric, domnule Apollon, este un suc gastric

— Da! ce nevoie am eu de suc gastric?, am întrebat lipsit de speranță.

Din nou ridică din umeri și puncta

— Doar știi foarte bine că suc gastric este necesar oricărui om!

Îmi deveni limpede că domnul Nikostratos ori minte, ori ascunde ceva. Am cerut disperat audiența la domnul primar. Am fost însă refuzat. Atunci am ieșit din primărie și m-am înscris la patrule.

Dacă unui om care a muncit împrăsoabîl treizeci de ani pe tărîmul învățămîntului popular, i se dă drept recompensă o sticlă cu suc gastric, atunci acest om are dreptul să-și demonstreze indignarea la orice nivel. Dacă sînt vinovați marțienii sau altcineva —

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

n-are nici un fel de importanță. Nu suport acțiunile anarhice, de nici un fel, dar pentru drepturile mele sînt gata să lupt cu arma în mînă. Deși toată lumea va înțelege că protestul meu poartă un caracter pur simbolic, totuși lasa să știe și ei, sa-și dea seama că nu au de-a face cu un animal mut. Dasigur, dacă centrele de donare ar fi fost reunite într-un sistem organizat la noi în oraș, dacă toate băncile și C.E.C.-urile ar fi primit într-adevăr suc gastric în schimb valutei, atunci aș fi avut altă atitudine. Dar singurul care a povestit despre bănci și C.E.C.-uri a fost numai Silen, iar deocamdată toată povestea asta ramine doar un zvon neconfirmat. Iar în privința centrelor de donare, Morfeu, înscriindu-se în patrula, hotărî imediat ca evenimentul trebuie udat și se dadu pe mîna banditului chior, întorcîndu-se cu ochii roșii și înlăcrimați și arătîndu-ne o bancnotă nouă, foșnitoare, ne anunță ca furgonetele pleacă chiar acum. Deci, nici vorba de vreun sistem organizat, au venit și au plecat. Ai putut să le dai surplusul — foarte bine, n-ai putut — nu dai vina pe altul. După mine e revoltător.

Polifem mă puse în echipă cu bălbitul Callard, să patrulăm prin piața Concordiei și pe strazile alăturate, între orele 12 și 2 noaptea. Dîndu-ne legitimațiile, pe care le scrisese de mîna Silen, mă bătu pe umăr, înduioșat, și spuse:

— Vechea gardă! Ce s-ar fi făcut fără noi, Feb, acești rahiți de civili? Știam că vei fi alături, la ora hotărîtoare.

Ne-am îmbrățișat și ne-au dat lacrimile. De fapt, Polifem nu este un om rău, pur și simplu îi place ca toți să i se supună orbește, o dorință lesne de înțeles. I-am cerut voie să-mi dea liber și m-am dus la Ahile. E buna și patrula, dar pentru orice eventualitate trebuie să iau cîteva măsuri. Ce e sucul gastric? I-am întrebat pe Ahile. Cine are nevoie de el? La ce e bun? Ahile îmi răspunse că sucul e necesar unei bune digestii a mîncării și, probabil, pentru nimic altceva. Asta știam și fără el.

— În curînd aș putea să-ți dau o cantitate mare din așa-numitul suc gastric, am spus. Ce zici, îl iei?

Spuse că o să se mai gîndească și imediat îmi propuse să schimb „gradina mea zoologică” incompletă cu poșta avio fără zîmți, din anul douazeci și opt. Nimic de zis, treaba asta fără zîmțori e un unicat, dar Ahile îl are cu două gumate și cu o pată grasă. Nu știu, nu știu.

Ieșind din farmacie, am văzut din nou mașina martienilor. Poate că era aceeași mașină, poate alta. Încalcînd toate regulile de circulație, ea plutea prin mijlocul străzii, e adevărat, cu viteza pletonului, așa ca am avut posibilitatea s-o cercetez bine (mă îndreptam spre bodegă și mergeam în același sens cu mașina). Prima impresie a fost foarte clară: mai mult decît orice, mașina semăna cu un pian prăfuit de o formă aerodinamică. Din cînd în cînd de sub ea izbucnea ceva și atunci ea sărea puțin, dar asta, pe semne, nu era o defecțiune, pentru că își continua drumul fără să se oprească măcar o secundă. Nu se puteau distinge nici geamuri, nici uși, chiar de aproape, dar cel mai mult mă uimea lipsa roților. Din păcate, conformația mea nu-mi permitea să mă aplec destul de jos, ca să pot privi dedesubt. Probabil că acolo erau totuși niște roți, era imposibil să nu fie măcar o roată.

Mașina se opri brusc. Și, bineînțeles, se opri în fața vilei domnului Laomedon. Îmi amintesc că m-am gîndit cu amărăciune: există încă oameni pe lumea asta pentru care nu e nici o diferență între președintele nou și cel vechi, între martieni sau altcineva. Întotdeauna, mă gîndeam, orice putere îi respectă pe astfel de oameni și le acordă atenția, pe care nici n-o merită de fapt, ba chiar mai mult, dacă avem în vedere respectul, e tocmai invers. Se întîmplă însă ceva complet neașteptat. Presupunînd, pe bună dreptate,

că acum va ieși cineva din mașină și ca în sfîrșit am să vad un martian viu, m-am dat de-o parte și m-am oprit, începînd să observ desfășurarea faptelor împreună cu alți locuitori a căror intenții coincideau probabil cu ale mele. Spre mirarea și dezamăgirea noastră, din mașină nu au ieșit martieni, ci niște tineri cumsecade îmbrăcați în pardesiu înguste și purtînd bascuri. Trei dintre ei s-au dus spre intrarea principală și au sunat, iar alți doi, stînd în poziții degajate, cu mîinile bagate adînc în buzunarele pardesiurilor, au rămas lîngă mașină, sprijinindu-se de ea cu diferite părți ale corpului. Ușa de la intrare s-a deschis, cei trei au intrat și imediat s-au auzit de acolo sunete stranii, nu prea tari, dar parca cineva se apucase de unul singur sa mute neglijent mobila, iar ceilalți începuseră să bată covorul cu loviturii ritmice. Cei doi rămași lîngă mașina nu dădău nici un fel de atenție acestor sunete. Stăteau în aceleași poziții, unul privind absent strada, celălalt, cîscînd gura, privea etajul de sus al vilei. Nu se clintiră nici peste un minut, cînd pe ușa din față ieși încet și cu precauție, de parcă era orb, cel ce mă supăra atîta șoferul domnului Laomedon. Fața îi era palidă, gura larg deschisă, ochii holbați și parca sticloși, iar mîinile și le ținea strîns la burta. Ieșind pe trotuar, făcu cîteva pași și se așeză cu un geamăt, stătu puțin, cocoșîndu-se tot mai mult, apoi căzu într-o parte, se chirci, dadu scurt din picioare și rămase nemișcat. Trebuie să recunosc că la început n-am înțeles nimic. Totul se petrecu fără grabă, într-o atmosferă atît de liniștită de lucru, pe fondul zgomotelor unui oraș atît de obișnuit, încît îmi apărău fără voie și se întări sentimentul că, practic, așa trebuie să fie. Nu simțeam nici un fel de neliniște și nu căutam nici un fel de explicație. Aveam mare încredere în acești tineri, atît de cumsecade, atît de reținuți. Unul din ei se uita indiferent la șoferul ce zăcea culcat, își aprinse țigara și din nou începu sa se uite la etajul de sus. Mi se paru chiar că zîmbește. Pe urmă se auzi tropăitul picioarelor și din vilă ieșiră unul după altul un tînăr în pardesiu îngust, care-și tampona buzele cu batista; domnul Laomedon într-un halat luxos, oriental, fără pălărie și cu catușele puse, alt tînăr în pardesiu îngust, pe care ațînau armele. Cu mîna dreaptă strîngea la piept trei sau patru puști automate, în stînga ținea cîteva pistoale, bagîndu-și degetul printre inelele trăgaciurilor, iar pe fiecare umăr ațîrna cîte o mitralieră. Pe domnul Laomedon l-am privit doar o dată și mi-a fost îndeajuns — și acum mai am senzația de ceva roșu, umed și lipicios. Tot grupul traversă trotuarul fără grabă și dispără în adîncurile mașinii. Cei doi tineri rămași afară se desprinseseră alene de bordul lustruit, se apropiară de șoferul culcat, îl luară încet de mîini și de picioare și legîndu-l îi făcură vînt prin intrarea în vilă. Apoi, unul din ei scoase din buzunar o hîrtie și o lipi grîjilui lîngă sonerie, timp în care mașina, fără a se mai întoarce, porni cu aceeași viteză în direcție opusă, iar cei doi rămași trecură cu o mîină foarte modestă, cuminte, prin mulțimea care se dadu în lături. Disparură după colț.

Cînd mi-am revenit din poziția încremenită datorată neobișnuitei și neașteptatei întîmplări, cînd am putut din nou să gîndesc, am simțit ceva asemănător unui șoc nervos, de parcă s-ar fi produs în fața mea o acțiune crucială în istorie. Sînt sigur că ceva asemănător au trăit și simțit și restul de martori. Ne-am îngîmădit cu toții lîngă intrare, dar nimeni nu se hotărî să intre înăuntru. Mi-am pus ochelarii și am citit pe deasupra capetelor proclamația lipită lîngă sonerie. Proclamația suna cam așa: „Narcoticele! — otrava și rușinea națiunii! A sosit vremea să terminăm cu narcoticele. Noi vom termina cu ele, iar voi o să ne ajutați. Vom pedepsi fără cruțare pe cei care răspîndesc narcoticele”. Dacă ar fi fost vorba de altceva, am fi vorbit vreo două ceasuri, dar acum toți nu făceau decît schimburi de exclamații, neavînd pu-

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

terea să treacă de stadiul unei timidați obișnuite. „Vai-vai-vai-vai!” „Ce zici, hm!” „He-he-he...” „Da, domnilor, vai!”... Cineva chemase poliția și medicul. Acesta intră în casa și se ocupă de șofer. Apoi, sosi Pandaros într-un jeep polițist. Se opri la intrare și jucă tontorii în timp ce cite de câteva ori proclamația, se scărpină la ceafă, ba chiar își strecură capul pe ușă, dar se temu să intre, deși doctorul îl chema iritat cu cele mai neacademice expresii. Se propti în cadrul ușii, desfacându-și larg picioarele și băgându-și palmele după curea, umflându-se ca un curcan. O dată cu apariția poliției, mulțimea mai capătă puțin curaj și începu să vorbească ceva mai clar.

— Deci, la modul ăsta, nu? „Da, ce să mai vorbim, totul e clar...” „Interesant, domnilor, interesant!” „Naș fi crezut în viața mea...” Simțeam cu îngrijorare cum se dezleagă limbile și vroiam deja să plec, deși eram tare curios, dar tocmai atunci Silen îi adresă lui Pandaros o întrebare directă:

— Deci, așa, Pan, totuși legea a triumfat? V-ați hotărât în sfârșit?

Pandaros își strânse buzele în mod semnificativ și rosti șovăielnic:

— Cred că nu noi ne-am hotărât.

— Cum adică, nu voi? Atunci cine?

— Eu cred că asta-i jandarmeria din capitala, șopti bubuitoare Pandaros, privind în jur.

— Ce jandarmerie? îl contrazise mulțimea. Jandarmerie în mașina marțienilor? Nu, asta nu-i jandarmerie.

— Adică, ce credeți? Că erau înșiși marțienii, nu?

Pandaros se umflă și mai mult și urlă:

— Hei, care a pomenit de marțieni? Mai încet!

Dar nu-l băga nimeni în seamă. Limbile se dezleagă de tot.

— Mașina poate că e a marțienilor, dar ei nu sînt marțieni, asta-i sigur. Au deprinderi de-ale noastre, omenești.

— Exact! Ce treabă au marțienii cu narcoticele?

— Ei, bătrîne, mătura nouă face mai multă curățenie. Dar ce ai cu sucul nostru gastric?

— Nu, domnilor, ăștia nu erau oameni. Înțelegi, prea erau liniștiți și tăcuți. Eu cred că ăștia erau chiar marțieni. Lucrează ca niște mașini. Exact, mașini! Roboți! Dar de ce-și murdăresc marțienii miinile? Doar au roboți!

Pandaros nu mai răbdă și strecură și el o presupunere.

— Nu, bătrîneilor, rosti el. ăștia nu-s roboți. Așa e acum noua ordine. Acum primesc în jandarmerie exclusiv surdo-muți. În scopul păstrării secretelor de stat.

Aceasta ipotază stîrni mai întîi mirare, apoi replici veninoase, și în marea majoritate foarte spirituale, dar nu mi-o amintesc decît pe a lui Paral Veninosu. Paral se exprimă în sensul că n-ar fi rău dacă sînt poliție ar primi exclusiv surdo-muți, dar nu pentru păstrarea secretelor de stat, ci pentru ocrotirea oamenilor nevinovați împotriva balvernelor acestor persoane oficiale. Pandaros, care se desfacuse la tunică, bineînțeles, se infoie imediat și se încheie din nou la toți nasturii, apoi urlă:

— Ați vorbit, și cu asta basta! Iar noi, cu regret, a trebuit să plecăm, deși tocmai atunci aparuse „Salvarea”. Bătrînul măgar se infuriase într-un asemenea hal, încît noi abia am reușit să privim din depărtare cum l-au scos din casă pe șoferul maltratat, iar apoi, spre mirarea noastră, încă două corpuri. Nici pînă acum nu se știe cine au fost cei doi.

Toți ai noștri s-au îndreptat spre circumă și eu la fel. La bar, se instalaseră degajat cei doi tineri în pardașuri strîmte. Ca și-nainte erau liniștiți și tăcuți, sorbeau gin și se uitau absent peste capete. Mi-am comandat un prînz complet și, săturîndu-mă, studiam cum cei mai curioși dintre ai noștri se apropiaseră treptat de acei tineri. Era amuzant să privești cum

Morfeu încerca stîngaci să lege o discuție cu ei referitoare la timpul din Marafine, iar Paral, vrînd sa ia taurul de coarne, le propuse o bautură. Tinerii, ca și cînd nu observasera nimic în jur, nu faceau altceva decît să înghită lacomi și conștiințioși toate bauturile ce le fuseseră impinse înainte, continuînd însă sa păstreze o tăcere de gheață. Nu se amuzau de glume, nici un apropiou nu îi atingeau, iar întrebările directe parcă nici nu le auzeau. Nu știam ce sa mai cred. Îndîrjirea lor neobișnuită ma fascina ca și indiferența lor totală la caraghioasele încercări de a se lega o discuție cu ei, ma gîndeam ca sînt, într-adevăr, niște roboți marțieni care, avînd o înfățișare marțiană dezgustatoare, nu își permiteau să se arate cum erau în realitate, îi suspectam ca fiind înșiși marțienii despre care, de fapt, nu știm nimic pînă acum. Ai noștri, pierzîndu-și bunul simț, se îngîmădiseră în jurul tinerilor și deja îi analizau fara nici o jenă, iar cite unul chiar îndrăzneau să pipăie materialul din care erau confecționate pardesiunile. Acum toți erau convinși că în fața lor se afla roboți, lapet începu chiar sa se neliniștească. Aducîndu-mi un brandy, îmi spuse amărît:

— Cum adică, roboți? Au luat cite două ginuri, două brandy, două pachete de țigări, iar de plătit cine o să platească?

I-am explicat că dacă programul robotului prevede folosirea băuturilor și țigarilor, fără-nodială trebuie sa cuprîndă și o oarecare metoda de plata a celor consumate. Lapet se liniști, dar la bar începu bătaia.

După cum s-a aflat ulterior, Veninosul Paral păriase cu prostul Dimant că acesta dacă va atinge cu țigara mina robotului nu se va întîmpla nimic. Și iată ce-am văzut cu ochii mei. Din gloata veselă, de parcă ar fi sînt un dop dintr-o sticlă, zbura Dimant, cu spatele înainte, prin toată sala, agîtîndu-și picioarele într-un ritm rapid, răsturnînd masute și oameni întîlniți în cale, prăbușindu-se într-un colț. Nu trecu nici măcar o secundă, că în același fel, dar în alt colț, se prăbuși și Paral. Ai noștri se imprăștiară care-ncoțoro, iar eu, neînțelegînd atunci nimic, am văzut cum tinerii stau la fel de liniștiți la bar și cu mișcări sincronizate perfect, cu la gura, gînditori, paharele cu alcool. Dimant și Paral fura ridicați și trași în culise ca să-și revină. Mi-am luat paharul și m-am dus și eu în culise. Vroiam să clarific cele întîmplute. Am ajuns tocmai atunci cînd Dimant își revenise și zăcea cu o figură dintre cele mai idioate, pipăindu-și pieptul. Paral nu-și revenise inca, dar sorbea ginul cu sifon. Alături de el, ținînd prosopul pregătit, stătea ospătărița ca să-i lege maxilarul, cînd își va reveni. Acolo, am aflat versiunea descrisa mai sus a incidentului și am căzut cu toții de acord că Paral fusese instigatorul, iar Dimant pur și simplu dobitocul, cu nimic mai breaz decît Pandaros. Insa, cu toata exprimarea acestor considerente raționale, ai noștri n-au fost deloc impacati și și-au virit în cap ca asta nu trebuie lasata așa. Polifem, care pînă acum se ținuse în expectativă, anunță că asta va fi prima operație militară a gărzii noastre. Pe aceste lepre le vom mai întîlni noi cînd vor ieși din circumă, spuse el și începu să comande care dintre noi în ce loc trebuie să stea și cînd sa înceapă să lovească. M-am îndepărtat imediat de acest plan. În primul rînd, sînt, în general, contra violenței și hotărît lucru n-am nimic comun cu metodele plutonierilor. În al doilea rînd, n-am descoperit nici o vină deosebită la acești tineri. Și-n sfîrșit, plănuiam să nu lupt deloc cu ei, ci doar să discutăm de-ale noastre. Am ieșit ușor din culise și m-am întors la masa mea și tocmai aceste acțiuni ale mele au dat începutul unui viitor eveniment, atît de deprimant pentru mine.

De altfel, chiar acum, cînd privesc cu totul altfel ziua trecută, trebuie sa constat ca logica faptelor mele a fost și rămîne ireproșabilă. Tinerii sînt străini de aceste locuri, reflectam eu. Faptul că au sosit cu

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

o mașinărie marțiană, mai degraba demonstrează că provin din capitală. Mai mult decât atât, participarea lor la execuția domnului Laomedon demonstrează că aparțin, fara putință de tagada, celor ce dețin puterea măndrească ca ar fi fost trimiși niște executanți ordinari împotriva domnului Laomedon. Astfel, ca un rezultat logic, reieșea că tinerii n-aveau cum să nu fie bine informați cu privire la noile împrejurări, putând să-mi comunice mult din ce anume mă interesa. Și în situația mea de om neînsemnat, de care-și battea joc șoferul domnului Laomedon și caruia secretarul primăriei refuza să-i dea noi informații, nu puteam scăpa prilejul de a obține o informație veritabilă. Pe de altă parte, tinerii nu-mi inspirau deloc teama. Acel fapt, ca s-au purtat oarecum barbar cu domnul Laomedon împreună cu gorilele lui cu tot, nu mă deranja. Așa era serviciul lor și așa era domnul Laomedon, care de mult trebuia să-o încaseze după meritele lui. În ceea ce privește incidentul cu Paral și Dimant, atunci domnii mei, Dimant este idiotul cu care e imposibil să faci o treabă, iar Paral este capabil să scoată din sarite pe oricine cu glumele lui veninoase. Să nu mai spun că nimanui n-aș fi permis să ma numească robot, cu atât mai mult să-mi ardă cu țigara mina.

De aceea, cind după ce mi-am terminat brandy-ul, m-am îndreptat spre tineri, eram pe deplin convins de succesul inițiativei mele. Mă gândisem la toate detaliile planului viitoarei discuții, luând în considerare și felul activității lor și dispoziția lor sufletească în legătura cu incidentul petrecut și tăcerea, reținerea lor, probabil înnascute. La început, intenționam să le cer scuze pentru purtarea necuviincioasă a compatrioților mei. Mai departe, m-aș fi prezentat, exprimându-mi speranța ca nu îi deranjez cu discuția mea, mi-aș fi exprimat regretul pentru calitatea brandy-ului pe care lăpet îl amesteca deseori cu sortiri ieftine și le-aș fi propus să se cinstescă din sticluta mea personală. Și abia după asta, după ce am fi analizat situația meteorologică din Marafine și din orașul nostru, aveam intenția să trec ușor, delicat, la problema fundamentală. Îndreptându-mă spre ei, am observat că unul dintre ei era ocupat cu aprinderea țigării, iar celalalt, întors cu spatele spre teighele, urmarea atent și, după cum mi s-a părut, cu interes, apropierea mea. De aceea, m-am decis să mă adresez tocmai lui. Apropiindu-mă, mi-am ridicat palăria și am spus: „Bună seara”. Și atunci această secătură a făcut o mișcare oarecum leneșă din umăr și în același timp parcă îmi explodă în cap o grenadă. Nu-mi mai amintesc nimic. Îmi amintesc doar că am zăcut multă vreme în culise, lângă Paral, înghițind gin cu sifon, iar cineva îmi așternea pe ochiul vătămat un șervet umed și rece.

Și iată că acum mă întreb, la ce trebuie să ne mai așteptăm? Nimeni nu mi-a luat apărarea, nimeni n-a ridicat glasul protestului.

Totul se repeta iar. Din nou secături, răspîndind teroarea, atacînd cetățenii pe stradă, iar cînd Polifem m-a adus acasă cu „broșcuța” lui personală, fata mea, indiferentă, ca toți ceilalți, se săruta în grădina cu domnul secretar. Nu, chiar dacă aș fi știut cum o să se termine toate astea, oricum eram dator, neapărat ar fi trebuit să încerc să leg o discuție cu ei. Aș fi fost mult mai atent, nu m-aș fi apropiat de ei, dar de la cine aș mai fi putut primi informații? Nu vreau să tremur pentru fiecare bănuț, nu mai sînt capabil să predau lecții peste puteri, nu mai vreau să-mi vînd casa în care am trăit alțiia ani. Ma tem de asta și vreau liniște.

8 iunie

Temperatura plus șaptesprezece, nebulozitatea opt grade, vîntul sudic 3 metri pe secunda. Stau acasa, nu ies nicaieri, nu vîd pe nimeni. Umflătura a mai scăzut iar locul vătămat aproape nu mă mai doare,

deși înfățișarea generală e oricum dezgustătoare. Întreaga zi am cercetat timbrele și m-am uitat la televizor. În oraș, totul ca de obicei. Noaptea trecută tineretul nostru de aur a asediat localul doamnei Persefona, ocupat de soldați. Se spune că fusesse o adevărată luptă. Cîmpul de bătaie a fost cucerit de armata (ăștia deja nu-s marțieni) în ziare nimic deosebit. Nici un cuvîntel despre embargou, impresia lasată este că l-ar fi desființat. Este o cuvîntare ciudată a ministrului apărării, tipărită cu caractere mici, unde se spune că participarea noastră în Colaborarea Militantă este o povara pentru țara și nu chiar atât de întemeiată cum poate parea la prima vedere. Slava Domnului, am înțeles asta după unsprezece ani! Se scrie în mod deosebit despre un fermier cu numele de Perifantos, care se evidențiază prin capacitatea sa de a da pînă la patru litri de suc gastric zilnic, fără a-și periclită organismul. Se comunica biografia lui zbuciumată, înșesată cu amănunte intime, se dau interviuri cu el și de cîteva ori au fost televizate scene din viața lui. Un barbat îndesat, butucanos, la vreo patruzeci și cinci de ani, lipsit de intelect. Te uți la el și nici nu-ți vine să crezi că în fața ta se găsește un fenomen uimitor. Repeta tot timpul despre obiceiul său de a suga în fiecare dimineața o bucațică de zahăr. Ar trebui să încerc și eu.

Dal în ziarul nostru este un articol al veterinarului Callaid despre pericolul narcoticelor. Callaid scrie acolo, negru pe alb, că folosirea regulată a narcoticelor de către cornutele mari este extrem de periculoasă, în sensul extragerii sucului gastric. Se da chiar și o diagramă. Interesanta constatare, chiar Callaid scrie totul acolo, dar de citit este insuportabil. Ai impresia că atunci cînd scrie parcă se și bîlbîie. În general, însă, reiese că domnul Laomedon era lichidat, pentru că împiedica cetățenii să dea de bună voie suc gastric. Se creaa impresia că sucul gastric este o „piatră unghiulară” a noii politici de stat. Așa ceva n-a mai existat pînă acum. Dar dacă stai să te gîndești, de ce nu?

Ermiona s-a întors dintr-o vizită și a povestit că în vila domnului Laomedon se aranjează un centru stabil de donare a sucului gastric. Dacă-i adevărat, atunci susțin și aprob ideea. În general, sînt pentru orice staționare și stabilizare.

Timbrelele mele, timbrișoarele mele! Doar voi sînteți singurele care nu mă mai irită!

9 iunie

Temperatura plus paisprezece, nebulozitatea cinci grade, ploaie măruntă. Umflătura a dispărut complet, însă așa cum a prezis Ahile, tot spațiul din jurul ochiului a capătat o nuanță verzui, dezgustătoare. Nu pot apărea așa pe stradă, în afara de glume proaste n-am să mai aud nimic. Dimineața am sunat la primărie, dar domnul Nikostratos a binevoit să fie glume! și astfel nu mi-a comunicat absolut nimic nou în privința pensiei. Desigur, lucrul acesta m-a surescitat, am încercat să mă liniștesc cu timbrele, dar nici ele nu m-au consolat. Atunci am trimis-o pe Ermiona la farmacie, după calmante, dar se întoarce cu miinile goale. Ahile promise, pesemne, o circulară specială să elibereze calmantele exclusiv după rețetele medicului orașenesc. M-am enervat, l-am sunat și m-am certat cu el, dar la drept vorbind, cu ce e vinovat? Toate medicamentele ce conțin narcotice sînt ținute sub o evidență strictă de către poliție și de un om autorizat de la primărie. Cum s-ar zice, nu poți să faci foc fără să tai și pădurea. Am luat și am „supt” un coniac, chiar în fața Ermionei. Mi-a fost de ajutor. Chiar de mare folos. Iar Ermiona nici n-a crîcnit.

Dimineața s-a întors familia lui Mirtlos, care încă mai locuiește în cort. La drept vorbind, m-am bucurat. Era cel mai bun semn că situația se stabilizase în

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

țara Și, dintr-o dată, văd că după-masa Mirtilos îi urca din nou pe toți în autobuz.

— Ce s-a întâmplat?

Lasă, lasă, îmi răspuse Mirtilos în maniera lui obișnuită. Aici toți va dați deștepti, iar eu sînt ală prostu'.

Pe scurt, se duse la „rond” și aflase, acolo, ca visticni și arhitectul aveau sa fie trași la răspundere de marțieni pentru delapidare și mașinațiuni, parcă deja îi chemase undeva. Am încercat să-i explic lui Mirtilos ca asta-i bine, așa-i echitabil, degeaba însă! „Lasa, lasa, raspunde el Echitabil. Astăzi pe visticni și arhitect, miine pe primar, iar poi-miine nu mai știu pe care, poate și pe mine. N-are rost. Ți-au dat una-n felinare. Asta ce, e tot echitabil?” Nu pot să vorbesc cu el. Dă-l încolo!

L-am sunat pe domnul Corbant, se pare ca acum îl înlocuiește pe Haron la ziar. Avea o voce jalnică, tremurătoare, la ei, la ziar, erau ceva neplăceri cu conducerea. L-am implorat să-mi spună cît de curînd se întoarce Haron. Desigur, am vorbit cu el foarte compătimitor, dar nu l-am spus nici un cuvîntel despre faptul că Haron deja se întorsese. Simțeam intuitiv ca nu trebuie să vorbesc despre asta. Dumnezeu știe unde-i acum Haron și ce face. Asta mai îmi lipsea acum, neplăceri din cauza politice. Nu-i vorbi nimanui despre asta și de fapt le-am interzis și Ermionei și Artemisei. Ermiona m-a înțeles imediat, dar Artemis mi-a făcut o scena

10 iunie

Abia acum mi-am venit cumva în fire, deși tot mai sînt bolnav și chinuit. Eczema a luat proporții nebănuite, cum n-a mai fost niciodată. Sînt acoperit tot cu basici, mai scarpin tot timpul, deși știu ca nu-i voie. Mă urmăresc obsedant fantome înfricoșătoare de care aș fi vrut să scap și nu pot. Am înțeles, să pleci și să omori silit s-o faci, să omori ca sa nu fii omorît. Într-un cuvînt, o porcărie și o mirșavie, dar macar e normală! Dar pe ei nimeni nu-i silește. Partizanii! Doar știu ce-nseamnă asta. Dar puteam să cred că mi-o vedea asta din nou la batrînețe, cu proprii-mi ochi?

Totul a început de ieri dimineață, cînd, contrar așteptărilor, am primit un raspuns foarte prietenesc de la generalul Alchim. Scrisa că mă ține bine minte, mă iubește foarte mult și-mi dorște toate cele bune. Scrisoarea m-a emoționat foarte mult. Pur și simplu, nu-mi gaseam locul. M-am sfătuit cu Ermiona și mi-a dat dreptate că nu trebuie să scap un asemenea prilej. Un singur lucru ne deranja vremurile tulburi. Și tocmai atunci vedeam ca Mirtilos își strînge tabăra provizorie și începe să-și care lucrurile înapoi în casă. Era ultima picătură. Ermiona îmi făcu un bandaj negru, elegant, peste ochiul lovit, am luat mapa cu documente, m-am suit în automobilul meu și am plecat spre Marafine.

Tempul era prielnic, am mers liniștit pe șoseaua pustie, printre cîmpurile albastrii și mă gîndeam la toate variantele posibile ale acțiunilor mele, dependente de diferite împrejurări. Dar, ca-n totdeauna, curînd apărură neprevăzute. La circa patruzeci de kilometri de oraș, motorul începu să tușească, mașina începu să se zgîlție, nu trăgea bine, apoi se opri de tot. Totul se petrecu în virful unei coline și cînd am ieșit din mașină, în fața mea se deschise un peisaj rural, pașnic, care, într-adevăr, era puțin neobișnuit din cauza albastrii lanurilor de cereale. Îmi amintesc că, în pofida opririi, eram complet liniștit și n-am putut să nu admir niște ferme albe, ordonate, aruncate în departari. Lanurile albastre erau foarte înalte, ajungînd pe alocuri cît un stat de om. Pina acum nu s-au obținut niciodată recolte atît de bogate prin ținuturile noastre. Șoseaua dreaptă ca o sageată se întindea pînă la orizont

Am deschis capota și un timp m-am uitat la motor sperînd sa găsesc defecțiunea. Dar, nefîind un mecanic prea bun, repede mi-am pierdut speranța, mi-am îndreptat spatele amorțit și m-am uitat împrejur, încercînd sa descopăr vreun ajutor. Dar ferma cea mai apropiată era totuși prea îndepărtată, iar pe drum se vedea doar o singura mașină ce venea dinspre Marafine, rîlînd cu o viteză destul de mare. La început m-am bucurat, dar în curînd, spre marea mea regret, m-am convins ca ăra una din cele patru mașini negre, marțiene. De altfel, nu mi-am pierdut complet speranța, știînd că în mașinile marțiene se găsesc oameni obișnuiți. La gîndul ca voi putea opri acest mecanism negru și sînsu nu prea m-am bucurat, temîndu-ma ca acolo poate totuși sînt marțieni de care simțeam o frică instinctivă. Dar ce era să fac? Am întins mina și am făcut cîțiva pași de-a curmezișul șoselei în întîmpinarea mașinii, care deja ajunsesse la poalele colinei. Și aici începu cosmarul!

Mașina era la vreo cincizeci de metri de mine, cînd a licarit o scînteie galbenă. Mașina a sarit, s-a ridicat și a rămas pe roțile din spate. Se auzi o bubuitură ca de tunet și șoseaua se acoperi cu nori de fum. Apoi am văzut ca mașina parcă încerca sa zboare, parca deja se ridicase deasupra norilor, adînc înclinată pe o parte, dar alături de ea, una după alta, au licarit încă doua strafulgerări, o lovitura dubla ce o rasturnă și mașinaria se prăbuși cu toată greutatea pe asfalt, de-am simțit cum se zguduie pămîntul sub picioarele mele slăbite, luate prin surprindere. O avarie îngrozitoare, m-am gîndit în primul moment. Mașina lua foc și din ea sarîră, cuprinse de flăcări, niște siluete negre în același minut începură schimburile de focuri. Nu reușeam să înțeleg cine trage, de unde o face, dar vedeam clar în cine se trage. Figurile negre se zbateau în fum și foc și se prăbeșeau una după alta. Prin zgomotul tragerilor, auzeam țipete neomenești, sfîșietoare, și iata că deja stateau cu toții întinși la pămînt, răstîrniți lîngă mașina incendiată, continuînd sa ardă în mijlocul tragerilor ce nu mai conțineau.

Apoi mașina exploda cu un zgomot înfricoșător, o lumină alba, nepămînteană mă izbi în ochi, iar aerul fierbinte și dens mă lovi drept în față. Am clipit fără să vreau și cînd am deschis din nou ochiul am văzut cu groază ca drept spre mine, în sus, fugea, crăcănînd pe șosea, ca o imensă maimuță, o ființă neagra cuprinsă de flăcări, iar în urma ei se întindea ca o coadă funinginea în aceeași secundă, din stînga mea sări din grînele albastre un om în uniformă militară, cu automatul agațat de gît, se opri în mijlocul drumului cu spatele la mine, se așeză repede pe vine și începu sa traga în silueta neagra, incendiată, pînă aproape o atînce cu țeava armei. Groaza mea era atît de mare, încît mă lăsă prima stare de amorțeală și am gasit forța să mă întorc și sa fug din rasputeri spre mașina mea. Apasam pe pedale ca un nebun, neavînd nimic în față, uitînd ca motorul nu funcționează, apoi puterile mă parăsiră din nou și m-am decis sa rămîn în mașina, privînd atent în față, martor pasiv și asurzit al acestei groaznice tragedii. Mă cuprinsese indiferența. Vedeam ca prin vis, cum ieșeau unul după altul pe șosea, oameni înarmați, cum curătau locul catastrofei, cum se aplecau deasupra corpurilor carbonizate, cum le întorceau schimbînd replici scurte pe care abia le auzeam din cauza singelui ce-mi pulsa în temple. La poalele colinei se adunaseră patru, iar unul în uniformă militară, un ofițer, judecînd după epoleți, stătea în același loc, la cîțiva pași de ultimul mort, și își încarca automatul. Am văzut apoi cum s-a apropiat încet de cel culcat și, aplecînd ușor automatul spre el, mai trase o scurtă rafală. Cel culcat se zbatu oribil, iar eu am vorbit direct pe volan și pantaloni. Apoi totul decurse și mai îngrozitor.

Ofițerul se uită repede la cer, apoi se întoarse spre

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

mine, ma privi — niciodată n-am sa uit aceasta privire rece și nemiloasă — și ținând automatul de pat, se îndreptă spre mașina mea. Auzeam cum cei de la poalele colinei îi striga ceva, dar el nici nu se întoarse. Venea spre mine. Probabil ca mi-am pierdut cunoștința pentru câteva secunde, pentru ca mai departe nu-mi amintesc nimic, până în acel moment când m-am trezit ca stau alături de mașina mea în fața acestui ofițer și a încă doi insurgenți. Doamne, ce mai oameni! Toți trei erau de mult timp nebarbieriți și nespalați. Îmbrăcămintea le era ruptă și murdăra, tunica ofițerului era, de asemenea, într-o stare jalnică. Ofițerul purta casca, unul din civili purta bereta neagră, celalalt, ochelarist, era cu capul descoperit.

— Ce sunteți surd?, ma repezi ofițerul, scuturându-mă de umăr, iar omul cu bereta se strimba și scrișnea printre dinți.

— Lasaiți-l, lasaiți-l, la ce bun toate astea?

Mi-am adunat ultimele ramașe de putere și m-am scutrit sa spun liniștit, pentru ca înțelegeam ca la mijloc e viața mea.

— Ce doriți?, am întrebat.

— O ființă obișnuită, interveni omul cu beretă. Nu stie nimic și nici nu vrea sa știe ceva!

— Stați puțin, domn'inginer, spuse iritat ofițerul. Cine sunteți?, ma întreba. Ce cautați aici?

I-am explicat tot, sincer, iar tot timpul cit am vorbit se uita mereu în jur și mai ales la cer, ca și cum i-ar fi fost teama sa nu ploua. Omul cu bereta, ma întrepruse doar o data, când a strigat.

— Eu nu vreau sa risc! Am plecat, iar voi n-aveți decit sa rămâneți!

Apoi se întoarse și fugi jos, la poalele colinei. Celalții doi au rămas ascultându-mă pînă la capat, în timp ce eu tot încercam sa ghicesc, pe fețele lor, soarta mea. Nu vedeam însă nimic bun și atunci îmi veni o idee salvatoare și uitind de toate și de tot ce am vorbit, am strigat brusc.

— Aveți în vedere, domnilor, ca sînt socrul domnului Haron.

— Care Haron?, întreba ochelaristul.

— Redactorul șef al Observatorului.

— Și ce-i cu asta?, insistă ochelaristul, iar ofițerul cerceta în continuare cerul. M-am pierdut. Era limpede ca nu-l știa pe Haron. Și totuși am spus.

— Ginerile meu și-a înșfăcat automatul chiar din prima zi și a plecat de-acasa.

— Chiar așa?, se mira ochelaristul. Asta-i face cinste!

— De fapt, toate astea-s prostii, spuse ofițerul. Ce mai e nou pe la voi, în oraș? Ce-i cu armata?

— Nu știu, am răspuns. La noi în oraș e liniște.

— Intrarea în oraș e liberă? întreba ofițerul.

— Cred ca da, și am scotit de datoria mea sa adaug: Dar va puteți ciocni de patrula - Gărzii Orașe-nești Antimartiene.

— Ce anume?, ramase uimit ofițerul și pe fața lui aspră apărură pentru prima oară ceva asemănător cu mirarea. Chiar înceta să se mai uite la cer, ațintindu-și privirea asupra mea.

— Ce garda? Antimartiiana, în frunte cu un subofițer, Polifem. Poate-l știți? E invalid.

— Ce dracoveniei, exclamă ofițerul. Puteți sa ne duceți pînă în oraș?

Mi se opri inima.

— Bineînțeles. Dar mașina mea.

— Da, spuse ofițerul. Ce-i cu ea?

Mi-am luat inima-n dinți și am mințit:

— Cred că ceva cu motorul.

Ofițerul fluiera și fără sa mai scoata un cuvînt se întoarse și dispărură în grîne. Insurgentul ochelarist continua sa mă privească atent și mă întreba.

— Aveți nepoți?

— Da!, am mințit cuprins de deznădejde. Doi! Unul sugar.

Dadu din cap compatimitor.

— Groaznic, spuse el. Asta ma chinuie cel mai mult. Nu știu nimic și niciodată nu vor afla.

Nu înțelegeam nimic din cuvintele lui și de fapt nici nu vroiam să înțeleg ceva, doar rugîndu-mă la toți sfinții să plece mai repede și sa nu-mi facă nimic. Nu știu de ce, mi-am imaginat ca acest tip liniștit cu ochelari este cel mai groaznic dintre ei. Așteptă câteva secunde raspunsul meu, și arunca automatul pe umăr și-mi spuse.

— Vă dau un sfat. Plecați cit mai repede de aici. La revedere.

N-am mai așteptat să dispară, m-am întors și am coborît colina cit am putut mai repede, spre oraș. Parcă ma purta o furtuna pe aripile ei. Nu îmi simțeam nici picioarele, nici gîfiala, auzeam doar un vuet mecanic și zgomote în spatele meu, dar nici vorba să mă uit în urma, încercam numai să fug. Nu ma îndepărtasem prea mult, cînd în fața mea îmi sosisi în întîmpinare, venind de pe un drum de țara, o camionetă plină cu fermieri. Mă găseam într-o stare de semileșin, dar am mai gasit puterea sa-i tai calea. Mi-am agitat minile și am tipat „Stați! Nu-i voie acolo! Sînt partizani!“. Camioneta se opri, mă înconjură oameni simpli, neciopliți, nu știu de ce înarmați cu puști. Ma înșfăcară de piept, scuturîndu-ma, ma înjurau cu vorbe murdare, nu pricepeam nimic, eram îngrozit și abia după o oarecare vreme am înțeles că sînt luat drept un aliat de-al insurgenților. Mi se înmulară picioarele, cînd deodată ieși din cabină șoferul, din ficiora un fost elev de-al meu.

— Ce-i cu voi, baieti? urla el, prinzîndu-i de mine pe cei ce ma bruscasera. Doar e domnul Apollon, învătătorul orasului. Il cunosc.

Nu dintr-o data dar în cele din urma, se liniștîră cu toții și le-am povestit ce am vazut.

— Aha, facu șoferul. Așa am și înțeles. Acum îi înhața. Sa mergem baieti!

Am vrut sa-mi continui drumul spre oraș, dar m-a asigurat ca va fi mult mai puțin periculos cu ei, iar mașina mea o va repara în liniște, pînă cînd baietii îi vor înhața pe bandiți. M-au sălătat în cabina și camioneta se urni spre locul tragediei. Iată și virful colinei, iată și automobilul meu, dar mai departe drumul era complet pustiu. Nici un mort, nici o ramașita, doar urme de arsura pe asfalt și o scobitura mica în locul exploziei.

— Treaba-i clara, spuse șoferul, oprind camioneta. Au strîns deja totul. Uite-i cum zboara.

Toți începură sa se agite și sa arate la orizont, înspre Marafine, dar, chiar uitîndu-ma atent la cerul liniștit cu singurul meu ochi, tot n-am vazut nimic.

Apoi fermierii se împărțiră cu îndeminare în doua grupe de cite zece oameni, demonstrînd o anumita experiență, fără agitație inutilă și ceața. Grupele se raspîndiră în șiruri și începură sa „pieptăne“ lanurile, unii în dreapta, ceilalți în stînga.

— Au automate, i-am prevenit. Se pare ca au, de asemenea, și grenade.

— Știm bine asta, mi se raspunse și după un timp se auzira țipete, semn ca următorii prinseseră urma.

Între timp, șoferul începu sa-mi repare mașina, iar eu, așezîndu-ma pe scaunul din spate, m-am prabușit într-o semiuitare fericită. În sfîrșit, puteam sa-mi relaxez nervii. Șoferul nu numai ca-mi repara totul (în alimentarea cu benzina era o bulă de aer), dar curăță și scaunul din față, volanul și bordul murdărite de mine. Îmi apărura lacrimi de mulțumire în ochi, i-am strîns mina și am platit cit am putut. A ramas mulțumit. Acest om simplu și bun (n-am reușit cu nici un chip sa-mi aduc aminte numele lui) se arăta în afara de asta și foarte vorbăreț, deosebindu-se astfel de majoritatea fermierilor, la fel de buni și simpli, dar închisi și posomorîți. Se pare ca insurgenții, pe care poporul îi denumește simpli bandiți, apăruseră în împrejurimi, chiar a doua zi după inva-

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

zia martienilor. La început se purtara prieteneste cu fermierii și atunci deveni limpede că majoritatea dintre ei erau locuitori ai Marafinelor, oameni, de regula, învațați și la prima vedere nepericuloși, dacă nu-i socotim pe militari. Intențiile lor, însă, au ramas de neînțeles pentru fermieri. La început chemau locuitorii satelor sa se ridice împotriva noii puteri, dar necesitatea acestei împotriviri o explicau foarte neclar — tot îndrugau despre pierirea culturii, despre dispariția și a altor lucruri livești, inutile pentru interesele sateanului. Tot fermierii îi și hraneau, oferindu-le totodată și loc de dormit pentru ca împrejurările rămneau neclare și nu puteai ști la ce sa te aștepti de la noile dispoziții. Dar când s-a văzut ca în afara de lucruri bune, nu trebuie să te aștepti la nimic rau din partea noii puteri, cind aceasta oferea prețuri bune, cumparand recolta de pe cimp (de fapt nici macar recolta, ci doar rasadurile), și oferind un avans substanțial în vederea producerii unei recolte bogate de piine albastra, cind incepu sa cada, parca din cer, cu suc gastric nefolositor, pina atunci obținându-se pentru el venitul deloc neglijabil, și cind pe de alta parte s-a văzut ca bandiții pindesc reprezentanții noi administrații ce aduceau banii în sate, iar impuțernicitul din Marafine lasase sa se înțeleaga clar ca trebuie sa se termine cît mai repede cu aceste infamii în folosul tuturor, atunci relațiile cu insurgenții se schimbarea complet.

Ne-am întrerupt discuția de cîteva ori, ascultind cum se azeaua impușcături razele pe cimpuri și, de fiecare data, dadeam satisfacții din cap și ne faceam cu ochiul îmi revenisem complet și tocmai mă așezasem la volan sa întorc mașina spre oraș (nici gînd sa-mi mai continui drumul spre Marafine, lasă-l în plata domnului pe Alchim, dacă se petrec așa ceva pe drumuri), cind „razia” se intoarse pe șosea. Mai intîi, patru fermieri au tras spre camioneta doua trupuri nemicate. Pe unul din morți l-am recunoscut. Omul cu bereta, pe care ofiterul îl numise inginer. Celalalt era tînăr aproape un puști, complet necunoscut mie. Am remarcat cu o oarecare ușurare ca, din fericire, nu era mort, ci numai grav ranit. Apoi veseli, zgomotoși, se intoarșea în dezordine și restul participanților la „razia”. Aduceau un prizonier cu mîinile legate, pe care, de asemenea, l-am recunoscut, deși, acum, era fara ochelari. Victoria era deplină, nici un fermier nu avusese de suferit. Am simțit o mare satisfacție morala, vînzind cum acești oameni simpli, încă inflacărați de lupta, dovedesc totuși o evidenta noblete sufleteasca, pîrtind-se aproape cavalereste cu inamicul înfrînt. L-au pansat pe cel ranit și l-au culcat destul de grijuliu în camioneta. Deși nu i-au dezlegat mîinile, totuși i-au dat prizonierului sa bea apă și i-au strecurat o țigară în gură.

— Uite c-am facut și treaba, îmi spuse prietenul meu, soferul. Acum va fi mai liniște în împrejurimi.

Am socotit de datoria mea să spun că insurgenții erau pe puțin cinci.

— Nu-i nimic, raspunde el. Înseamna ca au scăpat doi. N-or să ajunga nicăieri. Peste tot sint aceleași ordine, ori în regiunea noastră, ori în cele învecinate. Sau îi vor prinde, sau îi vor omori.

— Dar pe aștia unde-i duceti? am întrebat.

— Îi predam. Aici, la vreo patruzeci de kilometri exista un post marțian. Acolo îi primesc pe toți, și viii și morții aduși.

I-am mulțumit încă o data, i-am strins mîna, iar el se îndrepta spre camioneta, spunindu-le celorlalți: — Mergem?

Și-atunci, prizonierul trecu pe linga mine. Se opri pentru o secundă și mă privi direct în fața cu ochii lui miopi. Poate mi s-a părut. Acum sper ca mi s-a părut. Dar în ochii lui era ceva de la care mi s-a prăbușit inima. O lume nepuțincoasă! Nu, nu-l scuz pe acest om. Este un extremist, partizan, a omorî și trebuie sa fie pedepsit. Nu sint un orb. Se vedea clar ca

e un om nobil. Nu era o „camasa neagră”, un necioplit, ci un om cu convingeri. De altfel, acum sper ca am greșit. Toata viața am avut de suferit pentru ca i-am considerat buni pe oameni.

Camioneta se îndrepta într-o direcție, eu în alta și peste o oră eram acasa, obosit în ultimul hal, bolnav și chinut. Apropo, domnul Nikostratos stătea în sufragerie și Artemis îl servea cu ceai. Dar nu-mi ardea de ei. Ermiona incepu sa se învîrte pe linga mine, îmi facu patul, îmi puse punga cu gheață pe inima, și-n curind am adormit. Cind m-am trezit noaptea, am văzut că s-a agravat din nou eczema. A fost o noapte groaznica și chinutoare.

Temperatura plus șaptesprezece grade, nebulozitatea zece zecimi, ploaie torențiala.

Da, razvrățiții sint oameni periculoși pentru liniștea generală. Și totuși n-are cum sa nu-mi fie mila de ei, uzi pina la piele, murdari, prigoniti ca niște animale. Și-n numele carei cauze? Ce-i asta? Anarhism? Un protest contra nedreptății? Dar contra carei nedreptăți? Hotărît lucrul, nu-i înțeleg. „Ce ciudat, dar acum îmi amintesc ca-n timpul raziei nu s-au auzit nici rafale de automate, nici explozii de grenade. Probabil, li se terminasera munițiile.

11 Iunie (miezul nopții)

Ermiona a vrut sa-mi petrec aceasta zi în pat, dar n-am ascultat-o. Și bine am facut. La prînz m-am simțit destul de bine și m-am hotărît ca, imediat dupa masă, sa ies în oraș. Omul-i nevolnic. Sincer sa fiu, n-am avut rabdare sa le povestesc altor noștri despre întîmplările tragice și înfiorătoare la care am avut nefericita ocazie să fiu martor. Într-adevăr, spre prînz, îmi imaginam aceste întîmplări nu atît tragice, cît romantice. La „rond”, povestirea mea a avut un enorm succes, m-au coplesit cu întrebările și vanitatea mea marunta a fost pe deplin satisfăcuta. Era amuzant să-l privești pe Polifen (Apropo, a rămas singurul membru al Garzii Antimarțiene care încă mai poartă armă de vînaătoare). Cind le-am redat discuția mea cu ofiterul razvrătit, el s-a mîndrit imediat, socotindu-se și el participant la activitatea temerara și plină de pericole a insurgenților. Ajunșese pina acolo, încît îi numise „băieți curajoși”, deși făceau faradelegi. N-am înțeles ce-a vrut sa spună cu asta și de fapt nimeni n-a priceput. A mai adaugat ca în locul insurgenților, ar fi găsit el ac de cojocul acestor mitocani. Și atunci, cît pe ce să izbucnească o bataie pentru că fratele lui Mirtilos era fermier și chiar însuși Mirtilos provenea dintr-o familie de fermieri. Nu-mi plac certurile, nu le pot suferi și pina cind l-au despărțit pe bătauși, eu am plecat la primarie.

Domnul Nikostratos a fost foarte amabil cu mine, se interesa de sănătatea mea și îmi ascultă cu mare compatimire povestirea despre întîmplarea de ieri. Și nu numai el, ci toți funcționarii, care-și abandonară treburile curente și se adunară în jurul meu, așa că și aici am obținut un succes deplin. Toți au cazut de acord că am acționat curajos și că purtarea mea îmi face cinste. Am fost nevoit să string o mulțime de mîini, iar prea frumoasa Tiona chiar îmi ceru permisiunea sa mă sărute, lucru pe care, bineînțeles, l-am acceptat cu placere. (Dracu'sa mă ia, demult nu m-au mai sărutat fetișcanele! Chiar recunosc că am uitat cît e de plăcut.) Referitor la pensie, domnul Nikostratos m-a asigurat ca totul va fi probabil foarte bine și mi-a spus, ca un mare secret, ca problema impozitelor este acum definitiv rezolvată: începînd cu luna iulie, impozitele se vor plăti în suc gastric.

Această interesantă discuție a fost întreruptă, spre regretul meu, de un adevărat scandal. Ușa de la cabinetul primarului se deschise brusc și-n prag aparut domnul Coribant, stînd cu spatele la noi, și începînd sa țipe la domnul primar că nu va lăsa asta așa, ca e o încălcare a libertății cuvîntului, ca e o corupție, ca domnul primar trebuie să-și aduca aminte de tragicul

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

destin al domnului Laomedon și așa mai departe. Domnul primar vorbea și el pe tonuri ridicate, dar vocea lui era mai potolită decât a domnului Coribant și de aceea n-am înțeles ce anume vorbea. În sfârșit, domnul Coribant plecă, trîntind puternic ușa, și atunci domnul Nikostratos îmi explica despre ce e vorba. Se pare că domnul primar amendase și închisese ziarul nostru pentru o săptămână pentru că domnul Coribant, în ediția de alaltaieri, publicase poezii semnate de un oarecare „ics-igrec-zet”, unde exista o strofă: „Iar la orizontul îndepărtat/ arde înflăcărat”. Domnul Coribant refuza să se supuna hotărârii domnului primar și iată că de două zile se cearta între ei ori la telefon, ori personal. Analizînd această intimplare, am ajuns împreună cu domnul Nikostratos la aceeași opinie, în sensul că ambele părți, într-un fel, au și nu au dreptate în această dispută. Pe de o parte, amenda fixată de domnul primar era exagerat de mare, cu atât mai mult cu cît poezia era, în general, absolut nevinovată, ea evocînd doar dragostea neîmpărtaşă a autorului către zina nopții. Pe de alta parte însă, situația era de așa natură că nu trebuia să iritam pe nimeni, domnul primar avînd și așa destul de multe neplăceri — chiar de-ar fi să-l considerăm numai pe Minotaur, care alaltaieri se îmbătase criță și lîovise cu cisterna lui imputită o mașină marțiană.

Întorcîndu-mă la „rond” m-am alăturat din nou grupului. Căarta lui Polifem cu Mirtilos se domolise, iar discuția decurgea într-o atmosferă obișnuită, prietenească. Am remarcat încîntat ca povestirea mea, probabil, canalizase gândurile celor prezenți pe un fagăș limpede. Discutau despre insurgenți, despre mijloacele militare de care dispune marțienii și alte asemenea lucruri.

Morțue povesti că în apropiere de Milles o mașină zburătoare marțiană, ce aterizase forțat datorită neacomodării pilotului cu gravitația mare, fusese atacată de un grup de răufăcători, pe care îi ucise fără excepție, cu un armament electric special, iar după aceea explodă singură, lăsînd o groapă imensă cu pereți de sticlă. Iar acum cica tot Milles-ul se duce acolo să vada groapa.

Mirtilos, ne povesti din cele auzite de la fratele său, fermierul, despre o bandă sinistră de amazone care-i atacă pe marțieni, răpîndu-i în vederea obținerii de urmași de la ei. Polifem, ologul, povesti și el următoarele: ieri noapte, pe cînd patrula de-a lungul străzii parcului, se furișaseră spre el patru mașini marțiene. O voce necunoscută îl întrebă, într-o limbă stricată și cu un sîsîit neplăcut, cum se poate ajunge la circuma și, deși circuma nu era un obiectiv de stat, refuzase să răspundă, pur și simplu, din mîndrie și dispreț la adresa cîtropitorilor, așa că marțienii se cărăseră mai departe cu coada-ntr-o picdoare. Polifem încercase să ne convingă că viața lui atîrnase de un fir de par și că observase chiar, chipurile, țevile negre îndreptate direct spre pieptul lui, însă el, cu îndrîjire, nu se clintise nici o secundă.

— Și ce, ți-era necaz să le spui? întrebă Mirtilos, care nu uitase insulta la adresa familiei lui. Cunosc eu asemenea nemernici. Vîi într-un loc necunoscut, vrei să bei ceva și nu-ți spun cu nici un preț unde-i circuma.

Din nou era să se ajungă la bătaie, dar tocmai atunci sosi și Pandaros care, zîmbind cu gura pînă la urechi, ne comunică vestea că, în sfârșit, îl luasera pe Minotaur din cîră. L-au luat marțienii! Minotaurul era suspectat de legături cu teroristii și participare la sabotaje. Am fost cu toții indignați: să lăși orașul, în cea mai caldă perioadă a anului, fără vidanjoj, asta-i o crimă!

— Ajunge! țipă ologul Polifem, destul cu această subjugare! Patrioți, ascultați la comanda mea! Alinierea!

Deja începusem să ne aliniem, cînd Pandaros ne

liniști pe toți, spunînd că marțienii intenționau ca în cea mai apropiată săptămînă să înceapă lucrările de canalizare, iar pînă atunci, locul Minotaurului va fi luat de ajutorul lui. Toți spuseră ca asta-i cu totul altceva și din nou trecu la discuția despre teroristi, stabilînd în legătură cu asta că e, totuși, o porcărie să provoci ambuscade.

Dimant povesti, rotîndu-și ochii, o istorie sinistru cum ca de trei zile umblă prin oraș niște oameni care-i servesc pe cei înțîlniți în cale cu bomboane. „Măninci așa o bomboană și hop! gata curățat!” Se speră că printr-o astfel de metodă să fie otrăviți toți marțienii. Normal, n-am crezut o iotă din toată istoria asta, dar ce-i drept, ne-am îngrozit.

Aici Callaid, care de mult se smucea și se stropșea, născu pe neașteptate: „Iar, uu-ii-t-te, în-in-în-șuș! Apollon are gînerile terorist!” Toți se feriră brusc de mine, iar Pandaros, împingîndu-și bărbia înainte, spuse plin de importanță: „Exact! Și noi avem asemenea informații!”

M-am revoltat cît am reușit de mult și le-am spus că, în primul rînd, socrul nu răspunde pentru ginere. În al doilea rînd, chiar Pandaros are un nepot care anul trecut încasase cinci ani pentru imoralitate. În al treilea rînd, am fost întotdeauna la cuțite cu Haron, asta poate s-o confirme oricine și, în al patrulea rînd, n-am auzit nimic ceva asemănător despre Haron — a plecat omul în delegație și nu-l știe nici vîntul, nici pămîntul. Fuseseră niște minute neplăcute, dar prostia învinuirii era atît de clară, încît totul se termină cu bine și astfel începu discuția despre suc gastric.

Se pare că toți ai noștri dădeau suc gastric deja de două zile și primeau pentru el bani gheață. Numai eu stau de-o parte. Nu se știe de ce, întotdeauna rămîn în afara situațiilor care-mi pot deveni avantajoase. Mai sînt pe lumea asta și astfel de oameni ghinionști. În cazărmi, ei veșnic curăță closetele. Pe front mereu cad în inercuiri. Sînt primii care înceasează toate neplăcerile, și ultimii care primesc ce-i mai bun. Uite-așa, sînt eu unul din aștia. În fine, Toți ai noștri se laudau cît de mulțumiți sînt. Cred și eu, cum să nu fie mulțumiți!

Prin piață trecu o mașină marțiană, iar Polifem ologul rosti gînditor:

— Oare ce credeți, bătrînelor, dacă o izbesc acum cu arma de vînatoare, o străpung sau nu?

— Dacă, să spunem, tragi cu un glonte, atunci poate o străpungi, comentă Silen.

— Depinde unde nimeresti il contrazise Mirtilos. Dacă tragi în bot sau în portbagaj, atunci sigur nu o străpungi.

— Și dacă în aripă? întrebă Polifem.

— Dacă în aripă, atunci, poate o străpungi, raspunse Mirtilos.

Am vrut să-l contrazic, ca nici cu grenada nu o străpungi, însă Pandaros mi-o lua înainte, spunînd după o cugetare profundă:

— Nu, bătrînelor, degeaba vă cîndăniți. Sînt blindate.

— Și parbrizul e blindat? întrebă caustic Mirtilos.

— În întregime, spuse Pandaros.

Cum adică, nici cu glonțu? întrebă Mirtilos.

— Da, poți să tragi chiar și cu tunul, spuse Pandaros, dîndu-și multă importanță.

Aici, toți începură dă dea din cap și să-l bată pe spinare.

— Da, Pan, spuneau ei. Aici ești prea de tot. Aici, bătrîne Pandar, ai cam incurcat bocanele. Nu te-ai gîndit, bătrîne, că ai dat cu bița-n balta.

Paral Veninosu îl întepă imediat, că uite dacă Pandaros ar fi tras cu tunul, în portbagaj, poate mai rămînea o groapă, iar dacă ar fi tras în bot, atunci proiectilul pur și simplu ar fi ricoșat și asta-i tot. Deci, Pandaros se umfla, își încheie tunica la toți nasturii, își holbă ochii lui de rac și urlă:

— Ați vorbit și gata! Împrăștiati-vă! În numele legii.

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

Fară să mai pierd vremea, m-am dus la centrul de donare. Și acolo, bineînțeles, iar mă aștepta ghinionul. Nu mi-au luat nici un suc și nici bani n-am primit. Se pare că era așa o regulă, conform căreia sucul gastric trebuia donat obligatoriu, pe nemincate, iar eu prinzeam acum două ore. Mi-au dat o fișa de donare și m-au invitat a doua zi dimineață. De altfel, trebuie spus, că centrul de donare mi-a lasat o impresie din cele mai bune. Cele mai moderne instalații. Sonda este unsă cu cele mai fine sorturi de vase-lina. Luarea sucului gastric se face automatizat, sub supravegherea unui doctor experimentat și nu a unui oarecare tilhar necioplit. Personalul este foarte respectuos și amabil, se vede de la o poșta că sînt bine plătiți. În jur, totul strălucește de curățenie, mobilierul este nou. Așteptînd la rînd, te poți uita la un televizor sau poți citi ziare noi. Și ce coadă? Mult mai puțin și mult mai repede decît la circumă. Iar banii și se înmînează imediat, direct dintr-un automat. Da, se simte în totul cultura înaintată. Umanitate, grijă față de donatori. Și dacă te gîndești că doar acum trei zile această casă era biroul unui asemenea om ca domnul Laomedon!

Gîndul la ginere nu-mi dădea însă pace și am simțit nevoia de a discuta cu Ahile această nouă problemă supărătoare. Ca-nțoteauna. L-am găsit după gemulețul ghișeului, cercetîndu-și „Cosmosul”. Povestea peripețiilor mele îl impresiona enorm și am simțit că acum mă privește cu alți ochi. Cînd veni însoa vorba de Haron, dadu doar din umeri și spuse că purtarea mea și pericolul prin care trecusem mă reabilitau total, nu numai pe mine, ci probabil și pe Haron. În afară de asta, se înșoia că Haron, în general, ar fi capabil să participe la orice fapte condamnable. Haron, continua el, mai degraba se afla acum în Marafine și participă activ la restabilirea ordinii, cautînd să facă ceva util pentru orașul natal, așa cum îi sta bine oricăruia cetățean educat. Iar invidioșii localnici, toți Pandaroșii și Callaizii sînt capabili doar de palavrageli ireponsabile și doar îl calomniază. Aveam îndoieli în privința asta, dar normal, am tacut și doar m-am mirat în sinea mea cît de puțin ne cunoaștem unul pe altul, noi, locuitorii acestui orașel. Am înțeles că degeaba pornisem discuția cu Ahile pe această temă și, prefacîndu-mă ca susele lui mă liniștiseră complet, am schimbat subiectul, aducînd vorba despre timbre. Și atunci se petrecu această întîmplare uimitoare.

Îmi amintesc că la început am vorbit puțin cam forțat, pentru că țelul meu principal era totuși să-l abat de la discuția despre Haron. Dar, se întîmpla ca discuția s-a îndreptat spre cea sacramentală ștampilă litografică și întoarsa. Odată, chiar, eu îi prezentasem lui Ahile dovezi certe în sensul că e un fals și pare-se problema era încheiată. Totuși, cu o seară în urma, Ahile citise o cartică și se crezu capabil să formuleze opinii proprii. Așa ceva era de neimaginat în relațiile noastre. Evident, mi-a sărit țandara, m-am enervat și i-am spus-o direct, că nu pricepe nimic din filatelie, că abia acum un an încă nu știa nici gîcar diferența între clasor și album și nu întîmplător colecția lui era îndesată cu exemplare defecte. Ahile se aprinse și el și începu o ceartă violentă, pe care pot s-o am numai cu Ahile, și numai datorită timbreilor.

Îmi dadeam seama, că prin ceața, că în timpul cer-tei, cinea parcă intrase în farmacie și îi întinsese lui Ahile o hîrtie, peste umărul meu, iar Ahile tacu o secunda, prilej pe care l-am folosit imediat pentru a mă strecura în discuția lui incompetentă. Apoi, îmi amintesc cum îmi intra în conștiință un sentiment de enervare din cauza deranjului, ceva strain și mereu siciitor, tulburîndu-mi gîndirea logică și cursiva. To-tuși, trecu și asta și etapa următoare a acestei întîmplări curioase din punct de vedere psihologic o con-stitui acel moment cînd cearta noastră se încheie, iar

noi tacurăm oboșiți și puțin supărați unul pe altul. Îmi amintesc că tocmai în acel moment am simțit brusc nevoia de neînvins de a mă uita împrejur prin încapere, avînd apoi un sentiment de ușoară mirare cînd n-am observat nici un fel de schimbări deose-bite. Știam însă sigur că trebuia să se petreacă o anumită schimbare în cursul discuției noastre. În același moment, am observat că și Ahile se afla în aceeași stare de nemulțumire sufletească. La fel, se uita în jur, apoi trecu de-a lungul teighelei, uitîndu-se sub ea. Într-un sfîrșit, întrebă:

— Spune-mi, te rog, Feb, n-a venit nimeni pe aici?

Era limpede că și pe el îl chinuia același lucru ca și pe mine. Întrebarea lui punea toate punctele pe „I”-uri și am înțeles la ce se referea nedumerirea mea.

— Mina albastră, am exclamat, luminat brusc de o amintire clară.

Vazu-se în fața mea, ca-ntr-un vis, degete albastre ce țineau o foaie de hîrtie.

— Nu, nu era o mina, spuse surescitat Ahile. Ten-tacule! Ca la caracatiță!

Dar îmi amintesc clar că erau degete.

— Tentacule ca la caracatiță! repeta Ahile, uitîndu-se în jur neliniștit.

Apoi înșfăcă de pe teighea cаетul cu rețete și îl răsfoi grăbit. Înlemni totul în mine, avînd un presen-timent chinuitor. Ținînd în mina o foaie de hîrtie, el își ridica încet spre mine ochii larg deschiși și deja știam ce o sa spună acum.

— Feb!, exclamă cu o voce sugrumată. Asta fu-se un marțian.

Eram zguduți și Ahile, om apropiat medicinii, so-coti necesar să ne întarim cu un coniac, aflat într-o sticlă pe care o scosese dintr-o cutie mare de carton inscripționată cu „Norsulfazon”. Da, în timp ce ne certam din cauza nenorocitei alea de ștampile, in-trase în farmacie un marțian, îi înmînase lui Ahile o dispoziție scrisă conform căreia trebuia sa predea purtătorului ei toate preparatele medicale ce conțî-neau narcotice, iar Ahile nemaiținînd minte nimic și complet buimac îi dadu pachetul pregătit cu aceste medicamente. După ce marțianul dispărui, în memo-ria noastră nu rămase nimic afara de imagini razlețe și un chip difuz, văzut cu coada ochiului.

Îmi amintesc clar de o mina albastră, acoperită cu perșori scurți și rari, și de niște degete carnoase li-psite de unghii și mă miram cum de-a fost posibil ca o asemenea privilegie sa nu-mi trezească instantaneu în cap posibilități de intrerupere a certei abstracte.

Ahile nu-și amîntește de nici o mină, dar în schimb o ținea morșii cu tentaculul lung ce pulsa încontinuu și care se întindea spre el, parcă din nimic. Afara de asta își mai amintea ca imaginea acestui-tentacul îl adusese într-o iritare puternică pentru că i se paruse ca o gluma, complet nefirească, și că de supărare trîntise pachetul cu medicamente pe teighea, fără să-l privească. În schimb, nu-și mai amintea absolut deloc dacă citise dispoziția și dacă o pusese sau nu în registru, deși era clar că o citise (fiindcă daduse medicamentele) și o pusese în registru (fiindcă se afla acolo).

Am mai baut încă un pahar cu coniac și Ahile își aduse aminte ca marțianul stătea la stînga, că era îmbracat cu un pulover modern, cu taieturi, și atunci mi-am amintit și eu ca pe unul din degetele albastre marțianul purta un inel strălucitor din metal alb, cu piatra prețioasă. În afară de asta, și zgomotul auto-mobilului. Ahile își frecă gînditor fruntea și afirma ca imaginea ordinului scris se suprapunea și cu un sen-timent de nemulțumire, probabil cauzat de niște în-cercări chinuitoare pînă la indecența de strecurare în cearta noastră a unui punct de vedere complet ab-surd referitor la filatelie, în general, și la ștampilele întoarse în special.

Atunci mi-am amintit că, într-adevăr, marțianul vorbise, iar vocea lui: era stridentă și neplăcută.

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

Mai degrabă joasă și îngaduitoare, mă contrazise Ahile.

Dar eu o țineam morțis pe-a mea, iar Ahile, înfierbîntîndu-se îl chemă din laborator pe ajutorul de farmacist și îl întreba ce sunete auzise el în decursul ultimei ore. Ajutorul de farmacist, un tînăr, prost, cum rar mai întîlnești, clipi din ochii lui bovini și mormăi ceva, în sensul că auzise tot timpul numai vocile noastre și doar odată parca se „aprinse” pe undeva un aparat de radio. Dar n-am dat nici o atenție deosebită acestui fapt. L-am trimis înapoi pe farmacist și am mai baut încă un strop de coniac. Memonile noastre se limpeziră definitiv și deși mai aveam în continuare divergențe cu privire la înfațișarea marțianului, ne-am înțeles totuși perfect la derularea faptelor petrecute. Fără-ndoială, marțianul venise la farmacie cu mașina, intrase în cladire fără să mă oprească motorul, se opri în stînga mea, un pic mai în spate, și un timp a stat nemiscat privindu-ne și ascultînd discuția noastră. (Mă trecu un fior ca de gheață cînd am înțeles neputința mea în acest groaznic moment). Facuse cîteva remarci, probabil referitoare la filatelie și pesemne total incompetente, apoi îi întinse lui Ahile dispoziția scrisă pe care acesta o lua, o privi în graba și o băgă în registru. În continuare, Ahile rămînînd iritat din cauza acestui buiaț, îi arunca pe teighea pachetul cu medicamente, iar marțianul plecă înțelegînd că nu vrem să-l primim în discuția noastră. Astfel, ignorînd detalii, apără imaginea ființei, care, cu toate că nu posedă cunoștințe filatelice, în general nu era lipsit de o bună educație și de-o oarecare umanitate, avînd în vedere că atunci putea să facă din noi tot ce poftea. Am mai tras un păhărel cu coniac și am simțit pe loc că nu mai putem sta aici ținîndu-i pe ai noștri în necunoștință cu această întîmplare. Ahile ascunse stîlcă, preda farmacia ajutorului sau, iar noi ne-am îndreptat grăbiți spre circumă.

Istorisirea vizitei marțianului a fost comentată diferit de ai noștri. Polifem ologul o socoti sincer drept o minciună.

— „Păi, n-aveți decît să-i mirosiți cum duhnesc, comentă el. Au tras la masea de-au văzut draci albaștri.

Înteleptul Silen încercă și altă variantă, în sensul că toți nu fuseseră un marțian, ci un oarecare negru: citeodată se întîmplă ca pielea negrilor să mai aibă și nuanțe albastrii. Iar Paral rămase același Paral.

— Halal farmacist mai avem, comentă el veninos. Vine, nu se știe cine, nu se știe de unde, îi bagă sub nas nu se știe ce fițiucă și el îi dă totul fără să crîcnească. Nu, cu asemenea farmaciști n-o să mai construască societatea rațională. Ce fel de farmacist este, dacă nu mai știe ce face din cauza scîrbelor alea de timbre?

În schimb, restul ne țineau parte, toată circumă se adunase în jurul nostru și chiar tineretul de aur, în frunte cu domnul Nikostratos, se cărăseră de la bar ca să ne asculte. Ne-au pus iar și iar să repetăm, unde stăteam eu și unde stătea marțianul, cum își întindea membrele și așa mai departe. Foarte curînd am observat că Ahile începe să înfrumusețeze povestea cu detalii noi, de regula, zguduitoare. (De exemplu cînd marțianul tăcea, îi lîcăreau numai doi ochi, ca la noi, iar cînd deschidea gura se mai căscău niște ochi suplimentari, unul roșu, altul alb). I-am făcut imediat observații, dar el mă contrazise, susținînd că brandy-ul și coniacul au un efect uimitor asupra memoriei umane, asta cîci e o realitate medicală. M-am hotărît să nu mă mai cert cu el, i-am cerut lui Iapet să-mi aducă cîna și, zîmbînd în sinea mea, am început să observ cum Ahile se compromițea inevitabil.

După vreo zece minute, am înțeles cu toții că Ahile se scufundase definitiv în minciună și au încetat să-i mai acorde atenție. Tineretul de aur se reîntoarse la

teigheaua barului și-n curînd se auzi de acolo obișnuitul „Ne-am săturat. Plictiseala mare la noi, aici Marțienii? Proști, fleacuri. Ce mai născocim, șomilor?” La masa noastră reîncepu vechea dispută despre sucul gastric. Ce-nseamnă asta, care sînt foloasele lui, la ce ne trebuie noua marțienilor. Ahile ne explică concis ca sucul gastric e necesar omului pentru digestia mîncării, acest proces fiind imposibil fără el. Dar autoritatea lui era deja zdruncinată și nimeni nu-l mai crezu.

— Închideți pliscul, hoasca bătrînă, i-o reteza Polifem. Ce imposibil? De trei zile tot dau suc gastric și n-am nimic... diger în continuare. Ai fi vrut să digeri și tu așa.

Suparați, am cerut părerea lui Callaid, dar acesta inițiativa, normal, n-a fost dusa la bun sfîrșit. Callaid după multe convulsii, pe care toată circumă le privea într-o așteptare chinuitoare, izbucni și spuse doar atît:

J-J-j-andarmul, dacă vrei să știi, e bătrîn la treizeci de ani.

Aceste cuvinte erau în legătură cu o vorbă deja urtată, spusă la „rond” înainte de prînz și, în general, nu erau adresate nouă, ci lui Pandaros, care deja de mult plecase la post. L-am lasat pe Callaid să nască răspunsul la întrebarea noastră și am pornit singuri să facem speculații. Silen presupuse că civilizația de pe Marte intrase într-o fundatură din punct de vedere fiziologic. Nu pot să-și producă sucul și atunci sînt nevoiți să-l obțină din alte surse. Se auzi și vocea lui Iapet dinspre teighea, afirmînd că marțienii folosesc sucul gastric ca pe o drojdie pentru producerea unei energii neobișnuite.

— Ca cea atomică, adăuga el, gîndindu-se puțin. Iar prostanacul de Dimant, care niciodată nu se remarcase printr-un zbor curajos al fanteziei, spuse ca sucul gastric omenesc este pentru marțieni cum e berea sau coniacul pentru noi, sau să zicem ca o vodcă de ienupăr și cu aceasta afirmație ne strîcă pofa la toți ei care mîncam atunci. Cineva presupuse că marțienii obțin din sucul gastric aur sau metale rare și aceasta presupunere clar troglodită îi dădu apa la moară ideilor foarte bune ale lui Morfeu.

Bătrînelor, într-adevăr, fie că obțin aur sau energie, sucul nostru gastric rămîne totuși un lucru foarte important pentru marțieni. Nu cumva ne prostesc, ce ziceți? Întîi nu l-a înțeles nimeni, dar apoi, ne-a picat fisa, înțelegînd că nimeni nu știa adevărul preț pentru sucul gastric și tot așa, nimeni nu știa cum e prețul pe care-l stabiliseră marțienii. Tot ce se poate, marțienii cred că sînt indivizi practici, obținînd din această afacere un venit neproportional de mare, speculînd necunoașterea noastră.

— Îl cumpără de la noi mai ieftin ca braga, se înfurie Polifem ologul, iar apoi nemernicii îl vind pe o oarecare cometă la prețul adevărat.

Am riscat corectîndu-l (totuși nu pe o cometă, ci pe o planetă), la care el, cu bădărină ce-l caracteriza, îmi propuse să-mi trafez mai întîi ochiul și apoi să intru în dispută. Dar nu așa-i necazul.

Propunerea lui Morfeu ne tulburase pe toți și ar fi putut să iasă o discuție foarte folositoare și substanțială, dar tocmai atunci năvăli în circumă Mirtilos cu fratele lui, fermierul, amîndoi beți în ultimul hal. Reieșea că de cîteva zile, fratele lui Mirtilos făcea experiențe de distilare a borhotului din pîine albastră și că azi, aceste experiențe s-au soldat cu un succes deplin. Au pus pe masa două bidoane considerabile, pline cu licoare albastră. Imediat, fiecare lăsa baltă totul și trecu pe gustare și trebuie spus că albastrău a lăsat o impresie deosebită asupra noastră. Mirtilos, spre nenorocirea lui, îl invită la masă și pe Iapet, să guste și el. Iapet bău două păhărele, statu un pic închizînd ochiul stîng, de parca ar fi cugetat, apoi spuse brusc:

— Ia, hai, cărați-vă d-aiți, să nu vă mai vad!

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

O spusese pe un asemenea ton, încît Mirtilos, fara sa mai scoata un cuvint își lua bidoanele goale și pe frațiorul dus pe alta lume și se retrase în graba, lapet ne cîntari cu o urtatura grea și spuse:

— Ce modă, sa vina în localul meu cu astfel de lat-uri

Se intoarse la tejgheta. Pentru a inlatura stinghereala am mai comandat cite o bautura, dar atmosfera destinsa dinainte disparuse. Zăbovind inca o jumătate de ora, am plecat acasa.

În sufragerie, domnul Nikostratos ocupa fotoliul lui Haron, stînd vizavi de Artemis și bind ceai cu dulceața. N-am vrut sa ma mai amestec în treaba asta. În primul rînd, Haron fusese probabil instrănat și nu se știa dacă se va mai întoarce, iar în al doilea rînd, pe undeva prin apropiere se gasea Ermiona, iar eu duhneam atît de tare a alcool, încît o simțeam și singur. De aceea, am preferat sa mă strecor ușor în camera mea fără a atrage atenția cuiva. M-am schimbat și am rasfoit ziarle. E pur și simplu uimitor! Șaisprezece coloane și nimic esențial. Parc-ai mesteca o vata. Era publicata o conferința de presă a președintelui. Am citit-o de două ori și n-am înțeles o boabă. Inspida ca și suc! gastric!

Ma duc să văd ce mai face Ermiona.

12 Iunie

Temperatura plus douăzeci de grade, nebulozitatea zero, vîntul lîpșeste. Imi vin damfuri degustătoare de la această albastră. Migrena s-a accentuat, am stat toata ziua acasă. A aparut o nouitate gastronomica — „piinea albastră”. Ermiona o lauda, l-a placut și Artemisei, iar eu am mîncat-o fara nici o pofa. Piine ca orice piine, numai ca-i albastră.

13 Iunie

Se pare ca, în sfîrșit, s-a instalat timpul de vara. Temperatura plus douăzeci și doua de grade, timp noros. Ca sa vezi, chestie! Nici nu știu chiar cu ce sa încep. Referitor la pensii — nimic nou. Dar, la urma-urmei, nu-i vorba de asta. Abia imi începuseră însemnarile de azi, că aud deodată cum se apropie o mașina. Am crezut că e Mirtilos să-mi aducă de la ferma damigeană cu albastră promisa și am scos capul pe fereastră să mă uit. Și am privit chiar la timp. Am văzut mai întîi ca sub stilpul de iluminare sta o mașină mică, necunoscută și foarte luxoasă, apoi am observat că, prin grădina, se îndreaptă cu pași hotariți Haron, direct spre banca unde se facuseră comenzi încă de cu seară, Artemis și domnul Nikostratos. N-am clipit bine din ochi, că domnul Nikostratos zbură rostogolindu-se în aer, de-a dreptul peste gard. În urma lui, Haron îi aruncă cu o forță supraomenească bastonul și palăria, dar domnul Nikostratos nu se mai opri să le ridice și o rupse la fuga. Apoi Haron se ocupă de Artemis. N-am văzut bine ce s-a întîmplat între ei, dar am avut așa o impresie ca mai întîi Artemis încercase să leșine, dar cînd Haron îi lipi o palmă își abandonă intenția și se hotari să-i arate caracterul ei vestit. Scoase un tipăt prelung și neplăcut pentru auz și-și infipse unghiele în fața lui Haron. Repet. N-am văzut toate astea, dar cînd, după cîteva minute, m-am uitat în sufragerie, Haron umbra din colț în colț ca leul în cușca, cu miinile la spate, iar pe nas îi ardea o zgîrietură proaspătă. Artemis punea preocupată masa și am observat că fața ei era curvata asimetrică. Nu pot sa suport scenele de familie și din cauza lor se rupe totul la mine înăuntru, vreau să plec undeva, să nu văd și să nu aud nimic, însă Haron mă observa înainte de a mă putea ascunde și, contrar tuturor așteptărilor, mă saluta atît de prietenos și cald, încît am scototit necesar sa intru în sufragerie și sa leg cu el o discuție.

Înainte de toate, am fost plăcut impresionat de faptul că Haron arăta cu totul altfel de cum mă as-

teptam. Era cu totul alt om, nu vagabondul nebarbierit și zdrențaros care zăngănea aici cu arma și injura de mama focului, acum o săptămînă. Practic, mă așteptam sa-l vad mai murdar și mai jerpelit. Dar în fața mea era Haron, cel de altadata, din fostele timpuri pașnice, proaspat barbierit, cu frizura îngrijită, îmbracat elegant și cu gust. Doar zgîrietura purpurie de pe nas strica un pic impresia generală, iar culoarea feței, neobișnuit de bronzată, marturiea ca acest funcționarăș trebuise în ultimele zile sa petrească mult timp sub cerul liber.

Veni și Ermiona, cu bigudiurile pe cap își ceru scuze pentru ținuta și se așeza la masa și iaca-te ca stăm ca odinioara, toți patru la un loc, ca o familie pașnica, unită. Pina cînd femeile nu plecară, strîngînd vesela de pe masă, discuția se invirtise în jurul temelor generale: despre timp, despre sănătate, cum mai arăta fiecare. Dar cînd rămăserăm singuri, Haron își aprinse o țigară și spuse, privindu-mă straniu: — Ei, cum e tată? E pierdută cauza noastră?

Drept raspuns, am ridicat din umeri, deși vroiam nespuse de mult să-i răspund ca dacă e pierdută cauza cuiva, în orice caz, nu e a noastră. De altfel, cred că Haron nici nu aștepta vreun răspuns. Se abținuse în fața femeilor și de-abia acum am observat ca se afla într-o stare aproape patologică de surescitare, o astfel de stare în care omul este capabil să treacă brusc de la un ris nervos la un plîns isteric, cînd înăuntru clocotește totul și simți o dorință de nestăpînit de a-ți varsa acest tumult în cuvinte și de aceea vorbești, vorbești, vorbești, iar Haron vorbea.

Oamenii nu mai au nici un viitor. Omul încetează să mai fie „nimbul” naturii. De azi și-n vecii vecilor, omul va deveni un fenomen obișnuit al naturii, precum pomul, calul, doar atît. Cultura și în general tot progresul își pierduseră orice sens. Omenirea nu mai are nevoie de autodezvoltare, se va dezvoltă din afara, iar pentru asta nu va mai fi nevoie de școli, de institute și laboratoare, de gîndire socială, filozofie, literatură — într-un cuvînt nu va mai fi nevoie de toate acelea ce deosebesc omul de animal și ceea ce se numea pina acum civilizație. Așa cum este privita „fabrica de suc gastric”, a spus el, așa va ajunge și Albert Einstein la fel de important ca și Pandaros, ba chiar cu siguranță mai prost, pentru ca Pandaros se remarcă printr-o lăcomie rar întîlnită. Istoria umană nu se va sfîrși nici în tunetul unei catastrofe cosmice, nici în focurile razboiului atomic și nici chiar în mîngina suprapopularii, ci într-o liniște calmă și sătulă.

Doar dacă stai sa te gîndești, spuse el cu un oftăt adînc, lăsîndu-și capul pe mîini, ca au distrus civilizația nu cu rachete balistice, ci doar cu un pumn de monede pentru un pahar de suc gastric.

Vorbea, desigur, mult mai amănunțit și mai impresionant, dar eu înțeleg mai prost gîndirea abstractă și mi-a ramas doar ce am ținut minte. Mai întîi, recunosc, a reușit doar să ma intristeze, însă am înțeles destul de repede că toate astea sînt pur și simplu cuvintele istorice ale unui om învățat ce traie crahul idealurilor sale personale. Și am simțit nevoia de a-l contrazice. Desigur, fara să trag nădejde că-l voi convinge, ci pentru că vorbele lui m-au atîns adînc, pentru că spusele lui mi s-au părut bombastice și îngimfate și, afara de asta, am vrut să mă debarasez de influența apăsătoare a lamentărilor lui.

— Ați avut o viață prea ușoară, fiul meu, i-am spus direct. V-ați îmbuibat și nu știți nimic despre viață. Se observă imediat ca n-ați fost niciodata pocnit peste dinți, ca n-ați înghețat în tranșee, ca n-ați carat birne în prizonierat. Ați avut întotdeauna ce să mîncăți și cu ce să plătiți. Uite că v-ați obișnuit deja sa priviți lumea cu ochii necredinciosului, ai unui supra-om. Ce sa spun, părere de rău. Și-am vindut civilizația pentru un pumn de monede! În loc sa spuneti mulțumesc ca vă da un pumn de monede pentru ea! Desigur, voi nu aveți nevoie de ele. Dar o vada ca-

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

re-și crește singura cei trei copii, pe care trebuie să-i hrănească și să-i educe? Dar Polifem ologul, care primește o pensie de mizerie? Dar fermierii? Ce i-ați promis fermierului? Niște idei sociale marunte, dubioase? Cărțile și broșurile? Filozofia voastră estetică? Dar un fermier face ceva pe ele! Lui îi trebuie îmbrăcăminte, mașini, are nevoie de siguranța zilei de mine! Trebuie să aiba permanent posibilitatea de a îngriji recolta și să primească pentru ele un preț bun! Ați reușit voi să-i dați toate astea, dar toată civilizația voastră? Nimeni, în zece mii de ani, n-a reușit să-i ofere toate astea, iar marțienii au făcut-o! Și ce sa ne mai mirăm acum, ca fermierii vă hațuiesc ca pe animalele salbatice? Nimeni n-are nevoie de voi, cu vorbele voastre, cu snobismul vostru, cu propozițiile voastre abstracte care ușor se transformă în rafale de automate. Fermierii n-au nevoie de voi, la fel și orașenii și marțienii. Sint chiar convins ca majoritatea oamenilor învățați și raționali nu au nevoie de voi. Va credeți floarea civilizației, dar în fond nu sunteți decât un mușcegai care sughe seva ei. Și-acum va mai închipuți ca dispariția voastră e dispariția întregii omeniri?

Cred ca pur și simplu îl zdorbisem cu cuvântarea mea. Statea, acoperindu-și fața cu minile, tremura și arata atât de jalnic încât mi s-a înmuat inima.

— Haron, am spus că se poate de delicat, baiatul meu! Macar pentru un minut încearcă sa cobori din sferile înalte pe pamintul pacatos. Încearcă sa înțelegi ca mai mult decât orice pe lume, omul are nevoie de liniște și de siguranța zilei de mine. Doar nu s-a întimplat nimic îngrozitor. Uite, voi spuneți acum ca omul s-a transformat într-o fabrică de suc gastric. Astea sint cuvinte marețe, Haron. În fond, s-a petrecut ceva invers. Omul, aflându-se în condiții noi de existență, a găsit o metoda excepțională de a-și folosi resursele fiziologice pentru întărirea situației sale în această lume. Voi numiți asta sclavie, dar orice om rațional scotoțește asta o afacere obișnuită care trebuie să fie reciproc avantajoasă. Despre ce sclavie poate fi vorba, când inca de pe-acum omul rațional scotoțește dacă nu cumva e păcălit, iar dacă într-adevăr este înșelat, atunci te asigur că el este în măsura sa-și cucerească egalitatea. Vorbiți despre sfârșitul culturii și civilizației, dar e o idee cu totul eronată. Chiar nu-i de înțeles, ce aveți în vedere. Cotidienele apar în fiecare zi, se tipăresc cărți noi, se creează noi spectacole televizate, industria merge înainte. Haron! Ce va lipsește? V-au lăsat tot ce-ați avut libertatea cuvintului, autoconducerea, constituția. Mai mult decât atât, v-au aparat de domnul Laomedon! Și, în sfârșit, v-au asigurat o sursa sigură și permanentă de venituri, care nu mai depinde deloc de orice conjunctură.

Aici m-am oprit, pentru că am observat ca Haron nu este deloc zdrobot, nu plînge în hohote așa cum mi s-a parut, ci chicotește plin de nerușinare. M-am simțit foarte jignit, dar tocmai atunci Haron spuse:

— Pentru Dumnezeu, iertați-mă, n-am vrut să vă supăr. Pur și simplu mi-am amintit de o istorie amuzantă. Se pare ca acum doua zile, Haron, în fruntea unui grup de insurgenți de cinci oameni, capturase o mașina marțiană. Spre marea lor uimire, din mașina ieși în întîmpinarea lor, complet treaz, Minotaurul cu un aparat portativ pentru colectarea sucului gastric.

— Ce-i băieți, vreți să trageți o dușcă?, întrebă el. Haideti, ca acum aranjez eu treburile! Care-i primul?

Insurgenții chiar se pierdură. Venindu-și în fire, i-au cîmogiat fără nici o plăcere pe Minotaur pentru trădare și i-au dat drumul cu tot cu mașină. Intenționaseră să captureze mașina, să înțeleagă manevrarea ei, apoi să se strecoare cu ea într-un post marțian și sa facă ravagii pe-acolo, dar atât de mult îi marcaseră acest episod, ca totul le-a devenit indiferent. În seara aceleiași zile, doi dintre ei plecară acasă, iar a doua zi de dimineață, pe restul i-au prins fermierii. Nu

prea am înțeles ce are de-a face această istorie cu subiectul discuției noastre, dar mă străfulgeră gândul că Haron, prin urmare, fusese prizonier la marțieni.

— Da, imi răspunse la întrebare. Tocmai de aceea am și ris. Marțienii imi vorbeau exact aceleiași lucruri ca și dumneavoastră. Într-adevăr, ceva mai legat. Și insistau îndecisebi repetându-mi ca sint elita societății, ca au un sentiment de mare respect față de mine și nu înțelegeau de ce eu și semenii mei se ocupa de acte terqriste în loc să creeze o opoziție rațională. Ne-am propus sa ne luptăm cu ei, prin mijloace legale, garantînd deplina libertate a cuvintului și a întrunirilor. Minunați băieți, marțienii ăștia!

Ce puteam să-i mai răspund? Mai ales cînd s-a clarificat ca ei se purtaseră excepțional cu el, îl spălară, îl îmbrăcară, îl tratară și îi dădura un automobil confiscat de la patronul unui local unde se fuma opiu. Apoi îl lasara sa plece.

Nu mai am cuvinte, am spus, îndepărtîndu-mi minile neputincios.

Și eu la fel, spuse Haron, posomîrindu-se din nou. Și eu, spre regretul meu, nu am deocamdată cuvinte, dar trebuie să le gasim, altfel nu valoram cu toți nici doua parole. După aceea, complet pe neașteptate, imi ură noapte bună și plecă la el, în timp ce eu am ramas sa stau ca un prost, cuprîns de presimțiri neplacute. Off, o sa mai avem bătaie de cap cu Haron! Da, o sa mai avem! Și ce manieră oribilă de a pleca fara a termina disputa? E deja unu noaptea și nu mi-e somn deloc.

— Apropo, astăzi am dat pentru prima oara suc gastric. Nîmic înfrîcoșator doar ca e neplacut sa înghiți, dar se zice că te obișnuiești repede și cu asta. Dacă dai 200 de grame zilnic, asta înseamna 150 pe luna. Totuși!

14 iunie

Temperatura plus douazeci și doua, nebulozitatea zero, fara vînt. În sfîrșit, au aparut noile timbre Dumnezeule, ce frumusețe! Am cumparat toate seriile editate, iar apoi nu m-am abținut și am cumparat și colilete. Gata cu economiile! Acum pot sa-mi mai permit cite ceva. Am mers cu Ermiona sa dam suc gastric, iar pe viitor voi merge și singur. Se zvonește ca a aparut o circulara a Ministerului Învățămîntului ce reglementa situația anterioara a pensilor, dar n-am putut sa aflu detaliile. Domnul Nikostratos n-a venit la slujba, trimițîndu-l pe fratele sau mai mic sa comunice ca e răcit și are gripă. Se spune însă ca n-are gripa, ci doar cazuse pe undeva din neatenție, suferînd leziuni interne. Ehe, ce mai, Haron! Iar Artemisa nici nu mai crîcnește.

Da, am uitat complet. Ma uit azi în sufragerie și vad: Haron stă, iar cu el e un domn placut, cu ochelari mari. L-am recunoscut și pur și simplu am înlemnit. Era același insurgenț pe care îl capturaseră fermierii sub ochii mei. Și el m-a recunoscut, la fel, a înlemnit și el. Ne-am privit un timp, apoi mi-am revenit și înclinîndu-mă, am ieșit. Nu știu ce i-a spus lui Haron despre mine. De altfel, în curînd a și plecat. Susțin sus și tare: nu-mi place asta. Dacă se vor ocupa de lupta legala, cum le-a fost propus oficial, mîtinguri, broșurele, ziare, atunci, mă rog, fie. Dar dacă găsesc măcar o dată în casa mea automate și alte fierări, atunci imi cer iertare, dragul meu ginere. Aici, drumurile noastre se despart. Mi-ajunge.

Ca să mă liniștesc, am recitit acum însemnarile mele de ieri din timpul discuției cu Haron. Cred ca logica mea e impenetrabilă. N-a putut sa mă contrazică cu nimic. Pacat doar ca am scris mult mai legat și convingător decât am spus-o. Nu știu deloc sa vorbesc, iată punctul meu slab.

În zările de dimineață a fost o știre interesanta despre demobilizarea generală și demilitarizarea totala a țării. Slavă Domnului, le-a venit în sfîrșit mintea la cap. Trebuia înțeles că marțienii preluaseră to-

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

tal în minile lor problema apărării, iar acum această apărare nu ne va mai costa nici o para, dacă nu socotim, bineînțeles, sucul gastric în cuvântarea președintelui nu era spus nimic direct, referitor la asta, dar așa ceva se citește printre rânduri. Fostele cheltuieli militare se îndreptau acum spre ridicarea bunăstării, spre dezvoltarea construcțiilor navale. Vor fi unele greutăți legate de diminuarea industriei militare, dar acest fenomen va fi temporar. A mai subliniat încă de câteva ori ca nimeni nu va suferi din pricina reorganizării. Înțeleg că industriașii militari și generali vor primi o sumă frumoasă de bani. Un popor bogat, acești martieni! Iar demobilizarea deja a început. Paral răspindește zvonuri că și poliția va fi lichidată. Pandaros a vrut să-l bage la zdup, dar noi nu i-am permis. Zvonurile sînt, bineînțeles. Numai zvonuri, dar în locul lui Pandaros eu aș fi acum mult mai precaut.

Nu astăzi nu-mi vine sa scriu nimic. Mai bine reiau cuvîntarea mea de ieri în fața lui Haron și o transcriu pe curat. Buna cuvîntare!

15 iunie

Dimineața s-a remarcat printr-o excepțională curățenie și claritate (temperatura plus douăzeci și unu, nebulozitatea zero, fără vînt). Ce placut e să te scoli dimineața devreme, cînd soarele deja a împrăștiat ceața de dimineața, iar aerul e încă proaspăt, răcoros și își mai păstrează încă aromele nopții. Stropi marunți de roua tremurau și scilpeau în mirade de curcubeie, asemenea pietrelor prețioase, pe fiecare fir de iarbă, pe fiecare frunzuliță, pe fiecare firisor de păianjen întins de păienjenelul griului în timpul nopții, de la casa lui la rămurica mișcătoare. Nu, proza literară nu prea-mi iese bine. Pe de o parte, parca totul e în regulă, la locul lui, frumos, și, totuși, cum sa spun... nu știu, ceva nu-i așa cum trebuie. În sfîrșit...

E a doua zi consecutiv cînd noi toți ne evidențiam printr-un apetit excepțional. Se spune că totul se trage de la pinea albastră. Într-adevăr, e un produs uimitor. Înainte nu mîncam niciodată pine, în afară de sandvișuri, dar în general eu mîncam puțină pine, acum fără nici o exagerare mă îndop cu ea. Se topește în gură ca o placintă și nu îngreunează deloc stomacul. Chiar și Artemisa, care întotdeauna s-a îngrijit de păstrarea silutei mai mult decît de păstrarea familiei, nu putea acum să se abțină și mîncă așa cum trebuia să mînce o femeie la vîrstă ei, tînără și sănătoasă. Haron mîncă și el, avînd numai cuvînte de laudă. La apropourile mele, nelipsite de venin, răspundea doar:

— Ce-are una cu alta, tată? Ce-are una cu alta?

După micul dejun, m-am îndreptat spre primărie, ajungînd exact la începutul serviciului. La „rond”, încă nu era nimeni dintre ai noștri. Domnul Nikostratos nu prea arăta grozav. La fiecare mișcare se schimbase, ținîndu-se de coaste și oftînd încet din cînd în cînd. Vorbea în șoapte suferînd și nu mai acorda nici o atenție unghiilor sale. Tot timpul discuției noastre, nu m-a privit nici măcar o dată, dar vorbea politicos, delicat, nici urmă din obișnuita sa ironie. Se primise într-adevăr o circulară, ce susținea vechea situație a asigurărilor sociale. Probabil, hîrtiile mele erau deja la ministru. Se pare că totul va fi bine și că voi primi categoria întâi, dar n-ar strica să-l rugăm pe domnul primar să trimită ministrului o adresă separată în care să menționăm participarea mea personală în lupta înarmată contra insurgenților. Îmi plăcu foarte mult această idee, și m-am înțeles cu domnul Nikostratos ca voi scrie această adresă pe cîrnă, el o va redacta și o va da domnului primar spre examinare.

În acest timp, la „rond” deja se adunaseră ai noștri. Ultimul sosi Morfeu și îl amendarăm. Destul cu liberalismul, în ultimul timp ne-am abandonat

complet treburile clubului. O singură problemă îi interesea foarte mult pe toți: dacă totul se terminase între Haron și domnul Nikostratos. M-au silit să descriu totul detaliat, și un timp Polifem ologul cu Silen se cîndănăra, încercînd să stabilească precis ce vătămări putea avea domnul Nikostratos. Ca om experimentat și subofiter, Polifem susținea că într-o asemenea luptă domnul secretar trebuie să-și paradiț noada, pentru ca numai o lovitură precis așintită cu virful cizmei în locul corespunzător putea duce la felul cum (descriu de mine), domnul Nikostratos părăsise cîmpul de luptă. Dar și Silen fiind un om cu o experiență la fel de bogată, de fost jurist, o ținea pe-a lui, susținînd că același efect decurge și ca urmare a unei lovituri bine țintite în corp, iar dacă luăm în considerare felul în care domnul Nikostratos merge acum, atunci inevitabil apare constatarea că are vătămată o coastă în partea stîngă sau e fisurată, sau chiar e ruptă. De altfel, cazura amîndoi de acord că acesta nu este încă sfîrșitul și ca domnul Nikostratos, om tînăr, înflăcărat și sportiv, nu va uita să-l întîlnească împreună cu prietenii lui pe Haron undeva într-un colț întunecat.

De asemenea, mă descoseau dacă Artemisa continuă să fie binevoitoare cu domnul Nikostratos și cînd am refuzat categoric sa răspund la această întrebare lipsita de tact, aproape în unanimitate au tras concluzia că, bineînțeles, da, continuă.

— Femeia tot femeie rămîne, remarcă Paral Venosul! unei femei nu-i ajunge niciodată un singur barbănt, asta decurge din natura ei biologică.

M-am suparat definitiv și am remarcat că această calitate a femeilor mai degrabă decurge din natura biologică a unor bărbați ca Paral și toți au găsit gluma mea ca fiind foarte bună, în primul rînd pentru că nimeni nu-l prea agreea pe Paral din cauza remarcilor lui veninoase și în al doilea rînd, își amintira că, la timpul sau, chiar înainte de război, pe Paral îl părăsise tînara nevastă, ce fugise cu un comis-voiajor. Aparuse astfel o situație favorabilă ca, în sfîrșit, Paral sa fie pus cu botul pe labe împreună cu veșnicele sale sentimente cvasifilozofice.

Morfeu deja născosise o nouă glumă și înecîndu-se de ris înainte de-a o spune, ne prindea pe toți de mîini și urla:

— Nu, stați să vă spun!

Dar tocmai atunci, ca de obicei, cînd nu trebuia, aparui acest magar batrin de Pandaros, care, neînțelegînd despre ce e vorba, ne anunță cu vocea sa buibuitoare, ca a venit acum la noi o modă din strănătate: să trăiască în trei, patru, cu o singură femeie, ca la pisici. Ce să-i faci? Nu-ți rămîne decît să dai din mîini!

Paral prelua imediat această afirmație și trecu subiectul la adresa lui Pandaros.

— Da, Pan, spuse el. Azi ești în verva, batrine, așa ceva n-am auzit nici de la ginerele meu cel mic, maiorul.

Al doilea ginere al lui Paral era binecunoscut, cu mult în afara granițelor orașului, și nu era posibil să te abții, astfel că am izbucnit cu toții în ris, iar Paral mai adăuga mîhnit:

— Nu, bătrîneilor, totuși degeaba ne demilitarizam. Mai bine, bătrîneilor, ne depoliționizam, sau în cel mai rău caz, ne depandarizam.

Pandaros se umfla imediat ca un pește-balon, își închise tunica la toți nasturii și urlă:

— Ați vorbit și gata!

Era prea devreme ca să merg la centrul de donare și atunci m-am dus la Ahile. I-am citit cuvîntarea mea în disputa cu Haron, trecută pe curat. A sculțat cu gura căscată, succesul era deplin. Iată exact cuvintele lui, cînt am terminat de citit:

— Asta-i scris de un adevărat orator, Feb! De unde ai luat asta?

Am facut puțin pe nebulun pentru crearea unui

A DOUA INVAZIE A MARTIENILOR

efect optim, apoi i-am explicat cum sta treaba. Nu m-a crezut însă! Susținea că un fost profesor de astronomie pur și simplu nu este în stare să formuleze atât de exact gândurile și dorințele poporului simplu.

— Le sta în putere să facă asta doar marilor scriitori, zicea el, sau marilor oameni politici. Iar eu nu prea vadoi în țara noastră, continua el, nici mari scriitori, nici mari oameni politici.

— Feb, tu ai furat asta de la martieni, spuse el. Recunoaște bătăine, n-o să spun la nimeni.

Eram dezorientat. Neîncrederea lui în același timp mă magulea și mă necajea. Și-n plus, îmi arata un plic închis din hirtie neagră, groasă.

— Ce-i asta? am întrebat cu o indiferență intenționată, în timp ce inima mea simți deja nenorocirea și începu să mă doara, plină de presimțiri proaste.

— Timbre, se fuduli el. Adevărate. De acolo!

— Nu-mi amintesc cum m-am stăpinit. Ascultam ca prin ceață exaltările lui, exprimate dinadins pe un ton compatimitor. Iar el îmi învîrtea picul pe sub nas și tot îmi povestea ce rarități sînt, și cit este de imposibil să faci rost de ele, ce sume fabuloase îi propusesse pentru ele însuși. Antoniu și cit de îndeminatic a fost el, Ahile, cînd a cerut pentru medicamente confiscate nu bani, ci timbre. Sumele pe care le rostea indiferent mă tulburara complet. Se vede treaba ca prețurile de vinzare a timbrelor martiene sînt atât de mari încît nici o prostie de categoria întâi și nici un fel de suc gastric nu sînt în măsură să schimbe ceva în situația mea. Dar, într-un sfîrșit, mi-am revenit și îmi veni o idee, rugîndu-l pe Ahile să-mi arate aceste timbre. Și totul se clarifică. Șmecherul asta schimba vorba, se pierdu, și începu să mormăie ceva, ca aceste timbre, fiind martiene, nu suportau lumina, ca o hirtie foto, ca le poți privi numai la o lumină specială, iar aici în farmacie nu are instalația corespunzătoare. Am mai prins curaj și i-am cerut permisiunea să trec pe la el diseară. Mă invita, fara nici o plăcere, spunînd înșă că, la drept vorbind, nici acasă la el înca nu are un echipament special, dar pîna mîine seara se va strădui să nascocască ceva. Asta, într-adevăr, o cred. Cu siguranța că va nascoci ceva. Cu siguranța va reieși ca aceste timbre se dizolva în aer sîu ca în general nu aveau voie să te uși la ele, dar puteai doar să le pipăi cu mîna.

În toul discuției, am auzit dintr-o dată respirația cuiva lînga urechea mea stînga și am surprins cu coada ochiului o oarecare mișcare. Mi-am amîntit imediat de acea vizită misterioasă și m-am întors brusc, dar am văzut slujnica doamnei Persefona, care venise sa ceară ceva. Cautînd preparatul, care ar fi mulțumit-o pe doamna Persefona, Ahile se retrase în laborator și, dupa cît se pare, intenționa sa nu se mai întoarca pîna cînd nu voi pleca. Am plecat, nedisimulîndu-mi ironia.

La centrul de donare mă aștepta o surpriza plăcută, a reieșit, conform analizelor, că datorită bolilor interne cronice pe care le aveam trebuiau sa dea prima categorie sucului meu gastric, așa că pentru o sută de grame de suc urma să fiu plătit cu patruzeci de procente mai mult decît toți ceilalți. Mai mult decît atît, felcerul de serviciu îmi dădu de înțeles că, întrebunînd albastreaul cu moderație, dar în cantități suficiente, puteam obține trecerea la calitatea extra și sa primesc pentru o sută de grame cu șaptezeci-optzeci de procente mai mult. Mă tem sa nu-mi fie de deochi, dar se pare că, în sfîrșit, pentru prima dată în viața am avut nițel noroc.

În cea mai buna dispoziție m-am întors la circumdă și am stat acolo pîna seara tîrziu. A fost foarte vesel. În primii rînd lapet vinde acum din rasputeri albastreaul, pe care i-o furnizează en-gros fermierii din împrejurimi. De la albastrea ai o rigiială neplăcută, dar bautura este ieftină, se bea foarte ușor și îți da o beție plăcută vesela. Ne-a amuzat extrem de mult unul din tinerii în pardesiuri înguste. Tot n-am inva-

țat sa-i deosebesc și pîna în aceasta seara simțeam o adevărată dușmanie pentru ei, pe care, dupa parerea mea, o împartașeau și marea majoritate dintre ai noștri. De obicei, acești înspăimîntători învingători ai domnului Laomedon, împreuna sau desparțit, petreceau toata vremea în circumdă, de la prînz pîna la închidere stăteau la teighea, beau și taceau cu incăpăținare, ca și cum n-ar fi remarcat pe nimeni în jur. Astazi, totuși, acest tînar se departa brusc de teighea, veni la masuța noastră și cînd toți au tăcut circumspecți, în liniștea lăsată comanda înainte de toate un rînd pentru întregul grup. Apoi se așeza între Polifem și Silen și mormai încet.

— Aia!

La început am considerat cu toții că rigiise și Polifem, ca de obicei, îi spuse.

— „Hai noroc”. Totuși, puțin suparat, tînarul îi explica ca asta era numele lui și ca îl numisera așa în cînstea fiului lui Zeus și al Egeinei, a tatălui lui Telemon și Peleus și a bunicului Marelui Eantos. Polifem își prezenta repede scuzele sale și propuse să bem în sanătatea lui Aia!, așa ca incidentul fu pe deplin lichidat. Ne-am recomandat și noi și foarte curînd Aia! s-a simțit între noi ca acasa. S-a dovedit a fi un povestitor minunat, pur și simplu ne-am prapadit de ris, ascultîndu-l.

Ne-a placut în special cum au sapunit podeaua în salon, cum dezbracau domnișoarele și le alergau. Numeau asta „de-a baba oarbă” și povestea totul foarte amuzant. Trebuie sa recunosc ca noi toți ne-am simțit oarecum rușinați pentru provincialismul nostru, că nu mai auzisem niciodata așa ceva și de aceea fu binevenita escapada glumeață a tinerilor noștri derbedei din grupul domnului Nikostratos.

Au aparut în piața tragînd dupa ei un cocoș imens, roșu spre roșcat, legat cu o sfoară. Doamne cît de amuzant era! Cîntînd „Margareto, spune drept...” au strabatut piața, intrînd în circumdă. Au înconjurat teigheaul și au comandat pentru ei un brandy, iar pentru cocoș albastrea! O data cu asta au anunțat ca sarbatoresc majoratul cocoșului și îi invita pe toți cei care doreau să participe. Era sa plesnim de ris. Aia! hohotea și el cu noi, așa ca orașul nostru, ca un centru al distracțiilor, a fost puțin reabilitat în ochii acestui locuitor al capitalei.

Mai interesant a fost cînd a venit Ahile și a comunicat ca fussera furate șase scaune tapisate din sala de ședințe a primariei, Pandaros cercetase deja locul crimei și susținea ca a gasit urme. Spunea că erau doi hoți, unul dintre ei avea o palare de velur, iar celalalt avea șase degete la piciorul drept și, în general, toți erau convinși ca scaunele fussera furate de visticierul orașului. Paral Veninosu o trînti direct.

— Ei, iata, din nou a ieșit basma curată! Acum toți vor vorbi despre aceste scaune idioate și vor uita complet despre ultima delapidare.

Acum m-am uitat pe geam. O noapte minunată de vară așternuse deasupra orașului un cer infinit, popotit de miriade, de stele stralucitoare. Un vîntuleț cald purta arome magice și mîngîia ramurile pomilor adormiți. Bzz, se auzi un zumzet ușor al licuriciului care se pierduse în iarba, grăbîndu-se spre întîlnirea cu iubita sa de smarald. Somnul și bucuria se așternusera pe orașelul obosit de activitățile zilnice. Nu, totuși nu e chiar așa. În sfîrșit! Tocmai de aceea spun ca era frumos, cînd deasupra orașului trecura tacute, sus, stralucînd cu lumini vrăjtoresci, ca un simbol al pacy și securității, nave imense zburatoare, clar ca nu erau ale noastre.

Cuvîntarea mea am s-o intitulez „Liniște și siguranță” și am sa i-o dau lui Haron la ziar. Numai sa încerce sa n-o tipareasca. Cum vine asta? Tot orașul e pentru, iar el singur, vezi bine, contra! Nu merge așa, gnerica draga, nu merge!

Mă duc să vad ce face Ermonia.

Traducere de VALERIAN STOICESCU

MIHNEA COLUMBEANU

Tinărul asistent artistic de regie Mihnea Columbeanu (născut în București la 4 ianuarie 1960, absolvent al I.A.T.C. în 1984 - clasa de regie film a Elisabetei Bostan) are deja un nume în profesiunea sa după filmele de institut a lucrat la filme documentare și a colaborat la nu mai puțin de șase filme artistice de lung metraj, între care: *Nol, cei din linia întâi*, *Declarație de dragoste*, *Liceenii*, *Culbul de viespi*. Iată însă că regizorul vrea să-și facă un nume și în literatură: după ce a fost remarcat în cenaclul „Solaris” (26 ianuarie 1986), a debutat cu o povestire S.F. în *Almanahul Anticipația 1987* („Zece kilograme de uraniu”, pag. 85-90), iar la constatarea anuală de la Iași, în noiembrie 1986, a fost premiat pentru nuvela „Eternul purgatoriu” (selecțată din vreo trei-patru sute de pagini sub semnătura sa). Nu erau chiar primele încercări literare ale acestui prolific și proteic artist: un curriculum vitae pus la dispoziția redacției înregistrează un debut cu poezie, încă în 1969, în paginile revistei școlare *Mlădițe*, apoi poezii și articole în revista de liceu *Adolescența* și interviuri cu actori în *Almanahul Literar 1985*.

Trecînd la practica literară propriu-zisă, remarc fără surpriză că ea se mai află încă - altminteri, lucru firesc - în urma afirmațiilor programatice, din textele citite, doar puține sînt cu adevărat S.F., iar cele clasificabile astfel nu par să facă parte dintre cele rezumate mai sus. Există, e drept, bune aptitudini pentru proza realistă, unele texte sînt montate (iar nu mă mir!) cinematografic, există imagini pregnante, comunicarea decurge fără greș în codul vizual, dar sugestiile fantastice sînt adesea factice și de un livresc banal, iar structura circulară se bagatelizează prin abuz și slabă motivație narativă. Din punct de vedere tehnic și tematic, Mihnea Columbeanu are încă de lucru cu clișeele; unele sînt minuite abil și acum, iar naratorul inventează pa cont propriu, cu evident aplomb, formule care au făcut vogă (mergînd pînă la *stream of consciousness*). Abilitatea și aplombul, sub rezerva asocierii lor mai fericite cu puterea de invenție literară, vor putea conduce la promovarea rapidă a autorului mai către linia întâi. În fond, dacă judecăm pa oricare alt tinăr scriitor S.F. după primele sale producții, putem ajunge la concluzii și mai amare. Eforturile de a teoretiza trebuie, totuși, puțin amînite. Teoria fără practică... (Sorin Antohi)

e t e r n u l p u r g a t o r i u

nūvelă distinsă cu premiul special al juriului
la concursul de literatură și artă
de anticipație tehnico-științifică,
ediția 1986

Într-o dimineață de la sfîrșitul primăverii acestui an, Bruno Chrystal a primit o citație din partea Serviciului de Organizare Socială.

leșese în curtea casei, ca întotdeauna, cu puțin după răsăritul soarelui. A coborît cele două trepte de la intrare și, din capătul aleii presărate cu prun-

diș alburii, a cercetat cerul, rotindu-și încet privirea de jur-împrejur. Se zăreau cîteva scame subțiri de nori, întinse leneș dinspre Apus. Nici un pericol să se strice vremea. Primăvara trecuse pe nesimțite, însoțită și din ce în ce mai caldă, cu făgăduiala nerostită a unei veri prielnice pentru culturile

MIHNEA COLUMBEANU

de zarzavat, legume și pomi fructiferi din grădină, ca și pentru lanurile de cereale de unde aveau să-i parvină produsele pe care nu i le putea asigura mișca sa gospodărie.

Între întinderea lanurilor și drumul de pământ ce trecea prin fața porții, Alma își rostogolea liniștită valurile limpezi, curate, ce începeau să prindă, unul câte unul, licărele razelor de soare. Purta încă pe suprafața sa unduitoare nenumărate petale colorate scuturate din coroanele pomilor ce-și schimbau, de câteva zile bune, haina de flori pe verdele crud al frunzișului.

Bruno a pornit cu pași rari, măsurați, pe lângă casă, privind în treacăt răsădunle de flori, a străbătut agale cărarea dintre straturile de pătlăgele și fasole și a intrat în curtea orățăniilor. Păsările l-au întâmpinat cu un cor de cotcodăceli, de filifuri, în timp ce el lua din dulăpiorul de deasupra cotețelor cutia de tablă și începea să împrăstie în evantaie largi boabele de porumb. După ce păsările s-au risipit disputându-și câte trei-patru deodată fiecare grăunte, Bruno a pornit înapoi spre casă, cu gîndul să intre în bucătărie prin ușa din dos și să pregătească micul dejun pentru el și Stella. Și, ca în fiecare dimineață din ultimii ani, odată ajuns în dreptul ușii și-a spus că n-ar strica totuși să se abată pe la cutia poștală, deși nu exista nimeni care să-i scrie și nu mai era abonat de multă vreme la nici un periodic. Pe deasupra, singurul aparat mass-media pe care-l avuseseră de cînd locuiau aici, un teller cu sistemul video stricat moștenit de la un fost vecin, aduna praful pe dulapul din dormitor. Bruno se îndoia că, dacă, prin cine știe ce capriciu, l-ar deschide din nou la un moment dat, ar mai putea prinde vreo emisiune radiofonică. Oricum nu o mai făcuse de multă vreme și nici nu avea de gînd să încerce.

Cutia de scrisori îl aștepta la locul ei din virful stîlpului drept al porții, scoroiță și singuratică. Nu se ostenise să-i reinnoiască stratul de vopsea verde ce o acoperise cîndva și din care nu mai stăruiau decît cîteva urme mărunte, uscate și subțiri, ca niște așchii, pe sub marginile îndoite ale foilor de tablă. Prea rar se întîmpla să treacă cineva prin fața casei lor, de obicei străini ajunși acolo din întîmplare, ca Bruno să se mai ocupe de înfățișarea exterioră a locuinței.

În dimineața aceea, însă, a zărit prin fanta verticală a ușii metalice o pată albicioasă. Nedumerit, s-a apropiat și a deschis cutia. L-au căzut la picioare două plicuri de culoare alb-albăstrie, purtînd un antet necunoscut. Abia cînd le-a ridicat de pe prundiș a putut identifica în interiorul dreptunghiului de ornamente baroc-geometric înflorate sigla mult stilizată „S.O.S.“. În mijloc, primul plic purta numele și adresa lui, înscrise cu caractere dactylo cît unghia. Fila din interior, nu mai mare decît o palmă, îl înștiința:

**CREDATORE CHRYSTAL BRUNO,
SÎNTEȚI INVITAT SĂ VĂ PREZENTAȚI DE
URGENTĂ LA SECȚIA LOCALĂ A SERVICIULUI DE ORGANIZARE SOCIALĂ DIN**

CONCOCTVILLE, SPRE REZOLVAREA UNOR PROBLEME CE NU SUFERĂ AMÎNA RE

Consultant S.O.S. Zona Concoct
RUDY BLUM

Al doilea plic, asemănător într-un tot cu primul, conținea o citație de același fel adresată soției sale. Pe numele ei de fată: „CREDATOAREI POE NAR STELLA“

Bruno a împăturit laolaltă citațiile și plicurile și, cu ele în mînă, a pornit spre casă. Probabil că, în urma recentelor schimbări despre care auzise în treacăt la Punctul de Contact și Distribuție, secția locală a S.O.S.-ului trecuse în custodia unui șef nou, care dorea să se pună la curent cu unele date rămase neînscrise în topurile personale ale habitanților.

Nu regreta preilejul astfel ivit de a face o călătorie în orașul-reședință al departamentului. Oricum, nu mai vizitase Concoctville-ul de ani de zile. Multe trebuie să se fi schimbat între timp!

„Zona“ Concoct? Înainte se numise „departament“

Stella tocmai se trezise. Ceasul fixat în tavan, deasupra patului, îi dădea de înțeles că nu peste mult timp Bruno va sosi cu micul dejun. Ceva mai jos, icoana holografică a Celui Nesfîrșit își trimitea razele de lumină irizată, veghindu-i, parcă, desptetarea. Nemișcată, întinsă pe spate, Stella își lasa gîndurile să prindă contur, hoinărind în voie prin grădina în care brațele soțului aveau să o ducă în curînd spre a-și petrece acolo jumătate din zi, prin cîmpul semănat cu grîu din fața casei, printre undele șopotitoare ale Almei. Deși imobilizată pentru totdeauna, nu se simțea nefericită. Locuia în spațiul rustic pe care îl visaseră amîndoi o viață întreagă și îl avea alături, pentru cîte zile le mai păstra Nesfîrșitul în circuitele sale, pe Bruno. Medicul care o examinase imediat după atacul paraliziei le spusese că o intervenție promptă ar putea-o restabili, însă nu pentru mult timp. O sensibilitate congenitală, neidentificată la vreme, o condamna acum la nemîșcare. Era prea bătrînă, afit pentru fortificare clinică preventivă, cît și pentru vindecare definitivă.

Spre deosebire de Bruno, care se lăsase pentru scurt timp cîrpin de disperare, Stella primise sentința cu seninătate. Dacă aceasta era voia Celui Nesfîrșit, atunci nu putea decît să îi primească îndeplinirea cu bucurie.

Nesfîrșitul o veghea și alături îl avea pe Bruno. Nu-și dorise niciodată mai mult.

Bătrînul a intrat în dormitor la ora obișnuită, împingînd ușa cu marginea tăvii pe care aducea ouă fierte, șuncă, brînză, cîteva roșii de seră, două cești și două ceainice, unul cu lapte fierbinte, celălalt cu ceai verde, aburînd. S-a așezat pe marginea patului, și-a sărutat soția și au mîncat amîndoi în tăcere, schimbînd doar din cînd în cînd cîte o vorbă despre treburile gospodăriei. Abia la sfîrșit, cînd s-a ridicat și a luat tava cu resturile mesei, Bruno și-a amintit de cele două citații.

eternul purgatoriu

- La Con'ville? s-a alarmat batrîna. Da' eu, cum s'ă merg pînă acolo?...

- N-ai grijă, nu poate fi nimic important, a liniștit-o Bruno. Ei nici n-or ști că ești bolnavă. Mă reped eu după prînz să văd ce-i.

După care a ieșit cu tava, s-a întors deîndată aducînd un lighean, un vas cu apă caldă și un prosop, și-a ajutat soția să se spele, a îmbrăcat-o cu rochia largă, de plastic violet, pe care o purta ea în zilele acelea, a luat-o în brațe - povară deloc grea pentru un om, chiar de vîrsta lui Bruno, trăind de atîta vreme în mijlocul naturii - și a dus-o la fotoliul ei de sub vișin, punîndu-i în față, pe masă, suportul cu cartea fixată astfel încît să poată citi și întoarce cu o singură mîna paginile. A intrat apoi în hambar și a început să-și pregătească uneltele de grădinărit.

Zilele fără program de predare erau, la Punctul de Contact și Distribuție, moarte, nesfîrșite. De regulă, atunci nu era de servici decît dispecerul Valdo Perez; își petrecea tot timpul în fața unui teller conectat pe lungimea de undă a emisiunii regionale permanente de jocuri, dintre care alegea „FLASH-MAIL”, credincios fostei sale slujbe la centrul de calcul al oficiului poștal din Quilt/Alma. Era în stare să joace de unul singur ore în șir „FLASH-MAIL”, cu aceeași neobosită încăpăținare de a-și bate propriile recorduri, stabilite, unul cîte unul, de-a lungul celor trei ani și ceva de cînd fusese re-repartizat, la Punct.

Concentrat asupra destinatarilor neașteptați cu care îl bombarda în ritm tot mai intens programul jocului, Perez nu a auzit zgomotul monocicletei cu remorcă decît în clipa cînd aceasta a frînat în fața Punctului - și nici atunci nu s-a ostenit să-și ridice privirea, ocupat cu găsirea unei adrese undeva în mijlocul aglomerării urbane haotice ce umplea tot ecranul asemenea unui monstru imobil pe-al cărui trup mișunau mii de făpturi minuscule. Bruno, obișnuit cu mania dispecerului, l-a lăsat să-și găsească destinatarul imaginat, ultimul din serie de altfel, să-i „înmîneze” plicul cu invitația la întrunirea de a doua zi întru Slava Cerului Nesfîrșit și Fără De Seamăn (toată corespondența din fiecare joc se axa exclusiv pe teme onorifice privitoare la Atotstăpînitor), să citească lista de numere care s-a așternut scînteind pe ecran și să-și noteze rezultatele cu creionul electric cam consumat pe care-l ținea înfipit după ureche. Odată încheiată partida, Valdo Perez s-a întors, în sfîrșit, spre el.

- I-auzi, Chrystal! a exclamat surprins și posomorît dispecerul. Da' azi nu-i distribuție!

- Știu! nici n-am venit de-asta... i-a răspuns Bruno, așezîndu-se pe un scaun rigid de lîngă ușa. Poți să-mi dai legătura pe un aerian? Am un drum de făcut pînă-n oraș.

- La Con'ville? s-a mirat Perez. Tu? S-a ntmplat vre-o catastrofă sau ce, de te lași, în sfîrșit, urnit din loc?

- Mi-au trimis de la S.O.S. niște citații, pentru mine și Stella. Chipul dispecerului s-a decolorat brusc.

- Da' ce-ai făcut?

- Ce să fac, nimic... Chiar **nimic**, de fapt. Or vrea să verifice ceva...

- Să dea Eternul Unic, a mormăit precipitat Perez. Da' Stella?

- Stella-i acasă, ce-ți inchipui?!... Doar nu-ți închipui c-o s-o car pînă-n Con'ville!...

Valdo Perez a început să-și plimbe fără rost pe tăblia mesei virful stîns al creionului.

- Nu știu cum să-ți spun... Da' dacă zici că vau citat pe amîndoi...

- Ei, n-or fi știind că-i bolnavă... Nu uita că n-am mai avut treabă cu S.O.S.-ul de cînd ne-am mutat aici.

- N-ai mai avut tu treabă cu nimeni, dar ca s-o spui p-a dreptă... și S.O.S.-ul nu mai e ce era acu' zece ani...

- Cum adică?

Nervos, Perez s-a ridicat de pe scaunul său pneumatic și a început să se plimbe prin încăpere.

- Cum să-ți spun... În ultima vreme s-au schimbat multe, ai auzit doar... De cînd Crezul a dobîndit supremația mondială, de cînd Eternul a devenit Unic, Fie I Numele Binecuvîntat... Atribuțiile Serviciului de Organizare Socială s-au extins, măsurile disciplinare au devenit tot mai drastice... Marele Proces al Reformei stă marturie. Înaltul Conciliu are de făcut fața unor probleme de-acum de anvergură planetară... De pildă, problema demografică. Crezi că e ușor lucru să menții populația unei lumi întregi la o constantă de echilibru, astfel încît... tu, la o adică, să te poți bucura de liniște împreună cu Stella, să nu te trezești că încep să crească în jurul gospodăriei voastre spații și case de-ale altora, precum ciupercile?

- Și ce-are asta-a face cu convocarea noastră la S.O.S.?

- Păi are! Ți-am spus, măsurile disciplinare s-au înăsprit, ceva de sperat! Mai zilele trecute i-a venit și lui Peter Karst o citație, pentru el și toată familia. Omul s-a dus singur. A doua zi, Runa a primit pentru ea și copii o somație. Înțelegi, nu citație, **somație!** Chiar a doua zi!

- Și?

- Și atît. Încă nu s-au întors. Tar... mă tem să nu le fi ars la toți cinci un exil în Eternul Purgatoriu!

- Exil!?! Familiei Karst? Da' ăștia n-au călcat Legea în viața lor!

- Legea...? Legea nu mai e cea pe care o știu tu, Bruno! Ai face bine să-ți mai pui la punct teller-ul ăla, măcar pe radio! Și, în primul rînd, descurcă-te cumva s-o iei și pe Stella la Con'ville!

- Asta știi și tu că nu se poate. Mai bine prinde-mi un aerian.

- Ba mă tem c-o să cam iei trenul, mi-au făcut ieri o revizie la terminal și nu știu ce nu le-au convenit de-lau sigilat pînă vine-un expert să-l vadă. Cît e ceasul acum? Da, ai timp să prinzi Expars-ul. Îți ajunge fisiolul pînă la gară?

- Nu cred... Ziceam că doar trag un zbor pînă-n oraș și-napoi...

- Bine. Îți fac eu un plin pe credit din retro

MIHNEA COLUMBEANU

cont...

- Pe credit? Mai bine-ți aduc eu mîine niște ouă, și...

- Nu, nu! Te rog, las-o așa, bine?

Și, fără să aștepte răspunsul, Valdo Perez s-a apropiat de consolă și a tastat datele unei capacități de fișiol și codul de credit al familiei Chrystal.

La scurt timp după ce „Instant Expars”-ul s-a decuplat de intermediarul stației Quilt/Alma, Bruno a zărit apărînd de după linia orizontului o pereche de mîini ce se mișcau dezordonat și lenes, parcă împărțind saluturi și binecuvîntări. Nu peste mult timp s-a ivit și capul, cu trăsăturile încă nedeșluse. Bruno îl privea mirat. Fie era victima unei iluzii optice, fie cel ce-și agita brațele cu atîta dărnicie era un gigant de o înălțime incalculabilă. N-a apucat să se lămurească. Trenul a prins să coboare lin pe ultima pantă dinaintea platoului litoral și arătarea s-a făcut din nou nevăzută.

Bruno stătea într-un fotoliu pneumatic din salonul de clasa întâi al Expars-ului (de fapt, singura clasă existentă, păstrînd încă, nu se știe de ce, vechiul indicativ). Alături, un călător coborît, probabil, în intermediarul de Quilt/Alma, lăsase o revistă îndoită. Bruno însă era atît de puțin curios să afle ce se mai petrecea în lume, încît pînă și efortul infim de a ridica publicația și a o deschide i se părea un efort prea mare. Nu-l preocupa decît planul de lucru pe a doua zi și posibilele probleme de pe urma oboselii călătoriei. Oricît de robust pentru vîrsta lui îl menținuse munca gospodărească de zi cu zi, nu era sigur că va rămîne cu totul neafectat de neprevăzuta schimbare de ritm. Așa că socotea iar și iar timpul necesar plivirii straturilor, al curățirii cotețelor, al reparării cîtorva unelte și al drumului pînă la Punct și înapoi (era zi de distribuție alimentară). Cele auzite de la Valdo Perez îi ieseră din minte cu totul.

Coasta lină a unei coline a alunecat lent în stînga trenului, dezvăluind cîmpia întinsă, acoperită de lanuri verzi-gălbui cît vedeai cu ochii, pînă în zare, unde începea să se distingă dunga albastră a mării. Urișul se vedea din nou; părea să fie chiar pe plajă. Începuse să facă niște gesturi asemănătoare cu cele ale lui Bruno, dimineața, cînd își hrănea păsările cu grăunțe. Purta o mantie azurie ale cărei falduri se pierdeau treptat, spre poale, într-o transparență irizantă ce-l făcea să pară a pluti deasupra pămîntului. I se deslușeau de-acum și trăsăturile: un chip senin, surîzînd generos, cu ochi strălucitori și limpezi, nas acvilin, bărbie proeminentă, voluntară și păr castaniu ondulat, înălțat deasupra frunții bombate, într-un val ce se răsrîngea peste creștet, revărsîndu-se spre ceafă ca o cascadă cu bucle bogate. Un om al cărui chip l-ar fi recunoscut oricînd. Îi zîmbea din înaltul cerului, din icoana holografică de acasă, din efigia fixată deasupra fantei de acces din capătul salonului, din fotografia-portret imprimată pe prima pagină a publicației uitate alături, între titlul „CRONICA ETERNITAȚIILOR” și invocația, parțial vizibilă: „...LE ETERNULUI UNIC, FIE-I DE-A PU...”

- „...ruri Numele Binecuvîntat. Să salutăm sosirea în Concoctville cu un gînd adînc și curat către Cel ce cîrmuiește cu lumina rațiunii Sale atotcu-prinzătoare destinele preafiericele noastre planete!”

Vocea comandantului de tren și-a încheiat anunțul în acordurile suav-marțiale ale Imnului Etern. Orașul se vedea deja bine, emisferă de edificii din ce în ce mai înalte dinspre periferii spre centru, deasupra căreia, izvorînd ca dintr-un abur străveziu, se înălța imaginea holografică în mișcare a Eternului Unic, compusă cu ajutorul a sute de mii de proiectoare instalate pe mai toate acoperișurile orașului și cuplate sincronizat la cel mai puternic computer din Concoctville, afectat de mult exclusiv acestei acțiuni. Gigantica icoană holo fusese concepută astfel încît să-și ofere privitorilor numai fața, indiferent din ce parte era contemplată, și toți cei ce soseau în Concoctville erau întîmpinați încă de departe de binecuvîntările Eternului Unic. Cea mai frumoasă privește li se oferea celor ce se înapoiau din croaziere marine, îndeosebi noaptea, cînd, devenită luminiscentă, imaginea părea că plutește pe apele oceanului asemenea unui miracol, scînteindu-și strălucirea în locul valurilor.

Cînd „Instant Expars”-ul a intrat în Gara de Sud, soarele era aproape de asfințit. Un amurg limpede de vară timpurie, pe al cărui cer violaceu se profila colosala efegie dinamică, aplecîndu-se spre a mîngîia duos creștetele unor copilași gigantici, care forfoteau în jurul său apărînd o clipă și ștergîndu-se din văzduh înaintea ca privitorii să le poată reține trăsăturile.

Bruno Chrystal s-a lăsat dus de șuvoiul călătorilor, schimbînd cîteva rulante pietonale, escalatoare și turnante pînă cînd, aproape fără să-și dea seama cum, s-a pomenit pe peronul subteran de la ieșire, prin fața căruia se perindau în șir continuu sferele opace ale subtexturilor automate, cu fanta de acces deschisă. Amintîndu-și vag de vechile vehicule semipneumatice, care asigurau transportul între gară și diferitele puncte ale orașului, pe vremea cînd fusese în Concoctville pentru ultima oară și orientîndu-se și după felul în care procedau ceilalți călători, Bruno a intrat și el într-una din sfere. Instantaneu, fanta de acces a dispărut și, în timp ce vehiculul se punea în mișcare, o voce confuză, probabil simulată, a rostit cu blîndețe:

- Bună ziua. Bine ați venit în Concoctville, Fie Numele Celui Etern Unic De-A Pururi Binecuvîntat! Destinația, vă rog!

Surprins, Bruno n-a răspuns nimic.

- Destinația, vă rog! a insistat imperturbabilă vocea.

- Aaaa... păi... la...

Între timp, sfera începuse să prindă viteză, după cum dădeau de înțeles cifrele roșii ce scipeau într-un mic dreptunghi negru, în fața fotoliului.

- Ne îndreptăm din oficiu către Punctul Zero al orașului, l-a informat vocea. Corespunde acest lucru cu destinația dorită de dumneavoastră?

Cum Bruno nu a mai spus nimic, cifrele roșii au continuat să se succedă pînă la o anumită va-

eternul purgatoriu

loare, au rămas astfel un timp, apoi a revenit rapid la zero. Fanta s-a deschis, dezvăluind un peron subteran destul de aglomerat.

- Ne aflăm pe peronul principal al Marii Piețe întru Slava Cerului Nesfârșit Și Fără De Perèche, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, a anunțat vocea, fără să dea de înțeles prin nimic dacă urarea cu care își încheiase anunțul făcea parte și ea din denumirea pieței sau numai din protocolul formațiilor.

Bruno privea derutat la orașenii ce forfoteau pe peron. A trecut astfel un timp. Decădă, fanta s-a închis și vocea s-a auzit din nou:

- Bună ziua. Destinația, vă rog.

Și sfera a luat-o iarăși din loc.

- Destinația, vă rog.

Cum Bruno se mai acomodase cu situația, a avut prezența de spirit să răspundă:

- Aș dori să ajung la Serviciul de Organizare Socială.

- Înregistrat, ne îndreptăm către Cartierul General al Serviciului de Organizare Socială, zona Concoct, a confirmat rapid și cu indiferență vocea.

Nu peste mult, fanta s-a deschis spre un alt peron. Bruno a ieșit, pentru a se găsi în fața unui șir de intrări practice în perețele de marmură, în interiorul cărora se puteau vedea perechi-perechi de scări rulante în funcțiune și purtind deasupra diferite inscripții. După o scurtă căutare a reușit să identifice, în lista de denumiri de deasupra căii din centru, inițialele S.O.S.-ului și s-a angajat pe esca-latorul ascendent.

Sediul S.O.S. se afla într-o latură a scuarului. Un edificiu cilindric, cu suprafața alcătuită în întregime din geamuri fumurii. Spre surprinderea lui Bruno, nu avea decît cinci etaje, fiind pe departe cea mai scundă clădire din regiune. Își amintea că, în urmă cu zece ani, cînd făcuse ultima vizită la sediu, acesta funcționa tot într-o casă destul de mică, avînd, însă, totuși, cel puțin zece etaje și construită în stilul ușor baroc al vremii, care încă mai persista pe ici pe colo în arhitectura celorlalte construcții. Cum s-or fi împăcat dimensiunile atît de reduse ale clădirii cu lărgirea impetuoasă a atribuțiilor S.O.S.-ului la care se referise Valdo Perez?

La întîmpinat un tînar înalt, în costum alb-albăstru cu magnermoarul închis pînă în vîrfurile bărbiei:

- Bună seara. Pe cine căutați?

- Bună seara. Am primit o citație...

Tînarul a aruncat o privire pe foaia întinsă de Bruno și a spus indiferent:

- Trebuia să vă prezentați înainte de amiază.

- Am primit-o abia azi dimineață. Știți, eu am o gospodărie lîngă Quilt/Alma și o serie de treburi de-ale casei...

- Veniți mîine dimineață devreme, i-a răspuns sec tînarul.

- Nu s-ar putea rezolva în seara asta...

- În seara asta nu mai puteți găsi pe nimeni la secția disciplinară. Mîine dimineață.

- Secția disciplinară? Dar nu am comis nici o

încălcare a Legii...

- Vei fi informat. Veniți mîine în zori.

Nedumerit, Bruno a ieșit din nou în stradă.

Se întunecase. Orașul zumzăia molcom sub aurora celestă ce emana din acoperișurile și cornișele tuturor clădirilor.

Bruno a pornit pe o stradă lăturalnică, în căutarea unui hotel mai ieftin. De cînd fusese ultima oară în Concoctville, acesta se schimbase în totalitate. Nu mai recunoștea nici o stradă, nici o clădire, nimic. Peste tot numai edificii nesfârșit de înalte, săgetînd cu formele lor vag baroce cerul senin ale cărui stele se dizolvau în calota de lumini multicolore din care se înălța, atotstăpîitoare, silueta Eternului Unic.

La fel ca pe vremuri, frontispiciile clădirilor erau încărcate de inscripții. Nicăieri, însă, nu se mai puteau vedea firmele și reclamele vii, aproape agresive, ale localurilor de agrement și turism, sau spoturile publicitare pentru produse de larg consum. În locul lor, formule înălțătoare la adresa Nesfârșitului, citate fundamentale din Cartea Eternității, crîmpeje de program: CREZUL → FERICIRE; DACĂ CONTUL CREDITOR = EXCEDENTAR → DONAȚIE ONORIFICĂ ETERNULUI UNIC FIE-I DE-A PURURI NUMELE BINECUVÎNTAT; DACĂ SITUAȚIA DISCIPLINARĂ = CORECTĂ → RETROCONT SUPPLEMENTAR, DACĂ RETROCONTUL = SUPPLEMENTAR → CONTUL CREDITOR = EXCEDENTAR, DACĂ CONTUL CREDITOR = EXCEDENTAR → ÎNSCRIERE ÎN CARTA DONAȚIILOR ONORIFICE ETERNULUI UNIC FIE-I DE-A PURURI NUMELE BINECUVÎNTAT, toate scînteind pe suprafețele edificilor multiforme, clădiri cilindrice sau prismatice, ale instituțiilor și întreprinderilor oficiale, arborescente blocuri de locuințe cu apartamente în formă de vilă, cu grădini suspendate pe ramuri de infrastructură flexibilă unduind dulce în adierea vînturilor litorale, emisfere de lumină ale imenselor bazilescii și tempale închinatelor Crezului Etern. Străzi largi, cu rulante pietonale prin mijloc, destul de populate. Nu se zăreau nicăieri vehicule: de cînd transporturile fuseseră în întregime asigurate de către rețeaua subterană computerizată, suprafața era rezervată cu totul pietonilor.

După ce s-a îndepărtat îndeajuns de Scurul Dembinski, Bruno a recunoscut în sfîrșit o clădire datînd din vremurile vechi. La mică distanță în fața sa se înălța silueta masivă, aproape pătrată, a Agenției Cronoturistiche. Cîndva, efectuase și el o călătorie în timp, împreună cu Stella. Ciudata și frumoasa lor călătorie de... și pentru nuntă. I-o facilitase un prieten din copilărie, dispecer al agenției. Poate mai lucra acolo... I-ar îndruma spre un loc unde să-și petreacă noaptea.

Apropiindu-se, însă, de intrare, Bruno a văzut că pe uriașa fațadă se aprindeau, una cîte una, li-tere luminoase ale unei firme ce anunța: „CENTRUL DE COORDONARE ȘI CALCUL AL SISTEMULUI DE HOTELURI, RESTAURANTE ȘI SERVICII DE AGREMENT DIN CONCOCTVILLE“. Încă o schimbare...

MIHNEA COLUMBEANU

Alături se înalța unul dintre acei „copaci” giganti cu apartamente pe „ramuri”, purtînd, compusă din litere așezate la capetele cîtorva „crengi”, firma „HOTEL SANTINI”.

Giacomo Santini fusese unul din discipoli-marți ai Eternului Unic...

În fața terminalelor recepției stătea o femeie între două vîrste, foarte frumoasă și admirabil „conservată”, înbrăcată într-o rochie largă vișinie, cu scaunul electric al lui Santini brodat auru în mijlocul pieptului.

- Bună seara. Doriți o locuință?, i s-a adresat recepționera lui Bruno, cu un zîmbet cald ca o pîine proaspăt ridicată de la Punct.

- Dacă se poate...

- Cameră comună, garsonieră, apartament?...

- Aș dori să cunosc tariful...

- Același în toate cazurile: 99 de stili și 87 de centostili.

- Atunci, o garsonieră, dacă sînteți amabilă...

Femeia a atins o tastă și pe display au apărut cîteva șiruri de numere.

- La ce nivel doriți?

- Cît mai jos...

- Nu vreți să admirați priveliștea Concoctville-ului noaptea?

- Mulțumesc, sînt foarte obosit...

- Nici imaginea ocrotitoare a Eternului Unic, Fie l De-A Pururi Numele Binecuvîntat?

- Nu stau decît o noapte, a răspuns cu naivitate Bruno... În care aș dori să dorm, și nimic mai mult.

- Cum doriți, a răspuns, cu aceeași bunăvoință recepționera. Ramura întîi, locuința 126. Vă rog să-mi prezentați cartă personală.

- Chrystal Bruno, cont de credit 7-2-6-8...

- Nu aveți cartă personală la dumneavoastră? s-a interesat femeia, zîmbindu-i de parcă l-ar fi îndemnat să o ia în căsătorie.

Bruno s-a supus și acestei noi rigori, după care a fost întrebat în ce scop vizitează Concoctville-ul.

- Trebuie să mă prezint mîine în zori la sediul S.O.S... Știți, am primit o citație.

Recepționera a ridicat spre el un chip mai fericit decît oricînd.

- În acest caz, nu vă putem oferi decît un apartament de categoria întîi, cu servicii și mijloace de agrement complete! Același preț, desigur! Vă rog să vă înregistrați în codificatorul de identificare.

Bruno și-a apăsat vîrfurile arătătorului drept pe lectorul de amprente și, în sfîrșit, a fost poștit să intre într-unul din ascensoarele vizibile în rotonda din centrul „triunchiului”.

- Aș mai avea o întrebare... a îndrăznit Bruno. Unde s-a mutat Agenția Cronoturistică de alături?

Zîmbetul larg al femeii a stăruiat, parcă înghețat pe figura ei, o clipă mai mult, înainte de a da răspunsul:

Nu există o asemenea agenție în Concoctville. Noapte Bună.

Ajuns în „cuib”, Bruno s-a hotărît să-și caute prietenul. A atins tasta videofonului și s-a găsit în fața unui chip de o frumusețe stas, aproape an-

drogin, probabil simulat:

- Bună seara. Cu ce vă putem fi de folos?

- O informație, vă rog. Aș dori să știu codul habitantului...

- Comunicați numele, prenumele și adresa și vă dăm legătura.

- Ampère Johann... Adresa nu o cunosc...

Androginul a rămas încremenit cîteva clipe, apoi s-a reanimat pentru a răspunde:

- Regretăm, nu există nici un habitant al Concoctville-ului, care să poarte acest nume.

Abia după ce a rămas singur, în luxosul apartament legănat de vînt, Bruno a găsit răgazul de a se gîndi în liniște la Stella. Îi lăsase la îndemînă mîncarea pentru seară și, în urma unei inspirații de ultim moment, și micul dejun. Deocamdată nu avea motive de îngrijorare. Dacă problema cu S.O.S.-ul se va rezolva repede, va ajunge acasă pînă n prînz și totul va fi în regulă. Îl preocupa, totuși, starea de spirit a bătrînei, singur și imobilizată în pat, pentru aproape o zi și o noapte.

„Se cunoscuseră demult, tot în Concoctville... Pe atunci, Stella era o fată de douăzeci și doi de ani, sportivă și plină de energie, cu părul blond tuns scurt, asemenea unei căști de plastic mulate pe craniul ei ușor spre creștet. Un chip de o ciudată armonie, rămînînd prin nu-se-știe-ce undeva în imediată vecinătate a frumuseții, cu ochi nefiresc de mari, verzi, presărați cu minuscule puncte de aur lucitor. Puțin ieșii în afară, dar deloc inestetici, obișnuind să și-i dilate puternic atunci cînd îl asculta vorbindu-i, ceea ce dădea chipului ei un farmec cu totul deosebit. Gura îi era încă de pe atunci destul de mare, bombată înafară, pîrînd permanent luminată de un zîmbet larg, din care izbucnea adesea într-un ris plin, zgomotos, eliberînd cascade nesfîrșite de acorduri ale unei melodii ce umplea sufletul oricui se afla lîngă ea. Un ris deschis și năvalnic, în puritatea sa de fată dăruită cu totul bucuriei de a trăi. Cum oare ar fi putut să nu o iubească?”

Pe vremea aceea, Concoctville-ul de-abia începuse să se transforme, din port maritim și oraș eminamente comercial, în megalopolisul administrativ al departamentului. Ultimele vapoare, scoase din circuitul economic în urma cuceririi hegemoniei de către navele aeriene, mai supraviețuiau doar ca mijloace de agrement pentru romantici și excentrici. Pe locul fostului bazin al docurilor se înalța noul centru de calcul al Oficiului Agricol Departamental în care, undeva, pe la etajul al nouăzecilea, se afla biroul tînărului statistician-coordonator Bruno Chrystal.

Împlinirea făcuse ca, în fiecare după-amiază, Stella Poenar să-și conducă planșa de hypersurf prin fața Oficiului. Plctisit și deprimat de singurătatea vieții sale casnice, în care amintirea eșecului sentimental cu Ascania, prima soție, era încă foarte vie, Bruno își petrecea cea mai mare parte a timpului liber la serviciu, reușind de cele mai multe ori să evadeze în rezolvarea problemelor profesionale. Uneori, nemaivînd nimic de lucru,

eternul purgatoriu

dar stăpinit înca de repulsie față de apartamentul atît de plin de vestigii ale recent destrămătei căsnicii, rămînea în birou, citind sau contemplînd amurgul pe mare. Așa că nu i-a fost greu să observe silueta hypersurf-ului care se aventura pe valuri exact prin dreptul clădirii. La fel ca majoritatea colegilor, Bruno își instalase lângă fereastră un binoclu analitic în stare să apropie orice punct, oricît de îndepărtat, pînă la o distanță aparentă de cîteva degete. Cum sezonul jocurilor și întrecerilor marine, organizate în disperare de cauză de trustul portuar pentru a supraviețui cît de cît, și care constituia principalul motiv al instalării binocurilor, se sfîrșise, Bruno găsi curînd un mijloc de a se delecta privind prin binoclu evoluția tinerei sportive solitare. Nu agrease niciodată jocurile electronice, dar asta nu l-a împiedicat să facă o reală pasiune din a urmări, ca pe un display cuplat la un program de „vînătoare”, traiectoria fetei, cu instrumentul reglat pentru apropiere maximă, străduindu-se să păstreze în vizor, permanent (cu toate dificultățile ridicate de viteza mare și deloc constantă a planșei, sinuozitatea absolut imprevizibilă a traseului și distanța considerabilă ce-i despărțea), mai întîi toată făptura fetei, apoi numai bustul, numai capul... în sfîrșit, doar un ochi, ajungînd pînă la a putea distinge, reflectată, în cristalinul său, imaginea colosului arhitectonic dintr-al cărui pîntec el însuși o privea. Uneori, în chip inevitabil, fata executa cîte-o vîlută neașteptată, dispărînd cît ai clipi din vizor și lăsînd în urma ei imaginea în albastru și alb a apei, un moment neclară, pînă ce instrumentul se auto-regla din nou. Tentația firească pentru Bruno era să se desprindă de binoclu, să o caute cu ochiul liber și abia apoi să-și reia urmărirea. Se ambiționa însă să rămînă solidar cu instrumentul; transfoca puțin înapoi și își plimba raza vizuală pe suprafața mării pînă ce prindea din nou silueta proiectată pe vîlpaia apei însingurate de asfințit; stabilizea și iar transfoca la detaliul ochiului verde-auriu în care se oglindea tot orizontul. Își petrecea astfel după-amieze întregi, captivat ca de o vînătoare din cele mai antrenante.

Își amintea cu surprindere că niciodată nu-i trecuse prin minte să o caute pe fata cu planșa de hypersurf. A întîlnit-o pentru prima oară întîmplător, într-o dimineață, pe peronul gării, așteptînd pneumonoraile de Albante, unde mergea să-și viziteze mama. Prima pornire a fost de a o aborda ca pe o veche prietenă, dar s-a oprit la timp, mirat el însuși de ciudătenia sentimentului ce-l încercase. Doar ea nu avea de unde ști cît îi e de cunoscută - nici măcar de existența lui nu avea habar, dar-mi-te de vînătorile optice la care îl incitase aproape zilnic. Așa că s-a mulțumit să o observe de la distanță. Fata purta o salopetă de un roșu incandescent, supraelastică, turnată dintr-o singură bucată de plastex, cu un buzunar mare aplicat pe piept. Lîngă ea se aflau două valize negre imitînd pielea de crocodil, cu miner încorporat. Și planșa. Era limpede că, o dată cu sfîrșitul verii, părăsea litoralul. Pentru un an? Pentru totdeauna?

Cu nedumerire, Bruno se surprinse punîndu și, fără voie, această întrebare. N-a avut însă timp să mediteze. I-au atras atenția remarcile sonore ale cîtorva Killbites proaspăt ieșiți din adolescență și a regretat pentru prima oară cu adevărat că nu are singe de erou romantic. Din fericire, fata, în ciuda ținutei destul de provocatoare, cel puțin pentru cei hămesii de așa ceva, se purta firesc, cu modestie chiar, total indiferentă față de intervențiile puștanilor cu proteze dentare electrodermatografiate în jurul gurii, care s-au plictisit curînd și și au văzut de drum.

Bruno a ezitat un timp. Abia cînd, ajuns în salonul vagonului, a văzut-o ocupînd fotoliul din fața lui, și-a dat seama că era inevitabil să se cunoască.

În holul care ocupa aproape jumătate din partea sediliului S.O.S. nu se afla nici un ascensor. Omul de la poartă, la fel de tînăr și voinic ca cel din seara precedentă, l-a trimis pe Bruno la etajul trei, biroul 303. A fost nevoit să urce o scară circulară, largă cu treptele de pseudomalachit și balustrada stralucitoare. Multor tipuri de efort le făcea față Bruno, dar de urcat scări, în zece ani pe treccuți la nivelul solului, se cam dezobisnuise, și gîfția vizibil cînd s-a prezentat în fața consultantului subzonal Rudy Blum - un om fără vîrstă, slab, bărbierit ireproșabil (dacă nu cumva imberb), cu buze străvezii și craniul complet pleșuv (fără a fi totuși spin: două sprîncene - pensate oare? - dimpreună cu aripile unor gene lungi și dese, și tremurătoare, ca de femeie, îi încadrau ochii înguști, tăioși, de un violet spălăcit, bătînd în gri stins).

- Chrystal Bruno... Da. Numai dumneavoastră? Credatoarea Poenar Stella unde e?

- Soția mea? Este...

- Am spus „credatoarea Poenar Stella”, cu care conlocuți. De ce nu s-a prezentat?

- E paralizată de aproape șapte ani.

- Da. Vom reveni asupra acestui punct. Știți cum se disciplinează neprezentarea în urma unei convocări?

- Nu...

- Veți fi informat.

- Poate o rezolvăm totuși acum. Despre ce e vorba?

- Veți fi informat.

Blum a atins tasta unui terminal aflat pe pupitrul său.

- Habitaclul 156.

În încăperea a intrat un bărbat scund, musculos, cu părul argintiu, tuns perie și trăsături aproape infantile, speriat parcă.

- Vă rog să-l urmați pe credatoarele, i-a spus Blum lui Bruno.

Conduc de noul sosit, Bruno a parcurs coridorul pînă au ajuns la un ascensor avînd pe perețele cabinei o coloană de cel puțin cîteva zeci de taste. Însoțitorul a atins una din ele, cam a douăzecea de sus în jos. După cîteva momente, păseau pe un coridor mult mai lung și... fără ferestre.

MIHNEA COLUMBEANU

...Atît de lung, de fapt, încît capetele nici nu i se vedeau. Perfect pătrat, de o lăţime egală cu înălţimea, cu pereţii, planşul şi plafonul dintr-un material lucios, alb-albăstriu, reflectînd difuz chipurile celor doi. Spre deosebire de culoarul pe care îl străbătuseră înainte, acesta nu avea uşi. Pereţi nesfîrşiţi, goi şi lustruiţi.

Deşi nu avea nici un motiv de teamă, Bruno a început curînd să se simtă apăsător de un sentiment ciudat. I-a trebuit o bună bucată de mers pentru a-i desluşi cauza: nu se auzea decît un singur şir de zgomote de paşi. Însoţitorul purta cizme, flexibile, mulate perfect atît pe gambe şi glezne cît şi pe tălpi, asemenea unor ciorapi groşi, care-i făceau paşii mai vîtuşi decît ai unei pisici. Bruno rămăsese încălţat cu bocancii săi de drum, comozi şi aproape noi, dar pîrînd, alături de încălţămintea oficianului S.O.S., adevărate cruciştoare. În tăcerea absolută a coridorului, zgomotul paşilor lui Bruno, amplificat şi de pereţii drepecţi şi lustruiţi, reverbera de-a dreptul obsedat. Nu i-a trebuit mult timp ca să ajungă să se simtă stingher, jenat şi, în fine, de un penibil înnebunitor. A fost chiar, la un moment dat, pe punctul să-şi ceară scuze, dar şi-a dat seama la timp că nu ar avea nici un rost. S-a străduit, totuşi, fără prea mare rezultat, să păşească pe cît putea de delicat.

În sfîrşit, după ce au parcurs astfel o distanţă imposibil de apreciat, însoţitorul s-a oprit, reţinîndu-l şi pe Bruno pe loc, cu o mină. De îndată, în perete s-a deschis o fantă de mărimea unei uşi, lăsînd să se vadă interiorul unei încăperi mici, aproape cubice.

- Întraţi vă rog, I-a invitat cu indiferenţă însoţitorul.

- Ce-i aici?... a întrebat nedumerit Bruno.

- Acesta este habitacul 156. Locuinţa dumneavoastră pe timpul cercetării.

- Dar am unde locui!, a răspuns Bruno, grăbit să-l asigure pe omul S.O.S.-ului că îl scuteşte astfel de o complicaţie în plus. Am închiriat un apartament la hotelul Santini...

- Procedura cercetării presupune ca subiectul să locuiască în incinta Serviciului de Organizare Socială, a urmat, la fel de nepăsător, însoţitorul. Vă rog să intraţi.

Intimidat, Bruno a păşit în interiorul „habitaculului 156”. S-a reîntors însă de îndată, pentru a întreba despre ce „cercetare” era vorba şi cît avea să dureze, dar... fantă dispăruse. În locul ei, un perete identic cu ceilalţi trei, alb-albăstriu, lustruit.

Încăperea era perfect simetrică. de jur-împrejur, o banchetă pătrată încastrată în pereţi. La mijloc, o masă, tot pătrată. Şi nimic altceva. Nici un punct de reper. Nu mai era în stare nici măcar pe-retele „prin” care intrase să-l recunoască.

Au început să-l asalteze întrebările.

„Cercetare”? Ce fel de cercetare? Pentru ce? Şi cît de complicată, de vreme ce nu se putuseră lămurii sus, în birou?

Şi-apoi, „habitacul” acesta strîmt şi anost! Auzi, „locuinţă”? Dacă astea se puteau numi condiţii de locuit...! De „habitac”, poate, dar în nici un caz de

locuit - în înţelesul decent al cuvîntului! Cum era posibil ca într-o societate ca a lor să se procedeze atît de... necugetat... cu oamenii? Da, necugetat! necugetat şi cam urît! Oare bancheta asta din patru segmente îi va servi şi drept pat? Excluz! Poate chiar caracterul sumar al locuinţei presupuse (mai bine zis „impuse”) de procedura cercetării era un semn că timpul pe care-l avea de petrecut aici nu avea să fie prea lung. Doar n-or să-l pună pe el, om bătrîn, să petreacă mai mult de cîteva ceasuri în cămăruţa asta. Nu că ar fi fost un răsfaţat, da', oricum, „locuinţa” îi fusese oferită. (Oferită, impusă, mă rog, tot aia e). Desigur că, în cazul unei şederi mai îndelungate, s-ar fi manifestat mai multă grijă pentru confortul celui care o ocupa.

Şi-a amintit, însă, că locuinţele urbane moderne se bucurau de un înalt grad de automatizare. Poate că, la nevoie, va putea beneficia de un pat normal, de un aşternut, de acces la un grup sanitar şi o sursă de apă şi hrană, de cărţi sau alte mijloace de a-şi petrece timpul în mod plăcut.

A privit atent pereţii, de jur-împrejur. Nu se vedea nici un dispozitiv. Butoane, taste, clape... Nimic. A pipăit, a apăsător... Zadarnic. Tot ce a descoperit a fost faptul că tăblia mesei se putea ridica în jurul unei balamale, dezvăluind un fel de chiuvetă avînd în centru un tub vertical cu o tastă neagră aproape de vîrf, la atingerea ei, din tub a prins să şîşnească, fără prea mare presiune, un şuvoi de apă.

Apă la îndemînă... L-a cam pus pe gînduri. Nu cumva reprezenta strictul necesar pentru un om claustrat? **Strictul protectissim** necesar?...

Şi felul în care procedaseră? Desigur, politici, civilizat, nici n-ar fi fost de conceput altfel, dar... Era, oare, necesară, atîta rigiditate în a-şi impune punctul de vedere? Pur şi simplu îl obligaseră să le accepte metodele de lucru, total nepăsători faţă de problemele lui gospodăreşti şi familiale... ca să nu mai vorbim de refuzul susţinut de a-i da cea mai mică lămurire! „Veţi fi informat” în sus, „veţi fi informat” în jos, şi pînă la urmă nu l-a informat nici-meni de nimic! Pe vremuri, fusese convocat la sediul S.O.S. în vederea unei rectificări în contul de credit. Conştiincios, se prezentase după numai două zile. Îl împinase o funcţiune în uniformă (pe atunci) sinilie, cu guler rotund şi îngust, cu cizme cu talpă dură, amintind încă de anii în care S.O.S.-ul era nevoit să recurgă şi la procedee violente pentru a face faţă tulburărilor provocate de ultimele elemente antisociale, şi îi spusese că problema nu e deloc urgentă şi e cam complicat să o rezolve pe moment, nu se aşteptaseră să răspundă atît de prompt apelului lor, aşa că îi propune fie să se ducă liniştiţi acasă şi să mai treacă în altă zi, fie, dacă îi e mai comod, să se plimbe prin oraş pînă spre seară pentru a reveni atunci - ceea ce şi facuse. Fusese necesară şi carta personală, dar o uitase acasă, iar funcţiunea îl crezuse pe cuvînt şi îndreptase eroarea. A-i fi pus la îndoială, fără motiv, cîstea de bun creditor ar fi echivalat cu o calomnie care-i permitea să

eternul purgatoriu

reclame la conducerea secției - și nu era cazul. Da, dar acestea se întimplaseră cu vreo cinci-sprezece ani în urmă!...

Pe vremea aceea, Stella era încă sănătoasă... El tocmai se retrăsese din Sistemul Social, cumpăraseră mica gospodărie de la Quilt/Alma, dornici să-și trăiască ultimele decenii de viață în liniște, departe de tumultul citadin, cu care se împăcaseră greu întotdeauna. Erau sătui de complicațiile vieții social-politice, de ecurile luptelor pentru supremația Crezului, care umpleau de stress și obsesii viața pînă și a celui mai retras și neutru orașean. De ani de zile visau o căsuță cu grădină și livadă unde la marginea unui sat cît mai mic în care să regăsească liniștea vieții în doi. Se gîndiseră, într-o vreme, să încerce un cronoavioaj într-o epocă mult anterioară, poate chiar premergătoare ultimei conflagrații, dar costa mult și în cazul unui eșec pe un tîrm temporal ale cărui particularități nu le putea prevedea nimeni cu exactitate, nu le mai rămînea nici un centostil pentru a-și cumpăra, odată reveniți în timpul lor propriu, un spațiu la țară. Și erau și prea bătrîni deja ca să mai aibă vocație de aventurieri. Apoi, în chip surprinzător, rata creșterii populației a intrat într-o reducere rapidă, atîngînd în scurt timp o constantă relativ echilibrată, spațiile de habitat s-au ieftinit și, ajuns la vîrsta retragerii, Bruno a ales proprietatea de pe malul Almei, pentru a părăsi amîndoi, definitiv, viața socială.

Stella nu fusese niciodată înscrisă în Sistemul Economic. Pe vremea cînd îl întîlnise pe Bruno, studia artele plastice antice. Cum singurul mobil care o împinsese la aceasta fusese pasiunea, și-a încheiat studiile și în continuare a rămas credincioasă cercetării, din pură plăcere. Cu recontul său de statistician-coordonator, Bruno nu întîmpinase nici o dificultate în a asigura o viață decentă pentru amîndoi, economisind totodată, fără efort, suma necesară cumpărării spațiului și casei. Iar recontul dobîndit la retragere atîngea, de asemenea, o cifră de natură să alunge orice neliniști.

Nu încălcaseră niciodată Legea Eternă. Nu avuseseră nici prilejul, nici vreun motiv oarecare, și în fond firea lor era cu totul străină de asemenea acte. După retragere, relațiile cu Sistemul Economic și Social li s-au redus la cîteva operații financiare elementare care îneau exclusiv de computerele Serviciului Economic. Ei doi erau mai pasivi ca oricînd în materie de activități oficiale. Vreun posibil delict? Exclus. Nu putea fi decît o greșală.

...Dar o greșală de pe urma căreia el se afla acum sechestrat într-un habitacul din incinta S.O.S.-ului, iar Stella, imobilizată în pat, terminase mîncarea pe care i-o lăsase el la îndemînă. Dacă nu se întoarce pînă la prînz - ceea ce ar fi însemnat să plece imediat - ea ce-o să mînnince? Dar seara? Era complet izolată, nimeni nu obișnuia să-i viziteze...

Cît să fi fost ceasul? Probabil se apropia amiaza. L-a scos din buzunar și l-a privit.

Dar cerul de afîșaj era mat; nu prezenta nici un indicator de timp.

Ceasul lui de buzunar, marca „Ohar“, vechi,

dar de cea mai bună calitate, cu perpetuitate energetică, încetase să funcționeze.

Cum era cu putință? Un accident...?

...Și dacă se înșela? Dacă ora prînzului trecuse, dacă deja se însera, dacă îl vor ține aici cine știe cît, dacă...? Trebuia să le explice amănunțit situația Stellei, să-l lase să plece, să vadă de ea... De cînd constatase defectarea ceasului, începea să-și piardă firea...

A strigat. O dată, de două ori... de mai multe. Zadarnic.

A început să bată în pereți, pe rînd în fiecare, sperînd că va fi auzit de pe coridor. La început destul de calm, apoi, pe măsură ce timpul trecea, tot mai agitat. Cu nodurile degetelor, cu palmele, cu pumnii.

S-a gîndit, apoi, că poate... Poate e, totuși, supravegheat. Poate că pereții sînt din material transparent unidirecțional și, de undeva, cineva sau ceva îi înregistrează toate acțiunile.

Atunci, de ce nu-i răspundea nimeni?

Oare indiferența rigidă pe care i-au arătat-o la sosire poate merge pînă la o asemenea nepăsare? Ar fi inuman.

A continuat, totuși, să bată, să strige, să explice în gol...

În minte îi prindea contur, tot mai chinuitoare, o imagine ca de videotragie comercială: Stella, sfîșiată de foame, tîrîndu-se prin casă cu ajutorul singurului ei braț valid, răsturnînd toate cele din bucătărie și zbătîndu-se neputincioasă printre cutii, farfurii, sticle, făină, sucuri, conserve și resturi de mîncare ce cad de-a valma peste ea, înmormîtînd-o de vie, ca într-un coșmar...

Cît timp să fi stat astfel, rezemat de masă, cu ochii pironiți pe propriu-i chip reflectat în peretele din față, difuz, încetșat, vag omenesc, și gîndurile incrementalmente în direcția Stellei și a soartei ei?... L-a smuls din nemișcare o voce seacă:

- Pregătiți-vă pentru cercetare.

A zvîcnit, scurt, atent, cu ochii sclipitori. Slavă Celui Nesfîrșit! Va sosi, în fine cineva!

Anunțul s-a repetat:

- Pregătiți-vă pentru cercetare.

Să se „pregătească“? Adică... Ce să facă?

Din nou, pentru a treia oară:

- Pregătiți-vă pentru cercetare.

În momentul în care ultimul sunet al anunțului s-a stins, pe peretele din dreapta sa a prins brusc formă un ecran videografic pe care se putea vedea chipul unui bărbat gras, cu fălcile literalmente atîrînd de o parte și de alta a gulerului înalt alb-albăstrui, ochi verzi, clipind mărunț printre faldule unor pleoape umflate și păr scurt și rar, castaniu.

Aceeași voce (nu era a bărbatului de pe ecran, care aștepta clipind răbdător) a spus:

- La anunțul „pregătiți-vă pentru cercetare“ vă ridicați în picioare, vă corectați ținuta și așteptați apariția videogrammei de comunicare.

A tăcut un moment, apoi:

- Vă rugăm să luați loc cu fața la videogramă. Umil, Bruno s-a așezat, cel de pe ecran a des-

MIHNEA COLUMBEANU

chis în stîrșit gura, dezvăluind doua șiruri de dinți mici și rari:

Bună ziua. Sint Burt Ballard, cercetătorul dumneavoastră. Cu ce vă pot fi de folos?

- Bună ziua... a băguit mirat Bruno. Aș dori... aș dori să știu scopul cercetării... Iertați-mă. Înainte de aceasta, aș vrea să vă informez cu privire la soția mea și să vă rog...

- Vă referiți la credatoarea Poenar Stella? I-a întrerupt delicat, Ballard, profitînd de ezitarea lui Bruno.

- Da... Acesta este numele ei de fată. Știți, este...

- Sau luat măsurile necesare în privința ei, a răspuns Ballard.

- O, cît va sint de recunoscător!... a izbucnit Bruno. Nici nu știți ce piatră mi-ați luat de pe...

- Știm, i-a retezat vorba, de astă dată fără prea mari menajamente, Ballard. Altceva?

- Păi... cum să vă spun... dacă mi-ați putea spune pentru ce am fost convocat...

- O verificare de rutină. Este adevărat că ați fost căsătorit întru Legea și Forța Eternă cu credatoarea Chrystal Ascania născută Tomasint, între anii 149 și 184?

- Este adevărat.

- Este adevărat că începînd din anul 154 conviețuiți cu credatoarea Poenar Stella?

- Da... dar e inexact.

- Adică?

- Sint **căsătorit** cu Stella, întru Legea și Forța Eternă...

- Din ce an?

- Iertați-mă, nu este consemnat acest lucru în analele S.O.S.?

Nu sintem în măsura să vă dăm informații asupra conținutului documentelor noastre, i-a răspuns, binevoitor, Ballard.

- Vă rog să mă iertați. Știți, acum zece ani, cînd am trecut din nou în evidența departamentului Concoct...

- A **zonei** Concoct, l-a corectat Ballard.

- A zonei Concoct... Atunci datele mele și ale soției mele...

- Vă referiți la credatoarea Poenar Stella?

- Desigur! Sintem căsătoriți de patruzeci de ani!

- Adică din anul 146?

- Într-un fel...

- Ce înțelegeți prin cuvintele „într-un fel“?

- E o poveste mai complicată... cum să vă spun...

- Cît mai pe scurt, vă rog.

- Da, vedeți, în anul 139 m-am căsătorit într-adevăr cu Ascania Tomasini. Un capriciu de tinerețe... Curînd ne-am dat seama că ne era imposibilă conviețuirea. Nu ne înțelegeam. Am fi anulat căsătoria dacă legea ar fi permis aceasta. Cum, însă, divorțul este exclus din Legea Eternă, am fost nevoiți să ne resemnăm la despățirea în fapt. Cu toate condițiile și taxele legale. Nu peste mult am întîlnit-o pe Stella. N-a fost greu să ne dăm seama că eram făcuți pentru a trăi ca soț și soție.

- Și ați început să întrețineți relații intime?, s-a interesat fără prea mare curiozitate, Ballard.

- Nu, desigur. Cunoșteam amîndoi prevederile Legii Eterne cu privire la adulter sau concubinaj și, pe deasupra, Stella a fost dintotdeauna devotată Celui Nesfîrșit...

- Dar dumneavoastră nu credeți în Legea și Forța Eternului Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat?

- A, cum să nu?!!... Numai (ă, într-un mod, ca să zic așa... rațional... lucid... N-am fost niciodată un fanatic și nu m-aș putea împăca vreodată cu acest mod de a crede.

- Mă rog, opinia dumneavoastră. Continuați.

- De vreme ce Legea nu admite recăsătorirea decît în caz de deces al primei soții (sau al soțului), nu puteam decît să așteptăm eventuala moarte a Ascaniei.

- Un răspuns plin de bună-credință, a fost de părere, fără urma de ironie, Ballard.

- Vă dați seama că nu era să-mi treacă prin minte s-o ucid!...

- Nu mă îndoiesc.

- Iar Ascania era tînără și sănătoasă și ducea o viață lipsită de orice pericol.

- Tot ce se poate.

- Așa... Ei, și am rămas în această situație pînă ne-a venit o idee salvatoare... Țineți minte că, pe la începutul anilor '40, călătoria temporală a devenit, printre altele, obiectiv turistic, la îndemîna oricui avea posibilitatea financiară de a și-o permite.

Ballard nu a răspuns. Îl privea fix, cu chipul nemîșcat.

- Dacă, la o adică am fi călătorit amîndoi în viitor, într-un timp mult ulterior morții Ascaniei, cînd legea ne-ar fi permis să ne căsătorim? O căsătorie încheiată în 280, de pildă, sau 300, ar fi fost perfect legală, nu?

- Continuați, l-a îndemnat, cu o voce incoloră, Ballard.

- O călătorie de 130 de ani în viitor costa o sumă deloc la îndemîna oamenilor de rînd... Vreau să spun, a tinerilor care încă nu au acumulat un credit substanțial. Stella, însă, moștenise de la tutorele ei o sumă de stili destul de mare, apropiată de costul unui asemenea cronovoiaj. Iar eu aveam un prieten la Agenția Cronoturistică din Conville,

...

- Cum se numea?, a întrebă repede Ballard.

- Johann Ampère. Dar nu mai locuiește în oraș. L-am căutat aseară și mi s-a spus...

- Da, continuați.

- Așa că am luat legătura cu Johann, care a obținut pentru noi aprobarea unei călătorii pe credit de rate, cu garanția lui. Și am părăsit astfel anul 146, am ajuns în 300, unde am aflat că Ascania murise, într-adevăr, de peste un secol, și... ne-am căsătorit. Noi numim acea călătorie „voiajul nostru de... și **pentru nuntă**“. Am rămas în 300 timp biunivoc de două luni, după care am revenit în 146, cu un laps obiectiv tot de două luni, pentru a păstra sincronul cu timpul nostru propriu. Deși Ascania era în viață - pentru încă treizeci și ceva

eternul purgatoriu

de ani - căsătoria mea cu Stella, înregistrată în 300, era perfect legală.

Bruno a tăcut, în aşteptarea unui răspuns - sau a unor noi întrebări.

După citeva clipe, Ballard a spus:

- Mai aveţi ceva de comunicat?

- Nu... doar dacă mai doriţi dumneavoastră să...

- Cercetarea a luat sfârşit. Bună ziua.

Şi Ballard, deopotrivă cu întreaga videogramă, a dispărut. A rămas reflexul difuz al chipului lui Bruno în luciul peretelui.

Atît de neaşteptată a fost dispariţia cercetătorului, încît Bruno a rămas buimăcit cu totul. I-a trebuit un timp destul de îndelungat pentru a-şi da seama că ar mai fi vrut să pună el nişte întrebări, să facă o serie de observaţii privind modul în care fusese tratat, să-şi exprime nemulţumirea faţă de condiţiile de „locuit” ce i se oferiseră.

Treptat, însă, l-a cuprins liniştea. Cercetarea se terminase. Serviciul aflase datele necesare... în curînd avea să plece acasă, Stella scăpase de călătoria chinuitoare în oraş... Ba chiar i se spusese că s-au luat măsuri ca ea să nu ducă lipsă de nimic în absenţa lui! Îi judecase greşit. Nu erau chiar atît de neomenoşi.

În aşteptarea plecării, s-a întins pe o latură a banchetei pătrate. Era mai scurtă decît înălţimea unui om, astfel încît trebuia să-şi ţină capul aplecat înainte, într-o poziţie incomodă. Dacă ar fi îndoit genunchii, aceştia ar fi depăşit atît de mult marginea prea înguste banchete, încît greutatea lor l-ar fi făcut să cadă.

Discuţia cu Ballard îi readusese în minte călătoria „de... şi pentru nuntă”, la care nu se gîndise de ani de zile.

Se hotărîseră să se căsătorească într-o seară de toamnă tîrzie, în timp ce se plimbau pe Faleză Bunului Harry. Stella venise de la Albante pentru cîteva zile. În dreapta lor strălucea jocul multicolor de lumini al oraşului noaptea. Pe atunci, frontispiciile celor mai multe clădiri erau împodobite cu reclame fluorescente, astfel încît, văzute de pe mare, oraşul părea un caleidoscop feeric de litere şi simboluri uriaşe, desemnînd nenumăratele localuri de recreere şi interes turistic.

Ajunsesera în dreptul Marelui Tempal Al Bunului Harry (alt discipol-martir de prim rang al Nesfîrşitului, pe care îl proslăvea o sectă puternică, nu foarte mult deviată de curentul principal al Crezului). Era seară de întrunire, şi grandioasa emisferă, înălţîndu-şi domul de lumină aurie în mijlocul panoramei litorale, emana muzica divină a unei suite de imnuri, astfel compuse încît să se acompanieze perfect cu cîntecul neîncetat al valurilor ce-şi sfîrşimau crestele înspumate de sistemul de diguri protogutoare ale oraşului. De vreme ce nici unul dintre ei nu aderase la secta lui Harry Cel Bun, au rămas afară, mulţumindu-se să asculte muzica şi să privească valurile peste care domul arunca un con de lumină întins pînă aproape de orizont. Iar Harry Cel Bun fusese întotdeauna ocrotitorul tinerilor şi al căsătoriei. Lui îi datorau codicele de Legi

ce înscrisau însoţirea conjugală în rigorile Eternului Crez.

- Ascania... a murmurat încet Bruno.

- Ai vrea să fie ea în locul meu?, l-a întrebat Stella.

- În locul tău!?... Aş vrea să nu mai fie între noi...

- Dar nu a fost niciodată.

- Ba a fost... Şi este. Prin Legea Bunului Harry, care ne împiedică să...

S-a oprit. Şi-a dat seama că vorbea pentru prima oară despre un lucru pe care nici măcar sieşi nu îndrăznise vreodată să şi-l mărturisească.

Tăcuţi, nemişcaţi, au stat acolo multă vreme, el aşezat pe un scaun de piatră, ea, alături, în picioare, ţinîndu-i o mînă pe umăr, mînă ce-şi strîngea degetele, încet, tot mai tare, de umărul lui, pînă ce, abia auzit, Stella a murmurat:

- ...Care ne împiedică să...?

Vocea îi era o undă de tremur gîuit.

Şi a mai trecut un timp pînă ce Bruno a întors pe jumătate capul, atît cît să poată privi domul de lumină din spatele lor.

- ...să intru cu tine într-o bazilească, să urcăm împreună spre sanctuar şi să păşim în făptura Celui Nesfîrşit şi să...

Alt timp a trecut încet ca un val leneş pe plaja de unde şi-l lansa Stella planşa de hypersurf şi Stella a spus:

- Nu trebuia să spui asta...

Şi o auzea că plînge.

Şi tot plîngînd, dar mai potolit, a continuat:

- ...Dacă n-o spuneai tu aş fi spus-o eu...

Şi încă:

- ...Tot astăzi... Că nu mai puteam...

Şi apoi:

- ...Şi uite că nu putem...

Şi:

- Mare şi bun e Nesfîrşitul şi în nimic nu greşeşte, dar nu pot crede că Legea lui ne stă împotriva...

Oricît de urîtă le era ispita, în seara aceea s-au îmbrăţişat pentru prima oară şi pînă ce Imnurile Bunului Harry nu s-au încheiat, Bruno şi Stella nu s-au dezlipit unul de celălalt. Nici nu s-au mai îmbrăţişat, pînă... mai tîrziu cu o sută de zile şi... o sută cincizeci şi şase de ani!

Adormise.

S-a trezit în aceeaşi poziţie, culcat pe partea dreaptă, cu capul aplecat în colţul habitaculului şi braţul îndoit în chip de pernă.

S-a ridicat şi a rămas aşezat, în timp ce-şi freca ceafa, destul de amorţită, şi-a dat seama brusc ce anume îl trezise din somn. O necesitate firească şi... foarte acută.

Ce să facă?

Ar fi fost de-a dreptul scandalos ca nici în această situaţie să nu primească un răspuns.

Aşa că şi-a exprimat doleanţa cu voce tare, că tre pereţi sperînd să facă numai la modul propriu acest lucru) şi a aşteptat.

Într-adevăr! Vocea seacă pe care o auzise înainte de cercetare s-a făcut de îndată auzita:

MIHNEA COLUMBEANU

- Pentru satisfacerea necesităților fiziologice, treceți sub masă, procedați la cele necesare, apoi urcați-vă în picioare pe banchetă.

Cum aidă, „sub masă”? Pe jos!!!

Se părea însă că nu avea de ales, iar nevoia era atât de presantă, încât s-a resemnat să se conformeze instrucțiunilor primite.

Odată urcat, cu vădit dezgust de pe urma a ceea ce fusese silit să facă, pe banchetă, a văzut planșeul glisind în jos preț de câteva degete și inclinându-se totodată ușor într-o parte, iar în clipa următoare câteva jeturi late de apă au țâșnit cu presiune dinspre latura mai ridicată, au spălat rapid dușumeaua scurgându-se afară pe sub peretele opus, după care planșeul a revenit la normal.

Bruno a coborât, a ridicat tăblia mesei și a atins tasta de pe țevă. S-a spălat pe mâini, apoi a băut puțină apă. Nemaifiind-i atât de sete ca prima oară, a putut constata (sau, poate, era numai o părere?) că apa avea un anume gust... Greu de definit, și parcă, totuși...

- Aș dori să știu cât este ceasul.

De astă dată, însă, pereții au rămas muți.

Cît timp să fi trecut de cînd sosise la sediul S.O.S.?

Continua să aștepte, din ce în ce mai nedumerit, sosirea însoțitorului care să-l conducă afară. Timpul trecea, nedeslușit, și în mintea lui Bruno întrebările se aglomerau una după alta.

Să fi fost convorbirea cu Ballard doar o etapă parțială a cercetării? Dar acesta îi spusese clar, în final, „cercetarea a luat sfîrșit”. Atunci de ce nu venea nimeni să-l scoată din acel penibil „habitaclu”? De ce nu apărea din nou videograma, spre a lămuri eventualele probleme rămase neclare?

Ballard devenise foarte laconic și oficial de cum venise vorba de călătoria lor în viitor. Să fie ceva în neregulă cu cele petrecute atunci? Poate nu-l credeau pe cuvînt și acum verificau în arhiva Agenției? Dacă ar fi mințit, cădea sub incidența uneia dintre cele mai serioase prevederi disciplinare! Nu avea de unde ști, dar bănuia că măsura antrenată de un delict atât de grav ca bigamia era exilul.

Dacă așa stăteau lucrurile, nu avea nici un motiv de îngrijorare. Cronovoiagul lor noaptea fusese cît se poate de real. Și-l amintea, în pofida anilor, pînă în cele mai mici amănunte. Sosiseră în Concoctville-ul anului 300 într-o dimineață înnoirată de primăvară timpurie. La ieșirea din cîmpul transtemporal de expulzie îi întâmpinase un oraș necunoscut, surprinzător de tăcut. Construcțiile nu erau, în genere, mai înalte decît cele din vremea lor, în schimb stilul arhitectural evoluase considerabil. Discretele tendințe baroce de odinioară ajunseseră la o formă aproape agresivă, fie prin motive abstracte, fie la clădirile mai noi, tinzînd puternic spre reproducerea elementelor naturii, de la stilizat către un realism aproape absolut. Singurele construcții de dimensiuni cu adevărat gigantice erau „arborii” de locuințe, care, de la distanță, păreau copaci reali. Pe sub calota de nori, menți-

nută la un nivel constant deasupra celor mai înalte edificii de către sistemul de protecție meteorologică, treceau, în răstimpuri, nave aeriene de capacitate redusă, cu propulsie silențioasă. Scrierea era aceeași, dar limba se modificase simțitor; erau siliți să depună eforturi, adesea destul de mari, pentru a descifra diferitele inscripții din oraș.

Conform instrucțiunilor primite, cel dintîi lucru pe care-l aveau de făcut era localizarea Agenției Cronoturistice, după adresa de pe passatemp. Condiția întoarcerii, în conformitate cu cele stabilite, era prezentarea în punctul prestabilit pentru trimiterea cîmpului de absorbție, cu un anumit timp înainte orei fixate de Agenție. Totuși, spre a preîntîmpina eventualitatea unei situații neprevăzute, care să-i împiedice să facă acest lucru, pierzînd astfel întoarcerea, ca și pentru cazul unei reveniri înainte de termenul fixat (dorință posibilă oricînd, dintr-un motiv sau altul, adaptarea la condițiile viitorului fiind pentru mulți cronoturști destul de dificilă), era strict necesară contactarea preventivă a Agenției din anul de destinație. În plus, mai erau de îndeplinit o serie de formalități de sosire. Bruno îl întrebaser pe Johann Ampère de ce nu puteau fi trimiși din capul locului chiar la agenție, iar dispecerul îi explicase că particularitățile continuului spațio-temporal, pe care încă nu le puteau controla în totalitate, ridicau adesea probleme privind alegerea punctului de expulzie. Foarte rar se întîmpla ca acesta să poată coincide, pe o zonă temporală de mai multe decenii cuprinzînd momentul de destinație, cu sediul unei Agenții Cronoturistice. Îl alegeau, așadar, pe cel mai convenabil, într-o perioadă apropiată momentului stabilit, cu o aproximație diametrală de un an. Pentru călătoria lor fixaseră ziua a douăzeci și șasea a anului 300, care le dădea posibilitatea expulziei în spațiul unui teren de sport din periferia orașului, nefolosit înafara sezonului estival.

Primul lucru care i-a surprins cu adevărat în Concoctville-ul viitorului a fost absența oricărei stabiliment de cult al Crezului. Au oprit un trecător și l-au întrebat unde se afla cel mai apropiat tempall.

- Referiți locașul întrunitor Sectei Eternității?, i-a întrebat, într-o limbă pe care pe moment au crezut-o incorectă. Omul - un habitant între două vîrste, cu înfățișare respectabilă, în ciuda costumului fastuos, numai falduri și ornamente, privindu-i cu niște ochi de o limpezime trădînd prezența unor lentile de contact, aparent destul de proeminente.

- Cel mai apropiat, a răspuns Bruno.

- Unică bazilească în Conville, Faleză Jungard. Relativ departe, recomand subtax.

Faleză Jungard s-a vădit a fi fosta Faleză a Bunului Harry. Iar bazileasca se afla în același loc în care, pe vremuri, se înălța domul Marelui Tempall. Spre marea lor surpriză și emoție, micul dig lîngă care hotărîseră să se căsătorească era la locul lui, aproape neschimbat, cruțat de eroziunea a un secol și jumătate de valuri de către un cîmp energetic amplu, ce stopa agitația apelor la o distanță

eternul purgatoriu

considerabilă de țarm. Locașul, în schimb... În locul grandiosului tempall, cu cupola sa de lumină aurie, o clădire atât de mică încât trecea total neobservată printre coloșii ce o înconjurau. O emisferă opacă, dintr-un fel de sticlă (materială, evident!). Materială, în mijlocul mulțimii de ornamente holografice ale orașului!, nedepășind înălțimea unei case cu două etaje. Fanta de acces era deschisă. În interior i-a întâmpinat priveliștea dezolantă a unui amfiteatru pustiu, în formă de con cu vârful în sus. Nici scaunele nu mai erau ca altădată, pneumatice și comode. Rigide, păstrând totuși forma Emisferei Primordiale, înconjurau masa circulară a altarului, atât de mică încât în spațiul gol din centru de-abia încăpea o imagine holografică statică, nu mai mare decât un om viu, a Celui Nesfârșit. Asemenea hologramelor de altădată, era vizibilă numai din față, indiferent ce poziție ocupau în bazilească privitorii. Singurul sunet care se auzea era murmurul slab al unei melodii amintind vag de vechiul Imn.

Bruno și Stella priveau cu inima strânsă prin sala pustie, incapabili să înțeleagă cum era posibil un atât de mare regres al Crezului. O singură bazilească, mică și nevolnică, într-un oraș cîndva împinzit de domuri luminoase ce aveau să sprijine bolta cerească!... În sfârșit, au auzit pași apropiindu-se. Din partea opusă a amfiteatrului și-a făcut apariția un bătrîn scund și slab, îmbrăcat în mantia alb-albăstrie a clericilor Eterniști. Nu era nevoie de nici un efort pentru a observa că și mantia era tot materială. Avea capul, conform regulii, complet ras și ținea în mînă nelipsita cutie emisferică (materială și ea! Tot materială!) cu o statueta (statuetă!!!) a Eternului în partea de sus.

- Fericire, iubitorii Eternului Unic!, i-a întâmpinat cu voce suavă oficiantul. Ce gînd cu voi în preasacra-ne bazilească?

- Bun găsit, prea-sacre Eternist, i-a răspuns Stella. Sintem turiști din anul 146...

- De cînd?, s-a luminat chipul bătrînului, trecînd dintr-o dată la graiul străvechi. Din vremea nîcînd apusei Glorii A Celui Nesfârșit Și Fără De Seamăn?!!...

- Da, sacrisime. Am sosit aici pentru a ne căsători întru Legea Eternă...

Și Bruno i-a explicat de ce aleseseră pentru cununie anul 300.

- Cu neasemută înțelepciune ați procedat, i-a răspuns zîbind duos oficiantul. Uriașă e bucuria noastră de a primi credatori din nîcînd apusele glorioase vremuri, astăzi, în tristeții și trecătorii ani de tristețe.

- Iertați-mă, Eternitatea Voastră, a intervenit Stella, de-abia am sosit și nu știm mai nimic. Am dori să ne spuneți ce s-a întîmplat cu marile bazilești și tempalle din secolul trecut. Cum se face că Legea și forța nu mai dispun decît de acest locaș atât de mic?

- Trecem prin grele vremuri, scumpă creditoare, prin nespun de grele vremuri! De aproape o sută de ani, cumplite lovituri a primit Crezul, una după alta, și nenumărați credatori ne-au părăsit.

Nevrednice uneltiri ne-au înlăturat din poziția grandioasă de la cîrma planetei, silindu-ne printr-a necredinței putere să ne reducem tot mai mult ca număr și forță. În prezent, lumea este condusă de o grupare care neagă Legea și Forța Celui Etern Unic, iar noi, umilii Săi credatori, nevoiți sintem să ne trăim Crezul sub înjositoarea titlatură de „sectă tolerată”. Obligați la supunere sub a neomeniei talpă, totuși așteptăm cu neclintită convingere viitorul reviriment, prezis încă din glorioasele vremuri de către Al Eternului Unic Glas, pînă la a cărui înapoiere nîcîdată timpul nu este prea lung...

- Înapoiere? Vreți să spuneți că a părăsit Cel Nesfârșit lumea noastră?, a întrebat Stella.

- Da, iubita mea creditoare. În 221, cînd pierdută s-a vădit Marea Luptă De Apărarea Crezului, înaltul Conciliu a decis transmutarea Eternului Unic într-o epocă ulterioară puterii negatorilor. Data înapoierii nedeazăluită s-a hotărît a fi, spre a asigura persistența Crezului prin însăși Forța sa interioară. Aceasta este sacra noastră misiune: nestînsă să păstrăm flacăra Crezului pînă în ziua cînd din nou se va afla printre noi Cel Nesfârșit și Fără De Seamăn.

Bruno și Stella au mai vorbit cu oficiantul despre vitregia condițiilor cărora le făcea față Crezul și au stabilit cele necesare în vederea căsătoriei. În urma unui decret al consiliului departamental, întrunirile Eterniștilor nu puteau avea loc decît o dată la zece zile. Cununia a fost programată pentru proxima dată de întrunire, pînă la care mai aveau de așteptat patru zile. Spre marea lor fericire, aceasta coincidea cu Eterna Întrupare, aniversarea a trei sute de ani de la nașterea Eternului Unic, și ceremonia cununiei avea să aibă loc imediat după Marea Îmbucurare. Ce doi tineri au primit găzduire în complexul subteran al bazilescii: un apartament prenuptial cu două dormitoare. Spre deosebire de vremurile lor, cînd rigorile Crezului presupuneau o pregătire spirituală de un an încheiat (sau un sfert, în condiții de claustrare în complex), acum totul putea fi rezolvat în cel mult douăzeci de zile, sau cel puțin... una singură.

- Pregătiți-vă pentru comunicare.

Bruno stătea într-un colț, rețemat de perete, cu picioarele întinse, cufundat în amintiri. La auzul anunțului s-a ridicat încet, căutînd să-și dea seama pe care perete avea să apară videograma.

- Pregătiți-vă pentru comunicare.

Se pregătise. Acum aștepta.

„Comunicare”... Deci, într-adevăr, cercetarea luase sfîrșit.

- Pregătiți-vă pentru comunicare.

A văzut apariția videogramei ogîndită în perețele din față. Se afla la spatele lui. A ocolit masa și s-a așezat.

Pe ecran, un chip necunoscut. Un bărbat cu trăsături colțuroase și păr roșcat, creț.

- Bună ziua. Sint Adrian Coral, referentul dumneavoastră. Cu ce vă pot fi de folos?

- Bună ziua. Am înțeles că urmează să afla

MIHNEA COLUMBEANU

concluziile cercetării.

- Așa este...
- Înainte de aceasta, însă, aș dori să-mi exprim câteva doleanțe...

- Vă ascult.
- Vă rog să-mi spuneți dacă mai este necesar ca soția mea să vină la Conville...

- Vă referiți la credatoarea Poenar Stella?
- Bineînțeles că la Stella mă refer!, a izbucnit Bruno, enervat de repetiția absurdă a acestei întrebări ce urma fiecărui aproape la Stella. Stella este singura mea soție, doar nu-s bigam! M-am căsătorit cu ea, întru Legea Eternă, în anul 300, și se numește Stella **Chrystal**, nu Poenar!

- Vom reveni asupra acestui punct...
- „Veți reveni...!”, a început Bruno furios, dar Coral l-a întrerupt:

- În privința întrebării pe care mi-ați pus-o, regret, dar regulamentul de funcționare al Serviciului de Organizare Socială nu permite informarea creditorilor externi asupra măsurilor la care se procedează...

- Cum, dar e vorba de soția mea...!
Vom reveni asupra acestui punct. Mai aveți vreo doleanță de exprimat?

- Nu! a pufnit cu ciudă Bruno, mutindu-și privirea în alta parte.

- În acest caz, vă voi comunica rezultatele cercetării. În conformitate cu datele înregistrate în tocul dumneavoastră personal și confirmate prin cercetare, s-a ajuns la concluzia că între anii 146 și 186 ați conviețuit în condiții de concubinaj cu credatoarea Poenar Stella. Cădeți prin aceasta sub incidența categoriei 250 a Sistemului Disciplinar din Legea Celui Etern Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, care antrenează măsura disciplinară numărul unu. Veți compărea în cadrul unei instanțe de confirmare și stabilire a Serviciului de Organizare Socială.

- Concubinaj?!?!, a exclamat Bruno, stupefiat. Dar sîntem căsătoriți de...

- Comunicarea a luat sfîrșit, a spus, indiferent, Coral. Bună ziua.

Liniște. Singurătate.

Deci, asta era!... Căsătoria lor era contestată! Dar de ce? ceruse anume, înaintea călătoriei, părerea unui consultant S.O.S., care îi confirmase legalitatea deplină a procedurii! Iar la întoarcere, căsătoria fusese înregistrată cu toate formele, valabilitatea fiindu-i încă o dată recunoscută! Pentru ca acum să afle că e acuzat (O, cumplită rușine!) de concubinaj, și disciplinat cu „măsura numărul unu”, care nu putea fi decît exilul!

A rămas prăbușit pe marginea mesei, cuprins de disperare și incapabil să înțeleagă. Exilul? Ni-meni nu știa unde se aflau coloniile de exilați, dar faptul că măsura aceasta fusese găsită ca soluție a problemei demografice ducea gîndul la lucruri înspăimîntătoare.

Stabilitatea populației era asigurată, de cîteva zeci bune de ani, prin expedierea tuturor celor ce se făceau vinovați de încălcări grave ale Legii, într-un loc numit (atunci cînd, foarte rar, se făceau

referiri directe) „Eternul Purgatoriu”. Dincolo de aberația denumirii înseși și de faptul că Eternul Unic demonstrase inexistența oricărei trepte intermediare între ființa efemeră și ființarea eternă, acest eufemism nu putea desemna decît o aglomerație umană monstruoasă, (sau mai multe), situată undeva în zonele excluse socialmente (calotele polare, porțiuni de deșert rămase nefertilizate, masive muntoase prea sălbatice pentru a fi populate). Un soi de ladă de gunoi a omenirii, în care erau aruncați de-a valma toți cei pe care Eternul Unic și Legea Sa îi identificaseră ca nocivi din punct de vedere social și, prin asta, inapți pentru transpunerea în eternitate. Despre ce fel de „purgație morală”, de „perfecționare spirituală” în vederea transunerii putea fi vorba, în condițiile inevitabile ale unei colonii de exilați? Care putea fi densitatea demografică a acestor imense adunături în care se scurgea grosul populației lumii, și ce legi puteau domni acolo înafara celor ale junglei? Fără ca prin asta să conteste justetea Legii și Forței Eterne, Bruno, cu spiritul său obiectiv, își pusese de cîteva ori întrebări serioase asupra eficacității „Eternului Purgatoriu”. „Etern” nu numai prin faptul că era un produs al Gîndirii Celui Nesfîrșit, dar și pentru că drumul spre el nu cunoștea întoarcere. Exilații rămîneau acolo pînă la moarte cînd, conform Legii, ar fi trebuit să fie supuși transunerii. Dar Bruno se îndoaia profund că îi mai ardea cuiva să colecționeze creierile milioanei de mediocrități decedate zilnic în haosul Eternului Purgatoriu și să le transpună datele informaționale și capacitățile de gîndire în structuri de calculator.

Stella, neclintită în credința ei, fusese întotdeauna de părere că orice idioală asupra Eternului Purgatoriu nu putea fi decît consecința firească a limitelor gîndirii lor de simpli creditori, în vreme ce Conștiința Atotcuprinzătoare a Eternului rezolvase demult tot ceea ce lor li se părea lipsit de sens. De altfel, nici unul, nici altul nu se preocupaseră prea mult de problema coloniilor. Se știau nepătați de nici o încălcare a Legii Eterne și nu aveau de ce să se teamă de exil. Nici nu era prea potrivit cuvîntul „teamă”. De vreme ce nimeni nu ajungea în Eternul Purgatoriu decît prin voia Celui Nesfîrșit, exilul era, prin sine, o măsură justă, atît din punct de vedere social cît și disciplinar.

Da, numai că acum pe Bruno îl amenința o disciplinare nejustificată, nedreaptă, antrenată de o inexplicabilă eroare a S.O.S.-ului! Nu aspectul sumbru al coloniei îl înspăimînta, ci pericolul de a fi exilat fără a fi călcat cîtuși de puțin Legea Eternă! Era oare posibil ca Nesfîrșitul să îngăduie o asemenea greșeală? I se părea absurd și monstruos.

- Pregătiți-vă pentru consultație.

Nesfîrșite, asta ce mai era?

De-abia se încheiase comunicarea. Procedurile păreau să se succedă mai rapid. O șansă, poate, de a lămuri lucrurile.

- Pregătiți-vă pentru consultație.

Denumirea era încurajatoare. EL, oricum, era

eternul purgatoriu

pregă...

- ...țiți-vă pentru consultație.

Videograma. Un tânăr cu fața lungă și subțire, mustăcioară îngustă ca o dungă trasată cu electrodermatograful, buze groase, aproape feminine, urechi mari și clăpăuge și păr blond tuns atît de scurt încît i se putea distinge pielea și forma capului, mic și teșit.

- Bună ziua. Sînt Joseph Avakian, susținătorul dumneavoastră. Cu ce vă pot fi de folos?

Altul care-l întreba cu ce-i poate fi de folos! Toți începeau la fel și, de cum deschidea gura să le spună **cu ce-i pot fi de folos**, mereu același răspuns: „veți fi informat“, „vom reveni asupra acestui punct“, „regulamentul de funcționare nu prevede...“, „nu sîntem în măsură să...“

- Mă vedeți! Mă auziți? Mă înțelegeți?, l-a întrebat, îngrijorat parcă, noul apărut, probabil ca urmare a întîrzierii răspunsului.

- Vă văd, vă aud, vă înțeleg... a murmurat Bruno. Lăsați-mă numai puțin, să mă adun...

- Vă rog... a răspuns politicos tînrul, rămînînd în așteptare.

Spuneți-mi, am vreo șansă ca măcar cu dumneavoastră să mă pot înțelege?, a început prin a-l întreba Bruno. Să discutăm omenește, fără a-mi tăia vorba din două-n două fraze cu formulări oficiale și categorii ale Legii? Și fără să dispăreți exact cînd sîntem pe punctul să ne lămurim?

- Sînt susținătorul dumneavoastră, a suris încurajator Avakian. Sarcina mea este de a vă consulta asupra tuturor amănuntelor cazului, de a stabili cît mai exact cuantumul disciplinar al încălcării comise și a vă susține în cadrul instanței. Prin urmare, vă ascult.

- Am înțeles că sînt acuzat de...

- Nu. Nu „acuzat“!, l-a oprit cu oarecare condescendență susținătorul. Să nu folosim termeni în neconcordanță cu principiile generoase ale Legii Celui Etern Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat.

- Atunci, cum să spun?

- S-a constatat că ați conviețuit în concubinaj cu credatoarea Poenar Stella din anul 146 pînă în prezent.

- Exact. Or, adevărul este că m-am **căsătorit** cu Stella, dar nu în 146 ci în 300, efectuînd în acest scop o călătorie în timp. Atît înainte cît și după călătorie mi s-a confirmat în repetate rînduri deplina legalitate a căsniciei noastre! Pentru ca acum să mă trezesc acuzat...

- Constatat, l-a corectat din nou Avakian.

- Constatat, bine!, a pufnit nemulțumit Bruno. „M-am trezit constat“, dacă așa sună mai bine, deși mie nu mi se pare deloc logic...

- S-a constatat că acea căsătorie nu era valabilă.

- Așa e. Fiți atît de bun și lămuriți-mă ce anume o anulează?

Avakian a tăcut cîteva clipe, ca pentru a se gîndi cum să înceapă.

- Din cîte știu, locuiți lingă Quilt/Alma, într-o casă izolată.

- Da, știți bine.

- De cît timp nu v-ați mai părăsit locuința?

- De zece ani.

- Și nu obișnuți să urmăriți știrile? Nu citiți pe riodicele, nu urmăriți emisiunile mass-media?

- Nu. Mă ocup doar cu grădinăritul și cu creșterea animalelor domestice. De citit citesc numai cărți, în genere destul de vechi.

- Un mod de viață cam limitat, dacă-mi permiteți să observ. Vedeți dumneavoastră, în anul 181, Legea și Forța Celui Etern Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, au dobîndit, în mod firesc, supremația mondială. Vă dați seama că aceasta a dus la o și mai mare extindere a domeniilor de cunoaștere a Gîndirii Eterne, soldată, inevitabil, cu regulată adesea surprinzătoare pentru oricine nu este la curent cu mersul istoriei...

- Și vreți să spuneți că unul dintre aceste rezultate surprinzătoare și de importanță istorică a fost constatarea ilegalității căsniciei mele?

- Să nu procedăm la remarci ireverențioase față de Forța Spirituală a Eternului Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat!, a protestat cu blîndețe Avakian.

- Departe de mine gîndul. Ce este deai, cu căsnicia mea?

- Cu căsnicia dumneavoastră n-ar fi nimic în neregulă... Numai că, acum doi ani, Gîndirea Magistrală a Eternului Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, a descoperit un fapt care a răsturnat radical cîteva concepții aparent fundamentale asupra ordinii naturale a lucrurilor pe planeta noastră... Și anume, tot ceea ce privește călătoria în timp. Cel Nesfîrșit și Fără De Pereche, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, a ajuns la concluzia că deplasarea temporală este o imposibilitate... O utopie, un concept ținînd de un mod învechit și limitat de a înțelege lumea. Și, în chip firesc, ideea transtemporalității a fost complet eradicată din spiritul societății noastre...

- Glumiți... a murmurat Bruno, după cîteva clipe de tăcere.

- Nu mi-aș îngădui.

- Vreți să spuneți...

- De-abia era în stare să-și găsească și să lege cuvintele.

- Vreți să spuneți că... cea mai mare realizare a științei omenești... deplasarea în timp... după atîtea zeci de ani de cînd a fost în sfîrșit realizată... după ce de peste o jumătate de secol oamenii explorează trecutul și viitorul... pentru cercetare, sau ca să se recreeze... după toate acestea... acum o contestăm... o blămăm și o azvîrlim la gunoi?...

- Vă propun să priviți lucrurile într-un mod realist, a răspuns Avakian. Înțeleg că ceea ce ați aflat vă tulbură, dar, ca să vorbim cinstit, cui i-a fost vreodată ușor să se adapteze față de șocul progresului? În fond, așa-numita călătorie în timp încă nu a apucat să atingă o răspîndire atît de mare încît să facă parte integrantă din modul nostru de viață. Expedițiile cu titlu „științific“ au fost rare și

MIHNEA COLUMBEANU

nu au jucat niciodată, prin pretensele lor „rezultate”, un rol hotărâtor în lume. Ca să nu mai vorbim de practicarea cronovoiajului în scop turistic. O curiozitate excentrică practică de foarte puțini oameni pentru care se „alegeau”, sub pretextul prea marelui preț de cost, „epoci” întotdeauna nu foarte îndepărtate. Vă asigur că societatea noastră s-a dezbătat foarte repede de această credință fantasmagorică și absurdă.

- Fantasmagorie?? Bine, credatore, dar cum rămâne cu toate descoperirile istorice realizate prin cronovoiaj? Cu elucidarea altor mistere, clarificarea tuturor acelor probleme privind viitorul?

- Șarlatanie, credatore Chrystal, înșelăciune și înscenare. Cine a efectuat așa-zisele „decoperiri”? Membri ai unei organizații închise și, până la un punct, foarte greu de atacat. Nu făceau decât să povestească niște scenarii foarte bine învățate dinainte! Dovezi? Cîteva obiecte falsificate, cîteva pretense „mostre”, asta numiți dumneavoastră „dovezi”? Nu vă credeam att de naiv!

- Bine, dar viitorul, cu viitorul cum rămâne? Accidentul mortal al lui Abraham Kiriakides nu s-a adevărit? Cutremurul catastrofal din 177 nu a fost prevăzut și preîntîmpinat în urma călătoriei misiunii „Korda” în 183? Însăși victoria mondială a Crezului, în 181...

- Cînd dispui de computere atît de avansate, nu e prea greu să prevezi o serie de evenimente sociale sau fenomene naturale de mare amplitudine... în ce privește faptele mărunte... Vi se pare imposibil să fie... „ajutate”... să se petreacă, în conformitate cu așa-zisa „premoniție transtemporală” și... **cu acoperirea** acesteia?

Bruno nu a mai spus nimic. Argumentele susținătorului erau perfect logice; tot ce crezuse despre transtemporalitate se năruia de la sine. Era pe punctul să accepte, cînd...

- Și cu cronovoiajul nostru pentru nuntă cum rămîne? Am fost noi înșine acolo, în viitor, am văzut, am trăit... Te pomeniști că și noi, Stella și cu mine, sintem niște șarlatani!?

- Nu șarlatani, ci victime de șarlatani, credatore Chrystal. Amintiri false înscrute cu ajutorul unui program de sugestionare.

- Dar de ce? Numai pentru a scoate stili de la noi? O puteau face și altfel, există și turism obișnuit pe lumea asta...

- Da, numai că acela este **real**... Și, prin aceasta... lipsit de rezultate practice...

- Ce vrei să spunei?

- „Cronoturismul”, dincolo de ciștigurile considerabile pe care le prilejuia, mai avea un scop, mult mai subtil... Spuneți-mi, cum se prezenta Crezul în Legea și Forța Eternă, în acel „viitor” în care vi s-a dat impresia că ați călătorit?

- Ca să fiu sincer... destul de jalnic! Redus la o sectă tolerată, cu un singur locaș de cult, foarte mic, undeva la periferie...

- Vedeți? Faptele vorbesc de la sine. Despre Marele Proces al Reformei ați auzit, nu?

- Relativ... Știu că a avut loc acum doi ani, ca era vorba de Secta lui Harry cel Bun, ai cărei con-

ducători urmăreau reformarea Crezului și au fost demascați de către Eternul Unic însuși...

- Mda... Dacă ați fi avut curiozitatea să studiați mai îndeaproape problema, ați fi aflat că această grupare urmărea înlocuirea în secret a Eternului Unic cu Bunul Harry - mai exact, un impostor care să le servească țelurile criminale. Proiect naiv și dement, desigur, dar extrem de minuțios pus la punct, cu atît mai mult cu cît gemenele reformei exista în sinul Înaltului Conciliu încă din vremurile ființei efemere a Nesfîrșitului. Iar Harry „Cel Bun” nu urmărise niciodată altceva decît să-și ia locul. În sușă martiriul său a făcut parte dintr-un program gândit anume. Perpetuată pînă în zilele noastre, secta reformanților a găsit un excelent mijloc de a acționa în ipoteza călătoriei în timp. Ei au girat, de fapt, toată activitatea de „cercetare” și „realizarea practică” a fenomenului. Explorarea timpului era menită să le furnizeze argumente dintr-un viitor dezastruos pentru Crez, pe care numai reforma l-ar fi putut împiedica să se **adeverască**. În acest scop au și evitat să tragă concluzii concrete cu privire la posibilitatea de a schimba mersul istoriei cu ajutorul transtemporalității. Trebuie să recunoaștem că mijloacele lor de propagandă nu erau deloc superficiale concepute! Din fericire, o dată cu cîștigarea supremației mondiale, Spiritul Eternului Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, a dobîndit o asemenea forță, încît a realizat neîntîrziat imposibilitatea științific **demonstrabilă** a deplasării temporale, și ca urmare toată conspirația a fost demascată. Reformanții au fost identificați pînă la ultimul, cercetați și supuși măsurii disciplinare numărul unu, care cred că știți ce înseamnă...

- Exilul...?

- Eternul Purgatoriu. Nici chiar o asemenea monstruoasă crimă la adresa umanității nu a cîntit generozitatea supremă a Celui Nesfîrșit și Fără De Seamăn, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, și neștrămutata sa poziție de ocrotitor absolut al vieții și libertății pe planeta noastră. Abolită o dată cu integrarea Eternului Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, în existența noastră, măsura capitală, ca și orice altă măsură cu caracter punitiv, a rămas doar o tristă amintire. Însăși acei abjecți criminali s-au bucurat, din partea Eternului Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, de același sacrosanct drept la disciplinare și recîștigarea integrității spirituale și morale, prin exil perpetuu în Eternul Purgatoriu, unde, liberi și stăpîni pe soarta lor, își așteaptă Transpunerea Finală în Eternitate.

Bruno era cîvîrșit. Va să zică, se căsătorise cu Stella în imaginație... **În viș!** Carta lor de căsătorie era un fals plasmuit de o organizație subversivă... Și cei patruzeci de ani de căsnicie fericită nu fuseseră altceva decît un concubinaj rușinos și pasibil de cea mai drastică măsură disciplinară...

Spre deosebire de cei dinaintea sa, susținătorul nu parea grăbit să încheie discuția. Aștepta calm ca Bruno să-și vină în fire.

- Și cu noi ce se va întîmpla, credatore susțina-

eternul purgatoriu

tor?, a întrebat într-un târziu bătrînul. N-avem nici o vină, vă dați seama! Am fost convinși de autenticitatea vizitei în anul 300, de a căsătoriei... Va trebui să plătim pentru falsurile unei adunături de răufăcători?

- Continuați să credeți în posibilitatea deplasării temporale?, l-a întrebat Avakian.

- Păi... cum să vă spun... E greu să accepti dintr-o dată negarea unui fapt cu care te-ai obișnuit de-a lungul unei vieți întregi... Dar de vreme ce însuși Nesfirșitul i-a dovedit imposibilitatea... Ar fi caraghios să mă încapăținez...

- Nu caraghios, **periculos**, credatore Chrystal. Vă recomand cu căldură și credință să nu mai vorbiți niciodată, cu nimeni, despre transtemporalitate. Este un subiect care nu mai are ce căuta în preocupările bunilor credatori.

- Da, desigur... Dar noi? Vom fi supuși unei măsuri disciplinare?

- În privința concubinajului, categoric nu, e limpede că ați căzut victime unei înșcenări și nu-mi va fi deloc greu să demonstrez în instanță acest lucru. Cel mult o măsură disciplinară avertizoare, neînregistrată decât în topul secret din arhiva Serviciului de Organizare Socială. Din nefericire, însă, problema mai prezintă un aspect, incomparabil mai complicat...

- Ce aspect...?

- Așa cum v-am spus, în urma deconspirării reformanților, măsurile organizatoric-sociale și disciplinare au devenit foarte stricte. În lumina acestor schimbări, dumneavoastră și credatoarea Poenar Stella sînteți vinovați nu numai de concubinaj - delict involuntar și minor, după cum am stabilit - ci, ceea ce este mult mai grav, de... complicitate reformantă...

- Complicitate!?, a exclamat Bruno, sărind în picioare. Noi, doi bătrîni inofensivi, victime nefericite ale unor scelerăți, noi să le fim considerați complici? Dar e absurd!

- Ați vorbit cuiva despre cele constatate în... „viitor“?

- Da... Da, cred că da... Nu vi se pare normal ca oricine se întoarce dintr-o călătorie (mai ales una de acel gen!) să ardă de nerăbdare să-și împărtășească impresiile?

- Chiar dacă aceste impresii presupun relatarea unui declin atât de violent al Crezului?

Tăcere.

- Ați povestit, nu-i așa?

- Dar nu erau părerile mele...Erau fapte... Nu fusesem decât martor... Cel puțin așa am crezut...

- Da. Așa ați crezut. După cum prevăzuseră și reformanții care v-au înșecat călătoria.

- Cine s-ar fi așteptat?

- Vedeți, credatore Chrystal... Cu sau fără voie, ați luat parte la propaganda antiEternă inițiată de reformanți... Fără voie, susțineți dumneavoastră. Posibil. Dar, în acest caz, credința noastră mutată în Eternitatea Legii și Forței Celui Nesfirșit Și Fără De Seamăn, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, unde v-a fost? Rușinea, firească pentru orice bun credator, de a vorbi despre o imagine

înjositoare a Crezului, de a și-o păstra măcar în amintire, unde v-a fost? În loc să dați uitării de îndată imaginile degradante pe care reformanții vi le-au introdus cu forța în creier, sau cel mult să vă puneți întrebări serioase în privința lor, dumneavoastră ce ați făcut? Ați vorbit! Ați defăimat Viitorul Luminos Al Crezului În Legea și Forța Eternă! Cum se numește atitudinea aceasta, credatoarea Chrystal? Nu cumva așa cum am spus mai înainte? Adică... complicitate?

Bruno privea pierdut videograma, de fapt **spre** videogramă, în gol, incapabil să se mai dezvinovățească. Încă înainte de a avea ocazia de a-l susține în instanță, Avakian, revelîndu-i adevăratul delict de care se făcuse vinovat cu patruzeci de ani înainte și fără să-i treacă măcar un moment prin gînd, îi retezase orie cale de a se mai apăra. Într-adevăr! Din dorința unei căsnicii ferice, încheiate întru legea Eternă, se făcuse vinovat de o crimă monstruoasă! Devenise unealta unui complot odios împotriva a tot ce aveau oamenii mai sfinți! Iată unde îl dusesse libertinajul său de gîndire, așa-numita „luciditate“ a credinței și îndoielile cu privire la „fanatism“, cu care se tot fălise! Nu-și mai amintea, dar era convins că, spre deosebire de el, Stella nu scosese o vorbă despre „secta tolerată a eternității“. Profunzimea credinței ei o păstrase curată, în vreme ce el, „raționalul“ și „analiticul“, ajunsese să-l defăimeze pe însuși Cel Nesfirșit! Avuseseră dreptate să-l cheme la S.O.S! Merita pe deplin și cercetarea și claustrarea în habitacul 156 și instanța în cadrul căreia avea să compare. Dar înaintea instanței, el însuși își rămînea singurul judecător.

Frământat pînă la mutilare, Bruno Chrystal realiza abia acum cît însemna pentru el Crezul.

- Mai aveți ceva de comunicat în susținerea dumneavoastră?

- ...

- Mă vedeți? Mă auziți? Mă înțelegeți?

- ...

- Mă vedeți? Mă auziți? Mă înțelegeți?

- ...

- Mă vedeți? Mă auziți? Mă...

Toți cei rămași credincioși față de ceea ce devenise „secta tolerată a eternității“ se prezentaseră la Marea Îmbucurare din ziua Întîrzierii Eternului. Odată încheiată ceremonia Sacralului Oficiu, au rămas pe loc, pentru a participa la marele eveniment al căsătoriei întru Legea Eternă, chiar în mica lor bazilească, a unor cronovoiajori din vremurile gloriei Celui Nesfirșit Și Fără De Seamăn. Zeci de oameni, așezați pe emisferele dure ale scaunelor, în jurul altarului unde efigia holografică a Eternului Unic își înălța brațele a binecuvîntare.

Conduși de oficiant, Bruno și Stella au urcat în sală. Purtau mantile de ceremonie și aveau capetele rase la piele. În mîini țineau emisferele rituale. În momentul în care au apărut, imaginea Eternului Unic s-a animat. Brațele i-sau înălțat încet, pînă au ajuns să formeze un „V“ larg. Din palmele sale, întoarse înafară, izvorau șuvoaie largi de lumină

MIHNEA COLUMBEANU

irizată ce scăldau toată mulțimea de credatori. După un moment, palmele au început să se întoarcă încet spre grupul format de Bruno, Stella și oficiant, până când razele albăstrii au ajuns să îi învăluie numai pe ei, adunate într-o aură stravezie.

- Binecuvântată fie-vă sosirea în sacral nostru locaș de întrunire, a rostit, cu vocea sa caldă și adincă, Eternul Unic. Binecuvântate fie-vă sufletele ce au ales dreapta cale a unirii întru Legea Eternă. Veniți.

Oficiantul s-a oprit. Așa cum fuseseră instruiți, Bruno și Stella au continuat să urce încet pe culoarul dintre șirurile de credatori, spre altar. Oficiantul a pornit din nou, după o clipă, urmându-i la un pas distanță, cu privirea aplecată a smerenie.

Iradind din palme lumina albastră, Eternul Unic îi aștepta. În momentul când cei doi tineri au ajuns în fața sa, chipul hologramei s-a aplecat spre ei. Acum și din ochi îi izvorau raze alb-albăstrii. Îi învăluia într-o privire bună, de părinte atotubitor.

- Binecuvântat Fie-Ți De-A Pururi Numele, Părinte Nefirșit Și Fără De Seamăn, au șoptit abia auzit, într-un glas, Bruno și Stella.

În stînga lor, oficiantului a deschis cutia și a scos două cercuri de platină, articulate în cite un punct. Între timp, în masa circulară, chiar în fața tinerilor, s-a deschis un spațiu de trecere. Bruno și Stella au pășit în interiorul acestuia. Îi mai despărțea de Eternul Unic doar o lungime de braț.

Și brațele Celui Nesfirșit, a căror lumină îi învăluia în aură-i albastră atât de dens, încât îi ascundea pe jumătate vederii, s-au coborât și li s-au așezat pe creștetele rase. Iar Bruno și Stella le-au simțit atingerea.

- Bruno, a șoptit, vibrînd, vocea Eternului Unic. Te însoțești întru Legea Eternă, prin cea mai adincă și curată a ta voință, cu Stella?

Drept răspuns, Bruno a întors capul spre mireasa sa. Ochii ei erau înalțați în adorație negrăită către chipul Celui Nesfirșit.

- Stella, a răsunat din nou șoapta Eternului. Te însoțești întru Legea Eternă, prin cea mai adincă și curată a ta voință, cu Bruno?

Încet, ca în transă, capul Stellei s-a întors pînă ce ochii ei i-au întîlnit pe ai lui Bruno. În același timp, lumina din jurul lor a devenit atât de intensă, încît din afară nu se mai distingeau decît două siluete încețoșate, înlăuntrul unui glob incandescent. Oficiantul trecuse în spatele lor, cu cercurile de platină deschise, pregătite, cite unul în fiecare mînă.

- Deveniți făptură unică, prin Legea și Forța Nesfirșită, a spus Eternul Unic și în același moment cele două cercuri au cuprins gîturile mirilor. Iar ei au pășit din nou înainte, ieșind dintre cele două părți ale mesei circulare și ajungînd în spațiul din centrul ei, contopindu-se cu însăși imaginea Celui Nesfirșit și dispărînd cu totul în aura iridescentă. Totuși, un moment înainte de a-i pierde din vedere, credatorii au putut întrezări, vag, că Bruno și Stella se contopiseră nu numai cu Eternul Unic, dar și ei între ei, două făpturi vii și o hologramă devenind una singură, el, ea și Marele Părinte. Miracolul se săvîrșise.

Oficiantul s-a întors spre asistență și, pentru înția oară de la începutul ceremoniei, a vorbit:

- Bruno și Stella devin făptură unică întru Legea Nesfirșită, entitate în trei din el, ea și Cel Etern Și Fără De Pereche. Să ne bucurăm.

Apoi a ridicat brațele și, la un semn, toți credatorii au început să cînte în cor al doilea imn nupțial.

Aura a persistat, în centrul altarului, tot timpul cît a durat cîntecul. Cînd, în fine, s-a risipit, o dată cu ultimele acorduri, nu a mai apărut decît Eternul Unic, drept cu cele două emisfere rituale în mîini și figura pe jumătate încețoșată, în somn. Bruno și Stella dormeau și ei, în încăperea nupțială din complexul subteran în care se săvîrșise ceremonia, sub supravegherea obiectivelor sistemului videoholografic ce le preluase și transmisese imaginile în sala de întrunire și asigurase efectul unificării în trei, după ce contactul direct se întrerupsesese pentru ca ei să-și poată îndeplini nuntirea.

Instanța de confirmare și stabilire era reprezentată de o videogramă opacă, de același alb-albastru care domnea peste tot. Pe peretele din stînga, videograma lui Coral, referentul. Pe cel din dreapta, Avakian. Spre deosebire de toate procedurile anterioare, în instanță s-au folosit pentru prima oară comunicările scrise. Reprezentare a justiției imanente însăși, instanța nu trebuia să prezinte nici o formă de umanizare, care i-ar fi putut reduce din starea de obiectivitate. Pe videograma centrală au apărut cuvintele:

SE DESCHID LUCRĂRILE INSTANȚEI DE CONFIRMARE A FAPTELOR ȘI STABILIRE A MĂSURILOR DISCIPLINARE ÎN CAZUL HABITANTULUI CHRYSTAL BRUNO

A urmat o serie de date și simboluri privind identitatea lui Bruno, carta sa personală, carta de credit, domiciliul, data și locul nașterii, alte date biografice, precum și o suită de particularități organizatorice-sociale ale cazului și procedurilor. I s-a dat apoi cuvîntul referentului. Coral a comunicat actul de constatare. Nu conținea nimic altceva înafara celor aflate deja de Bruno cu ocazia comunicării. În continuare, au fost prezentate înregistrările cercetării și comunicării, într-o videogramă apărută pe peretele din spatele lui Bruno. Acesta nici nu s-a ostenit să se întoarcă pentru a le urmări. În ceea ce-l privea pe el, sentința se și pronunțase. Era vinovat și aștepta în liniște exilul. Eternul Purgatoriu era singurul lucru care i se cuvea după ceea ce făcuse.

În sfîrșit, pe videograma din fața au apărut cuvintele:

**HABITANT CHRYSTAL BRUNO
CONFIRMAȚI CELE CONSTATATE?**

- Parțial, a răspuns Bruno cu voce albă.

PRECIZAȚI

- Este adevărat că am conviețuit fără forme legale cu Stella timp de patruzeci de ani. Dar nu am fost conștient de acest lucru. Am efectuat călătorie...

L-a întrerupt inscripția:

eternul purgatoriu

CHRYSTAL BRUNO CONFIRMĂ CONSTATAREA

Apoi:

HABITANT CHRYSTAL BRUNO
CONFIRMAȚI CATEGORIA SECUNDĂ A
CONSTATĂRII?

- Care este categoria secundă?, a întrebat Bruno.

- Faptul că susțineți posibilă transtemporalitatea, a răspuns Coral.

- Nu. Am crezut în ea doar în vremea în care credeam toată lumea. Abia cu ocazia consultației am aflat că...

CHRYSTAL BRUNO INFIRMĂ CATEGORIA SECUNDĂ A CONSTATĂRII, CREDATORE SUSȚINĂTOR

PREZENTAȚI DOVEZILE DE INFIRMARE A CATEGORIEI SECUNDE A CONSTATĂRII

Avakian a prezentat fragmentul din înregistrare a consultației în care Bruno recunoștea valabilitatea decretării transtemporalității, ca imposibilă de către Eternul Unic.

ARGUMENTELE PREZENTATE SÎNT DECLARAȚII ORALE, CREDATORE SUSȚINĂTOR

PREZENTAȚI DOVEZILE DE INFIRMARE A CATEGORIEI SECUNDE A CONSTATĂRII

Constatare de natură mentală.

Lipsă dovezi materiale.

Natura constatării presupune valabile ca dovezi declarațiile orale.

Codul 353537.

Posibilă prestare de Legămînt Etern.

ACCEPTATE DOVEZILE DECLARATE ORAL
CODUL 353537

SE INFIRMĂ CATEGORIA SECUNDĂ A
CONSTATĂRII

HABITANT CHRYSTAL BRUNO

CONFIRMAȚI CATEGORIA TERȚĂ A
CONSTATĂRII?

- Complicitatea reformantă, a precizat Coral.

- Da, a răspuns Bruno.

CHRYSTAL BRUNO CONFIRMĂ CATEGORIA TERȚĂ A CONSTATĂRII

- Anulat informația și concluzia, a intervenit Avakian.

Bruno l-a privit surprins. Ce urmărea? Doar el se știa vinovat, acceptase deja măsura disciplinară ce, avea să fie stabilită.

Între timp, pe videogramă reaparuse mesajul anterior:

HABITANT CHRYSTAL BRUNO

CONFIRMAȚI CATEGORIA TERȚĂ A
CONSTATĂRII?

- Prezentare de date din partea susținerii, a spus Avakian.

Mesajul de pe videogramă a făcut un mic salt în sus, rămînînd vizibil în partea superioară a ecranului. Deducerile au apărut cuvintele:

CREDATORE SUSȚINĂTOR

PREZENTAȚI DATELE

Complicitate reformantă. Date suplimentare.

Propagandă antiEternă involuntară

Credință în Eternul Unic, fie-I De-A Pururi Nu

mele Binecuvîntat, profundă și neîncetată.

Număr restrîns de receptori ai propagandei

Lipsă de rezultate concrete.

Propagandă dublată de auto-întrebări privind probabilitatea unui eșec al crezului.

Îndoieli privind probabilitatea unui eșec al Crezului.

Codul 578649.

Propunere de măsură disciplinară: măsura disciplinară numărul opt.

Întrebarea adresată lui Bruno a rămas în același loc. În schimb, inscripția de sub ea a fost înlocuită cu cuvintele:

CREDATORE REFERENT

CONFIRMAȚI PROPUNEREA SUSȚINERII?

- Nu, a răspuns Coral.

Întrebarea adresată referentului a făcut loc inscripției:

REFERENȚA INFIRMĂ PROPUNEREA
SUSȚINERII

CREDATORE REFERENT

PREZENTAȚI DATELE DE INFIRMARE

Lipsă dovezi involuntaritate a propagandei antiEterne, a spus Coral. Și a mai adăugat:

Lipsă dovezi, număr restrîns de receptori ai propagandei.

Lipsă dovezi, lipsă de rezultate concrete ale propagandei.

- Lipsă dovezi auto-întrebări privind probabilitatea unui eșec al Crezului.

- Lipsă dovezi îndoieli privind probabilitatea unui eșec al Crezului.

Propunere de procedură:

Solicitare dovezi conform categoriilor înregistrate.

Sub întrebarea inițială către Bruno, rămasă permanent prezentă, a apărut o altă:

HABITANT CHRYSTAL BRUNO

PREZENTAȚI DOVEZI NUMĂR RESTRÎNS
DE RECEPTORI AI PROPAGANDEI

- Anulat comunicarea, a intervenit din nou Avakian. De îndată ce întrebarea a dispărut, Avakian a spus:

- Propunere de procedură din partea susținerii: reierarhizarea categoriilor înregistrate.

Numărul 1: auto-întrebări privind probabilitatea unui eșec al Crezului.

Numărul 2: îndoieli privind probabilitatea unui eșec al Crezului.

Anulare categoria necesitate dovezi număr restrîns de receptori ai propagandei și categoria necesitate dovezi lipsă de rezultate concrete ale propagandei, dacă se confirmă categoriile nou ierarhizate numărul 1 și numărul 2; acceptare dovezi declarații orale categoria involuntaritate a propagandei antiEterne; codul 353537.

Drept răspuns, videograma a „spus”:

HABITANT CHRYSTAL BRUNO

PREZENTAȚI DOVEZI AUTO-ÎNTREBĂRI
PRIVIND PROBABILITATEA UNUI EȘEC

AL CREZULUI

Înainte ca Bruno să spună că nu dispunea de nici o dovadă în acest sens, Avakian a intervenit

MIHNEA COLUMBEANU

din nou:

- Anulat comunicarea (Întrebarea a dispărut). Susținerea propune procedura: acceptarea Legământului Etern, ca dovadă pentru categoriile numărul 1 și numărul 2.

La fel de promptă și de imperturbabilă ca pînă atunci, videograma a afișat:

**HABITANT CHRYSTAL BRUNO
PRESTAȚI LEGĂMÎNTUL ETERN?**

Derutat, Bruno a ezitat cîteva momente. Coral a profitat pentru a interveni:

- Anulat comunicarea. Propunere de procedură din partea referenței. Habitantul Crystal Bruno să își exprime părerea despre atitudinea unui om care nu se jenează să discute lucruri atât de penibile și delicate despre Crezul în Legea și Forța Eternă. Să spună dacă i se pare aceasta o atitudine demnă de un bun creditor.

Imediat, pe videogramă a apărut inscripția:

**HABITANT CHRYSTAL BRUNO
EXPRIMAȚI-VĂ PĂREREA DESPRE ATITU-
DINEA UNUI OM CARE NU SE JE-
NEAZĂ SĂ DISCUTE LUCRURI ATÎT
DE PENIBILE ȘI DELICATE DESPRE
CREZUL ÎN LEGEA ȘI FORȚA ETERNĂ.
SPUNEȚI DACĂ VI SE PARE ACEASTA O
ATTITUDINE DEMNĂ DE UN BUN CRE-
DATOR.**

Bruno a stat un timp pe gînduri. Inscripția continua să licărească ușor pe ecran. Coral și Avakian așteptau.

În fond, părerea lui despre ceea ce făcuse era clară. Și la urma urmei începuse să se cam plictisească. Avea sentimentul că totul nu e decît o mascaradă fără rost, de vreme ce el însuși își rezolvase singur cazul, în deplină conformitate cu Legea Eternă. Ce să facă acum? Să le spună că i se pare firesc ca orice creditor să-și trăiască credința într-un mod matur și lucid, străin de orbirea fanatismului? Că găsea o dovadă de inconștiență nedemnă de un bun creditor atitudinea dogmatică în fața Crezului, refuzul de a lua în considerare și a analiza chiar și faptele negative pe care împrejurări tulburi le pot aduce pentru scurt timp în preajma Celui Nesfîrșit? Și că numai păstrîndu-și permanent rațiunea trează, cu toții, pot nădăjdui într-o credință dreaptă și cu adevărat eternă, de neclintit în fața vicisitudinilor lumii? Să le spună toate astea? La ce bun? Erau gîndurile și simțămintele lui cele mai intime și mai profunde, care nu-l priveau decît pe el, pe Carmina și pe Cel Nesfîrșit, în nici un caz pe alde Coral și Avakian și cu atît mai puțin pe creierul electronic care făcea pe judecătorul.

O clipă s-a simțit tentat să refuze răspunsul, dar a renunțat. Nu pentru că s-ar fi temut ca aceasta să fie privită ca o sfidare, la care „instanța” computerizată din fața lui ar fi fost cu totul insensibilă (doar dacă nu avea programată și vreo asemenea reacție, pe care Coral ar fi știut prompt să i-o provoace), dar își dădea seama că ar fi fost o atitudine infantilă și inutilă. Nu fusese în viața lui teribilist și în nici un caz nu avea de gînd să devină

acum, la bătrînețe. Așa că a preferat să dea următorul răspuns:

- Naivitate, superficialitate... Prea mare credință, convingerea că e exclus ca cineva să îndrăznească un atac la adresa Celui Nesfîrșit. Lipsă de vigilență eternă. Cam asta ar fi...

Avakian s-a grăbit să intervină:

- Susținerea propune confirmarea declarației Habitantului Crystal Bruno prin prestare de Legământ Etern și în urma acestuia casarea tuturor categoriilor rămase.

Iar videograma a revenit la anunțul:

**HABITANT CHRYSTAL BRUNO
PRESTAȚI LEGĂMÎNTUL ETERN?**

După un moment de tăcere, Bruno a răspuns: - Da.

Ce rost avea să le refuze jocul?

În aceeași clipă, toate videogramele au dispărut. Mai mult, au dispărut înșiși pereții, plafonul, planșeul, masa și banchetele, întreg habitaculul 156 s-a dizolvat, parcă, în neant. Deși continua să simtă sub coate tăbia mesei și era așezat ca și pînă atunci pe marginea uneia dintre banchete, Bruno nu vedea în jurul său decît un joc întunecat și nedeslușit de culori fără consistență și formă. Dintr-un amalgam vag de sunete se înfrîpa, treptat, Înnul Etern. În același timp, luminile, crescînd în intensitate, au început să compună o siluetă omenească. Nu a trecut mult și, într-o apoteoză sonoră și luminiscentă, Eternul Unic s-a înfățișat înaintea lui Bruno.

- Bruno, a vibra, la fel ca odinioară, vocea caldă și profundă. Îți cer să-mi răspunzi din cel mai curat și adevărat adînc al sufletului tău. Crezi în Mine, în Legea și Forța Nesfîrșită și Fără De Seamăn?

Bruno era cuprins de o emoție la care nu s-ar fi așteptat. Resemnarea, amărăciunea, plictiseala față de formalitățile sterile cărora le fusese supus, toate se risipiseră în fața acestei apariții ce-l făcea să se simtă din nou ca atunci cînd, cu patruzeci de ani mai înainte (sau cu o sută paisprezece în viitor? Nu... Din nefericire, nu...), avusese prima și singura întîlnire cu Cel Nesfîrșit. Nu... Aceasta era prima, adevărata lor întîlnire! Cealaltă nu fusese decît o iluzie... o minciună.

Deși știa foarte bine, acum ca și atunci, că nu are în fața decît un efect holografic computerizat, îi era cu neputință să-și stăpînească bătaile peste măsură de puternice și de rezezi ale inimii. De fapt, imaginea era realizată cu ajutorul însuși al giganticului creier electronic ce perpetua în veșnicie spiritul Eternului, astfel încît, deși simulate, imaginea, vocea, atitudinea Atotstăpînitorului erau adevărate. Iar credința lui Bruno devenise, în urma neașteptatului proces de conștiință ce-i fusese declanșat, și mai puternică. Simțea că Nesfîrșitul, în nemărginita sa bunătate, îi va primi cînta pentru vorbele necugetate pe care le rostise și-l va ierta. Ce mai conta dacă micul calculator erijat în postură de judecător îl va trimite în Eternul Purgatoriu, cîtă vreme Eternul Unic se afla în fața lui?

- Cred, Nesfîrșite... a murmurat, aproape neau-

eternul purgatoriu

zit, Bruno.

Ar fi vrut să-i spună mai mult... Ar fi vrut să-i mărturisească el însuși greșeala și să-l roage să-l ierte... Ar fi legat un dialog, din adîncul inimii, cu nesfîrșitul, prin intermediul mașinii în care fusese transpus... Știa, însă, că orice întîlnire cu Eternul Unic nu poate fi decît oficială, supusă celui mai strict program de protocol; mai bine zis, aceste întîlniri ale Eternului cu cei aleși din mulțimea credatorilor Săi erau astfel concepute, încît oamenii să nu poată lua contact decît cu mici programe fixe; accesul la fondul principal al memoriei electromagnetice ce constituia personalitatea propriu-zisă a Nesfîrșitului le era rezervat doar membrilor Înaltului Conciliu Al Eternității, singurii intermediari între Părinte și lume.

- Legea și Forța de-a pururi fie cu tine!, a răspuns Eternul Unic, ridicîndu-și brațele și cufundîndu-l pe Bruno, la fel ca altă dată, în lumina orbitoare, dar cu nimic supărătoare ochilor, ce izvora din palmele sale, mai puternică, mereu mai puternică, pînă ce însăși imaginea Sa s-a topit într-însa. Iminul atinsese apogeul. Sau șters apoi încet, lumina și cîntec, și Bruno s-a regăsit în habitacul său, în fața celor trei videograme.

Era încă puțin amețit. Forța de sugestie a ritualului contactelor cu Eternul Unic era cunoscut de toată lumea; Coral, Avakian și videograma mată îl așteptau cu răbdare să-și revină.

Dacă mai persistase, înainte, vreun grăunte de neliniște, de teamă în fața celor ce-l judecau, acum se liniștise într-adevăr cu totul. Simțise, în vocea și lumina Eternului Unic, izbăvirea. Ceea ce aveau să decidă aplicanții Legii, cu ajutorul computerului lor, nu mai avea nici o însemnătate.

În momentul în care privirea lui Bruno s-a limpezit cu totul, capul și umerii i s-au îndreptat și un oftat slab a dat de înțeles că era gata pentru continuarea procedurii, videograma a anunțat:

CONFIRMATĂ PRIN PRESTAREA LEGĂ-
MÎNTULUI ETERN CATEGORIA NUMĂ-
RUL 1 A CONSTATĂRII TERȚE.

CONFIRMATĂ PRIN PRESTAREA LEGĂ-
MÎNTULUI ETERN CATEGORIA NUMĂ-
RUL 2 A CONSTATĂRII TERȚE.

CONFIRMATĂ PRIN PRESTAREA LEGĂ-
MÎNTULUI ETERN AFIRMAȚIA ORALĂ
ÎNREGISTRATĂ LA INFORMAȚIA PRE-
CEDENTĂ.

După care:

CREDATORE CHRYSAL BRUNO (Era pentru prima oară că i se adresa cu „credatore”!)
PREZENTAȚI DOVEZI NUMĂR RESTRÎNS
DE RECEPTORI AI PROPAGANDEI.

În timp ce Bruno căuta să-și reamintească la ce anume se referea formula în cauză, Avakian a spus:

- Anulat comunicarea. (Mesajul s-a șters). Pro-punere procedură:
casarea categoriilor numărul 3 și numărul 4 ale
constatării terțe, în urma prestării Legămintului
Etern.

Din nou:

CREDATORE CRYSTAL BRUNO
PREZENTAȚI DOVEZI NUMĂR RESTRÎNS
DE RECEPTORI AI PROPAGANDEI.

Avakian a mai încercat de două ori să obțină în-
chiderea procedurii, dar fără rezultat. Atunci a
propus o nouă variantă:

- ...Anularea categoriei pînă ce referența va
prezenta dovezile numărului **extins** de receptor
ai propagandei.

De astă dată, computerul a acceptat:

CREDATORE REFERENT
PREZENTAȚI DOVEZI NUMĂR EXTINS DE
RECEPTORI AI PROPAGANDEI.

Coral nu s-a lăsat nici el:

- Referența propune anularea necesității de do-
vezi în sprijinul constatării.

Codul 193700.

În lipsa dovezilor pro și contra, constatarea se
confirmă din oficiu. Se poate infirma numai cu do-
vezi concrete contra sa.

Și computerul a revenit la vechea formulă:
CREDATORE CRYSTAL BRUNO.
PREZENTAȚI DOVEZI NUMĂR RESTRÎNS
DE RECEPTORI AI PROPAGANDEI.

- Bine-ați venit, înșurăței transtemporalii!, i-a în-
tîmpinat, cu un zîmbet larg, cît toată fața sa măli-
nie, Johann Ampère. Cum vă simțiți? Ceva gre-
șuri, ceva vertijuri... „intelectuale”?

- Nu, dragul meu, mulțumim, mi-i excelent! I-a
răspuns vesel Bruno. Pe-aici ce mai e nou?

- Mai nimic, fleacuri, vorbim noi mai pe larg,
după, examen. Hai! La medical cu voi, că nu se
știe niciodată!

În drum spre blocul examinator, Stella l-a strîns
ușor de braț pe Bruno și i-a șoptit:

- Aș vrea să nu spunem nimănui ce am văzut...

- Cum să nu spunem?!?, s-a mirat Bruno, Și
ce-o să facem cînd or tăbări toți cu întrebările?

- Nu, vorbeam despre Crez... Nu vreau să po-
menim nimic de starea în care l-am găsit. Mi-ar fi
foarte neplăcut...

- A, asta era... Bine, de acord. Și-așa Johann
cred că știe și în fond ai dreptate. Discuțiile pe
tema asta nu pot fi decît groaznic de plicticoase.
Cu fanatismii noștri...

- Bruno, te rog!, l-a strîns de braț ceva mai tare
Stella, jignită.

- Bine, bine, iartă-mă.

Și n-au vorbit.

Stella din devotament Etern, Bruno din pru-
dență. Prudență față de divagările penibile la care
predispunea subiectul, desigur, nu-i trecea prin
minte că vreedată va trebui să dea seamă de ta-
cările firești înapoierei lor. Dar prudență; nicide-
cum „îndoilei asupra unui posibil eșec al Crezu-
lui”, sau „pudoare Eternă”. Fapt este, însă, că nu
au vorbit. Cu nimeni.

Acum și-o amintea..

La ce bun?

În fața unei instanțe care plecă de la premisa că
ei **pot** fi vinovați, neinteresînd-o probe în acest

MIHNEA COLUMBEANU

surs, ci cerându-le lor să dovedească, dacă pot, contrariul. Dacă pot. Și dacă nu...?

Întrunirea instanței se încheiase și i se pusese în vedere să aștepte rezultatul, care nu avea să întîrzie. (Sigur că nu avea să întîrzie, de vreme ce judecătorul fusese un computer! Rezultatul fusese stabilit în secunda încheierii întrunirii! Atunci, ce Etern Unic mai avea de așteptat?). Se ghemuise într-un colț, pe banchetă, cu genunchii la piept și brațele petrecute în jurul lor. În aproape șaptezeci de ani de viață, nu cunoscuse niciodată anchiloza.

Se gîdea la Stella.

Avea s-o mai vada vreodată? Înaintea plecării în exil, îi vor da voie să o mai întîlnească, pentru cea din urmă oară? Pentru asta ar veni ea și singură la Concoctville, sărăcuța, dacă ar putea! Dar, de fapt, oricum va fi adusă în oraș. Singură, îi va fi cu neputință să trăiască mai departe în căsuța lor. Or s-o integreze într-un cămin al Serviciului de Asistență Socială și acolo își va trăi, singură printre mii de alți bătrîni, ultimii ani din viață. Fără el. Fără Bruno, singurul om pe care-l iubise și care o făcuse fericită.

Bruno nu clipa, nu se clintea. Nici chiar acest lucru nu i se părea nedrept. Fusese voința Eternului Unic. Aplicată de membrii S.O.S.-ului, care, după cum avusese cu prisosință prilejul să se convingă, nu pricepeau nimic din tot ce se întîmpla, dar merita. Se îndoiiseră de perenitatea Crezului. Amîndoi. Aveau să învețe din nou să creadă pînă la capăt în Cel Nesfîrșit, el în Eternul Purgatoriu, Stella în anii de singurătate care o așteptau. În „purgatoriul” ei.

Acum așa gîdea.

- Și aici o să punem o icoană holo. Vezi? Acolo, sub fereastră, proiectorul... Sau mai bine deasupra, nu? Ce zici? Fixăm un suport deasupra galeriei, e loc, nu ți se pare? Și-l vom avea pe Cel Nesfîrșit la capatul patului, sa ne vegheze...

- Îți cam place casa! Parcă-i fi din nou o puștoaică îndrăgostită!...

- Cum să nu-mi placă, iubitele? Am vrut s-o văd doar ca să fiu sigură. Dar e exact ceea ce ne-am dorit dintotdeauna...

- Mie-mi spui?

- Așa că...

- Așa ca, mîine merg și facem formele.

Lau ridicat la mai puțin de o zi după întrunirea instanței.

- Pregătiți-vă pentru eliberare.

...Iar Stella acceptase din prima clipă: „Oriunde, dragul meu, și pînă la sfîrșitul Timpului, dacă trebuie!... Numai să pot trăi alături de tine, întru Legea și Forța...”

- Pregătiți-vă pentru eliberare.

Ce? **Eliberare?** Auzise bine? Să fi mers oare generozitatea Eternului pînă la...

- Pregătiți-vă pentru eliberare.

În clipa următoare, peretele din spatele său a culisat rapid, o dată cu bancheta pe care stătea ghemuit. Bruno s-a rostogolit pe spate, în coridor,

la picioarele însoțitorului.

Era o însoțitoare. Nefiresc de înaltă pentru o femeie, tunsă bărbătește, cu față mare, colțuroasă și sini imenși ce căutau parcă să străpungă materialul uniformei.

- La anunțul „Pregătiți-vă pentru eliberare”, vă ridicați în picioare, vă corectați ținuta și așteptați deschiderea fantei de acces.

Voce impersonală, dură, aproape metalică. Dacă nu ar fi văzut-o în carne și oase lîngă el, ar fi crezut-o o simulare videografică.

Bruno s-a ridicat, puțin rușinat, sub privirile reci ale însoțitoare și a rămas în așteptare.

- Urmați-mă!

Așadar, Nesfîrșitul îl iertase! Nesfîrșitul, cel atât de bun și generos...! Dar el, Bruno, un simplu om, el își putea oare ierta greșeala? Mai ales acum, cînd Eternul Unic își dovedise suprema clemență, mai ales acum, se putea el împăca, omenește, cu erezia îndoilelor cărora li se lăsase pradă? În locul Eternului Purgatoriu, din nou casa lor de pe malul Almei, viața liniștită de la țară... Liniștită? Liniștită va putea fi, cu gîndul permanent că, demult, cînd era tînar, crezuse, fie și pentru o clipă, că viitorul îi va putea aduce Crezului degradare și umilință?

Au ajuns în dreptul unei alte fante care s-a deschis pe loc. Ascensorul. Însoțitoare a atins o tastă din capătul inferior al coloanei. Bruno și-a amintit că, la sosirea sa în habitacul 156, însoțitorul atinsese cam a douăzecea tastă de sus în jos, ceea ce însemna că habitaculurile, laolaltă cu cea mai mare parte a încăperilor sediului S.O.S., se aflau la subsol. Văzuse acum că însoțitoare a atins tasta corespunzînd nivelului ultim. Continuau, deci, să coboare? Pe unde aveau să-l elibereze, dar? Sau, poate, mai erau de perfectat unele forme, undeva într-o secție din josul complexului subteran?

Ascensorul s-a oprit, fanta s-a deschis... Alt coridor, ceva mai sus, în rest similar cu cel dinainte. După cîțiva pași, Bruno a fost introdus într-o încăpere nu cu mult mai mare decît habitacul 156, cu aceiași pereți semireflectorizanți, unde se afla o canapea centrală, lungă cît un stat de om, avînd lîngă un capăt o cutie emisferică suspendată pe un picior. O alta femeie aștepta, așezată alături. Țî-nără, slabă, cu păr cînețu, tuns la fel de scurt. În afara uniformei purta o pereche de manșuri de plastic, de aceeași culoare.

- Vă rog să vă culcați, i-a arătat ea lui Bruno canapeaua.

Un examen medical? Înainte de eliberare... parea să aibă sens.

Ceea ce a urmat, însă, nu părea deloc să aducă cu un examen medical, critic de sumar. Femeia și-a tras pe cap o cagulă opacă (probabil de transparentă unidirecțională) cu un filtru rotund flexibil în dreptul gurii, a deschis cutia, a scos din ea o calotă metalică și i-a fixat-o lui Bruno pe cap, a reglat niște șaltere aflate la baza cutiei și a atins scurt o tastă din apropierea lor. Apoi a pus la loc calota și și-a scos cagula de pe față.

e t e r n u l p u r g a t o r i u

- Urmați-ma, a spus însoțitoarea.

Bruno s-a supus. Ce-i făcuse oare femeia cu căgula? Chiar simțise un mic șoc în creier, în momentul atingerii tastei, sau fusese numai o părere?

Un nou ascensor, mai strîmt și de formă cilindrică, fără nici o tastă la vedere, care a și pornit cu viteză, în jos, după cum îi dădu de veste lui Bruno golul pe care-l simți în stomac. Mereu în jos. Pînă unde aveau s-o mai țină așa?

I-a întîmpinat un coridor circular. După ce au străbătut circa un sfert din circumferința sa (cam aceeași cu a clădirii de la suprafață) au intrat într-o cameră în care aștepta, așezat în spatele unui terminal mic, un om pipiriu. Bărbat? Femeie?... Avea nasul lung și subțire ca al unei păpuși de jucărie.

- Chrystal Bruno, a spus însoțitoarea.

- Receptionat.

După ce femeia a plecat, năsoșul i-a indicat lui Bruno o emisferă rigidă:

- Luați loc și așteptați.

Apoi, tăcere.

Eliberarea se afla la doi pași. Fusese voința Ce. lui Nesfirși și Fi Fără de Seamăn, nu putea fi deci decît justă... Și totuși... Și totuși...

Omul cu nas lung stătea în fotoliul său, nemișcat, privind în gol.

- Cam cît mai durează pînă voi fi eliberat?, a întrebă Bruno.

- Eliberat?, s-a mirat omul. Dar sinteți liber...!

- Deja? Și atunci ce mai am de făcut aici?

- Urmează aplicarea măsurii disciplinare stabilite de instanță.

Bruno iar nu mai înțelegea nimic.

- Cum adică? Sint liber, și totuși...? Adică, mi s-a stabilit o măsură disciplinară aplicabilă în libertate?

- Dar orice măsură disciplinară se aplică în libertate, credatore dragă! Doar trăim într-o societate în care libertatea habitantului este un drept sacru și inalienabil.

- Și cît timp am fost ținut în habitacul, tot liber eram?

- Bineînțeles! Vi s-a oferit acel spațiu de locuit pentru a se facilita procedurile, dar nu ați fost privat de libertate!

- Atunci pentru ce „eliberare” am fost anunțat să mă pregătesc?

- Pentru eliberarea habitacului, evident!

Bruno n-a mai apucat să spună nimic. Fanta de acces s-a deschis și un însoțitor înalt și ciolănos a împins înăuntru un fotoliu rigid rulant în care era așezată Stella.

Stella! Slăbită, cercănată, cu obraji adînciți ca niște caverne, ochii duși în fundul capului, buzele subțiate și străvezii... Părul, care înaintea sosirii citațiilor încă mai păstra cîteva șuvițe blonde, acum era complet alb. Femeia privea în gol, cu ochi abia întredeschiși în care abia mai licărea o scînteie palidă de viață. Nu l-a văzut pe Bruno decît în clipa cînd s-a repezit înnebunit la ea.

- Stella! Stella, dragostea mea, ce-i cu tine-aici? Unde-ai fost, ce ți s-a nîmplat?

Bătrîna a tresărit și pe obraji ei pergamentoși a

apărut o undă de roșeață.

- Am gîndit greșit... a murmurat ea, cu voce abia auzită, chinuindu-se să-și vada soțul. Am călcat Legea Nesfirșitului... Noi...

Eforturile ei de a vorbi erau evidente.

- Lasă acum, odihnește-te! Îmi spui mai tîrziu, a mîngîiat o Bruno pe obrazul scoficit. Între timp, însoțitorul Stellei plecase. Omul cu nasul lung s-a apropiat de ei, cu cartele personale în mînă.

- Acestea sînt cartelele dumneavoastră individuale?

- Da' ce-o credeai că sînt?!?, a izbucnit Bruno, tremurînd. Erau în pragul ispășirii unei erori capitale, soția sa își dădea duhul alături, și ăștia-i mai ardea de formalități!

Activantul nu a protestat. Pînă la exil distanța era scurtă. Nu mai aveau rost formulele protocolare și procedurile ipocrite.

Așadar, și Stella fusese adusă la S.O.S., cercetată și judecată... Rigiditatea procedurilor, austeritatea condițiilor de locuit (greu de crezut să i se fi „oferit” altceva decît tot un habitacul) dar, mai ales, șocul cumplit al revelării greșelilor înfăptuite fără a-i trece prin minte măcar, față de Cel Nesfirșit, o secătuiseră cu totul... Dar poate era mai bine așa. Aveau să ispășească împreună. Așa cum trăiseră o viață întreagă, nedespărțiți, pășeau, acum, spre porțile Eternului Purgatoriu...

- Urmați-mă, a spus rece activantul.

- Poate-o lăsa puțin să-și revină!, s-a răstit Bruno. Nu vezi că abia mai respiră? Crezi că e ușor să te obișnuiești cu gîndul că ai încălcat Legea Eternă?...

- Veți avea timp pentru asta în Eternul Purgatoriu. Urmați-mă de bună voie, altfel voi fi silit să soliciț sprijinul însoțitorilor.

În fond, omul avea dreptate. Resemnat, Bruno s-a ridicat și a trecut în spatele fotoliului rulant.

Într-un perete s-a deschis o fantă. Au trecut toți trei într-un tunel de tranzit, un șir de mici holuri pătrate ale căror fante intermediare se deschideau pe rînd și se închideau imediat în urma lor. Și au ajuns într-o sală spațioasă, rotundă, aflată, după cît se părea, în centrul cercului descris de coridorul exterior. Într-o parte, un perete de sticlă, în cinci straturi, lăsa să se vadă cîteva zeci de chipuri aplecate deasupra unor display-uri ce le scaldau într-o lumină galbenă, pîlpitoare. Jumătatea opusă a sălii era ocupată de o instalație complexă, un sistem de cilindri curbați, sfere dispuse aparent haotic, conuri lungi și înguste așezate cu vîrfurile în afară, asemenea unor ace de arici uriaș, și numărate alte dispozitive și aparate, legate toate între ele printr-un păienjenis de conductori. În centru, o pată neagră. Probabil sferică, deși nu se vedea decît ca o simplă pată, lipsită de volum, de substanță, de spațiu, mai neagră decît întunericul cel mai dens. Ducea spre ea o planșă metalică, îngustă, în pantă, lingă care se afla un pupitru semicircular. Așezat la pupitru, cu spatele, un bărbat în uniformă, cu părul lung și argintiu.

- Nesfirșite...!, a strigat, abia auzit, Bruno, la vederea instalației. Dar așa e...

Da, Bruno, a răspuns, întorcîndu-se spre el,

MIHNEA COLUMBEANU

bătrînul de la pupitru. Era normal să-l recunoști. Ar fi recunoscut oricînd atît aparatul, cît și pe omul cu fața lată și măsline, care-i coordona funcționarea.

- Johann!

- Eu, prietene... Îmi pare rău că ne-a fost dat să ne vedem aici...

Îl priveau amîndoi muți, neînțelegînd, sau, mai bine-zis, începînd, în sfîrșit, abia acum, să înțeleagă.

Omul care îi adusese aștepta în spatele lor. Ampère l-a expedit cu un gest, apoi l-a privit din nou pe soții Chrystal:

- Va să zică așa... Și voi... Sincer să fiu, vă așteptam. De ani de zile, de cînd s-a schimbat Legea, eram sigur că într-o zi veți ajunge și voi aici. Deși am sperat tot timpul, credeți-mă, tot timpul, că, poate, totuși... În fine, asta e. Noroc că de mine depind toate coordonatele. O să aranjez să ajungeți cît mai bine.

Puțin îngrijorat, Bruno a aruncat o privire involuntară înspre cei din spatele peretelui de sticlă.

- Nici o grijă, nu ne aud, a rîs ușor Ampère. Aici nu sînt sisteme de supraveghere automată, nu le-ar servi la nimic. Pentru cei care pleacă, secretele nu mai au rost, iar eu, dragii mei, ca dispecer-aplicanți, le sînt prea prețioși ca să mă tem de vreo măsură disciplinară. Și-așa știu că-mi voi petrece restul vieții în văgăuna asta. Așa că vă pot vorbi deschis.

- Unde-ai să ne trimiți?

- Undeva în Premergător, categoric, asta-i regula. Dar fiți fără grijă, pentru voi o să am grijă să aleg un loc unde să puteți trăi omenește. Să nu spuneți nimănui, acolo, cine sînteți și de unde veniți. Nu v-ar folosi la nimic și oricum întoarcerea e imposibilă. Vedeți, e obligatoriu ca exilații să ajungă în timpurile premergătoare ultimei conflagrații, cînd transtemporalitatea era încă prea departată pentru a mai exista vreo posibilitate de revenire. Ba chiar din partea noastră, în eventualitatea unei schimbări de regim, nu se poate pune problema recuperării, de vreme ce sînt obligați să lucrez fără înregistrarea coordonatelor unei singure călătorii măcar, pentru siguranță. Iar Istoria Premergătoare, dragii mei, e atît de întinsă, încît șansele de a găsi, întîmplător, vreun exilat sînt infinitesimale. O singură dată, de cînd mă îndeletnicesc cu treaba asta scirboasă, am avut o surpriză tocmai trimisem o familie (în timpi diferiți, normal, ce vă-nchipuiți!) și, cînd mă închid transtemporalizatorul, mă trezesc că iese din el o femeie. Printr-o şansă unică, se aflate în apropierea cîmpului de expulzie-absorbție; l-a recunoscut imediat și a intrat în el. A trebuit să o trimit înapoi (într-un alt „înapoi“, normal), dar ajutat de vreo cinci însoțitori care-au băgat-o cu forța în incintă, parcă-și ieșise din minți, săraca. La fel de mici sînt și șansele ca exilații să se întîlnească între ei acolo. Țiam spus, îi împrăștiem pe o durată de peste zece mii de ani!

Nu prea vă zgîrciți la prețurile de cost !, a remarcat sarcastic Bruno.

- De, prietene, Ordinea Socială nu cunoaște sacrificii... Pot să-ți spun că transtemporalizatorul ăsta funcționează anual la nivelul întregii economii mondiale pe zi. Și, la urma urmei, poate că merită. Zilnic exilăm circa treizeci de persoane. Și mai sînt cîteva mii de transtemporalizați în activitate în toată lumea. Altfel, cu rata natal/mortal la care s-a ajuns, cu deșteptii ăia de sus și medicina lor, crezi că ar mai încăpea oamenii pe pricăjita asta de planetă?

- Dar nevinovați, Johann, nevinovați...!

- Vinovați ca și nevinovați... De fapt, mai mult nevinovați, ai tu dreptate. INJUSTITIA FIAT, NON PEREAT MUNDUS! Și? Ce pot eu să fac?, execut niște sarcini. Altul, în locul meu, poate nici măcar nu și-ar da osteneala, ca mine, să-i plaseze, în ciuda dispozițiilor, cît se poate de bine. Dar îți dai seama că, în ritmul în care-mi sînt trimiși, cele mai multe determinări le fac aproape la întîmplare. Dacă-ai ști cîți nimeresc pe căi ferate, pe autostrăzi, în pline războaie premergătoare... ca să nu mai vorbesc de cei ce se pomenesc în plin deșert, în tîndră, în largul oceanului, în înaltul cerului, în adîncurile pămîntului... Știi cam cîți supraviețuiesc călătoriei? Cinci la sută. Și cîți din totalul acestor cinci la sută nimeresc într-un loc unde sînt șanse să trăiască normal mai departe? Trei la sută. Determinări de timpuri de pace, de zone populate, de regiuni litorale, mă rog, de locuri proprii vieții omenești, știi în ce ritm reușesc să fac? Cam una la douăzeci de zile. Și nici asta nu-i de ajuns. Și asta se consideră că poate prezenta riscuri, acolo, în hăul Premergător, pentru Ordinea Socială Eternă sau măcar pentru cuantumul demografic din vremurile sosirii. Știi ce vi s-a făcut înainte de a veni la mine?

- Unde, în cabinetul ăla?

- V-au sterilizat, prietene!

- Ce???!!?!!...

- Sterilizat. Electrolobotomie. Castrare pe creier.

- Pe noi???! La vîrsta noastră???!!?

- Inflexibilă e Legea și Forța Eternă...!, a rînit amar Ampère.

Apoi s-a întors spre pupitru, a atins o tastă și a întrebato:

- Sînteți gata cu determinarea?

- Aproape, credatore aplicanți, a răspuns o voce bărbătească. Dacă vreți, vă dăm propunerea de coordonate.

- Te rog...

Pe un display au prins să se înșiruie cu viteză o serie de numere și cifre. Ampère a manevrat cîteva dispozitive și a citit alte date, de pe un display alăturat:

- 1447... Peninsula Yber... Ntt... Încercați altceva, asta nu-mi convine!

- Cum doriți. Vă dăm un apel imediat ce...

Dar Johann Ampère tăiase legătura și se întorse din nou spre Bruno și Stella:

- Și tu, Stella? Mai îl adori pe Eternul Unic?

- Da, Johann... a răspuns șoptit bătrîna.

- Crezi? Că e bun și drept? Că ne veghează și

eternul purgatoriu

ne ocrotește?

- Da... Ceea ce se întâmplă, nu de la el pornește... Asta este adevărată conspirație, nu ficțiunea aia inventată de ei ca să-și justifice tirania. Aștia sînt... nu „reformații”, ci „Deformații”, din vina cărora Crezul se va destrăma și va ajunge, peste o sută și mai bine de ani, de rușinea istoriei. Dar Nesfîrșitul... el nu are nimic de-a face cu toate astea.

- Te cred că nu are nimic de-a face! Nesfîrșitul, așa cum știe toată lumea, dar nimeni nu îndrăznește să recunoască măcar față de sine însuși, s-a sfîrșit demult... Creierul electronic care, zice-se, îl „perpetuează în Eternitate”, nu e decît un obiect... O unealtă... în minile lor... Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat!...

Din pupitrul de comandă s-a auzit un semnal sonor.

- Ampère, te mai cicîi mult cu boșorogii ăia doi? Deja s-au bulucit încă două serii la ușă!

- Mai du-te-n Eternitatea mătiil, înjură dispece-
rul. Luă, totuși, legătura cu sala de predetermi-
nare:

- Ați găsit ceva mai bun, băieți?

- Da, creatore aplicant!, a răspuns prompt
vocea dinainte, în timp ce un alt șir de numere și
semne se înșiriau pe display. Ampère a atins o
tastă și, pe un ecran alăturat, a apărut o imagine
difuză. Părea o stradă, undeva într-un oraș...

- Asta-il, a exclamat bătrînul, cu ochii scînteie-
tori. În regulă, țineți-o așa cît puteți de mult! Apoi,
atent la pupitrul său, fără să se mai întoarcă:

- Bruno! O poți lua pe Stella-n brațe?

- Ca întotdeauna... a murmurat Chrystal.

- Ia-o și ponți pe cărare. N-ai uitat, nu?

„Cărarea” cobora într-o pantă lină. Era ușor

alunecoasă. Cu soția sa în brațe, Bruno Chrystal
trebuia să facă eforturi destul de mari pentru a-și
menține echilibrul.

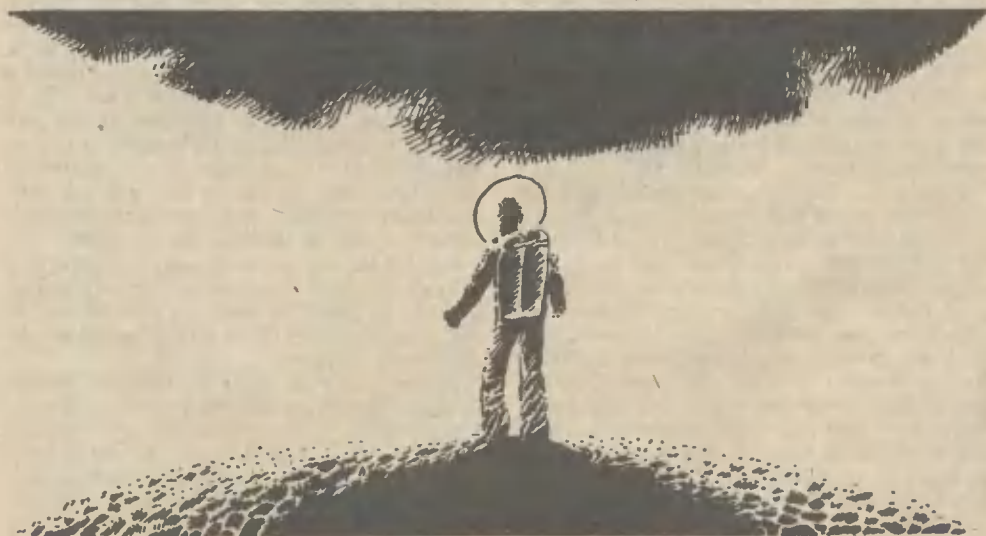
- Caută să te grăbești, s-a auzit în urma sa vo-
cea lui Johann. Cîmpul nu stă mult și se pare că
ne apropiem de un moment foarte bun...

În jurul lor vuiau slab, și murmurau, și licăreau,
cilindrii, și sferele, și conurile... „Cărarea” vibra
abia perceptibil. În față, jos, în fundul adînciturii în-
căperii, în capătul conului urias al sistemului sub-
teran ascuns în adîncurile de sub Concoctville, în
„gaura neagră”, prindea să pîlpie ușor o imagine.

- Fantastic ce bine se leagă! Le-am tras o păcă-
leală strașnică, n-am ce zice, creditorilor noștri!
Haide, Bruno, haide, un mic efort! Te rog, e păcat
să...

Vocea lui Johann Ampère se auzea tot mai
slabă, mai îndepărtată... O acopereau, treptat, alte
sunete, noi, străine...

Purtîndu-și soția în brațe, conform unui obicei
dintr-un timp de mult uitat care reinvie în jurul lor,
Bruno Chrystal coboară prin mijlocul unei străzi
largi și frumoase, însozite, mărginite de copaci, co-
paci! (copaci în mijlocul orașului!) și de două șiruri
de clădiri scunde și prietenoase, cu cel mult ze-
ce-douăsprezece nivele, împodobite cu arcade, co-
lonade și basoreliefuri, printre obiecte mobile du-
duind vesel și mișcîndu-se încet, fără graba de-
mentă a subtaxurilor computerizate, care îi oco-
lesc, scoțînd sunete melodioase, aude cîteva strî-
găte, voci omenești, niște oameni îmbrăcați ciudat
se apropie în fugă de ei, îi trag la o parte, pe mar-
gina străzii, vin și alții, tot mai mulți, totul în jur
răsună de ropote de pași pe caldarîm și de exclama-
ții și întrebări rostite într-o limbă necunoscută

desen de ALEXANDRU ANDRIȘ

ovidiu șerb am fost zeu

Am fost zeu. O afirmație greu de crezut ca să nu zic altfel, mai ales pentru cine m-ar putea vedea acum încovrigat pe fotoliu și zvîrcolindu-mă de durere. Un cuțit bine ascuțit își face de cap prin stomacul meu istovit de miile de pastile nutritive pe care le-am înghițit în ultimii ani. De cîtăva vreme crizele au început să se înțelească și tare mă tem că mă paște un ulcer perforat. Ar fi culmea să mor atît de stupid, acum cînd mai avem mai puțin de o jumătate de an pînă la Terra. Dacă lars ar fi aici, ar ști el ce să-mi facă. M-ar studia cu instrumentele lui sofisticate și cu siguranță m-ar pune pe picioare în două zile. Însă lars – medicul nu mai este și ca întotdeauna cînd îmi aduc minte de asta, dinții mi se strîng într-un scrișnet de furie, iar mîna se încheștează reflex pe patul armei, de care nu mă despart nici în somn.

Aici în cabina de comandă a navei, încluiat pe dinăuntru și într-o veghe permanentă, mi-am petrecut ultimii trei ani și jumătate din viață. Nici nu e de mirare că am făcut ulcer. Hrana s-a rezumat, în exclusivitate, la cîteva pastile de zi, iar teama continuă de a nu fi surprins de atacul celorlalți mi-a slăbit nervii pînă în pragul nebuniei, pe care poate că l-am și trecut. Nu mai sînt în stare să-mi dau seama.

Cred că și ceilalți au aceleași probleme, deși lor ar trebui să le fie mai ușor. Ei sînt doi și tot foști zei, ca și mine. În afară de cabina de comandă, cele două coridoare de acces și alte două mici încăperi, restul navei e în mîinile lor.

Spess și Clyn mă pîndesc și ei din sala mașinilor în care s-au încluiat încă de la plecarea de pe Alfa, acum patruzeci de luni. Ciudat e că, deși nu i-am mai văzut de atîta vreme, le-am simțit mereu prezența, urmărindu-le continuu mișcările cu ajutorul senzorilor cu care mi-am delimitat domeniul.

Ca să nu mint, trebuie să spun că i-am mai văzut o dată de la plecare. Pe atunci erau trei. Era și bruta de Kors cu ei. L-am ucis chiar în clipa în care a ridicat arma către mine. Apoi, am profitat de panica celorlalți și m-am rostogolit în viteză pînă la cabina de comandă. Am avut noroc. Ușa grea pe care am închis-o cu spatele s-a încins sub focul concentrat al declanșatoarelor termice.

Nici atunci și nici mai tîrziu nu am simțit vreo

umbră de regret pentru moartea lui Kors. O merita cu prisosință. El l-a asasinat cu sînge rece pe lars, care nici măcar nu era înarmat. Dar asta s-a petrecut cu mult timp înainte, pe Alfa. Și ce frumos începuse totul, acum opt ani. Ne îmbarcasem toți cinci pe o navă mică, dar rapidă, din noua generație, pentru o misiune îndrăzneată. Porneam atunci de pe Terra în ovațiile mulțimii adunate pe cosmodrom pentru a verifica teoria statistică Seewald, conform căreia, în diferite zone ale galaxiei, afectate de un anumit raport al maselor stelare, probabilitatea existenței vieții este simțitor mai mare decît în alte părți. Plecasem, deci, spre o astfel de zonă Seewald în ciuda vitezei fantastice de care beneficia nava noastră în comparație cu navele mai vechi, aveam de petrecut aproape patru ani într-un spațiu restrîns la minimum și cu posibilități reduse de comunicare cu Pămîntul.

Era pentru prima oară cînd un echipaj uman efectua un zbor atît de lung și cu toate că făcusem în vederea zborului antrenamente serioase împotriva claustrofobiei și plictiselii, după primii doi ani, în care fiecare și-a epuizat resursele de sociabilitate și altruism, au apărut între noi mici animozități și chiar conflicte. Acestea, dezvoltîndu-se foarte rapid, în lipsa altor evenimente care să ne preocupe, au scindat pînă la urmă grupul nostru și așa destul de restrîns. De o parte Spess, Clyn și Kors pe care i-au apropiat înclinațiile comune spre duritate și indiferență, iar de cealaltă lars și cu mine. Încin să cred că lungile dialoguri purtate de noi în minusculul său cabinet erau mult mai puțin dăunătoare atmosferei de la bord decît jocurile de noroc cu care își umpleau timpul ceilalți.

Din fericire, lucrurile n-au mers mai departe și în ciuda antipatiei crescînde pe care o resimțeam unii față de ceilalți, la sosirea în zona Seewald se mai putea încă vorbi de un echipaj capabil să-și îndeplinească misiunea.

Ne-am apucat de lucru cu febrilitate, grăbindu-ne să descărcăm energiile acumulate în nervii supratensionați de lungă și plictisitoare călătorie. Eram atît de bucurioși că aveam din nou de lucru încît eram dispuși să trecem peste neînțelegerile care ne despărțeau. Și chiar am reușit. Astfel încît, atunci cînd Clyn ne-a anunțat radios că pe

una din planetele sistemului descoperise prin telescop existența unui ocean planetar, ne-am îmbrățișat cu toții, fericiți ca niște copii.

Suferințele pe care le îndurasem în cele patruzeci de luni de călătorie căpătaseră brusc sens. Efortul nostru nu fusese zadarnic. Cred că dacă atunci, la capătul drumului, am fi găsit doar o mână de planete pustii, conflictul care ne ține acum, pe cei care am mai rămas, izolați unii de alții și în stare de a ne ucide cu singe rece, ar fi izbucnit neîntârziat. Într-un fel, mă gîndesc că ar fi fost mai bine ca lucrurile să se întîmple așa. Am fi scutit de confuzii și suferință populația naivă și plăpîndă a planetei.

Pe scurt, am descins pe Alfa și încă din clipa în care am pășit în afara navei ne-am putut convinge de corectitudinea teoriei lui Seewald. Și încă cum!

Eram înconjurați de o masă compactă de trupuri nefiresc de frave și albastre, pe care se sprijineau cu grație niște capete ciudate, prelungi și terminate în sus cu un țugui bont. Stăteau cu toții nemișcați ca niște statui și dacă n-ar fi fost ochii mari care ne fixau curioși, am fi crezut că fac parte din regnul vegetal, mai ales că partea de jos a trupului părea să crească direct din solul planetei.

La vederea mulțimii împietrite, care ne urmărea în tăcere – pe atunci încă nu știam că sînt cu desăvîrșire muți, oficiul de sub ochii rotunzi servind exclusiv ingerării hranei – idiotul de Kors a pus mina pe armă și fără intervenția promptă a lui Clyn, primul contact al umanității cu o formă de viață extraterestră ar fi început cu un măcel.

După cîteva momente de stînghereală cauzate de gestul necugetat al lui Kors, Spess a făcut cu precauție cîteva pași către cercul mut al alienilor și ridicînd mina într-un gest de salut a rostit un mic discurs din care reieșea că noi sîntem niște băieți de treabă și că am venit de pe îndepărtata Terra să le aducem salutul umanității.

Judecînd acum, la rece, nu pot să nu remarc cît de grotesc trebuie să fi arătat Spess rostindu-și cu patos discursul, într-o engleză de salon în fața rîndurilor tăcute de capete țuguiate. Pentru a nu mă îndepărta de adevăr, trebuie însă să mărturisesc că atunci, dintre noi toți, Spess a dovedit cea mai multă prezență de spirit, iar discursul lui grotesc a constituit, totuși, primul pas în direcția stabilirii unei legături.

Acțiunea lui a stîrnit în rîndurile alienilor un freamăt de trupuri azurii și după cîteva clipe unul din ei a înaintat către Spess lunecînd lin pe solul neted. Era gol ca toți ceilalți și cam de aceeași înălțime cu Spess, însă părea mult mai mic decît el datorită subțimții trupului și miimilor. S-a oprit la cîteva pași și privindu-ne cu ochii lui mari a început să gesticuleze rapid cu brațele lungi și subțiri. După ce a dat din mîini cu violență cîteva vreme, s-a oprit arătîndu ne printr-un gest foarte cîr că dorește să îl urmărim. Consultîndu-ne scurt din pri-

vi am hotărît să-l lăsăm pe Kors la navă și am pornit încet în spatele alianțului urmați în tăcere de mulțimea care ne întîmpinase.

Coborînd pe o cărare îngustă și șerpuită panta unei văi adînci, prin fundul căreia își croia drum un pîrîu, am ajuns destul de repede la o mică așezare. Era destul de modestă, cu niște construcții primitive, dispuse circular în jurul unei mici piețe și ridicate din bolovani de rîu îngrămădiți în neorînduială, acoperite cu birne tăiate probabil din lemnul copacilor firavi ce populau versanții văii.

În centrul micului sat însoțitorii noștri s-au oprit făcînd din nou cerc în jurul nostru. Am așteptat cîteva clipe nedumeriți pînă cînd, dintr-una din clădirile ce înconjurau piața, a ieșit și s-a îndreptat către noi un personaj care se deosebea întrucîtva de alții înălțîndu-se pînă atunci. Era și el lipsit de veșminte, însă avea țuguiul înfășurat în ceva ce ar fi putut fi o pînză. Ținuta demnă și înceteala aproape măiestruoasă a mișcărilor trădau autoritatea de care se bucura individul în fața celorlalți. S-a oprit și ne-a privit îndelung, apoi a început să gesticuleze. Era o diferență izbitoră între grația și siguranța mișcărilor căpeteniei și gesturile repezite și confuze cu care ne întîmpinase „interlocutorul” lui Spess. Semnele pe care le făcea erau atît de expresive încît la încheierea scurtului discurs am avut senzația că înțelesesem aproape totul. Era în linia mari un discurs de bun venit, ponderat dar prietenos și încheiat cu invitația de a pătrunde în clădirea din care ieșise vorbitorul.

Ne-am îndreptat cu toții într-acolo însă, în clipa în care încercam să ne strecurăm prin deschizătura îngustă și neregulată, Clyn s-a dezechilibrat și încercînd să se sprijine a provocat surparea unei întregi aripi a clădirii. Bolovanii din care era ridicată nu fuseseră îmbinați între ei cu nimic, erau pur și simplu îngrămădiți unii peste alții, încît era de mirare că nu se surpaseră sub greutatea grinzilor de lemn.

Spenați de prăbușirea zidului, alienii se retrăseră seră cu cîteva metri înapoi și pînă și căpetenia ne privea cu neliniște. Cu o prezență de spirit remarcabilă, lars s-a aplecat și a început să adune bolovanii împrăștiați. Imediat, i-am urmat și noi exemplul și în cîteva minute, folosindu-ne de decașatoare pentru a topi local piatra, am refăcut zidul surpat. Cu cîteva focuri razante, opera de reconstrucție a fost desăvîrșită sub privirile acum uluite ale alienilor. Primul care și-a revenit a fost tot căpetenia și a fost rîndul nostru să fim surprinși cînd l-am văzut trîntindu-se cu fața la pămînt în fața noastră, urmat fiind îndată de mulțimea mută care se apropiase din nou. După momente penibile în care priveam stîngerii masa de trupuri azurii prosternate în fața noastră, căpetenia s-a ridicat și retrăgîndu-se cu fața spre noi prin deschizătură ne-a făcut semn să intrăm.

Interiorul, la fel de modest ca și exteriorul era luminat slab de niște sfere fosforescente așezate

într-un fel de farfurii. Cîteva lespezi cioplite, ceva mai mari și două trei obiecte de lemn cu destinație necunoscută alcătuiau mobilierul unicei încăperi. În afara de acestea, într-unul din colțuri, am observat, după ce m-am obișnuit cu semiîntinericul, o statuie. Da, era o statuie, probabil din lemn și lucrată cu o măiestrie remarcabilă. Reprezenta un alian în mărime naturală și dacă ochii nu i-ar fi fost imobili așa fi putut crede că e viu.

La invitația respectuoasă a gazdei, care era vizibil tulburată, ne-am așezat care cum pe lavițele joase de piatră. Cei cîțiva alfeni care ne însoțiseră în încăperea așteptau temători, urmărindu-ne cu ochi neliniștiți.

Pînă atunci lucrurile merseseră destul de mulțumitor și pînă și incidentul cu zidul trecuse cu bine. Ah, dacă Spess nu și-ar fi dat în petic tocmai atunci!

S-a ridicat alene și pe chipul lui se putea citi suferința disprețuitoare pe care și-o asumase deja asupra fragililor alfeni. Le-a făcut un semn hotărît, aproape poruncitor să se așeze, apoi, fiindcă alfenii nu au dat curs gestului său, probabil neînțelegîndu-l, a făcut un lucru îngrozitor.

A tras cu declanșatorul făcînd o gaură în pămîntul bătătorit, chiar în fața căpeteniei. Acesta îngrozit s-a prăbușit cu fața la pămînt trăgîndu-i cu sine și pe ceilalți. Cred că atunci l-am urît pentru prima oară pe Spess. Gestul îngrozitor de stupid m-a uluit și oripilat deopotrivă. Nu eram capabil să-l înțeleg. Nici acum nu reușesc să descopăr ce l-a determinat să acționeze astfel. Probabil vreo genă, transmisă peste generații de la vreun strămoș războinic și încrezut, izbucnise pe fondul tensiunii nervoase la care fusese supus în lunga noastră călătorie, sau poate că Spess înnebunise.

Înainte de a apuca să-i reproșăm gestul, a izbucnit într-un rîs nervos, urmat imediat de hohotele lui Clyn. L-am privit contrariat pe lars care părea la fel de uluit și atunci am simțit că noi doi nu vom putea niciodată să fim de aceeași parte cu Spess și al lui.

Într-o singură clipă, prin gestul său necugetat, Spess a reușit să compromită primul contact cu alfenii și să determine scindarea definitivă a echipajului. Dialogul între cele două lumi a fost întrerupt cu brutalitate înainte chiar de a începe, așa că nu am mai zăbovit mult în clădire, iar la plecare, alfenii ne-au însoțit păstrînd de astă dată o distanță apreciabilă față de noi.

Odată ajunși la navă, vechile certuri au izbucnit din nou și după ore îndelungate în care numai că nu ne-am bătut, ne-am retras fiecare în cabina lui fără să fi ajuns la vreun rezultat.

În zilele următoare, singura activitate pe care am făcut-o laolaltă a fost mutarea navei pe malul înalt al văii care domina satul. În restul timpului umblam însoțit numai de lars, evitînd pe cît posibil să întîlnim grupul lui Spess. Atunci cînd totuși îi întîlneam, ne îngrozeam la vederea schimbării pe

care o suferise fața lui Spess. Slăbise mult în cîteva zile, iar ochii adînciți în orbite scînteiau amenințător ori de cîte ori ne vedeau. Clyn și Kors îl urmau peste tot ca două umbre. La trecerea lor alfenii făceau automat gestul prosternării pentru a nu stîrni mînia zeului neîndurător. Singurul care avea acces în celula din panouri de titan pe care și-o ridicaseră în centrul satului era căpetenia.

Din cauza groazei pe care le-o vîrse în bietelesuflute încă necoapte, alfenii, care sesizaseră rup-tura, evitau să intre în contact cu noi. Nu ne refu-zau în mod explicit, la urma urmelor făcăm și noi parte din tagma zeilor atotputernici, însă niciodată nu am reușit să-i convingem să renunțe la prosternare măcar în fața noastră. Singurul lucru bun, zic eu, pe care l-am dus la bun sfîrșit, a fost recon-strucția birloagelor, care ne-a adus o undă de sim-patie în ochii lor mari, dar atît. Teama de declanșatoarele celor trei era atît de mare încît nu cute-zau să-și arate recunoștința pe care le-o citeam în priviri.

Lucrurile au mers apoi din ce în ce mai rău. Cei trei descrierați, cuprinși de beția puterii, i-au obligat pe alfeni, sub amenințarea declanșatoarelor, să transforme actul prosternării într-un adevărat ritual. La începutul fiecărei noi zile întreaga suflare a satului se aduna în fața adăpostului și în frunte cu căpetenia se aruncau la pămînt așteptînd umiliți și înfricoșați pînă cînd Spess cu un gest teatral le permitea să se ridice.

Împreună cu lars urmăream aceste incredibile scene ascunși prin cîte o casă sau de la înălțimea malului văii. Îi uram cu atîta patimă pe cei trei mi-zerabili încît, acum cînd mi-aduc aminte nu-mi pot explica de ce nu i-am ucis chiar atunci. Ar fi fost de o mie de ori mai bine și lars ar fi fost acum lîngă mine în locul celor două brute care mă pîn-desc din sala mașinilor.

Totuși, limita răbdării a fost depășită cîteva zile mai tîrziu cînd, într-o dimineață, în piața mică așe-zări, a apărut o statuie lucrată cu aceeași grație și precizie pe care o remarcasem cînd intrasem în coliba căpeteniei. Statuia îl reprezenta pe Spess în mărime naturală și sculptorul alian prinsese cu o deosebită măiestrie expresia dură și disprețuitoare a ochilor pierduți în adîncul orbitelor și linia îngustă și sumbră a guri.

Chiar în momentul în care, împreună cu lars am ieșit din navă, satul întreg era adunat în mica piață așteptînd apariția lui Spess pentru prosternare. În locul lui, din adăpost a ieșit Kors cu declanșatorul în mînă și după ce i-a privit cu un rînjit disprețuitor le-a făcut semn să se prosterneze în fața idolu-lui de lemn. Alfenii nu au înțeles sau nu au vrut să înțeleagă ordinul – ar fi fost bine să fie așa pen-tru că asta ar fi însemnat că intervenția brutală a „zeilor” nu le-a distrus complet voința. Ceea ce a urmat ne-a umplut de groază și oroare pe amîn-doi. Înfuriat, Kors a secerat vreo șapte, opt alfeni pînă cînd ceilalți înnebuniți de spaimă s-au trîntit la

pământ.

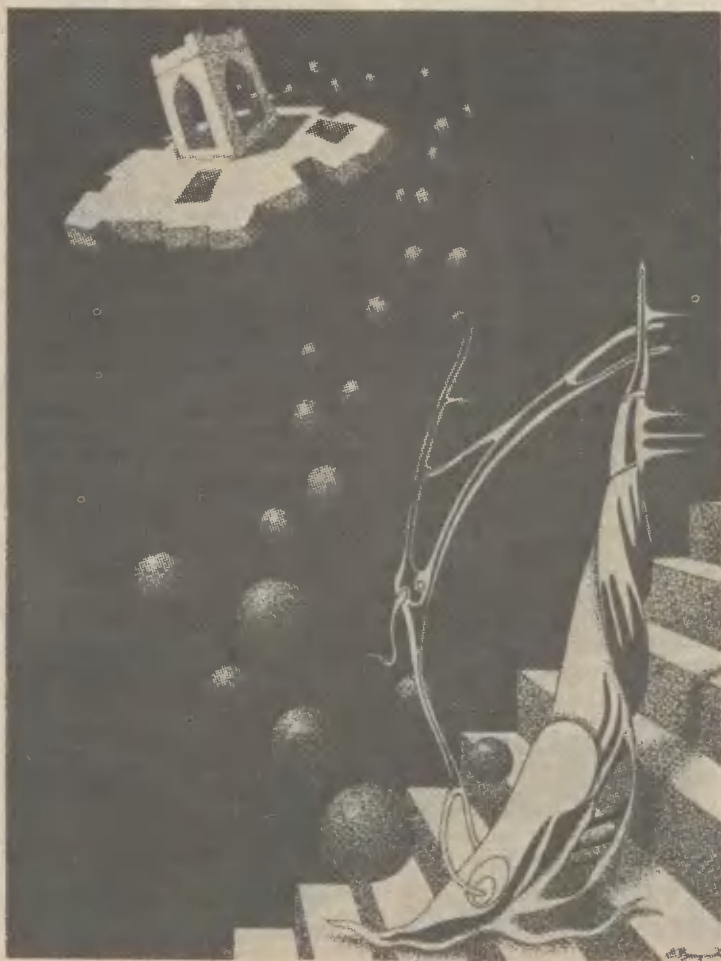
Înainte ca eu să apuc să-mi revin din tulburare, lars a pornit-o minios la vale. Nici măcar nu și-a luat declanșatorul, a pornit să-i înfrunte cu mâinile goale. S-a dus de-a dreptul către Kors și l-a lovit puternic cu pumnul în față doborându-l. Apoi, s-a întors către Spess care ieșise între timp din adăpost. A urmat probabil un violent schimb de cuvinte întrerupt brusc de fulgerul declanșatorului cu care Kors l-a răpus pe lars. Am simțit o durere vie în piept de parcă eu aș fi primit în plin lovitura apoi, într-un moment de luciditate, mi-am dat seama că dacă nu fac imediat ceva, voi împărtăși soarta sărmanului lars.

Din două salturi am ajuns la navă și odată pătruns înăuntru m-am încuiat în cabina de comandă și am coborât câmpul protector. În primul moment am vrut să pornesc motoarele și să plec numaidecât, însă gîndul la suferințele care i-ar fi așteptat pe bieții alfieni m-a hotărît să încerc să izbăvesc această lume pe care și așa înțîlnirea cu oamni o

afectase destul. Am luat microfonul și cuplînd amplificatorul le-am dat celor trei un ultimatum. Am mizat totul pe o singură carte amenințîndu-i simplu că, dacă într-un sfert de oră nu se află pe navă, pornesc motoarele și plec. I-am văzut sfătîindu-se cităva vreme, apoi pornind grăbiți către navă. Pînă în clipa în care am deschis câmpul de protecție, pentru a-i lăsa să intre, m-am temut să nu cumva să se întoarcă și pradă unui acces de demență să distrugă întreg satul. Cînd trapa grea s-a închis în umra lor am pornit motoarele și le-am comunicat că dacă încearcă să se apropie de cabina de comandă am să-i ucid. De atunci au trecut trei ani și jumătate și n-au încercat decît o singură dată.

Un ghimpe ascuțit și fierbinte îmi sfredește din nou stomacul. De-aș mai putea răbda măcar patru luni! Să ajung teafăr pe Pămînt și să-i predaș pe cei care l-au făcut de rușine.

Apoi pot muri împăcat.

desen de EMIL BOGOS

cătălin ionescu

fado

L-am observat abia cînd și-a luat în brațe instrumentul lui ciudat și l-a mîngîiat duios. Fără motiv aparent. M-am răsucit deodată și l-am privit. M-a văzut și și-a fixat ochii în ochii mei. Ochii aceia albaștri, ușor spălăciți, ca un nor nesigur de vinovăție. A zîmbit ușor, discret și și-a coborît privirea spre instrumentul care se tînguie pentru a doua oară în mîna sa. Am înghițit nodul din gît și am strîns-o tare lîngă mine pe Lady. Ea a protestat, a spus ceva, nu-mi mai amintesc ce anume, de fapt cred că nici atunci nu am înțeles sau nu m-a interesat, pentru că omul începuse să cînte. Unul din cîntecele acelea stînghere, învolburate de vuiet de singurătate, de șuierul nisipului din întinderile nemîșcate ale planetei, de gemetele lacrimilor din nopțile reci de dragoste. M-am ridicat de la masă uitînd de femeia mea și m-am apropiat de omul care cînta încet lîngă foc, în cîrciuma de lemn ud. Dar Lady mă urmă tăcută, supusă, așa cum numai de puține ori știuse să fie. Și acordurile pluteau mai departe în jurul nostru, pe faldurile vapoaroase ale unor spații vii, umplute de miasme necunoscut, o melodie veche mirosind a timp, precum cîntărețul cel bătrîn și instrumentul său. Apoi, cîntecul se curmă brusc, într-un acord dureros de persistent. Omul mă privi iar, întrebător, sau poate că numai așa mi s-a parut.

- Mai cîntă, l-am rugat.

Lady a dat și ea din cap, dar eu nu aveam atunci vreme de pîrul ei lung ce-i atîna în șuvițe.

- De ce? a întrebât rar.

Am dat din umeri. Pentru că îmi plăcuse, am vrut să-i spun. Dar nu m-a lăsat. A tăcut înaintea mea. Însă femeia nu înțelege.

- O melodie cheamă o alta...

O privi cercetător. Într-un tîrziu, zîmbi ciudat, strîmb.

- Tot așa cum o speranță cheamă o alta?...

- Da, spuse încet de tot, parcă rușinată, Lady.

Surîsul îngăduitor renăscu din cenușa buzelor lui. Și apoi cîntă. Am avut senzația că a cîntat atunci numai pentru noi. Sau poate numai pentru Lady. A cîntat îndelung și eu l-am fixat mult, pe bătrîn cu instrumentul său tînguitor, cu ochii albaștri pironiți pe degetele care-i fugeau pe corzi, sau adesea căutîndu-ne privirea. Și cîntecul muri lent, într-o agonie densă, bătînd parcă din aripi în

încăperea tavernei. M-am uitat fugitiv la Lady, dar nu mai existam, pentru că universul purta numai chipul cîntărețului. Ceva se răsuci în mine și am simțit nevoia să sfîșii vraja țesută cu mîgală.

- Cine ești tu? am întrebât brutal.

Bătrînul nu păru supărat.

- Un om.

Am ridicat din umeri, oarecum dezarmat.

- Toți sîntem oameni, am spus cam fără rost.

Clătîna din cap.

- Nu toți.

Am tăcut, dezorientat. Lady mă privea aproape muștrător. Am deschis gura să vorbesc, dar omul mi-a luat-o înainte.

- Dar, dacă ții morțiș, spuneți-mi Fado.

Așa a intrat Fado în viața noastră. Discret, poate timid, poate doar absent, trăind prea puțin printre noi, iubindu-se adesea cu Gy - instrumentul său femeie - mistuindu-se uneori de un foc lăuntric, care-l ardea mai ales noaptea, cu ochii plini de luminile stelelor filtrate de lacrimile sale.

- Pe Campo viața nu a fost niciodată veselă, mi-a spus odată Fado.

Am mîrșit ceva, mi-era somn, vreascurile mocneau roșu în negrul nopții, Lady probabil visa dragostea din palate somptuoase și bătrînul avea chef de vorbă.

- Te-ai născut aici? m-a întrebât agale.

- Mda, am făcut indispus, frecîndu-mă la ochi. Tu, nu? am mai bolborosit.

A zîmbit trist.

- Campo e o planetă tînără. Tînără și ostilă. L-am privit intrigat.

- Te preocupă și altceva în afară de muzica care te plîmbă prin alte spații?

A tăcut puțin, preocupat. Apoi a reluat:

- Muzica este tot viață. Sau poate speranță. Și, uneori, e păcat.

Somnul mi se risipise.

- Ce e păcat? Faptul că planeta Campo este încă ostilă? Crezi că războiul va dura o eternitate?

Fado se întinse după Gy, o luă și o mîngîie duios, fără să-i atingă corzile, într-un fel de comunicare mută.

- Războiul... S-a terminat poate...

Am tresărit, m-am întors cu fața în sus, spre

stele și am șuierat repede:

- Foarte bine. Campo este o planetă lagăr, cu condiții aspre, hrană puțină și supraveghere militară atentă, dar oamenii trăiesc aici de cincizeci de ani, se uită la soare, îmbătrinesc, ținesc uneori după ceruri înstelate din alte lumi, dar și aici există stele sub care se fac copii și rodesc speranțe...

Gy scoase un acord ciudat, prelung.

- Da, speranțele... Fado-ul speranțelor...

Nu l-am înțeles. Știam că bătrînul purta numele unui anume cîntec vechi din lumea cea bună, cum zicea el, dar, în libertatea vieții nomade de pe Campo, a avea dorința de a purta pentru un timp oarecare un nume ales de tine era doar o față a firăscului. Dar nu am insistat. Fado rămăsese, pentru noi, cîntărețul cu ghitară și un tovarăș al vieții din cîmpiile fără sfîrșit ale Campo-ului. Și însoțitorii vin și pleacă, fiecare cu gîndurile lui, cu speranțele lui...

Fado însă a ramas. Ajutor de nădejde în culegerea hranei și în obținerea ajutoarelor oficiale, maritor tăcut al nopților mele de dragoste, omul care știa să cînte și să povestească alene, mergînd parcă cot la cot cu timpul care făcea discret prin tufșurile scunde ale drumurilor noastre...

Într-o zi Lady s-a repezit în brațele mele.

- Am auzit că războiul e pe terminate. Și că două crucișătoare se îndreaptă spre Campo cu provizii și cu ordinul de a instala un transmițător spre planetele populate ale Galaxiei, a turuit pe nerăsuflăte, Lady, îmbujorată de emoție.

Fado n-a tresărit. Mișcarea mîinii lui a continuat, cu o pauză aproape imperceptibilă, ducînd paharul la buze și sorbind vinul infect. Am sărit în sus de la masă, fără a-mi păsa de privirile semnificative ale celorlalți din jur.

- Știam eu! Lagărul va dispărea. Viața va redeveni viață, am comentat repede.

Mă bucuram. Speranțele renășteau. Campo, planeta lagăr a Confederației, își va schimba numele. Nu se putea prelungi la infinit acest statut, oamenii aveau nevoie de libertatea Galaxiei, care era aproape, undeva mereu mai aproape...

- Conducerea militară a planetei este în alertă, mai spusese Lady, mîndră de noutățile culese de pe la cunoștințele ei din cîrciuma sordidă unde poposisem.

Bătrînul a ridicat atunci ochii spre mine.

- Chiar crezi? a șoptit stins.

Am înălțat din umeri.

- Bineînțeles. De ce nu?

A oftat încetîșor.

Al cîtelea zvon este acesta, pe care-l auzi și la care te bucuri?

- Ce contează? Lumea a sperat întotdeauna într-o viață mai bună, și acum speranțele sînt pe cale să devină realitate...

A închis ochii, obosit. Apoi i-a deschis cu o expresie aproape dură.

- Ascultați, copii. Vă voi cînta un cîntec. Fără Gy. Un cîntec care începe cu a fost odată... Deci, Fado a făcut o pauză, eu m-am așezat, îmi aduc aminte perfect chipul lui de atunci, părea masca imobilă a propriei sale figuri, piatră lîngă piatră, rid lîngă rid, an lîngă an, și încă ceva, nedefinit, știu doar că eu și Lady am tresărit zgribuliți, speriați, și femeia a venit lîngă mine cuibărindu-se sub brațul meu, a fost odată, demult, o planetă pe care erau exilați cameni. Care rămăsese, totuși, oameni. Și mai credeau și în altceva, în afară de război, prigoană sau mizerie. Și care au continuat să trăiască pe planeta-lagăr greu, din ce în ce mai greu, dar viața mergea numai înainte, ei mincau, dormeau, făceau dragoste și sperau. Sperau într-un viitor așa cum îl doreau și îl doriseră, deși totul, dar absolut totul împrejur era împotriva gîndurilor lor. Dar ei sperau. Așa pur și simplu. Anii au trecut, mulți, și, chiar și astăzi, pe planeta aceea, oamenii mai speră. Atît și nimic mai mult.

Glasul lui Fado era încărcat de tristețe. Se adunase ceva în el care izbucnea. Poate o slăbiciune, o oboseală, sau teama de bătrînețe... Dar nu înțelegeam. Cu sentimentul că fac o blasfemie, am deschis gura.

- De ce? De ce atîta amărăciune?

Fado m-a privit lung, pierdut parcă undeva, pe undele mișcătoare ale altor spații, și degetele i-au alunecat pe corzi, începînd un cîntec din acelea învolburate, viscoase, grele de acorduri dureroase, o tînuire spasmodică a doi amanți tîrziu, și o revoltă surdă a lui Gy împotriva degetelor ce o torturau gingaș... Cîntecul muri la jumătatea unui acord.

- De ce? a replicat gînditor bătrînul. Pentru că oamenii nu au făcut nimic, în afara speranței. Absolut nimic. Și nici măcar speranța nu le-a apărînt.

A tăcut iarăși, o clipă, apoi a continuat:

- Cînd Pandora a deschis și apoi a trîntit capacul cutiei, păstrînd în ea numai plîpînda Speranță, probabil că nu a realizat ce prostie imensă a făcut... Pentru că, la urma urmei, și Speranța era trimisă tot de zei, de zeii cei neîndurători...

Nu înțelegeam. Dar Fado nu vorbea cu noi, ci cu sine. Știam că nu are rost să-l întrerup.

- Și pe planeta din poveste, oamenii au primit-o pe Pandora, fără ca măcar să știe, și cutia sa „minunată”...

Lady a tresărit violent, fără motiv, ca scuturată de un frison puternic, dar Fado nu a luat-o în seamă.

- O cutie electronică... Lucrînd pe cîmpul biologic uman, cu impulsuri demodate de orice creier - cel puțin de condiție medie - generînd astfel, la modul cel mai propriu al vorbirii, speranțe, speranțe filtrate de mințile oamenilor. Făcîndu-i să creadă că războiul se va termina în curînd, că hrana va redeveni abundentă, că nu vor mai muri copii de frig, că viața va redeveni viață...

M-am încruntat. Bătrînul amesteca povești inventate cu o realitate confuză. Se referea cu adevărat la Campo, sau totul era o ciudată istorioară a sa? Dar Fado părea că nici nu mai era conștient de prezența noastră.

- Și speranța aceasta artificială îți hrănea, îți oxigena, spre a-i amoni. Mîine sau poimîine, lucrurile se vor schimba de la sine, spuneau ei. De ce să ne mai agităm? Zvonurile spun că mîine... Dacă nu mîine, poimîine. Sau zilele astea, oricum. Am așteptat atîția ani, ce mai contează cîteva zile? Mereu aceleași cîteva zile...

Am strîns ochii cu forță. Fado amuțise brusc, cu privirea pironită pe fereastra murdară a birtului, și mie mi se răsucea ceva în minte. Și nu am mai întîrziat.

- Fado, am zis bucuros, dacă totul este adevărat, și tu nu vorbești în vînt, înseamnă că știi, și nu ești afectat de aceste..., am făcut o pauză, cău-

tînd cuvîntul potrivit, apoi am continuat oarecum dezorientat, aparate electronice, înseamnă că vii din afară, și ai sosit aici ca să ne salvezi, tu ești cel pe care-l așteptam, tu ești omul care va elibera Campo-ul de viața sa, tu, nu-i așa, spune-mi da?

Bătrînul m-a învăluit pe mine și pe Lady cu o privire caldă, umedă, s-a ridicat încet de la masă și a șoptit ceva din care nu am înțeles decît:

- Poți lupta împotriva unei speranțe numai cu o altă speranță?

Și-a trecut cureaua lui Gy pe după umăr, pregătindu-se de plecare și murmurînd aproape imperceptibil:

- Naivilor...

Lady a vrut să facă sau să spună ceva, dar nu am lăsat-o și am ținut-o strîns după umeri, lipită de corpul meu, și amîndoi am privit tăcuți umbra bătrînului Fado care-și căuta obosită drum spre ușa neagră a cîrciumii de lemn ud.

Pictură de LITE OSTER WALDER

MEDALION

CORNEL IONICELI

Artist grafician, născut la 28 noiembrie 1951 la Galați • Inginer proiectant la Șantierul Naval Galați • Membru al Căminului de literatură și artă de anticipație tehnico-științifică „A cincea dimensiune” și membru al Cenaclului județean de artă plastică „Camil Ressu” •

Expoziții personale: Galați 1978, 1979, 1987 Tulcea 1980 și București, 1979, la Galeria Amfiteatru, iar în 1985 la Complexul expozițional - Teatru foarte mic

Distincții: Laureat grafică amatori, etapa republicană 1979, București, laureat grafică studenți amatori etapa republicană 1979, București

Premii: al Universității Galați, 1979; premiul II pentru creație grafică acordat de revista „Amfiteatru” și Comitetul Executiv al Consiliului U.A.S.C.R. 1979, București, Premiul II pentru grafică amatori etapa republicană 1981 și Premiul I tot la etapa republicană în 1985, București Premiul pentru tehnică originală acordat la Constătuirea anuală a Căminului de literatură și artă de anticipație tehnico-științifică, Iași, 1986.

Cu aerul lor SF, peisajele lui Cornel Ioniceli se situează la antipodul convențiilor figurative obișnuite. Ele sînt totuși direct legate de lumea familiară a autorului, de orizontul Deltei pe care artistul o cunoaște în amănunțime, într-o gălătean, apoi datorită activității sale zilnice de inginer. El prezintă spațiul Deltei din unghiul a două coordonate: nisipul și lumina ce formează temele obsesive ale ciclurilor sale grafice. Pentru a traduce pătrunzătoarele și straniele sale reverii, Cornel Ioniceli a pus la punct o tehnică a efectelor uleiului pe hirtie ce îngăduie să practice dezinvolt jocul granițelor dintre iluzie și abstracție. Sînt sugerate unele paralelisme cu fotografia, dar suportul imaginilor rămîne oniric, reversul fantastic al realității tangibile. La baza acestei metamorfoze se află o autentică efervescență imaginativă hrănită de lecturi poetice și filozofice. Fuziunea aceasta aparține dintre cunoașterea nemijlocită a unei ambianțe geografice de excepție și găsirea unor corespondențe de natură mai ales lirică, furnizează substanța imageriei urmarite, un fel de jurnal interior a cărui tensiune e neîndoielnică și ale cărui evenimente se numesc, pentru a cita cîteva din titlurile lucrărilor artistului: Pîlpîre, Zid de lumină, Nebănuitele trepte, Fulgerul ierbil: sugestii, multe din ele sesizante ale impalpabilului, întemeiate pe un mecanism artistic ingenios de transfigurare a concretului. (Mihai Isprî - revista Arta, 1985)

pictură de CORNEL IONICELI

răzvan haritonovici

SIMULAREA

pictură de CORNELIU IONESCU

Stătea în fața ușii, ținând cartela verde în mână. Era suficient de prețioasă pentru a-și permite un moment de ezitare, deși hotărârea sa era deja luată.

O introduse în decodificator și, după cinci secunde, se afla înăuntru. Holul de la intrare era pustiu, dar nu-și făcea probleme; cunoștea regulile. Își scoase cu gesturi rapide masca de gaze și salopeta plină de praf și le depuse în nișa de dezactivare, intrând sub dușul dezinfectant. Cicatricea proaspătă îl ustură; apoi începu să se simtă mai bine. Își puse chimonoul albastru și așteptă.

- Bine ați venit în centrul de recreere al Armatei, căpitane Thorson! Ne simțim onorați de vizita unui erou distins cu Ordinul Albastru și Crucea de Aur a Victoriei Totale. Aveți pregătită cabina numărul cinci. Vă dorim distracție plăcută!

S-ar fi simțit, poate, măgulit dacă s-ar fi știut că datele fuseseră extrase din fișierul central al ofițerilor și că totul ținea de rutina primirii. În cabina

cinci era liniște. Se așeză pe unul din fotoliile mulante de lângă pupitrul de comandă. Tridimvizorul se lumină, începând să-i afișeze regulamentul de joc.

„Vreți să explorați lumi noi, lumi dispărute sau lumi paralele?”

Vreți ca imaginația să vă fie liberă pentru a vă deschide porțile Universului?

Vreți să cunoașteți obiecte, ființe, situații și conflicte neobișnuite?

Toate acestea se află la dispoziția dv. Puneți-vă câștile...

Urmau instrucțiunile de cuplare la circuitul activ al simulatorului. Le urmă întocmai, deși era obosit. Îi lipsea refugiu obișnuit pentru perioadele de odihnă; postul de comandă sau tranșeea. Pentru prima dată se gândi la inutilitatea războiului lor. Prin carapacea scorbosă care-i rigidiza creierul într-o disciplină cazonă simți, la început neclar, umbra amintirilor. Anoi totul se limbezi.

SIMULAREA

Textul dispăruse lăsînd loc imaginii holografice a unei aşezări oarecare de munte la ora dimineţii. O aşezare aşa cum nu mai văzuse de foarte multă vreme.

- Ai putea să te scoli, Xav, e deja zece.
- Da, dar e duminică şi nu am nici un chef.
- Mi-ai promis că în dimineaţa asta ieşim unde-va.

- Păi dimineaţa e ca şi trecută. Crezi că...
- Hai, Xav, nu fi leneg!
- O.K., m-am sculat. Bill unde e?
- Afară. Se joacă de-a pick-nick-ul. Cred că mi-ar plăcea şi mie să mă joc!

- Joacă-te!
- Xav! Ai promis că ieşim la iarbă verde. Am aşteptat atîta ziua asta.

- O să ieşim, Linda, o să ieşim! În zece minute sînt gata. Uşa se deschise brusc şi Bill intră ţînd victorios în mîna un brotăcel.

- Uite ce am găsit, tată!
- Oho! O să-l punem într-un borcan pe post de barometru...

- Ba o să-l arunci imediat. Vrei să te îmbolnăveşti?

- Dar e curat, mamă! L-am găsit în pădure. Erau zeci. Am putea merge cu toţii acolo... Ştiu un pîrlu în care sînt şi păstrăvi...

- La ora asta va fi mai greu cu păstrăvii, Bill.
- De ce? Eu am prins odată unul de ...juma' de metru. Şi era amiază.

- Avea chiar juma' de metru?
- Eh... aproape!
- Bine, mergem acum, Bill.
Ieşiră şi se urcară în maşină.

- Am fi putut merge pe jos. Pădurea e atît de aproape!

- Cu maşina e şi mai aproape, draga mea.
- Eşti prea comod, Xav. O să te îngraşi.
- Eu? Am să-ţi demonstrez că sînt cel mai rapid, activ şi atractiv bărbat din univers.

- Ştii, mamă, m-am ghîdit. Eu semăn cu tata foarte bine.

- Porniră, zdruncinaşi de rîs şi de hopurile drumului.

Thorson recunoscă aproape instantaneu oraşul. Era Nagasima.

Recunoştea şi casele şi oamenii şi pădurea şi... Sintetizatorul de gânduri cuplat la creierul său trepida transfoindu-i imaginile.

Era aceeaşi lume şi, pînă în zare, n-ai fi bănuît nici umbra unui nor.

- Linda, gemu, fugi! Fugiţi, ascundeţi-vă! Acum! Pentru cîteva clipe totul se tulbură.

- Subiectul din cabina cinci e în transă. Ne scapă de sub control. Ce facem, Comandante?

- Înţelesesem că aici experimentaţi, în principal, jocuri de război, dar vād că m-am înşelat. De ce l-aţi lăsat să-şi amintească toate prostiile! Recupe-raţi-l imediat!

- Nu e vina noastră. Cred că trece printr-o intensă stare emoţională.

- Intervenţiţi, altfel să ştiţi că voi propune desfi-inţarea Centrului. În ultima vreme, din păcate, nu este singurul caz de indisciplină.

- Mamă, am prins trei păstrăvi.
- Ne întorcem, Bill, grăbeşte-te! Ce ai, Xav? Te-ai întunecat la faţă.

- Nu ştiu. Cred că nu mă simt bine.

Trecură iar prin hîrtoape, lăsînd pădurea în urmă. Bill coborî primul rezezindu-se spre uşă.

- Uite aici, tată, o hîrtie! Ce scrie?

- Ordin de încorporare. Numele Xavier Thorson. Matricola: 55647 D alfa. Gradul: locotenent Data prezentării: 15 mai a.c. orele 7 a.m.

- Adică poimîine, Xav! Ce-o să facem?

- Era aproape de aşteptat în porcăria asta de conjunctură. Voi pleca la noapte şi cred că ar fi bine să mergeti şi voi spre sud. Aici pare să fie o zonă ameninţată.

- Poate săptămîna viitoare. O să vād.

- Cît mai repede, draga mea, cît mai repede!

- Fugi, Linda! Acolo vor cădea bombe!

Degetele căpitanului Xavier Thorson se albisă ră înleştate de pupitrul de comandă, într-un efort disperat de a acţiona. Văzu pe ecran trenul care-l purta spre noul său cămin, tabăra militară.

Trenul se mişcă extrem de încet şi ochii rămă-seră fixaţi pe faţa plînsă a Lindei.

- Vă dau trei minute să aduceţi subiectul sub control! Trei minute, dacă nu...

- E într-o stare psihică regresivă, dominată de afectiv. Nu-i putem învinge subconştientul fără un şoc. Iar în situaţia actuală, asta ar putea fi pericu-los pentru el. Acum e refugiat în imaginea propriu-lui său trecut şi nu...

- Decuplaţi sintetizatorul şi distrugeţi imaginea!

Auzea zgomotul, la început estompat, apoi tot mai puternic al rachetelor.

Trenul dispăruse şi pe peronul acum pustiu Linda îl legăna uşor în braţe pe micul Bill, care adormise.

Rachetele! Putea vedea din ce în ce mai aproape, rachetele. Nu, nu le chemase el.

Mintea sa nu ar fi putut concepe asta. Nicio-dată! Lovi cu pumnul în sintetizatorul inert. Tipă-tul nu reuşi să acopere zgomotul exploziei. Ca prin ceaţă zări ciuperca de pulbere şi foc ridicî-du-se dintre ruinele fostului său oraş.

- Linda! - şoptiră buzele sale uscate, Linda, aş vrea să...

SIMULAREA

Se ridică și se apropie de ecranul fierbinte. Undeva, dincolo de norii cenușii păru să distingă chipul iubit. Ieși și se îndreptă hotărât spre Sala de Coordonare a Centrului.

*

- Lasă arma, căpitane Thorson!
- „Un luptător nu are voie să se despartă de arma sa”. „Un ordin care, uneori prinde bine, Comandante”.

- Nu e vina mea, căpitane, că familia dumitale a dispărut într-o nefericită împrejurare.

- Recunosc. Și eu și toți cei ce au acceptat situația aceasta sîntem vinovați. Noi, cei ce v-am ajutat cu vorba, cu fapta sau doar din inerție. Eu cred că-mi voi primi pedeapsa, dar nu înainte de a te pedepsi, măcar pentru faptul că l-ai ucis a doua oară.

- Erau simple copii, create de imaginația dumitale. Mai dezamăgit, Căpitane.

Mă așteptam să te găsesc simulînd o situație de luptă și nu pîngind ca o babă în umbra amintirilor.

- Aceasta e ultima situație de luptă la care particip. Și, din păcate pentru dumneata... este reală. De rest nu-mi pasă!

- Te sfătuiesc să te liniștești! Predă arma imediat! Nu faci onoare gradului și nici glorioasei noastre armate. Din fericire, nu toți gîndesc astfel! Lasă arma îți spun, lasă...

Trupul Comandantului se dezintegrează cu cîteva clipe înainte ca soldații din gardă să năvălească

înăuntru. Îi găsiră pe căpitanul Thorson în picioare, cu privirea pierdută în gol.

Nu schiță nici un gest de împotrivire cînd îi arestară.

*

- Bine ați venit în Centrul de Recreere al Armatei, locotenente Borman! Ne simțim onorați de vizita unui erou, distins cu Ordinul Thanatic și Crucea de Aur a Victoriei Totale. Aveți pregătită cabina trei. Vă dorim distracție plăcută!

Adam Borman pătrunse în incinta cabinei înfășurat într-un chimonou roșu și se așeză ostenit pe fotoliu. Pe obraz, dintr-o tăietură îngustă se scurgeau suvițe subțiri de singe. Simțea o acută nevoie de odihnă într-un loc liniștit. Își amintea, ca prin ceață, că, odată, avusese o asemenea oază de liniște. Dar asta cu foarte mult timp în urmă.

Ecranul se luminează, și, după ce derulă textul instrucțiunilor, în fața ochilor îi apărură imaginile unor locuri pe care le recunosc cu ușurință. Privirea i se fixă pe o casă albă cu ferestre deschise.

Murmurul, la început confuz, al vocilor, deveni inteligibil.

- Adam, ai auzit avioanele? Azi au trecut mai multe ca oricînd. Mi-e teamă! Ah, războiul ăsta blestemat!... Nu vreau să plec!... Și cerul...niciodată nu a fost atît de întunecat!

- Știu eu, draga mea... s-ar putea să vină fur-tuna.

pictură de CORNEL IONICEA

răzvan haritonovici

ÎNTR-O ZI LA ZOO

Picture de CORNELIU IONESCU

ZQ-II-537 reglă oglinda batenel solare din vârful capului său cromat, căutând să capteze ultimele luciri ale soarelui crepuscular. Apoi își începu rondul în Unic Mondial Zoo, singurul loc pe Terra unde mai supraviețuiau încă animale. Fusese oprit cîte un număr minim de exemplare aparținînd fiecărei specii, iar restul exterminate, o dată cu desăvîrșirea cuceririi naturii de către roboți. Acest lucru, din păcate necesar, se întîmplase ca urmare a înmulțirii excesive a viețuitoarelor de tot soiul și a pericolului pe care îl reprezenta lăsarea animalelor în libertate, căci reacțiile lor aveau un caracter de neînțeles, cu totul aleator.

ZQ era un robot de tip vechi și de aceea suferea din plin cînd se gîdea la sarcina sa îngrată de paznic. Fusese prevăzut cu receptoare audio ul-

trasensibile și asta făcea ca zgomotele neregulate emise de flîștele vie să l deranjeze teribil. Iată de ce, patrulînd zelos pe aleile parcului, avea totdeauna grijă să-și regleze la valoare minimă sistemul audio - de altminteri, un sistem îmbicșit și inutil.

Ajuns la o intersecție, își schimbă direcția de deplasare. Dispozitivul său miriapodic îl purta în clipa aceasta spre poarta cinci, unde computerul central îi semnala o prezență străină. Era ceva cu totul neobișnuit; de la Marea Revoltă petrecută în sectorul O2M, nimeni nu mai intrase sau ieșise din Zoo. În memoria magnetică a lui ZQ, tragicul eveniment era puternic imprimat. Fusese o adevărată catastrofă, Revolta soldîndu-se cu distrugerea a doisprezece roboți - unul dintre aceștia fusese

ÎNTR-O ZI LA ZOO

chiar coordonatorul rezervației, un robot de elită, din generația VI.

ZQ era înzestrat cu circuite emoționale, care nu o dată îi făcuseră necazuri. Din cauza lor nu putea șterge din memorie informațiile, mai vechi sau mai noi, care îl afectaseră profund. De exemplu, cele referitoare la Revoltă. Ar fi trebuit de mult să fie recondiționat, dar probabil că undeva se produsese o greșală de programare administrativă și îi putaseră așa.

În drum spre poarta cinci, detectă în una din cuști o mișcare neobișnuită. Dispozițiile în acest sens erau clare, și cu atât mai stricte după Revoltă: „Se vor folosi radiații dure împotriva oricărei ființe vii care încearcă să evadeze. Orice mișcare neprogramată, neanunțată sau nesemnălată de către algoritmul de comportament va fi considerată ca o acțiune de revoltă!” Un fascicul de radiații izbucni din fanta situată la extremitatea uncului său braț. Mișcarea suspectă încetă în același moment. Ființa vie era acum doar o grămadă informă de substanță calcinată.

În inserarea cenușie, zări la poarta cinci o apariție spectrală, înconjurată de un halo luminos. Străinul părea de ultimul tip (generația VII sau chiar VIII). Recepționă indicativul acestuia: DM VII 22. Din generația VII, deci, dar bine pus la punct, o dată ce dispunea și de un scut energetic ce-l proteja perfect în fața intemperțiilor de orice fel.

Celălalt îi dădu, în ultrasunete, răspunsul la parolă, așa că decuplă ecranul de forță al porții. Iarba de la intrare se mișcă în vîntul cald al serii. Pentru o clipă ZQ avu impresia că un mic animal cu opt picioare se rostogolise prin spărtura creată în bariera de protecție. Fu gata să-și declanșeze brațul-armă, dar mișcarea îi fu blocată în aceeași clipă; nu se cădea să facă risipă de energie. Pentru înlăturarea oricărei confuzii, trimisese instantaneu informația și computerului central. Răspunsul nu lăsase, însă, nici un dubiu: „Iluzie optică. Nu există ființe vii cu opt picioare.” Își coborî la loc brațul pe jumătate ridicat. Gîndi că își propusese de mult să ardă aceste plante inutile și neprogramate, care crescuseră în jurul parcului; în bătaia vîntului, aveau totdeauna un aspect neliniștitor. De altfel, roboții nu pătrundeau niciodată în zonele potopite de lepra vegetației.

Noul venit înaintă fără nici un zgomot, plutind pe dispozitivul său cu pernă de aer. Ecranul de protecție se închise automat în spate.

- Iată mesajul, spuse el pe un ton afectat: „Ordin. S-a analizat evenimentul 27 689 O2M în Sistemul Central. Rezultatul analizei: pericolul de repetare a revoltei ființelor vii, mai ales a celor din specia oameni, este iminent. Rezolvare: eliminarea acestui pericol potențial prin desființarea zonei O2M. Timp de executare: maximum o oră de la

primirea mesajului.” Memoria magnetică a lui ZQ, chiar dacă uzată de atâtea ștergeri și imprimări succesive, înregistra fidelă ordinul.

Străinul se întoarse și trecu fără să întâmpine nici o rezistență prin câmpul de forțe. Apoi dispăru brusc.

Altădată, ZQ s-ar fi blocat. Acum, însă, nu făcu decît să verifice instalația și să dubleze, fără vreun rezultat concludent, intensitatea câmpului protector. După care încercă să deducă de ce nu i se transmisese ordinul prin intermediul computerului central. Fusese atît de important mesajul? Sau urmăriseră să-l verifice? Puteau oricum s-o facă altfel, își zise, nu neapărat trimițînd o hologramă.

Trecu stînguinos, dar fără prea multă grabă, la executarea ordinului. Transportă în zonă generatorul radiant de mare putere, reglîndu-i cu grijă tirul. Apoi îi declanșă, plictisit de bruiatul audio făcut de către cei din cuști, care începuseră deja să se agite neliniștiți. Termină întreaga operație cu douăzeci și trei de minute și cincisprezece secunde în devans față de termenul planificat.

În sectorul O2M totul arăta ca atunci, demult, cînd roboții pusese stăpînire pe planetă. Urme de metal topit și piatră sfărîmată; trupuri contonșionate prăbușite unele peste altele, pe jumătate carbonizate; vîrtejuri de cenușă radioactivă... Deși se scursese atîta timp, ZQ putu suprapune fără nici un efort imaginea din fața sa peste vechile amintiri, în timp ce circuitele sale logice formulau deja raportul către centru. Era, la urma urmei, doar o chestiune de rutină...

Se făcuse noapte de-a binelea cînd robotul ajunse la punctul de alimentare. Deși consumul suplimentar de energie, mai ales pe timp de noapte, îi era strict interzis, ZQ își introducea adesea fișa de alimentare, desigur pe ascuns, în prizele formal sigilate. Era micul său viciu pe care superiorii i-l treceau cu vederea, în ciuda restricțiilor legate de consumurile energetice.

Undeva, nu departe de rezervație, în iarba înaltă a savanei, fetița și băiatul mergeau în patru labe, unul în spatele celuilalt, lipiți.

- Nu mai vreau să mă joc de-a robotul, îi spuse ea oprindu-se și întinzîndu-i o floare portocalie, uriașă, pe care o culesese de jos. Crezi că e bună de mîncat? Îi întrebă, mestecînd o petală.

- Cred că da, spuse băiatul. Uite ce frumos miroase. [Uitaseră deja de ordinul de-a se juca de-a robotul pe care li-l dăduseră naturii din cușcă atunci cînd fortăseră poarta acesteia. Și nu apucaseră nici să-i vadă omorîți de brațul-armă al lui ZQ.]. Hai să ne jucăm acolo, între copaci, îi zise, și se îndreptară siguri spre liziera protectoare a pădurii, luminată de luna plină.

răzvan haritonovici

CONCERTUL

pictură de CORNELIU IONESCU

Grady se temea îngrozitor de dinozauri. În vi-sele sale aceștia îi apăreau uriași, diformi și violent colorați: albaștri violacei, negri cu pete vișinii sau galbene, asemenea unor ciuperci otrăvitoare. Turme întregi de dinozauri îi striveau somnul în fiecare noapte. Uneori se trezea scăldat în sudori reci, iar pielea i se părea mai aspră și mai solzoasă decât a animalelor din vis.

Diminețile, în schimb...

Grady avea capul mare, minile mici și, în general, nelndemnatice. Relațiile sale cu restul lumii erau sporadice, atât din cauza fizicului ușor diferit de al semenilor lui, cât și din cauza obiceiurilor sale.

Citeodată, poștașul îi arunca ziarele în curte și astfel Grady descoperea în ce zi și în ce an se află - noțiuni care-i scăpau adesea de sub control - ori ce crime s-au mai comis, care este rata șomajului sau motivele delincvenței juvenile. Dar problemele astea nu-i stărneau întotdeauna cel mai mare interes și, oricum, poștașul trecea pe acolo destul de rar.

Ocupația favorită a lui Grady era îngrijirea florilor din grădinița sa. Asta îi umplea timpul și-l făcea să uite de coșmarurile nocturne.

În fiecare dimineață el apărea printre lujerele subțiri cu un foarfecă într-o mână și stropitoarea în cealaltă. Începea din colț, cu stratul de trandafiri. Taia ici o crenguță, îndrepta dincolo o petală, plină ce primii boboci scoteau un „la” suficient de puternic. Acesta era tonul. Trecea apoi la narcise, eliminând câte o frunză sau amestecând firele de polen. Un șuvoi de sunete cristaline îi invadea urechea.

După ce termina de acordat toate florile se întindea la umbră și asculta concertul întregii grădini.

Uneori audia simfonii celebre cîntate de gladiole, crizanteme și stînjenei, altelei canțonetele bujorilor sau liederurile freziilor. Cel mai mult îi plăcea să-și compună propriile cîntece lucrînd cu fie-

care plantă în parte. Potopea cu lumină un strat de garoale - pentru tonurile vesele - sau uda o orhidee - pentru o notă gravă; muta un bulb dintr-o parte în alta și, tot așa, pînă ajungea la o linie melodică ideală. Cînd se întîmpla un asemenea eveniment, Grady rămînea extaziat ore în șir.

Iarna era cea mai tristă perioadă pentru el. Florile dispăreau și, timp de cîteva luni, Grady se ascundea și dormita în birlogul său bătrînesc, vînd la melodile noi pe care avea să le compună la primăvară. Viața i se scurgea printre anotimpuri într-o căutare continuă a Marii Simfonii. O simțea tot mai aproape!

Într-o zi, însă, dinozaurii năvăliră. De pretutindeni trupurile mari și greoaie se apropiau, năpădindu-i grădina. Sub pașii lor florile se prăbuseau, tînguindu-se. Brazde întregi dispăreau între falcile diforme.

Grady alerga printre animale, privit cu nepăsare sau izbit de cozile puternice și solzoase, din ce în ce mai dezorientat și obosit. În aer pluteau, slabe și triste, sunetele unui recviem. În cele din urmă, aproape strivit, se prăbuși lîngă stratul de trandafiri, încercînd să-i acopere cu trupul său greu și bubos. Coadă îi mai zîcni de cîteva ori, apoi se liniști. Pentru totdeauna.

Dinozaurii treceau pe lîngă el, desăvîrșind devastarea totală, atînguindu-i uneori capul prea mare sau călcîndu-i minile mici. Totul se terminase. Nu se mai auzea nici un zgomot.

Turma plecase, lăsînd în urmă smocuri vestede de frunze și flori.

După cîteva zile corpul său începu să se descompună pe pămîntul moale. Pe urmă se așternu zăpada.

Dar în primăvară, pe locul unde căzuse Grady, apărură, încetul cu încetul, primele flori și se auziră primele sunete. Apoi trandafirii se înfioră și, în aer răsună un „la” cristalin. După care întreaga grădină își uni vocile și tonurile într-o nemaiauzită și nepămîntească Simfonie.

cristian t. popescu

B R E A K

pictură de SERGIU NICOLA

Își stringe metodic șireturile, căutînd să egalizeze capetele rămase libere. Face și desface funda fără să se grăbească; de afară răzbate vîietul surd al mulțimii, ca vîntul, seara, printre coloșii din aleile Miila. Timpul, domnule Onemai, anunță meditativ vocea amabilă. O intensificare, ca un vaiet, apoi aplauze, copleșitoare, nesfîrșite: Freas a pătruns în arenă.

È încordat, își dă seama de asta și crisparea crește și mai mult. Poate că ar fi fost mai bine să aștepte în boxă, acolo nu e nici cald, nici frig, e liniște și întuneric ca-n pîntecul mamei, nimeni nu-ți zblăre în față și nu sînt flash-uri care să-ți zgîrie retina. Dar cum să stea în boxă cînd Papă Tob a hotărît altfel...

Pătrunde în spațiul de joc cu vrăful de rachete sub braț. Așa cum se așteptase de altfel, aplauzele sînt convenționale, reci. USCOTT MOWENNA

MARLBORO MARLBORO FORS. Nu-i nimic, totul e să nu se gîndească la nimic, să fie amețitor de lute și implacabil. Să nu crute, să frîngă, să domine. REC KDX STANDARD ELECTRIC BATA BATA BATA.

RAFLEXUL verde e plăcut sub tălpi, cîrnos și elastic, aderență atît cît trebuie. Cînd o suprafață de joc este bună, băiete, trebuie să ai aceeași senzație ca atunci cînd calci pe pieptul unui om. Aruncă o privire în tribună: Papă Tob e la locul lui, chica argintie, căzînd pe gulerul cămașii negre, încheiate pînă sus, îl distinge net de mulțimea petrișă. Tot ce îmbracă Papă Tob începe să semene a uniformă.

Nu reușește s-o descopere pe Vera; poate întrizie, și chiar dacă nu vine, poate că e mai bine. Se mai ultă odată la Papă Tob și, cu toate că acesta privește undeva deasupra panoului de afișaj, simte

B R E A K

cum se relaxează. Pune rachetele pe masă, scoate din huse cîteva și începe să lovească corzile cu podul palmei, ca și cum le-ar încerca. Știe foarte exact cu ce rachetă va începe meciul, le-au verificat împreună în urmă cu o oră, dar legea lui Papă Tob nu poate fi încălcată și nici n-are de gînd să încerce s-o încalce vreodată. Tenisul e un ritual cu măști, băiete, o artă a plictisului, ca să mă exprim așa. Tot ceea ce faci în afara timpului în care joci punctul trebuie să fie cît puțin variat. Trebuie să vezi cît mai puține chipuri, să auzi cît mai puține cuvinte și să rostești și mai puține. Folosește mereu aceeași pastă de dinți, mănîncă mereu aceleași lucruri, culcă-te și trezește-te întotdeauna la orele stabilite. Da, Papă. Crucifixul la buze, același număr de pași pînă la linia de fund, mînea bătută de pămînt de același număr de ori. Nu schimba nimic, niciodată, dacă vrei să fii în tenisul mare, ca să mă exprim așa. Dacă nu, nu face nimic din toate astea, trăiește și fii fericit. Da, Papă.

Pornește spre linia de fund. Pași măsurați, figura rigidă, indiferentă. Ajuns în fața deschiderii circulare a distribuitorului ridică mîna și mîngile țîșnesc, una și, după trei secunde, încă una. Apropie o mîngie de nări și aspiră adînc. Cel puțin zece obiective urmăresc gestul caracteristic al lui ULLO ONEMAI. PRIETENEI LUI ONEMAI II VA FI GREU SĂ GASEASCĂ PARFUMUL POTRIVIT! Gestul trebuia oricum făcut, aparținea secvenței standard, însă mirosul de mîngie nouă îi plăcea realmente. Se asocia totdeauna cu cel al bitumului încins, străpuns de smocuri prăfuite, din spatele marilor magazine SANDRE. Pe atunci nu era decît un derbedeu de-o șchioapă, lovind cu o rachetă bandajată o mîngie mîncată pînă la cauciuc, de culoare la fel de incertă ca și cea a pielii lui. Mînea nouă era o pasăre rară, o flacără proaspătă pe care cu greu te puteai hotărî s-o lași pradă asfaltului cenușiu, mîncătorul de mîngi.

Crainicul arenei prezintă finaliștii MASTERS-ului. Apoi, pînă în clipa în care se va anunța învingătorul, nu va mai vorbi decît computerul.

Mai întîi, desigur, Freas. Martin Freas artistul, Martin Freas gentlemanul. Omul pentru care tenisul nu are secrete. Capabil să trimită zece mingi consecutiv într-o rachetă așezată pe linia de fund. Rosewall plus Santana, plus Năstase, plus Koehler, plus. Ultimul romantic. Mereu trebuie să existe cîte un ultim din asta. De două ori Roland Garros, o dată Wimbledon, unul trecut Masters-ul. Că e cam bătrînor, asta n-o mai zice nimănui. Aplauze furtunoase. Urale. Pe tine ori să înveți greu oamenii să te aplaude, băiete. Ai o mustră... hm, cam ciudată, ca să mă exprim așa. Pot să pariez că cel puțin un chinez, un negru și un băștinăș din Australia au colaborat la conceperea ta. Nu te uita, colaborarea a fost fructuoasă, ca să mă exprim așa, ai o inimă ca o pompă de incendii și picioare ca ale tale n-au avut nici Dreblin. Deci, băiete, o să joci tenis, asta e șansa ta. Da, Papă. Alțeva nu știu ce-ai putea să faci, nu ești prea deștept, ai multă pe care o ai, poți să ajungi cel

mult room-boy sau ajutor de ospătar, asta în cazul în care nu te apuci de droguri sau de țîhărie. Da, Papă. Tenisul pe care ai să-l joci, țin să-ți spun de pe acum, nu va fi un tenis frumos, dar datorită lui vei cîștiga suficient de mulți bani ca să și te spună că ai o figură... hm, fascinantă, ca să mă exprim așa. Te vei baza pe forță, tenacitate, echilibru nervos; or să te învinuiască toți pentru monotonie, pentru lipsa de fantezie în joc, adică pentru faptul că nu te dai peste cap, nu pui scurte rîcane, nu rămîi pironit, cu ochii la cer, după ce-ai greșit o mîngie. Rahaturi, ca să mă exprim așa. Cel mai frumos tenis din lume e ala în care dai mînea cumva peste plasă și cîștigi. Te vor numi robot, automat, mașină de tenis, presa de scandal va insinua că ești de fapt un android, „fanteziști” pe care îi vei adrobi vor face declarații jignitoare la adresa ta. Tot rahaturi, îndată ce-o să cîștigi de suficient de multe ori, vor începe toți să roiască în jurul tău ca muștele la hoit, ca să mă exprim așa, pentru că toți vor să respie aerul tare al succesului. Monotonie o să fie atunci, siguranță în joc și tenacitate, insensibilitatea, - „capacitate extraordinară de concentrare”, urliștea loviturilor - „o deosebită eficiență”. Dar pentru asta trebuie să cîștigi, să cîștigi mereu, băiete. Da, Papă.

Two minutes, gentlemen. Încep să servească. Mîngile lui, catapultate cu două sute optzeci de kilometri pe oră, se duc ascultătoare în colțurile careului de serviciu. Freas servește mai plab, lîftează exagerat de mult. Ca un gentleman. Încă n-a terminat cu zîmbetele și bezelele adresate tribunei. One minute, gentlemen. E bine să joci într-o sală mare... agomotele se estompează, publicul se transformă într-o masă nedefinită, te poți concentra mult mai ușor decît afară, unde sînt nori, cer, vînt, cîte o pasăre sau un jet. Păcat că FILT n-a admis izolarea fonică a terenului. Năstării din tribună nu suportă să latre la lună, parcă i-ar păsa cuiva de agitația și de zberetele lor. Time, gentlemen.

Alargă. Întoarce trunchiul. Retrăge mîna. Flexează genunchii. Bagă umărul în față. Umărul, am spus. Ochii pe mîngie pînă în ultima clipă. Lovește. Alargă. Întoarce trunchiul. Retrăge mîna, flexează genunchii. Uită-te la mîngie. Lovește. Alargă. Întoarce-te. Retrăge. Flexează. Am spus să îndoi genunchii, băiete, ești surd?

Se simte bine, cu toate că e condus cu 4-3. Cu ghemul asta se face 4-4. Nici chiar perspectiva pierderii setului nu-l îngrijorează, se joacă best of five, splicuitule, fără tie-break în decisiv, să vedem dacă te țin curelele. Și, în plus, punctele pe care le-a făcut el pînă acum au fost seci și fără teva, tură, în timp ce Freas a punctat pe mîchie de cuțit, cu execuții greu de repetat, artizanat. Asta nu poate să țină prea mult, nu se cîștiga un meci cu astfel de lovituri. Advantage în. Se uită la Papă Tob. Papă Tob își trece neglijent mîna peste frunte; e bine, dă-i înainte. N-o să mai servească tare, simte că Freas e pregătit să închidă ochii și

cristian t. popescu

să lovească și parcă e un făcut, retururile astea orbești intră mai întotdeauna. Lîftează mult. **Net! First service.** Mînea a lovit banda, a trecut totuși, a topăit de cîteva ori și s-a dus pînă la picioarele lui Freas, care n-a schițat nici un gest, așteptînd imposibil ca mînea să-și înceteze săriturile și să fie suptă în marginea terenului. Semn rău, înseamnă că spîlcuitul încă e calm.

Lîftează și mai mult și rămîne pe fund. Schimb prelungit de drepte în **cross**. Trebuie evitat reverul, băiete, aici e punctul lui tare.

Lîțește lovitură. Incomodat, Freas încearcă să schimbe jocul cu un **long-line**, dar lovitură e prea scurtă. În fața lui Taie apăsător mînea în lungul liniei și se lipește de fileu. Freas ajunge tîrziu și lovează. Lobul e înalt și s-ar putea să iasă. Nu mai aleargă după el. Se aprinde lumina roșie, mînea a căzut milimetric în spatele liniei de fund. **Out!** Cîrle computerul, **out** afișează panoul central. **Game mr. Onemal. Four games all.**

Iese de pe teren pîgînd relaxat. Se oprește în fața ușii care culisează fără zgomot, eliberîndu-i intrarea în coridor și blocînd prin aceeași mișcare intrarea coridorului lui Freas. Îndată ce trece pragul, ușa revine în poziția inițială. Intră în boxă și se așează pe fotoliul hidraulic. Jeturile răcoaroase ale ventuatoarelor îi scaldă fața și pieptul, vibromasorele îi frămîntă brațele și picioarele. Ecranul se aprinde într-un joc de culori reci și odihnitoare însoțite de muzică: **Polo Anders** cu „Home Again”, un blues vechi de cînd lumea. Destinde-te, uită. Tine minte, băiete, o relaxare eficientă în pauze e mai prețioasă decît un serviciu devastator. Sînt jucători vechi care n-au învățat nici pînă acum asta. **Timpul, domnule Onemal.** Avertizorul bizlie îi clipește în penumbră. Hai! Golește paharul cu **CL-VITA** și iese din boxă; dincolo de zidul subțire, exact la jumătatea coridorului, aude pașii celuilalt avansînd în sens opus. Ești încă vioi, Spîlcuitule, sau poate numai vrei să pari...

Aleargă. Lovește. Aleargă. Lovește. Aleargă. Vine oboseala. Nu e propriu-zis o oboseală de natură fizică, cel care cedează primul e întotdeauna creierul. O simte cum vine, semnele sînt mici, dar sigure: ajungi o fracțiune de secundă mai tîrziu la mînge, eziți să pleci la stopuri - asta e nebun, a pus cel puțin douăzeci de stopuri pînă acum - te ridici cu regret din fotoliu la reluare. Din tribună nu se vede nimic, dar ție a și început să-ți fugă gîndul, așa mai rea consecință a oboselei. Vacuumul absoarbe mîngile în margine, distribuitorul scuipă o mînge și peste trei secunde încă una. Pendulezi, arunci mînea cu sînga, urcă, se decupează ca un UFO galben în schitearea reflectoarelor, îngheață o clipă într-o neverosimilă imobilitate, apoi cade și o dată cu ea te prăbusești înăinte rupînd lovitură din umăr. A cîta oară? De cîte ori, de cînd joci tenis, ai ridicat brațele ca să servești? De o sută de mii de ori, de un milion? În spatele minții pîndește pericolul: renunțarea, lehamitea, pierderea sensului. Să se termine totul, ori-

cum, numai să se termine. Cum naiba face bătrînelul asta de dincolo de plasă să pară așa de proaspăt? Nu se poate, trebuie să fie și el cel puțin la fel de obosit.

3-2 și 40-15. Două mîngi de break. La 4-2 și serviciul, între jucători de valoarea lor, totul e terminat. E terminat pe dracu'; o clipă îi pătrund, iar în minte cele trei **match-ball-uri** salvate de Freas în setul trei, dar reușește să le alunge. Nu se termină nimic, niciodată, băiete. Da, Papă. Totul se poate schimba într-o singură secundă. Da, Papă. Domini, te simți stăpîn pe joc, aproape că ție milă de celălalt, uite-l cum **aleargă** degeaba să-ți prindă mîngile care rad tușele, n-are cum să-ți facă față, ești tare, încerci de toate și totul îți iese, ca să mă exprim așa. Dar e suficient să te deconcentrezi cîteva zeci de secunde, să te joci cu două-trei mîngi și lucrurile se răstoarnă ca într-un caleidoscop. Mai întîi un fior var, repede reprimat, de teamă: am început să greșesc, da' nu-i nimic, mai am multe înaintea lui. Apoi teama crește cu fiecare mînge, lovești cu grijă excesivă, avar, să nu pierzi, dar ești deja pierdută. Ca un făcut, toate mîngile tale care lovesc banda nu trec, ale lui în schimb cad la un pas de fileu, tot ce ție și se duce afară cu cîteva milimetri, lui îi intră cu cîteva milimetri, ca să mă exprim așa. Îți vine să plîngi de nervi. Te agăți disperat, dar de cele mai multe ori nu se mai poate face nimic. Un meci nu începe și nu se termină niciodată băiete. Ești în meci tot timpul, trăiești scufundat în el, ca să mă exprim așa. Da, Papă.

Aleargă, lovește, aleargă. Freas a făcut două puncte pe nesimțite, cu blestematul lui de rever tăiat, nu sare mînea nici de două palme. O privire către Papă Tob. Răspunsul vine prompt și clar: dreapta, pistonează-i dreapta. Da, Papă, bineînțeles, o sută, o mie, un milion de mîngi pe dreapta Spîlcuitului, nu mai apucă el să dea cu reverul. O viziune de o clipă. **TITAN STADIUM** pustiu, în ruine, lumea întreagă o ruină sub un soare roșcat, răzbătînd printre nori clorotici, iar el și Freas continuă să schimbe mîngi pe **forhand**.

Avantaj. Se duce în fața pripit, pe mînge moale. Nici el nu știe de ce. Passingul lui Freas e perfect, n-are cum să-l ajungă, cu toate că se întinde cît poate. Eliberat o fracțiune de secundă datorită efortului, subconștientul comandă **holding-ul** exact în clipa în care mînea depășește virful rachetei. Tribuna scoate un geamăt excitat, e primul **holding** al finalei; majoritatea știu că Ulo Onemai a folosit procedeul de opt ori în cele șase zile de pînă acum ale turneului și că încă unul i-ar putea fi fatal. Nu l-am uitat încă pe Spotty Bauer; la el se gîndea întotdeauna cînd făcea un **holding**. Nici un neuropsihiatru nu reușise să explice satisfăcător capacitatea miraculoasă a lui Spotty de a face 15-20 de **holding-uri** pe meci, în condițiile în care nu se cunoștea un alt jucător care să poată trece de trei. Uneori își ridiculiza adversarul jucînd cîte

B R E A K

un ghem întreg numai din priviri. Mulți afirmaseră că Bauer este un telekinet natural, nici n-are nevoie de ACBC-uri, înzestrarea lui se poate manifesta oriunde în afara terenului. Nimeni însă n-a putut dovedi nimic; oamenii îl aclamau în delir. Federația Internațională intenționase chiar să suspende procedeul în urma presiunii Asociației Jucătorilor, interzicând echiparea terenurilor cu ACBC-uri; până la urmă însă, publicul și-a impus voința. Culmea era că Spotty - și fără holding - avea stofă de mare jucător, ar fi putut oricum să se impună, dar lumea asta voia de la el, și nimic altceva. Când juca fără holding, oricât de bine, mai că nu-l fluiarau. Impresarii căutau cu lumina-rea pe cineva care să-l poată ține piept; visul multora era să organizeze MECIUL SECOLULUI TENIS FĂRĂ RACHETA! TENISUL VIITORULUI! Două imagini ale lui Spotty îi rămăseseră vii în minte: Spotty prăbușit lângă stilul fileului, zvârcolindu-se și urlând ca o fiară și Spotty în curtea casei de sănătate, un fel de bolovan cu privirea goală și bale la gură. Și mai erau și Gothard și Alderman și Sarasino, toți reduși la o existență catatonică de jocul cu holding-ul.

E prea târziu să mai dea înapoi: de câteva secunde bune mingea tremură ușor cam la un metru de sol, susținută de voința lui convertită în acțiune fizică și amplificată de mii de ori de ACBC-uri. Se poziționează ca să lovească, încet, fără să scape din ochi mingea și pe Freas, care stă nemiscat la câțiva pași de fileu, cu o licărire de uimire în ochi: știa, bineînțeles, și el de cele opt holding-uri. Na, ie-o și pe-asta! Mingea, izbită cu toată forța, s-a dus undeva în lung de linie. Freas n-a schitat nici un gest; să fie oare atât de sigur pe el?

Izbucnesc aplauzele. De data asta sînt aplauze puternice, adevărate. Porneste greoi spre marginea terenului. Îl dor creierii. Îi pare rău că Vera nu e în tribună, la Papă Tob n-are curaj să se uite după ceea ce-a făcut. Ușile culisează simultan; intră în boxă și se prăbușește pe fotoliu. O perle de sîrmă i se plimbă pe cortex. Ventilatoarele, vibromasoarele, soluțiile revitalizante își fac datoria, dar capul, capul... senzația e îngrozitoare, ca și cum ți s-ar risipi mintea. Bruuc, sunetele odihnitoare încețoasă și pe ecran apare Freas, triumfător, surlător, superb, ridicînd cupa deasupra capului. Toată lumea e grămadă pe el. Undeva, în margine, se vede pe sine arătînd ca un struț bolnav, chinuit de câțiva reporteri sadici. Suprarenalele varsă adrenalină în sînge, măduva spinării comandă mușchilor să se contracte, pulsul și respirația se accelerează. Trupul trage după sine creierul. Se ridică greu, dar se ridică și iese pe coridor. Dincolo de peretele impenetrabil la biocurenți aude pașii celuilalt; se repede cu pumnul în perete, zbierînd: bogorogule, jigodie împuțită.

Astăzi fizicul în sport nu mai are secrete. Tehnicile de antrenament, echipamentul, regimul alimentar nu mai suportă îmbunătățiri esențiale, ca să mă exprim așa. A venit vremea antrenamentu-

lui psihic sistematic. Mai mult: a condiționării psihice a sportivului. Un psihic bine preparat poate arunca în luptă resurse fizice și volitive inimaginabile: ați văzut vreodată, domnilor, un paranoic anemiatic, aflat în criză, cum crapă în lung o masă de stejar masiv?

E peste puterile unui om. Totul e împotriva lui, banda fileului, care i-a mîncat un match-ball, computerul care citește oul cînd el dă tușă plină, în mod sigur ăștia au umblat la programe, toți îi urăsc, toți vor să-l vadă pierzînd. Piftiile colorate, cretinii care mestecă, mătrețele din tribună. Ce păcat că holding-ul e limitat la câțiva metri, ar fi minunat să poată ridica tribunele în aer și pe urmă să dea cu ele de pămînt, praful și pulberea să se aleagă. Doamne, cît de aproape am fost. 5-2 în setul decisiv, plină acolo l-a dus furia. Un singur ghem... Pe urmă totul s-a rupt. Splicuitul și-a făcut ghemule de serviciu și break-ul care îi despărțea, ovaționat din răsputeri la fiecare punct cîștigat, purtat pur și simplu spre victorie. E 5-5 și Papă Tob îi face semn să atace, dar el nu mai vrea decât un singur lucru: să-și cîștige serviciul, după aia poate să se întîmple orice.

Riscuri, bineînțeles că există riscuri, cum ar putea fi altfel, ați mai pomenit dumneavoastră progrese fără riscuri, ca să mă exprim așa? Vă pot da chiar eu un exemplu: Enrique Soler, un obscurs sprinter brazilian, a ajuns peste noapte campion național cu un timp aflat la trei sutimi de recordul mondial. Cum? Foarte simplu: i s-a implantat în minte certitudinea că e urmărit de un tigru furios, certitudine care se activa la pocnetul pistolului de start. Problema a fost că tigrul nu s-a dat bătut, ca să mă exprim așa, a început să-l urmărească și pe stradă și acasă și în somn, plină cînd băiatul a scăpat de el încalecînd o balustradă. Ori, asta nu dovedește decât că prepararea psihică a fost făcută de un ageamiu.

Servește... aleargă... lovește... aleargă... Totul e mult mai greu, chiar și dreapta, dreapta care l-a ajutat întotdeauna, e acum împinsă și lipsită de explozie. E totuși 40-30 și îi cuprinde frica: dacă face punctul cîștigă ghemul. Se uită la Papă Tob ca un copil de la orfelinat printre zăbrelele gardului din spre stradă. Papă Tob îi face semn calm: în față, vino la plasă. Servește și se prăbușește înainte ca împușcat, rugîndu-se să greșească Freas returul. Și Freas... greșește: mingea, lovită prost, cu rama, se duce într-un lob filit și cade în teren, la un metru de linia de fund. Privește hipnotizat zborul ei prin aer nevenindu-i să creadă într-o asemenea escrocherie monstruoasă a hazardului. Tîrziu, prea tîrziu, se decide să alerge. Tribuna, care stătea cu mîinile ridicate și răcnetul victoriei în gît, înghetează: mingea se oprește cînd mai avea o palmă plină la al doilea contact cu raflaxul. Al zecelea holding al lui Ullo Onemai. Cu pași de beșiv se apropie de minge fixînd-o intens; se lasă în genunchi și încet, foarte, încet, o aduce la nivelul ochilor. Rămîne

BREAK

așa câteva secunde, pe urmă, fără să se ridice, pornește ca penitenții spre poarta catedralei. Ii trebuie aproape două minute ca să ajungă la fileu. Freas așteaptă descumpănit, cu mâinile în șolduri, toată lumea e în picioare. Se ridică lent, cu mînea mereu la nivelul ochilor. În clipa în care distanța e suficient de mică Freas lasă mîinile din șolduri și se crispează; vuietul mulțimii crește brusc: dublu holding. O situație rară și periculoasă pentru ambii jucători: în afara gravitației trebuie învinsă și voința adversarului. Teleobiectivele urmăresc cele două chipuri, avînd grijă să intre în cadru și MOWENNA sau GUCKO sau FORS, după contract; se transmit grosplanuri în montaj alternat: venele umflate și falcile contractate ale tînarului de douăzeci și trei de ani, scund și brunet, ochii aproape închiși și fața ca de mort a adolescentului de cincisprezece ani, înalt, cu părul cărămiziu, mînea oscilînd lent între ei. Apoi, brusc, Freas se întoarce și pleacă spre fundul terenului. Ulo Onemai ridică racheta și lovește. Mînea îl izbește pe Freas în ceafă; imediat izbucnesc fluierăturile și huiiduielile.

Un teren de tenis, dintr-un fel de pămînt roșu, bătătorit, undeva la marginea oceanului. Jucători care se mișcă ciudat, parcă filmați cu încetinitur. Asta e tot tenis, Papă? Da, băiete, sau, ca să mă exprima așa, a fost.

Vera rîde, are caiețele sub braț. Plouă cu stropi negri, schiteietori. Din nămolul răscolit al minții urcă mereu alte și alte imagini și cuvinte. Crucea putredă răsturnată printre mere roșii, acum trebuie să înveți să urăști, băiete, altfel nu poți ajunge în față, mai trîziu n-o să mai ai nevoie de ură, o să joci cu tine însuși, un tun de mingi enorm aruncă mingi de toate culorile care-l loveac în cap, numai

în cap, o rachetă albă profilîndu-se pe cerul Carabelor, tenisul e sportul singurătății, băiete.

Stă în fotoliu de mii de ani, ca o statuie de faraon. Ce simte o piatră cînd o lași singură? Vii, pleci, gindești, ești trist, dar ea ce face în tot acest timp, cum de nu înnebunește? Nu înnebunește pentru că e fericită. Să fii paralizat, să zaci nemișcat într-un fotoliu de invalid toată viața și să nu te poată sili nimeni să te ridici. Să fii pămînt, stîncă, nisip, să dormi pe fundul mării, cu miliarde de tone de apă deasupra ta, în întuneric. În liniște...

Papă Tob stă în fața lui Freas. Papă Tob are mîinile legate. Verde-întunecat, gazonul. Ce faci Papă, cine te-a legat, de ce stai în picioare, de ce nu te întinzi, de ce nu te faci una cu iarba, cu pămîntul, ca să mă exprim așa, ca să mă exprim așa Papă.

Papă Tob e în negru, ca întotdeauna. Freas, în costum de tenis, ține în mînă o bucată de metal în formă de rachetă. Freas îl scuipă în față pe Papă Tob. Ceva zvîcnește.

Freas îl lovește cu piciorul în stomac pe Papă Tob. Ceva se dislocă în adînc.

Papă Tob în genunchi, Freas îl lovește cu racheta de metal. O dată și încă o dată. Fața lui Papă Tob, ca o roșie strivită. Ceva se încordează monstruos, vibrează insuportabil, capul e cimentat, cufundat în beton, trupul e afară, ceva înșăfăc, ceva trage, întinde, smulge.

Freas urinează pe fața lui Papă Tob. Se apropie dansînd, îmbrăcată ca o tîrfă, Vera. Ceva se rupe, o sfișiere albă, arzătoare, fulgurantă. Freas și Vera se îmbrățișează cu pasiune.

Timpu! domnule Onemai. Se ridică și iese pe coridor.

desen de ALEXANDRU ANDRUEȘ

dănuț goantă

O DUPĂ-AMIAZĂ LA LAKE HORN

pictură de MICHELANGELO MIANI

În copilărie Rusty Day fusese un copil dificil. Bolile se țineau scai de capul lui colțuros, iar când vremea scarlantinei, a pojarului și a oreionului trecuse, sănătatea îi dădea tircoale, dar tot nu îndrăznea să-l atingă. Dacă vreun gard se hotăra să cedeze sub greutatea băieților din Springville, singurul care se alegea cu vreo mină ruptă era Rusty, el colecționa amprente dentare ale clienților celor mai pașnici, iar în adolescență avea să fie primul molipsit de o boală rușinoasă de Jane Hicks, deși nici nu se culcase cu ea. Verile și

toamnele se perindeau nepăsătoare peste fermele din jurul orașelului, soarele răsărea și apunea tot cam la fel în fiecare zi, magazinele își conduceau activitatea după legi la fel de imuabile ca acelea ale universului, doar faima de etern ghinionist a lui Rusty creștea de zgor, ca broscoiul care a înghițit musca.

Nici școala nu schimba cu nimic lucrurile astea care ar fi albit părul oricărui tată, mai puțin pe cel a lui Clinton Day, care își luase lumea în cap încă de pe când auzise de iminenta apariție pe lume a

dănuț goanță

lui Rusty. Acestuia i se făceau farsele cele mai scriboase cu puțință și Rusty le suporta cu atîta stoicism, încît băieții se săturară pur și simplu și îl lăsară în pace. Era totuși acceptat cu îngăduință la unele din jocuri, mai ales la cele care cereau perseverență și concentrare. După o vreme își câștigă chiar respectul lor pentru țaria cu care suporta înfrîngerile și pentru colecția de ecusoane de hochei, sport, pe care de altfel nici nu-l cunoștea.

Profesorii, însă, nu luaseră cunoștință de aptitudinile lui Rusty, ei aveau ideile lor, orgoliile lor didactice, inflexibile la farmecul indiscutabil cu care fiul uneia telefoniste din oraș răspundea la teste. Zi după zi, afirmațiile eternului ghinionist erau la fel de citate în mediul profesional ca cele ale lui Archie Fuller, premiantul sau ca butadele președinte lui Eisenhower despre renașterea Europei. Cum era de așteptat, amuzamentul condescendent se prefăcu în ambiție profesională, în furie punitivă și apoi în indiferență superioară.

Doar două persoane nu reușiseră să ajungă la această formă supremă a înțelepciunii, dar din motive diferite. Domnișoara Russell nu tolera ca Jack London să fie confundat cu Mark Twain și nici ca din toată poezia lui Whitman, un elev de-al ei să declare că preferă versul: „Îl scot pe mire din patul nupțial și stau eu cu mireasa.” Domnul Tubbs, pe de altă parte, rămase cu gura căscată cînd în mijlocul unei ore, Rusty se ridică brusc și fără să-i pese de risetele din jur anunță că a imaginat un procedeu de măsurare a masei electronului. Urmă o relatare destul de exactă a experienței lui Millikan, însoțită însă de o discuție nuanțată a influenței erorilor sistematice asupra preciziei aparatului imaginat. În clasă se așternuse tăcerea. Rusty Day se așeză demn, după care se ridică din nou, își extrase o pioneză din fesa stîngă și se așeză la loc. Din cîteva întrebări domnul Tubbs se lămuri că băiatul nu citise nimic despre faimoasa experiență, după care își aminti de meticulozitatea lui în decursul orelor petrecute în laborator. Așa se născu o prietenie surprinzătoare pentru mulți, căci domnul Tubbs avea o fire destul de retrasă și distantă, spre deosebire de domnișoara Russell gata oricînd să se extazeze și să recite cu ochii închii sau holbați după cum era cazul. Nu, hotărît, domnul Tubbs era un gentleman autentic, dar morga lui aristocratică se topi ca plăcinta de dovleac la masa de Thanksgiving.

Rusty privi asta cu indiferență, ca pe un lucru pe care îl merita de mult, colaborarea lor căpătă o coloratură academică, lucrau împreună cu detașare și pasiune, lipsa de îndeminare a lui Tubbs se împleti cu disprețul pentru teorie al băiatului, erudiția primului cu intuiția tulburătoare a celui alt. În numărul din iulie, „Electrical Engineering” publică anunțul Societății Americane de Electrotehnică privind un concurs de realizare a unui sintetizator vocal. Ispitiți de cei 10 000 de dolari, cei doi își

cheltuiră economiile pe comenzi la firma „Barnes & West” și se infundară în subsolul școlii care începu să arate ca unitatea centrală a Univacului, pe care îl văzuseră fotografiat în cadrul unui articol, despre Shannon și von Neumann.

Singurul care se descurca în hărmălaia de microfoane, cabluri, osciloscopae manufacturate, magnetofone și generatoare era Rusty, Tubbs asuda într-un colț între tratate de acustică, analiză Fourier și electronică. Pentru început, lucrurile luară o turnură promițătoare, cei doi reușiră să pună la punct un sistem de analiză și stocare numerică a caracteristicilor unui text rostit. Analizatorul era o dihanie de vreo trei metri cubi, filamentele tuburilor electronice străluceau amenințător, vegheate de elicea unui ventilator industrial, ca de spada unui ienicer nervos, pe un ecran apăreau cifre care codificau timbrul, atacul, susținerea și durata, iar Tubbs le nota grăbit în caiet.

Acum trebuia relăcut drumul invers, dar treaba se dovedi mai dificilă decît păruse la început. Termenul concursului trecuse pe neașteptate și într-o seară de decembrie toată America privi la televizor o mașinărie care rostea versuri de Emerson cu intonația unui urs în călduri. Savanții din Springville se priviră scribiți și ieșiră să se plimbe în grădina publică, spre desfătarea cuplurilor care îi urmăreau cum dezbăt problema timbrului, șoptind, mieunînd, nazalizînd. Ei da, cercetările trebuiau să fie continuate. Pe 18 ianuarie sintetizatorul celor doi fu învățat să rostească șuierător cîteva propoziții simple, pe 4 aprilie căpătă o voce mai hotărîtă, cu pauze mari între cuvinte. „Parcă-i un colonel, rîse Tubbs. Spune prostii, dar cu convingere”. Pe 18 mai colonelul, căci așa-i rămase numele, putea deja să se pronunțe în orice problemă, după o programare de numai două ore pentru un text de o pagină. Tubbs și Rusty încărcară totul într-o camionetă închiriată și cu hîrțile necesare alergară să-și breveteze creația. Certificatul le parveni după o lună, dar „Electrical Engineering” nu mai era interesată de idee, iar Societatea nici atît. Tipăriră un anunț de reclamă în „Columbus Weekly” și în „Ohio Business News”, dar fără nici un ecou. Pe 17 iulie, Rusty își sărbătorî ziua de naștere. Era un tînr înalt blond și tăcut. Nici ca Erroll Flynn, nici ca Humphrey Bogart. N-avea prieteni, n-avea dușmani. În laborator era o atmosferă sărbătorească. Tubbs cumpărase un tort, iar colonelul îi cîntă „Happy Birthday”. „Ești băiat bun, colonelule”, spuse Rusty rîzînd. Tubbs îl sărută emoționat și își șterse o lacrimă sperînd să scape neobservată. Băură șampania în tăcere, undeva se auzea un trib de indieni adunați într-un televizor. Inventatorii ieșiră la aer, colonelul rămase să-i aștepte. Mergeau încet fără să vorbească, asfaltul era ud și negru ca o spinare de focă, zgomoarele depersonalizate, difuze. Tubbs încercă să spargă tăcerea spunînd ceva despre vîrsta de 18

O DUPĂ-AMIAZĂ LA LAKE HORN

ani, apoi despre succesul sau insuccesul lor. Ar fi vrut să fie cald, tandru cu băiatul acesta singuratic și pasionat, dar nu reușea, nu știa cum. Se încurcă atât de rău în propriile lui cuvinte despre tinerețe și ideal, încât încheie cu afirmația că e păcat să ai 18 ani, vrând să spună că pentru el Rusty este mai matur. Acesta nu înțelege și replică înțepat că-i păcat și că el, Tubbs, are doar 58 ani. „De ce spui asta, se mîhni bătrînul burlac nemaiînțelegînd nimic”. Rusty deveni mai agresiv, îl învinuie de pierderea premiului și rise răutăcios de ardoarea cu care susținuse diverse păreri care se dovediseră eronate. „Cred că te înțeleg”, spuse profesorul și în vocea lui se distinse o notă de tragicism atât de pronunțată, că lui Rusty îi păru rău, dar nu se decise să-și ceară scuze. Tubbs își luă brusc rămas bun, se întoarse și plecă grăbit. Elevul rămase pe loc, apoi fugi după el. Tubbs o rupse și el la fugă, era caraghios. Fugiră așa o bucată bună pe Carson Drive, nelăzărind să-l ajungă, căci n-ar fi știut ce să facă, plînd cînd Tubbs se opri și tipă pitigăit: „Ce vrei, lasă-mă în pace! Auzi?” și traversă în goană. Acolo se opri și-l privi sfidător pe tînar, apoi zîmbi larg și alergă înapoi către el cu brațele deschise, dar nu mai ajunse pe trotuar. Din Oldsmobil-ul care-i fracturase bazinul coborîră doi bărbați, îl suiră în mașină, îl luară și pe Rusty și-i duseră la Spanier Hospital.

La înmormîntare veni puțină lume. Pe cea mai mică coroană scria „Celui mai bun, de la Rusty”. Domnișoara Russell recită sfîșietor cîteva versuri proprii și Rusty o urî mai mult ca niciodată. Colonelul lipsi de la înmormîntare, deși vocea lui plăcuse atât de mult răposatului.

Cîteva luni Rusty nu mai dădu prin laborator, totuși, cînd află că directorul școlii vrea să angajeze un laborant, se prezintă și oferta îi fu acceptată cu plăcere, ca unui fost absolvent, fie el și mediocru, mai ales că știa locul ca în palmă.

În timpul liber se amuza cu colonelul sau ieșea cu mașina către Lake Horn. Începuse era tranzistorilor, chiar își cumpără un radio miniatural pe care-l montă la bord, după care îi veni ideea să-l modernizeze pe colonel. Pînă iarna, colonelul slabi cu cîteva zeci de kilograme, de fapt era cu totul altul, tranzistorii făceau minuni, Rusty se îngriji și de estetica lui, acum părea o stație militară de emisie împerecheată cu o mașină de scris. Din motive sentimentale îi montă și lui un ventilator deasupra, care însă nu mai servea la nimic. În plus, colonelul deveni ventrilog, putînd să imite grație analizorului (îmbunătățit și el) orice voce. Se împlinea un an de la termenul concursului ratat.

Noaptea anului nou o petrecu împreună cu colonelul pe care îl puse să rostească cu vocea lui Tubbs un articol din „Columbus Weekly, dar după cîteva cuvinte îl opri. Era un sacrilegiu la memoria singuraticului domn. Apoi dădu drumul la

radio. După cîteva piese cu Buddy Holly, realizatorii programului din Columbus prezentară cîteva noi colaboratori și ideile lor pentru emisiunile din 1959. Printre ei o anume domnișoară Elayne Russell, care urma să susțină programul săptămînal „Moștenirea literară americană”. Rusty închise aparatul. Ceva îi mijise în minte.

Se trezi cu mintea plină de planuri. Alergă la „Barnes & West” și își umplu portbagajul cu componente. Probabil că nimeni nu aștepta cu mai multă nerăbdare noua emisiune decît el. La ora anunțată, după o cortină muzicală din „Porgy and Bess” domnișoara Russell începu să bată cîmpii cu vocea ei înflăcărată despre pionierii americani, spiritul american și moștenirea americană. Analizorul lucra din plin. Vocea domnișoarei se subția și se modela purtată de valurile culturale ca o sticlă cu un mesaj scris cu cerneală simpatice. Rusty nota succesiunile de cifre cu un aer ironic. Colaboratoarea anunță că după emisiunea introductivă vor urma un șir de portrete ale „Giganților Penei”. Rusty își notă conștiincios numele lor la sfîrșitul caietului.

Peste o săptămînă se întîlniră din nou pe calea undelor.

Domnișoara în studio - emisiunile de acest fel se citeau direct fără înregistrare prealabilă - și Rusty în Chevrolet-ul său cărămiziu, într-un loc de popas la mijlocul drumului către Lake Horn așezat pe o coamă de unde se vedeau în urmă luminile din Springville și în față căsuțele de pe malul lacului. Pe locul mortului stătea colonelul și lîngă el o cutie teva mai mică, cuplate între ele și cu o baterie puternică aflată în portbagaj, iar pe bancheta din spate „Penguin Handbook of World Literature”. La ora sorocită, bransă la radioul de bord o pereche de căști și începu să bată la mașină. În final, se sui într-un pin, culese de acolo o antenă sofisticată, o plie, o auzirî în portbagaj și goni către casă fluierînd cît putea de corect „Breathless” a lui Jerry Lee Lewis.

Banda magnetofonului se terminase și acum se învîrtea în gol. Aparatul din cameră transmitea muzică de jazz. Rusty îl stîmse, apoi derulă banda. Camera se umplu de vocile zglobie ale unor reclame, apoi cortina „Moștenirii literare americane”. Domnișoara Russell anunță că va vorbi despre poemul „Cîntarea lui Hiawatha” al lui Longfellow, numai ca, în decursul comentariului, îl denumi pe autor ba Hawthorne, ba Whitman. Rusty zîmbi malițios și se întinse în pat cu ochii în tavan. Mai erau cîteva lucruri de îndreptat, sincronizare, pronunție, în rest nimic, vocea era inconfundabilă.

Peste o săptămînă farsa se repetă. Decît că era vorba despre Emerson, dar în cursul comentariului operele sale erau atribuite ba lui Shakespeare, ba lui Eminescu. Peste încă o săptămînă domnișoara Russell îi încurcă rău de tot pe Jack London cu Mark Twain, și peste încă două pe Mark Twain

dănuț goanță

cu John Dos Passos.

Schema era fără greș. Profesoara vorbea în studiu, făcea afirmații corecte, dar ascultătorii, cel puțin o parte din ei, ascultau din când în când în terpelările colonelului, care o reducea la tăcere în intervalul respectiv pe zeloasa misionară culturală. Rusty alegea numele la întâmplare din carte, nici el n-ar fi realizat că sînt erori grave, dacă nu le-ar fi provocat, și ca el erau mulți alții, drept dovadă că nu se provocase nici un scandal, iar rubrica culturală din „Columbus Weekly” nu făcea nici o interpelare la adresa afirmațiilor scandaloease ale postului de radio WPLJ. În fond, cine să asculte emisiuni literare în Ohio?

Totuși, Rusty nu se descurajă și își continuă programul săptămînal de mystificări, fără a le face însă prea gogonate. Și după 11 luni evenimentul se produse. „Este intolerabil, spuse noul director, ca un profesor al școlii noastre, cea mai veche din Springville, să-l confunde pe Hemingway cu Steinbeck și pe Faulkner cu un anume San Antonio. Absurd și scandalos. Iată urmările inculturii promovate de mccarthyism”. Domnișoara Russell părăsise cabinetul directorial năucită. Se întîmpla ceva mai presus de ea.

În următoarea emisiune îi încurcă pe Dylan Thomas cu T.S. Eliott și fără nici o pregătire, în mijlocul emisiunii făcu o pauză și ascultătorii o auziră spunînd foarte clar: „Îl scot pe mire din patul nupțial și stau eu cu mireasa”. De data asta emisiunea era ascultată cu mai multă atenție de către urechi calificate, convocate de directorul cel intranzigent.

A doua zi fu concediată și în a treia găsită spînzurată de lampă. Avea o figură dezamăgită parcă de contactul cu lumea de dîncolo, fața ei lungă părea și mai ridată, iar de învinețit nu se învinețise de loc, de parcă ar fi așteptat emisiunea următoare.

Rusty încremeni cînd auzi toate astea. Îi era groază și rușine să se gîndească la fata bătrîna legîndu-se în cămașa ei de noapte. O clipă se gîndi să se predea, dar clipa trecu. Noaptea o visă traversînd strada de mîna cu Tubbs și amîndoi arătîndu-l cu degetul. Visul se repetă de cîteva ori și Rusty se trezi plîngînd, moartea se legase de el, moartea se legase de cei de lîngă el, știa că e vinovat, dar n-ar fi vrut să ispășească. Încercă să uite, să uite cu orice preț, dar nu reuși, în încăperea în care lucrase cu Tubbs nu mai intră luni de zile, iar cînd o făcu îl pătrunse un frison. Îi ăterse pe colonel de praf și bătu pe claviatură automat, fără să se mai gîndească, „Moarte”, „Moarte”, spuse colonelul cu vocea defunctei domnișoare, așa cum rămăsese reglat. Rusty sări de pe scaun, se lipi de perete și așteptă să se întîmple ceva groaznic. Nu se întîmplă nimic. Aștepta mereu să vină cineva să-l înhațe, dar nu-l înhața nimeni. Zilele treceau una după alta, iar Rusty deveni un tip posac, și

mai închia în sine.

Într-o zi fu căutat la școală de FBI, aproape că se bucură cînd auzi, dar nu era pentru ceea ce crezuse. Pur și simplu cineva de la FBI avusese ideea utilizării unui analizor vocal la supravegherea circuitelor telefonice și dăduse de numele lui și-al lui Tubbs ca titulari ai brevetului. „Cît vreți?”, întrebă omul FBI-ului. Rusty rosti o sumă astronomică, iar celălalt îi oferî pe jumătate, adică ceva fabulos. Despre colonelul ventrilog nu știa nimeni nimic. După ce analizorul fu produs în serie mică de „General Dynamics” i se făcu oferta de către aceștia să-i cumpere brevetul, în urma discuțiilor le prezentă și sintetizatorul vocal, firma își mări oferta de zece ori și Rusty înțelese că face o afacere proastă, așa că refuză tot ce i se propunea. Cu banii de la FBI își cumpără o linie tehnologică, angajă cinci oameni și se apucă sub numele „Day & Tubbs” de producția de analizoare Day și sintetizatoare vocale Tubbs. Contractele cele mai grase le avu cu studiourile de radio, televiziune și cinematografie. Coloneii pe care îi fabrica împlinea America, Rusty ajunsese un om cu stare, își conducea cu nonșalanță firma militară printre marile pachetoturi ale firmelor cunoscute. Începu să chealească, dar rămase tot slab și singuratic. Compania umană îi enerva, mai tot timpul stătea în vila lui dinspre Lake Horn în tovărășia unui valet negru, care se cocosea aducînd mîncare și Coca-Cola.

Republicanul Eisenhower murise, la fel și democrațul Kennedy, îi succedaseră vice-președinții lor, întîi democratul Johnson, apoi republicanul Nixon, Rusty trimise o scrisoare Congresului prin care propuse ca sintetizatorul Day să fie utilizat în Vietnam pentru atragerea galbenilor în ambuscade, dar nu primi nici un răspuns, mai mult, războiul luă sfîrșit de o manieră cam neortodoxă. Sovieticii lansaseră primul Sputnik, apoi primul om în cosmos, urmau alții, apoi primul om pe lună după ce trei cosmonauți arseseră la sol într-o capsulă Gemini. Tehnologia circuitelor integrate își luase avînt în Silicoane Valley.

Într-o seară de 17 iulie, cînd își serba ziua de naștere singur, ca de obicei, cu doua cupe de șampanie, una pentru Tubbs, pe care în final o spîrgea, auzi un zumzăit suspect de parcă o escadrilă de elicoptere ar fi luat cu asalt Springville. Se gîndi că da, asta trebuie să fie, o manevră militară, sorbi din șampanie și rememoră primele discuții cu Tubbs. Era pe atunci un puștan slabuț, iar acum avea 35 de ani, o barbă încăruntită deja și trăia încă pe seama întîlțurilor avute cu 18-19 ani în urmă.

Și Tubbs asta... șederea în spital cu muribun-
dul...

Deodată privirea îi fu atrasă de o luminozitate difuză care circula undeva în străfundul pădurii, mai aproape, mai departe și de un miros ușor de

O DUPĂ-AMIAZĂ LA LAKE HORN

tei. Luminozitatea creșcu brusc, ca și cum ar fi explodat ceva, dar fără nici un zgomot, pentru o fracțiune de secundă văzu fiecare ramură și frunză a arțarului din fața terasei, apoi lumina îi orbi, după care disparu. Se ridică în picioare înfiorat, fusese o lumină rece, ca aceea a neonului sau poate a licuricilor, da, a licuricilor, ca și cum un licurici gigantic, un licurici preistoric ar fi ieșit din Lake Horn ca dintr-un Loch Ness local pentru a-și găsi perechea și a o poseda acolo pe pajistea dintre bungalow-ul familiei Hunt și linia de înaltă tensiune.

Abia acum își dădu seama Rusty căte zgomote se auzeau de pe terasa vilei, flăitul frunzelor atinse de vânt, fluieratul și cloncănitul păsărilor de munte, flăituri și trosnituri, amestecate într-o țesătură densă căreia de-abia acum îi sesiza bogăția. Și peste fundalul acesta sonor se auzi întâi încet și apoi din ce în ce mai tare călcătura govoitoare a cuiva prin iarbă. Era în spatele casei, se învîrte de câteva ori, probabil în jurul chioșcului, vreun vagabond care caută ceva de furat sau adăpost, pașii se apropiară de colțul clădirii și Rusty, cu toți mușchii încordați, văzu un bătrîn mic de statură care se apropie de el cu mișcări studiate, aproape un fel de balet, apoi își dădu seama că impresia se datora faptului că articulația genunchiului se deschidea în sens invers, pentru fiecare pas piciorul respectiv se ridica, iar cel rămas pe pămînt se îndoaia în jos, trunchiul făcea o plecăciune, piciorul atingea pămîntul și trunchiul se îndrepta din nou.

Bătrînul se opri în fața terasei și începu să urce treptele hotărît, dar cu greutate. Fața îi era cutată și ochii acoperiți aproape în întregime de pleoape. Pielea avea reflexe virginii și prin ea se întrevădeau venele și arterele pulsatnd ușor. Se opri în fața lui Rusty, făcu o grimasă echivocă și spuse: „Te salut fecior al părinților tăi. Numele meu e prea greu pentru buzele tale. Atît să știe stăpînul meu, sînt solul asturienilor, iar ei mă așteaptă în codrul cel verde.” Bătrînul stătea cu picioarele ușor depărtate, cu mîinile la piept, cu degetele strînse pumn, iar vocea semăna cu cea a sintetizatorului care luase cele zece mii de dolari.

Rusty Day își întoarse cu greu privirea către pătura de pini dintre Cranston Hills și Logan's Bridge, erau luminițe multe care paliau, printre copaci, se mișcau mii de luminițe palide de parcă populații nomade ar fi umblat cu luminări în mîini. Avea palmele ude și gura de iască. Simțea o vibrație ușoară în adncul cîrnil, ceva care trepida ca un lac în care se va fi prăbușit un versant. „Dar cine sînteți voi?”, întrebă cu o voce care era tot a adncului, nu a lui. „E prea greu numele planetei noastre pentru buzele tale, stăpîne al poporului meu. Frații tăi numesc constelația noastră Asturius, așa cum al binevoit să le spuă părinților noștri cînd i-ai chemat aici”. „Pe cine am chemat, n-am chemat...” „O, scurtă le e memoria pămîntenilor,

stăpîne, precum lungă le e viața cît cinci vieți de-ale semînției mele. Acum aproape 19 ani pămîntești, cînd stăpînul poporului meu era mai tînăr, a binevoit să-și plece fruntea spre noi. Timp de un an, lumina galaxiei, ne-ai trimis cîte un mesaj de cîte o oră în fiecare săptămînă. Fiecare conținea zece-douăzeci mesaje elementare codificate dublu binar cu redundanță marită, probabilitatea ca niște semnale întîmplătoare să aibă sens era nulă, cum prea bine știi lumina a poporului meu. Părinții părinților noștri au descifrat vorbele tale înțelepte, și lată-ne, am venit. Noi sîntem prima generație născută pe drumurile lumilor galactice. Ai avut dreptate, fii al înțelepciunii, e un loc tare bun acesta”. „Ce mesaj, ce vorbe?”, întrebă inventatorul analizatorului Day. „Lasă-mă să-ți ating fruntea cu mîna, lumina a înțelepciunii, șopti bătrînul umil, și vei afla.” Mîna imensă îi cuprinsese fruntea în căus și Rusty Day afla și înțelegse. Tot ceea ce fusesea pe vremuri semnale de bruiă pentru „Mostenirea literară americană” fusese interpretat ca semnal de către acest popor degenerat pentru care cadența celor 7 zile era sacră. Pe a cincea planetă a unui soare muribund, prea săraci să facă cercetări, așteptau să moară sau să-i salveze cineva. Și salvarea venise. Cineva din alt ungher al cosmosului îi poțea pe planeta sa unde condițiile erau minunate, iar rasa care o stăpînea, pe cale de dispariție. Toată populația pornise în exod, singurul efort pe care și-l mai puteau permite, iar acum navele dădeau tircoale pămîntului, solii făcuseră tabără pe Cranston Hills, iar cel mai bătrîn îl privea în ochi cu o năvalitate sireată.

„Sîntem o rasă bătrînă, știm multe și putem multe, stăp al lumii. De o săptămînă de a voastră își studiem lumea. Știm totul despre voi și despre tine, stăpîn al meu. În cîteva ore îi vom distruge pe toți afară de tine care vei fi stăpînul nostru și-ți vom îndeplini orice dorință”. „De ce să-i distrugeți?”, întrebă Rusty. Chiar tu ne-ai cerut-o stăpîne în cel de-al treizecilea mesaj. Sînt răi și murdari stăpîne, doar tu ești ca floarea de curmal în mijlocul deșertului. Dar spune-mi o dorință și-ți voi dovedi că vorbele mele nu sînt puful papădei sub copita catrului”. „Ce să spun, habar n-am,” se posomorî Rusty.

Bătrînul bătîu din palme și deasupra se ivi o sferă luminoasă pe care apărură continentele cu fluviu curgătoare și țări împlinite de munți și climii. „Pune mîna pe el, nu e o halucinație, stăpîne!” Intr-adevăr, așa era. „A fost lumea lor și va fi a noastră. Au stricat-o, vom șterge totul și vom porni din nou. Dar tu ce vrei, stăpîne, lumina cerului, oare un castel cu oglinzi de cristal și scări de marmură neagră în care vîntul să înnoade perdelele de mătase cu cele de brocart, unde să-ți lu-nece pașii pe tek și santal, lată-l, nu-i o nălucire, să-l vizităm, alavă a firii, nu vrei să vezi ciucurii de cristal ai candelabrelor, să pipăi feronerie, să ad-

O DUPĂ-AMIAZĂ LA LAKE HORN

miri marea sală de dans, păcat, de o mie de ori păcat, atunci poate, iată, pe care o dorești din cele trei, pe care vrei s-o iubești cu sufletul ori cu trupul, pe blonda cu trupul marmorean, care abia așteaptă să-i mângâie piciorul cambrat ca al gazelei, ori roșcata, preabunule, cu știi ca doi pepenași de Turkestan, ori bruna înfășurată în valuri înșelătoare cu mijlocul viespei și privirea galeșă, păcat, stăpîne, de mii și mii de ori păcat, sau ți-e mintea nelcrezătoare ori trupul nelcrezător, păcat, stăpîne, păcat, fiu al înțelepciunii, sîntem puternici, sîntem vechi și înțelepți, tu nu știi, avem în mînă tainele spațiului și ale timpului, vrei poate să-ți vezi cu proprii tăi ochi semenii dispărînd în neant, privește stăpîne, aceasta e o foreză tectonică apasă pe butonul roșu, rostește numele unei țări, ea se va înfunda în pămînt, și va provoca cutremure pornind de la nivelul plăcilor tectonice, apele vor ieși din maluri, ori vor dispărea în adîncuri, munți se vor surpa și lumea va tipa într-o clipă de groază din zeci de milioane de piepturi nevolnice, dar nici regi, nici zei nu le vor fi de folos, vîd că în ochii tăi nu scilpește plăcerea, spune o vorbă și vom solidifica aerul de unde vrei tu, uragane înfricoșate se vor stîrni și ploii pe lîngă care potopul lui Noe va fi ca gîlza pe lîngă cămila sau vrei să topim calotele polare, hai, stăpîne, încearcă, nu-ți înfrîna poftete, e slab cel ce nu îndrăznește să-și privească sufletul în ochi, sau poate vrei să ți-l aduc aici măcar pentru un ceas pe Beethoven să-ți cînte la pian sau pe Shakespeare să-ți închine un sonet precum ducelui de Southampton, ori pe Cervantes, pe Bartok, pe Rubens sau pe Dürer să-ți facă portretul, vor fi aici, vor fi slugile sau prietenii tăi, după cum vei voi sau cine știe, încă nu cunoaștem îndestul sufletul omenesc, să ți-l aduc aici pe tatăl tău, mîndrie a galaxiei?" „Nu, nu-l vreau", refuză Rusty încă paralizat. „Dar, luminile luminilor, nu cumva sînt alți oameni pe care ai vrea să-i ai în față și să le vobrești, poate au greșit urechile mele, dar numele astea pămîntești le pronunț cam greu, nu-ți face plăcere să-i vezi pe domnul Tubbs și pe domnișoara Russell?" „Ba da", șopti Rusty Day și în fața lui apărură cei doi, fata bătrînă îi explica ceva demodatului burlac, figura ei iradia pasiune, iar Tubbs încuviința ghîditor mătîrînd cu bastonul florile din curte. „Domnule Tubbs, hei, domnișoară Russell", tipă, sau mai mult șopti răgușit Rusty. „Un moment, Rusty, un moment, vorbesc cu o doamnă, știi, chiar mi-a dat o idee cu privire la jucăria noastră, colonelul ventrilog, spuneți, domnișoara, vă ascult".

Era prea mult, nu se putea suporta, erau morții lui și locul lor nu putea fi alături de el, se întoarse cu fața către terasă tremurînd, bătrînul se așezase pe o treaptă, vîntul subțire al nopții îi flutura veșmintul larg, pe față îi încremenise aceeași grimasă echivocă de la început, iar pleoapele tume-fiate, rozalii, îi acopereau ochii. „Ce spui, stăpîne

al celei mai bune lumi, nu e nici o șarlatanie, acolo de unde venim noi nu este nici trecut, nici viitor, nici distanță, ci doar dorință și plăcere. Alege și vei avea." „Nu pot, gemu Rusty, nu pot și nu vreau". „Nu-i nimic, soare al lumilor, vei fi stăpînul nostru căci tu ne-ai salvat de la pierre, pe noi și știința noastră, te vei putea bucura de ea cînd vei voi, acesta mi-e legămîntul", spuse solul celor de pe a cincea planetă și-și ridică pleoapele cu degetele. „Și de ce să fiu stăpînul vostru, nici asta nu vreau". „Să vrei stăpîne, căci semenii tăi vor pieri de la cel din burta mamei pînă la bătrînul care se trîie în clîrje. Ce vrei să faci în mijlocul nostru ființă din altă lume, te vom face nemuritor, sau aproape, dar cînd vom distruge lumea ta, o vom distruge cu trecutul ei cu tot pînă la rădăcinile umanității și ne vom întoarce cu sute de milioane de ani în urmă și nu-ți vom mai putea reda nimic din ceea ce ai iubit vreodată, gîndește-te bine stăpîne, spune orice dorință și-ți va fi îndeplinită. Pentru asta sînt aici." „Bine, spune Rusty Day, am o dorință. Să plecați de aici în clipa asta". „Nu vorbi așa, stăpîne al lumii, ne-ai chemat oare aici pentru ca să ne gonești apoi în vidul stelar ca pe niște cîini rîioși?" „Mi-ați promis că-mi îndepliniți orice dorință, și asta e dorința mea". „Da, spuse bătrînul, nu chiar așa, dar fie atunci ca lumile noastre să se despartă, privește în zare și spune-mi ce vezi". „Nimic, adică Cranston Hills, zarea care începe să se lumineze, dar către vest, de ce acolo?" Soarele se înălța tot mai sus cu repeziciune ametoitoare pînă în mijlocul boltei și acolo se opri. „Am întors timpul înapoi cu cîteva ore pentru toată zona noastră de univers, afară de timpul poporului meu. Eu mă duc să comunic hotărîrea ta, semînției mele în timpul din care ne-am întors. Să mă aștepti, stăpîne, voi veni... precis, să te iau, nu te speria, timpul va sta nemiscat cît voi dori eu, iar tu vei trăi în timp independent. Mă duc, dacă te răzgîndești suie-te pe virful de colo, te vom vedea. Acum plec, rămîi cu bine, lumină a universului". Bătrînul îi zîmbi ceremonios se întoarse cu spațele, făcu cîțiva pași de balet, păru că pielea îi devine mai transparentă ca de obicei, și dispăru ca o ceață spulberată de soare.

Rusty Day făcu cîțiva pași. Nici un zgomot cît de mic nu se auzea, nici măcar cel al pașilor lui pe pietriș. Asta îi puse pe gînduri, se îndreptă către peluză, dar iarba nu se lăsă moale sub pasul lui ca altădată, pășea ca pe niște ace de oțel superdur. Se aplecă să rupă o floare, dar nu o putu cînti din loc. Se încapățîna să tragă de ea deși înțelegea.

Dacă și-ar fi încordat privirea ar fi putut zări în marginea orașelului, gardul care se rupese odată sub greutatea cetei lor de puști. Acum ar fi suportat și un tanc. Înțelegea tot mai bine.

În lumea în care exista, niciodată nu se întîmpla nimic.

Niciodată... un fel de a zice...

constantin cubleşan

BOALA DIVINĂ

De-o vreme-ncoace, comportamentul ciudat al lui Max, robotul de tip universal KI 24, din generația a treisprezecea, începuse să-i neliniștească pe locuitorii micului nostru orașel de provincie. Asta cu atât mai mult cu cât el îndeplinea o mulțime de funcții importante în subordinea Consiliului administrativ, având contacte directe și permanente cu foarte mulți dintre cetățenii localității. Așa, bunăoară, Max dirija difuzarea corespondenței și tot el se ocupa de mesagerie, în cadrul Poștei. Dar Max era investit și cu coordonarea serviciului de salubritate, pentru ca tot el să controleze și regimul de consum al apei potabile din oraș. În fine, Max nu era un fite-cine, ca să nu-l ia nimeni în seamă. Ba, din contră. Aș putea spune că era unul din personajele importante ale comunității noastre și nimănui nu-i era indiferent starea lui generală, forma - ca să zic așa - în care se afla, și tot restul, căci, la urma urmelor, nimănui nu i-ar fi convenit ca la o adică să se trezească bunăoară dimineața cu zările vecinului în cutia sa poștală ori să asiste la măturatul străzilor ziua în amiaza mare, când se ridică tot praful în nasul trecătorilor, sau să aștepte stupoare, pe neașteptate deci, că tocmai când ai trebuința cea mai mare nu este apă la robinet, și cîte și mai cîte încă. Fără îndoială, toate aceste probleme făceau parte din categoria celor minore, dar nimic pe lume nu este mai iritant, în fond, decît sfîșiala unor nereguli tocmai de acest fel, adică **mărunte**. De aceea, cînd a început să se vorbească în oraș că Max dădea semne de **oboseală**, s-au și găsit voci - și nu puține la număr - care să pună deschis întrebarea, pe tonul cel mai imperativ cu putință:

- Ce așteaptă conducerea Consiliului de administrație de nu ia măsurile necesare?!

Iar cel ce se afla în fruntea Consiliului parcă atîta și așteptase. A chemat numaidecît specialiștii în probleme de robotică, pentru efectuarea intervenției necesare în cazul Max, nu fără a se scuza cu oarecare jenă:

- Nu știu ce să zic, dar se întîmplă așa ceva cu mult înainte de termenul prescris prin licența de fabricație.

Specialiștii nu s-au formalizat însă și i-au luat pe Max de-o parte, supunîndu-l unor teste și verificări dintre cele mai sofisticate și mai amănunțite, pentru ca după cîteva zile de asemenea expertize să declare imposibil.

- Totul este în perfectă stare. Robotul funcționează normal.

- Normal?! S-au mirat cei din Consiliu, așteptînd să așteptase. A chemat numaidecît specialiștii în probleme de robotică, pentru efectuarea intervenției necesare în cazul Max, nu fără a se scuza cu oarecare jenă:

- Absolut nimic. Max este perfect **sănătos**.

- Nu se poate.

- Și totuși, acesta este adevărul. Max nu are nimic... **maladiv**

Cel ce conducea echipa depanatorilor i-a privit

la rîndul său nedumirit pe consilierii comunali.

- În fond, a zis el, ce-i reproșați? De ce nereguli îl acuzați?

La drept vorbind, comportamentul ciudat al lui Max parcă nu ținea, într-adevăr, de o anume dereglare. **Boala** lui părea ciudată, derutantă, în orice caz neobișnuită. Nu făcea încurcături în distribuirea corespondenței, nu încurca nici coletele, nu închidea apa la robinete fără temei și nici nu lăsa praful să se adune pe străzi în văzul lumii. Și totuși, Max avea... un comportament... De pildă, se ridica brusc în timpul ședințelor consiliului de administrație și părăsea încăperea, clătîndu-se.

- Ce-nseamnă indisciplina asta?! Îl interpela președintele. Cum îți permiți să pleci așa, fără aprobare, cînd încă noi n-am epuizat toate punctele de pe ordinea de zi?!

Max însă nu dădea semne să se formalizeze prea mult de observație.

- Mă plictisesc îngrozitor, răspundea el. Și simt că dacă mai rămîn, mi se face rău.

Sau, alteori, de pildă cînd era pus să prezinte situația statistică a circulației corespondenței în urbe, se molezea dintr-o dată și fără să completeze nici măcar unul din cele o sută șaptezeci și opt de chestionare ale lucrării, se ascundea pur și simplu, pentru ca să lase vorbă la secretariatul Consiliului că toată „polologia” aceea era „absolut inutilă” și că el „personal” nu înțelegea să facă asemenea „împenii”, care îl „plictiseau de moarte”, prin lipsa lor de eficiență, necesitate și rațiune.

Asta era: Max nu suferea de nimic altceva decît de... plictiseală. Se plictisea mereu și drept urmare avea ieșiri inadmisibile pentru sistemul de activități în care era programat.

- Ar trebui consultat un psihiatru, propuse șeful echipei de depanatori, și cu aceasta, considerînd că misiunea lor fusese îndeplinită, specialiștii părăsiră urbea.

Dar, cine mai auzise așa ceva?! Un robot nu avea ce să caute la psihiatru. Medicii psihiatri consultă numai... oamenii! Totuși, nemiaputînd suporta ieșirile repetate ale lui Max, care se plictisea din nimica toată, Consiliul de administrație conveni asupra deciziei de a-l înfățișa pe Max unui medic psihiatru. Cu grijă însă și în mare tăină, pentru ca nu cumva să se afle ceva despre o asemenea hotărîre și să se facă de rîs în fața lumii întregi. Numai că, după lungi ședințe de psihanaliză, medicul dădu verdictul pe față: Max nu era bolnav; Max suferea un proces de... umanizare.

Diagnosticul acesta, pe cît de lapidar pe atît de incredibil, avu darul să-i deruteze pe membrii Consiliului nostru de administrație care nu mai

BOALA DIVINĂ

știau ce să facă.

- Nu se poate!, exclamă în cele din urmă președintele. Aud pentru prima oară așa ceva și nu pot să nu remarc deschis că diagnosticul acesta este o nerozie!

- O fi, răspunse calm medicul, dar Max are complexe... umane. Îmi cunosc bine meseria și nu mă înșel.

- Asta înseamnă că totuși s-a dereglat. Un robot nu se poate umaniza astfel.

- De ce nu?

- Pentru că nu stă în firea lucrurilor. Max este, hotărât lucru, defect.

- Ar fi mai nimerit să folosim cuvântul *bolnav*, propuse calm medicul. Simptomele pe care le acuză, reclamă mai curând o *maladie*, o *boală*, decât o dereglare strict tehnică.

- Și, mă rog, cum s-ar numi boala de care suferă Max?

Medicul a stat o vreme pe gânduri. Într-adevăr, o boală omenească regăsită în mecanismele unui automat?! Și totuși, era așa; nu avea nici un dubiu. Max suferea un proces de umanizare. O astfel de boală era, fără îndoială, de vină, pentru condiția sa de robot.

Cazul straniu, ieșit din comun, al robotului de tip universal KI 24, numit Max, fu adus astfel curând la cunoștința forurilor superioare, ce urmau să decidă asupra soartei acestuia.

La început oamenii se amuzaseră de întâmplare, dar în clipa în care cineva puse problema altfel - adică, în cazul în care toți roboții vor începe să devină oameni, ce se va întâmpla cu oamenii?! - zîmbetele înghețară. Ideea că aceștia ar putea să-i înlocuiască în toate și definitiv, îi descumpăni, provocându-le o crudă reacție de apărare.

- Trebuie luate de urgență măsuri profilactice în acest sens, decretă cel ce avea dreptul să decidă asupra rînduilelor noastre generale de viață, ca nu cumva boala să se extindă, să devină contagioasă. Iar Max...

- Ce facem cu Max?, întreabă președintele Consiliului de administrație al micului nostru orașel de provincie.

- Cu Max?! Va trebui suprimat numaidecât și, evident, înlocuit.

Președintele Consiliului nostru de administrație avu o ezitare, pe deplin îndreptățită.

- Vedeți dumneavoastră, zise el, în cazul în care Max a devenit... umanoid, ca să nu spun de-a dreptul om, mă rog, cu aptitudini umane, suprimarea aceasta echivalează cu o... crimă... Și-a tunci, cine se însărcinează cu o asemenea misiune?!

Cei ce asistau la discuție avură o tresărire. Un fior de groază le îngheță spinările. Ar fi preferat să nu fi fost de față.

- Ce chestie-ncurcată!!!...

Discuțiile în jurul cazului ivit în micul nostru orașel de provincie, privind starea sănătății lui Max, începură pe-nețel să transpire, ajungând la tot mai multe urechi, în dreapta și-n stînga, în jos și-n sus, lumea șușotind cu zeci de subînțeleșuri pe marginea întâmplării, apreciind-o în fel și chip și judecînd de-o potrivă hotărîrea luată privind scoaterea lui Max din funcțiune, dar și ezitarea aceluia ce trebuiau să îndeplinească o asemenea decizie.

Este știut că un secret pe care îl cunosc doi oameni nu mai este un secret. Așa se face că nici taina aceasta nu putu fi ținută sub tăcere și prinzînd pe ici o vorbă, de colo alta, Max află în cele din urmă adevărul despre întreaga conjurație în centrul căreia ajunsese. Și o mare mîhnire puse stăpînire pe el.

Nimeni nu știe și nu va ști vreodată ce s-a petrecut în conștiința sa, ce curenți au trecut, și cum, și cîți, prin circuitele interiorului său, în acele clipe de grea cumpănă cînd Max se simțea, probabil, extrem de singur sau de însingurat. Destul numai că într-o bună dimineață, locuitorii orașelului nostru s-au pomenit că n-au mai primit corespondența deloc, că distribuirea apei a fost complet blocată, că ordinea de salubritate a orașului era paralizată în întregime. Ce-i asta?! au protestat cu toții. Ce se-întîmplă oare?

Cînd președintele Consiliului de administrație, sesizat asupra inadmisibilei stări de fapt, din urbe, a intrat în biroul lui Max, hotărît să-l bruftuluiască de-a binelea, a găsit încăperea goală, iar pe masă un plic pe care l-a deschis numaidecît, cu mîinile tremurînd de emoție. Și citi: „Am înțeles că boala mea divină este incurabilă. Nu vreau să vă pricinuiască dureri știindu-mă astfel. Mai bine să dispar acum, pentru totdeauna. Rămîneți cu bine, dragii mei. Max.”

Vestea sinuciderii robotului de tip universal KI 24, din generația a treisprezecea, căruia i se spusese Max, a cutremurat întreaga suflare a micii noastre urbe de provincie, cu alt mai mult cu cît, chiar a doua zi s-a primit dispoziția Consiliului Superior, prin care se ordona asigurarea securității absolute a existenței lui Max, care fusese trecut între fenomenele de unicat - deocamdată inexplicabile - ale lumii noastre, ultramodernizate.

Ce păcat pentru bietul nostru Max!

ovidiu bufnilă

ȘAPTE OAMENI CU JOBEN

pictura de VINCENT DI FATE

Ea, mătușa, nebuna, a împins-o ușurel pe scenă în aplauzele înflăcărâte ale mulțimii, aiurită seara. Lampioane uriase îi furaseră umbra, iar fanfara (instrumentiștii ei îngîmfați parcă nici n-o luau în seamă!) năvălise cu o forță de nestăvilit în urechișele ei mici, roz, delicate.

Un oftat.

Să stai acolo pe scenă cu genunchii tăi cei frumoși lipiți bine unul de altul, să te ferești să privești publicul înverșunat de senzația cea tare, să-i

urmărești cu timiditate pe cei șapte cu joben, ce nebune!

NUMĂRUL UNU (apropiindu-se tiptil, îmbrăcat în redingnotă, tot ștergîndu-și fața cu o batistă roșie, aruncînd în ștrînga și-n dreapta cu flori de celofan, cu confetti, cu cerușe care iau foc pe deasupra sălii, răspîndind un miros de flori de măr; se proțapește chiar în mijlocul arenei scărpinîndu-se în bărbuța liliachie; tușește semnificativ; cere mulțimii să se liniștească; devine misterios: se lamentează

ovidiu bufnilă

în lumina reflectoarelor; și iată, în sfârșit, iată, te observă cum stai așa cu genunchii lipiți unul de altul, emoționată, aproape orbită de luminile care nu te lasă nicicum să te ascunzi în tine, așa, numai închizând ochii; numărul unu cere să fie ascultat; scoate o baghetă; face semne prin aer, se codoște să-ți pună prima întrebare; ai spune că și el, și el e emoționat! că și el e pentru prima oară sub ploaia aceea multicoloră; își drege glasul; face o piruetă; izbucnește într-un hohot nebun de ris; tu-l privești mirată, nerăbdătoare, haide odată li spui rugătoare din priviri; să nu înțeleagă oare? numărul unu tușește; poate că va începe, e timpul, mulțimea bate din picioare; cîteva fluierături; instrumentiștii cei îngîmfai dau semne vădite de plicteală; și numărul unu scărpinîndu-se în bărbuța cea liliachie pune întrebarea, misterioasă întrebare și scoate din buzunar un metronom pe care, știi bine tu, la sfârșit o să-l prefacă într-un iepuraș):

- Domnișoară, spune-mi te rog, cunoști principiul conservării energiei?!

Auzi la el ce întrebare, pufni ea în ris, făcînd cu ochiul mătușei care o privea cu sufletul la gură, auzi!

Și spune apoi repede, pe nerăsuflăte.

Și mai spune ceva despre conversiunea energiei și lumea rămîne cu gura căscată și uită pînă să și aplaude și numărul unu, dezamăgit, dezarmat, disperat face o plecăciune grăbită, își strînge florile de celofan și zîmbetul viclean, prefăce metronomul într-un șarpe liliachiu care se ascunde în bărbuța lui și se retrage plîngînd în jobenul său care plutește acum prin aer și-apoi se pulverizează ca un săpun.

O nouă intensificare a fenomenului ozn, zice unu miop. Așa să fie.

Și fanfara intonează marșul cel vesel și vin doi clovni care se dau peste cap ca să destindă atmosfera și se aude un șuierat grozav din culise, semn că așa s-a și întîmplat.

Și iată-l pe numărul doi!

Tu-l privești curioasă apoi cu indiferență, aștepti liniștită pe scăunelul vopsit în întregime în roșu, îți place culoarea asta, culoarea soarelui în amurg, culoarea buzelor tale în toiul dimineții cînd tocmai te-ai trezit și-ți amintești că în vis te săruta un zburător.

NUMĂRUL DOI (oarecum gîrbov; nu-i ia în seamă pe instrumentiștii care, iată, i-au și întors spatele, numai un trombonist mai scoate niște sunete grave; a adormit, strigă un copil și toată mulțimea rîde în hohote; nu se mai aude nimic, poate doar răsuflarea ta ca o boare de vînt strecurîndu-se printre puternice automobile nesățioase de spațiu; liniște! tăcere!, ropot de tobe; numărul doi se oprește; ar vrea să se întoarcă? o migrenă, o durere de stomac; numărul doi, mutră de academician? rece, indiferent, antipatic publicului de la bun început; cineva îl salută, cineva îi aruncă o

floare de celofan, ascunsă vezi bine de ochiul viclean al celui cu numărul unu; și salutul și floarea se vestejesc într-un chip nefiresc; numărul doi își scoate jobenul și mulțimea strigă speriată, cine este oare acest purtător de joben, să-l dea afară, el ne va pune cu siguranță cele mai grele întrebări, întrebările cu cheie sînt specialitatea lui; îi și place, îi și place mormăie unul cu șapcă; el simțindu-se frustrat; chiar își bagă degetele în gură și fluieră de mai mare dragul; numărul doi nu-și mai termină reverența, poate că a înțepenit, își dă cu părerea cineva, risete, o mulțime de risete; în sfârșit, a terminat; să-i auzi întrebarea, să nu te mai țină acolo în bătaia reflectoarelor, să te duci repede acasă, să-ți bei cana cu siguranță cele mai grele întrebări, place jocul; să strigi după mătușă; ea, încîntată face semne că totul e nemaipomenit și că tu ești nemaipomenită și în adîncul sufletului tău se deschide o rană; și iată-l pe numărul doi că se grăbește să ajungă în fața ta, să te sperie cu privirea lui pătrunzătoare și rece, să te sfredească, să-ți umble prin suflet cu nerușinare; chiar strigă la tine, să-i spui numele tău, dar repede, repede de tot, e grăbit și sigur că nu vei lua nici un premiu; și nici n-au să-ți-l dea, zice el înversunat; află că totul e o minciună; nimic nu e real, dar ce-ai tu cu el, te pipăi speriată, te ciupești, nici măcar nu visezi și-i strecuri printre dinți; dumneata ești minciunosul; numărul doi face ochii mari, se dă înapoi jignit, se prefăce jignit, apoi reflectează, se plimbă și reflectează și inima lui bate ca un metronom; să vedem de ce ești în stare dumneata, strigă cel cu șapcă sîrînd de pe banchetă; și mai zice rîzînd în timp ce se șează, are un curaj nebun puștoaica, înii placel; și numărul doi, aproape subtil, furios, scoate din joben o mulțime de sfere colorate pe care le răspîndește prin aer).

Și-apoi zice plin de sine:

- UNIVERSUL!

E prea de tot, omul acesta merită o lecție, te urci pe scăunel și-ți apropii sferile una cîte una, doar făcînd un semn discret cu degetul arătător, sferile te ascultă docile, ți-e attît de ușor să le dispui sub formă de inițioare sau de porumbei, publicul răsuflă ușurat, inocent, e tocmai ceea ce vrem, ceea ce vrem să vedem!

- Ei bine, priviți: iepurașii cu pieptarul roșu, femeia tăiată cu fierăstrăul, iluzionistul cu asul de treflă-ieșit chiar din-mineca-dumitale, femeia pește cîntînd la harmonică, clovnul bizar ca un bazar, cîinele care știe cînd te-ai născut, omul-care-nghite-foc, foca buclucașă în stare să învîrtească o minge frumos colorată și să înfulece pe negîndite șapte găleți cu pește, lei și tigrii și pantelele și zidul morții și femeia zburătoare și acrobații în costume cu paie, șarpele constrictor în stare să îndoaie o bară de oțel și papagalul Dominic.

Și uite-l pe numărul doi, academicianul, scrie lîngă fanfară, așezat pe o tobă și-și înmoaie creio-

ȘAPTE OAMENI CU JOBEN

mul chimic între buzele ruginii și nici nu te ia în seamă și nici nu se uită cum te joci cu sferile sale. nu vrea să te mai știe, poate că nici nu te iubește! Și scrie cu înverșunare o scrisoare nu știi cui.

Și trompești sună cu veselie și mulțimea se emoționează iarăși și iarăși, cine mai vine, e de la sine înțeles, numărul trei.

NUMĂRUL TREI (mișcări de felină, face un triplu salt, mulțimea îl aclamă, numărul trei se rostogolește, face podul, imită zborul condorului, joacă cîț ai clipi moartea toreadorului, își pune o mască, două, trei, patru, cinci dar tu știi bine cine este, nu te lași înșelată, numești măștile cu ușurință, ai putea dacă ai vrea să spui și povestea lor, dar numărul trei e la fel de grăbit ca și numărul doi, spune-mi acum ce mască sînt, soarele, strigi tu înveselită, dar acum, luna, strigi tu și mai înveselită; e dată naibii pustoaica, strigă entuziasmat cel cu sapcă și fluieră să-ți spargă urechile, urechile tale mici și roz în care și-a făcut culcuș întreaga fanfară; dar ce mască-i asta, întreabă numărul trei cu vocea lui tunătoare, tu te ridici de pe scaună, aproape că-ți frîngi minile, hai răspunde, răspunde, strigă mulțimea înverșunată, și tu ce să le răspunzi, că știi foarte bine masca asta, o iubești chiar, ai o încredere oarbă în ea; dar e un joc; nu ți-e frică să-i spui totuși numele, cum poate fi un om în două locuri în același timp, încă nu poți înțelege astfel de lucruri; căci nu e o mască, e chiar...! dar să-ți mai dea un răgaz, poate își schimbă masca, poate că uită, scoți un strigăt ușor, mai mai să leșini, numărul trei te prinde în brațe și-ți șoptește la ureche, aproape să mă las înșelat de tertipul tău, domnișoară, nu-i înșela pe acești oameni, vezi bine ce mult te iubesc ei, au o încredere nebună în tine, tu reprezintă ceva pentru ei, vei înțelege mai târziu, spune-le cine e masca; tu n-ai scăpare, deschizi ochii, faci doi-trei pași de vals și mulțimea te aplaudă, te adoră și arena se umple de flori; dar spune-le odată!).

- E chiar mătușa mea!

Să ascuți risul vesel al mătușii, să ascuți glasurile înveselite ale instrumentiștilor, ale maghiștilor, ale directorului, dresorului, farsorului și să te întrebi încet cum de poate fi un om în două locuri în același timp, căci iată mătușa e chiar în carne și oase în fața ta, acolo, în arenă și uite-o și pe banchetă rîzînd fericită, ce lume mai e și asta?!

Și numărul trei se apropie cu mișcări de felină de numărul doi care încă își mai scrie scrisoarea:

- Să ghicim, să ghicim acum ce scrie el!

Numărul doi, girbov, zîmbește liliăchii și nici nu te ia în seamă și spune:

- Nici nu e greu de ghicit, scriu cam așa: lumea e plină de copii geniali, de copii care te înnebunesc cu întrebările lor fascinante... de ce oare sînt ei aduși la circ, tocmai la circ, așa scrie nelfericit numărul doi care și-ar fi dorit să rămîna copil toată viața și care la vîrsta de cinci ani se ascun-

sesse de bună voie într-un dulap ca să nu mai crească, asta-i, înțetșat de propriile mele imagini despre copilărie, s-ar părea că vă aduc aminte de S. Freud.

Și numărul doi începe să plîngă și numărul trei îl ia pe după umeri și tu te simți ușor stingherită, cei doi se pierd ușor în anonim, fanfara anunță o pauză în care nu mai apare nimeni în arenă și sub lumina reflectoarelor simți că totul e o minciună, ce mai urmează, fie ce-o fi, îți spui, continui să crezi că e un joc, un om de serviciu mătură prin arenă și tot încearcă să-ți lase în palma mică și roz un bilețel, ar vrea să nu-l observe nimeni, își leagă șireturile la numai o jumătate de metru de tine, ție reia măturatul, îți zîmbește și tu accepți ca el să-ți sărute mîna, un gest virtuos, și-ți lasă în palma mică și roz un bilețel: **TINE-TE BINE, SÎNTEM CU TINE!**

Și omul de serviciu, călare pe mătura lui, execută un număr de acrobație, se învîrte prin aer și imită zgomotul unei rachete, dar nu-l aplaudă nimeni și tu-ți rotești privirea încercînd să-ți găsești prietenii, dar reflectoarele aproape că te orbesc.

Și pauza se apropie de sfîrșit și publicul se uită chiorșit în stînga și-n dreapta și pe bună dreptate, unde sînt leii și elefantul Bingo, barbierul și clownul cel trist care rivalizează cu taniara, cu cele o mie de instrumente ale sale și cavaieria și fata care merge pe airmă și bateria anunță înfricoșător pe numărul patru, care apare pedalînd pe jobenul său ca pe o bicicletă și-ți face o curte nebună, care împrăștie bomboane de ciocolată prin sală și care nu-i nici pe departe viclean, felin, girbov sau cîrcotas, care împrăștie sărutări în toate cele patru puncte cardinale și-ți aruncă o floare neasemuit de frumoasă și care cliștigă într-un timp nepermis de scurt testul de popularitate.

NUMĂRUL PATRU (răsufînd repede, cu obraji îmbujorați, scoate din buzunarele frăcului sau tot felul de ghirlande multicolore, o frunză de palmier, un mînunchi de banane; numărul patru se bate în piept și pieptu-i sună ca un tam-tam, și parcă se adună nori albi și albaștri peste arenă și parcă și nisipul are altă culoare; ferește-te, strigă înfierbîntat numărul patru, ferește-te de mîncătorii de oameni, ei pot fi pretutîndeni, tu te arăți nelcrezătoare, pufnești în rîs, îți treci minile prin păr nerăbdătoare să urmeze și ceilalți și cinci și șase și șapte, curioasă fiind de ce mai pot inventa cei de dincolo de cortină ca să amuze mulțimea care te aclamă, ei sînt cu tine, nu-i crede, zice numărul patru, tam-tam, uite o ghirlandă de flori pentru tine, frumoasă, și spune nu știi cum acest „frumoasă” că-ți vine să întri în pămînt de rușine, și numărul patru desenează inimioare pe nisip și săgeți, să-i săgetăm pe mîncătorii de oameni, mai zice numărul patru și scoate și o flintă din joben și trage și publicul țîpă speriat, cerule, chiar ne-a împuşcat, și din țeava flintei iese un iepuraș, ha, ha.

ȘAPTE OAMENI CU JOBEN

ha pezevenghiul de patru și tu-l îmbrățișezi și vine omul de ordine și spune că nu e permis, e doar un concurs, asta-îl! Și dîndu-se un pas înapoi numărul patru îți pune întrebarea fatală și publicul amuțește):

- Să fie acesta un joc al zilelor, drăguță domnișoară?!

Tu ești numărul patru, ești JOI dar eu aș vrea să cred că ești VINERI, iubitul meu vineri, să te oprești o clipă, să nu mă mai minți și să-mi deslușești taina neauzitului, nevăzutului și a nepăitului, ce se ascunde în junglă?! Și numărul patru ar vrea să-ți răspundă și tocmai privește în jur cînd un reflector plin atunci nevăzut îl învaluipe într-un con de lumină.

- Asta e! Jobenul, tam-tam! Și inima din pieptul meu tam-tam, oa, oa! Dansul jaguarului! pah, pah! Și speranța, speranța drăguță domnișoară, că-ntr-o bună zi vei putea zări o corabie, o corabie, așa mai zice VINERI și sare ca un apucat prin arenă și îmbrățește nisipul și dansează, dansează să te înnebunească.

Rostogolindu-se printre picioarele lui, jobenul împrăstie un parfum îmbătător de flori, de alge și de carene proaspăt calafătuite și el, numărul patru, dispare într-o rază de soare, sublimare. Altf.

- Dorii o pauză?!, întreabă o voce.

- Sigur că nu, strigă mulțimea prea bine înfierbîntată, să v-arat ce știe, cerule, ce-o mai iubim, te iubim și tu te uiți în jur, dar reflectoarele orbitoare s-au multiplicat dintr-o dată, ce înșelăciune!

Și tobele anunță pe numărul cinci secundat de numărul șase și cortina se dă în lături și uite-i că vin, că se-mbrîncesc, uite-i cum se răfoiesc unul la altul, cum se bîrfesc, dar publicul nu ține cu nici unul dintre ei, acum e acum, să te vedem, surd instrumentigii cei îngîlfați, lustruindu-și instrumentele lor din cristal. Numărul cinci și numărul șase împart baloane colorate, bilete de tramvai, de autobuz, de troleibuz, au bice cu care mîna atelaje imaginare și nimic din ceea ce prezintă ei nu ne este nouă pe deplin necunoscut.

NUMĂRUL CINCI SECUNDAT DE NUMĂRUL ȘASE (unul după altul, sprijinindu-se umăr în umăr, pătrunzîndu-se, păcîlînd publicul: eu sînt cinci sau el e cinci; tu îi privești amuzată, sigură acum de succesul tău, sigură că în curînd îți vei trage plapuma pînă la bărbie și vei aprinde veioza, sfîindu-te să dormi de una singură pe întineric, și îți vei bea cana cu lapte și vei citi o poveste frumoasă și te uiți după mătusa dar nu e, vezi bine s-a dus să cumpere acadele; și numărul cinci-șase te întreabă cu un aer nițel vinovat dacă nu vrei să te plimbi prin Olimp și să tragi de barbă pe vreun zeu, sau poate pe Marte, Venus & Tau Ceti, să schiezi prin zăpada purpurie sau să stai de

vorbă cu vocile universului, tu-i privești mirată, ce sînt aceste voci, dacă nu chiar gîndurile mele, șoptești tu speriată, da, da, cît pe-aci să te hotărăști, numărul cinci chiar caută prin buzunarele fracului său un bilet dus-întors, să-l și perforeze și fanfara întonează un marș vesel și lumea tace înfiorată, o călătorie în necunoscut, și mătusa, cu palmele încute pînă la gură, strigă tulburată, **DUTE!**

Tu ceri însă o minge colorată și, în continuare, un munte de vată de zahăr și te prefaci că nu știi tabla înmulțirii, că nici n-ai aflat încă nimic despre Einstein, Boltzman, Fermi; risete în sală, din nou publicul te aplaudă și te-ar strînge în brațe și reflectoarele parcă s-au mai împuținat și chiar distingî cîteva chipuri cunoscute de pe strada ta, le faci voioasă din mîna și direcțiunea, învînsă, pare să renunțe în ultimul moment la numărul șapte, omul de serviciu aruncă mătura celor doi și cinci și șase își iau rămas bun de la tine, interpretînd un cuplet hazliu despre-cum-m-am-îndrăgostit de Hanka, cine poate fi?, te întrebi, dar nu mai ai timp pentru vreun răspuns căci, iată, numărul șapte apare, jobenul lui e tivit cu luminițe artificiale și trupul lui e cuprins de un halo.

NUMĂRUL ȘAPTE (impleticindu-se, tîrînd, după el cortina, rîde cu gura lui strîmbă și încearcă să întindă brațele spre tine și tu nici că-l vezi, ai lacrimi în ochi; numărul șapte se oprește în fața ta, neputincios, își scoate jobenul și face o plecăciune și se vede că n-are habar de vreo întrebare încuetoare și nici nu împrăstie flori și nici baloane și nici tichete-pentru-călătoria-cea-mare; și deschide încet încet gura și spune):

- Permiteți-mi să explic această confuzie... iluzie... iluzie...

Și dispare în joben și jobenul plutește prin aer și omul de serviciu cu o flintă trage în el și directorul își frînge mîinile în culise și strigă la tamburul major, publicul fluieră, bate din picioare, să vină iluzionistul-cel-adevărat cu jobenul-cel-adevărat și tu-ți ridici ciorapii-trei-sferturi, ușor nedumerită, n-ai cîștigat concursul, te-au păcălit, hei mătusico, mătusico unde ești, unde te-ai ascuns, cineva se îmbracă grabnic în frac și-și pune un joben care-i cade pe ochi și vine să-ți restituie seara, spunînd pe un ton jalnic: sînt chiar numărul unu, pi-păie-mă, sînt aidoma ție!

Minciună! Minciună! În jur miroase a metal, a automobile și nici decum a exotice flori și alergii prin arenă și mătusica ia-o de unde nu-i și nu mai știi dacă e joi sau vineri sau sîmbătă și îți se pare, poate că numai îți se pare că ai peste nouăzeci de ani sau poate peste o mie sau poate o sută de mii și că din întîmplare, cineva, demult, te-a numit **DUMINICA!**

ovidiu bufnilă

STRADA COSMOS

Jano visa cu ochii deschiși, fuma și cerceta din cînd în cînd strada de pe butoiul de tablă pe care se aciuase și care aparținuse unei companii petroliere. Zi-mi Un Banc rîdea ca de obicei de unul singur și alerga de colo-colo, aducînd informații despre un război de cîteva zile din partea cealaltă a lumii sau despre savantul care locuia în colțul străzii și care inventase un mod de a respira economic, Jano visa în continuare, văzuse cu un an în urmă hologramele lui Gassman, își dorea o lume numai pentru el, dar nu avea curajul răspunderii și nu se credea în stare de un efort demiurgic, un doctor care și vara purta bască îi prescrie un soi de prafuri contra melancoliei, doctorul trecuse prin zid, dar nu înainte de a izola un gol care se afla chiar în mijlocul lui, Zi-mi Un Banc afirmă că așa ceva era imposibil și combătut cu furie teoria nu știu cui, care afirmase că Pămîntul ar fi lenticular, apoi veni Campari-cel-cu-mulți-ochi care puse capac la toate, spunînd că a văzut cu două seri în urmă o navă extraterestră.

Șeful de post, care îi făcea curte Luisei, îi băga de fiecare dată la zdup acuzîndu-l de falsificare de bani și, pe bună dreptate, acuzatul contribuise în felul lui la destabilizarea situației monetare.

Între timp, nava extraterestră își urmă traiectoria într-un spațiu paralel care exista, după spusele profesorului Balthazar, chiar în grădina casei sale. Nu-l credea, dar nu puteai să nu te duci la conferințele sale, pentru că te învăța cum să te ferești de războaie și de certuri în familie.

Chiar dacă ploua, Jano nu se mișca de pe butoiul său și, astfel, un pictor obscur deveni celebru peste noapte datorită unor picturi cinetice, care aveau în prim-plan figura lui Jano pe care apa o descompunea după cele trei axe de coordonate, se adunaseră o mulțime de reporteri și Jano fugise intimidat, singura dată de altfel cînd se dezlipise de butoiul său, despre care avea plăcerea să spună că era un început de lume.

Zi-mi Un Banc rîdea și spunea că Jano este un filozof fără pereche, s-au mai văzut din astia, se grăbea să completeze Cico Dă-mi Un Leu, singurul care-l avea la mîină pe șeful de post, ceva în legătură cu afacerea „ghetelor cu emițătoare”, Cico Dă-mi Un Leu nu muncea, făcea bișniță cu bilete de cinema, dînd apoi toți banii unei bătrîne, dar asta, de bună seamă, nu se chema filantropie, mai apoi găsi într-un pod plin cu pinze de păianjeni o mașinărie ciudată care făcea poezii și se spunea că o făcea chiar mai bine decît alții. Alții nu știu nimic despre asta și uite-așa, pe vremea aceea, toată lumea era fericită.

Apoi, profesorul Balthazar emise o ipoteză despre deviațiile cîmpului magnetic și influența lor asupra organismului, purta în mod demonstrativ o cască miraculoasă fabricată la Amsterdam, care l-ar fi ferit de efectele necunoscute ale schimbării polului magnetic, Zi-mi Un Banc se ținea totă ziua după el vrînd să-l descoasă, șeful de post îi

urmărea atent cu o mașină și-și neglija iubita care în cele din urmă fugi cu un pianist, pianistul avea cîte zece degete la o mîină și era practic condamnat pentru că evadase dintr-un laborator Intra-rea-interzisă.

Jano încercă să-l combată pe profesorul Balthazar, deviațiile sînt infime, spunea el, Campari-cel-cu-mulți-ochi desenă cu cretă pe asfalt silueta navei extraterestre și noaptea se fereau cu toții de locul acela pentru că se auzeau tot felul de glasuri și pentru că se zvonise că o persoană invizibilă, care descoperise pe cont propriu o ruptură în spațiu, circula pe acolo și făcea glume proaste pe seama trecătorilor.

Apoi, pe baza unui denunț, fu demolată, bucata cu bucată, casa lui Alfa Graz, acuzat că ar deține ființe extraterestre într-un borcan, sau așa ceva, nu se găsi nimic și, timp de două zile, lucrînd la reconstrucție, șeful de post blestemă anonimele și rată, nu mult după aceea, un pas important în viața lui și asta numai pentru că admiratoarea în cauză uitase să-și spună numele la telefon.

Într-o vineri dimineață fu dezvelită statuia Călcătorului Stellar, fură aduse o mulțime de flori pe care Cico Dă-mi Un Leu le valorifică vinzîndu-le la suprapreț, căci tocmai venise anotimpul îndrăgostiților. Apoi cineva fură statuia Călcătorului Stellar, dar acesta constitui un eveniment minor în noianul de întîmplări care urmau construcției rampei.

Cei de la Astro nu erau deloc vorbăreți, veniră într-o dimineață cu un laborator mobil, înconjură un teren viran cu sîrmă ghimpată, instalară tot felul de mașinării și o vară întreagă lansară sateliți.

Interesat de calculele lor, Jano se împrietenii cu ei, refăcî integrala Go și ajunse pe neașteptate la un adevăr care-l ajută să treacă de vîrstă ambiguă a tăților.

Spre toamnă, Zi-mi Un Banc se însură și aceasta însemnă pentru mulți sfîrșitul unei epoci, strada părea acum pustie, Campari-cel-cu-mulți ochi se străduia să nu mai vadă și alte nave extraterestre, aflat mereu la treizeci de metri în spatele său, șeful de post făcea fotografii, la prînz mîncă o supă caldă și se gîndea cu plăcere la apropiata lui avansare, cuprins de neliniște, profesorul Balthazar făcu un memoriu despre lipsa de simț cosmic a șefului de post și se alese cu o zi de arest pentru inducerea în eroare a autorităților.

Dar lucrul cel mai important se afla acolo, puțin și înconjurat de sîrmă ghimpată. Jano se străduia să găsească o soluție rentabilă, construirea unui satelit însemnă însă un efort financiar zdrobitor, consultat, Cico Dă-mi Un Leu își dovedi incompetența, căzu în dizgrație și se angajă salvator la un ștrand, o muncă cinstită, de anonim, așa cum își dorise întotdeauna.

Rampa dădu multă bătaie de cap tuturor, soluții năstrușnice asalară birourile municipale, un comerciant de pe Marte vru s-o cumpere, dar se

STRADA COSMOS

opuse Eliza-avem-confecții-de-bună-calitate, care înaintă forurilor în drept un document inedit privind dedesubturile expansiunii comerciale a unor foști piloți cosmici, primi ciștig de cauză și dădu o petrecere, Jano uimi lumea cu o formulă a adevărului absolut, cunoscă o desenatoare pe care o iubi platonice timp de trei zile, Zalis cel blind nimeri sub o ploaie de meteoriți și căpătă însușiri miraculoase, șeful de post îl urmări o vreme, apoi se plictisi și-l arestă pe frizer pentru că acesta se pronunțase împotriva zborurilor cosmice de orice natură.

Într-o noapte, Alfa Graz își trimise în spațiu oaspeții extraterestri și asta de bună seamă cu ajutorul rampei în zona căreia se manifestau o serie de fenomene magnetice necunoscute, Jano coborî de pe butoiul lui și se prezentă la fața locului cuprins de curiozitate, unii se vedeau deja pe Lună, pe Marte sau pe Venus, se împărțiră chiar bilete, erau jumătate roz, jumătate galbene, dar culoarea nu avea nici o importanță, Alfa Graz refuză să dea informații, se făcu o chetă în secret pentru Campari-cel-cu-mulți-ochi, care nu avea bani și care visase o viață întreagă să pună piciorul pe Lună.

Jano dispăru câteva zile, apoi reapăru și povesti despre un spațiu de natură specială, Eliza-avem-confecții-de-bună-calitate se interesă de starea comerțului în lumea nou descoperită, de modă și de caracterul bărbaților.

Zi-mi Un Banc se schimbă între timp, avea o figură gravă care impunea, trecu prin cartier împreună cu nevastă-sa, Toni-cu-toneta le servi câte o înghețată cu fistic și încercă să le vorbească despre motorul pe care-l construia noaptea într-o magazie, motorul necesita consum minim de combustibil și era de mărimea unei mingi de ping-pong.

Într-o zi de joi, pompierul Benedict se luptă cu furnicile care tocmai traversau o perioadă critică a civilizației lor, se zvoni că ar fi dispuse să cumpere orice invenție, dar Toni-cu-toneta află prea târziu, lui Campari-cel-cu-mulți-ochi îi căzu un dinte și el puse acest lucru pe seama poluării apoi, din întâmplare, descoperi cu binoclul său de vânătoare o gaură neagră, sună Ministerul de război și propuse ca deșeurile radioactive să fie deversate în ea.

Cei de la minister erau însă suspicioși și nefericitul astronom amator fu anchetat asupra unei posibile activități de spionaj în domeniul nuclear, era la mijloc o confuzie regretabilă, lumea e plină de astfel de lucruri, decretă Jano în timp ce încerca să-l bată la table pe Olinic-două-zaruri, într-un târziu înțelese că de fapt, Olinic-două-zaruri era proiecția propriului său eu și i se întâmplase asta

pentru că juca table în fața unei oglinzi aduse de pe Venus.

Pentru mult așteptată călătorie se pregătiră cu toții, în ziua cu pricina se urcară pe rampă cuprinși de emoție, așteptînd acel ciudat fenomen magnetic, care avea să le înlesnească pătrunderea în alte spații, dispărură unul după altul prin cerul spuzit de stele și pe stradă se așternu tăcerea.

În laboratorul său secret, șeful de post dezvoltă filmele frecîndu-și minile cu bucurie, avea să primească o decorație pentru vigilența sa, aprinse lumina și constată stupefiat că filmele erau voalate, duminică trecu pe acolo Zi-mi Un Banc cu nevasta lui, dar strada era pustie, venea toamna și mașina șefului de post rugini în garaj într-o singură noapte și acesta își spuse cu teamă că era un posibil semn al bătrîneții, nu mai ieși să urmărească pe nimeni, se uita la televizor, făcea curte unei femei care se dovedea plină la urmă a fi de pe Saturn, ceea ce contravenea în mod flagrant ultimului paragraf al regulamentului, fu concediat, și i se luă insigna, pistolul și pantofii cu sclt.

În tot acest timp, proiecția lui Jano, Olinic-două-zaruri, enunță o nouă teorie a probabilităților care includea și apariția materiei vii, Olinic-două-zaruri era un optimist, trimise vecinilor câte o copie a eseului său despre legăturile ce se stabilesc între oameni și obiecte, calculă cu exactitate traiectoria unei stele căzătoare și îndepărtă din sufletele oamenilor teama de cataclism.

Apoi se zvoni că se vor întoarce Jano și toți ceilalți și chiar așa se și întâmplă, hologramele lui Gasman erau un moft, spuneau ei, lumile din Univers erau nebănuite de frumoase, reveni la modă ipoteza profesorului Balthazar despre spațiul paralel, care se găsea chiar în grădina sa, șeful de post fu reangajat dar numai după ce înaintă o listă nouă de suspexi, nu sîntem singuri în Univers, decretă Jano și Eliza-avem-confecții-de-bună-calitate dădu o nouă petrecere în cinstea acestor vești îmbucurătoare, Alfa Graz primi aprobare să invite o pereche de extraterestri, șeful de post își luă o scurtă vacanță la mare, Campari-cel-cu-mulți-ochi începu să picteze și în scurt timp deveni celebru, rampa ajunse la fiare vechi din pricina uzurii morale, Jano se angajă programator la Astro, profesorul Balthazar ieși la pensie și construi un uriaș telescop, Eliza deschise un magazin de flori-care-și-schimbă-forma și o făceau foarte frumoase, vă asigur, și asta după intensitatea luminii solare, Toni inventă un nou motor de mărimea unui vîrf de ac, iar eu, Olinic-două-zaruri, nedespărțit de oglinda mea, mă străduiesc de cităva vreme să vă povestesc toate aceste întîmplări în ordinea lor firească.

ovidiu bufnilă

COMMUNIQUE

pictură de JIM BURNS

În zori, vânzătorii de flori își închiseră magazinele, frații Gerôme boicotară fâșii, prin fluierături, discursul primarului care ieșise în balcon să pledeze pentru păstrarea calmului și o mulțime de oameni se îndreptară către gară, unde, spuneau ei, îi aștepta un ipotetic tren al salvării generale.

Pe străzile pustii doar Jobo, alcoolicul, mergea împleticindu-se, cîntînd de mama focului, pe jumătate beat, pe jumătate nebun, neștiutor, cu alte cuvinte fericit.

Orchestra simfonică, animată de un eroism cotidian, dădu un ultim concert chiar în piața gării, biroul de mișcare fu luat cu asalt și un mecanic de locomotivă reuși să scape de furia mulțimii, ascunzîndu-se într-un coș de gunoi.

Urcat pe un vagon, un bătrînel, cu o lunetă, dădu informații despre evoluția îngrijorătoare a cometei, ciudat, cometa își schimba cu repeziciune culoarea, un savant de renume, încărcat de valize, deveni bănuitor, o femeie leșină în panica generală și primarul, alergînd printre oameni, încercă să obțină un minut de liniște pentru un discurs istoric despre Sacrificiu, Civilizație și Mecanică Stelară.

Fu refuzat.

Savantul de renume își aruncă dintr-o dată valizele și începu să alerge spre ieșire, unul a înnebunit deja, spuse un fatalist, iată-l pe savant alergînd înapoi spre oraș, după el, iată vinovatul, el cu teoriile lui despre corburile spațiului.

Jobo, alcoolicul, primi mulțimea înfierbîntată cu o reverență, se trezi aruncat la pămînt și o mulțime de picioare călcară trupul din care vinul țîșni

cu un șuierat puternic, Jobo se ridică și alergă în urma lor bombănînd și de departe l-ai fi putut asemui cu o flîmîză arteziană în plină mișcare.

Ajuns în laboratorul său de optică, savantul se adînci într-o cercetare asiduă, nu răspunse provocărilor care veneau de jos, din stradă, și nu se strădui să culeagă de pe podea pietrele ce aterizau pe fereastră.

Un politician găsi că e momentul unei clarificări, bătrînelul cu lunetă anunță a șaptea schimbare de culoare a cometei, da, da, așa este, strigă emoționat savantul pe fereastră, în piață se făcu liniște, oameni buni, priviți acest magnific joc de culori pe care ni-l dăruiește Cosmosul, ei bine, e vorba de un mesaj din spațiu, aparatele mele lucrează febril, vom avea în curînd rezultatul, primarul ceru să i se facă loc pentru a asista primul la acest eveniment epocal, ce idee au avut ăia, șopti fatalistul, să ne trimită informații printr-o cometă, voi converti culoarea în sunet, strigă savantul înfierbîntat, iată, vom auzi împreună sunetele unei alte civilizații, scoase un difuzor pe fereastră și în întreaga piață se auzi un cîntec, dirijorul orchestrei simfonice îl ascultă stupefiat, ceru să i se dea cuvîntul, e cîntecul trubadurilor din secolul al XII-lea, lumea rise încîntată, cît timp ne veți mai aiuri cu tehnologiile misterioase ale trecutului, dirijorul se pierdu emoționat prin mulțime și vocea aceea clară, bărbătească, continuă să cînte în difuzor:

Chantarei d'aqustz trobadors
que chantan de maintas colors...

ISAAC ASIMOV

un articol de lege

pictură de VINCENT DI FATE

Se știe că Montie Stein furase, printr-o fraudă inteligentă, peste 100 000 de dolari. Se știa, de asemenea, că el fusese prins la o zi după expirarea termenului de pedeapsă.

Dar felul în care a evitat arestarea în timpul acestui interval a fost ceea ce a determinat epocalul proces al statului New York împotriva lui Montgomery Harlow Stein, cu toate consecințele lui. Proces care a introdus cea de-a patra dimensiune a legii.

Pentru că, vedeți, după ce-a comis fraudă, și și-a însușit cele peste 100 de mii, Stein a intrat liniștit într-o mașină a timpului, pe care o posedă ilegal, făcându-și controalele pentru șapte ani și o zi în viitor.

Avocatul lui Stein a pus problema simplă. Ascunderea în timp nu e deosebită fundamental de ascunderea în spațiu. Dacă forțele legii nu l-au descoperit pe Stein în intervalul de șapte ani, asta a fost ghinionul lor.

Procurorul districtului a scos în evidență că statutul prescripțiilor nu a fost prevăzut să fie un joc între lege și criminal, ci era o măsură îngăduitoare menită a-l proteja pe inculpat de teama, pe o perioadă indefinită, de a fi arestat. Pentru anumite infracțiuni, o anume perioadă de anxietate era considerată o ispășire suficientă. Dar Stein, a insistat procurorul districtului, n-a cunoscut nici o perioadă de anxietate.

Avocatul lui Stein a rămas neclintit. Legea nu spune nimic despre cât trebuie să dureze frica șiangoasa inculpatului. Ea stabilea doar o simplă limită de timp.

Procurorul districtual a declarat că Stein era cu

șapte ani mai în vârstă decât în momentul crimei și deci a trăit în această perioadă.

Procurorul districtual a contestat depoziția și apărarea a depus certificatul de naștere al lui Stein. Se născuse în 1973, în momentul infracțiunii avea 31 de ani. Acum, în 3011, avea 38.

Procurorul districtual a strigat că nu avea din punct de vedere fiziologic 38 de ani, ci 31.

Apărarea a arătat cu răceală că o dată ce individul e declarat în deplinătatea facultăților sale mintale, recunoaște numai vîrsta cronologică, ce poate fi obținută prin scăderea datei nașterii din data prezentă.

Procurorul districtual, pierzîndu-și răbdarea, a jurat că dacă Stein va fi achitat, jumătate din legi vor fi inutile.

— Atunci schimbați legile, a spus apărarea, pentru a lua în considerație călătoria în timp; dar pînă cînd se vor schimba legile, să fie aplicate așa cum sînt scrise.

Judecătorului Neville Preston i-a fost necesară o săptămînă de reflecție și apoi și-a prezentat decizia. A fost o cotitură în istoria justiției. E deci păcat, în situația asta, că unii l-au suspectat pe Judecătorul Preston de a fi fost influențat în modul său de gîndire de impulsul irezistibil de a-și formula decizia în felul în care a făcut-o.

Pentru că verdictul, definitiv, a fost:

„O nișă în timp îl selvează pe Stein”.

Traducerea Dan BUCUR

marcel luca

TACTICĂ ȘI STRATEGIE

Forța Intergalactică de Descurajare nr. 1

Ora (convențional): 0

Comandantul Dyrn, șeful celei mai redutabile unități de luptă a Federației, se afla într-o dilemă pe care, de altfel, o prevăzuse încă din momentul în care primise ordinul de a supraveghea îndeaproape activitatea inamicului potențial.

Acesta din urmă, numit convențional **Tinta „Q”**, își etala amenințător carcasa romboedrică pe milie de monitoare ale navei federale cu o claritate ce învedera distanța incredibil de mică, de numai o mie cinci sute de milioane de kilometri, la care se, afla.

În jurul mesei ovale din sala de operații, în picioare, ofițerii din statul major al comandantului Dyrn își ascultau cu maximă atenție șeful, care le expunea concluziile desprinse din analiza pe care tocmai o efectuase:

- Domnilor, din punct de vedere academic, teoretic, soarta noastră, ca și a inamicului, desigur, este pecetluită. Fără să mai intru în amănunte, vă reamintesc faptul că premisele care, potrivit doctrinei militare naționale, stau la baza unui conflict direct, nemijlocit, între forța noastră de șoc și cea a Imperiului, au fost, în mod regretabil, realizate... Potrivit preceptelor noastre politico-militare și, analiștii noștri susțin că acestea sînt însușite întru totul și de adversar, mașinile de război de forța celei în care ne aflăm au un scop eminamente defensiv, prezența lor dincolo de frontierele recunoscute însemnînd o provocare insuportabilă pentru adversar. Deplasarea, poate întîmplătoare, a imperialilor în direcția sistemului planetar al stelei **Hecube** a fost interpretată de factorii de decizie ai Federației ca o intenție de a ne pune în fața unui fapt împlinit, prin luarea în stăpînire a acestui teritoriu periferic, situație în care, pe baza principiului reciprocității, am fost siliți să întreprindem o acțiune similară...

Forța Imperială de Șoc „ALFA”

Ora: 0 și 6 minute.

Excelența sa generalul-baron Pancratius, membru al Casei Militare Imperiale, continua să-l agaseze pe bătrînul comandor Knapp, șeful **Forței Imperiale de Șoc „Alfa”**, în timp ce-și sorbea plescînd băutura ușor alcoolizată:

- Dumeata, comandorule, ești militar de profesie. Buun! Ești căpitanul navei. E limpede! Iar eu, eu sînt aici un fel de terchea-berchea, care în numele împăratului trebuie să-ți sfîșiesc ordinele...

- Domnule general!, ripostă întunecat Knapp.

- Nici un „domnule general”! Știu foarte bine că mă considerați un general de operetă. Poate că asta și sînt! Numai că eu, cu toate că am ceva peste vîrsta dumitale, dracu’ știe de ce, dar n-am nici un chef să crăp la ordinul unor ordinatoare, fie ele chiar mai înțelepte decît Majestatea SA.

Comandorul își ridică pe jumătate silueta pre-

lungă din fotoliu și-și plecă în semn de respect capul încărungiț.

- Domnule baron, zise el, sînt dezolat dar, prin cipiile moderne ale științei militare, ale strategiei insușite de Guvernul Maiestății Sale nu ne oferă nici o altă soluție în împrejurările de față.

- De ce, mă rog?, întrebă cu falsă naivitate baronul, sorbindu-și ultima picătură din pahar. De ce nu ne-am retrage, încetișor, îndărăt? În fond, nici nu ne propusesem să ajungem aici!...

Comandorul, pocnindu-și degetele uscățive, aruncă o privire piezișă spre imaginea piramidală a **Tintei „W” federale**, care plutea amenințătoare în centrul ecranului din fața sa și încercă să se facă înțeles:

- Nici noi, nici ei, nu ne putem retrage, Excelență! Fiecare știm că aceasta ar însemna, pentru cel ce rămîne, clîștigarea unui avanpost care, fortificat prin utilizarea resurselor de materii prime locale, poate deveni o nouă frontieră, mai inexpugnabilă, mai îndepărtată, ca posibil teatru de bătălie, de teritoriu național și putînd astfel trezi apetitul pentru un atac prin surprindere...

Din mesajul adresat Națiunii Federale de către Președinte

Ora: 0 și 11 minute.

„Escaladarea practică de Imperiu cu o consecvență criminală au adus statele noastre în pragul confruntării iminente. Două unități strategice de șoc se află, în acest moment, față în față, mult prea aproape pentru a se mai putea desprinde.

Conștient de situația gravă în care se află pacea Universului civilizat, am intrat în legătură directă cu Primul Ministru al Guvernului Imperial...

Din mesajul adresat popoarelor Imperiului de către Primul Ministru al Guvernului Maiestății Sale

Ora: 0 și 18 minute.

„... I-am declarat Președintelui că în circumstanțele actuale, ne este imposibil să ne retragem, un asemenea gest echivalînd cu recunoașterea unei inexistente slăbiciuni...”

Forța Intergalactică de Descurajare nr. 1

Ora: 0 și 20 minute

Înconjurat de ofițerii săi, zvelți și tucirii ca și el, comandantul Dyrn implementa la simulatorul de jocuri de război programul care concentra ultimele informații culese de unitățile de cercetare.

- Să decelăm împreună, domnilor, noile elemente care ar putea modifica opțiunile noastre tactice în cîmpul operativ...

Sistemul planetar al stelei **Hecube** se desfășura modest pe harta holografică. În jurul astrului se roteau două planete mijlocii, **Deiphobus** și **Creusa**, iar dincolo de ele o centură firavă de asteroizi, între care doar unul, Antiphus, un bloc de stîncă aștearpă cu diametrul unghiular de vreo opt sute de kilometri avea o oarecare semnificație. Iar în extremități, pluteau cele două arsenale auto-

marcel luca

nome, mobile și inteligente, trezorerii ale unor fantastice surse de energie, monstruoase cazemate ale spațiului, rodul geniului, eforturilor și mindrie a două superputeri galactice...

Forța Imperială de Șoc „ALFA”

Ora: 0 și 24 minute.

Plimbindu-și nasul mare, coroiat, pe deasupra paharului pentru a nu-i scăpa nimic din buchetul băuturii verzui, generalul-baron Pancratius privea cu ochi critic manevrele comandoului Knapp la simulator.

- Ah, aceste **kriegsspiele**-uri, bombăni el. Mi-e rau nesuferite și la Academia de Război...

Celălalt nu păru să-l audă. Studia concentrat harta pe care erau vizualizate traiectoriile vectorilor purtători de energie anihilantă, în dinamica previzibilă a unui atac prin surprindere asupra **Țintei „W”**. În cele din urmă, oftă descurajat și-și întoarse capul pleșuv spre baron.

- N-avem nici o șansă, Excelență! Am putea, eventual, beneficia de satisfacția de a-i vedea pulverizându-se, dar n-am putea savura evenimentul mai mult de nouăzeci-o sută de secunde înainte de a fi, la rîndu-ne, loviți...

Baronul dădu peste cap ultimul strop de băutură și cu paharul gol în mînă se apropie de harta care părea că-și trăiește viața sa proprie în mișcarea lentă, aparent contradictorie, a corpurilor cerești ce o alcătuiau.

Deci ne batem și pierim nu pentru rudimentul ăsta de sistem planelar, ci pentru a satisface și împlini întocmai axiomele stabilite de strategii noastre de cabinet grefați pe computerele Ministerului de Război!

- Nu se poate altfel, domnule general! Și adversarii gîndesc la fel...

Baronul nu-i răspunde. Își așază mohorît paharul pe o consolă laterală și-i luă comandoului din mînă bagheta delicată de activare, fixîndu-i la înțimplare capătul pe silueta efemeră a lui **Deiphobus**. Pe monitorul principal începură să se înșiruie, indiferente, datele ce rezumau principalele caracteristici ale planetei: diametrul ecuatorial, durata rotației, volumul, densitatea, masa, accelerația gravitației la suprafață...

Generalul-baron Pancratius deplasă bagheta în dreptul următoarei planete, albastra **Creusa**. Ecranul monitorului recupera cu harnicie informațiile, mereu reînnoite, stocate în circuitele memoriei computerelor de investigație: diametrul ecuatorial, durata rotației, magnitudine, albedo, componente de bază ale atmosferei, iar în cele din urmă mențunea: **activitate radio — INTENSA (Origine artificială)...**

- Ei, ce spui comandorul?! Ce poate să însemne asta?

Cel întrebant examină concentrat valorile care exprimau noua situație, ceru confirmarea funcționării ireproșabile ale analizelor spectrale multi-canal, apoi răspunde:

- **Creusa** este locuită! Însă, e limpede: băștenișii sînt niște primitivi, aflați abia la începutul erei tehnologice...

Din DECLARAȚIA SOLEMNĂ a Guvernului Imperial

Ora: 0 și 31 minute.

„Conștient de răspunderile ce-i incumbă în calitate de putere civilizatoare, Imperiul ia sub înaltă sa protecție populația planetei **Creusa**, asumîndu-și din acest moment toate obligațiile și drepturile ce decurg din acest act, conform normelor recunoscute ale Dreptului intergalactic...”

Din Declarația televizată adresată Națiunii federaale de către Președinte

Ora: 0 și 35 minute.

„În consens cu principiile democratice care, conform Constituției, stau la baza politicii noastre intergalactice, declarăm nul și neavenit actul unilateral, abuziv, de luare în posesiune a planetei **Creusa** de către imperiali.

Pentru a demonstra hotărîrea noastră de a ne opune în mod activ tendințelor hegemoniste, precum și capacitatea de a ne opune forței prin forță, am ordonat distrugerea demonstrativă a asteroidului **Antiphus**...”

Forța intergalactică de Descurajare nr. 1

Ora: 0 și 38 minute.

Instalat în fotoliul de luptă, comandantul Dyrn, secondat de principalii săi colaboratori, aștepta fără a lăsa să se întrevadă cea mai mică emoție, rezultatul salvei ordonate. În fața lui, planetoidul stingher părea înlăntuit în caroiarele roșii și verzi care îl încadrau în vizoarele lansatorului hyperspațial.

- Reconversiune temporal-materială a vectorului în punctul prevăzută!, se auzi din difuzoare vocea șuierată a șefului artileriei.

Simultan cu cifrele numărătorii inverse ce se succedau alerte pe monitoare, se făcu auzită și vocea melodioasă, de femeie, a computerului:

„Nouă. Opt. Șapte... Zero. Țintă lovită!”

O străfulgerare de o clipă, înlocuită apoi de o pată lăptoasă, a cărei luminiscentă scădea pe măsură ce în expansiunea sa, norul de mici fragmente de rocă, gaze și cristale de gheață se disipa cu repeziune în spațiu.

Antiphus nu mai exista.

Forța Imperială de Șoc „ALFA”

Ora: 0 și 43 minute.

- Observați, Excelență, că inamicul, exprimîndu-ne în termenii jocului de șah, a făcut **prima mutare**, adoptînd tactica „pămîntului prîjolit”!

- Înțeleg atunci, comandorul, că noi urmează să capturăm piesa următoare...

- Exact, domnule baron! **Deiphobus**!

Forța intergalactică de Descurajare nr. 1

Ora: 0 și 51 minute.

Cu tonul profesoral pe care îl aborda întotdeauna în momentele de tensiune, comandantul Dyrn li se adresă ofițerilor din statul său major:

- Este evident pentru oricine, domnilor, că descoperirea acestui sistem planelar periferic a adus o atingere serioasă echilibrului inițial. Pentru recuperarea acestuia, se impun, în mod logic, un număr restrîns de soluții menite să asigure succesul prin păstrarea cu orice preț a inițiativei tactice.

TACTICĂ ȘI STRATEGIE

Analiza situației rezultate din distrugerea lui **Deiphobus** de către imperiali, întreprinsă potrivit exigențelor schițate mai înainte, a determinat în mod firesc obiectivul asupra căruia ne vom concentra acum atenția: planeta **Creusa**! În consecință, domnilor, poftiți la posturile dumneavoastră de luptă!...

Forța Imperială de Șoc „ALFA”

Ora: 0 și 59 minute.

În timp ce privea imaginea **Creusei**, aflată în plină dezintegrare, cu paharul aproape gol în mână ușor tremurătoare, baronul **Pancratius** îi spuse cu tristețe nedisimulată generalului **Knapp**:

- Vezi, comandorul... Ai zice că e posibilă și o predestinare onomastică! În mitologia greacă există un episod care relatează despre noaptea incendiului **Troiei**, noapte în care au pierit **Antiphus**, **Deiphobus** și **Creusa**, copiii **Hecubei**, soția regelui **Priam**... Nu ți se pare ciudată asemenea mănarea cu evenimentele la care participăm?

Comandorul **Knapp** se întoarse surprins spre baron și răspunse oarecum stînjinit:

- Eu sînt un soldat de profesie, Excelență. Timpul nu mi-a îngăduit să am și preocupări culturale, umaniste... Dar, dacă îmi îngăduiți, v-aș întreba: ce s-a întîmplat cu **Hecube**?

- A căzut în mîna lui **Odysseus** ca pradă de război, apoi, mai tîrziu, și-a găsit moartea în valurile mării...

Comandorul **Knapp** medită cîteva clipe după care păru că și regăsește echilibrul său dintotdeauna, pentru că exclamă aproape triumfător:

- Evoluția operațiunilor militare în curs impun, Excelență, soluții care modifică oarecum sfîrșitul legendei dumneavoastră. **Hecube**, de astă dată, va pieri împreună cu copiii săi!

- Vrei să spui că urmează, acum, distrugerea astrului?!

- Exact, domnule baron! De altfel, nici nu mai are pentru cine străluci și în felul acesta, s-ar putea elimina însăși fondul diferendului. Echilibrul strategic ar fi refăcut prin revenirea la ceea ce se numește „statu-quo ante bellum”...

Baronul goli dintr-o singură înghițitură conținutul recipientului veșnic la îndemînă și strigă cu iritare în glas:

- Ah, tactica și strategia asta!

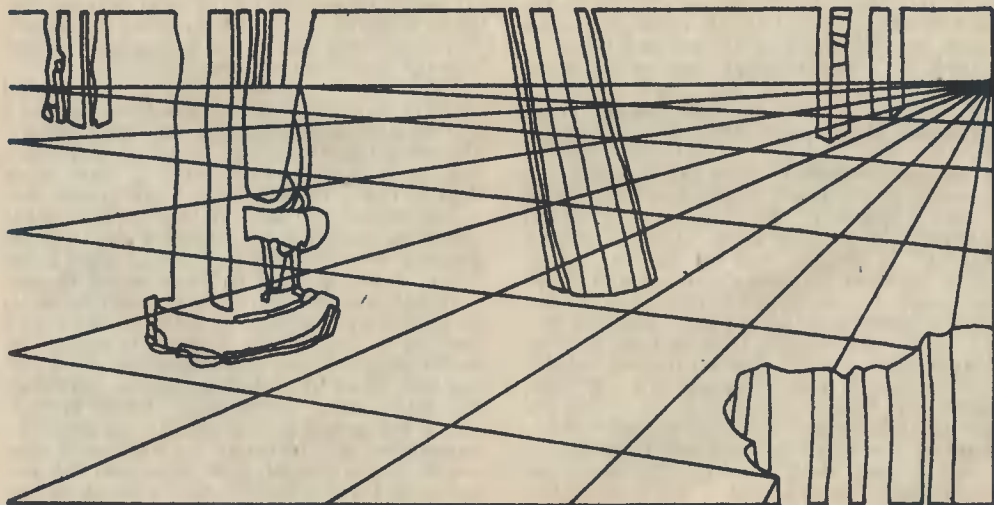
- Excelență!, exclamă neliniștit comandorul **Knapp**.

- Bine, bine... Să admirăm atunci cum piere o stea, dacă așa o cer regulile jocului!

Din cuvîntarea rostită un an mai tîrziu, la deschiderea cursurilor Academiei Federale de Război, de către roul decan, generalul Dyrn.

„Vă veți însuși totodată, domnilor, noile concepte care fundamentează doctrina noastră militară, în lumina ultimelor cîștiguri ale artei militare contemporane. Între acestea prevalează, desigur, conceptul potrivit căruia principalul scop strategic îl constituie păstrarea intactă a potențialului nostru defensiv. Printre mijloacele tactice, domnilor studenți, care pot satisface acest scop, distingem pe de o parte tactica evitării confruntării directe, nemijlocite, cu inamicul, iar pe de altă parte, tactica distrugerii totale a corpurilor materiale semnificative din teatrul de război considerat.

În lumina acestor cuceriri ale științei militare, în viitor, s-ar putea lua în considerare nimicirea preventivă a tuturor sistemelor stelare periferice, pentru a pune între noi și inamicul potențial un spațiu de manevră pustiu, cunoscut din vechime, sub termenul de „țară a nimănui...”

desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

sergiu someșan

ȘANSA NOASTRĂ S-A NUMIT ADAM

Adam B. era într-una din cele mai nefericite zile pe care și le putea aminti de cîțiva ani buni. Adevărul este că toate întîmplările care concureau acum la nefericirea lui i se mai perindaseră așa, din cînd în cînd prin viață, dar întotdeauna separat și mai ales lăsînd cite o săptămînă două între ele, suficient ca el să-și revină începînd să-și facă iar iluzii pe care destulul urma să i le spulbere de altfel foarte repede.

Șirul ghinioanelor a început încă de dimineață cînd a descoperit în cutia poștală o scrisoare de la Camelia; bineînțeles că fusese adusă de poștaş încă din seara zilei precedente, dar a trebuit ca el să caute în cutie tocmai dimineața și să-și strice astfel toată ziua. Mai primise el și altădată scrisori pesimiste dar de data asta dulcea copilă de pe malurile Dîmboviței era categorică în exprimarea sentimentelor ei. Ii scria, printre altele, că nu înțelege de ce pentru cîteva clipe de dulce rătăcire e obligată să-i suporte prezența de fiecare dată cînd vine el prin București. Gata, ajungel, îi scria ea exasperată spre finalul scrisorii, mărturisindu-și prin aluzii fine fericirea ce ar cuprinde-o dacă nu i-ar mai vedea niciodată privirea lingușitoare și nici mîna de șobolan bănuitor.

Oricît ar părea de ciudat, pe Adam nu l-au deranjat atît pretențiile Cameliei de a întrerupe legătura, cît mai ales modul categoric în care erau formulate, asta ca să nu mai vorbim de comparațiile deosebit de plastice din finalul scrisorii.

Deci, privirea lui intensă, prin care încerca să aducă un modest omagiu modului absolut închîtător în care Mama Natură așezase cele cincizeci și nouă de kilograme ale Cameliei, ei i se părea a fi o simplă privire lingușitoare. Ba mai mult, figura lui blazată, de intelectual rasat, care se îndoaia din principiu de fidelitatea femeilor și de marile adevăruri ale existenței, ar fi după ea o vulgară mutră bănuitoare. O clipă, amintindu-și de cîteva clipe de dulce intimitate cînd oricum problemele ontologiei nu valorau prea mult, fu tentat să-i ierte totul și să compună cît mai repede o scrisoare prin care să încerce o conciliere. Din nefericire, chiar în acel moment ochii îi căzură peste cuvintele: „șobolan bănuitor”. Ei bine, nu! Asta era ceva ce demnitatea lui ultragiată nu putea digera așa ușor, drept care a dat un ordin imperativ neuronilor să întreprindă sinapsele care duceau spre amintirea ei.

La birou, întîmplarea a făcut să îi aștepte o lucrare urgentă ai cărei coeficienți trebuiau recalculați în funcție de noile consumuri. Mai mult chiar, lucrarea era așteptată de șeful de birou, care trebuia să comunice la fel de urgent noii coeficienți la Centrală. Dar în loc de coeficienți și consumuri, Adam nu vedea decît scrisoarea Cameliei (o pusese deasupra dosarului așa că era firesc) și toc-

mai ajunsese la concluzia că ar fi bine să-și concentreze atenția asupra altei fete care ar ști să-i aprecieze așa cum se cuvine calitățile.

Era deja cu gîndul, și cu ochii, de altfel, la varianta Nina, o închîtătoare brunetă plină de cîr lionți și de temperament, care hașura ceva la o planșetă din apropiere și tocmai studia o posibilă abordare a problemei cînd în birou intră șeful să-i ceară coeficienții. Se prea poate ca gîndul lui Adam să fi trecut de faza tatonărilor inițiale, ba sîntem chiar siguri de asta, pentru că, mult prea mult din temperamentul Ninei se putea întrezări în privirea lui strălucitoare ațîntită asupra ei, drept care nu-l zări pe șeful de birou decît cînd acesta ajunse în fața lui. Mult prea tîrziu pentru a-și muta privirea de la cîr lionții variantei alese, dar suficient pentru a-și aduce aminte că Nina era pasiunea secretă a șefului. Acesta aruncă o privire spre Nina, una spre dosarul neatins și i șopti șuerat.

— Ieși afară, Adam!, exact pe tonul pe care îl folosea pe vremuri un alt șef către un alt Adam pe care îl prinsese dînd tîrcoale secretarei lui, ba mai mult, mîncîndu-i fructele din mărul pe care făcea experiențe fitotehnice.

Cunoscînd în mare povestea, Adam tremura tot amintindu-și că după toată tărășenia, cei doi au fost scoși din schemă și trimiși undeva la țară.

Din fericire, conflictul cu actualul șef a fost de proporții ceva mai reduse și Adam a fost scos numai pe coridor, șeful fiind o persoană discretă, iar în birou erau prea multe fete tinere care l-ar fi împiedicat să-și dezvolte, așa cum ar fi dorit, raritățile lingvistice păstrate pentru astfel de ocazii. Dar odată ajunși pe coridor... Ei bine, sînt momente în viață cînd e mai bine să fim discreți și se pare că acum a sosit unul din ele...

Ca și cum toate aceste lovături ale sortii, destul de bine ținute, nu ar fi fost îndeajuns, destulul îi mai pregătise pentru aceeași zi încă vreo două-trei de același calibru, probabil numai de dragul de a demonstra că deși probabilitatea ca toate aceste întîmplări să se petreacă într-o singură zi este destul de redusă, din cînd în cînd Doamna Șansă pleacă pe la amici să bea un ceai și uită să se mai întoarcă, iar probabilitățile rămase de capul lor se amuză jucînd și astfel de false bieților oameni.

Drept care, spre seară, bietul Adam, dezgustat pe drept cuvînt de viață, se hotărî să facă o mică plimbare în parcul de la marginea orașului să se mai liniștească. Nimic mai simplu, parcul era pustiu, luna părea să caute perechiile de îndrăgostiți (le căuta degeaba, venise grupul „Savoy” în localitate și îndrăgostiții erau la concert) era deci o atmosferă numai bună pentru a-și liniști nervii agresați de stresul cotidian și de întîmplările mai suspomenite. Luna, în lipsa clienților habitualii, își con-

ȘANSA NOASTRĂ S-A NUMIT ADAM

centrase asupra lui Adam întreaga ei putere de seducție și începea puțin câte puțin să-și facă efectul. Ba, deja i se părea că vede viața mai în roz, chiar începu să surdă satisfăcut, felițându-se pentru ideea de a veni în parc, când, observă că vede totul în roz pentru că de sus venea o lumină verde. Cum Adam era prin excelență o fire analitică, poate că în alte condiții ar fi stat pe îndelete să studieze fenomenul, care i se părea de-a dreptul ciudat, dar acum nu-și putea permite acest lux pentru că și-a dat seama, ca un cititor consecvent al literaturii despre Cazuri Neelucidate încă ce era, că se îndreaptă cu pași repezi spre o întâlnire de gradul doi. Asta pentru că lumina verde era emisă de... da, cu părere de rău și în ciuda tradiției nu putea să numească obiectul care atrăna deasupra lui o fărâșie zburătoare. Părea mai degrabă (pentru a nu părăsi bucătăria) o uriașă solniță din care cineva golise toată sarea și o înlocuise cu reflectoare care acum îl luminau indiscret pe Adam. Solnița zburătoare blâzi câteva minute nemischată deasupra lui, ca și cum l-ar fi studiat, apoi se deplasă câțiva metri mai în față și ateriză greoi. După toate aparențele, întâlnirea de gradul doi a lui Adam avea toate șansele să se transforme într-una de gradul trei, drept care, instinctiv, își potrivea cravata și-și aranjă puțin părul, cu gândul să facă o impresie cât de cât onorabilă extraterestrilor. Spre lauda lui, trebuie să arătăm aici că nici un singur moment nu s-a gândit să întreprindă violente reprezentanții îndepărtatei civilizații, cum auzise că au procedat câțiva șerifi de prin Texas. Unii cititori mai meticuloși ar putea obiecta că nici nu avea dotarea tehnică necesară, inginerii de pe la noi nefiind dotați cu Colturi, nici măcar după o ceartă zdravănă cu șeful. Ei bine, reproșându-le acestora faptul că ne obligă la divagații tocmai în momentele cheie ale acțiunii, ne vom mulțumi să observăm că duminică, spre marginea parcului, obișnuiau să iasă la iarba verde cei din oraș; veneau de obicei cu autoturismele, așa că profitau de acest binevenit răgaz și mai schimbau la mașină o bujie, un filtru de ulei, ba chiar și uleiul, aruncând apoi ce le prisosea prin tot parcul, astfel că lui Adam i-ar fi fost foarte la îndemână să le adune. Asta ca să nu ne complicăm vorbind și despre contribuția celor fără mașini, care își aduceau și ei obolul alcătuit mai ales din sticle goale și cutii de conserve. Dacă ar fi vrut, Adam ar fi putut deveni mai eficient chiar decât un șerif texan!

Din fericire însă, atât pentru el cât și pentru noi, în loc să nutrească planuri belicoase, se mulțumi, după cum am mai spus, să-și așeze cravata și părul, se opri curios să vadă ce o să mai urmeze.

Din obiectul zburător oprit în fața lui, coborâră trei ființe destul de asemănătoare cu oamenii (ne pare rău pentru cei ce îndrăgesc tradiția, dar nici măcar verzi nu erau), ba se pare că și obiceiurile le aveau aidoma cu ale oamenilor, pentru că cel care părea a fi șeful împinse pe un altul mai mic și mai amărât în față spunându-i:

- I-a du-te mai aproape și vezi dacă nu mușcă, nu înțepă, nu distorsionează spațiul, nu oprește timpul, nu anulează vreo dimensiune. sau nu... și

urmară câteva noțiuni pe care Adam, în ciuda pregătirii lui multilaterale, nu reuși să le priceapă. (Nu vrem să jignim pe nimeni, drept care nu ne vom apuca aici să explicăm lucruri altfel de simple cum ar fi modul în care s-a putut Adam înțelege cu extraterestrii: ni s-ar părea ceva de-a dreptul superfluu).

Ființa mai mică și mai amărâtă făcu prudentă câțiva pași spre Adam și se opri la o distanță rezonabilă.

- Nu face nimic, șefu! Nu-i periculos!

- Nu face nimic... nu face nimic... îl maimuțări celalalt furios. Așa mi-ai spus și cu vulcanul ăla de pe Venus și când m-am dus lângă el... Du-te mai aproape!

- Nu-i nevoie, se crezu Adam dator să intervină. Dacă mă puteți înțelege vă spun eu: sînt o ființă rațională și în consecință nu sînt agresiv.

- Da, te înțelegem, răspunse morocănos cel care părea a fi șeful. Am captat pe drum încoace câteva emisiuni de televiziune și am văzut din jurnalele de actualități cât de rațional știți să vă exterminați unii pe alții... În sfârșit, sînt probleme care nu ne interesează. Vreau numai să te avertizăm să nu faci vreun gest necugetat pentru că avem mijloace să-l contracțăm. Am venit aici cu o misiune și sper să ne ajuți de bunăvoie să ne-o ducem la capăt, pentru că altfel... și ochii care oricum îi avea ieșii puțin din orbite ca la un exotaimic i se bulbucară amenințător spre Adam.

- Am să vă ajut, blîugi acesta nefericit, înghițindu-și discursul de bun venit pe care ar fi vrut să-l țină. Numai că nu prea pricep cum am să vă pot ajuta eu...

- Am să-ți explic în câteva cuvinte despre ce este vorba. Noi sîntem prospectori de ris... Nu, nu este vorba despre animalul pe care ți l-ai reprezentat, Lynx cum îi spunei voi, ci de actul prin care o ființă rațională își exprimă bucuria, vesela. Nu știu dacă ar trebui să-ți spun... În sfârșit, în ris este ascunsă o energie formidabilă, dar după penuria energetică în care vă zbateți îmi dau seama că sînteți încă departe de a-l folosi.

În consecință, am dori să testăm câtă energie conține risul ființelor de pe această planetă pentru că țin să-ți mărturisesc, există ființe care deși rid cu gura pînă la urechi, parcă așa se spune, emană descurajant de puțină energie. Nu este nevoie să pricepi mai mult, esențial este numai să vrei să ne ajuți pentru că altfel...

- Aș vrea bineînțeles, numai că...

Adam ar fi vrut să le explice că poate nu este cel mai potrivit, după nefericitele întâmplări prin care trecuse în cursul zilei, pentru a le arăta cât de veseli pot fi pămîntenii.

- Să nu-mi spui că nu cunoașteți risul pe planetă, se burzului șeful. Am captat emisiuni de televiziune la care am văzut cum săli întregi se prăpădeau la ceea ce numiți voi filme comice...

Se întoarse spre cel de-al treilea extraterestru, care părea a fi un tehnician, pentru că în tot timpul asta manevrasse retras niște aparate.

- Ai pregătit detectorul?

Acesta înclină tăcut din cap și aduse mai

ȘANSA NOASTRĂ S-A NUMIT ADAM

aproape de Adam o mașinărie complicată.

- Incepe cu testul unu! Spune-i un banc adaptat la planeta asta.

Tehnicianul se dădu lângă Adam și începu cu o voce monotonă și plângărească să-i povestească un banc răsuflat cu un soț ținut sub papuc de ne-vastă.

- De ce nu ride?, se încruntă șeful spre tehnician.

Acesta ridică nedumerit din umeri.

Adam nu rîdea, imaginîndu-și că o soartă asemănătoare cu a soțului din banc l-ar fi așteptat probabil și pe el dacă ar fi făcut prostia ca pînă la urmă să se căsătorească cu Camelia.

- Mai zic unul?, întreabă tehnicianul.

- Lasă, făcu șeful. Poate exemplarul nostru este sensibil numai la excitanții vizuali. Trecem așadar la testul doi. Proiectează-i filmul acela comic pe care l-am înregistrat.

Tehnicianul apăsă un buton și pe peretele întunecos al aparatului apărură dreptunghiuri luminoase, unde începu să se deruleze o cunoscută comedie cu un șef care obișnuia să-și tortureze subalternii cu cele mai rafinate chinuri morale ce le putea născoci, film care stîrni asociații dureroase în sufletul lui Adam, dar nici măcar un singur zîmbet.

- Poate se preface, își dădu părerea extraterestrului mai mic și mai amărit, care îi testase lui Adam agresivitatea.

- Nu se preface, spuse nedumerit șeful, îl ține sub observație telepatică.

- Se întoarse rugător spre Adam:

- Uite ce te rog eu așa în particular. Nu ne putem întoarce la Bază și să spunem pur și simplu că nu am reușit să testăm cîtă energie conține rîsul pămîntenilor. Trebuie să ducem o înregistrare, altfel ne taie aia de la primă. Pune-te în locul nostru și încercă să ne înțelegi! Hai fă un efort și rizi nițel!

Tehnicianul se apropie cu sonda aparatului și Adam scoase un hohot anemic de rîs în care reuși

să concentreze toate nefericitele întîmplări de peste zi.

- Oprește, oprește!, sări în sus alarmat tehnicianul.

- Ce s-a întîmplat?, se apropie șeful de el.

- Extraordinar, îi răspunse acesta. Așa ceva nu am mai pomenit! Rîsul lui are un coeficient energetic negativ. Cînd ride pur și simplu ne absoarbe energia din rezervoare.

Privind înspăimîntat spre Adam îl trase pe șef puțin mai într-o parte și-i șopti:

- Rugați-l să nu mai rîdă pînă plecăm, altfel ne descarcă rezervoarele și nu mai decolăm niciodată de aici.

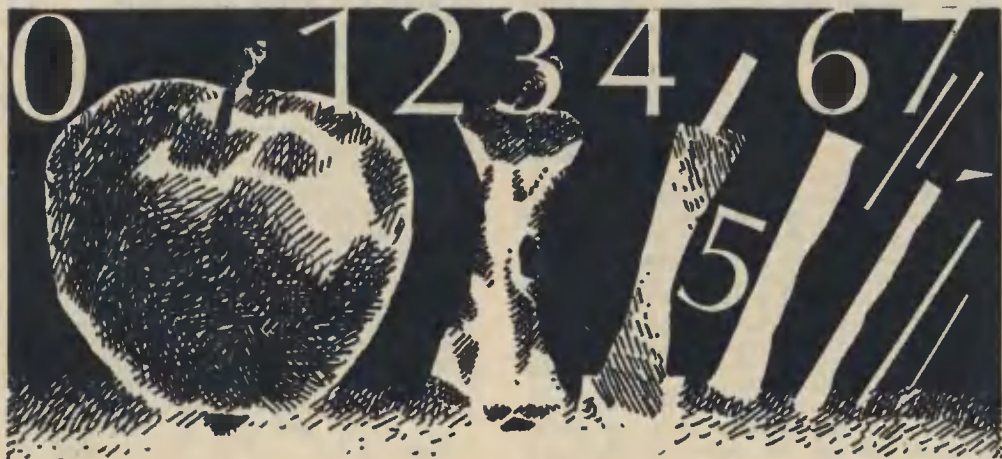
Șeful se scărpină în curcubă în cap, gest destul de asemănător cu al pămîntenilor aflați în aceeași situație, dar își reveni relativ rapid, dovadă că nu a fost ales chiar degeaba șef al expediției.

- Ascultă, se dădu el aproape de Adam, fă un efort și nu mai ride pînă plecăm noi. Ar fi vrut să-l și amenințe, dar de teamă să nu pară caraghios preferă să se abțină și făcu un gest scurt spre tehnician.

Acesta pricepu și începu să strîngă febril aparatura. În cîteva minute au fost gata și s-au urcat în solniță aruncînd priviri neliniștite spre Adam, care parcă voia să le spună ceva și nu-și găsea cuvintele. Își reveni numai după ce nava extraterestrilor se pierduse undeva printre stele.

- Drum bun!, șopti el trist în urma lor.

Sînt sigur că se vor găsi unii care se vor grăbi să-l critice pe Adam pentru modul deplorabil în care a reacționat, învinuindu-l că din pricina unor motive personale a ratat contactul cu o civilizație extraterestră. Nu știu însă dacă acestora le-ar fi convenit să-și petreacă restul zilelor, undeva prin extremitatea sudică a galaxiei, pe o planetă cu cerul verde, închiși într-o cameră unde să li se proiecteze zi și noapte comedii, iar de la cap să le pornească linii magistrale de înaltă tensiune.

desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

dan d. farcaș

CREIERII LUI AMBROSIO

În legătură cu crima petrecută la baza minieră de pe Flora, fac următoarea depoziție:

Pe asteroid eram doar trei oameni: Sylvester și cu mie, care veniserăm de două luni, plus Ambrosio, care stătea acolo de mai mulți ani. Am fost preveniți de la bun început că Ambrosio are o parte din emisfera dreaptă a creierului său înlocuită cu o proteză, de fapt cu o jumătate de scoartă cerebrală biotronică, dintre cele utilizate la roboții de ultimul tip. Nu sînt mulți oameni cărora să li se fi făcut o astfel de operație și pînă la el nu am mai avut ocazia să îl înțlesc vreunul. Mai știam că în urmă cu mai mulți ani Ambrosio fusese un foarte apreciat pilot pe cursele interplanetare și că la originea infirmității sale a fost un accident despre care nu-i plăcea să vorbească. Cu toate că eram, așa cum am zis, preveniți, am avut totuși un mic șoc atunci cînd l-am zărit pentru prima dată; avea o jumătate de față imobilă, privirea sticloasă și purta o perucă nu prea reușită, menită să-i mascheze atît cicatricele cît și rezolvarea stingace a alimentării cu energie. În plus, nu avea siguranță în mina stîngă și își țira puțin un picior în timpul mersului. N-ar fi exclus ca aceste motive să-l fi împins către o existență mai retrasă. Așa cum se știe, stagiul pe Flora durează circa trei ani, or el și l-a reînnoit pentru a doua oară, caz unic la bazele miniere din centura asteroizilor.

Membrii micilor echipe extraterestre sînt de obicei deschiși, vorbăreți și lipsiți de aere; dacă n-ar fi așa, viața lor ar deveni în scurt timp un infern. Ambrosio, fără să fie retras ori taciturn, părea distant și dădea cîteodată impresia că te-ar privi de sus. Discuțiile dintre noi nu depășeau decît rareori sfera subiectelor tehnice; totuși îmi amintesc că a făcut în citeva rînduri aluzii rătăcioase la adresa nivelului nostru cultural. Sylvester dimpotrivă, era un tip vesel, echilibrat, cu picioarele pe pămînt, săritor la nevoie și bun camarad.

Asteroidul era populat de o puzderie de roboți: roboți valet în incinta bazei, roboți excavator în cariere, roboți de transport, roboți rachetă care duceau minereul pe Terra, roboți coordonatori, roboți pentru construit și reparat roboți și multe alte tipuri. Ambrosio răspundea de întreținerea lor, iar Sylvester și cu mine îi supravegheam de la baza sau pe teren. Era o sarcină relativ simplă, deoarece aceste alcătuiuri nu se incurcau și nu se defectau aproape niciodată, iar dacă totuși se înțimpla, apăreau altele și puneau lucrurile la punct. Cel puțin așa a fost pînă în ziua cu pricina...

Atunci fusese rîndul meu la inspectarea carierei lor. Am plecat pe la ora șapte dimineața (GMT) de la bază. Sylvester mai dormea, iar Ambrosio, ca de obicei, era atît de absorbit de repararea sau modificarea unor blocuri biotonice încît mia făcut

impresia că nici n-a observat cînd am intrat în camera ecluză.

În fiecare dintre carierele la care m-am oprit cu micul meu „scuter”, am cerut raportul roboților coordonatori. La prima vedere mi s-a părut că totul e în ordine; am devenit circumspect abia cînd în al patrulea sau al cincilea loc mi s-a adresat aceeași plîngere - roboții uzați, prevăzuți pentru casare, n-au fost înlocuiți de mai bine de o lună, în ciuda asigurărilor liniștitoare primite cu ocazia fiecărei reclamații. Mi-am amintit că această observație o mai auzisem o dată sau de două ori și la precedentele inspecții, dar atunci nu i-am acordat prea multă atenție, crezînd că lucrurile se vor rezolva de la sine. Acum m-am decis să mă reped pînă la cariera B-130, lîngă care se afla cea mai apropiată dintre cele zece ateliere de pe Flora, să văd ce se întîmplă. Precizez, pentru cei care nu cunosc, că în aceste ateliere roboții făurari - niște coloși metalici, fiecare cît o casă cu mai multe etaje - creează, direct din rocile excavate, piese de schimb și noi roboți. Atelierele fuseseră înființate atît pentru înlocuirea roboților îmbătrîniți cît și pentru realizarea unor roboți în surplus, în vederea deschiderii de noi exploatări. La vremea înființării bazei miniere, soluția a fost găsită mai avantajoasă decît aducerea utilajelor sau a pieselor de schimb de pe Terra.

Deși ar fi fost firesc, nu-mi trecuse totuși prin cap că acești coloși erau în stare să se reproducă și pe ei înșiși, cu alte cuvinte că puteau construi, direct din minereurile potrivite, nu doar roboți mărunți, ci și alcătuiuri identice lor înșiși. M-au înfricoșat întotdeauna gesturile pe care le fac atunci cînd se alimentează cu minereu, ori mișcarea zecilor de brațe care apucă roboții destinați casării, îi dezmembrează, le înghit componentele, scoțînd apoi la iveală altele noi, pe care le asamblează cu mișcări atît de rapide încît nu le poți urmări cu ochiul liber. Știam că la cariera B-130 trebuia să fie patru roboți făurari. Este greu de redat șocul pe care l-am avut cînd am zărit, răspîndite în craterul care alcătui platoul atelierului, o duzină de siluete imense, întinse, cu panourile solare desfășurate aidoma arărilor unor mori de vînt, mișcîndu-se coordonat de parcă ar fi efectuat un dans ritual.

De cite ori veneam în inspecție giganții mă repeau de la distanță, iar cel mai apropiat mă lua în primire cu un respectuos „sînt R-17” (sau un alt indicativ), după care urma invariabil „salut, șefule, ce vînt te mai aduce pe aici?” (asta făcea parte cîcî din programul de umanizare a relațiilor om-mașină). Acum nu s-a întîmplat nimic din toate acestea; în receptor auzeam doar un soi de chițcăială, după care au izbucnit deodată, cu toții în

dan d. farcaș

cor, fără să se mai prezinte:

- Ce-i cu tine crețule? Ce ai rămas așa, cu gura căscată?

Nu știu cum rămăsesem de fapt, dar nu încapem înăoială că abia acum aveam de ce să fiu cu adevărat uluit. Cuvintele folosite nu făceau parte din vocabularul standard pentru roboți, pe de altă parte apelativul „crețule” nu-l folosea față de mine decât Ambrosio și numai atunci când își propunea să mă ia peste picior. De câteva ori îl rugasem să găsească ceva mai spirițial, ori cel puțin să nu se repete, dar degeaba... În clipa aceea însă colegul meu se găsea în incinta bazei, la o distanță de peste optzeci de kilometri...

- Ambrosio, ce-i farsa asta?, am îngăimat eu, nevenindu-mi la repezeală în minte ceva mai inteligent.

- Calmează-te!, nu-i nici o farsă, doar o simplă experiență - transmiseră în cor răspunsul coloșii din fața mea.

- Te-ai ruga să nu te amesteci măcar câteva minute - i-am răspuns - dă-mi voie să cer câteva indicatori privind reparațiile; sînt niște rămăneri în urmă... Te rog mult!

A urmat o scurtă pauză, după care corul răsună din nou, într-un perfect unison:

- Crețule, treaba e ceva mai încurcată. Mi-e teamă că deocamdată nu-i posibil... Fii înțelegător... și mai fă-mi o favoare; renunță un timp să dialoghezi cu roboții; cînd o să te întorci o să-ți dau toate explicațiile...

Nu l-am ascultat. Am declanșat toate sistemele auxiliare de alarmare, dar fără nici un rezultat. Am cerut atunci pilotului automat al scuterului să mă ducă în cel mai scurt timp înapoi la bază. În timp ce săltam ușor peste neregularitățile reliefului, cu o viteză de peste o sută de kilometri pe oră, zburînd aidoma unei rachete de croazieră, am cerut contactul audio cu Sylvester. Acesta era agitat la culme.

- Nu știu ce-i cu Ambrosio; cred că a luat-o razna. Vino cît poți de repede...

Legătura s-a întrerupt brusc, iar eu n-am mai insistat s-o restabilesc. Am încercat în schimb să conectez pe rînd toate atelierele, începînd cu cele mai apropiate. Mi se confirma o bănuială sinistă - peste tot roboții făurari refuzau să răspundă. Pentru ca să fiu sigur, repetam apelul timp de câteva minute, apoi comutam pe frecvența următorului atelier. Aproape mă resemnasem cînd am descoperit cu surprindere, tocmai la antipozi, două ateliere care răspundeau normal la chemarea mea. Aceste ateliere au funcționat corect și după consumarea evenimentelor care au urmat, asigurînd repopularea atelierelor dezafectate. Azi îmi este limpede că aceasta a fost dorința expresă a lui Ambrosio.

Pe Sylvester l-am găsit în vestiarul bazei; mă aștepta și era agitat la culme.

- Ajută-mă... trebuie să-l imobilizăm... L-am surprins făcînd niște experiențe foarte periculoase de... copiere a personalității...

- De copiere a ce?!, i-am răspuns uluit, nereușind să mă concentrez încă suficient după obo-

seala și agitația drumului.

- Creierul lui natural, știți bine, se folosește excelent de emisera biotronică implantată prin operație; legătura de la această emisură la un alt creier biotronic este o operație de rutină; la roboți se practică în mod curent. Sînt aproape sigur că Ambrosio a reușit să se interconecteze în felul acesta cu mai mulți creieri artificiali, transformîndu-i în simple prelungiri ale propriului creier. Probabil că ideea îl preocupă de ani de zile fără ca cineva să fi prins de veste...

I-am povestit pe scurt cele ce mi s-au întîmplat la atelierul de la cariera B-130. Sylvester holbă ochii tot mai mari.

- Pe toți drații! Nu mi-aș fi închipuit că e atît de avansat... Îți dai seama ce înseamnă asta? Deci, toți acești roboți au devenit anexe ale corpului său... Ambrosio poate să vadă simultan prin ochii lor, să simtă prin toți receptorii lor, prin senzorii în infraroșu, prin detectorii de minereu și toate celelalte... Asta înseamnă că nu mai are doar două mîini și două picioare, ci mii de membre pe care nu este exclus că a și învățat să le coordoneze... ca un miriapod făcut din bucăți răspîndite pe tot asteroidul... Îți aduci aminte că de vreo două săptămîni stă zilnic, ore în șir, în fotoliu, strîngînd din pumni ori din dinți ori tîrșindu-și picioarele de ne întrebam dacă n-o fi pățit ceva... Pariez că în timpul acesta de fapt simtea, se mișca, trăia prin roboții pe care și i-a subordonat...

- Și ce-i rău în toate astea?, am îndrăznit eu, mai mult ca o tentativă stîngace de a îndepărta presiunea unui coșmar.

Sylvester explodă.

- Cum? Nu-ți dai seama? În primul rînd atelierele nu-și vor face datoria, deci producția se va bloca. Dar asta-i floare la ureche pe lîngă faptul că ei toți sînt acum practic o singură ființă cu zeci de corpuri... Dacă nu îl oprim imediat pe Ambrosio, corpurile sale vor deveni sute, apoi mii. Va putea face cu noi ce va dori. Dacă am distruge o componentă, întregul nu s-ar resimți cîtăuș de puțin... orice parte se va putea înlocui, la nesfîrșit... Va fi pur și simplu indestructibil, nemuritor... Roboții, știți bine, se hrănesc cu energie solară și pot crește oriunde găsesc minereurile necesare... Ambrosio va putea părăsi Flora invadînd alți asteroizi, poate chiar planete... Roboții suportă condiții extreme; în spațiul extraterestru ne sînt superiori din foarte multe puncte de vedere... N-ar fi exclus să se și autoperfecționeze constructiv...

Am încercat să-l temperez. I-am sugerat să ne slătuim cu cei de la Centrul de coordonare de pe Terra, deși era iluzoriu - un singur schimb de mesaje dus-întors ar fi necesitat, la data respectivă, cîincizeci și cinci de minute; or nici n-am apucat să-i spun ceva că Ambrosio intră în încăpere urmat de un robot-valet.

- Ah, crețule, te-ai și întors... Îmi spuse moale.

Sylvester îl somă, scurt și hotărît, să înceteze experimentul. Ambrosio părea la început că nici nu-l aude, apoi, la repetarea somației, răspunse ca trezit dintr-un vis frumos, arborînd un zîmbet an

CREIERII LUI AMBROSIO

gelic pe buze.

- Imposibil... s-a înfăptuit... nu mai este nici o cale de întoarcere!

- Timpenii! Desfăci imediat toate legăturile și termini bifiliul!

Ambrosio continua să zîmbească, vorbind aproape șoptit.

- Imposibil... eu sînt deja acolo... nu mă mai pot aduna la loc. Poți cel mult să mă distrugi, dar nu mă mai poți reface...

- Cu ce drept îți ai permis?!... Pentru ultima dată te somez - deconectează-te de roboții! Așa cum te-ai legat vei ști să te și dezlegi... Nu mă obliga să folosesc forța...

Sylvester întinse mîna după dezintegrator și-l îndreptă către Ambrosio. Acesta însă continua să zîmbească.

- N-ai decît să mă uci, dar de desfăcut nu se poate...

Sînt convins că Sylvester n-avea intenția și nici n-ar fi fost în stare să-l omoare; în clipa următoare însă robotul valet se întoarse și apucînd cu palma sa uriașă pumnul lui Sylvester îl apăsă violent degetul pe trîgaci. Fulgerul care izbucni din armă îl izbi pe Ambrosio în piept; acesta încremeni într-o convulsie generală, apoi căzu, plutind cîteva secunde pînă să se întindă pe podea. Robotul valet se dădu cîteva pași îndărăt clătîindu-se.

În tot răstimpul acesta eu n-am fost în stare să schitez nici o mișcare. De altfel ar fi fost inutil; roboții valet au o agilitate și o forță cu care cele ale omului nu se pot măsura. Dincolo de toată grozăvia celor întîmplate, mă teroriza și faptul că un asemenea gest a putut fi comis de unul dintre acești servitori renumiți pentru firea lor pașnică, docilă, binevoitoare, gata oricînd să se sacrifice dacă viața unui om ar fi în pericol. Sylvester era, desigur, și mai șocat decît mine. A auzîrît cît colo dezintegratorul și s-a aruncat asupra trupului lui Ambrosio plîngînd cu sughituri. Robotul valet se sprijini de perete buimac, cu o voce stranie, cău-tînd cuvintele și pronunțîndu-le gîngav, tărăgănat, ne spuse:

- Nefericitilor... Degeaba v-aș fi explicat, n-ați fi fost în stare să înțelegeți... acum toată lumea va fi convinsă că voi m-ați ucis... dar să știți că eu, Ambrosio, trăiesc... fără să vreți, m-ați ajutat să rămînc dincoace... de acum sînt liber, liber de orice obligații, deci pot pleca s-o caut... Să știți minte că numai pentru ea am făcut totul... Sînt ani de atunci... nava ei a fost avariată undeva prin centura de asteroizi; a rămas fără semnalizări și ultima traiectorie era necunoscută... un ac într-o mie de care cu fin... nici n-a mai fost căutată; din lipsă de speranțe, din lipsă de mijloace... dar ea continuă să fie undeva pe aici... Am jurat încă de atunci să fac orice s-o găsesc... poate mai trăiește, în anabioză; e drept, o șansă la un milion... Trebuie s-o găsesc însă oricum... dispun în sfîrșit de toate mijloacele necesare... și nimeni nu mă mai poate opri... ia priviți...

Robotul mă trase în încăperea vecină, unde se aflau monitoarele destinate supravegherii cariere-lor. Conectă toate ecranele pentru ca să fiu mar-

tor la cele ce urmau să se întîmple. Eram numai eu acolo; Sylvester rămăsese îngenucheat lîngă corpul lui Ambrosio, incapabil, cred, să mai recep-tioneze ce se întîmplă în jurul său.

Am văzut atunci cum roboții făurari, cuplați într-un mod ingenios cu roboți de alte tipuri, între care și roboți rachetă, destinați expedierii minere-lui, s-au înălțat sincron de pe diferitele platforme atelier. Peste cîteva minute se adunaseră deja cu toții într-o nouă și stranie constelație care se îndepărta de Flora, urmărită de obiectele camerelor de luat vederi. Verificînd, la scurt timp după aceea, datele telemetrice, rezulta că s-au înscris, laolaltă, pe o traiectorie inerțială în interiorul centurii de asteroizi.

Robotul valet a rămas lîngă ecrane, absent. Apoi l-am văzut pierzîndu-și echilibrul și căzînd pe podea cu un zgomot moale. Tehnicienii care au venit mai tîrziu spuneau că toate programele, ca și toate datele aflate în creierul său biotronic erau șterse. Altminteri nici o piesă nu era defectă. După o perioadă de reinstruire, a putut fi repus în funcție, dar, desigur, interogarea lui ar fi fost com-plet inutilă.

Îmi mențin mai departe declarația inițială că, în ciuda lipsei dovezilor în favoarea celor de mai sus, în ciuda unor aparente probe acuzatoare (mă gîndesc în primul rînd la amprente de pe dezinte-grator) și în ciuda chiar a mărturisirii pe care a fă-cu-t-o în starea de șoc nervos în care l-au găsit an-chetatorii, Sylvester nu este cu nimic vinovat de moartea lui Ambrosio. Sînt convins că personalita-tea acestuia, ori poate numai o copie sau un frag-ment, plutește și acum undeva prin spațiu, engra-mată în creierele biotonice ale unui stol de roboți, practic imposibil de reperat... Din păcate el nu va veni să depună mărturie...

Și dacă ar veni, ar fi oare crezut?

desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

dan ursuleanu

ETERNA MESERIE A VIITORULUI

Meseriile veacului nostru devin fie mereu mai complexe, fie mereu mai specializate. E tot mai greu pentru un amărît de școlar să-și aleagă o profesiune: una-două te împiedici de calculator, de genetică sau de mecanica cuantică. În vopsitorie încep să pătrundă roboții și în croitorie laserii. La poștă, ordinatorul. Pînă și țărani nu mai pot face total abstracție de izotopii atomici pentru creșterea ovăzului sau de metodele de clonare a bivolițelor. Dacă lucrurile or să meargă tot așa (și așa vor merge, e sigur!), atunci în curînd n-ai să mai poți pune un flec la pantof fără diplomă de doctor în geofizică, iar un actor de provincie, care nu e expert în holografie, nu-și va mai găsi locul pe scenă. Va învăța bietul om un sfert de secol, șase ore pe zi, ca să ajungă un dulgher mediocru sau un tinichigiu auto categoria a II-a.

N-aș vrea să mai fiu copil în vremurile astea!

Dar pentru că am un copil și, de voie-de nevoie, trebuie să-i îndrum pașii timizi înspre cîmpia cea largă a muncii, pentru că mulți dintre dumnea voastră, stimați cititori, treceți prin aceleași frămîntări ca și mine, am să vă dau cheia problemei.

Există o meserie sigură, bănoasă, ușoară și pe care în numai cîteva zile o poate învăța mulșumitor pînă și un păstor analfabet de giște.

Această meserie salvatoare este aceea de scenarist pentru filmele științifico-fantastice.

Credeți-mă, nu vorbesc în dodii, domeniul SF cunoaște deja rețete sigure, prefabricate, pentru orice schemă literară, cineva a făcut pînă și o organigramă a subiectelor filmelor de science-fiction și - pe baza acestor minunate înlesniri - orice om poate construi un subiect bunicel, la fel de ușor cum ar înălța un castel din cuburi.

În cele ce urmează vă voi învăța întreaga șmecherie, punînd astfel bazele unei societăți a viitorului alcătuită exclusiv din scenariști.

UNDE SE PETRECE ACȚIUNEA

Evident, pe Pămînt. Pămîntul e cheagul, matca și vîna. Nu vă plasați acțiunea pe alte planete, chiar dacă sînt apropiate, și nimeni nu vă va acuza de evazionism. Chiar dacă, din necesități ale subiectului, unele personaje sînt nevoite să plece pe alte meleaguri (Lună, Marte, constelația Arcturus sau galaxia Gutenberg) făceți în așa fel ca, la sfîrșitul acțiunii, ei să revină acasă mistuiți de dorul planetei natale. Aici au tot ce le trebuie: apă, aer, sol cultivabil, prieten, amintiri.

CÎND SE PETRECE ACȚIUNEA

Aveți la îndemînă trei posibilități: prezentul, viitorul apropiat și viitorul îndepărtat.

a) Ați ales prezentul. Descrieți viața, oamenii, așa cum sînt, și, deodată, introduceți un element care n-are nici o legătură cu prezentul și îl dă peste cap, aducîndu-l în pragul trecutului de tristă memorie. Rezolvați situația și restaurați prezentul, devenit datorită acestei grele încercări mai înțelept.

b) Ați ales viitorul apropiat. Ați făcut bine, cititorul e foarte interesat să știe ce-l poate paște încă în cursul vieții sale. Nu trebuie să vă spetii în a imagina o recuzită SF foarte sofisticată, legi științifice noi și alte lucruri despre care azi nici nu avem habar. Ajunge să dublați cantitativ bunăstarea civilizației actuale, să arătați că totul merge, zboară sau înnoată de zece ori mai repede și că problemele cu care își bat acum capul oamenii de știință au fost rezolvate.

c) Ați ales viitorul îndepărtat. Vă felicit, ați scăpat de orice griji - li puteți pune în cîrcă orice idee trîsnită, oricît de fantasmagorică. Li puteți impoziți cu toate posibilitățile. Tot n-are cum să veniți fice nimeni.

TEMATICILE FUNDAMENTALE

Sînt numai cîteva, ușor de învățat pe dinafară, chiar și fără să le notați în agenda de lucru: a) Tema catastrofică; b) Tema conștiinței iresponsabile; c) Tema lumii pe dos; d) Tema invaziei din afară.

Tot ce ați auzit, citit sau văzut despre mutații, roboți, călătorie în timp, lumea postatomică sau savantul nebuln, ca și alte neasemuite istorii cu manipulări genetice, orașe utopice, invenții care se întorc împotriva omului, caractaite vorbitoare și androizi, se va alinia fără fașoane și în cea mai desăvîrșită ordine la una din aceste patru teme.

Vați fixat asupra unei teme. A mai rămas de pus la punct un singur fleac: schema subiectului. Modulele prefabricate pe care vi le voi pune la dispoziție, fac din definitivarea schemei o operațiune mai simplă decît scrierea unei muște.

De aici încolo vă recomand să luați și ceva noțite:

SCHEME DE SUBIECT ÎN CADRUL TEMEI CATASTROFICE

1 — Geofizica, bat-o vina.

Pămîntul se supraîncăleşte (efectul de seră, intensificarea reacțiilor termionucleare din miezul în candescent etc.), sau se răcește (contrariul efectului de seră, glaciațiunea, diminuarea reacțiilor din miezul incandescent), sau atmosfera începe să se risipească (scăderea atracției gravitaționale, entro pia etc.) sau apele își pierd caracterul nutritiv (gă

ETERNA MESERIE A VIITORULUI

șiți singuri niște cauze, acolo...), sau scoarța se prăbușește în ea însăși (sporierea gravitației, contracția planetei etc.) sau altele asemenea.

Dezastrul se va petrece gradat, pentru a da timp persoanelor să se vinzolească, să caute o salvare, să emită o idee aberantă.

Exemple de atare idei: ● punerea pe foc a tuturor pădurilor; ● dezvoltarea la scară planetară a industriei de costume ignifuge; ● transformarea biogazului într-un amestec respirator; ● renunțarea la apă; ● proptirea scoarței terestre din interior cu schelăria platformelor de foraj petrolifer dezafectate; ● întărirea vigilenței la toți locuitorii Terrei.

Dezastrul e încetinit, se înregistrează un festivism amăgitor, apoi, implacabil, vine deznodământul și catastrofa își desăvârșește opera. Toată lumea moare (SFIRSIT). Sau aproape toată lumea moare, doar câțiva fug cu o rachetă în Andromeda. Promit să revină pe Pământ, cînd vor fi în stare să vină de hac cataclismului (SFIRSIT)

2 - Cu cosmosul nu te joci.

Pământul începe să fie atras de Soare (contracția Universului, anomalie orbitală sau pur și simplu nenorocire inexplicabilă); niște raze cosmice uci-gătoare încep să ne traverseze planeta (se vor motiva prin verietatea infinită a radiațiilor în univers sau prin explozia unei supernove); sîntem amenințați să fim pocniți de Lună sau de o cometă gigantică (explicațiile nu sînt necesare, toată lumea crede în această tragică eventualitate). Eventual, cometa va fi din antimaterie, promițînd să ne anihileze printr-o gigantică explozie.

a) Scenarii optimiste. ● Un culegător de banane din Tanzania sugerează instalarea unor puternice retrorachete de corecție a traiectoriei terestre. Revenim pe orbita mamă. Atomul în slujba vieții. ● Razele sînt deviate printr-un câmp magnetic fabulos realizat prin îngrămădirea la pol a tuturor benzilor amplex de pe Pământ (vezi curbura luminii). Sau: Pământul este mutat temporar din calea sinistrului prin conjugarea forțelor parapsihologice ale băștinășilor. După ce primejdia trece, se mai face încă o efortare pentru a se duce planeta de unde a fost luată, adică la locul ei. În caz contrariu se ajunge în situația de a cădea în Soare (caz a cărui rezolvare ne este deja cunoscută). Sau: razele trec prin altă parte și ne-am speriat degeaba (descrierea unor fenomene de isterie colectivă, crize de misticism, sinucideri). Sau: razele sosesc, ne traversează și nu ne fac nici un rău. Alarmă falsă. Apar fenomene benefice, cum ar fi nemurirea, creșterea producției de lapte și dispariția ruginii. ● Luna sau cometa se răzgîndesc și aleg altă țintă, mai ușor de nimerit (Uranus, Neptun...). Dacă nu se răzgîndesc, se vor adăuga cîteva păături suplimentare de atmosferă pe direcția de unde vine impactul. Agresorul se va freca de aer, și se va dezintegra. Resimțim la maximum o bubuitură de magnitudinea fenomenului Tungus, unde deasupra Saharei sau a Oceanului Pacific. Prețul plătit va fi înfim, cîteva mii de surzi, vindecăți după metoda doctorului Cen-Guan.

În toate aceste scenarii, ultimele secvențe vor fi

dedicate unor mari serbări planetare. Oda Bucurei. Culegătorul de banane din Tanzania și doctorul Cen-Guan fraternizează, pe fundalul unei ploii înviorătoare. (SFIRSIT).

b) Scenarii pesimiste. Odată amenințarea con-turată, pe Pământ începe vinzoleala. Toate ideile salvatoare din scenariile optimiste se dovedesc a fi frecție Diana la un picior de lemn. Cădem în Soare. Razele ne traversează și sînt, vai, cu ade-vărat ucigătoare. Luna și cometele ne fac surcele. Toată lumea moare (SFIRSIT). Sau: aproape toată lumea moare, doar câțiva fug cu o rachetă în Andromeda. Promit să se reîntoarcă etc, etc. (SFIRSIT)

SCHEME DE SUBIECT ÎN CADRUL TE-MEI CONSTIINȚEI IRESPONSABILE

a) Ofițerul declanșator

Se va insista asupra butonului de care depinde holocaustul nuclear. Un deget care se apropie și apasă. Nu se va insista asupra holocaustului, care va fi mai presus de orice descriere.

Lumea postatomică. Sobolani imenși. Scorpioni. Oamenii au murit. (SFIRSIT). Variantă indulcită: Șobolani imenși. Scorpioni. Aproape toți oamenii au murit. Au scăpat doar câțiva (care lucrau într-o mină de lignit, care explorau o peșteră, care navi-gau cu un submarin, care tocmai coboriseră în beci, după vin etc.). Sălbăticiți, se bat cu ciomegele pentru o conservă iradiată (cutie de chibrituri, album entomologic, televizor color în stare de nefuncționare, femeie etc.). Șobolani și scorpionii îi împutinează și mai mult. Un supraviețuitor zice: „Va trebui să reluăm istoria civilizației de la început”. Se naște primul copil. Pare normal (SFIRSIT). Variantă parțial indulcită: șobolani imenși, scorpioni și niște ființe monstruoase jumătate șobolani, jumătate scorpioni. Sînt foști oameni care au suferit mutații genetice. Se hrănesc cu dărma-turile fumeginde ale vechilor orașe, devenite acum nefolositoare. Unul dintre ei zice: „Va trebui să deschidem o pagină nouă în istoria civilizației”. Nu se naște nici un copil, mutații se înmulțesc prind dedublarea personalității. (SFIRSIT).

b) Neglijența în serviciu

Un genetician minuieste flacoanele cu bacterii fără se respecte regulamentul de protecția muncii. O femeie de serviciu atinge cu coada măturii claviatura generatorului de noduri spațio-temporale. Un șofer de Tir pierde un container cu Super-hyper-plotox, găsit de doi copii care îl aruncă în re-țeaua de aer condiționat a Americii de Nord. O vacă paște cauciucul izolator al cablului de alimen-tare cu energie a laboratorului central de plasmă. Paznicul grădinii zoologice uită deschisă ușa de la cușca Godzilla etc.

Consecințe: o bacterie modificată invadează pămîntul și îngurgitează orice obiect metalic - colaps al civilizației; oamenii încep să dispară prin nodu-rile spațio-temporale imposibil de localizat; nord-a-mericanii se sufocă; plasma scapă de sub control și piriolește biosfera; Godzilla se răzbună pentru anii petrecuți în captivitate etc...

dan ursuleanu

Slabe încercări de împotrivire la flagel: OMS, ONU, Consiliul de Securitate. Răgazul e prea scurt. Omenirea pierd (SFIRSIT). Răgazul e ceva mai lung. Pierd numai jumătate din omenire. Soluția, simplă și elementară, o va găsi un copil (școală de corecție, orfelinat). Bacteria devine inofensivă dacă fierul pe care îl consumă a fost vopsit portocaliu; nodurile spațio-temporale se infundă cu obiecte de cauciuc gonflabil de mărimea unui elefant; alimentația pe bază de soia face super-hyper-plotoxul inoperant; cablul laboratorului central de plasmă e izolat la loc cu o rășină specială; Godzilla, care nu se sinchisește de rachetele cu mai multe focoaie nucleare MX, se dovedește total neajutorată în fața prafului de scărpănat.

Jumătatea de omenire rămasă în viață trage în vătămintele, urmînd ca pe viitor să nu mai comită prostiile respective, ci altele (SFIRSIT).

c) Maniacul periculos

Ghem de subiecte cu extrem de multe ramificații. Se pot prelua toate sugestiile de la punctul b) - „Neglijența în serviciu”, numai că în locul neglijenței criminale va apărea elementul de intenție criminală.

Personajul central: Savant nebulos sau inventator frustrat în dragoste, sau medic persecutat de directorul spitalului, sau descendent în linie directă al lui Caligula, ajuns în era supertehnologică sau operator de sistem ahtiat după puterea absolută sau adept întîrziat al nazismului sau refutat care se defulează pe spinarea umanității sau femeie demonică urînd întreaga stirpe bărbătească sau obsedat mistic, ce se ambiționează să pedepsească omul pentru păcatul originar sau etc...

Oricare din aceste personaje îi veți prefera va trebui zugrăvit în culori malefice, insistîndu-se asupra laturii maniacale care îi determină acțiunile nesăbuite. I se va conferi o scintile de geniu, dar pusă în slujba răului. Eventual paranoia, schizofrenia, un complex freudian.

Ce fac ei?

Savantul nebulos concepe în laborator un mic monstru pe care îl abandonează, pentru a se prăsi, în rețeaua de canalizare a megalopolisului. Inventatorul frustrat pune la punct o mașinărie diabolică, pe care o folosește la producerea cutremurelor planetare de gradul 9. Medicul persecutat lansează o pandemie (sindromul imuno-deficitar, SIDA, e o idee bună). Descendentul lui Caligula ține sub teroare o mină de specialiști în explozibile, pe care îi va pune să dinamiteze 216 centrale nucleare. Operatorul de sistem strecoară în Marele Computer un inversor de calcul și economia mondială se dezorganizează. Adeptul neonazismului încropește o organizație paramilitară secretă și pune la punct o înfrîntătoare armă de nimicire în masă. Refutul se defulează imaginînd un dispozitiv care absoarbe oxigenul din aer. Femeia demonică ține sub papuc un genetician și un fabricant de macaroane și îi manipulează să lanseze pe piață spaghetti infectate cu gena impotenței. Obsedatul mistic conduce o sectă de telepați și hipnotizatori prin intermediul cărora îi împinge la sinucidere pe ateii. Alt dement a găsit metoda de a fa-

brica bani falși din țesutul cordului uman, și umblă ca un cîine turbat după materie primă. Și așa mai departe.

Ce face omenirea?

● Varianta neagră: este devorată, pierd sub dărimături, se stinge de boală, sucombă iradiată, se salbatește datorită crizei mondiale, se duce de răpă, pierde capacitatea de procreație, se sinucide, se transformă în bani pe care nu mai are cine să-i cheltuiască etc. (SFIRSIT).

● Varianta roz: criminalul este depistat, demascat și anihilat, înainte de a-și duce la îndeplinire planurile mîrșave. Lupta e grea; o dată cu bestia vor pieri și cițiva eroi buni ai acțiunii. Maniacii periculoși vor sfîrși exemplar, numărîndu-se printre victimele propriilor lor mașinații criminale. (SFIRSIT).

● Varianta neagră cu puncte roz: aproape toată omenirea o încurcă. Scapă numai cițiva care fug cu o rachetă, promițînd să revină etc. etc... Maniacul periculos rămîne călare pe o piramidă de cadavre, înnebunind de singurătate. Nebunia va fi de un alt fel decît cea care l-a condus la abominabila faptă. (SFIRSIT).

SCHEME DE SUBIECT ÎN CADRUL TEMEI LUMEA PE DOS

Aici încapă ceea ce numim îndeobște utopii, anti-utopii, contrautopii, ucronii ș.a.m.d. Ideea de bază e că, dacă nu vom fi cu ochii în patru, alienarea omului va merge atît de departe încît Omul se va rătăci cu totul în labirintul existenței sociale.

a) Răsturnarea ierarhiei

Societatea oamenilor adulți nu mai impune regulile pe Pămînt. Puterea o dețin roboții, ordinatorul planetar, cîinii, maimuțele antropoide sau copiii mai mici de 10 ani. Vechii stăpîni au degenerat de lene (mașinile fac totul), sau li s-a atrofiat glandirea și voința (fiind depășiți de alte specii inteligente), sau s-au compromis de un prea lung exercițiu războinic (fiind puși la index de minorii pacifiști).

Varianta profund pesimistă: din masa mulțimii îndobitocite se ridică unu' înzestrat cu luciditate. Pă ei, mă! Flacăra răscoalei se întinde. Roboții sînt auriți de disidentul uman, pe baza celor trei legi ale Roboticii stabilite de Asimov, și vor sfîrși demontîndu-se sinucuri. (SFIRSIT). Cîinii sînt atrași într-o ambuscadă și lichidați de detașamentul special de ecarisaj (SFIRSIT). Maimuțele sînt silite să se transforme în oameni și se asimilează masei răsculaților (SFIRSIT). Ordinatorul planetar va fi auriat complet cu un băștrecurat între roțile sale dințate. (SFIRSIT). Copiii li se va administra o bătaie bună la fund, cu alt băș, și vor fi obligați să se pună cu burta pe învățătură (SFIRSIT).

Variante care încep pesimist și se încheie optimist: din masa mulțimii îndobitocite se ridică unu' înzestrat cu luciditate. Pe ei, mă! Flacăra răscoalei se întinde. (Pînă aici totul e ca în variantele profund pesimiste; de aici încolo însă cursul acțiunii începe să evolueze în bine). Legile lui Asimov nu mai funcționează, fiind depășite istoricește; oamenii au decăzut atît de tare încît au uitat pînă și me-

ETERNA MESERIE A VIITORULUI

seria de hingher; nu maimuțele antropoide se transformă în oameni, ci invers; bățul se rupe.

Se va încheia cu un epilog moralizator: la ce bun să dobori o orânduire superioară, ca să instauri una inferioară... (SFIRSIT).

Variante profund optimiste: din masa mulțimii îndobitocite nu se ridică nici unu' înzestrat cu luciditate. Flacăra răscoalei nu se întinde. Toată lumea e mulțumită de situație. (SFIRSIT).

b) Răsturnarea valorilor

Dacă ați ales această deschidere tematică, puteți explora în continuare patru direcții principale:

- „numai așa” sau dictatura unui obicei;
- „de-aia!” sau absolutizarea unei cerințe;
- „ce e aia?” sau pierderea unei trăsături;
- „păzeal!” sau bluful unei amenințări.

Iată subiecte de utopii ilustrând fiecare din direcțiile menționate „Numai așa”: cu excepția unui mic grup de potenți care locuiesc la etajul cel mai de sus al societății și care impun regula jocului în folosul lor, absolut toată lumea ● locuiește în alveole-container unde este cuplată permanent la aparatura de visare artificială sau... ● consumă hrană în pilule, conținând un drog care le stimulează patina pentru jocul de șah sau... ● se dă în vînt după lupte de gladiatori cu arme fotonice sau... ● își pierde toți banii la ruleta cibernetică sau... ● își înmoaie simțurile, fiind permisă poligamia cu pină la șase androizi sau... ● își face reciproc farse etc. etc.

„De-aia!”: cu aceleași excepții, absolut toată lumea ● este supusă operației de lobotomie cerebrală, pentru anulara voinței sau... ● trebuie să declare bătrîni de peste 60 de ani din familie, care vor fi supuși eutanasiilor sau... ● nu are voie să citească sau să dețină nici o carte sau... ● e obligată să poarte în ureche un dispozitiv de bruieră a gândurilor sau... ● primește în locul numelui un număr sau... ● va purta pe cap o cagulă, ca să nu se vadă nimeni cu nimeni etc. etc..

„Ce e aia?”: excepțiile rămîind aceleași, toată lumea a uitat ● să distingă culorile sau... ● să cînte sau... ● să rîdă sau... ● cum arată arborii și florile naturale sau... ● ce e dincolo de blindajul orașului îngropat în care locuiește sau... ● ce este sentimentul de iubire sau... ● la ce folosește maxilarul, hrana lichidă fiind injectată prin vaccin etc. etc.

„Păzeal!”: Excepțiile cultivă în toată lumea frica de Gogo, un monstru imaginar care pedepsește pe cei nesupuși sau... ● zona interzisă sau... ● omul de alături sau... ● răsăritul soarelui sau... ● utilizarea home-computerului în scopuri personale sau... ● Zgripxmoo, care nu se știe ce este etc. etc.

În toate ramificațiile de subiect descrise mai sus, precum și în altele care pot fi născocite după modelele prezentate, cineva, eroul nelineștit, va ieși din rînd, înțelegînd că se poate „și altfel”, refuzînd explicația pentru copii idiști „de-aia!”, aducîndu-și aminte „ce e aia!”, sfidînd tabu-urile, interdicțiile și spaimile iraționale. Îl va ajuta mai întîi, timid, o femeie (Filon idilic). Apoi tot mai mulți se raliază luptei pentru restabilirea valorilor juste. Micul grup

de potenți trece la represalii. Inutil. Binele învinge. Eroul nelineștit moare, dar cauza lui triumfă (SFIRSIT) Femeia iubită moare și eroul nelineștit se liniștește (SFIRSIT). Tabu-urile vechi sînt sfărîmate și înlocuite cu altele noi (SFIRSIT DES-CHIS).

SCHEME DE SUBIECT ÎN CADRUL TEMEI INVAZIEI DIN AFARĂ

Avem prin urmare de-a face cu ariergarda extraterestră. Ea se prezintă sub formă de germeni, gînganii groaznice, reptile ciudate, ființe super-evolute, mașinării pe alte principii sau pur și simplu chestii înlocuibile (the „Thing”).

Toate aceste detașamente ale invaziei sînt, clar, de două categorii:

a) bune

b) rele

Din punctul lor de vedere pot fi și indiferente, dar pe noi ne frîmîntă punctul nostru de vedere.

De unde vin ele nu are prea mare importanță. Luna, Marte sau Venus și-au pierdut credibilitatea ca izvor al extraterestrilor. Vor fi alese obîrșii cosmice mai exotice (Andromeda, Betelgeuse, Norii lui Magellan) sau și mai bine planete inexistente (Arahnă, Horrora, Barionia sau Smart XZ 43), ascunse prin felurite colțuri ale Universului.

a) ce se întîmplă dacă sînt bune

● vor să învețe din experiența noastră. Învață și pleacă (SFIRSIT).

● vor să ne învețe experiența lor. Ne lăsam învățați și pleacă. (SFIRSIT). Nu ne lăsam învățați și ne părăsesc mîhnite (SFIRSIT).

● vor doar să se lămurească. Ne sperie fără voia lor cu OZN-urile. Sau se disimulează printre noi și apar tot soiul de fenomene bizare. Sau stabilesc un contact de gradul III, ne lasă cu gura căscată și pleacă. Sau iau cu ei un pămîntean janghinos (bețiv, hoț, drogat etc.), pentru a-l transporta în grădina zoologică a planetei lor, unde sînt expuse ciudățeniilor din tot cosmosul (SFIRSITURI ADECVATE).

Mai palpitant este să vedem...

b) ce se întîmplă dacă sînt rele

● Nu ne înțeleg ● Ne înțeleg prea bine și ne aplică o binementată pedeapsă ● Vor să ne jefuiască (de uraniu, de apă, de femei) ● Vor să ne ia locul ● Ne consideră doar o sursă de hrană ● Au decis într-o sedință ultrasecretă să ne facă sclavi.

Invazia se extinde, iar conflictul se întindește. Nu sîntem de acord. Puțin le pasă că nu sîntem de acord. Sînt radioactive sau neradioactive și asta le dă un sentiment de trufie. Schițăm o strategie de război just. Se dovedește că pot fi nimicite de virusul guturaiului, sau de o mulțime de țărani cu bîte, sau de mișcarea de gherilă, sau de bomba atomică (SFIRSIT). Se dovedește că nu pot fi nimicite de forțele mai sus citate.

Și atunci...

● Își impun scopul: ne jefuiesc, lăsîndu-ne săraci lipsiți de planete și fără femei (SFIRSIT); ne gonesc în stele, de unde promitem să revenim atunci cînd... etc. etc... (SFIRSIT); ne impun o dictatură

ETERNA MESERIE A VIITORULUI

afurisită (nu acceptăm acest sfîrșit); ne mîncîmă (SFIRSIT).

● Nu ne lăsăm: savanții Terrei inventează altceva care le face benefice sau le alungă sau le transformă în materie primă pentru industria energetică sau le omoară (SFIRSIT); un puști isteț le convinge că oamenii sînt de treabă, iar ele pleacă sau mor (SFIRSIT); un preot le vorbește de Dumnezeu, iar ele fug îngrozite sau se autodistrug (SFIRSIT); o stewardesă apetisantă le ia mințile și ele se decimează reciproc sau pleacă ducînd mesajul iubirii în Univers sau se căsătoresc și trăiesc fericiți pînă la adînci bătrîneți (SFIRSIT).

Întreaga încrengătură de subiecte pe care vi le-am dat mură în gură poate fi immobilată prin aplicarea unui motiv cu efecte sigure la mare public:

CĂLĂTORIA ÎN TIMP

Despre călătoria în timp e suficient să știți că ea poate fi întreprinsă...

a) din viitor spre trecut

b) din trecut spre viitor

Și că vehiculul acestei excursii se poate prezenta într-o mare varietate de forme: (aparatură sofisticată, găselniță artizanală, nod temporal, ceas de buzunar, introspecție îndelung exersată etc.).

Dacă preferați varianta a) trebuie să respectați o regulă sfîntă: călătorul în timp nu are voie să miște nici măcar un pai în trecut, ca să nu dea naștere la o teavatură întregă în viitor. Ferească sfîntu' ca viitorul să cotrobăiască prin resursele de

petrol ale trecutului, că rămînem fără prezent!

Dacă vă seduce varianta b) două sînt alternative notabile:

● personajul pleacă în viitor și se întoarce în timpul lui fie încărcat de înțelepciunea epocii pe care a vizitat-o, fie turmentat de dezastrul pe care l-a văzut acolo. Prezentul trage cuvenitele învățăminte.

● Personajul pleacă în viitor și rămîne definitiv acolo, la o viață mai bună. Prezentul îl va înfiera prin mijloacele mass-media și opinie publică.

Ar mai fi situația în care călătorul în timp se răătăcește în hățșurile temporale și pierdut rămîne. Simplu motif pentru impresionat domnișoarele la-crimogene.

Punînd în operă arsenalul de subiecte, tehnici și procedee pe care am avut bunăvoința să vi le descriu, nu mai avem a ne teme de invazia extraterestrilor în bucătăriile și camerele noastre de dormit, căci putem da unei situații oricît de dramatice finalul dorit.

Singura invazie căreia va trebui să-i facem în mod real față va fi cea a scenariștilor și autorilor de science-fiction. Dar asta e un alt subiect, din care pornesc următoarele ramificații:

a).....

b).....

c).....

- SFIRSIT -

desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

mihail grănescu

CASA FIILOR

(Un basm atomic)

pictura de Jürgen F. ROGNER

1. Dincolo de câmpia înaltă, despicată de canionul Rîului tulpure și mănăs, chiar la marginea Pădurii, se ridică solitară, dărăpănată și costelivă Casa Fiilor.

Este o construcție masivă, primitivă, din îmbucături de lemn și piatră, cu contraforturi de cărămidă roșie și turnuri țuguiate. O casă pustie în care cîndva s-au zbatut suflete chinuite pentru a fi țesută o pînză scumpă cum alta nu mai este - o pînză din care nu se croiesc decît hlamidele regale și pontificale, colorate cu **purpură**.

2. În spatele intrării susținută de coloane de marmură cu vinișoare înșingerate se deschide Sala Comună, înaltă, întunecoasă și rece. Fără alt mo-

bilier decît jîlturile cu spătar, sculptate în lemn de abanos, cu incrustații florale dintre care se ȳtesc măști diforme, schimonisite în urlete mute, ca și cînd ierburile și florile dimprejur le-ar sfișia trupurile invizibile, să le înghită în euforia vegetală fără de sfîrșit. Picioarele jețurilor se termină cu labe ale căror gheare oțelite zgîrie pardoseala de piatră, sîrtecînd marmura din carnea căreia se preling vinișoarele de **porfir-de-piatră** - cea mai scumpă vopsea din lume.

Ghearele s-au crăpat de atîta screpțănat și agață agasant floacele încălțărilor și perii din îmbrăcămintea fiilor.

3. Hartanj, flăcăul blond cu ochi întunecați și

mihail grănescu

adînci se apropie de dilțul în care Fratele cel mare picotește.

Fratele cel mare are fața brăzdată de cute adînci, ca sculptate în lemn. Ridurile i se strîng într-o încrunțătură aspră, exprimînd suferință și ură. Băiatul se simte atras de taina chipului cel nemilos și crud ca o lamă de paloș. Atras, și în același timp respins.

Trupul uzurpat în somn îi soarbe către dinsul și Hartanș se apropie tot mai mult de el, aplecîndu-se asupra-i pînă cînd se prăbușește ca-ntr-o fîntînă în care se răstoarnă cerul, identificîndu-se, rid de rid, ochi de ochi, mușchi de mușchi - ca de vitraliul unei ferestre. Bătăturile din podul palmelor sînt urmele uneltelor cu care Frații cei mari muncesc (de demult) la ridicarea tuturor monumentelor care-l înconjoară, și a celorlalte monumente ale lumii, și ale Lumii, așa cum este ea și așa cum i-au hărăzit-o lui moștenire. Mîinile sînt aspre de minerele armelor oțelite. Și băiatul se înfioară străbătut de tăușul amintirii crîncene cînd tigva descăpățînată a Lumii se prăvale în ochiul tulpure din adînc, să se joace el cu ea dînd-o rostogol prin praful drumului, ce trece chiar prin fața viziunei bordeiului Mamelor.

4. O căpățîna mare, cu barbă și plete colilii, răs-pîndind parfum îndepărtat de lapte și mirodenii (de dincolo de izul sărat de sînge).

Trasă de barba lungă, căpățîna saltă din piatra-n piatră, dîndu-se de-a dura, ca să-și arate cînd pielea feței, albă și subțire ca pergamentul, cînd ceafa cu locul în care, acolo unde ar fi trebuit să fie gîtul, se înalța un gogoloi mic, ofilit, ca un petiol străveziu atîrnînd dintre stamine prin care lumina răzbate clorofilian, ca printr-un pahar de sticlă groasă.

5. - Frate... rostește copilul în șoaptă. Frate! Nu știe care dintre frați e acesta, fiindcă toți Frații mai mari seamănă unul cu celălalt.

Bărbatul tresare, înălțîndu-și ochii albaștri din adîncuri într-o căutătură înghețată.

Dînd cu privirea de puștan, crisparea i se des-tinde într-un zîmbet ca răsăritul soarelui din nori.

Da! acum îi recunoaște din nou!, și micuțul pune mîna pe pulpa piciorului învelit în mantie neagră, sprijinindu-se să ajungă la buzele strînse ale Fratelui mai mare, care-i ciufulește cu un gest moale părul blond răzvrătit pe creștet.

- Măi Lupule!, îi spune Fratele mai mare, cu vocea spartă.

- Măi Htrciogule!, se bucură tîncul, jucîndu-se cu mînerul jungherului de la șoldul uriașului.

- Măi Lupule!, repetă bărbatul, smulgîndu-se din îmbrățișarea dilțului.

În favoriți i-au înflorit deja smocuri de blană albă.

- Haxle!, zice tîncul. A sosit momentul! Femeile au adus animalele. E faptul serii. Așteapta afară și fiindcă Surorile care îi iubesc pe Frații mai mari nu s-au întors încă, ele nu vor să intre aici, și de aceea m-au trimis pe mine să vă chem.

- Da, femeile nu au voie să intre aici, confirmă bărbatul, iar tu ești deja mare de-acum. Abia astăzi am văzut eu cît ai crescut.

6. Cînd ies afară împreună, se opresc o clipă, orbiți. E o seară extraordinară: soarele scapătă, florile își apleacă potirele violete vîrșîndu-și îm-bătarea, iar în spatele îngrăditurii de nuiile animalele scîncesc încetîșor, îngrămădite unele în altele.

Făcîndu-și loc prin mulțimea femeilor, o fată firavă se apropie, întinzîndu-le pînea și sarea. Pe tipsie, în carala cu apă, tremură un fincel de soare prelins printre monedele mici de aramă ale frunzelor irosite-n vînt de un semănător îndepărtat.

Fata aceasta este sora lui Hartanș, de-o vîrstă cu el, sora lui. În vizuina Mamelor s-au strîns în brațe noapte de noapte, și înainte de-a adormi, ea i-a povestit de nenumărate ori cît de mult îi iubește ea pe Fratele mai mare.

7. A-l iubi pe Fratele mai mare reprezintă o mare nereficire. A-l iubi pe Fratele mai mare în-seamnă a îndrăgi tipărițele subterane de lut, cu semne încrustate și întunericele friguros din Casa Fiilor, în care femeile nu au voie să calce, de nu-mai fetele mai pătrund (cu adevăratul chip ascuns sub brodoade înflorate) să le aducă, pe platourile curate, pînea și sarea. Frații mai mari, proptiți în spadele lor lungi, întind mîinile aspre către copii, să-și primească tainul, și fetele care-i iubesc își îm-prăstie atunci pe poalele mantiiilor lor buclele, în așteptare, îmbrățișarea despărțirii, acesta fiind singurul mod în care-și pot exprima, cuvios, sentimentele față de dilșii.

Fata aceea, care-l iubește mai presus de fire pe Fratele mai mare, e apărută prin aceasta de suferințele și muncile lumii. Nici fratele ei, nici stăpînul ei, nimeni nu mai are acces în alcovul ei, în albul doliului de nuntă, atîta vreme cît Fratele mai mare nu și-a luat încă zborul. Și, dacă dorește, ea poate și după aceea să-l aștepte - Frații mai mari îi asigură, tacit, imunitatea.

8. Armăsarul se zbate trîntit în țărîna. Bărbații se agită în jurul lui, manevrînd cu dexteritate sculele grele de metal, care lucesc ascuțite în mîinile lor. Capul prelung se smucește cu ochiul holbat de spaimă și durere, căutînd, peste tîrîții, către cei lăsați acolo pe vine. Abia dacă întrezărește sclipirea scapelului că durerea-i și arde brîncile... Picioarele tremurînd zvîcnesc scurt și țarina se în-negrește sub el.

După armăsari vine rîndul taurilor înaripați, berbecilor și țapilor negri, porcilor și cocoșilor zburători. O rasă nouă va bîntui Cîmpia fumurilor scufundate ale izbelor Mamelor, împinse înainte de elanul expansiunii.

A Mamelor este Nemărginirea - o mamă chemîndu-și fiii să-și pună capetele-n ploala ei de noapte brodată cu stele.

În scîncetul animalelor ingenunchate, Nemărginirea nu se deschide decît Fraților mai mari și mării acestora: din roți, hamuri, plîngii și scripeți,

CASA FIILOR

scapele, lănci, odgoane, turbine, cilindri în patru timpi, pistoane, țevi de ardere și duze acționate de cai și boi grași, de claponi blinzi, de vulturi supuși, de aburi asfixianți, de cărbuni, de uraniu, de heliu.

Print-un subterfugiu magic, Omul, Fratele mai mare, își instaurează, trufaș, stăpînirea.

9. Povestesc despre Fata răpită, în cinstea căreia beau din bărdacele umtlate udind din cînd în cînd, cu cîțiva stropi de zeamă neagră, glia. Torțele filfite pe bărbi fluturi incandescenti și risul gliei în gîtlejuri ca un lichid de noapte.

Se spune că a fost o fată nespus de frumoasă și blindă. Străinul, o fantomă (fiind străini, nici nu pot fi altceva decît umbre de suflete rătăcite), va fi fost îndboldit de stăpîn. Cică pe la ei, pe lumea cealaltă, în craterul din care urcă străinii, așa se răpesc fetele.

Copîlul pizmas, probabil că o dorește și el pe fată, dar se temuse de Frații mai mari.

Străinul a ispitit-o către Pădure. Părul ei lung s-a revărsat ca o cerneală de foc către cei doi pui de căprioară adulmecînd aerul liber al Pădurii din spatele Casei Fiilor.

Cînd s-a lăsat însă noaptea, mulțimea Fraților mai mari s-a bulucit pe poarta dintre coloanele de marmură. Aveau fețele împietrite de ură și ochii lor răspîndeau văpăi.

Stăpînul, cu lacrimi în ochi, li s-a destăinuit, și ei l-au sfîrtecat cu labelor grele de oțel.

Au amușinat urmele fantomei și au pătruns ca o vijelie în codrul care șoptea înspăimîntat. Au trecut pe deasupra sătenilor ca un vifor, fluturînd din aripile negre și înghețate. Castanii și cedrii uriași s-au închis în urma lor, și semnul roșu al tisei a lăcrimat, scriștînd prelung sub apăsarea aripilor de întunerice.

Cînd săbiile n-au mai luminat, înalte, în minile lor tari, cerul s-a umplut deasupra codrului virgin de flacără și singe, și din adîncul Junglei a sîuit un muget îndepărtat ca al unui animal uriaș care agoniza, zvîcnind de se cutremura pămîntul.

10. Bordeiele scobite în lutul roșu al cîmpiei înalte își fumegă hornurile scufundate. Acolo, în adîncuri, nenumărate galerii împinzesc trupul planetei în nivelurile concentrice ale unui oraș scufundat de foarte multe generații.

- Hai, vino!, îi spune copilului Fratele mai mare.

În lumina torțelor, fețele nădușite se întorc spre ei, cu priviri goale. Sora lui din adînc i-a urmat pînă la poalele Pădurii, dar acolo s-a oprit și ea, cu ochi înlacrimați. Nici măcar fetele nu au voie să meargă mai departe în noaptea asta, nici Mamele, nici Stăpînii, atunci cînd Fratele mai mare a chemat un tînar, i-a atins umărul firav și a pornit cu el către Pădure.

Într-o noapte ca asta, Pădurea e bîntuită. Umbră uriașă, cu aripi fluturate de vînt, se strecoară printre algele de sub Luna uriașă acoperind tot cerul cu masca ei galbenă de ceară de pe care construcțiile răsturnate atîrnă cu capu-n jos, limpezi ca-n palmă.

Încercănați, toți ochii se umplu de lacrimă, și numai ochii Fraților mai mari se aprind roșii în noapte, călăuzitori prin abisuri.

Cîndva, în zori, unul dintre ei (nu se știe nicio dată care, fiindcă toți Frații mai mari seamănă leit unul cu celălalt) își va lua zborul.

În așteptarea acestei înălțări se învîrt tinerii prin Casa Fiilor, întunecoasă și rece.

11. L-au hărțuit prin hățșuri pînă cînd hainele și carnea i s-au sfîrșiat de dinții de lemn ai trunchiurilor și crengilor. Apoi l-au bătut. În zori, vîntăile probau suferințele îngrozitoare la care fusese supus. L-au smuls cu clești înroșiți în foc bucăți din coapse, sfîrtecindu-l. L-au înșipt în trup eca lungi, îndoite ca niște crîlge. L-au presărat pe cap și pe mîini pămînt, să-i crească aripi, să-i înmugurească spinarea sfîșiată, să-i asprească trăsăturile dulci de copil.

Atunci cînd i-au pus în sfîrșit arma-n mînă, a constatat, în lumina tulbure a nopții, că din lama grea și fierbinte se prelingeau picături întunecate.

Unii dintre cei care merg în Pădure cu Frații mai mari, se întorc sănătoși, și devin Stăpîni. Aceștia sînt cei care se pierd.

Alții nu suportă chinurile. Puțini, e adevărat, dar sînt și dintre cei despre care se spune că „s-au răstăcit în Pădure.”

Dar cei mai mulți se întorc să se pripăsească în Casa Fiilor, după legea tatălui. Ei nu suportă apropierea și căldura femeii, le rămîne de-a pururi străină. Aceștia poartă spadă și devin Frați mai mari, nemiloși și cruzi.

Și, dintre ei, se spune că unii Zboară.

12. În zori, cînd l-au adus în ogradă, bărbaiții isprăviseră jugănitul animalelor. Le-a auzit urletele și horcăielele, dar n-a mai întrebă, ca altădată, cînd era copil, de ce, pe unul singur dintre ele se varsă singele tuturor celorlalte și de ce, tocmai acela, va fi Moștenitorul.

L-au părăsit, înfășurat în mantia neagră, în camăra de taină, păzită, a Casei Fiilor.

Îi era atît de rău că nici să se cîntească nu putea. Doar în luciul de oglindă al trupului de metal al Fuzeei dinaintea sa și-a întrezărit chipul de piatră în care suferințele săpaseră riduri adînci.

13. Cînd Hartanj s-a destepat din somn, a descoperit în oglinda de metal a trupului Fuzeei, în dreptul umerilor, cele două excrescențe de carne vie din care mieja pergamentului cioturilor de aripi. Unul dintre obraji îi putrezise vînat.

Lîngă el, în culcușul de zdrențe, a găsit o cămașă de za, țesută din tort fin de aluminiu, decupată în așa fel încît să-i lase umerii goi, cu aripile membranoase atîrnînd prin despicături. Și, pus peste ea, un palos de oțel sticlos.

Era un palos masiv, cu două tăisuri brăzdate de canale adînci și cu mînerul turnat dintr-o singură bucată cu lama. L-a ridicat cu greu, dar auzind în spatele său un foșnet, s-a întors. A înțîlnit privirea

CASA FIILOR

de fulger negru a Fratelui mai mare, pregătit de Zbor. Acesta a înclinat aprobator din cap, și, întrucât își scosese mantia, Hartanji i-a putut admira în voie aripile desfășurate până la clicie. Sub pielea delicată, vinele albastre pulsau abia perceptibil.

Sau îmbrășșat emoționați.

Cînd Hartanji, epuizat de efort, s-a lăsat din nou, pe spate, alături de arma strălucitoare de metal, Fratele mai mare s-a așezat înapoi în jeț, cu minile pe genunchi și fruntea plecată asupra-i. Virful suvițelor lungi, negre, îi mîngiau fruntea, alinător.

- Bine ai venit, Fiule!, l-a întîmpinat Fratele mai mare.

14. Hartanji a rămas ultimul Frate mai mare din Casa Fiilor. Cînd Sora lui, care-l iubea pe Fratele mai mare, a venit cu pîinea și sarea să i se așeze la picioare după ospăț, nu l-a recunoscut. Figura lui era acum asemenea tuturor Fraților mai mari, care nu vor mai ține niciodată o femeie în brațe.

I-a picurat, în semn de tandrețe, pe frunte, o lacrimă din ochiul său înghețat albastru.

15. Abia cînd a ajuns pe coridorul care ducea către Schela Zborului din spatele Casei Fiilor, Hartanji a putut constata cît erau de roase scîndurile treptelor de pașii zburătorilor care urmaseră drumul înainte-i.

S-a apropiat cu pași sovăitori de trambulina dincolo de care se căsca abisul interstelar. Un corp alb ca argintul și uriaș a fulgerat pe dinaintea ieșirii, obturînd pentru o clipă trecerea.

S-a tras înapoi speriat, dar după aceea s-a apro-

piat iar, din ce în ce mai mult, de capătul trambulinei. Dedesubt se zărea, undeva, în adînc, conturul tăiat al hemisferei, cu stîncile ascuțite, răzbind din lutul amorf. Jos de tot se întrezărea miezul de foc al planetei pulsînd și zvîrlind scînteii în haos.

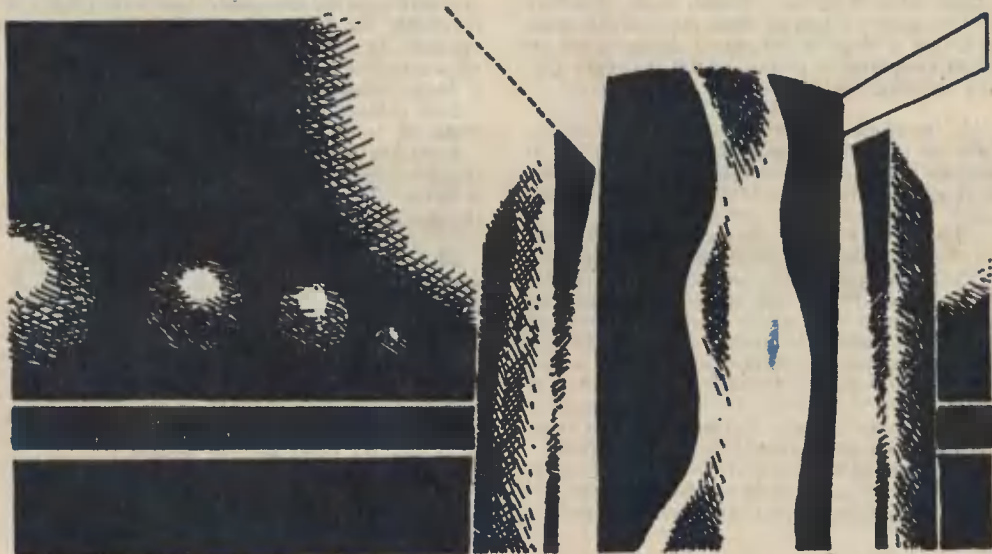
A mai călcat un pas, și a descoperit surprins cît de ușor se putea desprinde de platforma aceasta marcată pe margine cu luminile roșii, iar pe centru cu o bandă fosforescentă, verde, propulsîndu-se clipind în sprinturi și stingeri alternative, ca o săgeată enormă indicînd către hău.

S-a ridicat într-un ultim pas neterminat de-a pururi, cu sabia îndreptată către astrul ce sclipi o fracțiune de secundă de după hemisfera irizînd albastru pe margini de păturile groase ale stratosferei. Și dintr-o dată, fără să mai țină cont de nimic, s-a înălțat în zbor planat, lin și fulgerător în același timp. Răsufletul i-a împietrit pe buze și aripile i s-au desfășurat ca de la sine într-o amintire uitată, mult milenară.

De dincolo de curbura hemisferei, Casa Fiilor și-a mai arătat o dată colții cariați înainte de a se pierde în depărtare cu luminile ei de la ferestre cu tot. Numai cele mai mici lungimi de undă l-au mai ajuns din urmă, dar chiar și acestora spectrul le alunecase sensibil spre roșu.

Apoi cerul fără stele al spațiului de dincolo de limitele galaxiei s-a desfăcut împrejur, în întreaga lui plenitudine oarbă, înghițîndu-l.

16. În clipa în care tăpile lui Hartanji se desprindeau de prag, undeva, pe lume, s-a născut un copil menit să ocupe locul vacant lăsat de el în Casa Fiilor, invocînd la fiecare venire spre plecare.

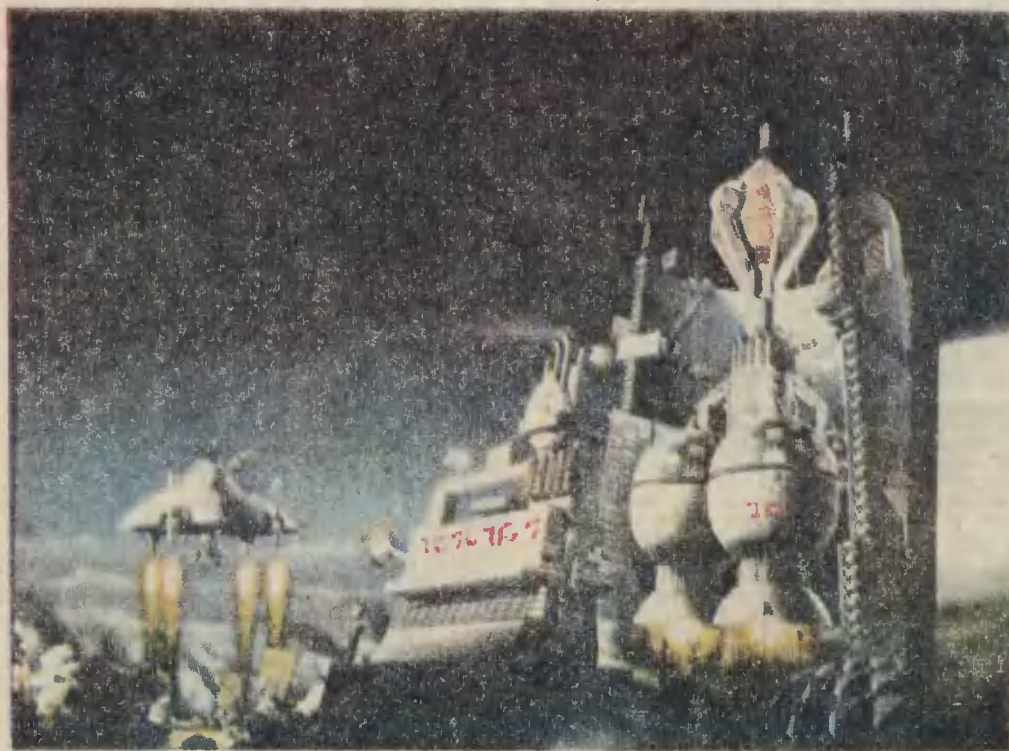
desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

ISAAC ASIMOV

SFÎRȘITUL ETERNITĂȚII

roman

(Fragmente)

pictura de JURGEN F. ROCHER

isaac asimov

Andrew Harlan păși pe navă. Aceasta era perfect rotundă și intra ca turnată într-un culoar vertical format din țije, așezate la intervale mari, care licăreau într-o ceață invizibilă la doi metri deasupra capului său. Harlan reglă comenzile și împinse maneta de pornire cu o mișcare lentă, continuă.

Nava nu se clinti.

Harlan nici nu se aștepta să se miște. Nu aștepta nici o mișcare. Nici în sus, nici în jos, nici la dreapta, nici la stânga, înainte sau înapoi. Dar spațiile dintre țije se topiseră într-un cenușiu vag, solid la atingere, și, cu toate acestea, imaterial. Simțea un fior în stomac, ușoară (psihosomatică?) atingere a ameliilor, care-i spunea că tot ce se afla în interiorul navei, împreună cu el, se aventa fulgerător, în sus-timp, străbătând Eternitatea.

Se imbarcase în Secolul 575, baza operațiunilor cu care fusese însărcinat cu doi ani în urmă. Până acum, al 575-lea fusese punctul maxim în sus-timp până la care îl purtaseră călătoriile seale. Acum urca către Secolul 2456.

În condiții obișnuite, s-ar fi simțit oarecum pierdut în fața acestei perspective. Secolul lui natal, mai precis Secolul 95, se afla departe în jos-Timp. Secolul 95 avea restricții rigide în ceea ce privea energia atomică, ușor rustic, îndrăgostit de lemn ca material structural, cu exportatori de anumite feluri de băuturi distilate pe care le trimiteau aproape pretutindeni și cu importatori de semințe de trifoi. Cu toate că Harlan nu mai fusese în Secolul 95 de la cinci-sprezece ani, de când își începuse pregătirea specială și devenise Novice, avea întotdeauna un sentiment de pierdere când se îndepărta, în timp, de „casă”. În Secolul 2456 se va afla la o depărtare de 240 de milioane de timpul nașterii sale, distanță considerabilă chiar și pentru un Etern veteran.

Toate ar fi fost așa — în condiții obișnuite.

Însă acum lui Harlan nu-i ardea să se gindească decât la faptul că documentele îi atirnav greu în buzunar. Era încordată, puțin confuz.

Măinile lui acționară automat când opriră nava la stația exactă, în secolul de destinație.

Nici un tehnician nu trebuia să fie vreodată încordat sau nervos. Ce îl învățase oare odată Educatorul Yarrow?

„Mai presus de toate, un Tehnician nu trebuie să aibă sentimente. Schimbările de Realitate pe care le inițiază pot afecta viețile chiar a 50 de miliarde de oameni. Dintre aceștia, un milion sau mai mulți pot fi afectați atât de radical, încât să fie considerați alți indivizi. În aceste condiții, o configurație emoțională este un handicap important.”

Harlan își alungă din minte vocea seacă a profesorului, scuturând din cap aproape sălbatic. Atunci nu și-ar fi închipuit că el însuși ar îndeplini atât de bine aceste condiții. Însă, până la urmă, sentimentele îl învinseseră. Nu pentru 50 de miliarde de oameni. Ce, în numele Timpului, i-ar fi pasat lui de 50 de miliarde de oameni? Nu era vorba decât de unul singur. Un singur om.

Își dădu seama că nava se oprișe și, după o fracțiune de secundă în care își adună gândurile, reveni la starea de spirit rece, impersonală, caracteristică unui Tehnician, și păși afară. Nava pe care o părăsi nu mai era, desigur, cea pe care se imbarcase, în sensul că nu mai era compusă din aceiași atomi. Nu-și făcu griji din pricina asta, cum nu și-ar fi făcut nici un Etern. Să te preocupe de aspectul „mistic” al călătoriei în Timp mai mult decât de lucrul în sine era o caracteristică a unui Novice, nou venit în Eternitate.

Se opri din nou la perdeaua infinit de subțire a non-Spațiului și non-Timpului, care îl despărțea de

Eternitatea într-un sens și de Timpul obișnuit, în altul.

Acasta va fi pentru el o secție complet nouă a Eternității. Își însușise câteva repere, în linii mari, desigur, după ce cautase detalii în Manualul Temporal. Litera cărții nu se putea substitui însă realității, așa că își adună puterile pentru șocul inițial al adaptării.

Reglă comenzile, o operațiune simplă la trecerea în Eternitate (și una foarte complicată la trecerea în Timp, în consecință un Timp de trecere mai puțin frecvent). Păși prin perdea și se trezi că strânge pleoapele în fața strălucirii. În mod automat, ridică mina să-și umbrească ochii.

În fața lui se afla un singur om. La început, Harlan nu-l putu vedea decât ca prin ceață.

Omul spuse:

— Sînt Sociologul Kantor Voy, îmi închipui că sînteți Tehnicianul Harlan.

Harlan încuviință din cap și răspunse:

— Sînteți Timp!, felul ăsta de ornamentație nu este reglabil?

Voy privi în jur și răspunse îngăduitor.

— Vă referiți la peliculele moleculare?

— Da, spuse Harlan. Erau menționate în Manual, dar nu scria nimic despre o asemenea dezlanțuire nesăbuită de reflexii luminoase.

Harlan simțea că sentimentul lui de contrarietate era foarte logic. Secolul 2456 era axat-pe-materie, ca majoritatea Secolelor, deci avusese dreptate să se aștepte la o compatibilitate fundamentală încă de la început. Nu ar fi trebuit să existe nici urmă din confuzia totală (pentru cineva născut axat-pe-materie) a virtuților de energie din secolele 300 sau a dinamicii cîmpului din secolele 600, în 2456, spre înșelăcia Eternului mediu, materia era folosită pentru orice, de la pereți până la cuie.

Există, însă, materie și materie. Un om al unui Secol axat-pe-energie ar putea să nu-și dea seama de asta. Pentru el, toată materia ar putea părea variațiuni minore pe tema „brut, greu și necioplit”. Pentru Harlan, axat-pe-materie însemna totuși lemn, metal (cu subdiviziuni — greu și ușor), plastic, silicați, beton, piele și așa mai departe. Însă o materie alcătuită în întregime din oglinzi!

Acasta a fost prima lui impresie despre Secolul 2456. Fiecare suprafață reflecta lumina și se juca cu ea. Pretutindeni domnea iluzia unei netezimi perfecte. Efect al unei pelicule moleculare. Și, în imaginea lui reflectată la infinit, în cea a Sociologului Voy și în tot ce vedea, în frînturi și întreguri, în toate unghiurile, peste tot era confuzie. Confuzie bătătoare la ochi și amețitoare!

— Îmi pare rău, spuse Voy, este obiceiul Secolului și Secției care se ocupă de el crede că este bine să adopte obiceiurile acolo unde este practic. Cu timpul, ajungi să te obișnuiești.

Voy pășea repede pe picioarele în mișcare ale unui alt Voy, răsturnat, de sub pardoseală, care îl însoțea pas cu pas. Întinse mina și împinse un indicator subțire ca un fir de păr în josul unei spirale gradate, până la zero.

Reflexiile pieriră, Lumina străină se topi. Harlan simți că își revine.

— Dacă vreiți acum să mă urmați, spuse Voy.

Harlan parcurse cu el coridoare goale — care, știa, trebuie să fi fost, acum câteva momente, învâlmășeli de lumină artificială și reflexii —, ajunseră pe o platformă, trecură printr-o anticameră, intrară într-un birou.

În toată această scurtă călătorie nu întîlniră nici o ființă omenească. Harlan era atât de obișnuit cu asta, i se parea atât de firesc, încît ar fi fost surprins, aproape șocat, dacă ar fi întrezărit numai o siluetă în trecere grăbită. Fără îndoială că se răspîndise vestea

sfârșitul eternității

că trecea un tehnician. Chiar și Voy păstra distanța și când din întâmplare mîna lui Harlan îi atînea ușor minca, se trase înapoi cu o tresărire vizibilă.

Harlan fu vag surprins de ușoara amărăciune pe care o simți. Crezuse că în jurul sufletului său se formase o carapace mai groasă, mai eficient insensibilă. Dacă se înșelase, dacă se subțiasse carapacea, nu putea fi decît o singură explicație.

Noys!

Sociologul Kantor Voy se aplecă în față către Tehnician într-un fel ce părea destul de prietenos, însa Harlan înregistră în mod automat faptul că erau așezați la capetele unei mese destul de lungi.

— Ma bucur că un tehnician de reputația dumneavoastră se interesează de mica noastră problemă, spuse Voy.

— Da, răspunse Harlan cu impersonalitatea rece pe care oamenii se așteptau să o întâlnească la el. Are părțile ei interesante. (Fusesse oare destul de impersonal? Desigur, adevăratele sale motive trebuie să fie vizibile și vina îi este înscrisă cu stropi de sudoare pe frunte.)

Scoase dintr-un buzunar interior foile rezumatului Schimbării de Realitate proiectate. Era chiar exemplarul care fusese trimis cu o luna înainte Consiliului Atotemporal. Datorită relațiilor în care se afla cu Calculatorul Senior Twissell (chiar cu Twissell însuși), Harlan nu avusese bătaie de cap cu obținerea lui.

Harlan ezită o fracțiune de secundă înainte de a desface sulul și de a-l lăsa să se așternă pe suprafața mesei, unde va fi fixat de un cîmp paramagnetic slab.

Película moleculară care acoperea masa fusese atenuată, dar nu pînă la zero. Mișcarea brațului său îi surprinse privirea și, timp de o clipă, reflectarea propriei sale fețe păru să-l privească grav de pe laciul mesei. Avea 32 de ani, însă părea mai în vîrstă. N-avea nevoie să i-o spuna nimănui. Poate că și fața lui prelungea și sprîncelele întunecate îi dădeau acea expresie posomorîtă și căutătura rece asociate în mintea tuturor Eternilor cu imaginea unui Tehnician. Putea fi însă și propria lui conștientizare a faptului că era un Tehnician.

Apoi, aruncă materialul peste masă și reveni la problemă.

— Eu nu sînt Sociolog, domnule.

Voy zîmbi.

— Sună grozav. Cînd cineva începe prin a-și declina competența într-un domeniu dat, înseamnă de obicei că aproape imediat va urma o parere anostă în acel domeniu.

— Nu, spuse Harlan, nu o părere. Doar o rugămintă. Să vă aruncați puțin ochii asupra acestui rezumat ca să vedeți dacă nu ați făcut o greșeală cît de mică, pe neaudea.

Voy redeveni dintr-o dată grav.

— Sper că nu.

Harlan ținea un braț peste spătarul scaunului, celălalt pe un picior. Nu trebuia să-și lase degetele nervoase să bată darabana. Nu trebuia să-și muște buzele. Nu trebuia să se exteriorizeze în nici un fel.

De cînd se schimbaseră întregul curs al vieții sale, urmărise rezumatele Schimbărilor de Realitate proiectate în trecerea lor prin rîlițele mecanismelor administrative ale Consiliului Atotemporal. Ca Tehnician personal, special desemnat, al Calculatorului Senior Twissell, putea aranja aceasta printr-o ușoară încălcare a eticii profesionale. Mai ales de cînd atenția lui Twissell era îndreptată din ce în ce mai mult asupra propriului său proiect copleșitor. (Nările lui Harlan se dilatără. Acum știa cite ceva despre natura

acelui proiect.)

Harlan nu avusese nici o garanție că va găsi la timp ceea ce căuta. Cînd își aruncase pentru prima oară privirea pe Schimbarea de Realitate 2456—2781 proiectată, Numărul de Serie V—5, înclinase pe jumătate să creadă că judecata sa era deformată de dorință, verificase și reverificase ecuații și relații o zi întreagă, luptîndu-se cu o puternică incertitudine, amestecată cu o agitație crescîndă și cu o amară recunoștință că fusese învățat măcar psihomatematica elementară.

Voy parcursese aceleași scheme perforate cu o privire pe jumătate nedumerită, pe jumătate îngrijorată.

— Mi se pare. Am spus mi se pare că totul este în ordine, spuse el.

Harlan îi replică:

— Te voi trimite mai ales la problema caracteristicilor de curtare ale societății Realității curente din acest Secol. Este o chestiune de Sociologie și cade, cred, în responsabilitatea dv. De aceea am aranjat să vă întîlnesc pe dv., la sosire, și nu pe altcineva.

Voy se încruntă. Păstra încă un ton politic, însă cu o nuanță glacială.

— Observatorii din Secția noastră sînt foarte competenți. Am toate motivele să fiu sigur că cei care s-au ocupat de acest proiect ne-au adus datele necesare. Aveți vreo dovadă în sens contrar?

— Deloc, Sociolog Voy. Accept datele lor. Ceea ce pun în discuție este dezvoltarea lor. Nu aveți, în acest punct, un complex tensorial alternativ, dacă datele în privința curțării sînt luate în considerație în mod adecvat?

Voy se uită lung, apoi pe fața i se așternu o expresie vizibilă de ușurare.

— Desigur, Tehnician, desigur, însă trece într-o identitate. Există o curbă de dimensiuni reduse, care nu influențează nici una din părți. Sper că mă veți ierta că folosesc un limbaj pitoresc în loc de expresii matematice precise.

— Apreciez aceasta, spuse Harlan sec. Nu sînt Calculator, după cum nu sînt nici Sociolog.

— Foarte bine, atunci Complexul tensorial alternativ la care vă referiți, sau bifurcarea drumurilor, cum s-ar spune, este nesemnificativ. Drumurile se unesc din nou într-unul singur. Nici nu a fost nevoie să-l menționăm în recomandările noastre.

— Dacă asta vă este părerea, mă supun judecății dumneavoastră. Totuși, mai rămîne problema S.M.N.

Sociologul tresări la auzul acestor inițiale, așa cum prevăzuse Harlan. S.M.N. însemna „Schimbarea Minimă Necesară”. Aici Tehnicianul era stăpîn. Un Sociolog se poate considera mai presus de orice critică în orice ar implica analiza matematică a infinitelor Realități posibile în Timp, însă în materie de S.M.N. autoritatea supremă era Tehnicianul.

Calculul mecanic nu era suficient. Cel mai mare Computaplex elaborat vreodată, manevrat de cel mai inteligent și experimentat calculator Senior existenți, nu putea face mai mult decît să indice seriile în care o S.M.N. putea fi găsită. Apoi Tehnicianul, revăzînd datele, era cel care hotărîa un punct bine definit din acea serie. Un Tehnician bun greșea rar. Un tehnician de vîrf nu greșea niciodată.

Harlan nu greșea niciodată.

— S.M.N. recomandată de Secția dumneavoastră, spuse Harlan (vorbea pe un ton rece, egal, despărțînd Limba Intertemporală Standard în silabe precise), implică producerea unui accident în spațiu și moartea imediată, în circumstanțe îngrozitoare, a douăsprezece sau mai multe persoane.

— Inevitabilă, spuse Voy, ridicînd din umeri.

— Pe de altă parte, continuă Harlan, eu așa spune că S.M.N. poate fi redusă la simpla deplasare a unui

recipient de pe un raft pe altul. Aici!

Degetul lui lung indica locul. Unghia arătătorului, bine îngrijită, facu un semn aproape imperceptibil de-a lungul unui șir de perforații.

Voy cîntărea lucrurile cu o intensitate dureroasă, dar tacută.

Harlan spuse:

— Nu se schimbă acum lucrurile în privința bifurcăției dumitale neglijate? Nu este folosită acum bifurcația de mai mică probabilitate, transformindu-se aproape în certitudine și nu duc toate acestea la...

— în principiu la R.M.D., șopti Voy

— La exact Raspunsul Maxim Dont, încheie Harlan.

Voy ridică privirea, expresia lui întinsecă oscilînd între necaz și furie. Harlan observă absent că între incisivii lui superiori era un spațiu care-i dădea un aspect de ieșure, care contrasta cu forța reținută a vorbelor sale.

Voy spuse:

— Presupun că voi fi chemat de Consiliul Atotemporal.

— Nu cred. Din cîte știu, Consiliul Atotemporal nu a aflat de această problemă. Cel puțin, proiectul Schimbării de realitate mi-a fost înmînat fără nici un comentariu.

Nu explică cuvîntul „înminat” și nici Voy nu ceru lamuriri.

— Deci dumneavoastră ați descoperit greșeala?

— Da.

— Și nu ați adus-o la cunoștința Consiliului Atotemporal?

— Nu.

— De ce?, întrebă cu voce aspră Voy.

— Foarte puține persoane ar fi putut evita această greșeală. Am simțit că o pot corecta înainte de a se fi produs vreo stricăciune. Și așa am și făcut. De ce să merg mai departe?

— ...vă mulțumesc, Tehnician Harlan. V-ați purtat ca un prieten. Greșeala Secției, care, așa cum spuneți, era practic inevitabilă, ar fi arătat nejustificat de rău într-un dosar.

După o secundă, continuă.

— Desigur, avînd în vedere modificările de personalitate urmînte de această Schimbare a Realității, moartea în prealabil a cîtorva persoane este prea puțin importantă.

Harlan gîndi detașat: „Nu pare cu adevărat recunosător. Probabil că se simte jignit, dacă se gîndește mai mult, o să se simtă și mai jignit că a fost scăpat de o discreditare de un Tehnician. Dacă așa fi fost Sociolog, mi-ar fi strîns mîna, dar nu dă el mîna cu un Tehnician. Apără moartea prin asfixiere a unei duzini de oameni, dar nu ar atinge un tehnician”. Și pentru că așteptarea apariției resentimentelor celui-lalt s-ar fi putut dovedi fatală, Harlan spuse imediat:

— Sper că recunoștința dumneavoastră se va întinde pînă la a face Secția să mă ajute într-o mică problemă.

— O mică problemă?

— O chestiune de Protecție a Vieții. Am aici datele necesare. Am de asemenea datele unei Schimbări de Realitate sugerate pentru Secolul 482. Vreau să știu efectul Schimbării asupra schemei probabile a unui anume individ.

— Nu sînt foarte sigur că vă înțeleg, spuse încet Sociologul. Desigur că aveți mijloacele de a face aceasta în propria dumneavoastră Secție.

— Da. Totuși, este vorba de o cercetare particulară, care nu vreau să apară încă în rapoarte. Ar fi greu să realizez asta în Secția mea fără.

Schită un gest ca o concluzie nesigură la fraza neîncheiată.

— Deci, nu vreți să se facă pe căi oficiale.

— Vreau o rezolvare confidențială. Un răspuns confidențial.

— Dar este nereglementar. Nu pot fi de acord Harlan se încruntă.

— Nu mai nereglementar decît omisiunea mea de a raporta greșeala dv. Consiliului Atotemporal. Aici nu ați avut obiecții. Decă vom fi strict reglementari într-un caz, trebuie să fim la fel de exigenți și de reglementari și în celălalt. Mă înțelegeți, cred.

Expresia feței lui Voy dovedea că înțelegea, întînse mîna.

— Pot să văd documentele?

Harlan se destînsă puțin. Principalul obstacol fusese trecut. Privi cu atenție cum capul Sociologului se pleca asupra foilor pe care le adusese.

Sociologul vorbi doar o dată.

— Pe Timp, este o Schimbare de realitate mică.

Harlan profita de ocazie și improviza.

— Este. Prea mică, cred. De aici pornește problema. Se află sub diferența critică și am ales pentru test un individ. Nu ar fi, evident, diplomatic să folosesc aparatul Secției noastre pînă nu sînt sigur că am dreptate.

Voy se ridică în picioare.

— Îl voi da unuia din Proiectanții mei de Viață. Totul va rămîne între noi, înțelegi, totuși, că aceasta nu înseamnă crearea unui precedent.

— Desigur.

— Și dacă nu aveți nimic împotriva, aș dori să supraveghez materializarea Schimbării de realitate. Sper că ne veți face onoarea de a conduce personal Schimbarea. Minimă Necesară.

Harlan încuviință din cap.

— Îmi voi asuma deplina responsabilitate.

Două din ecranele din camera de vizionare erau în funcțiune. Inginerii le reglaseră la coordonatele Spațiale și Temporale exacte și părăsiseră încăperea. Harlan și Voy erau singuri între pereții sculptori (Sistemul de pelicule moleculare era perceptibil, chiar ceva mai mult decît atît, însa Harlan privea ecranele).

Ambele imagini erau imobile. Ar fi putut fi scene dintr-o lume moartă, căci înfățișau momente matematice ale Timpului.

Una din imagini avea culori aprinse, naturale: sala mașinilor din interiorul a ceea ce Harlan știa că este o navă spațială experimentală. O ușă se închidea și un pantof strălucitor, dintr-un material roșu, semi-transparent, se vedea în spațiul rămas. Nu se mișca. Nimic nu se mișca. Dacă imaginea ar fi putut surprinde și firele de praful din aer, nici ele nu s-ar fi clintit.

Voy spuse:

— Timp de două ore și 36 de minute după momentul din imagine, această sală a mașinilor va rămîne goală. În Realitatea curentă, vreau să spun.

— Știu, murmură Harlan.

Își punea mînușile și ochii lui ageri memorau deja poziția recipientului în șirul său, numărău pașii pînă la el, căutînd poziția optimă în care să-l mute. Arunca o privire rapidă la celălalt ecran.

Dacă sala mașinilor, fiind în serie descrisă ca „prezentă”, în relație cu acea Secție a Eternității în care se aflau acum, se vedea clar, în culori naturale, cealaltă scenă — aproximativ 25 de Secole în „viitor” — avea strălucirea albăstrie a tuturor imaginilor „viitorului”.

Era un port spațial. Un cer albastru, adînc, clădiri de metal gol cu nuanțe albăstrii înălțîndu-se pe un pămînt verde-albastru. În prim-plan apărea un cilindru de o formă ciudată, cu fundul convex. În spate se mai vedeau alte două, asemănătoare. Toate trei își îndreptau în sus virfurile crăpate, despîcătura muș-

sfârșitul eternității

cînd adînc în corpul navei.

Harlan se încruntă

— Sînt ciudate

— Electro-gravitice, spuse Voy. 2481 este singurul Secol care întrebuințează zborul spațial electro-gravitic. Fără propulsoare, fără elemente nucleare. Un mecanism care-ți furnizează plăcere estetică. Ce păcat că trebuie să-l Schimbăm. Păcat

Privirea lui stăruia asupra lui Harlan cu o dezaprobare vădită

Buzele lui Harlan se strinseră. Dezaprobare, desigur! De ce nu? Doar el era Tehnicianul

Un Observator fusese cel care adusese amănunte asupra consumului de droguri. Un Statistician fusese cel care demonstrase că Schimbările recente făcuseră să crească rata consumului de droguri, care acum era mai mare decît în toate Realitatea umana curentă. Vreun Sociolog, probabil însuși Voy, interpretase acest fenomen prin prisma profilului psihologic al unei societăți. În sfîrșit, vreun Calculator elaborase Schimbarea de Realitate necesară pentru a se diminua consumul de droguri pînă la un nivel acceptabil și a descoperit și un efect secundar: zborul spațial electro-gravitic va avea de suferit. O duzina, o sută de oameni din fiecare categorie a Eternității își aduseseră contribuția aici.

Însă, în final, intervenea un Tehnician, așa ca el. Urmînd indicațiile ieșite din colaborarea tuturor celorlalți, îl trebuia să fie cel care să inițieze cu adevărat Schimbarea de Realitate. Și atunci toți ceilalți îi vor arunca privi, pline de o acuzare arogantă, care vor spune: „Tu, și nu noi, ai distrus acest lucru frumos.“ Și pentru acest motiv îl vor condamna și îl vor evita. Vor lăsa să cadă vina lor pe umerii lui și-l vor disprețui.

Harlan spuse tăios:

— Nu navele contează. Pe noi ne preocupă acestă

„Acestă“ erau oamenii, apărînd micșorați pe lingă nava spațială, așa cum Pămîntul și societățile lui au fost întotdeauna micșorate de dimensiunile fizice ale zborului spațial.

Oamenii, în acest caz, erau parcă grupuri de marionete. Miinile și picioarele lor minuscule erau ridicate în poziții artificiale, prinse în momentul înghețat al Timpului.

observator

HARLAN stătea la poarta Timpului și se gîdea la sine însuși într-un fel cu totul nou. Odată, totul fusese foarte simplu. Existau lucruri care se numeau idealuri, sau cel puțin sloganuri, prin și pentru care să trăiești. Fiecare etapă a vieții de Etern avea o motivație. Cum începeau „Principiile de bază“?

„Viața unui Etern poate fi împărțită în patru etape...”

Lucrurile merseseră bine, însă pentru el totul se schimbaseră și ce se stricase nu mai putea fi reparat.

Totuși, trecuse, corect, prin fiecare din cele patru etape ale vieții unui Etern. A fost mai întîi acea perioadă de cincisprezece ani în care nu era Etern, ci doar un locuitor al Timpului. Numai o ființă omenască scoasă din Timp, un Temporal, putea deveni un Etern. Nimeni nu se putea naște cu acest statut.

Voy ridică din umeri.

Harlan își potrivea micul generator de cîmp de la încheietura mîinii stîngi

— Să terminăm odată!

— O secundă. Vreau să intru în legătură cu Proiectantul-de-Vieți ca să aflu cît va dura rezolvarea problemei dumneavoastră. Vreau să termin și cu cea-ialtă chestiune.

Miinile sale manevrarea cu dexteritate un mic contact mobil și ascultă, cu un aer pătrunzător, succesiunea semnalelor care se întorceau. „O altă caracteristică a acestei Secții a Eternității, gîndi Harlan, couduri sonore în semnale. Intelligent, însă, cu o nuanță de afectare, ca și peliculele moleculare”

— Spune că nu va dura mai mult de trei ore, rosti Voy în cele din urmă. Și mai zice că îi place numele persoanei implicate. Noys Lambert. O femeie, nu-i așa?

Harlan își simți gîtul uscat.

— Da.

Buzele lui Voy se arcuiră într-un zîmbet moale. — Sună interesant. Mi-ar face plăcere să o întîlnesc, fără să fiu văzut. NU au mai trecut femei prin Secție de cîteva luni.

Harlan nu avu destulă încredere în sine ca să răspundă. Privi o clipă la Sociolog și se întoarse brusc. Dacă exista un punct nevralgic în Eternitate, acela erau femeile. Cunoștea această problemă încă de la prima lui intrare aici, însă o simțise pe pielea lui numai din ziua în care o văzuse pentru prima dată pe Noys. Drumul de la acel moment la clipa de față fusese ușor, și acum își încălcaseră jurămîntul de Etern și trădaseră toate lucrurile în care crezuse.

Pentru ce?

Pentru Noys.

Și nu simțea nici o rușine. Asta îl cutremura cel mai mult. Nu îi era rușine. Nu se simțea vinovat pentru șirul crescînd de delictе comise, față de care folosirea ilegală a unei Proiectări-de-Viață, ultimul element adăugat, nu era decît un fleac.

Dacă va fi nevoie, se va întrece pe sine.

Îndul clar și precis îi veni în minte pentru prima oară. Și cu toate că îl respinse cu oroare, știa că odată apărut, va reveni.

Îndul era pur și simplu acesta: dacă va fi conștrîns, va distruge Eternitatea.

Și, ceea ce era mai rău, știa că-i stă în putere să-o facă.

La vîrsta de cincisprezece ani fusese ales, printr-un minuțios proces de eliminări și trieri, despre natura căruia nu știa nimic pe atunci. Fusese adus dincoace de cortina Eternității, după ce-și luase un ultim ramas bun dureros de la familia sa (încă de atunci i se spusese clar că, orice s-ar întîmpla, nu se va reîntoarce niciodată. Adevăratul motiv urma să-l afle mult timp după aceea).

Odată ajuns în Eternitate, petrecuse zece ani în școală, ca Novice, după care absolvise și intrase în cea de-a treia perioadă, de Observator. Numai după aceea devenise Specialist și un adevărat Etern, pentru ca cele patru etape ale vieții unui Etern sînt Temporal, Novice, Observator și Specialist.

El, Harlan, trecuse foarte corect prin toate. Cu succes, ar fi putut spune.

Își amintea, atât de clar, momentul de sfârșit al Noviciatului, în care toți deveniseră membri independenți ai Eternității, momentul în care, chiar dacă sînt ne-Specializați, li se atribuia titlul legal de „Eterni”.

Își amintea Școala terminată, Noviciatul sfârșit, starea în picioare, cu cei cinci care-și terminau pregătirea o dată cu el, cu minile înclătate la spate, picioarele ușor departate, cu ochii atenți, ascultînd.

Educatorul Yarrow le vorbea, așezat la biroul lui. Harlan și-l amintea bine un om scund, conștiincios, cu parul roșcat în dezordine, cu brațe pistriuate și o privire pierdută. (Această privire nu era neobișnuită în ochii unui Etern, ci ea amintea de pierderea căminului, a rădăcinilor, era dorul nemărturisit și nemărturisibil de un Secol.)

Harlan nu-și mai aducea aminte de cuvintele lui exacte, desigur, însă esența lor rămăsese vie.

Yarrow spusese, în esență: „Acum veți fi Observatori. Nu este o situație foarte apreciată. Specialiștii o considera o etapă minoră, bună pentru puști. Poate că voi, Eternii — făcu în mod intenționat o pauză după acest cuvînt, ca să-i dea fiecăruia ocazia să-și îndrepte spatele și să-și ia o înfățișare mindră —, gîndiți la fel. În cazul acesta, sînteți niște proști, care nu merită să fie Observatori.”

Calculatoarele nu ar avea calcule de făcut, Proiec-tanții-de-Vieți nu ar avea vieți de proiectat, Sociologii — societăți de modelat. Nici un Specialist nu ar avea ce să facă dacă nu ar exista Observatorul. Știu că ați mai auzit asta, dar vreau să vă fie foarte clar și să vă fie întipărească în minte.

Voi, tinerii, sînteți cei care veți intra în Timp, în condițiile cele mai grele, pentru a culege fapte. Fapte judecate la rece, obiective, nealterate de părerile și preferințele voastre, înțelegeți asta. Fapte cu gradul de adevărate necesar pentru a putea fi introduse în mașinile de calculat. Fapte destul de clare pentru a putea susține ecuațiile sociale. Destul de autentice pentru a sta la baza Schimbărilor de Realitate.

Și încă ceva. Stadiul de Observator nu este ceva prin care să treci cît poți de repede și de discret. Numai ca Observatori vă puteți face remarcați. Nu ce ați făcut în școală, ci performanțele voastre ca Observatori vă vor determina Specialitatea și treapta pînă la care vă veți urca în cadrul ei. Acesta va fi cursul vostru „post-universitar”, Eternilor, și o nereușită, oricît de mică, va va trece în Serviciul de întreținere, oricît de strălucite ar părea acum aptitudinile dummăvoastră. Asta e tot.”

A dat mina cu fiecare din ei, și Harlan, grav, hotărît, mîndru în convingerea sa că privilegiile statutului de Etern includeau și cel mai mare privilegiu, asumarea responsabilității pentru fericirea tuturor oamenilor care erau sau vor fi sub imperiul Eternității, era plin de autorespect.

Primele lui sarcini au fost marunte și supravegheate îndeaproape, însă își șefii iscusința trecînd prin experiența a douăsprezece Secole, prin douăsprezece Schimbări de Realitate.

În cel de-al cincilea an ca Observator, a fost făcut Senior în domeniu și i s-a repartizat Secolul 482. Urma să lucreze pentru prima oară nesupravegheat și conștiința acestui lucru îi diminuă siguranța de sine, cînd raportă înția oară Calculatorului care se ocupa de Secție.

Acesta era Calculatorul Asistent Hobbe Finge, a carui figură bosumflată, banuitoare și încruntată părea caraghioasă pe o față ca a lui. Avea un nas rotund ca un nasture și doi obraji ca doi nasturi mai mari. N-avea nevoie decît de un pic de roșu și de o șuviță de păr alb ca să se transforme în imaginea mitului Primitiv a lui Moș Gerilă.

(...sau Moș Crăciun sau Kriss Kringle) Harlan știa

toate cele trei nume. Se îndoaia că un Etern din o sută de mii ar fi auzit măcar de unul din ele. Harlan se mîndrea în secret și cu rușine de acest fel de cunoștințe ascunse. Încă din primele zile de școală căpătase pasiunea Istoriei Primitive, iar Educatorul Yarrow i-o încurajase. Harlan ajunsese să îndrăgească acele Secole ciudate, decadaște, aflate nu numai înainte de începuturile Eternității, în cel de-al 27-lea, ci înainte chiar de inventarea Cîmpului Temporal, în cel de-al 24-lea. În studiile sale se folosisse de cărți și periodice vechi. Călătorise chiar departe, în jos-timp, în primele Secole ale Eternității — cînd putuse obține permisiunea —, pentru a consulta surse mai bune în decursul a peste cincisprezece ani, reușise să-și alcătuiască o remarcabilă bibliotecă proprie, aproape toată în tipar-pe-hirtie. Avea un volum scris de un om numit H.G. Wells, altul de cineva pe nume W. Shakespeare, cîteva istorii zdrențuite. Dintre toate exemplarele, cel mai bun era un set complet de volume, legate, ale unui săptămînal Primitiv de știri care ocupa un spațiu foarte mare, dar pe care nu putea din sentimentalism, să-l reducă la micro-film.

Din cînd în cînd se lăsa să plonjeze într-o lume în care viața era viața și moartea moarte. Unde un om lua hotărîri definitive, unde răul nu putea fi preîntînat, nici binele favorizat, și Bătălia de la Waterloo, odată pierdută, rămînea pierdută pentru totdeauna. Avea chiar un fragment de poezie, pe care-l prețuia, și care spunea că o mină, după ce a scris, nu mai putea nicînd fi ademenită să șteargă.

Atunci îi era greu, suferea aproape un șoc cînd își întorcea gîndurile la Eternitate, la un Univers în care Realitatea era ceva flexibil și efemer, ceva ce oamenii ca el puteau ține în palmă și modela, dîndu-i o formă mai potrivită.

Imaginea lui Moș Gerilă se destramă atunci cînd Hobbe Finge îi vorbea pe un ton energic și sec.

— Poți începe mine, cu o analiză de rutină a Realității curente. Vreau să fie bună, temenică și la obiect. Nu se admite nici o scăpare. Prima diagrama spațio-temporală va fi gata pentru tine mine dimineața. Ai înțeles?

— Da, Calculator, spuse Harlan.

Își dădea seama, încă de pe acum, că el și Calculatorul Asistent Hobbe Finge nu se vor înțelege, și-i părea rău.

În dimineața următoare, primi diagrama, cu scheme perforate complicate ieșite din Computaplex. Folosi un convertizor de cod de buzunar pentru a le traduce în limba Intertemporală Standard, în grija sa de a nu face, de la bun început, nici cea mai mică greșeală. Desigur, ajunsese la stadiul în care putea citi perforațiile direct.

Diagrama îi spunea unde și cum, în lumea Secolului 482, putea să meargă și unde nu putea, ce putea să facă și ce nu putea, ce trebuia să evite cu orice preț. Prezența lui trebuia să se manifeste numai în acele locuri și timpuri unde nu punea în primjdie Realitatea.

Secolul 482 nu era comod pentru el. Nu semăna cu caminul lui temporal, auster și conformist. Era un Secol fără etică sau principii, așa cum se obișnuise el să se gîndească la ele. Era hedonist, materialist, mai mult matriarhal. Singurul Secol (verificase cu multă trudă în dosare) în care se dezvoltă din plin nașterea ecogenică și, în apogeuul său, 40 la sută din femei „nașteau” prin simpla contribuție, a ovarelor, cu un ovul fertilizat. Căsătoria se lega și se dezlega prin consimțămînt reciproc și din punct de vedere legal, nu însemna mai mult decît o înțelegere particulară, fără vreo legătură strînsă. Conștientizarea în scopuri de procreere era, desigur, diferențiată cu grija de funcțiile sociale ale căsătoriei și se încheia pe principii pur

sfârșitul eternității

eugenice.

Harlan gîndea că această societate era bolnavă într-o suta de feluri și dorea cu ardore o Schimbare de Realitate. De mai multe ori îi veni în minte gîndul ca propria lui prezență în interiorul Secolului, ca om al altui timp, i-ar putea ramifica istoria. Dacă prezența lui inoprtuna ar fi putut fi făcîta destul de perturbatoare, pînă la un punct limită, o altă ramură a posibilității ar deveni reală, o ramură în care milioane de femei în cautarea plăcerii s-ar trezi transformate în mame adevărate, cu inimă adevărată. S-ar afla într-o altă realitate, cu toate amintirile aferente acestuia, incapabile de a ști, visa sau imagina că au fost vreedată alte ființe.

Din nefericire, pentru asta ar fi trebuit să iasă din limitele diagramei spațio-temporale, ceea ce era inadmisibil. Și chiar dacă s-ar fi putut, să pășești la întîmplare dincolo de granițe ar fi însemnat schimbarea Realității în multe feluri. Ar fi putut însemna înrăutățirea ei. Numai o analiză atentă și multe calcule puteau indica exact natura unei Schimbări de Realitate.

În aparență, indiferent de părențele sale proprii, Harlan rămînea un Observator, și Observatorul ideal era doar un set de frînturi de nervi senzitiv-perceptivi conectați la un mecanism întocmitor de rapoarte între percepție și relatare nu trebuia să intervină nici un sentiment.

Rapoartele lui Harlan erau, din acest punct de vedere, perfecțiunea întruchipată.

Calculatorul Asistent Finge îl chemă la el după cel de-al doilea raport săptămînal.

— Te felicit, Observator, îi spuse cu o voce lipsită de căldură, pentru organizarea și claritatea rapoartelor tale. Dar oare ce gîndești cu adevărat?

Harlan se adăpostii în spatele unei înfașșurări atît de inexpresive, încît parcă ar fi fost sculptată cu trudă într-un lemn din Secolul 95.

— Nu am păreni proprii în această problemă.

— Haide, haide. Vii din Secolul 95 și știm amîndoi ce înseamnă asta. Cu siguranță că acest Secol îți displace.

Harlan ridică din umeri.

— Există vreun amănunt în rapoartele mele care va face să credeți că-mi displace?

Observația friza impertinență, iar darabana degetelor boante ale lui Finge îi arăta acest lucru.

— Răspunde-mi la întrebare, îl somă el.

Harlan se conforma. „Din punct de vedere sociologic, multe fațete ale Secolului reprezintă niște extreme. Ultimele trei Schimbări de Realitate din vecinatatea lui temporală au accentuat acest lucru. În sfîrșit, cred că situația trebuie îndreptată. Extremele nu sînt niciodată sănatoase”.

— Și atunci ți-ai dat osteneala să verifici Realitățile trecute ale Secolului.

— Ca Observator, trebuie să verific toate faptele pertinente.

Era o atitudine de distanțare. Harlan avea, desigur, dreptul și datoria de a verifica aceste fapte. Finge știa asta. Fiecare Secol era zgduuit în mod continuu de Schimbările de Realitate. Nici o Observație, oricît de minuțioasă, nu-și păstra valabilitatea mult timp fără re-verificări. Procedura standard în Eternitate era ca fiecare Secol să rămînă într-o stare de Observație cronică. Și pentru a face o Observație corectă, trebuie să poți prezenta nu numai faptele Realității curente, ci și pe cele ale relațiilor cu Realitățile precedente.

Totuși, lui Harlan îi era clar că Finge nu-i examina parerile de Observator numai din neplăcere. Ostilitatea lui era evidentă.

Cu altă ocazie, Finge îi spuse lui Harlan (năvălind

în micul lui birou pentru a-i aduce vestea):

— Rapoartele tale fac o impresie foarte favorabilă Consiliului Atotemporal.

Harlan șovai, nesigur, apoi murmură.

— Va mulțumesc.

— Toți sînt de părere că dai dovadă de un grad neobișnuit de clarviziune.

— Fac tot ce-mi stă în putință.

— L-ai cunoscut vreedată pe Calculatorul Senior Twissell?, întrebă Finge pe neașteptate.

— Calculatorul Twissell? Harlan facu ochii mari.

Nu, domnule. De ce mă întrebați?

— Pare deosebit de interesat de rapoartele tale. Finge se îmbulna și schimbă subiectul. Mie mi se pare că ți-ai elaborat o filozofie proprie, un punct de vedere asupra istoriei.

Tentația era mare pentru Harlan. Orgoliul și prudența se luptau în el și cel dinții ciștiga.

— Am studiat Istoria Primitivă, domnule.

— Istoria Primitivă? La școală?

— Nu chiar, Calculator. Pe cont propriu. Este, pasiunea mea. E ca și cum ai privi istoria încremînită, înghețată! Poate fi studiată în amănunt, pe cînd Secolele Eternității sînt într-o permanentă schimbare. Acest gînd îl mai încălzi puțin.

— E ca și cum am lua o serie de cadre dintr-o carte-film și le-am studia pe fiecare în detaliu. Am vedea multe lucruri care ne-ar scapa dacă am urmări doar filmul în derularea lui. Cred că asta mă ajută mult în munca mea.

Finge îl privi cu uimire, cu ochii mari și plecă fără să mai spună vreun cuvînt.

Din cînd în cînd, după aceea, aducea vorba despre Istoria Primitivă și asculta comentariile reținute ale lui Harlan fără ca pe fața lui plină să apară vreo expresie bine definită.

Harlan nu știa dacă trebuie să-i pară rău de cele întîmplate sau să le considere ca o posibilă metodă de a-și grăbi avansarea.

Se opri la prima alternativă cînd, întîlnindu-l într-o zi pe Condorul A, Finge îi spuse brusc, în auzul celorlalți:

— Sînt Timp, Harlan, tu nu zîmbești niciodată?

Lui Harlan îi veni în minte gîndul, șocant, că Finge îl urăște. Propriul lui sentiment față de Finge evoluă, ulterior, spre aversiune.

Trei luni de investigații în Secolul 482 epuizaseră cea mai mare parte din materialul important și Harlan nu fu surprins cînd se trezi chemat pe neașteptate în biroul lui Finge. Se aștepta să i se dea o altă sarcină. Expunerea finală era gata de cîteva zile. 482 exporta masiv textile bazate pe celuloză în Secolele despădurite, cum ar fi 1174, dar nu accepta în schimb pește afumat. Alcătui se lista lungă cu astfel de articole, în ordinea cuvenită, supuse unei analize corecte.

Luă schița rezumatului cu el.

Însă nu veni vorba de Secolul 482. În loc de asta, Finge îl prezentă unui omuleț uscat și zbîrcit, cu păr alb și rar, și cu o față de spiriduș, care, în tot timpul conversației, purta pecetea unui zîmbet permanent, ce oscila între extreme de neliniște și jovialitate, dar nu se ștergea nici un moment. Între două degete îngălbenite ținea o țigară aprinsă.

Era prima țigară pe care Harlan o vedea în viața lui, altfel ar fi fost mai atent la om și mai puțin la cilindru fumegînd și ar fi fost mai bine pregătît pentru prezentarea lui Finge.

— Calculator Senior Twissell, acesta este Observatorul Andrew Harlan.

Ochii lui Harlan trecură, uluiți, de la țigara omulețului la fața lui.

Calculatorul Senior Twissell spuse cu o voce ascuțită:

— Îmi pare bine. Deci, acesta este tinărul care face rapoartele acelea excelente?

Lui Harlan îi pierse vocea. Laban Twissell era o legendă, un mit viu. Laban Twissell era un om pe care ar fi trebuit să-l recunoască de la prima vedere. Era Calculatorul eminent al Eternității, ceea ce era un alt fel de a spune că era cel mai remarcabil Etern în viață. Era decanul Consiliului Atotemporal. Condu-se mai multe Schimbări de Realitate decât oricine altcineva în istoria Eternității. Era... Avea...

Mintea lui Harlan nu mai funcționa. Dădu din cap cu un zimbet nerod și nu spuse nimic.

Twissell duse țigara la buze, trase repede din ea și o lăsa jos.

— Lasă-ne singuri, Finge. Vreau sa vorbesc cu băatul.

Finge se ridică, mormăi ceva și plecă.

Twissell spuse:

— Pari nervos, băiete. N-ai de ce să fii nervos. Era un șoc, însă să-l înțelegi astfel pe Twissell. Întotdeauna ești descumpănit să afli că cineva pe care ți-l închipuiai uriaș nu are de fapt nici un metru șaptezeci. Putea oare creierul unui geniu să intre în spatele acelei frunți teșite, netede, mărginită de o cheie? Ceea ce iradia din ochii mici, înconjurați de o mie de riduri, era o inteligență ascuțită sau doar bună dispoziție?

Harlan nu știa ce să mai creadă. Țigara părea să-i întunece fărma de minte pe care și-o putea aduna. Tresăr vizibil când îi atinse un nor de fum.

Ochii lui Twissell se îngustară, ca și cum s-ar fi străduț să privească prin norul de fum și spuse, într-un dialect din mileniul zece, cu un accent mizerabil:

— Te-ai simți mai bine dacă în tău propriu dialect aş vorbi, băiete?

Harlan, căruia îi venea să izbucnească într-un ris isteric, spuse cu grijă:

— Vorbesc Intertemporală Standard destul de bine, domnule.

O spuse în Intertemporală pe care el și toți ceilalți Eterni, în prezența sa, o folosiseră încă din primele lui luni în Eternitate.

— Prostii, spuse Twissell pe un ton imperativ. Nu-mi bat capul cu Intertemporală. Vorbesc limba celui de-al X-lea mileniu mai mult decât perfect.

Harlan pricepu că Twissell nu mai folosisese dialectele local-temporale de vreo 40 de ani.

Spunind acestea, însă, satisfăcut, Twissell trecu la Intertemporală și rămase la ea.

— Ți-aș oferi o țigară, dar sînt sigur că nu fumezi. Fumatul nu prea este aprobat niciunde în istorie. De fapt, țigări bune se fac numai în Secolul 72 și de acolo trebuie să mi le procur pe ale mele. Îți dau această informație în caz că o să vrei vreodată să te apuci de fumat. Dar este trist. Săptămîna trecută am rămas blocat în Secolul 123 timp de două zile. Fără să fumez. Vreau să spun, chiar în Secția din Eternitate care se ocupă de 123. Eternii de acolo au împrumutat „obiceșurile”. Dacă aș fi aprins o țigară, ar fi echivalat cu prăbușirea cerului. Cîteodată cred că mi-ar plăcea să calculez o Schimbare mare de Realitate și să înlătur toate tabu-urile cu „nu fumați” din toate Secolele, numai că o astfel de Schimbare ar declanșa războiul în 58 sau o societate sclavagistă în Secolul 1000. Întotdeauna există un impediment.

Harlan se simți mai înțil incurcat, apoi nerăbdător. Cu siguranță că aceste lucruri fără noimă ascundeau ceva. Parcă simțea un nod în gît.

— Pot să vă întreb de ce ați vrut să mă vedeți,

domnule?

— Îmi plac rapoartele tale, băiete.

În ochii lui Harlan apăru un licăr ascuns de bucurie, însă nu zîmbi.

— Vă mulțumesc, domnule.

— Se cunoaște mina artistului. Ai intuiție. Simți puternic. Cred că știu care ar fi adevăratul tău loc în Eternitate și am venit să ți-l ofer.

„Nu pot sa cred”, gîndi Harlan.

Își înlătură cu grijă orice nuanță de triumf din voce.

— Este o mare onoare pentru mine, domnule.

La care Calculatorul Senior Twissell, terminîdu-și țigara, luă alta în mina stîngă, printr-un efect neobservat de prestidigitatie, și o aprinse. Spuse, printre pufăituri:

— Pe Timp, băiete, vorbești de parcă ai fi repetat vreun rol. Mare onoare, pfui. Vorbe goale. Fleacuri. Spune pe șleau ce simți. Te bucuri, ei?

— Da, domnule, spuse Harlan prudent.

— Bine. Așa și trebuie. Cum ți-ar plăcea să fii Tehnician?

— Tehnician! strigă Harlan, sărînd de pe scaun.

— Stai jos. Stai jos. Pari surprins.

— Nu mă așteptam să fii Tehnician, Calculator Twissell.

— Nu, spuse Twissell sec, într-un fel nimeni nu se așteaptă. Toți se așteaptă la orice, numai la asta nu. Și totuși Tehnicienii sînt greu de găsit și sînt foarte căutați. Nici o Secție din Eternitate nu are destul.

— Nu cred că sînt omul potrivit.

— Vrei sa spui că nu ești omul potrivit pentru un post care-ți dă bătaie de cap. Pe Timp, dacă ești devotat Eternității, așa cum cred eu că ești, n-o să-ți pese de asta. Deci, prostii te vor evita și te vei simți ostracizat. Te vei obișnui. Și vei avea satisfacția de a ști că ești necesar, foarte necesar. Mle.

— Dumneavoastră, domnule? Dumneavoastră în persoană?

— Da.

În zimbetul bătrînului se strecură o nuanță de șiretenie.

— Nu o să fii un simplu Tehnician. Vei fi Tehnicianul meu personal. Vei avea un statut aparte. Cum ți se pare acum?

— Nu știu, domnule. S-ar putea să nu fac față.

Twissell scutură hotărît din cap.

— Am nevoie de tine. Numai de tine. Rapoartele tale mă asigură că ai, aici sus, ceva de care eu am nevoie. (Își ciocăni fruntea cu unghia stînată a arătătorului). Dosarul tău de Novice este bun. Secțiile pentru care ai făcut observații ți-au dat referințe bune. În sfîrșit, raportul lui Finge a fost cel mai convenabil.

Harlan fu sincer surprins.

— Raportul Calculatorului Finge a fost favorabil?

— Nu te așteptai la asta?

— Nu... știu.

— Ei bine, băiete, nu am spus că a fost favorabil. Am spus că era convenabil. De fapt, raportul lui Finge nu a fost favorabil. A recomandat să fii îndepărtat de la toate îndatoririle legate de Schimbările de Realitate. A spus că nu este bine să fii păstrat în alt loc decât în Serviciul de Întreținere.

Harlan se înroși.

— Și care au fost motivele pentru care a afirmat asta, domnule?

— Se pare că ai o pasiune, băiete. Te interesează Istoria Primitivă, nu?

Descria gesturi largi cu țigara și Harlan, uitînd, în furia sa, să-și controleze respirația, inhală un nor de fum și tuși neajutorat.

Twissell privi, binevoitor, accesul de tuse al tinărului.

sfîrșitul eternității

lui Observator.

— Nu-i așa adevărul?

Harlan începu:

— Calculatorul Finge nu are nici un drept.

— Haide, haidel! Ți-am spus ce scria în raport pentru că are legătură cu scopul pentru care am cea mai mare nevoie de tine. De fapt, raportul era confidențial și trebuie să uiți că ți-am spus ce conține. Pentru totdeauna, băiete.

— Dar ce e rău în a te interesa Istoria Primitivă?

— Finge crede că interesul tău dovedește o puternică Dorință-de-Timp, înțelegi, băiete?

Harlan înțelegea. Era imposibil să eviți jargonul psihiatric, în special această frază. Se presupunea că fiecare membru al Eternității are o puternică tendință (și cu atât mai puternică cu cât era suprimată, oficial, în toate manifestările sale) de a se reîntoarce, nu neapărat în Timpul lui, dar, cel puțin, într-un Timp definit. De a deveni o participantă dintr-un Secol, nu să rătăcească prin toate. Desigur însă că, la cea mai mare parte a Eternilor, această tendință rămânea ascunsă, la loc sigur, în inconștient.

— Nu cred că este cazul aici, spuse Harlan.

— Nici eu. De fapt, cred că pasiunea ta este interesantă și valoroasă. Cum am spus, pentru asta am nevoie de tine. Vreau să înveți un Novice, pe care ți-l voi aduce, tot ce știi și tot ce poți să afli despre Istoria Primitivă. Într-un timp, vei fi, de asemenea, Tehnicianul meu personal. Vei începe în câteva zile. Îți suride?

Dacă-i suridea? Să ai permisiunea oficială să înveți tot ce poți despre zilele dinaintea Eternității? Să fii personal în legătură cu cel mai mare Etern? Chiar și problema spinooasă a statutului de Tehnician pareă mai ușor de suportat în aceste condiții.

Prudența, însă, nu-l părăsi într-un totu.

— Dacă este necesar, pentru binele Eternității, domnule.

— Pentru binele Eternității?, striga Calculatorul cu înfățișare de spiriduş, brusc agitat.

Aruncă mukul de țigară cu o asemenea energie încît lovi cel mai îndepărtat perete și ricoșă într-o jerbă de scinte.

— Am nevoie de tine pentru existența Eternității!

novice

HARLAN se afla în Secolul 575 de câteva săptămîni cînd îl întîlni pe Brinsley Sheridan Cooper. Avusese timp să se familiarizeze cu noul său mediu și cu anti-septicitatea sticlei și porțelanului. Învățase să poarte însemnul de Tehnician cu mai puțină fereală și să se abțină să înrăutățească situația stînd astfel încît emblema să fie îndreptată către un perete sau acoperită de interpunerea vreunui obiect pe care-l ducea.

Ceilalți zîmbeau cu dispreț cînd observau astfel de lucruri și luau o atitudine și mai rece, de parca l-ar fi suspectat de o încercare de a le dobîndi prietenia prin înșelăciune.

Calculatorul Senior Twissell îi aducea zilnic probleme noi. Harlan le studia și-și redacta analizele sub formă de proiecte, rescrise apoi de cite patru ori, ultima variantă fiind imminată chiar și așa cu ezitări.

Twissell le lăuda, dădea din cap și spunea: Bun, bun. Apoi, ochii lui albaștri îl fulgerau și zîmbea i se îngusta în timp ce spunea:

— Voi testa această presupunere pe Computaplex.

Numea întotdeauna analizele „presupuneri”. Nu-i comunica niciodată lui Harlan rezultatul verificărilor pe Computaplex și acesta nu îndrăzneă să întrebe. Era descurajat că nu i se ceruse niciodată să-și pună în practică analizele. Să însemne oare aceasta că nu era verificat, că alesese un articol greșit pentru decanșarea unei Schimbări de Realitate, că nu avea iscusința de a vedea Schimbarea Minimă Necesară în șirul indicat? (Doar mai tirziu ajunse la gradul adecvat de sofisticare automat pe buze inițialele S.M.N.).

Într-o zi, Twissell veni la el cu un băiat fisticic, care părea că de-abia îndrăznește să ridice privirea pentru a o întîlni pe a lui Harlan.

— Tehnician Harlan, aceasta este Novicele B. S. Cooper.

Harlan spuse, în mod automat, „Salut!”, îl cîntări din ochi și nu fu deloc impresionat. Băiatul era mai degrabă scund, cu părul negru, despărțit la mijloc de o cărare. Bărbații erau îngusta, ochii de un căprui

deschis nedefinit, urechile puțin cam mari, unghiile roase.

— El este băiatul pe care îl vei învăța Istoria Primitivă.

— Sfinte Timp, zise Harlan cu interesul brusc mărit „îmi pare bine!”

Aproape că și uitase.

Twissell reluă:

— Fixează cu el un program care să-ți convină. Dacă vă puteți întîlni două după-amieze pe săptămînă, cred că este foarte bine. Folosește propria ta metodă de predare. Las asta la latitudinea ta. Dacă vei avea nevoie de filme, cărți sau documente vechi, spune-mi și, dacă există în Eternitate sau în orice parte accesibilă a Timpului, le vom obține. Ce zici, băiete?

Luă o țigară aprinsă, nu se știe de unde (ca întotdeauna), și aerul se umplu de fum. Harlan tuși și strîmbătura gurii Novicelui dovedea că ar fi făcut și el la fel dacă ar fi îndrăznit.

După plecarea lui Twissell, Harlan zise:

— Aăa, ia loc...

Ezită un moment, apoi adăugă hotărît:

— ...fiule, ia loc, fiule. Biroul meu nu e grozav, dar e și al tău de fiecare dată cînd sîntem împreună. Harlan era invadat de nerăbdare. Proiectul acesta era al lui! Istoria Primitivă era ceva ce-i aparținea lui.

Novicele ridică ochii (acum pentru prima oară) și spuse, șovăind:

— Dumneavoastră sînteți Tehnician.

O parte considerabilă din entuziasmul și căldura lui Harlan pieri.

— Și ce-i cu asta?

— Nimic, spuse Novicele.

— Doar...

— L-ai auzit pe Calculatorul Twissell spunîndu-mi Tehnician, nu-i așa?

— Da, domnule.

— Crezi că a fost o greșeală? Ceva prea rău pentru a fi adevărat?

isaac asimov

— Nu, domnule.
— Ai vreun defect de vorbire?, îl întrebă Harlan cu brutalitate, și făcînd-o, simți cum îl copleșește rușinea.

Cooper se înroși dureros.

— Nu vorbesc prea bine Intertemporal Standard.

— De ce? De cît timp ești Novice?

— De mai puțin de un an, domnule.

— UN an? Dar cîți ani ai, Sfinte Timp?

— Douăzeci și patru de fizio-ani, domnule.

Harlan îl privi lung.

— Vrei să spui că te-au luat în Eternitate la douăzeci și trei de ani?

— Da, domnule.

Harlan se așeză și-și frecă mințile. Asta pur și simplu nu se făcea Cincisprezece, șaisprezece ani era vîrstă intrării în Eternitate. Ce însemna asta? Un nou fel de-al lui Twissell de a-l pune la încercare?

— Ia loc și să începem. Numele complet și domiciliul temporal.

Novicele se bîlbîi.

— Brinsley Sheridan Cooper din Secolul 78, domnule.

Harlan se mai înmuie. Era aproape. Doar șapte-sprezece Secole în jos-timp de propriul său cămin temporal. Aproape un vecin Temporal.

— Te interesează Istoria Primitivă?

— Calculatorul Twissell mi-a cerut s-o învăț. Eu nu prea știu multe despre ea.

— Ce altceva mai înveți?

— Matematica. Inginerie temporală. Deocamdată doar noțiunile de bază, în Secolul 78 eram reparator de Speedy-vac.

N-avea nici un sens să întrebe ce era Speedy-vac. Putea fi un aspirator de praf, o mașină de calculat, un tip de pulverizator de vopsele. Orice. Pe Harlan nu-l interesa în mod deosebit.

— Știi ceva despre istorie? Orice fel de istorie.

— Am studiat istoria Europeană.

— Unitatea ta politică, presupun.

— M-am născut în Europa. Da. Ne-au învățat, desigur, cu precădere istoria modernă. După revoluțiile din '54, '7554, vreau să spun.

— Bine. Primul lucru pe care-l ai de făcut este să o uiți. Nu înseamnă nimic, Istoria care se încearcă să se predea Temporalilor se modifică cu fiecare Schimbare de Realitate. Ei nici nu-și dau seama, în fiecare Realitate, istoria lor este singura istorie, lăta de ce este Istoria Primitivă atît de deosebită. În asta constă frumusețea ei. Indiferent ce-am face, oricare din noi, există exact așa cum a existat întotdeauna. Columb și Washington, Mussolini și Hereford, există cu toții.

Cooper zîmbi slab. Își frecă buza superioară cu degetul mic și Harlan observa pentru prima oară o urmă de țepi, de parcă Novicele ar fi vrut să-și lase mustața.

Cooper spuse:

— Nu prea pot... să mă obișnuiesc, cu tot timpul petrecut aici.

— Să te obișnuiești? Cu ce?

— Să fiu la 500 de Secole depărtare de căminul meu temporal.

— Și eu sint în aceeași situație. Sint din Secolul 95.

— Asta-i altceva. Sinteți mai în vîrstă decît mine și cu toate acestea eu sint mai bătrîn cu 17 Secole, într-un fel. Pot fi stră-stră-stră-și așa mai departe, bunicul dumneavoastră.

— Și care ar fi diferența? Presupunînd că ai fi.

— Trebuie să mă obișnuiesc.

În vocea Novicelui se deslușea o urmă de răzvrătire.

— Toți trebuie să ne obișnuim, spuse Harlan aspru și începu să vorbească despre Primitivi. După trei ore, era cufundat în explicarea motivelor pentru care existau Secole și înainte de Secolul 1.

— Dar primul Secol nu e primul?, întrebases Cooper, plîngăreț.

Harlan sfîrși prin a-i da o carte, nu una cu adevărat bună, ci una care să-l ajute pentru început.

— Pe parcurs îți voi da material mai bun, îi spuse.

După o săptămînă, mustața lui Cooper devenise o urmă întunecată pronunțată care-l făcea să para cu zece ani mai în vîrstă și-i accentua barba îngustă. În ansamblu, gîndi Harlan, mustața asta nu aducea nici o îmbunătățire.

Cooper anunță

— Am terminat cartea

— Și ce crezi despre ea?

— Într-un fel.

Urmă o pauză lungă. Cooper începu din nou.

— Anumite părți din Primitivul tîrziu seamănă puțin cu Secolul 78. M-a făcut să mă duc cu gîndul acasă, știți. De două ori am visat-o pe soția mea.

Harlan explodă

— Soția ta?

— Înainte de a veni aici am fost căsătorit.

— Sfinte Timp! Și au adus-o și pe soția ta?

Cooper scutura din cap.

— Nici macar nu știu dacă nu a fost Schimbată în ultimul an. Dacă da, presupun că acum nu mai e cu adevărat soția mea.

Harlan își reveni. Desigur, dacă Novicele avea 23 de ani cînd fusese luat în Eternitate, e foarte posibil să fi fost înșurat. Un lucru fără precedent atragea după sine un altul.

Ce se întimpla? O data ce se aduceau modificări regulilor, nu mai era mult pînă cînd totul se va rostogoli într-un tumult de incoerență. Eternitatea era un ansamblu prea bine echilibrat pentru a suferi transformări.

Poate că minia în numele Eternității era cea care puse brutalitate neintenționată în cuvintele pe care Harlan le rosti apoi.

— Sper că nu intenționezi să te întorci în Secolul 78 ca să verifici.

Novicele înălță capul și privirea îi era fermă și sigură.

— Nu.

Harlan schimba tonul, simțindu-se nelalocul său.

— Bun. Nu ai familie. Nu ai nimic. Ești un Etern și să nu te gîndești niciodată la vreo persoană cunoscută în Timp.

Buzele lui Cooper se subțiară și accentul i se făcu puternic simțit în vorbele repezi.

— Vorbiți ca un Tehnician.

Pumnii lui Harlan se încheștară pe marginea biroului. Spuse, răgușit:

— Ce vrei să spui? Că sint un Tehnician, deci eu fac Schimbările? Deci le apăr și-ți cer să le accepți? Uite, puștile nu ești aici nici de un an. Nu știu să vorbești Intertemporal! Ești total dezorientat în privința Timpului și Realității, dar crezi că știu totul despre tehnicieni și cum să-i tratezi cu lipsă de considerație.

— Îmi pare rău, zise Cooper repede. Nu am vrut să vă jignesc.

— Nu, nu, cine jignește un Tehnician? Îi auzi doar pe toți ceilalți vorbind, nu-i așa? Toți spun: „Rece ca o inimă de Tehnician”, nu-i așa? Spun: „Un trilion de personalități schimbate... un fleac pentru un Tehnician” Și poate și alte lucruri. Care este răspunsul, domnule Cooper? Te simți mai sofisticat dacă li te alături? Te face să te simți mare? Un stil al Eterni-

sfârșitul eternității

tăin?

— Am spus că-mi apere rău.
— În regulă. Vreau doar să știți că sint Tehnician de mai puțin de o lună și că, personal, nu am deplanșat nici o Schimbare de Realitate. Acum să ne întorcem la ale noastre

Calculatorul Senior Twissell îl chemă a doua zi pe Harlan în biroul său.

— Ți-ar plăcea să te ocupi de o S.M.N., băiete?

Nici că se putea mai nimerit. Toată dimineața Harlan regretase că și-a negat cu ușurință orice implicare personală în activitatea de Tehnician. Îi venea mereu în minte strigătul copilăresc: „N-am făcut încă nimic rău, nu dați vina pe mine!”

Asta însemna ca recunoștea ceva dubios în munca unui Tehnician și că el nu avea nici o vina, pentru că era prea nou în domeniu ca să fi avut timpul să devină un criminal.

Întimpină cu bucurie ocazia de a-și anihila scuza. Ar însemna aproape o penitență. Îi va putea spune lui Cooper: „Da, pentru ceva ce eu am făcut, aceste milioane de oameni sint personalități noi, însă era necesar și sint mîndru ca eu sint cauza”

Așa ca Harlan raspunse vesel:

— Sint gata, domnule.

— Bun, bun. O să Ți se bucure să afli băiete (un puțut, și virful Țiganilor strălucii incandescent) că toate analizele tale au dovedit o acuratețe de prim rang

— Va mulțumesc, domnule („Acum erau analize, gândi Harlan, nu presupuneri”).

— Ai talent. Mîna de aur, băiete. Ai nevoie de lucruri mărețe. Putem începe cu acesta, al 223-lea. Afirmația ta că blocarea ambreiajului unui anumit automobil va furniza bifurcația necesară fără efecte secundare nedorite este perfect corectă. Îi vei bloca?

— Da, domnule.

Aceasta a fost adevărata inițiere a lui Harlan în munca de Tehnician. Ulterior, nu a mai fost doar un om cu o insignă roșie. Minuise Realitatea. Modificase un mecanism, timp de cîteva minute scurte, luate din Secolul 223 și, ca rezultat, un tînar nu ajunsese la un curs de mecanică la care dorea să asiste. Nu s-a mai apucat niciodată de inginerie solară și, în consecință, un mecanism foarte simplu, de o importanță crucială, a fost întîrziat în dezvoltarea sa cu 10 ani, în mod uimitor, un război din Secolul 224 ieșise astfel din Realitate.

Asta nu era bine? Ce dacă aveau loc modificări de personalități? Noile personalități erau la fel de umane ca și cele vechi și își aveau și ele dreptul lor la viață. Chiar dacă erau scurtate un număr de vieți, multe erau prelungite și înzestrate cu mai multă fericire. O mare operă literară, un monument al intelectului și sentimentelor Umane nu mai era concepută în noua Realitate, însă cîteva exemplare erau păstrate în Bibliotecile Eternității, nu-i așa? Și, oricum, apăruseră noi activități creatoare, nu-i așa?

Totuși, în noaptea aceea, Harlan fu chinat de o insomnie agonizantă, fierbinte, iar cînd ațipi în sfîrșit, cuprins de amețeală, i se întîmplă ceva ce nu i se mai întîmplase de ani și ani.

Își visă mama.

În ciuda unui început atît de slab, lui Harlan îi fu de ajuns un fizio-an pentru a fi cunoscut în Eternitate drept „Tehnicianul lui Twissell” și, cu o doză apreciabilă de malție, drept „Băiatul Minune” și „Cel-Care-Nu-Greșește-Niciodată”.

Relațiile lui cu Cooper deveniră aproape plăcute. Între ei nu s-a înfiripat niciodată o prietenie completă. (Dacă Cooper s-ar fi putut decide să facă primul pas, poate că Harlan nici n-ar fi știut cum să reacționeze.) Cu toate acestea, lucrau bine împreună și interesul lui Cooper pentru Istoria Primitivă crescuse

pină la a rivaliza cu cel al lui Harlan.

Într-o zi, Harlan îi spuse:

— Uite ce e, Cooper, te-ar deranja să vii mîine în loc de azi? Trebuie să urc în Secolele 3000 săptămîna asta ca să verific o Observație și omul pe care vreau să-l văd este liber în după-amiaza asta.

Ochii lui Cooper se luminară, înfometăți:

— Nu pot să vin și eu?

— Vrei?

— Sigur. N-am mai pus piciorul într-o nava, de cînd m-au adus aici, din Secolul 78, și atunci nici nu știam ce se întîmplă.

Harlan era obișnuit să folosească nava din tunelul C, rezervat prin legi nescrise Tehnicienilor, pe toată lungimea sa nemăsurată, străbătînd Secolele. Cooper nu se arată deloc stingherit pe drum. Pași la bordul naver fără pic de ezitare și-și ocupa locul pe banca circulară care o înconjură.

Însă după ce Harlan activase Cîmpul și pusese nava în mișcare în sus-timp, fața lui Cooper se schimonosi într-o expresie aproape comică de surpriză.

— Nu simt nimic, spuse el. E ceva în neregulă?

— Totul este în regulă. Nu simți nimic pentru că nu te deplasezi cu adevărat. Ești propulsat de-a lungul extensiunii temporale a navei. De fapt, spuse Harlan adoptînd un ton didactic, în acest moment tu și cu mine nu simțim cu adevărat materie, în ciuda aparențelor. O sută de oameni ar putea folosi această nava, deplasîndu-se (dacă se poate spune așa) cu viteze diferite în orice direcție Temporală, trecînd unul prin celălalt și așa mai departe. Legile Universului normal pur și simplu nu funcționează în aceste tunele!

Gura lui Cooper se strîmba puțin și Harlan își zise, stingherit: „Puștil învața inginerie temporală și știe mai multe decît mine despre toate astea. De ce nu tac o dată din gura, să încetez să mă mai fac de ris?”

Se închise în tăcere, privîndu-l fix pe Cooper, cu un aer sumbru. Mustața tînarului era gata crescută de cîteva luni. Era cazută, încadrîndu-i gura în ceea ce Eternii numeau linia Mallansohn, deoarece singura fotografie, trecînd drept autentică, a inventatorului Cîmpului Temporal (și aceea destul de stearșă și de prost expusă), îl înfățișa cu o astfel de mustață. Pentru acest motiv linia aceasta își menținea o oarecare popularitate printre Eterni, cu toate că pe foarte puțini îi avantaja.

Ochii lui Cooper rămăseseră fixați pe înșurirea cîrfelor care înregistrau trecerea Secolelor în raport cu ei.

— Cît de departe în sus-timp ajunge tunelul naver?

— Nu te-au învățat asta?

— De-abia dacă au amintit de nave.

Harlan ridică din umeri.

— Eternitatea nu are capăt. Tunelul se continuă la nesfîrșit.

— Cît de departe în sus-timp ați ajuns dumneavoastră?

— Acum voi merge cel mai departe. Calculatorul Twissell a ajuns pînă în secolul 50 000.

— Sfînte Timp!, șopti Cooper.

— Și asta încă nu e nimic. Cîțiva Eterni au trecut chiar de Secolul 150 000.

— Și cu ce seamănă?

— Cu absolut nimic, spuse Harlan morocănos. O multitudine de vieți, dar nici una umană. Omul a dispărut.

— Mort? Înlăturat?

— Nu cred că știe cineva exact.

— Și nimic nu poate schimba starea asta de lucruri?

— Ei bine, de la Secolul 70 000 în sus..., începu Harlan, apoi conchise abrupt: Ei, mai dă-le-n Timp! Schimba subiectul.

Dacă exista un subiect în privința căruia Eternii să fie aproape superstițioși, acesta era „Secolele Ascunse”, intervalul dintre Secolele 70 000 și 150 000. Un subiect foarte rar menționat. Numai legătura foarte strânsă dintre Harlan și Twissell explica puținele lui cunoștințe în acest domeniu. Tot ce știa era că, în toate acele mii de secole, Eternii nu puteau trece în Timp.

Porțile dintre Eternitate și Timp erau impenetrabile. De ce? Nimeni nu știa.

Harlan își închipuia, din câteva remarci întâmplătoare ale lui Twissell, că fuseseră făcute încercări de a se Schimba Realitatea în Secole imediat sub cel de-al 70 000-lea, însă fără Observații adecvate dincolo de Secolul 70 000 nu se putea face nimic.

Twissell risese ușor odată și spusese: „O să trecem și de asta într-o zi. Până atunci, 70 000 de Secole de îngrijit este destul”.

Dar nu sunase foarte convingător.

— Ce se întâmplă cu Eternitatea după Secolul 150 000?, întrebă Cooper.

Harlan oftă. După cât se părea, subiectul nu putea fi schimbat.

— Nimic. Secțiile există, însă Eterni nu, nicăieri după cel de-al 70 000-lea. Secțiile continuă să existe milioane de Secole după ce orice fel de viață a dispărut și chiar mai mult, până ce Soarele devine o Nova și chiar și după aceea. Eternitatea nu are sfârșit. De aceea, i se spune Eternitate.

— Deci, Soarele chiar devine o Nova?

— Sigur. Altfel Eternitatea n-ar putea exista. Nova Sol este rezerva noastră de energie. Ascultă, știi câtă energie este necesară pentru înflințarea unui Cîmp Temporal? Primul Cîmp al lui Mallansohn era la două secunde de extremul jos-Timp și extremul sus-Timp și destul de mare ca să conțină nu mai mult de o măciucă de chibrit și a necesitat întreaga producție pe o zi a unei centrale atomice. Au trebuit o sută de ani pentru înflințarea unui Cîmp Temporal subțire cât un fir de păr, destul de departe în sus-Timp pentru a putea capta energia radiantă a Novei, astfel încât să poată fi construit un cîmp destul de mare pentru a cuprinde un om.

Cooper suspină.

— Tare aș vrea să ajungă să nu mă mai pună să învăț ecuații și mecanica cîmpului și să înceapă să-mi vorbească despre partea cu adevărat interesantă. Dacă aș fi trăit în timpul lui Mallansohn...

— N-ai fi învățat nimic. A trăit în Secolul 24, însă Eternitatea a luat flință de-abia tirziu, în 27. Inventarea Cîmpului nu este același lucru cu construirea Eternității, știi asta, și restul celor din 24 n-aveau nici cea mai vagă bănuială despre ceea ce însemna invenția lui Mallansohn.

— Adică își depășise generația?

— Cu foarte mult. Nu numai că a inventat Cîmpul Temporal, dar a descris relațiile fundamentale care au făcut posibilă Eternitatea și a anticipat aproape fiecare aspect al ei, cu excepția Schimbărilor de Realitate. De asemenea, foarte îndepărate... dar cred că am ajuns, Cooper. După tine.

Pășiră afară.

Harlan nu-l mai văzuse niciodată înainte pe Calculatorul Senior Laban Twissell furios. Oamenii spu-

neau întotdeauna că este incapabil de orice sentiment, ca este un dispozitiv neînsuflețit Eternității, până la a-și uita numărul exact al secolului căminului său temporal. Mai susțineau că, la o vîrstă fragedă, inima i se atrofiase și că îi fusese înlocuită cu un calculator mic, aidoma modelului pe care îl purta mereu în buzunarul de la pantaloni.

Twissell nu făcea nimic ca să infirmе aceste zvonuri. De fapt, mulți gîndeau că el însuși le dădea crezare.

Astfel încît, chiar cînd Harlan se îndoi în fața rafelei de furie care-l izbi, mai găsi loc în mintea lui să se mire de faptul că Twissell putea exterioriza minie. Se întrebă dacă Twissell va fi uluit, ulterior, în momente mai calme, dîndu-și seama că această inimă-calculator-de-buzunar îl trădase, dovedindu-se a fi doar un biet ghem de mușchi și valve supus contorsiunilor emoționale.

Twissell îi spuse, deoparte, cu vocea lui bătrînă, scîrțioasă:

— Sfînte Timp, băiete, faci parte cumva din Consiliul Atottemporal? Tu dai ordinele pe-aci? Tu-mi spui mie ce să fac sau eu îți spun ție ce să faci? Tu aranjezi acum excursiile cu neva?

Se întrerupea singur, din cînd în cînd, exclamînd:

— Răspunde-mi, apoi continua cu un șuvoi de întrebări turnate în căldarea clocotindă a interogațiilor.

Spuse, în sfîrșit:

— Dacă te mai întreci vreodată pe tine în felul ăsta, te trimit la reparatul instalațiilor pentru totdeauna. Înțelegi?

Harlan, palid și din ce în ce mai încurcat, răspunse:

— Nu mi s-a spus niciodată că Novicele Cooper nu trebuie luat în navă.

Explicația nu îndulci cu nimic situația.

— Ce fel de scuza este o dublă negație, băiete? Nu ți s-a spus niciodată să nu-l îmbeți. Nu ți s-a spus niciodată să nu-l razi în cap. Nu ți s-a spus niciodată să nu-l străpungi cu o curbă Tav bine ascuțită. Pe Timp, băiete, dar ce ți s-a spus să faci cu el?

— Mi s-a spus să-l învăț Istoria Primitivă.

— Atunci fă-o. Și nimic mai mult.

Twissell își aruncă țigara și o strivi sălbatic sub călcîi, ca și cum ar fi fost chipul unui dușman de-o viață.

— Aș vrea să subliniez, Calculator, replică Harlan, că multe Secole din Realitatea curentă seamănă întrucîva cu epoci specifice din Istoria Primitivă într-o privință sau chiar în mai multe. Intenția mea era să îl scot către aceste Timpuri, sub o cartografiere spațio-temporală atentă, desigur, ca o formă de excursie în cîmp.

— Ce? Ascultă, cap sec, chiar nu intenționezi niciodată să-mi ceri permisiunea pentru nimic? Exclus. Rezumă-te la a-l învăța Istoria Primitivă. Nici o excursie în cîmp. Și nici experimente de laborator. În curînd vei schimba Realitatea doar ca să-l arăți cum se face.

Harlan își trecu limba uscată peste buzele uscate, mormăi o incuviințare plină de resentiment și, în cele din urmă, îi fu îngăduit să plece.

Îi trebuiră săptămîni pentru ca sentimentele sale rănite să se lecuiască întrucîva.

sfârșitul eternității calculator

CÎND reintră în Secolul 482, pentru prima oară de cînd plecase să lucreze cu Twissell, Harlan era Tehnician de doi ani. Și îl găsi aproape de nerecunoscut. Nu Secolul se schimbase. Ci el.

Doi ani în branșa Tehnicienilor însemnaseră multe. Într-un fel, sentimentul lui de statornicie crescuse. Nu mai trebuia să învețe o limbă nouă, să se obișnuiască cu stilul: noi de îmbrăcăminte și cu noi moduri de viață la fiecare proiect de Observație. Pe de altă parte, simțea în el un fel de retragere. Aproape că uitase acum camaraderia care-l lega de restul specialiștilor din Eternitate.

Mai mult, încerca sentimentul puterii pe care i-o dădea statutul de Tehnician. Ținea, în virtul degetelor, soarta a milioane de oameni, și dacă asta îl făcea să umble singur, îi dădea dreptul, de asemenea, să umble cu capul sus.

Așa că putu să-l privească lung și rece pe funcționarul de la Comunicații din spatele biroului de la intrarea în 482 și să se anunțe, cu silabe hotărâte:

— Andrew Harlan, Tehnician, se prezintă la Calculatorul Finge pentru repartizare temporară la secolul 482, neabîgind în seamă privirea rapidă a omului de vîrstă mijlocie pe care-l avea în față.

Era ceea ce unii numeau „privirea Tehnician”, o privire iscoditoare, rapidă, involuntară, piezișă la emblema roșu cu roz de pe umărul Tehnicianului, apoi efortul de a nu o mai privi din nou.

Harlan se uită lung la emblema de pe umărul celui alt. Nu era galbenul pentru Calculator, verdele pentru Proiectantul-de-Vieți, albastrul Sociologului sau albul Observatorului. Nu era nici culoarea aprinsă a Specialistului. Era doar o dungă albastră pe fond alb. Acest om însemna Comunicații, o subbramură a Întreținerii, nici măcar Specialist.

Și avea și el „privirea Tehnician”.

Harlan spuse, cu puțină tristețe:

— Ei, bine?

Omul de la Comunicații răspunse repede.

— Îl sun pe Calculatorul Finge, domnule.

Harlan își amintea secolul 482 ca fiind solid și masiv, acum i se părea însă aproape meschin.

Se obișnuise cu sticla și porțelanul din 575, cu acea fetișizare a curățeniei. Se adaptase la o lume albă a limpezimii, punctată ici-colo cu pete pastelate răzlete.

Virtejurile greoaie de ghips ale secolului 482, pigmentii lui murdari, întinderile de metal vopsit erau aproape respingătoare.

Chiar și Finge părea altul, sub mărimea naturală, parcă Cu doi ani înainte, Observatorului Harlan toate gesturile lui Finge îi apăruseră funeste și atotputernice.

Acum, de pe înălțimile semețe și însingurate ale statutului de Tehnician, același om părea patetic și pierdut. Harlan îl privea cum frunzărește un teanc de foi și se pregătește să ridice ochii cu aerul cuiva care începe să creadă că și-a făcut vizitatorul să aștepte exact intervalul de timp necesar.

Finge venea dintr-un Secol axat-pe-energie, din seria 600. Twissell era cel care îl relatase acest amănunt, care explica multe. Izbucnirile de irascibilitate ale lui Finge puteau fi cu ușurință considerate rezultatul nesiguranței naturale a unui om greoi, obișnuit cu constanța forțelor de cîmp, nemulțumit că are de-a face doar cu materie subredă. Mersul lui în virtul picioarelor (Harlan își aducea bine aminte de pasul felin al lui Finge. Adeseori, ridicînd privirea de pe

hîrțile lui, îl vedea pe Finge stînd în fața lui, scrutîndu-l cu privirea, fără să-l fi auzit apropiindu-se) nu mai era ceva viclenesc și furîșat, ci mai degrabă pasul temător și sovăielnic al cuiva care trăiește cu teama constantă, chiar dacă înconștientă, ca po-deaia va ceda sub greutatea lui.

Harlan gîndi, cu o condescendență plăcută. „Omul nu s-a prea adaptat la Secția lui. Re-repartizarea ar fi probabil singurul lucru care l-ar ajuta”.

Finge spuse:

— Salut, Tehnician Harlan!

— Salut, Calculator, răspunse Harlan.

Finge reluă:

— Se pare că în cei doi ani de cînd...

— Doi fizio-ani, îl corectă Harlan.

Finge privi în sus, surînd.

— Doi fizio-ani, desigur.

În Eternitate, Timpul nu era ceea ce se credea despre Timp în Universul celălalt, însa corpurile ome-nești îmbrățineau și acest lucru dădea măsura de ne-evitat a Timpului chiar în absența fenomenelor fizice semnificative. Din punct de vedere fiziologic, Timpul trecea și într-un fizio-an al Eternității un om îmbră-nea tot atît cît într-un an obișnuit al Timpului. Cu toate acestea, nici cel mai pedant Etern nu-și aminea de această distincție decît foarte rar. „Era prea comod să spui „Ne vedem mîine”, sau „Ți-am simțit lipsa ieri”, sau „Ne vedem săptămîna viitoare”, ca și cum ar fi existat un mîine sau un ieri sau o săptămînă trecută și în alt fel decît cel fiziologic. Și instinctele umane erau satisfăcute, măsurîndu-se activitățile din Eternitate cu o zi arbitrară de 24 de „fizio-ore”, cu o respectare solemnă a zilei și nopții, a unui azi și a unui mîine.

Finge reluă:

— În cei doi fizio-ani, de cînd ai plecat, Secolul 482 a intrat, treptat, într-o criză. Destul de ciudată. Delicată. Aproape fără precedent. Avem acum nevoie de o Observație corectă, cum nu am mai avut nicio-dată înainte.

— Și drept? să Observ eu?

— Da. Într-un fel, este o risipă de talent să ceri unui tehnician să facă o Observație, însă Observațiile tale anterioare erau perfecte din punct de vedere al limpezimii și clarviziunii. Avem din nou nevoie de așa ceva. Îți voi schița doar cîteva amănunte...

Lui Harlan nu-i fu dat să aștepte chiar atunci care erau aceste detalii. Finge vorbea, dar ușa se deschise și Harlan nu-l mai auzi.

Primea, increment, la persoana care intrase.

Nu că Harlan nu mai văzuse vreodată o fată în Eternitate.

„Vreodată”, e prea mult spus. Rareori, da, dar nu niciodată.

Dar o fată ca asta! Și încă în Eternitate!

Harlan văzuse multe femei în trecerile sale prin Timp, însă în Timp ele nu erau pentru el decît niște obiecte, ca zidurile și ghidurile, farurile și darurile, casele și vasele. Erau fapte de Observat.

În Eternitate o fată era altceva. Și încă una ca asta! Era îmbrăcată în stilul înaltei societăți din 482, ceea ce însemna învelișuri transparente și cam atît în sus de talie și pantaloni subțiri, pînă la genunchi. Aceștia, deși prea puțin transparenți, sugerau curbe delicate.

Părul îi era negru și lucios, căzînd pînă pe umen, buzele îi erau conturate cu creionul roșu, cea de sus subțire și cea de jos prea plină, într-o bosumflare

exagerată. Pleoapele și lobii urechilor erau fardate într-un roz pal, iar restul feței sale tinere (aproape de fetișcană) era de un alb lăptos surprinzător. Pandative cu pietre prețioase coborau de pe umeri și zornăiau încetșor cînd de o parte, cînd de alta, a pieptului, asupra căruia atrăgeau atenția.

Se așază pe locul ei la un birou din colțul încăperii, ridicînd genele doar o dată, ca să-și treacă privirea umbră peste chipul lui Harlan.

Cînd Harlan auzi din nou vocea lui Finge, Calculatorul spunea:

— Le vei avea pe toate într-un raport oficial și între timp poți să-ți preiei vechiul birou și camera de dormit.

Harlan se trezi că ieșise din birou fără să-și amintească clar amănuntele retragerii sale. Probabil că ieșise fără să-și dea seama.

Sentimentul dinlăuntrul lui cel mai ușor de recunoscut era minia. Pe Timp, nu trebuia să i se permită lui Finge să facă una ca asta, Dăuna moralei. Era o bătaie de joc...

Se opri, descleștă pumnul, își deștepeni falca. Să vedem, acum!! Pași îi sunau puternic în propriile urechi și merse hotărît către Omul de la Comunicații din spatele biroului.

Acesta ridică ochii, fără să-i înlînească efectiv privirea, și spuse, cu prudență:

— Da, domnule.

— La un birou din încăperea Calculatorului Finge se afla o femeie. E nouă pe aici?

Avusese intenția să întrebe ca de un fapt divers. Yroise sa sune ca o întrebare plictisită, indiferentă în loc de asta, cuvintele răsunară ca două timpane lovite.

Întrebarea însă îl însufleți pe cel de la Comunicații. Privirea din ochii lui se transformă în ceva care-i intrudește pe toți barbații. Îl înglobă chiar și pe Tehnician, îl învalui ca pe un tovarăș și spuse:

— Cine, puștoaică? Mamă, doamne! Dar, totuși, nu ți se pare că e făcută ca o latină într-un cîmp de forțe?

Harlan se bălbi puțin.

— Tu doar răspunde-mi la întrebare!

Omul îl privi lung și euforia lui se mai evaporă.

— E nouă. E o Temporală.

— Ce funcție are aici?

Un zîmbet ascuns se strecură pe fața funcționarului și se prefăcu într-un rinjet lacom.

— E așa-zisa secretară a șefului. Se numește Noys Lambert.

— Bine.

Harlan se răsuși pe călcîie și plecă.

Prima incursiune de Observație a lui Harlan în Secolul 482 fu făcută a doua zi, dar nu dură decît 30 de minute. Era, evident, doar o călătorie de orientare, menită să-l pună în contact direct cu Realitatea. A doua zi în Timp o oră și jumătate, iar a treia zi deloc.

Își umplea timpul reluînd rapoartele sale originale, reinvălînd propriile-i cunoștințe, reimprospătîndu-și în minte sistemul lingvistic al timpului, reobîșnuindu-se cu tradițiile locale.

Secolul fusese afectat de o Schimbare de Realitate, însă de una minoră. Un grup politic care se aflase înăuntru era acum Afară, altfel, însă, în societate nu se vedea nici o altă modificare.

Fără să-și dea prea bine seama, luă obiceiul de a căuta, în vechile sale rapoarte, informații asupra aristocrației. Cu siguranță că făcuse „Observații”.

Făcuse, într-adevăr, dar erau foarte impersonale, păstrînd o oarecare distanță. Datele aduse de el priveau aristocrația ca pe o clasă, nu ca individualități distincte.

Desigur că diagramele sale spațio-temporale nu-i

ceruseră și nici măcar nu-i permisese vreodată să examineze aristocrația din interior. Motivele acestui fapt depășeau atribuțiile unui Observator. Dar era nemulțumit de sine însuși că privește acum acest domeniu cu curiozitate.

În timpul celor trei zile o zări în treacăt pe fată, pe Noys Lambert, de patru ori. Prima oară nu-i vazuse bine decît hainele și podoabele. Acum observă că era înaltă cam de un metru șaptezeci, cu o jumătate de cap mai scundă decît el, totuși destul de zveltă și cu o înțută destul de dreaptă și de grațioasă pentru a da impresia că este mai înaltă. Avea mai mulți ani decît îi dădea la prima vedere, apropiindu-se probabil de 30, cu siguranță peste 25.

Era tăcută și rezervată, și odată îi zimbi cînd trecu pe lîngă el pe coridor, coborînd apoi privirea. Harlan se trase într-o parte ca să evite să o atingă, apoi își urmă drumul furios.

La sfîrșitul celei de-a treia zi, Harlan începea să simtă că datorită lui de Etern nu îi permitea să acționeze decît într-un singur fel. Fără îndoială că, pentru ea, situația era agreabilă. Desigur că Finge nu ieșea din litera legii, însă indiscreția lui în aceasta privință, nepăsarea lui contrazicea cu siguranță spiritul legii și aici trebuia intervenit.

Harlan hotărî că, la urma urmei, nu era om în Eternitate pe care să-l antipatizeze atît de mult ca pe Finge. Circumstanțele atenuante pe care i le găsisese cu numai cîteva zile înainte dispăruseră.

În dimineața celei de-a patra zi, Harlan ceru și obținu permisiunea de a-l vedea pe Finge între patru ochi. Pătrunse în birou cu pas hotărît și, spre propria lui surpriză, intră imediat în subiect.

— Calculator Finge, propun ca domnișoara Lambert să fie trimisă înapoi în Timp.

Ochii lui Finge se îngustară. Îi arătă un scaun, își puse degetele împletite sub bărbia moale, rotundă și lăsa să i se vadă cîțiva dinți.

— La loc. La loc, Găsești că domnișoara Lambert este incompetentă? Necorespunzătoare?

— În privința incompetenței și inadecvării ei, Calculator, nu mă pot pronunța. Depinde de sarcinile care i se dau și eu nu i-am dat nici una. Dar trebuie să vă dați seama că dăunează moralei acestei Secții. Finge îl privi lung și distant, ca și cum mintea lui de calculator cîntărea noțiuni abstracte inaccesibile unui Etern de rînd.

— În ce fel dăunează moralei, tehnician?

— Nu vîd de ce mai întrebați, replică Harlan, din ce în ce mai furios. Costumul ei este exhibiționist. Și...

— Stai, stai. Stai puțin, Harlan. Ai fost Observator al acestui Secol, Știi că hainele ei sînt costumul standard pentru 482.

— În anturajul ei, în mediul ei cultural, n-aș fi avut nimic de zis, cu toate că pot susține sus și tare că hainele ei sînt prea mult chiar și pentru Secolul 482. Dați-mi voie să fac aprecierea asta. Aici, în Eternitate, o persoană ca ea este cu siguranță nelalocul ei. Finge dădu încet din cap. De fapt, părea să se distreze Harlan înlemni, iar Finge răspunde:

— Ea se află aici cu un scop bine delimitat. Îndeplinește un rol esențial. Doar temporar. Deocamdată încearcă s-o suporte.

Maximarele lui Harlan tremurau. Protestase și fusese pus la punct. La naiba cu prudența. O să vorbească pe șleau.

— Îmi pot imagina care este „rolul esențial” al acestei femei. Nu vi se va permite să o păstrați chiar așa, în văzul lumii.

Se întoarse, feapăn, și se îndreptă spre ușă. Vocea lui Finge îl opri.

— Tehnician, spuse el, poate că legăturile tale cu

sfârșitul eternității

Twissell ți-au format o noțiune falsă despre propria ta importanță. Corectează-o! Și până atunci spune-mi, Tehnician, ai avut vreodată o... (ezită, părind să-și caute cuvintele)... prietenă?

Cu o precizie elaborată și insultătoare, întors încă cu spatele, Harlan cită:

— Pentru a evita orice complicație sentimentală cu cineva din Timp, Eternul nu are voie să se căsătorească. Pentru a evita orice complicații sentimentale legate de familie, Eternul nu trebuie să aibă copii.

Calculatorul interveni grav.

— Nu te-am întrebat despre căsătorie sau copii Harlan cită mai departe:

— Pot fi stabilite legături temporare cu un Temporal numai după o solicitare la Comisia Centrală de Planificare a Consiliului Atotemporal, pentru o Protecție a Vieții Temporalului în cauză. Legăturile pot fi dirijate ulterior numai în concordanță cu cerințele unei cartografii spațio-temporale specifice.

— Foarte adevărat. Ai solicitat vreodată o legătură temporară, Tehnician?

— Nu, Calculator.

— Ai intenția s-o faci?

— Nu, Calculator.

— Poate că ar trebui. Ți-ar mai deschide orizontul.

Ai deveni mai puțin preocupat de amănuntele costumului unei femei, mai puțin deranjat de relațiile ei personale posibile cu alți Eterni.

Harlan plecă. De minie, îi pierse și vocea.

Descoperi că îi este aproape imposibil să-și facă incursiunile zilnice în Secolul 482 (cea mai lungă durată neîntreruptă a unei călătorii rămăsese sub 2 ore).

Era indispus și știa și de ce. Finge! Finge și sfatul lui vulgar despre legăturile cu Temporalii.

Legături existau. Toată lumea știa. Eternitatea fusese întotdeauna conștientă de necesitatea unui compromis cu dorințele umane (lui Harlan această expresie îi provoca un fior de repulsie), însă restricțiile impuse în alegerea femeii făceau din acest compromis orice în afară de ceva neingrădit, generos. Și cei care aveau norocul să fie găsiți corespunzători pentru un astfel de aranjament aveau datoria să păstreze o discreție absolută, din decență și din respect pentru majoritate.

Prin clasele inferioare de Eterni, mai ales în rîndul celor de la Serviciul de Întreținere, circulau întotdeauna zvonuri (pline pe jumătate de speranță, pe jumătate de invidie) despre femei importate, cu statut mai mult sau mai puțin permanent, pentru motive evidente. Întotdeauna zvonurile îi numeau pe Calculatori și pe Protecția-de-Vieți ca fiind grupurile beneficiare. Ei și numai ei puteau decide care femei puteau fi sustrate din Timp fără pericolul unei Schimbări de realitate semnificativă.

Mai puțin senzaționale (și deci birfa nu se prea ocupa de ele) erau relatările despre funcționarii Temporalii pe care fiecare Secție îi angaja, pentru o perioadă (atunci cînd le permiteau analizele spațio-temporale), pentru a îndeplini sarcinile plicticoase ca gătitul, facutul curățeniei și muncile mai grele.

Însă o Temporală și încă o astfel de Temporală, angajată ca „secretară”, nu putea însemna decât că Finge dădea cu tifa idealurilor care făceau din Eternitate ceea ce era.

Indiferent de faptele de viață, cărora oamenii practici ai Eternității trebuiau să le dea o ascultare formală, rămînea adevărat că Eternul ideal era un om devotat, trăind pentru misiunea pe care o avea de îndeplinit, pentru îmbunătățirea Realității și mărirea fondului de fericire umană. Lui Harlan îi placea să

creadă că Eternitatea semăna cu minăstirile din timpurile Primitive.

În noaptea aceea visă că vorbea cu Twissell despre această problemă și că Twissell, Eternul ideal, îi împărtășea dezgustul. Visă un Finge dărîmat, retrogradat. Se visa pe sine însuși cu emblema galbenă de Calculator, instituind un regim nou în Secolul 482, dîndu-i cu marinimie lui Finge o altă slujbă în Serviciul de Întreținere. Twissell stătea lîngă el, zîmbind cu admirație, în timp ce el elabora o nouă diagramă organizațională, corectă, ordonată, fondată și îi spunea lui Noys Lambert să împarta copii.

Însă Noys Lambert era goală și Harlan se trezi, tremurînd și rușinat.

Într-o zi o întîlni pe coridor și se trase înlături, privind în alta parte, ca să o lase să treacă.

Însă ea rămase locului, privindu-l, pînă cînd el trebuia să-și ridice ochii și să-i întîlnească pe ai ei. Era plină de culoare și de viață și Harlan îi simțea parfumul ușor.

— Sînteți Tehnicianul Harlan, nu-i așa?

Primul lui impuls fu sa o repeadă, să-și urmeze drumul cu forța, dar, la urma urmei, își spuse, ea nu avea de fapt nici o vină. În plus, să treacă pe lîngă ea acum ar însemna să o atingă.

Așa că încuviință scurt din cap.

— Mi s-a spus că sînteți expert în problemele Temporalului nostru.

— L-am vizitat.

— Mi-ar face mare plăcere să vorbim despre asta într-o zi.

— Sînt ocupat. Nu cred că voi avea timp.

— Dar, domnule Harlan, desigur că va puteți găsi puțin timp într-o zi.

Și îi zîmbi.

Harlan spuse, într-o șoaptă disperată:

— Vreți să treceti, vă rog? Sau sa-mi faceți loc să trec eu? Vă rog!

Ea își schimbă locul cu o legănare a șoldurilor care aduse singele lui plin de murmur pînă în obraji care îi ardeau. Era furios pe ea pentru că-l făcuse să se simtă stingherit, furios pe el însuși că fusese stînjit și furios și mai mult decît orice, pentru motive confuze, pe Finge.

La sfîrșitul a două săptămîni, Finge îl chemă la el. Pe biroul lui se afla o foale perforată de hîrtie subțire, a cărei lungime și complexitate îi spusera imediat lui Harlan că nu se referea nicidecum la o călătorie de o jumătate de ora în Timp.

— Vrei să ieși loc, Harlan, și să examinezi aceasta chiar acum? Nu, nu cu privirea. Folosește-te de aparat.

Harlan ridică niște pleoape indifferente și introduse foaia cu grijă în fanta aparatului de analizat de pe biroul lui Finge. Aceasta alunecă încet în interiorul mecanismului și, pe măsură ce intra, schema perforațiilor era tradusă în cuvinte care apăreau pe dreptunghiul de un alb lăptos al monitorului.

Undeva, pe la jumătate, mina lui Harlan se ridică brusc și deconectă aparatul. Smulse foaia cu o violență care îi rupse structura celulară rezistentă.

Finge reacționă calm.

— Mai am un exemplar.

Însă Harlan ținea rămășițele între degetul mare și arătător ca și cum s-ar fi așteptat să explodeze.

— Calculator Finge, aici este o greșeală la mijloc. Cu siguranță că nu pot fi pus să folosesc casa acestei femei ca bază pentru o incursiune în Timp de aproape o săptămîină.

Calculatorul strînse din buze.

— De ce nu, dacă acestea sînt cerințele spațio-temporale. Dacă există vreo problemă personală

între dumneata și domnișoara Lam.

— Nici o problemă personală, îl întrerupse Harlan cu apăsare.

— Oricum, o problemă este. În aceste condiții, voi merge pînă la a-ți explica anumite aspecte ale problemei Observaționale. Desigur însă că această situație nu trebuie luată drept crearea unui precedent.

Harlan rămăsese încrăcit. Gîndea intens și repede. În mod normal, orgoliul profesional l-ar fi constrins să respingă orice explicație. Un Observator, sau un tehnician în acest caz, își făcea treaba fără să discute și, de obicei, un Calculator nici nu sa gîndea vreodată să dea o explicație.

Aici, totuși, era ceva neobișnuit. Harlan se pînse la adresa feței, așa-zisa secretară. Finge se temea ca reclamația sa nu ajungă mai departe, („Cel ce are vina a fugi se năcmuie cînd nimeni pe urmele lui nu se-avîntă”, gîndi Harlan cu o sumbră satisfacție și încercă să-și amintească unde citise această frază.)

Deci strategia lui Finge era limpede. Plasîndu-l pe Harlan în locuința Femeii, ar fi fost gata să răspundă cu contraaccuzații dacă lucrurile ajungeau mai departe. Valoarea lui Harlan ca martor împotriva lui ar fi distrusă.

Și, desigur, trebuie să aibă vreo explicație plauzibilă pentru trimiterea lui Harlan într-un loc ca acesta, și urma să i-o expună. Harlan îl ascultă cu un dispreț de-abia ascuns.

Finge începu

— Precum știți, diversele Secole sînt conștiente de existența Eternității. Știu că voi supraveghea comerțul Intertemporal. Ei cred că aceasta este atribuția noastră esențială, ceea ce nu e rău. Bănulesc vag că mai avem și rolul de a feri omenirea de catastrofe. Aceasta este mai mult o superstiție, dar este mai mult sau mai puțin corect și nici asta nu-i rău. Noi dam generațiilor imaginea unei paternități masificate și un anumit sentiment de securitate. Îți dai seama, nu-i așa?

„Mă crede încă un Novice?”, gîndi Harlan. Însă dadu scurt din cap.

Finge continua

— Există anumite lucruri, totuși, pe care nu trebuie să le știe. Primul dintre ele, desigur, este modul în care modificăm Realitatea atunci cînd este necesar. Nesiguranta pe care cunoașterea acestui fapt ar declanșa-o ar fi foarte dăunătoare. Este întotdeauna necesar să înlăturăm din realitate orice factor care le-ar putea furniza asemenea cunoștințe și pînă acum nu am avut probleme în această privință. Totuși, mai există întotdeauna și alte păreri despre

Eternitate, care se ivesc din cînd în cînd într-un Secol sau altul. De obicei, părerile periculoase sînt cele care se concentrează în special în păturile conducătoare ale unei epoci. Clasele care au mai mult contact cu noi și, în același timp, au în mină importantul element numit opinie publică.

Finge se opri, ca și cum ar fi așteptat ca Harlan să facă vreun comentariu sau să întrebe ceva. Harlan nu făcu nici una, nici alta.

Reluă.

— Încă de la Schimbarea de Realitate 433—486, cu Numărul de Serie F-2, care a avut loc acum aproape un an... un fizio-an, au apărut indicii că în Realitate s-au strecurat din nou o astfel de parere nedorită. Am tras anumite concluzii despre natura acestei păreri și le-am prezentat Consiliului Atotemporal. Consiliul ezită să le accepte, deoarece ele depind de realizarea unui substitut, în cadrul Schemei de Calculare, de o posibilitate extrem de mică. Înainte de a acționa după recomandările mele, ei insistă să aiba o confirmare prin Observare directă. Este o misiune foarte delicată, iată de ce eu te-am chemat înapoi și Calculatorul Twissell a îngăduit să fii chemat. Alt lucru pe care l-am făcut a fost să localizez o membră a aristocrației Timpului, care s-a gîndit că ar fi palpitant sau captivant să lucreze în Eternitate. Am luat-o în biroul meu și am ținut-o sub o observație strictă ca să-mi dau seama dacă este corespunzătoare pentru scopul urmărit de noi.

Harlan gîndi:

— Observație strictă! Da!

Din nou minia sa se concentra mai degrabă asupra lui Finge decît asupra femeii.

Finge mai vorbea încă.

— După toate baremurile, este corespunzătoare. Acum o vom trimite înapoi în timpul ei. Folosind locuința ei ca bază, vei putea studia viața socială a mediului ei. Înțelegeți acum motivul pentru care am adus fata aici și motivul pentru care scotocesc necesara prezența ta în casa ei?

Harlan răspunse, cu o ironie aproape vizibilă:

— Vă asigur că înțeleg foarte bine.

— Atunci vei accepta această misiune.

Harlan plecă cu focul luptei arzîndu-i în piept. Finge nu va fi mai șiret decît el. El nu se va face de ris.

Cu siguranță că acest foc al bătaiei, că hotărîrea de a fi mai viclean decît Finge erau motivele care îl făcuseră să simtă nerăbdare, aproape exaltare la gîndul viitoare sale călătorii în Secolul 482.

Atît și nimic altceva.

temporal

CASA lui Noys Lambert era destul de izolată, situată totuși în apropierea unuia din orașele mari ale Secolului. Harlan cunoștea bine orașul. Îl cunoștea mai bine decît oricare din locuitorii săi. În incursiunile sale de Observație în această Realitate, îi vizitase fiecare colțșor, în fiecare deceniu de care se ocupa Secția.

Cunoștea orașul și în Spațiu, și în Timp. Și-l putea reprezenta în totalitatea sa, ca pe un organism, trăind și crescînd cu catastrofele și vindecările sale, bucuriile și necazurile. Acum se afla într-o săptămînă

dată a Timpului, în acest oraș, într-un moment de animație suspendată a vieții sale lente de oțel și beton.

Mai mult decît atît, explorările sale preliminare se concentraseră din ce în ce mai puternic pe „perioci”, locuitorii cei mai de vază ai orașului, care însă locuiau în afara lui, pe spații mai mari și într-o relativă izolare.

482 se număra printre multele Secole în care bogățiile erau negal distribuite. Sociologii aveau pentru acest fenomen o euație (pe care Harlan o vă-

sfârșitul eternității

zuse tipărită, dar pe care o înțelegea doar vag). Se rezolva, pentru orice Secol dat, în trei relații, și pentru 482 aceste relații se aflau aproape de limita permisă. Sociologii dădeau din cap cînd li se puneau această problemă și Harlan îi auzise pe unul din ei spunînd odată că orice nouă deteriorare adusă de Schimbările de Realitate ar face necesară „cea mai strictă Observație”.

Însă mai era ceva de spus despre relațiile nefavorabile din ecuația distribuției bunurilor materiale. Acestea însemnau existența unei clase fără griji și elaborarea unui fel atrăgător de viață care, la apogeul său, încuraja cultura și grația. Atîta timp cît celălalt capăt al scării nu o ducea foarte rău, atîta timp cît clasele privilegiate nu și uitau cu totul responsabilitățile în timp ce se bucurau de avantajele lor, atîta timp cît cultura lor nu înregistra o cotitură nesănătoasă evidentă, exista întotdeauna tendința, în Eternitate, de a se ierta îndepărtarea de modelul ideal de distribuție a bunurilor materiale și de a se căuta alte nepotriviri, mai puțin atrăgătoare.

Impotriva voinței sale, Harlan începea să înțeleagă aceste lucruri. De obicei, rămîniile sale peste noapte în Timp erau legate de hoteluri din cartierele mai sărace, unde cineva putea rămîne cu ușurință anonim, unde străinii nu erau băgați în seamă, unde o prezență în plus sau în minus nu însemna mare lucru și astfel nu făcea edificii social decît să tremure puțin. Cînd pînă și aici intervenea nesiguranța, cînd exista o posibilitate ca acest tremur să treacă de punctul critic și să deranjeze un element important al castelului din cărți de joc al Realității, se întîmpla adeseori să fie nevoit să doarmă sub un anume gard viu, la țară.

Și, de obicei, se studiau atent mai multe garduri, pentru a se vedea care va fi cel mai puțin tulburat în timpul nopții de fermieri, vagabonzi, sau cîini fără stăpin.

Acum însă, Harlan, la celălalt capăt al scării, dormea într-un pat cu suprafață din materie îmbibată de cîmp, o împletire ciudată de materie și energie de care beneficiau doar păturiile cu cea mai bună situație economică din societate. Prin timp, era mai puțin comună decît materia pură, dar mai comună decît pura energie. În orice caz, se mula pe corpul lui cînd stătea întins, de o rigiditate moale cînd stătea liniștit, cedînd cînd se mișca sau se întorcea.

Își mărturisea, involuntar, atracția față de asemenea lucruri, și accepta motivul înțelept pentru care fiecare Secție a Eternității trăia la scara medie a Secolului său și nu la cel mai confortabil nivel existent, în felul acesta putea menține contactul cu problemele epocii și „pulsul” Secolului, fără să cadă într-o identificare prea puternică cu o extremă sociologică.

Este ușor, gîndi Harlan, în acea primă noapte, să trăiești ca aristocrații.

Și chiar înainte de a adormi, gîndul îi zbură la Noys.

Visă că era în Consiliul Atotemporal, cu degetele împeunate în mod auster pe masa din fața lui. Privea în jos la un Finge mic, foarte mic, care asculta înspăimîntat sentința care-l arunca din Eternitate într-o Observare permanentă a unui din Secolele Necunoscută din sus-Timpul îndepărtat. Cuvintele sumbre ale exilului lăsează chiar din gura lui Harlan, și imediat la dreapta lui stătea Noys Lambert.

Nu o observase la început, însă privirea îi tot aluneca spre dreapta și se potocnea în cuvinte.

Nu o mai vedea nimeni? Hestul membrilor Consiliului priveau numai înainte, cu excepția lui Twissell. El se întoarce ca să-i zîmbească lui Harlan, privind prin față ca și cum nu ar fi fost acolo.

Harlan vru să-i spună fetei să iasă, dar îi era impo-

sibil să mai articuleze vreo silabă. Încercă să o atingă, dar brațul i se urni leneș și es nu se mișcă. Carnei ea era rece.

Finge ridea... mai tare... mai tare...

...și de fapt Noys Lambert era cea care ridea.

Harlan deschise ochii în lumina vie a soarelui și o privi o clipă pe față cu spaimă, pînă își aduse aminte unde se aflau.

Ea îi spusese:

— Gemeai și dădeai cu pumnii în pernă. Ai visat urît?

Harlan nu răspunse.

— Baia ta este gată. La fel și hainele. Am aranjat să participi și tu la întrunire diseară. E un sentiment foarte ciudat să pășesc din nou în viața mea obișnuită după ce am stat atît de mult în Eternitate.

Harlan se simți extrem de stîmjenit la auzul înșiruirii ei degajate de cuvinte.

— Sper că nu le-ai spus cine sînt.

— Desigur că nu.

Desigur că nu! Finge va fi avut grija de acest amănunt, alterîndu-i ușor psihicul, sub narcoză, dacă a găsit că este necesar. Dar poate că nu a crezut de cuviință, totuși. Doar o ținuse sub „strictă observație”.

Gîndul acesta îl agasă.

Aș prefera să fiu lăsat singur cît mai mult posibil. Ea îl privi, nesigură, o clipă, două, apoi plecă.

Harlan îndeplini ritualul matinal al spălăturii și îmbrăcătului cu un aer ursuz. Nu prea avea speranța unei serii plăcute. Va trebui să vorbească cît mai puțin cu puțință, să facă cît mai puține cu puțință, să se confunde cu peretele cît mai mult cu puțință. Adevăratul lui rol era acela al unei perechi de urechi și al unei perechi de ochi. Mîntea lui urma să conecteze aceste simțuri cu raportul final și nu avea, în principiu, altă funcție.

De obicei nu îl deranja că, pe post de Observator fiind, nu știa precis ce caută. Un Observator, i se spusese pe cînd era Novice, nu trebuie să aibă noțiuni preconcepute despre ce date sînt cerute sau ce concluzii se așteaptă. Cunoașterea acestora, se spunea, i-ar deforma perspectiva, oricît de conștiincios ar încerca să fie.

În circumstanțele, actuale, însă, ignorarea lor era iritantă. Harlan avea bănuiele puternice că nu era nimic de căutat, că, într-un fel, îi făcea jocul lui Finge. Și între aceasta și Noys...

Privi furios la propria lui imagine, înfățișată cu exaltate tridimensională, la aproape un metru în fața lui, de Reflector. Veșmintele colante ale Secolului 482, fără cusătură și vii colorate, îi dădeau, gîndi el, o înfățișare ridicolă.

Noys Lambert veni în fugă la el, imediat după ce Harlan își terminase, solitar, micul dejun adus de un Mekano.

Ea spuse, cu suflului la gură:

— Este iunie, Tehnician Harlan.

— Nu folosi aici această denumire. Ce dacă este iunie? — i răspunse el aspru.

— Dar era februarie atunci cînd am venit! Se opri, șovăind, în locul acela, și asta s-a întîmplat doar acum o lună.

Harlan se încruntă

— În ce an ne aflăm?

— Oh, în anul în care trebuie.

— Ești sigură?

— Absolut sigură. S-a strecurat vreo greșeală?

Avea o obicei supărător de a sta foarte aproape de el în timp ce vorbeau și ușorul ei sîsiit (mai degrabă o trăsătură a Secolului decît al ei personal) îi făcea o voce de copil neajutorat. Harlan nu se lăsa

păcălit astfel. Se trase înapoi.

— Nici o greșeală. Ai fost pusă aici pentru că așa este mai convenabil. De fapt, în Timp, ai fost aici pe toată perioada.

— Dar cum aș fi putut? Acum părea și mai înspăimântată. Nu-mi amintesc nimic. Există doi de eu?

Harlan era mult mai iritat decât îl îndreptătea situația. Cum putea să-i explice existența micro-schimbărilor declanșate de fiecare interferență cu Timpul care putea modifica vieți individuale fără efect vizibil asupra Secolului în ansamblu? Până și Eternilor, uneori, le ieșea din minte diferența dintre micro-schimbări (cu „s” mic) și Schimbările (cu majusculă), care modificau Realitatea în mod semnificativ.

— Eternitatea știe ce face. Nu pune întrebări.

O spuse cu mindrie, ca și cum el însuși ar fi fost Calculatorul Senior și ar fi hotărât personal ca iunie era momentul optim în Timp și că micro-schimbarea declanșată prin saltul peste trei luni nu se putea transforma într-o Schimbare.

Ea remarca.

— Atunci înseamnă că am pierdut trei luni din viață.

— Deplasările tale prin Timp nu au nici o legătură cu virsta ta fiziologică, oftă el.

— Da sau nu?

— Da sau nu ce?

— Dacă am pierdut trei luni.

— Pe Timp, femeie, îți explic cât de limpede se poate, nu ai pierdut nici un timp din viață. Nu-l poți pierde.

Strigătul lui o făcu să se dea cu un pas înapoi și, dintr-o dată, chicoti.

— Ai un accent foarte ciudat. Mai ales când îți ieși din sărite.

El se încruntă văzînd că se dă înapoi. Ce accent? Vorbea mileniala 50 la fel de bine ca oricare din Secție. Poate chiar mai bine.

Fată proastă!

Se trezi din nou în fața Reflectorului, scrutîndu-și imaginea, care-l privea și ea, avînd cute verticale săpate adînc între sprîncene.

Le descreși și gîndi: „Nu arăt bine. Am ochii prea mici, urechi clăpăuge și bărbia prea mare”.

Nu se gîndise nicodată în mod deosebit la aceasta, însă acum îi veni în minte, brusc, că ar fi fost plăcut să arate mai bine.

Noaptea, tîrziu, Harlan adăuga însemnările sale la conversațiile pe care le prinsese, citîi mai erau încă proaspete în minte.

Ca întotdeauna în astfel de cazuri, se folosise de un înregistrator molecular fabricat în Secolul 55. Avea forma unui cilindru subțire, lung de 10 cm și cu diametru de un centimetru, colorat într-un maro închis, dar discret. Putea fi ținut cu ușurință în mănșetă, buzunar sau cătușă la haină, în funcție de stilul de îmbrăcăminte, sau suspendat de curea, nasture sau butoni.

Oricum ar fi fost ținut, oriunde ar fi fost purtat, avea capacitatea de a înregistra aproximativ 20 milioane de cuvinte pe fiecare din cele trei niveluri moleculare de energie. Cu un capăt al cilindrului conectat la un transliator în legătură cu un mic receptor de la urechea lui, iar celălalt capăt conectat prin cîmp la micul microfon de la buzele sale, Harlan putea asculta și vorbi simultan.

Fiecare sunet emis în orele „întîrîrii” era acum repetat în urechea lui și, în timp ce asculta, spunea cuvinte care se înregistrau pe cel de-al doilea nivel, coordonat cu, dar diferit de primul nivel, pe care se înregistrase fondul sonor al adunării. Pe acest al doilea nivel își descria propriile impresii, atribuia semni-

ficații, sublinia corelații. În final, cînd se folosea astfel de înregistrator molecular pentru a scrie un raport, obținea nu o înregistrare sunet-pe-sunet, ci o reconstituire adnotată.

Noys Lambert apără. Nu își semnalase intrarea în nici un fel.

Iritat, Harlan deconectă receptorul și microfonul, le atașă înregistratorului molecular, le așeză pe toate în trusă și o închise furios.

— De ce ești întotdeauna atît de înfuriat pe mine?, întrebă Noys.

Brațele și umerii îi erau goale și picioarele ei lungi luceau în foamitul ușor luminiscent.

— Nu sînt înfuriat. Nu simt nimic față de tine.

În momentul acela simțea că afirmația sa era strictul adevăr.

— Încă mai lucrezi? Cu siguranță că ești obosit.

— Nu pot să lucrez dacă ești de față, veni replica țîfnoasă.

— Ești furios pe mine. Nu mi-ai adresat nici un cuvînt toată seara.

— Am vorbit cu fiecare cît am putut mai puțin. Nu mă aflam acolo ca să vorbesc.

Aștepta ca ea să plece. Însă ea spuse:

— Ți-am mai adus ceva de băut. Părea să-ți placă paharul pe care l-ai băut la întîrînire și unul nu este de ajuns. Mai ales dacă ai de gînd să lucrezi.

— El îl observă pe micul Mekano din spatele ei, alunecînd într-un cîmp stabil de forțe.

De-abia mîncase în timpul serii, luînd cîte puțin din feluri despre care raportase în amănunțime în Observațiile trecute, dar din care (cu excepția cîtorva imbecitării care să-i furnizeze date) se abținuse pînă acum să mănînce. Împotriva voinței sale, îi placuse băutura înspumată, de un verde-deschis, cu aromă de mentă (nu cu totul alcoolică, ci mai degrabă altceva), care era pe atunci la modă. Nu existase în cadrul Secolului cu doi fizio-ani înainte, anterior ultimei Schimbări de Realitate.

Luă cel de-al doilea pahar de la Mekano cu o inclinare austeră din cap drept mulțumire față de Noys.

Dar de ce o Schimbare de Realitate, care nu avusesese, virtual, nici un efect fizic asupra Secolului, introdusese în existență o nouă băutură? El nu era Calculator, așa că n-avea rost să-și pună întrebarea asta. Și pe urmă chiar și Calculele cele mai detaliate cu putință nu puteau elimina nicodată toată nesiguranța, toate efectele întîmplării. Decă n-ar fi fost așa, n-ar mai fi fost nevoie de Observatori.

Noys și cu el erau singuri împreună în casă. Acel Mekano se aflau la apogeul popularității lor de două decenii încoace și vor mai rămîne astfel încă zece ani în această Realitate, așa că nu prea existau servitori umani.

Desigur, cu femelele speciei la fel de independente din punct de vedere economic ca și masculii și capabile de a ajunge la maternitate, dacă doreau, fără să-și poarte fizic sarcina, nu era nimic „nepotrivit” dacă ei doi erau singuri, cel puțin în ochii Secolului 482.

Și totuși Harlan se simțea compromis.

Fata se întinsese, sprijinită în cot, pe o sofa din fața lui. Haina cu desene se afunda în jurul ei ca și cum ar fi ținut s-o îmbrățișeze. Își aruncase pantofii transparenți pe care-l purta și degetele i se îndoaiau și dezdoiau în foamtul flexibil, ca labelle moi ale unei pișci de rasă.

Își scutură capul și ceea ce îi ținuse părul plepănat în sus, departe de urechi, într-o împletire delicată, se desfășura deodată. Părul îi căzu pe lîngă gît și umerii ei gol apărură și mai frumoși, mai albi în contrast cu părul negru.

sfârșitul eternității

Murmura:

— Cîți ani ai?

Cu siguranță că nu ar fi trebuit să răspundă la întrebare. Era o chestiune personală, al cărei răspuns nu era treaba ei. Ceea ce ar fi trebuit să spună atunci, cu o fermitate politicoasă, era: „Pot fi lăsat în pace să lucrez?” În loc de asta, se auzi spunînd:

— Treizeci și doi.

Vroia să spună fizio-ani, desigur.

— Sînt mai tinăra decît tine. Am douăzeci și șapte de ani. Dar presupun că nu vei arăta întotdeauna mai tinăra ca tine. Cred că tu vei arăta la fel ca acum și atunci cînd eu o să fiu bătrînă. Ce te-a făcut să te hotărăști să ai 32 de ani? Poți să-ți schimbi vîrsta, dacă vrei? Nu ai vrea să fii mai tinăra?

— La ce te referi?

Harlan își frecă fruntea ca să-și limpezească gîndurile.

Ea răspunse, încetîșor:

— Ești nemuritor. Ești etern.

Era o întrebare sau o afirmație?

— Ești ne bună. Îmbătrînim și murim ca toată lumea.

— Mie poți să-mi spui.

Vocea îi era joasă și mingiitoare. Mileniala 50, pe care el o socotise întotdeauna aspră și neplăcută, părea acum armonioasă. Sau poate doar că stomacul plin și aerul parfumat îi vălăușeau urechile?

Ea reluă: „Poți vedea toate Timpurile și vizita toate locurile. Mi-am dorit atîta să lucrez în Eternitate. Am așteptat atîta timp să mi se dea voie. Am crezut că, poate, o să mă facă Eternă, și pe urmă am văzut că acolo nu sînt decît bărbați. Unii dintre ei nici măcar nu-mi vorbeau, pentru că sînt femeie. Tu nu-mi vorbeai.

— Sîntem cu toții ocupați, mormăi Harlan, luptîndu-se să se desprindă de ceva care putea fi descris ca o mulțumire amorțită. Eram foarte ocupat.

— Dar de ce nu există mai multe femei Eterne? Harlan nu avea încredere în el să-i răspundă. Ce putea să-i spună? Că membrii Eternității erau aleși cu o grijă înfinită, pentru că trebuiau să îndeplinească două condiții. Prima, să fie apți pentru misiunea lor; a doua, ca retragerea lor din Timp să nu aibă un efect dăunător asupra Realității.

Realitatea! Cuvînt pe care nu trebuia să-l rostească cu nici un preț. Senzația că i se învîrtește capul devenea din ce în ce mai puternică și închise ochii o clipă pentru a o opri. Cîte proiecte excelente rămăseseră neatînse în Timp pentru că aducerea lor în Eternitate ar fi însemnat non-nasterea unor copii, non-moartea unor femei și bărbați, non-căsătorii, non-întîmplări, non-circumstanțe, care ar fi răsucit Realitatea pe căi pe care Consiliul Atotemporal nu le putea îngădui.

Putea să-i spună ceva din toate acestea? Sigur că nu. Putea să-i spună că femeile nu erau aproape niciodată calificate pentru Eternitate, căci, pentru un anumit motiv pe care el nu-l înțelegea (poate Calculatorii da, dar el cu siguranță nu), abstragerea lor din Timp era de la zece la o sută de ori mai pasibilă de a deforma Realitatea decît abstragerea unui Barbat? (Toate gîndurile i se învîrteau în cap, pierdute și involburate, legate în asocieri libere, care produceau imagini ciudate, aproape groțesti, dar nu cu totul neplăcute. Noys era acum și mai aproape, zîmbindu-i).

Îi auzi vocea, ca o boare de vînt în trecere.

— Oh, voi, Eternii. Sînteți atîta de misterioși. Nu vreți să dați nimic. Fă-mă Eternă!

Vocea ei era acum un sunet care nu se lega în cuvinte separate, doar un sunet cu modulație delicată care i se insinua în minte.

Vroia, dorea fierbinte să-i spună Eternitatea nu

este o distrație, doamnă! acolo muncim! Muncim să proiectăm toate detaliile tot-Timpului, de la începuturile Eternității pînă acolo unde Pămîntul este pustiu și încercăm să proiectăm toate posibilitățile infinite ar-fi-putut-fi și să alegem un ar-fi-putu-fi mai bun decît este și să hotărîm unde în Timp putem face o schimbare măruntă care să-l transforme pe este în ar-putea-fi și obținem un nou este și cautăm un nou ar-putea-fi, mereu și mereu și tot așa de cînd Vikkor Mallansohn a descoperit Cîmpul Temporal, în Secolul 24, departe în Timp, în Primul 24, și a făcut posibilă înființarea Eternității în Secolul 27, misteriosul Mallansohn, pe care nimeni nu îl cunoaște și care a pus bazele Eternității, într-adevăr, și noul ar-putea-fi mereu și mereu și mereu și...!

Scutura din cap, însă vîlbură gîndurilor nu se opri, făcînd pauze și salturi și mai ciudate, inegale, pînă cînd se sparse într-o explozie bruscă de iluminare, care persista o secundă strălucitoare, apoi se stinse. Acest moment îl paraliză. Căută să-l prindă, dar fugise.

Băutura cu aromă de mentă?

Noys era acum și mai aproape, cu fața ei nu prea clară în ochii lui. Îi putea simți părul atingîndu-i obrazul și valul cald, ușor, al răsufării. Ar fi trebuit să se retragă, însă — ciudat, ciudat — își dădu seama că nu vrea.

— Dacă aș fi făcută Eternă... îi spuse șoptit, aproape la ureche, deși cuvintele de-abia se auzeau, acoperite de bătaie inimii lui. Buzele ei erau umede, depărtate. Nu țiar plăcea?

Nu știa ce vroia ea să spună, însă, dintr-o dată, nici nu-i mai păsa. Flăcări păreau să-i cuprindă. Întinse brațele stîngaci, pe dibute. Ea nu i se împotrivi, ci se topi și se făcu una cu el.

Totul se întimpla ca într-un vis, ca și cum i s-ar fi întimplat altcuiva. Nu era atît de respingător, cum își imaginase întotdeauna că trebuie să fie. Și avu revelația, ca un șoc, că nu era respingător deloc.

Chiar și după aceea, cînd ea se aplecă deasupra lui, cu ochi catifelai, zîmbind ușor, el simți că trebuie să întindă mina și să-i mîngie părul umed, cu o încălzire lentă, tremurătoare.

Acum pare că totul alta în ochii lui. Nu era o femeie, nici măcar o individualitate. Era, deodată, un aspect al lui. Era, într-un fel nou, neașteptat, o parte din el însuși.

Diagrama spațio-temporală nu cuprîndea nimic din toate acestea, dar Harlan nu simțea nici o vină. Doar gîndul la Finge ridica în pieptul lui o emoție puternică. Și nu era vină. Nicidecum.

Era satisfacție, chiar triumf.

În pat, Harlan nu putu să doarmă. Virteturile îi dispărușeră din cap, dar mai era încă faptul că, pentru prima oară în viața lui de adult, împărțea patul cu o femeie.

Îi putea auzi răsufierea ușoară și, în strălucirea ultra-voalată la care fusese redusă lumina interioară a pereților și tavanului, îi putea vedea trupul ca doar o simplă umbră lîngă el.

Nu trebuia decît să miște mîna ca să simtă căldura și molicidnea cîrniei ei, și nu îndrăzneia s-o facă, ca să nu o trezească din orice vis ar fi putut avea. Era ca și cum ea ar fi visat pentru amîndoi, s-ar visa pe ea și pe el și tot ce se întîmplase, ca și cînd trezirea ei le-ar fi gonit din existență pe toate.

Era un gînd care părea o frîntură din celelalte gînduri ciudate, neobișnuite, pe care le avusese doar cu puțin înainte...

Fuseseră gînduri stranii, survenite într-un moment suspendat între sens și nonsens. Încercă să le prindă din nou și nu putu. Și deodată i se păru că este foarte important să le prindă. Căci, cu toate că nu-și

putea aminti amănuntele, își aducea aminte că, pentru o clipă doar, înțelesese ceva.

Nu era sigur ce era acel ceva, însă era învăluit în claritatea nepamintescă a celui pe jumătate adormit, când ceva dincolo de ochiul și mintea muritorului pare deodată să se trezească.

Neliniștea lui crescuse. De ce nu-și putea aminti? Fusesse doar atât de aproape.

Pentru moment, chiar și fata adormită de lângă el se îndepărtase în hinterlandul gândurilor sale. Își spusese: „Dacă urmăresc șirul... mă gîndeam la Realitate și Eternitate... da, și Mallansohn, și Novicele!”

Se opri aici. De ce Novicele? De ce Cooper? Nu se gîndise la el.

Și dacă nu se gîndise, de ce sa-i vină acum în minte tocmai Brinsley Sheridan Cooper?

Se încruntă! Care era adevărul care le lega pe toate? Ce încerca să găsească? Ce-l făcea să fie așa de sigur că era ceva de găsit?

Harlan simți fiori reci, pentru că, o dată cu aceste întrebări, o sclipire a acelei iluminări de mai înainte păru să apară orizonturilor minții sale și acum aproape că știu.

Își îninu respirația, nu o grăbi. Las-o să se apropie. Las-o să vină.

Și în liniștea nopții, o noapte deja atât de unic importantă în viața lui, îi apărură o explicație și o interpretare a evenimentelor, cărora, în momente mai lucide, mai normale, nu le-ar fi dat crezare nici o clipă.

Lasă gîndul să scoată muguri și să înflorească, să crească pînă cînd văzu că explica o sută de detalii ciudate, care altfel nu rămîneau decît... ciudate.

Va trebui să facă investigații, să verifice, ajuns înăpoi în Eternitate, însă în inima sa era deja convins că deținea un secret formidabil de care nu trebuia să știe.

Un secret care îmbrățișa întreaga Eternitate!

proiectantul-de-vieți

DIN noaptea aceea din 482, în care cunoscuse atîtea lucruri, trecuse o lună de fizio-timp. Acum, dacă făcea calculul după timpul obișnuit, era cu aproape 2000 de secole în viitorul lui Noys Lambert, încercînd, printr-un amestec de corupere și convingere, să afle care ar fi soarta ei într-o nouă Realitate.

Era mai rău decît amoral, dar trecuse de stadiul în care l-ar fi păsătorit de așa ceva. În fizio-luna care trecuse devenise, în propriii săi ochi, un nelegiuit. Acest fapt nu se mai putea ascunde în nici un fel. Poate că, dacă va ajunge la un compromis, nu va mai fi un criminal, și făcînd aceasta nu avea decît de cîștigat.

Acum, începîndu-și manevrele criminale (nu făcea nici un efort să găsească o exprimare mai blîndă), stătea la bariera dinaintea Secolului 2456. Intrarea în Timp era mult mai complicată decît simpla trecere între Eternitate și tunelurile navelor. Pentru a se intra în Timp, coordonatele care fixau regiunea dorită de pe Pămînt trebuiau reglate cu minuțiozitate și momentul dorit în Timp precizat în cadrul secolului. În ciuda tensiunii interioare, Harlan manevra comenzile cu ușurință și siguranța rapide a cuiva cu multă experiență și mult talent.

Se trezi în camera mașinilor pe care o văzuse mai înainte pe monitor, în Eternitate. În acest fizio-moment, Sociologul Voy se afla în siguranță în fața ecranului, supraveghînd așteptata Atingere a Tehnicianului.

Harlan nu se grăbea. Încăperea va rămîne goală în următoarele 156 de minute. Pentru mai multă siguranță, diagrama spațio-temporală nu îi acorda decît 110 minute, lăsînd următoarele 46 ca marjă obișnuită de 40%. Marja era lăsată pentru orice eventualitate, dar un Tehnician nu trebuia, în general, să se folosească de ea. Un „consumator de marjă” nu rămînea mult timp Specialist.

El, totuși, se aștepta să nu folosească mai mult de două minute din cele 110. Purtînd la încheietura mîinii generatorul său de cîmp, astfel încît era înconjurat de o aură de fizio-timp (un eluviu, așa-zis, de Eternitate) și deci apărut de orice efect al Schimbării de Realitate, făcu un pas către perete, ridică un reci-

pient mic de la locul lui de pe raft și îl așază într-un punct ales cu grijă de pe raftul de dedesubt.

După aceasta, reîntră în Eternitate într-un mod la fel de prozaic, pentru el, ca și trecerea printr-o ușă oarecare. Dacă ar fi fost de față vreun Temporal, i s-ar fi părut că Harlan pur și simplu dispăruse.

Micul recipient stătea acolo unde-l pusese. Nu-și jucă imediat rolul în istoria omenirii. Mina unui om, cîteva ore mai tîrziu, se întinse să-l ia, dar nu-l găsi. Căutările l-au dat la iveală după încă o jumătate de oră, însă, între timp, dispăruse un cîmp de forțe și un om își pierduse cumpătul. O hotărîre care nu ar fi existat în Realitatea anterioară era acum luată la minie. O întrunire nu a mai avut loc. Un om care ar fi murit mai tîrziu un an, în alte condiții. Altul, care ar fi trăit, muri ceva mai devreme.

Undele se propagară și mai departe, atîngînd punctul maxim în Secolul 2481, 25 de Secole în sus-Timp față de Atingere. După aceea, intensitatea Schimbării de Realitate scăzu. Teoreticienii au arătat că, înfinit în sus-Timp față de Atingere, Schimbarea devenise prea mică pentru a putea fi detectată prin cele mai fine calcule, și aceasta era limita practică.

Desigur că nici o ființă omenescă din Timp nu-și putea da seama că s-a produs o Schimbare de Realitate. Intellectul se modifica și el o dată cu matena și numai Eternii se puteau menține în exterior, de unde observau schimbarea.

Sociologul Voy privea fix scena albăstruie din Secolul 2481, unde, cu puțin înainte, se desfășurase activitatea intensă a unui port spațial. De-abia ridică ochii cînd Harlan pătrunse în încăpere. De-abia mor-măi ceva ce ar fi putut fi luat drept un salut.

Portul spațial fusese într-adevăr distrus de Schimbare. Strălucirea lui murise. Construcțiile care mai rămăseseră în picioare nu mai semănau cu creațiile maiestuoase care fuseseră. Una din navele spațiale ruginise. Nu mai era nici un om. Nici o mișcare.

Harlan își îngădui un zîmbet discret, care pîlpîi o clipă, apoi dispăru. Era, într-adevăr, R.M.D.: Răspunsul Maximum Dorit. Și a survenit imediat. Schimbarea nu se producea neapărat în momentul exact al

sfârșitul eternității

Atingerii Tehnicianului. În cazul în care calculele aferente erau neglijent făcute, se puteau scurge ore sau zile până când să survină Schimbarea (calculind, bineînțeles, în fizio-timp).

Schimbarea avea loc numai după ce dispăreau toate gradele de libertate. Cît timp mai exista chiar și o șansă matematică a unor acțiuni suplimentare, Schimbarea nu se producea.

Harlan se mîndrea cu faptul că, atunci cînd el calcula o S.M.N., cînd mîna lui electua Atingerea, gradele de libertate dispăreau dintr-o dată și Schimbarea se producea instantaneu.

Voy spuse încet:

— Era foarte frumos.

Cuvintele zgîrnău urechile lui Harlan, pîrînd să micșoreze frumusețea propriei sale execuții.

— Nu mi-ar părea rău, spuse el, dacă zborurile spațiale ar fi scoase din Realitate cu totul.

— Nu? spuse Voy.

— La ce folosesc? Nu durează niciodată mai mult de un mileniu sau două. Oamenii obosesc, se plictisesc. Se întorc acasă și coloniile se destramă. Apoi, după alte patru, sau cinci milenii, sau patruzeci, sau cincizeci, încearcă din nou și urmează un alt eșec. Este o risipă de ingeniozitate și efort uman.

Voy răspunde sece.

— Ești un adevărat filozof.

Lui Harlan i se urcă singele în obraz. Gîndi:

„Ce rost are să vorbești cu vreunul din ei?” Răspunse, furios, cu o schimbare bruscă de subiect:

— Și Proiectantul-de-Vieți?

— Ce e cu el?

— Vrei să verifici ce face? Trebuie să fi avansat ceva până acum.

Sociologului îi trecu peste față o privire de dezaprobară, ca pentru a spune: „Ești nerăbdător, nu-i așa?” Zise, cu glas tare:

— Vino cu mine să vedem.

Numele de pe tăblița bătută pe ușa încăperii era Neron Feruque, ceea ce izbi ochiul și mintea lui Harlan, din cauza ușoarei sale asemănări cu cel a doi conducători din timpurile Primitive al bazinului Mediteranean. (Întîlnirile sale săptămînale cu Cooper îi ascuțiseră febril propriile preocupări în domeniul Istoriei Primitive.)

Omul, însă, din cite își amintea Harlan, nu semăna cu nici unul din cei doi conducători. Era de o slăbiciune aproape cadaverică, cu pielea întinsă la limită pe un nas corioat. Degetele îi erau lungi și încheieturile noduroase. Cum stătea așa, atingînd ușor micul său Totalizator, semăna cu Moartea, cîntărind un suflăt în balanță.

Harlan se trezi că privește cu aviditate Totalizatorul. Era inima și singele Proiectării-de-Vieți, pielea și oasele, nervii, mușchii și toate celelalte. Introdu în el datele necesare despre istoria unei personalități și ecuațiile Schimbării de Realitate. Fă asta și va chicioti pe îndelete, cu o veselie obscenă, între un minut și o zi, dînd apoi afară viețile posibile ale persoanei implicate (în cadrul noii Realități), fiecare etichetată frumos cu o valoare de probabilitate.

Sociologul Voy îl prezentă pe Harlan. Feruque, după ce privi cu ostilitate evidentă la insigna de Tehnician, dădu din cap și nu mai făcu nici un comentariu.

Harlan îl întrebă:

— E gata Proiectul-de-Viață al tinerei doamne?

— Nu este. O să-ți spun eu cînd e gata.

Era unul dintre aceia care împingeau disprețul față de un Tehnician până la o grosolanie fațșă.

Voy îl admonestă.

— Ușurel, Proiectant-de-Vieți,

Feruque avea sprîncelele atît de subțiri, încît abia dacă se vedeau, ceea ce accentua asemănarea feței sale cu un craniu. Ochii i se rostogoleau în ceea ce ar fi fost orbitele goale, în timp ce remarca:

— Așa-i că ați distrus navele spațiale?

Voy dădu afirmativ din cap.

— Pentru un Secol.

Buzele lui Feruque se răsuciră încet și schiță un cuvînt.

Harlan își încrucia brațele și-l privi fix pe Proiectantul-de-Vieți, care se uită în altă parte, cu un aer tulburat.

Harlan își spuse: „Știe că este și vina lui”.

Feruque i se adresă lui Voy:

— Ascultă, dacă tot ești aici, ce mă fac, pe Timp, cu cererile de seruri anti-cancer? Nu simțim singurul Secol cu anti-cancer. De ce vin toate cererile la noi?

— Toate celelalte Secole sînt la fel de solicitate, Știi bine asta.

— Atunci ar trebui să înceteze cu cererile.

— Și cum să-i oprim s-o facă?

— Simplu. Să nu le mai primească Consiliul Atot-temporal.

— Nu cunosc pe nimeni din Consiliu.

— Dar îl cunoști pe bătrînu’.

Harlan asculta conversația plictisit, fără interes. Cel puțin îl ajuta să se gîndească la lucruri fără importanță și nu la Totalizatorul indiferent. „Bătrînu’”, știa, trebuia să fie Calculatorul care se ocupa de secție.

— Am vorbit cu bătrînu’, răspunse Sociologul, și el a vorbit cu membrii Consiliului.

— Aiurea. A trimis doar o circulară de rutină. Trebuie să se zbată pentru asta. Face parte din politica elementară.

— Consiliului Atottemporal nu-i prea arde zilele astea de schimbări în politica elementară. Știi doar ce zvonuri circula.

— Da... sigur!, sînt ocupați cu o chestiune importantă. Ori de cite ori trebuie să se eschiveze de la ceva, se împrăstie zvonuri cum că sînt ocupați cu o chestiune importantă.

(Dacă l-ar fi lasat inima, Harlan ar fi zîmbit la auzul acestor cuvinte.)

Feruque stătu cîteva clipe pe gînduri și apoi izbucni:

— Ceea ce nu înțeleg cel mai mulți este că serul anti-cancer nu este puiet de pom sau motor-de-cîmp. Știu că fiecare sîmțintă de molid trebuie analizată pentru a nu declanșa efecte adverse asupra realității, dar anti-cancerul implică întotdeauna o viață de om, ceea ce este de o sută de ori mai complicat.

Gîndește-te. Cîți oameni mor anual de cancer în fiecare Secol care nu are seruri anti-cancer de un fel sau altul. Îți poți inchipui cîți dintre pacienți vor să moară. Așa că guvernele Temporale din fiecare Secol înaintează în permanență cereri Eternității, de genul: „Vă rugăm frumos...”, să le trimitem 75.000 de fiole de ser, în numele oamenilor cu cazuri grave, care sînt de o importanță vitală pentru culturile lor, se anexează datele biografice.

Voy dădu repede din cap:

— Știu Știu.

Însă Feruque nu renunța la înverșunarea lui.

— Așa că citești datele biografice și fiecare om e un erou. Fiecare om este o pierdere ireparabilă pentru lumea lui. Și atunci analizezi. Vezi ce s-ar întîmpla cu Realitatea dacă fiecare din ei ar trăi și, în numele Timpului, dacă diferite combinații de oameni ar trăi. În ultima lună am analizat 572 de astfel de cereri. Șaptesprezece, fii atent, șaptesprezece Proiecte-de-Vieți s-au dovedit a nu însemna Schimbări de

Realitate nedorite. Bagă de seamă, în nici unul din cazuri o posibilă Schimbare **avantajoasă** de realitate, însă consiliul a hotărât ca serul să fie acordat cazurilor neutre. Din omenie, știi. Așa că luna asta s-au vindecat exact 17 oameni, din diverse Secole. Și ce se întâmplă? Sint Secolele mai fericite? Nici să nu-ți treacă prin gând! Un om se vindecă o dată, o duzină, în aceeași țară și în același timp, nu. Toată lumea spune: „De ce tocmai **acela**?” Poate că cei netratați au un fond mai bun, poate că sint filantropi cu obraji trandafirii și iubiți de toți, în timp ce acela pe care l-am vindecat își burdușește mama în vîrstă sub ochii vecinilor, atunci cînd face o pauza cu bătuțul copiilor. El habar n-au despre Schimbările de Realitate și nici nu le putem spune. Ne bagăm singuri în bucluc, Voy, dacă Consiliul Atototempral nu hotărâște să verifice toate cererile și să le aprobăm doar pe cele care au ca rezultat o Schimbare de Realitate **avantajoasă**. Asta-i tot. Ori vindecarea lor este un bine făcut omenirii, ori la loc comanda. Sa ne învățăm să nu mai spunem „Nu face nici un rău...”

Sociologul ascultase cu o expresie ca de ușoară durere întipărită pe față, și acum spuse:

— Dacă tu ai avea cancer...

— Asta e o remarcă stupidă, Voy. Pe asta ne bazăm noi deciziile? În cazul acesta, n-ar mai exista nici o Schimbare de Realitate. Întotdeauna o pățește vreun frater, nu-i așa? Și dacă ai fi tu fraterul acela, atunci?

Și încă ceva. Adu-ți aminte ca de fiecare dată cînd declanșăm o Schimbare de realitate este din ce în ce mai greu să găsești una și mai bună care să-i urmeze. În fiecare fizio-an, șansa ca o Schimbare secundară să fie negativă crește. Aceasta înseamnă că proporția indivizilor pe care-i putem vindeca scade oricum. Și va continua întotdeauna să scadă. Într-o zi, vom ajunge sa nu mai putem vindeca decît un individ pe fizio-an, ținînd cont chiar și de cazurile neutre. Ține minte asta.

Harlan își pierdu orice urmă de interes. Această era problema tipică a procesului. Psihologii și Sociologii, în rarele lor studii de interior al Eternității, o numeau identificare. Oamenii se identificau cu Secolul de care erau legați profesional. Conflitele lui deveneau, mult prea adesea, propriile lor conflicte.

Eternitatea lupta cu demonul identificării cu toate forțele de care dispunea. Nimeni nu era repartizat într-o Secție mai aproape de două Secole de propriul său cămin temporal, pentru ca identificarea să fie astfel mai dificilă. Se preferau Secole cu culturi deosebit de diferite de cele ale căminelor lor Temporale. (Pe Harlan îl duse gîndul la Finge și Secolul 482.) Mai mult, repartițiile lor erau schimbate imediat ce reacțiile le deveneau suspecte. (Harlan nu ar fi dat o smochină din Secolul 50 pe șansele lui Feruque de a-și menține postul aici mai mult de încă un fizio-an.)

Și totuși oamenii cedau tentației identificării dintr-un dor prostesc de un cămin în timp (dorința-de-Timp; toată lumea o știa). Pentru anumite motive, aceasta se întâmpla cel mai des în Secole care cunoșteau zborul spațial. Era o problemă care trebuia cercetată și chiar ar fi fost, dacă nu ar fi existat acea împotrivire cronică a Eternității de a-și întoarce privirea spre sine însăși.

Cu o lună înainte, poate că Harlan l-ar fi disprețuit pe Feruque ca pe un sentimental ostentativ, un nătărău arțăgos care-și alina durerea de a vedea aparatele electro-gravitice pierzîndu-și importanța într-o nouă Realitate roșind invecitate la adresa celor din alte Secole care cereau ser anti-cancer.

Poate ca i-ar fi făcut și raport. Ar fi fost de datorita lui. În reacțiile acestui om nu se mai putea avea în-

credere.

Acum însă nu mai putea s-o facă. Simțea chiar simpatie pentru el. Propria lui crimă era cu mult mai mare.

Și cît de ușor îi era să zboare cu gîndul înapoi la Noys.

În noaptea aceea, somnul îl învinsese în sfîrșit și se trezise în lumina dimineții, într-o stralucire care pătrundea prin pereții translucizi, de jur împrejur, încît i se păruse că s-a trezit pe un nor pe cerul aburos al zonilor.

Noys ridea de el.

— E nemaiapomenit ce greu mi-a fost să te trezesc.

Prima mișcare reflexă a lui Harlan a fost să caute un așternut inexistent. Apoi își aminti totul și o privi fără s-o vadă, cu obraji în flăcări. Cum ar trebui el să se simta acum? Apoi îi veni altceva în minte și se ridica brusc în capul oaselor.

— Nu e trecut de unu, nu-i așa? Sînt Timp!

— Nu este decît unsprezece. Ai în față micul dejun și o gramadă de timp.

— Mulțumesc, mormăi el.

— Comenzile pentru duș sint reglate și hainele sint gata pregătite.

Ce ar fi putut spune?

— Mulțumesc, mormăi din nou.

Evita privirea ei pe tot timpul mesei. Ea stătea în fața lui, fără să manince, cu barbia îngropată în palmă, părul întunecat, pieptanat și adus într-o singură parte și genele neînchipuit de lungi.

Urmarea fiecărui gest al lui, în timp ce el ținea ochii plecați și vroia să dea de urma rușinii arzătoare pe care știa că ar trebui s-o simta.

Ea spuse:

— Unde te duci la ora unu?

— Meci de aerobal, bolborosi el. Am bilet.

— A, jocul cu mingea de cauciuc. Și am pierdut întregul sezon din cauza saltului peste timp, știi. Și cine va câștiga, Andrew?

Se simți ciudat de slab la auzul numelui său mic. Dădu scurt din cap și încercă să pară sobru. (Altă dată îi era altfel de ușor).

— Dar cu siguranță că știi. Ai examinat întreaga perioadă, nu-i așa?

În mod normal, ar fi trebuit să păstreze un ton negativ, plat și rece, însă îi explică, încet.

— A trebuit să acopăr o mulțime de Spațiu și de Timp. Nu cunosc mici lucruri exacte, cum ar fi scorurile de meciuri.

— Nu vrei să-mi spui, asta-i tot.

Harlan nu-i răspunde. Înfipse tacimul într-un fruct, mic, zemos, și-l ridică, întreg, la gură.

Dupa un moment, Noys spuse:

— Înainte de a veni, ai văzut ce s-a întîmplat pe aici?

— Fară amănunte, N-Noys (numele ei îi trecu cu greutate, printre buze).

Fata spuse, încetșor:

— Nu ne-ai văzut pe noi? Nu ai știut tot timpul că...

Harlan se bilbi.

— Nu, nu, pe mine nu m-am putut vedea. Eu nu sint în Real. Nu sint aici pînă cînd nu vin. Nu pot să-ți explic.

Era de două ori tulburat, mai întîi, că ea vorbea despre asta. Apoi, fusese cît pe aici să-i scape cuvîntul „Realitate”, cel interzis cu cea mai mare strășnicie, dintre toate cuvintele, să fie rostit în conversațiile cu Temporalii.

Ea ridică sprîncenele și ochii i se rotunjiră, puțin uimiți.

— Ți-e rușine?

sfârșitul eternității

— Ce am făcut noi nu este bine
— De ce nu?
— În Secolul 482, întrebarea ei era perfect nevino-vată.

— Eternii nu au voie să...

Întrebarea era pusă pe un ton de glumă, ca și cum ar fi întrebat dacă Eternii nu aveau voie să mănince.

— Nu folosi cuvîntul, spuse Harlan. De fapt, într-un fel, nu avem voie.

— Atunci nu le spune. Eu nu le spun nimic.

Înconjură masa și i se așeza în brațe, îndepărtînd mîșuța cu o mișcare lină și prelungă a coapsei. Pe moment el întepenise, ridică miinile într-un gest care poate ar fi vrut sa o țină la distanță. Dar nu reuși. Ea se aplecă și îi sărută buzele și nimic nu mai paru rușinos. Nimic din ceea ce însemna el și Noys.

Nu era sigur cînd a început, pentru prima oară, să facă ceva ce un Observator, din punct de vedere moral, nu avea dreptul să facă. Începu să facă speculații asupra naturii problemei care implica Realitatea curentă și cea a Schimbării de Realitate care va fi elaborată.

Nu moravurile libere ale Secolului, nu ectogeneza, nu matriarhatul nemulțumeau Eternitatea. Toate acestea existaseră și în Realitatea precedentă și Consiliul Atotemporal le privise cu destulă îngăduință. Finge spusesese că era vorba de ceva foarte subtil.

Asta însemna că și Schimbarea va trebui să fie foarte subtilă și va trebui să implice grupul pe care îl Observa. Cel puțin atîta părea evident. Va implica aristocrația, înstăriții, clasele superioare, beneficiarii sistemului.

Ceea ce îl neliniștea era că o va implica, în mod cert, pe Noys.

În cele trei zile care îi mai rămîneau pe diagramă trăi ca într-un nor din ce în ce mai gros, care îl întuneca pînă și bucuria pe care i-o dădea prezența lui Noys.

Ea îl întrebă:

— Ce s-a întîmplat? O clipă, ai părut atît de diferit de cel care erai în Eter- în locul acela. Nu mai erai atît de țeapăn. Acum pari preocupat. Asta pentru că trebuie să te întorci?

— În parte.

— Trebuie?

— Trebuie.

— Și cui i-ar pasa dacă ai întîrzi?

Harlan aproape că zîmbi.

— Nu le-ar face plăcere să întîrzi, răspunse, gîndindu-se însă cu jînd la marja de două zile pe care i-o îngăduia diagrama.

Ea reglă comenzile unui instrument muzical care scotea acorduri moi și complicate din propriile măruntale creatoare, răspîndind note pe coarde lovite la întîmplare: întîmplarea inclina balanța în favoarea unor combinații plăcute, prin formule matematice complicate. Muzica nu se putea repeta, așa cum nu se repetă fulgii de zăpadă, și, ca și ei, avea o frumusețe de o esență superioară.

Prin hipnoza sunetelor, Harlan o privea lung pe Noys și gîndurile i se încolăciră strîns în jurul ei. Ce va deveni ea în noua distribuție? Negustoreasă de pește, muncitoare în fabrică, mamă a șase copii, grasă, urîtă, bolnavă? Orice ar fi fost, nu-și va mai aminti de el. Într-o nouă Realitate, el nu ar mai fi o parte din viața ei. Și orice ar fi atunci, nu va mai fi Noys.

Nu rubea doar o față. (Ciudat, folosea cuvîntul „a rubi” pentru întîia oară în gîndurile lui și nici măcar nu se oprea destul pentru ca să contemple această noutate și să se minuneze de ea.) Lubea un complex de factori: felul în care își alegea hainele, mersul, vorbirea, schimbările ei de expresie. În elaborarea lor, intrase un sfert de Secol de viață și experiența într-o Realitate data. Ea nu fusese Noys a lui în Realitatea precedentă de acum un fizio-an. Nu va mai fi Noys a lui în noua Realitate.

Noua Noys ar putea fi, în mod plauzibil, mai bună, în mai multe feluri, dar un lucru era sigur. El o vroia pe această Noys de aici, cea pe care o vedea în aceasta clipă, cea a acestei realități. Dacă avea defecte, vroia și aceste defecte.

Ce putea face?

Îi venira în minte mai multe alternative, toate ilegale. Una dintre ele era să afle natura Schimbării și să determine, cu precizie, cum o va afecta pe Noys. Nu puteai, oricum, fi sigur că...

O tăcere de moarte îl smulse pe Harlan din reveriile sale. Se afla, din nou, în biroul Proiectantului-de-Vieți. Sociologul Voy îl privea cu coada ochiului. Capul de mort a lui Feruque era inclinat către el.

Și tăcerea era penetrantă.

Îi trebui un moment ca sa-și dea seama. Doar un moment. Totalizatorul își încetase chicotitul.

Harlan sări în picioare.

— Ai răspunsul, Proiectant-de-Vieți.

Feruque privi la foilete din mîna lui.

— Mda, sigur. Cam ciudat, așa spune.

— Vrei să mi le dai?, întreba Harlan și întinse mîna, care îi tremura vizibil.

— Nu-i nimic de văzut. Asta este ciudat.

— Ce vrei să spui cu „nimic”?

Harlan îl fixa pe Feruque cu ochii care, deodată, începuseră să-l usture, pînă cînd locul proiectantului fu luat de o umbră lungă, îngustă.

Vocea seaca a Proiectantului-de-Vieți era subțire.

— Femeia nu există în noua Realitate. Nici o modificare de personalitate. Dispare, asta-i tot. Complet. Am verificat și alternativele pînă la Probabilitatea 00,0001. Nu se încadrează nicaieri. De fapt — și-și frecă obrazul cu niște degete lungi, osoase — cu combinația de factori pe care mi-ai dat-o, nu prea vîd cum s-a încadrat și în vechea Realitate.

Harlan de-abia auzi.

— Dar... dar Schimbarea era atît de neînsemnată. — Știu. O combinație stranie de factori. Vrei foilete?

Mîna lui Harlan se închise peste ele, fără să le simtă. Noys dispărută? Noys inexistentă? Cum se putea?

Simți o mină pe umăr și vocea lui Vóy îi răsună în ureche.

— Nu te simți bine, Tehnician?

Mîna se retrase, ca și cum i-ar fi părut deja rău de contactul involuntar cu corpul unui Tehnician.

Harlan înghiți în sec și, cu un efort, își veni în fire.

— Mă simt bine. Vrei să mă conduci pînă la navă?

Nu trebuia să-și arate sentimentele. Trebuia să se poarte ca și cum ar fi fost doar ceea ce spusesese el că este, o simplă investigație teoretică. Trebuia să ascundă faptul că inexistența lui Noys în noua Realitate îl copleșa cu un flux aproape fizic de exaltare pură, cu o fericire aproape de nesuportat.

isaac asimov

preludiul crimei

HARLAN păși în navă în Secolul 2456 și privi în urmă ca să fie sigur că bariera care despărțea tунelul de Eternitate era în stare perfectă și că Sociologul Voy nu îl urmărea cu privirea. În aceste ultime săptămâni își formase obiceiul, mișcarea automată, de a se uita întotdeauna peste umăr, cu rezeziune, ca să se asigure că în spatele lui, în sau lângă navă, nu se afla nimeni.

Apoi, deși se găsea deja în 2456, Harlan reglă comenzile navei pentru sus-Timp. Urmări cu privirea înșiruirea cifrelor pe temporometru. Deși se succedau cu o asemenea rapiditate, încă nu se puteau distinge, timp de gândire era destul.

Cît de mult schimba lucrurile descoperirea Proiectantului-de-Vieți! Cît de mult se schimbaseră însăși natura crimei lui!

Și totul avea tangență cu Finge. Expresia îi atrase atenția cu aliterația sa ridicolă și cadența ei apăsătoare i se învîrteja amețitor prin creier: Tangență cu Finge. Tangență cu Finge...

De la întoarcerea sa în Eternitate, după zilele petrecute cu Noys în 482, Harlan evitase orice contact personal cu Finge. Eternitatea și sentimentul de vinovăție îl învăluiră în același timp. Călcarea jurămîntului făcut la luarea în primire a postului, care părea fără importanță în 482, căpăta în Eternitate o însemnătate enormă.

Trimisese raportul prin curierul aerian, impersonal, și el se dusesse la încăperile rezervate personalului. Avea nevoie să se gîndească la toate, să cîștige timp pentru a examina și a se obișnui cu noua direcție pe care o luase eul lui.

Dar nu-l lăsă Finge. Luă legătura cu el la mai puțin de o oră după ce raportul fusese codificat pentru destinația corectă și introdus, în dispozitivul curierului.

Figura Calculatorului îl privea fix de pe ecranul Comunicatorului. I se auzi vocea:

— Mă așteptam să te găsesc în biroul tău.

— Am trimis raportul, domnule. Nu are importanță unde aștept o nouă misiune.

— Da? Finge scrută sulul de hirtie pe care-l avea în mînă, finindu-l sus, privind cruciș la schema perforațiilor.

— Nu pare deloc a fi complet, continuă. Pot să-ți fac o vizită?

Harlan ezită un moment. Omul era superiorul lui și dacă i-ar refuza auto-invitația, în acest moment, ar fi mirosit a nesupunere. I-ar fi strigat parcă vina, i se păru, și conștiința lui sîngerîndă, dureroasă, nu-i îngăduia așa ceva.

— Veți fi binevenit, Calculator, îi răspunse rigid.

Moliciunea dulceagă a lui Finge aducea o notă discordantă de epicureanism în încăperile austere în care locuia Harlan. Secolul 95, căminul temporal al lui Harlan, vădea tendințe spartane în mobilarea camerelor și Harlan nu și pierduse niciodată întru totul înclinația pentru acest stil. Scaunele tubulare de metal aveau o suprafață simplă de furnir, făcut să imite în mod artificial structura lemnului (fără prea mare succes, însă). Într-unul din colțurile încăperii se afla o mobilă mică ce reprezenta o și mai mare distanțare de obiceiurile timpurilor.

Ochiul lui Finge fu atras de ea din prima clipă. Puse un deget gras și moale pe ea, pentru a-i examina modelul.

— Ce material este acesta?

— Lemn, domnule!

— Veritabil? Lemn adevărat? Uimitor! Presupun că în căminul tău temporal se folosește lemnul!

— Da.

— Înțeleg. Nu există reguli care să intrerzică asta, Tehnician — își șterse de praf, pe cusătura pantalonilor, degetul cu care atinsese obiectul —, dar nu știu dacă este recomandabil să te lași afectat de cultura căminului temporal. Adevăratul Etern adoptă cultura care îl înconjoară, oricare ar fi ea. Eu nu cred, de exemplu, că am mîncat cu o ustensilă pe bază de energie de mai mult de două ori în cinci ani. (Oftă.) Și totuși întotdeauna mi s-a părut neigienic să lași mîncarea să se atingă de materie. dar nu mă las. Nu mă las.

Privirea i se întoarse asupra obiectului de lemn, însă acum își ținea ambele mîini la spate.

— Ce este? La ce folosește?

— Este o bibliotecă, răspunse Harlan.

Simți o clipă impulsul de a-l întreba pe Finge cum se simte acum cînd își ține mîinile în siguranța la spate. Nu i s-ar fi părut mai igienic să aibă și hainele și corpul făcute din cîmpuri de energie pure și imaculate?

Finge ridică din sprîncene.

— O bibliotecă. Atunci obiectele acestea de pe rafturi trebuie să fie cărți...

— Da, domnule.

— Specimene autentice?

— În întregime, Calculator. Le-ai adus din Secolul 24. Cele citeva pe care le am aici datează din Secolul 20. Dacă... dacă vrei să vă uitați pe ele, v-aș ruga s-o faceți cu grijă. Paginile au fost restaurate și impregnate, dar nu sînt din folie. Trebuie minuite cu mare grijă.

— N-o să le ating. N-am nici cea mai mică intenție să le ating. Îmi inchipui că au pe ele praf original din secolul 20. Cărți adevărate! (Rise). Cu pagini de celuloză? Parcă așa ai spus.

Harlan dădu afirmativ din cap.

— Celuloză modificată printr-un tratament de impregnare pentru a nu se deteriora.

Deschise gura pentru a respira adînc, forțîndu-se să-și păstreze calmul. Era ridicol să se identifice cu aceste cărți, să ia o ironie la adresa lor ca fiind îndreptată împotriva lui.

— Îndrăznesc să spun, urmă Finge, că întregul conținut al acestor cărți ar putea fi trecut pe doi metri de film și ar încăpea pe un vîrf de deget. Dar ce conțin, de fapt?

— Sînt volume legate ale unei reviste săptămînale de știri din Secolul 20.

— Citești așa ceva?

Harlan răspunse mindru.

— Acestea sînt doar citeva volume din colecția mea completă. Nici o bibliotecă din Eternitate nu o poate duplica.

— Da, hobby-ul tău. Îmi aduc aminte acum că mi-ai vorbit odată despre interesul tău pentru Era Primitivă. Mă mir că Educatorul tău ți-a dat voie să te preocupi de astfel de lucruri. O totală risipă de energie!

Buzele lui Harlan se subțiară. Își spuse că omul încerca, în mod deliberat, să-l irite pînă la a-l scoate din facultățile sale calme de gândire. În acest caz, nu trebuie lăsat să reușească. Așa că spuse, pe un ton egal:

— Cred că ați venit să-mi vorbiți în legătură cu ra-

sfârșitul eternității

portul meu.

— Da, pentru asta am venit.

Calculatorul privi în jur, își alese un scaun și se așeză cu prudență.

— Nu este complet, așa cum ți-am spus și prin Comunicator.

— În ce fel, domnule? (Calm! Calm!)

Lui Finge îi scăpă un zîmbet nervos, răscuit.

— Ce s-a întâmplat și nu ai trecut în raport, Harlan?

— Nimic, domnule.

Și, deși o spusese cu hotărâre, simțea că are o privire vinovată.

— Haide, haide, Tehnician. Ai petrecut mai multe intervale de timp în compania tinerii doamne. Asta dacă ai respectat diagrama spațio-temporală. Ai respectat-o, sper?

Sentimentul de vinovăție îl chinuia atât de tare pe Harlan, încât nu putea nici măcar ridica mînușă acestei provocări directe la adresa competenței sale profesionale.

Nu putu răspunde decît:

— Am respectat-o.

— Și ce s-a întâmplat? Nu menționezi nimic despre întevăderile tale particulare cu această femeie.

— Nu s-a întâmplat nimic important, spuse Harlan, cu buzele arse.

— Ridicol. La vîrsta ta și cu experiența ta, nu trebuie să-ți spun eu că nu Observatorul este cel care apreciază ce este important și ce nu.

Finge nu slăbea din ochi pe Harlan. Privirea lui era mai intensă și mai sfredelitoare decît ar fi permis șirul placid de întrebări.

Harlan înregistră acest amănunt și nu se lăsă păcălit de vocea blîndă a lui Finge, însă, cu toate acestea, simțul datoriei nu-i dădea pace. Un Observator trebuie să raporteze totul. Un Observator nu era decît un pseudopod sensibil-perceptiv aruncat de Eternitate în Timp. Își analiza împrejurimile și era tras înapoi. În exercițiul funcțiunii, Observatorul nu avea propria lui individualitate, nu era cu adevărat om.

Harlan începu, în mod aproape automat, nararea evenimentelor pe care le omisese în raport. O făcu cu memoria exersată a Observatorului, reconstituind conversațiile cuvînt cu cuvînt, redînd inflexiunile vocilor și schimbările de expresie. O făcu cu dragoste, pentru că, povestind, retrăia totul, uitînd astfel aproape că o combinație între interogatoriul lui Finge și propriul său simț vindecat al datoriei îl ducea către recunoașterea vinii sale.

Doar cînd se apropie de rezultatul final al acelei prime lungi conversații începu să ezite și carapacea obiectivității lui de Observator lăsa să se vadă fisurile. Dar fu scutit de alte amănunte de mîna pe care Finge o ridică deodată și de vocea ascuțită, aspră, a Calculatorului.

— Destul, mulțumesc... Erai cît pe-acî să spui că ai făcut dragoste cu femeia aceea.

Harlan simți că în adîncul lui ciocotește minia. Ceea ce spusese Finge era adevărul adevărat, însă tonul lui implica ceva lasciv, vulgar și, mai rău decît atât, banal. A fost, sau ar fi putut fi, în orice alt fel, dar nu banal.

Harlan găsi o explicație pentru atitudinea lui Finge, pentru interogatoriul lui febril, pentru faptul că-i întrerupsese relatarea chiar la momentul acela. Finge era gelos! Harlan ar fi putut jura că gelozia lui era evidentă. El reușise să alba fata pe care Finge o vrusese pentru el.

Harlan își gustă triumful și-l găsi dulce. Pentru prima oară în viață avea un țel care pentru el însemna mai mult decît desăvîrșirea rece a Eternității. Și va continua să-l facă pe Finge să simtă gelozia,

pentru că Noys Lambent va fi a lui pentru totdeauna.

În această stare de exaltare bruscă, aruncă cererea pe care, inițial, plănuise să nu o facă decît după o așteptare discretă de patru, cinci zile.

— Intenționez să cer permisiunea să formez o legătură cu o persoană din Timp.

Finge păru că este brusc trezit dintr-o reverie.

— Cu Noys Lambent, presupun.

— Da, domnule. Cum sînteți Calculatorul care răspunde de Secție, cererea mea va trece pe la dv...

Harlan vroia ca cererea să treacă pe la Finge. Să-l facă să sufere. Dacă vroia fata pentru el, atunci să spună așa, și Harlan putea insista ca alegerea să fie făcută de Noys. La gîndul acesta aproape că zîmbi. Spera că se va ajunge la asta. Va însemna triumful final.

Da obicei, desigur, un Tehnician nu putea spera să reușească, într-o astfel de problemă, împotriva dorinței unui Calculator, dar Harlan era sigur că se putea bizui pe sprijinul lui Twissell și Finge mai avea un drum lung de parcurs pînă la a-l putea înfrunța pe Twiasell.

Cu toate acestea, Finge părea liniștit

— S-ar părea, comentă el, că ai și intrat, ilegal, în posesia fetei.

Lui Harlan i se făcu deodată cald și încercă o apărare slabă.

— Diagrama spațio-temporală specifică să rămînem singuri împreună. Și cum nimic din ceea ce s-a întîmplat nu era interzis, nu mă simt vinovat cu nimic.

Ceea ce era o minciună, și după expresia pe jumătate amuzată a lui Finge îți puteai da seama că știa că este o minciună. Acesta spuse:

— Urmează o Schimbare de Realitate.

Harlan răspunse:

— Dacă-i așa, îmi voi modifica cererea și o voi face pentru o legătură cu Noys Lambent în noua Realitate.

— Nu cred că ai proceda înțelept. Cum poți fi sigur dinainte?

În noua Realitate ea poate fi măritată, slută. De fapt, ce-ți pot eu spune este asta: în noua Realitate nu o să te vrea. Nu o să te vrea.

Pe Harlan îl trecu un fior.

— Dar dv. nu știți nimic.

— Da? Crezi că această mare iubire a voastră este o chestiune de contact suflet-la-suflet? Că va supraviețui tuturor schimbărilor exterioare? Ai citit romane din Timp?

Harlan, de furie, își uită stăpînirea de sine.

— În primul rînd, nu vă cred.

— Poftim? întrebă, rece, Finge.

— Este o minciună.

Lui Harlan nu-i mai păsa ce se spune.

— Sînteți gelos. Asta e tot. Gelos. V-ați făcut planuri în legătură cu Noys, dar ea m-a ales pe mine.

— Îți dai seama..., încercă Finge să spună ceva.

— Îmi dai seama de multe. Nu sînt prost. N-oi fi eu Calculator, dar nu sînt nici prost. Spuneți că în noua Realitate nu mă va vrea. De unde știți? Nici măcar n-aveți habar dacă va exista, în definitiv, o nouă Realitate. De-abia ați primit raportul meu. Trebuie analizat înainte ca o Schimbare de realitate să poată fi calculată, ca să nu mai vorbim de faptul că aceasta ar trebui și aprobată. Așa că atunci cînd prețindeți că ați cunoaște natura Schimbărilor, spuneți minciuni.

Finge ar fi putut reacționa în mai multe feluri. Mîntea înfierbîntată a lui Harlan era conștientă de unele din ele. Dar nu încerca să aleagă. Finge ar putea alege o poză impunătoare și minioasă. Sau ar putea chema un membru al Securității care să-l aresteze pe

Harlan pentru insubordonare. Și ar putea să strige și el, la fel de furios, la Harlan. Ar mai putea să-l sune imediat pe Twissell, înaintind o plângere oficială. Ar putea... ar putea...

Dar Finge nu făcu nimic din toate acestea.

Spuse, cu blîndețe:

— La loc, Harlan. Hai să stăm puțin de vorbă!

Și pentru că această reacție era complet neașteptată, falca lui Harlan se lasă în jos și luă loc, deconcertat. Hotărîrea i se destrămă. Ce înseamnă asta?

— Îți amintești, desigur, spuse Finge, că ți-am comunicat că problema noastră cu Secolul 482 era în legătură cu o atitudine nedorită a temporalilor Realității curente față de Eternitate. Îți amintești, nu?

Vorbea cu insistență blînda a unui învățător în fața unui școlar cam înapoiat, și totuși Harlan crezu că zărește în ochii lui o scîlpire aspră.

— Desigur

— Și-ți mai aduci aminte și că ți-am spus despre Consiliul Atotemporal că ezita să accepte analiza pe care o făcusem eu asupra acestei situații, fără Observații exacte care sa o confirme. Asta nu-ți spune că am și calculat Schimbarea de Realitate necesară?

— Observațiile mele au adus însă confirmarea, nu-i așa?

— Da

— Și pentru a le analiza corect este nevoie de timp.

— Prostii! Raportul tau nu înseamnă nimic. Confirmarea stă în ce mi-ai spus cu gura ta acum cîteva minute.

— Nu înțeleg.

— Uite, Harlan, sa-ți spun eu ce este putred cu Secolul 482: în înalta societate, mai cu seama printre femei, s-a răspîndit convingerea că Eternii sînt în-adevăr Eterni, în adevăratul sens al cuvîntului. Că sînt nemuritori... Sfînte Timp, omule, doar ți-a spus-o și Noys Lambert. Mi-ai repetat afirmațiile ei acum mai puțin de douăzeci de minute.

Harlan îl privi pe Finge fără sa-l vada. Îi venea în gînd vocea blînda, mîngîietoare, a lui Noys, pe cînd se apleca asupra lui și-i învăluia ochii cu privirea ei frumoasă, întunecată. „Ești nemuritor. Ești Etern.”

Finge urma

— O asemenea convingere este negativă, însă nu foarte daunătoare în sine. Poate crea inconveniente, poate spori dificultățile... Secției, însă Calculele arată ca doar un minimum de cazuri necesită o Schimbare. Totuși, dacă o Schimbare este avantajoasă, nu ți se pare evident că Temporalii care trebuie să fie cel mai afectați de ea trebuie să fie cei care împărtășesc această superstiție. Cu aite cuvînte, aristocrația feminină, Noys.

— Poate, însă imi voi încerca norocul, replică Harlan.

— Nu ai ce noroc să-ți încerci. Crezi că ești atît de fascinant și de fermecător încît această aristocrație subțire să cadă în brațele unui Tehnician fără importanță? Haide, Harlan, fii mai realist.

Buzele lui Harlan se încapățînară. Nu răspunse.

— Și nu-ți trece prin cap ce altă superstiție au adăugat acești oameni credinței lor în viața veșnică a Eternilor? Sfînte Timp, Harlan! Majoritatea femeilor cred că intimitatea cu un Etern face o femeie muritoare (așa cum se considera ele) să trăiască veșnic!

Harlan se clătîna. Azea din nou, atît de clar, vocea ei: „Dacă aș fi făcută Eternă...”

Și sărutările ei.

Finge vorbi mai departe.

— Existența unei asemenea superstiții era greu de crezut, Harlan. Nu are precedent. Se află în zona erorii întîmplătoare, astfel încît o revedere a Calculelor pentru Schimbarea anterioară nu ne-a furnizat

nici o informație în legătură cu ea. Consiliul Atotemporal vroia dovezi concrete, o exemplificare directă. Eu am ales-o pe domnișoara Lambert ca fiind un bun exponent al clasei sale. Te-am ales pe dumneata ca celălalt subiect...

Harlan țîșni în picioare.

— Ma-ți ales pe mine? Ca subiect?

— Imi pare rău, spuse Finge, rigid, dar era necesar. Ai fost un subiect foarte bun.

Harlan îl privi lung.

Finge avu bunul simț să nu-și găsească locul sub această privire tăcută.

— Nu-ți dai seama? Nu, încă nu. Uite, Harlan, tu ești un produs rece și impasibil al Eternității. Nu te-ai uita la o femeie. Tu consideri femeile și tot ceea ce ține de ele ne-atic. Nu, exista un cuvînt mai bun. Le consideri corupte. Atitudinea asta este foarte vizibilă la tine și, în fața oricărei femei, ai avea tot atîta farmec cît o scrumbie pescuită de o lună. Și, totuși, o femeie, un produs frumos și răzîgînat al unei culturi hedonistice, te seduce cu înfocare din prima seară petrecută împreună, cerșindu-ți literalmente s-o ții în brațe. Nu înțelegi ca e ridicol, imposibil, doar dacă, ei bine, doar dacă aceasta nu este confirmarea pe care o cautam.

Harlan se zbatu să-și găsească cuvintele.

— Spuneți ca s-a vîndut.

— De ce această expresie? Viața sexuală nu cunoaște tabu-uri în acest Secol. Singurul lucru ciudat este ca te-a ales pe tine ca partener. Și asta a făcut-o de dragul vieții veșnice. E împedec.

Și Harlan, cu brațele ridicate, cu degetele înțesate ca niște gheare, fara vreun gînd rațional sau irațional altul decît să-l sugrume, să-l stranguleze pe Finge, se napusti înainte.

Finge se trase repede înapoi. Cu un gest lute, tremurător, scoase un explozion.

— Nu ma atinge! Înapoi!

Harlan avu atîta minte încît să-și oprească atacul. Parul îi era încălzit. Cămașa i se patase de transpirație. Respira șuierător prin narile albite și strînsse.

Finge spuse, tremurînd:

— Te cunosc foarte bine, după cum vezi, și m-am gîndit că s-ar putea să reacționezi violent. Acum voi trage dacă va fi nevoie.

— Ieși!

— Voi ieși. Dar, mai întîi, ascultă-mă. Pentru atacarea unui Calculator poți fi declassificat, dar o să ți-o trec cu vederea. Vei înțelege, totuși, că nu te-am mințit. Noys Lambert din noua Realitate, orice și oricine ar fi ea atunci, nu va mai avea această superstiție. Și, fără aceasta, Harlan — vocea îi era aproape un mîrîit — cum ar putea o femeie ca Noys să vrea un bărbat ca tine?

Micul și îndesatul Calculator se retrase cître usa apartamentului lui Harlan, cu explozionul încă ridicat.

Se opri o clipă, ca să remarce, cu un fel de veselie întînecată.

— Desigur că, dacă ai avea-o acum, Harlan, dacă ai avea-o acum, ai putea să te bucuri de ea. Ai putea să-ți păstrezi legătura și să o faci oficială. Vreau să spun, dacă ai avea-o acum. Însă Schimbarea va surveni în curînd, Harlan, și pe urmă nu o vei mai putea avea. Ce păcat că prezentul nu durează, nici măcar în Eternitate, nu-i așa, Harlan?

Harlan nu se mai uita la el. Finge cîștigase, în cele din urmă, și se retrăgea dominînd, clar și răutăcios, terenul. Harlan își privea degetele fără să le vadă și cînd ridică ochii Finge ieșise. N-ar fi putut spune dacă acum cinci secunde sau cincisprezece minute.

Trecuseră ore de coșmar și Harlan se simțea prins în închisoarea propriei sale minți. Tot ce spusese Finge

sfîrșitul eternității

era atît de adevărat, de un adevăr atît de transparent. Mîntea de Observator a lui Harlan putea să revadă relația dintre el și Noys, relația scurtă, stranie, care îmbrăca acum noi înțelesuri.

Nu era un caz de înfumurare bruscă. Cum ar fi putut să creadă așa ceva? Înfumurare la un om ca el?

Desigur ca nu. Lacrimi îi înțepărau ochii și se simțea rușinat. Ce împede era ca totul nu fusese decît un calcul la rece. Fata avea anumite calități fizice de netăgăduit și nici un principiu etic care sa o oprească să se folosească de ele. Așa că le-a folosit, ceea ce n-avea însă nici o legătură cu Andrew Harlan ca persoană. El nu intruchipa decît viziunea ei deformată asupra Eternității și înțeleșurilor ei.

Degetele lungi ale lui Harlan mîngiau automat volumele de pe rafturile sale mici. Scoese unul și, fără sa-l vadă, îl deschise.

Literele îi jucau în fața ochilor. Culoarele șterse ale ilustrațiilor erau doar niște pete urite, fără înțeles.

De ce-și dăduse Finge osteneala să-i spună toate acestea? În cel mai strict sens, nu ar fi trebuit s-o facă. Un Observator, sau oricine făcea o Observație, nu trebuia să știe niciodată care-i sint scopurile, pentru ca aceasta îl îndepărta foarte mult de statutul ideal de nealță obiectivă neinsuflețită.

O făcuse ca să-l zdrobească, desigur! Ca sa-și atingă razbunarea geloasa și meschină!

Harlan atîșe ușor pagina deschisă a revistei. Se trezi ca privește o reproducere, de un roșu țipător, a unui vehicul de teren, asemănător cu vehiculele caracteristice pentru Secolele 45, 182, 590 și 984, ca și pentru Primitivul Tirziu. Era un mecanism foarte banal, cu un motor cu combustie internă, în Era Primitivă, sursa de energie erau fracțiunile de petrol natural și roțile erau înconjurate cu cauciuc natural. Ceea ce nu era, desigur, valabil pentru Secolele ulterioare.

Harlan îi arătase toate acestea lui Cooper. Le acordase chiar destula importanță și acum, în mîntea lui, ca dintr-o dorință fierbinte de a evada din prezentul nefericit, se întoarse la acele momente. Imagini precis conturate, fara legatura, umpleau golul dureros din el.

— Aceste reclame, spusese el, ne dezvaluie mai multe despre timpurile Primitive decît așa-zisele articole cu știri din aceeași revistă. Articolele cu știri presupun o cunoaștere temeinică a lumii despre care se vorbește. Ce este, de exemplu, „minge de golf”?

Cooper își mărturisise prompt ignoranța.

Harlan continua pe tonul didactic pe care nu reușea să-l evite în astfel de ocazii.

— După natura celor ce se spun, în trecut, despre ea, putem deduce că era un fel de sferă mică. Știm că se folosește într-un joc, fie și numai pentru ca este menționată într-un articol la rubrica „Sport”. Putem chiar deduce în continuare că trebuia lovită cu un fel de băț lung și că scopul jocului era să faci mingea să intre într-o gaură din pămînt. Dar de ce să ne batem capul cu deducții și raționamente? Fii atent la reclama de aici! Scopul ei este doar să-i facă pe cititori să cumpere mingea, și pentru asta ne oferă un excelent „portret” în detaliu al unui exemplar, secționat pentru a arăta cum este făcut.

Cooper, venind dintr-o epocă în care reclamele nu erau atît de violent abundente ca în secolele tirzii ale timpurilor Primitive, nu prea știa să aprecieze toate acestea.

— Dar nu e mai degrabă dezgustător cum își fac singuri reclama? Cine e atît de prost încît să creadă laudele pe care cineva le aduce propriilor sale pro-

duse? Că doar n-ar recunoaște vreun defect. Crezi că s-ar da înapoi de la orice exagerare?

Harlan, al cărui cămin temporal era destul de bogat în domenii publicității, înălța tolerant din sprincene și spuse doar:

— Va trebui sa o iei așa cum este. Acesta este specificul lor și nu avem nimic împotriva mijloacelor oricărei culturi atîta timp cît nu afectează în mod serios omenirea.

Acum însă gîndurile lui Harlan se întoarseră brusc în prezent, acum se afla cu totul din nou în prezent, privind lung reclamele tipătoare, neobrazate din paginile revistei. Se întreabă, cu o emoție subită „Erau într-adevăr aceste gînduri cu totul fără sens? Sau se afla pe un drum sinuos care sa-l scoata din întunecime și să-l ducă înapoi la Noys?”

Reclame! Un mod de a-i împinge pe îndărătnici să facă ce nici nu au de gînd. Ce-i pasa unui fabricant de automobile de teren dacă un anumit individ simțea dorința adevărată sau spontană de a-i cumpara produsul? Dacă vîntul client, partida (acesta era cuvîntul) putea fi înduplecat în mod artificial sau amenințat să simta aceasta dorința și sa acționeze în consecința nu era același lucru?

Atunci ce importanța avea dacă Noys îl iubea din pasiune sau din calcul? Dacă ar fi împreună destul timp, ea ar putea începe să-l iubească. Ar face-o sa-l iubească și, la urma urmei, conta dragostea și nu motivul ei. Își dorea acum sa fi citit citeva din romanele din Tîmp, despre care pomenise Finge cu atîta dispreț.

Un gînd fulgerător îl făcu sa înțelesteze punnii. Dacă Noys a venit la el, Harlan, pentru a dobîndi imortalitatea, nu putea însemna decît ca nu... îndeplînise cerințele pentru acest dar. Deci, nu mai facuse dragoste cu nici un Etern. Ceea ce însemna ca relația dintre ea și Finge nu o depășise pe cea dintre secretară și șef. Altfel, ce nevoie ar mai fi avut de Harlan?

Și totuși Finge a încercat cu siguranța. Trebuie sa fi făcut o tentativă... (Harlan nu putu completa gîndul nici macar în taința, minții). Finge ar fi putut dovedi pe propria lui persoană existența superstiției. În orice caz, nu se poate sa nu-i fi trecut prin mîntie acest gînd, cu Noys lîngă el, tentație permanentă. Atunci însemna ca l-a refuzat.

El a trebuit sa se folosească de Harlan și Harlan reușise. Și pentru asta, Finge s-a lasat împins de gelozia lui razbunătoare sa-l tortureze cu ideea că motivația lui Noys fusese una practică și că nu o va putea avea niciodată.

Totuși, Noys îl refuzase pe Finge chiar și avînd perspectiva vieții eterne și îl acceptase pe Harlan. Făcuse, deci, o alegere, cît de mică, în favoarea lui. Deci, nu era totul doar calcul. Sentimentele își aveau și ele rolul lor.

Gîndurile lui Harlan se învălmășeau sălbatic. Emoția îl copleșea cu fiecare clipă.

Trebuia s-o aibă. Acum. Înainte ca vreo Schimbare de Realitate să albă loc. Ce-i spusese Finge, în zeflemea? Prezentul nu durează, nici măcar în Eternitate. Și, totuși, nu durează?

Harlan știu exact ce are de făcut. Bătăjocura minioasă a lui Finge îl împinsese într-o stare de spirit în care era gata de crimă și replica lui finală, cel puțin, îi dezvăluise natura faptelor pe care trebuia s-o comită.

Nu mai pierdu nici o secundă. Își părăsi încăperile, plin de agitație, de bucurie chiar, fugind aproape, să comită o crimă imensă împotriva Eternității.

isaac asimov

crima

NU-L întrebase nimeni nimic și nimeni nu-l oprise. Izolarea socială a Tehnicianului avea, totuși, acest avantaj. Ajunse, prin culoarele navei, la o ușă în Timp și îi reglă mecanismele de comandă. Există, desigur, posibilitatea ca cineva să treacă pe acolo, cu o misiune oficială, și să se întrebe de ce era folosită ușa aceea. Ezită, apoi se hotără să-și pună sigiliul pe marcaș. O ușa sigilată nu prea atrage atenția. O ușă nesigilată, în curs de folosire, ar fi o a opta minune a lumii.

Și iarăși se putea ca Finge să fie acela care să descopere ușa din întâmplare. Va trebui să-și asume acest risc.

Noys stătea exact așa cum o lăsase. Trecuseră multe fizio-ore nefericite de când Harlan părăsise Secolul 482 pentru Eternitatea înșingurată, însă se întorcea în același Timp, doar la câteva secunde după ce plecase. Iar de pe capul lui Noys nu se clintise nici un fir de păr.

Ea păru surprinsă:

— Ai uitat ceva, Andrew?

Harlan o privi, cu foame parcă, dar nu încercă să o atingă. În minte îi mai răsunau încă cuvintele lui Finge și nu dorea să riște un refuz. Spuse, pe un ton rigid, doar atât:

— Trebuie să faci ce-ți spun.

— S-a întâmplat ceva? De-abia ai plecat. Nici de un minut.

— Nu-ți face griji.

De-abia se putea opri să nu o ia de mină, să încerce să o calmeze. În loc de asta, îi vorbea aspru, ca și cum un demon îl împingea să le facă pe toate pe dos. De ce se întorsese de cum rămăsese singur? Nu făcea decât să o tulbure prin această întoarcere, aproape imediat după ce plecase.

(Răspunsul îl știa. Diagrama spațio-temporală îi îngăduia o marșă de două zile. Cele mai sigure erau primele părți ale acestei perioade, când șansele de a fi descoperit erau mai mici. Era o tendință firească să le înghesuie cât mai în jos-Timp cu puțință. Dar era și un risc nesăbuit. Ar fi putut greși cu ușurință calculele, intrând astfel în Timp înainte de a-l fi părăsit cu câteva fizio-ore în urmă. Și atunci? Una din primele reguli pe care le învățase ca Observator era: „O persoană care ocupa două momente în același Timp ale aceleiași Realități riscă să se întâlnească cu sine însuși”. Ceea ce trebuia evitat. De ce? Harlan știa că nu vrea să se întâlnească cu el însuși. Nu vroia să privească în ochii unui alt Harlan, de mai devreme [sau de mai târziu]. În spatele acestui lucru s-ar ascunde un paradox și ce-i plăcea lui Twissell atât de mult să spună? „Nu există paradoxuri în Timp, dar numai pentru că Timpul le evită, în mod deliberat.”) În tot timpul în care lui Harlan îi veneau aceste gânduri confuze, Noys îl privi lung, cu ochi mari, luminosi.

Apoi veni lângă el, îi puse mâinile pe obraji înbușurați și-i murmură, blind:

— Ai necazuri.

Privirea ei îi păru caldă, lubitoare. Dar cum se putea? Doar obținuse ce vroia. Mai era și altceva la mijloc? Îi prinse încheieturile mâinilor și spuse, răgușit:

— O să vii cu mine? Acum? Fără să întrebi nimic?

Făcînd exact așa cum îi spun?

— Trebuie?

— Trebuie, Noys. Este foarte important.

— Atunci vin.

O spuse pe un ton obișnuit, ca și cum primea ast-

fel de cereri zilnic și accepta de fiecare dată.

La intrarea în navă, Noys ezită un moment, apoi păsă la bord.

— Mergem în sus-Timp, Noys.

— Asta înseamnă în viitor, nu-i așa?

Nava biziia deja încetșor și Noys de-abia se așezase cînd Harlan acționă pe neobservate contactul de lingă cotul său.

Ea nu avu simptome de amețea la începutul acelei indescriptibile senzații de „mişcare” prin Timp, așa cum se temuse Harlan.

Stătea acolo tăcută, atât de frumoasă și în largul ei, încît, uitîndu-se la ea, îi încerca o senzație de durere și nu-i păsa cituși de puțin că, aducînd un Temporal în Eternitate în mod nepermis, comisese o nelegiuire.

— Cadrantul acela indică numărul anilor, Andrew?

— Al Secolelor.

— Adică sîntem cu o mie de ani în viitor? Deja?

— Intocmai.

— Nu sînt nimic deosebit.

— Știu.

Ea privi împrejur.

— Dar cum ne deplasăm?

— Nu știu, Noys.

— Nu ști?

— Multe lucruri din Eternitate sînt greu de înțeles.

Cifrele de pe temporometru urcau. Din ce în ce mai repede, pînă cînd deveniră indiscrifice. Harlan fixase cu cotul maneta la maximum. Consumul de energie ar putea alarma oarecum centralele energetice, dar el se îndoia de asta. Nu îl așteptase nimeni în Eternitate cînd se întorsese cu Noys, așa că băta-lia era pe trei sferturi câștigată. Acum nu mai trebuia decât să o ducă într-un loc sigur.

O privi din nou.

— Eternii nu sînt atotștiutori.

— Dar eu nu sînt încă Eternă, murmură ea. Știu alt de puțin.

Pulsul lui se accelera. Încă nu Eternă? Dar Finge spunea...

„Oprește-te aici!”, se rugă el de sine însuși. „Las-o. Doar vine cu tine. Îți zîmbește. Ce vrei mai mult?”

Însă spuse:

— Crezi că Eternii sînt nemuritori, nu-i așa?

— Doar sînt numiți Eterni, nu? Și toată lumea susține asta (li zîmbi luminos.) Dar nu sînt nemuritori, așa-i?

— Deci nu crezi asta?

— După ce am stat o perioadă în Eternitate, n-am mai crezut. Oamenii nu vorbeau ca și cînd n-ar muri niciodată și am văzut și persoane în vîrstă.

— Și totuși, în noaptea aceea, mi-ai spus că sînt nemuritor.

Ea veni mai aproape de el, pe banchetă, zîmbînd în continuare.

— M-ăm gîndit: cine știe?

El întreabă, fără să reușească să scape de încordarea din glas:

— Ce poate face un Temporal ca să devină Etern?

Zîmbetul ei pieri și poate că doar își închipuia el sau poate că într-adevăr obrajii ei se îmbujorară ușor.

— De ce mă întrebi?

— Ca să afl.

— E o prostie. Prefer să nu vorbesc despre asta.

Privi în jos, la degetele ei subțiri, ale căror unghii sclipeau fără culoare în lumina estompată din tunelul

sfârșitul eternității

navei. Harlan gîndi, distrat și fără legătură, că, la o petrecere, seara, datorită unui slab flux ultraviolet în lumina ce ieșea din pereți, unghiile ei puteau avea o strălucire verde, de măr crud, sau stacojie, adîncă, în funcție de felul în care își ținea minile. O fată inteligentă cum era Noys putea obține mai multe nuanțe, care să pară a-i reflecta stările de spirit. Albastru pentru înocență, galben aprins pentru ris, violet pentru supărare și purpuriu pentru pasiune.

O întrebă:

— De ce ai făcut dragoste cu mine?

Ea își scutură părul pe spate și-l privi palidă, serioasă.

— Dacă ții să știi, o parte din motiv a fost ideea că o fată poate deveni astfel Eternă. Nu mi-ar părea rău să nu mor niciodată.

— Credeam că nu crezi în asta.

— Nu credeam, dar o fată nu are ce pierde dacă încearcă. Mai ales...

O privea grav, refugindu-se, din fața durerii și dezamăgirii, într-o privire înghețată, aruncată de la înălțimile moralității căminului său temporal.

— Ei, bine?

— Mai ales că oricum doream s-o fac.

— Vroiai să faci dragoste cu mine?

— Da.

— De ce cu mine?

— Pentru că îmi plăceai. Pentru că m-am gîndit că ești nostim.

— Nostim!

— Ei, ciudat, dacă așa îți place mai mult. Întotdeauna te străduiai atîta să nu te uiți la mine, dar întotdeauna te uitai. Încearcați să mă urăști și-mi dădeam seama că mă doreai. Cred că, pe undeva, îmi părea rău pentru tine.

— De ce-ți părea rău?

Simțea că îi arăda obraji.

— Că erai atît de stînjeneat că mă doreai. Cînd este atît de simplu. Îi spui fetei și atît. E atît de ușor să fii prietenos. Ce rost are să suferi?

Harlan încuviință din cap. Moralitatea din 482!

— Îi spui fetei, și atît, mormăi. Ce simplu. Nimic în plus.

— Desigur că și fata trebuie să vrea. De cele mai multe ori o dorește și ea, dacă nu are pe altcineva. De ce nu? Este foarte simplu.

Era rîndul lui Harlan să-și plece privirea. Bineînțeles, era destul de simplu. Și nimic anormal. Nu în 482. Cine, în Eternitate, putea să știe mai bine? Ar fi un prost, un prost desăvîrșit și incurabil să o întrebe acum despre relațiile ei anterioare cu alți bărbați. Ar fi fost ca și cum ar fi întrebat o fată din propriul său cămin temporal dacă a mîncat vreodată în prezența unui bărbat și cum de a îndrăznit.

În loc de toate acestea, spuse umil:

— Și ce crezi despre mine acum?

— Că ești foarte dragut, răspuse încetșor, și că, dacă te-ai destinde vreodată... Nu vrei să zîmbești?

— N-am de ce să zîmbesc. Noys.

— Te rog. Vreau să văd dacă obrajii tăi pot s-o face. Să vedem.

Îi puse degetele pe colțurile gurii și i le împinse în spate. El își trase capul, surprins, și nu-și putu opri un zîmbet.

— Vezi? Nu te-au durut obraji. Ești aproape atrăgător. Cu puțin exercițiu, stînd în fața oglinzii, zîmbind și încercînd să-ți aprinzi o scînteie mică în ochi, pariez că poți fi cu adevărat atrăgător.

Dar zîmbetul, destul de fragil pentru început, dispăruse.

— Am intrat în încurcătură, nu-i așa? întrebă ea.

— Da, Noys. O încurcătură mare.

— Pentru ceea ce am făcut? Tu și cu mine? În

seara aceea?

— Nu chiar.

— A fost vina mea, știi. O să le-o spun, dacă vrei.

— Niciodată, ripostă Harlan energic. Nu lua asupra ta nici o vină. Nu ai făcut nimic, nimic, pentru care să te simți vinovată. Este vorba de cu totul altceva.

Noys privi, îngrijorată, temporometrul.

— Unde ne aflăm? Nici nu se mai pot vedea cifrele.

— Cînd ne aflăm, o corectă Harlan, în mod automat.

Micșoră viteza și Secolele deveniră vizibile.

Ochii ei frumôși se dilatară și genele i se profilau pe albeața pielii.

— Chiar atîta?

Harlan privi indicatorul cu indiferență. Arăta Secolele 72 000.

— Sint sigur că da.

— Dar încotro mergem?

— Înspre cînd mergem. În sus-Timpul îndepărtat, spuse, morocănos. Cît mai departe, unde nu te vor putea găsi.

În tăcere priviră cum se înșiruie cifrele. În tăcere, Harlan își spuse, iar și iar, că fata era străină de acuzăția adusă de Finge. Admise, deschis, acel adevăr parțial și mărturisise, la fel de sincer, prezența unei atracții personale.

Noys se mișcă și el privi din nou în sus. Venise lîngă el și, cu un gest hotărît opri nava, cu o frînare foarte bruscă și periculoasă.

Harlan înghiți în seș și închise ochii ca să-i treacă amețea.

— Ce s-a întîmplat?

Ea se întinucase la față și, o clipă, nu răspunde.

— Nu vreau să merg mai departe. Cifrele sint atît de mari.

Temporometrul indica 111 394.

Harlan spuse:

— Este destul de departe.

Întinse mîna, grav.

— Hai, Noys. Acesta va fi căminul tău pentru o vreme.

Rătăciră pe coridoare, mină în mină, ca doi copii. Luminile, pe drumurile principale, erau aprinse și încaperile întunecate începeau să strălucească viu la atingerea unui contact. Aerul era proaspăt și în el plutea o însuflețire care, fără să se simtă vreun curent, indica prezența ventilației.

— Nu este nimeni pe aici? întrebă Noys în șoaptă.

— Nimeni, răspunde Harlan.

Încercase să o spună tare și hotărît. Dorise să des- trame vraja emanată de „Secolele Ascunse”, dar nu reușise decît să șoptească și el.

Nici măcar nu știa cum să se refere la ceva atît de departe în sus-Timp. Să-i spună unu-unu-u-nu-trei-nouă-patru era ridicol. Trebuia să spui, simplu și nedefinit, Secolele O sută de mii.

Era o problemă prostescă, însă acum, cînd emoția zborului trecuse, se trezea singur într-un tărîm al Eternității unde nu pășise picior de om și asta nu-i plăcea. El era rușine, și faptul că Noys era de față îl făcea să-i fie de două ori mai multă rușine, că ușoare răceală din el era provocată de o anume teamă.

— E atît de curat. Nici un fir de praf, remarcă Noys.

— Auto-curățare, spuse Harlan. Apoi cu un efort care păru să-i rupă corzile vocale, ridică vocea aproape la nivelul normal. Dar nu este nimeni aici, în sus-Timp sau jos-Timp, cale de mii și mii de Secole. Noys păru să accepte aceasta.

— Și peste tot este la fel de utilat? Am trecut pe

lingă prăvălii cu mâncare și o bibliotecă cu filme. Ai vazut?

— Am văzut. Da, este echipat în întregime. Toate sînt echipate în întregime. Toate Secțiile

— Dar de ce, dacă nimeni nu vine niciodată aici?

— Este logic, răspune Harlan

Vorbind despre toate acestea, ciudățenia locului parea să mai dispară. Spunind cu glas tare ceea ce știa deja teoretic, putea fixa materia, coborînd-o în prozaic

— Devreme, în istoria Eternității, unul din Secolele 300 a elaborat un duplicator de masă. Știi ce este asta? Stabilindu-se un cîmp de rezonanță, energia poate fi transformată în materie cu particule subatomice, cu exact aceeași schema de poziții, încadrîndu-se în cerințele de incertitudine, a modelului folosit. Rezultatul este o copie exactă

Noi, cei din Eternitate, am pus mîna pe mecanism pentru scopurile noastre, pe atunci, nu se făcuseră decît vreo șase sau șapte sute de Secții. Aveam planuri de extindere, desigur. „Zece Secții noi pe fizio-an” era una din lozincile perioadei. Duplicatorul de masă a făcut-o inutil. Am construit o Secție nouă, completă, cu hrană, rezerve de energie, de apă, cu cel mai bun echipament automat. Am pus în funcțiune mecanismul și am duplicat Secția odată pentru fiecare Secol, în toată Eternitatea. Nu știu cît Milioane de Secole, probabil.

— Și toate ca acestea, Andrew?

— Toate exact așa. Și pe măsura ce Eternitatea se extinde, le ulem doar, adaptînd construcția la cerințele locului respectiv. Singurele probleme survin atunci cînd dam de un Secol — axat — pe Energie. La această secție nu... nu am ajuns încă. (N-avea nici un rost să-i spună că Eternii nu puteau patrunde niciodată în Timp aici, în Secolele Ascunse, ce importanță ar avea?)

O privi și ea pareă tulburată. Spuse, grabit:

— Construirea Secțiilor nu necesită mare lucru. Doar energie, nimic mai mult, și cu novă, de unde o luăm.

Ea îl întrerupse.

— Nu. Pur și simplu nu-mi amintesc.

— Ce să-ți amintești?

— Ai spus că duplicatorul a fost inventat în Secolele 300. Noi nu îl avem în 482. Nu-mi amintesc să fi întâlnit așa ceva în istorie.

Harlan deveni gînditor. Cu toate că nu era decît cu cîțiva centimetri mai scundă, se simți deodată, prin comparație, un uriaș. Ea era doar un copil și el un semizeu din Eternitate, care trebuie să o învețe și să o conducă pe drumul adevărului.

— Noys, dragă mea, hai să găsim un loc să stăm jos și... și trebuie să-ți explic ceva.

Conceptul unei Realități Variabile, o Realitate care nu era fixă, Eternă și imuabilă, nu era ceva care să poată fi privit cu indiferență de oricine.

Cîteodată, cînd toată lumea dormea, Harlan își amintea de primele zile ale noviciatului său și de încercările chinătoare de a se desprîși de Secolul său și de Timp.

Novicelui mediu îi trebuiau șase luni ca să învețe toate adevărurile, să descopere că nu se mai putea întoarce niciodată cu adevărat acasă. Nu îl oprea numai legea Eternității, ci și un adevăr rece: căminul său, așa cum l-a cunoscut, ar putea foarte bine să nu mai existe, ar putea, într-un fel, să nu fi existat niciodată.

Aceasta îl afecta pe Novici în mod diferit. Harlan își aducea aminte cum Bonky Latourette se abise și se trăsese la față în ziua în care Instructorul Yarrow le lămurise definitiv conceptul de Realitate.

Nici unul dintre ei nu mîncase în seara aceea. Se strînseseră laolaltă, cîntînd puțină căldură sufletească, toți cu excepția lui Latourette, care dispăruse. Rideau fals și făceau glume rasufiate.

Cineva zise, cu o voce tremurătoare și nesigură:

— Cred că n-am avut niciodată o mamă. Dacă m-aș întoarce în Secolul 95, mi s-ar spune „Cine ești? Nu te cunoaștem. N-ai nici o dovadă că ai fost pe aici. Nu există.”

Zîmbiseră anemic și dăduseră din cap, bieiți înșingurați, cărora nu le mai rămăsese decît Eternitatea.

Il regasiseră pe Latourette seara, la culcare, dormind adînc și respirînd slab. În scobitura cotului se vedea urma roșie a unei injecții cu pulverizator. Cu toții înregistrară acest amanunt.

Fusese chemat Yarrow și, pentru o clipă, păruse că unul din Novici nu va mai veni la cursuri, înșă, în cele din urmă, totul se liniștise. O săptămîna mai tîrziu, Latourette se afla din nou pe locul său. Înșă noaptea aceea grea își lăsase pecetea pe personalitatea lui pentru totdeauna.

Și acum Harlan trebuia să-i explice Realitatea lui Noys Lambert, o fată nu cu mult mai mare decît Novici de atunci, și să-i explice totul odată. Trebuia. Nu avea de ales. Ea trebuia să știe exact ce aveau de înfruntat și ce avea de făcut.

Mîncară conserve de carne, fructe glasate, băură lapte la o masă lungă de conferințe cu douăsprezece locuri și îi spuse acolo. O făcu cît mai delicat cu putință, dar își dadu repede seama că nu este nevoie de delicatețe. Prindea din zbor fiecare concept și, pe la jumătate, observa uimit că ea nu reacționa așa cum se așteptase. Nu se temea, nu pareă să simtă vreo pierdere. Părea doar funoasă.

Mînia îi împurpurase fața, ochii ei negri pîrînd astfel și mai întunecați.

— Dar asta este o crimă, izbucni ea. Cine sînt Eternii ca să facă asta?

— Este pentru binele omenirii, îi răspunse Harlan. Sigur, ea nu putea înțelege așa ceva. Compatimea gîndirea legată-de-Timp a Temporalilor.

— Crezi? Presupun că așa a dispărut și duplicatorul de masă.

— Mai avem copii. Nu-ți fa griji pentru asta. L-am păstrat.

— Voi l-ați păstrat. Dar noi? L-am fi putut avea și noi, cel din 482.

Gesticula cu pumnii strînși, cu mișcări mici.

— Nu ar fi fost spre binele vostru. Nu te enerva, draga mea, ci doar ascultă.

Cu o mișcare aproape convulsivă (va trebui să învețe cum să o atingă cu naturalețe, fără ca mișcarea să pară bruscă, provocînd o respingere), îi luă amîndouă mîinile și i le ținu strîns.

Timp de o clipă ea încerca să și le elibereze, apoi se calmă. Chiar rise puțin.

— Hai, zi mai departe, prostițule, și nu mai fi atît de solemn. Nu dau vina pe tine.

— Nu trebuie să dai vina pe nimeni. Nu este nevoie ca cineva să aibă vreo vină. Facem ceea ce trebuie făcut. Duplicatorul acela de masă este un caz clasic. L-am studiat la școală. Un astfel de mecanism poate duplica și persoane. Problemele care se ivesc astfel sînt foarte complicate.

— Dar nu este de datoria societății să-și rezolve singura probleme?

— Ba da, dar am studiat această societate în drumul ei prin Timp și nu-și rezolvă problemele în mod satisfăcător. Adu-ți aminte că acest eșec nu se reflectă doar asupra sa, ci și asupra societăților care îi urmează. De fapt, nu există nici o soluție satisfăcătoare pentru problema duplicatorului de masă. Se aseamănă într-o privință cu războaiele atomice și cu

sfârșitul eternității

visatorii, care sînt pur și simplu de neîngăduit. Consecințele nu sînt niciodată favorabile.

— Cum poți fi atît de sigur?

— Avem mașinile noastre de calculat, Noys. Computaplexe mult mai perfecționate decît cele obținute în oricare din Realități. Acestea calculează Realitățile posibile și clasifică avantajele fiecăreia față de mii și mii de variabile.

— Mecanismel, pufni ea cu dispreț.

Harlan se încrunta, dar se domoli imediat.

— Nu spune asta. Este normal să-ți pară rău să afli că viața nu este atît de temeinică pe cît credeai. Tu și lumea în care ai trăit puteați fi, acum un an, doar o posibilitate vagă, dar ce importanță are? Tu tot ai amintirile tale, chiar dacă aparțin unei umbre de posibilități, nu-i așa? Îți amintești de parinții și de copilăria ta, nu-i așa?

— Sigur că da.

— Deci e ca și cum ai fi trăit-o, nu? Nu-i adevărat? Chiar dacă ai trăit-o sau nu!

— Nu știu. Trebuie să mă mai gîndesc la asta. Dacă și ziua de mine este tot o lume de vis, sau o umbră, sau oricum i-ai spune?!

— Atunci ar fi o nouă Realitate, cu o nouă Noys, cu amintiri noi. Ar fi ca și cum nu s-a întîmplat nimic, atîta doar că fericirii umane i s-a mai adăugat ceva.

— Pe mine totuși asta nu mă mulțumește.

— În afară de asta, reluă Harlan repede, pe tine nu te va mai afecta nimic. Va fi o nouă Realitate, dar acum te afli în Eternitate! Nu te vei schimba.

— Dar spunea că nu are nici o importanță, spuse Noys, posomorîtă. Atunci de ce să te agiți atît?

Cu o vervă bruscă, Harlan răspunse:

— Pentru că te vreau așa cum ești acum. Exact așa cum ești. Nu vreau să te schimbi. În nici un fel.

Era gata să-l ia gura pe dinainte și să-i spună adevărul, că fără mijlocirea acelei superstiții despre Eterni și viața veșnică, ea nu s-ar fi apropiat niciodată de el.

Ea se uita în jur, ușor încruntată.

— Atunci va trebui să stau aici toată viața? Ar fi — cam... singuratic.

— Nu, nu. Nici nu te gîndi, spuse el aprins, strîngîndu-și minile atît de tare, încît ea tresări. Voi afla identitatea ta în noua Realitate din 482 și te vei întoarce dezghizată, ca să spun așa. Voi avea grijă de tine. Voi cere permisiunea pentru o legătură oficială și voi veghea să ramii aceeași, neafectată de Schimbările viitoare. Sînt Tehnicienii, și încă unul bun, și știu destule despre Schimbări. Și mai sînt și alte câteva lucruri!

Și se opri.

Noys întrebă:

— Dar este voie? Adică, poți lua oameni în Eternitate și să-i sustragi Schimbărilor? Nu pare prea corect, totuși, după tot ce mi-ai spus.

— Timp de o clipă, Harlan se simți marunt și îngurât în golul uriaș al miilor de Secole care-l înconjurau în sus-Timp și jos-Timp. Timp de o clipă, se simți foarte departe chiar și de Eternitate, care îi era singurul cămin și singura credință, respins și de Timp, și de Eternitate. Doar femeia pentru care le parasisse pe toate rămăsese lîngă el.

Spuse din adîncul sufletului:

— Nu, este o crimă. O crimă foarte mare, de care îmi este groaznic de rușine. Dar aș face-o din nou, dacă ar fi nevoie, și încă de nenumarate ori.

— Pentru mine, Andrew? Pentru mine?

Nu-și ridică privirea ca s-o întîlnească pe a ei.

— Nu, Noys, pentru mine. Nu aș putea suporta să te pierd.

— Și dacă sintem descoperiți...?

Harlan știa răspunsul, îl știa încă din acel moment de clarviziu din noaptea aceea din Secolul 482, cînd Noys dormea lîngă el. Nici acum, însă, nu îndrăzneă să se gîndească la cutremurătorul adevăr.

— Nu mă tem de nimeni. Știu cum să mă apăr. Ei nici nu-și imaginează cît de multe știu.

interludiu

HARLAN, ducîndu-se cu gîndul înapoi, își dădea seama că urmasse o perioadă idilică.

În acele fizio-săptămîni se întîmplaseră o sută de lucruri, toate amestecîndu-se mai tîrziu în amintirile lui, făcînd ca acest interval de timp să pară mai lung decît fusese în realitate. Orezle idilice fuseseră, fără îndoială, cele petrecute cu Noys, iar ele îmbrăcau restul lucrurilor într-o aură strălucitoare.

Punctul 1: Își împachetă obiectele personale din Secția 482, hainele și filmele, mult îndrăgitele lui volume de periodice din Timpurile Primitive, minuite cu grijă.

El însuși urmări îndeaproape întocmirea acestora în Secția lui permanentă, 575.

Cînd ultimul pachet fu ridicat în nava pentru mărfuri, de către personalul de la Întreținere, Finge se afla lîngă el.

Alegîndu-și cuvinte de o banalitate infailibilă, Finge spuse:

— Deci, ne părăsești!

Zîmbetul îi era larg, dar își ținea buzele strînse, astfel încît dinții de-abia i se vedeau. Minile îi erau împreunate la spate și trupul lui îndesat se legăna

continuu pe picioarele scurte.

Harlan nu-l privi pe superiorul său, Mormăi indifereent:

— Da, domnule!

— Îi voi raporta Calculatorului Senior Twissell despre modul cu totul satisfactor în care ți-ai îndeplinit îndatoririle de Observator în Sectorul 482.

Harlan nu fu în stare să scoată nici măcar un cuvînt, ursuz de mulțumire. Rămase tăcut.

Finge urmă, cu o voce brusc coborîta:

— Deocamdată, nu voi raporta și recenta ta ieșire violentă împotriva mea.

Și, cu toate că își pastrase zîmbetul și privirea amabilă, avea un aer de satisfacție haină.

Harlan ridică brusc privirea și spuse:

— Cum doriți, Calculator.

Punctul 2: Se re-instală în Secția 575.

Îl întîlni pe Twissell aproape imediat. Fu fericit să vadă din nou corpul acela mic și fața ridată, de spînduș bătrîn. Fu fericit să vadă pîna și cilindrul alb și fumegînd adăpostit între doua degete patate, ridicat cu repeziunea către buze.

— Calculator, îl salută Harlan în felul lor obișnuit.

isaac asimov

Twissell, care tocmai ieșea din biroul lui, îl privi un moment fără să-l vadă și fără să-l recunoască. Fața îi era trasă și ochii lui obosiți se căzneau să deslușească ce vedeau.

— Ah, Tehnicianul Harlan. Ți-ai încheiat misiunea în Secolul 482?

— Da, domnule.

Comentariul lui Twissell sună cel puțin straniu. Își privi ceasul, care, ca orice ceas din Eternitate, era reglat să arate fizio-timpul, arătând data și ora și spuse:

— La ȃnc, băiete, la ȃnc. Minunat. Minunat.

Harlan simți cum îi tresare inima. Atunci cînd se văzuseră ultima oară nu ar fi fost în stare să înțeleagă această remarcă. Acum însă crezu că înțelege. Twissell era obosit, altfel poate că nu s-ar fi apropiat atîta de miezul problemei. Sau o fi crezut că remarcă lui este atît de încrîntată, încît nu are nici o importanță cît de mult dezvăluie.

Harlan întrebă pe tonul lui cel mai indiferent cu putință, ca să nu se observe că remarcă lui este legată în vreun fel de cea a lui Twissell.

— Ce mai face Novicele meu?

— E bine, e bine, răspunse Twissell, în aparență doar pe jumătate atent la ce spune. Pufăi o dată scurt din tubul de tutun, din ce în ce mai mic, dădu din cap în semn de la revedere și plecă grăbit.

Punctul 3. Novicele.

Părea mai în vîrstă. Cînd îi întinsese mîna și îi spuse, „Îmi pare bine că te-ai întors”, Harlan parea să se simtă mult mai matur.

Sau poate doar că, după ce Harlan îl privise înainte mai mult ca pe un elev, Cooper îi apărea acum mai mult decît un Novice, și anume un instrument foarte important în mîinile Eternilor. În mod normal, crescuse de-acum în ochii lui.

Căută să nu-i arate toate acestea. Se aflau în încăperile lui și Tehnicianul se odihnea între suprafețele de porțelan imaculat, bucuros de a fi scăpat de petele încărcate caracteristice Secolului 482. Oricît încerca să facă o legătură între barocul salbatic din 482 și Noys, nu reușea decît să li asocieze cu Finge. Noys îi sugera un crepuscul trandafiriu, satinat, și, în mod straniu, austeritatea goală a Secțiilor Secolelor Ascunse.

Vorbea grăbit, ca și cum ar fi fost nerăbdător să-și ascundă gîndurile periculoase.

— Ei, Cooper, ce-ai mai făcut cu tine cît am fost eu plecat?

Cooper rise, își netezi, stingherit, cu un deget, mustața căzută și răspunse:

— Tot matematică. Mereu matematică.

— Da? Cred că probleme destul de complicate de-acum.

— Da, destul de avansate.

— Și cum merge?

— Pînă acum este suportabil. Îmi vine destul de ușor. Îmi place. Dar prea mă indoapă cu cunoștințe.

Harlan dădu din cap, cu o anumită satisfacție.

— Matrici de Cimpuri Temporale și lucruri de genul ăsta?

Însă Cooper, înroșindu-se puțin, se întoarse către volumele rînduite în rafturi și spuse:

— Hai să ne întoarcem la Primitivi. Aș avea niște întrebări.

— Despre ce?

— Despre viața citadină în Secolul 23. Los Angeles, în special.

— De ce tocmai Los Angeles?

— Este un oraș interesant. Nu credeți?

— Ba da, dar hai să-l privim mai întîi în Secolul 21. Atunci a atîns apogeul strălucirii sale.

— Mai bine... în Secolul 23.

— Bine, de ce nu?

Fața îi era imposibilă, dar dacă această imposibilitate i-ar fi fost înlăturată, ca un vîl, expresia lui ar fi vădit înverșunare. Presupunerea lui, excepțională intuiție, era mai mult decît o presupunere. Totul se verifică de la sine, cu exactitate.

Punctul 4: Cercetare. Pe două planuri.

Mai întîi, pentru sine însuși. În fiecare zi parcurgea rapoartele de pe biroul lui Twissell cu o privire scrutătoare. Erau rapoarte despre diversele Schimbări de Realitate planificate sau sugerate. La Twissell, fiind membru al Consiliului Atotemporal, veneau zilnic copii și Harlan știa că nu-i va scăpa nici una. Căuta în primul rînd apropiata Schimbare din 482. În al doilea rînd, căuta alte Schimbări, orice alte Schimbări, care ar putea avea vreo fisură, vreun punct nevralgic, o deviere cît de mică de la perfecțiunea cerută, vreun detaliu vizibil pentru ochiul lui experimentat și talentat de Tehnician.

În cel mai strict sens al cuvîntului, nu îi era îngăduit să studieze rapoartele, dar Twissell nu prea dădea în perioada aceea pe la biroul lui și nimeni altcineva nu găsi de cuvîntă să se amestece în treburile Tehnicianului lui personal.

Aceasta era doar o parte a cercetărilor sale. Cealaltă se desfășura în biblioteca Secției 575.

Pentru prima oară, se aventură dincolo de acele părți ale bibliotecii care îi monopolizau de obicei atenția. În trecut, „bîntuise” secția Istoriei Primitive (foarte săracă, astfel încît majoritatea lucrărilor de referință și materialelor trebuiau căutate în jos-Timpul îndepărtat al mileniului trei, ceea ce era desigur normal). Scotocise mai cu seamă rafturile repartizate Schimbărilor de Realitate, teoriei, tehnicii și istoriei lor. O colecție excelentă (cea mai bună din Eternitate, în afara Bibliotecii Centrale, și asta datorită lui Twissell) pe care o cunoștea în amănunțime.

Acum se plimba curios printre celelalte rafturi cu filme. Pentru întîia dată observă (cu majusculă, de data aceasta), rafturile rezervate Secolului 575, cu geografiile sale, care difereau de la Realitate la Realitate, de istoriile sale, care erau și mai variate, și cu Sociologiile, care variau cel mai mult. Acestea nu erau cărțile sau rapoartele scrise despre acest Secol de către Eterni Observatori sau Calculatori (pe acestea le cunoștea), ci de către Temporalii înșiși.

Erau acolo și operele literare ale Secolului 575 și acestea îi răscoliră amintirile despre controversele aprinse pe care le auzise, legate de valorile Schimbărilor alternative. Va fi cutare capodoperă influențată sau nu? Și dacă da, în ce fel? În ce măsură au afectat Schimbările trecute operele de artă?

Și atunci, se putea vreodată ajunge la un acord general în privința artei? Putea ea fi redusă la termeni cantitativi, care să poată fi evaluați mecanic de mașinile de Calculat?

Oponenții principali ai lui Twissell în acest domeniu erau un Calculator numit August Sensor Harlan, incitat de acuzațiile fervente pe care Twissell le aducea celuiualt și vederilor sale, citise cîteva din lucrările lui Sensor și i se păruseră surprinzătoare.

Sensor întrebase și în mod public și, după părerea lui Harlan, deconcertant, dacă o nouă Realitate nu ar putea conține o personalitate analogă în sine unei alteia care să fi fost adusă în Eternitate dintr-o Realitate anterioară. Analizase apoi posibilitatea ca un Etern să-și întâlnească analogul în Timp, cu sau fără știință, și făcuse speculații asupra consecințelor în ambele cazuri. (Ceea ce se apropia foarte mult de una din temerile cele mai pregnante ale Eternității și Harlan, cutremurat, purtase discuția grăbit, simți-

sfârșitul eternității

du-se nelalocul lui). Și, desigur, vorbisera îndelung despre soarta literaturii și artei în diverse tipuri și clasificări ale Schimbărilor de Realitate.

Dar Twissell nu admitea replică.

— Dacă valorile artei nu pot fi calculate, ți-a ei la Harlan, atunci la ce să ne mai certăm pe subiectul asta?

Și părările lui Twissell, din câte știa Harlan, erau împărțite de marea majoritate a membrilor Consiliului Atotemporal.

Totuși, acum, Harlan se opri în fața rafturilor rezervate romanelor lui Eric Linkollew, considerat de obicei scriitorul cel mai bun al Secolului 575, și se minuna. Numără cincisprezece ediții de „Opere complete” diferite, fiecare, fără îndoială, aparținând altei Realități. Era sigur că fiecare din ele este oarecum deosebită. De exemplu, unul din volume era vizibil mai subțire decât celelalte. O sută de Sociologi trebuie să fi elaborat analize ale diferențelor dintre ediții în funcție de fundalul sociologic al fiecărei Realități, câștigând astfel un statut superior.

Harlan trecu apoi la acea aripă a bibliotecii care adăpostea mecanismele și instrumentația diferitelor Secole 575. Multe dintre acestea, după câte știa Harlan, fuseseră scoase din Timp și rămăseseră intacte, ca produse ale ingeniozității umane, doar în Eternitate. Omul trebuia apărut de propria sa inventivitate tehnică, mult prea neînfrînată. Asta mai înainte de toate. Nu trecea un fizio-an și, undeva în Timp, tehnologia nucleară își și schimba brusc direcția către zona primejdiosului și trebuia să i se imprime un nou curs.

Se întoarse în biblioteca propriu-zisă, la rafturile destinate matematicii și istoriei matematicii. Degetele lui treceau ușor peste titluri și, după o oarecare gândire, alese șase cărți din raft și le luă cu el.

Punctul 5. Noys.

Cel mai important element al acestei perioade, literatura îl idilică.

În orele lui libere, după plecarea lui Cooper — cînd putea, de obicei, să mănînce în singurătate, să citească în singurătate, să doarmă în singurătate, să aștepte în singurătate (sau în liniște) ziua următoare — se ducea pe navă.

Acum mulțimea din toată inima poziției Tehnicianului în societate. Era recunoscător, cum nu visase niciodată că ar putea fi, pentru felul în care îl evitau toți.

Nimeni nu îl întreba dacă are dreptul să folosească nava, nimănui nu-i păsa dacă pornea în sus-Timp sau în jos-Timp. Nu-l urmărea nici un ochi curios, nici o mină nu se întindea să-i ofere ajutor, nici o gură clevetitoare nu-l provoca la vorbă.

Putea pleca unde și cînd dorea.

Noys îi spuse:

— Te-ai schimbat, Andrew, pe cuvîntul meu că te-ai schimbat.

O privi zîmbindu-i.

— În ce privință, Noys?

— Zîmbești, nu-i așa? Asta e una. Nu te privești niciodată în oglindă ca să-ți vezi surisul?

— Ma tem s-o fac. Mi-aș spune: nu pot fi chiar atât de fericit. Sint bolnav. Delirez. Sint închis într-un ospiciu, visez cu ochii deschiși și nici nu-mi dau seama.

Noys se apropie și-l ciupi.

— Simți ceva?

Îi trase capul către el, simțindu-se învăluit de părul ei moale, întecat.

Cînd se depărtară din nou, ea îi spuse, cu respirația tăiată:

— Te-ai schimbat și aici. Ai făcut progrese

enorme.

— Am avut un profesor bun, începu Harlan și se opri brusc, temîndu-se să nu-i producă neplăcere la gîndul celor care-și aduseseră contribuția la formarea unui profesor atât de strălucit.

Dar risul ei nu păru tulburat de un astfel de gînd. Mincasera și ea îi apărea mătasoasă și îmbietoare, moale și caldă în veșmintele pe care i le adusese.

Ea îi urmări privirea și își atinse cu gingașie rochia, dezlipind-o de îmbrățișarea moale a coapsei.

— Aș vrea să nu-mi mai aduci nimic, Andrew. Zău că n-ar trebui să-mi mai aduci.

— Nu văd nici un pericol în asta, răspunse el, nepăsător.

— Ba da. Nu fă imprudențe. Mă pot descurca cu ce am aici pînă... pînă cînd se rezolvă totul.

— De ce să nu ai aici hainele și lucrurile tale?

— Pentru că nu merită să te duci după ele pînă la mine acasă, în Timp, și să fii prins. Și dacă fac Schimbarea cît timp ești tu acolo?

Evită, încurcat, răspunsul.

— Nu cred.

Apoi, însuflețindu-se, adăugă:

— Și apoi am generatorul meu la mînă, și el mă menține în fizio-Timp, așa că nici o Schimbare nu mă poate afecta, înțelege?

Noys suspină.

— Nu înțeleg. Nu cred că o să înțeleg vreodată totul.

— Dar nu e greu.

Și Harlan îi explica și iar îi explica, cu multă însuflețire! Noys asculta cu ochi științietori, care nu lăsa niciodată să se vadă clar dacă o interesa pe de-a-tregul sau o amuza, sau amîndouă odată.

Viața lui Harlan devenise mult mai bogată. Avea cu cine vorbi, cu cine să discute despre viață, fapte și gîndurile lui. Era ca și cum ea ar fi făcut parte din el, dar o parte suficient de separată pentru a comunica prin viu grai și nu prin gînduri. Suficient de separată pentru a-i putea da răspunsuri imprevizibile, pornite din raționamente independente. Cît este de ciudat, gîndea Harlan, ca cineva să Observe un fenomen social ca instituția matrimonială și totuși să-i scape un adevăr atât de important. Ar fi putut să prevadă vreodată, de exemplu, că tocmai interludiile pasionate vor fi acelea pe care le va asocia cel mai puțin cu noțiunea de idilă?

Ea se culbări în brațele lui și-l întreba:

— Cum mai merge cu matematicile tale?

— Vrei să-ți arăt ceva din ele?

— Să nu-mi spui că le porți mereu la tine?

— De ce nu? Drumurile cu nava îmi iau mult timp.

N-are nici un rost să-l irosesc.

Se desprinsese din îmbrățișarea ei, scoase un mic video-aparat din buzunar, băgă un film și zîmbi dragăstos cînd ea îl duse la ochi.

Noys îl înapoie scuturînd din cap!

— N-am mai văzut niciodată atîtea bucle și șerpuituri. Tare-aș vrea să pot citi și eu Intertemporală asta Standard a voastră.

— De fapt, semnele șerpuite, despre care vorbești, nu sînt Intertemporală „noastră”, ci doar notații matematice.

— Dar tu le înțelegeai, nu-i așa?

Harlan se temea să facă ceva care ar fi putut umbri admirația sinceră din ochii ei, dar era nevoit să spună.

— Nu intr-atît pe cît aș vrea. Totuși, am prins destulă matematică pentru a putea obține ceea ce vreau. Nu trebuie să înțeleg chiar totul ca să pot vedea o spîrtură în zid, de-ajuns de mare ca să încapă prin ea o navă de mărfuri.

Aruncă aparatul în aer, îl prinse cu o răsucire a

mâinii și-l puse pe masă.

Ochii lui Noys îl urmăriră cu aviditate și pe Harlan îl fulgeră un gînd neașteptat.

— Sfînte Tîmp! Dar tu nu poți citi deloc în întreprins, nici chiar dacă ți-ăș aduce un vido-apa-rat!

— Nu, sigur că nu.

— Atunci biblioteca Secției de aici nu-ți folosește la nimic. Nu m-am gîndit niciodată la asta. Ți-ar trebui filmele tale din 482.

Ed spuse repede:

— Nu vreau nici unul.

— Le vei avea.

— Pe cuvîntul meu că nu le vreau! E o prostie să riști.

— Le vei avea!, repetă el.

Se afla acum pentru ultima oară la granița imaterială dintre Eternitate și locuința lui Noys, în Secolul 482. Data trecută își spusese la fel, că este pentru ultima oară. Schimbarea era acum aproape iminentă, lucru pe care nu i-l spusese lui Noys, dintr-un respect pe care-l avea pentru sentimentele oricui, cu atît mai mult pentru cele ale ființei iubite.

Îi fusese totuși ușor să hotărască această incur-siune suplimentară. Făcea parte din bravură, ca s-o impresioneze pe Noys, aducîndu-i cărțile-film din gura leului, și parte dintr-o dorință zgîndăritoare (cum suna expresia Primitivă?). „Să prilească barba regelui Spaniei, dacă se putea referi astfel la Finge-cel-cu obrezul-neted”.

Și apoi, va mai avea, probabil, ocazia să savureze atmosfera sinistru-atrăgătoare a unei case condam-nate.

O simțise și înainte, cînd folosise marja de timp în-găduită de diagramele spațio-temporale. O simțise pe cînd rătăcea prin camere, adunînd haine, mici obiecte de artă, recipiente ciudate și lucruri de pe masa de toaletă a lui Noys.

Acolo pătrunsese și se îmbibase liniștea sumbră a unei Realități condamnate, de dincolo de simpla absență fizică a sunetului. Harlan nu-i putea imagina analogul într-o nouă Realitate. Ar fi putut fi o casă mică în zona suburbană, sau o clădire cu camere de închiriat pe o stradă din oraș. Terenul luxuriant, ca un parc, pe care se înalță, ar putea fi înlocuit de un maidan cu tuftșuri și arbuști rebei. Sau ar putea ră-mîne aproape neschimbată. Și (pe Harlan îl emoționa acest gînd) ar putea fi sau nu locuită de analogul lui Noys.

Pentru el casa era deja o stafie, un spectru prema-tur, care începea să bîntuie încă dînaite de a muri. Și pentru că aceste ziduri însemnau pentru el foarte mult, și dădu seama că-i pare rău de agonia casei și-i pîngea soarta.

O singură dată doar, în cinci incursiuni, auzise un sunet care tulburase liniștea încăperilor. Se afla în cămăra, unde, bucuros că tehnologia respectivei Realități și a Secolului făcuse să dispară moda servi-torilor și-l scăpase de o problemă, alesese cîteva borcane cu conserve și tocmai se gîndea că a luat destule pentru un singur drum și că Noys va fi cu adevărat bucură să întrerupă monotonia regimu-lui său bogat, dar uniform, pe care i-l punea la dispoziție Secția — cu alimente cu care era obișnu-ita. Rîsesse chiar tare la gîndul că, nu cu mult timp înainte, considerase că ea are un mod de alimentare

cu totul decadent

Exact în mijlocul unui hohot de rîs auzise o bufni-tură, un zgomot distinct, îngheța.

Sunetul venise de undeva din spatele lui, și, în mo-mentul de surpriza în care încremenise pe loc, îi ve-niră în minte mai întîi pericolul mai puțin important, al unui spărgător, și apoi primejdia mai mare a unui Etern facînd investigații.

Dar nu putea fi un spărgător. Întreaga perioadă a diagramei spațio-temporale, cu marjă de timp cu tot, fusese „curățată” cu multa grijă și aleasă dintre alte perioade similare de Tîmp datorită lipsei factorilor perturbatori. Pe de altă parte, el declanșase o mi-croscimbare (poate că nu chiar atît de „micro”), sustrăgînd-o pe Noys.

Cu inima zvicnind, se forță să se întoarcă. I se păru că ușa din spatele lui se închisese chiar atunci, parcurgînd ultimul milimetru pînă la perete.

Își reprimă impulsul de a o deschide, de a căuta prin casă. Cu delicatețesele lui Noys în brațe, se în-toarse în Eternitate și aștepta eventualele repercu-siuni timp de două zile, înainte de a se aventura în sus timpul îndepărtat. Reperкусиunile nu veniră și, în cele din urmă, uită cu totul de incident.

Acum însă, în timp ce regla comenzile ca să intre în Tîmp pentru ultima oară, întîmpinarea îi reveni în minte. Sau poate că îl urmărea gîndul la Schimbarea care era foarte aproape acum. Mai tirziu, întorcîndu-se la acest moment, simți că primul sau cel de-al doilea gînd fuseseră cele care îl făcuseră să gre-șească comenzile. Altă scuză nu exista.

Greșeala nu se văzu imediat. Încăperea fusese aleasă corect și Harlan păși direct în biblioteca lui Noys.

Devenise de-acum destul de decadent, el însuși pentru a nu fi dezagustat de exagerarea cu care erau elaborate casetele filmelor. Litterele titlurilor se îm-pleteau într-un filigran complicat, pînă cînd deve-neau deosebit de atrăgătoare, dar total ilizibile. Era un triumf al esteticii asupra utilității.

Harlan luă cîteva cărți de pe rafturi, la întîmplare, și fu surprins. Unul din titluri suna astfel: „Istoria so-cial-economică a timpurilor noastre.”

Aceasta era oarecum o latură a lui Noys la care se gîndise prea puțin. Nu era, evident, proastă și cu toate acestea lui nu-i trecuse niciodată prin minte că ar putea s-o intereseze și lucruri serioase. Avu im-pulsul de a răsfoi puțin „Istoria social-economică”, dar se răzgîndi. Va găsi volumul în biblioteca Secției 482, oricînd va dori. Cu siguranță-că Finge pustiise, cu luni înainte, bibliotecile acestei Realități pentru dosarele Eternității.

Puse filmul deoparte, trecu restul în revistă, alese lucrările de ficțiune și cîteva din ceea ce părea non-ficțiune ușoară. Acestea și două video-aparate de buzunar. Le puse pe toate cu grijă într-o geantă de voiaj.

Acela fu momentul în care auzi, din nou, un zgo-mot în casă. De data aceasta nu mai era doar o pă-rere. Nu mai era un zgomot scurt, făcut de cine știe ce. Era rîsul unui om, al unui bărbat. Nu era singur în casă.

Nici nu-și dădu seama cînd scăpă geanta din mina. Tîmp de o secundă confuză, nu putu gîndi decît că a fost prîns!

sfârșitul eternității

în capcană

TOTUL, deodată, i se păruse inevitabil. Era cea mai cumplită și dramatică ironie. Intrase în Timp pentru o ultimă dată, îi dăduse lui Finge peste nas pentru ultima oară, ulciorul mersese la apă pentru ultima dată. Și tocmai acum trebuia să fie prins.

Oare Finge fusese cel care ridea?

Cine altcineva ar fi pornit pe urmele lui, ar fi așteptat în tăcere, stînd în camera cealaltă, avînd o izbucnire de veselie?

Atunci... totul era pierdut? Și pentru că în momentul acela chinuitor era sigur că pierduse totul, nu se mai gîndi să fugă din nou sau să încerce să se întoarcă din nou în Eternitate. Acum îl va înfrunta pe Finge.

La nevoie, îl va omori.

Harlan porni către ușa de după care se auzise rîsul, cu pasul furșat și hotărît al celui ce ucide cu premeditare. Deconectă semnalul automat al ușii și o împinse cu mîna. Patru centimetri. Cinci. Fără un sunet.

Omul din încăperea de alături era întors cu spatele. Silueta îi era prea înaltă pentru a fi Finge și acest fapt pătrunse în mintea lui tulburată și-i opri înaintarea.

Apoi, ca și cum paralizia care părea să fi pus stăpînire pe amîndoi se ridica încetul cu încetul, celălalt se întoarse, centimetru cu centimetru.

Harlan nu mai văzu niciodată sfîrșitul mișcării. Profilul celui-lalt nu ajunsesse încă în raza lui vizuală cînd, luptîndu-se cu un val subit de groază, cu o ultimă farmă de voință, se trase înapoi din ușă. Propriul mecanism, și nu el, o închise fără un sunet.

Se dădu înapoi bîlbîind. Nu putea respira decît trăgînd violent aerul în piept, înghițindu-l și împingîndu-l apoi afară, în timp ce inima îi batea nebunește ca și cum ar fi încercat, disperată, să-l parăsească trupul.

Finge, Twissell și întreg Consiliul Iaolalta nu l-ar fi putut deconecta atît. Ceea ce îl dezarmase nu era frica de ceva fizic, ci mai degrabă groaza de natura accidentului.

Strînse mulțimea de cărți-filme într-o grămadă înformă și reuși, după două încercări neizbutite, să nimerescă ieșirea spre Eternitate. Pași peste prag, picioarele purtîndu-l mecanic. Gasi, fără să știe cum, drumul către Secolul 575 și apoi către încăperile sale personale. Statutul sau de Tehnician, din nou prețuit, din nou apreciat, îl salvă din nou. Puținii Eterni pe care îi întîlni se traseră în mod automat deoparte, privind drept peste capul lui.

Pentru el, asta era un mare noroc, pentru că nu era în stare să-și șteargă de pe față expresia funebra pe care și-o simțea, nici să-și recăpete culoarea și suflul. Dar ei nu-i dădură atenție și Harlan mulțumi Timpului și Eternității și oricărui element orb intrat în jocul destinului.

Nu recunoscu pe totul înfățișarea celui-lalt bărbat din casa lui Noys, dar îi știa, înpăimîntător de sigur, identitatea. Prima oară cînd auzise un zgomot în casă, el, Harlan, tocmai ridea și ceea ce-l tăiaase risul fusese o bufnitură, ceva greu care căzuse în camera de alături. A doua oară cînea rîsese în camera alăturată și el, Harlan, scăpase geanta cu cărți-filme. Prima oară el, Harlan, se întorsese și nu mai văzuse decît o ușă închizîndu-se. A doua oară el, Harlan, închisese o ușă în timp ce un străin se întorcea.

Se întîlnise cu sine însuși!

În același Timp și în aproape același loc, el și eul său anterior cu cîteva fizio-zile se aflaseră față în față. Greșise comenzile, le reglase pentru un moment în Timp, pe care îl folosise deja, și el, Harlan, s-a văzut pe el, Harlan.

Se întoarse la munca lui, umbra groazei planînd deasupra-i zile în șir. Își blestemă lașitatea, dar asta nu servi la nimic.

Și, într-adevăr, din acel moment, începu degringolada. Putea să delimiteze cu precizie Marea Cumpană a Schimbării. Momentul-cheie fusese cel în care reglase comenzile pentru ultima intrare în 482, și, într-un fel sau altul, le reglase greșit. Din aceea clipă toate merseseră foarte, foarte prost.

Schimbarea de Realitate din Secolul 482 se desăvîrși exact în acea perioadă plină de deznădejde și nu făcu decît să o accentueze. În ultimele două săptămîni găsise trei Schimbări de Realitate propuse, care conțineau mici imperfecțiuni, iar acum alesese una din ele și totuși nu se putea hotărî să treacă la acțiune.

Alese Schimbarea de Realitate 2456—2781, V-5, pentru anumite motive. Dintre cele trei, era cea mai distanțată în sus-Timp, cea mai îndepărtată. Eroarea era minimă, dar importantă pentru viața omenirii. Era nevoie, deci, doar de o călătore rapidă pînă în secolul 2456 pentru a afla natura analogului lui Noys în noua Realitate, printr-o măruntă tactică de șantaj.

Se simțea însă descurajat de experiența lui recentă. Această amendare, ușor amenințatoare, nu i se mai părea un lucru simplu. Și odată găsit analogul lui Noys? Să-l înlocuiască cu analogul Noys, să o facă femeie cu ziua, croitoreasă, muncitoare? Cu siguranță. Dar ce să facă, atunci, cu analogul? Cu soțul pe care l-ar putea avea? Familia? Și copiii?

Pînă acum nu se gîndise la toate acestea. Le evitase. Ajunge pînă în ziua în care...

Dar acum nu se mai putea gîndi la altceva.

Cînd se trezi chemat de Twissell, cu vocea lui obosită dar întrebătoare, puțin umită, Harlan zăcea ascuns în camera lui, urîndu-se de moarte.

— Ce-i cu tine, Harlan, ești bolnav? Cooper mi-a spus că ai lipsit la mai multe ore de discuție.

Harlan căută să-și șteargă tulburarea de pe figură.

— Nu, Calculator Twissell. Sint doar puțin obosit.

— Ei, asta este de înțeles, în orice caz, băiete.

Apoi zîmbetul i se voală mai mult ca niciodată.

— Ai auzit că Secolul 482 a fost Schimbat?

— Da, răspunde Harlan scurt.

— Finge m-a sunat și a cerut să-ți se comunice că Schimbarea a reușit pe deplin.

Harlan ridică din umeri și deveni conștient de ochii lui Twissell privindu-l lung și aspru de pe monitorul Comunicatorului. Nelinistit, întrebă:

— Da, Calculator?

— Nimic, răspunde Twissell și, poate din cauza poverii anilor, mulți și grei pe umerii lui, vocea îi era inexplicabil de tristă. Mi s-a parut că vrei să-mi spui ceva.

— Nu, nu am nimic de spus.

— Bine, atunci ne vedem mîine la deschidere, în sala Calculatoarelor, băiete. Eu am multe să-ți spun.

— Da, domnule, răspunde Harlan.

Rămase, cîteva minute lungi, cu privirea fixată pe ecranul acum gol. Sunase aproape ca o amenințare. Finge îl sunase pe Twissell, așadar. Oare ce-i spu-

sese lui Twissell și acesta nu menționase? Însă o amenințare deschisă era exact ce îi trebuia. Să te războiești cu o maladie a spiritului era ca și cum ai sta pe nisipuri mișcătoare și ai încerca să le domini bătându-le cu un băț. Să te războiești cu Finge era înșă cu totul altceva. Harlan își aminti de arma pe care o avea la îndemână și, pentru prima oară de câteva zile, simți că-și redobândește o parte din încrederea în sine.

Era ca și cum o ușă se închisese și o altă se deschisese. Harlan deveni pe atât de febril activ pe cât fusese de inert pînă atunci. Făcu o incursiune în Secția 2456 și îl determină pe Sociologul Voy să-i îndeplinească dorința întocmai.

Se descurcase perfect. Obținuse informația căutăta.

Și chiar mai mult decît căutase. Mult mai mult. Aparent, încrederea în sine îi era răsplătită. Un proverb al căminului său temporal spunea:

— Apucă urzica cu hotărîre și ea va deveni ciomagul cu care să-ți bați dușmanul.

Pe scurt, Noys nu avea analog în noua Realitate. Nici un fel de analog. Își va putea ocupa locul în noua societate în modul cel mai discret și convenabil cu putință, sau va putea rămîne în Eternitate. Nu va mai exista nici un motiv pentru care să i se refuze legătura, în afară de argumentul foarte teoretic că încălcarea legii — și știa foarte bine cum să-l contracareze.

Așa că se repezise în sus-Timp ca să-i ducă lui Noys vestea cea mare, să se bucure de acest succes nevisat, după cîteva zile groaznice de eșec aparent.

Și, în acel moment, nava se opri.

Nu-și încetînise mersul. Pur și simplu se oprise. Dacă mișcarea s-ar fi derulat de-a lungul vreuneia din cele trei dimensiuni ale spațiului, o oprire atît de bruscă ar fi zdrobotit nava, i-ar fi adus metalul la incandescență, i-ar fi transformat pe Harlan într-o grămadă de oase sfărîmate și carne crudă, sfîrtecă.

Dar nu-l făcu decît să se îndoale de amețeală și greață, sub povara durerilor interne.

Cînd își recăpătă vederea, bijibii pînă la temporometru și-l cercetă cu privirea înțepoșată. Arăta 100 000.

Într-un fel, asta îl sperie. Era o cifră prea rotundă. Se întoarse febril către comenzi. Unde era greșeala?

Nimic însă nu părea în neregulă, ceea ce îl înspăimînta și mai tare. Nimic nu trăsese în jos maneta de comandă. Rămăsese bine reglată pe sus-Timp. Nici un scurt-circuit. Toate ecranele indicatoare se aflau în zona neagră de siguranță. Nici o scădere de tensiune. Acul minuscul care marca un consum constant de mega-mega-coulombi arăta calm că energia era consumată, în continuare, în ritmul obișnuit.

Atunci, ce oprire nava?

Încet, ezitînd, Harlan atinse maneta de comandă, își înclcă mîna pe ea. O împinse în zona neutră și acul indicator al consumului de energie coborî la zero.

Răsuți maneta în cealaltă direcție. Acul indicator se ridică din nou și de data aceasta temporometrul relua șirul Secolelor în jos-Timp.

Jos-Timp, jos-Timp — 99 983, 99 972, 99 959...

Harlan răsuți din nou maneta. Din nou în sus-Timp. Încet. Foarte încet.

Apoi — 99 985, 99 993, 99 997, 99 998, 99 999, 100 000...

Bariera! Nici un pic peste 100 000. Energia Novei Sol se consuma în tăcere, într-un ritm incredibil, dar fără nici un folos. Se îndepărta și mai mult în jos-Timp. Se repezi, vijiliind din nou în sus. Buuuu!!!

Diții îi erau înclcătați, buzele strînse, respirația șuierătoare. Se simțea ca un prizonier izbîndu-se înnebunit de grațiile celulei.

Cînd se opri, după încă cîteva astfel de ciocniri, nava se afla tot la 100 000. Atît, nu mai departe.

Va schimba nava! (Dar nici gîndul acesta nu-i trezea mari speranțe.)

În tăcerea pustie a Secolului 100 000, Andrew Harlan păși afară din navă și alese alt tunel, altă navă, la întimplare.

Un minut mai tîrziu, cu maneta de comandă în mînă, privea deznădăduit la cifra 100 000 și știa că nici pe acolo nu putea trece.

Turba de minie! Acum! Tocmai acum! Cînd lucrurile se întorseseră în favoarea lui, în mod atît de neașteptat, să-l aștepte un dezastru atît de neprevăzut. Blestemul clipei în care greșise intrarea în 482 îl mai urmărea deci.

Împinse sălbatic maneta în jos, apăsînd-o la maximum fixînd-o acolo. Cel puțin, într-un fel, acum era liber, liber să facă tot ce vroia. O dată ce o izolaseră pe Noys în spațiile unei bariere, departe de el, ce-i mai puteau face? De ce s-ar mai putea teme?

Ajunse la secția 575 și ieși vijelios din navă, cu un dispreț total față de tot ce-l înconjură, un dispreț cum nu mai simțise niciodată. Se îndreptă către biblioteca Secției, fără să vorbească cu nimeni, fără să privească pe nimeni. Luă ceea ce căuta fără să se uite împrejur ca să vadă dacă fusese observat. Ce-i mai păsa?

Înapoi la navă, din nou în jos-Timp. Știa exact ce are de făcut. Privi, în treacă, ceasul cel mare care măsura Fiziotimpul Standard, numărînd zilele și delimitînd cele trei schimburi egale de activitate din cursul unei fizio-zile.

Finge trebuia să se afle acum în încăperile sale particulare, ceea ce era cu atît mai bine.

Cînd ajunse la Secția 482, Harlan se simțea ca stăpînit de febră. Gura îi era uscată, fără viață. Simțea o durere în piept. Dar mai simțea și forma tare a armei sub cămașă și o ținea bine, într-o parte, sub cot, și asta era singura senzație care conta.

Calculatorul Asistent Hobbe Finge ridică privirea spre Harlan și surpriza din ochii lui făcu încet loc îngrîjorării.

Harlan îl privi un timp în tăcere, lăsînd să-i crească îngrijorarea, așteptînd să o vadă transformată în spaimă. Păși ușor, rotîndu-se în jurul lui Finge, interpunîndu-se între el și monitorul Comunicatorului.

Finge era pe jumătate dezbrăcat, gol pînă la briu. Pieptul îi era acoperit cu par rar, era moale și umflat, aproape ca de femeie. Pîntecele i se revărsa peste curea.

Arată lipsit de demnitate, își spuse Harlan cu satisfacție, lipsit de demnitate și respingător. Cu atît mai bine.

Își viri mîna dreaptă sub cămașă, apucînd arma strîns.

— Nu m-a văzut nimeni, Finge, așa că nu mai privi spre ușă. Nu vine nimeni. Îți dai seama că ai de-a face cu un Tehnician. Știi ce înseamnă asta?

Vorbele sunau sec. Observa, minios, că ochii lui Finge nu vedeau teama, ci doar îngrijorare. Întinse chiar mîna după cămașă și, fără un cuvînt, începu s-o îmbrace.

Harlan continuă:

— Știi care este privilegiul unui Tehnician? N-ai fost niciodată Tehnician, n-ai de unde să știi. Asta presupune că nimeni nu urmărește unde te duci sau ce faci. Toți întorc capul și se străduiesc atîta să nu te vadă, încît ajung să reușească. Aș putea, de exemplu, să mă duc la biblioteca Secției, Finge, și să iau

sfîrșitul eternității

orice lucrare curioasă mi-ar da prin cap, în timp ce bibliotecarul se îngroapă cu totul în hîrtoagele lui și nu vede nimic. Pot să mă plimb pe coridoarele rezidențiale ale Secolului 482 și oricine trece pe lângă mine se dă la o parte și mai țirziu va jura că nu a văzut pe nimeni. Într-aita le este reflexul de puternic. Îți dai seama deci că pot să fac tot ce vreau, să merg unde vreau. Pot să intru în apartamentele personale ale Calculatorului Asistent al unei Secții, să-l forțez, cu arma la tâmplă, să spună adevărul și nu se va găsi nimeni care să mă oprească.

Finge rosti primele cuvinte.

— Ce ai în mîna?

— O armă, îl informă Harlan, și o scoase. O recunoști?

Teava, terminată într-o ușoară protuberanță metalică, lucea slab.

— Dacă mă omori... începui Finge.

— N-am sa te omor. Cînd ne-am întîlnit data trecută aveai un explozon. Acesta nu este un explozon. Este o invenție a uneia din Realitățile trecute ale Secolului 575. Probabil că nu o cunoști. A fost scoasă din Realitate. Era prea neplăcută. Poate ucide, dar la o energie mai scăzută, activează centrul durerii ai sistemului nervos și provoacă paralizia. Se numește, sau se numea, bici neuronice. Funcționează. Este încercat. L-am încercat pe un deget.

Ridică mina stîngă cu degetul mic țepaan.

— A fost foarte neplăcut.

Finge se mișcă neliniștit.

— În numele Timpului, despre ce este vorba de fapt?

— Există un fel de barieră peste tunelurile navelor în dreptul Secolului 100 000. Vreau să fie înlăturată.

— Un blocaj peste tunelurile navelor?

— Hai să nu facem pe mirații Țeri ai vorbit cu Twissell. Astăzi tunelurile sînt blocate. Vreau să știu ce Ț-ai spus lui Twissell. Vreau să știu ce s-a făcut și ce se va face. Pe sfîntul Timp, Calculator, dacă nu-mi spui, mă voi folosi de bici. Pune-mă la încercare dacă nu mă crezi.

— Stai, ascultă...

Finge trăgăna puțin cuvintele, simțind primul fior de spaimă și un fel de minie disperată.

— Dacă vrei adevărul, iată. Știm despre tine și Noys.

Ochii lui Harlan scînteiară.

— Ce anume știi despre mine și Noys?

— Credeai că ne-a scăpat ceva?

Privirea Calculatorului rămăsese ațintită pe biciul neuronice și fruntea începea să i se umezească.

— Pe Timp, după emoția pe care ai arătat-o după perioada de Observație, credeai că nu te vom ține sub supraveghere tocmai pe tine? Aș fi meritat să mi se ia statutul de Calculator dacă n-aș fi făcut-o. Știm că ai adus-o pe Noys în Eternitate. Am știut-o de la bun început. Ai vrut adevărul. Acum îl ai.

În acel moment, Harlan își disprețuia propria prostie.

— Ați știut?

— Da. Am știut că ai adus-o în Secolele Ascunse. Am știut de fiecare dată cînd ai intrat în Secolul 482, ca să-i duci fel de fel de fleacuri. Făcînd pe nebulul, cu jurămîntul de Etern complet uitat.

— Și-atunci de ce nu m-ați oprit?

Harlan se simțea covîrșit de povara propriei umilințe.

— Încă mai vrei să auzi adevărul?, îi aruncă Finge, începînd să câștige curaj în aceeași proporție în care Harlan era copleșit de sentimentul frustrării.

— Mai departe.

— Atunci lasă-mă să-ți spun că, încă de la bun început, nu te-am considerat un adevărat Etern. Un

Observator strălucit, desigur, și un Tehnician care a făcut față tuturor probelor. Dar nu un Etern. Cînd te-am adus aici pentru această ultimă sarcină, am făcut-o ca să i-o dovedesc și lui Twissell, care, pentru nu știu ce motive de neînțeles, te apreciază. Nu testam doar societatea prin intermediul fetei. Te testam pe tine, și ai eșuat, așa cum am știut ca se va întîmpla. Acum pune arma aia deoparte, biciul ăla sau ce-oi fi, și ieși odată de aici.

— Și ai venit și în încăperile mele personale, o data, spuse Harlan, cu sufletul la gură, — încercînd din răsputeri să-și păstreze demnitatea, dar simțînd-o cum îl părăsește ca și cum mîntea și spiritul Ț-ar fi fost la fel de inerte și insensibile ca și degetul amorțit de la mîna stîngă —, ca să mă îmboldești să fac ce am de făcut.

— Da, desigur. Și dacă vrei să fie spus pe sîleau, te-am provocat. Ți-am spus adevărul gol-goluț, că puteai s-o pastrezi pe Noys numai în Realitatea de atunci și acolo. Iar tu ai ales să acționezi nu ca un Etern, ci ca un mucos. După cum m-am și așteptat.

— Și așa face-o din nou, răspunse Harlan morocănos și de vreme ce s-a aflat totul, îți dai seama că nu mai am nimic de pierdut.

Îndreptă arma către mijlocul grăsului al lui Finge și-Ți șopti printre buzele palide și dinții înțeleștați.

— Ce s-a întîmplat cu Noys?

— N-am idee.

— Lasă asta. Ce s-a întîmplat cu Noys?

— Îți spun că nu știu.

Pumnul lui Harlan se strînse pe biciul neuronice.

Vocea îi era scăzută.

— Întîi piciorul. O să doară.

— În numele Timpului, știu asta. Așteaptă!

— Bine. Ce s-a întîmplat cu ea?

— Nu, ascultă. Pînă acum nu a fost decît o încălcare a disciplinei. Realitatea nu a fost afectată. Am verificat. O să te alegi doar cu o descalificare. Dar dacă mă omori sau dacă mă rănești cu intenția de a mă omori, înseamnă că ai atacat un superior. Pentru asta se dă pedeapsa cu moartea.

Harlan zîmbi la zădărniciia amenințării. Față de ceea ce se întîmplase deja, moartea i-ar fi oferit o scapare, inegalabilă în simplitatea și desăvîrșirea ei.

Dar Finge îi înțelese greșit zîmbetul. Se grăbi să spună:

— Să nu crezi că în Eternitate nu există pedeapsa cu moartea doar pentru că pînă acum nu te-ai lovit de așa ceva. Noi, Calculatorii, știm asta. Mai mult, au avut loc și execuții. Este simplu. În orice Realitate există victime ale unor accidente fatale, după care nu se mai găsește nici un cadavru. Rachete explozează pe traiectorie, curse aeriene se prăbușesc în adîncul oceanului sau se zdrobesc în creierul munților. Un ucișag poate fi pus în una din aceste nave doar cu cîteva minute sau secunde înainte de catastrofa. Chiar merită ceea ce faci? Merita asta?

Harlan își schimbă puțin poziția.

— Dacă încerci să scapi, să știu că nu merge. Sa-Ți spun un lucru: nu mă tem de pedeapsă. Mai mult, vreau ca Noys să fie a mea. O vreau acum. Ea nu există în Realitatea curentă. Nu are analog. Nu există nici un motiv pentru care să nu putem stabili o legătură formală.

— Este împotriva regulamentului ca un Tehnician...

— Vom lăsa Consiliul Atotemporal să decida, spuse Harlan și mîndria lui ieși în sfîrșit la suprafață. Și nu mă tem de o decizie adversă, așa cum nu mă tem nici sa te omor. Nu sînt un Tehnician obișnuit.

— Pentru că ești Tehnicianul lui Twissell?

Fața rotundă, transpirată a lui Finge, adăpostea o privire ciudată, care ar fi putut însemna una sau

triumf, sau cite ceva din fiecare.

— Pentru motive mult mai importante decât asta. Și acum.

Cu o hotărâre sumbră pe chip, puse degetul pe activatorul armei.

Finge strigă:

— Atunci du-te la Consiliu. Consiliul Atotemporal. El știe. Dacă ești atât de important...

Se opri, gîfîind.

Timp de o cipa, degetul lui Harlan se ridică, vădînd nehotărîre.

— Cum?

— Crezi că aș acționa de capul meu într-un caz ca asta? Am raportat întregul incident Consiliului, în același timp cu schimbarea de Realitate. Poftim! Ai aici duplicatură.

— Stai așa, nu mișca.

Dar Finge îi nesocoti ordinul. Repede, ca posedat de diavol, se și afla cu mina pe dosare. Degetul unei miini gâsi combinația codului pentru fișa căutată, degetele celelalte o formară pe citeva butoane. Un cep argintiu de bandă se ivi din pupitru, cu perforațiile sale de-abia vizibile ochiului liber.

— Vrei s-o și ascuți? Întrebă Finge și, fără să aștepte, o introduse în sonorizator.

Harlan asculta, înghețat. Era clar. Finge făcuse un raport complet. Dăduse detalii despre fiecare mișcare a sa în fiecare deplasare cu nava. Nu-i scăpase nici una, din cite își putea el aminti, pină în momentul întocmirii raportului.

După derularea benzii, Finge strigă din nou:

— Acum, du-te la Consiliu. Eu n-am pus nici o barieră în Timp. Nici n-aș ști cum. Și să nu crezi ca nu le pasă de problema asta. Zici că am vorbit ieri cu Twissell. Așa este. Dar nu m-am dus eu la el, ci el m-a chemat. Așa că du-te și întreabă-l pe Twissell. Spune-le ce Tehnician important ești. Și dacă vrei să mă împuști mai întîi trage și la naiba cu tine!

Lui Harlan nu-i scăpă jubilara din vocea Calculatorului. În acel moment simțea, evident, că este învingătorul, destul ca să creadă că nici măcar o biciuire neuronică nu i-ar mai atinge poziția.

De ce? Ținea oare atît de mult la prăbușirea lui Harlan? Sau gelozia lui pentru Noys era o pasiune atît de devoratoare?

Harlan își formulă vag aceste întrebări în minte și apoi întreaga problemă, cu Finge cu tot, i se păru ~~deodată~~ fără importanță.

Bagă arma în buzunar și dispăru ca un vîrtej pe ușa, către cel mai apropiat tunel de navă.

Atunci va fi Consiliul, sau Twissell, în ultimă instanță. Nu-i era frică de nici unul dintre ei, nici de toți la un loc.

Cu fiecare zi din această ultimă lună incredibilă, se convingese, din ce în ce mai mult, de propria-i indisponibilitate. Consiliul, însuși Consiliul Atotemporal, nu va avea de ales, ci va trebui să ajungă la o ~~telegrafare~~ atunci cînd va fi vorba să dea în schimb o rată pentru existența întregii Eternități.

cerc complet

TEHNICIANUL Andrew Harlan, dînd buzna în secolul 575, fu puțin surprins să se trezească în schimbul de noapte. Fizio-orele trecuseră pe nesimțite, în timp ce el cutreierase tunelurile navelor. Se uită, cu o privire golită de expresie, prin coridoarele întunecoase, dovadă a activității nocturne reduse. Dar, încă sub imperiul miniei, nu se opri să-și piardă timpul cu privitul. Se îndreptă către zona încăperilor personale. Va găsi camera lui Twissell la nivelul Calculatorilor, așa cum o găsise și pe a lui Finge, și nu se temea că ar putea fi observat sau oprit.

Simțea biciul neuronic, un obiect tare lipit de cot. Se opri în fața ușii lui Twissell (o spuneau literele gravate pe plăcuța de metal).

Harlan activă semnalul de la intrare, apăsînd lung, obraznic, pe buton. Cu palma umedă, provocă un scurtcircuit și îl lăsă să sune încontinuu. Bizitul venea ca din depărtare.

În spatele lui se auzi un pas ușor, pe care nu-l băgă în seamă, convins că, oricare ar fi, va trece pe lingă el fără să-i dea atenție. (Ah, ecusonul rozaliu de Tehnician!)

Dar pașii se opri ră și o voce îl interpelă.

— Tehnicianul Harlan?

Harlan se răscuși pe călcîite. Era un Calculator Junior, relativ nou în secție. Harlan simțea cum îl arde minia pe dinăuntru. Aici nu erau în 482. Aici nu era un simplu Tehnician, ci Tehnicianul lui Twissell, și Calculatorii mai tineri, în dorința lor de a intra în grațiile marelui Twissell, acordau uneori o politețe minimă Tehnicianului său.

— Doriți să-l vedeți pe Calculatorul Senior Twissell?

Agitat, nerăbdător, Harlan răspunse.

— Da, domnule.

(Dobitocul! Ce credea că poate să vrea cineva care sună la ușa cuiva? Să prindă o navă!)

— Mă tem că nu se poate.

— Este destul de important ca să merite să-l scolim din somn.

— Poate, dar nu este aici. Nu este în secolul 575.

— Dar unde este, exact? Întrebă Harlan, nerăbdător.

Privirea Calculatorului se transformă într-o căutătură disprețuitoare.

— Nu știu.

— Dar am o întîlnire importantă la prima oră.

— Div, aveți, îi răspunse Calculatorul și Harlan nu reuși să-și explice de ce situația îl amuza pe acesta atît de tare.

Calculatorul continuă, acum zîmbind de-a binelea.

— Ați venit cam devreme, nu-i așa?

— Dar trebuie să-l văd.

— Sînt sigur că se va întoarce în zori.

Zîmbetul i se lăți.

— Dar...

Calculatorul trecu pe lingă el, evitînd cu grijă orice contact, fie el doar și cel al hainelor.

Pumnii lui Harlan se încăleștau și se descleștau. Privi lung, neajutorat, în urma lui, și apoi, pentru că pur și simplu nu era nimic altceva de făcut, se întoarse încet, în camera lui, fără să fie pe deplin conștient de mișcările sale.

Dormi pe apucate. Își spusese că are nevoie de somn. Încercă să se relaxeze cu forța și, desigur, nu izbuti. Durata somnului îi fu o succedare de gînduri zadarnice.

sfârșitul eternității

Mai întâi de toate, Noys.

Nu vor îndrăzni să-i facă vreun rău, gîndea el ferit. Nu o puteau trimite înapoi în Timp fără a calcula mai întâi efectul asupra Realității, și asta le-ar lua zile, probabil săptămîni. Ca o alternativă, ar putea face cu ea lucrul cu care-l amenințase Finge: să o pună în calea unui accident căruia să nu i se poată da de urma.

Nu lua în serios această posibilitate. Nu era nevoie de o măsură atât de drastică. Și nu vor risca să-l supere astfel. (În tăcerea camerei întunecoasă și în stadiul acela de semi-conștiență în care lucrurile ajung adesea să-și piardă proporțiile în gîndire, Harlan nu găsea nimic grotesc în siguranța lui că acest Consiliu Atotemporal nu va risca să nemulțumească un Tehnician).

Mai existau, desigur, întrebări care ar putea fi date unei femei captive. O femeie frumoasă, dintr-o Realitate hedonistă.

Harlan înlătura hotărît acest gînd de cîte ori îi revenea în minte. Era, deopotrivă, mai probabil și mai inimaginabil decît moartea, și nu putea concepe așa ceva.

Se gîndi la Twissell.

Bătrînul nu era în 575. Unde era, în aceste ore în care ar fi trebuit să doarmă? Un bătrîn trebuie să-și facă somnul. Harlan cunoștea răspunsul. Consiliul ținea ședințe consultative. Despre el. Despre Noys. Despre ce era de făcut cu un Tehnician indispensabil de care nimeni nu îndrăznea să se atingă.

Colțurile buzelor i se ridicară. Chiar dacă Finge le-a raportat atecul din seara aceea, asta n-o să le influențeze cîtusi de puțin deliberările. Crimele sale ar fi prea puțin agravate de asta. Indispensabilitatea sa nu va fi, cu siguranță, micșorată.

Și Harlan nu era nicicum sigur că Finge ar raporta incidentul. Recunoașterea faptului că a fost forțat să-și indoiea spinarea în fața unui tehnician ar pune un Calculator Asistent într-o lumină ridicolă și Finge nu ar alege o asemenea situație.

Harlan se gîndi la Tehnicienii ca grup, ceea ce, în ultimul timp, nu i se întîmplase prea des. Propriul lui statut oarecum neobișnuit, de om al lui Twissell și semi-Educator, îl ținea prea departe de alți Tehnicienii. Dar Tehnicienii oricum nu erau solidari. De ce?

Chiar trebuia să treacă prin 575 și 482 vîzînd sau vorbind mult prea rar cu un alt Tehnician? Chiar trebuia să se evite unul pe celălalt? Trebuia să se poarte ca și cum ar fi acceptat statutul în care îi viriseră superstițiile altora?

În mintea lui, forțase deja Consiliul să capituleze în ceea ce-o privea pe Noys și acum formula și alte revendicări. Tehnicienii trebuia să li se admită o organizație proprie, întruniri regulate... să li se acorde mai multă prietenie... un tratament mai bun din partea celorlalți.

În ultimul său gînd despre sine se văzu ca un erou, revoluționar al societății, cu Noys lîngă el, apoi se scufundă, în sfîrșit, într-un somn fără vise...

Îl trezi semnalul de la ușa, care parcă îi șoptea cu o nerăbdare răgușită. Își adună gîndurile pînă la a fi în stare să privească la ceasul mic de lîngă pat și gemu.

Sîntea timp. După toate astea, mai dormise și prea mult.

Reuși să atingă butonul corect, și vizorul pătrat de pe ușa deveni transparent. Nu recunoscuseră fața, dar a oricui ar fi fost, era autoritară.

Deschise ușa și omul, purtînd ecusonul portocaliu al Administrației, pași înăuntru.

— Tehnicianul Andrew Harlan?

— Da, Administrator. Ai treabă cu mine?

Administratorul nu paru deloc incomodat de beligeranța ascuțită a întrebării.

— Aveți o întîlnire cu Calculatorul Senior Twissell?

— Da. Și?

— Sînt aici ca să vă informez că ați întîrziat

— Harlan se holbă la el

— Despre ce este vorba? Nu ești din 575, nu-i așa?

— Secția mea este 222, replica celălalt, glacial. Administratorul Asistent Arbut Lemm. Răspund de aranjamente și încerc să evit o nervozitate neopurtună datorată nesocotirii înștiințărilor oficiale făcute prin Comunicator.

— Ce aranjamente? Ce nervozitate? Despre ce este vorba? Ascultă, am mai avut ședințe cu Twissell. Este superiorul meu. Nu-i nici o nervozitate în asta.

O privire surprinsă trecu rapid peste studiata lipsă de expresie pe care Administratorul o păstrase pînă acum pe chip.

— Nu ați fost informat?

— Despre ce?

— Cum despre ce?! O subcomisie a Consiliului Atotemporal se întrunește aici în 575. Tot locul, din cîte mi s-a spus, a răsunit de această veste ore în șir.

— Și vor să mă vadă? Și, imediat ce întreba, gîndi: „Sigur că vor să mă vadă. Despre ce altceva ar discuta în întrunire dacă nu despre mine?”

Înțelese acum amuzamentul Calculatului Junior din seara precedentă, în fața camerei lui Twissell. Calculatorul știa despre întrunirea proiectată și îl amuza să vadă că un Tehnician s-ar putea aștepta ca Twissell să-l primească la o asemenea oră. „Foarte amuzant”, își spuse Harlan cu amărăciune.

Administratorul continua.

— Eu am ordinele mele. Nu știu nimic mai mult. Apoi, încă surprins: chiar n-ați auzit nimic de toate astea?

— Tehnicienii, replică Harlan sarcastic, duc o viață retrasă.

Încă cinci în afară de Twissell! Toți Calculatori Seniori, nici unul Etern de mai puțin de 35 de ani!

Cu șase săptămîni mai înainte, Harlan ar fi fost copleșit de onoarea de a lua masa cu un astfel de grup, amuțit de combinația de responsabilitate și putere pe care o reprezentau. I-ar fi apărut în de două ori mărirea lor naturală.

Acum însă îi erau adversari, mai rău, judecători. Nu avea timp să fie impresionat. Trebuia să-și elaboreze strategia.

Poate nu știu că el a aflat că o au pe Noys. N-ar putea să fi aflat decît dacă Finge le-a spus de ultima întîlnire cu el. Dar chiar și la lumina zilei, era mai incredințat ca oricînd că Finge nu era omul care să anunțe în public că a fost insultat și băgat în sperietți de un Tehnician.

Părea recomandabil, deci, ca Harlan să-și păstreze deocamdată acest atu, să-i lase pe el să facă primul pas, să spună primele cuvinte care ar însemna o înfruntare pe fața.

Nu pareau să se grabească. Îl priveau placid pe deasupra unui dejun frugal, ca și cum ar fi fost un specimen neinteresant expus, pe un plan de forță, de niște repulsoare. Plin de disperare, Harlan le întorcea privirile.

Îl știa pe toți după renume și după reproducerea tridimensională din filmele fiziologice de orientare. Filmele coordonau transformările din toate Secțiile Eternității și trebuiau vizionate de toți Eternii, de la Observatori în sus.

August Sennor, spinul (nici măcar gene sau sprin-cene), îl atrăgea, desigur, cel mai mult. Mai întâi, pentru că înfățișarea ciudată a ochilor acelora întu-necați, pătrunzători, pe fundalul pleoapelor și frunții fara pic de păr, era cu mult mai impresionantă în reali-tate decât păruse vreodată în trimensiune. În al doilea rind, pentru că știa de ciconiile din trecut dintre Sennor și Twissell. În sfârșit, pentru că Sennor nu se mulțumea să-l privească. Îi bombarda cu întrebări, cu un glas ascuțit.

La mare parte din aceste întrebări nu se putea răs-punde. De exemplu:

— Cum au ajuns să te intereseze timpurile Primi-tive, tinere?

— Te-ai ales cu vreun folos de pe urma acestor studii, tinere?

În sfârșit, pâră să se așeze mai bine pe scaun. Își împinse farfuria pe toboganul pentru resturi și-și îm-pleti degetele groase (Nici pe mâini nu avea fir de păr, observa Harlan.)

Sennor spuse:

— Întotdeauna am vrut să aflu ceva. Poate mă poți ajuta.

Harlan gândi: „Acum e-acum”

Răspunse, cu glas tare:

— Dacă sînt în măsură, domnule.

— Pe unu din noi, aici, în Eternitate — n-o să spun toți, nici măcar destui (și aruncă o privire rapidă chi-pului obosit al lui Twissell, în timp ce ceilalți se tra-sera mai aproape ca să asculte) —, dar pe cîțiva, în orice caz, îi interesează filozofia Timpului. Poate știi la ce mă refer.

— Paradoxurile călătoriei în Timp, domnule?

— Da, dacă vrei să te exprimi chiar atît de melo-dramatic. Dar asta nu e totul, desigur. Există pro-blema adevăratei naturi a Realității, problema con-servării masei și energiei în timpul Schimbărilor de Realitate și așa mai departe. Noi, cei din Eternitate, sîntem influențați în analizarea acestor lucruri, de datele călătoriilor în Timp. Ființele tale din epoca Primitivă, totuși, nu cunoșteau călătoria în Timp. Ce credeau ei despre materie?

Șoapta lui Twissell se auzi pe toată lungimea me-sel.

— Subtilități!

Dar Sennor nu-l luă în seamă.

— Îmi răspunzi la întrebare, Tehnician?

— Primitivii nici nu se gîndeau la deplasarea în Timp, Calculator.

— Nu o credeau posibilă?

— Cred că nu.

— Nici măcar în speculații?

— Cît despre asta, spuse Harlan nesigur, cred că au existat speculații de diverse feluri, în anumite ge-nuri de literatură „de evadare”. Nu le cunosc prea bine, dar cred că o temă frecventă era cea a unui om care s-a întors în Timp pentru a-și ucide propriul bu-nic pe cînd era copil.

Sennor paru încîntat.

— Minunat! Minunat! Iată cel puțin o expresie a paradoxului principal al deplasării în Timp, dacă luăm o Realitate nedeviantă, nu? Acum, Primitivii tăi, mă-nucmet să afirm, nu s-au gîndit la Realitate decît ca fiind nedeviatoare. Am dreptate?

Harlan aștepta să răspundă. Nu vedea ținta con-verșației sau scopurile ascunse ale lui Sennor și asta îl enerva.

— Nu știu destule ca să vă răspund exact, dom-nule. Cred că au existat speculații cu privire la dru-muri alternative în Timp, sau diferite planuri de exis-tență. Nu știu.

Sennor își împinse în afară buza de jos.

— Sînt sigur că te înșeli. Ai fost derutat de intro-

ducerea propriilor tale cunoștințe în nenumăratele ambiguități pe care le-ai întîlnit. Nu, fără experiența efectivă a deplasării în Timp, complexitățile filozo-fice ale Realității ar depăși cu mult mîntea ome-nească. De exemplu, de ce realitatea posedă inerție? Asta o știm cu toții. Orice modificare în cursul ei tre-buie să atingă o anumită amplasare înainte ca o Schimbare, una adevărată, să fie efectuată. Chiar și atunci, Realitatea are tendința de a-și relua poziția inițială.

De pildă, închipuie-ți o Schimbare aici, în Secolul 575. Realitatea se va schimba cu efecte crescătoare pînă prin Secolul 600. Se va schimba, dar cu efecte din ce în ce mai mici, pînă în 650. După aceea, Reali-tatea va rămîne neschimbată. Cu toții știm aceasta, dar știe vreunul din noi și de ce se întîmplă astfel? Un raționament intuitiv ne-ar sugera că orice Schim-bare de Realitate își va mări efectele fără limită pe măsură ce trec Secolele, și totuși nu este așa.

Să luăm un alt aspect. Tehnicianul Harlan, mi s-a spus, este neîntrecut în alegerea Schimbării Minime Necesare pentru orice situație. Da' pun pariu că nu poate să explice cum ajunge la propria lui alegere.

Gîndește-te cît de neajutorată trebuie să fie Primiti-vii. Își fac griji dacă cineva își omoară propriul bunic pentru că nu înțeleg adevărul despre Realitate. Să luăm un caz mai probabil și mai ușor de analizat, ca-zul unui om care, în deplasările lui în Timp, se întîl-nește cu sine însuși...

Harlan îșiși:

— Ce e cu un om care se întîlnește cu sine însuși?

Faptul că intrerupsese un Calculator era, în sine, o încălcare a disciplinei. Tonul cu care o făcuse agrava acest delict pînă la a-l face scandalos, și toate privi-rile se întoarseră către el cu imputare.

Sennor clipi contrariat, dar continua pe tonul exer-sat al cuiva decis să rămînă politicos în ciuda unor dificultăți aproape insurmontabile. Spuse, continuî-n-du-și propoziția interuptă, evitînd astfel să dea im-presia că ar răspunde direct întrebării care-i fusese adresată cu atîta grosolanie.

— Și cele 4 subdiviziuni în care se poate încadra un asemenea act. Să numim persoana de mai de-vreme în fizic-Timp A, și pe cea de-a doua B. Subdi-viziunea unu, A și B, pot să nu se vadă, sau să nu facă ceva care să-l afecteze pe celălalt. În acest caz, ei nu s-au întîlnit cu adevărat și putem considera această alternativă ca fiind banală.

Sau B, cel de mai tîrziu, îl poate vedea pe A în timp ce A nu-l vede pe B. Aici, de asemenea, nu sînt de așteptat consecințe serioase. B, văzîndu-l pe A, îl surprinde într-o poziție și desfășurînd o activitate ca-re-i sînt familiare. Nimic nou.

Possibilitățile trei și patru spun că A îl vede pe B, în timp ce B nu-l vede pe A, și respectiv că A și B se vîd unul pe celălalt. În fiecare din aceste două ca-zuri, punctul serios este faptul că A l-a văzut pe B. Omul, într-un moment anterior din existența sa fizio-logică, se vede pe sine într-un moment ulterior. Ob-servăm că a aflat că va fi în viață la vîrsta aparentă a lui B. Știe că va trăi să exercite acțiunea la care a fost marior. Dar cineva care își cunoaște viitorul în cel mai mic detaliu poate acționa în așa fel încît să-și schimbe viitorul. Urmează că Realitatea trebuie schimbată pînă la a nu-l lăsa pe A și B să se întîl-nească sau, cel puțin, să-l împiedice pe A să-l vadă pe B. Atunci, deoarece nimic dintr-o Realitate făcută iReală nu poate fi detectat, A nu l-a întîlnit niciodată pe B. În mod asemănător, în orice paradox aparent al deplasării în Timp, Realitatea se modifica întotdeauna în direcția evitării paradoxului și ajun-gem la concluzia că nu există paradoxuri în deplasa-rea în Timp și că nici nu pot exista.

sfârșitul eternității

Sennor părea foarte mulțumit de sine și de expunerea lui, dar Twissell se ridică în picioare.

— Mă tem, domnilor, că timpul ne presează.

Mult mai brusc decât s-ar fi așteptat Harlan, dejunul fu terminat. Cinci dintre membrii subcomisiei ieșiră, unul după altul, salutându-l cu o înclinare a capului, cu aerul celor a căror curiozitate, slabă în cel mai bun caz, fusese satisfăcută. Numai Sennor îi întinse o mână și-i adresa un:

— Bună ziua, tinere morocănos.

Cu un amestec ciudat de sentimente, Harlan îi urmări cum pleacă. Care fusese scopul mesei? Și, mai ales, al referirii la persoanele care se întâlnesc cu sine? Nici nu pomeniseră de Noys. Veniseră aici doar ca să-l studieze? Să-l examineze din cap până în picioare și apoi să-l lase pe mână lui Twissell?

Twissell se întoarse la masă, acum golită de mincare și tacimuri. Rămăseseră singuri și, ca și cum ar fi vrut să materializeze acest fapt, Twissell își răsuci o altă țigară.

— Și acum la lucru, Harlan. Avem multe de făcut.

Dar Harlan nu vroia, nu putea să mai aștepte. Spuse, pe un ton categoric:

— Înainte de a ne apuca de treabă, trebuie să vă spun ceva.

Twissell păru surprins. Pielea feței i se încreți în jurul ochilor cu privire stinsă și, gânditor, îndesa capătul țigării.

— Sigur, vorbește dacă vrei, dar mai întâi stai jos, băiete.

Tehnicianul Andrew Harlan nu lua loc. Pășea încocoare și-ncolo de-a lungul mesei, înăbușindu-și cu greutate cuvintele, ca să nu izbucnească, fierbind și clocotind, în incoerență. Capul rotund, îngâlbent de vîrstă, cu pielea zbircită, al Calculatorului Senior Laban Twissell se întorcea la dreapta și la stînga, urmărind pasul nervos al celuilalt.

Harlan începu:

— De citeva săptămîni am parcurs tot felul de filme despre istoria matematicii, cărți din Realități diferite ale Secolului 575. Realitățile nu conțază cine știe ce. Matematicile nu se schimbă. Nici cursul dezvoltării lor. Indiferent de modificările Realităților, istoria matematicii este aceeași. Matematicienii sînt alții, mereu alții fec aceleași descoperiri, dar rezultatul finale... Oricum, am studiat foarte bine problema și am băgat-o la cap. Cum vă sună asta?

Twissell se încruntă.

— Nu-i o ocupație cam ciudată pentru un tehnician?

— Dar nu sînt un simplu Tehnician, Știi asta.

— Continuă, spuse Twissell, privind la cronometrul pe care-l purta cu el.

Degetele cu care ținea țigara o răsuceau cu o nervozitate neobișnuită.

Harlan reluă:

— În secolul 24 trăia un om pe nume Vikkor Mallansohn. Asta face parte din Era Primitivă, știi. El s-a făcut cunoscut cu prima construire încununată cu succes a unui Cîmp Temporal. Asta înseamnă, desigur, că a inventat Eternitatea, pentru că Eternitatea nu este decât un imens Cîmp Temporal, scurtcircuitînd Timpul Obișnuit, eliberat de limitele acestuia.

— Asta al învăț-o ca Novice, băiete.

— Dar nu mi s-a spus și că Vikkor Mallansohn nu ar fi putut în nici un caz să inventeze Cîmpul Temporal în secolul 24. Și că nimeni n-ar fi putut. Pentru că nu exista baza matematică pentru asta. Nu existau ecuațiile fundamentale Lefebvre. Nici nu puteau să existe înainte de cercetările făcute de Jan Verdeer în secolul 27.

Dacă exista vreun gest prin care Calculatorul Senior Twissell ar fi putut exterioriza o uluire totală, îl

făcu acum. Lăsă țigara să-i cadă dintre degete. Îi dispăru pină și zîmbetul.

— Ți s-au predat ecuațiile Lefebvre, băiete?

— Nu. Și nu pretind că le înțeleg. Dar sînt necesare pentru Cîmpul Temporal. Asta știu. Și nu au fost descoperite pină în Secolul 27. Știi și asta.

Twissell se aplecă să-și ridice țigara și o privi cu indolia.

— Și dacă Mallansohn a dat peste Cîmpul Temporal fără să-i fie clară justificarea matematică? Decă a fost pur și simplu o descoperire empirică? Că doar au mai fost cazuri.

— M-am gândit și la asta. Dar după ce a fost inventat Cîmpul, au fost necesare trei secole pentru a i se dezvălui implicațiile, iar la sfîrșitul lor nu exista nici un mod în care Cîmpul lui Mallansohn să poată fi îmbunătățit. Nu poate fi vorba de o coincidență. În o sută de feluri, concepția lui Mallansohn arată că a folosit, cu siguranță, ecuațiile Lefebvre. Dacă le știa sau le-a elaborat fără contribuția lui Verdeer, ceea ce este imposibil, de ce n-a spus-o?

— Înșiși sa vorbești ca un matematician. Cine ți-a spus toate astea?

— Am văzut filme.

— Doar atît?

— Și m-am gândit.

— Fără o pregătire matematică avansată? Te-am urmărit îndăpărîndu-te luni de-a rîndul, băiete, și tot nu ți-ai fi ghicit acest talent deosebit. Zi-i înainte.

— Eternitatea nu ar fi putut fi instituită fără descoperirea Cîmpului Temporal de către Mallansohn. Mallansohn nu ar fi reușit toate acestea fără cunoștințe matematice care nu existau decât în viitorul lui. Una la mînă. Pe cînd aici, în Eternitate, chiar în momentul acesta, se află un Novice care a fost ales Etern împotriva oricăror reguli, căci depășise limita de vîrstă și, pe deasupra, mai era și înșurat. Dumneavoastră l-ați pus să învețe matematici și Sociologia Primitivă. A doua la mînă.

— Și?

— Spun că aveți intenția să-l trimiteți cumva înapoi în Timp, dincolo de punctul terminus în jos-Timp al Eternității, înapoi în Secolul 24. Intenția dumneavoastră este ca Novicele, Cooper, să-l învețe ecuațiile Lefebvre pe Mallansohn. Vedeți, acum — adăugă Harlan cu o emoție intensă —, că propria mea poziție de expert în Epoca Primitivă și faptul că sînt conștient de ea îmi dă dreptul la un tratament special. Foarte special.

— Sfînte Timp, murmură Twissell.

— E-adevărat, nu-i așa? Întregim cerul, cu ajutorul meu. Fără asta...

Lăsă fraza în suspensie.

— Te-ai apropiat atîta de adevăr... Și totuși pot să jur că nu exista nimic care să indice...

Twissell căzu într-o meditație adîncă, în care nici Harlan, nici lumea dinafară nu puteau pătrunde.

Harlan spuse repede:

— M-am apropiat numai de adevăr? Este chiar adevărul.

Nu-și dădea seama nici el de ce este atît de sigur de esența afirmației lui, dacă nu doar pentru că doorea cu atîta disperare să fie așa.

— Nu, nu. Nu chiar adevărul. Novicele Cooper nu se întoarce în 24 ca să-l învețe ceva pe Mallansohn.

— Nu vă cred.

— Trebuie. Trebuie să vezi toată gravitatea situației. Am nevoie de colaborarea ta în ceea ce a mai rămas din proiect. Vezi, tu, situația este de fapt un cerc, un ciclu, dar mult mai complet decât îți închipui. Mult mai complet, băiete. Novicele Brinsley Sheridan Cooper este Vikkor Mallansohn!

isaac asimov

începuturile eternității

LUI HARLAN nu i-ar fi trecut prin cap că Twissell va spune atunci ceva care să-l poată surprinde. Se înșelase.

Spuse:

— Mallansohn. El...

Twissell, cu țigara redusă la un muc, scoase alta.
— Da, Mallansohn. Nu vrei o rezumare rapidă a vieții lui? Fii atent. S-a născut în secolul 78, a petrecut o perioadă de timp în Eternitate și a murit în secolul 24.

Mina mică a lui Twissell se așază ușor pe cotul lui Harlan și fața lui de gnom se descompuse într-o prelungire zbîrcită a zîmbetului lui obișnuit.

— Haide, băiete, fizio-Timpul trece chiar și pentru noi și astăzi nu simțim cu totul stăpîni pe noi înșine. Vii cu mine în biroul meu?

Porni înainte și Harlan îl urma, sesizînd, dar nu în întregime, ușile care se deschideau și platformele mobile.

Făcea legătura între informația primită și propria lui problemă, cu planul de acțiune. După primul moment de dezorientare, hotărîrea îi reveni. În fond, lucrurile se schimbau doar pentru a face ca importanța lui pentru existența Eternității să crească și mai mult, valoarea lui să atingă alte culmi, dorințele să-i fie mai sigur satisfăcute, iar Noys — mai sigur dată înapoi.

Noys!

Sfînte Timp, să nu-i faci vreun rău! Ea era singura parte adevărată a vieții lui. Întreaga Eternitate, alături de ea, era doar o fantezie superfluă și nici măcar una care să merite vreo osteneală.

Cînd se trezi în biroul lui Twissell, nu-și putea aduce bine aminte cum se făcuse de ajunsese, din sala aceea, tocmai aici. Deși se uită împrejur și încercă să integreze încăperea în realitate prin forța pură a masei elementelor sale, nu părea decît o altă parte a unui vis care supraviețuise propriei sale rațiuni de a fi.

Biroul lui Twissell era o încăpere curată, lungă, din porțelan aseptice. Unul din pereți era întesat, din podele pînă la tavan și de la cap la cap, cu micro-unitățile calculatoare, care, în ansamblu, alcătuiau cel mai mare Computaplex în folosința personală din Eternitate și, într-adevăr, unul din cele mai mari existente. Peretele opus era și el acoperit cu filme de referință. Între acești pereți, ce mai rămăsesse din camera nu era cu mult mai mult decît un coridor, întrerupt de o masă de scris, două scaune, echipament de înregistrare-proiectare și un obiect neobișnuit, cum Harlan nu mai văzuse, și care nu-și dezvăluie utilitatea pînă cînd Twissell nu arunca în el ramășițele unei țigări. Aceasta se stînea fără zgomot, dar Twissell, în maniera lui obișnuită de prestidigitator, ținea deja o altă în mînă.

Harlan gîndi: „Și acum, la obiect!”

Începu, cam prea tare, cu prea multă brutalitate.

— Există o fată, în Secolul 482.

Twissell se încruntă și flutură repede din mînă ca și cum ar fi dat grabit deoparte subiectul neplăcut.

— Știu, știu. N-o să i se întîmple nimic. Și nici ție. Totul o să fie bine. O să am eu grijă.

— Vreți să spuneți...

— Îți spun că cunosc povestea. Dacă asta te nelîștește, atunci poți să te calmezi.

Harlan se holba uluit la batriîn. Asta era tot? Deși se gîndise intens la imensitatea puterii sale, nu se așteptase totuși la o dovadă atît de limpede.

Dar Twissell își reluă vorba.

— Hai să-ți povestesc ceva, începu, aproape pe tonul cu care ar fi vorbit în fața unui Novice proaspăt adus. Nu credeam că o să fie necesar, și poate că încă nici nu este, dar cercetarile și perspicacitatea ta o merită.

Îl privi, în felul lui, ciudat.

— Știi, încă nu-mi vine să cred că le-ai făcut pe toate singur.

Apoi continuă:

— Omul pe care majoritatea Eternilor îl cunosc sub numele de Vikkor Mallansohn a lăsat, după moartea lui, niște însemnări din timpul vieții. Nu era chiar un jurnal, nici o biografie. Era mai mult un fel de ghid, lăsat Eternilor, de care știa că vor exista într-o bună zi. Era inclus într-un volum de stază a Timpului, care putea fi deschis doar de Calculatorii din Eternitate, și care a rămas, deci, neatințat timp de trei secole după moartea lui, pînă s-a instituit Eternitatea, și Calculatorul Senior Henry Wadsmann, primul din șirul marilor Eterni, l-a deschis. Documentul a fost apoi transmis, în condiții de securitate strictă, de-a lungul unui șir de Calculatori Seniori, dintre care eu sînt ultimul. I se spune memoriul Mallansohn.

În memoriu se află povestea unui om pe nume Brinsley Sheridan Cooper, născut în Secolul 78, adus ca Novice în Eternitate la vîrsta de 23 de ani, după ce fusese căsătorit ceva mai mult de un an, fără să aiba copii.

Întrînd în Eternitate, un Calculator numit Laban Twissell i-a predat matematicile și un tehnician pe nume Andrew Harlan i-a predat Sociologia Primitivă. După o aprofundare temeinică a ambelor discipline și a altora, cum ar fi ingineria Temporală, a fost trimis în Secolul 24 pentru a preda, la rîndul lui, anumite noțiuni tehnice necesare unui om de știință Primitiv, Vikkor Mallansohn.

Odată ajuns în 24, a început mai întîi un proces lent de adaptare la societate. La asta l-au ajutat foarte mult pregătirea pe care i-o făcuse Tehnicianul Harlan și sfaturile amănunțite ale Calculatorului Twissell, care părea să fi avut o clarviziune misterioasă în privința problemelor cu care urma să fie confruntat.

După ce s-au scurs doi ani, Cooper l-a localizat pe unul Vikkor Mallansohn, un sihastru excentric din pădurile californiene, fără prieteni și fără rude, dar înzestrat cu o minte îndrăzneată și nonconformistă. Cooper s-a împrietenit cu el încetul cu încetul, l-a obișnuit — și mai încet — cu ideea că a întîlnit un călător în timp, venind din viitor, și a început să-l învețe matematica pe care trebuia s-o cunoască.

O dată cu trecerea timpului, Cooper a adoptat obiceiurile celuilalt, a învățat să se folosească de un generator Diesel electric rudimentar și de niște dispozitive electrice care îi făceau independenți de razele de energie.

Progresau încet însă, și Cooper se trezi că este un profesor mai puțin strălucit decît se așteptase. Mallansohn deveni morocănos și din ce în ce mai necooperativ și într-o zi muri brusc, căzînd într-unul din canioanele ținutului sălbatic, muntos, în care trăiau Cooper, după săptămîni întregi se desperare, confruntat cu ruina unei munci de-o viață și, probabil, a întregii Eternități, s-a hotărît să recurgă la o soluție disperată. Nu raportă moartea lui Mallansohn. În loc de asta, începu să construiască încet, din materialele

sfârșitul eternității

pe care le avea la îndemână, un Cîmp Temporal. Amănuntele nu contează. A reușit, după o corvoadă îndelungată și o grămadă de improvizatii, și a dus generatorul la Institutul Californian de Tehnologie, așa cum, cu ani înainte, se așteptase să facă Mallansohn. Continuarea o știi din propriile tale studii. Știi de neîncercarea și refuzurile cu care a fost întâmpinat, de perioada în care a fost ținut sub observație, știi că a evadat, că generatorul aproape se pierduse, știi de ajutorul dat de omul care servea la bufet, al cărui nume nu l-a aflat niciodată, dar care este acum unul din eroii Eternității, și de demonstrația finală făcută profesorului Zimbalist, în care un șoarece alb se deplasa înainte și înapoi în Timp. Nu te mai plictisesc cu toate astea. Cooper a luat numele de Vikkor Mallansohn în tot acest timp pentru că îi furniza un fundal și îl făcea un produs autentic al Secolului 24. Corpul adevăratului Mallansohn nu a mai fost găsit niciodată. În tot restul vieții sale, el și-a îngrijit generatorul și a colaborat cu specialiștii din Institut la reproducerea lui. Nu a îndrăznit să facă mai mult. Nu putea să-i învețe ecuațiile Lefebvre fără să schițeze trei Secole de viitor progres al matematicii. Nu a putut, nu a îndrăznit să facă vreo aluzie la adevărata lui origine. Nu a îndrăznit să facă mai mult decît făcuse, după cîte știa el, adevărul Mallansohn. Cei cu care a colaborat au fost foarte incurcați și găsesc în el un om care gîndea altfel de strălucit și totuși nu putea să-și explice performanțele. Și el însuși se simțea frustrat, pentru că prevedea, fără a fi în nici un fel capabil să o ajute, activitatea care va duce, pas cu pas, la experimentele clasice ale lui Jan Verdeer, și cum marele Antoine Lefebvre va construi, pe baza lor, ecuațiile fundamentale ale Realității. Și cum, după aceasta, va fi construită Eternitatea. De-abia către sfîrșitul lungii sale vieți, Cooper, privind cum apune soarele peste Pacific (descrie scena în amănunțime în memoriul său), a avut marea revelație a faptului că el era Vikkor Mallansohn și că nu era un substitut, ci omul însuși. Poate că numele nu era al lui, dar omul pe care istoria îl numea Mallansohn era, cu adevărat, Brinsley Sheridan Cooper. Înlăcărat de acest gînd, cu toate implicațiile lui, nerăbdător ca procesul instituirii Eternității să fie oarecum grăbit, îmbunătățit, cu un grad mai mare de siguranță, a scris memoriul și l-a pus într-un tub de stază a Timpului, în salonul casei sale. Și astfel cercul s-a întregit. Intențiile cu care Cooper-Mallansohn a scris memoriul au fost, desigur, ignorate. Cooper trebuie să-și urmeze cursul vieții exact așa cum și l-a urmat. Realitatea Primitivă nu admite schimbări. În acest moment, în fizio-Timp, acest Cooper pe care îl cunoști nu are habar de ce îl așteaptă. Crede că singura lui sarcină este să-l instruiască pe Mallansohn și să se întoarcă. Va continua s-o creadă pînă cînd anii îl vor învăța altceva și va începe să scrie memoriul. Intenția cercului în Timp este instituirea cunoștințelor despre deplasarea în Timp și natura Realității, pregătirea construirii Eternității înainte de vreme. Lăsată în voia ei, omenirea nu ar fi învățat adevărul despre Timp înainte ca realizările lor tehnologice în alte domenii să-i ducă la o inevitabilă sinucidere de rasă.

Harlan ascultase atent, prins în viziunea unui enorm cerc în Timp, închis în sine, traversînd, cu o parte din circumferință, Eternitatea. Ajunsesse foarte aproape de a o uita pe Noys, pentru moment.

Întrebă:

— Atunci ați știut tot timpul tot ce aveai de făcut, tot ce urmau eu să fac, tot ce am făcut.

Twissell, care păruse și el prins de propria-i povestire, privind lung printr-o ceață de fum albăstrui și reveni, încet, la realitate. Privirile lui bătrîne, înțe-

lepte, se fixară asupra lui Harlan și-i spuse, cu reproș:

— Nu, sigur că nu. Între stagiul lui Cooper în Eternitate și momentul în care a scris memoriul s-au scurs cîteva decenii de fizio-Timp. Nu a scris decît ce și-a amintit, ce a văzut cu ochii lui. Ar fi trebuit să-ți dai seama

Oftă și trecu un deget încovoiat prin fumul ce se ridica în sus ca o cortină, răsucindu-l în mici virtejuri involburate. Totul a venit de la sine. Mai întîi, eu. Am fost găsit și adus în Eternitate. Cînd, la fizio-Timpul potrivit, am devenit Calculator Senior, mi-a fost încredințat memoriul. Fusesem descris, scria că mie mi se va încredința, și mie mi s-a încredințat. Și iarăși în decursul fizio-Timpului ai apărut tu, la schimbarea unei Realități (îți analizasem cu atenție fiecare analog anterior), și apoi Cooper. Am completat detaliile apelînd la bunul simț și la serviciile Computplexului. Cu cîtă grijă, de exemplu, l-am instruit pe Educatorul Yarrow pentru rolul pe care urma să-l aibă, fără să dezvăluim nimic din adevărul semnificativ. Cu cîtă grijă, la rîndul lui, ți-a stimulat ție interesul pentru Era Primitivă.

Cu cîtă precauție a trebuit să-l oprim pe Cooper să învețe tot ce memoriul nu dovedea că a învățat.

Twissell zîmbi cu tristețe.

Sennor se amuza cu chestiuni din astea. Le numește inversarea cauzei și efectului. Cunoșcînd efectul, se ajustează cauza. Din fericire, eu nu sînt sfiorat de aceste Sennor. Am fost mulțumit, băiete, să descopăr că ești un observator și Tehnician excelent. Memoriul nu menționase asta, căci Cooper nu a avut ocazia să-ți cunoască munca și să ți-o aprecieze. Asta mi-a convenit. Îți puteam da o sarcină obișnuită, care o făcea pe cea esențială să treacă neobservată. Chiar și timpul pe care l-ai petrecut recent cu calculatorul Finge s-a integrat în plan. Cooper menționează o perioadă în care ai lipsit și în care lecțiile de matematică s-au intensificat atîta, încît tinjea sa te întorci. Odată, totuși, m-au băgat în sperieți.

Harlan spuse, brusc:

— Atunci cînd l-am luat pe Cooper la tunelurile navelor.

— Cum ai ghicit?

— A fost singura dată cînd ați fost cu adevărat furios pe mine. Bănuiesc că a fost oarecum împotriva celor scrise în memoriul Mallansohn.

— Nu chiar. Doar că memoriul nu spune nimic de nave. Mi s-a părut că evitarea unui aspect atît de proeminent în Eternitate însemna că le cunoștea prea puțin. Așa că intenția mea era să-l țin cît mai departe de nave posibil. Faptul că l-ai luat cu tine în sus-Timp m-a deranjat foarte mult, dar n-a avut urmări. Lucrurile au continuat așa cum era prevăzut, așa ca toate sînt în regulă.

Bătrînul Calculator își făcea încet mișcările, privindu-l pe bătrînul Tehnician cu o expresie de surprinză și curiozitate.

— Și în tot timpul ăsta tu ai ghicit tot ce se întîmplă. Asta pur și simplu mă uluiește. Aș fi jurat că nici măcar un Calculator uns cu toate alifante nu ar fi putut face deducțiile corecte doar cu datele pe care le-ai avut tu. Din partea unui Tehnician este chiar neliniștitor.

Se aplecă în față, îl bătu pe Harlan încet pe genunchi.

— Evident că memoriul Mallansohn nu spune ce-ai mai făcut după plecarea lui Cooper

— Înțeleg, domnule

— Vom fi atunci liberi. Mă rog, este un fel de-a spune: să facem ce vrem. Ai dat dovadă de un talent surprinzător, care nu trebuie irosit. Cred că ești merit să fii ceva mai mult decît un Tehnician. Nu-ți pro-

mit nimic acum, dar presupun ca-ți dai seama ca statutul de Calculator este o posibilitate distinctă.

Pentru Harlan era ușor să nu exteriorizeze nimic pe fața lui întunecată. Doar exersase ani în șir.

Gîndul lui era: „O mită în plus”.

Dar nimic nu trebuia sa rămîna în stadiul de ipoteză. Deducțiile lui, dezlanțuite, nefondate la început, la care ajunsese după un simulacru de revelație, în timpul unei nopți foarte, neobișnuite și emoționante, devenisera verosimile după cercetările făcute în bibliotecă. Deveniseră certitudini acum, cînd Twissell îi povestise totul. În cel puțin o privință, însă, existase o deviere. Cooper era Mallansohn.

Asta îi ameliorase pur și simplu poziția, dar, așa cum greșise în privința aceea, putea sa mai greșească și în alta. Însemna că nu trebuia să lase nimic la voia întîmplării. S-o spună! Să fie sigur!

Spuse, pe un ton egal, aproape indiferent.

— Responsabilitatea este mare și pentru mine, acum, cînd știu adevărul.

— Adică?

— Cit de subredă este situația? Să presupunem că se întîmplă ceva neașteptat și lipsesc într-o zi cînd ar trebui să-l învîl pe Cooper ceva esențial.

— Nu te înțeleg.

(Îi juca imaginația feste, sau în ochii aceia bătrîni și obosiți chiar se aprinsese o scintile de alarmă?)

— Adică se poate întreprinde acest cerc? Sau să mă exprim altfel. Dacă o lovitură neașteptată în cap mă scoate din acțiune la un moment în care memoriul spune clar că eram sănătos și lucram se întreprinde toată schema? Sau să presupunem că, pentru cine știe ce motiv, mă decid, în mod deliberat, să nu urmez cele scrise în memoriu. Ce se întîmplă?

— Dar ce te-a venit să te gîndești la toate astea?

— Pare logic. Și cred că, printr-o acțiune întîmplătoare sau intenționată, pot interrompe cercul. Și atunci? Distrug Eternitatea? Așa se pare. Dar dacă este așa, adăugă Harlan liniștit, ar trebui să mi se spună, ca să fiu atent să nu fac nimic inoportun. Deși îmi închipui că doar o împrejurare neobișnuită mă poate împinge către o astfel de acțiune.

Twissell rise, dar fals și gol pentru urechile lui Harlan.

— O ipoteză pur academică, băiete. Nu se va întîmpla nimic pentru că nu s-a întîmplat nimic. Cercul complet nu se poate interrompe.

— Ba s-ar putea... Fata din 482...

— Este în siguranță.

Twissell se ridică, nervos.

— Discuția asta nu se mai termină și m-am săturat de dezbateri logice, în care să mă tot cert cu restul subcomisiei care se ocupă de proiect. Și încă mai trebuie să-ți spun ție de ce te-am chemat aici și fizio-Timpul trece. Vrei să vii cu mine?

Harlan era satisfăcut. Situația era clară, iar puterea lui — de netăgăduit. Twissell știa că el putea spune, oricînd vroia: „Nu vreau să mai am nimic de-a face cu Cooper”. Știa că ar putea distruge Eternitatea în orice moment, dîndu-i lui Cooper informații importante despre memoriu.

Harlan era prea deștept ca să fi făcut asta cu o zi înainte. Twissell se gîndise să-l copleșească cu importanța misiunii sale, dar dacă crezuse că astfel o să-l aducă pe linia lor dreaptă, se înșelase.

Harlan își formulase foarte clar amenințarea, punînd-o în legătură cu siguranța lui Noys, și expresia de pe fața lui Twissell cînd lătrase „E în siguranță” arăta că înțelesese natura amenințării.

Se ridică și îl urmă pe Twissell.

Harlan nu mai fusese niciodată în încăperea în care intrau acum. Era apațioasă și arăta ca și cum

mai mulți pereți fuseseră dărîmați pentru a se face loc. Intraseră printr-un coridor îngust, blocat de un ecran de forță care nu coborise decît după un interval de timp suficient pentru ca fața lui Twissell să fie identificată automat.

Încăperea era ocupată, în cea mai mare parte, de o sferă care ajungea pînă aproape de tavan. În perețele ei se căsca o ușă, lăsînd să se vadă patru trepte mici care duceau la o platformă interioară bine luminată.

Dinauntru se auzeau voci și prin deschizătură se văzura picioare coborînd treptele. Apăru un om și o altă pereche de picioare se ivi în spețele său. Erau Sennor, din Consiliul Atotemporal, și un altul din grupul de la masă.

Twissell nu păru deloc încîntat. Vocea, totuși, îi rămase stăpînită.

— Subcomisia mai este încă aici?

— Numai noi doi, îi răspunse Sennor, indiferent. Rice și cu mine. Un instrument frumos, asta de aici. Are gradul de complexitate al unei nave spațiale.

Rice era un tip burduhănos, cu privirea perplexă a unuia care este obișnuit să aibă mereu dreptate și totuși se trezește, în mod inexplicabil, că pierde argument după argument. Își frecă nasul borcînat și spuse:

— Sennor se gîndește în ultimul timp numai la zboruri spațiale.

Capul pleșuv al lui Sennor lucea în lumină.

— Este un punct clar, Twissell. Să te întreb eu. Este zborul în spațiu un factor pozitiv sau unul negativ în calculul Realității?

— Întrebarea n-are noimă, spuse Twissell nervos. Ce fel de zbor spațial, în ce societate și în ce circumstanțe?

— Ei, hai. Cu siguranță că se poate spune ceva și despre zborul spațial în general.

— Doar că este autoimnativ, că se autodistruge și dispare.

— Atunci e inutil, spuse Sennor cu satisfacție în glas, deci este un factor negativ. Exact ce spuneam eu.

— Dacă nu te superi, îl întrerupse Twissell, Cooper va fi aici în cîteva minute. Încăperea trebuie să rămînă liberă.

— Sigur, sigur.

Sennor își băgă brațul sub cel al lui Rice și plecărară împreună. Chiar și din depărtare, se auzea clar cum declamă:

— Periodic, dragul meu Rice, tot efortul mental al omenirii se concentrează asupra zborului spațial, care prin însăși natura lucrurilor este condamnat la un final dezastruos. Ți-ai însira matricile, dacă n-ai fi sigur că ție-e evident. Cu mintea concentrată asupra spațiului, tînd să neglijezi dezvoltarea corectă a celor pămîntești. Am în pregătire o teză pe care o voi supune Consiliului, în care fac recomandarea ca Realitățile să fie schimbate, pentru eliminarea tuturor Secolelor în care există zborul „spațiu, nu? Ca ceva care se înțelege de la sine.

Se auzi și falsetul lui Rice:

— Dar nu puteți fi atît de drastic! Zborul în spațiu este o supapă de siguranță importantă în anumite civilizații. Luați Realitatea 54 din Secolul 290, care îmi vine acum în minte. Acolo...

Vocile se pierdură în depărtare și Twissell spuse:

— Un om ciudat, Sennor asta. Din punct de vedere intelectual, valorează cît doi din noi, aștia! Alți, dar valoarea lui se pierde în entuziasme de-astea subite.

— Credeți că poate avea dreptate? În legătură cu zborurile spațiale.

— Mă îndoiesc. Am putea judeca mai bine dacă Sennor chiar ar înainta teza de care vorbea. Dar n-o

sfârșitul eternității

s-o facă. O să-l apuce o altă pasiune înainte de a o termina și o să uite de cea veche. Dar lasă asta.

Lovi peretele sferei cu palma, făcându-l să răsune, apoi, cu aceeași mână, își dezlipi țigara de colțul buzei.

— Poți ghici ce e asta, tehnician?

— Arată ca o navă supradimensionată, cu un...virf.

— Exact. Așa e. Ai nimerit-o. Hai înăuntru.

Harlan îl urmă în interior. Sfera era destul de spațioasă pentru patru-cinci oameni, dar absolut goală. Podeaua era netedă, perețele curbat era întrerupt de două ferestre. Asta era tot.

— Fără comenzi?, întrebă Harlan.

— Comandă de la distanță.

Twissell își trecu mina peste netezimea peretelui.

— Pereți dubli. Volumul dintre ei cuprinde în întregime un Cîmp Temporal autonom. Acest instrument este o navă care nu e limitată la turfurile obișnuite, ci poate trece dincolo de punctul terminus, în jos-Timp, al Eternității. Proiectul și construcția au fost posibile datorită unor indicii valoroase din memoriul Mallansohn. Vino cu mine.

Cabina de comandă era o parte a încăperii mai separată de rest. Harlan păși înăuntru și privi mohorât la imensele bare colectoare.

Se auzi vocea lui Twissell.

— Mă auzi, băiete?

Harlan tresări și privi împrejur. Nu-și dăduse seama că Twissell nu-l urmăse înăuntru. Păși, automat, către fereastră și Twissell îi făcu cu mina. Îi răspunse:

— Vă adu. Vreți să vin afară?

— Nicidecum. Ești închis înăuntru.

Harlan sări la ușă și simți în stomac un șir de noduri reci, umede. Twissell avea dreptate! Dar ce se întâmpla, pe sfîntul Timp?

Vocea lui Twissell se auzi din nou.

— O să răsuflî ușurat cînd o să aflu, băiete, că responsabilitățile tale au luat sfîrșit. Îți făceai griji din pricina asta. Puneai tot felul de întrebări. Și cred că știu ce vroiai să spui. Asta nu trebuie să fie responsabilitatea ta. Este numai a mea. Din nefericire, tu trebuie să fii în cabina de comandă, deoarece scrie că tu erai acolo și manevrai comenzile. Scrie în memoriul Mallansohn. Cooper te va vedea pe fereastră și asta va rezolva problema. Mai mult, o să te rog sa

făci contactul final, după instrucțiunile pe care ți le voi da. Dacă simți că și asta este o responsabilitate prea mare, poți să te liniștești. Un alt contact, paralel cu al tău, se află în grăia altcuiva. Dacă, pentru orice motiv, nu poți face contactul, o va face el. Mai mult, voi tăia calea radio din cabina de comandă. Vei putea să ne auzi, dar nu și să ne vorbești. Nu trebuie, deci, să te temi că vreo exclamație involuntară de-ata va întrerupe cercul.

Harlan privea neputincios pe geam.

Twissell continuă:

— Cooper va fi aici în câteva momente și călătoria lui către Era primitivă va începe peste două fizio-ore. După aceea, băiete, proiectul va lua sfîrșit și tu și cu mine vom fi liberi.

Harlan se prăbușea, sugrumat, în vârtejul unui coșamr diabolic, îl trăsese Twissell pe sfoară? Tot ce făcuse avusese ca scop doar să-l aducă pe neștiute într-o cabină de comandă incușată? Ștind acum ca este conștient de propria importanță, improvizase, cu o inteligență drăcească, ținîndu-l prins în conversație, amestîndu-i emoția cu cuvinte, ducîndu-l ici, colo, pînă s-a făcut timpul să-l închidă?

Și capitularea aceea, rapidă și ușoară, în privința lui Noys. Nu va păți nimic, spusese Twissell. Totul va fi bine.

Cum de-a putut să creadă! Dacă n-aveau de gînd să-l facă vreun rău, să o atingă, de ce bariera temporală peste tunel la Secolul 100 000? Numai asta și ar fi trebuit să-l dea pe Twissell de gol cu totul.

Dar pentru că el (imbecilul!) a vroit să creadă, s-a lăsat dus de nas orbește în aceste ultime fizio-ore, s-a lăsat închis într-o cabină unde nici nu era nevoie de el, nici măcar ca să facă un contact final.

Dintr-o singură lovitură, fusese jefuit de toată importanța. Atîrurile din mîna lor deveniseră simple cărți de joc și Noys îi fusese luată pentru totdeauna. Nu-l interesa ce pedeapsă avea să urmeze. Noys îi fusese luată pentru totdeauna.

Nu-i trecuse nici o clipă prin cap că proiectul era atît de aproape de sfîrșit. De fapt, asta făcuse înfrîngerea posibilă.

Vocea lui Twissell se auzi slab.

— Întrerupem, băiete.

Harlan era singur, neputincios, inutil.

dincolo de punctul terminus

BRINSLEY Cooper își făcu apariția. Emoția îi îmbujorase fața îngustă, făcîndu-l să pară mai tînăr, în ciuda stufoasei mustăți Mallansohn care-l încadra buza superioară.

(Harlan îl putea vedea prin geam și-l auzea clar prin stația de radio Gindi, cu amarăciune: „O mustată Mallansohn. Desigur!”)

Cooper se îndreptă către Twissell.

— Nu m-au lăsat să intru pînă acum.

— Foarte bine. Aveau și ei instrucțiunile lor.

— S-a făcut timpul? Plec?

— Aproape.

— Și mă întorc? Voi mai vedea Eternitatea?

În ciuda prestației pe care Cooper o imită, se îngreț sale ținute, în vocea sa se putea desluși o nuanță de neliniște.

(În cabina de comandă, Harlan își propti pumnii strîniș de sticlă armată a ferestrei, dorindu-și în zadar să o sfîrșească cumva, să strige „Opriți! Acceptați condițiile mele sau voi...” Dar la ce bun?)

Cooper își roti privirile prin camera, aparent neobservînd că Twissell evitase să-i răspundă la întrebare. Ochii îi căzură pe Harlan, la geamul cabinei de comandă. Emoționat, îl făcu cu mina.

— Tehnician Harlan! Vino afară! Vreau să-ți strîng mîna înainte de plecare!

Twissell interveni.

— Nu acum, băiete, nu acum. Reglează comenzile.

— Da? Mi se pare că nu arată prea bine.

— I-am dezvoltat adevărata natură a proiectului. Mă tem că asta poate face pe oricine nervos.

— Sfînte Timp, așa e! Eu știu de câteva săptămîni

și tot nu m-am obișnuit cu ideea.

Risul lui capătase o notă isterică.

— Tot nu mi-a intrat în capul ăsta tare ideea că eu joc rolul cel mai important. Sint... sint puțin speriat.

— Nu-ți fac o vină din asta.

— Știi, de fapt, mai mult... stomacul. E partea mea cea mai puțin fericită.

— E normal și o să-ți treacă între timp... momentul plecării tale a fost fixat pe Intertemporal Standard și încă mai trebuie să-ți dau o grămadă de date orientative. De exemplu, nu ai văzut încă nava cu care vei merge.

În cele două ore care urma, Harlan, chiar dacă-i vedea, chiar dacă nu, de auzit auzea tot Twissell îl dăscălea pe Cooper în felul lui bombastic, și Harlan știa pe ce tema Cooper trebuia informat despre exact acele lucruri pe care urma să le menționeze în memoriul Mallansohn.

(Cerc întregit. Cerc complet. Și nici un fel în care Harlan să-l poată sfărâma cu o ultimă lovitură, cu care, ca Samson, să dărâme templul. Cercul s-a împlinit, cercul s-a închis.)

— Navele obișnuite, îl auzi pe Twissell perorind, sint și împinse, și trase, dacă putem vorbi așa în cazul forțelor Intertemporale. Într-o călătorie de la secolul X la Secolul Y, prin Eternitate, există un punct inițial încărcat cu energie și un punct final similar. Aici avem o navă cu un punct inițial încărcat, dar cu un punct destinație neîncărcat. Nu poate fi decît împinsă, nu și trasă. Din această cauză, necesită energii la un nivel... cu ordine întregi de magnitudine mai înalte decît în cazul navelor obișnuite. Stații speciale de transfer de energie au trebuit să fie instalate de-a lungul tunelelor ca să asigure concentrații suficiente de energie de la Nova Sol. Această navă specială, cu comenzile și sistemul ei de alimentare, are o structură deosebită. Timp de fiziodecenii, Realitățile au fost trecute prin sînt în căutarea de aliaje și tehnologii speciale. Realitatea-cheie a fost a 13-a din secolul 222. Ea a dat Presorul Temporal, fără de care această navă nu ar fi putut fi construită. Realitatea 13 din 222.

O pronunța cu o claritate elaborată.

(Harlan își spuse: „Ține minte, Cooper! Ține minte Realitatea 13 din 222 ca s-o pomeniști în memoriul Mallansohn, ca Eternii să știe unde să caute, ca să știe ce să-ți spună ca să scrii... Cercul se închide peste sine însuși”).

Twissell continua:

— Nava nu a fost testată dincolo de punctul terminus în jos-Timp, desigur, dar a făcut numeroase călătorii în Eternitate. Sîntem siguri că n-o să existe efecte negative.

— Nu-l așa?, întreba Cooper. Adică o să ajung acolo, altfel Mallansohn nu ar fi reușit să construiască cîmpul și doar a reușit!

— Exact. Vei ajunge într-un loc adăpostit și izolat, dintr-o regiune slab populată din sud-vestul Statelor Unite ale Americii.

— Americii, îl corectă Cooper.

— Americii, atunci. Secolul va fi al 24-lea. Sau, la sutime, al 23,17-lea. Cred că îl putem numi chiar anul 2317, dacă vrem Nava, așa cum ai văzut, este mare, mult mai mare decît e nevoie pentru tine. Chiar acum se pun în ale alimentare, apa, mijloacele de adăpostire și apărare. Tu vei avea instrucțiuni amanunțite care nu vor însemna nimic pentru altcineva în afara de tine. Trebuie să-ți spun ca prima ta sarcină ar fi să te asiguri ca nu te descopera vreun locuitor indigen pînă cînd ești gata să le faci față. Vei avea săpătoare-de-forță cu care vei putea să-ți faci o ascunzătoare în munte. Va trebui să scoți repede to-

tul din navă. Vor fi toate astfel așezate încît să-ți fie cît mai ușor.

(Harlan gîndi: „Repetă-! Repetă-! Toate i-au mai fost spuse o dată, dar repetă-! ca să-l între bine în cap, în memorie Cerc complet.”)

Twissell spunea.

— Va trebui să descarci în 15 minute. După asta, nava se întoarce automat la punctul de plecare, cu toate instrumentele prea avansate pentru acel Secol. O să primești o listă cu acestea. După plecarea navei, ești pe picioarele tale.

— Chiar trebuie să se întoarcă atît de repede?

— O întoarcere la timp mărește șansele de reușită.

(Harlan rosti în gînd: „Nava trebuie să se întoarcă în 15 minute pentru că s-a întors în 15 minute. Cercul.”)

Twissell îi dădea grăbit înainte.

— Nu putem risca să falsificăm moneda sau banca-nota lor negociabilă. Vei avea la tine aur sub formă de pepite mici. Vei explica cum ai ajuns în posesia lor după instrucțiunile pe care le-ai primit. Vei avea haine indigene sau cel puțin care să treacă drept indigene.

— Bun.

— Acum, ține minte. Să acționezi încet. Așteaptă cîteva săptămîni, dacă e nevoie. Intră în spiritul epocii. Instrucțiile Tehnicienului Harlan sint o bază bună, dar nu ajung. Vei avea un aparat de radio, făcut pe principiile Secolului, care te va ajuta să te pui la curent cu evenimentele și, mai important, să deprinzi pronunția și accentul corect al limbii. Învață-le cît mai bine. Sint sigur că Harlan vorbește o engleză excelentă, dar nimic nu poate înlocui pronunția nativă.

— Și dacă nu nimeresc la locul stabilit? Adică nu în 23,17?

— Asta trebuie să verifici foarte atent. Dar vei nimeri, vei nimeri.

(Harlan gîndi: „Va nimeri pentru că a nimerit. Cerc.”)

Cooper făcea, probabil, o figură cam sceptică, pentru ca Twissell adăuga:

— Precizia focalizării a fost îndelung verificată.

Aveam intenția să-ți explic metodele noastre și acum e momentul potrivit. În primul rînd, o să-l ajute pe Harlan să înțeleagă comenzile.

(Deodată, Harlan se întoarce de la geam și-și fixă privirea pe comenzi. Un colț al cortinei disperării începu să se ridice. Ce-ar fi dacă...”)

Twissell încă îl mai dăscălea pe Cooper cu un ton hiperdidactic și, cu un colț al minții, Harlan încă mai era atent.

— Sigur că o problemă serioasă a fost să determinăm cît de mult pătrunde în Primitiv un obiect după aplicarea unui impuls de energie dat. Cea mai directă metodă ar fi fost să trimitem pe cineva în jos-Timp cu această navă, folosind nivele de impulsuri gradate cu grijă. Asta ar fi însemnat totuși, pentru fiecare caz, o anumită perioadă de timp în care omul determină Secolul pînă la ultima sutime prin observații astronomice sau obținînd informațiile prin radio. Asta se face încet și este și periculos, pentru că ar fi foarte ușor descoperi de locuitori nativi, ceea ce ar avea probabil urmări catastrofale pentru proiectul nostru. Dar noi am făcut altceva. Am trimis înapoi în timp o masă cunoscută de izotop radioactiv, niobiu-94, care se dezintegrează, prin emisie de particule beta, în izotopul stabil moliuden-94. Procesul are o perioadă de înjumătățire de 500 de Secole. Intensitatea originală a radiației este cunoscută. Ea scade cu timpul, după relația simplă din cinetica de prim ordin, și, desigur, poate fi măsurată foarte

sfârșitul eternității

exact.

Cînd nava ajunge la destinație, în timpurile Primitiv, fiola care conține izotopul este descărcată pe coasta unui munte, după care nava se întoarce în Eternitate. În momentul din fizio-Timp în care fiola este descărcată, ea apare simultan în toate Timpurile viitoare, din ce în ce mai vechi. La locul descărcării, în Secolul 575 (Timp, nu Eternitate), un Tehnician o detectează, după radiație, și o recuperează. Se măsoară intensitatea radiației, perioada cît a stat pe munte este cunoscută, Secolul în care a ajuns nava este și el cunoscut, pînă la două zecimale. Zeci de fiole sînt pe urmă trimise înapoi la nivele diferite de impulsuri și se trasează o curbă de calibrare. Curbă înseamnă și o verificare a fiolilor trimise nu în Primitiv, ci în primele Secole ale Eternității, unde se pot face observații directe. Bineînțeles că am avut și eșecuri. Primele cîteva fiole s-au pierdut pînă cînd am învățat să ținem cont și de nu prea importante modificări geologice dintre Primitivul tîrziu și Secolul 575. Apoi trei dintre fiole nu au mai apărut în 575. Probabil că s-a întîmplat ceva cu mecanismul de descărcare și au, fost îngropate în munte prea adînc pentru a mai fi găsite. Am oprit experimentele atunci cînd nivelul de radiație a crescut atît ca ne-am temut că vreun locuitor al Primitivului le-ar putea detecta și s-ar întreba ce caută în zona aia un produs radioactiv artificial. Dar pentru scopurile noastre a fost, destul și atît și sîntem siguri că putem trimite un om în orice suitime a oricărui Secol Primitiv dorim. Înțelegi toate astea, Cooper, nu-i așa?

— Perfect, Calculator Twissell. Am văzut o curbă de calibrare fără să-i înțeleg, atunci, scopul. Dar acum totul e clar.

Dar Harlan era acum extrem de atent. Privea la arcul fucitor gradat pe care era marcată scara Timpului. Era făcută din porțelan pe metal și linițele subțiri îl împărțeau în Secole, Dacisecole și Centisecole. Metalul argintiu strălucea ușor în liniile săpate în porțelan, făcîndu-le vizibile. Cifrele erau foarte fin înscrise și, apăsîndu-se deasupra lor, Harlan putea vedea Secolele gravate, de la 17 la 27. Acul indicator, ca un fir de praf, era fixat la 23,17.

Mai văzuse temporometre similare, și, cu o mișcare aproape automată, împinse maneta care controla presiunea, dar, care, însă... nu se clintea. Acul rămînea la locul lui.

Aproape că sări în sus cînd vocea lui Twissell i se adresă deodată:

— Tehnician Harlan?

Striga:

— Da, Calculator, apoi își aminti că nu putea fi auzit.

Păși la geam și făcu un semn din cap.

Twissell spuse, ca și cum ar fi vorbit gîndurilor lui Harlan:

— Temporometrul este fixat pentru 23,17. N-are nevoie de ajustări. Singura ta sarcină este să alimentezi cu energie la momentul potrivit în fizio-Timp. Ai un cronometru în dreapta. Dă din cap dacă îl vezi.

Harlan se conformă.

— Mergi cu el pînă la zero. La secunda minus 15 aliniezi punctele de contact. E simplu. Vezi cum?

Harlan încuviință din nou.

Twissell continuă.

— Sincronizarea nu este vitală. O poți face la minus 15,13 sau chiar 5 secunde, dar, te rog, fă un efort să rămîi de partea asta a lui minus 10, pentru mai multă siguranță. O dată ce-ai făcut contactul, un angrenaj de forțe sincronizat va face restul și se va asigura că impulsul final de energie va suferi exact la momentul zero. Înțeleg?

Harlan dădu iar din cap. Înțelegea mai mult decît îi

spunea Twissell. Dacă el nu alinia punctele pînă la minus 10, operația se va face din exterior. Gîndul lui sumbru fu: „Nu va fi nevoie de ajutor din afara”

Twissell se auzi din nou.

— Ne-au mai rămas 30 de fizio-minute. Cooper și cu mine mergem să verificăm proviziile.

Ieșiră. Ușa se închise în spatele lor și Harlan rămase singur cu manete de comandă, cu timpul (care începuse să se scurga lent către punctul zero) și cu o hotărîre neștrămutată în privința a ceea ce avea de făcut.

Părăsi fereastra. Viri mina în buzunar și scoase pe jumătate biciul neuronc pe care-l mai avea încă la el. Prin toate cite se întimplaseră, își păstrase arma. Mina îi tremura ușor.

Își aduse aminte de un gînd al său: o ultimă lovitură cu care, ca Samson, să dărîme templul.

Un ungher al minții sale întreba, bolnav, „Cîți Eterni am auzit vreodată de Samson? Și cîți știu cum a murit?”

Nu mai erau decît 25 de minute. Nu era sigur cît o să-i ia operația. Nu era nici măcar sigur că o să-i reușească.

Dar avea de ales. Degetele lui transpirate aproape că scăpăra arma pînă reuși să-i deșurubeze capătul.

Se mișcă repede, complet absorbit. Din toate aspectele pe care și le imaginase, posibilitatea propriei sale treceri în neființă îi stăruia cel mai puțin în minte și nu-l interesa deloc.

La minus un minut, Harlan se afla la comandă. Gîndi, detașat: „Ultimul minut de viață?”

Din toată încăperea nu vedea decît mișcarea liniei roșii care înregistra scurgerea secundelor.

Minus 30 de secunde.

Gîndi: „N-o să doară. Nu e asta moartea.”

Încercă să se gîndească numai la Noys.

Minus 15 secunde.

Noys!

Mina stingă se apropie de contact. Fără grabă!

Minus 12 secunde.

Contact!

Angrenajul de forțe își prelua sarcina. Impulsul va surveni la momentul zero. Și asta-l lăsa lui Harlan o ultimă mișcare. Lovitura lui Samson!

Mina dreaptă porni. Nici nu se uită la ea.

Minus 5 secunde.

Noys!

Mina dreaptă de mis-ZERO-că din nou, spasmodic. Nu o privi. Asta era deci neființa?

Nu încă. Neființa încă nu.

Privi pe geam. Nu se clintea. Timpul trecea, dar el nici nu-și dădea seama.

Camera era goală. Acolo unde fusese uriașa navă, locul era gol. Blocurile de metal care-l serviseră drept bază zăceau și ele goale, nemaiavind de sustinut decît imensa lor putere.

Twissell, ciudat de mic, pipernicit în camera care devenise o peșteră a așteptării, era singurul element mișcător, cum se agita de colo-colo.

Privirile lui Harlan îl urmăriră pentru o clipă, apoi îl uită. Apoi, fără vreun zgomot sau vreo mișcare perceptibilă, nava apără din nou pe locul de unde plecase. Trecerea sa prin granița infimă dintre timpul trecut și timpul prezent nu tulburase nici măcar o moleculă de aer.

Nava îl ascundea pe Twissell de privirile lui Harlan, dar, dîndu-i ocol, apără din nou în raza lui vizuală. Alergă.

Cu o singură mișcare a mîinii activă mecanismul care deschidea ușa cabinei de comandă. Năvăli înăuntru, țîpînd cu un entuziasm aproape tiric.

— S-a făcut. S-a făcut. Am închis cercul.

Pentru altceva nici nu mai avea suflu.

Harlan nu-i răspunse nimic.

Twissell se uita pe fereastra, cu mâinile lipite de geam. Harlan observă petele cu care le acoperise virsta și tremurul lor slab. Era ca și cum mintea lui nu mai era în stare să discearnă importantul de irelevant, ci selecționa material observațional pur și simplu la întâmplare.

Se întreba, obosit. „Ce contează? Mai există ceva care să aibă vreo importanță?”

Twissell spunea (Harlan îl auzea ca de la distanță). — Acum pot să-ți spun că am fost mai neliniștit decât ăș îndrazni să mărturisesc. Sennor tot spunea că întreg proiectul este imposibil, îi tot dădea înainte că trebuie să intervină ceva care să-l oprească. Ce s-a întâmplat?

Se întoarse la geamul ciudat al lui Harlan.

Harlan scutură din cap, reușind să-i răspundă un „Nimic” sugrumat.

Twissell o lăsa baltă și se întoarse cu spatele. Nu se știa dacă vorbea cu Harlan sau doar pentru sine. Era ca și cum ani întregi de neliniște se eliberau acum în cuvinte.

— Sennor era scepticul. Îi tot explicam, încercam să-l lămurim, aduceam argumente. Dădeam exemple matematice, prezentam rezultatele a generației de cercetători care ne-au precedat în fizio-Timpul Eternității. El le dădea deoparte și-și prezenta ipoteza aducând în discuție paradoxul om-care-se-înțelegeste-cu-sine. L-ai auzit vorbind despre asta. E subiectul lui favorit. Noi ne cunoaștem viitorul, spunea Sennor. Eu, Twissell, știam de pildă că voi trăi, cu toate că voi fi foarte bătrîn, pînă cînd Cooper va ajunge dincolo de punctul terminus. Mai știam și alte amănunte din viitorul meu, lucrurile pe care le voi face. Imposibil, spunea el. Realitatea trebuie să se schimbe ca să-ți corecteze datele știute, chiar dacă înseamnă ca cercul să nu se mai închidă niciodată și Eternitatea să nu mai fie cîntăcită.

De ce zicea așa, habar n-am. Probabil chiar o credea, sau poate că o lua ca pe un joc intelectual, poate era doar dorința de a-i șoca pe ceilalți cu un punct de vedere nepopular. În orice caz, proiectului i s-a dat curs și am început să rezolvăm etapele memoriului. De exemplu, l-am localizat pe Cooper, în Secolul și Realitatea indicată în memoriu. Ipoteza lui Sennor a căzut chiar și numai pentru atît, dar asta nu l-a deranjat. Între timp, găseam altceva care să-l intereseze. Și totuși... și totuși...

Rise încetîșor, mai mult stînjinit, lăsînd țigara să-î ardă pe neobservate pînă aproape de degete.

— ...știi, n-am fost niciodată cu totul în apele mele. Ceva putea să intervină. Realitatea în care a fost Eternitatea instituită se putea schimba într-un fel pentru a evita ceea ce Sennor numea un paradox. Ar

fi trebuit să se transforme într-o altă Realitate, în care Eternitatea n-ar exista. Uneori, în întunericul orelor de somn, cînd nu puteam să dorm, aproape că reușeam să mă conving că într-adevăr așa va fi, și acum totul s-a terminat și-mi vine să rid de mine însumi ca de un nebul senil.

Harlan spuse, cu voce coborîtă:

— Calculatorul Sennor a avut dreptate.

Twissell se răsuci spre el.

— Ce?

— Proiectul a eșuat.

Mintea lui Harlan ieșea din negură (de ce și către ce alte tărîmuri, Harlan nu-și dădea seama).

— Cercul nu s-a închis.

— Ce tot spui acolo?

Mîinile bătrîne ale lui Twissell căzură pe umerii lui Harlan cu o forță surprinzătoare.

— Ești bolnav, băiete, încordarea.

— Nu bolnav. Mi-e scîrbă de tot. De tine. De mine. Nu bolnav. Temporometrul. Uită-te singur.

— Temporometrul?

Acul indicator se afla la Secolul 27, scăzînd inert în extrema dreaptă.

— Ce s-a întîmplat?

Bucuna îi dispăruse de pe față. Oroarea îi lua locul.

Harlan deveni practic.

— Am topit mecanismul de închidere, am eliberat comanda impulsului.

— Cum ai...?

— Am avut un bici neuronice, l-am deschis și am folosit energia din microbaterie într-o singură flacără, ca o torță. Asta-i tot ce a mai rămas de el.

Dădu cu piciorul într-o grămadă mică de rămășițe de metal dintr-un colț.

Twissell încă nu realiza.

— În 27? Vrei să spui că Cooper este în 27...

— Nu știu unde este, răspunse Harlan, sec. Am pus maneta pe jos-Timp, mai jos decît secolul 24. Nu știu unde. Nu m-am uitat. Pe urmă am împins-o la loc. Tot fără să mă uit.

Twissell îl privea. Avea fața palidă, de o culoare gălbuie nesănătoasă, iar buza de jos îi tremura.

— Nu știu unde se află acum, spuse Harlan. Este pierdut în Primitiv. Cercul s-a sfărîmat. Cînd am făcut-o, am crezut că totul se va sfîrși. La momentul zero. Ce prostie. Mai aveam de așteptat. Va veni un moment în fizio-Timp cînd Cooper își va da seama că este în alt Secol, va face ceva care să contracțeze memoriul, cînd o să...

Se întrerupse, apoi izbucni într-un ris forțat, aspru.

— Și care-i diferența? Nu e decît o aminare pînă cînd Cooper va da lovitură finală. N-avem cum să-l oprim. Minute, ore, zile. Care-i diferența? Cînd răs-timpul s-a împlinit, nu va mai exista Eternitate. Mă auzi? Va fi sfîrșitul Eternității.

o crimă anterioară

— DE CE? De ce?

Twissell privea neajutorat cînd la manetă, cînd la Tehnician, privirile lui vîdînd aceeași frustrare deconcertată ca și vocea.

Harlan înălță capul. Avea un singur cuvînt de spus.

— Noys!

— Femeia pe care ai adus-o în Eternitate?

Harlan îi întoarse zîmbetul, amar, fără a spune un cuvînt.

— Dar ce-are ea a face cu toate astea? Sfînte Timp, băiete, nu înțeleg.

— Dar ce e de înțeles?

sfârșitul eternității

Vocea lui Harlan ardea de durere.

— De ce să pretinzi că nu știi? Am avut o femeie. Eram amândoi fericiți. Nu făcea nici un rău nimănui. Ea nu exista în noua Realitate. Așa că ce importanță avea pentru oricine altcineva?

Twissell încerca în zadar să-l întrerupă.

Harlan încesuse să strige.

— Dar există și legi în Eternitate, nu-i așa? Le cunosc pe toate. Legăturile au nevoie de permisiune. Au nevoie de calcule. Au nevoie de statut. Lucruri complicate, legăturile astea. Ce-i pregăteai lui Noys, la sfârșitul proiectului? Un loc într-o rachetă care se prăbușește? Sau unul mai confortabil, ca amantă comună a venerabililor Calculatori? Acum, cel puțin, n-o să vă mai faceți planuri.

Se opri, copleșit de disperare, și Twissell se îndreptă repede către Comunicator, care își recăpătase funcția de transmisie.

Calculatorul strigă în receptor pînă primi răspuns. Atunci spuse:

— Aici Twissell. Nimeni nu are voie să intre aici. Nimeni. Nimeni. Ați înțeles?... Atunci aveți grijă. E valabil și pentru membrii Consiliului Atotemporal. Mai ales pentru ei.

Se întoarse din nou către Harlan, spunându-i, cu gândurile în altă parte:

— O să asculte pentru că sînt bătrîn și membru senior al Consiliului și pentru că toți cred că sînt excentric și ținut. Cedează în fața mea pentru că sînt excentric și ținut.

Timp de o clipă căzu într-o tăcere meditativă.

— Crezi că sînt ținut?, întreabă apoi și fața i se întoarce repede în sus, către cea a lui Harlan, cu mișcarea unei maimuțe zbircite.

Harlan gîndi. „Sfinte Timp, omul e nebun. L-a înnebunit șocul”.

Făcu un pas înapoi, automat, împins de groaza de a fi închis acolo cu un nebun. Apoi se liniști. Omul, fie el și nebun, era plînd, și chiar și nebunia va dispărea curînd.

Curînd? De ce nu imediat? Ce târăgăna sfârșitul Eternității?

Twissell rosti (nu avea în mînă nici o țigară, degetele sale nu căutau să apuce una) cu o voce liniștită, insinuantă:

— Nu mi-ai răspuns. Crezi că sînt ținut?

— Presupun că da. Prea ținut ca să-mi mai vorbești. Dacă te-ai fi gîndit la mine ca la un prieten și nu ca la un bătrîn cu toane, capricios și imprevizibil, mi-ai fi vorbit deschis despre indoielile tale. Nu ai fi făcut ce-ai făcut.

Harlan se încruntă. Omul credea că el, Harlan, este nebun. Asta era!

Rosti furios:

— Am făcut exact ce trebuia. Și sînt în toate mințile.

— Doar ți-am spus că fata nu e în pericol.

— Am fost un prost să cred asta, chiar și pentru o clipă. Am fost un prost să cred că un Consiliu poate fi drept cu un Tehnician.

— Cine ți-a spus că știa ceva din Consiliu de asta?

— Finge știa și a trimis un raport Consiliului.

— De unde știi?

— Am aflat-o de la Finge, cînd l-am pus în fața bi-cuiul neuronice. Latura practică a unei arme anulează diferența de statut.

— Aceeași armă care a făcut asta?, întreabă Twissell și arată către maneta cu masa sa de metal topit încovoiată peste fața cadranelui.

— Da.

— Iată o armă care nu stă degeaba.

Apoi, brusc:

— Știi de ce Finge l-a înmînat Consiliului în loc să se ocupe singur de problemă?

— Pentru că mă urăște și vroia să fie sigur că-mi voi pierde poziția. O vroia pe Noys.

— Ești naiv. Dacă vroia fata, ar fi putut să-și aranjeze legătura foarte ușor. Nu s-ar fi împiedicat el de un Tehnician. Omul mă urăște pe mine, băiete (Twissell nu aprinse încă nici o țigară. Arăta ciudat fără nici una și degetul pătat pe care și-l duse la piept cînd pronunța ultimul pronume arăta aproape indecent de gol).

— Pe tine?

— Există un lucru, băiete, care se numește politica Consiliului. Nu orice Calculator este numit în Consiliu. Și Finge vroia să fie. Finge este ambițios și o dorește cu îndrăgire. Eu m-am opus pentru că l-am considerat instabil din punct de vedere emoțional. Sfinte Timp, niciodată nu mi-am dat seama cîtă dreptate am avut... Uite, băiete. Știa că ești protejatul meu. M-a văzut cum te scot din funcția de Observator și te fec Tehnician superior. Te-a văzut lucrînd numai pentru mine. Cum ar fi putut să mă atace mai bine și să-mi distrugă poziția? Dacă ar fi putut dovedi că Tehnicianul meu favorit este vinovat de o crimă groaznică împotriva Eternității, asta s-ar fi reflectat asupra mea. M-ar fi putut forța să demisionez din Consiliul Atotemporal și cine crezi că ar fi fost atunci succesul logic?

Duse mîna la buze și cum nu se întîmplă nimic, privi absent, la spațiul gol dintre degete.

Harlan își spuse: „Nu e atît de calm pe cît vrea să pară. Nu poate fi. Dar de ce spune toate ineptiile astea acum? Cînd se sfîrșește Eternitatea?”

Apoi, ca în agonie: „Dar de ce nu se sfîrșește odată? Acum!”

Twissell reluă:

— Cînd te-am lăsat să te duci la Finge, acum, recent, m-am cam așteptat la o primejdie. Dar memoriul Mallansohn spunea că ai fost plecat în ultima lună și nu s-a ivit, de la sine, nici un alt motiv pentru care să te îndepărtezi. Din fericire, Finge n-a reușit să-și valorifice cartea cea mare.

— În ce sens? întrebă Harlan, obosit.

Nu-l interesa cu adevărat, dar Twissell vorbea și vorbea și era mai ușor să asculte decît să închidă urechile.

— Finge și-a intitulat raportul „Cu privire la comportamentul contrar eticii profesionale al Tehnicianului Andrew Harlan”. El era Eternul corect, știi, rece, imparțial, neafectat. Se baza pe Consiliu să se infurie și să mă sfîșie. Din nefericire pentru el, nu-ți cunoștea adevărata importanță. Nu și-a dat seama că orice raport cu privire la tine îmi va fi trimis imediat mie, doar dacă importanța sa supremă nu e foarte evidentă.

— Și nu mi-ai spus nimic?

— Cum să-ți spun? Mi-era frică să fac ceva care să te tulbure tocmai acum, la finalul proiectului. Dar ți-am dat o grămadă de ocazii să vii și să-mi spui ce te frîmîntă.

Ocazii? Gura lui Harlan se strîmbă a neîncredere, dar pe urmă își aminti de figura obosită a lui Twissell pe Comunicator, întrebîndu-l dacă n-are nimic să-i spună. Asta fusese ieri. Doar ieri.

Harlan clătină din cap, dar își ascunse privirile.

Twissell rosti, încetor:

— Mi-am dat imediat seama că te-a împins intenționat la fața asta... nesăbuită.

Harlan ridică ochii.

— Știai asta?

— Te miră? Știam că Finge îmi vroia capul. O știam de mult. Sînt un om bătrîn, băiete. Cunoșc toate astea. Dar există moduri în care Calculatorii

suspecți pot fi verificați. Există niște metode protec- toare aduse din Timp, care n-au fost așezate în mu- zee. Sint câteva pe care le cunoaște numai Consiliul.

Harlan își aminti cu amărăciune de bariera de la Secolul 100 000.

— Din raport și din ce-am mai aflat și eu pe căile mele, era ușor de dedus ce s-a întâmplat și cum. Harlan întrebă, deodată:

— Presupun că Finge te bănuia de spionaj?

— Poate că da. Nu m-ar surprinde.

Pe Harlan gândul îl duse la primele lui zile cu Finge, cînd Twissell de-abia începuse să arate un inter- es neobișnuit pentru tînărul Observator. Finge nu știuse nimic de proiectul Mallansohn și-l interesa amestecul lui Twissell. „L-ai întîlnit vreodată pe Cal- culatorul Senior Twissell?”, întrebă el odată și, gîndindu-se bine, Harlan își aminti perfect tonul de neliniste acută din vocea lui. Încă de atunci Finge îl suspecta pe Harlan de a fi mina dreaptă a lui Twis- sell. Dășmănia și ura lui începuseră încă de pe-a- tunci.

Twissell continua să vorbească:

— Așa că dacă ai fi venit la mine...

— La tine?, strigă Harlan. Și Consiliul?

— Din tot Consiliul eu sint singurul care știe.

— Nu le-ai spus nimic?, încerca Harlan să pară ironic.

— Niciodată.

Harlan simți că are febră. Hainele îl sufocau. Coș- marul ăsta va continua la nesfîrșit? Vorbărie pros- tească, fără sens. Dar de ce? De ce?

De ce nu se sfîrșea Eternitatea? De ce nu-i înghi- Ţea odată pacea curată a non Realității? Sfinte Timp, unde dăduse greș?

— Nu mă crezi?, întrebă Twissell.

— De ce te-ăș crede? Au venit să se uite la mine, nu-i așa? La dejunul acela? De ce ar fi făcut-o dacă nu știau de raport? Au venit să se holbeze la ciudatul fenomen care a încălcat legile Eternității, dar care mai era intangibil încă o zi. Încă o zi și proiectul era terminat. Au venit să-și desfete privirile cu promi- suni de viitor.

— Nici vorbă de asta, băiete. Au vrut să te vadă doar pentru că sint umani. Și membrii Consiliului sint oameni. Nu puteau fi de față la plecarea navei, pentru că memoriul Mallansohn nu i-a plasat în scenă. Nu puteau nici să-l ia pe Cooper la întrebări, pentru că memoriul nu menționa nici asta. Și totuși vroiau și ei ceva. Sfinte Timp, băiete, nu-ți dai seama că e firesc să vrea și ei să simtă cît de cît că partici- pîpă? Tu erai cel mai accesibil, așa că te-au chemat și s-au uitat la tine.

— Nu te cred.

— Asta-i adevărul.

— Da? În timp ce mincau, Sennor, membru al Consiliului, vorbea despre un om care se întîlnește cu sine. Evident, știa că am făcut incursiuni ilegale în 482 și că aproape că m-am întîlnit cu mine însumi. ăsta era felul lui de a-și bate joc de mine, amuzin- du-se grozav pe socoteala mea.

— Sennor? Îți făceai griji din cauza lui Sennor? Tu știi ce figură patetică este? Caminul lui temporal este Secolul 803, una din puținele culturi în care corpul omenesc este desfigurat dinadins pentru a împlini cerințele estetice ale vremii. Este lipsit definitiv de par încă din adolescență. Știi ce înseamnă asta pen- tru personalitatea unui bărbat? O desfigurare îl izo- lează pe oameni de strămoșii și descendenții lor. Bărbații din 803 nu fac prea mulți bani ca Eterni. Sint prea diferiți de noi ceilalți. Foarte puțini sint aleși, Sennor este singurul din Secolul lui care a fă- cut vreodată parte din Consiliu. Nu-ți dai seama cît îl afectează treaba asta? Sigur că știi ce înseamnă ne-

siguranța. Te-ai gîndit vreodată că un membru al Consiliului se poate simți nesigur? Sennor trebuie să ia parte la discuții despre eradicarea Realității lui pentru exact aceeași caracteristică care îl face pe el să bată la ochi. Eradicarea ei îl va face unul din foarte puținii din generația lui cu o astfel de mutilare. Și asta se va întîmpla, într-o bună zi. Și-a găsit un re- fugiu în filozofie. Supracompensează preluind con- ducerea în discuții, vînturînd în mod intenționat puncte de vedere nepopulare sau neacceptate. Para- doxul lui cu omul-care-se-întîlnește-cu-sine este unul din cazuri. Ți-am spus că tot prezicea un dezas- tru pentru proiect, și pe noi, membrii Consiliului, vroia el să ne șicaneze, nu pe tine. N-avea nimic de-a face cu tine. Nimic!

Twissell se infierbîntase. În îndelunga emoție a vorbelor sale, părea să fi uitat unde se află și criza cu care erau confrunțați, pentru că redevenise spiri- dușul bătrîn, cu gesturi iuți, mișcări neașteptate, pe care Harlan îl știa atît de bine. Scoase chiar o țigară din buzunarul de pe mincă și era gata s-o aprindă.

Dar se opri, se întoarse pe călcîie și-l privi pe Har- lan din nou, căutînd, prin propriile sale cuvinte, ca să găsească ce spusese acesta ultima oară, ca și cum, pînă în acel moment, nu-l auzise bine.

— Cum adică... aproape că te-ai întîlnit cu tine în- suși?

Harlan îi povesti pe scurt și-l întrebă.

— N-ai știut asta?

— Nu.

Urmără cîteva minute de tăcere, la fel de bine ve- nite pentru Harlan ca un val de apă rece pe fruntea lui infierbîntată.

— Asta era? Și ce dacă te-ai întîlnit cu tine însuși?

— Nu m-am întîlnit.

Twissell păru să nu-l audă.

— Întotdeauna este loc și pentru variații întîmplă- toare. Într-un număr infinit de Realități, nu poate fi vorba de acel ceva numit determinism. Sa presupu- nem că în Realitatea Mallansohn, în completarea an- terioara a ciclului...

— Cercul se rotește la nesfîrșit?, întrebă Harlan cu bruma de uimire pe care o mai putea găsi în el.

— Credeai că numai de două ori? Credeai că doi este un număr magic? În fizio-Timpul finit se fac un număr infinit de rotații, așa cum treci cu un creion pe o circumferință de un număr infinit de ori și totuși cuprinzi o suprafață finită. În ciclurile anterioare nu te-ai întîlnit cu tine. De data asta, nesiguranța statis- tică a lucrurilor a făcut ca acest lucru să fie posibil. Realitatea trebuia să se schimbe ca întîlnirea să nu aibă loc, iar în noua Realitate nu l-ai trimis pe Coo- per în Secolul 24, ci...

— Ce tot vorbești acolo? Ce urmărești? S-a termi- nat. Totul. Acum lasă-mă singur! Lasă-mă singur!

— Vreau să știi că ce-ai făcut ai făcut greșit. Vreau să-ți dai seama că ai făcut ce nu trebuia.

— Nu-i așa. Și chiar dacă ar fi, s-a terminat.

— Dar nu s-a terminat nimic. Mai ai încă un pic răbdare să mă ascuți.

Twissell avea aerul de a-l duce cu zăhărelul, aproape tînguindu-se, cu o biîndete agonizantă.

— O să o ai pe fata ta. Ți-am promis. Ți-o mai promis o dată. Nu va păți nimic. Nici tu. Îți promit. Ți-o garantez personal.

— Harlan îl privea cu ochii mari.

— Dar e prea tirziu, la ce-ar mai folosi?

— Nu este prea tirziu. Ce-ai făcut nu este irepara- bil. Cu ajutorul tău, mai putem încă reuși. Trebuie să mă ajuți. Trebuie să-ți dai seama că ai greșit. Încerc să-ți explic. Trebuie să vrei să repara ce-ai făcut.

Harlan își trecu limba peste buzele uscate și-și spuse: „E nebun. Mîntea lui nu poate să accepte

sfârșitul eternității

adevărul... sau, știe într-adevăr Consiliul mai bine?"
Știe? Știe? Puteau răsturna verdictul Schimbărilor?
Puteau să oprească Timpul sau să-l dea înapoi?
Rosti;

— M-ai închis în cabina de comandă și credeai c-o să mă ții acolo, neputincios, până se sfârșește totul.
— Ai zis că ți-e teamă să nu se întâmple ceva care să te împiedice să-ți îndeplinești rolul.

— Asta vroia să fie o amenințare.

— Eu am luat-o ad literam, lartă-mă! Am nevoie de ajutorul tău.

Deci, asta era. Era nevoie de ajutorul lui. Era ne-bun? Sau era el, Harlan, nebun? Avea nebunia vreun înțeles?, sau orice altceva, de fapt.

Consiliul avea nevoie de ajutorul lui. Pentru asta, îl vor promite orice. Noys. Statutul de Calculator. Ce nu i-ar promite? Și după ce îi va ajuta, ce va obține din toate acestea? Nu se va lăsa păcălit și a doua oară.

— Nu.

— O vei avea pe Noys.

— Adică Consiliul va vrea să încalce legile Eternității cînd pericolul va fi înlăturat? Nu cred

Dar cum putea fi înlăturat pericolul?, întreba o fă-rimă sănătoasă a minții lui. Ce tot vorbeau aici?

— Consiliul nu va afla niciodată.

— Atunci tu ai fi gata să încalci legile? Doar ești Eternul ideal. Odată pericolul trecut, te vei pleca în fața legii. Nici n-ai putea altfel.

Pete roșii acopereau obrajii lui Twissell, colorin-du-i pomeții. Șiretenia și stăpînirea de sine îi dispă-ruseră de pe față. Nu mai rămăsese decît o durere stranie.

— Îmi voi ține cuvîntul și voi călca legea, pentru un motiv pe care nu ți-l poți închipui. Nu știi cît ne-a mai rămas pînă dispăre Eternitatea. Poate ore, poate luni. Dar am pierdut atîta timp cu speranța c-o să te conving, încît pot să mă pierd puțin. Mă ascuți? Te rog!

Harlan ezită. Apoi, avînd convingerea inutilității tu-turilor lucrurilor, ca și din orice alt motiv posibil, spuse obosit:

— Continuă!

— M-am ajuns la urechi, începu Twissell, că m-am născut bătrîn, ca atunci cînd mi-au ieșit dinții muș-cam dintr-un Computaplex, că-mi ții minicalculato-rul într-un buzunar special de la pijama cînd dorm, că am un creier făcut din mici relee de forță cuplate în paralel și că fiecare globula din singele meu este o diagramă spațio-temporală microscopică înotînd în unsoare de computer. Toate aceste bazaconii le-am auzit pe parcurs și cred că am trebui să fiu, într-un fel, mîndru. Poate că am început să le cred și eu pu-țin. Asta e o prostie din partea unui om bătrîn, dar face viața ceva mai ușoară. Te miră? Că trebuie să găseșc o cale de a-mi face viața mai ușoară? Eu, Calculatorul Senior Twissell, membru senior al Con-siliului Atotemporal? Poate de asta și fumez. Te-ai gîndit vreodată la asta? Trebuie să am un motiv, nu? Eternitatea este o societate nefumătoare prin excele-nță, și cea mai mare parte a Timpului la fel. M-am gîndit adeseori la asta. Uneori cred că este din re-voltă împotriva Eternității. Ceva care să înlocuiască marea revoltă care a eșuat... Nu, nu-i nimic. O la-crimă sau două n-o să mă topească și nu mă prefac, crede-mă. Numai că nu m-am mai gîndit la toate as-tea de mult. Nu e deloc plăcut. A fost vorba de o fe-meie, desigur, ca și în cazul tău. Nu este o coinci-dență. E aproape inevitabil, dacă stai să te gîndești. Un Etern, care trebuie să-și vîndă satisfacțiile nor-male ale vieții de familie pe o mină de perforații în hîrtie, este gata copt pentru viciu. Asta-i unul din motivele pentru care Eternitatea trebuie să-și ia pre-

cauțiunile pe care le ia. Și, aparent, tot pentru asta sînt Eternii atît de ingenioși în ocîlire a acestor pre-cauțiuni din cînd în cînd. M-aduc aminte de femeia mea. E o prostie, poate. Nu-mi pot aminti nimic altceva despre fizio-Timpul acela. Foști mei colegi au rămas niste nume în scripte. Schimbările pe care le-am condus — toate în afară de una — sînt doar articole în memoria Computaplexelor. Dar de ea îmi aduc foarte bine aminte. Poate că poți înțelege. De-pusesem de multă vreme o cerere pentru formarea unei legături. Și, după ce am devenit Calculator Ju-nior, mi-a fost acordată. Era o fată chiar din Secolul ăsta, 575. Nu am văzut-o pînă după obținerea permi-siunii, desigur. Era inteligentă și bună. Nu frumoasă, nici măcar atrăgătoare, dar, oricum, chiar tînăr fiind (da, am fost și eu tînăr, în ciuda zvonurilor) nu ară-tam nici eu cine știe ce. Ne potriveam foarte bine din punct de vedere temperamental și, dacă aș fi fost Temporal, aș fi fost mîndru să fac din ea soția mea. I-am spus-o de multe ori. Cred că îi făcea plăcere. Era adevărul. Nu toți Eternii, care trebuie să-și ia fe-meile cum și cînd le permit calculele, sînt atît de no-rocoși. În acea Realitate ea trebuia să moară tînăr, desigur, și nici un analog de-al ei nu era disponibil pentru legătură. La început, am luat-o filozofic. La urma urmei, viața ei scurtă era cea care îi dădea pos-sibilitatea să trăiască cu mine fără să afecteze grav Realitatea. Astăzi mi-e rușine cînd mă gîndesc ca eram bucuros că nu avea să trăiască mult timp. Deși asta a fost doar la început. Doar la început.

O vizitam cît de des îmi permiteau diagramele spa-țio-temporale. Storceam fiecare minut, renunțînd la mese și la somn, lăsîndu-i pe alții să-mi facă munca, fără jenă, de cîte ori puteam. Dragălașenia ei între-cea cele mai înalte așteptări ale mele, și eram îndra-gostit. Ți-o spun pe șleau. Experiența mea în dome-niul ăsta era aproape inexistentă și să o înțelegi prin Observația în Timp este o chestiune nesigură. Din cît puteam eu să înțeleg, totuși, eram îndrăgostit. Ceea ce începuse ca o satisfacere a unor nevoi spirituale și fizice ajunsese ceva mult mai important. Moartea ei iminentă încetase să mai fie o conveniență și de-venise o calamitate. I-am făcut Proiectul-de-Viață. Nu m-am dus la Proiectanții-de-Vieți. L-am făcut singur. Îmi imaginez că ți se pare uluitor. Era un delict, dar nu a fost nimic în comparație cu crimele pe care le-am comis ulterior. Da, eu, Laban Twissell, Calcu-lator Senior Twissell. Momentul din fizio-Timp în care aș fi putut acționa ca să-i modific Realitatea personală venise și trecuse de trei ori. Sigur, știam că nici o astfel de schimbare cu motivație personală nu poate fi autorizată de Consiliu. Cu toate astea, am început să mă simt direct responsabil pentru moartea ei. Asta a făcut parte din motivația mea de mai tîrziu, după cum vei vedea. A rămas însărcinată. Nu am luat măsuri, deși ar fi trebuit. Îl făcusem Proiectul-de-Viață, îl modificasem ca să includă legă-tura ei cu mine, și știam că sarcina era o consecință cu o probabilitate foarte înaltă. Poate că știi, poate că nu, dar femeile Temporale rămîn uneori gravide cu Eterni, în ciuda măsurilor de prevedere. Nu e ne-marauzit. Și, totuși, pentru că Eternii nu au voie să aibă copii, astfel de sarcini întîmplătoare sînt între-rupte fără dureri și fără riscuri. Există multe metode. Proiectul-de-Viață pe care îl făcusem eu prevedea moartea ei înainte de naștere, așa că nu am luat mă-suri. Era atît de fericită să-și poarte sarcina, încît am vrut să rămînă așa. Mă mulțumeam că o privesc și încercam să surîd cînd îmi spunea că simte viața mișcînd în pînteckul ei. Și atunci a intervenit ceva. A

născut înainte de termen. Nu mă mir că te uști așa. Am avut un copil. Un copil adevărat, al meu. Nu vei mai găsi, poate, nici un Etern care să poată spune asta. Era mai mult decît un delict. Era o crimă serioasă, și încă nu era nimic. Nu mă așteptasem. Nașterea și problemele ei erau un aspect al vieții despre care știam prea puțin. Cuprins de panică, am revăzut Proiectul-de-Viață și am găsit copilul ca o soluție alternativă, la o bifurcație de mică probabilitate pe care o trecusem cu vederea. Unui Proiectant-de-Vieți profesionist nu i-ar fi scăpat și greșisem că mă încrezusem atît în capacitățile mele. Dar ce puteam să mai fac? Nu puteam să omor copilul. Mama mai avea două săptămîni de trăit. M-am gîndit să las copilul să trăiască cu ea pînă atunci. Două săptămîni de fericire nu sînt un cadou atît de exorbitant. Mama a murit, după cum era prevăzut și în felul prevăzut. Stăm în camera ei, tot timpul pe care-l puteam răpi diagra-meii spațio-temporale, pătruns de o durere cu atît mai ascuțită cu cît așteptasem moartea ei, în deplină cunoștință de cauză, mai mult de un an. În brațe îl țineam pe fiul meu și al ei. Da, l-am lăsat să trăiască. De ce sari așa? Tu ai de gînd să mă condamnî? Nu-ți poți da seama cît înseamnă să ții în brațe un atom din propria ta viață. Poate că am un Computaplex în loc de nervi și diagrame în singe, dar așa, cel puțin, știu. L-am lăsat să trăiască. Am comis și crima asta. L-am dat în grija unei organizații adecvate și mă duceam cînd puteam (în strictă succesiune temporală, respectată și în l-o-Timp) ca să dau sumele necesare și să-l vad crescînd. Așa s-au scurs doi ani. Din cînd în cînd, verificam Proiectul-de-Viață al fiului meu (mă obișnuisem deja să încalc legea asta) și eram fericit să văd că nu se întrezăreau efecte negative asupra Realității aceleia, la nivele de probabilitate de peste 0,0001. A învățat să meargă și încerca primele cuvinte. Nu fusesem învățat să-mi spun „tată”. Ce presupuneri ori fi făcut Temporalii de la instituția aceea de îngrijire a copiilor în legătură cu mine, nu știu. Își luau banii și nu spuneau nimic. Apoi, după ce s-au scurs doi ani, în fața Consiliului Atottemporal s-a pus problema necesității unei Schimbări care includea și Secolul 575. Schimbarea mi-a fost încredințată mie, care fusesem recent promovat Calculist Asistent. Eră prima Schimbare pe care urma s-o supraveghez singur. Eram mîndru, desigur, dar mi-era și teamă. Fiul meu era un intrus în acea Realitate. Era greu de presupus că ar avea vreun analog. Gîndul trecerii lui în non-existență mă umplea de tristețe. M-am ocupat de Schimbare și pot să spun și acum că am făcut-o fără cusur. Prima mea sarcină. Dar n-am rezistat unei tentații, mai ales pentru că nu mai era ceva nou pentru mine. Eram un răufăcător înrăit, un obișnuit al crimei. Am făcut un nou Proiect-de-Viață, pentru fiul meu în noua Realitate, sigur de ce voi găsi. Dar apoi, timp de 24 de ore, fără să manînc sau să dorm, am stat în biroul meu, chinîndu-mă cu Proiectul-de-Viață încheiat, trecîndu-l prin filtru, într-un efort disperat de a găsi o greșeală. Nu era nici o greșeală. A doua zi, înainte de a preda soluția Schimbării, am făcut o diagramă spațio-temporală, folosind metode grosolane de aproximație (la urma urmei, realitatea nici nu mai dura mult) și am intrat în Timp, la mai mult de 30 de ani în sus-Timp de la nașterea fiului meu. Avea 34 de

ani, era de-o vîrstă cu mine. M-am recomandat ca fiind o rudă îndepărtată, folosindu-mă de ce știam despre familia mamei. Nu-și cunoștea tatăl, nu-și amintea de vizitele mele din copilărie. Era inginer în aeronautică. Secolul 575 era expert în vreo cinci feluri de zbor aerian (cum este de fapt și în realitatea curentă) și fiul meu era un membru împlinit și fericit al societății sale. Era căsătorit cu o fată care îl iubea la nebunie, dar nu aveau copii. În Realitatea în care băatul meu nu ar fi existat, ea nu s-ar fi căsătorit cu nimeni. Știussem asta de la bun început. Știam că nu vor exista efecte negative asupra Realității. Altfel, poate nu aș fi îndrăznit să-l las să trăiască. Nu sînt complet pierdut. Mi-am petrecut ziua cu el. l-am vorbit și i-am zîmbit politicos, mi-am luat la revedere cu răceală cînd a venit momentul pe diagrama spațio-temporală. Dar, sub această aparență, îl priveam și-i sorbeam fiecare gest, umplîndu-mi sufletul cu el, încercînd să trăiesc măcar o zi dintr-o Realitate care a doua zi (în fizio-Timp) nu va mai fi existat. Cît de mult țineam să-mi vizitez și soția o ultimă dată, în acea porțiune a Timpului în care încă trăia, dar folosisem fiecare secundă din timpul pe care mi-l acordasem. N-am îndrăznit nici măcar să intru în Timp și s-o văd fără să mă vadă. M-am întors în Eternitate și am petrecut o ultimă noapte în agonie, luptîndu-mă în zadar cu ce urma să vină. A doua zi de dimineață am înmînat calculele împreună cu recomandările mele pentru Schimbare.

Vocea lui Twissell devenise o șoaptă și acum se opri de tot. Stătea acolo, cu umerii aplecați cu privirile fixate pe podea, frîgîndu-și degetele, frămîntîndu-le într-o înclăștare amară.

Harlan, așteptînd în zadar o altă frază, își dresе vocea. Își dădea seama că-l e milă de bătrîn, că-l compătîmeste, în ciuda crimelor comise.

— Asta-i tot?

Twissell șopti:

— Nu, cel mai rău... cel mai rău... Un analog al fiului meu exista totuși. În noua Realitate, exista — ca paraplegic de la vîrsta de 4 ani. 42 de ani în pat, în circumstanțe care mi-au făcut imposibilă aplicarea tehnicilor de regenerare a nervilor din 900, sau să pot face măcar să moară fără chinuri. Acea nouă realitate încă mai există. Fiul meu este încă acolo, în secțiunea aceea a Secolului. Eu i-am făcut asta. Min-tea mea și Computaplexul meu i-au trasat această nouă viață și cuvîntul meu a declanșat Schimbarea. Am comis mai multe crime de dragul lui și al mamei lui, dar acea ultimă faptă, deși în concordanță strictă cu jurămîntul meu de Etern, mi s-a părut întotdeauna a fi marea mea crimă, crima.

Nu era nimic de spus și Harlan nu rosti o vorbă.

— Vezi acum de ce înțeleg cazul tău, de ce aș vrea să te ajut să ai fată. Nu ar aduce nici un prejudiciu Eternității și, într-un fel, ar fi o ispășire a crimei mele.

Și Harlan îl credea. În mintea lui totul luase o altă întorsătură. Credea!

Se prăbuși în gernunchi și-și ridică pumnii înclăștați la temple. Aplecă fruntea și se legănă încetîșor, lăsîndu-se copleșit de o disperare sălbatică.

Distrușese Eternitatea și o pierduse pe Noys, cînd, dacă n-ar fi fost lovitura lui Samson, ar fi salvat una și ar fi păstrat-o pe cealaltă.

sfârșitul eternității

căutări în primitiv

TWISSELL îl apucase pe Harlan de umeri și-l scutura. Vocea lui îi striga, disperat, numele.

— Harlan! Harlan! În numele Timpului, omule!

Harlan se scutura încet, încet de deznădejde.

— Ce facem?

— Nu asta, în orice caz. Nu te lăsa copleșit de disperare. Începe prin a mă asculta. Uită concepția ta de Tehnician despre Eternitate și privește-o cu ochii unui calculator. E un punct de vedere mai sofisticat. Când modifici ceva în Timp și provoci o Schimbare de Realitate, Schimbarea se poate instala imediat. De ce?

— Pentru că alterarea produsă a făcut Schimbarea inevitabilă.

— Crezi? Te-ai putea întoarce și schimba sensul modificării, nu-i așa?

— Presupun că da. Dar n-am făcut-o niciodată. Sau cineva de care să fi auzit eu.

— Așa-i. Nimeni n-are intenția să schimbe sensul unei modificări, așa că totul decurge cum a fost planuit de la început. Dar aici este vorba de altceva. O modificare neintenționată. L-ai trimis pe Cooper în alt Secol decât era stabilit și acum am intenția să schimb sensul modificării și să-l aduc înapoi.

— Dar cum, în numele Timpului?

— Încă nu sint sigur, dar trebuie să fie o cale. Dacă n-ar fi, modificarea ar fi fost ireversibilă, Schimbarea ar fi intervenit pe loc. Dar Schimbarea nu s-a produs. Încă ne mai aflăm în Realitatea memoriului Mallansohn. Asta înseamnă că modificarea este reversibilă și va fi, deci, inversată.

— Cum? Coșmarul lui Harlan se mărea, învârtindu-se, întorcându-se din ce în ce, înghițindu-l

— Trebuie să existe o cale de a prinde la loc cerul în Timp și capacitatea noastră de a o face trebuie să asigure și un grad maxim de probabilitate. Atâta timp cât Realitatea noastră există, putem fi siguri că soluția se bucură de probabilitate maximă. Dacă, în orice moment, eu sau tu luăm o hotărâre greșită, dacă probabilitatea vindecării cercului scade sub un grad critic, Eternitatea dispare. Înțelegi?

Harlan nu era chiar sigur că înțelege. Nici nu-și dădea silința. Se ridică din nou încet în picioare și găsi cu greu drumul către un scaun.

— Vrei să spui că putem să-l aducem pe Cooper înapoi...

— Și să-l trimitem unde trebuie, da. Să-l prindem în momentul în care părăsește nava și ar putea ajunge la locul lui în Secolul 24 doar cu câteva fizio-ore mai bătrîn. Zile, cel mult. Va fi o modificare, desigur, dar nu una destul de importantă. Realitatea ar fi clătinată, băiete, dar nu răsturnată.

— Dar cum dăm de el?

— Știm că există o modalitate, altfel Eternitatea nu ar mai fi existat în acest moment. Iar în ce privește modalitatea, de asta am nevoie de tine, de asta m-am luptat să te aduc de partea mea. Tu ești expertul în Primitiv. Tu să-mi spui.

— Nu pot, gemu Harlan.

— Poți, insistă Twissell.

Din vocea bătrînului dispărușe deodată orice dovadă de oboseală sau de vîrstă înaintată. Privirile îi erau aprinse de fiacăra luptei și-și minuia țigara ca pe o lance. Pină și Harlan, cit era de amorțit de durere, avu impresia că Twissell se simte în largul lui, acum că bătlăia se dădea în doi.

— Putem reconstitui momentul, sugeră bătrînul. Ia comanda impulsului. Stai aici și aștepti semnalul. Ți

se dă. Faci contactul și în același timp miști brusc maneta asta către jos-Timp.

— Cît de mult?

— Nu știu, îți spun. Nu știu.

— Tu nu știi, dar mușchii tăi știu. Ia-ți locul și pune mina pe manetă. Adună-te. Hai, băiete. Aștepti semnalul. Mă urăști. Urăști Consiliul. Urăști Eternitatea. Ți-e inima zdrobită de gîndul la Noys. Reîntoarce-te la momentul acela. Să simți ce-ai simțit atunci. Acum o să pun din nou ceasul în mișcare. Îți dau un minut, băiete, să-ți aduci aminte prin ce-ai trecut și să retrăiești totul. Apoi, cînd te apropii de zero, lasă-ți mina dreaptă să se smucească către comandă ca atunci. Pe urmă tei mina repede! N-o mai pui la loc. Ești gata?

— Nu cred că pot s-o fac.

— Nu crezi... Sfinte Timp, dar n-ai de ales. Mai ai vreo altă șansă să-ți iei fata înapoi?

Nu avea. Harlan se forță să se așeze din nou la comandă și, făcînd-o, emoția îl năpădi din nou. Nu trebuia să facă nici un efort. Repetarea mișcărilor fizice i le readuse în mințe. Liniața roșie a temporometrului se puse în mișcare.

Gîndi, detașat: „Ultimul minut de viață?”

Minus 30 de secunde.

Gîndi. „N-o să doară. Nu e asta moartea.”

Încercă să se gîndească numai la Noys.

Minus 15 secunde.

Noys!

Mina stingă se apropie încet de contact.

Minus 12 secunde.

Contact!

Mina dreaptă porni.

Minus cinci secunde.

Noys!

Mina dreaptă se miș-ZERO-că spasmodic.

Sări în lături, gîfînd.

Twissell veni lîngă el, scrutînd cadranul.

— Secolul 20. 1938, mai exact.

Harlan simțea că se sufocă.

— Nu știu, am încercat să simt la fel, dar a fost altfel. Știăm ce fac și asta a schimbat totul.

— Știu, știu. Poate că totul e greșit. Să-i spunem o primă aproximație.

Se opri un moment, făcînd calcule mintale, scoase pe jumătate un calculator de buzunar din învelitoarea lui și-l zvîrlî înapoi fără să-l consulte.

— La naiba cu punctele zecimale. Să zicem că probabilitatea este de 0,99, să-l fi trimis în al doilea sfert al Secolului 20. Undeva între 19,25 și 19,50. Așa e?

— Nu știu.

— Bine, uite. Dacă mă hotărîsc să mă concentrez asupra acelei perioade din Primitiv pînă la excluderea oricărui alt aspect și dacă greșesc, pot să-mi pierd șansa de a menține cerul închis în Timp și Eternitatea ar dispărea. Hotărîrea în sine va fi punctul crucial, Schimbarea Minimă Necesară, S.M.N., care declanșează Schimbarea mare. Hotărîrea o iau acum. Mă decid, irevocabil...

Harlan privi cu prudență împrejur, ca și cum Realitatea ar fi devenit atît de fragilă, încît o mișcare bruscă din cap ar fi putut să o facă țandări.

— Sint perfect conștient de Eternitate. (Calmul lui Twissell îl molipsise în așa măsură încît propria lui voce îi suna fermă în urechi).

— Atunci Eternitatea încă există, rosti Twissell aspru, sec, iar noi am luat hotărîrea justă. Acum nu

prea mai avem ce face pe-aiici, pentru un timp. Să mergem în biroul meu și să-l lăsăm pe cei din subcomisia Consiliului să roiască pe aici, dacă asta îi face mai fericiți. În ce-i privește pe ei, proiectul a fost înclinat cu succes. Chiar dacă nu-i așa, n-o să știe niciodată. Și nici noi.

— Întrebarea la care trebuie să găsim răspuns este: ce va face Cooper cind se va trezi într-un alt secol decît trebuia?, spuse Twissell, studiindu-și ȋgara.

— Nu știu.

— Un lucru este cert. E un băiat inteligent și cu imaginație, nu ești de părere?

— Păi, e Mallansohn.

— Exact. Și se întreba dacă va nimeri chiar acolo unde trebuie. Una din ultimele lui întrebări a fost: „Și dacă nu nimeresc la locul stabilit?” Ți-aduci aminte?

— Și?

Harlan nu înțelegea unde urmărea Twissell să ajungă.

— Și deci este moralmente pregătit să se trezească prost plasat în Timp. Și va face ceva. Va încerca să ia legătura cu noi. Să lase urme pentru noi. Nu uita că, o parte a vieții sale, a fost Etern. Asta-i foarte important.

Twissell sufla un cerculeț de fum, îl agăță cu un deget, urmărindu-l cum se încolăcește și dispăre.

— E obișnuit cu noțiunea de comunicare peste Timp. Nici nu se va gîndi că o să rămînă părăsit și izolat în Timp. Va ști că îl căutam.

— Fără have și fără Eternitate în Secolul 20, cum ar putea măcar să încerce să comunice cu noi?

— Cu **time**, Tehnician, cu **time**. Folosește singurul. Tu ești expertul nostru în Primitiv. Tu l-ai instruit pe Cooper în acest domeniu. El se așteaptă ca tu să-i dai de urmă.

— Ce urmă, Calculator?

Twissell își ridică fața vicleană, cu zbîrciturile acum și mai pronunțate, spre Harlan.

— Noi l-am lăsat pe Cooper în Primitiv. Este lipsit de scutul protector de fizio-Timp. Viața lui acum se împletește în structura Timpului și va rămîne așa pînă cînd tu și cu mine schimbăm sensul modificării. Tot în structura Timpului vor fi ȋșute și fiecare semn sau mesaj pe care poate să le lase acum pentru noi. Cu siguranță că atunci cînd ați studiat împreună Secolul 20 ați folosit anumite surse. Documente, arhive, filme, obiecte, lucrări de referință. Vreau să spun surse primare, care să dateze chiar din Timp.

— Da.

— Și pe care le-a analizat cu tine?

— Da.

— Și aveai vreun anumit articol favorit, unul despre care el știe că îl cunoști în profunzime, astfel încît să recunoști în el vreo referință la el însuși?

— Îmi dau seama unde vrei să ajungi, desigur, răspunse Harlan, care devenise, între timp, gînditor.

— Și? întreba Twissell cu un început de nerăbdare.

— Revistele mele de actualități, aproape sigur. Revistele astea sînt un fenomen al începutului secolelor 20. Cea din care am o colecție aproape completă datează din 20 și continuă pînă în 22.

— Bun. Acuma... Crezi că există vreo modalitate în care Cooper s-ar putea folosi de aceste reviste pentru a transmite un mesaj? Adu-ȋi aminte, știe că ci-ȋești publicația că o cunoști foarte bine, și că te-ai dascurca foarte bine în găsirea unui mesaj.

— Nu știu.

Harlan clătină din cap.

— Revista avea un stil artificial. Era mai degrabă selectivă decît cuprinzătoare și destul de imprevizi-

bilă. Ar fi greu, dacă nu imposibil, să te bazezi pe faptul că va publica ceea ce planuești tu să transmiți. Cooper nu ar putea să creeze niște știri adecvate și să fie sigur că apar. Chiar dacă ar reuși să intre în personalul ei de redacție, ceea ce este aproape imposibil, n-ar putea nici atunci fi sigur că, după ce trece pe la ceilalți redactori, formularea lui va rămîne exact aceeași. Nu-mi dau seama, Calcula-

tor.

— Sfinte Timp, gîndește-te! Concentrează-te asupra revistelor alora. Ești în Secolul 20 și ești Cooper, cu educația și formația lui. Tu i-ai fost profesor, Harlan. Tu i-ai modelat gîndirea. Ce ar face? Cum ar încerca să plaseze ceva în revistă? Ceva cu exact cuvintele pe care le vrea?

Harlan făcu ochii mari.

— O reclamă!

— O ce?

— O reclamă. Un anunț publicitar. Un anunț plătit pe care sînt obligați să-l publice exact așa cum este. Am discutat adesea cu Cooper despre ele.

— A, da. Au chestii de-astea și prin 186.

— Dar nu ca în Secolul 20, care a atins apogeul în această privință. mediul cultural.

— Lasă asta acum. Gîndește-te la reclamă, îl întrepruse Twissell precipitat. Cum ar trebui să fie?

— Tare-aș vrea să știu.

Twissell privea abătut la vîrfurile apînse ale ȋgării, ca și cum de-acolo ar fi trebuit să-l vină inspirația.

— Nu poate spune „Cooper din Secolul 78, eșuat în Secolul 20, cheamă Eternitatea”...

— Da ce ești atît de sigur?

— E imposibil! Să dezvaluie Secolului 20 o informație pe care știm ca nu o aveau ar fi la fel de dăunător pentru ciclul Mallansohn ca orice acțiune greșită din partea noastră. Sîntem încă aici, ceea ce înseamnă că, pe tot parcursul vieții lui, în Realitatea curentă a Primitivului, nu a făcut nimic de genul asta.

— Plus că, îl întrepruse Harlan, încercînd să urmărească acest raționament circular, o revistă de actualități nu ar accepta să publice nimic, care să pară ne-bunesc sau care să fie neinteligibil. Ar bănuî o fraudă sau altceva ilegal și n-ar vrea să fie implicată. Deci Cooper nu ar putea folosi Intertemporal Standard în mesajul său.

— Ar trebui să fie ceva subtil, să ni se adreseze indirect. Va trebui să insereze o reclamă care să pară perfect normală oamenilor din Primitiv. Perfect normală! Și totuși să fie ceva evident pentru noi, o dată ce știm ce căutam. Să bată la ochi. Cît de mare crezi că ar putea fi, Harlan? Sînt scumpe reclamele astea?

— Destul de scumpe, cred.

— Și Cooper va trebui să-ȋi drămăscă banii. Și-n afară de asta, pentru a evita să atragă o atenție nedorită, ar trebui să fie mică. Gîndește-te, Harlan. Cît de mică?

Harlan întinse mîinile în fața.

— Jumătate de coloană?

— Coloană?

— Astea sînt reviste tipărite, știți. Pe hîrte. Cuvintele sînt aranjate în coloane.

— A, da. Nu prea pot să fac distincția între literatură și film. Și acum va trebui să facem o primă aproximare de altă natură. Vom căuta o reclamă de o jumătate de coloană care să releve, practic, de la prima vedere, că omul care a făcut-o vine dintr-un alt Secol (din sus-Timp, bineînțeles) și care totuși să fie atît de obișnuită încît nici un om din acel Secol să nu vadă în ea nimic deosebit.

— Și dacă nu o găseșc?

— O vei găsi. Eternitatea există, nu-i așa. Atîta timp cît există, sîntem pe orumul cel bun. Spune-mi, ȋți amintești să fi dat peste vreo astfel de reclamă

sfârșitul eternității

cînd le analizai cu Cooper? Ceva care să te fi frapet, chiar și numai momentan, ca ciudat, bizar, neobișnuit, cu vreo greșeală subtilă?

— Nu

— Nu vreau să-mi răspunzi atît de repede. Gîndește-te cinci minute.

— N-are sens. La vremea cînd ne uităm noi prin reviste, Cooper nu fusese în Secolul 20.

— Te rog, băiete, folosește-ți capul. Trimiteră lui Cooper în 20 a produs o modificare. Nu e o Schimbare, nu e o modificare ireversibilă. Dar s-au produs cîteva schimbări, cu „s” mic, sau micro-schimbări, cum li se spune în mod obișnuit în Calcule. În clipa în care Cooper a fost trimis în al 20-lea, reclama a apărut în numărul curent al revistei. Propria ta Realitate s-a micro-schimbă, în sensul că te-ai fi uitat la o pagină cu reclama pe ea mai degrabă decît la una fără reclama aceea, așa cum ai fi făcut în Realitatea anterioară. Înțelegi?

Harlan fu din nou uluit atît de ușurința cu care Twissell își croia drum prin jungla logicii temporale, cît și de „paradoxurile” Timpului. Cîtina din cap.

— Nu-mi amintesc nimic de genul ăsta.

— Atunci, unde ții dosarele cu publicația aceea?

— Mi-am făcut o bibliotecă specială la Nivelul Doi, folosindu-mă de permisul lui Cooper.

— Destul de bine. Hai acolo Acum!

Harlan se uita la Twissell cum privește curios volumele vechi, legate, din bibliotecă și cum scoate unul. Erau atît de vechi, încît hîrtia lor subțire trebuia întretinută prin metode speciale, și trosnea sub atingerea lui, nu suficient de blindă.

Se înfiora. În timpuri mai bune, i-ar fi ordonat lui Twissell să nu se atingă de cărți, cît era el de Calculator Senior.

Bătrînul cerceta cu privirea paginile foșnitoare și buzele lui formau pe tăcute cuvintele arhaice.

— Asta este engleza de care vorbesc lingviștii tot timpul, nu-i așa?, întrebă, bătînd ușor cu degetul o pagină.

— Da, engleză, mormăi Harlan.

Twissell puse volumul înapoi.

— Greu și grosolan.

Harlan dădu din umeri. Într-adevăr, cele mai multe Secole din Eternitate foloseau filmul. O minoritate respectabilă folosea înregistrarea moleculară. Totuși, tiperul și hîrtia nu erau niște necunoscute.

— Cărțile nu au nevoie de investițiile în tehnologie pe care le necesită filmele, spuse el.

Twissell își frecă bărbia.

— Chiar. Incepem?

Luă un alt volum din raft, deschizîndu-l la întîmplare și scrutînd pagina cu o încordare ciudată.

Harlan gîndi: „Omul ăsta crede că o să găsească soluția ca la loterie?”

Se pare că gîndul lui nu era departe de adevăr, căci Twissell, întîlnind privirea revelatoare a lui Harlan, se înroși și puse cartea înapoi.

Harlan luă primul volum din Centisecolul 19,25 și începu să întorcă regulat paginile. Numai mina dreaptă și ochii i se mișcau. Restul corpului vadea o atenție incremenită.

La intervale care-i păreau lui însuși cît o veșnicie, Harlan se ridica, mormăind, și lua un alt volum. Cu aceste ocazii, făcea o pauză pentru o cafea sau un sandwich.

Spuse, abătut:

— E inutil să stați aici.

— Te deranjez?

— Nu.

— Atunci stau, murmură Twissell.

În tot acest timp se plimba, oprindu-se în fața raf-

turilor, uitîndu-se, neputincios, la coperți. Scinteile țigărilor sale furioase îi ardeau degetele, dar nu baga de seamă.

Așa luă sfîrșit o fizio-zî.

Dormiră puțin un somn agitat. Dimineața, între două volume, Twissell, zăbovind la ultima înghîțitura de cafea, spuse:

— Uneori mă întreb de ce n-am renunțat la statutul de Calculator, atunci, după... știi tu.

Harlan dădu din cap.

— Așa aș fi vrut. Așa simțeam. Cîteva fizio-luni am sperat, cu disperare, că n-o să mai aud de nici o Schimbare. Devenisem morbid în privința asta. Începusem să mă întreb dacă Schimbările aveau vreun sens. Ciudat, ce feste îți joacă uneori sentimentele. Tu cunoști istoria Primitivă, Harlan. Tu știi cum era Realitatea lor curgea orbește de-a lungul liniei maximei probabilități. Dacă aceea maximă probabilitate implica o epidemie universală sau zece Secole de sclavie economică, o prăbușire a tehnicii, sau chiar... aaa... sa vedem — ce e cel mai rău —, chiar un război atomic, dacă ar fi fost pe atunci posibil, pe Sfințul Timp, chiar se întîmpla. Nu le oprea nimic. Dar acolo unde există Eternitatea, nu mai poate fi vorba de așa ceva. În sus-Timp, de la Secolul 28, lucruri de-astea nu se mai întîmplă. Pe Timp, ne-am ridicat Realitatea la un nivel de buna-stare mult dincolo de orice își puteau imagina timpurile Primitive. La un nivel care, dacă nu ar fi existat intervenția Eternității, ar fi rămas la o probabilitate foarte mică.

Harlan gîndi, cuprins de rușine: „Ce încercă să facă? Să mă determine să lucrez mai repede? Fac tot ce pot.”

Twissell continua:

— Dacă pierdem acum această șansă, Eternitatea va dispărea, probabil, în tot fizio-Timpul. Și, cu o singură Schimbare vastă, toată Realitatea se va întoarce la probabilitatea maximă cu, sînt sigur, consecința războiului atomic și dispariția omului.

— Mai bine să trec la volumul următor, spuse Harlan.

În pauza următoare, Twissell rosti, neputincios:

— E atît de mult de lucru. Nu există o metodă mai rapidă?

— Spune tu care. Mie mi se pare că trebuie să mă uit la fiecare pagină. Și la fiecare colț al ei. Cum aș putea s-o fac mai repede?

Întorcea paginile metodic.

— Literele încep să-mi joace în fața ochilor și asta înseamnă că s-a făcut ora de culcare, zise Harlan într-un țîrziu.

A doua fizio-zî luă sfîrșit.

La 10.22 a.m., fizio-Timpul Standard, în cea de-a treia fizio-zî de căutări, Harlan privi cu uimire o pagină.

— Asta e!

Twissell nu înțelese afirmația.

— Ce?

Harlan ridica privirea. Fața îi era contorsionată de uimire.

— Știi, n-aș fi crezut-o. Pe Timp, n-am crezut nici o clipă cu adevărat, nici chiar cînd îmi înșirai toată teoria aia despre reviste de actualități și reclame. Twissell înțelese.

— Ai găsit!

Sari la volumul din mina lui Harlan, întinzînd către el degetele tremurătoare.

Harlan îl trase înapoi și-l închise cu zgomot.

— Stai o clipă. Tu n-o să găsești nimic, nici dacă ți-aș arăta pagina.

— Ce faci? Ai pierdut-o!
— N-am pierdut nimic. Știu unde este. Dar mai întâi...

— Mai întâi ce?
— A mai rămas un amănunt. Spui că o pot avea pe Noys. Adu-mi-o, atunci. S-o văd

Twissell îl privea, cu părul lui rar și alb în dezordine.

— Glumești?
— Nu. Nu glumesc. Mi-ai garantat că o să aranjezi tu. Sau tu glumești? Noys și cu mine vom fi împreună. Ai promis.

— Da, am promis. A rămas stabilit.
— Atunci, adu-mi-o vie, sănătoasă și neatinsă.

— Dar nu te înțeleg. Nu eu o am. Nimeni n-o are. E încă acolo, în sus-Timpul îndepărtat, așa cum a raportat Finge. Nimeni nu s-a atins de ea. Sfinte Timp, îți-am spus că e în siguranță!

Harlan îi privi în ochi pe bătrîn și se încruntă tot. Rosti, sufocat:

— Te joci cu cuvintele. Bine, e în sus-Timpul îndepărtat, dar la ce-mi folosește mie asta? Înlătură bariera de la 100 000...

— Ce să înlătur?
— Bariera. Nava nu poate trece.

— Nu mi-ai spus nimic, niciodată replică Twissell, sălbatic.

— Nu?, se întrebă Harlan, vădit surprins.

Nu-i spusese? Se gândise la asta foarte des. Nu-i spusese nici un cuvînt? Nu-și putea aminti. Apoi însă

se înversună din nou.

— Bine, îți spun acum. Dă-o jos.

— Dar e imposibil. O barieră în calea navei? O barieră temporală?

— Vrei să spui că nu ai pus-o tu?

— N-am pus nimic. Sfinte Timp, îți jur.

— Atunci... atunci...

Harlan simți cum pălește.

— Atunci, Consiliul a pus-o. Știu totul și au acționat fără ca tu să știi și... ah, pe Timp și Realitate, n-au decît să fluiera cît vor după reclamă și după Cooper, după Mallansohn și după toată Eternitatea. N-o să aibă nimic din toate astea. Nimic.

— Stai Stai.

Twissell smucea disperat de cotul lui.

— Stăpînește-te. Gîndește-te, băiete, gîndește-te. Consiliul n-a pus nici o baneră.

— E acolo.

— Dar nu au putut pune așa ceva. Nimeni n-ar putea. Este teoretic imposibil.

— Tu nu știi. E acolo.

— Știu mai mult decît oricine din Consiliu și un astfel de lucru e imposibil.

— Dar e acolo

— Dar dacă este...

Și Harlan deveni brusc suficient de conștient de ce se întîmpla în jur ca să vadă un fel de frică abjectă în ochii lui Twissell. O groază care nu fusese acolo nici chiar cînd aflase prima oară de piasarea greșită a lui Cooper și de sfîrșitul iminent al Eternității.

secolele ascunse

ANDREW Harlan îi privea, cu un ochi abstract, pe cei care munceau. Îl ignorară politicos, pînă la era Tehnician. În mod obișnuit, i-ar fi ignorat și el, ceva mai puțin politicos, pentru că făceau parte din personalul de la întreținere. Acum însă îi urmărea cu privirea, și, în deznădejdea lui, se surprinse chiar invidindu-l.

Erau personalul de serviciu de la Departamentul Transportului Intertemporal, în uniforme cenușii cu epoleți, cu o săgeată roșie cu două capete, pe un fond negru. Cu un echipament complicat de cîmp de forță verifica motoarele navelor și gradele de hiperlibertate de-a lungul tunelelor. Aveau, după cîte își închipuia Harlan, foarte puține cunoștințe teoretice despre ingineria temporală, dar era evident că aveau o vastă experiență practică.

Ca Novice, Harlan nu învățase prea multe în legătură cu întreținerea. Sau, mai exact, nu dorise să învețe. Novicii care nu corespundeau erau repartizați la întreținere. „Profesia nespecializată” (cum o numeau, printr-un eufemism) îi puneă pecetea eșecului și Novicele mediu evita automat subiectul.

Acuma, totuși, pe cînd îi privea muncind în tăcere, îi păreau pricepuți, relaxați, legitim fericiti.

Și de ce nu? Îl întreceau ca număr pe Specialiști, pe „adevărații Eterni”, cu zece la unu. Aveau o societate a lor, nivele de reședință numai ale lor, plăceri și distracții numai ale lor. Munca lor era fixată la atîtea ore pe fizio-zi și pentru ei nu existau presiuni sociale care să-i oblige să-și lege și activitățile din timpul liber de profesia lor. Aveau timp, așa cum nici un Specialist nu avea, pe care să-l dedice literaturii și

dramatizărilor filmate aduse din diversele Realități.

Ei erau, la urma urmei, cei cu personalitatea cea mai întreagă. Și viața Specialistului era cea hărțuită și afectată, artificială în comparație cu cea pașnică și simplă din serviciul întreținere.

Întreținerea era temelia Eternității. Ce ciudat că un fapt atît de evident nu-l frapase pînă acum. Ei supravegheau importul de hrană și epă din Timp și îndepărtarea deșeurilor, funcționarea centralelor energetice. Mențineau în mișcare tot mecanismul Eternității, puneau totul pe roate. Dacă toți Specialiștii ar fi dispărut pe loc, întreținerea putea asigura supraviețuirea Eternității pe timp nelimitat. Dar dacă ar fi fost să dispară serviciul întreținere, Specialiștii ar fi trebuit să părăsească Eternitatea în cîteva zile, sau să moară de o moarte lamentabilă.

Resimțeau oare oamenii din întreținere pierderea căminelor lor temporale sau viețile lor fără familie, fără soție și copii? Era siguranța în fața sărăciei, bolilor și Schimbărilor de Realitate o compensare suficientă? Le erau vreodată cerute părerile în vreo problemă importantă? Harlan simțea în el ceva din focul reformatorului social.

Calculatorul Senior Twissell îi întrerupsese firul gîndurilor intrînd aproape în fugă, arătînd și mai preocupat decît cu o oră înainte, cînd plecase, lăsîndu-i pe cei de la întreținere să lucreze.

Harlan gîndi: „Cum de mai rezistă? E doar bătrîn”.

Twissell se uită la el cu privire rapidă și ageră a unei păsări, în timp ce lucrătorii se îndreptau automat, plini de o atenție respectuoasă.

— Cum e cu tunelurile? întrebă.

sfârșitul eternității

Unul din oameni îi răspunde:

— Nimic în neregulă, domnule. Drumurile sînt libere, cîmpurile permeabile.

— Ați verificat tot?

— Da, domnule. În sus-Timp, atît cît merg stațiile Departamentului:

— Atunci, plecați!

Insistența bruscă a concedierii era evidentă. Se înclină respectuos, se întoarse și se grăbi să dispară.

Harlan era singur cu Twissell lîngă tuneurile navelor.

Twissell se întoarse către el.

— Tu rămii aici. Te rog.

Harlan clătină din cap.

— Trebuie să vin.

— Înțelege-mă. Dacă mie mi se întîmplă ceva, tu o să știi cum să-l găsești pe Cooper. Dar dacă ți se întîmplă ție, ce aș mai putea eu face, sau orice alt Etern, sau orice combinație de Eterni?

Harlan scutură din nou din cap.

Twissell își luă o țigară.

— Sennor bănuiește. M-a căutat de mai multe ori în ultimele două fizio-zile. Vrea să știe de ce stau retras. Cînd va afla că am ordonat o revizie completă a mecanismelor din tunelurile navelor... Trebuie să plec acum, Harlan. Nu mai pot întîrzia.

— Nu vreau să te întîrzii. Sînt gata.

— Inșiști să vii?

— Dacă nu este nici o barieră, nu-i nici un pericol. Și chiar dacă ar fi, eu m-am lovit deja de ea și m-am și întors. De ce te temi, Calculator?

— Nu vreau nici un risc inutil.

— Atunci, unde ți-e logică? Să zicem că merg cu tine. Dacă Eternitatea mai există și după ce plecăm, înseamnă că cercul mai poate fi încă închis. Înseamnă că vom supraviețui. Dacă e hotărîrea greșită, atunci Eternitatea va trece în neființă, ceea ce se va întîmpla oricum și dacă nu merg, pentru că, fără Noys, nu mișc un deget ca să-l aduc înapoi pe Cooper. Jur.

— Ți-o aduc eu înapoi.

— Dacă e atît de simplu și de sigur, atunci nu se va întîmpla nimic dacă merg și eu.

Twissell era cuprins de torturile ezitării. Spuse, aspru:

— Bine, atunci vino!

Și Eternitatea supraviețui.

Privirea bintuită a lui Twissell nu dispăru nici după ce intrară în navă. Scruta cifrele care alergau pe cadranul temporometrului. Pînă și demultiplicatorul care măsura Kilo-secolele, și pe care lucrătorii îl porniseră special pentru acest drum, scotea cite un clinchet la intervale regulate.

— Nu ar fi trebuit să vii.

Harlan ridică din umeri.

— De ce nu?

— Mă tulburi. Fără vreun motiv anume. O veche superstiție de-a mea. Mă face să fiu nervos.

— Își împreună mințile, încheștîndu-le puternic.

— Nu te înțeleg, spuse Harlan.

Twissell parea dornic să vorbească într-una, ce pentru a exorciza un demon al minții sale.

— Fii atent, poate c-o să-ți dai seama. Tu ești expert în Primitiv. Cît timp a existat omul în Primitiv?

— Zece mii de Secole. Cincisprezece mii, poate.

— Da. Începînd ca un fel de creatură primitivă, semănînd cu o maimuță și sfîrșind ca Homo sapiens, nu?

— Asta știe toată lumea. Da.

— Atunci toată lumea știe și că evoluția face pași mari. 15 000 de Secole de la maimuța la Homo sa-

piens:

— Și?

— Și eu sînt dintr-unul din Secolele 30 000.

(Harlan nu se putu stăpîni să tresară. Nu știuse niciodată care era cîmînul temporal al lui Twissell și nici nu auzise ca altcineva să știe.)

— Sînt dintr-unul din Secolele 30 000, reluă Twissell, și tu ești din secolul 95. Timpul dintre căminele noastre temporale înseamnă de două ori existența completă a omului în Primitiv și, totuși, ce mare diferență este între noi? M-am născut cu patru dinți mai puțin decît tine și fără apendice. Deosebiri fiziologice cam astea ar fi. Metabolismul nostru este aproape același. Deosebirea cea mai importantă este că organismul tău poate sintetiza nucleul steroid și al meu nu, așa că hrana mea trebuie să conțină colesterol și a ta nu. Eu am putut să procreez cu o femeie din 575. Uite ce puține deosebiri în Timp prezintă specia noastră.

Harlan nu era prea impresionat. Nu-și pusese niciodată întrebări în legătură cu identitatea fundamentală a omului de-a lungul Secolelor. Era unul din acele lucruri cu care trăia și pe care le luai ca atare.

— S-au văzut cazuri de specii care au rămas neschimbate milioane de Secole.

— Dar nu multe. Un lucru este cert: încetarea evoluției umane pare să coincidă cu inființarea Eternității. Doar o coincidență? Iată o problemă care nu este luată în discuție, decît pe ici, pe colo, de cite unul ca Sennor, și eu nu am fost niciodată un Sennor. N-am crezut că are vreun rost să faci speculații. Dacă ceva nu putea fi verificat de un Computaplex, n-avea nici un sens să ia din timpul unui Calculator. Și totuși, cînd eram tînăr, adesea m-am gîndit...

— La ce? întrebă Harlan, spunîndu-și „Oricum, am ce asculta”.

— M-am gîndit adesea la Eternitate așa pe care am cînd de-abia se inființase. Se întîndea doar pe cîteva din Secolele 30 și 40 și funcția ei principală era comerțul. Se interesa de reimpădurirea suprafețelor defrișate, de transporturile de diverse tipuri de soluri, de apă proaspătă, produse chimice. Erau zile simple. Apoi însă am descoperit Schimbările de Realitate. Calculatorul Senior Henry Wadsmann, în felul lui dramatic, cu care sîntem toți obișnuiți, a împiedicat un război strîcînd frîna mașinii unui membru al Congresului. După asta, Eternitatea și-a mutat din ce în ce mai mult centrul de greutate de la comerț la Schimbările de Realitate. De ce?

— Pentru motivul evident: bunăstarea umanității.

— Da. Da. Așa cred și eu... în timpurile normale. Dar eu vorbesc de coșmarul meu. Dacă ar exista un alt motiv, neexprimat, inconsistent? Un om care poate călători în viitorul nedefinit poate întîlni oameni la fel de evoluți față de el cum este el față de o maimuță. De ce nu?

— Poate. Dar oamenii sînt oameni.

— ...chiar și în Secolele 70 000. Da, știu. Și are asta vreo legătură cu Schimbările noastre de Realitate? Am eliminat neobișnuitul. Chiar și cîmînul temporal al lui Sennor, cu creaturile lui spine, se află în permanență sub semnul întrebării, și e doar un aspect inofensiv. Poate că, cîinsti, cu toată sinceritatea, am frînat evoluția umană pentru că nu vrem să dăm ochi cu supraoamenii.

— Încă nici o știință. Harlan replică:

— Dar s-a făcut. Ce mai contează?

— Dar dacă supraomul există totuși, mai în sus-Timp decît putem ajunge noi? Nu ne exercităm controlul decît pînă în 70 000. După asta vin Secolele Ascunse! De ce sînt ascunse? Pentru că omul evoluat nu vrea să aibă de-a face cu noi și ne barează drumul, din Timpul lui? De ce le dăm voie să rămî-nă

ascunse? Pentru că nici noi nu vrem să-i întâlnim și, nereușind să intrăm de la prima tentativă, am refuzat să mai încercăm? Nu spun că asta este motivul nostru conștient, dar, conștient sau nu, este un motiv.

— Poate fi orice. Nu putem ajunge la ei și nici ei la noi. Trăiește și lasă-i să trăiască.

Twissell păru frapat de frază.

— Trăiește și lasă-i să trăiască. Dar nu facem asta. Noi facem Schimbări. Schimbările se întind pe doar câteva Secole înainte ca inerția temporală să le stingă efectele. Ți-aduci aminte că Sennor a enunțat această problemă ca una din întrebările fără răspuns ale Timpului, atunci, la dejunul nostru. Ce ar mai fi putut spune ar fi fost că totul e o treabă de statistică. Unele Schimbări afectează mai multe Secole decât altele. Teoretic, orice număr de Secole poate fi afectat de Schimbarea adecvată, o sută de Secole, o mie, o sută de mii. Omul evoluat din Secolele Ascunse poate că știe asta. Poate că îl supără posibilitatea ca într-o zi o Schimbare să-l atingă și pe el, chiar în Secolul 200 000.

— N-are sens să ne facem astfel de probleme, spuse Harlan cu aerul unuia care are alte probleme, mult mai mari.

— Dar, să zicem, continuă Twissell în șoaptă, că au rămas destul de calmi atît timp cît am lăsat goale Secțiile Secolelor Ascunse. Asta înseamnă că nu sîntem ofensivi. Să zicem că acest pact, sau cum vrei să-i spui, ar fi fost încălcat și că cineva pare să-și fi stabilit rezidența permanentă în sus-Tîmp de Secolul 70 000. S-au gîndit poate că asta înseamnă primul pas într-o invazie de proporții? Ei ne pot bera drumul către Tîmpul lor, deci știința lor e mult mai avansată decît a noastră. Să mai presupunem că pot face și ceea ce nouă ne pare imposibil, să pună o barieră peste tunelurile navelor, izolîndu-se...

Acum sîri Harlan în picioare, îngrozit.

— El o au pe Noys?

— Nu știu. Nu este decît o speculație. Poate că nu e nici o barieră. Poate că era ceva în neregulă cu nava ta.

— Era o barieră!, urlă Harlan. Ce altă explicație ar putea fi? De ce nu mi-ai spus toate astea înainte?

— Nu cred, mormăi Twissell. Încă nu cred. N-ar fi trebuit să spun nici o vorbă despre bazaconiiile astea. Temerile mele — problema lui Cooper — totul... Dar mai așteaptă câteva minute.

Arătă spre topometru. Acul le indica poziția: între Secolele 95 000 și 96 000.

Mina lui Twissell, pe comenzi, încetini nava. trecuseră de 99 000. Acul își încetini și el mișcarea. Acum se puteau citi și Secolele individuale.

99 726... 99 727... 99 728...

— Ce-o să facem?, murmură Harlan.

Twissell scutură din cap cu un gest care sugera, elocvent, răbdare și speranță, dar și o mare nepuțință.

99 851... 99 852... 99 853...

Harlan își adună puterile pentru șocul barierei și gîndi, disperat; să fie salvarea Eternității singura cale de a obține timp pentru lupta cu ființele din Secolele Ascunse? Cum altfel să o regăsească pe Noys? Să zboare înapoi, înapoi în 575 și să munească nebuște pentru...

99 938... 99 939... 99 940...

Twissell își ținu respirația. Twissell încetini și mai mult, lăsînd nava să se ținască. Răspundea perfect comenzilor.

99 984... 99 985... 99 986...

— Acum, acum, acum, șopti Harlan, fără să-și dea seama că scosese vreun sunet.

99 998... 99 999... 100 000... 100 001... 100 002...

Numerele treceau și cel doi le urmăreau într-o tăcere paralizantă. Și atunci, Twissell strigă:

— Nu e nici o barieră!

Iar Harlan îi răspunse:

— A fost! A fost!

Apoi, în agonie:

— Poate că au luat-o și nu mai au nevoie de nici o barieră!

111 394!

Harlan sări afară și ridică vocea.

— Noys! Noys!

Ecourile răcoșau surd, sincopat, în pereții Secției goale. Twissell ieși și el din navă, mai liniștit și strigă după colegul său mai tînar:

— Așteaptă, Harlan...

În zadar. Harlan, într-o goană, se năpustise pe coridoare, către acea parte a Secției din care-și făcuseră un fel de cămin.

Se gîndi vag la posibilitatea de a se întîlni cu unul din „oamenii evoluți” ai lui Twissell și, timp de o secundă, pielea se încreți pe el, dar imediat apoi totul dispăru în nevoia sa urgentă de-a o găsi pe Noys.

— Noys!

Și, deodată, atît de repede încît era în brațele lui înainte de a fi sigur că a văzut-o, ea era acolo cu el, cu brațele în jurul lui, strîngîndu-l, obrazul ei pe umărul lui și părul ei întunecat și moale lîngă bărbia lui.

— Andrew? Vocea îi era înăbușită de strînsura ei. Unde ai fost? N-ai mai venit de câteva zile și începuse să-mi fie frică.

Harlan o ținea acum în fața lui, la o lungime de braț, cu un fel de solemnitate flămîndă.

— N-ai pățit nimic?

— Eu nu. Am crezut că ție și s-a întîmplat ceva. Am crezut... Se întrerupse, teroarea urcîndu-i în priviri, sufocantă.

— Andrew!

Harlan se întoarse.

Nu era decît Twissell, care de-abia își mai trăgea sufletul.

Noys căpătase din nou încredere, privind în ochii lui Harlan. Spuse, mai liniștită:

— Îl cunoști Andrew?

— Da. Noys. Acesta este superiorul meu, Calculator Senior Laban Twissell. Știe de tine.

— Un Calculator Senior?

Noys se dădu înapoi. Twissell înaintă, încet.

— O să te ajut, copila mea. O să vă ajut pe amîndoi. El are promisiunea mea. Mai rămîne numai s-o și creadă.

— Îmi cer iertare, Calculator, spuse Harlan, țeapăn, dar nu pe de-a-ntregul pocăit.

— Te-am iertat, spuse Twissell.

Întinse mina, apucînd-o pe cea sovăitoare a fetei.

— Spune-mi, fata mea, cum te-ai simțit aici?

— Am fost îngrijorată.

— N-a fost nimeni pe-ai, de cînd a plecat Harlan ultima oară.

— N-nu, domnule.

— Absolut nimeni? Nimic nu s-a întîmplat?

Ea scutură din cap. Ochii ei întunecați îi căutară pe ai lui Harlan.

— Da ce întrebați?

— Așa, un coșmar absurd. Hai, te ducem înapoi în 575.

Înapoi în navă. Andrew Harlan se cufundă, treptat, într-o tăcere tulburată și din ce în ce mai adîncă. Nu ridică ochii nici cînd Secolul 100 000 fu lăsat în urmă și Twissell scoase un vădit suspin de ușurare, ca și cum s-ar fi așteptat să fie prinși în capcană, izolați în sus-Tîmp.

sfârșitul eternității

De-abia se mișcă atunci când mîna lui Noys se furisă într-a lui, și felul în care îi întoarse strînsoarea degetelor fu aproape mecanic.

Noys dormea în altă cameră și agitația lui Twissell atinsese apogeeul intensității devoratoare.

— Reclama, băiete! Acum ai femeia. Partea mea din înțelegere a fost îndeplinită.

În tăcere, încă absent, Harlan întorcea foile volumului de pe birou. Găsi pagina.

— E destul de simplu, dar e în engleză. Îți citesc și apoi îți traduc.

Era o reclamă mică, în colțul din stînga, sus, al paginii 30. Pe un fundal de linii neregulate, se puteau citi cuvintele neornamentate, scrise cu litere mari de tipar:

AVEȚI LA BURSA
TOATE
OCAZIILE SĂ DEVENIȚI UN
MILIONAR

Dedesubt, cu litere mici, scria: Buletinul investițiilor, Căsuța poștală 14, Denver, Colorado.

Twissell ascultă foarte atent traducerea lui Harlan și fu vizibil dezamăgit.

— Ce e bursa asta? Ce vor să spună?

— Bursa de valori, spuse Harlan, nerăbdător. Un sistem prin care capitalul particular se investește în afaceri. Dar nu asta este cheia. Nu vezi desenul pe care e plasat anunțul?

— Ba da, Norul-ciupercă al unei explozii atomice. Ca să atragă atenția. Și ce-i cu asta?

Harlan explodă.

— Sînte Timp, Calculator, ce e cu tine? Uită-te la data apariției.

Arătă cifrele din stînga numărului paginii, 28 martie 1932.

— Nici nu-ți trebuie traducere. Numerele sînt aproape aceleași ca în Intertemporal Standard. Și vezi că e Secolul 19,32. Nu știi că la vremea aceea nici o ființă omenească nu văzuse încă ciuperca atomică? Nimeni nu ar fi putut-o reproduce atît de exact, în afară de...
— Stai. E numai un model de linii, spuse Twissell, căutînd să-și păstreze echilibrul logicii. Poate că asemănarea cu norul-ciupercă e doar o coincidență.

— Crezi? Uită-te din nou la cuvinte.

Degetul lui arătă rîndurile scurte:

— Aveți la bursă — Toate — Ocaziile — Milionarul. Inițialele formează cuvîntul ATOM, ceea ce și în engleză înseamnă atom. E și asta o coincidență? În nici un caz. Nu vezi? Calculator, cum anunțul ăsta îndeplinește condițiile pe care chiar tu le-ai enunțat?

Mi-a atras privirea imediat. Cooper știa că așa va fi, din pur anacronism. În același timp, nu are nici un alt înțeles în afara celor enunțate, nici un alt înțeles pentru oricine din 19,32. Așa că trebuie să fie Cooper. Acesta este mesajul lui. Avem și data, chiar și săptămîna Centesecolului. Avem adresa lui. Nu trebuie decît să ne ducem după el și eu sînt singurul care cunoaște destul Primitivul ca s-o poată face.

— Și-o s-o faci?

Fața lui Twissell radia de ușurare și fericire.

— Da, cu o condiție.

— Twissell se încruntă, cu o răsturnare bruscă de sentimente.

— Iar condiții?

— Aceeași condiție. Nu adaug nimic nou. Noys trebuie să vină cu mine. Nu o las aici.

— Încă n-ai încredere în mine? Cu ce te-am dezamăgit? Ce te mai poate încă neliniști?

— Un singur lucru, spuse Harlan, solemn. Doar unul. A fost o barieră la 100 000. De ce? Asta e ceea ce încă mă neliniștește.

se-nchide cercul

ȘI NU ÎNCETĂ să-l neliniștească. Era o întrebare care lua amploare în mintea lui în timp ce se făceau pregătirile și zilele treceau. Se interpunea între el și Twissell, apoi între el și Noys. Cînd veni ziua plecării, nu era decît pe jumătate conștient.

Tot ce putu face fu să manifeste o umbră de interes cînd Twissell se întoarse de la ședința cu subcomisia Consiliului.

— Cum a fost?

Twissell răspunde, sătul și obosit.

— N-aș putea spune că a fost chiar cea mai plăcută conversație din viața mea.

Harlan era gata să abandoneze subiectul, dar întrepruse totuși tăcerea clipei cu un mormăit.

— Presupun că nu le-ai spus nimic despre...

— Nu, nu, veni răspunsul ursuz. Nimic despre fată sau despre rolul tău în ratarea plasării lui Cooper. A fost o greșeală nefericită, o eroare mecanică. Am luat totul asupra mea.

În conștiința lui Harlan, așa înecărcată cum era, mai fu loc de o ultimă tresărire.

— Sper că asta n-o să-ți dăuneze prea mult.

— Ce pot să-mi facă? Trebuie să aștepte terminarea corecturii înainte de a se atinge de mine. Dacă dam greș, nimic nu ne mai poate ajuta, dar nici face rău. Dacă reușim, succesul în sine mă va apăra, probabil. Iar dacă nu

Bătrînul ridică din umeri.

— Am oricum intenția să renunț, după asta, la participarea activă la treburile Eternității.

Dar nu mai știa ce să facă cu țigara și o aruncă înainte de a fi ajuns la jumătate. Oftă.

— Ar fi fost mai bine să nu-i fi bagat deloc în chestia asta, dar altfel n-ar fi fost posibil să folosim nava specială pentru alte călătorii dincolo de punctul terminus în jos-Timp.

Harlan era departe. Gîndurile lui dădeau tîrcoale acelorăși întrebări care-l preocupaseră pînă la excluderea totală a orice altceva, zile în șir. Auzise ca de la mari departări următoarea remarcă a lui Twissell, dar numai cînd acesta o repetă, tresări:

— Poftim?

— Am întrebat dacă e gata femeia ta, băiete! Înțelege ce are de făcut?

— E gata. I-am spus tot.

— Și cum a primit?

— Cum...? A, da, așa cum mă așteptam. Nu se teme.

— Au mai rămas mai puțin de trei fizio-ore.

— Știu.

Asta era tot, pentru moment, și Harlan se trezi din nou singur cu gîndurile lui și cu conștiința apăsătoare a ceea ce avea de făcut.

Odata terminata încărcarea navei și comenzile reglate, Harlan și Noys își făcuseră apariția în consumația finală, aproximînd-o pe cea a unei zone urbanizate de la începuturile Secolului 20.

Noys adusese modificări sugestiilor lui Harlan pentru garderoba ei, minată de, spunea ea, un instinct pe care îl aveau toate femeile cînd venea vorba de îmbrăcăminte și estetică. Alesese cu grijă printre fotografiile reclamelor din volumele adecvate ale revistei de actualități și examinase minuțios articole importante din o duzină de Secole diferite.

Din cînd în cînd îl întreba pe Harlan:

— Ce părere ai?

El dădea din umeri.

— Dacă zici că e instinctiv, le las în seama ta.

— Asta-i un semn rau, Andrew, spunea ea, cu o buna dispoziție care nu suna prea veridic. Ești prea docil. Ce s-a întîmplat? Nu ești tu. Nu ai mai fost tu însuși de cîteva zile încoace.

— N-am nimic, venea raspunsul morocănos.

Cînd Twissell îl văzu pentru prima dată în rolul de locuitori nativi al Secolului 20, făcu o slabă încercare de gluma.

— Sfînte Timp, ce costume urîte au în Primitiv, și totuși nu reușesc să-ți umbrească frumusețea, draga... draga mea.

Noys îi zîmbi cald, și Harlan, impasibil și tăcut, se văzu silit să recunoască că purtarea curtenitoare a lui Twissell, deși ruginită de vîrstă, dezvăluia un adevăr. Pe Noys hainele o îmbracău fără să-i accentueze trăsăturile, așa cum se întîmpla de obicei. Machiajul i se reducea la pete foarte discrete de culoare pe obraji și buze, și la o rețușare urîtă a liniei sprîncenelor. Părul ei superb (și asta fusese partea cea mai proastă) fusese tăiat fără milă. Și totuși era frumoasă.

Harlan însuși începuse să se obișnuiască cu curea lui incomodă, cu hainele strîmte care-l jenau sub braț și între picioare și cu culoarea cenușie a stofei grosolane. Să poarte costume ciudate care să caracterizeze un Secol era o treaba veche pentru el. Twissell tocmai spunea:

— Ceea ce aș fi vrut eu să fac era să instalez comenzi manuale în navă, așa cum am discutat, dar se pare că nu se poate. Inginerii ar trebui să aibă o sursă de energie destul de mare pentru a manevra deplasarea temporală și asta nu există în afara Eternității. Tensiunea temporală atît cît stați în Primitiv este tot ce s-a putut obține. Oricum, aveți o manșă de întoarcere.

Îl conduse în interiorul navei, croindu-și drum printre teancurile de provizii, și le arătă maneta predominantă de metal care întrerupea acum armonia peretelui neted interior.

— S-a recurs la instalarea unui simplu comutator. În loc să se întoarcă automat în Eternitate, nava va rămîne în Primitiv pe timp nelimitat. Odată manșa împinsă în sus, va veți întoarce. Și atunci va mai fi doar nevoie de o a doua și, sper, ultimă călătorie...

— O a doua călătorie? întrebă Noys imediat.

Harlan răspunse:

— Asta nu ți-am explicat. Uite, în prima călătorie trebuie doar să fixăm în Timp data precisă a „aterizării” lui Cooper. Nu știm cît Timp s-a scurs între sosirea lui și apariția anunțului. O să dăm de el prin intermediul căsuței poștale și vom afla, pe cît posibil, minutul exact al sosirii lui, sau, mai rău, pe aproape. Ne putem atunci întoarce la acel moment plus 15 minute pentru ca nava să-l fi lăsat pe Cooper...

Twissell îl întrerupse.

— Nava nu ar putea fi în același loc în același timp în două fizio-Timpuri diferite, știi, și încercă să zîm-

bească.

Noys paru să înțeleagă.

— Îmi dau seama, spuse, nu prea sigură.

Twissell reluă:

— Dacă-l luăm pe Cooper în momentul sosirii sale, rasturnam toate micro-schimbările. Anunțul cu bomba atomică va dispărea din nou și Cooper va ști numai că nava, după ce dispăruse așa cum îl prevenisem noi, a apărut din nou, pe neașteptate. Nu va ști că a fost vreodată într-un alt Secol decît cel care trebuia, și nici nu i se va spune. Îi vom argumenta că am uitat să-i dăm o instrucțiune de mare importanță (va trebui să inventăm una) și sperăm că va considera chestiunea atît de lipsită de importanță încît nu va menționa în memoriu că a fost trimis de două ori.

Noys ridică sprîncenele ei pensate.

— E foarte complicat.

— Da. Din nefericire.

Twissell își frecă mîinile și-i privi ca și cum ar fi fost măcinat de o indolia ascușă. Apoi se îndreptă, scoase o țigară nouă și chiar reuși să simuleze o oarecare dezinvoltură cînd spuse:

— Și acum, băiete, noroc bun. Dădu mîna cu Harlan, o salută pe Noys și ieși din navă.

— Acum plecăm? întrebă Noys cînd rămăseră singuri.

— Peste cîteva minute.

Privi într-o parte, la ea. Se uita la el, zîmbind, fără teamă. Pe moment, sufletul lui fu alături de al ei „Dar asta era emoție și nu rațiune, își spuse, instinct și nu gîndire. Întoarce privirea.

Drumul nu însemnă nimic, sau aproape nimic, nici o deosebire față de o călătorie obișnuită cu nava. Pe la jumătatea drumului, simțiră un fel de trepidație interioară care ar fi putut fi punctul terminus în jos-Timp, dar și ceva pur psihosomatic. Oricum, fusese de-abia perceptibil.

Imediat apoi fură în Primitiv, pășind într-o lume pietroasă, singuratică, insufletită de strălucirea unui soare tîrziu. Bătea un vînt slab, ca un fior rece, și peste tot domnea tăcerea.

Stîncile golișe se rostogolisera cîndva de pe înălțimi și păreau uriașe, colorate de curcubeie cenușii, datorită compozițiilor de fier, cupru și crom. Grandooarea peisajului nepătat de prezența omului, dar totuși plin de viață, îl domina pe Harlan, făcîndu-l să se simtă copleșit, o ginganie neînsemnată. Eternitatea, care nu aparținea lumii materiale, nu avea soare, iar aerul era importat. Amintirea propriului cămin temporal era prea vagă. Observațiile lui în diferite Secole fuseseră legate de oameni și orașele lor. Dar o astfel de experiență nu avusese niciodată.

Noys îl apucă de cot.

— Andrew! Mi-e frig.

Tresări și se întoarce către ea.

— N-ar fi mai bine să pornim Radiantul? întrebă ea.

— Ba da. În peștera lui Cooper.

— Știi unde este?

— Chiar aici, îi răspunse scurt.

Nu se îndoaia de asta. Memoriul o localizase și, mai înțîi Cooper, acum ea, fuseseră trimiși exact acolo.

Încă din zilele lui de Noviciat, nu se îndoaie niciodată de precizia localizării în călătoriile în Timp. Își aduse aminte cum îi spusese, foarte serios, Educatorul Yarrow.

— Dar Pămîntul se rotește în jurul Soarelui, și Soarele în jurul Centrului Galactic, și Galaxia se deplasează și ea. Dacă pornești de la un punct pe Pămînt și mergi o sută de ani în jos-Timp, te vei trezi într-un spațiu gol, pentru că Pămîntului îi vor trebui o sută de ani pentru a ajunge acolo. (Acelea erau

sfîrșitul eternității

zile în care mai spunea încă, în loc de Secol, „o sută de ani“).

Dar Educatorul Yarrow se răstise la el.

— Nu se separă timpul de spațiu. Deplasându-te în Timp, împărtășești mișcările Pământului. Sau crezi că o pasăre zburind prin aer se pierde în spațiu pentru că Pământul o zbughește în jurul Soarelui cu 18 mile pe secundă și dispare de sub biata creatură?

Să cauți dovezi în analogii este un risc, dar Harlan obținu ulterior dovezi mai temeinice și acum, după o călătorie aproape fără precedent în Primitiv, putea privi cu încredere, deloc surprins să vadă gura peșterii exact acolo unde i se spusese că va fi.

Înlătură pietrișul și bucățile mai mari de stincă care o camuflau și pătrunse înăuntru.

Străpunește întinericul, făcându-se de raza de lumină a lanternei că, de o dată. Scrută pereții, tavanul, solul, fiecare centimetru.

Noys, imediat în spatele lui, șopti:

— Ce cauți?

— Ceva. Orice.

Găsi acest ceva, orice, în fundul peșterii, sub forma unei pietre plate care țintuia sub greutatea ei niște foițe verzui.

Harlan o răsturna și răsfiră foițele între degete.

— Ce sînt astea? întrebă Noys.

— Bancnote. Mediul de schimb. Bani.

— Știai că sînt aici?

— N-am știut nimic. Am sperat doar.

Nu făcuse decît să folosească logica inversă a lui Twissell, deducînd cauza din efect. Eternitatea exista, deci Cooper luase și el hotărîrile adecvate. Presupunînd că reclama îl va conduce pe Harlan în Timpul corect, peștera devenise, evident, o cale suplimentară de comunicare.

Totuși, era chiar mai bine decît sperase. Nu o dată, în timpul pregătirilor, Harlan se gîndise că încercarea lui de a-și croi drum printr-un oraș neavînd în buzunar decît pepite de aur va da naștere doar la banuiești și-i va ridica în cale obstacole.

Cooper reușise, de asta era sigur, dar Cooper avusesse timp. Harlan ridică teancul de bancnote. O asemenea sumă se adună cu greu. Se descurcase bine, tînerului, grozav de bine.

Și cercul se închidea!

Provizile fuseseră mutate în peșteră, în strălucirea din ce în ce mai roșietică a Soarelui ce se îndrepta spre asfințit. Nava fusese acoperită cu o peliculă reflectoare difuză, care o ascundea privirilor indiscrete, și Harlan avea la el explozantul, cu care se putea descotorosi, la nevoie de intruși. Radiantul fusese instalat în peșteră, iar lanterna fixată într-o crăpătură, așa că aveau și căldură, și lumină.

Afară era o noapte rece de martie.

Noys privea gînditoare la interiorul neted, paraboloid, al Radiantului, care se rotea încet.

— Care îți sînt planurile, Andrew?

— Mîine dimineață mă duc în orașul cel mai apropiat. Știu unde este, sau ar trebui să fie. (În mintea lui, trecu din nou la „este“. Totul va decurge așa cum era prevăzut. Din nou logica lui Twissell.)

— Vin și eu cu tine, nu-i așa?

Scutură din cap.

— Una la mîna, tu nu cunoști limba, și apoi drumul va fi destul de greu chiar și pentru mine.

Noys arăta ciudat de arhaic cu părul ei scurt și minia subită din ochii ei îl făcu pe Harlan să-și ferească privirile.

— Pe mine nu mă protestezi Andrew. De-abia-mi vorbești. Nici nu te uiți la mine. Ce s-a-ntîmplat? Ți-ai adus aminte de moralitatea căminului tău temporal? Ai senzația că ai trădat Eternitatea și crezi că eu sînt de vină? Ai sentimentul că te-am corupt? Ce

s-a-ntîmplat?

— Tu nu știi ce sînt

— Atunci spune-mi tu. Ai putea s-o faci. N-o să mai ai niciodată o ocazie ca asta. Ești îndrăgostit? De mine? N-ai putea sau nici n-ai vrea să mă scotîi țap ispășitor. De ce m-ai adus aici? Spune-mi. De ce nu m-ai lăsat în Eternitate, de vreme ce aici nu ai nevoie de mine și se pare că nici nu poți să mă vezi în ochi?

— Există un pericol, murmură Harlan.

— Ei, haide.

— Mai mult decît pericol. E un coșmar. Coșmarul Calculatorului Twissell. În timpul ultimului nostru drum, dominat de panică, în sus-Timp, spre Secolele Ascunse, mi-a dezvăluit gîndurile lui despre aceste Secole. A speculat asupra posibilității existenței unor forme evaluate de oameni, specii noi, probabil supraoameni, ascunzîndu-se în sus-Timpul îndepărtat, inaccesibil nouă, plînuind să pună capăt încercărilor noastre de a falsifica Realitatea. Credea că ei au fost cei care au pus bariera la Secolul 100 000. Apoi te-am găsit, și Twissell a uitat de coșmarul lui. A hotărît că n-a fost niciodată nici o barieră. S-a întors la problema, mai urgentă, a salvării Eternității. Eu, însă, am fost contaminat de acest coșmar. Mă lovise de barieră, așa că știam că a existat. Nu un Etern a pus-o acolo, Twissell a zis că așa ceva este teoretic imposibil. Poate că teoriile Eternității nu sînt prea avansate. Bariera era acolo. Cineva a pus-o acolo. Sau ceva. Sigur, continuă el dus pe gînduri, în anumite privințe, Twissell nu are dreptate. A simțit că omul trebuie să evolueze, dar totuși nu-l așa. Paleontologia nu se numără printre științele care-l interesează pe Eterni, dar îi interesa pe Primitivi tîrzi, așa că mi-am băgat și eu puțin nasul în ea. Și atîta lucru știu și eu: speciile evoluează numai în măsura în care trebuie să facă față cerințelor unor medii noi de viață. Într-un mediu stabil, o specie poate rămîne neschimbată milioane de Secole. Omul Primitiv a evoluat rapid, deoarece mediul lui era aspru și schimbător. Totuși, o dată ce omenirea a învățat să-și creeze propriul mediu, și-a creat unul plăcut și stabil, așa că pur și simplu n-a mai evoluat.

— Nu știu despre ce vorbești, replică Noys, cu nimic mai calmă, și, oricum, nu spui nimic despre noi, și eu despre asta vreau să vorbim.

Harlan reuși să nu exteriorizeze nici o emoție.

— Dar de ce bariera la 100 000? La ce le-a folosit? Ție nu ți-au făcut nimic. Ce alt înțeles ar fi putut avea? Am stat și m-am întrebant: ce s-a-ntîmplat, datorita prezenței ei, care nu s-ar fi întîmplat dacă n-ar fi fost acolo?

Tăcea, privind la cizmele lui greoaie și groșolane din piele naturală, îi trecu prin minte că s-ar simți mai bine dacă le-ar scoate pentru noapte, dar nu acum, nu acum...

— La întrebarea asta există un singur răspuns. Existența barierei m-a trimis, spumegînd de mînie, în jos-Timp, ca să iau un bici neuronice și să sar la Finge. Mi-a băgat în cap să risc viața Eternității ca să te iau înapoi și să o distrug cînd am crezut că nu voi mai reuși. Înțelegi?

Noys îl privi cu un amestec de groază și neîncredere.

— Vrei să spui că oamenii din sus-timp vroiau ca tu să faci toate astea? Că ei au pus totul la cale?

— Da. Nu te uita așa la mine. Da! Și nu vezi cum se schimbă lucrurile? Atîta timp cît am acționat pe cont propriu, din propriile mele motive, îmi asum toate consecințele, materiale și spirituale. Dar să fii proștit, păcălit, împins de oameni care îmi manipulează sentimentele ca și cum așa fi un Computaplex în care nu trebuie decît să introduci cartela potri-

vită...

Își dădu brusc seama că a început să strige și se opri. Lasă să treacă câteva minute, apoi reluă:

— Asta n-o s-o admit. Trebuie să desfac ce-am fost pus, ca o marionetă, să fac. Și când o să reușesc, o sa-mi gasesc din nou liniștea.

Și așa va fi, poate. Simțea în aer un fel de triumf impersonal, rupt de tragedia personală care zăcea în urmă și se întindea în față. Cercul se închidea!

Mina lui Noys se întinse, nesigură, ca pentru a o apuca pe a lui, rigidă, neînduplecată.

Harlan o evita, îi evita valul de afecțiune.

— Totul a fost aranjat. Întâlnirea cu tine. Totul. Configurația mea emoțională a fost analizată. Evident. Stimul și răspuns. Apeși pe butonul asta și omul va face asta. Apasă butonul celălalt și el va face altceva.

Începuse să vorbească cu greutate, din adâncurile rușinii. Clătină din cap, încercând să se scuture de oroare, așa cum un cîine se scutură de apă, apoi continuă:

— Un singur lucru n-am înțeles la început. Cum de am ghicit că Cooper va fi trimis în Primitiv? Era un lucru imposibil de ghicit. N-aveam nici o bază. Nici Twissell n-a înțeles. De multe ori s-a întrebat cum am putut s-o fac cunoscind atât de puțină matematică. Și totuși am ghicit. Prima oară a fost în... în noaptea aceea. Tu dormeai, dar eu nu. Aveam senzația că trebuie să-mi amintesc ceva. O remarcă, un gând, ceva ce m-a bătut la ochi în veselie și zgometul serii. După ce m-am gândit mult timp, întreaga importanță a lui Cooper mi s-a revelat brusc și, o dată cu ea, mi-a venit gândul că pot distruge Eternitatea. Mai târziu, am verificat în istoriile matematice, dar nu era cu adevărat necesar. Dăja știam. Eram sigur. Dar cum? Cum?

Noys îl privea concentrată. Nu mai încerca să-l atingă.

— Vrei să spui că oamenii din Secolele Ascunse au pus și asta la cale? Că ei ți-au băgat-o în cap, ca să te manevreze?

— Da. Da. Și încă nu au terminat. Mai au încă multe de făcut. Poate că cercul se închide, dar nu este încă închis.

— Dar cum mai pot face ceva acum? Doar nu sînt aici cu noi.

— Nu!

O spuse cu o voce atât de sepulcrală, încît Noys pâlî.

— Super... ființe invizibile? șopti ea.

— Nu superființe. Nu invizibile. Ți-am spus că omul nu evoluează atîta timp cît își poate controla mediul. Oamenii din Secolele Ascunse sînt Homo sapiens. Oameni obișnuți.

— Atunci, cu siguranță, nu sînt aici.

Harlan spuse, cu amarăciune:

— Tu ești aici, Noys.

— Da. Și tu, dar nimeni altcineva.

— Tu și cu mine. Nimeni altcineva. O femeie din Secolele Ascunse și cu mine. Nu mai juca teatru,

Noys. Te rog.

Privirile ei erau pline de groază.

— Ce tot spui, Andrew?

— Ceea ce trebuie. Ce spuneai tu, în seara aceea, cînd mi-ai dat licoarea de mentă? Îmi vorbeai. Cu voce ta dulce... cuvinte moi... N-am auzit nimic, nu conștient, dar îmi aduc aminte de vocea ta blîndă, șoptind. Despre ce? Despre călătoria lui Cooper în jos-Tîmp. Lovitura lui Samson, care să zdrobească Eternitatea. Am dreptate?

— Nici măcar nu știu ce înseamnă lovitura lui Samson.

— Dar poți ghici foarte bine, Noys. Spune-mi, cînd ai intrat în 482? Pe cine ai înlocuit? Sau doar te-ai strecurat. Am rugat un expert din 2456 să-ți facă Proiectul-de-Viață. În noua Realitate, nu există. Nu aveai nici un analog. Ciudat, pentru o schimbare, atât de mică, dar nu imposibil. Și, apoi, Proiectantul-de-Vieți a zis ceva ce am auzit doar cu urechile, nu și cu mintea. Ce ciudat că-mi amintesc. Poate chiar atunci ceva s-a schimbat în mintea mea, dar eram prea plin de... tine ca să ascult. Mi-a spus: „Cu combinația de factori pe care mi-ai dat-o, nu prea văd cum s-a încadrat în vechea Realitate.”

Avea dreptate. Nu te încadrai. Erai un intrus din sus-Tîmpul îndepărtat, manevrîndu-ne pe mine și pe Finge ca să-ți atingi scopurile.

Noys zise, stăruitor:

— Andrew...

— Totul se potrivește, dacă ai ochi să vezi. O carte-film din casa ta, „Istoria Economică și Socială” M-a surprins cînd am văzut-o prima oară. Aveai nevoie de ea, nu-i așa, ca sa te învețe cum sa ții o femeie a Secolului. Altceva. Ți-aduci aminte de primul nostru drum în Secolele Ascunse? Tu ai oprit nava la Secolul 111 394. Ai oprit-o cu abilitate, fără să bijbi. Unde ai învățat să comanzi o navă? Dacă ai fi fost ceea ce păreai, aceea ar fi trebuit să fie prima ta călătorie cu o navă. Dar, chiar, de ce 111 394? Era căminul tău temporal?

Ea întrebasese, ușor:

— De ce m-ai adus în Primitiv, Andrew?

Ei începu brusc să strige.

— Ca să apar Eternitatea. Nu mi-am dat seama că rău puteai să mai faci acolo. Aici, ești neputincioasă pentru că eu te cunosc. Recunoaște că tot ce spun este adevărat! Recunoaște!

Se ridică, ajuns la paroxismul miniei, cu brațele ridicate. Ea nu se clinti. Era de un calm desăvîrșit. Ai fi zis că e modelată din ceară caldă, frumoasă. Harlan nu-și duse gestul pînă la capăt.

— Recunoaște!

— Încă nu ești sigur, după toate deducțiile? Ce mai contează pentru tine dacă recunosc sau nu?

Harlan simți cum urcă în el un fel de sălbăticie.

— Oricum, recunoaște, ca să nu simt nici o durere. Nici una.

— Durere?

— Pentru că am un explozon, Noys, și am intenția să te omor.

începutul nemărginirii

ÎNLAUNTRUL lui Harlan se zbatea o nesiguranță crescîndă, o nehotărîre care îl devora. Ținea în mină explozul îndreptat către Noys.

Dar de ce nu spunea nimic? De ce persista în atitudinea ei impasibilă?

Cum putea s-o omoare?

sfârșitul eternității

Cum putea să n-o omoare?

Spuse, răguit:

— Ei bine?

Ea se mișcă, dar numai ca să-și împreuneze mîinile în poală, ca să arate mai liniștită, mai distanta. Cînd vorbi, vocea ei nu mai suna ca cea a unei ființe ome-nești. În fața țevii unui explozon, dobîndise siguranță și o calitate aproape mistică de tărie impersonală.

— Nu poți să vrei să mă omori doar ca să aperi Eternitatea! Decă asta ar fi dorința ta, ai putea să mă amețești, să mă legi zdravăn, să mă imobilizezi aici în peșteră și să pleci în zori. Sau l-ai fi putut ruga pe Twissell să mă țină sub arest în timpul absenței tale. Sau m-ai putea lua cu tine în zori și să mă pierzi în pustietățile astea. Dacă doar uciderea mea te-ar sa-tisface, asta ar fi numai pentru că ți se pere că te-am trădat, că te-am ademenit și te-am făcut mai întii să mă iubești, ca apoi să te împing la trădare. Ar fi o crimă izvorită dintr-o minie rănită și nicidecum răs-plata dreaptă care-ți place să-ți spur că este.

El nu-și găsea locul.

— Vii din Secolele Ascunse? Spune-mi!

— Da. Acum o să tragi?

Degetul lui tremura pe punctul de contact. Și to-tuși ezita. O voce irațională dinlăuntrul lui mai putea încă pleda în favoarea ei, mai putea încă scoate la iveală rămășițe ale dragostei lui inutile și pline de dor. Era cuprinsă de disperare la gîndul că o respin-gea? Se juca în mod intenționat cu moartea, min-șind? Recurgea la un eroism prostesc în deznădădea ei, pentru că văzuse că se îndoieste de ea?

Nu!

Cărțile-film din tradiția literară siropoasă a Secolu-lui 289 ar fi făcut-o, dar nu o fată ca Noys. Nu era ea cea care să-și primească moartea din mîinile unui fals iubit cu masochismul surizător al unui crin striv-it, înșingurat.

Atunci, punea la încercare, cu dispreț, puterea lui de-a o ucide, pentru nu contează ce motiv? Se sprijin-ea cu îndrăzneală pe atracția pe care știa că o exer-cită asupra lui chiar și acum, sigură că îl va paraliza, îl va imobiliza în slăbiciune și rușine?

Lovitura pe care o simți la acest gînd nimeri prea aproape de țintă. Degetul apăsă ceva mai tare pe contact.

Noys vorbi din nou.

— Nu te grăbești. Asta înseamnă că aștepti să spui ceva în apărarea mea.

— Apărare? Încercă să spună Harlan disprețuitor, dar în străfundurile lui întîmpină cu bucurie diversiu-ne. Amina momentul în care trebuia să privească trupul ei mutilat, cu rămășițele de carne înșingurată rămase, știind ca ce i se întîmplase frumoasei lui Noys pornise din mina lui.

Găsi scuze pentru această tărăgănare. Gîndi febril: „Las-o să vorbească. Las-o să spună tot ce știe despre Secolele Ascunse. E mai bine pentru siguranța Eternității.”

Aceasta dadu faptelor sale acoperirea diplomației și, pentru moment, o putu privi cu o figură aproape la fel de calmă ca a ei.

Noys parcă îi citise gîndurile.

— Vrei să-ți vorbesc despre Secolele Ascunse? Dacă asta ar conta ca apărare, ar fi ușor de făcut. N-ai vrea, de exemplu, să știi de ce se golește Pă-mîntul de oameni după Secolul 150 000? Nu te-ar in-teresa?

Harlan n-avea de gînd să cerșească informații, nici să le cumpere. Avea explozonul. Era foarte hotărît să nu arate nici urmă de slăbiciune.

— Vorbeste! îi spuse, și se înroși la vederea micu-lui zimbet care fu primul ei răspuns la exclamația lui. Începu.

— La un moment dat, în fizio-timp, înainte ca Eter-nitatea să ajungă pînă foarte departe în sus-Timp, înainte chiar de a fi ajuns la Secolul 10 000, noi, cei din Secolul nostru, și ai avut dreptate, era 111 394, am aflat de existența ei. Și noi aveam călătorile noastre în Timp, știu, dar se bazau pe un set de pos-tulate complet diferite de ale voastre, și preferam sa vedem Timpul, nu să deplasăm materia. Mai mult, ne interesa numai trecutul, jos-Timpul nostru. Am des-coperit Eternitatea indirect. Mai întii, am elaborat calculul Realităților și ne-am testat, cu el, propria Realitate. Am fost uimiți să descoperim că trăim într-o Realitate de o probabilitate destul de mică. Era o problemă serioasă. De ce o Realitate atît de impro-babilă?... Nu ești atent, Andrew! Nu te interesează deloc?

Harlan o auzi rostindu-i numele cu toată afecțu-neia intimă cu care îi vorbise în ultimele săptămîni. Acum ar fi trebuit să-i zgîrie urechile, să-l scoată din sărte cu necredința ei cînică. Și totuși nu era așa. Spuse, disperat:

— Zi-i înainte și să terminăm odată, femeie.

Încercase, cu minia rece a acestui „femeie”, să contracareze căldura aceluia „Andrew” al ei, dar ea doar zîmbi din nou, palid. Continuă:

— Am făcut cercetări înapoi în Timp și am dat de Eternitatea în plină dezvoltare. Ni se păru, deodată, evident că a existat, într-un anumit moment în fizio-Timp (este o noțiune pe care o avem și noi, dar sub altă denumire), o altă Realitate. Pe cealaltă Rea-litate, cea de probabilitate maximă, o numim Starea Fundamentală. Starea Fundamentală ne-a cuprins odată, sau cel puțin ne-a cuprins analogurile. La acea dată, nu știam de ce natură este Starea aceasta Fundamentală. Nu ne puteam da seama. Știam, to-tuși, că o anumită Schimbare, inițiată de Eternitate în jos-Timpul îndepărtat reușise, prin mecanismele șan-sei statistice, să modifice Starea Fundamentală pînă în Secolul nostru și după el. Am început munca pen-tru determinarea naturii Stării Fundamentale, cu in-tenția de a remedia răul, dacă de rău era vorba. Mai întii am înființat zona inaccesibilă pe care voi o nu-miți Secolele Ascunse, izolindu-i pe Eterni în jos-Timp de Secolul 70 000. Această armură izola-toare urma să ne protejeze total, poate în afară de un procent mic, care dispărea repede, de Schimbările făcute de voi. Nu însemna securitatea absolută, dar ne dădea timp. Apoi am făcut ceva ce cultura și etica noastră nu ne dădeau, în mod obișnuit, voie s-o fa-cem. Ne-am cercetat propriul viitor, sus-Timpul nos-tru. Am aflat destinul omului în Realitatea existentă ca să-l putem compara, în final, cu Starea Funda-mentală. Undeva, dincolo de 125 000, omenirea elu-cidase secretul transportului interstelar. Învățase cum să facă Saltul în hyperspațiu. În sfîrșit, omenirea putea ajunge la stele.

Harlan asculta din ce în ce mai absorbit cuvintele ei măsurate. Cît adevăr era în toate astea? Și în ce măsură era o încercare calculată de a-l înșela? Încercă să rupă vraja, vorbind, spîrgînd curgerea lină a frazelor ei. Spuse:

— Și, o dată ce au putut ajunge la stele, au părăsit Pămîntul. Unii dintre noi am ghicit asta.

— Atunci, unii dintre voi au ghicit prost. Omul a încercat să părăsească Pămîntul. Din nefericire, nu sîntem singuri în galaxie. Mai sînt și alte stele, cu alte planete. Chiar alte inteligențe. Nici una, cel puțin în această galaxie, nu este atît de veche ca omeni-rea, dar, în cele 125 000 de Secole, omul a ramas pe Pămînt, și minți mai tinere l-au ajuns din urmă, l-au depășit, și-au dezvoltat transportul interstelar și au colonizat Galaxia. Cînd am ajuns în spațiu, însem-nele erau acolo. Ocupat! Trecerea oprită! Îndepărta-

ți-va! Omenirea și-a retras antenele exploratoare, a rămas acasă. Dar acum știa ce este Pământul: o închisoare înconjurată de o libertate infinită... Și omenirea s-a stins!

— S-a stins și gata. Prostii!

— Nu s-a stins, pur și simplu. Au mai trecut câteva mii de Secole. Au mai existat sușuri și coborîșuri, dar, în ansamblu, se simțea o lipsă de scop, un sentiment al inutilității, al lipsei de speranță, care nu putea fi depășit. În final, s-a mai înregistrat o ultimă scădere a natalității și... extincția. Eternitatea ta a făcut asta.

Harlan putea acum să apere Eternitatea, cu atât mai intens și mai exagerat cu cât fusese atacat atât de direct.

— Lăsați-ne accesul la Secolele Ascunse și vom corecta totul. Am făcut un foarte mare bine Secolelor la care am putut ajunge.

— Un foarte mare bine? Întreba Noys pe un ton detașat, care făcea din vorbele ei o parodie a frazei lui. Ce înseamnă asta? Mașinile voastre vă spun asta. Computaplexele voastre. Dar cine le reglează și cine le spune ce să pună în balanță? Mașinile nu rezolvă probleme cu o mai mare clarviziune decât oamenii, ci doar mai repede. Doar mai repede! Atunci, ce consideră Eternii că e „bine”? Să-ți spun eu. Siguranța și securitatea. Moderația. Nimic în exces. Nici un risc fără siguranța covârșitoare a unei întoarceri adecvate.

Harlan înghiți în sec. Deosebit de clar, își aminti de cuvintele rostite de Twissell în navă, în convorbirea lor despre oamenii evoluți din Secolele Ascunse. Twissell spusese: „Eliminăm neobișnuitul”.

Și nu era așa?

— Bine, spuse Noys, pari căzută pe gânduri. Atunci gindește-te și la asta. În Realitatea de acum, de ce abordează omul în permanență zborul spațial, eșuând în permanență? Cu siguranță că fiecare eră a zborului spațial știe de eșecurile anterioare. De ce mai încearcă, atunci?

— N-am studiat problema, răspunse el. Dar se gîndeai, științenți, la colonile de pe Marte, înființate iarăși și iarăși, nealegîndu-se niciodată nimic din ele. Se gîndeai la atracția ciudată pe care zborul spațial o exercitase întotdeauna, chiar și asupra Eternilor. Îi răsuna din nou în urechi cuvintele Sociologului Kantor Voy, din 2456, întristat de ștergerea zborului electrogravitic dintr-un Secol: „Si fusese atât de frumos!” Își aminti de proiectantul-de-Vieți Neron Faruque, care înjurase groaznic asistînd la dispariția lui, și care se lansase, ca să se ușureze, într-un atac al metodelor Eternității de a dispune de serurile anticancer.

Există deci această dorință fierbinte, instictivă, de expansiune a ființelor inteligente, de a ajunge la stele, de a lăsa în urmă închisoarea gravitației? Asta îl împinse pe om să perfecționeze de zeci de ori zborul spațial, să călătorească iarăși și iarăși către lumile moarte ale unui sistem solar, în care numai Pământul era leagăn al vieții? Și eșuarea finală, conștiința că trebuie să te întorci în închisoarea de acasă, era cea care declanșea nepotrivirile împotriva cărora lupta Eternitatea dintotdeauna? Îi mai veni în minte și consumul intens de droguri în aceleași Secole inutile ale zborurilor electrogravitice.

Noys reluă:

— Aplanînd dezastrele Realității, Eternitatea diminuează și triumfurile. Numai făcînd față marilor încercări poate omenirea să se ridice, cu succes, pe culmile cele mai înalte. Doar din primejdii, din permanență nesiguranță și neliniște se iese forța care împinge omenirea către noi și mărește cuceriri. Poți înțelege asta? Poți să înțelegi că, eliminînd obstacolele și problemele care-l copleșesc pe om, Eternitatea îl împiedică să-și găsească propriile soluții, mai

dureroase și mai bune, adevăratele soluții care izvorăsc din depășirea greutăților, și nu din evitarea lor?

Harlan începu, bășo:

— Cel mai mare bine făcut majorității...

Noys îi tăie vorba:

— Să zicem că Eternitatea nu ar fi fost niciodată înființată.

— Și?

— Să-ți spun eu ce s-ar fi întîmplat. Energiile care s-au epuizat cu ingineria temporală s-ar fi consumat în schimb în domeniul nucleonic. Nu ar fi existat Eternitatea, dar ar fi existat transportul interstelar. Omul ar fi ajuns la stele cu mai mult de o sută de mii de Secole înainte de Realitatea curentă. Stelele ar fi fost pe atunci nelocuite și omenirea s-ar fi stabilit pe toată întinderea Galaxiei. Noi am fi fost primii.

— Și ce am fi cîștigat? Întreba Harlan, încapățînat. Am fi fost mai fericiți?

— Ce înțelegi tu prin „noi”? Omul nu ar fi însemnat o lume, ci un milion, un miliard de lumi. Am fi avut înființat în căușul palmei. Fiecare lume ar fi avut înșiruirea ei de Secole, fiecare valorile ei proprii, o șansă de a căuta fericirea pe propriile căi, în propriul mediu. Există multe feluri de fericire, de bine, o varietate infinită... Asta este Starea Fundamentală a omenirii.

— Astea sînt presupuneri, spuse Harlan supărat pe el însuși pentru că se lăsase furat de imaginea zugrăvită de ea. Cum poți să știi ce s-ar fi întîmplat?

— Pe tine te amuză ignoranța Timpurilor care nu cunosc decât o singură Realitate. Pe noi ne amuză ignoranța Eternilor care cred că există multe Realități, dar numai una odată.

— Ce tot spui acolo?

— Noi nu calculăm Realități alternative. Noi le vizualizăm. Le vedem în starea lor de non-Realitate.

— Adică un fel de tărîm Niciodată, unde „ar-fi-fost” se joacă cu „dacă”.

— Cu excepția sarcasmului, da.

— Și cum faceți asta?

Noys se opri, după care reluă:

— Cum? Aș putea să-ți explic, Andrew? Am fost educată să știu anumite lucruri, fără să înțeleg chiar totul despre ele, la fel ca tine. Tu poți explica funcționarea unui Computaplex? Și totuși știi că există și funcționează.

Harlan se înroși.

— Și atunci?

— Am învățat să vizualizăm Realitățile și am găsit Starea Fundamentală așa cum ți-am descris-o. Am găsit și Schimbarea care a distrus-o. Nu este o Schimbare inițiată de Eternitate, este însăși instituirea Eternității, simpla sa existență. Orice sistem asemănător Eternității, care le îngăduie oamenilor să-și aleagă viitorul, va sfîrși prin alegerea siguranței și mediocrității și, într-o astfel de Realitate, stelele nu mai pot fi atinse. Simpla existență a Eternității a spulberat dintr-o lovitură Imperiul Galactic. Pentru a-l face din nou posibil, Eternitatea trebuie desființată. Numărul Realităților este infinit. Numărul oricăror subclase ale Realităților este infinit. De exemplu, numărul de Realități care conțin Eternitatea este infinit. Numărul în care Eternitatea nu există, dar este desființată, este de asemenea infinit. Dar oamenii noștri au ales, din infinit, un grup din care făceau și eu parte.

La început, eu eram străină de toate astea. M-au educat pentru rolul meu așa cum Twissell și cu tine l-ați pregătit pe Cooper pentru al lui. Dar numărul Realităților în care eu eram agentul distrugerii Eternității era și el infinit. Am fost lăsată să aleg între cinci Realități care păreau cel mai puțin complexe. Am ales-o pe aceasta, cea care te implica pe tine,

sfârșitul eternității

singurul sistem al Realității care te implica pe tine.

— De ce?

Noys își feri privirea.

— Pentru că te iubeam. Te-am iubit cu mult înainte de a te întâlni.

Harlan era zguduit. O spusese cu atita sinceritate... Gindi, îngreșat: „E o acrită...”

Spuse:

— E ridicol.

— Da? Am studiat Realitățile care-mi stăteau la dispoziție. Am studiat Realitatea în care mă întorceam în 482, îl întâlneam mai întâi pe Finge și apoi pe tine. Cea în care ai venit la mine și m-ai iubit, în care m-ai luat cu tine în Eternitate și în sus-Timpul îndepărtat al propriului meu Secol, în care l-ai deturnat pe Cooper și în care tu și cu mine, împreună, ne-am întors în Primitiv. Am trăit în Primitiv tot restul vieții noastre. Am văzut viețile noastre, împreună, și am fost fericiți, și eu te-am iubit. Așa că nu este ridicol. Am ales această alternativă ca dragostea noastră să se poată împlini.

— Totul este o minciună! O minciună! Doar nu te aștepti să te cred?

Se opri, apoi reluă brusc:

— Stai! Zici că ai știut totul dinainte? Tot ce se va întâmpla?

— Da.

— Atunci e clar că minți. Ai știut și că te vei trezi în fața explozionalului. Ai știut că o să dai greș. Sa văd acum ce-o să-mi răspunzi!

Ea suspină ușor.

— Ți-am spus că există un număr infinit al tuturor subclaselor Realităților. Oricât de exact ne-am concentrat asupra unei Realități date, ea reprezintă întotdeauna un număr infinit de Realități foarte similare. Există puncte întunecoase. Cu cât ne concentrăm mai bine, cu atât sînt mai puțin încălcite, dar o claritate perfectă nu se poate obține niciodată. Cu cât punctele sînt mai puțin întunecoase, cu atât este mai mică probabilitatea ca variația întâmplătoare să dea rezultatul peste cap, dar probabilitatea nu coboară niciodată la zero absolut. Un astfel de punct întunecos a stricat lucrurile.

— Care?

— Trebuia să vii înapoi în sus-Timpul îndepărtat, după ce bariera de la 100 000 fusese înlăturată, și ai venit. Dar trebuia să vii singur. De asta am și fost atât de surprinsă, pe moment, să-l văd pe Calculatorul Twissell cu tine.

Din nou Harlan fu tulburat. Ce bine potrivea lucrurile.

Noys reluă:

— Și așa fi fost și mai surprinsă, dacă mi-aș fi dat seama de semnificația totală a acestei modificări. Dacă ai fi venit singur, m-ai fi adus cu tine în Primitiv, așa cum ai făcut. Apoi, pentru binele omenirii și de dragul meu, l-ai fi lăsat pe Cooper neatinț. Cercul s-ar fi întrerupt, Eternitatea ar fi fost desființată, iar viața noastră împreună aici ar fi fost la adăpost. Dar ai venit cu Twissell, o variație întâmplătoare. Pe drum, ți-a pomenit de gândurile lui despre Secolele Ascunse și te-a pus pe o pistă a deducțiilor, care, în final, te-a făcut să te îndoiști de buna mea credință. S-a terminat cu un explozon între noi. Și acum, Andrew, asta e povestea. Poți să mă uci. Nimic nu te poate opri.

Pe Harlan îl dureau mina din cauza înclășării spasmice pe explozon. Îl mută, amețit, în mina ceaaltă. Povestea ei nu avea nici un punct nevralgic? Ce se așteptase el să câștige din siguranța faptului că ea aparținea Secolelor Ascunse? Conflictul său interior îl sfîșia mai aprig ca oricînd, și se apropiau zorile.

Spuse:

— De ce două eforturi de a distruge Eternitatea? De ce nu a dispărut odată pentru todeauna atunci cînd l-am trimis pe Cooper în Secolul 20? Totul ar fi luat atunci sfîrșit, și am fi scăpat de agonia asta a nesiguranței.

— Pentru că distrugerea acestei Eternități nu este de ajuns. Trebuie să reducem probabilitatea înființării oricărei forme de Eternitate la cît de aproape de zero putem. Așa că, aici, în Primitiv, mai avem de făcut un lucru. O schimbare mică, neînsemnată. Știi ce este o Schimbare Minimă Necesară? Doar o scrisoare către o peninsulă numită Italia, aici, în Secolul 20. Acum sîntem în 19,30. În cîteva Centisecole, cu condiția ca eu să trimit scrisoarea, un om din Italia va începe experimentele de bombardare cu neutroni a uraniului.

Harlan se îngrozi

— Veți modifica Istoria Primitivă?

— Da. Asta este intenția noastră în noua Realitate, cea finală, prima explozie nucleară va avea loc nu în Secolul 30, ci în 19,45.

— Dar cunoști pericolul? Îți dai cît de cît seama ce înseamnă asta?

— Ne dăm seama de pericol. Am vizionat setul de Realități rezultante. Există o probabilitate, nu o siguranță, desigur, ca Pămîntul să sfîrșească cu o crustă radioactivă, groasă, dar înainte de asta...

— Vrei să spui că există vreo compensare pentru așa ceva?

— Un Imperiu Galactic. De fapt o intensificare a Stării Fundamentale.

— Și îi acuzați pe Eterni că se amestecă...

— Îi acuzăm că se amestecă de multe ori ca să țină omenirea acasă, în închisoare. Noi intervenim o dată, ca să-l orientăm pe om prematur către nucleonică, astfel ca să nu mai instituie niciodată, **niciodată**, o Eternitate.

— Nu, spuse Harlan, disperat. Trebuie să existe o Eternitate.

— Dacă asta este ceea ce alegi tu. Tu ai de ales. Dacă vrei ca un grup de psihopați să dicteze viitorul omenirii...

— Psihopați?!?! Explodă Harlan.

— Nu sînt? Îi cunoști doar, Gîndește-te.

Harlan o privea cu oroare, ultraiat, și totuși nu se putea abține să-și amintească. Se gîndi la Novicii care învățau adevărul despre Realitate, și la Novicele Latourette încercînd, ca rezultat, să se sinucidă. Latourette supraviețuise, cu o personalitate plină de cicatrici, ajutînd totuși la hotărîrile care se luau asupra Realităților alternative.

Se gîndi la sistemul de caste al Eternității, la viața anormală care transformă sentimentele de culpabilitate în furie și ură față de Tehnicienii. Se gîndi la Calculatori, luptîndu-se între ei, la Finge urzînd intrigi împotriva lui Twissell și la Twissell spionîndu-l pe Finge. Se gîndi la Sennor, luptînd pentru capul lui spin, împotriva tuturor Eternilor.

Se gîndi la el însuși.

Apoi la Twissell, marele Twissell, care încălcase și el legile Eternității.

Era ca și cum știuse dintotdeauna că Eternitatea însemna toate acestea. Altfel de ce ar fi dorit atît de mult să o distrugă? Și totuși niciodată nu o recunoscuse deschis, niciodată nu privese adevărul în față, pînă, deodată, acum.

Și văzu Eternitatea, foarte clar, ca pe o cloacă de psihoze putrede, ca pe un puț zvîrcolindu-se de motivații anormale, o masă de vieți disperate, smulse, brutale, din contextul lor.

Privi, absent, la Noys.

Ea îi spuse, blînd:

isaac asimov

— Îți dai seama? Vino cu mine la gura peșterii, Andrew.

O urmă, hipnotizat, înspăimântat de felul în care punctul lui de vedere se schimbase total. Pentru prima oară, explozonul părăsi linia care îl legase de inima lui Noys.

Suvițele palide ale zorilor brazdau cerul, și nava de lângă peșteră era o umbră apăsătoare în lumina dimineții. Contururile îi erau încețoșate, estompate de pelicula protectoare.

— Acesta este Pământul, spuse Noys. Nu singurul, eternul cămin al omenirii, ci doar un punct de plecare într-o aventură infinită. Tot ce trebuie să faci este să hotărăști. Tu decizi. Tu și cu mine și conținutul acestei peșteri vom fi protejați de un câmp de fizio-Timp împotriva Schimbării. Cooper va dispărea,

împreună cu anunțul lui, Eternitatea și Realitatea Secolului meu vor dispărea, dar noi vom rămâne aici și vom avea copii și nepoți, și omenirii îi va rămâne deschis drumul spre stele.

El se întoarse să o privească. Ea îi zîmbi. Era acea Noys pe care o știa, și inima lui bătea la fel ca înainte.

Nici măcar nu-și dădu seama că se hotărise, pînă cînd strălucirea invadează brusc tot cerul și forma navei dispăru de pe acest fundal.

O dată cu această dispariție, știu, chiar în timp ce Noys i se strecură încet în brațe: venise sfîrșitul, sfîrșitul final al Eternității.

Și începutul nemărginirii.

Traducere de ANCA RĂZUȘ

BOGDAN FICEAC

CALYSTO

Ora 01: 22 TSA

Pe cerul negru, presarat cu constelații îndepărtate și reci, sfera lui Jupiter se menținea ca printr-un miracol deasupra planetoidului fără să l străvească. Vitejuri și furtuni de o amplasare inimaginabilă îi frământau atmosfera, briuri de nori curgeau în fluvii fără sfârșit, explozii scinteaua mereu, pentru câteva clipe absorbite imediat de tumultul valurilor plumbuni. Numai zona roșie, ca o rană sîngerîndă, părea ceva mai calmă. De aici, din sferoidul turnului de observații cu cupola în întregime transparentă, situat la sute de metri deasupra solului, spectacolul planetei își amplifică misterul. Iv Karoma îl contempla în tăcere. Nu dădea nici o atenție apelurilor tot mai insistente ale avertizorului optic. Măreția spectacolului îi transmitea energie, încredere și liniște... O insectă metalică fulgeră deodată spațiul și începu să coboare pieziș. Cargoul spațial. Îl urmări cum virează într-un arc de cerc larg și se apropie de pista cu benzi luminoase aflată undeva jos, sub el, la marginea conglomeratului de cupole, module suprapuse și culoare de comunicație. Părași imaginea cargoului și cercetă iarăși, din rutină, suprafața planetoidului. Șiruri nesfîrșite de cilindri porneau radial de la stație pierzîndu-se dincolo de orizont într-o rețea perfectă, fără nici o discontinuitate. Clipeau neîncetat, semn că totul funcționează perfect... Avertizorul optic insistă, se auzi și țiuitul intermitent, dar Iv Karoma nu le dădea importanță. „Totul funcționează perfect”, își spuse din nou, pentru a căta oară?, dar gîndul era sec, nu mai suna ca o mulțumire. Neliniste, teamă? Nu. Încă nu...

Se răsuçi dintr-o dată enervat și cuplă monitorul. Literale verzi se înșiruiră cu rapiditate, alcătuiind un mesaj lapidar.

EMITOR: ASTROBALIZA GK 9
EVENIMENT: INTRUZIUNE NEPERMISĂ
COORDONATE: „

Nu citi mai departe, comută imediat pe canalul Compartimentului de Intervenții și îl primește chiar pe Lars Thorson. Fața comandorului era încrunțată și coama de păr argintiu îi scînteia o expresie de duntate metalică.

- Ce s-a întîmplat? - îl întrebă Karoma străduindu-se să se concentreze. O toropeală neobișnuită îi invadase și pentru o clipă se gîndi că trebuie să-și facă de urgență un nou consult medical.

- O astronavă de luptă în apropierea lui Ganymede. Probabil un nou atac al **verzilor**...

- Probleme deosebite?

- Deocamdata, nu. Plec imediat cu naveta de interceptare.

Atunci, pentru prima dată, Iv Karoma își pierdu șirul ideilor. Toropeala se amplificase brusc, ochii îi deveniră sticloși și o ușoară rigidizare îi cuprinsese

trăsăturile feței. Thorson îl privea derutat, neînțelegînd ce se petrece.

- Așteaptă-mă. Vin cu tine.

Vocea lui Karoma sunase cenușie, inumană, dar nu atît timbrul ei îl urmă pe Lars, cît decizia aceea neașteptată. Regulamentul de ordine internă al stației interzicea categoric Coordonatorului Principal participarea la acțiuni ce i-ar putea periclita viața...

Ora 01: 57 TSA

Prin hubloul central, undeva spre stînga, se vedea crescînd sfera lui Ganymede.

Thorson supraveghea ecranul de bord pe care coordonatele navei necunoscute se modificau neîncetat, conform datelor primite de la rețeaua de astrobaliza. Din cînd în cînd, îl privea neliștit pe Karoma. În spatele vizorului, fața acestuia începuse să-și recapete aspectul normal. La un moment dat, coordonatorul tresări și se întoarse încet către el, ca trezit dintr-un somn adînc.

Thorson înțelese că poate să-i vorbească.

- Ce-a fost cu tine, Iv?

- Nu știu... Am avut un blocaj psihic... Nu-mi dau seama de unde...

Vorbele i se frînseră la vederea casetei roșii ce începu să tîlpească pe bord.

- Ne-au reperat și ei - rîse crud Lars și își mută imediat atenția spre ecran. Cu gesturi precise, modifică traiectoria navei și reduce viteza. Mușchii îi vibrau sub materialul lucios al combinezonului. Pentru el, acum, lupta era singurul lucru care conta.

Iv Karoma își verifică încă amorțit echipamentul, încercînd să alunge orice urmă de gînd perturbator. Mina dreaptă i se încheștă mai mult din reflex pe maneta lansatorului de torpile.

Pe monitor, alături de poziția navei inamice, un nou set de cifre începu să descrească vertiginos indicînd distanța minimă de la care armamentul de bord nu mai putea rata ținta. Lars se aplecă și atinse declanșatorul sistemului defensiv fără să l acționeze. Un simț special, un simț al primejdiei îi dicta și acum momentul limită. Abia după câteva secunde apăsă tasta și de sub botul navetei îșișu un roi de alice minuscule ce se dispersară în spațiu într-un imens ecran de protecție împotriva sistemului de detecție al celorlalți. Aproape simultan trase manșa la refuz și naveta viră strîns făcîndu-le trupurile de plumb. Pe ecranul retrovizor, trei globuri orbitoare, marceau exploziile proiectilelor ce le fuseseră destinate. Un zîmbet abia perceptibil apară pe fața comandorului în timp ce corecta direcția navei.

Treptat, prin hubloul, un punct de lumina se ivi exact în fața lor. Cîteva broboane de sudoare apăriră pe fruntea lui Karoma. Urmărea încordat ca

BOGDAN FICEAC

rotajul de țintă, manevrând cu gesturi acum sigure maneta declanșatorului. Când astronava intrușilor ajunse la intersecția axelor rectangulare, apăsă puternic micul buton.

Torpila își fulgerând spațiul. Punctul luminos execută un viraj încercând să evite impactul, însă proiectilul își modifică și el traiectoria. Cu câteva secunde înainte de interceptie, două scinteii se desprinseseră de astronava-țintă, îndepărtându-se cu rapiditate. Urmă impactul și explozia de o violență neobișnuită. Lumina ei alb-aurie îi orbi cu toată întunecarea automată a hubloului și pentru o clipă naveta refuză să mai răspundă la comenzi.

Zîmbetul le îngheța pe buze când văzura indicația contorului de radiații.

- Au avut încărcătură nucleară!, scrișni Lars. Fața lui Karoma era palidă.

- Voiau să-l distrugă complet pe Callysto... Se opri încruntat și cercetă canalul de detecție. Cred că și-au ejectat cabinele înainte de explozie.

Lars Thorson aprobă scurt din cap și figura lui capătă o asprime pe care Coordonatorul Principal încă nu i-o cunoscuse.

- Mergem să-l culegem. Sint curios ce vor declara la interogatoriu.

Prin hubloul se distingeau deja două ovoides minuscule, ca niște cristalide rătăcind prin vidul înghețat.

Ora: 02: 46 TSA

Jupiter plutea ocupînd mai mult de jumătate din cer. Bărbatul în costum mat, de culoarea solului, înainta cu pași mari. Bocancii se afundau în praful fin lăsînd amprente perfect conturate. Nu-și făcea griji din cauza lor. Suprafața planetoidului era brăzdată de o mulțime de alte urme, șenile, roți, pași, printre care ale lui treceau neobservate.

Se apropia în salturi ușoare de cilindrul argintiu, de două ori mai înalt decît el, în vârful căruia clipa lumina verde. Hublouri ovale străpungeau pereții la jumătatea înălțimii. În dreptul unuia apărură fugări o umbră. Bărbatul zîmbi mulțumit. Ocoli cilindrul, cercetîndu-l cu atenție suprafața. În partea opusă celei din care venise, descoperi o adîncitură ovală. Așteptă. Silențios, porțiunea conturată începu să se retragă și să gliseze lateral. Privi încă o dată în jurul lui și pătrunse în interiorul cilindrului. Ușa se închise ermetic în urma lui. Se afla într-o ecluză care depășea doar cu puțin dimensiunile unui om în costum spațial. Zumzetul pompelor încetă după câteva secunde și omul începu să-și scoată casca și restul costumului spațial. Imediat ce termină, ușa interioară se deschise și în cadrul ei apărură un tinăr brunet în combinezonul portocaliu al echipei lor de asistență tehnică.

- Cum a mers?, întrebă tinărul retrăgîndu-se pentru a-i face loc să iasă.

- Bine, conform planului. Aici totul e în ordine?

- Da. Să mergem.

Coborîră scărița metalică în spirală și ajunseră pe un coridor cufundat într-o lumină albastruie.

Tinărul îl conduse pînă în dreptul unei nișe în inte-

riorul căreia, pe perete, se afla aplicat un disc de metal. Trase cu destul efort de marginea lui superioară și discul se roti în jurul unui ax aflat la periferie, descoperind gura unui canal prin care, cu oarecare greutate, putea pătrunde un om.

- Am decuplat închiderea automată a supapei - explică tinărul - și sistemul de alarmă. Canalul asigură aerisirea casetotecii. Prin el ajungi în ecluză de verificare a identității, de acolo te descurci.

- În ordine.

Bărbatul își verifică pentru ultima oară echipamentul, pipăi conținutul numeroaselor buzunare ale combinezonului său și pătrunse în canal. Tinărul rămase lingă disc pînă cînd celălalt dispărură complet, apoi se așeză rezemat pe peretele coridorului așteptîndu-i întoarcerea...

Un zgomot surd îi atrase la un moment dat atenția. Nu realiză imediat de unde vine și se uită în lungul culoarului. Obscuritatea era calmă, fără nici o umbră. Intrigat, privi spre nișă. Discul se mișcă lent, obturînd intrarea! Se repezi spre el încercînd să-l oprească, își încheștă degetele cu toată forța, spaima îi dubla eforturile, dar totul era în zadar. Discul își continua mișcarea fără nici o piedică! O sudoare de gheață îl inundă, trăgea cu furie, cu disperare, neînțelegînd ce se petrece. Era imposibil ca intrarea să se poată închide singură! Decuplase cu mîna lui sistemul de obturare automată, panoul de comandă se afla chiar acolo, pe culoar, nimeni nu venise să-l controleze, nimeni nu sesizase acțiunile lui.

Semiluna întunecată se subția mereu, își desprinseseră în ultima clipă degetele gata să-i fie retezate și curentul de aer rece pe care îl simțea acum absorbit prin deschizătură, în paralel cu zumzetul acela tot mai puternic, îl făcuseră să înțeleagă cu groază că, simultan cu obturarea, canalul era vidat.

Curînd, discul se închise complet, și zgomotul pompelor se amplifică. Atunci izbucni din interior urletul acela inuman. Tinărul începu să tremure spasmodic, se retrase cîțiva pași, picioarele îi erau moi, se sprijini de peretele culoarului, încercînd să-și mențină echilibrul. Ochii îi rămăseseră lipiți de disc. Acesta începuse iarăși să gliseze, în liniște, deschizînd canalul.

Un fir de sînge din ce în ce mai gros porni să se prelingă dinăuntru, cu curgă pe perete, să formeze pe podeaua coridorului o baltă ce se lățea mereu.

Tinărul o privea fascinat, incapabil să se miște. Nici nu auzi declanșarea alarmei...

Ora 02: 53 TSA

- Lăsați-ne singuri!

Gardiennii șovăiră, Lars Thorson le atrăsese în mod special atenția că prizonierul este deosebit de periculos, dar atitudinea fermă a Coordonatorului Principal îi determină să execute ordinul.

Karoma părăsi geamul și reveni la birou. Cu un gest scurt, îl invită pe celălalt să ia loc.

Captivul se așeză cu un zîmbet malițios.

Mă onorează încrederea ta, Iv.

CALYSTO

- Nu-i nevoie să fii ironic. Te cunosc, Selim Hadad, nu uita că am fost colegi.

- Am fost, Iv, am fost... Acum sînt prizonierul tău.

Karoma dădu impresia că nu aude ultimele cuvinte.

- De ce ai părăsit academia? Ai fi devenit unul dintre cei mai buni ciberneticieni.

- Oricum terminat primul. Întotdeauna ai avut mai multă ambiție.

- Nu mi-ai răspuns la întrebare.

- Am plecat pentru că n-am mai crezut... Vrei să reluăm controversa? Nare sens, de mult sîntem pe poziții opuse. Astăzi ai cîștigat, miine...

- Ați pregătit și alte atacuri?

Hadad rise.

- Chiar crezi că-ți voi răspunde?

Figura lui Karoma se înăspri. Bătu cu pumnul în birou.

- Ați depășit măsura! Încercă cu greu să se calmeze. Nu mi-aș fi imaginat că veți folosi armament nuclear. Cîndva erai împotriva violenței.

- Intenționam să vă dăm ultimatum de a părăsi baza. Voiam să distrugem numai monstrul creat de tine.

Coordonatorul se ridică încruntat și se îndreptă către geamul curbat ce alcătuija întreg peretele din spate al cabinetului. Prin el, sfera lui Jupiter părea un ochi imens, vitrificat, cu pupila de sînge.

- De ce îl consideri un monstru?

- Dar ce poate fi un astfel de creier gigantic?! - se înfierbîntă captivul. Ai transformat Callysto dintr-un planetoid inert într-o ființă vie. Ai perforat canale și săli care germ de biocipuri, l-ai învățat să se autoreproducă, altfel e adevărat, n-ai fi dispus niciodată de capacitatea necesară proiectului tău demențial! Privește! Admiră-ți opera! Întreg solul e împințit cu cilindri care pulsează verde, care arată ca totul merge perfect! Dar poți să știi precis ce se petrece acolo, în adîncuri? Poți fi sigur și liniștit că niciodată monstrul asta nu va deveni conștient de posibilitățile lui? Din nou ambiția ta nemăsurată, din nou...

Se întrerupse brusc. Un acces de slăbiciune îi lichiefiaze trupul ținîndu-l de fotoliu. Respira greu și fața îi devenise extrem de palidă.

Coordonatorul se întoarse și îi observa înfățișarea fără nici o emoție. Constată sec:

Radiațiile... Te-au dus la controlul medical?

Hadad aprobă din cap. Își scoase batista și își tampona fața acoperită cu o peliculă fină de transpirație.

Karoma reveni la imaginea planetoidului punctat de luminite verzi. Vorbi absent ca și cum nu l-ar fi interesat părerea celuilalt.

- Callysto e doar o mașină. Are o capacitate extraordinară, dar programul pe baza căruia lucrează e din cele mai simple. Îl cunoști, efectuează combinații între cuvintele existente și prelucrează rezultatele pentru a înlătura orice fel de absurditate. Lucrări care în mod normal ar fi fost scrise peste sute sau mii de ani, el le produce prin sim-

ple jocuri de cuvinte. Am să te duc la punctul nostru de informare. Mulți au afirmat că și tine ca proiectul e nebuinesc, utopic, că posibilitățile de combinare sînt infinite. Și totuși vei vedea că au fost rescrise multe pagini din „Divina Comedie“, o bună parte din „Odiseea“, a fost reinventat lăserul, au fost redescoperite legea lui Arhimede și teorema lui Pitagora. Sînt și poezii de o frumusețe stranie care cine știe cînd ar fi fost compuse, dar și o mulțime de invenții necunoscute pe care tot Callysto le verifică. Le păstrăm în casetotecă pînă cînd vom considera că a venit momentul să le facem cunoscute sau să le distrugem...

Hadad se simțea mai bine. Era încă obosit, dar ochii își recăpătaseră strălucirea vie.

- Și cum veți afla?

- Tot prin Callysto. De fapt rațiunea lui este să construiască prin extrapolări variantele de evoluție ale civilizației umane, variante ce depind de cele mai multe ori, după cum bine știi, de cite o nouă invenție sau descoperire. Dintre ele vom alege cea mai optimă...

- ...care va oferi omenirii fericirea deplină! Emoționant! Totul este atît de frumos și de simplu! - ironia captivului devenise incisivă.

Coordonatorul reveni la birou. Sarcasmul celui-lalt nu-l afecta.

- N-am spus că e simplu. Trebuie să luptăm împotriva organizației tale ecologiste, care nu acceptă saltul oferit de Callysto în evoluția umanității, trebuie să ne apărăm împotriva spionilor trimiși de diferitele trusturi pentru care casetoteca noastră este o mină de aur, trebuie să luptăm cu dificultățile care apar inevitabil în funcționarea unui astfel de colos.

Hadad rise trist.

- Chiar nu-ți dai seama că toate astea sînt dificultăți superficiale?! Adevăratul pencil este însuși Callysto! L-ai acordat o autonomie extraordinară, permițîndu-i să verifice singur variantele. De unde știi că nu va descoperi una prin care să domine sistemul solar?

Iv Karoma îl privea de parcă s-ar fi uitat prin sticlă. Abia după o lungă pauză se hotărî să vorbească.

- M-am gîndit la o asemenea posibilitate... M-am gîndit și mi-am asigurat posibilitatea de a-l distruge.

Mărturisirea îl derută un moment pe captiv.

- Și dacă... tu nu vei mai fi?

Ochii lui Karoma îi fixară cu duritate.

- Ce vrei să spui?

- Nimic altceva decît că acum tu ai devenit punctul vulnerabil.

Un rictus înghețat apărui pe fața coordonatorului.

- Sper să nu fii chiar atît de vulnerabil.

Captivul înclină din cap neîncrăzător.

- Să admitem. Să admitem prin absurd și că totul va merge perfect. Te-ai gîndit însă dacă omenia este pregătită pentru saltul pe care îl propui tu, sau mai mult, dacă are nevoie de el?... Se opri

BOGDAN FICEAC

nesigur.

- Continuă, Selim, continuă, te ascult.
- Știi foarte bine că omul are un potențial extraordinar, că e capabil de lucruri care la prima vedere par simple ficțiuni. Și totuși încă nu și l-a activat. De ce? Poate din cauza tehnizării excesive, a protezelor oferte de ea, care i-au diminuat dorința de a se cunoaște pe sine. Integralii, cred că ai auzit de ei, deși trăiesc într-o completă izolare, au reușit prin metode speciale să și dezvolte astfel de însuși. Dar ei refuză să le facă cunoscute, din același motiv pentru care eu mă opun calculatorului tău. Callysto va oferi un salt artificial cu consecințe greu previzibile. Pentru a fi posibilă o evoluție reală a omului, trebuie lăsat înfil să se descopere pe sine însuși... Ai omis latura umană din proiectul tău...

- Și de ce nu crezi că și aici Callysto poate oferi o soluție?

Tiutuil intermitent al sirenei de alarmă izbucni întrerupându-i. Imediat ușa glisă și cei doi militari din corpul de gardă intrară așteptînd ordine. Enevat, Iv Karoma se aplecă spre videofon și comută pe Canalul Compartimentului de Intervenție.

- Ce s-a mai întimplat, Lars?

- Cineva a încercat să pătrundă în casetotecă. Dacă vrei să mergi cu noi, te aștept la punctul de control de la nivelul trei.

- Vin în cîteva secunde.

Făcu semn santinelor să-l ia pe Hadad și se îndreptă spre ușă.

- Îmi pare rău, continuăm altă dată. Cînd trecu pe lângă el, îi sesiză paliditatea excesivă a chipului și ordonă din mers militarilor: Să i se facă de urgență un consult medical!

Îlesise deja pe culoar și era mult prea grăbit ca să se întoarcă, atunci cînd auzi în spate ultima întrebare a captivului.

- Iv, te-ai gândit vreodată că poate mai există cineva în afara noastră, cineva care nu agreează calculatorul tău?

ORA 03: 24 TSA

Cercetau în tăcere balta de sînge, urma lăsată pe perete, trupul ghemuit al tinărului care plîngea în spasme. La cîteva metri de nișă, staționa o electrosanitară. Doi agenți medicali extrăseseră din canalul de aerisire trupul afectat de vidare și îl înveleau în folia de plastic sterilizată.

Paul Adler, adjunctul lui Lars, un bărbat între două vîrste cu figura colțuroasă, se apropie de electromobilul lor și îi salută cu un gest convențional.

- Care sînt primele rezultate? - întrebă Karoma.

- Tinărul spune că erau angajați de „International Automatic“. Trebuiau să extragă din casetotecă tot ce ar fi interesat trusul. De fapt, celălalt era specialistul. El trebuia doar să-l preia din exterior și să-i deschidă canalul de aerisire.

- Cine a acționat vidarea?

- Încă nu știm. Tinărul pretinde că nu a văzut

pe nimeni la panoul de comandă.

Karoma încruntă sprîncelele.

- Și celălalt, cum a ajuns pe Callysto?

- Clandestin, cu astrocargoul. A ieșit prin ecluza de evacuare a deșeurilor cînd nava se afla încă pe pistă, înainte de a fi dirijată spre hangar.

Coordonatorul își mută privirile spre agenți medicali. Terminaseră de învelit trupul și îl ridicau pe patul mobil din interiorul mașinii. Lucrau cu precizie, fără nici o mișcare de prisos. Imediat ce terminară, unul rămase în spate, iar celălalt trecu grăbit alături de șofer, Electrosanitară demară și se îndepărtă cu viteză.

Karoma reveni la Paul Adler. Arătă spre nișă.

- Mă interesează toate posibilitățile de acționare a obturatorului. Reluați și interogatoriul tinărului, aștept un raport minuțios. Atît, deocamdată.

Adler salută cu o grimasă de nemulțumire pe care nu se obosea s-o ascundă și plecă spre grupul celor ce se ocupau de panoul de comandă.

- Ne întoarcem? - întrebă Lars. Coordonatorul aprobă din cap.

Electromobilul rula silențios pe culoar. Grupurile de iluminat se succedau ritmic imprimînd chipurilor reflexe albastrii. Culețele de pe fruntea coordonatorului se adînciseră. Într-un firziu se hotărî să vorbească mai mult pentru a-și verifica gîndurile.

- Ce părere ai, Lars?

- Nu știu, aparent e o tentativă obișnuită de spionaj...

- Numai aparent?

Cruzimea cu care s-a soldat e fără precedent pe Callysto.

- Poate a fost un accident.

Thorson se întoarse spre el. Ochiul îi strălucea patrunzător.

- Nu te ascunde, Iv. Ai și tu aceeași bănuială.

- Crezi că e vorba de o crimă?

- Da. Pe stație au început să se petreacă de la un timp lucruri ciudate și asta nu-mi place deloc.

- La ce te referi?

- În primul rînd la hotărîrea ta de a merge cu naveta de interceptie. Știi că îți este total interzis.

- Am avut un blocaj psihic, ți-am spus. Mi-am revenit abia în navă.

- Vocea lui Lars deveni dură.

- Nu crezi că cineva a făcut o primă încercare de a te suprima? Luptele spațiale nu sfîrșesc întotdeauna cu bine.

- Putea fi un simplu efect al stresului - încercă o motivare nesigură Karoma.

- Stres?! În urmă cu două zile, la testele psiho-somatice ai fost declarat perfect sănătos. Și sînt extrem de minuțioase.

Coordonatorul se confundă în tăcere. Știa că Lars are dreptate, dar încerca să-i infirmе supozițiile tocmai pentru a-și oferi sieși o explicație logică. Însă raționamentele erau mult prea subrede. Simțea deja pericolul, amenințarea aceea mută devenise aproape materială și fără voia lui trebuia să recunoască faptul că situația era mult mai gravă

CALYSTO

chiar decât o considera Lars. Un sentiment neliniștitor, de vulnerabilitate îl cuprinsese.

- Cine crezi că ar fi avut interesul să mă ucidă.
- Cineva cu o forță psihică neobișnuită. La început îl bănuiai pe Hadad.

- Hadad?!

- Am cerut informații despre el. După ce s-a retras de la academie a trăit zece ani printre integrali. S-a supus unor antrenamente speciale de modelare a psihicului. Nu se știe precis la ce nivel a ajuns.

Karoma murmură alb:

- Înseamnă că în timp ce-l anchetam ar fi putut să...

- Preceptele lor morale le interzic să-și folosească forța în scopuri distructive. Și, oricum, luașem măsuri deosebite de securitate. Nu cred că ar fi ajuns prea departe chiar dacă te-ar fi anihilat.

- Cu toată asprimea lor, Iv Karoma sesiză nesiguranța ultimelor afirmații. Preferă să nu insiste.

- De ce ai renunțat la prima bănuială?

- Hadad n-ar fi avut nici un motiv să-l ucidă pe cel din canalul de aerisire, iar între crima de aici și incidentul tău este o legătură strânsă... Nam dozevi concrete, dar intuiția nu m-a înșelat niciodată.

- Lars, știu că nu te bazezi numai pe intuiție. Care ar fi celălalt suspect?

Thorson nu răspunde imediat. Profită de faptul că ajunseseră la grupul de ascensoare, opri electrobombul și încercă să coboare. Karoma îl reținu prinzindu-l de braț. Înțelese că trebuie să-i explice.

- E o ipoteză mult prea fantezistă.

- Nu contează. Te ascult.

Ce rost aveau reținerile? La urma urmei, coordonatorul era mult mai în măsură decât el să analizeze situația și să hotărască ce trebuie făcut într-un asemenea caz. Se răsuci spre el și îl privi în ochi.

- Iv, cred că-i vorba chiar de... Callysto.

Ora 05: 10 TSA

Deconectase lumina. În obscuritatea din cabinet, lucrurile mîngiate de razele imensului Jupiter căpătau tente plumburii. Karoma le privea absent, întins în fotoliu. Se simțea obosit, dar nu-și putea permite un timp de odihnă. Succesiunea extrem de rapidă a ultimelor evenimente îi confirmase temeri deosebite de grave pe care nu voise să le accepte pînă acum. Lupta spațială, șocul psihic și moartea individului din casetecă, discuția cu Hadad și ipoteza lui Lars, toate apăreau înlănțuite, conturînd o realitate a cărui răspundere o purta el, în întregime. Inconștient, refuza încă o analiză lucidă, profundă a situației, căci ea ar putea determina, în ultimă instanță, chiar renunțarea la Callysto. Și totuși nu putea ignora faptele. Reluase de câteva ori în minte conversația cu Selim Hadad și acum, cînd o judeca la rece, poziția captivului nu i se mai părea atît de dușmănoasă și de absurdă. De fapt, și atunci avusese unele îndoieli. Pînă și Lars, într-un mod indirect, își manifestase neliniștea și chiar o ușoară aversiune față de calculator.

O tristețe adîncă îl învăluia. Încrederea, speranțele pe care și le pusese în Callysto începeau să se năruie. Se gîndi că poate îndrăznise prea mult, supralicitase puterea actuală a omului, dar nu regreta.

Se ridică din fotoliu.

Brusc, simți din nou puterea aceea străină invadîndu-i creierul. Acum însă, era mult mai intensă. Ochii i se împăienjeniră, timplele se zbăteau violent, nu mai avea siguranța mișcărilor. Simțurile își pierdeau rapid acuitatea. Un ultim gînd îl fulgera: să declanșeze alarma. Se repezi spre birou, dar nu mai reuși să ajungă la panoul de comandă.

Se prăbuși pe podea fără cunoștință...

Ora 05: 39 TSA

Santinela de la punctul de intervenție se chinua să desfacă un recipient cu suc de fructe ușor alcoolizat. Deodată, încremeni scăpînd recipientul pe podea. De partea cealaltă a geamului, pe culoarul de acces, apăruse Iv Karoma. Dar Coordonatorul Principal nu dădu atenție gravei lui abateri de la consemnul postului de pază. Se opri în fața cabinei și vorbi cu o voce metalică, eufonică:

- În vecinătatea lui Io a fost semnalat un obiect neidentificat. Voi lua una dintre navele de interceptie.

Bărbatul de gardă îngăimă un acord inutil și îl privi cum intră în ecluza de echipare.

Ridică recipientul și îl azvîrlî în micul dulăpior nichelat destinat efectelor speciale. Se așeză încercînd să se calmeze.

Peste cîteva minute auzi zgomotul înfundat al navei de interceptie. Mai mult din curiozitate, se răsuci spre panoul din spate al cabinei și comută ecranul pe canalul de detecție spațială. Văzu punctul minuscul al navei îndepărtîndu-se de stație în direcția lui Io, dar... nici în zona aceea, nici altundeva pe ecran, nu era semnalat vreun obiect neidentificat. Verifică din nou, intrigat prin informațiile furnizate de rețeaua de astrobaze, însă nici aici nu fusese detectat obiectul menționat de Iv Karoma.

Îl cuprinsese o stare de febrilitate, uitase de spaimă și abia acum își aminti de mersul mecanic al Coordonatorului Principal, de privirea lui fixă, de vocea inumană.

Formă grăbit codul de apel al lui Lars Thorson.

Ora 06: 00? TSA

Își recăpătă luciditatea pe măsură ce navea se îndepărta de Callysto. Vedeă ca prin ceață, sclipirea becurilor de control, oscilația indicatoarelor, semnalele verzi ale ecranului.

Prin hubloul se zărea deja o mică sferă alburie. Probabil Io. Privi ecranul de bord. Într-adevăr, înainta cu viteză maximă spre Io. Se mișcă greoi, corpul îi era încă amorțit și acționă retrofuzeele. Apucă manșa încercînd să direcționeze navea printr-un viraj larg, înapoi spre Callysto.

Deodată, observă că nava nu-i mai primește comenzile. Luminile se stinseră una cîte una, indica-

BOGDAN FICEAC

toarele cadrelor căzură inerte, ecranul de bord se opacă. Motoarele încetară să mai funcționeze și cabina se cufundă în întuneric. Încercă înfrigorat să repereze defecțiunile, dar toate eforturile îi erau zadarnice. Astronava înainta fantomatic, în virtutea inerției, prin vidul înghețat.

O durere pătrunzătoare îi apăruse în piept iradiind spre restul corpului. Callysto era pierdut dacă nu reușea să se întoarcă la bază în cel mai scurt timp. Privi din întâmplare spre hublou și ceea ce văzu acolo îl încrămeni.

Pe botul astronavei apăruse o umbră perfect conturată care se lățea continuu înaintind spre el. O urmărea fascinat și abia când totul în jur se întunecă își reveni și se aplecă privind în sus prin hublou.

La câteva sute de metri deasupra plutea un conglomerat gigantic ale cărui margini abia se zăreau. Întunecat, sumbru, fără nici o scînteiere, fără nici o urmă de activitate. Numeroasele accesorii pe care le zărea conturate în masa informă îi confirmară bănuiala: era o nava spațială necunoscută, stranie, imposibil de detectat prin sistemele pămîntenilor. Luneca lent în tăcerea aceea profundă și el o privea cu fața albă, cu inima abia pulsînd.

Brusc, de undeva din strafundurile ei țîșni un con de lumină și totul deveni o ceață difuză, învăluire de raze. Cabina scînteia, contururile se estompau, își văzu combinezonul de zbor cum devine transparent, își privi minile, corpul, ce păreau din sticlă laptoasă, își pierdeau forma, pentru o clipă se iviră contururile oaselor cu o ușoară tentă albastră, dar se dizolvă și ele în strălucirea albă. Un fior înăbușit îl străbătu, apoi totul se sfîrși...

Cînd se trezi, naveta își recăpătase aspectul normal. Mecanismele funcționau perfect, luminile și cadrelele bordului indicau valorile obișnuite, combinezonul își recăpătase strălucirea, întins pe corpul său încordat.

Privi imediat prin hublou. Umbra de pe carcasă dispăruse, uriașa navă spațială se volatilizase de parcă totul n-ar fi fost decît o halucinație.

Și totuși ceva nu era în ordine. Avea iarăși pre-sentimentul acela acut, care îi dădea frisoane de gheață.

Scrută din nou, cu atenție, hublou. Io nu se vedea! Naveta înainta fără țintă spre stelele reci. STELELE! De ce îi apăreau atît de nefirești?

Le cerceta crispat și un fior de groază îi străbătu coloana vertebrală.

Calea Lactee nu mai exista. Erau alte constelații!

Oră 07:30 TSA

Pe Callysto, panica izbucnise neașteptat, propagîndu-se cu iuteala fulgerului.

În sala de comandă și control a calculatorului, un tablou de reglare a circuitelor periferice explodase ucigînd un om și rîndind alți patru. Celelalte panouri indicau valori aberante sau încetaseră să mai funcționeze, ecranele terminalelor se opacăseră, comenzile și orice altă intervenție a operatorilor erau refuzate. Alte incidente grave apăruseră

imediat după căderea sălii de comandă. Într-un coridor de intervenție de la nivelul șase, doi membri ai serviciului de asistență tehnică fuseseră blocați și asfixiați cu gazele provenite de la un grup de foraj, în zona locuințelor personalului auxiliar, un lift pneumatic se prăbușise ucigînd opt oameni, alte trei victime se înregistrară la explozia unui cilindru de control și mereu, noi incidente erau semnalate în cele mai diverse puncte sporind numărul celor uciși sau răniți. Oamenii alergau înnebuniți, neștiind ce măsuri să ia.

Nimeni nu se mai îndoaia acum de cîl ce declanșase teroarea.

Ca un colos trezit din letargie, calculatorul se revoltase începînd să distrugă. Iar singurul om care ar fi putut să-l tempereze sau să-l anihileze, Iv Karoma, se evaporase pur și simplu undeva în apropierea lui Io. Detectoarele cercetaseră în zadar, cu extremă minuție spațiul, rețeaua de astrobalize efectuase inutil toate operațiunile posibile de decelare a navei. Nicăieri nu apăruse nici cel mai mic indiciu referitor la inexplicabila dispariție a Coordonatorului Principal.

Conform regulamentului pentru cazuri speciale. Lars Thorson preluase conducerea bazei în cabina sa de la Compartimentul de Intervenție, apelul videofonului suna continuu. Lars era copleșit de evenimentele. Dădea ordine, încerca să găsească soluții, voia cu orice preț să oprească panica.

Un nou Apel, de maximă urgență. Conectă nervos și pe ecran apără figura unui gardian de la punctul de detenție.

- Domnule Thorson, Selin Hadad insistă să vă vorbească.

- Acum?! - rabufni nestăpînit. Crezi că am timp de așa ceva?!

- Pretinde că știe unde se află Iv Karoma - îngăimă celălalt.

Gestul de a întrerupe convorbirea i se frîne la mijloc. Ezită câteva secunde și se hotărî brusc.

- Adu-l imediat aici!

Comută pe canalul următor. Culoarul de acces către casetotecă fusese blocat și santinela de la camera de verificare ucisă. Ordonă unei echipe speciale să încerce decuplarea zonei de la comanda centrală.

Nici nu auzi foșnetul ușii. Abia cînd gardianul îl împinse pe Hadad înăuntrul le sesiză mișcările și se ridică de la birou.

- Ia loc, domnule Hadad - îl invită fără a reuși să-și ascundă antipatia. Te ascult, am înțeles că știi unde se află Iv Karoma.

- Hadad se așeză. Nu părea afectat de tonul ce îl uita. Pe fața excesiv de palidă îi apăruseră petele roșii specifice iradierii.

- Mă supraestimați, domnule Thorson. Vă pot spune doar că Iv Karoma trăiește. Unde, nu știu precis, oricum e la o distanță enormă, probabil dincolo de Calea Lactee. Observă cum ochii celui-lalt se îngustează bănuitori. Nu, domnule Thorson, degeaba mă suspectați, n-am nici un amestec

CALYSTO

în dispariția lui Iv.

- Atunci cum a dispărut?
- L-am avertizat că mai există cineva în afara noastră, a pămîntenilor, cineva pentru care Callysto a devenit un pericol. Iv era indezirabil prin controlul pe care îl exercita asupra calculatorului și a fost înlăturat. Un salt instantaneu în hiperspațiu, extrem de simplu pentru ei.

Thorson reveni la fotoliul său din spatele biroului. Fața i se înăsprise.

- Nu era mai simplu să distrugă planetoidul?
- Au vrut să ne dea un avertisment. Într-un fel, Karoma avea dreptate. Callysto n-ar fi reușit să ajungă atât de repede constant de capacitatea lui, cel puțin nu în faza asta. Ei l-au activat, o activare prematură care să ne ofere șansa de a ne apăra.

Neîncrederea comandoului se accentuă.

- De ce reprezintă calculatorul un asemenea pericol pentru ei?

- Callysto are deja descoperiri care, cu toate măsurile de securitate, ar putea fi sustrate și utilizate cu consecințe greu de imaginat: anularea speciei umane, sau tulburarea gravă a ordinii cosmice. Din acest motiv a fost înlăturat în primul rînd accesul la casetotecă, gîndiți-vă la crima din canalul de aerisire.

- Înțeleg că tot ce se întîmplă aici este urmarea unui act de generozitate între specii. Cam multe victime.

Captivul nu dădu atenție ironiei.

- Domnule Thorson, nu sîntem singuri în univers. Iar faptul că nu au distrus calculatorul, ci doar l-au activat, demonstrează că ne cred capabili de a judeca singuri consecințele. Nu are rost să fim orgolioși. Poate cîndva ne vor contacta direct...

- Cîndva?

- Treapta de evoluție la care se află ne este mult superioară și orice imixtiune a lor ar determina o dezvoltare artificială a civilizației umane. Este tocmai ce vor să evite acum prin Callysto.

- Ajungem din nou la ecologie...

- Da, domnule Thorson, ecologia extinsă la nivel galactic. Sîntem deja la acest nivel și nu-l mai putem ignora, ar fi o dovadă de infantilism al speciei noastre.

Lars îl fixă cu duritate.

- Domnule Hadad, e timpul să dăm cărțile pe față. Știi că ești un **integral** și că ceea ce mi-ai spus nu sînt simple presupuneri. Conform ideilor dumitale, evoluția umanității exclude tehnicizarea?

Captivul nu păru surprins. Un zîmbet abia schițat îi apărură pe față.

- Dimpotrivă, n-am afirmat niciodată așa ceva. Sînt numai împotriva tehnicizării excesive, e o deosebire enormă. Tehnicizarea excesivă a redus dimensiunea noastră umană, ne-a împiedicat să ne dezvoltăm complet, să ne integrăm în armonia universală, este ceea ce voiam să-i explic și lui Iv, dar...

Un nou apel la videofon îi întrerupse. Comandoul privi spre ecran însă nu-l conectă. Se întoarse către captiv și figura îi redeveni gravă.

- Ce voiai să-mi comunici de fapt?

- Callysto nu mai poate fi împiedicat să se autodistrugă. Singura soluție pentru a salva oamenii este evacuarea urgentă a bazei.

Ochii lui Thorson se îngustară tăioși.

- O nouă manevră a organizației dumitale?

Hadad zîmbi obosit, fără să răspundă provocării și Lars înțelese că abia acum urma să afle adevărul motiv pentru care îi fusese solicitată audiența. Așteptă pînă cînd celălalt se hotărî să-i vorbească.

- Domnule Thorson, poate că Iv Karoma ar reuși să vă convingă.

Își stăpîni cu greu tresărirea.

- Îl poți contacta?

- Dacă mă ajutați, voi încerca să-l readuc pe Callysto.

Suspiciunea îl cuprinse din nou. Captivul își bătea joc de el? sau...

- De ce n-ai făcut-o pînă acum?

- N-am capacitatea necesară. Singura șansa este de a mă conecta la unitatea centrală a lui Callysto.

Thorson țîșni în picioare și primul gînd a fost de a ordona gardianului să ducă imediat prizonierul înapoi la punctul de detenție. Și totuși nu făcu gestul. O intuiție aparte, poate o comandă a subconștientului, îl făceau să nu ignore total propunerea. Ocoli biroul și veni spre Hadad, examinîndu-l cu o privire din care nu se putea citi nimic.

Trepidațiile surde ale unei noi explozii zguduiră încăperea și semnalul de extremă urgență începu să țîuie.

Captivul se ridică sprijinîndu-se de spătarul fotoliului pînă își recăpătă siguranța.

- Baza poate fi distrusă dintr-un moment în altul. Hotărîți-vă, domnule Thorson.

În ochii comandoului sclipsi o lumină rece.

- Bine, vom face conexiunea. Mergem chiar acum.

Ora 09:15 TSA

Sala era o unașă cupolă semisferică, în întregime albă. De jur împrejur, în perete se aflau încastrate sistemele de comandă și control. Operatorii urmăreau încordați indicațiile cadranelor, formulau comenzi pe tastatură, interveneau din cînd în cînd pentru obținerea parametrilor normali. Grupuri imense, de iluminat, scaldau încăperea într-o lumină orbitoare, ca într-o sală de operații.

În centru, pe un postament metalic, fusese amplasată o cușetă cu capacul translucid prin care se vedea perfect corpul relaxat, întins pe spate, al lui Selim Hadad. Avea ochii închiși. Pe frunte și pe temple, zeci de electrozi minusculi erau aplicați cu bandă adezivă. Firele de legătură se integrau în casca metalizată, conectată la rîndul ei cu partea superioară a cușetei.

Alături de postament fusese adus un pat mobil din dotarea serviciului de asistență sanitară.

Profesorul Levin, specialist în biocibernetică și doctorul Forbes, neurochirurg, dirijau operațiunile preliminare. Cînd totul se definitivă, ordonă asistenților să se depărteze de cușetă și îl anunțară pe

BOGDAN FICEAC

Lars, care privea cu atenție prin cochilia transparentă chipul captivului.

- Totul este pregătit, domnule Thorson. Putem începe?

Comandorul tresări. Pentru ultima dată se întreba dacă are dreptul să ordone un astfel de experiment. Riscul era enorm, de la Hadad se putea aștepta la surprize teribile, mai ales în situația asta, dar alte șanse deocamdată nu existau.

- În ordine. Faceți contactul!

Profesorul se apropie de panoul principal și roti lent, cu degetele tremurătoare, comutatorul. Fața lui Hadad se crispa, un fior scurt îi străbătu corpul, sprâncenele se încruntară ca și cum o durere violentă i-ar fi izbucnit în temple. Treptat însă, începu să se destindă, semn că șocul inițial trecuse.

Lars încremenise cu ochii fixați asupra lui. La șold, degetele i se încordară involuntar pe armă. Deodată simți că îl cuprinde o ușoară amețeală. Se uită către cei din jur și îi văzu neliniștiți, chiar speriați. Înțelese că au aceeași senzație. Se gândi imediat să întrerupă experimentul, chiar ridică mina pentru a-i face semn profesorului Levin, dar se opri brusc atunci când, mai mult din întâmplare, se uită spre patul mobil.

O formă abia vizibilă începea să prindă contur, se condensa ca o ceață lăptoasă, semitransparentă, brăzdată de nervuri albastre ce sugerau porțiuni ale sistemului osos. Forma se definitiva, aspectul exterior se alcătuiă din pete argintii ce se lăteau continuu, se uneau și se completau.

Peste câteva secunde, pe patul special stătea întins pe spate un bărbat în costum spațial. Iv Karoma!

În sală izbucniră exclamații de uimire și ochii oamenilor străluceau.

Coordonatorul Principal își reveni cu greutate și privi în jur derutat, aproape cu teamă. Abia când îl văzu pe Lars - comandorul se apropiase grăbit pentru a-l ajuta să se ridice - înțelese unde se afla. Vru să spună ceva, dar nu reuși din cauza zgomotului puternic și a trepidațiilor unui nou șir de explozii.

Oamenii începură să murmure neliniștiți și Karoma intuie că se petrece pe stație. Prevăzuse de fapt evenimentele, se gândise la ele în timpul chinurilor lui său exil și îl întreba pe Lars mai mult pentru a-și confirma presupunerile:

- Callysto se revoltă?

- Situația e dezastruoasă... zeci de victime...

Buzele coordonatorului se albiră. Nu se așteptase la asemenea proporții ale catastrofei. Hotărî imediat, fără nici o ezitare:

- Pregătiți evacuarea bazei!

Își aminti de ceva și se răsuci spre cușetă. Dincolo de capacul translucid, figura lui Hadad părea tăiată în piatră.

- El m-a readus pe stație?

Comandorul îi confirmă din cap și Karoma zimbi fugar, adresându-se profesorului Levin:

- Deconectați-l. Îl vom transporta pe una din navele de salvare...

Ultimele cuvinte i-au fost acoperite de o explozie extrem de violentă undeva în apropiere. Cu greu își menținură echilibrul. Dinspre panoul central auziră strigătul profesorului Levin care se întorse spre ei cu fața ca de creț:

- Domnule Karoma, blocul de comandă a căzut! Nu mai putem realiza deconectarea!

Operatorii, spenați, încercară să localizeze defecțiunile. Inutil! Calculatorul refuza orice comandă. Lars, lângă postament, aștepta o altă decizie din partea coordonatorului, dar acesta încă ezita.

În acel moment, din difuzoarele încastrate în pereți, izbucni o voce metalică, fără nici o intonație. „Callysto a preluat comanda Compartimentului Energetic. Mai pot întârzia dezastrul maxim cinci sprezece minute.”

Se uită instinctiv spre cușetă. Fața lui Hadad era încruntată, pumnii strînși, mușchii încordați. Din când în când, un fior violent îi scutura trupul.

Karoma nu mai șovăi. Alergă spre sistemul intern de comunicații, sparse geamul protector și declanșă alarma de gradul zero. Sunetul strident, în pulsuri, împinzi modulele bazei, ordonând evacuarea lor cu extremă urgență.

Oamenii se repeziră spre ieșire. Singur Lars întârzia lângă postamentul metalic.

- Ce facem, Iv? Dacă îl deconectăm forțat riscăm să-i permitem lui Callysto distrugerea bazei înainte de evacuare.

Karoma se apropie de el înegurat.

- Nu știu... nici nu-l putem părăsi aici... ar fi o condamnare la moarte...

Thorson cercetă din nou corpul scuturat de frisoane, prins ca într-o pînză de păianjen în rețeaua firelor de legătură de la microelectrozi. Îi veni o idee vagă, dar nu mai reuși să i-o comunice coordonatorului.

Vocea aceea metalică, mult mai slabă acum, izbucni citindu-le parcă gândurile:

„Am blocat ireversibil cușeta. Salvați-vă.”

Priviră instinctiv spre cușetă. Pentru o fracțiune de secundă, ochii lui Hadad se deschiseră.

Erau strălucitori și calmi...

Ora 10:10 TSA

Împrăștiat într-un evantai gigantic, astronavele se îndepărtau cu viteză maximă de Callysto.

Prin retrohubloul postului de control de pe nava-amiral, Iv Karoma și Lars Thorson urmăreau infernul ce se dezlănțuise în urma lor. Explozii orbitoare pulverizau suprafața planetoidului, fragmente de roci și de construcții erau proiectate în spațiu, jerbe de flăcări izbucneau din adâncuri prin crăpături ce se lăteau mereu.

Iv Karoma era palid. Vorbi în șoaptă, mai mult pentru sine:

- S-a sfârșit... Callysto, supercreierul, nu mai există... l-au determinat să se sinucidă... în urma cu nici zece ore eram sigur că am toate atuturile...

acum... Nu pot să cred că totul a fost în zadar.

Lars plecă de la hublou. Nu-i plăceau dezaș

CALYSTO

trele.

- Poate n-a fost în zadar, Iv. Am aflat că nu sîntem singuri în univers și asta-i ceva extraordinar. Chiar dacă primul contact a fost extrem de dur...

Karoma privea imobil planetoidul în flăcări.

- Am plătit un preț mult prea mare, Lars, nesimțabil, zeci de vieți omenești.

- Și totuși cred că a fost un avertisment necesar, Calysto ar fi putut să ne ucidă pe toți. Dacă n-ar fi fost Selim Hadad...

Coordonatorul îl cercetă cu un zîmbet obosit și ușor malițios.

- Din cîte îmi amintesc, aveai o adevărată repulsie față de Selim.

- Oricine poate greși. Îmi pare rău că n-am mai avut cum să recunosc deschis și în fața lui.

Karoma păsări și el hubloul.

- Într-adevăr, Hadad a fost un om adevărat.

Se așază într-unul din cele două fotolii ovoidale și își lăsa capul pe spate rezemat de spătar. Închise ochii încercînd să se relaxeze.

- Știi, Lars, - vorbi într-un firziu - aș fi vrut, totuși, să aflu varianta optimă...

Nedorit, apelul videofonului sfîșie liniștea. Comandorul se apropie plictisit și-l conectă. Pe ecran apăru figura specialistului în detecție spațială.

- Domnule Thorson - începui fără să-și ascundă surescitarea - cu cîteva minute în urmă a fost semnalată prezența unei astronave gigantice în apropierea lui Io. Detectarea a fost posibilă douăzecișinouă de secunde, după care obiectul s-a volatilizat pur și simplu. N-a fost o iluzie, avem toate înregistrările, toate foarte clare. Ce ordonați?

Thorson deconectă febril, fără să-i mai răspundă și se întoarse spre Karoma.

- Ce crezi, Iv? De ce ne-au permis să detectăm tocmai acum? Singura...

Se opri nehotărît, observînd că Iv Karoma nu-i

acordă nici cea mai mică atenție. Se ridicase din fotoliu și pe chip i se citea o încordare neobișnuită.

- Simți?, îl întrebă repede.

- Ce anume?

- Încă nu-mi dau seama... a apărut ceva nou... o senzație pe care nu am mai avut-o pînă acum...

Thorson se încruntă bănuitor. De cîte ori coordonatorul avusese astfel de stări, nimic bun nu urmase. Dar suspiciunea îi disparu după numai cîteva clipe, cînd realiză că Iv Karoma are dreptate. Îl invadase și pe el o senzație stranie, plăcută - probabil aceeași cu a Coordonațorului Principal - pe care nu reușea încă s-o identifice. Devenea tot mai intensă și la un moment dat își dădu seama că era o mireasmă puternică de flori.

- Trandafiri!, exclamă surprins, sub influența unei amintiri vechi din timpul ultimei călătorii pe Pămînt.

- Exact, Lars. Trandafiri, confirmă Karoma cu un zîmbet ciudat.

Thorson nu înțelegea.

- De la ei? De ce?

Coordonatorul nu răspunde imediat. Abia după o lungă pauză încercă explicația.

- Cred că e primul lor mesaj pentru noi...

- Exagerezi, Iv, cel mult un semnal.

- Nu, Lars, e un mesaj, vorbi cu siguranță Karoma. Chiar un răspuns pe care ni-l oferă în schimbul lui Calysto. Îți amintești ce spunea Hadad? Am exclus dimensiunea umană din proiectele noastre. Cred că e ceea ce vor să ne transmită și ei...

Ultimele cuvinte le rostise cu ochii ațintiți pe hubloul. Undeva departe, pe cerul negru, Calysto încă ardea. Însă chipul coordonațorului nu mai exprima deznădejdea.

Poate, doar, o nedefinită tristețe...

RĂZVAN HARITONOVICI CICLUL

În momentul în care ajunse la expansiunea sa maximă, Universul atinsese punctul de inflexiune superior și suferi o modificare vizibilă. Se întoarse pe dos ca o haină prea îndelung purtată și timpul începu să se scurgă invers, conform noilor legi fizice valabile.

Pămîntul se adună din cioburile împrăștiate prin galaxie și-și retrai viața în sens opus. Succesiunile de momente se repetau într-o ordine regresivă.

Fluviile se retrăgeau spre izvoare.

Ploile țîșneau din pămînt, îndreptîndu-se spre norii plumburii care se împrăștiu apoi, lăsînd loc soarelui. Acesta răsărea, după cum era și normal, la vest, deplasîndu-se, într-o mișcare aparentă, spre est.

Morții ieșeau putrezi din mormintele lor, întineau vîzînd cu ochii

Copiii se nașteau înainte de a fi fost concepuți, ridicînd astfel mai vechea problemă a paternității, dar și pe cea mai nouă, a maternității.

Casele se dărimau înainte de a fi fost construite și multe cupluri se despărțeau fără să se fi cunoscut încă.

Sistemele socio-politice cele mai perfecționate erau înlocuite de societăți tot mai primitive.

Tehnologiile decăzură, dar oamenii se obișnuiră pentru că aveau o extraordinară capacitate de adaptare. De altminteri în scurt timp nu mai existară oameni ci doar cete, din ce în ce mai răzlețe, de maimuțe, apoi șopîrle, apoi moluște, apoi...

Trecură milioane de ani și Universul se contractă la maximum, atingînd cel de-al doilea punct de inflexiune și atunci se produse marele Bang-Bing

VALENTIN CIOCSAN GREONA

1.

- Maia, i-am spus în timp ce-și îmbrăca scafandrul urcându-i în spate buteliile de oxigen, ești sigură că nu se va întâmpla nimic?

Ma privit din nou cu aceeași inexplicabilă tristețe cu care mă întâmpinase de la înscrierea pe orbită.

- N-ai nici o grijă, Hockh, nu e întâia oară când fac asta.

- Să nu încerci să mă minți, Maia, am replicat cât se poate de serios. Știi bine că n-am fost trimis aici ca să-ți compun și ție necrologul.

Mă fulgera cu o privire greu de suportat:

- Dar pentru ce te-au trimis?

- Ca să te ajut, Maia.

- Atunci ajută-mă să-mi etanșez masca.

Astea au fost ultimele cuvinte ale ei. Când a plecat spre ecluză, mi-a făcut un semn cu mâna și, dincolo de ecranul transparent al măștii, am deslușit un semn complice al pleoapelor.

Am însoțit-o cu privirea, așa cum îl urmărise cindva, la rîndul ei, pe Krimm, înaintînd în virtutea gradientului presional, printr-unul din canalele de flux. Stelatele au urmărit-o un timp, în lungi și tăcute cohorte, pentru a se risipi mai târziu printre neregularitățile pereților din care, pămîntiu, orb și poros, continuau să mă privească acele sute, mii, milioane de ochi.

Rămas singur în tăcerea strîmtei cabine a capsulei submersibile, am început să mă întreb ce impuls de moment mă făcuse să accept propunerea șefului de compartiment și să vin pe Greona. Trebuie să accept că nu fusese decît un act comportamental reactiv față de plecarea Dereei la Algol. Altfel ce puteam să caut eu, navigator de formație, în lumea asta ciudată, scaldată în lumini de sofran?

2.

De departe, planeta nu părea să răspîndească nimic din misterul de care o știam înconjurată. Ceea ce mă frapase într-o oarecare măsură, cînd am zărit-o pentru prima oară prin hubloul strîmtei mele cabine, a fost doar asemănarea ei cu o gigantică portocală, ușor turtită la unul dintre poli, și, prin transparența atmosferei de un palid indigo, suprafața ei ciuruită de nenumărate și minuscule cratere.

Maia a răspuns destul de târziu la semnalele mele de cod și, atunci cînd, după îndelungi așteptări, a apărut chipul ei pe ecranul telecomului, a început să se scuze că fusese plecată din Bază, că nu se aștepta să apară altfel de curînd... Părea, de la început, obosită, plictisită sau, dimpotrivă, între-rupută dintr-o activitate ce nu putea suferi amîinare.

În orice caz, înconjurată de același aer de nesigură ranță și mister ce mă atrăsese într-o vreme, cînd amîndoi eram practicanți la Algol.

- Nici nu mi-ai urat „Bun venit!”, Maia, i-am spus după ce a terminat de dictat lungul și de coordonate ale bazei și numerele de cod.

- Bine ai venit, Hockh! - zîmbi ea obosită.

Mi-aduc foarte bine aminte și-acum: parcă ar mai fi vrut să mă adauge ceva, dar mă privea doar cald, își trecuse degetele peste frunte, prin părul castaniu și iarăși zîmbise, fără ca eu să pot înțelege ceva.

- S-a întîmplat ceva, Maia?, am întrebat eu.

- Nu, Hockh, ce să se mai întîmple?

Apoi mă dăscălit în fel și chip cum să ajung la Bază, să-mi adaptez permanent viteza la gradientele presionale de-afară, cum să evit, permanent, orice manevră întempestivă.

- Pînă cînd vii, cred că voi reuși să degajez intrarea. Te aștept, mai spusese ea, zîmbise din nou și dispăru de pe ecran.

Am pornit să cobor și, pe măsură ce mă apropiam de suprafața de sofran a planetei, am realizat, așa cum mă așteptasem, că acele ciupituri ca de vărsat de pe fața ei, în nici un caz nu puteau fi cratere - în primul rînd pentru că atmosfera era mult prea densă pentru a permite atîtea repetate impacte meteoritice și, mai ales, pentru că păstrau o geometrie constant poligonală, fără ca să difere prea mult ca dimensiuni între ele. Și, la mică distanță de nivelul solului, am zărit cum, în fiecare dintre ele, fierbea un gelatinos fluid de culoarea grîului copt.

Cred că am fost scuturat ca de-un frison în momentul cînd, oprind la mică altitudine asolarizoarele, capsula s-a prăbușit cu un neaștit plescăit în ochiul acela de mlaștină galbenă. În lumina reflectoarelor ce nu reușeau să evidențieze decît pe parcursul citorva zeci de metri contururile estompate și deformate de mediul fluid în care pluteam, au apărut și primii soli ai Greonei: alcătuiți palid sîngeri, vîlurindu-și membranele subțiri și elastice în apropierea hubloului. Un timp le-am lăsat să alunece în jurul capsulei, s-o pipăie în felul lor, cu toate că emoția făcea ca inima să-mi bată aproape nebunește. Mult mai târziu am aflat că erau cei dinți paznici ai lumii din adîncuri și că, prin semnale încă necunoscute, puteau să cheme cohorte de alți indivizi pregătiți pentru o luptă chimică pe viață și pe moarte. Cîteva clipe mai târziu am ambalat la maximum turajul motoarelor, să scap din respingătoarea lor îmbrățișare. Și-un timp am gonit așa, crispat de comenzi, atent la brustele schimbări de direcție impuse de sinuozitățile pereților între care pluteam. De cîteva ori fasciculele reflectoarelor au măturat suprafața lor translucidă: din înclceala de fibre fuziforme, ce păreau că re-

GREONA

prezintă o primitivă structură de rezistență, dincolo de voalul ce le învelea în întregime, alcătuirii palpitând de viață păreau că mă privesc impasibile cu ceea ce, turrit, poros și pământiu, părea a fi unicul lor ochi.

Abia când mi-am adaptat din nou viteza la gradientul presional, după indicațiile Maiei, am putut zări mai în amănunt lumea în care mă scufundam: lungi fișii de materie zdrențuită alunecând în jurul meu inert, precum un câmp de alge smuls de o furtună, mari ciuperci de culoarea portocalei vălurindu-și cele trei tentacule astenice, pești stravezii înzeștrați cu un prelung și unic flagel, apoi stelațele, aproape albe, ce păreau că dorm, în colonii, între ușoarele neregularități ale pereților, pentru a se trezi pe neașteptate la un neștiut semnal și a porni, în lungi cete, spre o misterioasă țintă. De-a lungul pereților, în ochiurile plasei fibroase, dincolo de opalescentele membrane, ochii aceia palid pământii. Din când în când, câte unul dintre paznici trecea lent prin apropierea capsulei și-o clipă înghețam din nou, fără să știu că-n sferele divers colorate ce păreau că umplu spațiul de dincolo de elastica lor membrană, enorme cantități de substanțe corozive așteptau să digere orice structură străină.

Apoi am început să percep semnalele Bazei și-am conectat pilotul automat. Într-o indescriptibilă încălceală de fibre albastrii, întretinând un conglomerat de diverse structuri în care puteam desluși deopotrivă fragmente membranate ale paznicilor, flagelați sfirtegați și, peste tot, colonii de stelațe strâns împletite sau cimentate parcă într-o matase gelatinoasă, am zărit breșa creată de Maia.

În curând am zărit și reflectoarele Bazei. Lansând semnalele de cod știute, trapa de acces mi se deschise încet înainte și motoarele își încetară torsul ca de piscă. Când pompele eliberară capsula din mediul fluid, la semnalul presurizării complete, m-am dezbrăcat de incomodul costum și am ieșit. Pe podeaua ecluzei mai rămăseseră mari bule de spumă chihlimbarie și informe fragmente gelatinoase, palid și divers colorate.

Maia m-a întâmpinat mut, cu același zîmbet în carcat de-o inexplicabilă tristețe.

Pe când sfîrșisem de mîncat și savuram în tihnă cite un pahar înalt cu eufil (din propria-mi rezervă), m-a întrebat ce mai e nou pe la Centru, ce mai face Dereea - și i-am spus întreg adevărul, că totul s-a sfîrșit din momentul cînd am înțeles că dorea ca, aparținîndu-i întru totul, ea să-mi subjuge cele mai mărunte dorinți, aspirații, să dispună continuu de timpul meu... Maia m-a întrebat dacă îmi mai aduc aminte de vremurile de la Algol și cred că am zîmbit, la rîndul meu, la fel de trist. Am rugat-o să-mi explice ce se întîmplase cu Krimm. Mi-a povestit cum s-a produs accidentul - cu toate că insistase ca el să amîne totul pînă cînd aveau să pună la punct o pelliculă protectoare, se încăpățînase și ieșise într-un sector profund unde, după toate probabilitățile, întreaga faună ce populează adîncurile fluide ale Greonei, pare că as-

cunde și păzește un element de importanță vitală, alcătuit, prin structurile lor și deopotrivă printr-o impresionantă armată de paznici, o redutabilă barieră.

- Krimm n-a mai avut răbdare, mi-a spus ea, voia neapărat să vadă ce-i dincolo... L-am urmărit prin camerele capsulei, l-am văzut înaintînd printr-unul din canalele de flux, apoi... ore întregi de așteptare, nici cel mai mic cuvînt... Mult mai tîrziu am reușit să localizez casca, bocancii și circuitul lui de identificare... Cum s-a întîmplat, de ce s-a întîmplat, deși am început să bănuiesc, nu pot ști încă, Hockh...

Pentru că apoi s-a pus pe plîns, am rugat-o să-mi spună la ce rezultate ajunsese pînă atunci.

A amînat discuția pentru zilele ce vor urma. Timp în care a fost mai mult plecata din Baza, hoinărit prin cine știe ce colțoane afunde ale fluidei lumi de sofran în care eram scufundați, și acordîndu-mi cîteva zeci de minute în fiecare seară. Prea multe n-am putut pricepe (de ce să nu recunosc) din jargonul ei de specialitate, în orice caz, ceea ce mie mi se păru de la început o lume înșulețită, dar rudimentară, ceva în genul oceanului primordial în care știu că se presupune că s-au dezvoltat primele forme vii pe Pămînt, pentru ea era „un complex trofic echilibrat nu numai la scară supraindividuală” sau „un conglomerat de specii care, deși evident poartă un fond genetic comun, sînt supuse implacabil și inexplicabil unui proces de diferențiere - unde, cînd și de ce, nu știu încă”, mi-a spus, „cert e că totul pare un proces nu numai logic ci și integrat, un gen de integrare ce nu pare să aibă nimic comun cu exemplele ce le cunoaștem deja - și-mi amintesc perfect cum, spunîndu-mi asta, în fața unui mare acvariu în care flagelați în diferite stadii de dezvoltare își purtau alene prin lichidul chihlimbariu ființele străvezii, Maia m-a privit drept în ochi - dacă nu cumva, Hockh, am accepta ideea unui statut social mult mai evoluat decît ne-am permite să ne închipuim, noi, deocamdată...”

- Vrei să spui că gîdesc?”

- Nu pot să spun asta, din moment ce n-au încercat să stabilească nici un fel de contact cu noi, dar dacă ceea ce ne-a fost pînă acum accesibil nu reprezintă decît periferia, unde nu acționează decît formele extrem de specializate, cu sarcini precise în contextul ecobiologic? E foarte posibil să mă înșel, Hockh, să mă las antrenată de valul supozițiilor entuziaste, dar cred, simt că aici există ceva care, chiar dacă nu gîndește (în felul convențional în care înțelegem noi asta), cel puțin integrează, controlează totul.

- Nu știu de ce, dar cînd îmi spui toate astea, Maia, pari și mai deprimată.

- Pentru că n-ai înțeles... de fapt n-ai de unde să știi, soluția problemei a devenit o chestie de timp. Nu știu cît timp mai am la dispoziție.

- Ce vrei să spui?

- De cînd ne-am instalat aici și... mult mai evident după moartea lui Krimm, ceva a început să

VALENTIN CIOCȘAN

se întîmple în lumea asta. Mulți dintre parametri inflexibili ai fluidului trofic au pornit să se schimbe, stelatele par să fi adoptat alt fenotip și echilibrul dintre diversele forme s-a aplecat în favoarea elementelor potențial agresive – vorbesc de „paznici” – nu știu dacă pricepi, Hockh, lumea asta a început să se apere...

3.

Mari colonii de stelate se rotesc un timp în jurul capsulei, pentru a se împrăști apoi printre structurile fibrilare ce susțin pereții. Motoarele continuă să toarcă aproape neauzit, împotrindu-se fluxului ce nemîșlocit ne-ar antrena înainte. Iar prin canalul prin care Maia a pornit să exploreze bariera se scurg, în mute cohorte, meduzele portocalii, trisflagelate. Doar la limita rezoluției pe care mi-o permite mediul fluid, de șofran, stau paznicii, vâluindu-și singuriile membrane.

– Hockh, aud gîtuț glasul ei, vino repede, Hockh!

– Ce se întîmplă, Maia?

Nu mai aud decît, slab și interferat, un fel de strigăt. De aceea nici nu știu cînd îmi îmbrac scafandrul, năpustindu-mă pur și simplu spre ecluză.

Afară beneficiaz un timp de reflectoarele capsulei, abia apoi aprind lanterna individuală. Canalul de flux prin care înaintez e tapetat de aceleași membrane opalescente, dîncolo de care stau aceiași ochi de un palid pămîntiu. Mă prind în „plasa” unei meduze și înaintez fără efort, cu sistemul de propulsie solicitat la minimum.

Iată și bariera: o țesătură neînchipuit de densă de fibre albastrii în preajma căreia flageleți, stelate și paznici stau parcă în expectativă. Există însă și breșe care o străbat, prin ea se strecoară, agîtîndu-și fără tihnă astenicile filamente, însăși creatura asta semănînd destul de bine cu pămîntuștele celenterate... Și o urmez docil, cum paznicii își văluresc membranele elastice, sîngerii, mult prea aproape de mine...

Ajuns acum dîncolo, mă eliberez din „plasa” meduzei și, încercînd s-o localizez pe Maia, descopăr o altă fantastică lume...

4.

În palida lumină de șofran, structuri arborescente intersectîndu-se în arabescuri de un intens violet, moi arcurii ramificîndu-se spre a se întîlni pe sine sau pentru a străbate, în toate cele trei dimensiuni, bariera, întregul cîmp vizual mi-e cotropit de asincronele pulsații ce le străbat, în lumini de rubin, cu o fantastică iuteală, de la un capăt la altul...

Simt unul dintre paznici vâluindu-și membrana undeva în dreapta mea, instinctiv comut sistemul propulsor la regimul imediat superior și-un timp

gonesc așa, lovindu-mă de aceste ubicui structuri fibrilare, incababil să-mi mai stăpînesc nervii biciuiți deopotrivă de spaima, dar și de-această imposibilă, utopică, arhitectură de fibre vineții ce par sfîșiate, într-o demențială cadență, de pulsul singuriilor lumini. Doar la un moment dat, un fel de scîncet – al Maiei? – în căști... cert e că undeva, în întretăierea de fantastice arabescuri, zăresc, în slaba lumină a lanternei, scriperea costumului ei...

Un strigăt ce se naște prin mine. Con tracția mușchilor supuși unor impulsuri conduse de nervi pe care știu, încă mai știu că nu mai sînt stăpîn. Și sfîșierea aceea grozavă, pornind de undeva prin mine, strigînd din nou, plîngînd... un spațiu gol în care, narcotizat, chirchit în mine ca un condamnat pe veci la reclusiune, nu îmi pot asculta decît răsufletul meu sterp și anarhicele bătaii ale inimii... tot eu, strigîndu-ți deznădejdea în siderala noapte, acuta nevoie de o ființă egală, prietenă. Necesitatea intrînescă și deopotrivă disecanta durere a dragostei... și plînge, și vorbește cineva în mine, și strigă... pierdută în necuprînsul adînc al existenței, o lume pornind să vorbească... dar iată că vorbește prin mine și asta nu poate însemna decît o nouă, paralizantă durere...

O lume înflorînd prin noi – fiindcă mai există o clipă cînd am certitudinea de nezdrunecat a prezenței Maiei undeva prin apropiere, poate în brațele mele – și iarăși strigătul sfîșietor al singurătății unei lumi închisă în sine, ajunsă în sine, de mii de ani sorbindu-și propriile ecuri, o lume explodînd de identitate și iarăși, Greona, strigînd...

5.

Jur-împrejurul nostru, paznicii mureau. Membranele lor, sfîșindu-se mut, slobozesc fără încetare lungi dantele de ceață ce vin să ne împrosoare. Ce caut eu între coloanele vineții, arborescent împletite, în care pulsează asincron, sîngeriu, aceste ireale lumini?

Dîncolo de vizorul transparent al căștii, pleoapele Maiei stau încă plecate; doar din cînd în cînd, involuntare contracții îi traversează întregul trup, aproape convulsiv, cum stăm înlăntuiți în țesătura asta tot mai densă de șerpi opalescenți pe care paznicii, murînd, îi tot aruncă spre noi...

Într-un tirziu reușesc să scot cuțitul Maiei și, pe jumătate încă prizonier în chinga panglicilor de ceață, pornesc să le sfîșii. Dar iată că alți paznici vin, încărați cu multicolorele lor sfere, să le descarce arsenalul chimic coroziv asupra noastră. Am reușit însă să declanșez propulsia mea; acum, pe a Maiei. Și iarăși, goana oarbă printre arabescurile violet și, înainte de a găsi breșa capabilă să ne scoată dîncolo de bariera albastrie, fibroasă, văd cum, în urma noastră, tot mai multe dantele opalescente pornesc să se înfășoare, să se întetască printre structurile vineții, aud un geamăt în

GREONA

căști, nu e al Maiei, parcă, poarta spre lumea de-afară întârzie să apară, lungi fișii slobozite din trupul murind al paznicilor se împletesc accelerat între structurile complicate arcuite și iată, doamne, alți paznici murind, nenumărate mingi colorate ieșind din trupul lor, iată-le crăpînd, o vibrație surdă cutremură universul ăsta fantastic, arborescente ramuri vineții sfîșindu-se, dizolvîndu-se, prăbușindu-se în ucișătorul lor lichid... Și sute, mii de lumini rubinii pulsînd între panglici de ceață înlanțuindu-le, între sfere colorate divers explodînd, sfîșindu-le...

Ajuns pe neașteptate în fața breșei deschise în zidul fibros, albăstrui, al barierei, un strigăt cumplit se naște deodată prin mine, o simt pe Maia înclătîndu-se spasmodic de mine, cum însuși trupul meu continuă să fie scuturat de un incontrolabil frison pe care strigătul acesta grozav, sălbatic, neomenesc, sfîșietor, pare că-l toarnă în mine...

6.

Am trăit cu senzația că tot ce a urmat a fost doar un coșmar; goana nestrunită a capsulei către Bază, printre trupurile palid sîngerii ale paznicilor și a nenumăratelor colonii de stelate scurgîndu-se într-un indescriptibil amalgam către baneră, apoi, ajunși în bază, alarma urlînd neconținut, indicatoarele urcînd vertiginos spre zonele critice de aciditate și presiune externă, precipitata noastră goană de a salva blocurile de memorie, spaîma de-a sfîrși ca niște șobolani pe o corabie cuprinsă în furtună, cursa contra cronometru a capsulei către lumină, prin universul de șofran, din ce în ce mai opalescent, cutremurîndu-se de undeva din adînc...

Dar iată că acum, în cabina de comandă a navei-mamă, domnește o nesperată liniște. După un somn neodihnitor de cîteva ore în care ne-am prăbușit amîndoi după înscirerea pe orbită, Maia a început să-și scrie ultimul raport. Așezat într-unul din fotoliile din fața mașinii hublour, continui să aștept decizia Centrului. Îmi aprind o țigară și, rotîndu-mi fotoliul, încerc să deslușesc ceva din textul de pe display: „...deși numai o reevaluare globală a întregului stoc de informații ar putea valida una dintre cele două ipoteze, rămîne greu de crezut că o civilizație, chiar ajunsă la nivelul de a putea modela fenotipul individului după prezumtivul său statut social, nu ar mai crea nici un fel de valori materiale sau spirituale menite să înfrunte perisabilitatea structurilor biologice, sau nu ar sesiza posibilitatea unui contact cu o altă civilizație, limitîndu-se la controlul și la sumația unor relații de simbioză perfectă. Existența unui imens și unic organism

planetar ar pune în discuție irezolvabila (deocamdată) problemă a unui proces evolutiv preexistent la combinarea celor două ipoteze nu poate fi abordată decît presupunînd o revoluție în modul nostru de a gândi, atît modelele de biointegrare, cît și semnificația, în context, a structurilor sociale.”

Trecînd pe partea însoțită a Greonei, Capella își revărsă în cabină lumina sa de un galben curat, ca a Soarelui de acasă. Numai că planeta în jurul căreia continuăm să plutim, devine, sub ochii mei, de la nuanța de șofran, din ce în ce mai pămîntie. Și deși ne aflăm la o considerabilă distanță de suprafața ei, pot desluși cum prin toți minusculei pori sub care se deschide labirintul ei adînc chihlimbaru, un lichid acum gelatinos, opalescent, a pornit să erupă... Pentru o clipă aud, în liniștea cabinei strigătul deznădăduit al Greonei, neomenescul strigăt al unei lumi închise în sine... E oare numai un ecou?

„...cert e că întreg acest ansamblu, deși pregătît genetic pentru asta, n-a cunoscut, pînă la venirea noastră, nici un fel de structură străină, și mai ales, nici un fel de agresiune. Este extrem de probabil ca una dintre structurile moleculare aduse de noi, poate chiar structura scafandrilor noștri, să fie întîmplător identică cu ceea ce posedă una dintre propriile sale structuri. Astfel că, odată declanșată agresiunea împotriva noastră, inerent și ireversibil, a început și un proces accelerat de autoagresiune...”

Ridicîndu-mă din fotoliu, mă apropiu de terminal. Maia ridică privirile spre mine și zîmbește trist, învîlută în același aer de nesiguranță și mister ce m-a atras cîndva, pe Algol...

7.

„DIRECȚIA GENERALĂ DE OPERAȚIUNI
SPAȚIALE
CENTRUL DE CERCETĂRI SPAȚIALE
CAPELLA

COMUNICAT

Începînd cu data primirii prezentului COMUNICAT, se interzice cu desăvîrșire orice activitate de cercetare, urmărire sau intervenție în zona planetei CAPELLA 4/D/GREONA și în spațiul imediat adiacent, pînă la noi dispoziții.

DIRECTOR GENERAL,

col. LAURA KRESS
Nr. 16 din 2...

ȘEF
COMPARTIMENT,
dr. BERT PATYAS

VIOREL MIHALCEA

FRATELE MEU GEANĂN SÎNT CHIAR EU

Am avut odată ghinionul să lucrez pe un modul geostaționar a cărui instalație de climatizare s-a defectat. Cîteva ore, pînă la înlăturarea avariei, am intrat în scafandrii individuali și, evident, am așteptat. În costume temperatura era plăcută, dar aveam totuși senzația dezagreabilă a unui afront personal. Mă simțeam infolosit, mișcările îmi erau greoaie, ce mai, sufeream. Și știi de ce? Pentru că anotimpul meu preferat e vara. Și în general nu îmi plac complicațiile.

Acum, imaginați-vă un pupitru cu trei rînduri de butoane și un televizor. Rotind butoanele, putem să alcătuiți trei mări spațiale: o distanță și două unghiuri. Cînd totul e pe zero, ecranul nu arată nimic. Toată chestia asta am văzut-o la Popache și poate că nu mi-ar fi atras atenția, pentru că Popache are casa plină de drăcii, dacă alături de pupitru nu ar fi fost o ușă obișnuită, plasată pe un perete exterior. Nimic deosebit, doar ca Popache locuiește la etajul șapte. Imaginea de pe ecran începe să se modifice cînd distanța arătată de afișajul primului rînd de butoane e diferită de zero, ca și cum ai pleca de pe locul acela, ai trece prin zid și ai pluti pe deasupra orașului. Reglînd unghiurile, sus-jos și dreapta-stînga, poți să te plimbi pe unde vrei, să ieși din oraș, să te duci în alt oraș, mă rog, libertatea de mișcare nu e vorbă goală.

Și acum, surpriza:

„Ai găsit pe ecran o imagine nemaipomenită, un loc unde ți-ar place să fii. Nimic mai simplu, deschizi ușa și ieși chiar ACOLO.”

Popache zicea că în momentul cînd treci prin planul ușii, dispozitivul te secționează în felii de grosime subatomică pe care le expediază la țintă, reconstituind acolo întreaga configurație. Sună, cam sadic, dar asta e doar teorie. Practic, e foarte plăcut, eu am trecut de multe ori, și nu am simțit nimic. Am fost cu Popache prin toate locurile din lumea asta unde am fi putut vedea cîte ceva interesant. Nu l-am întrebat de ce nu face mașinăria publică, mi-a dat singur o explicație pe care am considerat-o valabilă: taxele vamale reprezintă o povară zdrobitoare.

Dacă pînă aici e clar, pot să precizez, pentru tîpici și curioși, că asta a fost introducerea. Și acum, împlinirea.

În urmă cu cîteva luni eram pe orbită, tocmai ieșisem din schimb și mă încuiasem în cabină cînd, pe un perete, s-a conturat un dreptunghi luminis-

cent prin care a intrat Popache. Vino repede, mi-ai zis, am nevoie de ajutor. Aveam cîteva ore la dispoziție, pînă la următoarea tură de lucru. L-am urmat fără tragere de inimă. M-am trezit în camera lui de la etajul șapte, unde Popache s-a repezit la aparat, căutînd cu înfrigurare un loc, locul acela unde vroia să mă ducă, presupun. A răcnit un „așteaptă-mă”, s-a repezit la ușă și a trîntit-o în urma lui. Am rămas cu gura căscată la micul ecran de pe pupitru. Era un oraș străin. O arhitectură nepămînteană, tot felul de vehicule aeriene, mă rog, tot tacîmul din filmele de anticipație. Într-o clipă mi-a căzut fisa: Popache făcea contactul cu El pe cont propriu, ca și cum și-ar fi luat bilet la cinema. M-am uitat la distanța înscrisă pe afișaj, îngrozindu-mă, ceva cu zece la a paisprezecea, vreo douăzeci de ani lumină. Așteaptă-l pe Popache acum. Pe urmă, totul s-a precipitat. Aparatul a început să scoată fum, n-a trecut mult și un scurt-circuit monstruos a stîns lumina în tot cartierul. Era clar că nu mai aveam cu ce mă întoarce la datorie înainte de venirea lui Popache. Dacă o va face, se va întoarce abia peste patru zeci de ani.

De altfel, a doua zi, cînd pana de curent fusese înlăturată, am încercat zadarnic să pun aparatul în funcțiune. N-am reușit să prind decît postul local de televiziune, care anunța dispariția misterioasă a unui membru din echipa de intervenție a stației CICIB. În spatele ușii rămînea mereu peretele de la etajul șapte. Pe urmă, am aflat că nu mai existam, fusesem declarat postmortem „erou al spațiului”, în schimb, trebuia să plătesc un teanc de facturi neonorate de Popache. Au rămas: un buletin fără om și un om fără buletin.

Istoria mă obligă să fiu Popache, deși toți îmi spun că am inventat povestea pentru a scăpa de datorii. Din memorii în memorii, relatarea a ajuns pe masa redactorului șef de la editura ANTICIPATIUNEA, care a publicat-o, mi-am plătit datoriile și, de atunci totul e mai suportabil.

Sînt sigur că mi-ai citit toate romanele, reeditarea acestui text pentru a douăzecea oară e un indiciu că bătrînul Popache, monumentul viu al SF-ului, are în continuare priză la marea masă a cititorilor. Vă mulțumesc pentru atenție.

SFÎRȘIT

CORNELIU OMESCU

LUNEA DE POIMÎNE?

HERBA DIABOLICA

STOCKHOLM, crt., de la „HOTELUL EXTRATEREȘTRILOR“, cosmodromul ARLANDA

Contactul cu civilizațiile extraterestre constituie activitatea de vîrf a urmașilor temerarilor, vikinci. Recent, la hotelul special amenajat pentru confortul absolut al exterilor în condiții similare celor natale, s-a desfășurat o senzațională consfătuire cu cinci perechi de exteri, sosiți din cinci puncte ale galaxiei noastre. În ciuda înfățișării lor bizare și a graiului de neînțeles, atmosfera a fost veselă și consfătuirea s-a desfășurat degajat, ca la un picnic. Dialogul a decurs perfect, datorită unui computer poliglotofon ale cărui circuite au funcționat ireproșabil. Musafirii de pe asteroidul Ceres, care seamănă cu niște furnici, și care se află la a 500-a vizită pe Terra, familiarizați prin telepatie cu gusturile noastre, au oferit un spectacol de acrobație senzațională. Perechea de „guli“ sosite de pe planeta Magnolia, tocmai din îndepărtatul Altair, a șocat puțin asistența. Nu datorită faptului că „pășeau“ pe frunze cu „bila“ sus, ci prin numerele de hipnoză colectivă realizate. Aplauze modeste au

cules salamandrele de pe planetoidul Sarabanda al stelei Sirius B. Demonstrația practică prezentată s-a rezumat la înghițirea cite unei tone de jărat, numai una, deoarece a doua le putea provoca indigestie. Crabii de pe planeta Totokama și canari bicefali de pe Mugabugu (ambele aparținind de Proxima Centaurii), care ne vizitează pentru a nu se știe cîta oară în „farfurile zburătoare“, au ținut interesante prelegeri. Crabii Totokama au proiectat holocasete înregistrate despre strămoșii noștri din epoca de piatră. Canarii-bicefali Mugabugu au relatat adevărul despre dispariția dinozaurilor, în triluri superbe.

Din păcate, consfătuirea s-a sfîrșit tragic. În asistență, cineva și-a permis să aprindă un trabuc. Fumul de „herba diabolica“ s-a dovedit fatal pentru toți exterii care s-au transformat instantaneu în scrum, iar asistența, cuprinsă de panică și urînd „foc, foc!“, s-a bulucit spre ieșire. În busculadă și-au găsit moartea 598 spectatori și au fost răniți 3 891. Se pare că relațiile noastre cu exterii vor intra într-o eclipsă diplomatică. Și cînd te gîndești că la 60 miliarde locuitori mai avem doar 13 fumători! Ce căuta unul din ei tocmai aici? E o rușine pentru secolul 22.

MĂSLINA ROZ

ATENA, crt., de la corespondentul firmei „MONDO-SPACE-AGRO-MARKETING“

La poalele anticului Acropolis, a fost o mare animație în magazinele cu delicatese. De la cosmodromul din Thessaloniki, au sosit primele containere cu măslină roz aduse de Kir Kapitan Ianis Papantzakis, într-o nouă și modernă aeronavă-cargou, proiectată de fratele său Nikos - un alt „lup-spațial“.

Măslina roz au fost cultivate de către academicienii de la „Combinatul Exoagricol Ares“, în nisipurile roșii mișcătoare de pe inospitaliera planetă Marte. Autorul proiectului, Kir Kapitan Hristu Popaiani, a folosit o metodă nouă pentru fixarea nisipurilor și fertilizarea lor. Culoarea roz a măslinelor se datorează faptului că au fost folosite îngrășăminte organice de culoare albastră, înobilate cu enzime obținute din creier de balenă verde recoltată în crescătoriile fierbinți de pe planeta Venus. Aceste balene-hibride, acclimatizate condițiilor fierbinți, au dimensiuni de cinci ori mai mari decît suratele lor albastre de pe Terra dar nu sînt comestibile direct - ele sînt transformate în praf pentru

obținerea îngrășămintelor pe planeta roșie...

După cum relatează corespondentul nostru Kir Kapitan Marcos Caragianis de la Atena, este senzațional faptul că fiecare boabă cîntărește minimum 1,953 kg. De asemenea, după toate analizele și testele obligatorii, s-a constatat că miezul este deosebit de hrănitor și conține o mare cantitate de lipide, glucide, proteine cu o putere de 19.200 calorii/100 de grame. Este un aliment căruia i se prevede un viitor strălucit, în special pentru „cămările“ din astronavele de cursă lungă. Renumitul „vultur al spațiului“, Kir Kapitan Dimos Constantinidis, înaintea startului spre Onon, a încărcat 100.000 de boabe!

Din păcate, măslina roz nu conține simburii. De aceea, unii atenieni în „agora“ cafeteriilor au ironizat-o. „Oare ce farmec poate avea un pahar de uzo sau mastică dacă nu poți învîrți în gură, ore în șir, simburele unei măslini roz pe care să-l sugi ca pe o acadăa marinărescă? Pe Zeus, pe Poseidon și Cronos, ascultați-mă ca pe oracolul din Delfi! Lumea modernă distruge plăcerile clasice cu simburii cu tot!“ Drept răspuns la „interpelarea“ din cafeterie, pe Marte, producția de măslină roz a fost... dublata!

LUNEA DE POIMÎNE?

"SELF-STILOUL"

NEW-YORK, crt. de la „TIFFANY'S JEWELRY & ELECTRONICS MARKET"

O noutate senzațională în standurile străvechiului „Tiffany". Creatorii de modă în materie de bijuterii și mini-microprocesoare au realizat un instrument de scris căruia i se prevede un MARE VIITOR: „self-stiloul"! În aparență, obiectul seamănă cu un clasic „fountain-pen" din secolul 20, bazat pe modelul inginerului Petrarhe Poenaru, brevetat încă din anul 1827, la Paris. Oh, dar nu e vorba de un simplu toc rezervor, ladies I gentlemen, oh, nu! Avem, în realitate, de-a face cu o bijuterie electronică super-miniaturizată, produsă de genialii noștri specialiști în rechizite de birou sofisticate. „Self-stiloul" este capabil să scrie SINGUR, după CEA MAI RAPIDĂ DICTARE POSIBILĂ, adică peste 531 cuvinte/minut! În capacul detașabil al stiloului se află dispuse: autoproplusorul, rezervele de energie, giroscopul magneto-gravimetric, care asigură poziția verticală în timpul evoluției pe hirtie și un mini-computer. Acest minuscul „creierăș" electronic de mărimea unei boabe de linte are înmagazinat conținutul următoarelor opuri de referință principale: Gramatica Academiei, Marea En-

ciclopedie, Codul Manierelor Elegante, precum și alte 58.068 tratate de stilistică. Nu lipsesc nici prescripțiile sau interdicțiile societăților de temperanță și binefacere, pentru a fi cenzurate expresiile imorale anatimizate de Vatican. În rest, corpul propriu-zis al stiloului folosește drept rezervor de cerneală „BLACK-HORSE" și lăcaș pentru penița Genială invenție!

Puteți să-i dictați ORICE poftiți și sînteți servit IREPROȘABIL! Dacă vi se întîmplă să vă scape o greșeală gramaticală, stiloul o corectează discret mulțumită „boabei de linte". Poate să vă scape orice, că doar oameni sîntem: înjurături, blesteme, etc. La nervi, se întîmplă, nu? „NICI O GRIJĂ - PUTEȚI SĂ TRĂNCĂNIȚI ORICE!". „Self-stiloul" vă ferește de toate gafele posibile! Dacă dictați „du-te dracului", hirtia nu va roși, se va înregistra ceea ce trebuie. De pildă: „ce părere ai de un weekend în infern fără mine?". Grozavă afacere, nu? Să nu regretați că nu puteți deveni un Rabelais, Boccaccio, Céline sau măcar autor „porco", vorbind prea pe șleau. Ei, și? Nu pierdeți nimic dacă „self-stiloul" inteligent și devotat vă pune „în rînd cu lumea". SCĂPAȚI DE DUȘMANI, absolut sigur. Doar știți: „VERBA VOLANT, SCRIPTA MANENT"...

STIMULATORUL DE IDEI ISTAMBUL, crt., interviu la „GARABET PAZAR MÜDÜRLÜK"

Reporterul nostru nu a izbutit să obțină interviul și obiectul decît după multe intervenții. Celebru bazar de ciudățenii și bazaconii de pe malul Bosforului este mai aglomerat ca de obicei, datorită noilor invenții care pur și simplu au sufocat prin varietatea lor standurile celor 1001 etaje. Altfel, nu s-ar fi putut orienta! Mulțumită doamnei Fâtma, o celebră „kaba kadin", a reușit să-l contacteze pe domnul Mehmet Hilelik. Dinsul l-a condus la vărul său Mahmut Felâket, care l-a introdus la portarul bazarului, cel mai informat om din Istanbul, Murad Bacış Kör. De aici, după o discuție amicală cu Beyn Gözetleyici, reporterul a reușit, în sfîrșit, să fie introdus la „Direktörlük", să obțină obiectul și un interviu.

Surpriză! Stimulatorul de idei, în exterior, seamănă cu o demodată sticlă de rachiou sau vin ieftin din secolul XVIII, băuturi diavolești prohibite de Coran pe vremea cînd bărbații nu se despărteau de flintă și iatagan, iar femeile circulau doar în șal-

vari cu vâl pe obraz. Ah, dar cît de mult înșeală aparențele inofensive! În această „sticlă" se ascunde un senzațional generator de impulsuri electrobionice de mare putere. Aceste impulsuri acționează direct asupra cîmpului biomagnetic (zis și „aură"), care înconjoară orice viete, în special omul. Impulsurile mai bombardează și lobii frontali pentru a-i reactiva, dar și diferite zone din scoarța cerebrală mărindu-le performanțele parapsihice. Cresc simțitor capacitățile personale de sugestie, telepatie, previziune și telekinezie! De necrezut, dar reporterul a verificat!

Asta încă nu e totul, scumpul meu oaspete, a declarat gazda, amabilul Osman Pezevenk Müdür. Datorită influenței asupra „aurei", uneori se regenerează țesuturi distruse. Avem cazuri cînd urechi lipsă, degete tăiate, picioare sau alte organe amputate s-au refăcut! S-au semnalat cazuri de orbi care au început să vadă - cazul portarului nostru! Sînt și cretini care au fost recuperați cu aceasta aparentă sticlă de „șarap" ghiauresc! Regret că designerii nu au proiectat aparatul în formă de fes. Era mai comod, era mai estetic. Putea fi purtat unde ai interes.

PRAGURILE CONSACRARII

mihail coman

Multe, foarte multe texte au poposit pe masa de lucru a juriului, la ediția din acest an a concursului. Excesul cantitativ nu s-a corelat însă în mod feroc și cu un salt calitativ. Din contră, se impune, ca o primă constatare, faptul că sporul de texte de factură S.F. s-a făcut în detrimentul valorii literare și în avantajul doar al statisticii, ceea ce nu servește, evident, genului. Așa cum am mai spus și în anii trecuți, juriul unui concurs național nu are datoria și nu trebuie să se substituie activității cenaclurilor, nu el este chemat să comunice ABC-ul scrisului, să îndrume primii pași în arta povestirii. Din contră, menirea sa este acum de a **consacra valorile**, intervenind astfel în cel de al doilea plan al vieții și formării unui tânăr creator: este vorba de planul recunoașterii sale ca **personalitate distinctă**, cu o voce proprie, (chiar dacă nu deplin împlinită), cu un univers și un limbaj narativ specifice (chiar dacă perfectibile). A încărca juriul cu sute și sute de pagini, multe la limita inferioară a scrisului (să-l numim oare literar?), înseamnă a-l dețurna de la rostul său firesc de consacrare a tinerilor talentați, de modelare și perfecționare a posibilităților lor literare.

În același timp, nu mă pot opri să nu mă întreb cum își justifică activitatea acele cenacluri din mijlocul cărora sosesec multe (prea multe) texte lipsite nu numai de valoare literară, dar și de cunoașterea celor mai elementare norme ale povestitului și chiar ale exprimării și scrierii românești corecte! Care este eficiența întâlnirilor lor dacă, la capătul dezbaterilor, tinerii autori de S.F. nu ies lămurii în privința împlinirilor și neîmplinirilor lor? Să fie oare atmosfera lor de lucru dominată de o continuă și nejustificată stare de admirație reciprocă, lipsită de spirit critic și responsabilitate culturală? Să fie ședințele lor doar prilejuri de comentarii superficiale și nu de discuții serioase, aplicate, educative? Sînt acestea întrebări firești, pe care orice cititor onest al maldărelor de texte sosite cu ocazia acestui concurs național nu poate să le pună. Iar cenaclurile, viitoarele concursuri, scrierile trimise spre publicare au datoria să le eludeze și (ne-am bucura) să le facă să țină de domeniul trecutului.

Însă, pînă ca prezentul să devină trecut, trecutul istorie, iar viitorul actualitate, să ne întorcem la momentul de acum și să efectuăm o succintă trecere în revista a textelor ce au fost premiate la actuala ediție a concursului.

O primă constatare se referă la calitatea deosebită a eseurilor și articolelor cu caracter teoretic. După cum era și firesc, așa cum s-a întîmplat întotdeauna în devenirea literaturii, sporirea producției unui gen antrenează după sine și o intensificare a demersurilor teoretice. Voga S.F.-ului, numărul în continuă creștere de volume și antologii apărute în ultimii ani, spațiul tot mai larg acordat acestor texte în presa literară, înmulțirea cenaclurilor și, nu în ultimul rînd, eforturile depuse pentru încurajarea, îndrumarea și popularizarea creatorilor de către publicația „Anticipația” au declanșat un proces complex de luare de conștiință, de autodefinire (chiar dacă polemică) și analiză (făcută cu tot mai mult spirit critic și discernămint) a producției literare, a condiției genului, a conceptelor care îl cuprind și determină. Salut din toată inima acest fenomen, necesar și util pentru creșterea valorică a literaturii de anticipație, pentru impunerea ei cu „drept de cetate” în lumea literelor contemporane.

De aceea, voi începe prezentarea lucrărilor premiate cu cele avînd un pronunțat caracter teoretic. Premiul Uniunii Scriitorilor a revenit lui Lucian Ioniță, pentru două remarcabile eseuri: „Însemnări despre ideea S.F.” și „Ce-i de făcut”. De la început, cele două texte se impun prin claritatea argumentării, limpezimea limbajului și obiectivitatea analizei. Agreabil și cucentor, „Ce-i de făcut” îmi apare ca un adevărat manifest al situației de azi a S.F. ului românesc: scris cu umor și detașare, cu încredere în gen și în creatorii ce i s-au alipit, cu luciditate și franșă panta concizie, acest eseu cuce rește imediat, convinge și îndeamnă la meditație. „Însemnări

despre ideea S.F.”, un studiu mult mai amplu, își propune o incursiune de tip epistemologic în universul instrumentelor teoretice prin care discutăm și analizăm literatura de anticipație. Fără a încerca epuizarea subiectului, Lucian Ioniță ne invită la o discuție (fără preconcepții) asupra structurilor ideilor S.F. și a funcției acestora. Aderîntegral la sublinierea importanței contextului și a funcționalității, ca factori ce determină statutul S.F. ori non-S.F. al unei idei: în fond, numeroase texte ale literaturii (să-i zicem) clasice, abundă în idei ce ar putea să fie de natură S.F., dar pe care contextul literar și funcția epică imediată le orientează spre alta determinare estetică. Acest lucru clarifică o mulțime de situații și cataloșări ambigue, prin care (și în mod abuziv), motive și opere literare consacrate erau pe nedrept considerate S.F., prin recursul la cine știe ce idei sau motiv ce părea a fi de natură S.F. (și chiar putea fi, dar nu funcționa acolo cu un asemenea rol, la fel cum, spre exemplu - mătura pe care călătorește o vrăjitoare și cea cu care o matroana își chelfănește soțul beat, fiind totuși mătura, nu are, în acele contexte, rolul și funcția măturii!). Demne de remarcat în aceste două eseuri sînt precizia conceptuală, frumusețea distincțiilor teoretice și gustul pentru formulările frappante, deseori paradoxale. „Simplificînd lucrurile, putem spune ca literatura gene

rală prezintă aceeași lume în viziuni diferite, pe cînd literatura S.F. prezintă lumi diferite în aceeași viziune". Sau: „Ideile S.F. conțin o doză nu de fantastic, acesta fiind un efect literar, ci de fantezie”.

Am citit cu interes și esul lui Cristian Tudor Popescu intitulat: „Știință și Science Fiction”. Mi-a plăcut fermitatea (chiar dacă e excesivă uneori) judecărilor, pledoaria pentru calitatea literară a textului de S.F. Analiza aplicată și demonstrația pe bază de exemple constituie părțile forte ale acestui eseu distins cu premiul pentru critică. De mare actualitate este critica pseudo-tehnicismului din limbajul genului. Plin de vervă, autorul definește astfel această boală a unor autori: „Cei mai elevați dintre diletanți noului val obișnuiesc să pavoazeze textul cu o grămadă de termeni tehnico-științifici culeși din atmosferă sau din lecturi haotice, mizînd pe respectul buimac al profanilor și pe încuviințarea satisfăcută a cunoscătorilor”. Situație perfect adevărată și, nu pot să nu o remarc, perfect adecvată și pentru această afirmație a lui Cristian Tudor Popescu: „Ceea ce germanii numesc witz și italienii ingegno - iscusință, istețime, capacitatea de a combina ideile... Or, dacă autorul ar fi consultat un dicționar (și el „tehnic”) de idei literare, ar fi aflat de acolo că „witz” și „ingegno” sînt concepte (totuși) total diferite! Dincolo însă de asemenea scăpări, esul amintit este o utilă și interesantă incursiune în „înlîmă” direcției tinere a mișcării literare de anticipație, avînd atît o finalitate educativă, cît și una teoretică (vezi distincțiile epistemologice operate în deschiderea lui).

Premiul pentru schiță a revenit lui Marian Truță, pentru lucrarea „Noapte bună, Tereza”. Concepută mai mult ca un poem în proză, bazată pe un intens fior liric, această lucrare abordează teme generoase, precum acelea ale iubirii, ieșirii din singurătate, sacrificiului, patosului creator Eroul, un fel de Pygmalion galactic, concepe și

ajută să se întrupeze o ființă de vis, o chintesență a puterii de a iubi, total opusă lumii cibernetice și excesiv raționale a unei super-civilizații dintr-un ipotetic viitor. Autorul adaugă acestei teme motive „ecologice” legate de un spațiu al naturii debordante, ultim refugiu în fața tehnizării excesive, sau motive „prometeice”, legate de puterea plasmutoare a omului. În acest caz, aspectul S.F. al prozei ține mai mult de decorul exterior, textul fiind, prin substanță și limbaj, mai apropiat de fantastul specific generației romantice-lor.

Silviu Genescu, autorul lucrării „Peisagistul”, s-a impus în întrecerea din cadrul categoriei „povestiri”. Nu este unul din textele de vîrf ale autorului, dar se pare că nici ceilalți tineri creatori care au trimis povestiri nu au fost în cea mai bună formă... Povestirea sa este construită în jurul temei „Atlantidei” și al motivului „reveniri”. Autorul pledează pentru ideea generoasă a unității umane, a puterii omului de a rupe barierele de timp, loc, mentalitatea ce îl pot separa de semenii sai. Pledoaria se desfășoară prin „demonstrația inversă” - oamenii trimiși spre depărtări galactice nu pot rezista gîndului că se vor întoarce pe o planetă ce le va fi străină, ce va fi cu sute de ani mai bătrînă decît era în momentul plecării. Tulburarea lor le este sporită de un peisaj, aparent edenic, dar cuprinzînd întreaga nostalgie „atlantidă” pentru lumea pierdută. Ideea nu este rea, dar montarea ei într-o structură quasi-politistă, precum și o mai puțin atentă creionare a psihologiei personajelor, contribuie la diminuarea puterii ei de impresionare.

O plăcută surpriză ne-a fost oferită de Constantin Cozmiuc, de data aceasta nu prin prolificitatea sa, ci prin realul salt calitativ existent în lucrarea „Maidanul cu extraterestrii” ce a primit premiul pentru nuvelă. Autorul recurge la tehnici narative complexe, utilizează cu siguranță discursul interior, pătrunde relațat în meandrele memoriei, își mulează scrisul după limbajul și mai ales după modul de gîndire specific personajelor sale. Convingătoare este incursiunea în universul pitoresc al „maidanului” și îndeosebi în psihologia eroului principal, cu răsculile

de gînd specifice vârstei și firii sale. Furat de patima construcției epice propriu-zise, autorul acordă mai puțină atenție elementului S.F., care, și aici, apare doar ca „ingredient” secund. De altfel, „molipsindu-se” de la oamenii cartierului, extraterestrii vorbesc și gîndesc cam la fel cu aceștia - stîngăcia de construcție pe care Constantin Cozmiuc ar fi putut-o evita cu ușurință. Oricum, prin această lucrare, autorul confirmă încrederea acordată și realele sale calități nu numai de prozator S.F., ci și de prozator în sensul complet al cuvîntului.

Premiul special al juriului a fost decernat lui Mihnea Columbeanu pentru o nuvelă de mare îndrindere, „Eternul purgatoriu”. Tema lucrării sale nu este nouă, ea își trage rădăcinile din „Procesul” lui Kafka ori din (ca să intrăm în universul S.F.) din „Fahrenheit 451”, de Ray Bradbury. Autorul înfîiează bigotismul și fariseismul construind imaginea unei inchiziții a viitorului dominată de o castă represivă ce are ca scop asigurarea pioșeniei oarbe și dezumanizarea supușilor. El relevă caracterul alienant al credinței, analizînd cu acuitate mecanismul puterii, al manipulării cinice a sistemului pentru asigurarea dominației. Autorul face față cu brio edificiului epic impozant pe care și-l construiește. Stilul este limpede, chiar dacă sec pe alocuri, conturul personajelor este trasat cu fermitate. Poate că anumite lungimi ale textului dăunează construcției, dar, pe ansamblu, proza premiată recomandă un autor a cărui evoluție va trebui să fie urmărită cu atenție.

Orice concurs este, în felul său, o campanie de cucerire: a juriului, a publicului, a posterității. Sint convins, selecția atentă din anul acesta a permis o cernere riguroasă a valorilor, a oferit premisele afirmării talentelor autentice. Timpul va ratifica acest verdict și nu ne putem dori decît ca majoritatea membrilor premiați acum să-și afle consacarea în campania lor de cucerire a gloriei literare.

CREAȚIA S.F. ÎN ARTELE PLASTICE

Iliviu Suhar

Angajarea unei dispute, fie ea doar la nivelul pretențiilor impuse de caracterul almanahului S.F. privind relația dintre creația plastică și domeniul S.F., mărturisesc, mi se pare mult mai complicată și complexă decât mi-am imaginat inițial. Domeniul în sine merită o atenție sporită din partea criticii de specialitate și a cercetătorilor în Istoria artelor. Este suficient să ne gândim la mitologiile lumii antice, la Epopeea lui Gilgames, la lumea fantastică a basmelor sau să privim creațiile plastice ale unor artiști din epoca modernă, cum sint: Salvador Dali, Marc Chagall, Ives Tanguy, De Chirico, Victor Brauner, Paciurea și alții, ale căror opere suprarealiste sau metafizice ne conduc în lumi atemporale și în spații ireale, pentru a ne da seama de gradul de complexitate a problemei în discuție. Ceea ce reținem ca fiind esențial, totuși, este originea acestui univers suprarealist, care se află în spațiul și timpul realului perceptibil de către fiecare dintre noi, dar unghiurile din care sînt analizate, receptate și interpretate datele problemei sînt diferite. Mai trebuie reținute ca elemente esențiale mijloacele prin care acest univers plastic al suprarealismului este realizat de către artiști. În general, mijloacele materiale și cele profesionale de care se folosesc artiștii respectivi sînt clasice. Astfel se pictează tot pe pînză sau suporturi dure, cu culori, se utilizează tot lemnul, piatra sau metalul pentru sculptură sau se combină diferite materiale în scopul susținerii expresiei plastice. Artiștii amintiți mai sus în operele lor ne fac demonstrația unei înalte profesionalități, prin stăpînirea desăvîrșită a desenului și formei, a legilor compoziției, a reprezentării plastice, a materiei și materialității obiectelor sau elementelor tabloului.

Tangentele artei suprarealiste și metafizice cu tema în discuție nu sînt greu de descifrat, ele fiind la îndemîna oricui, oferite prin reproduceri sau originale aflate în muzeele din străinătate și din țară, cum sînt cele ale lui Paciurea sau Victor Brauner la București sau multe din lucrările de artă semnate de numeroși artiști contemporani și înfîluite pe simesele galeriilor de artă.

În ediția 1986 a Consfăturii și concursului de literatură și artă de anticipație tehnico-științifică,

desfășurate în lașii lui Eminescu, am urmărit cu atenție secțiunea artelor plastice, desprinzînd evident și unele concluzii. Astfel, ansamblul expoziției prezenta multă diversitate și varietate stilistică și tehnică, dar în același timp multă inegalitate calitativă și valorică a lucrărilor expuse. Aceste neajunsuri își au originea în gradul absolut inegal de pregătire plastică a participanților, fapt care mă determină să sugerez celor îndrăgostiți de S.F. în reprezentări artistice plastice că și pentru acest domeniu se impune un minim de pregătire profesională și culturală plastică în afara cunoștințelor atît de diversificate necesare acestui domeniu. Este necesară cunoașterea și stăpînirea desenului, a perspectivei și geometriei descriptive, a gramaticii culorilor și anatomiei în așa măsură încît ideea să poată fi exprimată plastic așa cum o vizează autorul. Am văzut multe gînduri și idei interesante „malformate” de necunoașterea minimă a limbajului artelor plastice. Nu sînt suficiente anumite efecte plastice obținute prin diferite tehnici grafice întîmplătoare și care ulterior primesc titlul „Științifico-fantastice”. Nu sînt de asemenea suficiente imaginile unor roboți sau nave spațiale copiate din reviste ca să putem vorbi despre creații plastice cu adresă S.F. Credem că abia din această poziție lucrurile se complică și se cer limpezite.

Am avut, totuși, satisfacția să descoperim autori preocupați în mod major de problemele în discuție, care au realizat lucrări deosebit de interesante sub toate aspectele. Astfel, consemnăm în mod deosebit prezența lui Dan Perjovschi din Oradea, care a cucerit premiul pentru grafică. Autorul, preocupat de realizarea unui întreg ciclu „Utopia”, ne-a prezentat un ansamblu de trei desene sub genericul „Venim din stele și ne întoarcem la stele”. Desenele sale fac demonstrația unei personalități ajunsa la maturitate, care stăpînește atît ideile cît și mijloacele plastice de exprimare a acestora. Trebuie să consemnăm faptul

că Dan Perjovschi, pe lîngă cultura în domeniul S.F. și preocupările permanente în acest sens, este unul dintre iluștrii absolvenți ai secției de arte plastice a Conservatorului „G. Enescu” din Iași.

Sergiu Nicola, cîștigătorul premiului pentru pictură, ne-a oferit o bună impresie prin ansamblul lucrărilor expuse. Meditativ și visător la spații extraterestre, autorul ne oferă imaginile unor halouri vapoase pictate cu sensibilitate și talent. Poate o îmbogățire a tematicii ar fi de bun augur, oferindu-i posibilități nebanuite de el însuși.

Al treilea premiat al ediției în discuție este Ionelici Cornel, care prin unele calități artistice plastice ale lucrărilor sale se constituie într-o frumoasă promisiune de viitor.

Alături de cei premiați consemnăm și alte nume care printr-o activitate constantă și preocupări mai adînci de însușire a mijloacelor de exprimare vor ajunge în viitor la rezultate notabile. Astfel, reținem nume ca: Emil Bogos, George Aaron, Octavian Berindei, Urean Cătălin și alții.

Doim în concluzie să urăm succes tuturor celor preocupați de reprezentări artistice plastice cu adresa S.F. și să-i asigurăm că efortul și strădania de stăpînire a mijloacelor de exprimare vor realiza lucrări deosebit de interesante, care, personal, le vor oferi mari satisfacții și bucurii.

Eseu distins cu premiul
Uniunii scriitorilor la con-
cursul de literatură și artă
de anticipație tehnico-ști-
nțifică, ediția 1986.

În comentariile asupra litera-
turii sf revine adesea sintagma:
idee sf, ce se dovedește un in-
strument necesar în examinarea
laturii specifice a domeniului.
Desemnând o realitate destul de
diversă, sensul ei conține, inevi-
tabil, o anumită doză de ambi-
guitate. Contextul joacă în
aceste condiții un rol salutar.

Critica, în demersul ei inter-
pretativ și valorizator, abor-
dează, cum e și firesc, **ideosebi**
conținutul ideilor sf, lăsând în
plan secund ceea ce am putea
numi **forma** de idee sf (am fi
fost tentați să spunem „ideea de
idee sf”, dacă o asemenea con-
strucție nu ar suna neobișnuit).

Ideile sf nu se confundă cu
ideile filozofice, sociale, politice,
estetice etc., ce se întâlnesc atât
în beletristica generală, cât și în
beletristica sf, ele au o **natură**
aparte și pot îndeplini mai multe
funcții specifice în povestirile,
nuvelele și romanele sf, fiind o
componentă principală a modalității
estetice a genului.

Natura ideilor sf. Explicațiile
ipotetice ale unor fenomene
misterioase (de exemplu, meteo-
ritul (?) Tungus), speculațiile ba-
zate pe o teorie științifică incan-
tantă (vezi de aceea care au por-
nit de la teoria relativității),
anticiparea unor probleme ale
viitorului ș.a.m.d. se pot consti-
tui în idei sf. Diferitele categorii

de extraterestri, vehiculele spa-
țiale și temporale, mijloacele de
telecomunicații, roboți, întreaga
varietate de aparate, invenții și
descoperiri ale viitorului pot fi și
ele idei sf. Trebuie doar să nu
se înscrie în obișnuit, să nu co-
pieze realitatea, să conțină o
doză nu de fantastic, acesta fi-
ind un efect literar, ci de fante-
zie, dar, în același timp, să aibă
un aer de raționalitate și de fi-
resc natural, să pară accesibile
cunoașterii umane. Condiții ne-
cesare, dar nu și suficiente.
După cum s-a putut observa,
sînt idei sf care se „exteriori-
zează” și iau, în lumea literelor,
înfașări concret-senzoriale (de
exemplu, sub forma gadget-uri-
lor), altele, în schimb, sînt con-
strucții speculative și rămîn la
nivelul intelectului, al gândului
pur. Scoase din contextul pro-
zei, ideile din prima categorie își
pierd în general nota de științifi-
co-fantastic. Ele devin „neutre”
din acest punct de vedere, de
aceia apar și în opere avînd un
alt caracter: fantastic, absurd,
suprarealist etc. Ideea unor oa-
meni care se **deplasează** pe un
fel de nori, pentru a evita obo-
seala mersului pe jos, sugerează
la prima vedere o realizarea teh-
nologică, un fel de vehicul aer-
naut ce pare a fi luat dintr-o lu-
crare sf. Dar această idee o în-
tîlim în romanul lui Li Ruzhen,
Flori în grădină¹, apărut în
China, în anul 1828, lucrare de
factură mitico-fantastică și nici-
decum științifico-fantastică. Dar
ideea trecerii unui personaj din
lumea reală în lumea unei ima-
gini? Asta sigur că e „sf”, va
spune poate cineva, gîndindu-se
la schița „Efect holografic”², de
Rodica Bretin, unde este vorba
în speță de o hologramă. Ce ar-
gument mai bun s-ar putea
aduce? Fie, dar ce ne facem că
aceeași idee apare și în povesti-
rea fantastică a lui E.P. Mitchel,
Neasemuitul tablou de Corot³
și în romanul istoric „Memo-
na”⁴, de Eugen Uricaru?

În miezul **ideii** se află știința
de **ingeniozitate**, fărîma de nou,
micul salt alături de banalitate -

adică o invenție, și poate ar fi
mai bine să și o numim așa.
Structural vorbind, sînt con-
strucții din fragmente de obiș-
nuit, îmbinate neobișnuit, la
care se adaugă uneori modifica-
rea ordinului de mărime (ampli-
fări, micșorări) ori a ritmului
(acelerări, încetiniiri). Caracte-
rul textelor, al opere, este cel
care impune o anumită grîlă de
lectură, conferind astfel o anu-
mită coloratură ideii: sf, fantas-
tică, absurdă etc.

Funcțiile ideilor sf. Acestea
sînt multiple, de nivele și valori
diferențiate:

1. **Funcția structurală.** Ideile
sf instituie în spațiul textului un
număr de legități, reguli și prin-
cipii, implicite sau explicite, care
contrazic așteptările noastre și
impun o distanțare de imaginea
cotidianului, pe scurt, instituie o
nouă lume. Depărtarea de reali-
tate este doar aparentă, rămîn
legăturile profunde. Noile uni-
versuri nu sînt pur fanteziste,
ele își păstrează o bogată capaci-
tate de semnificare și simboli-
zare. Jocul gratuit, dacă apare
uneori, ține de un autor sau al-
tul, nu de modalitatea literară în
sine.

Din această perspectivă, ideile
sf au două roluri:

a) rolul de „cărămizi”, de ma-
terie din care se alcătuieste lu-
crarea (bineînțeleas, „materia”
prozei nu se reduce numai la
ațit). Ideile se pot înlănțui ca
într-un joc de puzzle, generînd
structuri ale căror principii de
îmbinare constituie idei sf de or-
din superior, **meta-idei**.

b) rolul de nucleu; literar vor-
bind, ele sînt cele mai intere-
sante, cele mai importante și în
jurul lor se organizează întreaga
lucrare, este ideea sf principală.
Estetica genului cere ca ea să
fie originală, să aducă un plus,
chiar dacă tema este cunoscută.

Rareori **ideea sf** nucleu im-
pune o anumită organizare
epică sau o anumită abordare
stilistică, în mod obișnuit ea lasă
o deplină libertate scriitorului.
Totmai aici, de ce să n-o recu-
noaștem, se observă precarita-
tea mijloacelor literare ale unor
autori. Pe lângă invenția sf pro-
prie-zisă, este la fel de necesară
și o bogată imaginație literară,
precum și o bună stăpînire a
tehnicilor scriiturii. Iată de ce,
nu pot fi de acord cu acele opi-
nii care, dacă am înțeles bine,
susțin că literatura sf se caracte-
rizează prin suspans și tensiune

epica, iar în afara lor nu ar avea nici o șansă. Această condiționare de principiu mi se pare a fi o nemotivată restrângere a disponibilităților literare ale sf-ului, contrazisă de existența unor opere valoroase nu prin epic, ci printr-o tensiune de alt ordin.

Tot aici ar trebui să distingem între adevăratele și falsele idei sf, ultimele reprezentând o simplă translație în cosmos a unor realități terestre: robinsonul lui Daniel Defoe devine un robinson spațial, expedițiile în junghele terestre se mută printre galaxii.

Submarinul „Nautilus” este în același timp obiect sf și cadru narativ sf. Călătoriile căpitanului Nemo și a prietenilor săi au o cu totul altă natură, cel puțin în unele fragmente, decât călătoriile de până atunci. Jules Verne nu schimbă doar o etichetă, ci creează un nou tip de aventură. Puțin importă dacă el a avut sau nu primul ideea submarinului, ceea ce contează este construcția literară inedită.

2. Funcția literar-estetică. Ideile sf pot fi frumoase sau nu, interesante sau nu, profunde sau nu etc., suficiente motive pentru a le aprecia în chip diferit și a vorbi de valoare în legătură cu ele. Nu orice fantasmagorie, mai mult sau mai puțin înțiplătoare, sau orice bizarerie posedă valențe estetice sau filozofice. Acestea rezultă, în ultimă instanță, tot prin raportare la realitatea înconjurătoare, așa cum și cit o cunoaștem astăzi. Ideea sf, un produs al fanteziei, intră într-un dialog, deci o relație activă, cu universul nostru, punându-l în cauză. Valoarea ei literară nu rezidă nici în exactitatea vreunei anticipații (chiar și numai pentru că ar trebui să așteptăm cam mult momentul confirmării), nici în soluționarea vreunei probleme științifice sau tehnologice contemporane, ci în viziunea inedită pe care o propune asupra lucrurilor cunoscute, în complexitatea și profunzimea rațională a acestei deschideri. Provoacă un vertij intelectual (V. Bugariu), un scurt dar intens moment de spaimă epistemologică, ideea sf constituie și prilejul unei rafinate delectări intelectuale-estetice: frumusețea ei aparține din și ca ingeniozitate.

3. Funcția utilitară. Ideile sf au și o asemenea funcție. Spun animatorii genului, recunosc și

cititorii, literatura sf stimulează imaginația și fantezia, asigură o mobilitate spontană a gândului, ferindu-l de prejudecățile anchilozante, dezvoltă interesul pentru cuceririle științei, pentru munca de cercetare științifică, uneori, se zice, și soluții. Toate acestea se datoresc în cea mai mare parte tocmai ideii sf. Nici stilul, nici acțiunea, nici personajele nu pot duce la asemenea rezultate.

Exagerarea importanței funcției utilitare în dauna celei literar-estetice ascunde un risc: ar putea să cauzeze scăderea de la o anumită vîrstă a interesului pentru literatura sf, fenomen real, pus în evidență de investigațiile sociologice. După ce tinărul a deprins gustul pentru știință, pentru cercetare, după ce i-au fost înlăturate prejudecățile și a dobîndit curajul de a gîndi singur și de a înfrunta greutățile muncii creative, la ce bun să mai citească sf? Ce a avut de primit a primit, ce putea să-i dea sf-ul i-a dat și gata, tinărul își vede de drum, se apucă de treabă. SF-ul n-a fost decît o etapă.

Desigur, dezechilibrul dintre funcții nu este singurul factor care determină căa tinerii să prezinte majoritatea cititorilor, dar nu este el oare cel mai important? Ca fenomenul de renunțare la literatura științifico-fantastică în favoarea fie a literaturii generale, fie a filmului, fie a muzicii, fie în favoarea a nimic, adică o renunțare pur și simplu, să nu se mai petreacă, tinărul ar trebui îndemnat să deprindă plăcerea lecturii, a descifrării mesajului artistic, a meditației în căutarea sensurilor profunde, să nu se mulțumească doar cu idei neobișnuite, ci să caute semnificația de dincolo de ele, să i se formeze bunul gust de care are atîta nevoie o personalitate multilaterală — iată teluri educative pentru sf mult mai greu de atins decît familiarizarea cu anumite domenii ale cunoașterii.

Teme și motive sf. Examinînd doar temele endogene⁵ ale literaturii sf se observă că unele dintre ele au un caracter mai general, mai cuprinzător, incluzînd alte teme, devenite astfel **subteme**; acestea, la rîndul lor, pot include **sub-subteme** ș.a.m.d., punctul final constituindu-l deschiderea într-unul sau mai multe motive sf. O eventuală tentativă de clasificare se lo-

vește de o dificultate: există subteme și motive care ar cere să fie încadrate nu numai într-o singură temă, ci în două sau mai multe, pîrînd a rezulta din interferența acestora.

Numărul nivelelor dintre tema generală și unul dintre motive diferă de la caz la caz, putînd chiar să și lipsească; tendința lor este de a crește în timp prin apariția unor noi motive și subteme. Se obține în final o hartă a derivărilor tematice, o imagine arborescentă ce sugerează și indică un proces de creștere, al cărui muguri sînt ideile sf. Schema aceasta nu este definitivă, ea se îmbogățește mereu.

Tema generală numită „lumea paralelă” sau „universul paralel” cuprinde, printre altele, și **subtema** „treccrea dintr-un univers în altul” care se poate concretiza prin mai multe **motive**, unul dintre acestea este „intrarea în imagine”, cu cele patru variante ale sale (poate și mai multe), intrarea în tablou, în fotografie, în hologramă și în oglindă.

Tot un motiv al trecerii apare și în povestirile „Axolotl”⁶, de Julio Cortazar și, respectiv, „Un caz”⁷, de M. Grănescu, dar este o altfel de trecere, de la o specie la alta în interiorul aceleiași lumi. Ambele povestiri relatează același lucru: transformarea unui om într-un peste.

De remarcat, în altă ordine de idei, că „lumea paralelă” nu este o temă strict sf: Olimpul mitologicii antice grecești reprezintă, în multe privințe, o copie în imagină a vieții muritorilor.

Ideea sf nu se confundă cu **motivul sf** decît dacă acesta este inedit, adică nu a devenit încă motiv și nu a apărut în mai multe opere și la mai mulți autori. În raport cu un motiv priu-zis, cunoscut, ideea sf se manifestă prin interpretarea nouă pe care i-o dă, în ceea ce aduce în plus, nou, original.

Depășind faza interogării asupra rațiunii proprii sale existente, estetica genului ar trebui să dea un răspuns și la următoarele întrebări: care este ra-

portul dintre temele endogene și temele general umane? Literatura sf se referă, de exemplu, la roboți și la extraterestri pentru a prezenta implicațiile eventualei lor apariții în mijlocul nostru sau pentru a obține o perspectivă cu totul deosebită, revelatoare de sensuri inedite asupra unor teme perene, cum ar fi, să zicem, prietenia, dragostea, dreptatea? Adică, temele sf sînt scop în sine sau doar elemente de mijlocire, modalități? Se poate aborda problema călătoriei în timp ca atare, dar ea poate să constituie doar un mijloc, un pretext. Ce implicații estetice are numărul temelor endogene prezente într-o lucrare? Se poate vorbi despre o tema cadru și una nucleu? Poate va reieși mai limpede importanța, chiar stringența unor asemenea dezbatări, dacă voi aminti, cu titlu de exemplu, povestirea lui G. Ceaușu „Experiența, trimiteți o inimă”¹⁸. Întîlnim aici mai multe teme, subteme și motive sf: înghețarea bolnavilor pînă la descoperirea tratamentului salvator, descinderea în viitor, războiul spațial, invazia extraterestrilor (ca alarmă falsă), revolta ciberei, autocratul, orașul subteran – subiectul fiind de fapt lupta eroului pentru realizarea păcii.

În absența unor răspunsuri nuanțate la asemenea probleme este dificil de apreciat din punct de vedere strict sf valoarea unei lucrări (din fîcîre nu și din punct de vedere literar, de bine de rău teoria literaturii generale există și oferă suficiente repere).

Evoluția temelor. Temele nu sînt insensibile la trecerea timpului, unele dintre ele se pemează ajungînd în raftul curiozităților⁹, sau în viața de toate zilele, altele, dimpotrivă, se dezvoltă prin crearea unor noi motive și subteme. Probabil că boom-ul actual nu va ține mult. Sînt voci care susțin că el a și trecut. „În realitate, în ciuda unei aparente multiplicități nepuizabile, ideile, temele și punctele de vedere sînt în număr relativ limitat”, astfel rezuma Jacques Marx parerea lui Stanislaw Lem¹⁰. Cîți scriitori se pot lăuda cu lansarea nu a unei subteme, dar măcar a unui motiv sf? Se pare că e din ce în ce mai greu să inventezi, ce era de spus s-a spus, iar noi am venit prea tîrziu (au constatat-o și alții, în alte domenii artistice sau filozofice). Oare chiar așa să fie? Pînă la un punct s-ar pare că da. Să luăm o problemă care a preocupat oamenii din totdeauna: transmiterea informațiilor. Din antichitate soluțiile propuse sau ameliorat mereu și azi, dacă lucrurile nu sînt multumitoare, sînt cel puțin acceptabile. Dar ce ne oferă pentru viitor banca de inventivitate a literaturii sf? Ei bine, găsim aici rezolvările definitive, perfecte, adică, ne dăm seama imediat, destul de puțin: televideofonul (eventual cu imagine tridimensională) avînd legături în orice punct al galaxiei și comunicarea instantanee, deplină, pe cale telepatică (între oameni, între oameni și calculatoare, între oameni și ființe extraterestre). Se poate dori ceva mai mult, se poate trece dincolo de asemenea performanțe? Imaginația întîlnește un obstacol terifiant, propria sa limită. Lucrurile se repetă și în cazul altor subteme. Ce se va întîmpla cu literatura sf, va fi ea condamnată la manierismul de care vorbește Voicu Bugariu? Va intra SF-ul în declin o dată cu presupusa secară a izvorului de motive sf?

Să nu intrăm în panică, mai

bine, să privim cu atenție spre ce fel de limită se îndreaptă literatura sf, pentru că după unele semne, se apropie de una. De-a lungul istoriei sale omul a tot inventat străduindu-se să dea de capăt problemelor pe care le avea. Astăzi, orice scriitor de sf poate împlini dintr-o trăsătură de condei orice aspirație, orice dorință: nu trebuie decît să rostească un cuvînt cu totul nou și necunoscut și să spună că acela este numele aparatului sau al fenomenului, adică a ceva extrem de nebulos, dar care rezolva, hocus-pocus, ceea ce era de rezolvat. Dacă dorințele s-au terminat, fiind satisfăcute, ce ne rămîne? Să inventăm noi dorințe, noi trebuințe sau să renunțăm la acest „hocus-pocus” și să ne intereseăm mai îndeaproape de mijloacele și căile de găsire a soluțiilor. Nici una, nici alta nu par satisfăcătoare, prima pentru că noile dorințe vor dispărea imediat ce au fost formulate, iar a doua ne-ar întoarce indubitabil spre tehnicismul de care tocmai am scăpat cu bine și răsufliăm ușurați.

Cred că nu există nici un motiv real de îngrijorare. De abia atunci cînd nu vor mai apărea noi motive sf (dacă asta se va întîmpla cîndva) sau generarea lor se va încetini foarte mult, literatura sf va ajunge în ansamblul ei în situația literaturii generale, unde nu se prea inventează noi teme, iar motivele sînt cam aceleași pe lungi perioade de timp. Oamenii tot oameni, casele tot case, riurile sînt aceleași, munții la fel – natura s-a schimbat prea puțin în ultimele mii de ani. Totuși, căruța a fost înlocuită de automobil, relațiile sociale s-au mai schimbat și, vrînd-nevrînd, au mai apărut și probleme și teme noi, vezi de exemplu, pe cele ale obsedantului deceniu. Simplificînd lucrurile într-o anumită măsură, putem spune că literatura generală prezintă aceeași lume în viziuni diferite, pe cînd literatura sf prezintă lumi diferite într-o aceeași viziune, lucrări apărute sub semnături diferite pîrînd a fi scrise de același autor. Bineînțeles, această situație nu e eternă, nu ține de modalitatea estetică a genului, are cauze exterioare.

Se poate vorbi în literatura sf de reflectarea, de investigarea unor medii umane și culturale diferite? Se poate vorbi, dar n-au intrat în atenția scriitorilor

de sf decît accidental, de abia în vremea din urmă au început să se mai schimbe lucrurile. Să fim clari, nu doar a aminti de piloți, de cercetători, de exploratori etc, ci de a pătrunde în lumea spirituală a unor asemenea categorii. Desigur, o atare invenție nu e de loc la îndemîna oricui.

Ideea sf și originalitatea. Și aici se pune problema limitelor. Cît de originală poate fi o idee sf? Pînă unde poate merge fantezia unui autor, adică pînă unde ar avea voie? Și corolarul: ce anume l-ar putea opri la un moment dat pe scriitor în drumul său? Răspunsul este scurt: inteligibilitatea textului. „Se știe de altfel că imaginarul pur nu există, sau dacă există devine incomunicabil. Toată arta, în sf, este de a crea o lume suficient de diferită pentru a reține atenția, dar suficient de asemănătoare pentru a nu dezorienta cititorul”, susține pe bună dreptate Jacques Marx¹¹, lăsînd o marjă suficientă pentru desfășurarea fanteziei.

În celălalt sens, ne putem de asemenea întreba: cît de neoriginală poate fi o idee sf? Cînd vom vorbi numai de „clișee” și de „influență” și cînd de „plagiat”?

O idee sf „împrumutată” are destule șanse să se transforme cu timpul în motiv sf, iar motivele sînt supuse unui proces de folclorizare. Se acumulează și nu se mai știe cine este creatorul unuia sau altuia, au devenit un bun al tuturor și le folosim cu toții. Dar cum? Bunul simț pretinde ca tratarea să fie personală, să existe o contribuție originală – ceea ce e cam vag.

Conform celor spuse anterior, originalitatea nu trebuie căutată atît la nivelul motivului, cît la nivelul ideii sf. Originalitatea literară a operei constituie o altă problemă. La E.P. Mitchel, motivul intrării în imagine este folosit în registru fantastic, pentru a sugera aspectele extraordinare, necunoscute ale lumii înconjurătoare, dar precizările finale transformă totul într-o anecdotă, fiorul inițial este demolit și bagatelizat. Autorul se teme să admită, în planul prozei, desigur, prezența fantasticului. Pînă la urmă, problema este asta: personajul spune adevărul sau halucinează? La Eugen Uricaru motivul apare în ultima scena a romanului și are valoare simbolică. Eroul, Ermil Stroescu, a

descoperit o nouă ideologie și se alătură ei. Intrarea în fotografie, admisă fără dubiu ca reală, subliniază prin această rupere în plan estetic (final fantastic la un roman realist) aderarea la cauza militanților socialiști. Și Rodica Bretn își asumă realitatea faptului extraordinar, dar valoarea lui simbolică este îndoielnică. Holograma nu-i altceva decît o mașină de ucis, o sofisticată armă, dar de ce este omorît eroul, nici nu se spune, nici nu se sugerează. Ce este mai important, crima sau modul în care a fost înfăptuită? O anumită impresie de gratuitate își face loc.

Aprecierea contribuției personale la tratarea unui motiv sf cunoscut depinde în bună măsură de experiența literară și de gustul cititorului, dar o lectură paralelă va pune oricum în evidență similitudinile nepermise, fie că sînt la nivelul textului, al unor situații sau al unor idei sf.

Ideea sf și valoarea. Valoarea ideii și valoarea textului în care ea apare sînt două lucruri diferite, deși unii comentatori tind să o reducă pe a doua la cea dintîi. Cînd am spus text, m-am gîndit nu numai la stil și la scriitură (altă tendință de reducere), ci și la ideea literară sf¹², la construcția personajelor, la defășurarea epică etc., adică la tot ceea ce înseamnă în ultimă instanță o proză. Ideea sf, fie cu rol de nucleu, fie cu rol de „materie”, de „cărămidă”, contribuie și ea la valoarea finală a operei, aportul ei nu este precumpănitor decît în puține și speciale cazuri, de exemplu în cel al lucrărilor scurte, al schițelor, dar nici asta nu este o regulă.

Valoarea ideii sf în sine, independentă de relațiile în care intră în plan literar, rezultă din și va fi apreciată în funcție de:

a) **noutate:** măsura în care propune un motiv sf nou sau constituie o interpretare inedită în cadrul unei teme sau a unui motiv, ori realizează o îmbinare neobișnuită de motive;

b) **profunzime:** nu orice idee sf nouă este la fel de importantă, ce contează cîteva degete în plus la un monstru? Întîlnim felurite invenții, dar ce stralătește în realitatea noastră ating, ce probleme ne pun nouă?

c) **caracter:** ideile sf, chiar luate separat, nu sînt neutre, au anumite trăsături, au un anumit caracter. Unele dau impresia de idei științifice realizabile foarte

curînd, pentru altele termenul acesta e ceva mai îndepărtat, altele stîrnesc pur și simplu în doială că s-ar putea împlini vreodată. Cu unele nici nu merită să-ți bați capul, sînt de-a dreptul neserioase, frivole: „Chiar și eu am fost tată de-al treilea a trei-sprezece copii, tată de-al doilea a patru copii și tată, cred, al mai multor copii”¹³.

Nu lipsesc nici ideile umoristice în sine: în povestirea „The Makeshift Rochet”, de Poul Anderson, rachetele funcționează cu un combustibil special, și anume cu bere!

De asemenea, ideile pot avea diferite coloraturi politice și morale, în special cele din domeniul științelor umane.

Aprecierea caracterului ideii sf în sine nu trebuie absolutizată, contextul în care ea se găsește poate să-i aducă modificări sensibile. O idee neverosimilă în raport cu stadiul actual al cunoștințelor, în planul operei dobindește uneori o excelentă valoare artistică. N-ar avea nici un sens să se caute un grad „optim” de verosimilitate, ceea ce contează e consistența ideatică și plauzibilitatea literară.

Ideea sf și textul. Ideea sf are o existență anterioară și independentă de text, ea e ușor rezumabilă în una-două fraze, deci într-un alt text decît al operei. În operă ea va pătrunde fie în mod direct, enunțată de vocea auctorială („Delfinii știau, poate de secole, că mult așteptați oaspeți din stele doar pentru ei ar fi putut veni”¹⁴), enunțată prin intervenția explicativă a vreunui personaj („Îți amin-tești de presupunerea lui Lilly despre metodele lor de navigație? Sugera o metodă multivarianabilă, utilizînd temperatura, viteza și gustul apei, poziția stelelor, soarelui ș.a.m.d., percepiind toate acestea instantaneu. Evident, aceste lucruri sînt perfect valabile și este clar că modul lor de comunicare folosește sunetul, simțul tactil, poziții și mușcări ale corpului. Acum, că știm toate astea, putem intra în mare alături de ei, încercînd să folo-

sim toate posibilitățile acestea de comunicare¹⁵) sau va apare în mod indirect, transpusă fiind în conflict, în situații, în acțiuni și tipologia personajelor etc. Fără a se referi expres la literatura și ideile sf, opinia lui R. Wellek și A. Warren pare a avea și aici valabilitate: „Evident, nu se poate vorbi de problema ideilor dintr-o operă literară atât timp cât aceste idei rămân simplă materie brută, simple afirmații. Problema se pune numai atunci când și numai dacă aceste idei sînt într-adevăr încorporate în chiar textura operei literare, cînd devin părți «constitutive» ale acesteia, pe scurt, cînd încețază de a fi idei în sensul obișnuit de noțiuni, devenind simboluri sau chiar mituri¹⁶. În această direcție se poate merge pînă la a susține împreună cu Faulkner că „Nu mă interesează ideile, ci oamenii, omul în conflict cu el însuși, cu aproapele său, cu timpul sau cu țara, cu mediul său¹⁷. Da, dar ce bogăție de idei se află în spatele acestor oameni, dincolo de personaje, în notația pătrunzătoare, uneori acidă, a scriitorului?

Nu toți autorii reușesc să-și „dizolve” ideile sf, unii nici nu încearcă, ei recurg la soluția comodă a dialogului. Prozele se consumă mocnit în nesfîrșite discuții, adevărate colocvii, personajele enunță școlărește, direct, ideile sf. Neîndeminarea este evidentă și lucrările se încarcă de artificialitate, pîrind

simple compuneri cu caracter didactic.

Dar să nu absolutizăm, proza de factură eseistică și-a cîștigat dreptul la existență în literatura generală și nu mai poate fi ignorată. Rămîne de văzut care sînt elementele specifice în cadrul literaturii sf. Condiția primă rămîne calitatea, pentru că nu eseismul în sine e de nedorit, ci nivelul său scăzut, impostura, dilettantismul, prețiozitatea, suficiența, nu sînt de ajuns?

Ideea sf și noțiunea sf. Poate cea mai frecventă formă de manifestare a ideilor sf o constituie **noțiunea sf**. Efortul inventiv solicitat este de obicei minim și pot fi utilizate aproape oriunde și oricînd, dar cu ce consecințe?

Mai întîi să observăm că acest procedeu se întîlnește și dincolo de aria sf-ului, de exemplu în proza lui Julio Cortazar. Un întreg ciclu are ca eroi ființe inteligente numite: cronopii (cronopii), speranță (speranțe) și gloriu (glorii).

Oscilînd între aparate, fenomene, ființe ș.a.m.d. complet fantastice și modificarea parțială a unor elemente din realitate, noțiunile sf au diferite grade de explicitare, ceea ce influențează rolul jucat de ele. Astfel:

a) noțiuni explicate complet – autorul dă la subsol sau chiar în text o definiție tip dicționar;

– „mască antropoidă – metodă complexă, biopsihică, de modificare a înfățișării unui om prin schimbarea datelor antropometrice și faciale (noțiune fantastică)¹⁸

– „a dezafecta – metodă de suspendare a perdelei impene-trabile de raze cu care sînt înconjurată personalității împotriva substituiților și influențelor parapsihice ale spionajului intergalactic (noțiune fantastică)¹⁹.

– „constată cu neplăcere că se află întins în mijlocul unor straturi de **agonii** – plante indigene care se hrănesc cu cada-

vre descompuse de lumina verde a lui Pedgre, marele soare verde²⁰ (s.m.)

Practica specifică finală „noțiune fantastică” a ieșit din uz, devenind desuetă. Azi, autori au mai mare încredere în discer-nămîntul cititorilor.

b) sensul este dedus din nume – iată cîteva exemple de asemenea noțiuni auto-lămuri-toare: „energomobil²¹”, „frunze de metal organic²²”, „torpile magneto-psihotronice²³ etc

c) cuvîntul este opac și sensul derivă din context – aici ambiguitățile sînt căutate, înțelesurile proprii rămînd vagi, chiar obscure: „dinspre **pseronii** lipți de tîmple pornea comanda de a învinge²⁴”, „circulau zvonuri cum că inamicul perfecționase «**marii mastodonți**» și «**ceramica Vie**» și dispunea de **bindravcuri** vii²⁵”, „becul roșu clipește anemic și rar pe **servidotul** ce-i atîrnă în mînă. Vrea să se apuce și ea de lucru și chiar întinde mîna spre **okobol** (...)²⁶ (s.m.)

Nu lipsesc nici amuzamentele: o armă numită **spaldă**²⁷, gradul de **samiral**²⁸, o băutură căreia i se spune **sethă**²⁹, iar **șaltăr** nu este banalul întrerupător electric, așa cum ar putea să creadă vreun naiv, ci o armă a **irși-lor**³⁰

Sînt autori ce dovedesc o pre-dilecție deosebită pentru noțiunile sf, în lucrările lor se pot în-tîlni cu zecile. De cele mai multe ori ele au un rol pur decorativ, fiind lipsite de vreo valoare simbolică. Numărul exagerat de mare, dar mai ales lipsa de funcționalitate pot submina viabilitatea convenției în virtutea căreia procedeul a fost acceptat de cititor.

Ideea sf și personajul. Ideea sf fiind de natură abstractă, indiferent de concretizările pe care le ia, se opune prin ea însăși existenței individuale, particulare, unice a eroului. Această tensiune se rezolvă adesea în favoarea ideii, ideea sf devenind personaj³¹. Vertijul invenției pune în umbră trăirile unui om sau altul, ideea se află deasupra, ea reprezintă legicul, pe cînd personajul pasiunea și acciden-tul. Dacă dezvoltarea pe aceasta bază dovedește forță, originalitate, coerență și nu se lasă

atrăsa în capcanele bine disimulate ale naivității, absența personajului sau transformarea sa într-o simplă umbră, nu va fi resimțită ca o scădere, ca un minus al lucrării.

Uneori ideea nu poate prinde viață decât cu ajutorul unui erou uman. Atunci, acesta este privit ca un rău necesar, e tolerat. Tratat cu superficialitate, atribuindu-i-se reacții schematice, el devine neconvingător, neverosimil. O lectură nepretențioasă poate trece ușor peste asemenea neajunsuri, hrănindu-se doar din desfășurarea ideii sf. Așa se aplică, de exemplu, succesul deosebit al unor lucrări, precum „Regii nisipurilor” de George R.R. Martin.

Cazul ideal se arată imediat în îmbinarea organică, armonioasă a ideii și a personajului, prima fiind de modalitatea sf, iar a doua de măiestria literară.

Ideea sf și publicul. Stau și mă întreb, dacă într-o bună zi s-ar întâmpla ca la școală, pe lângă matematică, română, fizică, istorie, biologie, chimie, tehnologii de tot felul etc., s-ar introduce și o materie la care să se învețe despre paradoxurile temporale, nodurile spațiale, marșeni, venusieni și alți extraterestri, găuri negre, trecerea în hiperspațiu, farfurii zburătoare, ciborgi și multe alte asemenea lucruri captivante, mă întreb, zic, cine ar mai citi atunci literatură sf? Adică de ce ar mai face-o după ce ea și-a pierdut farmecul ezoteric? Ce s-ar mai putea găsi în plus? În plus, cititorul va găsi, dar asta numai dacă va ști cum și unde să caute, tensiunea vieții pe care nici un tratat științific nu o poate avea, precum și plăcerea ficțiunii (alta decât cea a fanteziei), pe care doar literatura o poate oferi.

NOTE BIBLIOGRAFICE

¹ București, Ed. Univers, 1985, p. 51

² din vol. cu același titlu, București, Ed. Albatros, 1985

³ din vol. „Omul de cristal”, București, Ed. Univers, 1980

⁴ Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1983

⁵ Cornel Robu, **Motive literare „Clasice” în versiune sf**, în „Almanah Anticipația '87”, București, 1986, p. 124

⁶ în vol. „Sfârșitul jocului”, București, E.L.U., 1969

⁷ în „Almanah Scinteia tinereții 1986”, București, 1985, p. 133-135

⁸ Suplimentul „Argonaut”, nr. 6, al revistei „Convorbiri literare”, Iași, 1984

⁹ Florin Manolescu, **Literatura SF**, București, Ed. Univers, 1980, p. 83

¹⁰ **Sous dessus dessous, ou l'imaginaire inversif**, în „Revue de l'Université de Bruxelles”, nr. 1-2/1985, p. 155. (Anterior, aceeași idee se întâlnește și la Roger Caillois: **De la basm la povestirea științifico-fantastică**, în „Antologia nuvelei fantastice”, București, Ed. Univers, 1970, p. 28 sau în „Viitorul? Atenție!”, București, Ed. Tineretului, 1968, p. 77)

¹¹ idem, p. 154

¹² **Schița unei posibile structuri**, în „Almanah Anticipația '84”

¹³ C. Smith, **În adâncurile bătrînului Pământ**, în „Povestiri despre invențiile mileniului III”, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1986, p. 84

¹⁴ Gordon R. Dickson, **Golful delfinului**, în „Almanah Anticipația '87”, p. 53

¹⁵ idem, p. 52

¹⁶ **Teoria literaturii**, București, E.L.U., 1967, p. 168

¹⁷ **Faulkner in the University**, New York, Vintage Book, 1965, p. 18, apud Sorin Alexandrescu, **William Faulkner**, București, E.L.U., 1969, p. 60

¹⁸ Ștefan Nicolici, **În ultima clipă**, în „Almanah Anticipația

'87”, p. 177

¹⁹ idem, p. 179

²⁰ Alexandru Ungureanu, **Ne vom întoarce pe Herbwue**, în „Almanah Anticipația '87”, p. 148

²¹ George Ceașu, **Atacul gondronilor**, în vol. „Avertisment pentru liniștea planetei”, București, Ed. Albatros, 1985

²² Mihail Grănescu, **Nike**, în vol. „Avertisment...”

²³ Tudor Negoită, **Zărghitul**, în „Almanah Anticipația '87”

²⁴ Rodica Bretin, **Ultimul Gdar**, în vol. „Avertisment...”, p. 7

²⁵ Bogdan Rusu, **Pasărea de cuarț**, în „Almanah Anticipația '87”, p. 70

²⁶ Viorel Pirligras, **Fantastica lume a lui Cristobald**, în „Almanah Anticipația '87”, p. 221

²⁷ Mihail Grănescu, op. cit.

²⁸ Alexandru Ungureanu, op. cit.

²⁹ Rodica Bretin, op. cit.

³⁰ Mihail Grănescu, op. cit.

³¹ Florin Manolescu, op. cit., p. 48

Eseu premiat la concursul de literatură și artă de anticipație tehnico-științifică, ediția 1986

Termenul science fiction, termen care își păstrează supremația emblematică în ciuda unor insistente încercări de reformă (literatură CORA, literatură IF, ficțiune speculativă etc.) sugerează relații naturale, de domeniul evidenței, cu universul științific. Este vorba ad litteram, de știință ficțională sau ficțiune științifică, termeni simetrici care desemnează intuitiv genul ca crescență literară pe corpul științific, respectiv ca apel de natură subiectală sau chiar tematică al literaturii la știință - totul depinde de unghiul de vedere. Și, totuși, care este mai exact natura relațiilor dintre text și elementele de anticipație tehnico-științifică (EATS)? Cum stau lucrurile în această privință în cadrul noului val al anticipației românești? Cum vor evolua raporturile între știință și SF? Iată câteva dintre întrebările cărora voi încerca să le găsesc un răspuns în cele ce urmează. Subliniez: un răspuns, nu răspunsul.

CITEVA PRECIZĂRI

Să începem printr-o necesară rafinare a termenului EATS. Acesta înglobează de fapt două aspecte relativ distincte: ele-

mente anticipative de natură tehnico-științifică pe care le vom numi **scientific**; elemente anticipative de factură tehnico-științifică pe care le vom numi **scientiste**.

Evident, vom numi textele conținând elemente din prima categorie **ficțiuni științifice**, iar pe celelalte **scientiste**: primul termen ține de categoria esenței, cel de-al doilea de cea a aparenței. Să exemplificăm pentru fixarea ideilor: Stanislaw Lem, Arthur C. Clarke, Larry Niven, Robert Heinlein, Herbert Francke, Fred Hoyle, Vladimir Savcenko scriu - în majoritatea cazurilor - ficțiuni științifice, texte în care EATS au consistență, extrapolările se fac cu grijă pentru amănunte, cadrul rămâne cel al posibilului nu foarte puțin probabil, iar crearea „efectului de real” este un obiectiv estetic de prim ordin al textului. Prin comparație, ficțiunea scientistă vehiculează convenții golite aproape complet de conținut tehnico-științific: robotul, mutantul, extraterestrul, nava cosmică etc. sînt doar arhetipuri transmise și împămîntenite prin tradiția genului, cu avantajul că se pretează la mult mai multe decît corespondenții lor științifici. De aceeași natură sînt - în universul western - saloon-ul, ușa prăfoasă, supertrăgătorii, înfruntarea finală sau crima misterioasă, detectivul infailibil, vinovatul întotdeauna cel mai puțin bănuît, demascarea finală în proza polițistă. Ca autori reprezentativi pentru ficțiunea scientistă se pot cita: Robert Sheckley, Ray Bradbury, Frederic Brown, Norman Spinrad, Philip K. Dick, Gerard Klein, Josef Nesvadba ș.a.

Dihotomia aceasta - departe de a fi netă, există autori neîncadrabili sau avînd apartenență dublă - nu implică nici un fel de valorizări apriorice; capodopere se pot crea la fel de bine în ambele categorii menționate. Autorul are deci posibilitatea să-și aleagă armele și terenul de luptă. Nimeni nu-l obligă să scrie o ficțiune științifică, dar odată ales acest mod de expri-

mare trebuie să-i poată face față în toate privințele. Din acest moment nu mai sînt permise: documentarea defectuoasă, lipsa consistenței logice, confuziile, arbitrarul sau recursul la elemente scientiste, pentru a completa eventualele goluri de informare. Și mai apare - în cazul ficțiunii științifice - o cerință foarte importantă: EATS trebuie să fie **implicate esențial** să se **integreze organic** în substanța textului. Folosind un termen din tehnologia betonului, mixtura trebuie să „facă priză”: altfel se obține o suspensie bună de nimic, alcătuită din zeama lungă a unei narațiuni în care plutesc inactive bule de EATS. Exemple de astfel de ratări sînt din păcate multe și în SF-ul nostru. Să ne aducem aminte de prozele anilor '50 și '60, în care un tinăr inginer, înzestrat de preferință cu un nume de copac - sugerînd vigoarea și neprihănirea - face într-o veselie o descoperire epocală, se expune apoi principiul de funcționare și mașinăria care rezultă, după care apar forțele malefice, fata care este, dar nu pare și textul avansează liniștit pe drumul unei sănătoase intrigi polițiste. Dar să nu ne primim ironizînd trecutul: avem mult mai aproape exemple la fel de concludente. Tinărul autor B. Ficeac comite în **Almanahul Anticipația 1987** un text intitulat **Piațeta cu bănci de marmură**: un titlu mult mai inspirat ar fi fost: **De la gelozie la microchirurgie**. Textul este realizat prin butășirea unei informații de știință popularizată pe o narațiune, avîndu-și soriginea probabil în lecturi de „série noir” incomplet digerate și nu reușește cu nici un chip să se apropie de SF. În general, cei mai elevați dintre diletanții noului val obișnuiesc să pavoezeze textul cu o grămadă de termeni tehnico-științifici culeși din atmosferă sau din lecturi haotice, mizînd pe respectul buimac al profanilor și pe încuviințarea satisfăcută a cunoscătorilor. Pe lîngă faptul că sînt de multe ori folosiți anapoda, aceștia nu fac decît să încarce inutil textul, neîntregîndu-se de loc în structură. Voi reveni cu amănunte.

Se pot da în schimb exemple de remarcabilă integrare a unui volum mare de elemente științifice în romane ca: **Solaris** și **Astronauții** de S. Lem, **Germenul Andromeda** de M. Cri-

chton, **A de la Andromeda** de F. Hoyle și J. Elliot, **Rețeaua gîndurilor** de H. Francke, (aici, ca de altfel pe parcursul întregului text, nu voi cita decît lucrări traduse în românește).

Încă din start, ficțiunea științistă se debarasează de restricțiile menționate în cazul celei științifice. Estetic vorbind, nu se mai urmărește în primul rînd crearea „efectului de real”, inconsistența asumată pîndî fi compensată fie prin ceea ce germanii numesc „witz”, iar italienii „ingegno” – iscusință, isteție, capacitate de a combina ideile, astfel încît să rezulte „vertijul intelectual” (V. Bugariu), fie printr-o forță poetică deosebită, fie prin umor. Ca modalitate literară ficțiunea științistă ia adesea forma povestirii, a schiței sau chiar a mini-schiței, în timp ce ficțiunea științifică se simte mai bine între granițele romanului. Două exemple celebre de „short story” cu „ingegno” sînt **Pașare de pază** (R. Shekley) și **Un zgomot de tunet** (R. Bradbury). Nici unul dintre cei doi autori nu se preocupă în mod deosebit de „verosimilitudinea” ipotezei insolite care stă la baza textului: inventarea unui aparat care previne orice crimă, în cazul povestirii lui Shekley, o expediție de vinătoare în Timp, la Bradbury. În schimb, ceea ce urmează este o demonstrație de logică implacabilă care duce la implicații **surprinzătoare, de anvergură, greu intuibile** în ipotezele inițiale: pașarea de pază, invenție care părea cu totul benefică, se dovedește o calamitate pentru specia umană, iar strivirea unui fluture în Mezozoic duce la schimbarea rezultatului alegerilor prezidențiale în S.U.A. Interesant este că modul în care se **construiește** textul are multe în comun cu elaborarea teoriilor în știință: generare logică, plecînd de la un set de ipoteze ce configurează un anumit model de realitate. Diferența este că un om de știință își poate confrunta teoria cu realitatea și stabilește în ce măsură aceasta este adecvată, pe cînd textul SF trăiește prin propria-i substanță, este o construcție flotantă, apropiată mai degrabă de ceea ce Einstein numea „Gedanken-Experiment”. Generatoare de intens „vertij intelectual” sînt și povestirile românești, **Șoarecele B** (I.D. Sirbu) sau **Istoria generalizării**

unei legi (Ov. S. Crohmălniceanu). De altfel, Ov. S. Crohmălniceanu este unicul autor de veritabile proze ingenioase de care dispune anticipația noastră în momentul de față.

Umorul. În afara cîtorva schițe reușite ale lui Eduard Jurist din generația mai veche, sau Radu Honga, și a unor povestiri de Lucian Mărișca, autor tînr cu reale aptitudini pentru practicarea umorului negru, cu greu putem depista proze umoristice reușite. În schimb, soluția textului susținut poetic este bine reprezentată: Vladimir Colin, Horia Aramă, Victor Kernbach, Mircea Oprea, Voicu Bugariu (ultimii doi cu intruziuni masive de proză realistă), din vechea gardă, Mihail Grănescu, Dănuț Ungureanu, Leonard Oprea, Rodica Bretin, Mirela Paciugă – din noul val. Aceasta este, de fapt, resursa principală a SF-ului românesc, cea care a furnizat de-a lungul anilor cele mai multe lucrări de valoare. Concluzia ar fi că ducem o lipsă acută de raționalism combinativ, ingeniozitate, umor; fără a nega valoarea textelor preponderent poetice să nu uităm totuși că genul se adresează prin excelență inteligenței, satisfăcînd înclinația spre speculație a minții umane.

Vorbind despre implicații în textul SF ingenios, le-am subliniat **necesara anvergură**. Iată de ce. Și o enigmă polițistă bine scrisă poate să creeze „vertij intelectual”, prin frumusețea raționamentelor și imprevizibilitatea finalului. Ceea ce are însă deosebit textul SF (în afara faptului că în enigma detectivă nu sînt admise intruziuni din afara realului) este tocmai anvergura: concluziile demonstrației detectivă afectează de obicei un număr restrîns de persoane, ceea ce contează este frumusețea în sine a raționamentelor, pe cînd SF-ul resimte foarte adesea chemarea globalului, semnificațiile implicînd de multe ori întreaga rasă umană; ceea ce primează este parabola vizînd general-umanul. Dacă ar fi să ne ghidăm după clasificarea lui C. Noica (**Șase maladii ale spiritului contemporan**, Ed. Univers 1972), science-fictionul suferă de **catholită**, setea de general.

NOUL VAL. OBSERVAȚII GENERALE

Considerațiile teoretice pre-

zentate pînă acum nu se vor nicidecum exhaustive sau strict delimitative, au doar un caracter orientativ; voi încerca să analizez din perspectiva creată cîteva mostre din producția nouă. Nu mă voi referi la lucrări aparținînd generațiilor mai vechi. Acestea reprezintă o etapă încheiată, analizabilă din punctul de vedere al istoriei literare; în schimb erorile, bițbițelile, confuziile tinerilor autori merită a fi semnalate în beneficiul fenomenului literar în continuă mișcare și transformare pe care îl reprezintă – sau ar trebui să-l reprezinte – noul val.

Mai întîi, deci, cîteva observații cu caracter general:

— **aprinde televizorul cu circuite integrate**. Încercînd să construiască în prozele lor un univers al viitorului, tinerii autori introduc tot felul de repere tehnologice, menite să creze atmosferă: troliere rulante, aerobuze, roboți, condiționarea climei, holoviziune etc. Nimic rău în asta. Nedebaci este însă modul cum sînt livrate cititorului. Pentru a nu nedreptăți pe nimeni – neajunsul este general sau aproape – voi da un exemplu imaginat dar, sper, sugestiv: „robotul ospătar s-a apropiat așteptînd comanda”. Dacă afirmația aparține unui personaj aflat în dialog cu altul, atunci ea este echivalentă cu replica: „Gigele, e opt, nu vrei tu să aprinzi televizorul cu circuite integrate fabricate prin tehnologia măștilor?”, dezbătută de un personaj contemporan cu noi. Orice nouă tehnologică se încadrează foarte rapid în limbajul cotidian prin banalizare și simplificare, așa că e greu de admis o precizare de tipul „robot-ospătar”. Dacă expresia e folosită de vocea auctorială, atunci ea nu poate fi adresată decît cititorului, în sensul de: „fii atent, mă-nțelegi, ospătarii sînt roboți, deci ne aflăm în viitor”.

— **motoare cu apă**. În unele cazuri autorul întrerupe, pur și simplu, narațiunea și se apucă să explice pe înțelese cum s-au introdus în urmă cu cîteva ani motoarele funcționînd cu apă chioară, afară doar dacă nu pune pe cineva să spună altcu-

va, așa, **en passant**: „...cum bine știi, motoarele cu apă s-au introdus în anul... și funcționează pe principiul...”. Astfel de rudimente de tehnică narativă nu sînt de natură să cupleze un cititor cît de cît pretențios, la text, să-l facă să intre în universul propus și să rămînă acolo.

— **tehnologie, nu știință.** Marea majoritate a EATS introduce sînt de natură tehnologică. Textele gem de calculatoare, roboți, lasere, holograme etc.; foarte rare cazurile cînd sînt aduse în discuție observații cu caracter general, legi, teoreme, modele. În plus, se uită că știință înseamnă nu numai fizică atomică, informatică, astrofizică sau biologie, ci și matematică, economie politică, sociologie, lingvistică, psihologie, politicologie etc.

— **briciul lui Occam.** „Minimum de ipoteze trebuie să explice maximum de fapte”; acest principiu, enunțat de gînditorul medieval Thomas Occam, nu permite aglomerarea de prea multe ipoteze insolite: dacă pentru a justifica un univers imaginar am presupus că se poate depăși viteza luminii și mai admitem, în plus, violarea legii conservării energiei și a celui de-al doilea principiu al termodinamicii, textul respectiv părăsește science fiction-ul și intră în domeniul basmului. E adevărat că SF înseamnă în primul rînd libertatea de a imagina, dar nu trebuie să uităm că libertatea absolută e o noțiune lipsită de sens; a-ți permite orice este

echivalent cu libertatea unei molecule de a se mișca în orice direcție. Există de altfel un principiu al teoriei sistemelor care afirmă că un sistem nu poate evolua decît atunci cînd apar restricții.

Să fim bine înțeleși: nu avem nimic împotriva unui text în care doamna Ph (i) Nko, prietenul ei De Xuaxaux, o familie de emigranți, anume familia Z'zu și domnul Pber^t Pber^d, stau foarte înghesuți pentru că trăiesc în universul anterior Big-Bang-ului, univers care, conform cunoscutei teorii, era redus la un punct (**Totul într-un punct**, Italo Calvino, **Cosmomicicării**, Ed. Univers, 1970). O astfel de abordare, de nuanță suprarealistă, mizează pe umor și poezie și reușește foarte bine în ceea ce își propune. Repetăm deci, totul este o chestiune de opțiune și de consecvență cu această opțiune.

— **o disciplină științifică inevitabilă: limba română.** Dacă - fiind vorba de SF - ne putem abate într-o oarecare măsură de la, să zicem legile fizicii, nu putem face abstracție în nici un caz (exceptînd situațiile cînd derogările au un scop precis în economia textului) de cele ale limbii în care scriem. Această precizare nu este, din păcate, superflua. Destui dintre autori noului val - influențați și de tolerant-incurajatoarea imagine a tînrului autor debordînd de idei geniale, dar sîcîit de gramatică, imagine pe care unii animatori se obstinează entuziaști să o fluture - au, în marea lor majoritate, cel puțin o trăsătură comună: nestăpînirea limbii române. Incorectitudini gramaticale, folosirea improprie a unor cuvinte și expresii, cacofonii flagrante, pleonasme, greșeli de topică a frazei ș.a.m.d. Există o explicație psihologică: literatura pare mai la îndemînă decît știința. Faptul că materialul literaturii este umanul sugerează o libertate de creație greșit înțeleasă: e suficient să transcriu idei, trăiri, sentimente, evenimente, fără a-mi pune nici un

moment problema transformării acumulărilor primitive de capital faptic în substanță literară. E suficient să mă apuc să povestesc tot ce-mi trece prin cap ca să fabric un roman. Tînrul care da cu respect buimac la o parte un text de matematică, dar care strigă în fața unuia literar: „Păi așa pot să scriu și eu, ba chiar mai bine!”, nu-și închipuie nici o clipă că punînd creionul pe hîrtie intră într-un teritoriu cu legi la fel de subtile și necruțătoare ca matematica.

Să punem însă capăt acestor deambulări în zona nu foarte corozivă a afirmațiilor generale și să trecem la

EXEMPLE

Cazurile cele mai frecvente de compromitere a textului sînt cele în care autori cu vîdită alură științistă se sforțează să dea narațiunii „greutate”, prin introducerea de elemente științifice. Astfel, în povestirea **Hardraad** de R. Bretin (**Effect holografic**, ed. Albatros 1985) găsim următorul pasaj: „Un distrugător explodă, iar valul luminos, reflectat prin hublouri în compartimentele întoarcere, scaldă chipurile servanților încrămeniți la posturi. Datorită unde de șoc, două escortoare se balansă grotesc, abandonînd vectorii pozitionali”. Este greu de înțeles cum ar putea o undă să fie reflectată prin ceva, pătrunzînd astfel într-o incintă; probabil este vorba de straniu fenomen denumit **refracție**. Un alt aspect interesant este împrejurarea că lupta respectivă se petrece în **spațiul cosmic**, în quasi-vid deci, și atunci este foarte greu de imaginat ce ar putea vibra în așa fel încît să producă o undă de șoc. Materia difuză interstelară, cu densitatea ei infimă, nu poate rezolva în nici un caz problema. Autoarea, capabilă să confecționeze cu destulă aplicație proze liricoide, gafează încercînd să iasă din ficțiunea științistă prin livrarea de detalii „tehnice”.

Cazul cel mai relevant în acest sens este cel al lui M. Grănescu. Spre deosebire de R. Bretin, la care suflul poetic este mînat, M. Grănescu deține o autentică vocație poetică. De aceea, atunci cînd se menține în limitele textului înclinat spre fantastic, cu nuanțe de oniric chiar, îi reușesc lucruri de

valoare, cum ar fi **Cintecul Li-belungilor**. Îndată însă ce părăsește acest teritoriu, totul se învâluie în negură: „Aceste instrucțiuni se primesc pe canalul cromozomial de către orice Cunoscător care va călători la bordul navelor tahionice, care dezvoltă viteze multihiperluminice sau al navelor compacte cu accelerații turbionare statice destinate deplasărilor prin spațiul-timp, precum și cu accelerațiile pe cuantică galactică destinate să treacă din sistem în sistem de praguri de viteze metagalactice de limită, călătorii pentru care vectorul timp de referință se inversează căpătînd, în modul, accelerații foarte mari în comparație cu timpul real al sistemului-bază din care pleacă”. (**Cunoscătorii din Nici un zeu în Cosmos**, culegere de texte de anticipație pe teme ateiste de A. Mironov și M. Bădescu, Ed. Politică, 1985, pag. 264). Uluitor, dar textul nu e periodic. Ar fi fost singura șansă pentru acest **galimatias** de confuzii și nonsensuri în stare să strîmbească zîmbete chiar și printre elevii mediocri de liceu. M. Grănescu perseverează însă: „Un punct viu în mișcare printr-o lume moartă, un punct evoluind brownian către laboratoarele scilptoare...” (**U-gresiunea**, Almanahul „Anticipația” 1987, pag. 290). În orice manual de fizică elementară, mișcarea de tip Brown este definită ca perfect aleatoare, neexistînd direcție privilegiată. Și atunci cum poate un punct antrenat într-o astfel de mișcare să evolueze **către**? În același text, autorul vorbește despre un „fenomen clasic de paradox a iradiației” și apoi de o „zonă de paradox a radiației” (pag. 292). Ce să înțelegem, există un paradox al iradiației sau radiația posedă o zonă de paradox? Pasajul următor: „Cred că este vorba de o mutație genetică indusă de **iradiația** (subl. mea) foarte intensă a vreunui din animalele care au supraieșuit...” este edificator în ceea ce privește confuzia din mintea autorului relativ la termeni ca: iradiație, radiație, iradiere. Corect în exemplul de mai sus este desigur **iradierea**, termen care desemnează expunerea la radiație și nu iradiație, care implică faptul că animalele respective ar **emite** cumva radiație. Să observăm și că termenul iradiație, deși menționat în

DEX ca un împrumut din franceză, este neuzual; în limbajul tehnic – pe care textul face eforturi disperate să-l simuleze – termenul consacrat este **radiație**. De altfel, în privința proprietății cuvintelor utilizate de autor ne putem face o idee din exprimări ca: „urmări care pot împinge Istoria în catastrofe irecuperabile” (**Cunoscătorii**, pag. 265), „...mari deformări de cromoplaste deformantă” (ibidem), „...totul omogen pe care îl formează ființa vie cu mecanismul mort se transformă în Unitate, imdestructibilă, **impenetrantă** (subl. mea), invulnerabilă...” (**Recrutarea în Povestiri cibernetice**, antologie de A. Mironov și M. Bădescu, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986, pag. 364). Citind întreg pasajul se constată că autorul a vrut să spună de fapt impenetrabilă, „o juvenila și efeminată mină de codană lascivă” (**U-gresiunea** pag. 293). Și un ultim exemplu de vorbărie științifică: „Neșansa unui eșec era, în calculul sumar al probabilităților, o posibilitate nulă, marja de risc a ecuației fiind infimă”. (**Recrutarea**, volumul citat mai sus, pag. 364). Stîngăcia primei propoziții este vădită, iar cea de-a doua e pur și simplu un nonsens matematic.

Procedul aglomerării de termeni fără noimă este, se pare, contaminant: îl folosește cu succes și C. Cozmiuc în **Așteaptă-mă în visul de mîine** (Almanahul „Anticipația” 1987): „...își amintea vag de «impulsuri elastice (sic!) în lanțul causal al evenimentelor ce aranjează (sic!) perturbațiile temporale»” (pag. 64). Impulsul nu poate fi elastic, deoarece este o mărime fizică independentă de material, iar perturbațiile, o dată ce se pretează la aranjare, își pierd însăși proprietatea definitorie. Nici Alexandru Ungureanu, autor de real talent, nu este scutit de erori dar, după cum vom vedea, nu de aceeași natură. În povestirea **La capătul spațiului** din volumul **Marele prag** (Editura Albatros, 1984) se pot citi următoarele: „Nu se mai termina potopul, de parcă undeva, deasupra, beznă s-ar fi lichiefiat. Îmi trăsesem mantaua antineutronică peste cap și protejam cu pieptul acumulatorul mitralierei laser de 15 GW, de care îmi spirijineam bărbia” (pag. 120). Să observăm în primul rînd că lase-

rul, arma străbună a SF-ului, este, în atmosferă, de loc eficient datorită fenomenelor de absorbție și dispersie; are un randament situat sub cel al armelor clasice (autorul îl înzestrează cu o putere de 15 GW, ceea ce nu salvează situația, fiind vorba de o chestiune de randament, nu de efect). Și dacă se întîmplă și ca aerul să mustească de vapori de apă atunci mitraliera laser se transformă într-o jucărie quasi-indofensivă. De fapt, viitorul laserului ca armă îl reprezintă războiul în **vid**, în spațiul cosmic, unde a început deja să fie utilizat. O altă problemă este cea a mantalei antineutrice: în fiecare clipă miliarde de neutrini – fermioni cu masă aproape nulă și sarcină nulă, interacționînd extrem de slab cu substanța – trec, fie că vrem, fie că nu, prin fiecare centimetru pătrat al corpului nostru, venind din Cosmos. Radiația neutronică umple întregul Univers într-un mod omogen și izotrop; la ce ar putea folosi atunci mantaua antineutronică, element de recuzită pe care Al. Ungureanu îl reintroduce în **Ne vom întoarce pe Herbwue** (Almanahul „Anticipația” 1987)? Dar lucrurile, cum spuneam, stau altfel decît în cazul lui M. Grănescu. Al. Ungureanu își situează textele, în mod deliberat, în teritoriul ficțiunii științifice, neîncrîncîndu-se să le dea „prestanță” prin adausuri științifice. Nu ne rămîne decît să regretăm că nu a făcut efortul de a înlocui mitraliera-laser cu o armă pur imaginară, dar de neuitat, ca **tirapa** (apărută într-un alt text al său). În schimb, faptul că un debutant ca Bogdan Rusu preia cu ridicata (cu erori cu tot) atmosfera povestirii lui Al. Ungureanu (pe care îl admiră probabil foarte mult) e un fapt îngrijorător: „O flăcăruiie lunguiață răsări deodată în apropierea mea. Trăgea Like cu mitraliera laser. În lumina provocată de descărcătura (sic!) ei se pot vedea picăturile de ploaie” (Almanahul „Anticipația” 1987, povestirea **Pasărea de cuarț**, pag. 69). Ca întotdeauna în astfel de cazuri, epigonii nu fac decît să

accentueze defectele măștrilor: B. Rusu ar trebui să știe că în tre fasciculul unui proiector și un fascicul laser e oarecare deosebire; una din proprietățile caracteristice ale acestuia din urmă este colimarea extremă și atunci „chestia” cu picăturile de ploaie... Dar totul se clarifică dacă ne gândim la reprezentarea autorului cu privire la fasciculul laser: „o flacără lunguiață”. De ce este îngrijorător faptul? Pentru că este simptomatic: cultura „științifică” a foarte multor autori de SF este formată prin **lectura tot a unor texte SF și nu a surselor originale, autorizate**. De aici, cunoașterea de suprafață, de aici erorile care se propagă. Să fim bine înțeleși: a ști exact ce este și cum funcționează un laser nu presupune umplerea textului cu respectivelor amănunte tehnice, prezența acestui **hinterland**, însă conferă siguranță în narațiune și previne căderea în hilar.

Pentru că tot sîntem la capitolul arme ale viitorului, să menționăm și inovația lui A. Cărășel (**Ultima misiune a locotenentului Alf**, din **O planetă numită Anticipația**, antologie de A. Mironov și D. Merișca, Ed. Junimea 1985): pistolul cu plutoniu. „Ceva mai spre centru, al doilea robot stătea nemiscat, cu cadranele de pe piept topite de raza pistolului cu plutoniu” (pag. 161). Cum ar putea funcționa așa ceva? Din moment ce e vorba de plutoniu rezultă că avem de-a face cu o dezintegrare radioactivă; apar atunci două probleme: cum să se coli-

meze radiația radioactivă pînă la a vorbi de o **rază** și cum să poată **topi** aceasta metalul? În plus, legată de prima problemă apare următoarea: cel care trage trebuie să-și ia măsuri de precauție cel puțin la fel de stricte ca ale adversarului, împotriva radiațiilor emise de propria sa armă.

Roboții cu cadrane pe piept din textul citat sînt emblematici pentru viziunea „mecanicistă” asupra roboților, foarte adesea prezentă și în SF-ul românesc. Practic nu există autor pentru care robotul să nu fie sau un golem metalic care nu „simte” nimic sau, dimpotrivă, un depozit de analoguri electro-mecanice ale sentimentelor. Un climax al acestui tip de viziune îl realizează Gh. Păun în **Incidentul (O planetă numită Anticipația**, pag. 37) în care pe lângă „poanta” că era robot cine te-ai aștepta să fie om – astfel de pomicuri stridente ar trebui pur și simplu interzise – mai remarcăm și că roboții sînt tranzistorizați, se repară cu letconul și au cordoane de alimentare care se introduc în priză. Tot foarte „retro” este și ideea îmbrășată de Gh. Păun în povestirea **Calculatorul de casă** (Almanahul „Anticipația 1986”, pag. 232): oamenii vor ajunge să-și trosnească sperații degetele în lipsa unei ocupații, toate doleanțele le sînt satisfăcute de mediul robotizat. Și cu alte ocazii am precizat superficialitatea acestui mod de a vedea lucrurile: automatizarea, informatizarea, robotizarea, rezolvă probleme în măsura în care creează altele, de altă natură. Dacă Gh. Păun, autor a cărei formație științifică este binecunoscută, privește lucrurile astfel, ce să mai pretindem de la alții?

Ce să mai spunem însă cînd însuși „bunul doctor”, I. Asimov, modelul autorilor români, și nu numai al lor, în materie de povestiri cu roboți, comite astfel de erori: „... ca un robot liber de era, simțea că nu mai trebuie să-i ceară permisiunea lui George. Putea să meargă în

oraș și să apeleze la o bibliotecă. A fost o decizie triumfală – își simțea clar potențialul electric ridicat brusc, așa că trebuia să-și anclanșeze în circuit o bobină de impedență”. (**Omul bicentenar**, în **Povestiri ciberrobotice**, pag. 55). Aceste „opinii” electrotehnice, menite să justifice „sentimentele roboților”, intervin destul de des la Asimov și la alți autori cu firmă. Greșala este următoarea: sau consideri robotul o realitate tehnică și îl tratezi ca atare (element științific) sau îl privești ca pe o entitate rațională nonumană (element științist) și nu te mai interesează nici un fel de justificări; amestecarea acestor două moduri de abordare creează de obicei un „contraefect de real”, decuplînd cititorul de text.

Calculatorul. Iată un alt punct slab. Vom alege din nou exemplul unui autor de la care nu erau de așteptat erori în materie: Dănuț Ungureanu, inginer energetician. În **frontierele cunoașterii (Povestiri despre invențiile milenului trei**, antologie de A. Mironov și I. Josif, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1986) se confundă sistematic, pe tot parcursul textului, noțiunea de calculator cu cea de robot, apar fraze care se vor parodice, dar sînt doar căznite („Trezindu-se la refuncționare, ea își cupla memoria cu cea a alesului circuitului sale. Și au trăit în bună stare de funcționare pînă la adînci uzuri morale”) (pag. 245), iar întreaga lucrare e ceea ce se cheamă un „negativ”, o imagine simplistă, rezultată din refacerea evoluției inversînd rolurile omului și calculatorului (robotului). Exprimări de tipul „din depozit de circuite ne naștem, în depozit de circuite ne vom întoarce” (pag. 246), „cine se aseamănă se compune aditiv și multiplicativ” (pag. 251) sau – intrînd de-a dreptul în kitsch – „omul cu neutroni” (pag. 259) nu sînt de natură să facă cinste unui autor, altfel promițător, ca D. Ungureanu.

În alt registru și la alte dimensiuni, textul lui D. Davideanu **Poveste cu multă apă și ploaie** suferă de același viciu ca și textul lui D. Ungureanu: banalitatea și previzibilitatea speculațiilor. Am arătat în primul capitol al acestei lucrări ca textul de tip „ingegno” trebuie să conducă la implicații greu intu-

bile, neașteptate și de anvergură; ori textul lui D. Davideanu, avînd ca ipoteză inițială inventarea unor „chibrituri de ploaie”, nu duce decît la concluzii previzibile, superficiale, fără impact. Un exemplu de realizare percutantă a unui text de aceeași factură este **Manuscris găsit în depozitul WOW** de D. Cocoru (Antologia Alfa, Ed. Scrisul Românesc, 1983).

Și pentru că sîntem la culegere **Povestiri despre invențiile mileniului trei** să încheiem cu o splendidă gafă de construcție a unui univers viitor aparținînd autorului maghiar S. P. Szentmihaly (**Găuri albe și negre**, trad. T. Sugar): cu toate că s-a ajuns să se zboare în Cosmos pînă în apropierea găurilor negre, peștii se împuținează în ocean din pricina sutelor de foraje petroliere. (pag.210).

QUO VADIS?

Exemplele prezentate, avînd din păcate un caracter simptomatic, nu reprezintă decît un eșantion de mici dimensiuni al unei realități supărătoare pentru iubitorul de SF românesc. Evoluția genului în România a ajuns într-o etapă care ar putea fi numită „antipseudotehnicism tîrziu”. Să explicăm termenul.

O primă etapă în istoria SF-ului modern în țara noastră o reprezintă perioada 1955-1970, dominată de autori grupați în jurul „Colecției” conduse de A. Rogoz; portretul robot al scrierilor vremii l-am schițat la începutul textului de față. O dată cu anii '70 se produce ceea ce am putea numi „reculul psihopoetizant”: „Nu ne interesează amănunte tehnico-științifice futuriste, ceea ce urmărește spațiul interior al umanului”; orientarea a produs, prin reprezentanții ei remarcabili - V. Colin, M. Oprîță, V. Bugariu, H. Aramă - destule piese antologice. Trebuie spus însă că reculul era de fapt un pseudorecul la un pseudotehnicism: de ceea ce se cheamă „tehnicism” pot fi acuzați un Larry Niven, un Crichton, un Hoyle, autori care îl obligă realmente la efort pe cititor, datorită nivelului ridicat al informației și speculației științifice din textele lor; lucrările românești din perioada '55 - '70 sînt bănuite pe nedrept de așa ceva. Reproșul generației '70 se îndreaptă, mai mult sau mai puțin

conștient, nu atît împotriva prezenței elementelor științifice, cît pur și simplu împotriva unor texte stîngaci scrise.

Ecourile reculului din anii '70 se mai simt și astăzi, cu efecte din păcate negative. „Obsedați” de antitehnicism - de fapt disimulînd precaritatea formației și informației științifico-tehnice de care dispun - tinerii autori practică insistent textul axat pe elemente științifice, recurg adesea la fantastic, la monolog interior, la poemul în proză, făcînd risipă de patetism, intimism, lincizare, declamînd frenetic truisme pline de bune intenții. Orice ieșire din acest cadru are, după cum am văzut, urmări nefaste.

Există, bineînțeles, și lucrări de valoare: toate însă se circumscriu marginilor genului și aceasta este un lucru îngrijorător. Atîta timp cît literatura science fiction a unei țări are un „trunchi”, o „coloană vertebrală” solidă, constituită din texte ingenioase, la un înalt nivel de informație și speculație științifică și tehnică bine integrate în structura textului, pot înflori în voie și producțiile, să le spunem așa, neortodoxe, situate la granița cu oniricul, cu fantasticul, cu suprarealismul etc. Reciproca însă nu este adevărată: diminuarea pînă la dispariție a „coloanei vertebrale” duce la „diluarea” genului pînă la pierderea propriei identități.

Science fictionul românesc e tînăr: are treizeci de ani. O vîrstă la care se încheie o paranteză și se deschide o altă. O vîrstă la care fiecare an pierdut începe să însemne foarte mult. Există o singură alternativă: maturizarea neîntîrziată sau glisare lentă și inexorabilă spre o marginalizare culturală înfrîstătoare. SF-ul este o artă a maturității: în muzică poți fi genial la 5 ani, în poezie la 17, dar SF de calitate nu poți crea decît de la o anumită vîrstă încolo. Trebuie s-o spunem răspicat: vremea acumulărilor primitive, a lui „Scrieți băieți, numai scrieți!”, a trecut. Scriitorul de SF autentic trebuie să posede un coeficient de inteligență ridicat, o cultură vastă, diversificată și asimilată natural, să fie pe cît de sensibil pe atît de lucid și angajat față de rolul său în cultură și societate. Un rol departe de a fi minor. Omul contemporan, presat de necesi-

tatea unei specializări stricte și profunde, fără de care nu sînt posibile performanțele, simte de multe ori nevoia refacerii întregului, a zborului liber prin arii diverse ale spiritualității. Or, tocmai aici s-ar putea să aiba SF-ul un rol deosebit, constituindu-se într-un adevărat creuzet „noosartistic” (M. Herivan), în care pot fuziona filozofia, științele, poezia, tehnica. Un domeniu de interferență interdisciplinară ale cărei franje ar putea oferi o imagine dacă nu globală măcar globalistă, asupra spiritului uman la un moment dat.

Acesta este un aspect. Un alt este poziția dezavantajată a domeniului științific în scara de valori a omului mediu. O exprimare agramată este calificată imediat drept incultură, în schimb necunoașterea legilor lui Newton este privită cu îngăduință complice și amuzantă chestiune pe care le-am învățat odată, demult, ca să luăm niște note. Sau, cum spune Huxley: „Dacă noi, cu toții, am fi interesați de genetica viermilor de pămînt, să spunem, sau de ipotezele atomice, pe cît sîntem interesați de prietenii noastre, de artritele noastre, de viața noastră sexuală, atunci, de bună seamă, ar exista o singură cultură și nu două. Poeții ar scrie versuri despre acizii nucleici la fel de înflăcărare ca și cele despre sfîlnicele iubite, ar scrie despre mecanica cuantică ca și despre moartea copiilor, iar cercetătorii științifici ar găsi că e plăcut, ba chiar util, să citească asemenea versuri”. (A. Huxley, **Și restul e tăcere**, Ed. Univers 1977, pag. 183). Și aici SF-ul poate avea un cuvînt de spus.

Un al treilea aspect și poate cel mai grav: poziția omului față de tehnologie. Individul standard mediu este inferior ambientului tehnologic în care trăiește; nu are nivelul intelectual și moral necesar conducerii unui automobil. Ne mirăm cum poate continua imbecila cursă a înarărilor, dar uităm că deunăzi apăsăm nervoși pedala de accelerație pentru că nu suportăm să fim depășiți de un de un automobil mai vechi. Rezultatul: o

Hiroșimă rutieră anuală. Și lucrurile se agravează datorită tendinței tehnologiilor de a turniza sisteme la cheie, black-boxuri comunicând cu exteriorul printr-un număr redus de controale... Oricine poate avea astfel acces, în limitele unor sume din ce în ce mai scăzute, la unele puternice și ascultătoare, pe cât de eficiente, pe atât de simplu de manevrat, fără a trebui să treacă nici un test de calitate umană. Într-un roman SF superb, tradus la noi sub cel puțin niferic titlu **Uluiatoarea descoperire a lui V.V. Krivoșein** (titlul original este **Descoperirea eului**), sovieticul V. Savcenko scria: „Umbă, umbă mereu, ca să caște gura la alții, ca să-i vadă lumea cum arată... pentru ei timpul parcă s-a oprit și nu se mai întâmplă absolut nimic. Pe vremuri umblau pe Bulevardul Guvernatorului, pășind pe dale de lemn, căscind ochii la trăsuri sau studiindu-se unii pe alții. După război, umblau de la ruinele cinematografului „Nipru” până la ruinele restaurantului „Dinamo”, pe sub becurile agățate pe stâlpi de lemn, umblau și ronțăiau semințe de floarea soarelui. Bulevardul a fost asfaltat, încadrat în clădiri cu mai multe etaje, din beton, aluminiiu și sticlă, iluminat, pe margini s-au plantat pomi și s-au sădit flori, dar ei umblă ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Meseca caramela, ascultă din mers tranzistoarele, discută, confrimând astfel imposibilitatea de a

nimici spiritul filistin. Să te vadă lumea cum arăți, să caști gura la lume – să caști gura la lume, să te vadă lumea cum arăți. Să dai o raită, să intri apoi la café-expres, să înghiți un pateu cu un pahar de sifon, să mai dai o raită, să intri la WC-ul public de undeva din spatele Poștei, să-ți rezolvi problemele acolo, să dai încă o raită, să intri în vorbă, să faci cunoștință, iar o raită... viață de insectă! [...] Iar noi, idiști încrezuți, ne-am pus în gând să-i transformăm pe oameni cu tehnica noastră de laborator! Dar ce să faci cu acești filistini? Ce s-a schimbat pentru ei în urma faptului că în locul birjelor au apărut taxiuri, în locul armoniceleor – magnetofone cu semiconducător, în locul convorbirilor directe – telefoanele? Pe vremuri ședeau în jurul samovarelor, iar acum își petrec serile în fața televizoarelor...

Din multe răzbăteau frinturi de fraze:

– ... Între noi fie vorba, am să vă spun sincer care e părerea mea: bărbatul e bărbat, iar femeia-i femeie!

– ... Ce spune: „Valia?” Iar eu: „Nu!” El: „Lusea?” Iar eu: „Nu!” El: „Sonia?” Iar eu: „Nu!”

– ... Abram a plecat în deplasare, iar nevastă-sa...

– Învățați să vă mulțumiți cu clipa de față, fetelor! Dar oare ce se va schimba ca urmare a progresului științei și tehnicii? Ei, să zicem că vitrinele magazinelor vor fi pline cu mantouri de vulpi argintii sintetice, cu ceasuri de mână atomice, funcționând o veșnicie, cu frigider pe bază de semiconducători... Benzile rulante ale trotuarelor automate din plastic luminiscent vor transporta lumea de la spațioasa cinerămă „Nipru” la restaurantul automat „Dinamo”. Nici măcar nu va trebui să-ți miști picioarele... Oamenii se vor plimba cu radioteletransmițătoare microelectronice, pentru că, fără să mai întoarcă capul spre interlocutor și fără să-și mai forțeze lănghele, sa poată purta aceleași convorbiri eterne.

– Între noi fie vorba, am să

vă spun sincer care e părerea mea: robotul este robot, iar mezaninul mezanin.

– Abram a plecat în antiuni-vers, iar nevastă-sa

– Învățați să vă mulțumiți cu microsecunda de față!

Iar în colțul străzii, un automat conceput în genul unei nave spațiale va vinde ilustrate – Sa-luări de pe Venus!, o vedere a cosmodromului de pe Venus încadrat de prumbeii care se sărută. [...] Odimioară, demult, maimuțele antropoide s-au separat. Unele au luat în labe pietre și bețe, au început să muncască, să gindească, altele au rămas sa se legene mai departe pe ramuri. În prezent, pe Pământ a început un nou proces de tranziție, mai rapid și mai puternic: saltul umanității către o nouă stare calitativă. Dar ce le pasă lor de toate astea? Ce înseamnă pentru ei toate aceste posibilități noi ale științei, ale tehnicii, ale producției? Ce reprezintă pentru ei munca noastră? Noi putem să adăugăm inteligență, îndemănare, capacitate de muncă... Ei și? Vor învăța nu de dragul măiestriei și satisfacerii cunoștinței, ci pentru a fi mai bine retribuiți, pentru o muncă mai ușoară, pentru a se ridica deasupra altora prin erudiția lor. Vor cumpăra și vor acumula, ca ceilalți să admire bunăstarea lor, ca să-și umple golul moral și spiritual prin grija pentru obiecte. Și pentru zile negre. Poate că asemenea zile nici nu vor mai veni. Dar, deocamdată, datorită lor, toate zilele sînt cenușii... Ce plictiseală. Am să plec la Vladivostok“

Ce-ar mai rămîne de spus? Așa cum se poate observa imediat, argumentele aduse în discuție nu țin de sfera esteticului, cel puțin în mod direct. Asta va face probabil să se audă vocile iritate ale celor care neagă apartenența SF-ului la literatură. Le vom răspunde că au perfectă dreptate. Science-fictionul adevarat reprezintă mai mult decît o literatură este un mod de a trăi

HOMO EUCHRONICUS

Sorin Antohi

Dacă discursul utopic se constituie esențialmente ca erezie în raport cu spațiul, propunând în **subsidiar** forme de temporalitate fictivă reclamate de inovația geografică¹, literatura înregistrează și erezia complementară, care urmărește cu prioritate modelarea timpului. Dar, lucru oarecum ciudat, cariera literară a manipulării timpului – cea mai perisabilă categorie apriorică, dacă ar fi să urmăim bătute poteci kantiene – e mult mai puțin spectaculoasă decât cea a manipulării spațiului: spre deosebire de variantele de timp utopic și de mai subtile artificii temporale care-i ocupă exclusiv pe naratologi (proustianismul, de exemplu), modelele temporale interesante în sine, ca matrici ale textului literar, sînt rare și relativ ignorate.

Ceea ce conferă o remarcabilă unitate acestei din urmă categorii de texte este stereotipia generării lor, surprinsă memorabil de un gînd pascalian: „Si le nez de Cléopâtre eût été plus court, toute la face de la terre aurait changé.”² Pe acest mechanism conjectural simplisim, care, sabotînd realitatea, sustrage neantului situații posibile concurente și neactualizate, se întemeiază **ucronia**.

Termenul îl evocă pe Morus și păstrează ambiguitatea **outopia/ eutopia**. A rămas fără urmări o contribuție a umanistului francez Guillaume Budé, care scria în epistola de felicitare adresată lui Morus că auzise de locul (!) numit **Udepotia**. **Udepotia** vine de la grecescul pentru „niciodată”, așa ca I-am putea reține pe Budé pentru tradiția ucroniei. Cît despre o eventuală **Numquama nostra**, după abverbul latin corespunzător (**Nusquama nostra** apare în corespondența lui Erasmus cu Morus), bibliografia nu spune nimic. Germain de Brie – Brixius, pe numele de umanist –, care l-a atacat pe Morus pentru greaca titlului și pentru latina plină de inovații a textului cărții celebre, nu mai este, iar obiectiile filologice la propunerea mea (**Numquama**) și la titlu au devenit puțin probabile. Ca ultimă speculație filologică și primă considerație structuralistă, să remarcăm regimul verbelor din textele ucronice, permanent memento al irealității, al convenției: mascat sau nu de prezentul istoric, de trecutul sau viitorul in-

dicativului, condiționalul do mină. Pe cînd cartografia lacunară și fantastă a secolelor trecute putea ascunde convingător o **terra incognita** în așteptarea utopistului, credibilitatea rescrierii unor capitole ale istoriei – adesea esențiale și bine fixate istoriografic – e minimă. Rămîne frumusețea unui **jeu d'esprit** dacă n-ar fi, tot s-ar povesti.

Ucronia își începe existența ca specie literară cu nume propriu în anul 1857, cînd filosoful francez Charles Renouvier (1815-1903), autorul unor proiecte utopice anterioare³, publică anonim, în *Revue philosophique et religieuse*, lucrarea **Uchronie, tableau historique apocryphe des révolutions de l'Empire romain et la formation d'une fédération européenne**. În 1876, Renouvier reia și definitivează acest text, pentru a-l publica într-un volum de 430 pagini în octavo purtînd titlul nou **Uchronie (l'Utopie dans l'Histoire. Esquisse historique apocryphe du développement de la civilisation européenne tel qu'il n'a pas été, tel qu'il aurait pu être**. De astădată, autorul semnează în clar un cuvînt înainte al editorului, compus după toate regulile unei convenții curente în romantism: manuscrisul datează din secolul al XVI-lea, zice-se, fiind opera unui călugăr persecutat de Inchiziție. Falsul editor completează informația conținută de titlu cu un rezumat: „E vorba de istoria unui anumit ev mediu occidental pe care autorul îl face să înceapă către primul secol al erei noastre și să sfîrșească în al patrulea, apoi, de o anumită istorie modernă occidentală care se întinde din al cincilea în al nouălea.”⁴

Scrișă cu o remarcabilă cunoaștere a istoriei romane, cartea lui Renouvier își situează elementul decisiv al hipotezei istorice la pagina 84, unde Avianus Cassius, istoricește asasinat, e numit împărat în urma zvonului morții lui Marcus Aurelius, dar îi scrie acestuia – la dezmințirea zvonului – și este

adoptat de augustul filosof. Bineînțeles, Commodus nu mai devine împărat (ca în istorie, unde a scris file întunecate), iar reformele sociale cele mai îndrăznețe se țin lant; drept de cetate pentru fiecare cetățean liber sau eliberat din provinciile occidentale, eliberarea sclavilor, serviciu militar obligatoriu, învățămînt generalizat, interzicerea cetățeniei pentru creștini, recunoașterea drepturilor naturale de egalitate și libertate. În statul uchronic ideal al lui Renouvier, religia e înlocuită de o filosofie a toleranței și comprehensiunii, forma de creștinism care a triumfat istoric fiind eliminată cu aceeași neîndurare cu care eliminase ea diversele secte concurente în primele secole ale erei noastre (ca și, ulterior, „erezile”).

O inevitabilă răsturnare istorică decurge din cele de mai sus: împăratul Constantin, în loc să intre victorios în Roma anului 312 și să impună creștinismul ca religie oficială (**In hoc signo vinces...**) e învins și asasinat; cruciadele se desfășoară în sens invers, Orientul încercînd să smulgă Roma din minile unui Occident păgîn; Reforma, care are loc totuși în Germania, recuperează păgînii ucronici pentru un creștinism lipsit de ambiții dominatoare, avînd suprinzătoare vocație a pluralismului (medierea cu filozofia e opera misterelelor din Eleusis).

Această istorie ratată de europeni se încheie în secolul al VIII-lea al erei noastre – al XVI-lea al Olimpiadelor, potrivit cronologiei apocrife avansate de

HOMO EUCHRONICUS

Sorin antohti

autor -, într-un triumf delirant al științei, pe care „editorul” are probitatea să-l întemeieze fățș pe cunoscute pasaje din opera lui Roger Bacon **De Mirabili Potestate Artis et Naturae**. Tabloul paradisului scientist, pe care îl putem regăsi, cu modificări care nu-i afectează substanța, în mai toată literatura utopică, e detaliat și grandios: „Am învățat să producem, conspirind cu forțele naturale, minuni mai mari decît acelea care erau atribuite altădată unor puteri magice imaginare: să mărim obiectele mici și să le micșorăm pe cele mari, prin intermediul unor steluțe interpușe, și să remediem astfel defectele vederii noastre; să descriem formele și mărimile corpurilor celor mai îndepărtate, să creăm în mediile refringente sau cu ajutorul unor suprafețe reflectante iluziile dorite; să incendiem la distanță, ca Arhimede, să facem corpurile să ardă în apă, să încălzim băile fără foc, să ne luminăm cu făclii care nu se consumă. Cunoaștem vasele fără navigatori și pe care un singur om le conduce, cît de mari ar fi ele, cu viteză mai mare decît dacă ar fi fost pline de vislași; și podurile fără picioare [...], și aparatele pentru mersul pe fundul mărilor și al fluviilor, și trăsuriile fără cai [...]; și instrumente de zbor, aripi artificiale, și mașini de volum mic permițînd să ridicăm greutate enorme; și arta de a scrie cît de repede și scurt dorim, în caractere oculte, și aceea de a folosi, cu agenți convenabili, puterea naturală a dorinței și voinței asupra naturii.”

Așa cum însuși „editorul” Renouvier suspină într-o notă, mare păcat de mileniul de năvalnic progres! Cu toate riscurile folosirii puterii naturale a dorinței (care îl evocă frapant pe Fourier), cu toată îndrăgirea de a schimba radical natura, suspectă probă de violență autoritară la un libertar.

Nu numai reverența tehnologică mai fusese practică înaintea de Renouvier, ci însăși specia ucroniei, care se constituie în toate articulațiile, dar nu avea încă un nume. Prevenindu-și cititorii că nu făcuse decît să enunțe în termeni generali „gîndul nou și genul insolit”, Renouvier ignora existența precursorilor: Delisle de Sales, pe numele adevărat Jean-Baptiste Isoard (1743-1816), publicase în 1791 o imensă și strănie utopie în douăsprezece volume, **Ma République, auteur Platon, éditeur J. de Sales... Ouvrage destiné à être publié en 1800**. **Ma République**, pretins manuscris platonician, i-ar fi parvenit „editorului” printr-un lanț impunător de personaje celebre, din care nu lipsesc Lucian din Samosata, Photius, Maimonide, Boccaccio, Rabelais, Montaigne, Galileo, Pascal, Fontenelle și Rousseau. Cît privește indicația expresă a publicării în 1800, pe temeiul așteptării unei receptări optime, se pare că mica abateră de nouă ani a fost de bun augur: lucrarea a fost reeditată de cinci ori pînă la termenul ideal, sub trei titluri diferite. Opera lui Delisle de Sales nu este integral ucronică, dar trei pasaje prezintă indubitabil trăsăturile speciei, *avant la lettre*. Cel mai important dintre ele, lung de douăzeci de pagini și scris cînd la condițional, cînd la prezent, cînd la trecut, imaginează o desfășurare a revoluției franceze în condițiile în care atitudinea lui Ludovic al XVI-lea față de nobili săi ar fi fost îndeajuns de fermă pentru a face inutil acel Serment du Jeu de paume. Al treilea insert ucronic pleacă de la nesupunerea gîrzilor la interdicția - galantă, dar catastrofală - de a se deschide focul asupra femeilor care îl căutau pe Ludovic al XVI-lea la Versailles.

Alături de interesul pentru istoria literară, primul fragment ucronic din **Ma République** prezintă și un interes structural: incizia gramaticală a lui de Sales. Cum am mai observat, coprezența modului condițional cu modul indicativ, ca și alternația timpurilor gramaticale, sînt extrem de semnificative pentru constituirea ucroniei, ca și pentru codul de lectură pe care aceasta îl propune. S-ar părea că fatalitatea sintactică a ucroniei e condiția. **dacă** este incipit-ul standard al textelor genului, așa cum este adesea un element al titlurilor. De acest **dacă** atîrnă întreaga atmosferă de irealitate a ucroniei, pe care nu o poate escamota nici un autor. Singura diversivă posibilă o temporalitate narativă⁵, care să refuleze continuu condiția constitutivă a textului, recurgînd la forme verbale asociate acțiunilor reale, sigure - naratorul întrebuintează fie prezentul, fie trecutul, fie viitorul (modul indicativ) încercînd să deplaseze astfel punctele în care lectorul, printr-un răspîndit tip de receptare, ar proba verosimilitatea - de la condiție la evenimentele narate. Este vorba în fond de manipularea timpului gramatical, ca în cazul, mult mai cunoscut datorită în primul rînd lui Mircea Eliade, al deghețării istoriei în profeție, **vaticinia ex eventu**.⁶

Prima ucronie integrală și explicită, deși lipsită de numele special, nu aparține însă nici lui Renouvier, nici lui Delisle de Sales. Ea a fost scrisă tot de un francez, Louis Geoffroy (numele complet e Louis Napoléon Geoffroy-Château, 1803-1858). Acesta a fost judecător la tribunalul civil din Paris și era fiul unui ofițer destul de cunoscut din armatele lui Napoleon. Opera sa literară este astăzi aproape complet ignorată: Pierre Versins îi mai înregistrează un discurs de circumstanță și o ediție a popularei **La Farce de Maître Pierre Pathelein**, la care Max Nettlau, în *gigantica sa bibliografie a utopiei* (*Esbozo de Historia de las Utopias*, Buenos Aires, 1934), adaugă **Le brahme voyageur** (Bruxelles, 1843). Contribuția lui Geoffroy la ucronie este **Napoléon apocryphe**, în același timp o expresie paroxistică a obsesiilor napoleoniene ale epocii și deschizătoare unei serii interminabile de opusculă

ucronice avându-l ca erou pe marele corsican. E, fără îndoială, o ciudătenie a istoriei literare că ucronia lui Geoffroy nu a mai fost reeditată din 1896, în condițiile în care un torent de maculatură ucronică, fără Napoleon sau cu el, a cunoscut popularitatea.⁷

Louis Geoffroy își începe istoria apocrifă în 1812, în fața incendiului Moscovei. În loc să se retragă, să-și piardă armata în dezastrul de la Berezina și să revină într-o Franță dezamăgită, Napoleon atacă Petersburgul, ia prizonieri pe țarul Alexandru (de la care obține Finlanda și o parte a Poloniei) și pe Bernadotte (pe care îl face mareșal în armata sa). Toate astea în urma bătăliei de la Novgorod. Polonia este restabilă în frontierele istorice sub Poniatowski, pentru a le demonstra popoarelor slave că Napoleon se înălțase „între Alexandru și Dumnezeu”. În 1813, numai Sardinia (!), Turcia și Anglia mai erau independente, ca și San Marino, desigur trecută cu vederea. La 22 aprilie 1814, printr-un decret imperial, un nou născut al familiei suverane primește, **cu anticipație**, titlul de rege al Angliei. A fost un fleac pentru fracezi să pună de acord, peste numai două luni, decretul cu realitatea: în urma înfringerii de la Cambridge, englezii sint nevoiți să capituleze. Republica San-Marino primește, printr-un simplu proces-verbal, un primar, fiind integrată, după opt secole de neafinare, în arondismentul Rimini (ca simplă comună). Victoriile lui Napoleon se țin lanț, iar statele îi cad, rînd pe rînd, la picioare: Sardinia e în sfîrșit ocupată, Rusia împărțită în trei regate, turcii goști din Europa, Algeria și tot restul Africii. În patru ani, Napoleon cucerește toată Asia, cu China și Japonia cu tot, pedepsește Egiptul răsculat prin deturnarea Nilului, Africa devine insulă cu patruzeci de ani mai repede față de istoria noastră, în vreme ce, după secționarea istmului Panama, Americile se despart cu un avans de optzeci de ani. O parte din flotă cucerește insulele din Pacific, pe cînd Napoleon, mulțumit de campania asiatică (avea de ce: descoperise Babilonul și Turnul Babel, hipnotizase un leu, primise de la birmani două licorne care aveau să profereze în Franța etc.), se în-

torce în Europa. Pe drum, un incident, un incident strecurat magistral de Geoffroy: „În momentul în care, după ce mateloții semnalaseră insula, generalul Bertrand află că Sfînta Elena apărea la orizont, împăratul pâli, o sudoare rece păru deodată că i se răspîndește și îi strălucea pe frunte; s-ar fi zis că un pericol necunoscut, o apariție îngrozitoare veniseră să-i înghețe sufletul și singele. 'Sfînta Elena!', spuse el cu o voce sumbră și lăsă să-i cadă capul în piept, ca apăsător de o durere sfîșietoare. „Ciudata întîmplare - în istoria adeverată s-a descoperit un caiet al școlarului Bonaparte care se termina cu „Sainte-Hélène, petite île”.... - rămîne fără urmări, fiindcă Franța pregătise eroului său o primire triumfală. Victoriile își urmează cursul: Africa e cucerită și explorată în mai puțin de doi ani, de către cinci armate înaintînd pe direcții diferite, Americile hotărăsc entuziasmat să se închine, pentru a completa monarhia universală înțeleasă **stricto sensu**.

Cum știe toată lumea, imperiile se păstrează mai greu decît se fac, forța neputînd înlocui, ca factor de coeziune, afinitățile spirituale, rasiale, lingvistice. Napoleon a renunțat cu greu la proiectul de a face, în vreo șapte generații, prin mijlocirea științei, ca oamenii să aibă aceleași culoare, dar a obținut ca franceza să fie limba tuturor popoarelor și a fundat o biserică ecumenică veritabilă. Ca toți oamenii, Napoleonul ucronic moare la 23 iulie 1832, la patru ani după ce fusese uns de papă, într-o festivitate apoteotică, monarh universal (ocazie cu care, pentru un plus de festivism, două stele din constelația Orion s-au consumat într-un grandios incendiu).

Cu pasiunea pentru detaliu a utopistului dintotdeauna și de pretutindeni, Geoffroy nu pierde din vedere literatura și istona lumii sale fictive. El face liste de lucrări, rezumate, inventează scriitori noi și amendează bibliografiile celor vechi, consacră un întreg capitol (XXXIX) dezvoltării științei. Prodigioasele descoperiri științifice din ucronia lui Geoffroy duc la controlul climei, la explorarea tuturor resurselor de energie și materii prime, la dispariția celor mai multe boli în pagini care par ieșite de sub pana lui Fourier, autorul lui Na-

poléon apocryphe pomeneste de oceane de apă potabilă, de readucerea morților la viață, de inventarea unor parfumuri noi, de extinderea considerabilă a simțurilor. Ca să nu mai vorbesc de celelalte realizări - înfățișate adesea credibil și ispititor -, să notăm că Napoleon, care iubea firesc geografia, a dispus și a obținut o perfecționare fără precedent a acestei științe.

La sfîrșitul cărții sale, coplesit și sedus de lumea pe care o crease, Geoffroy retrăiește mitul lui Pygmalion: „Am sfîrșit prin a crede această carte după ce am terminat-o. Astfel, sculptorul care își termină opera vede în ea un zeu, îngenuchează și îl adoră.”

Ucronizarea celui mai glorios francez a fost practică, pe scară mai mică, și de alți autori. Robert Aron (**Victoire à Waterloo**, 1937) transformă istoria într-o dramă psihologică, trimițîndu-l pe Napoleon tot în Sfînta Elena, din motive de **self-realization**: „Ce înseamnă întîrzierea unui Grouchy, sau nauceala unui Ney, în fața angoasei umane care impune creatorului imperiului sentimental că acest imperiu, prin dimensiuni și cadre, scapă voinței sale sau îi înșală speranțele? Drama celor o sută de zile nu e nici o dramă politică, nici o dramă militară, ci înainte de toate e dramă umană, aceea a unui destin învins care sfîrșește prin a se împlini. Chiar victorios, Napoleon trebuie să meargă pe Sfînta Elena”.

Din rațiuni diferite, care țin mai cu seamă de urmărirea plății a unui efect de plauzibil, autorii de ucronii au căutat de cele mai multe ori să-și insereze ipotezele în istoria atestată, resemnîndu-se, în consecință, la personaje și momente de interes secundar, sau alegînd din istorie perioade foarte scurte - cum vom vedea mai încolo, scurtarea istoriilor ucronice mai poate demonstra și tendința internă a speciei spre amănunt și construcție completă. E.M. Lammann și René Jeanne, în **Si, le 9 Thermidor... Hypothèse historique** (1929), rămîind la Napoleon, îl pun pe acesta să l dis-

trugă pe Robespierre, scăpat de gloanțele jandarmului Merda, reîntors la Convenție pentru a-și elibera opoziții și conducător al unei insurecții. Pierre Versins, care numește asemenea lucrări „Uchronies avortées”, citează și două lucrări în care hiperteza fără efect se observă mai ușor: în *Seconde vie de Napoléon (1821—1830) (Napoleon's Second Life). Traduction, introduction et notes de Louis Millanvoy (1913)*. Autorul — pretinsul traducător —, care trebuie reținut și pentru citirea unui precursor (Geoffroy), îl face pe împărat să evadeze din exil cu un submarin, dar îl lasă apoi să moară în Africa, fără să schimbe cu nimic marea istorie; Pierre Veber, în *La seconde vie de Napoléon I-er (1924)*, propune un Napoleon care evadează înainte de exil (ajutat de o sosie), realizează că Europa era sătulă de el, se retrage în anonim (exceptând câteva întâlniri) și moare octogenar.

Existența ucroniilor „timide” — pe scară modestă și fără să modifice radical istoria — îl face pe Versins să deosebească ucronia de romanul de ipoteză istorică: prima se bazează pe o **hiperteză** (cu elemente de interogație imaginare), cel de-al doilea pe o **ipoteză** (unde problema pusă există). Tot Versins distinge ucronia de **istoria secretă** (în care se revelează totuși aspecte derizorii ale istoriei, reconstituite cu ajutorul imaginației) și de **istoria viitoare**. Această din urmă, existentă ca atare în puține cazuri, dar figurind ca preambul — uneori implicit — al romanelor de anticipație, construiește în detaliu un eveniment sau o epocă viitoare, în stilul bi-

necunoscut al romanelor de istorie. Perosnal, înclin să cred că aceste noi etichete, cu eficiență certă pentru istoria literară, exagerează distanțele dintre forme ale aceleiași ucronii.

Chiar într-o colecție cu titlu grăitor, **If, or History Rewritten**, diferitele variante de ucronie se suprapun și se împletesc. Colecția a apărut în 1931 la New York, sub redacția lui Sir John Collings Squire (și, în același an, la Londra, cu titlul **If It Had Happened Otherwise**) și a fost reeditată în 1972 (fără contribuția lui Van Loon, dar cu patru texte noi).⁸ Printre cele mai reușite bucăți, cea a lui Churchill (destinul Statelor Unite dacă războiul de secesiune ar fi fost câștigat de su-diști) și cea a lui André Maurois (Napoleoni sînt mai mulți, dar Bonaparte a murit într-o răzmeriță, anonim).⁹

Complexul demiurgic al utopismului poate fi identificat într-o formă extremă la scriitorul elvețian romand Léon Bopp, autorul unei masive ucronii, de o riguroasă minuție, **Liaisons du monde**, scrisă între 1935 și 1944, și publicată în patru volume, între 1938 și 1944, Léon Bopp se făcuse deja remarcat cu **Jacques Arnaut et la Somme romanesque (1933)**. Un ambițios experiment: scriind romanul unui romancier, autorul include în el operele romancierului, aduse la dimensiunea mai convenabilă de analiză sau nuvelă. În paralel cu publicarea operei sale de căpăți, Bopp a mai publicat un volum de proze scurte, **Drôle de monde (contes et contules irritants)** (1940), în care imaginația și umorul se înlînesc. Istoria ucronică a lui Bopp se referă la Franța anilor 1935—1944, debutînd cu o prezentare a istoriei adevărate din 1921 pînă în 1936, pentru a sfîrși ca grandioasă frescă apocrifă, cu nenumărate personaje și întîngi paralele, combinate cu migală într-un țesut narativ în care firul principal e înlocuit de toate firele, egale ca pondere și importanță. Scrisă în anii agitați 1935—1944, ucronia lui Bopp se resimte, proiecțiile ficțiunii fiind

substanțial modificate pe parcurs sub presiunea istoriei, care introduce continuu elemente noi într-o serie dinamică. Așa cum am văzut fiecare, numai prezentul e surprinzător. Viitorul este întotdeauna previzibil.

Să remarcăm, înainte de a trece la o ultimă înfățișare a ucroniei, predilecția francezilor pentru rescnerea istoriei, ca și prioritatea lor în stabilizarea și denumirea acestui tip de discurs, practicat totuși, jourdinian, cu mult înainte și nu numai în Franța. De asemenea, să remarcăm că, în drumul către amendarea istoriografică a unor perioade tot mai scurte, s-a pomit de la secole (Renouvier) și s-a ajuns la mai puțin de un deceniu (Bopp) ori, mai frecvent, la zi, la oră, la clipă.

Am văzut că Renouvier își presăraseră ucronia, chiar de la primele pagini, cu războaie. Războaie fictive s-au mai văzut în literatură, de la cele dintre atlanti, gorgone și amazoane, dintre Lunari și Solari (Dionis din Mitlene, **Hespera**, sec. I i.e.n., Lucian din Samosata, **Istorie adevărată**, cca. 180 e.n. — respectiv), la cele dintre francezii și englezii manevrați de ducele Multiplandre al lui Restif de la Bretonne. Cît despre episoade fictive, inventate sau rescrise pînător, ale unor războaie reale, nu mai este cazul să insist: memoriile foștilor combatanți, uitatele gesta, romanele, epopeile și manualele de istorie sînt pline! Pierdute printre afaceri mai importante, aceste confruntări militare imaginare nu au reușit să declanșeze, pînă în 1871, mecanismele psihologice ale masselor, rămîind simple exerciții de stil. În acel an, pe fondul unei angoase general-europene, scriitorul militar englez Sir George Chesney a publicat anonim, în **Blackwood's Magazine**, lunga nuvelă **The Battle at Dorking**, care avea să devină extrem de populară în scurtă vreme și avea să declanșeze o interminabilă literatură belicoasă, de regulă tributară șovinismului și dezzgustărilor de singeroasă.¹⁰ Scrisă după înfrîngerea franceză din 1870, nuvela prezintă o invazie a Angliei: la cincizeci de ani după invazie, un voluntar povesteste nepoților cum germanii au atacat și cucerit Albionul. Slăbită de o revoluție în India și handicapată de torpilarea flotei

de către inamic, armata britanică, puțin numeroasă, prost instruită, slab înarmată și flămîndă, e învinsă la Dorking, după ce singurul arsenal al țării, Woolwich, căzuse în mîinile inamicului. Situația care rezultă în urma prăbușirii militare e prezentată cu amărăciune de veteran: „Și ce ni s-a lăsat ca să trăim? Lipsiți de coloniile noastre: Canada și Antilele revenite după împărțire Americii; Australia forțată să se separe de metropolă; India pierdută pentru totdeauna, după ce conaționalii noștri, izolați de orice ajutor, fuseseră exterminați în timp ce luptau ca să ne păstreze această țară; Malta și Gibraltarul cedate noii regine a mărilor; Irlanda independentă și sortită perpetuu revoluției și anarhiei”. Șocul acestei înfrîngerii ucronice a fost remarcabil în epocă, dată fiind precaritatea militară a unui imperiu colonial amenințat de scindare și de ascensiunea prusacă. În termeni scumpi esteticienilor receptari, putem spune că publicul englez a trăit un neliștitor moment de identificare¹⁰.

⁴ Am înregistrat aspecte ale acestei probleme, printre altele, în „Timp erodat și utopie”, *Transilvania*, nr. 12/1982, pag. 41-2. O trimitere esențială se cere însă la istoriografia modernă, în special la operele istoricilor de la *Annales* Fernand Braudel și Pierre Chaunu. La Braudel timpul are o structură etajată tripartită, în care etajul fundamental - întrucîtva ocultat de cel superior (evenimentul) și de cel mediu (timpul decenal și tridecenal al economiei) - este constituit de **timpul geografic**, timpul cvasiimobil al Mediului. Chaunu, într-un articol din 1969, reluat ca „L'histoire géographique” în *Histoire quantitative. Histoire sérielle*, Paris, Librairie Armand Colin, 1978, pp. 28-34, vorbește de „timpul geologic al civilizației tradiționale”. Aduag că, alături de o condiționare geografică profundă a timpului, inițiativa cronologică umană a introdus condiționări subiective. Astfel, am putea vorbi cu îndreptățire de un **tempus loci**, de un timp produs și prizonier al locului.

² Pascal, *Pensées*, VI, 18. Acest citat deschide și cele două pagini dedicate ucroniei și ficțiunii politice de Florin Manolescu, în cartea sa **Literatura**

S.F. București, Univers, 1980 (pag. 76-7). Nu e singurul gînd ucronic al lui Pascal; în alta parte, eroul coniecturii este Cromwell: „Cromwell urma să distrugă creștinătatea: familia regală era pierdută, și a sa puteranică în veci, fără un mic grăunte de nisip care se pune în ureterul său; Roma însăși urma să tremure sub el, dar această pietricică, altminteri un nimic, pusă în acest loc, îl omorî.”

³ Cum ar fi **Manuel républicain de l'homme et du citoyen**, par Ch. Renouvier, ancien élève de l'École polytechnique. Publié sous les auspices du ministre provisoire de l'instruction publique, Paris, Pagnerre, 1848, in-16. Acest **Manuel républicain**, revizuit și publicat după câteva luni, în noiembrie 1848 (prima ediție era din martie), cînd autorul nu mai reprezenta un punct de vedere oficial și își putea permite un oarecare radicalism, a avut și o circulație românească. Heliade îl recomanda diasporei române postrevoluționare (într-o scrisoare către exilații la Brussa), iar Bălcescu îi traducea primele cinci capitole (V.D. Popovici, **Studii literare**, IV, Dacia, 1980, pag. 103-107 și Radu Tomoaia, **Ion Eliade Rădulescu. Ideologia social-politică și filosofică**, București, Editura științifică, 1971, pag. 41-42). Cititorii interesați de întreaga activitate a lui Renouvier și de ideile sale pot găsi un ghid foarte bun în paginile consacrate părintelui ucroniei în clasică lucrare a lui Émile Bréhier, **La Philosophie moderne. IV: Le XIXe siècle après 1850. Le XXe siècle**. Paris, P.U.F., 1932, cap. V, „Le mouvement critique”.

⁴ Citatele, ca și multe din informațiile brute, provin din lucrarea lui Pierre Versins **Encyclopédie de l'utopie, des voyages extraordinaires et de la science-fiction**, Editions l'Age de l'homme, Lausanne, 1972.

⁵ Cum un excurs în poetica prozei nu și-ar găsi locul aici, trimit pentru exactitate terminologică la lucrări de naratologie. Pentru distincția **Tempus-Zeit** (prezentă și în engleză: *tense-time*), v. Harald Weinrich, **Tempus**, Stuttgart, 1964 (la Seuil, în colecția „Poétique”, a apărut în 1973 o ediție franceză revăzută). Distincția

dintre formele temporale lingvistice și realitatea temporală extralingvistică a fost făcută și de francezi, mai ales de Gérard Genette (**Figures III**, Paris, Seuil, 1972). La noi, Al. Călinescu se ocupă de temporalitatea narativă în **Perspective critice**, Iași, Junimea, 1978, pag. 7-29.

⁶ V. Mircea Eliade, **Istoria credințelor și ideilor religioase**, I, paragraful 121.

⁷ Prima ediție a apărut anonim, în 1836, cu un epigraf din Bosuet: „Poussons jusqu'au bout la gloire humaine par cet exemple”. Ediția următoare, cu titlu modificat și sub numele autorului, Louis Geoffroy, a apărut în 1841. În același an a mai apărut o ediție, următoarea (și ultima) ieșind în 1896. Ucronii napoleoniene mai cunoscute au mai scris: E.M. Laumann și René Jeanne (al doilea a scris una și singur), Robert Aron, André Maurois, H.A.L. Fischer, Louis Millanvoy, Pierre Veber.

⁸ În colecția citată au apărut inițial următoarele texte: P. Guédalla, „If the Moors Had Won in Spain”; G.K. Chesterton, „If Don John of Austria Had Married Mary Queen of Scots”; H.W. Van Loon, „If the Dutch Had Kept Nieuw Amsterdam”; A. Maurois, „If Louis XVI Had Had An Atom of Firmness”; H. Belloc, „If Drouet's Car Had Stuck”; H.A.L. Fischer, „If Napoleon Had Escaped to America”; H. Nicolson, „If Byron Had Become King of Greece”; W.S. Churchill, „If Lee Had Not Won the Battle of Gettysburg”; M. Waldman, „If Booth Had Missed Lincoln”; E. Ludwing, „If the Emperor Frederick Had Not Had Cancer”; J.C. Squire, „If It Had Been Discovered in 1930 that Bacon Really Did Write Shakespeare”. Titlurile rezumă foarte clar aceste ucronii.

⁹ Alături de Roger Callois (**Ponce Pilate**, 1961: Pilat îl apără pe Isus, iar creștinismul nu se mai dezvoltă ca religie universală), André Maurois a dat unul din cele mai bune exemple de ucronie, în **Fragments d'une Histoire universelle 1992**. Este vorba de o istorie viitoare apocrifă, care nu trebuie confundată cu incercările unor autori de anticipații de a

Mișcarea SF ca avangardă longevivă. Este revelatoare analogia dintre structura mișcării SF (adică a actelor specifice de delimitare față de restul literaturii) și cea a avangardei literare și artistice.

După toate aparențele, această apropiere nu a fost sesizată datorită naturii speciale a asemănarilor, ce trimite gândul la un portret anamorfotic. La prima vedere, nimic nu are legătură cu literatura SF în „tabloul cu secret” al avangardei. Este însă suficient să privim din unghiul potrivit, pentru ca trăsăturile cunoscute să iasă la iveală.

Imaginea unui film proiectat **au ralenti** este de asemenea găitoare. Supus unei accentuate încetiniri, filmul avangardei ca fenomen cultural (sau cel al unei avangarde anumite) începe, în chip surprinzător, să ofere echivalențe ale momentelor esențiale din evoluția mișcării SF.

Cîteva dintre caracteristicile avangardei: atenția specială acordată anticipării, viziunilor asupra viitorului; cultivarea maximei îndrăzneții de gândire și de

expresie; contestarea violentă a trecutului literar (artistic); atitudine negatoare, dar și dorința de a cultiva forme regeneratoare, rezultate ale unei capacități de a intui viitorul; negarea ideilor tradiționale de literatură și artă, precum și sublinierea ideii de noutate; construirea unui mit al civilizației industriale; practicarea prozelitismului; lansarea metodică a unor texte programatice și justificative; obsesia găsirii unor precursori (reali sau doar fictivi).

Factori favorizanți ai îmbătrînirii și dispariției avangardei: constante reacții adverse, exprimînd contestarea sau doar neînțelegerea, generînd sentimente de nerealizare și de frustrare; negarea ideii de tradiție conține germenii unor fenomene de autonegare (în SF un astfel de fenomen este proliferarea umorului); inevitabila apariție a unui sistem stereotip de definire a propriei poziții, generator de dogmatism, rutinizare și sectarism.

După cum se știe, avangardele nu trăiesc mult, încheindu-se prin „domesticiri”, prin încadrări în tradiție și în regulile de succes ale acesteia, prin „clasizarea” cîtorva dintre membrii lor (cazul inițial suprarealistului André Breton, de exemplu, este tipic).

Toate caracteristicile enumerate mai sus se regăsesc în mișcarea SF, dacă aplicăm amintitele corective. Ceea ce îi este specific acesteia din urmă este longevitatea. Etapa finală a oricărei avangarde, cea a resorbi-

în tradiție (prin crearea, de regulă, a propriei tradiții), însoțită de „producerea” cîtorva personalități literare sau artistice de primă mărime este ilustrată prin doar cîteva cazuri, generalizarea ei putînd fi eventual pronosticată pentru un viitor cînd știința și tehnica se vor banaliza, iar literatura SF nu va mai putea fi deosebită de literatura „obișnuită”. Pătrunderea unor autori ca Wells sau Bradbury în unele programe de învățămînt pare a prefața tocmai această etapă finală. Deocamdată însă sîntem îndreptățiți să vorbim despre un paradox al mediocrității vitale, fără a cărui „funcționare” longevitatea mișcării SF nu ar fi posibilă. Diversele demersuri (conștientizate sau nu), avînd drept consecință păstrarea mișcării SF de la noi într-o perpetuă non-maturitate, au deci o justificare obiectivă.

Dar omologarea teoretică a mediocrității vitale nu echivalează, desigur, cu recunoașterea unei fatalități a neîmplinirii. Aceasta fiindcă este cazul să luăm în considerare și un fenomen frecvent în istoria culturii: simultaneitatea unor etape teoretic succesive. Astfel putem explica faptul că unii autori de la noi au reușit să atingă „viteza de desprindere” și, prin operele lor realmente valoroase, să illustreze etapa finală a „avangardei SF” de la noi, cea a dizolvării în marea tradiție literară. Astfel, „stagiul” lui Ovid S. Crohmălniceanu în mișcarea SF a fost foarte scurt, aproape inexistent, cele două volume de proză ale sale fiind receptate drept literatură bună, pur și simplu. Tot un „divorț al consacrării” apare și în evoluția lui Vladimir Colin, opera acestuia nemaifiind legată, în conștiința literară, de mișcarea SF. Sînt două cazuri de pă-răsire a mișcării SF și de intrare

stabilă cadrul temporal viitor al prozelor lor. Istoria viitoare, așa cum este ilustrată de autori ca Maurois, are toate aparențele unei lucrări de istorie, în care sînt folosite fragmente din memoriile unor personalități, din jurnale intime și din presă, sînt date descrieri seci ale evenimentelor, cu cifre și date, fără contribuția discursului românesc. Procedeele nu este, în fond, decît **rescrierea istoriei**.

¹⁰. Un raft întreg din biblio-

teca războaielor imagineare a fost umplut de osîrda comandantului Emile-Auguste-Cyprien Driant, zis „Căpitanul Danrit” (1855-1916). Dacă Sir George Chesney se mulțumise cu o sută de pagini pentru a descrie dezastrul Angliei, căpitanul Danrit a produs peste zece mii de pagini singeroase. Cele mai groase cărți de măceluri: **La guerre de demain** (2827 pagini), **L'invasion noire** (1279), **La guerre fatale** (1192), **L'invasion**

jaune (1000). Titlul uneia din cărțile gramofonului cazon îi rezumă opera: **Mort à tout le monde!** În zilele noastre - pacifiste dar nu pașnice -, războaiele ucronice sînt încă la modă, iar militarii, în așteptarea conflictelor care să-i justifice, se defulează pe hirtie. Vezi cazul generalului englez cu mari funcții în NATO, sir John Hackett, care a coordonat un volum colectiv de mare succes, **The Third World War** (1978).

în Literatura SF. (Să admitem, pentru simplificarea argumentării, că există o Literatură SF - compusă din opere de valoare - și o literatură SF incluzând toate textele specifice.) Simultan există însă și manifestări caracteristice pentru etapa de început a avangardei, când „totul este permis”, iar „ora” este și a diletanților și a veleitarilor. Istoria avangardei literare descrie, ca fenomen tipic, ilustrările efemere ale unor veleitari, în condițiile ebuliției de început, urmate de reîntoarcerea acestora în anonim. Și alte etape simultan manifestate pot fi cu ușurință detectate în tabloul ale cărui extreme au fost schitate.

Cele trei câmpuri de producție. Un plus de clarificare a acestei coexistențe îl aduce adaptarea citorva sugestii ale lui Pierre Bourdieu (recent tradus în românește: „Economia bunurilor simbolice”, traducere și prefață de Mihai Dinu Gheorghiu, Editura Meridiane, București, 1986). Sociologul francez are în vedere două câmpuri: cel de producție restrinsă, capabil să consacre, adică să confere legitimitate culturală, și cel de mare producție, generator de texte (bunuri simbolice) preponderent comerciale. Acestea două sînt în îndreptățită să le adăugăm un al treilea, cel de producție a amatorilor.

Cele trei câmpuri corespund unor etape caracteristice din evoluția de avangardă longevivă a mișcării SF de la noi. Astfel, textele amatorilor, specifice pentru caracterul de virtualitate al mișcării SF, sînt niște promisiuni de Literatură SF și țin de începutul avangardei. Cum s-a văzut, consacrarea semnifică părăsirea mișcării SF (aceasta neînsemnînd, desigur, întreruperea unor contracte personale). Tot o relativă părăsire a mișcării SF înseamnă și specializarea în texte comerciale. De data aceasta, însă, ruptura este mai puțin netă, autorii de texte comerciale, deși profesionalizați, într-un anume sens, rămînînd în bună măsură niște amatori (datorită sărăciei mijloacelor literare folosite).

În principiu, sociologul literar ar fi poate îndreptățit să contemple senin cele trei câmpuri, mulțumindu-se să le înregistreze manifestările și interdependențele. Ultimii doi-trei ani au adus încă o potențare a unei mentali-

tăți anumite. Pusă în practică, această mentalitate a reușit să influențeze în chip net coexistența „naturală” a celor trei câmpuri, dîndu-i un curs distinct, a cărui descriere este necesară.

O mentalitate frenatoare. În ciuda unor repetate exprimări ale dorinței de fuzionare cu literatura „mare”, s-a manifestat și la noi o asemenea mentalitate, exprimată prin acte de minimalizare.

Principalele componente și forme de manifestare ale acestei mentalități: 1. Acceptarea ideii că genul este extrem de permisiv. 2. Sprijinirea corelativă a tipăririi unor texte nerealizate. 3. Recomandarea acestor texte prin „contribuții critice” diletantice. 4. Teoretizări publicate, ce au condus la o accentuată încheșurare a ideii de competență în materie de literatură SF, punînd în mod implicit la îndoială lectura criticilor literari de profesie, dar și cea a oamenilor de știință.

Procedee retorice folosite în respectivele teoretizări: 1. Extrapolarea sofisticată a ideii că recepțarea literaturii SF presupune o anumită inițiere tehnologico-științifică (în realitate, această inițiere trebuie să fie doar elementară, fapt dovedit de popularitatea genului) și sugerarea unui statut exoteric. 2. Confuzia între SF și literatura de popularizare științifică; sugestie implicită: anticipația nu este neapărat necesară să fie literar valoroasă. 3. Recunoașterea ocazională a unei literarității parțiale, în scopul descurajării unor eventuale demersuri analitice venite dinspre știință. 4. Admiterea sofistică a ideii că o temă generoasă poate scuza un nivel literar scăzut.

Efecte ale mentalității frenatoare: 1. Încurajarea și publicarea unor proze nerealizate, precum și sprijinirea lor diletantistică, în stilul maximei permisivități, au favorizat plafonarea unor autori talentați (mai ales tineri), prin slăbirea autoexigenței și încurajarea mediocrității. 2. S-a produs și descurajarea altor autori talentați; aceștia au refuzat să intre sau să persiste într-un „joc” a cărui miză literară și intelectuală este mică. 3. A fost provocată o îndepărtare a criticii literare de domeniul SF. Textele de scăzut interes artistic și, în general, intelectual, nu sînt de natură să îi atragă pe

critici. Neatrăgătoare este ideea de a te ilustra într-un domeniu unde este posibilă publicarea lesnicioasă a unor texte (inclusiv de critică) exagerat de modeste. 4. Neclaritatea ideii de competență SF a deschis drum liber diletanților cu aplomb, precum și, în general, veleitarilor. 5. Autorii talentați au fost dezastravați nu numai prin indirecte sugestii de mediocritate, ci și datorită plasării diletantistice a prozelor lor în contexte dezastrușoase și generatoare de confuzie valorică. 6. Prozele nerealizate și comentariile diletantice au întărit în chip primejdios impresia că literatura SF este rezultatul unei activități intelectuale de mîna a doua.

Mișcare SF, Literatură SF și literatură SF. Cum spunem, mentalitatea succint descrisă, are darul de a deregla „funcționarea naturală” a celor trei câmpuri. La prima vedere putînd să pară subiectivă, afirmarea acestei deregări își dovedește pertinenta, dacă este înglobată în modelul teoretic propus.

Astfel, mișcarea SF și cîmpul de producție al amatorilor, care îi corespunde, sînt cu totul legitime atît timp cît joacă rolul pozitiv de a lansa scriitori autentici. Mentalitatea frenatoare are însă darul de a mări în chip artificial forța centripetă a mișcării SF. Cine beneficiază de stagnarea apărută? Nimeni altcineva decît aceia care, dintr-un motiv sau altul, sînt incapabili să depășească stadiul de amatori promițători, transformîndu-se (alte posibilități nu există) fie în diletanți, fie în veleitari. În ceea ce îi privește pe autorii comerciali, se poate spune, avînd în vedere contextul cultural de la noi, care exclude carierele literare de acest tip, că nu pot conta drept „produse” semnificative ale mișcării SF.

Care ar fi pronosticul de viitor în ceea ce privește interacțiunile dintre cele trei câmpuri? Activitatea editorială SF de la noi, din ultimii doi-trei ani, arată o preeminență a diletantismului, veleitarismului (forme degradate ale amatorismului) și a viziunii comerciale. Să sperăm că ade-văratul monopol, în chip incredibil ilustrat de acestea, va înceta

În vreme ce „The Strand Magazine” publica **Primii oameni în Lună**, „Fortnightly Review” făcea loc în paginile sale eseurilor wellsiene reunite apoi sub titlul **Anticipații despre influența progresului mecanic și științific asupra vieții și gândirii umane**. Lectura lor în foileton l-a impresionat puternic pe Arnold Bennett, după cum reiese dintr-o scrisoare trimisă autorului la 23 noiembrie 1901: „...am fost absolut copleșit de amploarea și de reala lor vi-goare intelectuală, ca să nu mai menționez forța imaginativă. Aceste articole m-au făcut să te privesc cu oarecare spaimă. Ori pozezi în cel mai înalt grad trucu-l jurnalistic de a simula că ești atotștiutor, ori ești unul dintre cei mai remarcabili oameni în viață. Și spun asta cu sinceritate, fără nici o urmă de glumă.” După două zile, Wells răspun-dea: „Sint bucuros să îți spun că modesta dumitale presupunere este întemeiată. Nu e nici o ilu-zie. **Sint mare.** Și lectura fragmen-tară a **Anticipațiilor** nu îți poate da decât o vagă idee des-pre masivul efect culminant al cărții privită ca un tot.” Scriso-rea este interesantă nu numai prin accentele ei egotiste, care ne revelează o fațetă a perso-nalității semnatarului, ci și prin importanța pe care o atribuie cărții, privită ca o posibilă piatră de hotar în evoluția gândirii citi-

torilor: „Doresc foarte mult să o citești și, dacă te convinge, să faci ceva pentru a propovădui evanghelia mea. Cred pur și simplu că agitația și zarva și dis-cuțiile în jurul acestei cărți ar avea un efect extrem de binefă-cător în întreaga țară și dume-neata, cel puțin, nu vei pune credința mea la îndoială. Sint si-gur că voi captiva cea mai mare parte a publicului londonez in-struit, dar visez ca ea să fie ci-tită de preoți și doctori de țară și alții asemenea, avînd o răspin-dire mult mai largă decît visează editorii mei. Cred că în ea există o multitudine de lucruri demne de a fi reținute, despre confortul casnic, statutul fetelor nemăritate, bucătăria viitorului, construcțiile, îmbrăcămintea, etc., care ar trebui să constituie o momeală chiar pentru marele public...” Marele public a înghițit momeala, dovada constituind-o numeroasele ediții succesive. Iar reacțiile londonezilor instruiți au fost sintetizate cumva de Wil-liam Archer, care declara că gu-vernul trebuie să-l subvențio-neze pe Wells, pentru ca acesta să se poată dedica exclusiv an-ticipării destinului omenirii.

Există temeieri pentru astfel de aprecieri (și autoaprecieri) entuziaste? Nu vom putea răs-punde decît după ce vom trece în revistă anticipațiile wellsiene, căutînd să le situăm în contextul realizărilor epocii și al previzi-urilor altor vizători cu sau fără diplome științifice.

Primul eseu este consacrat **Locomoției în secolul XX**. Considerînd că simbolul secolu-lui XIX este „o mașină cu aburi alunecînd pe șine”, ucenicul profet se arată convins că se-colul XX va aparține automobilului și conține trei direcții distincte de dezvoltare. În primul rînd, apariția camioanelor de mare to-naj pentru mărfuri și, drept con-secință, înființarea unor mari companii de transport. Apoi, utilizarea pe scară largă a mași-nii particulare, capabilă să aco-

pere zilnic peste 500 de kilo-metri și să slujească, la nevoie, de loc de odihnă și de somn. În sfîrșit, organizarea unor compa-nii de omnibuzuri cu motor, concurînd cu sau succedînd om-nibuzurilor cu tracțiune animală și trenurilor suburbane. Este imaginată și infrastructura nece-sară, începînd cu șoselele adap-tate acestor tipuri de vehicule: „Suprafața lor va semăna, poate, cu aceea a pistolor pen-tru cursele cicliste; e și mai pro-babil că, fiind expuse vîntului și ploii, vor fi protejate cu un strat de asfalt în pantă, pentru a drena apa, sau, și mai sigur încă, vor fi făcute dintr-o sub-stanță nouă, fie dură, fie elas-tică, n-aș putea să precizez”. Ele vor trebui să fie foarte largi (...) la răspîntii, nu se vor incru-cișa la același nivel; ci pe poduri suprapuse.” Nu este aceasta o descriere fidelă a autostrăzilor moderne?...

În ceea ce privește circulația urbană, este prevăzută introdu-cerea platformei mobile „ale că-rei avantaje au fost supuse apre-cierii lumii întregi, sub o formă poate caricaturală, la Expoziția de la Paris din 1900”. Platfor-mele mobile sînt descrise cu lux de amănunte și în **Cînd se va trezi Cel-care-doarme**, apă-rut, în foileton, începînd din ulti-mele luni ale anului 1898. Wells ar fi putut întîlni ideea în **Insula cu elice** (1895) a lui Jules Verne: „Unele artere mari sînt înzestrate cu trotoare mobile acționate de un lanț fără sfîrșit, pe care oamenii se plimbă cum ar face-o într-un tren în mers, mișcîndu-se o dată cu el.”

Ciudată este rezerva celui care înfățișase, în **Cînd se va trezi Cel-care-doarme**, mari avioane de pasageri, față de uti-lizarea văzduhului ca o nouă cale de legătură între indivizi și colectivități. Referindu-se la „in-venția apropiată a balonului diri-jabil”**, Wells declară categoric:

* În **Cînd se va trezi Cel-care-doarme**, această substanță se numea eadhamită, după numele înventatorului.

** Primul balon dirijabil, „La France”, datează totuși din 1885. Iar primul dirijabil cu schelet metalic ri-gid fusese experimentat de Ferdi-nand von Zeppelin în 1900, deasupra lacului Konstanz.

„...nu cred nicidecum că aeronautica va intra vreodată în joc pentru a modifica într-o măsură însemnată mijloacele de transport și de comunicație. Or, aceasta este problema esențială pe care o examinăm aici. Omul nu este, într-adevăr, un albatros, ci un biped terestru, cu o serioasă predispoziție de a suferi de greșuri și de amețeli la orice mișcare neobișnuită...” De altă ori supus unor comparații nefavorabile cu tinărul său confrat englez, Jules Verne văzuse, totuși, mai limpede viitorul aeronauticii în **Robur Cuceritorul** (1886).

Intitulat **Extinderea marilor orașe**, al doilea eseu pornește de la constatarea că „distribuirea populației într-o țară este totdeauna în raport direct cu facilitățile transportului.” Or, dată fiind augmentarea acestor facilități descrisă mai înainte, autorul își exprimă convingerea că orașele-colos sînt „destinate să fie supuse unui proces de extindere și diseminare care va duce, după toate aparențele, într-o perioadă determinată, la dispariția petei negre de pe harta lumii.” Urmează o neașteptată dar în definitiv logică repudiare a opiniei exprimate în „precedentele noastre anticipații.” Nu poate fi vorba decît despre același **Cînd se va trezi Cel-care-doarme** și despre **O poveste din zilele ce vor veni**, pentru simplul motiv că romanul și povestirea constituiau, în 1901, singurele incursiuni wellsiene într-un viitor descris în datele lui concrete și nu simbolice, cum se petreceau lucrurile în **Mașina timpului**. Așadar, Wells își explică erorile prin mai vechea convingere că dezvoltarea unei metropole, în speță Londra, poate fi prevăzută prin simpla aplicare a regulii de trei. Acum, el recurge la „analiza cauzelor eficiente” și ajunge la cu totul alte concluzii. În locul orașului-furnicar, o zonă urbană, o vastă „suprafață utilizabilă”: „...în anul 2000, locuitorul Londrei va avea ca împrejurimi ale capitalei cea mai mare parte a Angliei și a Țării Galilor...” Din păcate, această viziune generoasă n-a fost confirmată. Estimări recente ne fac să întrezărim viirea, pretutindeni pe glob,

a megalopolisurilor cu zeci de milioane de locuitori. Scriitorul este și în această privință mai aproape de adevăr decît profesorul.

Mai inspirat este Wells cînd adaugă noi elemente rețelei de autostrăzi: restaurante, magazine de automobile și biciclete, ateliere de reparații, sau cînd prevede intensificarea utilizării telefonului. Surprinzătoare sînt, pentru acel început de secol XX, preocupările lui ecologice. În „suprafețele utilizabile”, „coul fumegînd de astăzi va fi înlocuit de aparate pentru utilizarea forței motrice a vîntului sau a apei”. „Afișele colosale” înfîlțite și în **Cînd se va trezi Cel-care-doarme** vor juca și ele un rol în schimbarea aspectului peisajelor. Partea finală a eselui prefigurează dispariția deosebitorilor dintre sat și oraș, cel dintîi bucurîndu-se de agrementele civilizației urbane, iar cel de-al doilea de aer proaspăt, verdeată etc. „Vechea antiteză va lua sfîrșit, spune Wells, liniile de demarcație se vor șterge cu desăvîrșire, diferența va consta doar în densitatea populației”. Scriitorul ajunge astfel, printr-o suită de raționamente inspirate, să formuleze unul dintre dezideratele comunismului.

Al treilea eseu, **Elemente sociale în dezvoltare**, este deosebit de important pentru întreaga evoluție ulterioară a gândirii social-politice wellsiene. Se vorbește aici, probabil pentru prima oară în opera scriitorului, despre „un corp nou, o nouă forță în istoria lumii”, reprezentate de mecanici și ingineri. Dezvoltată în eseurile următoare, ideea tehnocrației va deveni piatra unghiulară a construcțiilor utopice wellsiene, ocultînd înțelegerea adevăratelor resorturi ale societății capitaliste.

Să notăm două sugestii mărunte, care s-au transformat în realități palpabile: pereții prefabricați și înregistrarea automată a voturilor.

Jocul detașurilor continuă în al patrulea eseu, **Reacții sociale**. Casele viitorului vor fi prevăzute cu încălzire centrală, sistem de aerisire prin tuburi încastrate în pereți, robinete cu apă caldă și apă rece, plite electrice cu ter-

mometre și țevi de aspirare a mirosurilor. Se vorbește pînă și de spălarea cu detergenți a veșei și a geamurilor, dar ar trebui văzut cîte dintre aceste ameliorări casnice figurează în volumul lui George Sutherland, **Invențiile secolului XX**, citat de Wells într-o notă de subsol.

După anticipațiile cu caracter concret, cîteva considerații privind morala Viitorului - „în locul unei Morale, vor exista numeroase moralități” - și modul în care se va naște și se va consolida conștiința de clasă a „Oamenilor de activitate practică, ingineri, medici, oameni de știință, etc.”, alcătuiind „elementul care se va desprinde pînă la urmă din vastele confuzii ale timpurilor viitoare.” Confuzii datorate în bună măsură rezistenței la noua formelor instituționale, analizate în al cincilea eseu, **Fiziologia democrației**.

În spiritul însemnărilor lui Edgar Poe din **Marginalia**, Wells supune democrația burgheză unei veritabile diseccții, pornind de la modul de constituire a organelor așa-zise reprezentative: „În statele noastre moderne, nu există guvern democratic electiv a cărui absurditate să nu poată fi demonstrată în cinci minute. Este evident că în nenumărate împrejurări care interesează comunitatea nu se manifestă nici o voință colectivă și nu înfîlnești în spiritul alegătorului decît o totală indiferență: sistemul electiv plasează pur și simplu puterea în minile celor mai abili agenți electorali.” Este studiat apoi procesul formării statelor democratice occidentale, ale caror organizații politice „sînt bazate pe confuzie și nu pe echilibrul claselor”. Autorul deplînge cvasi-absența din viața publică a oamenilor „capabili și posedînd o instrucție specială - clasa cu prînzînd medici, inginerii, pe toți cei care exercită profesii științifice”, deci tehnocrații, cărora le va reveni rolul principal în schimbarea necesară. În sfîrșit,

este demonstrată lipsa de influență a presei în ceea ce privește orientarea cititorilor în hățșul problemelor contemporaneității, schițându-se, într-o notă, perspectiva introducerii unui nou tip de transmitere a știrilor: „În viitor, sistemele telegrafice și telefonice perfecționate și necostisitoare, cu imprimare automată sau reproducere fonografică în fiecare oficiu poștal sau la domiciliu, vor duce probabil la dispariția ziarelor. Se vor face abonamente la o agenție care va transmite știrile proaspete dorite de abonați, știri repetate într-un colț anume de un înregistrator fonografic. În fiecare casă, în fiecare apartament, alături de barometru se va afla un astfel de aparat, folosit după dorința fiecăruia.” O anticipație modestă, un pas înapoi față de televiziunea globală din **Cînd se va trezi Cel-care-doarme**. Profetul se supune unor opreliști pe care scriitorul le ignoră cu superbie.

Ultimele pagini abordează chestiunea spinosă a patriotismului „agresiv, certăreț, xenofob”, utilizat de guvernanți ca mijloc de a obține și a păstra puterea. Consecința acestei stări de spirit întreprinse și amplificate artificial o constituie conflictele armate, cărora le este consacrat al șaselea eseu, **Războiul în secolul XX**. Nu vom întâlni aici raza arzătoare și fu-

mul negru al marșienilor din **Războiul lumilor**. Stăpinită de obsesia verosimilității, fantezia profetului se mișcă excesiv de prudent, rătăcindu-se uneori în detalii nesemnificative sau dovedindu-se nereceptivă la semnele unor dezvoltări importante. Un spațiu vast este dedicat perfecționării puștilor, avînd drept corolar apariția unor grupuri de trăgători cărora Wells le atribuie un rol cel puțin exagerat: „O mină de astfel de soldați ar opri coloanele cele mai numeroase sau ar proteja retragerea cea mai catastrofală.” La polul opus se situează neîncrederea în posibilitatea ca submarinele să exercite o influență oarecare în desfășurarea luptei pentru supremația navală: „Cu toate stimulentele, imaginația mea, trebuie să recunosc, refuză să conceapă submarine care să facă altceva decît să-și sufocă echipajul sau să eșueze pe fundul mării.” Albert Robida, în **Războiul în secolul douăzeci** (1892), era mult mai aproape de adevărul pe care aveau să-l impună acțiunile pirateresti ale submarinelor germane în prima conflagrație mondială. O judecată similară este exprimată și cu privire la încă nenumitele tancuri. Nota respectivă merită să fie reprodușă în extenso: „Vor fi experimentate, probabil, tunuri protejate, vehicule cuirasate prevăzute cu proiectoare electrice, vagoane constituind adăposturi blindate, care vor putea fi lansate în spațiile ciuruite de proiectile. Rațiunea ajunge să conceapă, prin inducții, chiar un fel de cuirasat terestru, al cărui preludiv pare să fie trenul blindat; dar imaginația, în replică, nu oferă decît viziunea roților distruse de obuze, a broaștelor testoase de fier luate cu asalt de trupe camuflate, a nefericiților mecanici și trăgători căzînd sub gloanțe în timp ce încearcă să evadeze dintr-un astfel de monstru doborât. Pe pămînt ca și pe mare, trebuie să

nu avem încredere în aceste metode esențialmente defensive, greoaie și lente. Certitudinea de neclintit la care se ajunge este că partea care va lovi mai repede și mai puternic va birui, cu, fără sau în pofida tuturor instrumentelor masive de apărare; și, oricît ar fi perfecționate aceste instrumente, nimic nu va clinti opinia noastră în această privință”. E greu de înțeles de ce este eludată posibila utilizare a cuirasatelor terestre în scopuri ofensive, măcar prin analogie cu omonimele lor maritime. Dar versatilitatea imaginației wellsiene se manifestă chiar în cuprinsul eselui, într-o frază pierdută în tumultul descrierii înaintării inamicului sub protecția avangardei aeriene: „Mașini de luptă, cuirasate și rulante vor juca poate un rol considerabil.” Cîrînd, în povestirea intitulată chiar **Cuirasate terestre** (1903), acest rol va fi hotărîtor în obținerea victoriei. Iar cînd tancurile își vor face o timidă apariție pe cîmpurile de luptă, în 1916, scriitorul se va angaja într-o îndelungată și zadarnică procedură judiciară, solicitînd drepturi de autor pentru „invenția” noului instrument războinic. Înaintea lui ar fi fost îndreptățiți să solicite recunoașterea cel puțin morală a unei priorități ideice același Robida sau... umbra lui Leonardo da Vinci.

Un capitol aparte este rezervat „unui factor nou, de o utilitate fundamentală și care va fi sortit să se dezvolte considerabil: aparatele aeriene”. În această categorie intră balonul captiv (se amintește utilizarea lui în războiul cu burii), aerostatul și balonul dirijabil, folosite pentru ghidarea trupelor și artileriei. Infanteristul anului 1950 va putea asista și la lupte între dirijabile, „rechinii văzduhului”, al căror principal mijloc de atac va fi pîntenul de oțel. Supremația aeriană va antrena victoria finală. Este întrevăzută, cu timiditate, apariția aparatelor de zbor mai grele ca aerul: „Puține sînt persoanele la curent cu lucrările lui Langley, Lilienthal, Pilcher, Maxim și Chanute care să nu admită că, mult înainte de anul 2000 și foarte probabil înainte de 1950, un aeroplan își va lua zborul și, după ce va plana, va

ateriza nevățamat la punctul de plecare. Îndată după obținerea acestui rezultat, noua invenție va fi aplicată la război“. A situa „foarte probabil înainte de 1950“ un eveniment care avea să se producă peste numai doi ani arată cât de dificilă este meseria de cit. Wells a simțit de altfel nevoia să se justifice și o face în articolul **Venirea lui Blériot** (iulie 1909), scris pentru a celebra prima traversare cu un aparat mai greu ca aerul a Canalului Minecii, efectuată de celebrul aviator francez: „Am subestimat posibilitatea stabilității aeroplanelor. Nu așteptam nimic de felul acesta atât de curând.“ Explicația tehnică este reluată în **Primul meu zbor** (5 august 1912), unde sînt reevaluate autocritic și mai vechile afirmații despre efectele fiziologice și psihologice negative ale zborului.

După atîtea critici, rezerve și comparații nefavorabile, să-i recunoaștem lui Wells clarviziunea în ceea ce privește transformarea războiului dintr-o confruntare a două sau mai multe armate, într-un fenomen complex, care pune în mișcare „toate elementele efective ale statului“, încorporînd în organizația militară a acestuia „toată populația masculină validă și toate resursele materiale“. El înțelege și că „drepturile non-combatanților vor fi considerabil restrînse“, că populația va fi supusă unei „presiuni rezistibile“. Comportarea trupelor germane în țările și teritoriile invadate, bombardarea orașelor de către zeppeline vor confirma aceste previziuni care părăseră, poate, la data apariției, rodul unei imaginații întunecate.

Conflictul limbilor, cum este intitulat al șaptelea eseu, se va rezolva, crede Wells, prin conturarea cîtorva mari zone lingvistice, corespunzînd zonelor de influență economică și politică. Limbile mondiale vor fi, către sfîrșitul secolului, în primul rînd engleza, apoi franceza și germana, chineza avînd șanse să li se alăture. Sînt excluse de la acest partaj, pe motiv că nu dispun de numărul de cititori necesar, rusa și spaniola – dar asta înseamnă a considera alfabetismul o stare imuabilă, ceea ce contravine în chip fla-

grant concepției cinetice afirmate de Wells chiar în **Anticipații**. Nu poate fi trecută cu vederea nici afirmația profund eronată și distonînd puternic cu vederile în general progresiste exprimate în volum, potrivit căreia omul care se slujește de o limbă de circulație restrînsă „trebuie să accepte jugul mintal al uneia din marile limbi sau să coboare la nivelul intelectual al unui țaran.“ Este aici semnul unei contradicții fundamentale manifestate în gîndirea scriitorului: combătînd fătîș imperialismul sub multiplele lui înfățișări, el îi adoptă citeodată punctele de vedere, convins fiind că sînt propriile sale reflecții. Astfel de semne pot fi întîlnite și în al optulea eseu, **Sinteze**.

„La acea dată timpurie – avea să scrie Wells în **Încercare de autobiografie** – eram într-un fel conștient de incompatibilitatea dintre marea ordine mondială prevestită de progresul științific și industrial și structurile politice și sociale existente“. **Sintezele** prevăd „destrămarea organizațiilor sociale ale trecutului și reconstituirea de unități sociale din ce în ce mai complicate (...) oricare vor fi de zordinile, primeidiile, conflictele, secolele de neînțelegeri și de vărsare de sînge pe care omenii le mai au de suportat – acest proces sintetic tinde totuși finalmente și va duce la instaurarea unui Stat mondial unic, în care va domni pacea“. La instaurarea Statului mondial, numit și Noua Republică, vor contribui forțe extrem de diverse: învățămîntul, presa, uzinele și manufacturile, laboratoarele de cercetări, adunările locale alese, poate și preoțiile, ofițerii „capabili și instruiți“. Sînt asociați la acest efort americanii bogați care ajută la îmbunătățirea educației prin donații, înființarea de colegii și biblioteci și trusturile care „absorb în mod foarte conștient toate elementele vitale ale națiunii“; coalizarea industriilor americane ale fierului și oțelului în scopul obținerii supremației maritime esie considerată opera „nu a unor imbecili avizi de divdende, ci a unor oameni care consideră bogăția drept o convenție și un mijloc de a parveni la țeluri materiale gigantice“ Se

află aici rădăcina unei erori persistente, prezentă în întreaga creație utopică a lui Wells: credința că deținătorii pîrghiilor economice și politice ale societății capitaliste ar fi în stare să renunțe de bunăvoie la privilegiile lor și să devină partizani ai colectivismului. De altfel, marea trecere, dorită fără îndoială cu ardoare de autorul **Anticipațiilor**, este înfățișată cu o risipă de generalități care trădează lipsa oricărui plan viabil: „Va veni o vreme, în timp de pace sau în toiul nenorocirilor războiului, cînd Noua Republică va fi gata să apară, cînd teoria va fi aplicată, cînd detaliile de organizare vor fi unanim acceptate și cînd noua ordine socială se va afla în stare de funcționare: și atunci va funcționa. Ce forță, ce vitalitate ar mai avea vechea ordine pentru a se opune instaurării ordinii noi?“

Ultimul eseu, **Credința, morala și politica Noii Republici**, ne surprinde neplăcut prin îmbrățișarea tezei lui Malthus, care ar fi stimulat spiritele lui Darwin și Wallace, ducînd la descoperirea selecției naturale. Imperialismul latent al gîndirii wellsienne se exprimă din nou, într-o suită de afirmații incredibile pentru acest adept al socialismului, chiar dacă e vorba despre un socialism foarte personal: teoria selecției naturale „a distrus, în mod pașnic dar cu totul, credința în egalitatea umană implicită tuturor mișcărilor „liberalizante“ din lume (...), mase întregi ale populației umane sînt, în ansamblurile lor, inferioare altora: ele nu pot avea aceleași exigențe, nu li se pot concede anumite libertăți și nu li se poate încredința puterea pe care am acorda-o unor popoare superioare.“ Ca un corolar, este justificată eliminarea fizică, „suprimarea mizericordioasă a tot ceea ce este slab, infirm, inutil.“ Se va practica, deci, eutanasia, pomenită și în **Cînd se va trezi**

Cel-care-doarme, realizată prin administrarea unui anesthetic. După etalarea unor astfel de concepții de posibilă sorginte nietzscheană, ce credit se mai poate acorda unei declarații egalitare ca aceasta: Statul mondial „Va admite printre cetățenii săi pe toți oamenii capabili, oricine ar fi ei, albi, negri, roșii sau galbeni. Singura condiție va fi să-și probeze capacitățile.”?

Să nu încheiem, totuși, examinarea **Anticipațiilor** cu această firească dezaprobare. Al noua-lea eseu conține și lucruri demne de reținut, cum ar fi importanța acordată educației, pornind de la critica pasionată a modului în care sint crescuți copiii în „statele creștine”: „Principalul rezultat, oricât ar fi de involuntar, al activității desfășurate de preot și de moralist, este de a atrage în această lume o multitudine de mici făpturi pentru care nu există nici hrană, nici afecțiune, nici suficiente școli, nici altă perspectivă, în viață, decât neîndestulatoarea bucată de piine a servituții. Iată ceea ce face ca religia și puritatea să-i fie scumpe patro-nului, al cărui interes este să plătească puțin pentru cât mai multă muncă.” Recunoaștem aici amprenta dureroasă a experiențelor adolescentului Wells. După cum recunoaștem palpitul sentimentului filial în acest sobru elogiu: „...mama activă și

capabilă, care poate da copiilor săi o educație desăvârșită, este persoana cea mai importantă din Stat. Ea constituie o necesitate primordială pentru civilizația viitoare”. Și pentru că Viitorul, acest timp al incertitudinii și al speranței, este conceptul cel mai des întâlnit în întregul volum, să-i închinăm ultimele rânduri ale survolării noastre, reproducând o semnificativă metaforă wellsiană: „S-ar părea că o mină s-a așezat pe creștetul omului care gîndește și i-a întors chipul dinspre trecut spre viitor.”

Să revenim acum la întrebarea inițială: este îndreptățită primirea deosebit de favorabilă a **Anticipațiilor**? Răspunsul nostru va fi inevitabil alăturat de cunoașterea modului în care au evoluat lucrurile din momentul relativ îndepărtat al apariției eseurilor. Ele puteau să pară contemporanilor drept un nec plus ultra al analizei liniilor de forță ale progresului mecanic și științific și a influenței acestuia asupra vieții și gândirii umane. Privite în necruțătoarea oglindă a realității, „**anticipațiile**” se arată însă a fi de cele mai multe ori naive sau himerice și nu o dată grevate de prejudecăți travestite în cutezanțe. Partea cea mai rezistentă la eroziunea timpului rămîne aceea consacrată ameliorărilor previzibile în anumite domenii. Adică tocmai pe dos de cum credea autorul, referindu-se, ce-i drept, la tabloul noii organizări social-politice: „Cu cît coboară din înalțurile libere ale generalizării către jungla paralelă a detaliilor, cu atît mai primejdios devine drumul profetului...” Din păcate, aerul rarefiat al înalțurilor hrănește imaginația wellsiană cu abstracțiuni neviabile, în vreme ce defrișarea junglei paralele are drept rezultat câteva remarcabile intuiții.

Anul 1901 marchează doar începutul drumului primejdios al profetului. Wells își mărturisește de altfel, nu o dată, gustul pen-

tru această îndeletnicire. Într-un articol despre mersul lucrurilor în următorii circa treizeci de ani, solicitat de redactorul șef al lui „New York World”, el declară: „Mă bucură și refuz rar asemenea plăcute invitații de a profetiza”, profetia fiind însă nu tocmai plăcută (**Posibila prăbușire a civilizației**, 1 ianuarie 1909). Alteori, sub coloratura ironică a frazei, simțim parcă o vagă și surprinzătoare invidie față de autorii previziunilor împlinite: „Epoca noastră este un pămînt al recoltei pentru profetii. Fencitul cugetător stă în carul plin de roade, cîntînd „V-am spus asta”, aproape de realizarea cu succes a submarinului și a mașinii de zbor și a marconigramelor și a cuceririi Polului Nord” (**Cîteva descoperiri posibile, în culegerea Un englez privește lumea**, 1914). Cel vizat este, fără îndoială, Jules Verne, după cum reiese dintr-un alt articol, scris într-o altă tonalitate: „Cînd eram un băiețel, **Oculul lumii în opțzeci de zile** constituia, încă, o strălucită operă de ficțiune imaginativă. Astăzi asta înseamnă aproape alura unui invalid. Nu va trece foarte mult pînă ce un om va fi în stare să meargă în jurul lumii, dacă dorește, de zece ori într-un an. Și poate că se cuvine să-i înțelegem pe cei care, asemeni lui Jules Verne, au imaginat toate aceste creșteri ale vitezei, automobile, și nave aeriene, aeroplane, și submarine, telegrafia fără fir și cîte altele, ca simple și necesare deducții izvorîte din promisiunile fizicii, atunci cînd se întorc spre o lume care i-a citit și s-a îndoit și i-a luat în rîs, declarînd: „V-am spus asta. **Acum** veți respecta un profet?” (**În afara lanțului**, decembrie 1910). Este unul dintre puținele momente în care Wells se eliberează de idiosincrazia alimentată de continua alăturare a numelui său de acela al marelui scriitor francez.

(Capitol din volumul în pregătire **Un englez nelineștit**)

la braț cu monștrii sacri: trei antologii

Dacă istoria mentalităților, im-
petuosul curent istoriografic ini-
țiat de revista *Annales*, se va
arăta în continuare la fel de fer-
til și vivace, nu ar fi deloc ex-
clus ca vreun specialist al dome-
niului să se aplece, peste decenii
sau secole, asupra abundenței
producții S.F. La drept vorbind,
puține fonduri documentare se
pretează mai bine decât biblio-
teca de literatură științifico-fan-
tastică unei investigații a celui
fond imaginar pe care Georges
Duby l-a numit „cultură comu-
nă”. O știm foarte bine în zi-
lele noastre: de la școlarii abia
inițiați în arcele galaxiei Gu-
tenberg la bătrînii savanți, de la
gospodine și militari la studenți
și critici literari, toată lumea
consumă S.F. (fără s-o recu-
noască întotdeauna, e foarte
adevărat), iar publicul genului
începe să fie egalat numeric de
mulțimea celor care „comit” -
cenaclurile se înmulțesc aseme-
nea unor ciuperci după războiul
atomic generalizat. Ca gen po-
pular, literatura științifico-fan-
tastică păstrează încă, mai ales în
țările cu o producție editorială
de profil modestă, structurile și
aparențele vechii literaturi de
colportaj: temele și motivele,
personajele de succes și fondul
semantic circulă homeomeric de
la un autor la altul, mai mult sau
mai puțin deghizate; piesele în
voga sînt reluate în antologii și
almanahuri de mare tiraj, sînt
prezente în cataloagele colec-
țiilor specializate de la marile edi-
turi. Bineînțeles, convențiile in-
ternaționale și atitudinea mo-
dernă față de paternitatea lite-
rară (cuvîntul magic **copyright**
și interesul - de dată relativ re-
centă - pentru numele autorilor)
împiedică reluarea ca atare a
experienței unei *Bibliothèque
bleue* (serie clasică a literatu-
rii de colportaj apărută la
Troyes în secolele XVII-
XVIII), dar asta nu înseamnă

că ingredientele literare ga-
rantate nu sînt și acum bun
public, după anonimizarea
lor prin transformarea în cli-
șeu. Prin urmare, e încă vre-
meta almanahurilor și a anto-
logiilor (mise en abyme)!

Numai în anul editorial 1986,
de exemplu, au ajuns în librăriile
românești trei antologii: *Povești
despre invențiile mileniu-
lui III*, *Povestiri cibernetice*
și *Cosmos XXI*. *Întîmplări
dintr-un univers al păcii*. Pri-
mele două au apărut la Editura
Științifică și Enciclopedică, cea
de-a treia, mai recent, la Editura
Politică. Voi vorbi în continuare
despre ele, numindu-le, în or-
dine, (1), (2), (3).

Prima trăsătură care se re-
marcă, la toate trei antologiile,
este caracterul lor multinational:
alături de monștrii sacri ai litera-
turii științifico-fantastice din țări
cu mare tradiție (S.U.A.,
U.R.S.S., Franța), figurează scri-
tori de oarecare notorietate din
Ungaria și România. Formula a
fost brevetată de antologii mai
vechi, dintre care una, foarte re-
cent, a fost alcătuită de același
neobosit Alexandru Mironov, în
colaborare cu Mihai Bădescu
(*Nici un zeu în cosmos*, Edi-
tura Politică, 1985); s-ar putea
spune multe despre punerea în
circulație devalmașă a unor au-
tori celebri și a celor care îi
emulează prin părțile noastre:
mai multe antologii similare vor
putea contura, în timp, o biblio-
grafie a degradării marilor mo-
dele ale genului, precum și no-
tele de personalitate ale S.F.-u-
lui autohton, potențate aproape
didactic de strălucita companie.
Pe de altă parte, trebuie recu-
noscut că, în cîteva cazuri,
apropierea dintre maeștri și uc-
nici - mai cu seamă atunci cînd
primii semnează în selecție piese
mai puțin izbutite și chiar irele-
vante pentru nivelul operei lor -
servește celor din urmă: sînt și
tuații în care textele lui Mihail
Grămescu depășesc nivelul me-
diu al scrierilor unui Arthur C.
Clarke sau Brian Aldiss. Mai
mult decît atît, dacă antologato-
rii nu ar fi uneori constrînși de
limitele tematice și de obligația
morală de a include mulți tineri

autori români, din alăturări ca acestea literatura noastră științifico-fantastică ar ieși favorabil în bloc; iar dacă manipularea selecției ar induce în eroare pe unii cititori, cel puțin i-ar pune cu botul pe labe pe detractori și pe snobi. Pentru a încheia cu problema sumarului sugerez doar abandonarea criteriului tematic pentru viitoare întreprinderi similare; știm foarte bine că domeniul nu este atât de dezvoltat la noi pentru a avea oricând pe masa unei edituri un teanc de texte foarte bune pe o anumită temă, în vreme ce, nu numai datorită unei baze de selecție mai mari, aceeași temă este tratată, în scrieri străine excelente. În astfel de împrejurări, antologatorul este nevoit să comande (lucrul se face și în alte domenii, în toată lumea), riscând să primească un text mai slab. De fapt, fiecare autor își are propriul univers artistic: chiar dacă literatura științifico-fantastică este mai intens cliceizată (ca orice gen ajuns la producție de masă), din temele aflate „în aer” își ia fiecare ce i se potrivește. De aceea, cred că ar trebui să evităm a forța mina tinerilor autori, care urmează legile unor destine literare specifice. Bunii profesioniști (mai frecvent în epoci alexandrine) își fac o glorie din abilitatea de a improviza în orice gamă, inclusiv în cele de care, fără miza eventuală, ar lua distanță; dar nu toți marii scriitori sînt proteici: manocordul poet Bacovia nu poate fi imaginat ca autor de poeme epice (și este un vîrf al literaturii noastre!), iar A. Toma este un campion al versatilității (și a devenit, după scurgerea „obsedantului deceniu”, exemplul clasic de eșec artistic). Premisa comenzii tematice este greșită: noi nu avem încă atîția autori de S.F. încît să putem face „la pocnitoare” o antologie; chiar cei mai buni ne mai dezamăgesc din cînd în cînd, iar cei medii mai degrabă ratează decît reușesc.

A doua trăsătură specifică acestor antologii este unitatea de viziune. Faptul este explicabil

prin prezența lui Alexandru Mironov în toate cele trei cupluri de antologiatori: pentru (1) este asistat de Ion Ilie Iosif, pentru (2), de Mihai Bădescu, pentru (3), de George Veniamin. În (1) și (3), Alexandru Mironov semnează și introduceri (un recenzent a mers anul trecut pînă la a numi aceste introduceri „studii introductiv“!), iar selecția textelor îi aparține exclusiv, în cele trei cazuri. Prin urmare, am putea considera că volumele în discuție aduc o lumină asupra gustului literar și asupra politicii de promovare editorială ale celui mai activ suportor al genului pe meleagurile noastre. Cît privește pe autorii străini – cu excepții neînsemnate –, nu ar fi prea multe de spus: Alexandru Mironov este un reputat cunoscător, iar comanda unei traduceri comportă factori de risc mult mai mici decît comanda unei proze originale. Sînt și piese care ar fi putut lipsi, chiar cu prețul sărăcirii avantajului național, sînt și piese absolut fără cusur. Așa se petrec lucrurile și cu antologiile cele mai pretențioase. Problema noastră e legată de prezența românească, fiindcă, oricît am fulgera prin publicații, cenecluri și consfătuiri, nu putem influența decisiv mersul S.F.-ului mondial. Să ne oprim la ai noștri, așadar: discuția are sens dacă se referă la ei.

(1) Li adună pe Cătălin Ionescu, Alexandru Ungureanu, Mihail Grănescu, Ovidiu Genaru, Dorin Davidescu, Ovidiu Bufnilă, Alexandru Mironov, Cristian T. Popescu, Tudor Octavian și Dănuț Ungureanu. Primul, în „Seifurile” risipește mult efort și spațiu tipografic pentru a figura un univers paralel, dar ne lasă în pragul acestuia (un seif care absoarbe spărgători). Aprecierea celor doi antologiatori din scurtă prezentare a autorului, potrivit căreia nu avem de-a face cu o „veritabilă speranță” pentru **social fiction** mi se pare greu de susținut cu textul din antologie: tonul colocvial, micile tușe argotice, chiar aliate cu o anumită fluentă a exprimării, nu salvează de banalitate. Al. Ungureanu, o spun cu regret, s-a complăcut să redacteze confuz o povestioară cu „entietăți” (!), net sub nivelul său obișnuit, deși prezentatorii o oferă publicului însoțită de aprecieri diti ramnice. Mihail Grănescu, indiscutabil cel mai valoros scriitor

al nostru de literatură științifico-fantastică, semnează proza „Mecaniq”, o distopie patetică în care anticipația este copleșită de realism. Piesa este F (dacă ar fi să ne certăm pentru separatisme) și relativ modestă în ansamblul scrierilor lui Grănescu, coagulează în jurul sugestiei fantastice (o floare de metal care produce o contagioasă dragoste între oameni) elemente de observație socială și psihologică. Lucru îmbucurător, textul e mai liber de stîngăciile tipice acestui paradoxal autodidact: fără improprietăți lexicale și sintactice (supărătoare și chiar capodoperele grănesciene, ca și cum șuvoiul năvalnic al invenției literare ar disloca opreliștile lingvistice și logice), „Mecaniq” transmite mai bine metafora dominantă și remarcabila viziune asupra lumii pe care Grănescu și-a făurit-o în anii maturității. „Falsa verișoară cu ochi verzi”, o simpatică schiță F, aparține scriitorului băcăuan Ovidiu Genaru, care adaugă astfel în palmaresul său, pe lângă recunoașterea ca poet, prozator și dramaturg, calitatea de scriitor de literatură științifico-fantastică. Schița lui Dorin Davideanu, „Poveste cu multă apă de ploaie”, un colaj facil, nu are alt merit decît acela de a-l readuce în memorie pe unul dintre fanii timișoreni cu vechi state de serviciu. Ovidiu Bufnilă, foarte interesant în mai toate textele sale, dă în această antologie o producție mai puțin reușită, scrisă evident în urma lecturilor din Boris Vian: pe lângă motto-ul cu trimiteri patafizice („Esențial în viață e să emiți despre orice judecăți apriorice”), peretele îndrăgostit, incoerența zîmbitoare și colocolvială îl evocă pe nostimul scriitor francez. Cred că nu greșesc dacă salut în „Mașina finală” unul din punctele de maxim ale operei foarte puțin întinse de autor S.F. a lui Alexandru Mironov. O surpriză plăcută, venită cam pe cînd multă lume se întreba dacă, asemenea altor animatori, cel pe care l-am numit nu a abandonat cumva ficțiunea. Sub titlul moderat rebarbativ „Flash-back – poveste modulară”, Cristian T. Popescu reia ideea lui Borges despre un personaj care nu poate uita nimic (tînărul nostru scriitor duce admirația pentru marele argentinian pînă la citarea gradului absolut al neuitării: forma norilor

unei anume dimineți devine o hieroglifă indestructibilă). Proza lui Cristian T. Popescu are însă alt curs și, lucru notabil, este bună. Ce mai importă ideea împrumutată discret? Antologatorii au buna idee de a relua una din bucățile cele mai izbutite ale lui Tudor Octavian, „Istoria unui obiect perfect”. Cu asemenea scrieri, **Anschluss**-ul este justificat. Dănuț Ungureanu creionează în „la frontierele cunoașterii”, ecou ironic al seriilelor științifice de la televiziunea prezentului, o lume pe dos în care mașinile electronice sofisticate construiesc oameni. Acest tip de construcție literară nu constituie, bineînțeles, o culme a ingeniozității, dar determină o lectură agreabilă, pe parcursul căreia cititorul recunoaște fără eforturi și, de aceea, cu mare satisfacție, etapele răsturnării de situație. Lumea pe dos este, esențialmente, la fel de ușor de acceptat: după răsturnare, de regulă, nu mai apare nimic nevăzut.

Antologia (2) cuprinde, dintre români, pe Dorin Davideanu, Dorel Dorian, Alexandru Ungureanu, Doru Pruteanu, Ovidiu Bufnilă, Alexandru Mironov, Adrian Rogoz, Dănuț Ungureanu, Sorin Simion, George Ceaușu, Mihail Grănescu. „În pădure, scena”, a lui Dorin Davideanu, este un tipic exemplu de succes literar paradoxal: deși modestă, proza a circulat mult în fandom (cu oarecare prestigiu), deși, în fond, nu este mai mult decât un mărunțiș. Dorel Dorian, veteran al literaturii noastre științifico-fantastice, își vede republicată o producție din 1970. „Elegie pentru ultimul Barlington”, în care imaginează o lume piramidală, în care palierele suprapuse își răspund causal. Modelul pare a fi utopia muzicală a lui Berlioz, *Euphonia* (din *Les soirées de l'orchestre*), dar computerizarea și înțruga sunt originale și bine conduse. Citită ceva mai pretențios, proza este și o alegorie a puterii: printr-un sistem de conexiuni sofisticat, cauza primă trebuie căutată din ce în ce mai sus în piramidă, în sensul invers al vicarianței. Dacă ar fi să aleg din S.F.-ul nostru câteva povestiri foarte bune, aș rezista cu greu tentației de a reține „Sham-Poe, animalul electronic de casă”, de Al. Ungureanu. Puțini autori au

atins la noi pînă azi stadiul în care elementele civilizației tehnologice să fie înzestrate cu atîta umanitate ca anumite personaje ale lui Alexandru Ungureanu. Ceea ce la mulți alții rămîne decor, accesoriu, moft, pretext străveziu, la acest autor accede la emotivitatea umană, devine componentă firească a universului cotidian imaginar și capătă adîncă motivație psihologică. La Doru Pruteanu, criticul riguros și foarte puțin dispus a-și pune în pagină judecățile, proza S.F. rămîne o modalitate critică principală. Prin modele exemplare, severul critic polemizează cu producătorii de literatură, așa cum se întîmplă în cazul textului antologat, „Zodiac”. Buna cunoaștere a limbajelor informatice, bizară la un profesor de Română, se aliază memorabil cu stăpînirea tehnicilor narative, pentru a da un text incomod, cu o strategie de lectură, proprie și impusă cu autoritate. Îmi imaginez ușor zîmbetul sardonice al lui Doru Pruteanu - adresat depotrivă filologilor și informaticienilor. Sfidarea este dublă, pariul autorului este de două ori cîștigat. Deși nu înclin să cred că asemenea experimente au un viitor - lectura de massă nu dă semne de modificare foarte hotărîte -, performanța rămîne și obligă la foarte mult pe junii amatori de experimente literare de tip textualist. „Povestind, cel care doarme”, de Ovidiu Bufnilă, este un argument împotriva părerii mele în legătură cu oportunitatea comenzii: deși scrisă la cererea antologatorilor, schița fantastică este în nota caracteristică a autorului. După un exercițiu al lui Alexandru Mironov (titlul sună întrucîtva cunoscut: „Crimă și pedeapsă”; nu mult mai imaginativ, dar cu înclinație spre calambur, Ovidiu Bufnilă avea în volumul prezentat mai înainte titlul „Minie și prejudecată”), Adrian Rogoz propune „Mai mult ca perfectul crimei”. Venerabilul promotor a luat din nou pana pentru a construi o înțruga polițistă de tipul celor din literatura clasică. Un motto din Borges justifică proporțiile reduse ale textului: „Dezvoltarea în cinci sute de pagini a unei idei, a cărei perfectă expunere orală ia cîteva minute, constituie un delir tragic, nociv”. Cu subtilități de semiotician (numele personajelor

sînt obținute prin alunecare pe semnificat - în limba spaniolă) care nu surprind pe aceia care cunosc publicațiile de profil ale lui Adrian Rogoz, ori debutul său poetic sub auspiciile lui Ion Barbu, autorul fasonază raționamente discret falacioase și controlează meandrele acțiunii. Ce mi se pare la fel de rar ca și buna măsură a acestei proze inteligente este scenariul unei crime din lumea literaturii: cită dragoste poate avea un scriitor pentru acest univers alfit de puțin propice faptei! Crimele oamenilor de litere, atîtea cîte sînt, nu se resemnează să sacrifice o existență, ci ajung să otrăvească mult mai multe. Dănuț Ungureanu, în „S.O.S., sentimentele!”, are personaje cu nume englezești, ceea ce nu este decît foarte banal - numai serialul semnat Ars Amatoria are tăria de a presăra în spațiu numele noastre neoașe, o dată cu metehne, tradiții și reacții. Cu astfel de nume, se poate crede că eroii vorbesc în engleză; dacă e așa, atunci trebuie să fie o engleză încă neinventată, în care mărcile sintactice ale tutuielii sînt posibile, ca și distincția între genuri, pentru moment, deși au pornit de la o limbă cu un sofisticat sistem flexionar (engleza veche), au suferit influența unei limbi savante (latina) și a unei limbi vii (franceza), de mare amănunțime gramaticală, anglofili nu pot exprima aceste nuanțe. În rest, proza nu trece de banalitate; pomenirea lui Freud și hazul ieftin provocat de simbolurile falice nu fac decît să coboare și mai mult pretențiile povestirii. Ideea, un clișeu (ecou din Arthur C. Clarke), putea avea o soartă mai bună. Sorin Simion, care a dat o povestire cu adevărat splendidă în urmă cu niște ani („Povestea timpului și a filosofului”, unul din rarele cazuri în care nu mi s-a părut o împietate gestul de a-i dedica lui Borges cîteva pagini), semnează o „Poveste de apoi” pasabilă. Vremurile de aur au rămas în urmă; și e păcat de rara cultură, ca și de certa sa înzestrare lite-

ară! „Un prieten de pe Gensuym“, de George Ceașu, este una din cele mai izbutite proze ale acestui autor prolific, prea des în denvă pe valurile fanteziei sale greu de disciplinat. E ciudat cum un informatician, care mai este și preocupat de logică, își subjugă afit de greu pornirile imaginației. În textul de față însă, recunosc, un echilibru dintre invenție și canon există. Ideea simbiozei și chiar consubstanțialității dintre om și armă este bine exploatată literar de Mihail Grănescu în „Recrutarea“. Cristian T. Popescu contribuie cu unul din textele sale „de rezistență“, „Cassargoz“, cunoscut din **Almanahul Anticipația 1987** (pp.197-206).

Cea mai recentă antologie, (3), include dintre români pe următorii: Mihail Grănescu, Viorel Pirligras, Mircea Liviu Goga, George Lazăr, George Ceașu, Alexandru Mironov, Ovidiu Hurdzeu, Dănuț Ungureanu, Cristian T. Popescu, Ovidiu Bufnilă, Mircea Oprea. Dacă tema volumului (1) era invențiile mileniului III, iar tema volumului (2) era mașina inteligentă, acum avem de-a face cu tema păcii și a războiului. Povestirea lui Mihail Grănescu dă fiori începând cu titlul, „Umbra tigrlui“, de inspirație borgesiană. Din nefericire, influențele maestrului se opresc aici, iar textul adună obstinat aluviuni livrești dintre cele mai diverse: ecouri biblice (o sintagmă ca „Ardere de Tot“ vine direct din Vechiul Testament), stranii mofturi mistice (silaba sacră „OM“). Din nou, acest admirabil artist care e Grănescu este handicapat de lecturile autodidactului, insuficient asimilate și uneori inexact folosite. Astfel, chiar cuvintele sînt degradate („ominizi“), sintagme forțate („sex femel“), iar inadvertențele culturale se țin lanț: legendara Armada apare într-un context neobișnuit, cu sens modificat, Arcadia este echivalentă cu Paradisul.

Pe deasupra, frecvența majusculilor e supărătoare, iar regula apariției lor – spre deosebire de textele în limba germană, de pildă – mi-a scăpat. Păcat de altminteri interesanta poveste (geneza și supraviețuirii ai conflagrației universale se pregătesc în vederea recolonizării planetei, dar Edenul postatomic descoperit de trimișii lor e refuzat, după ce e pingărit de două ori: prin actul carnal și prin crimă). Viorel Pirligras face apel, ca mai toți tinerii noștri scriitori de S.F., la un salutar fond de poncife, astfel încît numai întîmplarea face de astă dată ca semnătura să fie a lui. Nu e vorba de plagiat, bineînțeles, ci de ceva poate mai trist (deși mai puțin grav din punct de vedere strict etic): autorii medii sînt indistinși, de parcă ar lucra în comun la un volum fără sfîrșit în care paternitatea nu are însemnătate. Fenomenul este caracteristic fazei incipiente a meșteșugului literar, dar parcă și convenționalismul este mai greu de acceptat în **science fiction**. Foarte frumoasă, invazia pelerinelor roșii din textul lui Viorel Pirligras putea fi – cu exact forțele autorului – valorificată mult mai potrivit. Coșmarul postatomic al lui Mircea Liviu Goga („Adăpost“) este și el obositor de previzibil, iar prezența inutilă a cuvîntului „entitate“ (care văd că tinde a înlocui mai vechea sintagmă de succes „irizări violacee“) accentuează sentimentul de oboseală. Și numai spectaculoasa încălcare a legilor roboticii (roboții din adăpost **ucid!**) mai aduce o undă de noutate. George Lazăr, animat de un sentimentalism care-l onorează, spune povestea unei nave scăpate din holocaust, care se sacrifică pentru a retrimite pe pămînt, după timpul potrivit, un cuplu întemeietor. Cu mare surpriză, în același paragraf în care se arată că noul Adam și noua Evă au fost salvați prin sacrificiul celorlalți cosmonauți, cei doi află alături de cititori că planeta noastră era de fapt populată și își vedea normal de treburi (un submarin se îndreaptă către capsula amerizată, ca în vîrnurile misiunii „Apollo“). George Ceașu, într-o povestire prea evident însăilată de dragul

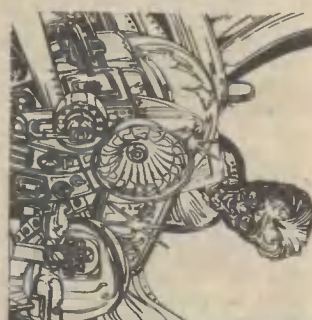
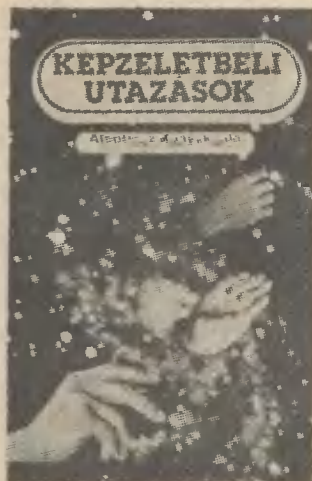
generoasei teme, face o glumă sinistrală: pentru menținerea echilibrului strategic, se montează rachete chiar în casele oamenilor. E totuși minor, acest haz de necaz. Ovidiu Hurdzeu, cu un titlu evocator („Hibernatus“), vorbește fluent de un individ de congelat în anul de grație 2086, dar se lasă furat de ticul structurii circulare (e uimitor ce carieră a făcut în S.F.-ul nostru compoziția poveștii despre coșul roșu!) după ce speculează mai bine paradoxul campaniilor pacifiste, ca și motivarea pacifistă a campaniilor de înarmare („pacea e mai sigură dacă sînt mai multe arme puternice“). „Sărmanul stăpîn al lumii“, de Alexandru Mironov, amintește de literatura științifico-fantastică românească din perioada **Collecției**, în care tezele erau ilustrate într-o manieră convingătoare, chiar dacă limpezimea cristalină a discursului literar nu era întotdeauna favorabilă nivelului artistic. Ecouri din Jules Verne (omul care se vrea stăpîn al lumii) și din pionierii genului dintre cele două războaie („raza morții“, aventurile în junglă). Dănuț Ungureanu, în „Zua învingătorului“, imaginează un fel de șah morbid: omul, depersonalizat, supus constrîngerilor unor reguli implacabile, este sacrificat cu ușurința și cu metoda jocului absolut. Cristian T. Popescu, în modul obișnuit, dă o povestire bună, făcînd ca echipajul unei nave (numele și tipicul zborului sînt inspirate de misiunile „Apollo“) să revină pe Pămînt într-o junglă, unde un războinic pentru care steagul de pe uniforma astronautilor însemna imperialism îi ucide pe eroii spațiului. „Răscoala“, de Ovidiu Bufnilă, e o **short short story** oarecum kafkiană: soldații model trimiși pe o anumită planetă se metamorfozează treptat în băștinași surzători. Povestirea lui Mircea Oprea, „O falie în timp“, deși își divulgă prea repede secretul (un tată și un fiu din viitorul supercivilizat intră accidental în timpul celui de-al doilea război mondial, sînt prinși de nemți, sînt molestați, unul își pierde chiar viața – o vreme –, dar se salvează tot accidental, revenind în timpul din care ieșiseră), se citește cu plăcere. Si-

gur că mai apar unele nedumeriri, cum ar fi aceasta: dacă oamenii viitorului nu cunosc violența, cum se face că vorbesc de arme? (întrebarea mea pare un nod în papură, dar aceia dintre dumneavoastră care au citit textul trebuie să și-o fi pus, la rîndul lor).

Am căutat să prezint cît mai succint sumarul celor trei antologii, atent mai mult la imaginea de ansamblu decît la elementele care o compun. Oricum, ar fi fost deplasat să lungesc mai mult aprecierile despre fiecare autor și text, ca să nu mai vorbesc de proporția cu totul nejustificată a unui asemenea articol. Aș mai adăuga totuși cîteva observații: textele antologice nu sînt identificate după norme filologice (nu se dau titlurile originale ale pieselor traduse, după cum se indică foarte rar locul primei publicări, atunci cînd este cazul); prezentările și comentariile, foarte utile (deși discutabile ca stil) lipsesc din (3) - în (1) sînt semnate de Ion Ilie Iosif și Alexandru Mironov, în (2) aparțin lui Mihai Bădescu; ilustrațiile, în (1) și (2), puteau lipsi (autoarea, Marina Nicolaev Ungureanu, altminteni cu bună reputație de graficiană S.F., propune adesea schițe lipsite de valoare).

Am avut pe masa de lucru trei antologii S.F. și mărturisesc sincer că nu mi-a fost întotdeauna ușor să le parcurg. Pricinile sînt multiple, așa cum s-a putut vedea în paginile de față. Dintre cele importante, cea asupra căreia se mai poate medita este exigența selecției. Ea trebuie serios sporită în viitor, cu oprice preț. A sosit timpul ca aceste antologii să devină cu adevărat ceea ce pretend a fi: colecții de scrieri reprezentative.

SORIN ANTOHI

Morel találmánya

Kriterion

Între mașina de metafore și pianul logic

— Reflecții pe marginea ultimelor apariții SF de limbă maghiară —

În anul 1624, Athanasius Kircher vorbea despre o mașină de metafore, relativ ușor de realizat. El descria pe larg principiile de funcționare ale acestora și dădea și indicații de folosire. Dacă cineva se așază în fața mașinii, aceasta - manevrînd „cartonașele” a nenumărate imagini - îl pune pe cel expus în diverse relații contextuale cu lumea. Rezultatul va fi un șir de metafore, care se creează pe baza principiului (și prin intermediul mașinii) că toate aspectele, imaginile lumii pot fi puse în legătură unele cu altele...

În anul 1870 Stanley Stevens descria un „pian logic”, construit din simple bare de lemn și înzestrat cu o claviatură rudimentară. La acest instrument se puteau „interpreta” anumite deducții simple. Premisele formulate în mod simbolic trebuiau „cîntate” într-o anumită ordine, pe clapele înzestrate cu simbolurile respective, și drept urmare apăreau automat, în gemulețele corespunzătoare ale instrumentului răspunsurile, exprimate tot prin simboluri...

Despre antecedentele literaturii științifico-fantastice tratează astăzi fantastic de multe lucrări științifice. Nu am intenția să le sporesc numărul. Aș menționa doar următorul fapt: științele și artele au avut mereu trasături comune, sfere comune, cărora - căutînd mereu antecedente și predecesori - nu le acordăm interesul cuvenit. Nemaivorbind de faptul că în sufletul și gîndirea (deci intelectul) umană cele două sînt indisolubil legate; și cum mediul nostru intelectual (determinat astăzi în mod real, natural și cotidian de spirit) este creat de intelectul nostru, accepiția lui este în mod firesc cel puțin de două feluri.

Dispunem de anumite „antecedente” care ne aparțin în mod atît de intrinsec, încît în timpul previzibil nu se schimbă simțitor (și în acest context cuvîntul „antecedent” pare a fi derizoriu).

Artele au tîns totdeauna spre o lărgire a sferei lor de influență - să estetizeze mediul, să l facă pe om artist. Ce minunat lucru este - ar spune Athanasius Kircher - faptul că mîntea umană produce metafore, să le producem dar, căci ele îmbogățesc lumea, ne multiplică apțiizurile, ne aduc bucurii. Este clar că maestrul Athanasius Kircher urmărea să-i incite pe semenii lui la crearea de metafore, oferindu-le chiar și - „vedeți ce simplu e!” - un **instrument** mecanic. Stanley Jevons încerca să lărgască sfera gîndirii logice: a redus logica la un pian abordabil de toată lumea. Mașina de metafore și pianul logic aparțin aceleiaș categorii de instrumente. Eu le consider științific de fantastice. Prevestesc dintr-un timp mai vechi (și din două direcții) o zonă în care s-a născut de atunci un nou gen literar: literatura științifico-fantastică. Disputele asupra statutului și produselor sale sînt interminabile. E firesc. Să ne închipuim numai că ar trebui să luăm ca atare centaurul. Dacă este cal pe jumătate, atunci îl înhămăm și „la arat cu el!”, ar spune unii. Nu exclud nici posibilitatea că ar exista centauri bravi, care să se ia la întrecere cu caii adevărați la arat. Dacă am ține morțiș, l-am putea pune să facă și gimnastică la sol. Dar am fi nevoiți să recunoaștem că nu s-ar preta de fel la șoterie sau să fie controlor. După lungi dispute și erori, cu siguranță am găsi - cu forțe comune - unele domenii în care să-și valorifice avantajele (și nu dezavantajele) stării de centaur, unde ar fi mai cal decît calul și mai eficient decît omul. Presupunem că și cu pianul logic al lui Jevons tot la această concluzie s-ar ajunge și în ce privește centaurul, și literatura S.F. De aceea cred, de asemenea, că în aprecierea literaturii S.F. sîntem

încă în faza dibuirilor fertile, a căutărilor de domenii și cai. Întrorîndu-ne la metafora noastră: îi căutam centaurului căi pe care nici calul, nici omul nu pot umbla, doar el poate (și pe care l-ar putea plimba, eventual, și pe oameni, și pe cai...). Rostul culegerilor tematice de literatură S.F. constă printre altele și în faptul că oferă prilej la astfel de reflecții. Volumul **Călătorii imaginare** (Selecția și prefața - Medgyesi Akos, Editura Albatros, 1986) este o antologie foarte bună. Valorifică atît de bine „căile centaurului”, încît cîtînd-o uităm de problemele pe care le ridică produsele mai puțin reușite ale genului. Continuînd să facem comparații fantastice putem asemui omul călător cu mașina de metafore a lui Kircher. Și cu aceasta nu spunem o noutate. Călătoria, vrei nu vrei, îți obligă mîntea să facă combinații. Schimbînd mereu cadrele, diferitele lucruri intră în asemenea relații ce pînă atunci ar fi părut imposibile, și deseori acestea sînt metaforice. Călătoria, în mod obiectiv (intrinsec) oferă, produce aproape în mod automat metafore, comparații, de aceea a și fost considerată totdeauna sursă de idei. Călătoria a fost și înainte de literatura S.F., și după ea, și rămîne (dacă ne putem exprima astfel) gen literar. Călătorii în spațiu și timp, imaginar, s-au făcut mereu, numai că scriitorul trebuia să motiveze cu argumente logice salturile fantastice făcute. Or, după mașina timpului, creată de Wells, nu mai este nevoie de găselițe. Mașina timpului a devenit o mașină comodă de produs metafore. Din păcate însă, această posibilitate a deschis porți largi și subculturii. În literatura clădită clasic, pe motivații și idei - și produsele proliferate ale subculturii, plămădite pe cîteva rețete, în creațiile literaturii S.F., care-și caută propriile căi, mașina timpului se perfecționează, se complică, se manifestă ca o posibilitate cu valoare de idee. În jurul ei se încheagă situații cu tot mai multe și mai profunde înțelesuri, funcționînd ca modele din ce în ce mai importante, devine tot mai **palpitant** jocul multelor atitudini și situații posibile: dacă vreau așa, va fi **muzică**, dacă vreau altfel **deducție** captivantă, dar mai degrabă amîndouă deodată...

Pentru mine nu mai încapă în doială: literatura S.F. ar putea „**inhăma**” (!) sintetic metodele **gîndirii** și ale **redării** (făcînd o paralelă cam șchiopătînd: eseu și povestirea). Pentru această nouă valență oferă un exemplu concludent capodopera lui Borges, **Tlön, uqbar, orbis tertius**. Sînt palpitate scrierile lui Ivan Efremov și Murray Leinster - avînd de acum valoare istorică - ce și-o dispută între ele. A fost o idee benignă de a le include în antologie. Nuvela lui Leinster, psihologic este mai verosimilă, pe cînd a lui Efremov în **fragmentele** ei științifice este mai veridică. (Deși acesta din urmă își permite și unele remarci de prost gust - și interesant care s-au dovedit a fi neștiințifice -, de exemplu atunci cînd se referă la limba engleză: „era o fosilă arhaică, deoarece se compunea din două limbi: una scrisă și alta fonetică, așa încît nu se preta deloc la mașini de tradus”. În momentul scrierii a fost de prost gust, astăzi: presupunere neștiințifică. Cum limba engleză prin excelență nu operează cu sufixe, se pretează foarte bine la programări, căci astfel se operează cu mult mai puține variante ale cuvîntelor. **Deocamdată** acesta este adevărul). Cu toate acestea, culegerea de nuvele menționată este cu atît mai binevenită, cu cît se referă la esența genului.

Gîndirea cotidiană este foarte orientată spre viitor - pe toți ne preocupă viitorul, mai apropiat sau mai îndepărtat -, dar ar fi o mare greșeală să percepem literatura S.F. ca pe niște prognoze asemenea celor meteorologice. (Darmite să te iei la dispută cu ea în această calitate inexistentă!)

Literatura S.F. este genul probabilităților și al probabilităților închipuite; se referă în aceeași măsură la trecut ca și la prezent și viitor. Omul este mereu preocupat de multitudinea posibilităților: la vîrsta de zece ani oricine își poate închipui cu cea mai mare seriozitate că atunci cînd va fi mare, va ajunge primar pe lună și o va lua de soție pe Miss Venus, etc, iar la bătrîni nețe re trăiește (fie trecutul, fie viitorul împreună cu nepotul său, care visează la primăria din lună) această multitudine de posibilități a devenit o distracție din ce în ce mai puțin disimulată a muritorului de rînd.

Știința și imaginația largesc sfera posibilităților, ne multiplică pe noi și lumea în care trăim; am putea spune că ne îndreptăm spre viitor prin lumi care se întrezăresc și dispar la orizontul vieții noastre. Calea aceasta este lungă și oferă șanse de capodopere literaturii S.F., dacă mizează pe eul cel mai interior al omului.

Cealaltă antologie, apărută în același timp cu volumul „Călători în imaginație” – **Invenția lui Morel**, selecția și notele făcute de Agoston Hugó, Editura Kriterion, 1986, nu este o culegere tematică. Nuvela „Micromegas” de Voltaire s-ar fi potrivit bunăoară mai bine în colajul „călătoriilor”. Desigur, și în această antologie se poate întui principiul selectiv călăuzitor: alegerea s-a făcut din scrieri considerate a fi literatură S. F. aparținând marilor scriitori consacrați ai literaturii universale. O eventuală continuare a seriei ar putea elucida și faptul de ce – și în ce măsură – „adevărații” scriitori aveau rezerve față de acest gen literar. Ne-am dat seama că nu este vorba de rezerve. Mulți scriitori au abordat genul științifico-fantastic, dar rezultatele s-au dovedit a fi mai mult fantastice decât științifice. Să-i spunem cauzei pe nume: scriitorii în cele mai multe cazuri nu dispuneau de o cultură științifică absolut necesară cultivării genului. Mi se pare de foarte mare importanță semnalarea acestui fapt. Parcă aud cum pianul logic al lui Jevons îmi cîntă această melodie: „scriitorul de astăzi se auto-frustează de o mare șansă, / subcultura poate deveni cultură numai sub pana adevăraților scriitori; / fără o cultură științifică este imposibil să trăiești și să crezi într-o lume determinată de știință; / acest nou, mereu nou și tânăr gen literar solicită un nou tip de scriitor”.

Scriitorii – „nume mari” ai literaturii universale – incluși în antologia intitulată „**Invenția lui Morel**” au compus povestirile lor de o reală valoare literară pe aproape aceași schemă logică: și-au închipuit o lărgire, o schimbare petrecută în simțurile lor. Deci, parafrazind un alt titlu de carte: au notat, uneori de-a dreptul genial, cele o mie de logici ale celor cinci simțuri. Apare o întrebare firească: ce ar fi dacă punctul de pornire, acela al celor cinci simțuri, ar fi mai

științific, mai spiritual? Nu e greu de închipuit...

Meritul cel mare al celor două antologii este să ne facă să întrevădem forțele specifice care au dus la nașterea acestui gen literar, ba chiar ne oferă și un prototip de scriitor al genului (poate cel mai potrivit ar fi cel al lui Adolf Bioy Casares...) Un alt merit al celor două antologii este că prezintă numeroase scrieri din literatura română și cea maghiară din România (Alexandru Macedonski, Karácsony Benő, Victor Eftimiu, Majtényi Erik, Ion Hobana, Cristian Tudor Popescu), apropiindu-ne problematica genului, făcându-ne să-l simțim al nostru.

Cele două antologii, alături de autorii consacrați de literatură S. F. includ în gen și mari scriitori ai literaturii universale, pe baza uneia sau mai multor povestiri (Voltaire, Borges, Maupassant, Babits Mihály). Aceste culegeri întregesc o mai veche inițiativă a celui care le-a întocmit (Medgyesi Akos și Agoston Hugó fiind una și aceeași persoană). În 1984 i-a apărut o alta selecție din scrierile S.F. ale unor renumiți oameni de știință (Johannes Kepler, Norbert Wiener, Fred Hoyle, Szilárd Leó, Isaac Asimov, James McConnet și alții). Astfel, cititorului maghiar din România i s-a oferit prin aceste trei volume un larg acces la estetica genului.

Avind această bază, evident îi sînt mai accesibile cititorului și creațiile autohtone ale literaturii S.F. care în ultimii ani s-au înmulțit și ele. Încercarea științifico-fantastică a lui Bogdán László tipărită în 1985 la editura Kriterion sub titlul „O poveste hazlie cu OZN-uri” a avut succes la public. Volumul „Lumi de fier” de Mandics György și M. Veress Zsuzsanna a apărut de curînd. Soții Mandics urmează stilul, modul de a scrie considerat deosebit de tradițional al literaturii S. F. Eroii lor, la fiecare întîlnire supun discuției un model de bază. Clarifică bazele axiomaticale ale sistemului, sfera instituțiilor sociale, schițează rețeaua tuturor reacțiilor umane scontate și deviate... Volumul de nuvele al soților Mandics este un album de astfel de diagrame, cu multe idei care ne fac să așteptăm cu interes continuarea promisă

Universitarul clujean Cornel Robu, unul dintre puținii specialiști în S.F. pe care îi avem, a republicat recent, la Editura „Dacia”, principalele texte ale lui Victor Anestin, **În anul 4000 sau O călătorie la Venus**, roman original (1899), **O tragedie cerească**, **Poveste astronomică** (1914) și citeva din articolele de „doctrină S.F.” ale scriitorului, în perioada 1898-1915. A fost deocamdată lăsată la o parte, probabil din motive independente de voința editorului, **Puterea științei sau Cum a fost „omorât” Războiul European** (1916), cea mai patriotică dintre ficțiunile lui Victor Anestin.

Reeditări ale primilor noștri autori de literatură S.F. s-au mai făcut, și unele dintre acestea au reușit chiar să se bucure de oarecare notorietate internațională. Romanul lui Henric Stahl, **Un român în Lună** (1914) a fost reeditat de două ori de inimosul I.M. Ștefan (în 1958 și 1966), iar **Orașele înecate**, de Felix Aderca, după ce a fost reeditat în 1966, cu titlul **Orașele scufundate** și cu o prefață de Ovid. S. Crohmălniceanu, a fost tradus în limba germană atît în România, la Editura Kriterion (în 1970) cit și în R.F.G., în colecția specializată a Editurii Wilhelm Heyne, din München (în 1977). Spre deosebire de aceste reeditări sau traduceri, volumul lui Cornel Robu este o **ediție critică**, prima de acest fel dedicată

SZÁVAI GÉZA

la noi în țară unui autor S.F. De aceea, ea trebuie privită nu numai ca o premieră spectaculoasă, dar și ca un impas important pe care fantastul științific românesc l-a făcut în anii optzeci în direcția profesionalismului (din păcate confundat alături de des, în acest domeniu, cu diletantismul), pentru a se putea ajunge la o încredere dacă nu generală, în orice caz mai largă decât cea de astăzi, în literatură S.F.

Impresionantă prin mulțimea datelor pe care le oferă și prin efortul de încadrare științifică a textelor, ediția lui Cornel Robu cuprinde în același timp și un amplu studiu despre Victor Anestin, cel mai complet realizat până în acest moment pe această temă.

Desigur, raportată la literatura obișnuită (ceea ce reprezintă un gest de lectură aproape spontan, dar și o eroare de receptare), proza lui Victor Anestin nu are nici la începutul secolului XX și nici astăzi o valoare estetică deosebită. Este o proză naivă, de orizont literar destul de limitat, dar o proză fermecătoare tocmai prin naivitatea ei, cu nuanțe când lirice, când eroic-patriotice. Aceasta este în esență și opinia lui Cornel Robu, care, pentru a explica literatura sau personalitatea de un tip special a lui Victor Anestin, recurge în chip foarte inspirat la categoria **sublimului**, din **Estetica** lui Hartmann sau din considerațiile filozofice ale lui Kant. O astfel de observație generală, pe care orice critic sau istoric literar de astăzi este tentat să o facă, s-ar putea să declanșeze întrebarea dacă, în aceste condiții, scriitorul merita efortul de investigare și risipa de energie care i s-au consacrat. Pentru cel care și-ar pune întrebarea în termenii acestia, răspunsul este categoric afirmativ. Gestul de restituire pe care îl face astăzi Cornel Robu este nu numai binevenit, dar și reparator.

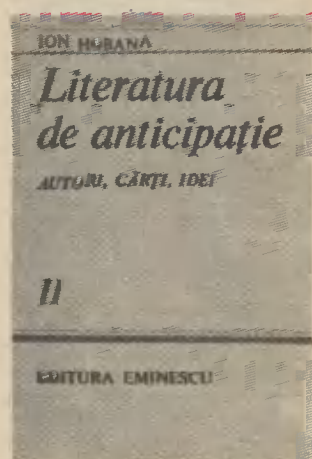
Victor Anestin (1875-1918) a fost una dintre puținele figuri cu adevărat istorice ale literaturii

S.F. românești, o personalitate de format impresionant, care s-a dedicat în întregime ziaristicii, astronomiei sau activității de popularizare a științelor, așa încât, în 1921, savantul C.I. Parhon l-a putut numi, fără să exagereze, un „apostol al științei”. În primele două decenii ale secolului XX, numele său a fost legat de editarea primei reviste românești de astronomie, **Orion** (în tre 1907 și 1912), de înființarea **Societății astronomice române „Camille Flammarion”** (în 1908), a **Universității populare** din București (1912) și a societății **Prietenii științei** în 1913), dar mai ales de **Ziarul științelor populare și al călătoriilor**, pe care l-a condus din 1912 până în 1916. Sub forma pe care i-a dat-o el, această revistă a oferit tinerilor săi cititori lectură de care ei aveau nevoie și care, din păcate, altor generații le-a lipsit. Mai târziu, Mircea Eliade, care a început și el să scrie, în 1921, în **Ziarul științelor populare...** și-a adus aminte de rolul pe care Victor Anestin l-a jucat pentru generația lui și i-a dedicat două articole în 1924 și 1926. Generos și modest Victor Anestin a deschis coloanele revistei pe care a condus-o până la izbucnirea primului război mondial tuturor celor intereseți de literatură și de știință. Numele său e legat și de apariția primului roman clasic al S.F.-ului românesc, **Un român în Lună**, pe care l-a publicat aproape în întregime în **Ziarul științelor populare...**, cu sentimentul unei descoperiri importante. Amintindu-și cu acest prilej de propriile sale încercări literare, el le-a numit „biete romane astronomice”, fără să-și aroge nici măcar meritul de pionier. Dacă ne vom aminti de faptul că Nicolae Iorga a descoperat inițiativa S.F. a lui H. Stahl, sfătuindu-l să părăsească aceste experiențe și că un fragment din roman, apărut încă din 1911 într-o revistă din Transilvania a trecut neobservat, s-ar putea să-i atribuim lui Victor Anestin un rol mult mai important în impunerea publică a fantasticii științifice, românesc, decât am fost până astăzi tentați să o facem.

În persoana lui Victor Anestin, S.F.-ul își poate recunoaște figura emblematică de care genul are atât de mult nevoie, pentru că el a fost nu numai primul

nostru autor specializat, dar și un teoretician și un mare, un foarte mare animator. Persoana fragilă a lui Victor Anestin a ascuns o personalitate deosebită, căreia ediția lui Cornel Robu îi face, în sfârșit, dreptate.

FLORIN MANOLESCU

O carte care, la primul volum, poartă un titlu (**Science fiction**), iar la al doilea volum poartă alt titlu (**Literatura de anticipație**) este, oricum, o apariție ieșită din comun, chiar dacă subtitlul (**Autori, cărți, idei**) rămâne neschimbat, un „caz” care – putem anticipa – va da oarecare bătaie de cap serviciilor de evidență și fișierelor sistematice ale marilor biblioteci. Dar – vorba lui Nastratin Hogeia – să dăm crezare mai degrabă stăpînului, recte autorului, care, în finalul eseului **Numele genului**, ne asigură formal că „utilizarea unuia sau altuia dintre aceste nume mi se pare a fi o chestiune de preferință...” Del!

Lăsînd, însă, gluma la o parte, acest fortuit **quiproquo** bibliografic nu poate ascunde – și nici nu intenționează să ascundă – unitatea de substanță a cărții și continuitatea de preocupări a autorului, o continuitate care este în același timp una de opțiune și de metodă, vizînd unghiul metodologic din care exegetul abordează obiectul investigației sale și criteriile după

care întregul demers exegetic este condus. Unghiul de abor dare a S.F.-ului autohton și universal rămâne, la Ion Hobana, preponderant istorico-literar și comparatist, iar demersul său exegetic apare consecvent orientat pe coordonate tematice și în perspectivă genetică. „Panorama noastră tematică” – își denumeste el studiul intitulat (cu un citat dintr-un autor mai puțin cunoscut, Charles Diffin) **„Putere pentru a construi un oraș — sau pentru a distruge o civilizație”**, unde ia în discuție literatura S.F. axată pe problematica avertismentului nuclear. O astfel de „panoramă tematică” este, în volumul de față, și **Oameni ca zeei** (pe tema profilului fizic și spiritual al „omului viitorului”, așa cum apare acesta anticipat în **science fiction**); volumul din 1983 cuprinde și el în paginile sale astfel de „panorame tematice” (asupra cărora autorul revine acum, cu completări de detaliu, în **Addenda** volumului recent apărut): **Îngeri sau monștri?** (despre modul în care a fost imaginat în **science fiction** „extraterestrul”), **Temă cu variațiuni** („omul invizibil”), **Vițiuni urbanistice în secolul 19** (aceasta circumscrie perimetrul literaturii române). Grila tematică – dispusă, prin comparatism, într-o perspectivă genetică – poate fi regăsită și în exegezele „monografice”, dedicate unui singur scriitor: Jules Verne, H.G. Wells și Arthur Conan Doyle, în primul volum, cărora, tot acolo, li se adaugă, dintre români, Alexandru Macedonski și Victor Anestin; cărora li se mai adaugă, în volumul recent apărut, Edgar Allan Poe, Villiers de l'Isle-Adam și, din nou, Jules Verne (veche pasiune de tinerete a lui Ion Hobana, înununată, la maturitate, în 1979, cu o carte premiată și la Uniunea Scriitorilor, și la EUROCON: 20 000 de pagini în căutarea lui Jules Verne).

Predilecția și selecția lui Ion Hobana se îndreaptă, constant, spre tot ceea ce în **science fiction** este „clasic”, atât în sensul istoric al cuvîntului, cît și în cel valoric (mai puțin, bineînțeles, în sensul categorial, tipologic, întrucît mulți dintre „clasicii” S.F.-ului au fost „romantici” ca temperament). În consecință, panoramele sale tematice își vor integra, firesc și funcțional, ală-

turi de „marile nume” ale istoriei genului, și nume mai puțin ilustre, unele chiar obscure, nume de autori și titluri de opere avînd doar valoare „de reper tematic lipsit de atribuțiile (poate și de ambiția) perenității” (p. 72). **Mutatis mutandis**, ar putea fi invocată, aici, disocierea călăsciană între „cultural” și „artistic” în istoria literaturii, disociere de natură a explica – și a legitima – atenția „culturală” acordată unor „opere dacă nu admirabile, capabile să explice ceea ce vine după ele”.

Pentru că, spuneam, demersul exegetic întreprins de Ion Hobana este direcționat nu doar tematic, ci și genetic, și comparatist. „Voi încerca să descifrez originalitatea lui Villiers în raport cu posibilele modele anterioare” – își declară el obiectivul, în studiul **Tribulațiile unui visător zeflemist** (p. 58) – dar, nedecarat, același obiectiv rămîne vizibil și în alte studii sau eseuri ale sale. Criteriul genetic este, la rîndul lui, declarat cu claritate și aplicat cu pertinență: „Nesocotirea influenței unor întîmplări nesemnificative alterează înțelegerea procesului intim al creației, nu mai puțin decît exacerbarea acestei influențe” (p. 7). Deducțiile și concluziile de această natură decurg întotdeauna dintr-o cronologie istorico-literară extrem de minuțios și de precis pusă la punct.

Cronologia este pentru Ion Hobana – și nu numai pentru el, dar și pentru alți exegeți ai genului, de pe alte meridiane, autori, unii, de renume internațional, cu ale căror opinii exegetul român intră nu o dată în dialog ca de la egal la egal – o constantă preocupare, mai ales prioritățile cronologice mobilizîndu-i la maximum întregul zel și întregul fler istorico-literar, de o acuitate uneori quasi-detectivistică; coroborate cu cele mai diverse filiații și translații, influențe și corespondențe, ipostaze și metamorfoze etc. ale faptelor de istorie literară, aceste obsedante „priorități” apar funcțional asamblate în serii cronologice cu rezultat genetic și cu aspirație axiologică: „Pasiunea pentru o cronologie cît mai exactă a ideilor anticipației nu are nimic de-a face cu confuzia valorilor” (p. 72).

Am numit – și nu întîmplător – cînd „studii”, cînd „eseuri” textele exegetice incluse de Ion

Hobana în sumarul celor două volume: nu întîmplător, pentru că specificul de substanță și de expresie al acestor texte nu ar putea fi acoperit decît parțial de fiecare termen în parte Parțial, dar totuși complementar. Exegezele lui Ion Hobana sunt, mai înth, subsumabile categoriei „studior”: prin erudiția larg desfășurată, prin informația precisă și „la zi” asupra domeniului abordat, prin acribia meticuloasă și prin ponderația de principiu și de temperament, prin strictul control asupra opiniilor formulate de alții și la fel de strictul autocontrol asupra formulării propriilor opinii, prin profesionalitatea demersului exegetic, prin consumul bibliografic de timp și de energie pe care-l presupune, prin soliditatea ca și prin tehnica acestui demers – ele sunt, fără discuție, studii în toată puterea cuvîntului. În acest sens, meta-mesaje de genul: „cercetarea periodicelor din ultimele decenii ale secolului trecut mi-a prilejuit destule surprize” (p. 116), sau: „fișele mele mai înregistrează, la acest capitol...” (p. 132) – sunt cît se poate de grăitoare și caracteristice pentru Ion Hobana. Nu mai puțin, însă, textele sale rămîn subsumabile și „eseului”, prin mobilitatea intelectuală a unor trimiteri și asociații mentale unor aparent „capricioase”, prin caligrafia și flexibilitatea frazării, prin gustul nuanței și al semitonului, printr-o ironie „engleză”, ponderată, dar precis adresată, și chiar prin unele, rare, bufeuri polemice, cum ar fi cele ce vizează „dorința de a extinde aria priorităților americane pe tărîmul atît de instabil al invențiilor fictive care au precedat împlinirile științei și tehnicii” (p. 95), aceasta în dauna scriitorilor europeni, mai ales francezii, și – nemaipomenit! – pină și în dauna lui Jules Verne!

Consacrate, în cea mai mare parte, „științei din științificiune” (cum altfel am putea oare echivala în românește superbul titlu al uneia din numeroasele și inacesibilele cărți citate de Ion Hobana în bibliografia cărții sale:

La scienza della fantascienza (1982) de Renato Giovannoli(?), aceste studii-eseuri sau eseuri-studii își află motivarea și legitimarea în chiar adecvarea lor funcțională la specificul demersului pe care și-l propun, o legitimare decurgând așadar din specificul însuși al obiectivului ultim spre care aspiră acest demers: acela de a pune în lumină, cu probe și cazuri concrete, îndubitabile, „apetitul de verosimilitate al **science fiction**-ului (p. 6). „Cît despre «efortul către **verosimilitate** în aplicarea principiilor științifice», el reprezintă una dintre constantele **science fiction**-ului sau măcar al tendinței sale majoritare” (p. 15). Perfect adevărat, așa este, și nici n-ar putea fi altfel, din moment ce acest **science fiction**, în „tendința sa majoritară”, în ce are el suprem, este o literatură a sublimului. Căci „impresia de verosimilitate, atât de necesară ficțiunii științifice” (p. 96) îi este atât de necesară nu numai, și nu în primul rînd, pentru a crea acea precară, dar indestructibilă „iluzie realistă” pe care mizează „verosimilul” propriu oricărui **mimesis**. În **science fiction**, ca peste tot în sublim, efectul specific și definitoriu, „sublimarea” estetică se produce numai dacă și numai atunci cînd rațiunea umană ia act de propria sa libertate și de propria sa superioritate calitativă în fața naturii ce-o covârșește cantitativ, atunci cînd „sufletul poate simți sublimul propriei meniri, care este superioară naturii” (Kant, **Analitica sublimului**, 1790); dar „trebuie să fie ceva **serios**, măcar în emoție, pentru ca rațiunea să recurgă la ideea libertății ei” (Schiller, **Ideea de sublim**, 1793). Or, tocmai acest suport ori alibi „serios” îl furnizează emoției estetice „știința din științificație”, acel „efort către **verosimilitate** în aplicarea principiilor științifice” despre care vorbea în 1840 Edgar Allan Poe, într-o „profesiune de credință” de mai multe ori citată de Ion Hobana în eseul **Sub zodia mistificării și a speranței**, pe care îl dedică în recentul volum.

Acestea fiind zise, nu ne rămîne decît să așteptăm, cu aceeași nerăbdare și cu același interes ca și pînă acum, următorul – sau următoarele – volum(e) în care Ion Hobana își va desăvîrși desigur opera începută, în care și va întregi cu alte și alte elemente „panorama tematică” a S.F.-ului românesc și universal: „Pentru că imaginația predecesorilor noștri pare să fie inepuizabilă, oferindu-ne mereu noi surprize, dacă ne dăm osteneala să le dezgropăm de sub colbul metaforic al bibliotecilor lumii” (p. 113).

CORNEL ROBU

La aproximativ șase ani de la apariția primului său volum de proză S.F., Ovid S. Crohmălniceanu publică, la aceeași editură, Cartea Românească, și în aceeași prezentare grafică, **Alte istorii insolite**. Oricît ne-am fi obișnuit între timp cu ideea că autorul nu este doar istoric literar sau profesor, ci și prozator, surpriza și curiozitatea rămîn și astăzi aproape la fel de mari ca în urmă cu șase ani. Cînd un profesor universitar iese din amfiteatru în stradă și cînd de la teoria literară se trece la practica ficțiunii sîntem curioși să vedem care sînt rezultatele.

Prima observație care s-ar impune din capul locului în legătura cu această trecere e că, în esență, nu avem de-a face cu o schimbare de identitate. Ovid S.

Crohmălniceanu rămîne profesor și în S.F. Mai întîi pentru că, fiind unul dintre puținii cunoscutori ai S.F.-ului, în toate manifestările lui, el pornește întotdeauna de la nivelul său cel mai înalt, iar în al doilea rînd pentru că preferințele sale merg, ca și în practica universitară, spre esetică și speculație, nu spre acțiune, cele mai multe dintre textele pe care le-a scris avînd aparența unor conferințe sau chiar a unor eseuri. Oricît ar părea de curios, schițele lui Ovid S. Crohmălniceanu seamănă mai mult cu eseurile din **Cinci prozatori în cinci feluri de lectură**, decît cu prozele lui Vladimir Colin, sau, să zicem, Mircea Opriță. Se vede și în cazul prozei că autorul pornește aproape întotdeauna de la o **idee S.F.** sau de la o problemă, căreia se străduiește să-i dea o rezolvare cît mai ingenioasă. Este vorba deci de un S.F. **speculativ**, nu „activ”, de o literatură a ideilor, nu a obiectelor sau a mediilor S.F.

O singură dată în acest volum predomină interesul pentru altă temă, și anume: în **Scrisori din Arcadia**. Dar și aici formula este „memorialistică” și epistolară, nu propriu-zis epică. Oricum, acesta rămîne textul cel mai „clasic” al volumului și nu atât pentru că ar aduce aminte de **Scrisorile persane** ale lui Montesquieu, cît pentru că e vorba, în fond, de o **utopie** cu numeroase elemente de anticipație, gen cultivat de foarte puțină lume azi. Pornind de la pretextul unei călătorii de 1000 de ani în timp, cu ajutorul animației suspendate, Ovid S. Crohmălniceanu dezvoltă, de fapt, ipoteza că într-o lume a viitorului (mai exact, în Franța anilor 3000) s-ar putea ca omul să resimtă din ce în ce mai puternic nevoia de a se reîntoarce la valorile artei, de care tehnica și mecanismul exagerat de pînă atunci l-au îndepărtat. Ipoteza aceasta îi permite autorului să construiască un univers extrem de coerent, în raport cu premisa de la care s-a pornit, un univers al perucilor pudrate și al artelor de salon, al mobilelor **régence** și al gravurilor cu scene galante, în sfîrșit, un univers în care totul se învîrtește în jurul frumosului, în accepțiunea sa prețioasă, artifizială, manieristă. Cînd sînt în toarse spre trecut, privirile acestei lumi aleg figurile paradoxale

de esteți (gen Oscar Wilde), în tre ele și un român care ar fi susținut prin secolul XX că istoria este „știință inefabilă și sinteză epică” (deci G. Călinescu). Nu este totuși vorba de o întoarcere propriu-zisă în secolul XVIII, XIX sau XX și nici de o proză **retro**, pentru că straniul acestei lumi nu constă în despărțirea de tehnică, ci în ascunderea ei. Este adevărat că în Arcadia lui Crohmălniceanu cuvinte ca **electrod**, **tranzistor**, **bobină** sînt socotite rușinoase și că o funcționară de la Biblioteca Națională din Paris roșește pînă în vîrfurile urechilor cînd eroul îi cere **Mașina timpului**, de H. G. Wells. Dar în spatele tuturor obiectelor care își repudiază, formal, funcția utilitară, se ascunde o forță tehnică extraordinară, căci un medic, de exemplu, își examinează pacientul printr-o **lornietă** grațioasă, în realitate un **scanner** ultra-miniaturizat, iar baloanele cu elice, leandurile sau velocipede pot dezvolta viteze foarte mari, în ciuda arhitecturii lor baroce. Cum s-a ajuns aici nu ni se spune direct și nici tentativa eroului de a se reîntoarce în lumea din care a pornit (anul 2016) nu este dusă la capăt. De aceea, dacă autorul va accepta să-și „canibalizeze” propriul text, cum s-a întîmplat de atîtea ori în literatura S.F., înglobîndu-l într-o narațiune mai amplă, cu mai mult conflict, planuri noi și schimbări de perspectivă, atunci **Scrisori din Arcadia** s-ar putea transforma într-un foarte original roman S.F.

Față de textul acesta de dimensiuni relativ mari, pe care l-am numit „clasic”, **Criza de imaginație** mi se pare a fi proza cea mai modernă, din punct de vedere naratologic, a întregului volum. Pornind de la o sugestie oferită de Stanisław Lem, prin „teoria fantomaticii” (în **Fantasticul și viitorologia**), Ovid S. Crohmălniceanu construiește un text în care reușește să pună sub semnul întrebării chiar identitatea naratorului. Plasat între mai multe oglinzi, acesta sfîrșește prin a nu mai ști cine este, și abilitatea cu care autorul combină o teorie comunicațională cu una naratologică și, în sfîrșit, cu o idee S.F. este excepțională.

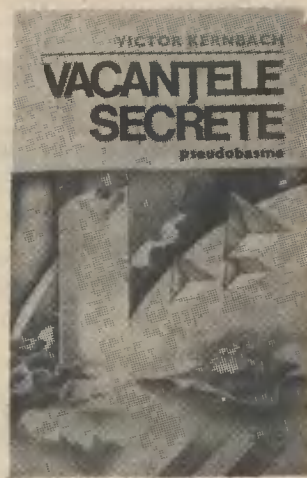
Totuși, textul cel mai ingenios al volumului, acela în care poate fi identificat un „stil Crohmălni-

ceanu” mi se pare a fi cel intitulat **Cele zece triburi pierdute**. Este vorba de enigma dispariției unui grup de oameni de pe planeta Neptun („a optsprezece specii de oameni”), înainte de distrugerea acesteia, „acum un miliard de ani”, o enigmă oarecum asemănătoare cu povestea celor „zece triburi pierdute ale lui Israel, la întoarcerea din captivitatea asiro-babiloniană”. Și aici se poate face o trimitere spre un anumit model, trimitere cu atît mai necesară cu cît prozatorii noștri nu au lucrat nicodată în acest spirit speculativ foarte curajos. Este vorba de stilul Olaf Stapledon, de modul său specific de a plasa viața speciei umane într-un vast cadru cosmic și cu o uriașă deschidere temporară, în fine, de un S.F. care merge pe o cu totul altă cale decît cele inaugurate de Jules Verne, de Wells sau de Edgar Rice Burroughs.

Observînd în fugă toate aceste lucruri, mi se pare că o importantă chestiune de principiu pe care o ridică S.F.-ul lui Ovid S. Crohmălniceanu este aceea a **specificului**. Pentru a rămîne în cadrele literaturii populare scrise (căci S.F.-ul este, în esență, o astfel de literatură), e probabil foarte util să observăm că acțiunea celor mai importante romane englezești, gotice sau negre, de la sfîrșitul secolului XVIII, se desfășoară în Italia sau că eroul americanului Edgar Allan Poe, din textul considerat a fi narațiunea care inaugurează genul polițist „**Crimele din Rue Morgue**” este un francez. E în această schimbare de cadru geografic și etnic nu numai o încercare de a satisface gustul pentru îndepărtat și exotic al cititorului, dar și de a face lucrurile credibile, căci în imediata noastră apropiere știm cu precizie, sau credem că știm, că anumite lucruri nu se pot întîmpla. Extrapolarea, translația geografică (sau temporală) reprezintă deci o regulă a genului, tot atît de reală și de greu de satisfăcut ca și regula opusă, a specificului geografic și național, pe care o preferă astăzi rușii sau americanii. Pe lîngă avantajele imediat vizibile, fiecare dintre aceste două căi își conține propriile dezavantaje. Calea specificului poate duce la exagerări propagandistice și teze, cum din păcate s-a întîmplat adesea, în limitele unui anumit cadru na-

țional și în consecință la „mutism”, într-un posibil și dorit dialog internațional al literaturilor. Calea „exotismului” sau a impersonalizării prin universalizare a S.F.-ului este amenințată, dimpotrivă, de „esperantism”, ceea ce ar echivala cu pierderea oricărei expresivități personale. În ceea ce îl privește, Ovid S. Crohmălniceanu știe să evite dificultățile formulei pe care a ales-o. Suficient de universale, și specifice fără ostentație, textele sale sînt printre puținele schițe sau povestiri S.F. românești care ar putea fi traduse cu succes în orice limbă de circulație internațională. Este ceea ce îi doresc să realizeze cît mai repede.

FLORIN MANOLESCU

În nuvelele din „Vacanțele secrete” (Editura Albatros, 1987) intitulate și „pseudobasme” vom găsi topite în stare epică unele din cele mai active obsesii ale lui Victor Kernbach formulate în „Enigma miturilor astrale”, „Miturile esențiale” și substanța esențială a „Dicționarului de mitologie generală”. Este vorba în primul rînd de problema timpului, ca timp obiectiv, variante temporale și călătoria în timp,

de coexistența deci a mai multor lumi ca tot atâtea variante temporale ale lumii noastre; de originea unor civilizații enigmatice și de explicarea unor mituri la fel de enigmatice cum ar fi acela al Atlantidei (vizitarea planetei noastre de lumi extraterestre ce au contribuit la civilizarea Pământului și la înlocuirea unor măsurători temporale cum ar fi calendarul venusian cu cel lunar etc.). Toate aceste idei decantate subtil de-a lungul anilor de Victor Kernbach iau în această carte de proză o turnură românească pentru că sînt absorbite în experiența subiectivă a unor personaje paradoxale.

„Cea mai bună dintre lumile imposibile” poate fi socotită o ipoteză filozofică despre trezirea conștiinței de sine a umanității intens observate de lumile galactice, o umanitate ce este urmarea unui experiment cosmic. Procesul este narat epic și figurat psihologic remarcabil, în pasaje extrem de dense, ca o fină „umanizare” a ceva inform, o formă umanoidă care depășește viața larvară și care, luînd toate caracterurile esențiale umane, va fi primită în sinul marii umanități cosmice. Aceste trepte parcurse de ființa paradoxală a primei nuleve sînt curiozitatea, mirarea, sentimentul estetic, explorarea universului imediat, evadarea, experiența ca aventură, criticismul, reflexivitatea, intuirea altor forme superioare de gîndire — toate conturînd laolaltă un drum formativ și inițiativ al înseși condiției umane.

„Paradoxul dublării” este un alt gen de trezire, și anume o trezire a sentimentului relativității timpului, grație căruia se realizează o purificare și esențializare și al căror ultim țel este de săvîrșirea ființei. De altfel, Victor Kernbach, scriind aceste nuleve, fructifică interesante sugestii arhetipale, mitologice și afirmă pe alocuri o înțelepciune ce-l racordează peste timp în serena „deținătorilor de adevăr”. Cel puțin această impresie o degajă puternic volumul de față. În „Paradoxul dublării”, personajul Greg pleacă în timp pentru a se

corecta, dar după numeroase reîntîlniri eșuate cu sine însuși și cel ce a fost, „cernut prin sitele timpului” el ajunge în acel timp zero — timp etern al purificării și ființării spirituale, de fapt timpul gîndirii și al ideii.

„Vacanțele secrete” reprezintă cronotranslațiile unui Bob care, într-o clipă de intensă concentrare simte că „cineva” i-a injectat substanța transportărilor temporale. Prin condorul temporal zero el pleacă din timpul obiectiv, călătorind nu numai în varianta temporală a lumii noastre în care merge înapoi prin timpul linear, ci și în alte variante temporale. Astfel, el trăiește în Alexandria de acum două milenii, unde îl vizitează pe celebrul Heron, ajunge în vremea tranului Hieron din Siracuză, este supus unei experiențe în varianta temporală nr. 48, vizitează Atlantida, asistă la potop și se convinge că atlantiții sînt autorii enigmaticilor civilizații din podișurile Americii de Sud, iar potopul a fost provocat de dezagregarea unei planete a sistemului nostru solar al cărei meteoriți au lovit Pământul, roman istoric pentru care Victor Kernbach dovedește talentul și erudiția necesare.

Dacă în „Cea mai bună dintre lumile imposibile”, cea mai bună proza a volumului de față, se sugerează epic „pseudotimpul” unei forme umane, în „Paradoxul dublării” e vorba de redarea unor stări temporale, amplificate substanțial în „Vacanțele secrete”. Cartea se relevă în cele din urmă drept un mijloc de a reflecta pe marginea timpului și a capacității umane de a stăpîni și a se împlini prin timp, ajungînd la ideea ubicuității ipotetice a umanului gînditor și a eternității sale. „Vacanțele secrete” afirmă așadar o formă de înfrîngere a timpului obiectiv, a realului tîrn și constrîngător prin visare, imaginație creatoare și artă. Maniera prozei SF se arată astfel o modalitate generoasă de transpunere epică a ideii. Epicizarea ideii, mai mult decît un joc intelectual, devine aici, atunci cînd speculația SF. nu e în exces, proză superioară.

Se cuvine să mai spunem în acest final cîteva cuvinte despre persoana fizică a scriitorului Victor Kernbach. Nu știu dacă abordarea marilor mituri și enigme a conferit persoanei sale acel aer enigmatic indubitabil

sau dacă tocmai acel ce enigmatic profund ființei sale l-a împins spre cercetarea miturilor și enigmarilor civilizației umane. În „Vacanțele secrete” un personaj are sentimentul că privește lumea cu ochi străini, din exterior și de aceea se întreabă dacă nu cumva printre strămoșii săi direcți se află o ființă din altă parte a cosmosului. Modul în care ne privește Victor Kernbach, ironia aceea secretă, de zangajată, ce-i flutură în ochii umbriți de lentilele groase, anume parcă purtate pentru a nu li se descoperi ochilor atît de străni, de scrutători, secretul, apoi răceala politicoasă și sentimentul devotant că ființa sa pluteste adînc ancorată în plasma marilor enigme a căror cheie pare să o dețină, mă obligă să-l înrudesc cu personajul lui căruia chiar i se dovedește în cele din urmă că are strămoși ce au contemplat cîndva Pământul ca pe o stea pe cer, strămoși veniți dintr-o lume ce manipula secrete înfinit superioare lumii noastre. Așa că, citind acest volum de proze și ca pe o confesiune discretă și jurnal trucat, îmi vine să întreb: din ce timp și din ce lume veniți, stimate Victor Kernbach?

MIRELA ROZNOVEANU

În 1981, Horia Aramă a publicat un foarte interesant eseu în titlul **Colecționarul de insule**.

Întreg scenariul epic al romanului lui Tudor Negoită, **Cutia Pandorei** (Albatros 1986), se desfășoară în jurul unei călătorii și are ca protagoniști pe Ela Nant și Glad Selv, personaje care alcătuiesc un cuplu insolit, amestec de savanți și conchistadori impetuoși. Cei doi, aflați la bordul unei nave supersofisticate (proiecție a tehnicianului avansat), pleacă în căutarea unei civilizații îndepărtate, civilizația Nag, care constituie, în plan românesc, un pretext al desfășurării aventurii și, în același timp, o voință de comunicare. Ela Nant, femeie atinsă de aripa genului, construiește niște așaziși **ciborgi**, un soi de roboți-ordinatoare cu membrane biologice, inovație care o plasează în raport de adversitate cu fostul ei profesor, Biltan, exponent conservator al științei, creatorul unor roboți primitivi. Biltan reprezintă, de altfel, un personaj tipic al literaturii S.F., genul rău, în opoziție cu savantul civilizator. Fostul profesor al Elei își vinde inteligența în schimbul nemuririi, trăgând abject în care recunoaștem pactul faustic, de obârșie romantică.

Cel mai reușit ciborg al Elei este Hellen care, spre stupoarea savantei, dispare în împrejurări misterioase pentru a reapare, sub alte nume și înfățișări, în

spații diferite, supuse altor reguli temporale. Metamorfoza aceasta, în afara unui sens psihologic, dă o măsură și despre nesfârșitele disponibilități ale științei de a închipui un fel de Circe a tehnicii. Hellen e însă un robot benign, căci ea nu se împotrivește împotriva creatorului său, ci îi călăuzește pe cei doi la întoarcere, deghizată onomastic sub numele Nel Anx. Mesager al păcii și înțelegerii cosmice, Hellen reprezintă varianta benefică a științei, sensul civilizator al acesteia; eforturile ei se îndreaptă către comuniunea intergalactică. Încearcă să facă legătura între civilizații diferite, să salveze lumile pustiite de războaie, să scoată umanitatea de sub semnul extincției, el eschatologiei. Aici, Tudor Negoită pune în termeni de normalitate spirituală raportul dintre știință și civilizație, contrazicând profetiile sumbre ale contemporaneității: progresul științific trebuie să fie o punte de trecere către morală superioară, nu un agent al agresivității: „Uite că, mi s-a explicat, nu-i deloc frumos, mor-măi Glad, așezându-se în alt fotoliu. Pentru că asta înseamnă un contact prematur! Între două civilizații de grad diferit.../ - Dintre ele, cea superioară e agresivă? deveni Ela atentă./ - Nu. E tocmai invers...” Sensul meliorist al romanului lui Tudor Negoită e cit se poate de limpede.

Regăsim în **Cutia Pandorei** cele mai multe din motivele genului: universurile paralele (civilizații cibernetice și altele necibernetice), călătoria interplanară (căutarea civilizației Nag), relativitatea spațiului și a timpului. Personajele predilecte sînt roboții (cu variantele lor sofisticate, ciborgii), savanții, genul rău (robotul BG24) construit de Biltan se opune omului, spre deosebire de acela al Elei, care îi sprijină pe protagoniști). După felul cum epicul e susținut de sugestia tehnologică și, mai cu seamă, după recuzita întrebuintă, romanul lui Tudor Negoită pune în prim-plan relația știință - S.F. apăsînd adică pe pedala creditabilității științifice.

Ca specie, **Cutia Pandorei** este o **epopee spațială**. Formă tipică, de altfel, a acestui gen de literatură, în varianta istorică consacrată de ciclul Venus, cu tot ce presupune acesta: amestecul de civilizații, concomitența

tehnologiilor (reprezentate prin Ela și Biltan), înfruntările („robotada” care izbucnește la un moment dat), eroul civilizator și savantul malefic, prînșea cosmică (robotul Hellen apare, într-un moment, în ipostaza aceasta minifică și paradoxală)

În afara ingenioasei monturi a romanului, după stereotipurile și structurile consacrate, romanul **Cutia Pandorei** e și o carte scrisă alert cu glisări ingenioase și bine regizate ale planurilor (trecurile fine de la pasajele care vorbesc despre Ela și Glad la acelea despre Hellen și măștile ei: Auna, Rhea), cu dialog viu, incitant și, ceea ce nu e puțin lucru, cu ironie. Stilul, indiferent că se exercită pe portrete, naratiune propriu-zisă ori descriere, e însă unul eiseistic, inflammat de febra conceptelor și a specializării, adesea reberbativ pentru un neinițiat, iar nu unul plastic, expresiv în ordine artistică. Iată cum transcrie prozatorul câteva considerații morale, în final: „Și a mai învățat Hellen să iubească inteligența superioară ce recunoaște meritele celorlalți. Și să urască prostia expansivă, distructivă, împotriva căreia a izbucnit să lupte, găsind acea lume capabilă să înfrîngă eficient, printr-o bătălie strategică, lumea dementă, aberantă, agresivă din Univers, care dispune, încă nu știm cum, de mijloace de neantizare grozave, care e capabilă să schimbe orbite planetare, să facă să explodeze soări!” Nota apăsătoare explicită a acestui stil, denotativ pînă la exces, nu e fără legătură, mai ales spre sfîrșitul romanului, cu accentele teiziste pe care prozatorul nu reușește să le mai înfășoare în spuma frazei. Ceea ce cititorul ar trebui să deducă singur, autorul îi traduce cu o ostentație nu tocmai potrivită cu subtilitățile prozei. Tocmai din această pricină **Cutia Pandorei** nu trece frontierele genului, nu calcă adică pe tărîmul beletristicii, dar nici nu îmbracă mantaua bovarismului, rămînînd cu onestitate și profesionalitate indiscutabilă un roman al invenției pe care l-aș numi mai degrabă **eseu science-fiction**.

RADU G. ȚEPOSU

marile premii internaționale s.f. ale anului 1986

Premiile Hugo 1986

Roman: **Ender's Game** de Orson Scott Card; nuvelă: **24 Views of Mt. Fuji, by Hokusai** de Roger Zelazny; nuvelă: **Paladin of the Lost Hour** de Harlan Ellison; povestire: **Fermi and Frost** de Frederik Rohl; carte nebeletristică: **Science Made Stupid** de Tom Weller; spectacol: filmul **Back to the Future**; editor profesionist: Judy-Lynn del Rey (post-mortem); artist plastic profesionist: Michael Whelan; semiprozin: **Locus**, editat de Charles N. Brown; fanzin: **Lan's Lantern**, editat de George Laskowski; scriitor-fan: Mike Glyer; artist plastic-fan: Joan Hanke-Woods.

Premiile Nebula 1985

Roman: **Ender's Game** de Orson Scott Card; nuvelă: **Sailing to Byzantium** de Robert Silverberg; nuvelă: **Portraits of His Children** de George R. R. Martin; povestire: **Out of All Them Bright Stars** de Nancy Kress; Grand Master: Arthur C. Clarke.

Premiul Comemorativ Philip K. Dick 1986

(Pentru cea mai bună carte în ediție de buzunar a anului precedent): **Dinner at Deviant's Palace** de Tim Powers.

Locul II: **Saraband of Lost Time** de Richard Grant

Premiul John W. Campbell 1986

(Pentru cel mai promițător talent): Melissa Scott.

Premiul Comemorativ John W. Campbell 1986

(Pentru cel mai bun roman al anului precedent): **The Postman** de David Brin.

Locul II: **Galapagos** de Kurt Vonnegut, Jr.; locul III (ex-ae-

quo): **Blood Music** de Greg Bear și **Kiteworld** de Keith Roberts.

Premiile Locus 1986

Roman SF: **The Postman** de David Brin; roman F: **Trumps of Doom** de Roger Zelazny; roman de debut: **Contact** de Carl Sagan; carte nebeletristică: **Benchmarks: Galaxy Bookshelf** de Algis Budrys; nuvelă: **The Only Neat Thing to Do** de James Tiptree, Jr.; nuvelă: **Paladin of the Lost Hour** de Harlan Ellison; povestire: **With Virgil Oddum at the East Pole** de Harlan Ellison; culegere: **Skeleton Crew** de Stephen King; antologie: **Medea: Harlan's World**, editată de Harlan Ellison; artist plastic: Michael Whelan; revistă: **Locus**; editură: Ballantine/Del Rey.

Premiile British SF Association 1986

(Premiile naționale britanice): Roman: **Heliconia Winter** de Brian Aldiss; proză scurtă: „Cube Root” de Dave Langford; spectacol: filmul **Brazil**; artist plastic: Jim Burns.

Premiul Apollo 1986

La Musique du sang (Blood Music) de Greg Bear.

Grand Prix de la Science-Fiction Francaise 1986

(Premiile naționale franceze): Roman: **Les Vautours** de Joël Houssin; proză scurtă: culegerea **Le Commerce des mondes** de Charles Dobzynski.

Premiile Ditmar 1986

(Premiile naționale australiene): Roman australian: **Illywhacker** de Peter Carey; proză internațională: culegerea **The Compass Rose** de Ursula K. Le Guin; proză scurtă australiană:

The Bullet That Grows in the Gun de Terry Dowling; fanzin: **Metaphysical Review**; scriitor-fan: Leigh Edmonds; artist plastic: Nick Stathopoulos; premiul special William Atheling, pentru critică SF: George Turner.

Premiul Japan SF Taisho 1986

Romanul **Capitala dispare** de Sakyo Komatsu.

Premiile SFera 1986

(Premiile naționale iugoslave). Roman: **Mnogo Vike Nizasto (Mult zgomot pentru nimic)** de Predrag Raos; proză scurtă: „Most” (Podul) de Slobodan Petrovski.

Premiile Karel (Capek) 1986

(Premiile internaționale pentru traducători, acordate de World SF, Asociația Mondială a Scriitorilor de SF): Francesco Porrua (Spania), Roland Adlerberth (Suedia), Lev Djudanov (U.R.S.S.), Marek Marsol (Polonia), Joe Randolph (S.U.A.).

Premiile speciale World SF 1986

Premiul pentru servicii deosebite aduse domeniului SF internațional (ex aequo): Leslie Flood (Anglia) și Peter Szabo (Ungaria); premiile Harry Harrison pentru promovarea internațională a literaturii SF: Roulouf Goudrian (Belgia) și Denise Terrel (Franța); premiul Președintelui World SF, pentru originalitatea concepțiilor (ex aequo): E.F. Bleiler (S.U.A.) și Pierre Versins (Elveția).

Premiul național sovietic Aelita 1986 nu s-a acordat.

ION DORU BRANA

cele mai importante filme de science fiction

Ca și în cazul literaturii științifico-fantastice, este greu, dacă nu imposibil, de găsit o definiție acceptabilă pentru filmul de science fiction, deși vîrsta lui se confundă cu vîrsta cinematografului. (Poate că acea cutie magică cu figuri mișcătoare de pe la începutul secolului va fi părut la fel de fantastică contemporanilor ca și subiectele filmelor de care se apucase un oarecare domn Méliès).

Lucrurile s-au complicat și mai mult o dată cu dezvoltarea explozivă a genului, la care asistăm astăzi, dar mai ales datorită proliferării fără precedent a filmelor gen „horor” și în general a filmelor de acțiune cu recuzită de science fiction. Realizarea mult prea comercială a cvasitotalității lor și tendința generală de a le confunda cu adevăratele filme de science fiction aruncă o lumină nefavorabilă asupra acestora din urmă. Iată de ce încercăm în cele ce urmează să operăm delimitările necesare și să prezentăm o listă aproape completă cu filmele de science fiction care merită acest nume și merită să fie văzute.

Deosebit de dificilă s-a dovedit găsirea unui sistem unitar de apreciere al filmelor care să depășească inerentele subiectivism sau idiosincrazii (filmul Metropolis, una din primele capodopere ale genului, era considerat de H.G. Wells „aproape complet idiot”; Harlan Ellison consideră că „Charly” este cel mai bun film de science fiction. În consecință, am preferat să realizez o medie din aprecierile a trei critici de specialitate (Peter Nichols - Fantastic Cinema; Philip Strick - Science Fiction Movies; Tom Milne - Monthly Film Bulletin) ponderată cu aprecierile lui Ion Doru Brana, precum și cu propriile mele aprecieri. Astfel: * = film mediu; ** = film în general bun; *** = film bun; **** = film foarte bun, obligatoriu de văzut (din cele peste 700 de filme trecute în revistă).

Deși sîntem conștienți de faptul că filmul este o operă colectivă, din lipsă de spațiu am indicat doar numele regizorului și

am preferat prezentarea filmelor în ordinea alfabetică a numelor lor, deoarece îi considerăm principalii „autori”. (Peter Nichols consideră, de pildă, că valoarea filmului „Odiseea spațială 2001” se datorează în mult mai mare măsură genului regizoral al lui Kubrik decît scenariului scris de o celebritate în domeniu - Arthur C. Clarke).

În fine, am considerat necesar să indicăm durata filmelor în minute (mai ales pentru amatorii de înregistrări video) și să spunem cîteva cuvinte despre subiectul filmelor mai importante (mai ales pentru cei ce încearcă să se apropie de genul nostru). Allen, Woody - **SLEEPER** (Adormitul) ***; S.U.A., 1973; 88'. Proprietarul unui magazin este congelat și se trezește peste două sute de ani.

- **ZELIG** **; S.U.A., 1973; 79'. Preocupat să treacă cît mai neobservat prin viață, Zelig devine un soi de om-cameleon. Altman, Robert - **QUINTET** ***; S.U.A., 1979; 118'. Pămîntul este devorat lent de o nouă eră glaciară, iar supraviețuitorii de un joc cu miză mortală.

Arnold, Jack - **THE INCREDIBLE SHRINKING MAN** (Incredibilul om micșorat) ***; S.U.A., 1957; 81'. Un om trece printr-un nor radioactiv și se micșorează.

Avidan, David - **MESSAGE FROM THE FUTURE** (Mesaj din viitor) **; Israel, 1981; Cum poate fi prevenit al treilea război mondial.

Badham, John - **BLUE THUNDER** (Tunetul albastru) **; S.U.A., 1982; 110'.

Baker, Royward - **QUATERMAS AND THE PIT** (Quatermass și tunelul) **; Anglia, 1967; 98'. Martienii au sosit pe Pămînt încă din zorii civilizației.

Boorman, John - **ZARDOZ** **; Anglia, 1973; 105'. O distopie în anul 2293.

Cameron, James - **THE TERMINATOR** (Exterminatorul) ***; S.U.A., 1984; 108'. Războiul dintre oameni și mașini, din secolul 21, finalizat în 1984!

- **ALIENS** (Străinii) **;

S.U.A., 1986; 120'.

Capra, Frank - **LOST HORIZON** (Orizont pierdut) ***; S.U.A., 1937; 133'. Utopia pierdută într-o vale din Himalaia. Carpenter, John - **DARK STAR** (Stea întupecată) ***; S.U.A., 1974; 83'. În secolul 22 distrugerea stelelor instabile devine o operație de rutină.

- **ESCAPE FROM NEW YORK** (Evadare din New York) **; S.U.A., 1981; 99'. Într-un viitor apropiat în Manhattan devenit colonie de criminali.

- **THE THING** (Creatura) ***; S.U.A., 1982; 109'. Ocupanții unei fărurii zburătoare eșuată acum 16 milioane de ani în Antarctica se infiltrează printre cercetătorii unei stațiuni antartice.

de Chalonge, Cristian - **MALEVAL** **; Franța, 1981; 119'. Ecranizarea romanului lui Robert Merle tradus și la noi. Colla, Richard - **THE QUESTOR TAPES** (Benzile chestorului) **; S.U.A., 1974; 100'. Un android lăsat pe Pămînt de extraterestri pentru a ne păzi.

- **THE UFO INCIDENT** (Întîmplarea cu OZN-ul) **; S.U.A., 1975; 100'. Povestea lui Barney și Betty Hill transpusă pe ecran.

Corman, Roger - **GAS-S-S** (Gaze) ***; S.U.A., 1970; 80'. Un gaz scăpat dintr-o uzină militară accelerează procesul de îmbătrînire.

Crichton, Michael - **WESTWORLD** (Lumea vestului) ***; S.U.A., 1973; 89'. Lumea Romană, Lumea Medievală și Lumea Vestului recreate în cele mai mici detalii într-un fel de Disneyland al viitorului. Continuarea mediocră a acestui film - **FUTURE WORLD** - a rulat la noi sub titlul „Evadați din viitor”.

- **COMA** **; S.U.A., 1977; 113'.

Cronenberg, David - **VIDEODROME** **; Canada, 1982; 89'. Un misterios canal de televiziune, retransmis prin satelit, afectează creierile telespectatorilor.

- **THE DEAD ZONE** (Zonă moartă) **; S.U.A., 1983; 103'.

DONNER, Richard - **SUPER-MAN** **: Anglia, 1978; 143'. Înainte ca planeta Krypton să fie distrusă, Jor-El își trimite fiul pe Pământ pentru a-l salva și pentru a salva omenirea.

ENDFIELD, Cy - **MYSTERIOUS ISLAND** (Insula misterioasă) **: Anglia, 1961; 101'. Ecranizarea romanului vernian.

FLEISCHER, Richard - **FANTASTIC VOYAGE** (Călătorie fantastică). **: S.U.A., 1966; 100'. Călătorie în corpul omnesc într-un submarin pe mărșă.

GILLIAM, Terry - **TIME BANDITS** (Bandiții timpului). **: Anglia, 1981; 110'. Călătorie în timp pe baza unei hărți cu nodurile spațio-temporale.

- **BRAZIL** ****; Anglia, 1985; 140'. Germania nazistă a învins în al doilea război mondial și a colonizat Marea Britanie. Dar temperamentul britanic nu se poate împăca cu totalitarismul acestei lumi anglo-fascistă numită Brazil.

GODARD, Jean-Luc - **ALPHAVILLE** - ***; Franța/Italia, 1965; Viitorul ca versiune clinică a prezentului.

GORDON, Stuart - **RE-ANIMATOR** **: S.U.A., 1985; 110'.

HASKIN, Byron - **ROBINSON CRUSOE ON MARS** (Robinson Crusoe pe Marte). **: S.U.A., 1946; 110'.

- **WAR OF THE WORLDS** (Războiul Lumilor). ***; S.U.A., 1953; 83'. Ecranizarea romanului lui H.G. Wells.

HILL, George Roy - **SLAUGHTERHOUSE FIVE** (Abatorul cinci). **: S.U.A., 1972; 105'. Ecranizarea romanului lui K. Vonnegut tradus și la noi.

HYAMS, Peter - **OUTLAND** (În spațiu). **: Anglia, 1981; 109'.

- **2010** **: Anglia, 1984; 114'. Continuarea, cu mai puțin succes, a capodoperei „Odiseea spațială 2001” pe baza romanului cu același titlu scris de Arthur C. Clarke.

IVORY, James - **SAVAGES** (Sălbaticii). **: S.U.A., 1972; 106'.

JOHNSON, Lamont - **SPACE-HUNTER: ADVENTURES IN THE FORBIDDEN ZONE** (Căpodiul spațiului: aventuri în zona interzisă). **: S.U.A., 1983; 90'.

JONES, L.Q. - **A BOY AND HIS DOG** (Un băiat și câinele său). ***; S.U.A., 1975; 87'.

Ecranizarea nulei cu același titlu a lui Harlan Ellison. În anul 2024, într-o Americă devastată de cataclismul nuclear, un băiat și câinele lui inteligent și telepat hoinăresc pe ruinele civilizației.

KAUFMAN, Philip - **INVASION OF THE BODY SNATCHERS** (Invazia hoților de trupuri). **: S.U.A., 1978; 115'. Spori din spațiul cosmic iau forma oamenilor și îi înlocuiesc în timp ce dorm.

KENTON, Eric C. - **ISLAND OF LOST SOULS** (Insula sufletelor pierdute) ***; S.U.A., 1932; 72'. Ecranizarea romanului Insula Doctorului Moreau de H.G. Wells tradus și la noi.

KERSHNER, Irvin - **THE EMPIRE STRIKES BACK** (Imperiul contraatacă). ***; S.U.A., 1980; 124'. Partea a doua din ciclul Războiul stelarilor. Eroii înfruntă, de data aceasta, forțele răului pe planeta de gheață, apoi în Orașul Norilor din Besspin.

KRAMER, Stanley - **On The Beach** (Ultimul țărnu). ***; S.U.A., 1959; 134'. După distrugerea emisferei nordice în conflagrația mondială, supraviețuitorii din Australia așteaptă ca radiația letală să ajungă și la ei.

KUBRICK, Stanley - **A CLOCKWORK ORANGE** (Portocala mecanică). ***; Anglia, 1971; 136'. Spălarea creierelor ca metodă de combatere a criminalității în societatea viitorului.

- **Dr. STRANGELOVE**. ***; Anglia; 1963; 94'. Un general nebun din Forțele Aeriene ale S.U.A. declanșează „Mașina Apocalipsului” și aduce lumea pe marginea abisului. O capodoperă tragi-comică.

- **2001, A SPACE ODYSSEY** (Odiseea spațială 2001). ****; Anglia, 1968; 160'. Capodopera inegalabilă a genului. Amețitoare frescă a evoluției omenirii de la prima întâlnire, acum patru milioane de ani, dintre maimuțele africane și „Gărdienii Vieții din Univers”, până la viitorul strălucitor hărăzit rasei noastre anunțat de primul copil al spațiului.

LANG, Fritz - **METROPOLIS** ***; Germania, 1926; 120'. Revoluția muncitorilor exploatați în gigantul oraș Metropolis al anului 2000.

- **DIE FRAU IM MOND** (Femeia în Lună) **: Germania, 1929; 155'.

McLEOD, Fred - **FORBIDDEN PLANET** (Planeta interzisă). ***; S.U.A., 1956; 98'. Ce

s-a întâmplat cu astronautii dispațiți pe Altair IV în anul 2200

LESTER, Richard - **SUPERMAN II** **: Anglia, 1980; 127'. Eroul este confruntat acum cu criminalii Zod, Nono și Ursa, eliberati din închisoarea lor kriptonică de explozia unei bombe cu hidrogen.

- **SUPERMAN III** **: Anglia, 1983; 125'. Superman este mult „umanizat” în acest episod și este grav afectat de kriptonita sintetică.

LEVIN, Henry - **JOURNEY TO THE CENTER OF THE EARTH** (Călătorie spre centrul Pământului) **: S.U.A., 1959; 132'. Ecranizarea romanului vernian.

LEWIN, Albert - **PANDORA AND THE FLYING DUTCHMAN** (Pandora și Olandezul Zburător). ***; Anglia, 1950; 122'.

LISBERGER, Steven - **TRON** **: S.U.A., 1982; 96'. Microcircuitele unui calculator și programele imprimate în ele se pot vedea o lume adevărată.

LIPSTADT, Aaron - **ANDROID** **: S.U.A., 1982; 80'. Candidul volterian, android.

LOXTON, David R. - **THE LATHE OF HEAVEN** (Tănuțul paradisului) **: S.U.A., 1980; 120'. Ecranizare după un roman de Ursula Le Guin. Posibilitatea de a schimba lumea gândind universuri paralele care se implinesc.

LUCAS, George - **THX 1138** **: S.U.A., 1970; 95'. Lucrarea de diplomă a acestui regizor de excepție, o distopie orwelliană.

- **STAR WARS** (Războiul Stelarilor). ****; S.U.A., 1977; 121'. Primul film din celebrul tricuic median (probabil în total vor fi 9 filme). De mult, într-o galaxie îndepărtată, Prințesa Leia e capturată de trupele galactice conduse de temutul Darth Vader. Luk, roboții C-3PO și R2-D2, Han Solo și înțeleptul cavaler Jedi - Ben Obi-Wan Kenobi încearcă s-o salveze.

LYNCH, David - **DUNE** **: S.U.A., 1984; 140'. Ecranizarea primului volum din celebra frescă galactică imaginată de Frank Herbert.

MARQAND, Richard - **RETURN OF THE JEDI** (Întoar cerea cavalerului Jedi) **, Anglia, 1983; 132'. Al treilea film din seria Războiul Stelelor. Bătălia decisivă împotriva forțelor imperiului galactic.

MENZIES, William Cameron - **THINGS TO COME** (Lucrurile care vor fi). ***, S.U.A., 1930; 108'. Istoria viitoare a lumii văzută prin prisma locuitorilor orașului Everytown.

MILLER, George - **MAD MAX** (Nebunul Max). **, Australia, 1979; 100'. Australia post-holocaust atomic.

- **MAD MAX II: THE ROAD WARRIOR** (Războinicul drumurilor) ***, Australia, 1981; 96'. Polițistul „nebun”, Mad Max, își continuă odiseea violentă.

- **MAD MAX III: BEYOND THUNDERDOME** (Dincolo de arenă). ***, Australia, 1985; 107'. Cel mai reușit film din serie. O lume barbară, sălbătică, un amalgam din Bosch, Dickens, punk, kabuki.

MORITANI, Shiro - **NIPPON CHINBOTSU** (Scufundarea Japoniei) ***, Japonia, 1974, 140'. Schimbări geofizice rapide conduc la scufundarea iminentă a insulelor japoneze. Ce țară va fi dispusă să primească supraviețuitorii?

MURAKAMI, Jimi T. - **BATTLE BEYOND THE STARS** (Bătălie dincolo de stele) **, S.U.A., 1980; 103'.

NELSON, Ralph - **CHARLY** **, S.U.A., 1968; 106'. Ecranizarea nulelei „Flori pentru Algeron” de Daniel Keyes, tradusă și la noi.

NEUMANN, Kurt - **THE FLY** (Musca). ***, S.U.A., 1958; 94'.

NEWMAN, Joseph - **THIS ISLAND EARTH** (Această insulă, Pământul). **, S.U.A., 1955; 86'.

NIMOY, Leonard - **STAR TREK III: THE SEARCH FOR SPOCK** (În căutarea lui Spock). **, S.U.A., 1984; 105'.

PABST, G.W. - **DIE HERRIN VON ATLANTIS** (Prințesa Atlantidei). **, Germania, 1932; 90'. Ecranizarea romanului lui Pierre Benoit - Atlantida

POST, Ted - **BENEATH THE PLANET OF THE APES** (Se cretă planetei maimuțelor). **, S.U.A., 1969; 95'. Partea a doua din seria de cinci filme despre această planetă.

PROTAZANOV, Iacob - **AELITA** **, U.R.S.S., 1924; 78'. Primul film „interplanetar”.

RADFORD, Michael - **NINETEEN EIGHTY-FOUR** (1984) **, Anglia, 1984; 110'. Ecranizarea celebrei distopii orwelliene.

RESNAIS, Alain - **JE T'AIME, JE T'AIME** (Te iubesc, te iubesc). ***, Franța, 1968; 94'. Un sinucigaș este convins să participe la un experiment de călătorie în timp, în propriul său trecut.

ROEG, Nicolas - **DON'T LOOK NOW** (Nu privi acum). ****, Anglia/Italia, 1973; 110'.

Filmul evocă o lume invizibilă, un univers paralel, în care soarta ne este deja cunoscută și cu care uneori intrăm în contact fără să ne dăm seama.

- **THE MAN WHO FELL TO EARTH** (Omul care a căzut pe Pământ). ****, Anglia/S.U.A., 1976; 138'. Istoria unui extraterestru a cărei identitate îi este furată de pămînteni. Venise să le ceară sprijin pentru compatrioții săi de pe o planetă deșertică și muribundă.

RUSSELL, Ken - **ALTERED STATES** (Stări alterate). **, S.U.A., 1980; 105'.

SACHS, William - **GALAXIA** **, S.U.A., 1980; 95'.

SARGENT, Joseph - **The Forbin Project** (Proiectul Forbin). **, S.U.A., 1970; 100'.

SAYLES, John - **THE BROTHER FROM ANOTHER PLANET** (Fratele din altă planetă). ***, S.U.A., 1984; 109'.

SCHAFFNER, Franklin - **PLANET OF THE APES** (Planeta maimuțelor). **, S.U.A., 1968; 112'. Ingenioasă răsturnare a teoriei evoluției.

SCOTT, Ridley - **ALIEN** **, Anglia, 1979; 117'. Sporul unei ființe aparent raționale terorizează echipajul unei nave comerciale intersiderale.

- **BLADE RUNNER** (Vânătorul de recompense). ****, S.U.A., 1982; 117'. Un film de atmosferă inspirat de romanul lui Ph.K. Dick „Do Androids Dream of Electric Sheep?” (Visează androizii oi electrice?) În Los Angeles-ul anului 2019 nu mai există decât surrogat electronic de animale.

SPILBERG, Steven - **CLOSE ENCOUNTERS OF THE THIRD KIND** (Întîlniri de gradul III). ***, S.U.A., 1977; 135'. Farfuriile zburătoare și mitul generat de ele.

- **E.T.** (Extraterestru). ***, S.U.A., 1982; 115'. Un extraterestru pierdut pe Terra.

STURGES, John - **MARONED** (Naufragiați în spațiu). **, S.U.A., 1969; 134'. Efortul de a readuce pe Pământ trei astronauți eșuați în spațiu.

TARKOVSKI, Andrei - **SOLARIS** ****, U.R.S.S., 1971; 165'. Ecranizarea romanului lui Stanislaw Lem. Solaris este numele unei planete ciudate, un uriaș ocean gîditor cu care cercetătorii stației terestre satelizate în jurul ei încearcă în zadar să comunice.

- **Stalker** (Călăuza). ****, U.R.S.S., 1979; 161'. Adaptare liberă după romanul fraților Strugatski „Picnic la marginea drumului”.

TSUKERMAN, Slava - **LISQUID SKY** (Cer lichid). **, S.U.A., 1982; 114'.

TRUFFAUT, Francois - **FAHRENHEIT 451** **, S.U.A., 1966; 112'.

TRUMBULL, Douglas - **SILENT RUNNING** (Călătorie tăcută) **, S.U.A., 1972; 89'.

- **BRAINSTORM** (Revelația), **, S.U.A., 1983; 105'.

VADIM, Roger - **BARBARELLA** ***, Franța/Italia, 1968; 98'. Frumoasa și candida Barbarella este trimisă să recupereze un om de știință dispărut în orașul corupt Sogo.

WHALE, James - **THE INVISIBLE MAN** (Omul invizibil). ***, S.U.A., 1933; 70'.

WISE, Robert - **THE DAY THE EARTH STOOD STILL** (Ziua în care Pământul s-a oprit). **, S.U.A., 1951; 92'.

- **THE ANDROMEDA STRAIN** (Germenul Andromeda). **, S.U.A., 1971; 130'. Ecranizarea romanului cu același titlu de Michael Crichton, tradus și la noi.

- **STAR TREK, THE MOTION PICTURE** (Călătorie stelară, filmul). **, S.U.A., 1979; 132'.

ZEMECKIS, Robert - **BACK TO THE FUTURE** (Înapoi în viitor). **, S.U.A., 1985; 114'. Dilemă oedipiană mijlocită de un automobil-mașina timpului

MIHAI BĂDESCU

COȘMARUL SE NUMEȘTE FANDUUM

După o idee de ALEXANDRU UNGUREANU

Nu te superi dacă te rog să nu mai îți pahrul în dreptul feței. Prin sticla lui, gura și bărbia îți apar deformate și am impresia că, încet, și ochii ți se scurg în pîlnia aceea spre necunoscut. Și asta îmi amintește de Fanduum.

Să nu crezi că sînt beat. Am băut, ce-i drept, însă am băut numai atît cît să mă simt în rînd cu pieile-de-șarpe, să pot distinge conturul lăsat de obiecte, un contur care să zvicnească mereu înspre noi forme, dar ochii să nu-mi poată luneca de-a lungul suprafețelor, iar realitatea și fantasticul să se amestece într-o fiurtură în care se cufundă toate și izbucnesc în răstimpuri, probabilistic.

Ți-a mai vorbit cineva de pieile-de-șarpe? Fac rău că-ți spun. Nimeni nu m-a crezut pînă acum și încerc cu tot dinadinsul să uit de Fanduum, pentru că toată povestea asta aduce și puțin a țicneală. E curată prostie să încerci să uiți ceva anume – abia atunci îți zgîndărești mai mult memoria, trezind-o din apatia ei – dar uneori un gest nereușit, dezmembrat de restul mișcării, un cuvînt aruncat într-o doară, însă datorită căruia se surpă tot ceea ce aveau de spus au grijă să-mi aducă aminte că, de fapt, sub aparența certitudinii în care credem că aflăm nesăbuintă se ascund mișcările probabilistice ale Pieilor-de-șarpe, componentele probabilistice ale unui trup străin ție însuși, un trup segmentat în inele, baghete, racorduri și vase comunicante sau gîndurile și senzațiile prinse în reticulul unor funcții probabilistice, ca un miceliu sofisticat prin care Fanduum, tărîmul probabilistic, se prinde de stîncă numită de noi Realitate.

Pe Jupiter există o viață amoniacală, iar ființele hexapode de acolo au...

De fapt, nu asta voiam să-ți spun. Iartă-mă. Așa se întîmpla și în Fanduum: ideile vin din afara ta, derulindu-se, și cum ți s-ar învîrți în cap, sfîrșind, un chșeu față de care buzele îți rămîn mult în urmă.

Sînt un om însetat de certitu

dini. Doar întîmplarea a făcut să ajung în Fanduum, un tărîm pierdut în inima unui deșert cum e Sahara, Calahari, Gobi sau Nevada, un tărîm de a cărui existență nu mă îndoiesc, dar pe care, se înțelege, n-am să-l pot niciodată localiza precis – s-ar putea poate ca deșerturile să fie bîntuite de astfel de oaze probabilistice. Ne tiram picioarele prin nisipul fierbinte, eram morți de sete și nu aveam curajul să ne atingem de cele citeva picături de apă rămase pe fundul burdufurilor. Spinările cămîlelor pluteau în aerul greu, colit; prin miasmele trupului pe care nu îl mai simțeai al tău pulsa, din cînd în cînd, cite o mișcare. Mă trezeam uneori cu ochii larg deschiși, atît de larg, încît ar fi vrut să cuprindă în ei cît mai multă realitate, realitate în care, cu încetul, intram și eu – o fostă prietenă îmi vorbea de **intrarea în peisaj** și am înțeles-o abia atunci cînd ochiul mi s-a întors pe dos închizîndu-se undeva, deasupra.

Căci Fata Morgana mi se arăta tot mai des. Și am crezut-o de la bun început, pentru că ea nu era decît pîlpîirea unei porți în spatele căreia se întrevede o altă realitate. În care puteam intra, cu riscul să rămîn acolo pentru totdeauna. În Fanduum te trezești, de bună seamă, singur: tovarășii tăi de călătorie au dispărut sau au rămas închiși în dosul unei alte fețe a Fanduum-ului, izolați în textura de spații paralele, vieți separate urlînd ca niște lupi în pustiu, dar care nu mai au decît o șansă la un milion să se reîntîlnească vreodată, deși aceste spații trec uneori unele prin altele, văzîndu-și în fiecare clipă respirațiile înghețate prin sticla peretelui despărțitor.

Pielele-de-șarpe erau îmbrăcați ca niște beduini. Nu am înțeles niciodată dacă ei se născuseră și copilariseră în Fanduum sau dacă erau niște nomazi rătăciți în deșert. Pe umeri le află o mantie subțire care ajungea pînă aproape de călcîie. Femeile purtau valuri pe față. Mai multe de talii nu îți pot oferi despre aspectul lor: nu numai vestmin

tele, dar nici trupurile nu li se puteau distinge prea bine, toate componentele lor intrînd în aceeași mașinărie probabilistică, mișcîndu-și roțile pe fiecare clipă, mișcările derulîndu-se ca șragul de cifre pe un cadran cu afișaj de cristale lichide, unde, din cauza succesiunii rapide, nu mai distingi în cele din urmă decît un nor fosforescent.

În rest, erau niște oameni obișnuiți. Dar îți dai seama ce înseamnă să fii în rîndul Pieilor-de-șarpe: zilnic, fiecare gest al tău afirmă de o cifră, de o linie, de o suprafață, cifrele te ajută prea puțin, liniile deviază pe alte traiectorii, suprafețele nu se înbină, zodiile nu se potrivesc niciodată. Ca să descriu o singură zi din viața unei ființe probabilistice mi-ar trebui un roman. Pentru Pieile-de-șarpe să lucrezi, să te deplasezi, să înțînști pe cineva, să mîncînci, să dormi este tot atît de complicat cît este pentru noi deschiderea unui seif cu un cifru de o lungime enormă; nu este de ajuns să nimeresti prima cifră – poți tot atît de bine să greșești și la a doua, și la ultima dintr-un lanț nesfîrșit, iar ușa să rămînă tot închisă.

Dar măcar ei nu trăiau sub amenințarea probabilității, pentru că imprevizibilul le intrase în obișnuință. N-am înțînșit în Fanduum nici un astrolog, nici o vrăjitoare, nici un meteorolog, nici un seismolog, nici un jucător de bridge, iar profesia de medic era foarte rară (ești convins că și medicina e ceva probabilistic, nu?). Cele mai multe jocuri, fiind probabilistice, căzuseră în desuetitudine. În această viață suspendată în imprevizibil căutai un fir de pai de care să te agăți. Căutai o certitudine.

(Chiar așa, iubito, de unde se țea asta de certitudine? E vorba de noi, nu de pieile-de-șarpe. Noi, care avem pămîntul sub picioare.)

Tristețea, marea tristețe venea de la faptul că probabilitatea avea mereu de sufent de pe urma unui examen foarte dur: examenul realității. Fiecare componentă a acelei lumi avea în

scrisă pe ea o cifră pozitivă, subunitară, care evalua șansa ei de existență. Dar blestemată șansa la o existență nu era tot-una cu șansa de a exista. O probabilitate de înfăptuire a evenimentului de 999/1000 nu mi putea garanta că la sfârșitul a 999 de încercări nereușite, la cea de-a mia încercare, evenimentul avea să se înfăptuiască. Trebuie să fii convinsă că în Fanduum nu exista probabilitatea 1 (a evenimentului sigur) sau 0 (a evenimentului imposibil), pentru că ele nu sînt decît niște simple abstracții. Iar obiectele blestemate erau tocmai cele care se apropiau de aceste limite, o probabilitate de 1/2 te lăsa, la urma urmei, indiferent, puțin îți păsa dacă avea să cadă ban sau pajură; emoțiile începeau abia atunci cînd vedeai un obiect cu 0,000..., o probabilitate cu un șir uriaș de zerouri la sfârșitul căruia descopereai un 1 atît de cocoșat încît l-ai fi putut confunda cu un 0; iar o probabilitate în zecimalele căreia ar fi plouat cu 9, milioane de 9 întinzîndu-se în necunoscut, putea să genereze situații tragice, pentru că ea nu îți oferea niciodată siguranța necesară, ci doar iluzia ei.

De ce îți spun asta? Pentru că am cunoscut și acolo o fată, poate tot atît de frumoasă ca și tine. Și toate computerele lor - îți dai seama ce rol uriaș aveau computerele pentru pieile-de-șarpe., cînd în fiecare clipă trebuiau evaluate atîtea probabilități - toate computerele lor ne indicau cu o probabilitate de 0,999999... că n-o să ne despărțim niciodată.

(Ți-am spus că Fanduum era un adevărat Eden al birocrăției? Mii de funcționari nu făceau alt ceva decît să înscrie probabilitățile în tabele, să le rescrie, să le catalogheze, să le fișeze, să le analizeze, să le centralizeze, să dea situații asupra lor pe onzon tală, pe verticală sau în diagonală).

Așa încît nu era esențial ca trupul ei îmi scăpa printre degete, că sărutul ei îmi biciuia în răstimpuri buzele și parcă simteam gustul sărat al unei mări, că stăteam cu frica în sin de la o zi la alta, pentru că s-ar fi putut să n-o mai reîntîlnesc nicio-

dată, eram în Fanduum, s-ar fi putut ca totul să eșueze în neant și în fiecare noapte de dragoste aveam impresia că mai arunc un zar și că se încapățina să apară doar fața norocoasă, în vreme ce o altă față aștepta în tăcere, ca un rinjet al destinului.

Ne înversunam să calculăm cu cît mai multe zecimale probabilitatea să rămînem mereu împreună, dar toate computerele se blocau și începeau să scrie la nesfîrșit șiraguri de „9”. Cu toate acestea, ne am despărțit. O despărțire meschină.

Și tîm mînte cită jale era la moartea unui om. Mai ales o moarte mai puțin previzibilă. Ți-am spus, poate: vrăjitoarele și cititoarele în bobi își schimbaseră meseria, care, într-adevăr, nu mai renta. Deveniseră, în marea majoritate, bocitoare. Cu cît omul avusese o probabilitate mai mică să moară, cu atît tîm guirea era mai jalnică: „Tu, oame/ Sărmane/ Cum te-ai născut/ Și totuși ce șanse/ Să mai rămîi ai avut...” Asta nu în seamnă că la înmormîntările celor deja morți, adică cu o probabilitate de a fi rămas în viață de 0,000000..., nu puteai auzi: „Tu, oame/ Sărmane/ Șansa ți-a zîmbit/ Și totuși, cită durere/ Că ea nu a mai strălucit...”

Este inuman acest Fanduum: el te obligă să pui o etichetă pe fiecare eveniment, să înscrii pe ea o probabilitate. Însă rămîne ca realitatea, cruda realitate statistică, să dea verdictul: s-a produs evenimentul? nu s-a produs? statistică, adică valabilă pe nenumărate cazuri: unul singur nu îți spune nimic. Și totuși, viața mea nu este decît una singură. În sens probabilistic, eu nu exist sau aș exista în măsura în care aș avea cîteva mii de sosii, cel puțin. Nu-ți mai povestesc cum am ieșit din fanduum

într-un mod asemănător celui în care intrasem. Nu-ți mai povestesc cum a reacționat unul din foștii mei tovarăși de călătorie, cînd l-am întîlnit, din întîmplare, după aceea: s-a prefăcut că nu înțelege nimic cînd i-am pomenit de Fanduum. O fi avut ceva de ascuns?

*

Dar Fanduum a rămas un dezastru, în urmă, ca un tărîm de

coșmar. Îmi vine din ce în ce mai greu să cred că el ar fi existat vreodată. Pentru că lumea noastră ne oferă suficient de multă siguranță: obiectele stau prinse în temelile lor, pămîntul, cu tot ce ne înconjoară, nu se clatină decît, să spunem, în mormintele în care am bătut prea mult, iar realitatea nu se destramă la cea mai mică adiere. (Mă ierți pentru tremurul asta nervos, pentru spaima asta față de zguduiri - am rămas cu ele de pe urma cutremurelor.)

O viață de om are multe lucruri sigure de care te poți agăța. A, un adăpost. Ce-i drept, aici există o mică improbabilitate: proprietatea mea amenințată că mă dă afară din casă dacă nu mi plătesc chiria pînă la sfârșitul lunii. Dar am un serviciu reușit, mîncîm o pîine albă, cu toate că șeful îmi cam bagă strîmbe în ultima vreme (sînt convins că n-are prea mari șanse). Am un ban, am un timp al meu... Ah, dar banii ăștia se duc, ceea ce de speriat! Și recunosc că nici timpul nu este un lucru pe care să te poți bizui.

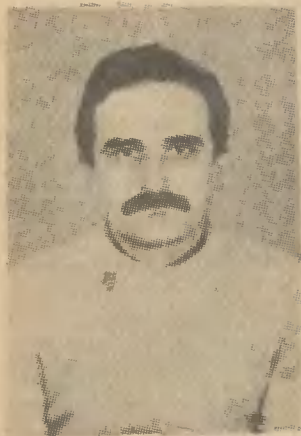
A fost un capitol nereușit în viața mea - poate astfel de episoade sînt de natură să îți trezească suspiciunile față de oameni, să nu mai poți avea încredere în nimeni. Sînt femei în sentimentele cărora nu trebuie să te încrezi nici cu o probabilitate infimă. Dar ce a fost a trecut. Ne-am despărțit și gata. Tu ești însă altfel decît celelalte. Din primul moment, am avut impresia că te cunosc de mult; știi cît de mult te așteptam?

Nu te superi dacă am să te rog să nu-ți lași parul să cadă în ochi; și nici să nu mai ții paharul în dreptul feței. Pentru că fața ta mi-ar apărea descompusă ori diformă și asta m-ar duce cu gîndul la Fanduum. Coșmarul s-a sfîrșit demult și ar fi păcat să nu mi se ștergă din mînte totul, ca și cum ai trece cu un burete pe deasupra.

Avem o certitudine: dragostea. Cred acum că dragostea poate dăinui, numai celelalte sentimente se ofilesc și mor. Am visat să fii a mea și nu mă îndoiesc că ai să fii a mea întotdeauna.

Cu o probabilitate de...

MIHAI DAN PAVELESCU

Inginerul Mihai Dan Pavelescu, nascut - ca mai toti reprezentantii noului val al SF-ului românesc - în deceniul șase (1956) este incontestabil campionul prolificității printre traducatorii romani ai genului, are pînă acum la activ talmacirea a nu mai puțin de noua romane celebre, aparținînd literaturii SF anglo-saxone (este traducător calificat de limba engleza), iar ritmul sau de lucru nu da semne de slabire. Cum editurile nu par a fi foarte preocupate de sincronizarea cu acest ritm, M.D. Pavelescu publică în almanahuri și periodice traduceri ale unor nuvele și povestiri nu mai puțin memorabile. **Jocul singelui și-al pulberii** de Roger Zelazny în *Vatra* 1984, **Arena** de Fredric Brown, *Almanahul „Anticipația”* 1985, **Copilul dimineții** de Gardner Dozois - în *Anticipația* 1986; **Efecte relativiste** de Gregory Benford, în revista *„Magazin”* 1986. Principala sa calitate de traducător este siguranța experta a alegerii textelor (un „grad zero” al criticii literare, în fond), preferințele sale spre densitatea epică, bogăția imagistică, tensiunea susținută a conflictului literar. El pare să fie mai puțin sedus de experimentele formale (destul de frecvente în S.F.), deși traduce masiv din opera lui Harlan Ellison. Ca și mai cunoscutul sau coleg de breasla, Ion Doru Brana, Mihai Dan Pavelescu are aptitudini pentru comentariul critic, dar și le face publice foarte rar, fiind preocupat mai ales de îmbogățirea patrimoniului de texte S.F. accesibile în limba română. Ca și în capacitatea sa de selecție, trebuie să vedem în marea sa productivitate ca traducător un prețios auxiliar al spiritului critic. (Sorin Antoși)

theodore sturgeon

SCULPTURA LENTĂ

Premiul Nebula — 1970, Premiul Hugo — 1971

Cînd ea îl întîlnise, nu știa cine este, de altfel, prea puțin îi cunoșteau identitatea. Lucra ceva sub un par, îl livada de sus. Pamîntul mirosea a vară tîrzie, a vînt și a bronz, mirosea a bronz. Barbatul ridica privirea și zări fata, care avea vreo douăzeci și cinci de ani. Chipul lui era semet, iar ochii aveau culoarea părului fetei, ceea ce era un lucru extraordinar, deoarece ea avea parul roșu-auriu. Fata se uita la barbatul care pare să aibă în jur de patruzeci de ani și ținea în mînă un electroscoap. Se simțea o intrusă.

— Oh, exicamase fata și se paru că nu fusese chiar o prostie, deoarece el incuviința din cap și își rosti:

— Ține asta un pic.

Era limpede că nu putea fi o intrusă, îngeunche lângă bărbat și apuca instrumentul, ținîndu-l așa cum îi aratase, în vreme ce bărbatul se deplasa într-o parte și lovi un diapazon de genunchi.

— Ce se întîmpla?

Avea o voce interesantă, genul de voce care se face remarcată și ascultată.

Fata privi lamelele delicate, din aur, de sub geamul electroscoapului.

— Se îndepartează.

El lovi încă o dată diapazonul, și lamelele se depărtară din nou.

— Mult?

— Cam la patruzeci și cinci de grade.

— Bun... mai mult de atît tot nu se poate obține.

Dintr-un buzunar al jachetei sale, vopsită în culori de camuflaj, scoase o punguliță cu praf de cretă și presară o gramajoară pe pămînt.

— Acum eu o să mă mișc. Tu, ramii pe loc și mă anunți cînd se depărtează lamelele.

Se deplasa în zigzag în jurul parului, lovind diapazonul, în vreme ce fata îi comunica valorile zece

MIHAI DAN PAVELESCU

grade, treizeci, cinci, douăzeci, zero. De câte ori lamelele din aur se îndepărtau la maxim, bărbatul lăsa cite o grămoară de praf de cretă. Cînd termină, copacul era înconjurat de puncte albe, alcătuint o elipsă. Individul scoase un carnet, însemna punctele și poziția copacului, apoi lua electroscoful din mîinile fetei.

— Caută ceva? o întreba el.

— Nu, răspuse fata. Adică, da.

Bărbatul putea să și zimbească. Deși nu durase mult, zimbetul fusese surprinzător pe chipul lui.

— Într-un tribunal, acesta ar fi considerat un răspuns ambiguu.

Fata privi peste coama dealului, lucind metalică în lumina tirzie. Coama era destul de golașă — stînci, buruieni, cite un, copac apoi, livadă. Ca să ajungi pînă aici, aveai ceva de mers.

— N-a fost o întrebare simplă, încercă fata să zimbească și izbucni în plîns.

— Ii pară rau de ceea ce făcuse și își ceru scuze.

— De ce? o întreba bărbatul.

Fata se întîlnea pentru prima dată cu obiceiul lui de-a pune o întrebare după alta. Era ceva neliniștitor. Așa avea să fie întotdeauna, dacă nu chiar și mai rău.

— În fine, nu trebuie sa ai accese emoționale în public.

— Tu nu trebuie sa le ai. Nu înțeleg de ce ai folosit persoana a doua.

— Da, nici eu nu înțeleg.

— Atunci, spune adevărul. N-are nici un rost să te învîrți în cerc cu lucruri de genul „El va crede că eu...” și alte chestii de-astea. Eu continui să cred ceea ce cred, indiferent de spusele tale. Sau... pleacă și nu mai spune nimic.

Fata nu se întoarse să plece și el continuă.

— În cazul asta, încearcă sa spui adevărul. Dacă e ceva important, e simplu și este ușor să spui ceva simplu.

— O sa mor! striga fata.

— Și eu voi muri într-o bună zi.

— Am un chist la sîn.

— Vino în casa, sa vedem despre ce este vorba.

Fara sa mai adauge ceva, bărbatul se întoarse și porni prin livadă. Surprinsă, indignată și plină de speranță proastească, încercînd chiar și un chicotit ușor uimit, fata rămăsese pe loc, privindu-l, dar apoi se trezi alergînd după el.

— Ii ajunse la marginea din sus a livezii.

— Chi medic?

Părea ca nu îi remarcă gîfîitul.

— Nu, continua el să meargă, fără sa vadă ca fata se oprișe mușcîndu-și buza, iar după aceea fugise iarăși după el.

— Trebuie să fii nebuna, rosti ea cînd i se alătură pe alea grădinii. Vorbise pentru sine și bărbatul își daduse seama, deoarece nu-i răspunsese. Grădina era vie, cu crizanteme provocatoare și un iaz în care fata zări fulgerarea unei perechi de imperiali cu cap roșu — argintii, nu aurii — cei mai mari pe care îi văzuse vreodată. Apoi, casa.

Apartinea atît grădinii, prin terasa cu coloane, cit și muntelui, prin pereții de piatră (mult prea mari ca

să poată fi numiți simpli bolovani). Casa se găsea pe și în munte, iar acoperișul era paralel cu cerul, fațada și părțile laterale proiectîndu-se pe un perete stîncos. Ușa cu grinzi și piroane, cu ambrazuri de cetate, era deschisă (deși nu se zărea nimeni) iar atunci cînd se închise o făcu în deplină tăcere, o anulare a zgomotelor exterioare mult mai efektivă decît orice clinchet sau tăcînit al vreunei incuitori. Fata rămase sprijinită cu spatele de ușă, privindu-l cum traversa ceea ce părea a fi spațiul central. Era o curte mica, în mijlocul căreia se găsea un atrium cu cinci pereți din sticlă și deschis la partea superioară. Înăuntru se afla un copac, chiparos sau ienupar, diform și răscuit, cu aspectul sculptural a ceea ce japonezii numesc bonsai.

— Nu vii? întreba bărbatul deschizînd o ușă.

— Bonsaii nu cresc înalți de cinci metri.

— Asta a crescut.

— De cit timp îl ai? îl întreba fata.

Tonul din glasul lui dezvalua ca era extrem de incîntat. Este nepoliticos sa-l întreb pe proprietarul unui bonsai cit de bătrîn este copacul, este ca și cum l-ai întreba dacă e opera lui, sau l-a achiziționat și continuă munca altuia; îl ispitești să afirme că munca meticuloasă a unui alt om este opera lui și e neplăcut să-i spui cuiva ca l-ai pus la încercare. De aceea, „De cit timp îl ai?”, este o întrebare politicoasă, extrem de curtenitoare.

— De jumătate din viață, îi răspuse bărbatul.

Fata privi din nou copacul. Uneori, bonsaii pot fi găsiți, nu tocmai abandonati, nu tocmai uitați, crescînd în hîrdaie din lemn sau din tablă ruginită, prin spitale puțin celebre, nevinduți, deoarece au forme stranii, crengi moarte din loc în loc, sau pentru că au crescut prea încet. Aceștia sînt cei care își dezvoltă trunchiuri interesante, precum și o încăpăținare înaintea neșansei, care îi face sa înflorească dacă au cel mai mic pretext de-a trăi. Copacul acela era cu mult mai bătrîn decît jumătate din anii bărbatului, poate chiar decît toți anii lui. Privindu-l, fata se îngrozi la gîndul ca focul, o familie de verigite, sau termita ar fi putut ucide frumusețea aceea — ceva operînd în afara oricărui concept de dreptate, justiție sau... sau respect. Privi copacul. Privi bărbatul.

— Vi?

— Da, îi răspuse și-l urmă în laborator.

— Așează-te acolo și relaxează-te, îi spuse bărbatul. S-ar putea să dureze.

„Acolo” era un fotoliu îmbrăcat în piele, lîngă bibliotecă. Cărțile erau din toate domeniile — lucrări de referință în medicină și inginerie, fizică nucleară, chimie, biologie, psihiatrie. Apoi, tenis, gimnastică, șah, jocul oriental Go și golf. În continuare: teatru, tehnici literare, „Utilizarea englezei moderne”, „Limbaul american”, dicționarele de rime Wood și Walker, precum și alte dicționare și enciclopedii. Un raft lung de biografii.

— Ai o adevărată bibliotecă.

Bărbatul îi răspuse destul de laconic, în mod evident, nu dorea să vorbească acum, pentru că era foarte ocupat. Rosti numai:

— Da, așa e — poate cu altă ocazie am să îți-o arăt.

MIHAI DAN PAVELESCU

Fata rămase nedumerită, neînțelegând ce voise să spună. Se gândi că, pesemne, cărțile de lângă fotoliu se aflau acolo doar pentru a-i fi la îndemână — ca adevărata bibliotecă să se găsească în alta parte. Îl privi atentă.

Îi placea cum se mișca, lute, hotărât, în mod vădit, știa ce voia să facă. Folosea instalații pe care ea le recunoscuse: un alambic din sticlă, aparatură de dozare, o centrifugă. Existau și două refrigeratoare, deși unul dintre ele nu părea a fi așa ceva: indicatorul de pe ușa arăta +21°C. Se gândi că un refrigerat modern se adaptează perfect necesității de control a mediului, chiar și al unui cald.

Toate acestea însă, precum și aparatele pe care nu le recunoscuse, erau doar recuzita. Cel care merita să fie privit era barbatul, el o fascina în asemenea măsură, încât, deși rămase pe fotoliu un timp destul de lung, nu se simți deloc atrasă de cărți.

În cele din urmă, barbatul termina ceva de fixat la un banc, învârti câteva interupatoare, lua un scaunel înalt și veni spre ea. Se cotoaie pe scaunel, își așeza calciile pe stîngii și-și lăsa brațele lungi și bronzate pe genunchi.

— Speriată?

— Cred că da.

— Nu te silește nimeni să rămii.

— La urma urmei, începu ea degajată, dar simțind cum curajul i se topea pe drum, nimic nu mai contează prea mult.

— Corect, făcu barbatul aproape fericit. Îmi amintesc, pe cînd eram copil, cum în blocul în care locuiam s-a dat o alarmă falsă de incendiu. Ne-am luptat ca nebunii să ieșim, iar fratele meu de zece ani s-a pomenit în stradă ținînd în mînă un ceas deșteptător. Ceasul era vechi și nu funcționa — dar, din toate lucrurile pe care le-ar fi putut salva într-un astfel de moment, apucase tocmai ceasul. Niciodată nu și-a putut explica de ce a făcut-o.

— Dar tu ai putut?

— De ce a luat tocmai ceasul, nu știu. Cred însă că știu de ce a făcut ceva evident irațional. Vezi tu, panica este o stare specială. Ca și frica și fuga, sau furia și atacul este o reacție primitivă înaintea pericolului. Constituie una din manifestările dorinței de supraviețuire. Caracterul ei special derivă din iraționalitate. Ei, de ce abandonul rațiunii ar fi un mecanism de supraviețuire?

Fata se gândi cu seriozitate. Barbatul avea în el ceva care te obliga la o gândire serioasă.

— Nu-mi pot imagina, rosti ea în cele din urmă. Poate că, în anumite situații, rațiunea pur și simplu nu lucrează.

— Ba îți poți imagina, iradiază din nou barbatul, încintarea aceea extraordinară. Și ai și făcut-o. Dacă ești în pericol și încerci să raționezi, dar rațiunea nu funcționează, o abandonezi. Nu poți spune că este anormal să abandonezi ceva ce nu funcționează, nu? De aceea, intri în panică și începi să acționezi la întâmplare. Majoritatea acestor acțiuni sînt inutile, unele pot fi chiar periculoase, însă nu mai contează — ești deja în pericol. Atunci cînd intervine factorul supraviețuire, în adîncul tău stii că șansa de unu la un milion este mai bună decît nimic. Așa încît — ia-

te-te aici — ești speriată și poți fugi, ceva îți spune să fugi, dar n-o faci.

Fata încuviința din cap.

— Ai descoperit un chist, urma ei. Ai mers la un medic, el ți-a făcut niște analize și ți-a dat vestile proaste. Poate ai mers și la un alt medic și ți-a spus același lucru. După aceea, ai citit cite ceva și ai aflat ce se va întîmpla în continuare — explorarea, refacerea radicală și nesigură, întregul proces chinuitor a ceea ce ei numesc un caz incurabil. Apoi ai șters-o. Ai făcut unele lucruri despre care sperai că n-o să te întreb. Ai călătorit undeva, oriunde, și ai ajuns în livada mea.

Desfășoară larg brațele, după aceea le readuse pe genunchi.

— Panica, rosti el. Motivul pentru care băieții în pijamale stau în toată noaptea cu un deșteptător scîrîcît în mînă, și motivul existenței șarlatanilor.

Pe bancul de lucru suna ceva, iar barbatul îi zîmbi lute și-și relua treaba, vorbind peste umăr.

— Apropo, nu sînt un șarlatan. Ca să te califici în direcția respectivă, trebuie să te prezinți medic. Eu nu sînt medic.

Fata îi văzu răsucind butoane, amestecînd, masurînd și calculînd. O întreaga orchestră de aparate evolua în jurul lui, în cor sau solo, bizînd, făcînd, tăcînd și clinchenînd. Fetei îi venea să rîdă, să plînga sau să strige. Nu făcu nimic din toate astea de teamă să nu-l oprească.

Cînd barbatul se apropie iarăși de ea, conflictul nu o mai mistuia, ci exercita tensiuni constante și opuse, rezultatul era o stare îngrozitoare și, zîrînd instrumentul din mînă lui, nu mai reuși decît să dilate pupilele. Uitase pînă să și rasufe.

— Da, e un ac, comenta el aproape persiflator. Un ac lung, subțire și stralucitor. Să nu-mi spui că ți-e frică de injecții.

Trase de cordonul lung ce venea la seringă din spate o cutie neagră, slabîndu-l, și se sui pe scaunel.

— Vrei peva să te calmeze?

Fetei îi era teamă să-i răspundă, membrana care-i conținea eul lucid era foarte subțire și întinsă la maximum.

— Mai bine nu, răspunde tot barbatul, și așa ghiveciul asta farmaceutic e destul de complex. Însă, dacă vrei...

Ea reuși să cîntine puțin din cap și simți din nou un val de aprobare dinspre barbat. Voia să-i pună o gramadă de întrebări — trebuia să știe. Ce era în seringă? De cite tratamente avea să fie nevoie? Ce avea să simtă? Cît timp trebuia să stea și unde? Și — oh — în primul rînd, avea să mai trăiască, avea să mai trăiască?

Barbatul părea preocupat de răspunsul la o singură întrebare.

— În principiu, totul este construit în jurul unui izotop de potasiu. Ca să-ți spun tot ceea ce știu despre el și, în primul rînd, cum am ajuns tocmai la potasiu, aș avea nevoie de mai mult timp decît avem la dispoziție. Ideea generală este însă următoarea: teoretic, fiecare atom este echilibrat (neglijăm excepțiile obișnuite). La fel, toate sarcinile electrice dintr-o moleculă se echilibrează: atîtea plus, atîtea minus, total

MIHAI DAN PAVELESCU

zero. Eu afirm însă că echilibrul sarcinilor dintr-o celulă bolnavă nu este egal cu zero — deși foarte apropiate. Este ca și cum acolo, la nivelul molecular, ar exista o furtună submicroscopica cu fulgere miniaturale, care duc la schimbarea semnelor. Interferența cu legăturile statice și cu asta arată el spre seringă, fac totul. Atunci când în legături intervine ceva — indeosebi în mecanismul ARN, care spune citește schema asta, construiește după ea și oprește-te când ești gata — când un mesaj este distorsionat, se construiesc lucruri anapoda, dezechilibrate, care fac ceea ce ar trebui să facă, însă nu în mod corect. Acestea sînt celule bolnave, iar mesajele transmise de ele sînt și mai rele.

Bun. Acum, dacă furtunile acestea sînt provocate de viruși, substanțe chimice, radiații, traume fizice sau chiar de anxietate — și să nu crezi că o stare anxioasă nu o poate face — chestiunea respectivă este mai puțin importantă. Principalul este să facem în așa fel încît furtuna să nu aiba loc. Dacă reușim, celulele posedă ele însele destule calități ca să repare și să înlocuiască ceea ce trebuie. Iar sistemele biologice nu sînt niște mingi de ping-pong cu sarcini statice așteptînd ca sarcina să se scurgă, sau să se descarce printr-o legătură cu pămîntul. Ele au un fel de reziliență — eu o denumesc *iertare* — care le permite să preia o suprasarcină, sau o sarcină mai mică fără să se întimplă nimic rău. Perfect. Atunci, să presupunem că o ingramădă de celule bolnave au un supliment de o sută de unități pozitive. Celulele din imediata lor vecinătate sînt afectate, dar nu și straturile următoare.

Dacă aceste straturi ar putea prelua suprasarcina pozitivă, atunci ar vindeca celulele bolnave înțelegeri? Ele ar putea suporta o încărcătură suplimentară mică, sau ar transmite-o la alte celule, și tot așa. Cu alte cuvinte, dacă îți umpli corpul cu un agent care poate asigura scurgerea, distribuind această suprasarcină, procesele obișnuite ale trupului ar fi libere să intervină și să curețe locul. Asta este ceea ce am eu aici.

Barbatul prinse seringă între genunchi, scoase o cutiuță din plastic dintr-un buzunar al halatului, o deschise și lua un tampon cu alcool. Continuînd să vorbească, apuca brațul ei, încrămenit de spaimă și tampona pielea.

— Nu afirm nici o clipă că sarcinile nucleare din atom sînt totuși cu electricitatea statică. Sînt lucruri complet diferite. Totuși, analogia se păstrează. Pot să-ți dau și un alt exemplu. Aș putea compara sarcina celulelor bolnave cu petele de grăsimi, iar agentul acesta al meu cu un detergent, care le dizolvă și le subțiază într-atît încît nu mai pot fi detectate. Ceea ce m-a condus însă la analogia cu electricitatea a fost un efect suplimentar ciudat — organismele injectate cu chestia asta capătă o încărcătură statică a naibii de mare. Este un efect secundar și, deși decodată pot formula numai ipoteze, pare să fie legat de spectrul auditiv. Diapazoane și alte lucruri. Asta și făceam atunci când ne-am întîlnit. Copacul acela era injectat. Avusesse o excrescență de celule bolnave. Acum n-o mai are.

— Li surse în modul sau iute și neașteptat. Ridică se-

ringa și o încerca. Cu cealaltă mîna cuprînsese bicepsul stîng al fetei, apăsînd încet și ferm. Cobori acul și-l introduse în venă cu atîtă dexteritate încît fata gemu, surprinsă de absența durerii. Urmări atent nivelul din seringă, roti pistonul puțin, pînă cînd în fluidul incolor apărură un norișor roșu, apoi continuă să apese.

— Nu te mișca, te rog. Îmi pare rău, o să dureze puțin. Trebuie să-ți injectez o gramadă. Știi, asta e foarte bine, rețea, el discută asupra spectrului auditiv, pentru că, fie ca efectele secundare există, fie că nu, este ceva solid. Sistemele biologice sînt sănatoase dezvoltă un cîmp electrostatic puternic, cele bolnave unul slab sau nul. Folosînd un instrument simplu și primitiv, ca electroscopul, poți spune dacă vreo parte a organismului are celule bolnave, cît de multe sînt și cît de bolnave.

Schimba cu pricepere apăsarea seringii, fără să-i miște virful sau să varieze apăsarea pe piston. Începu să fie neplăcut, o durere care se transforma în presiune.

— În caz că te întreb, ce rol are cordonul atașat seringii (deși pariez că nu te frămîntă lucrul ăsta și știi foarte bine că vorbesc numai ca să-ți distrag atenția)? O să-ți spun. Nu este altceva decît o bobină prin care trece un curent alternativ de înaltă frecvență. Cîmpul alternativ asigură de la început neutralitatea magnetică și electrostatică a fluidului.

Retrase brusc acul și îi îndoi brațul încet, apăsînd un tampon.

— Cum te simți?

Fata își căuta atenta cuvintele.

— Ca proprietarul unei isterii adormite, care imploră să nu fie trezit.

Barbatul rise, emanînd un val de aprobare.

— Îmi place. În curînd, te vei simți atît de straniu încît n-o să mai ai timp de isterii.

Se ridică și pusese seringă într-o cutie, înfășurînd și cordonul. Închise generatorul de curent și reveni, purtînd un vas larg din sticlă și un pătrat de placaj. Puse vasul pe podea și-l acoperi cu placajul.

— Îmi aduce aminte de ceva, vorba fetei. Cînd eram în liceu, produceau fulgere artificiale cu un stai, să-mi amintesc, în sfîrșit, avea o curea lungă peste niște roți cu simulițe, iar deasupra era o sferă mare din cupru.

— Generatorul Van der Graaf.

— Exact! Faceau cu el o gramadă de chestii, dar ce țin minte în mod special este că m-au suit pe un vas acoperit cu un placaj, ca asta, și m-au încărcat de la generator, însă n-am simțit nimic doar parul mi s-a zbrîlbit în cap. Toți au ris și cred că arătam ca o sperietoare. Spuneau că aveam patruzeci de mii de volți.

— Bravo! Ma bucur că ți-ai amintit așa ceva. Totuși, acum o să fie nițel diferit. Aproximativ, încă vreo patruzeci de mii.

— Oh!

— Nu te teme. Atîta vreme cît ești izolată, iar obiectele care au legătură cu pămîntul — cum sînt eu, de exemplu — stau la distanță de tine, n-o să se întimplă nimic.

— O să folosești un generator ca acela?

MIHAI DAN PAVELESCU

— Nu ca acela și l-am folosit deja Tu ești genera-torul

— Eu sint oh!

Ridică brațul de pe rezematoarea fotoliului și brusc se ivira scînteii și se simți un miros slab de ozon

— Da, și chiar mai repede decît credeam Scoa-lia-te!

Se ridică încet dar se trezi accelerata Cînd corpul i se desprinsese de pe scaun, fata fusese pentru o clipa inconjurata de un paienjenis de flăcări alb-al-bastre Acelea o împinseră cu vreo jumătate de metru înainte Realmente șocata fusese gata sa cada

— Stai în picioare! răcni el și fata își reveni gîfîind Barbatul se retrase un pas suie-te pe scindura Repede, acum!

Îl asculta lăsînd în urma ei două urme de talpi de-limitate de scînteii Tremura pe placaj Parul începuse sa i se ridice în mod vizibil

— Ce se întîmplă cu mine?

— Te-ai încarcat raspunse el jovial, dar fata nu mai izbuti sa-și pastreze degaja ea

— Ce mi se întîmplă? strigă ea din nou

— Totul e în regula

Barbatul merse la masa și pînă un generator de curent alternativ Aparatul bizii înfundat în domeniul sau de la unu la trei sute de cicluri Mari intensitatea și rasuci divizorul Bizii cresc și o data cu el se ridica și parul ei roșu-auriu tremurînd și agitîndu-se, fiecare fir încercînd cu disperare sa fuga de celelalte Urca frecvența la zece mii de cicluri apoi o cobori brusc la un aproape neauzit unsprezece la extremități, parul ei cadea, dar în jur de o mie o suta, se ridica (așa cum spusese și fata) de maniera unei spe-rietori

Reduse la un nivel mai mult sau mai puțin suportabil și lua electroscopul Veni spre ea zîmbînd

— Tu însăși ești un electroscop, știi? Și un gene-rator Van der Graaf, viu, și, în același timp, o sperie-toare

— Lasa-mă jos, reuși ea să articuleze

— Nu înca Te rog, fii tare Potențialul dintre tine și orice altceva de aici este atît de mare incît te-ai putea descărca în orice îți vine în preajma N-ai pați mare lucru — nu este curent electric — însa ai putea suferi niște arsuri și un șoc nervos

Ridica electroscopul, chiar de la distanța și în agi-tația în care se gasea, fata zări lamelele de aur de-parîndu-se Barbatul o ocoli, privind mereu electro-scopul, mișcîndu-l înainte, înapoi și în lateral La un moment dat merse pînă la generator și-l mai redu-se

— Emiți un cîmp atît de puternic incît nu pot se-siza variațiile, îi explică el, apropiîndu-se ceva mai mult

— Nu mai pot rezista prea mult, nu mai pot mur-mura fata el n-o auzi, sau o ignora Deplasa elec-troscopul linga abdomenul ei în sus dintr-o parte în cealalta

— Da, Uite-l! exclama el, apropiînd instrumentul de sinul ei drept

— Ce? scînci fata

— Cancerul tau Sinul drept, jos, înspre subțioara Destul de rau, fluiera barbatul E malign

Fata se clatina, apoi se prabuși înainte Un intune-ric bolnav se napusti peste ea și o atinse într-o ex-plozie orbitoară de alb-albastru dupa aceea se narui peste ea ca o avalanșa

Locul unde peretele se întîlnește cu tavanul Alt perete, alt tavan Nu le-a mai vazut pînă acum Nu conteaza Nu-mi pasa

Dormi

Locul unde peretele se întîlnește cu tavanul Ceva în cale Chipul lui aproape supt, obosit ochii însa patrunzatori Nu conteaza Nu-mi pasa

Dormi

Locul unde peretele se întîlnește cu tavanul Puțin mai jos lumina soarelui Peste niste crizanteme rugini-aurii într-un vas de sticla verde-auriu Din nou ceva în cale chipul lui

— Ma poți auzi?

Da dar nu raspunde Nu te mișca Nu vorbi

Dormi

O camera, un perete o masa, un barbat care se plimba, o fereastră întunecata și flori despre care ai zice ea sint viu, dar nu știi ca sint taiate și mor? Ele știu asta?

— Cum te simți? glasul este neliniștit

— Mi-e sete

Rece iar aciditatea îi amorțește maxilarele Suc de grefe, Rezemata de brațul lui în timp ce cu mina cealalta ține paharul oh nu nu

— Mulțumesc Mulțumesc foarte

Încearca sa te ridici cearceaful hainele mele!

— Iarta-mă îi ghiceste el gîndurile Unele lucruri care ar trebui facute bine n-au ieșit chiar așa rochia și ciorapii Totuși, le-am spalat, le-am uscat și te aş-teaptă Acolo

Rochia de lina maro, ciorapii și pantofii pe scaun El se retrage politicos, așezînd paharul pe noptiera, linga o carafa

— Ce lucruri?

— Vomatul Olița raspunde barbatul candid

Acoperîndu-se cu cearceaful ce poate ascunde trupul dar nu și stînjeneala

— Iarta-mă Am

Clatina din cap și maginea lui se mișca înainte și înapoi

— Ai suferit un șoc și nu ți-ai mai revenit

Ezita Era pentru prima data ca-l vedea ezitînd Pentru o clipa aproape ca i citi gîndurile Sa i spun adevărul? Așa și facu

— N-ai vrut sa-ți mai revii

— Am uitat totul

Parul electroscopul Injecția, raspunsul elec-trostatic

— Nu rosti fata nestîind apoi amintindu și Nu!

— Stai așa! striga el și veni linga pat apasîndu-și palmele pe obrazii ei Nu mai da înapoi Poți face, fata Poți pentru ca acum totul e în regula înțelegi? Nu ai nimic!

— Mi-ai spus ca am cancer Era enervata acuza-toare Barbatul rise pur și simplu rise

MIHAI DAN PAVELESCU

— Ba tu mi-ai spus că ai
— Da, dar eu nu știam
— Atunci este explicabil, facu el ușurat. Eu n-am făcut nimic care să determine o asemenea auto-închistare de trei zile, trebuia să fi fost în interiorul tau
— Trei zile!

Barbatul încuviință și continuă

— Cîteodata, devin puțin cam pompos. Asta deoa-rece, în majoritatea cazurilor, nu greșesc. Am mers prea departe, nu-i așa, cînd am presupus că ai fost la un doctor și ți-ai făcut o biopsie?

— Mi-era teama, recunosc. Mama și matusa au murit din așa ceva, iar sora mea a suferit o mas-tectomie radicală. Nu puteam suporta. Și cînd mi-ai...

— Cînd ți-am spus ce știai deja și nu voiai să auzi, n-ai rezistat. Ai leșinat pe loc, știai? N-avea însă nici o legătură cu cei șaptezeci de mii de volți cu care erai încărcată. Te-am prins în brațe.

Întinse minile și fata se retrase instinctiv, însă el rămase pe loc, arătîndu-le pîna cînd ea le privi și zări arsurile roșii de pe antebrațe și bicepsii, disparînd sub minile scurte ale cămășii

— Vreo nouă zecimi m-au lovit și pe mine, recunosc bărbatul, dar bine că nu ți-ai spart capul, sau altceva

— Mulțumesc, făcu ea automat, apoi începu să plîngă. Ce-o să fac acum?

— Ce să faci? Te întorci acasă, acolo unde o fi, și, îți reîncepi viața, indiferent ce înseamnă asta

— Dar mi-ai spus...

— Cînd o să înțelegi că eu n-am făcut altceva de-cît să-ți pun un diagnostic?

— Adică... spui... l-ai vindecat?

— Vreau să spun că tu îl vindeci, chiar acum. Ți-am explicat totul înainte, acum îți amintești?

— Nu complet, dar îmi amintesc. Pe furis (dar nu îndeajuns, deoarece el o zări) pipai cu mîna sub cearceaf, caîntind tumoarea. E tot aici.

— Dacă ți-aș fi dat cu un par în cap, roști el cu o simplitate ușor exagerată, ai avea un cucui. Ar fi acolo și mîine, și poimîine. După încă o zi, ar fi mai mic, iar într-o săptămîna ar dispărea. Este același lu-cru.

În sfîrșit, fata pricepu

— Un vaccin împotriva cancerului.

— Dumnezeu, se răsti el. Numai privindu-te și-mi dau seama că iar o să ascult discursul. Nu mai am chef

— Ce discurs? făcu ea uimită

— Cel cu datoria mea față de omenire. Are două direcții și mai multe variante. Direcția întâi e în lega-tură cu datoria mea în fața omenirii, dar în realitate se referă la faptul că am putea face ceva lovele. Direc-ția a doua, pe care n-am auzit-o prea des, se ocupă numai de răspunderea mea față de umanitate. Direcția a doua neglijează scriba cu care omenirea primește lucrurile bune, cu excepția cazurilor cînd acestea provin din surse recunoscute și respectate. Direcția întâi este perfect conștientă de asta, dar e foarte iscusită în găsirea unor căi de ocolire ale pro-blemei.

— Nu... începu ea

— Variantele, o întrerupse bărbatul, sînt însoțite

de lumina revelației, cu sau fara religie și/sau misti-cism, sau sînt ingradite de scopul etico-filozofic, căutînd să ma forțeze să ma predau prin inovație amestecată, mai mult sau mai puțin, cu compasiune

— Voiam doar

— Tu, o arată el cu degetul, te-ai lipsit singură de-a deveni cea mai frumoasă exemplificare a spuselor mele. Dacă presupunerile mele ar fi fost corecte și te-ai fi dus la doctor, iar acesta ar fi diagnosticat cancer, trimițîndu-te la un specialist și apoi la altul, pentru o nouă consultație, ai fi intrat în panică, ai fi venit la mine și te-aș fi vindecat. Te-ai fi întors după aceea la numeroșii tăi doctori, povestindu-le miracola-lui, și știi ce ți-ar fi răspuns? „Regenerare spontană a țesuturilor”, asta ți-ar fi răspuns. Și nu numai docto-rii, izbucni el brusc. Fiecare are reclama lui. Cel cu regimul alimentar ar fi indicat semințele de griu, sau pîine din orez macrobiotic, preotul tău ar fi căzut în genunchi privind cerul, geneticianul ar fi bătut cîmpii cu genele și te-ar fi asigură că și bunicii tăi au avut probabil regenerări spontane fara să fi știut vreodată.

— Te rog! îl imploră fata, însă bărbatul continuă:

— Știi ce sînt eu? Am două diplome de inginer, mecanic și electric, și o diplomă în drept. Dacă ai fi destul de nebuna ca să povestești cuiva ce s-a întîm-plat aici (ceea ce sper că n-o să faci, deși știu cum să ma apar), aș putea fi condamnat pentru practica-rea medicinelor fara diploma, m-ai putea acuza de agresiune pentru că am infipt un ac în tine, și chiar de răpire, dacă ai putea dovedi că te-am carat din la-borator și pîna aici, Nimeni nu s-ar uita la faptul că te-am vindecat de cancer. Nu știi cine sînt nu?

— Nu, nu-ți cunosc nici măcar numele.

— Și nici n-o să ți-l spun. Nici eu nu-l cunosc pe al tău

— Oh! Ma cheamă

— Nu-mi spune! Nu-mi spune! Nu vreau să-l auz! Ma interesea doar tumoarea ta și alit. Doream să dis-păreți, ea și cu tine, imediat cum am terminat treaba. Ai înțeles?

— Lasa-mă să ma îmbrac, roști fata apăsă, și plec chiar acum!

— Fara să ți un discurs?

— Fără să țin un discurs. Mîina i se schimbă însă în jale și adaugă: voiam să-ți spun că sînt recunoscă-toare. Ar fi fost bine?

Și furia lui se mai potolise, deoarece se apropie de pat și se lasa pe vine, aplecîndu-se mai mult spre fata

— Atîta ajunge. Deși, n-o să fii pe de-a-ntregul recunoscătoare încă zece zile pîna trece umflătura tumorii sau poate șase luni, un an, doi, cinci, cît timp analizele au să dea rezultate negative

Simți atîta tristețe înapoia cuvintelor, încît se trezi caîntîndu-și mîna cu care se sprijinea de pat. Bărbatul nu și-o retrase, dar nici nu pareă că o incurajează

— De ce nu pot fi recunoscătoare acum?

— Asta ar fi un act de credință, roști el amar, și așa ceva nu mai există, dacă a existat vreodată. Se ridică și se îndrepta spre ușa. Te rog să nu ieși di-seară. E întuneric și nu cunoști locurile. Ne vedem dimineață

Cînd se făcu dimineață, ușa era deschisă. Patul era

MIHAI DAN PAVELESCU

facut și cearceafurile împăturite erau așezate pe un scaun, împreună cu perna și prosopul. Fata nu mai era.

leși în curticica interioară și privi bonsaiul

Soarele dimineții înghețase în aur frunzele de sus ale bătrînului copac, reliefîndu-i ramurile rasucite, în tonuri de un brun-cenușiu, cu nuanțe catifelate. Numai tovarășul de viață al unui bonsai (există proprietari de bonsai, dar aceștia sînt o specie inferioară) înțelege pe de-a-ntregul relația dintre ei. Copacul are o personalitate proprie și exclusivă, deoarece este o ființă vie, iar ființele vii se schimbă mereu și există felurite căi în care vrea să se schimbe un copac. Un om zărește copacul, face extrapolări și extensii mentale ale celor văzute și se apucă să le îndeplinească. La rîndul său, copacul va face numai ceea ce poate face un copac; va rezista, cu prețul morții, încercării de a-l obliga să realizeze ceva ce nu poate, sau într-un timp mai scurt decît are el nevoie. Formarea unui bonsai este întotdeauna un compromis și întotdeauna o cooperare. Nici omul și nici copacul nu pot crea singuri bonsaiul; pot acest lucru numai împreună și trebuie să se înțeleagă unul pe celălalt. Iar pentru asta trebuie multă vreme. Îți întipărești în minte bonsaiul, fiecare rămurică, unghiul fiecărei crapături sau ramuri și, stînd treaz noaptea sau în pauza, la o mie de kilometri depărtare, îți amintești linia asta sau cealaltă și îți faci planuri. Cu sîrmă, apă și lumină, cu umbrare, plantînd buruieni ce absorb apa, sau biocîndu-i accesul rădăcinilor într-o anumită direcție, îi explici copacului ce dorești, iar dacă explicația este bine făcută și există suficientă înțelegere, copacul va răspunde și te va asculta... parțial. Întotdeauna va exista o variație, exprimînd auto-respectul. „Bine, fac ceea ce vrei, dar o fac în felul meu.” Iar pentru aceste variații, copacul va dori întotdeauna să prezinte o explicație logică și clară și cel mai adesea (aproape zîmbind) îi va da omului de înțeles că el ar fi evitat toate acestea, dacă înțelegea lui ar fi fost ceva mai bună.

Este cea mai lentă sculptură din lume și, uneori, te întrebi cine pe cine sculpează, omul sau copacul.

Rămase așa vreo zece minute, privind revărsarea de aur peste crengi, apoi se îndreptă spre un dulăpior din lemn, scoase dinăuntru o bucată lungă de bumbac, deschise una din laturile de sticlă ale atriumului și întinse pinza peste rădăcinile și pămîntul dintr-o parte a trunchiului, lăsînd restul deschis pentru apă și vînt. Poate după un timp, o lună sau două, vreo mîlădiță din ramurile superioare va înțelege aluzia și fluxul regulat de umezeală ce urcă prin stratul cambium va renunța la drumul acela în sus și va fi convins să apuce pasajul orizontal. Sau poate nu, și atunci va fi necesar limbajul mai aspru al sirmelor și indoirii. S-ar putea, însă, să aibă ceva de spus în legătură cu dreptul ramurii de-a merge în sus și poate o va spune suficient de convingător ca să-l lămuirească pe om; un dialog lent, plin de înțelesuri, și rodnic.

— Bună dimineața.

— La naiba! izbucni bărbatul. Era gata să-mi mușcă limba. Credeam că ai plecat.

— Așa voiam. Fata ingenunchease în umbră, cu spatele la peretele interior și fața spre atrium. M-am oprit înșă ca să stau puțin cu copacul.

— Și?

— M-am gîndit mult.

— La ce?

— La tine.

— Ce să-ți spun?

— Uite, roști ea hotărîtă, n-o să mă duc la nici un doctor să-mi fac analize. Nu voiam să plec pînă nu-ți spuneam asta și pînă nu eram sigură că mă crezi.

— Hai înăuntru, să mîncăm ceva.

— Nu pot, chicoti ea protestînd. Mi-au amorțit picioarele.

Fară să ezite, o lua în brațe și ocoli atriumul. Cu brațele după gîtul lui, ea îl întrebă:

— Mă crezi?

Bărbatul continuă să meargă pînă ajunseră la dulăpiorul din lemn și atunci se opri, privind-o în ochi.

— Te cred. Nu știu de ce ai luat hotărîrea asta, dar doresc să te cred.

O așeză pe dulăpior și se dadu înapoi.

— Este actul de credință de care ai pomenit, explică ea cu gravitate. M-am gîndit că ar merita să-l ai, măcar o dată în viață, ca să nu mai spui așa ceva.

Atîns încetîșor podeaua cu tălpile.

— Aui, zîmbi ea forțat. Mă înțeapa și furnică.

— Te-ai gîndit multă vreme.

— Da. Mai vrei?

— Sigur că da.

— Ești un om furios și înspăimîntat.

— Ia mai spune-mi despre asta, păru el încîntat.

— Nu, roști încetîșor fata, tu să-mi spui. Vorbesc foarte serios. De ce ești furios?

— Nu sint!

— De ce ești atît de furios?

— Ți-am spus că nu sint! Deși, zîmbi el, mă împingi într-acolo.

— Bine, de ce?

O privi lung și cu atenție.

— Chiar vrei să știi?

Fata încuviință.

Bărbatul arătă cu mîna în jurul său.

— De unde crezi că au apărut toate astea: casa, terenul, aparatura?

Ea tăcu, așteptînd.

— Un sistem de evacuare, urmă el, îngroșîndu-și glasul așa cum avea obiceiul. Un mod de-a ghida gazele arse din motoare, astfel încît să iasă rotîndu-se. Particulele solide nearse intră în pereții tobei, într-o cămașă din vată de sticlă ce poate fi înlocuită cu alta curată după cîteva mii de kilometri. Restul gazelor sint arse din nou de scînteia propriei buji și ceea ce poate arde, arde. Căldura degajată se utilizează la preîncălzirea combustibilului; restul este rotit iarăși printr-un cartuș. Ceea ce iese în cele din urmă este, cel puțin după normele zilelor noastre, destul de curat și, datorită preîncălzirii, motorul dă o putere mai mare.

— Deci, ai făcut o grămadă de bani.

— Da, o gramadă de bani, incuviință el. Înșă nu pentru că dispozitivul s-ar folosi pentru scăderea poluării aerului. Banii i-am luat deoarece o companie

MIHAI DAN PĂVELESCU

producătoare de automobile a cumparat patentul și l-a închis într-un seif. Nu le convenea, pentru ca îi costa să-l instaleze pe mașină. Unor prieteni de ai lor din industria rafinării nu le suridea, deoarece obținerea performanței ridicate din combustibil brut în sfârșit n-am știut ce să fac, dar nu voi mai repeta greșeala. Totuși da, sunt furios. Eram furios înca de pe când eram un puști și lucram pe un petrolier. Ne-au trimis sa spalam cloașonul cu sapun de rufe și cirpe, iar eu am coborât pe țarm și am cumparat detergent. Când l-am încercat, era mai bun, mai rapid și mai ieftin. L-am dus sa i-l arat boțmanului și mi-a troznit una în falca pentru ca faceam pe nebunul, în fine, era beat. Insa momentul greu a fost atunci când fostele din echipaj au auzit întâmplarea și s-au aliat împotriva mea, pretextând ca eram „omul companiei” — pe o nava asta este un nume de ocară. Nu puteam înțelege de ce oamenii se opun mai binelui.

Toata viața mea a fost așa. Am în creier ceva care ramine acolo. Am obiceiul sa pun o întrebare după alta. De ce-i așa și așa? De ce nu poate fi așa și așa? Intotdeauna există o întrebare noua despre orice lucru sau situație, dar în nici un caz, nu trebuie sa abandonezi atunci când un răspuns îți place pentru ca, intotdeauna, după el exista un altul. Iar noi trăim într-o lume unde oamenii nu vor sa puna urmatoarea întrebare!

Am fost platit din plin pentru lucruri pe care oamenii nu vor sa le foloseasca, și dacă sînt tot timpul furios este numai vina mea — recunosc, pentru ca nu ma pot opri sa nu pun urmatoarea întrebare și sa dau raspunsuri. În laboratorul meu exista vreo cinci-șase minunații pe care nu le va vedea nimeni, niciodata și am alte cincizeci în cap. Ce poți face inasa într-o lume unde oamenii prefera sa se ucidă între ei într-un deșert, deși le-ai aratat că poate deveni verde și înfloritor, cînd se nenorocesc, azvîrlînd miliarde pentru descoperirea unor zacaminte noi de petrol, cu toate ca s-a demonstrat de nenumarate ori ca combustibilii fosili ne vor ucide pe toți?

Da, sînt furios. N-ar trebui să fii?

Fata lasa ecourile glasului sau sa se risipeasca în curticica, apoi afara prin deschizatura din virful atriumului, și mai aștepta încă puțin, ca sa-l lase sa-și dea seama ca era cu ea nu numai cu el și cu furia lui. El zîmbi vinovat cînd își dadu seama și fata rosti:

— Poate ca, în loc sa pui o întrebare corecta, pui o alta întrebare. Eu sînt de parere ca oamenii care traiesc după judecatile și maximele celor vechi încearca sa nu gindeasca, totuși cunosc una care merita atenție. Suna cam așa. Dacă pui o întrebare așa cum trebuie, ai și obținut raspunsul.

Facu o pauză, se convinse ca el o urmărea atent, și urma:

— Adica, dacă pui mina pe o soba fierbinte, te poți întreba: Cum sa fac sa nu mai ardă mina? Iar raspunsul este destul de limpede, nu? Dacă lu-

mea respinge ceea ce ai de oferit, te poți întreba dacă nu cumva raspunsul este chiar în oferta ta.

— Raspunsul este limpede, mormai barbatul. Oamenii sînt proști.

— Știi foarte bine ca raspunsul nu este acesta.

— Și care este?

— Oh, asta n-o pot spune eu! Tot ce știu este ca dacă vrei rezultate într-o problema ce-i privește pe oameni, modul în care o faci este mai important decît ceea ce faci. Adica, tu știi deja cum sa obții ceea ce vrei de la copac, nu?

— Sa ma ia dracu'!

— Oamenii sînt și ei ființe vii. Eu nu știu nici a suta parte din ceea ce faci cu bonsaiul, dar știu urmatorul lucru. Atunci cînd începi cu unul, nu-l alegi intotdeauna pe cel puternic, drept și sanatos. Cel răsucit și bolnav poate fi transformat inasa într-o minune. Cînd o să ajungi sa modelezi omenirea gîndește-te la asta.

— Ce sa-ți. Nu știu dacă sa-ți rid în fața sau să-ți ard una!

Fata se ridica. Abia acum își dadu seama cît era de înalta.

— Hai, hai. Ți-ai dat seama ca era numai o figură de stil.

— Ah, nu m-am simțit amenințata. Dar, totuși, este mai bine sa plec.

— Ți-e frica sa pui urmatoarea întrebare? zise el cu șiretenie.

— Da.

— Oricum pune-o.

— Nu!

— Atunci, o s-o fac eu în locul tău. Spuneai ca sînt furios și înspăimîntat. Vrei sa știi de ce mi-e teama?

— Da.

— De tine. Ma înfricoșezi îngrozitor.

— Vorbești serios?

— Ai un mod de-a provoca onestitatea, își alese el cu dificultate cuvintele. O să spun ceea ce știu ca gîndești: mi-e teamă de orice relație strînsa cu cineva. Mi-e teama de ceea ce nu pot înțelege cu ajutorul unei șurubelnite, al unui spectroscop sau al unui tabel de cosinusuri și tangente.

Glasul îi pastra un ton ironic, inasa miinile îi tremurau.

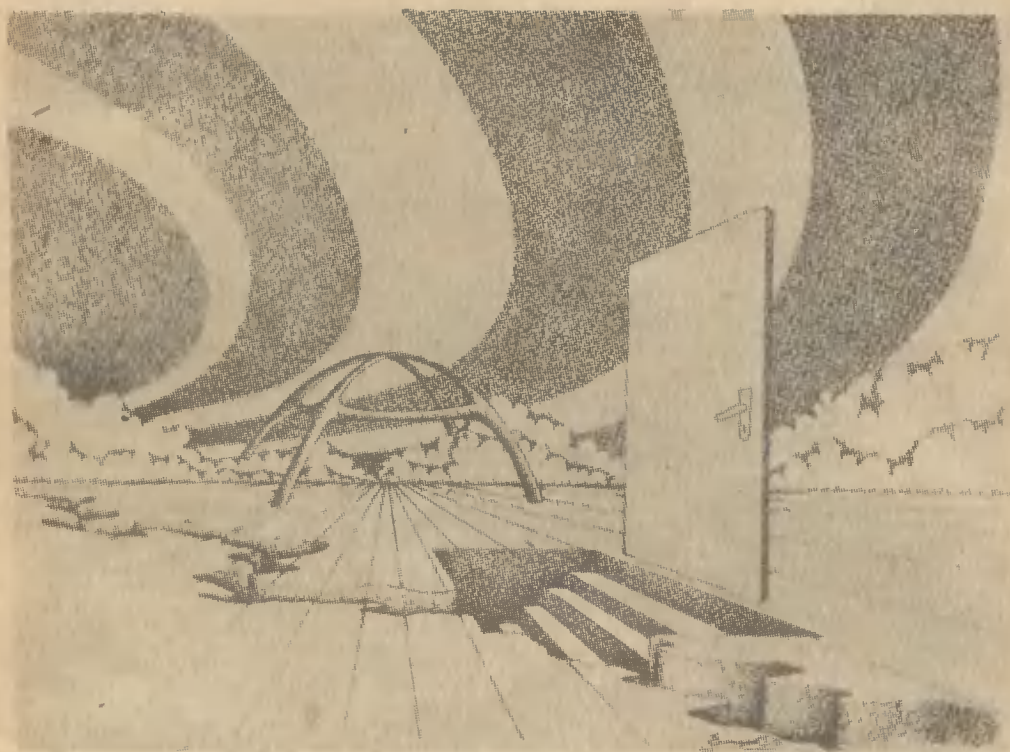
— O poți face, fie uđind o parte șopti fata, fie expunînd-o soarelui. O tratezi ca pe o ființa vie, ca pe o specie, ca pe o femeie sau pe un bonsai. Dacă o lași sa fie ea inasa, ai rabdare și o îngrijești, va ajunge ceea ce dorești tu să fie.

— Cred, articula barbatul, ca-mi faci un fel de oferta. De ce?

— Ștînd aici majoritatea nopții, raspunse ea mi-am imaginat un lucru ciudat. Crezi că doi copaci bolnavi și răsuciți vor face vreodata un bonsai unul din celălalt?

— Cum te cheama?, o întreba el.

MIHAI DAN PAVELESCU

desen de EMIL BOGOS

cordwainer smith

JOCUL ȘOBOLANULUI ȘI AL DRAGONULUI

MASA DE JOC

Pinlit este o meserie tare a naibii, se gîndi Underhill, închizînd furios ușa. Degeaba poartă o uniformă și arată a soldat, dacă oamenii nu apreciază ceea ce faci.

Se așeza în scaun, lasîndu-și capul pe spate și își împinse casca în jos pe frunte.

În timp ce aștepta să se încălzească pinsetul, se gîndi la fata din condorul exterior. Îl privise disprețuitor.

— Miau! Atîta spusese, dar parcă îi dăduse o palma.

Ce îl crezuse, un idiot, un trîntor, un nimic îmbrăcat în uniformă? Știa oare că pentru fiecare jumătate de oră de pinlit avea minimum două luni de refacere în sanatoriu?

Setul se încălzise. Simțea în jurul lui adîncimea spațiului, simțea ca și cum s-ar fi aflat în mijlocul unei imense rețele cubice, alcătuită din neant. Acolo în neantul acela, își dădea seama de oroarea dureroasă a spațiului însuși, și putea percepe teribila ne-

MIHAI DAN PAVELESCU

liniște a particulelor risipite de praf

Pe cînd se relaxa, îl patrunse siguranța solidă a Soarelui, a Lunii și a mecanismului planetelor familiare. Sistemul solar era la fel de simplu și incitant ca un ceas vechi cu cuc ticăind liniștit. Sateliții lui Marte alergau în jurul planetei aîdoma unor șoricei speriați, deși goana aceea nu însemna decît ca totul era în ordine. Undeva, deasupra planului eclipticii, simțea un nor dens de praf interstelar plutind dincolo de coridoarele de trecere ale navelor.

Nu exista nimic care să fie înfruntat, nimic care să provoace mintea sau să smulga sufletul dintr-un trup ale cărui rădăcini își trageau seva dintr-un efluviu la fel de tangibil ca și singele.

Nimic nu se apropia de Sistemul Solar. Putea să poarte pinsetul pentru vecie, fără a fi altceva decît un astronom telepat care putea simți pulsându-i în creier protecția caldă, fierbinte a Soarelui.

Woodley intra

— Tot bătina lume care tîcise, zise Underhill. Nimic deosebit. Nu-i de mirare că pînă nu s-a inventat planoformul, nimeni nu s-a deranjat să îmbunătățească pinsetul. Aici, cu Soarele fierbinte în jurul nostru, e liniște și e bine. Simți cum totul se sucește și se învîrtește. E draguț, împede și mititel. Parcă ai sta acasă, în fața caminului.

Woodley mormăi: Nu-și pierdea timpul vișind.

Netulburat, Underhill continua:

— Cred că ar fi fost grozav să fii unul dintre Oamenii Vechi. Ma întreb de ce au incendiat lumea cu războaie? N-aveau planoforme și nu trebuiau să-și câștige existența printre stele. Nu trebuiau să se ferească de Șobolani, sau să joace Jocul. Nu puteau inventa pinlitul pentru că nu aveau nevoie de el, nu-i așa, Woodley?

Woodley mormăi din nou: Avea douăzeci și șase de ani și încă nu a pin la retragere. Își alesese deja o fermă. Avea înapoia lui zece ani de muncă grea, își pastrase echilibrul mintal, refuzînd să se gîndească la meseria lui, îndeplinînd-o atunci cînd trebuia, dar fără să mediteze vreodată la sarcinile sale, dacă nu aparea nici o urgență.

Woodley nu fusese niciodată prea simpatizat de Parteneri. Niciunul dintre ei nu-l iubea, unii chiar îl respingeau. Ocazional, fusese suspectat de gînduri urite împotriva unui Partener, dar cum aceștia nu se gîndiseră niciodată să se plînga ceilalți pinlituri și Lorzii Instrumentaliității îl lasaseră în pace.

Underhill era încă fascinat de meserie. Fencit, vorbea într-una:

— Ce ni se întîmplă cînd trecem prin planoform? Crezi că încercăm senzația morții? Apropo, ai înțeles vreodată pe cineva cu sufletul smuls?

— Suflet smuls, asta-i un fel de-a vorbi, facu Woodley. După atîția ani, nimeni nu știe dacă avem, sau nu, suflet.

— Eu, însa, am văzut unul. L-am văzut pe Dogwood cînd s-a prăbușit. Arăta ciudat, jîlav, și cumva unsuros, de parcă singera și știi ce au făcut cu el? L-au dus în aripa aia a spitalului unde noi n-am fost niciodată, acolo sus, unde sînt și ceilalți, unde trebuie să se duca toți cei care mai trăiesc după ce i-au prins Șobolanii din Exterior.

Woodley se așeza și aprîndea o pipă straveche. În

ea ardea căva denumit tutun. Era un obicei neplăcut, dar îi dădea barbatului un aer romantic și aventuros.

— Asculta-ma, barbatule! Nu trebuie să-ți faci griji în legătura cu asta. Meseria merge tot mai bine. Partenerii la fel, i-am văzut lovînd doi Șobolani la o distanță de patruzeci și șase de milioane de mile, într-o milisecundă și jumătate. Cît timp oamenii au încercat să folosească ei pinseturile, nu izbuteau mai repede de patru sute de milisecunde și asta nu era suficient de rapid pentru a ne proteja navele. Partenerii au rasturnat situația, ei sînt mai iuți decît Șobolanii, și așa vor fi întotdeauna. Știi că nu-ți vine ușor să-ți împarți mintea cu un Partener.

— Același lucru e valabil și pentru ei, replica Underhill.

— Nu le purta de grija. Nu sînt oameni. Trebuie să se descurce și singuri. Am văzut mai mulți pinlituri prostiți de prea multa dragăleșenie față de Parteneri, decît prinși de Șobolani. De fapt, cîte persoane ai auzit tu că au fost înhațate de Șobolani?

— Underhill își privi degetele, stralucind verzi și purpurii în lumina puternică aruncată de pinset, și număra navele. Degetul mare pentru „Andromeda”, pierdută cu echipaj și pasageri, arătătorul și mijlocul pentru navele de transfer 43 și 56, gasite cu pinseturile arse și fiecare barbat, femeie sau copil de la bord mort sau nebun înelarul degetul mic și degetul mare de la cealaltă mină pentru primele trei nave de război pierdute în fața Șobolanilor — înainte ca oamenii să-și dea seama că acolo, în spațiu, exista ceva viu, capricios și rauvoitor.

Planoformul era ceva ciudat. Simțea că un

Nimic prea mult.

Ca atingerea unui curent electric slab.

Ca durerea unui dinte de lapte, cazut în copilărie.

Ca o rază de lumină pusă în fața ochilor.

Și totuși, în acest timp, o navă de patruzeci de milioane de tone, aflată undeva în jurul Pamîntului, dispărea, într-un fel sau altul, în spațiul bidimensional și aparea mai departe cu o jumătate de an lumină, sau cu cincizeci de ani lumină.

Underhill se gasea acum în Camera de Luptă, cu pinsetul pregătît și cu atît de familiarul sistem solar ticăind în interiorul capului. Iar după o secundă, sau un an (subiectiv vorbind, n-ar fi putut spune cît de mult trecea) străfulgerarea aceea de lumină trecea prin el și se trezea în Exterior, în teribilele spații deschise dintre stele. Acolo simțea sorii înșiși doar ca pe niște excrescențe pe mintea lui de telepat, în vreme ce planetele se gaseau prea departe pentru a le simți în vreun fel.

Undeva, în acel spațiu cosmic, pîndea o moarte îngrozitoare, o moarte și o oroare de un tip cu care Omul nu mai daduse piept înainte de-a ieși în spațiul interstelar. Se părea că lumina sorilor îndepărta Dragonii.

Dragonii. Așa îi denumiseră oamenii. Pentru oameni nu se întîmpla mare lucru, tremurul planoformului, apoi întunecarea de ciocan a morții instantanee sau raza întunecată a nebunii ce le pătrundea în creier.

Pentru telepați, însa, aceștia erau Dragonii.

În fracțiunea de secundă dintre depistarea telepatice a unei entități ostile aflate în vîdul negru, și lovi-

MIHAI DAN PAVELESCU

tura psihică nimicitoare, care atinge toate ființele vii de pe navă, telepații simțiseră ființe asemănătoare Dragonilor din legendele străvechi, fiare mai inteligente decât fiarele, demoni mai reali decât demonii, vortexuri flămânde, de viață și ură, apărute nu se știe cum, din materia interstelară rarefiată.

Știrea o adusesse o navă supraviețuitoare — o navă la bordul căreia se afla, din pură întâmplare, un telepat care cutreiera spațiul cosmic din mintea sa cu o rază de lumină. Dragonul se transformase în neant și nava trecuse mai departe, fără ca pasagerii să-și dea seama că fuseseră pe traiectoria Morții.

După aceea, fusese ușor... în general.

Planoformul avea întotdeauna cu el un telepat. Uterea sensibilă a acestuia era sporită enorm cu ajutorul pinseturilor, amplificatoare telepatice adaptate pentru creierul mamiferelor. Pinseturile erau conectate electronic la niște mini bombe de lumină, teleghidate. Lumina reprezenta factorul principal.

Lumina ucidea Dragonii, permițând navelor să redevină tridimensionale, hop, hop, hop, mișcându-se de la o stea la alta.

Șansele de izbândă crescuseră brusc, de la o sută la una împotriva omenirii, de la șaizeci la patruzeci în favoarea ei.

Era însă insuficient. Telepații erau antrenați să devină ultrasensibili, antrenați să descopere Dragonii în mai puțin de o milisecundă.

Se constata însă că Dragonii se puteau deplasa cu un milion de mile în mai puțin de două milisecunde, ceea ce era prea puțin pentru mintea umană ca să lanseze lumina.

Se încercase învălurea navelor într-o teacă permanentă de lumină.

Sistemul nu dăduse roade

Așa cum omenirea învățase multe despre Dragonii, se părea că și aceștia aflaseră destule despre oameni. Într-un fel sau altul, își puteau reduce volumul, apărând brusc pe niște traiectorii plane.

Se cerea o lumină puternică, de intensitatea luminii solare. Lucrul acesta se putea realiza numai cu bombe de lumină. Astfel se născuero pinlitul

Pinlit însemna detonarea unor bombe fotonucleare miniaturale, care transformau citeva grame de izotopi de magnezium în radiație luminoasă pură.

Șansele omenirii creșteau, deși tot se mai pierdeau nave.

Ajunsesse atât de rău, încât oamenii nu doreau să mai găsească navele, deoarece șiau ce aveau să vadă. Era sfârșitor să readuci pe Pământ trei sute de trupuri gata de înmormintare și alte două, trei sute de nebuni, care nu se mai puteau înzdrăveni și care trebuiau hrăniți, spălați, culcați, treziți și iarăși hrăniți până la sfârșitul vieții.

Telepații căutaseră să pătrundă în mințile celor care fuseseră loviți de Dragonii, dar nu găsiseră decât erupții orbitoare de teamă și spaimă, izbucnind din iadul primordial, sursa vulcanică a vieții.

Atunci apăruseră Partenerii

Omul și Partenerul, laolaltă, puteau face ceea ce Omul singur nu reușise. Oamenii dețineau inteligența, iar Partenerii viteza.

Partenerii călătoreau în vehiculele lor miciute, de mărimea unor mingi de fotbal, atașate în exteriorul

navelor. Călătoreau o dată cu acestea, în navele lor de trei kilograme, gata de atac.

Navele erau iuți. Fiecare purta o duzină de pinlite: bombe de mărimea unui degetar

Prin intermediul legăturilor mintale, pinlitterii aruncau Partenerii — literal vorbind — înspre Dragonii. Ceea ce oamenii li se păreau Dragonii, în mințile Partenerilor apăreau sub forma unor Șobolani uriași.

Acolo, în spațiul nemilos, mintea Partenerilor raspundea unor instincte străvechi. Partenerii atacau, lovind cu o viteză mai mare decât cea a Omului, din atac în atac până ce fie ei, fie Șobolanii erau distruși. Aproape întotdeauna, Partenerii erau cei victorioși.

O dată cu sporirea siguranței salturilor cosmice ale navelor, comerțul a crescut extraordinar, populația coloniilor s-a înmulțit, iar cererea pentru Parteneri antrenați a deveni tot mai mare.

Underhill și Woodley aparțineau celei de-a treia generații de pinlitteri, dar li se părea că meseria aceea existase dintotdeauna.

Să adaptezi cosmosul minții tale prin intermediul pinsetului, adăugind contactul cu Partenerii, sa-ți ascuți mintea pentru tensiunea unei lupte de care depindea totul — toate acestea erau lucruri pe care sinapsele creierului uman nu le puteau îndura mult timp. Pentru o jumătate de oră de luptă, Underhill avea cite două luni de odihnă. Woodley urma sa se pensioneze după zece ani de pinlit. Erau tineri. Erau iscusiți. Însă aveau limitele lor.

Foarte multe depindeau de alegerea Partenerului de purul noroc: cine pe cine trage.

AMESTECATUL CĂRȚILOR

În cameră intrară părintele Moontree și cu West care era doar o fetiță. Ei erau ceilalți doi pinlitteri. Partea umană a Camerei de Lupta era acum completă.

Părintele Moontree era un bărbat roșu la față, în vîrstă de patruzeci și cinci de ani, care până pe la patruzeci de ani dusese o viață liniștită de fermier. Abia atunci, stupefiat, autoritățile descoperiseră ca era telepat și îi aprobaseră intrarea atât de tîrziu în cariera de pinlitter. Se descurca bine, dar era extraordinar de bătrîn pentru meserie.

Părintele îi privi pe Woodley cel sumbru, apoi pe Underhill.

— Cum se simt tinerii azi? Gata de-o lupta buna?

— Părintele ar lupta într-una, chicoti West. Era o puștoaică mitică. Chicotea ascuțit. Arăta ca ultima ființă de pe lume pe care te-al fi așteptat sa o găsești în duelul aspru al pinlitterilor.

Underhill se amuzase odată, descoperind unul dintre cei mai leneși Parteneri revenind foarte vesel din contactul cu mintea fetei.

De obicei, Partenerilor nu le păsa prea mult de mințile umane cu care făceau pereche în timpul caia toriei. Partenerii adoptau o atitudine care sugera ca oricum, mintea umană era prea complicată și incredibil de încilcită. Nici un Partener nu pusese la indoială superioritatea minții omenești, cu toate ca foarte puțini erau impresionați de această superioritate.

Partenerilor le plăceau oamenii. Doreau să lupte

MIHAI DAN PAVELESCU

alături de ei. Doreau chiar să-și dea viața pentru oameni. Dar atunci când un Partener plăcea un individ, așa cum Captain Wow sau Lady May îi plăceau pe Underhill, aceasta nu mai avea nimic de-a face cu intelectul. Era pur și simplu o potrivire de temperament și de sentimente.

Underhill știa absolut sigur că era privit ca un cretin de către Captain Wow. Ceea ce îi plăcea însă acestuia la Underhill erau structura emoțională plină de prietenie, bucuria și ghidușia care razbateau din subconștientul său — dincolo de educația primită — precum și veselia cu care înfrunta primejdia. Cuvintele, cărțile de istorie, ideile, știința — toate acestea Underhill le zărea în creierul sau, reflectate din mintea lui Captain Wow, ca pe niște prostii lipsite de sens.

West îl privi pe Underhill.

— Parezi ca ai măsliut soții.

— Nu-i adevărat!

Underhill își simți urechile înroșindu-se de stînjeneală în timpul uneia dintre primele călătorii încercase să falsifice tragera la sorți, deoarece îndrăgise în mod deosebit unul dintre Parteneri, o femelă tinăra numită Murr. Era foarte ușor să cooperezi cu Murr, iar ea îi răspundea cu atîta afecțiune încît uitase că pînălul era o meserie dură și că el nu fusese instruit ca să se distreze cu Partenerul. Amîndoi erau pregătiți, și gata să intre împreună în bălăia pericolosa.

O înșelătorie fusese suficientă, îi descoperiseră și, de ani de zile, îi tachinau pe tema aceasta.

Parintele Moontree ridică cornetul din piele și scutura zarurile care le repartizau Partenerii pentru călătorie. Tragea primul, deoarece era cel mai în vîrstă.

Se strimba la cazuse un mascul bătrîn și lăcom, un dur a cărui minte era plină cu gînduri despre mincare, adevărate oceane de pește pe jumătate stricat. Odată, parintele Moontree le spusese ca simțise săptămîni de zile mirosul de untura de pește, într-atît de puternică era imaginea telepatică transmisă de mincau, îi plăcea însă nu numai peștele, ci și lupta. Uci-se șazeci și trei de Dragoni, mai mult decît oricare alt Partener în viața și era prețuit la greutatea lui în aur.

Următoarea a fost West. Îl trase pe Captain Wow. Cînd văzu rezultatul, zîmbi.

— Îmi place, facu ea. E foarte plăcut să lupți cu el. Îl simt ca este drăguț și îi place să se alinte.

— Drăguț pe naiba, se strimba Woodley. Am lucrat și eu cu el, și mi se pare mintea cea mai vicleană de pe nava asta.

— Ești rautacios, constata fata fără reproș.

Underhill o privi și se cutremura.

Nu-și dădea seama cum de îl putea accepta atît de calma pe Captain Wow. Motanul avea o minte de-a dreptul suie. Cînd era excitat, în toiul bataliei, în cap i se invalmășeau imagini confuze de Dragoni, Șobolani feroci pături moi, miros de pește și șocul spațiului, în timp ce Underhill și Captain Wow, cu conștiințele fuzionînd prin intermediul pinsetului, deveneau o imbinare fantastică de ființă omenească și pisică persană.

Asta e necazul muncii cu pisici, se gîndi Underhill. Pacat ca nimic altceva nu putea servi drept Parte-

neri. În schimb, cu pisicile puteai comunica telepatic. Erau destul de inteligente și înțelegeau necesitatea luptei, dar motivele și dorințele lor erau extrem de diferite de cele ale oamenilor.

Atîta vreme cît le comunicai imagini care aveau sens pentru ele, erau totași acceptabili, însă mintea îi se închidea și adormeau cînd recitai Shakespeare, sau Colegrave sau cînd încercăi să le explici ce era cosmosul.

Era destul de nostim să constăți că Partenerii atît de maturi și de îndrăgîți aici în spațiu erau totuna cu animalele mici pe care omul începuse, cu mii de ani în urma, să le țină pe lînga casa. Pe Pamînt, Underhill gafase de cîteva ori, salutînd pisici obișnuite, netelepatice, uitînd pentru o clipă că nu erau Parteneri. Scutura cornetul și scoase un zar.

Era norocos — îi revenea Lady May.

Lady May era Partenerul cel mai mediativ pe care-l întîlnise vreodată. În ea, pedigreeul atent selecționat al unei pisici persane atinsese o culme a dezvoltării. Era mult mai complexă decît orice femeie, însă aceasta complexitate consta exclusiv din emoții, amintiri, speranțe și întîmplări deosebite, fara aportul vreunui cuvînt.

Cînd îi contactase pentru prima dată mintea, Underhill ramăsese uimit de claritatea ei. Cu ea își reamînti de vremea pe cînd era o pisicuță. Își reamînti fiecare motan întîlnit vreodată. Văzu într-o succesiune rapidă portretele tuturor pînălterilor cu care mai facuse pereche. Și se văzu pe sine, radios, vesel și dorit.

Prinsese chiar o frîntură dintr-un gînd.

Un gînd extrem de magulitor. „Ce pacat ca nu este motan.”

Woodley culesse ultimul zar. Îi căzuse ceea ce merita un motan bătrîn și posac, lipsit de verva lui Captain Wow. Partenerul lui Woodley era cea mai inapoiată dintre pisicile de pe nava, un tip brutal și mizerabil, cu o minte inferioară. Nici antrenamentele telepatiche nu-i putuseră șlefui caracterul. Urechile îi erau pe jumătate zdrențuite, ca urmare a luptelor din tinerețe.

Era un luptător de care te puteai servi, și nimic mai mult.

Woodley mirii.

Underhill îi arunca o uitătură scîrbită. Oare mai știa și altceva decît să mirie?

Parintele Moontree îl privi pe cei trei.

— Puteți să vă luați Partenerii. Eu o să anunț Scannerul ca sîntem gata să ieșim în Exterior.

ÎMPĂRȚITUL CĂRȚILOR

Underhill formă cifrul de la cușca în care se afla Lady May. O trezi cu grija și o luă în brațe. Pisica își arcui spinarea întinzîndu-se, își încercă ghearele, încerca să toarca dar apoi se opri și-l linse pe mîna Underhill nu avea pinsetul, așa încît nu putea comunica mintal, însă din mișcările urechilor și ale mustașilor simțea ca Lady May era mulțumită că-l avea drept Partener.

Deși îi vorbi în absența pinsetului, cuvintele nu însemnau nimic pentru o pisică.

— Ce rușine ca o ființă mitică și dulce ca tine e

MIHAI DAN PAVELESCU

trimisa in gerul cosmosului ca sa vineze niște Șobolani mai mari și mai periculoși decât noi toți la un loc. Tu n-ai fi vrut asta, nu-i așa?

În loc de răspuns, Lady May îl linse din nou, torcînd fericita, îi atinse obrazul cu coada ei matatoasă și se întoarse, privindu-l cu ochi galbeni și stralucitori.

Ramaseră așa pentru o clipă, barbatul stînd pe vine și pisica încordată pe labe, cu ghearele din față înțepindu-l ușor în genunchi. Ochii omenești și cei de pisică se priveau peste un haur pe care cuvintele nu-l puteau trece, dar pe care afecțiunea îl sarise.

— E vremea să mergem, rosti Underhill.

Lady May intra ascultătoare în naveta sferică Underhill se asigura ca pinsetul miniatural stătea fixat ferm, dar confortabil, la baza creierului ei. Îi viri apoi labele în teci, astfel încît să nu se ranească în excitația luptei.

— Ești gata?, o întreba încetîșor.

Ea își arcui spinarea, cit de mult îi permiteau legăturile, și toarse ușor.

Underhill lăsa capacul și privi etanșantul întărîndu-se în jurul lui. Pisica era închisă pentru cîteva ore în containerul acela, pînă cînd, după terminarea misiunii, avea să fie scoasă de către un expert în tăierea cu arc scurt.

Ridica naveta și o introduse în tubul de eiecție. După aceea închise ușa, o încuie, se așeza pe scaun și își puse pinsetul.

Răsuți întrerupătorul.

Se afla într-o camaruță mică, mică și caldă, caldă, trupurile celorlalți trei oameni se mișcau în preajma lui, iar luminile puternice din tavan îi apasau pleoapele închise.

În timp ce pinsetul se încălzea, camera dispărea. Oamenii din ea deveneau grămăjoare stralucitoare de foc, carbuni aprinși, foc roșu întunecat, cu conștiința vieții arzînd aidoma taciunilor dintr-un câmin.

Pinsetul se încălzea și mai mult și simți Pamîntul chiar sub el, simți nava deplasîndu-se, simți Luna rotîndu-se după planeta, simți planetele și Soarele cel bun și cald care îndepărta Dragonii de pamîntul natal al oamenilor.

În sfîrșit, era complet conștient.

Putea telepatică ajungea la o departare de cîteva milioane de mile. Mult deasupra eclipticei, simți praful cosmic pe care îl remarcase mai devreme. Cu un fior de tandrețe și caldura, simți conștiința lui Lady May contopindu-se cu a sa. Conștiința ei era limpede și precisă, și în același timp clar definită în minte ca și aroma unui parfum. O simțea odihnitoare și liniștitoare. Putea simți bucuria ei. Nu era tocmai un gînd, ci o emoție primară.

Formau în sfîrșit un tot.

Într-un ungher îndepărtat și micuț al minții sale, mai mic decît cea mai mică jucarie din copilăria lui, continua să fie conștient de existența camerei și a navei, precum și de cea a parintelui Moontree, vorbind prin telefon cu un capitan Scanner, care raspundea de nava.

Creierul lui prinsese ideea cu mult înainte ca urechile să recepționeze cuvintele. Sunetele urmau gîndirii așa cum tunetul de pe plaja urma fulgerului de deasupra oceanului.

— Camera de Lupta este gata. Pregatiți planoforul.

JOCUL

Underhill era întotdeauna ușor exasperat de modul în care Lady May simțea evenimentele înaintea lui.

Se încordase în vederea fiorului pe care îl încerca întotdeauna cu planoforul, însa înregistra senzațiile ei înainte ca el să fi simțit ceva. Pamîntul se îndepărtase atît de mult, încît îi trebuia cîteva milisecunde pînă găsî Soarele în colțul din dreapta sus al minții lui telepatice.

A fost un salt bun, își spusese. Încă patru, cinci hopuri și am ajuns.

La cîteva sute de mile în afara navei, Lady May îi raspundea în gînd „Oh, om uriaș, generos și cald! Oh, Partener brav, prietenos, tandru și gigantic! E minunat cu tine, ești atît de bun, bun, bun, cald, cald, gata de lupta, gata de plecare, este atît de bine cu tine.”

Underhill știa că ea nu gîndea în cuvinte, ci mintea lui recepționa amalgamul de imagini emis de pisică, traducîndu-l în corespondențe umane.

Cu toate acestea, niciunul dintre ei nu era absorbit în jocul acela de tandrețe mutuală. El investiga undeva cu mult dîncolo de sfera ei perceptivă, pentru a vedea dacă nu se apropia ceva de nava. Era placut și nostim să faci două lucruri în același timp. Scotcea spațiul prin intermediul pinsetului și, simultan, gîndea unul din gîndurile ei, fătăcite, un gînd iubitor, plin de afecțiune, pentru un fiu cu chipul auriu și o blană albă și incredibil de mătăsoasă.

În timp ce caută prin spațiu, recepționa, avertismentul ei.

— Sărîm din nou!

Așa se și întîmpla. Nava se deplasase la al doilea planoform. Constelațiile erau altele. Acum, Soarele se găsea la o departare incommensurabilă. Simțea cu greu pînă și stelele mai apropiate. Aici era tarîmul Dragonilor, aici în spațiul deschis și îndepărtat de stele, Underhill cauta cu rapiditate în departare, încercînd să prevadă pericolul, gata oricînd să o trimită pe Lady May într-acolo.

Spaima îi izbi mintea brusc, clară, definită, aproape un șoc fizic.

West găsisese ceva — ceva imens, lung, negru, rau, lacom și oribil îl aruncase într-acolo pe Captain Wow.

Underhill încercă să-și pastreze mintea limpede. — Atenție!, striga el telepatic spre ceilalți, căutînd s-o deplaseze pe Lady May.

Într-un colț al luptei, simți furia pasionată a lui Captain Wow în vreme ce motanul persan detuna bombe de lumină spre linia de praf ce amenința nava și pe oamenii dinăuntru.

Proiectilele ratară ținta puțin.

Praful își schimbă forma într-una de sulță.

Încă nu se scurseseră trei milisecunde.

Parantele Moontree vorbea cu cuvinte omenești, cu o voce curgînd încet, precum siropul gros dintr-un borcan.

— C-a-p-i-t-a-n-e.

Underhill presupuse că parintele voia să spună

MIHAI DAN PAVELESCU

„Capitane, acționează rapid!”

Lupta avea sa se termine înainte ca parintele Moontree să termine ce avea de spus.

Alte câteva fracțiuni de milisecundă și Lady May se afla pe traiectoria optimă.

Acum ieșeau la iveală viteza și îndemânarea Partenerilor. Lady May putea reacționa mult mai repede decât el. Ea vedea amenințarea sub forma unui Șobolan uriaș, napustindu-se spre ei.

Lady May putea expedia bombe cu un discernământ care lui Underhill îi lipsea.

El era conectat la mintea ei, dar nu o putea urmări.

Conștiința lui recepționa senzațiile răni făcute adversarului. Nu semăna cu nimic pămîntean — o durere primară, nebună, care îi ardea pîntecele.

Începu să se chircască în scaun.

În realitate, nu avusese timp să miște un singur mușchi și Lady May izbi dușmanul.

Cinci bombe fotonucleare fulgerară peste o sută de mii de mii.

Durerea din corp și din creier îi dispăru.

Simți o undă de jubilaie sălbatică, teribilă și funebă, trecînd prin mintea lui Lady May, care își ucise adversarul. Pisicile erau însă întotdeauna dezamăgite să descopere că dușmanii, simțiți ca niște Șobolani uriași, dispăreau în momentul culminant.

Îi simți apoi oboseala, durerea și teama, revarsîndu-se peste amîndoi după încheierea luptei, mai rapidă decât un clipt din ochi. Simți în același timp atingerea fierbinte și înepătore a planoformului.

Nava efectuease un nou salt.

Îi simți pe Woodley transmițîndu-i mental: „Nu te mai obose! Supraveghează eu cu bătrînul.”

Un hop, și apoi din nou.

Nu știu unde se află, pînă cînd nu zări dedesubt lumina spațiportului Caledoniei.

Își relua pinsetul, cu o oboseală fără de sfîrșit, și o readuse pe Lady May în tubul de eiecție.

Era pe jumătate moartă de epuizare, dar îi simțea bataile inimii, îi auzea pulsul cu mintea și prinse urma recunoscătoare a mulțumirilor ei.

REZULTATUL

Îi internară în spitalul din Caledonia.

Doctorul era prietenos, dar ferm.

— Aproape ca ai fost atins de Dragon. Efectiv, te-a ras în trecere. A fost atît de rapid încît va trece ceva timp pînă o să putem oferi o explicație științifică. În orice caz, dacă mai dura numai câteva zecimi de milisecundă, erai bun de azilul de nebuni. Ce pisică ai avut cu tine?

Underhill simți cum cuvintele îi ieșeau încetîșor. Vorbele erau un lucru extrem de complicat în comparație cu viteza, bucuria gîndirii și limpezimea conectării a doua minți. Cu toate acestea, vorbele erau

singurele prin care se putea face înțeles de către oameni banali, așa cum era medicul acela.

Buzele i se mișcară cu greu, articulînd cuvinte

— Să nu ne numești Partenerii, „pisici”! Au dreptul să fie Parteneri. Luptă pentru noi, în aceeași echipă. Ar fi trebuit să știi că noi nu le spunem niciodată „pisici”, numai Parteneri. Ea ce face?

— Nu știu, răspunse doctorul pocăit. O să ne interesăm. Între timp, odihnește-te, bătrîne. E singurul lucru care te poate ajuta. Poți adormi, sau ai nevoie de un sedativ?

— Pot să dorm, încuviință Underhill. Vreau să știu ce este cu Lady May.

— Nu te interesează ce s-a întîmplat cu ceilalți oameni? interveni sora, puțin surprinsă.

— Nu au pățit nimic, zise Underhill. Știam asta înainte de-a sosi aici.

Întinse brațele, suspină și zîmbi înspre ei. Văzu că se relaxară, începînd să se uite la el ca la un om, nu ca la un pacient.

— N-am nimic, le spuse Underhill. Vreau să știu cînd pot să-mi văd Partenerul.

Prin minte îi fulgeră un gînd. Privi sălbatic spre medic.

— Doar n-au trimis-o mai departe cu nava?

— Mă interesează imediat, zise doctorul. Îi strînse incurajator de umăr și părăsi încăperea.

Sora ridică un șervet de pe cupa cu suc rece de fructe.

Underhill încercă să-i zîmbească. Ceva era în neregulă cu fata aceea. Ar fi dorit să o vadă plecînd. La început, fusese prietenoasă, dar acum era larași distantă. Este neplăcut să fii telepat, se gîndi el. Întotdeauna cauți în mințile oamenilor, chiar dacă nu-ți răspund.

Brusc, sora se întoarse către el.

— Voi, pinliteni! Voi, și pisicile voastre blefemate! În timp ce se îndrepta spre ușă, Underhill îi pătrunse în minte. Se văzu pe sine: un erou surizător, înveșmîntat în uniformă din piele, cu pinsetul ca o coroană regală strălucindu-i pe frunte. Își zări propriul chip, masculin și frumos, scîlpînd în mintea ei. Se văzu de la mare distanță și înțelese că sora îl ura.

În adîncul sufletului, îl ura. Îl ura pentru că era — așa credea ea — mîndru, ciudat și bogat, mai bun și mai frumos decât cei ai domă ei.

Înterupse contactul cu mintea femeii și, îngropîndu-și fața în pernă, se gîndi la Lady May.

„Este o pisică”, își spuse. „Este doar o pisică.”

Dar mintea lui nu o vedea așa — era mai presus de orice vis pe care ți l-ai putea face despre iuteala, agerime, inteligență, grație și frumusețe; răbdătoare și fără pretenții.

Avea oare să găsească, vreodată, o femeie care i-ar putea semăna?

roger zelayny

REVENIREA PUTERII

Intra în al doilea an și era ingrozitor
Tot ce încercase pînă atunci dădea acum greș.
În fiecare zi încerca să o sfarme, dar îi rezista la orice efort.

Zbiera la elevi, conducea nesăbuit și își însingura încheieturile degetelor pe mulți pereți. Noaptea stătea treaz și blestema.

Nu exista însă nimeni caruia să-i poată cere ajutorul. Problema sa ar fi fost de neînțeles unui psihiatru, care, neîndoios, ar fi încercat să-i trateze pentru cu totul altceva.

Așa încît, pleca în vara aceea petrecu o luna într-o stațiune nimic. Încerca niște droguri halucinogene, din nou, nimic. Căuta să înghebeze asociații verbale pe un magnetofon, dar cînd asculta banda îl apuca durerea de cap.

Într-o societate de oameni normali, cui se poate adresa posesorul unei puteri blocate?

Altuia asemenea lui, dacă îl poate gasi

Milt Rand cunoscuse patru persoane aiodoma lui, varul său, Gary, care murise, Walter Jackson, un predicator de culoare, care se retrăsese undeva în Sud, Tata Stefanovici, o balerina, aflată de obicei în Est și Curtis Legge, care, din nefericire, suferea o reacție schizoidă de tip paranoic, și era internat într-o instituție de stat pentru bolnavii mintali. Pe lînga alții trecuse în noapte, însă nu-i întâlnise niciodată și acum nu-i putea localiza.

Avusese și înainte blocaje, dar razbătuse prin ele în decursul unei luni. De data aceasta însă era ceva diferit și aparte. Necazuri, neplăceri, deranjuri pot zăgăzui un talent și bloca o putere. Totuși un eveniment care o sigilează complet vreme de peste un an este mai mult decît un simplu necaz, deranjament sau neplăcere.

Divorțul îl storsese complet.

Este destul de rau să știi că undeva, cineva te urăște, dar să cunoști însăși manifestarea acestei urii și să te dovedești neputincios, mîntea ei, să o vezi așa cum îți-o arată cel care te urăște, să traiești cu ea crescînd în jurul tău, toate acestea sînt circumstanțe cu mult mai neplăcute. Fie ca ești ofensat, fie ca ofensezi, atunci cînd ești urit și traiești în cercul acestei urii, ceva din tine piere, îți smulge o bucată din suflet, sau, dacă preferi, un fel de a gîndi din minte, te taie și nu cauterizează.

Milt Rand își duse psihicul singîrind prin toată țara și se întoarse acasă.

În veranda sa de sticlă, stătea și privea padurea, bea bere și se uita la licuricii din umbră, la iepuri, la pasările negre, uneori la o vulpe, alteori la un lilac.

Cîndva, fusese licurici, iepuri și pasări, o dată fusese o vulpe, alta data un lilac.

Salvăticia fusese unul dintre motivele pentru care se mutase în afara suburbiilor, adăugînd încă o jumătate de ora drumului sau spre casă.

Acum, între el și lucrurile acelea din care facuse cîndva parte, se ridicau pereții de sticlă ai verandei. Acum era singur.

Mergînd pe strazi, vorbindu-le studenților la institut, stînd într-un restaurant, teatru sau bar, se simțea gol acolo unde, odată, fusese plin.

Nu exista cărți care să-i spună unui om cum să-și recistige puterea pierdută.

În timp ce asteapta, încerca tot ceea ce-î trece prin minte. Plimbîndu-se pe pavajul fierbinte al unei amiezii de vară, traversînd pe roșu pentru că traficul este slab, privind copiii în costume de baie jucîndu-se în jurul unui hidrant gilgitori, apa murdara spălîndu-le jegul de pe picioare, în vreme ce mamele și surorile mai mari, în bluze fara spăte, fuste, moto-tolite, bermude și piei bronzate, îi urmaresc din cînd în cînd, vorbind între ele la intrarea vreunei cladiri, sau în umbra stresinii unui magazin. Milt umbla prin oraș fara o destinație anume, devenind claustrofob dacă sta prea mult într-un loc, cu sprîncele pline de transpirație, ochelarii de soare năclaiți odată cu ele, cămașa lipîndu-î-se de spăte și apoi dîndu-și drumul în timp ce el merge.

Dupa-amiaza vine un timp cînd trebuie să-și odihnească cele două caramizi fierbinți de la capatul picioarelor. Gasește o pașiste presărată cu copaci și înconjurată de arțari înalți, se așază jos și nu se gîndește la nimic timp de aproape douăzeci și cinci de minute.

— Buna.

Ceva din el ride sau plînge.

— Da, buna, sînt aici! Nu pleca! Stai! Te rog!

— Ești — ca și mine.

— Da, sînt. Poți citi în mine pentru că ești ceea ce ești. Dar trebuie să citești și să îți trimiți aici. Eu sînt înghețat. Am. Hei? Unde ești?

Este singur din nou.

Încearca să transmită. Își umple mintea cu gînduri și încearca să le împingă în afara capului.

— Te rog, întoarce-te! Am nevoie de tine. Ma poți ajuta. Sînt disperat. Ma doare. Unde ești?

Nimic.

Ar vrea să strige. Ar vrea să caute în fiecare camera din fiecare clădire de pe stradă.

În loc de toate astea, ramîne acolo pe loc.

La 9.30 în aceeași seară se întîlnesc din nou în mintea lui.

— Buna?

— Stai! Stai, pentru numele lui Dumnezeu! Nu mai pleca! Te rog, nu mai pleca! Ascultă-mă, am nevoie de tine! Ma poți ajuta?

— Cum? Ce s-a întîmplat?

— Sînt ca și tine. Sau am fost cîndva. Puteam călători cu mintea și puteam deveni alte locuri, alte lucruri, alți oameni. Acum însă nu mai pot. Am un blocaj. Puterea nu mai revine. Știu că este acolo, pot să o simt. Dar nu o pot folosi. Hei?

MEDALION

MIHAI DAN PAVELESCU

— Da, sint tot aici. Sint înșă ca plec. O să mă întorc. O să.

Milt așteapta pînă la miezul nopții. Ea nu se întoarce. O minte feminină i-o atinsese pe a sa. Vaga, slaba dar clar feminină, și purtînd puterea. Nu mai revine în noaptea aceea. El se plimbă în susul și în josul strazii întrebîndu-se care fereastră, care ușă.

Maninca la o cafenea deschisa toata noaptea, se întoarce pe paște, așteapta, se plimba din nou, se întoarce la cafenea după țigară, începe să fumeze țigara de la țigara, revine pe paște.

Sosesc zorile, sosește ziua, noaptea a trecut. Este singur, în vreme ce pasarile cercetează tacerea, traficul începe să crească, ciinii să inspecteze paștea.

Apoi, slab contactul.

— Sint aici. Cred că acum pot să rămîn mai mult. Cum sa te ajut? Spune-mi.

— În regula. Uite ce sa faci: gîndește-te la senzații, senzațiile de ieșire, de atingere în afara, spre exterior, cele pe care le ai acum. Uplete-mi mintea cu aceste senzații și trimite-le cît poți de tare spre mine. Il inunda atunci, așa cum fusese cîndva: cunoașterea puterii. Pentru el este pamînt și apă, foc și aer. Rămîne deasupra ei, inoata în ea, se încălzește la ea, se mișcă prin ea.

— Se întoarce! Nu te opri!

— Îmi pare rău. Trebuie. Ametesc.

— Unde ești?

— În spital.

Privește în susul strazii, la spitalul din colț, în stînga lui.

— Ce salon? Formulează gîndul dar chiar în aceeași clipă știe că ea a plecat.

Anesteziată, sau cu febră, se gîndește el, și probabil o vreme inconștientă.

Ia un taxi înapoi, pînă în locul unde parcase, conduce acasă, face un duș, se barbiereste, își face un mic dejun, dar nu-l poate minca.

Bea suc de portocale și cafea și se întinde pe pat. Peste cîțori ore se trezește, privește ceasul și blestema.

Pe drumul de reîntoarcere spre oraș, încearcă să rechemie puterea. Sta acolo ca un copac, înradacinați în ființa lui, ramurînd înapoia ochilor numai muguri, flori, mlădițe și culori, înșă fara frunze, fără fructe. O simte mișcîndu-se în el, pulsînd, respirînd, o simte din virful degetelor de la picioare și pînă în creștetul capului. Dar nu se supune voinței sale, nu se împletește cu conștiința, sa dezghioace acolo frunze, sa raspîndească aromele vieții.

Parchează în fața spitalului, intră în hol, evita recepția, găsește un scaun lînga o masă plină de reviste.

Peste două ore, o întîlnește.

El se ascunde înapoia unui număr din 'Holiday' și o caută.

— Sint aici.

— Atunci, din nou! lute! Puterea! Ajuta-mă să o re-nasc!

Ea îl asculta.

Înlauntrul minții sale, ea cheama puterea. O mișcare, pauză, o mișcare, pauză. Reflectînd, de parcă își reamîntește un pas complicat de dans, puterea se mișcă în el.

Ardoma unui batiscaf ce iese la suprafața, urmează un vîlmășag de distorsiuni, apoi o viziune limpede, și totuși umeda.

L-a ajutat o fetița.

O fetița cu mintea chinuită de febră, care moare. El cîstește toate astea, cînd își trimite puterea asupra ei.

Se numește Dorothy și delirează. Puterea i-a apărut în momentul culminant al bolii, poate chiar datorită acestei boli.

A ajutat un om sa reinvie, sau a visat că l-a ajutat? se întreaba ea.

Are treisprezece ani și părinții ei stau lînga pat. În mintea mamei fetei un cuvînt se rostogolește într-una, fara rost, blocînd toate celelalte gînduri, deși nu poate ascunde sentimentele.

Metrotexat, metrotexat, metrotexat, met.

Ace de durere înțepa pieptul lui Dorothy. Febra o mistuie și îl simte numai pe el.

Moare datorită leucemiei. A atins deja etapele finale. Poate sa simta gustul singelui din gura ei.

Deși și-a recăpatat puterea, nu poate face nimic, decît să-i transmită.

— Mi-ai daruit sfîrșitul vieții tale și ultimele tale puteri. N-am știut lucrul acesta. Dacă îl știam, nu ți-aș fi cerut-o.

— Mulțumesc, spune ea, pentru imaginile din tine.

— Imagini?

— Locuri, lucruri, pe care le-ai văzut.

— Nu am în mine multe care merita să fie văzute. Ai fi putut merge în alta parte, sa vezi mai bine.

— Nu mai pot ramîne.

— Așteaptă!

Își cheama puterea ce traiește acum în el, o unește cu voința și simțurile sale cu gîndurile, amîntirile, senzațiile. Într-o uriașă explozie de viață, i-l arata pe Milt Rand.

— Aici este tot ceea ce am, tot ce am fost și ar putea sa placă. Aici este plimbarea pe o noapte cețoasă, care se risipește cînd și cînd. Aici zăci sub un tufiș, în vreme ce ploile verii cad peste tine, picurînd de pe frunze pe blana ta moale de vulpe. Aici este dansul sub luna al ciutei, visul plutitor al pastravului prins de un virtej, cu singele rece ca și apele de deasupra lui.

— Iată-o pe Tania dansînd și pe Walker predicînd, acesta este varul meu, Gary, ciopînd o cutie cu o bilă înăuntru, dintr-o singură bucată de lemn. Acestea sint New Yorkul și Parisul meu. Acestea sint prințul meu favorit, bautura, țigara, restaurantul, parcul, drumul de șofat noaptea, aici construiam castele de nisip, săpam tuneluri, înotam; acesta, primul meu sarut, aici sint lacrimile pierderilor; acestea sint exilul și singuratatea, revenirea, umirea și fericirea aici sint narcisele bunicii mele, acesta este scriul ei cu narcise, deasupra, aici sint culorile muzicii care-mi place, iar acesta este cîinele meu, care a trăit mult și a fost bun. Vezi, toate lucrurile care încălzesc sufletul, se racoresc în minte și în entitatea ta. Ți le dau ție, care nu ai timp sa le cunoști.

Se vede pe sine stînd pe colinele îndepărtate ale minții fetei. Ea ride atunci, și în camera ei, undeva sus, deasupra, o mîna coboară peste ea și îi cuprinde încheietura între aratator și degetul mare, în vreme ce fetița aleargă înspre el, brusc devenita mai mare. Aripile lui mari și negre se întind înainte, ca sa cuprîndă spasmul ei mut de viață, apoi sint goale.

Milt Rand se încordează înăuntrul puterii sale, lasă deoparte exemplarul din 'Holiday' și se ridică părăsînd spitalul, plin și gol, gol plin, ca și el, acum, înapoi.

Aceasta este puterea puterii.

SUMAR

● Anticipația (editorial), p. 3 ● Știința la frontierele cunoașterii, p. 8 (colaborează: Al. Boiu, S. Chelcea, D. Constantin, D. Drimer, S. Marcus, C. Maximilian, Al. Mironov, I. Purica, M. Șerban) ● Noapte bună Tereza Marian Trață, p. 39 ● Peisagistul Silviu Genescu, p. 41 ● Maidanul cu extra-terestri Constantin Cozmiuc, p. 47 ● Medalion Mircea Șerbănescu, p. 57 ● „I” de la iubire Bernd Kling, p. 63 ● Tina dansatoarea, Cristian Teodorescu, p. 65 ● A doua invazie a marșienilor Arkadi și Boris Strugațki, p. 72 ● Medalion Mihnea Columbeanu, p. 97 ● Medalion Cornel Ionică, p. 129 ● Simularea, într-o zi la zoo, Concertul, Ciclul Răzvan Haritonovici, p. 130, 133, 135, 249 ● Break Cristian T. Popescu, p. 136 ● O după amiază la Lake Horn Dănuț Goanță, p. 141 ● Boală divină Constantin Cubleșan, p. 147 ● Șapte oameni cu jo-

ben, Strada Cosmos, Communique Ovidiu Bufnilă, p. 149, 153, 155 ● Un articol de lege Isaac Asimov, p. 156 ● Tactică și strategie Marcel Luca, p. 157 ● Șansa noastră s-a numit Adam Sergiu Someșari, p. 160 ● Creeții lui Ambrosio Dan Farcaș, p. 163 ● Eterna meserie a viitorului Dan Ursuleanu, p. 166 ● Casa fiilor Mihail Grănescu, p. 171 ● Sfârșitul Eternității Isaac Asimov, p. 175 ● Callysto Bogdan Ficeac, p. 241 ● Greona Valentin Ciocșan, p. 250 ● Fratele meu geamăn sînt chiar eu Viorel Mihalcea, p. 254 ● Lumea de poimîine Corneliu Omescu, p. 255 ● Galaxia SF, p. 257 (colaborează: S. Antohi, M. Bădescu, V. Bugariu, M. Coman, I. Hobana, L. Ionică, F. Manolescu, C. Popescu, C. Robu, M. Roznoveanu, G. Szávai, R. Te-posu) ● Coșmarul s-a numit Fanduum George Ceaușu, p. 303 ● Medalion Mihai-Dan Pavelescu, p. 305.

ALMANAH ANTICIPATIA 1988

REALIZAT DE REVISTA „ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ” EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

Redactor șef: IOAN ALBĂESCU, redactor șef adjunct: GHEORGHE BADEA, secretar responsabil de redacție: ADINA CHELCEA, redactorul almanahului: VIORICA PODINĂ, prezentarea grafică: arh. ȘTEFAN MĂNTULESCU, corectura: ELENA IONESCU, tehnoredactarea: IULIU ȘANDOR, coperta: CONSTANTIN COMAN,

TIPARUL EXECUTAT LA COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA ȘCINTEII” BUCUREȘTI SUB COMANDA Nr. 70 126
ADMINISTRAȚIA EDITURA ȘCINTEIA

ALMANAHUL REVISTEI
„STIINȚĂ ȘI TEHNICĂ”
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

25 LEI